Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Expositiones super tractatum De urinis et tertii Canonis Avicenna fen 22

https://hdl.handle.net/1874/347193

2

Hec Continentur isto Libro

Ioannis mathei de gradi Commentarii in .22. fen, tertii Canonis Auicenne

Eiusdem commentarii super summam secunda doctrine tertie, fen .2. primi Canonis Auicenne qui est tractatus de Vrinis

Annexa est practica Antonii Guaynerii papiensis, de Aegritudinibus Capitis, pleuritide, passionibus stomachi, fluxibus, uteri affectibus, Aegritudinibus articulorum, Calculo, peste, venenis febribus, Balneis Eiusdem antidotarium

Expoſitiones preclariſſimi ⁊ ſubtiliſſimi Magiſtri Jo. Mathei ex ferrariis ð gradi. ſup vigeſſimamſecūdā Fen. tertij canonis .d. Auic. ad Illuſtriſſimum Ducem Mʾli Franciſcum Sfortiam Uicecomitem. feliciter Incipiunt.

c

Um ſepe mecū animo cogitarem Illuſtriſſime princeps. ꝙ non ea mihi eſſet vel fortune conditio. vel rerum copia. quibus Reipu. gubernationē tuā multum iuuare poſſem. me ad imortalē ⁊ inexhauſtū nobis a ſummo medicorum principe Auic. theſaurum relictū. pro meo in te amore ⁊ ſūma veneratione cōuerti. Ut vel pſonas ⁊ eorum corpora. qui te ad tantam prouidentiam adiuuant. qui tibi duriter ⁊ ſūma diligentia aſſiſtunt. ab eis in quas plerunq; incidere ſolent egritudinibus. qđ fieri poſſ; liberarē. vel potius ne in illas venirent proſpicerem. Iccirco eius tertij voluminis ptem vltimā. quam arabes uocant fen. qđ perobſcura eēt. aut plerunq; minus intelligi ſoleat. exponendam aſſumpſi. Ut qđ aſſiſtēdi tibi ſtudio eis bone valitudinis auferebaᷣ tuo munere. ex labore meo illis reſtitueretur. Nam cum in ea nulli etiam eorum qui cōi omniū hominum iudicio doctiſſimi. ⁊ in medicina eruditi habiti ſūt. vel rei difficultate vlʾ negligentia. neſcio quomodo elaborauerint. ꝙ in ea parte de egrotationibus quibuſdam potiſſime agatur: i quas pleriq; eorum. maxime vt dixi. qui principibus aſſiſtunt. ſaltu in equū vel aliquo corporis difficili aut violēto motu. rupturas ſiue alio noīe hernias icurrunt. Alij longa in pedes ſtatōe ſiue iueſtigio elefantiam. quā tibiarum tumorē uidemus. Alij a principibus ſuis emiſſi. longa nimis peregrinatione uarices. hoc eſt uenarum in tibijs groſſitiē. Alij dum muros in caſtris ut murali corona uetuſto ⁊ ut uſitato more coronentur. uel probitatis nomē reportent. ab duriter reſiſtentibus hoſtibus in tergum ita percutiuntur ut dorſum in tergo et gibboſitas quedam maneat. Alij ⁊ quidem uiri conſulares longo cauſarum publicarum ocio. ⁊ acri ſtudio. pingui tm̄ ⁊ moli dieta artethicam ⁊ ſepe podagram incurrunt. Digna mihi ſane uiſa res eſt. quam licet difficilē prouinciam mihi aſſumerem ⁊ ita publice tractarem. vt tu in primis ⁊ omnes intelligerent mihi ingenij uires potiusꝙ̄ erga te uoluntatem uel diligentiam defuiſſe. Nam cum viderem que theorice a doctoribus tradita ſunt. eleganter ordinate multum ac copioſe eſſe pſcripta. Et de his que ad praticam attinent nihil vtilius tradi poſſe. ꝙ̄ diuiniſſimi Auicene ſententias elucidare ⁊ clarificare. Sunt eniꝫ plereq; graues ⁊ obſcure quod auctoris grauitatem arguit. Et quoniam in ſingulas fen. tertij canonis. pterquam in vltima. p eminentiſſimum doctorem Gentilʾ de fulgenio vtiliſſime perſcriptum eſt. ſuper ea ergo ⁊ difficili ⁊ vtiliſſima. ingenij vires omnes intendere inſtitui. vt grauia leuia ⁊ obſcura clara quoad poſſem perficerem. Uerū qꝛ multos fore non ambigo. qui honeſtiſſimū hunc laborē meū potius audatiā ꝙ̄ induſtriam appellēt nō aduertētes quātū. Il. D. tue me debere ſemper putauerim. ſed aliorū ſtudijs inuidentes potius detrahere quā ſua laudari conantur librum hunc multis vigilijs ⁊ labore meo lucubratum tuo nomini dedicaui. vt exinde illuſtrari ⁊ nullas inuidentium tenebras formidare poſſet. ſi a te tali ac tanto principe. qui nō minus rerum gerendarum ſūma prudentia quā fortune ſucceſſibꝰ. quibus vndiq; irradiatus es. probatus fuerit. Neq; certe erit qui qđ ipſe pbaueris ſūme collaudare non compellatur. ⁊ me ad huiuſmodi munera alacriorem efficies. Tu eternū vale. ego ad inſtitutam expoſitionem pergam

De Forma Siphac Mirach ⁊ Zirbi.

o

Portet ut ſcias ⁊c. Iſta ē quinta ⁊ vltima ps principalis huius totius tertij can. dn̄i Auic. q̄ ſic ɔtinuaᷣ ad p̄cedētia. Nā poſtquā .d. Auic. p̄rio determinauit de diſpoſitionibus membrorum animatorum ⁊ annexorū eis vt a principio prime Fen. vſq; ad nonam excluſiue. Secundo determinauit de diſpoſitōibꝰ membrorum ſpiritualium ⁊ annexorum vt a nona vſq; ad decimātertiā. Tertio determinauit ð diſpoſitionibus membrorum trium principaliū naturaliū vt ſtomaci epatis ⁊ ſplenis ⁊ annexorum a tertiadecima vſq; ad ſextādecimā. Determinauit etiam in illa parte pricipali ð diſpoſitōibꝰ membrorum que ſunt receptiua ſupfluitatum dictorū membrorū vt ð inteſtinis ano renibus ⁊ veſica a ſextadecima vſq; ad vigeſſimā. Cōſequenter. q̄rto determinauit de diſpoſitionibus membrorum generationis in viris ⁊ mulieribus et in .20 .⁊ .21. Jam hic ultimo pro complemento doctrine diſpoſitionum membrorum inſtrumentaliū quorūdā cōiū ⁊ aīatis ⁊ ſpūalibꝰ ⁊ naturalibus ⁊ repertorum in ventribus cōibus illorum membrorum indifferenter fecit ſpālem fen. de eorum membrorū diſpoſitionibus vt de diſpoſitionibus paniculorū venarum ⁊ artariarum ſpondilium ⁊ aliarū iuncturarū. Nam in capite pectore ⁊ ventre inferiore h̄ oīa reperiūtur. Nō fuit igiᷣ cōueniens ð eis magis determinare ſimul cum diſpoſitionibus mē brorum aīatorum ꝙ̄ ſpiritualium vel naturaliū Et ſic de his facta eſt ɔueniens doctrina ſpālis. Et ex hoc patet clarificatio rubrice difficilis vt ꝙ hec eſt fen. 22. de egritudinibus apparētibus in extremitatibus membrorū. i. de egritudinibꝰ pricipaliter. ſed generaliter de diſpoſitionibus apparentibus i extremitatibus membrorum. i. diſpoſitionibus membrorum apparētium et indifferenter repertorū in manifeſtis ɔcauitatibus membrorum extremorum. i. notabiliter differentiū. nec eſt hic

ſpecialis determinatio de diſpoſitionibus mẽbro
rum extrinſecorum ⁊ apparentium ut cõmuniter
dicitur qꝛ de oculis in tertia tertij determinatur.
que tamen ſunt membra extrinſeca ⁊ apparẽtia
uel aliter poſſumus intelligere hoc modo.ſ.ꝙ hic
determinatur de diſpoſitionibus apparentibus ĩ
extremitatibus membrorum.i. diſpoſitionibꝯ mẽ.
brorum extremitatibus participantium.ſ.natura
conſimilium ⁊ organicorum uel inſtrumentaliũ
Hec autem membra quedam ſunt huiuſmodi.
Pro cuius intelligentia eſt aduertendum.ꝙ mẽ
brorum quedam uere ſunt ſimplicia. ut quorum
partes cõmunicant nomine ⁊ diffinitione cum to
to ⁊ cũ hoc nullius opatõis organice uel pꝛincipa
lis ſunt iſtrumẽta:ut caro ⁊ oſſa q̃dã uere orgãica
quorum partes a toto diſconueniunt in nõie ⁊ dif
finitione ⁊ ſunt anime propria inſtrumenta ad cõ
plendum motus ⁊ principales operationes anime
ut manus oculus ⁊ huiuſmodi. Jccirco dcã ſunt
etiã membra formalia qꝛ forma que eſt aĩa maxi
me in eis exiſtit ⁊ eis mediãtibus operatur ⁊ ma
nifeſtatur ⁊ ex oppoſito.alia ſimplicia dicta ſunt
naturalia qꝛ in ipſorum creatione non ſunt de in
tentione nature niſi propter formalia que ex eis
componuntur. Quedam ſunt nature media iter
hec ut neruus corda artaria paniculꝯ ſpinalis me
dula ⁊ huiuſmodi. Nam talia pro quanto ſic ſe
habent ꝙ partes cum toto cõmunicãt in nomine
uidentur natura ſimplicium participare pro quã
to tamen ſunt certarum operationum aĩe ꝓpria
organa participant natura organicorũ.qꝛ neruꝯ
eſt inſtrumentum delationis ſpirituum ad mem
bra ⁊ ſenſationis proprium organum ⁊ ita uene
ſunt ad differendũ ſanguinem ⁊ paniculus maxi
me principalis dictus ſiphac ad continẽdum ſpon
dilles ẽt ⁊ iuncture quodãmodo uidentur utraqꝫ
natura participare. Jnter hec tamẽ media mem
bra exiſtit differentia.quoniam quedam magis
natura conſimiliũ attinent ut paniculus ⁊ nucha
quedam magis nature organicorum ut ſpondil
les ⁊ iuncture maxime deſeruientis ĩ motu uolũ
tario quedam magis media ut nerui ⁊ uene.

Et hec eſt doctrina Alberti alamani in ſuo de
animalibꝯ. Et primo de generatione ⁊ corruptio
ne caplo 44 ad pꝛincipiũ capli. Ad propoſitum
igitur ĩ hac fen determinatur de diſpoſitionibus
membrorum extremitatibus participanũ.ſ.natura
conſimilium ⁊ organicorum ut diſpoſitionibus pa
niculi maxime principalis ut ſiphac ⁊ qꝛ eius offi
cium ut infra magis declarabitur maxime eſt con
tinere interiora membra ſecundum debitum ſitũ
cuius operatio maxime leditur per rupturã ⁊ ad
cuius rupturam precipue ſequitur exitus iteſtino
rum a ſitu conuenienti ⁊ zirbi propter ipſorũ mi
nus fortem uel debilem alligationem. ⁊ dictorum
membrorum lubricitatem que dicuntur principa
les hernie eſſe. Jdeo in hac fen vna intẽtio erit
de hernijs determinare determinabitur etiam de
diſpoſitionibus accidentibus ſpondilibus. ⁊ quia
vnum precipuum nocumentum ſequens ſpondiliũ
malum ſitũ eſt dolor dorſi ⁊ gibboſitas. de eis fiet
mentio ſpecialis de diſpoſitionibus etiam uenarũ
erit determinatio ut de uaricibus. Et poſtremo
qꝛ iuncture ſunt membra media. maxime attinen
tia organicis membris potiſſimum:qꝛ obediunt vir
tuti uoluntarie motiue. quales ſunt iuncture ma
nuum pedum ⁊ ancharum. Fiet ſpecialis tracta
tus de dolore iuncturarum ⁊ maxime harũ vt po
dagra pedum ſiaticha ſcie uel anche ⁊ ciragra ma
nuũ. Jſte tamen ſecundus modus declarandi dif
ficilior eſt q̃ primus contra quem ſtant alique dif
ficultates. Et tamen ex hijs patere poteſt conſi
deranti totius rubrice intellectus que ſic iacet.
Fen.xxij. de egritudinibus apparentibus in extre
mitatibus membrorum extremorum ⁊ vno modo
exponendo de egritudinibus membrorum apparẽ
tium ⁊ repertorum in concauitatibus membrorũ
extremorum.i.extremaliter vel notabiliter diſtã
tium ut animatorum ſpiritualium ⁊ naturalium.
uel aliter de egritudinibus membrorum extremo
rum.i.de egritudinibus membrorum extremitati
bus participantium ut natura conſimilium ⁊ orga
nicorum etiam ſunt duo tractatus. primus de eo ꝙ
accidit illis membris.i. propter illa membra uel
aliqua illorum de nocumẽtis quãtitatis ⁊ ſitus alio
rum membrorũ. Nam per id quod accidit de rup
tura ſiphac ſequitur nocumentum ⁊ egritudo quã
titatis vt ſitus zirbi ⁊ inteſtinorum ⁊c. Et ideo qꝛ
ſequi poteſt nocumentũ zirbi per rupturã ſiphac
fiet mentio de forma zirbi ⁊ duorũ ſiphac. Et hoc
eſt quod dicit de tota rubrica. ſcdꝯ tractatus erit
de doloribus iuncturarum principaliter propter
quarum conuenientiam in dolore cum dorſo etiã
in illo de dolore dorſi determinabitur. Sed cir
ca vtrunqꝫ modum ſuperius dictũ exponendi apõ
intellectum cadit breuis difficultas qꝛ.ſ.ĩ hac fen
non determinauit. d Auic. de diſpoſitionibus ner
uorum ſicut fecit de huiuſmodi membris ex quo
nerui ita reperiuntur in concauitatibus membro
rum extremorum ut in capite pectore ⁊ uentre in
feriore ſicut paniculi qꝛ etiam nerui ſunt mẽbra
nature medie inter conſimilia ⁊ officialia ſicut ⁊
paniculi. ut dictum eſt prius. Ad hoc dicatur ꝙ
non ſic fuit conueniens. hic poſtremo de diſpoſitio
nibus neruorum determinare ⁊c. Jmo de ipſis de
terminaſſe. ſcda tertij fuit conueniens quia nerui
plurimo ſeruitio famulantur cerebro ita ut dixit
Gal. vi. affo. in ꝯmento illius affo. Quibuſcun
qꝫ cerebrum ſurſum conuertitur ꝙ nerui ſunt ini
tium cerebri. Hoc intelligitur non inchoatiue.
ſed quo ad operationes qꝛ prĩo manifeſtantur ope
rationes eius per neruos. Ad habendam clarã
notitiam iuuamentorum cerebri fuit expediẽs po
nere anothomiam neruorum ⁊ utilitatẽ ⁊ nocumẽ
ta. quorum iuuamenta ⁊ leſiones ſunt in animali
ſingularia. erat ergo de eis fienda mentio ſpecial
in particulari Fen ⁊ maxime ĩmediate ſequente
Fen de diſpoſitionibus cerebri cui principaliter fa
mulantur. Sꝫ tu obicies idẽ eſſe dicendũ de ue
nis qꝛ erat determinandum uel in 14 uel in 15. Cũ

ita famulẽtur epati ſicut nerui cerebro dicatˀ ꝙ nõ
eſt ſimile qꝛ maiora vidẽtur ſequi nocumẽta in to
to ex mala diſpoſitione neruoꝝ ꝗ̃ diſpoſitõe vena
rum et pluribus modis cõtingit ledi totũ leſione
neruoꝝ ꝗ̃ venaꝝ. qꝛ vltra leſionẽ ĩ via vel recepta
culo cõtingit totũ ledi propter indebitã nerui cõ
plexionẽ. ⁊ nõ ſic eſt de venis. ẽt dicatur ꝙ ꝑ quã
to vene oriunt̃ ab epate ⁊ ſibi famulãtur ⁊ cõicãtˀ
in opatõe cũ eo vt in digeſtione ⁊c. Sic de eis de
terminat̃ i. xiiij. tertij ſꝫ qꝛ ipſis euenire põt vnũ ſpe
ciale nocumẽtũ nõ vt epati famulant̃. vt ĩpa ma
nifeſta tumefactio corpꝰ reddẽs ide turpe ꝯueniẽ
ter alibi ð hoc accidẽti fieri potuit mẽtio ſpetialis
Iſta tñ ſũt magis ꝑſuaſiua ꝗ̃ ðmõſtratiua neqꝫ ð
hijs adduci põt rõ demõſtratiua hec tamen ſicut
probabilia diligenter cõſiderabis qꝛ pro hac intel
ligenda rubrica ſubtilius inueſtigare non potui.

Diuiditur aũt hec totalis fen in duos principa
les tractatus. Nam in p̃io determinat de diſpoſi
tionibus quibuſdã ſiphac ⁊ venarũ ⁊ ſpondilium
quorũdã ut dorſi. In ſ̃o de doloribus principali
ter iuncturarum. ſ̃a pars incipit ibi dolor dorſi fit
in lateribus ⁊c. Prima pars adhuc diuiditur in
quattuor partes p̃cipales. qm̃ primo determinat
de diſpoſitõibus egritudinalibus euenientibus ex
nocumento in ſiphac determinando ẽt de quibuſ
dam alijs egritudinibus predictis ſimilibus ſecun
do determinat de uno nocumẽto eueniente ex ma
la diſpoſitõe partiũ dorſi vt ſpondiliuꝫ eius. ſ. de gi
boſitate. tertio determinat ð varicibus. quarto de
ellefantia. ſ̃a pars incipit ibi. Giboſitas eſt re
motio ſpondilium ⁊c. Tertia ibi eſt dillatatio ve
narum ĩ crure ⁊ pede ⁊c. Quarta ibi eſt aditio in
pedibus ⁊c. Prima pars adhuc diuiditur in duas
partes. quoniaꝫ primo pro clariori doctrĩa de rup
tura ſiphac ponit anothomiã ſiphac. ⁊ quorũdam
aliorũ paniculorũ. ſecũdo proſequitur de ruptura
huius ſiphac. ⁊ diſpoſitiõibus ſequentibus ad eã.
⁊ diſpoſitõibus que eis aſſimilãtur. Scõa pars in
cipit in principio ſequentis capituli ibi ruptura fit
ꝑꝑ ſolutionẽ ⁊c. p̃ns capitulũ ẽt prima diuiſione di
uiditur in quattuor ꝑtes. quoniã primo dat nobis
aliqualẽ euidentiam de ipſo mirach. Secũdo po
nit anothomiã ſiphac ꝓprie ſumpti. Tertio ponit
anothomiã zirbi adipini. Quarto ipſe colligit nu
merum partiũ quãtum ad propoſitũ ſuum partiũ
ꝯtinentum ventrem inferiorem ponendo cuꝫ hoc
ordinem earuꝫ. ſecũda pars incipit ibi. Et ſecũda
eſt iterior. tertia ibi. Et ſub duobus uelaminibus
eſt zirbus ⁊c. quarta ibi ĩ fine capituli. Primũ
ergo ꝙ occurrit ⁊c. de prima igitur parte dicit bre
uiter ꝙ tu debes ſcire quod ſuꝑ ventrẽ poſt cutim
ſunt duo paniculi quorũ vnus noĩatur ſiphac ⁊ cõ
ꝓhẽdit iteſtina ⁊ calefacit ea ſua ſpiſſitudine ⁊ un
ctuoſitate ⁊ ꝯꝓhẽdit lacertos. Pro cuius itelli
gentia eſt primo notãdũ ꝙ apud auctores iſte ter
minus venter ſumitur quadrupliciter cõiter ꝓprie
magis proprie ⁊ propriiſſime. cõiter idem dicit ꝙ
oĩs naturalis ſiue innaturalis cõcauitas ꝯtinens
⁊ hoc modo ſumitur. ſexto affor. illo affor. ſi in
ventrem ſanguis effundatur ⁊c. proprie vero ſumi
tur pro magna ꝯcauitate naturali ꝯtinente diuer
ſa mẽbra ſimilis ſpecifice nature vel generice. ⁊
hoc modo diuiſerũt corpus humanũ in tres ven
tres. in ventrem ſuperiorẽ vt animatorũ quod ẽ ca
put. ⁊ ventreꝫ mediuꝫ ſpiritualiũ quod eſt pectus
⁊ inferiorem naturaliũ ꝯtentiuũ. tertio modo ſu
mitur venter magis proprie pro concauitate om
ni in quã eſt apta fieri digeſtio in propoſito. vt pri
ma ꝑticula affor. vẽtres vere ⁊ yeme ⁊c. Quar
to ꝓpriiſſime pro ipſo ſtomaco vt ſecũdo tegni vẽ
tris cognitões ⁊c. ⁊ aliquãdo pro cõcauitate conti
nenti oĩa mẽbra dicta principaliter naturalia. vt
ſtomacũ ⁊c. ⁊ ſumit̃ hic vt ẽt p̃io regimis acuto
ruꝫ textu cõmẽti 33 Eſt ergo ſenſus ꝙ ſuꝑ uentrẽ
.i. ſuper ꝯcauitatẽ cõtinẽteꝫ mẽbra nãlia ⁊c. ſecũ
do notandũ ꝙ ẽt cutis ſumitur dupliciter vno mõ
pro extremo mẽbrorum coopimento. ⁊ ſic eſt ideꝫ
ꝙ pellis exterior ⁊ hoc mõ appellatur igmen ab
auctoribus. ⁊ ſic nõ ſumitur ĩ ꝓpoſito. ſecũdo mõ
ſumitur cutis ꝓ mẽbro aĩato. ꝙ ſecũdũ. A. prima
primi cap. de cõplexionibus ẽ ĩ. quo refrangũtur
⁊ coalterãtur uel coalternãt̃ qualitates extremo
rum mẽbrorũ ut calidorũ ſicut cor figidorũ ſicut
cerebrũ humidorũ ſicut epar. ⁊ ſiccorũ ſicut oſſa.
⁊ ſic de cuti dicebat. A. loco allegato. Et. G. ſcõo
ꝯplexionũ ꝙ ipſa in hoĩe eſt mẽbrũ equalle ⁊ gra
dualiter tẽperatum uel huic certe equalitati ꝓpin
quiſſimuꝫ ⁊ ſic eſt uere ſentiẽs ⁊ ſpiſſe notabiliter
ſubſtantie ⁊ hoc modo ſumitur ĩ propoſito. tertio
nota de mente cõciliatoris. dĩa. 47. deſcribendo
paniculum quod paniculus eſt corpus expanſuꝫ
tenue cõtextũ ex filis nerueis nõ ſenſu perceptis
⁊ hoc ẽ oĩ paniculo cõis colligitur etiã hec deſcrip
tio a dño. A. prima primi doc. quarta de membris

Quarto aduertendũ ꝙ paniculorũ magna eſt
adinuicem diſcõuenientia ⁊ ĩ cõpoſitiõe ⁊ gratia
finis in cõpoſitione. qꝛ quidã magis ẽ carnoſus q
dam minus qdã nullo mõ. qdã nerueus tantũ. q
dam ligamẽtalis ꝗ̃ nerueus. ⁊ qdã ecõtra. gratia
finis ẽt multũ diuerſificantur. qꝛ quidã principali
ter factus eſt vt formã ⁊ figuram mẽbrorũ cuſto
diat ne labantur. vt de paniculo cerebri ⁊ epatis
aliqs factus principaliter ut diuerſa membra coli
gãtiã hẽant adinuicẽ ⁊ ipſa anectant. vt panicu
lus renum ad ſuſpendendum dorſo et talis eſt ma
xime ligamentalis aliquis ut membra ſenſu ca
rentia per paniculum ſentiant ut paniculus pul
monis. ⁊ in extremo cordis exiſtens ⁊ taliseſt tã
tum nerueus uel ſaltẽ a dominio nerueus aliud
iuuamentũ paniculi ut ſeꝑet inter unũ mẽbrum ⁊
aliud ut nocumẽtum uni cõmunicatum alteri nõ
cõmunicetur ut de mediaſtino dicitur aliud iuua
mentũ aliquãdo fit ad deffenſionẽ nocumentoruꝫ
principalium mẽbrorũ ⁊ aliquãdo ad uigorationẽ
digeſtiue uirtutis dictorum mẽbrorũ. ⁊ hoc per ſe
calefaciẽdo. ut ð paniculo carnoſo uel pingui uel
ẽt reuerberãdo ut de zirbo adipino. In propo
ſito aũt dñi. A. manifeſtabit nobis iuuamenta pri
mi paniculi uentris ꝑ continere inteſtina in debi

to ſitu ⁊ per confoꝛtationē caloris dictoꝝ mēbro
rum ut patet in lr̄a. Alia plura iuuamenta ponen
tur iferius cū determinabitur ō iuuamētis ſecūdi
paniculi. hoc aduertenduꝫ quod ēt auctoꝛes mul
tum equiuoce utūtur iſto termio ſiphac ⁊ mirach
aliquādo cōmuniter ſumitur ſiphac pꝛo quolibet
paniculo cōtinente ⁊ ſic paniculos cerebꝛi ⁊ chiſti
felis appellamus ſiphac. aliquando pꝛopꝛie ſumi
tur ut cōtra dicatur ad paniculum determinatuꝫ
⁊ ſic ſumendo ſolent auctoꝛes ſiphac intelligere
paniculum. ſecundum dicendum in parte ſequēti
appellatum chiteron ⁊ ita per mirach aliquando
intelligunt agregatum ex omnibus mēbꝛis uel ali
quibus eoꝝ ipſius uentris ſupꝛa ſiphac pꝛopꝛie
acceptum aliquando per mirach intelligunt pꝛo
pꝛie auctoꝛes unum paniculum ⁊ ſupꝛa ſiphac. ⁊
ſupra muſculos uentris exiſtentem ipſos muſcu
los continentem. Et hic eſt quē. d. Auic. hic ap
pellauit ſiphac pꝛo cuius ſitus clarioꝛi intelligen
tia eſt ultimo circa hanc partem ſciendum. ut tra
dunt anothomiſte quod totus uenter ſupꝛa inte
ſtina componitur ex quinqꝫ ſubſtantiis realiter ⁊
ſpecie diſtinctis. Nam pꝛimum quod occurrit de
ſcendendo eſt cutis de qua dictum eſt ſupꝛa. ſecū
do occurrit pinguedo uel melius lardo. Tertio
currit paniculus groſſus carnoſus qui eſt pꝛopꝛie
mirach. de quo hic eſt pꝛincipalis ſermo quarto
occurrunt muſculi octo ſecundum Gal. ſexto de
iuuamentis capitulo penultimo longitudinales
duo a ſurſum in deoꝛſum in directum pꝛotracti ⁊
quattuoꝛ tranſuerſales. duo incipientes ſurſuꝫ ab
extremis coſtaꝝ mendoſarum pꝛotracti in op
poſitos angulos uerſus anchas. ⁊ duo incipientes
a deoꝛſum a locis ubi pꝛimi terminantur ⁊ pꝛotra
huntur in oppoſitos terminos ad illos. ſ. vnde pꝛi
mi inceperunt. vnde icipiens ſurſum a dextris ter
minatur deoꝛſum. i ſiniſtro ⁊ econtra. ita ꝙ in me
dio vētris ſe cruciant. poſtea ſunt vltimi duo muſ
culi latitudinales manifeſte groſſi ⁊ carnoſi iuxta
dorſum. uerſus ſuperius. qui tandeꝫ in coꝛdas ter
minantur circa medium uentris. Et iſti cū lon
gitudinalibus peruenerunt ſe interſecantes ad an
gulos rectos poſt iſtos ē paniculus dictus pꝛopꝛie
ſiphac. cuius anothomia paulopoſt ponetur. Cā
autem ſitus ⁊ oꝛdinis talium membꝛoꝝ ⁊ preci
pue muſchuloꝝ fuit pꝛopter plurima ſingula
ria iuuamenta intenta a natura que perficiuntur
cum tali ſitu ⁊ poſitione membꝛoꝝ que in pn̄s
adducere nō intendo quia non facit ad noſtri tex
tus itelligentiam. Sed ſi quis uoluerit curioſius
intelligere legat Ga. ſexto de iuuamētis capitu
lo ut ſupꝛa. Et ex his ſic declaratis patere po
teſt itellectus littere pꝛeſentis. quia dominus. A.
in littera pꝛeſenti declarat paniculuꝫ pꝛimum dic
tum pꝛopꝛie mirach per duo. ſ. per ſitum eius ⁊ fi
nem per ſitum cum dicit ſuper uentrem poſt cutē
et per hoc ꝙ dixit compꝛehendit lacertos et inte
ſtina ex quo innuit ꝙ mediat inter cutim ⁊ lacer
tos uel inteſtina. declarat etiam ex fine per hoc
quod dixit ꝙ calefacit inteſtina ſua ſpiſitudine ⁊

unctuoſitate ⁊ ſic in mirach duplicem moduꝫ ca
lefaciendi. ſ. reuerberando per hoc quod dicit ſpi
ſitudine. ⁊ etiam caliditatem multiplicando per
hoc quod dicit unctuoſitate ⁊ ſupꝛa carnoſitate
⁊c. lego litteram. Oꝫ vt ſcias ſupple ad debi
te intelligendum ea de quibus eſt hic pꝛincipalis
intentio quod per uentrem. i. concauitatem infe
rioꝛem naturalium contentiuā poſt cutem ſupple
⁊ lardonem. ſunt duo paniculi. ſ. uerum mirach ⁊
uerū ſiphac. quoꝝ unus. i. pꝛimus deſcendendo
nominatur ſiphac. ſupple largo uocabulo ſicut et
quilibet alius paniculus continens. ſꝫ pꝛopꝛie ap
pellatur mirach. ⁊ compꝛehendit iteſtina. ſupple
mediantibus muſculis. Et calefacit ea ſua ſpiſitu
dine ⁊ unctuoſitate ad modum ſupꝛa expoſitum.
Et compꝛehendit lacertos ſupple immediatius qꝫ
inteſtina. Sed circa iſtam litteram poſſet cadere
in mente alicuius litteralis dubitatio. Nam dixit
d. Auic. ꝙ poſt cutem ſunt duo paniculi ⁊ tamen
inferius de tribus facit ſpecialem mentionem. ſ.
de paniculo mirach ⁊ ſiphac ⁊ zirbo adipino ſe
cundo quia poſt cutem etiam preter hos panicu
los ſunt plures alii ut paniculus dictus ſuſpēſoꝛis
epatis ⁊ renum ⁊ ſplenis ⁊ huiuſmodi dicatur pꝛi
mo notando quod poſt cuteꝫ eſſe duos paniculos
uel plures poſſumus dupliciter itelligere uel. ſ. du
os continentes ⁊ contentos uel continentes tantū
ſi pꝛimo intelligatur ſic dico. ut ſecundum motiuū
concluditur quod multo plur̄ qꝫ duo ſunt panicu
li poſt cutem. Et hoc modo non loquebatur dn̄s
Auic. ſed ſecundo modo. ſ. quod poſt cutem ſunt
duo paniculi tantum continentes. ⁊ quod hec ſit
mens domini Auic. pꝫ inſpicienti textuꝫ cum ſapo
re. nam dixit ſuper uentrem poſt cutem ⁊ expone
batur. i. ſuper concauitatem continentem ⁊c. ⁊ ex
hoc patet ad ſecundum. Sꝫ adhuc ſtat pꝛima dif
ficultas. quia pꝛeter pꝛimos duos ut mirach ⁊ ſi
phac eſt etiam tertius paniculus continens ut zir
bus adipinus. Ad hoc dicatur quod dominus. A.
loquitur de paniculis ſuper totum uentrem. i. to
tam concauitatem continentibus anterius latera
liter ⁊ poſterius ⁊ ſic tantum duo ſunt ſuper uen
trem poſt cutem paniculi. ſ. mirach ⁊ ſiphac quo
niam ut ipſe dixit in pꝛoxima ſequenti parte quod
ſiphac cum ſingulis fit. i. ſeparatur ab aliis mem
bꝛis eſt ſicut ſpera. i. quoddam rotunduꝫ unaque
qꝫ continens. non ſic autem continet zirbus adi
pinus ſed continet inteſtina circa anterius tantuꝫ
ut patet ⁊ ideo de eo poſtremo determinauit et ea
minus pꝛincipaliter ut patet i textu preſentis capi
tuli ⁊ hoc de iſta tota parte ſed alia pars.

Et ſecūdus eſt interioꝛ

Nunc conſequenter in iſta pte determinat de
anothomia ſecūdi paniculi. ut ſiphac ⁊ diuiditur
pſens ps in duas quoniam pꝛimo facit quod dictū
eſt. ſecundo ipe colligit ſumatim iuuamenta. mē
broꝝ paniculoꝝ ibi ſecunda. Et iſta duo uel
lamina ⁊c. pꝛima adhuc in duas quoniam pꝛimo

ponit intentionem ſuam .de anothomia ipſius ſi
phac.ſecundo de ipſo ſiphac ponit opinioneꝫ quo
rundam ibi ſecundo. Quidam vero dicunt ⁊c. pri
ma adhuc in duas.quoniā primo ponit ipſius ano
thomiam quantum ad formam ipſius ⁊ colligan
tiam cum alijs membris ⁊ ipſius originem ſecun
do ponit ipſius iuuamenta ſecunda ibi. Et iuua
mentuꝫ ipſius ſiphac eſt replere ⁊c.de prima par
te dicit quattuor pricipaliter dicit primo ꝙ iſte pa
niculus interior nominatur beriteron . ⁊ nominatᷣ
rotundus. Et adducit rationem quia nominatur
rotundus. ⁊ dicit quoniam cum ſingulis fit ab eo
quod tegit ipſum.eſt tunc ſicut ſpera.ideo ſupple
dicitur rotundus ſicut ſpera. ſuper quē ſunt ſume
⁊ additiones molles ⁊ foramina.i.ſuper queꝫ vel
in quo ſunt quedam eminentie ⁊ diſpoſitiones vel
foramina ſecundum apparentiam ſecunduꝫ que
fit non apparens.vt ſpera vt ſtatim declarabitur
dicit ſecundo quo ad intelligentiam eius.ꝙ conti
nuatur de ſuper vellamie .i.diafragmati ⁊ proceſ
ſio eius.i.origo eius.eſt ex ſupremo.i. parte ſupe
riore. ⁊ eſt ſubtilis ſub cute ventris .i. in directo
ventris.i.verſus parteꝫ anterioreꝫ magiſꝗꝫ poſte
riorem.Et paniculo eius.i.ſub mirach qui ē pani
culus proximior cuti ⁊ addit ꝙ adherent ei.i.ime
diate duo ex lacertis ventris.i.latitudinales.dex
ter ⁊ ſiniſter adherentia vehementi.i. nō alio me
diante deinde continuatur poſt eos ambos lacer
tos.i.ſuper eos vellamini.i.diafragmati.⁊ ptibus
eius carnoſis.i.verſus dorſum vbi carnoſior ē dia
fragma.cōtinuatione vicinantibus poſt cōtinua
tionem ſuam cum ſtomaco.i.poſt illam quaꝫ pri
mo habuit verſus ſtomacuꝫ.Et poſt confirmatio
nem ⁊ ſoliditateꝫ ſubſtantie eius.i.vbi fuit initiū
eius.ex illis duabus partibus.Et illa continuatio
.ſ.ſiphac ⁊ diafragmatᷣ eſt verſus dorſum. conti
nuatio dillatata.ſ.a dextris ⁊ ſiniſtris. Tertio po
nendo diſtinctionem partium eius in ſubtilitate ⁊
groſſitie.dixit ꝙ ipſe paniculus ſiphac. cum conti
nuatur epati.i.a parte dextra eſt ſubtilis valde.i.
ſubtilior ꝗꝫ a ſiniſtris.ratione.quia ab illa parte ſe
parātur ab hoc paniculo.plures pāiculi.ſ. ſplenis
⁊ paniculus.epar ſuſpendens.Et ē ei in elleuatio
ne ſua.ad ſtomacuꝫ.i.verſus anterius. etiam ſup
ple magna ſubtilitas ⁊ in reflexione ſua deſcendē
do.i.poſterius verſus dorſum.firmando.i. ſpiſſan
do reſpectu partis anterioris cum oppoſitione ve
narum ⁊ artarie magnarū.i.propter id quod ſpar
git cum hoc paniculo poſterius de ramis venarū
⁊ artarie extenſarum per dorſum cuꝫ oppoſitione
ergo.i.obuiatione dictarum venarum poſterius ⁊
non anterius. Et deſcendit ſubtus ⁊ fit zirbum.i.
ab hoc paniculo ibidē originatur zirbus adipinus
Addit quarto.ꝙ currit ſuper plurimuꝫ albiteron
.i.ſuper magnam partem.ipſius paniculi. hoc eſt
verſus anterius.de ſubtilibus lacertis dillatatis
ſuper ventrē.quia ſubtiliores fiunt plurimi lacer
torum circa mediuꝫ ventris quia i villos nerueos
terminantur.tunica vna ⁊ forſitan exiſtimatur ꝙ
ſit pars eius.ſ.ſiphac propter continuationeꝫ eius

cum eo.⁊ ſimilitudinem ſuam.cuꝫ ſupple ſiphac i
neruoſitate.Et addit cuꝫ ſingularis ergo fit ab eo
paniculo vel ab ea tunica.albiteron.i.cuꝫ ſepara
tur ⁊ bene ſequeſtratur ſiphac ab hac tunica ⁊ ē
ſubtilis texture valde.i.diſceritur ꝙ albiterō .i.ſi
phac eſt ſubtilis texture valde.i.multo ſubtilior
ſaltem hic anterius . ꝗꝫ ſit iſta tunica ſupra pani
culum exiſtens. dicit conſequenter replicando.ꝙ
ſubtilius et purius.i.pars ſubtilior et min⁹ imixta
uenis uel artariis huius ſiphac eſt apud epiglota
lem.i.partem ſupra os ſtomaci et ortum paniculi
intrinſici coſtarum.i.pleure ex hoc paniculo.i.qꝺ
abſolute mirach eſt ſubtilior in parte anteriori ſu
perius ad dexteraꝫ a qua parte oritur pleureſis a
ſiphac ⁊c.⁊ hoc tantum dicit in littera. ¶Pro in
telligentia omnium harum partium qꝛ artificioſa
fuit expoſitio data.¶Primo eſt notandum genera
liter ꝙ de anothomia huius paniculi.d.Auic.xiij
tertij capi.primo uerſus medium ponit quedam
que ⁊ ſi uideantur a bene intelligente ad eundem
ſenſum poſſe retorqueri cum dictis hic.tamen qꝛ
ibi quedam clarius poſita ſunt de iſto paniculo ꝗꝫ
in preſenti parte. ¶Ideo ad habendam comple
tam notitiaꝫ anothomie huius paniculi laudo ut
que ibi poſita ſunt cum hic ſcriptis coniungantur
⁊ iſta cum illis.qꝛ etiam hic ſunt quedam poſita
que ibidem ſunt recitata ⁊ iſta bene mente colli
gantur qꝛ inter uolumina illuſtriū medicorum ut
Galieni.Au.¶Raſis.⁊ alioruꝫ non inueni aliquod
clarum ad cognoſcendum iſtius paniculi compo
ſitionem ⁊ colligantiam qui tantum inter panicu
los in corpore humano preter mirach dicitur eſſe
maximus.⁊ ſi via originis nō dicatur eſſe primus
quia vterqꝫ paniculus dictus originatur a panicu
lo diafragmate vt ſtatim videbitur reliqui tamen
paniculi membrorum nutritiuorum ab hoc origi
nem ſumunt.Secundo pro ſpecialiori doctrina di
ctorum in prima parte eſt aduertenduꝫ pro remo
tione dubitationis que oriri poſſet ꝙ licet mirach
ſit paniculus.qui ſi a membris circūſtātibus ſepa
raretur eſſet ſicut ſpera.tamen ille non eſt dictus
rotundus ſicut iſte propter duas cauſas. prima ē
quia iſte eſt primus.i.immediatus qui omnia cō
tinet membra nutritiua.quia ⁊ ſi zirbus adipius
immediatius adhereat inteſtinis ꝗꝫ ſiphac. non
tamen omnia cōtinet membra nutritiua vt ſupra
dictum eſt ⁊ inferius de anothomia ipſius dicetur
Et hoc ꝙ dicebat dominus Au.iꝫ. tertij loco alle
gato cum dixit.Et ſiphac quidem ex ſuma horuꝫ
eſt paniculus primus qui comprehēdit viſcera nu
tritiua omnia.meruit igitur quia primus magis
nominari rotundus ꝗꝫ mirach.ſecunda cauſa eſſe
poteſt quia eſt melius ſeparabilis ⁊ diſtinguibilis
ſiphac a reliquis ꝗꝫ mirach ⁊ ideo dixit textus cū
ſingulis fit ⁊c.non ſic autē dixit de mirach. ymo
mirach plurimam habet inheſionē ⁊ adherētiaꝫ
cum muſchulis intra ipſum ⁊ pinguedinem ſupra
ipſum ⁊ hec fuit cauſa vt exiſtimo erroris multo
rum doctorū medicine.qui arbitrati ſunt mirach
ſolum dici de agregato ex cute pinguedine ⁊ muſ

culis ⁊ non de paniculo diſtincto ab eis. cū tamē dominus. Aui. in capitulo preſenti ponat hunc paniculum expreſſe in principio capituli. cum dixit poſt cutem ſunt duo paniculi ⁊c. ⁊ in fine capituli expreſſius ⁊ etiam. iꝫ. tertij loco allegato cum dixit ꝙ ſupra ſiphac eſt mirach. et lacerti ventris ecce ꝙ poſuit differentiā inter mirach ⁊ muſculos verū eſt tamen ꝙ auctores aliquando per mirach totum intelligunt vt ſupra dictum eſt. Et hoc notat Aui. in fine capituli preſentis. ⁊ hoc ſingulariter tenete contra communem errorem ⁊c. Tertio vero pro itelligētia illius partis ſupra quā vel in qua ſunt ſumme ⁊ additiones moles ⁊c. Cū cauſa huius iequalit ſiphac poteſt in duobus potiſſimum conprehendi. primo propter equalitatē membrorū vicinorum ſuperiorum ⁊ inferiorū vñ continuo cum tactu membrorum inequalium factus eſt inequalis natura primo ē iequalitas mēbrorum ſupra ipſum vt muſchulorum ipſius ventris. quia in aliqua parte coniunguntur muſchuli latitudinales cum longitudinalibus ⁊ tranſuerſalibus vt patet intelligenti ſitum ipſorum vt ſupra dictum eſt ⁊ in aliqua etiam parte groſſiores ſunt muſculi latitudinales vt apud originē verſus dorſum ⁊ in aliqua minus groſſi propter iſtā inequalitatem membrorum comprimentiū ſiphac fit ipſe habens depreſſiones ⁊ elleuationes. Merito etiā membrorum inferiorum inequalium aliquando comprimentium ſiphac ſurſū vt in extenſione inteſtinorum a fecibus vel ventoſitate redditur inequalis nam infra ſiphac eſt zirbus adipinus multum inequalis vt conſtat ⁊ infra. zirbum vt etiā dixit dominus. Aui. iꝫ. tertij in miſenterio inter venas meſeraicas ſunt quedā carnes glandoſe quarum vtilitas fuit ad aliquando humectandum inteſtina indigentia humiditate quod patꝫ per hoc ꝙ aliquando dura comedētes egerūt molia ſicut etiam eſt de amigdolis circa radicem lingue exiſtentibus. huiuſmodi ergo carnes reddunt zirbū inequalem ⁊ conſequenter etiā ſiphac remanet inequalis. Alia cauſa pricipalis ſummi poteſt ratione finis. Nam ſi ſiphac fuiſſet tenſus nō habēs elleuationes ⁊ depreſſiones cum inteſtina fuiſſēt repleta ⁊ extenſa a ventoſitate niſi fuiſſꝫ obediēs ſiphac ad certas dimenſiones extendi fuiſſꝫ i qualibet debili extenſione iteſtinorū facta extēſio violenta ipſius ſiphac. ⁊ ſic diſtenſio ipſius partiū ad inuicem ⁊ ſolutio continui ⁊ conſequenter dolor fuit ergo conueniens ipſum habere additiōes vel elleuationes quaſdam molles. i. aptas extenſioni ⁊ conſequenter depreſſiones vel concauitates que etiā appellari poſſunt foramina improprie. ⁊ iſta cauſa multum mihi placet. Conſequenter aduertendum circa ſecundum dictum ꝙ notanter dominus Aui. dixit ꝙ ſupra ſiphac ſunt duo muſculi latitudinales ⁊c. ⁊ non fecit mentionem de alijs. cū tamen ſupra ipſum ſint octo vt ſupra dictum eſt. Et ſic ē expreſſe de mente. G. vltimo capitulo ſexto de iuuamentis hoc ideo fecit quia mediātibus his muſchulis principaliter perficitur operatio inteſtinorū tutamine quorū principaliter factus eſt ſiphac huiuſmodi. Nam principaliſſima inteſtinorum operatione eſt expulſio vt. xvi. tertij ad principiū. Et qꝛ latitudinales muſchuli maxime ad hoc iuuant de mente. G. loco allegato ⁊ Aui. iꝫ. tertij capitulo primo i pricipio ideo de his principalem fecit mentionem ⁊ iſtos natura ordinauit imediate ſiphac adherere vt melioꝛ fieret ſiphac compreſſio inteſtinorum ⁊ exinde fecū expreſſio ⁊ expulſio. Secundo pro ſpetialiori intelligentia originis ipſius ſiphac. eſt primo ſupponendū illud ꝙ dicit dominus. Aui. de ipſo. iꝫ. tertij loco ſepe allegato dicit enim. Cū quando continuatur vellamini ⁊ obuiāt due extremitates eius apud dorſū tunc ligatur illis exinde eſt eius. initium eius nāqꝫ initiū eſt ſuperfluitas deſcendens ex vellamie ad os ſtomaci ⁊ obuiat ei ſuperfluitas eius. qͦ ex ipo aſcendit ad dorſum. Ex quibus verbis nobis inſignauit dominus Aui. modum originis ſiphac taliter. Nā poſtꝙ formatus fuit paniculus diafragma qui dictus eſt vellamen tunc ex materia que ſuperfluit formationi eius fit ſiphac hoc modo. ſ. ꝙ illud ſuperfluum diuiditur in duas partes vnā que vadit verſus ſtomacum anterius aliam que deſcendit ad dorſum. ⁊ illa que deſcēdit reflectit ſe. et obuiat illi que vadit ad ſtomacum et exinde fit ſiphac. Et huic ſiphac ſecundum iſtum modū generato. Addit Aui. loco allegato fiunt reflexiones. ſ. ad dextrum et ſiniſtrum. ſurſum et deorſum terminando ad dorſū et in dorſo vniuntur et ibidem fit ſpiſſius. propter ſecum multum ibidem comiſceri de ramis vene magne et artarie adorti extenſarum per dorſū. Et ex his patet. quomodo iſte paniculus continuatur deſuper vellamini. i. diafragmati et quomodo eiꝰ ꝓceſſio. i. modus originis eſt ex ſupremo. quia ex ſuperfluo ipſius diafragmatis et quomodo continuatur partibus eius carnoſis continuatione vnitionis. quia terminantur eius reflexiones ad dorſum vbi diafragma eſt carnoſius. et ibidem vniuntur iſte reflexiones poſt ꝙ fuit cōtinuata pars. que tranſiuit verſus dorſū et fuit reflexa ſurſum ad partem circa ſtomacum. exiſtentem vbi fuit confirmata. et ſolidata ſubſtātia ſiphac. et tunc fuit illa dillatata continuatio. ſ. ad dextrum et ſiniſtrum verſus dorſum reliqua ſunt clara. vſqꝫ ad illā partē et currit ſup pleura. ¶ Sed circa iſtam partem poteſt dubitari nam ex hoc ſequitur oppoſitum quod dixit do. Auic. prima primi doctrina de membris ubi noluit omnes paniculos in concauitatibus naturaliū mēbrorum repertos originari a ſiphac cooperiente muſchulos. i. apud mirach et omnes paniculos i uentre ſpiritualium contentos originari a pleura ita quod etiam diafragma habet inde originem ut patet ibidem in textu et tamen ibi colligitur ⁊ xiii. tertij expreſſius qͦ ſiphac uere originatur a

diafragmate et pleura originatur a ſiphac mari
me circa dextrum eius ideo circa illam partem ē
ſubtilior. Ad hoc dicatur quod vnum membrum
ab alio originari eſt duplex uno modo uere quan
do ſcilicet ex ſuperfluo generationis unius aliud
generatur quomodo dicimus nucham originari
a cerebro ſecundo unū dicimus originari ab alio
taliter quia cum alio habet colligantiam ita ut
vnum et minus alio dicatur egredi a maiore . et
ſecundum primum modum eſt ſententia Auic.
hic et xiii. tertii et ſecundum ſecundū modum lo
quebatur in doctrina de membris quia ita pani
culus mirach maior eſt q̃z ſiphac et q̃z aliq̃s ali⁹
dicim⁹ oēm paniculū īde oriri ita dicat̃ de pleura
¶ Circa quam partem eſt aduertendum ꝙ ex cō
ſimili textu huic poſito a .d. Auic. loco allegato i
maginatus eſt ſpeculator eximius Gentilis de ful
genio ſuper illa parte qꝺ ex ſubtiliori parte huius
ſiphac fit tunica quedā que īmediatius adheret
lacertis q̃z ſiphac. Et iſta tunica uel paniculus q
ſtat in medio inter ſiphac ⁊ ſubſtantiam carnoſā
muſchulorum dicitur recte ſiphac ⁊ iſte eſt berite
ron. dicit ipſe de quo īmaginatur .d. Auic. ꝙ ſit pri
cipium pleure ⁊ aliorum paniculorum ut pectoris
⁊ aliorum ſit ex origine iſtius paniculi beriteron .
ſuperfluit etiam zirbus ⁊c. Sed ſalua tanti uiri re
uerentia non uideo vnde hec ſua imaginatio ha
beat neceſſitatem ⁊ contra iſtam ſtat primo cōis
doctrina medicorum ex expreſſione Auer . primo
col. cap. de anothomia mirach dicentium ꝙ poſt
muſchulos uentris uerſus inteſtina duo tantū me
diant paniculi. ſ. ſiphac ⁊ zirbus ubi ſecundū hanc
imaginationem eſſent tres. ſecundo contra hoc ē
experientia anothomiſtarum qui tantū duos nu
merant paniculos poſt muſchulos uentris. Neq̄
obſtat textus ſuper quo fundatur. Nam poſtq̃ po
ſuerat loco allegato Auic. modum generationis ſi
phac addidit. Et eſt ei tunica ex ſubtiliato lacer
to uentris cooperiens ⁊c. quam ipſe. Gal. appella
uit uerum ſiphac q̄ paulopoſt addit Auic. Et ſub
ipſa eſt ſubtile eius quod eſt uere ſiphac debet er
go intelligi. Et eſt ei tunica ſubtillato lacerto nō
quidem uera ſed ſecundum apparentiam tantum
pro quo bene intelligendo aduertendum q̄ lacer
ti latitudinales maxime circa medium uentris in
cordas ⁊ uillos nerueos termiantur ⁊ ita etiā trāſ
uerſales ex comixtione illarum cordarum uel uil
lorum ipſarum connexione adinuicem uidetur pa
niculus quidam generari non quidem totū coope
riens ſicut facit ſiphac ſed nobilem tantum partē
uentris qui tantū non eſt uere paniculus. Et hoc
eſt iudicio meo quod dicit textus noſter cū dixit
Et curet ſuper plurimum albiteron notāter dixit
plurimum. i. magnam partem de ſubtilibus lacer
tis dillatatis. i. de lacertis ſubtiliatis ⁊ dillatatis ſu
per uentrem tunica una. i. apparenter quod mani
feſtatur per hoc qꝺ addidit. Et forſitan exiſtima
tur ꝙ ſit pars eius. ſ. ſiphac propter continuationē
eius. i. adherentiam magnam cum eo. ⁊ ſimilitudi
nem magnam cum eo ī neruoſitate ut imaginaba
tur. G. loco allegato ⁊ tamen ſupple non eſt uerū
paniculus quod declaratur per hoc quod ſubdit .
Cum ergo ſingulis fit. i. ſeparatur ab eo paniculo
apparente albiteron. i. ſiphac eſt ſubtilis texture
ualde reſpectu. ſ. illorum uillorum neruorum ſic
comixtorum ⁊ ille eſt albiterō uere. Et hoc modo
legendo hec ſententia. A. expreſſe ꝯdicit iudicio
imagiatō gētilis ut reliq̄ ſunt clara. Legatur tota
littera ſecundum expoſitionem ut ſupra . Sequi
tur alia pars.

Et iuuamentum

In hac parte poſtq̃ .d. Auic.
ponit anothomiam ſiphac iam ī preſenti parte po
nit eius utilitatem ⁊ iuuamenta. Et dixit quatuor
principaliter. prio dixit ꝙ iuuamēta huius ſiphac
eſt replere quod eſt inter lacertos uentris ⁊ inteſti
na ⁊ ſtringere locum ⁊ prohibere ſuperfluitates .
ne cadant in locis uacuis cū adiutorio diafragma
tis quod eſt poſterius dicit ſecundo quod ipſius iu
uamentum eſt comprimere poſt eius inteſtina . ⁊
uiſcera euacuantia ſuperfluitat̃ cum proxime ſūt
ad expellendū qꝺ in eis eſt de fece ⁊ aqua ul' ipſis
ydropiſis ⁊ urinā. Tertio dixit quod ipſius iuua
mentum eſt prohibere inflationem uehementem
Dicit quarto qꝺ ligat uiſcera ligamento forti ⁊ ē
in dorſo ſicut res una ⁊ lacerti omnes poſterius ſu
per carnem glandoſam quaſi ſubſtētatam eis ⁊
uenis magnis ⁊ meatibus continuatis inter inte
ſtina ⁊ ſtomacum. Que littera et ſi quo ad maxi
mam eius partem uideatur ſatis clara tam̄ pro
manifeſtatiori intelligentia. primo circa primum
dictum eſt animaduertendū qꝺ ex illa littera ui
detur poſſe colligi qꝺ inter muſchulos et inteſtina
non cadit alius paniculus preter ſiphac et omnia
inteſtina cooperiens ut ſupra dictum eſt replet er
go medium uel concauitatem omnem exiſtentem
inter muſchulos et inteſtina preterq̃ a parte an
teriori ubi eſt zirbus adipinus ut poſt declarabit̃
hic eſt igitur paniculus qui adheret inteſtinis la
teraliter et circa dorſum et ideo dr̃ ſtringere locū
quia replet ſicut etiam ſolemus dicere ſachum re
pletum eſſe ſtrictū ita ut nihil ultra recipi poſſit
ita eſt de illa concauitate nam paniculo repletur
et ita ſtringitur locus et adducit cauſam principa
lem huius imediate adherentie ad inteſtina per
hoc quod addit et prohibere ſuperfluitat̃. i. prop
ter prohibitōm ſupple membrorum ſuperiorum.
ne cadant in locis uacuis quia uacuitas eſt cauſa
receptionis ſuperfluitatum. ut inferius tractatu
ſecundo huius ad hoc etiam adiuuat diafragma
quod eſt poſterius quia non ſic immediate adhe
ret inteſtinis ſicut ſiphac eſt tamen defenſaculum
ſuperfluitatum membrorum ſpiritualium et ani
matorum ne in cōcauitatem naturaliū recipiātur

Circa ſecundum dictum eſt conſiderandum ꝙ licet iſti termini uiſcera ⁊ iteſtina aliquando ab auctoribus ſumantur ut ſunt termini omnes ⁊ ſinonimi ad omnia membra organica interiora ⁊ occulta. tamen in propoſito per uiſcera intellexit proprie membra organica in concauitate naturaliuꝫ contēta. ut ſtomacus epar renes ueſica ⁊c. Et per inteſtina intellexit illa membra que ſolemus inteſtina appellare que. ſ. ſunt membra deputata ad receptionem ſuperfluitatum groſſarum prime digeſtionis. tertio notādum ꝙ licet comprimere huiuſmōi mēbra poſterius ⁊c. ſit proprie officiū muſchulorum latitudinalium uentris ut dixit Gal. vi. de iuuamentis ultio. c. ⁊ alibi pluries tamen. d Auic. h ⁊ xiij. tertij h iuuamētū attribuit huic paniculo. Et hoc eſt qꝛ mediante hoc paniculo dicti muſchuli perfectiſſime complent officium ſuum. qꝛ enim iſte paniculus immediate attingit uiſcera ⁊ inteſtina ⁊ vniquaqꝫ circūuoluitur per compreſſionem ergo dictorum muſchulorum uerſus poſterius comprimitur iſte paniculus qō attingens eſt omnia uiſcera ⁊ maxime deputata expulſioni ut inteſtina ⁊ ueſicam. ad que non attingerent dicti muſchuli. qꝛ neqꝫ ſuperiores inteſtino recto neqꝫ ueſice iuuat principaliter iſte paniculus ad huiuſmodi expulſionem. Ulterius aduertendum ꝙ iſte paniculus licet de intentione. d. Auic. iuuet ēt ad expulſionem uentoſitatis interdum agregate ī teſtinis. ⁊ aliquando ad partum perficiendum de his tamen non facit mentionem. d. Auic. uel quia relinquens has operationes notas ex his que hic ponuntur uel qꝛ iſte ſunt principaliores operationes de quibus hic facit mentionē. qꝛ operatio partus non conuenit niſi mulieribus. ⁊ ad euacuationem uentoſitatis non ſic neceſſaria eſt talis compreſſio ſicut ad alias ſuperfluitates expellendas qꝛ ſola euaporatiua forte ſufficerent. Circa tertiū dictum aduertendum quod notanter dixit inflationem uehementem propter id quod ſupradictum ſuper illa parte quod iſte paniculus habet depreſſiones ⁊ additiones. qꝛ naturale eſt huic paniculo ut aliquando extendatur. ⁊ certam inflationeꝫ nō prohibeat. ut eaꝫ. ſ. que cōmuniter ſequitur repletionem inteſtinorum a fecibus ſed bene prohibet inflationem uehementem que aliquando contingeret in inteſtinis. vnde cauſaretur dolor accutiſſimus niſi eſſet iſte paniculus obuiās inteſtinis cuꝫ elleuantur ⁊ tumeſcunt. ⁊ ſic huic uehementi iflationi reſiſtit. Circa quartum dictuꝫ. ſunt omnia clara ex ſuperius dictis de anothomia ipſius pter id quod dicitur ⁊ lacerti omnes poſterius ⁊c. vbi reperitur duplex littera. Naꝫ dicit littera exterior ⁊ fit totum ſuper carnem glandoſam ⁊c. i. ⁊ totus iſte paniculus ſuſtentatur ſuper carne glandoſa d̄ qua dictum eſt ſupra ſuſtentatur etiam maxime uerſus dorſum uenis ⁊ artarijs ⁊ meatibus continuatis ⁊c. i. meſaraicis ſuper quibus omnibus ſuſtentatur ⁊ ſic eſt littera clara alia littera reperitᷣ in textu ⁊ lacerti omnes ⁊c. i. qō iſte paniculus cū carne glandoſa ſuſtētatur lacertis qui omnes ſūt poſterius. i. poſt paniculum. ſ. ſupra paniculum ⁊ uenis magnis ⁊c. lego totam litteram. Et iuuamentum eius ſiphac eſt replere quod eſt. i. concauitate exiſtente inter lacertos ⁊ inteſtina ⁊ ſtringere locuꝫ. i. vñ ſit ſtrictura concauitat. Et prohibere ſuperfluitat. i. ⁊ hoc factum eſt principaliter a natura propter prohibere ⁊c. ne dicatur in locis uacuis cum adiutorio diafragmate. i. hoc etiaꝫ iuuamentum afferret diafragma quod eſt poſteriꝰ ſupple quam paniculus ad contangendum. Aliud iuuamentum eſt comprimere poſterius inteſtina. i. adiuuare compreſſionem fiendam a muſchulis latitudinalibus circa inteſtina proprie ſumpta. Et uiſcera euacuantia ſuperfluitateꝫ. i. principaliter deputata ad euacuandum ⁊c. cum proxima ſunt ad expellendum. i. cum natura intēdit expulſionē ipſorum membrorum eius quod in eis eſt de fece ⁊ aqua idropiſis ⁊ urina qꝛ per compreſſionem ſiphac circa inteſtina aqua in aſclite contenta ī cōcauitate inter ſiphac ⁊ inteſtina comprimitur. ⁊ ꝑ poros uenarum meſaraicaruꝫ ⁊ ramorū uene chilis reingreditur in uenas ⁊ aliquando tandeꝫ mouetur ad renes ⁊ ueſicam ⁊ aliquādo aliqua ipſiꝰ pars mouetur per concauum epatis ad inteſtia ⁊ aliquando imediate in inteſtina ⁊ per ſeceſſum educitur iuuant etiam ad prohibendum inflationem uehementem ſecundum qō dictum eſt. Et ligat uiſcera ligamento forti ⁊ eſt in dorſo ſicut res vna ut ſupra expoſitum eſt. Et fit totum ſecunduꝫ unam litteram. i. fit totus paniculus quaſi ſuſtentatus uenis ⁊ carne glandoſa ⁊c. uel ſecundum qō littera manet ſuſtentatur lacertis qui omnes ſunt poſt eius ⁊c. Sequitur alia pars.

Quidam uero dicunt In hac parte. d. Auic. ponit ſententiam quorumdaꝫ de commixtione uillorum in ipſo ſiphac et duo facit. prio ponit opinionem ipſorum ſatis generalem de commixtione uillorum in membris paniculoſis. Secūdo ipſe remouet iudicium iſtorum propter quedā ſpecialia membra ſecunda pars ibi proxime. Et iſti quidem non ē poſſibile etc. de his duabus partibus dixit primo. Quidam uero dicunt ꝙ non pertranſit ut dicatur. i. uerum ē ꝙ in ſiphac. i. in quolibet membro paniculoſo continente. ſunt genera uillorum contextorum ſecundum partes notas uillorum que ſunt inſtrumenta uirtutum trium naturalium. ſ. miniſtrantium ut attractiue retentiue ⁊ expulſiue. dixit ſecundo iſtud dictuꝫ generale mūdificatio. Iſti quidem non eſt poſſibile ut dicant. i. iſtud non eſt uerum in tunicis uenarum ueſice ⁊ matricis niſi de aliquo paniculo. ymo eſt corpꝰ ſingulare. Circa intelligentiam quarum partium ſatis intrinſicarum ⁊ obſcurarum eſt conſiderandum quod quidam ſunt arbitrati ꝙ omnia mēbra paniculoſa ⁊ maxime aliquorꝫ ꝯtentiua obiecti ut ſūt ſtomacꝰ ⁊ iteſtia ꝯponātᷣ ex duobꝰ tunicis

uel paniculus in uno quorum eſſet principaliter
unum genus uillorum ut in extrinſeco genus uil
lorum latitudinalium. et ī itrinſeco eſſent comixti
uilli tranſuerſales cum longitudinalibus per uil
los intelligendo partes membrorum ad modum
fillorum protenſas per membra que filla quando
qꝫ incedunt ſcōm diametrū longitudinis mēbri et
dicuntur longitudinales. quandoqꝫ ſecundum dia
metrum latitudinis ⁊ dicuntur latitudinales quā
doqꝫ protenduntur per membruꝫ taliter ut capiāt
aliquod de diametro latitudinis ⁊ longitudinis ⁊
uocātur tranſuerſales. Notādū ſo de mente do.
Auic. prima primi de membris. ꝙ huiuſmodi gene
ra uillorum ſunt inſtrumenta uirtutum naturaliū
anime miniſtrantium different. Nam mediātibus
uillis longitudinalibꝰ perficitur operatio uirtutis
atractiue que eſt atractio ⁊ mediantibus latitudi
nalibus perficitur operatio expulſiue ⁊ medianti
bus tranſuerſalibus perficitur operatio retentiue
⁊ maxime hoc intelligendo de membris habenti
bus operatiōes toti cōmunes. qꝛ membra particu
laria pro operationibus proprijs non neceſſario in
diguerunt huiuſmodi uillis ſaltem manifeſtis ſed
ad has operationes perficiendas ſola ſufficit ipſo
rum membrorum propria complexio ut expreſſe
colligitur in doctrina de virtutibus ideo bene dic
tum ſuum intelligebant de membris paniculoſis.
alia coram obiecta continentibus. Tertio aduer
tendum ⁊ eſt declaratio primi notati ꝙ cā propter
quam fuerunt iſti moti ad hoc ponendum. ſ. ꝙ om
nia talia membra habent duas tunicas in quaruꝫ
vna exteriore eſſent maxime uilli latitudiales ⁊ i
interiore longitudinales cum tranſuerſalibus fuit
ſatis apparens. qꝛ atractio vnius obiecti ⁊ expul
ſio eiuſdem ſunt motus ſatis contrarij. ne ergo ho
rum inſtrumenta ſeſe mutuo impedirent. ut. s. mo
tus longitudinalium impediret motum latitudina
lium non fuit conueniens huiuſmodi uillos in ea
dem tunica eſſe contextos. ſed melius fuit iſtos in
diuerſis tunicis fore ſituatos. vnde ſatis utile fuit
ut uilli atrahendi ⁊ retinendi eſſent ſimul. Cauſa
autem q̄r conſtituti ſunt uilli latitudinales in tuni
ca exteriori ⁊ longitudinales in iteriori fuit ꝓpter
hoc. qꝛ attrahens melius attrahit dum imediate
atrahibile ꝯtigit. Iteꝫ qꝛ qō attrahit ſub rōne cō
ueniēt attrahit. Jō fuit ꝯueniēs mēbꝝ attrahēs
ſꝫ inſtrumenta attrahenda ꝯtingere attrahibile.
Et per idem patet ꝙ fuit conueniēs uillos trāſuer
ſales in eadem tunica eſſe contextos. Et propter
oppoſitas cauſas patet quare conueniens fuit uil
los latitudinales in tunica exteriore eſſe cōtextos
Iſtud fuit motiuuꝫ iſtorū. Et hoc eſt iudicio meo
qō uoluit in prima parte. legatur ergo ſic littera.
Quidam dicunt non pertranſit ut dicatur. i. ueruꝫ
eſt qō in ſiphac. i. in quolibet paniculoſo membro
continente ⁊ operante operationem cōmunē. ſunt
omnia genera uillorum contextoruꝫ. ſcōm partes
notas. i. ſecundum partes ſenſibiliter differentes
in duabus tunicis ipſius membri. i. intrinſica ⁊ ex
trinſica. Et addit declarando ſupple dico uilloruꝫ

qui ſunt inſtrumenta trium uirtutum naturalium
ut ſupra expoſitum eſt. Et hoc dixit quodāmodo
tacite reddendo cauſam motiuam iſtorum. qꝛ iſti
uilli ſunt inſtrumenta uirtutum operationum con
trariarum. ne ergo ſeſe impediant. fuit conueniēs
ut ſupra ⁊c. Qꝛ dictum. d. Auic. modificans dixit.
Et iſti quidem non eſt poſſibile dicant iſtud in tu
nicis uenarum. ⁊ ueſice ⁊ matricis quaſi dicat licꝫ
uerum ſit. hoc. ſ. in membris habentibus duas
⁊c. ut plurimum uilli ſint ſecundum ordinem ⁊ ſitū
ſuprapoſitum ſituati tamen non eſt verum genera
liter qō omnia membra neruoſa uł paniculoſa cō
tentiua ⁊c. habeant uillos contextos in diuerſis tu
nicis qꝛ hoc fallit in his primis de quibus i littera
et hoc. quia nullum primorum duorum membro
rum eſt compoſitum ex duabus tunicis. non hoc
eſt uerum de matrice ex duobus paniculis compo
ſita. de qua tamē paniculꝰ interior eſt corpus vnū
ſingulare paniculoſum. ⁊ tamen in eo ſunt omnia
uillorum genera contexta ꝙ autem uene ⁊ ueſica
ſint ex vnica tunica tantum cōſtituta eſt expreſſe
de mente. d. Auic. prima primi doctrina de mem
bris ⁊ ꝙ matrix ex duabus tunicis componatur. ⁊
tamen in intrinſica tunica ſint contexta omnia uil
lorum genera. eſt de mente eiuſdem ſcda tertii. c.
. i. infra a principio per unam columnam. Neqꝫ cō
cludit motiuum eorum. qꝛ licet uilli latitudinales
⁊ longitudinales ſint ad diuerſas operationes. ut
ad attractionē ⁊ expulſionē ⁊ vna operatio uidea
tur aliam impedire non propterea eſt concluden
dum. qō oporteat iſtos uillos in diuerſis tunicis ēē
contextos quia poſſunt taliter diſponi in una tu
nica ut uilli longitudinales non impedient latitu
dinales ⁊ hoc ꝑcipue quādo illa tunica erit ſpiſſe
et ſollide ſubſtantie. ut eſt intrinſica tunica matri
cis multum uenoſa. nam in pte magis intrinſeca
ſituātur longitudinales ⁊ in pte magis extrinſica
ſituantur latitudinales. Et hoc eſt quod dicit tex
tus. Et iſtud quidem non eſt poſſibile ut dicāt. i.
non eſt hoc generaliter uerum ut patet in tunicis
uenarū et ueſica que. ſ. ex unica tunica tm̄ cōſtitu
untur. ⁊ tm̄ ſunt mēbra paniculoſa ꝯtinētia ⁊c. nō
eſt ēt uerū de matrice habente duas tunicas. et
ſi littera dicat ubi de quo paniculorum falſificatꝰ
qō dictū eſt ut de paniculo intrinſico ⁊ ſic eſt lit
tera clara. Et ſi littera iacet niſi debet ſic exponi.
Et matricis in quibus falſificatur ut dictum eſt. ⁊
ſupple non eſt uerum qō dicit niſi de aliquo pani
culorum uel de aliquo membro paniculoſo ut ſto
maco inteſtinis ⁊c. prima littera mihi magis pla
cet ut dicat ubi de aliquo et non dicat niſi quomo
docūqꝫ reperiatur habes litteram claram ad eun
dem tamen ſenſum retorquendo ⁊c. Sed circa
unum hic ſuppoſitum. cadit una leuis dubitatio
quoniam ſupponitur ueſicam habere tantum uni
cam tunicam et. d. Auic. tamen. xix. tertij capi
tulo primo ponit eam habere duas tunicas. Ideꝫ
dixit aueroys primo colliget. Ad hoc poteſt dici
duplex reſpōſio prima eſt qō uerū ē quod hꝫ duas
tunicas ſecundum ueritateꝫ. ſed unicam tantuꝫ

habet. ſecundum apparentiam quia ſunt occulte
et inſeparabiles. uel aliter etiam melius dicatur
quō ueſica non habet niſi unicam tunicam totam
eius capacitatem ambientem ſecundum partem
autem ipſius habet duas. ſ. ſecundum partem il
lam ſecundum quam ad ueſicam pertingunt poꝛ
ri uritides. ut ſecundum partem ſuperioꝛem ipſi
us. Si enim unica fuiſſet tunica ſolum repleta
ueſica potuiſſet urina ꝛegurgitare uerſus renes
aut etiam comprimēdo partes pectinis debuiſſet
ſurſum aſcendere urina cuius oppoſitum manife
ſtat experimentum fuit ergo expediens ibidē eſſe
duas tunicas perforatas foꝛaminibus non direc
te ſibi appoſitis per que deferꝰ urina in ueſicam.
Vñ cum intrat primam tunicaꝫ labitur ſupꝛa ſu
perfitiem ſecūdo uſqꝫ dum occurrat foꝛaminibus
in ſecunda tunica ꝛ ibi ingreditur in concauita
teꝫ ueſice et ſic impleta ueſica et extenſa tunica
ipſa quo ad partem ſuperioꝛem tunc occurrunt
foꝛamina interioꝛis tunice. tunice ſuperioꝛi ꝛ ſibi
inherēt ꝛ pꝛoinde quātomagis veſica repletur ꝛ
extenditur tātomagis pꝛohibetur exitus urine vt
loco eodē. Ad ꝑpoſitum itaqꝫ nr̄m. qꝛ pars ſupioꝛ
ueſice fuit i creatiōe tenuis pꝛeter alias utilitates
fuit cōueniens ueſicā quo ad illā partē habere du
as tunicas. ut potuiſſent uilli q ſunt inſtrumēta
uirtutū cōuenienter diſponi. qꝛ in unica tantum
non potuiſſent ſecus eſſe de parte inferioꝛe ipſius
ueſice que creata fuit ſpiſſe ſubſtātie. qꝛ ſuper fun
dum ipſius reſidet aquoſitas moꝛdicatiua potue
runt ergo genera uilloꝛū in eadē taliter diſponi ut
ſeſe nō impedirent in operatiōibus ꝛ hoc ſufficit
dño. Auic. ad pꝛobādū contra illos ꝛc. Sequitur
alia pars. Et iſta duo ſunt ꝛc. In iſta parte poſtꝙ
ſpecialiter diuiſiꝫ ſuperius poſuit anothomiaꝫ mi
rach ꝛ ſiphac ponēdo cū hoc ipſoꝝ utilitates iam
ſumatim colligit ipſoꝛum amboꝛū ſimul iuuamē
tum quoddā generale. ꝛ duo facit nā pꝛimo facit
ꝙ dictū eſt. ſecūdo ipſe ponit quēdam modū cōpo
ſitionis ꝛ terminatōis ipoꝛū apud pectinē. ſecūda
ibi Cūqꝫ perueniūt ad pectinē dicit pꝛimo ꝙ iſta
duo uellamina. i. iſti duo paniculi tutamina ſunt
uiſcerum cōcauitatis inferioꝛis. i. oꝛganicoꝛū mē
bꝛoꝛum cōtentoꝛum in cōcauitate inferioꝛi. ꝛ cla
ra eſt lr̄a. dicit ſcdō. ſ. deſcendendo qꝛ ipſoꝛū oꝛigo
ut ſupꝛa dictū eſt verſus diafragma. Fiunt in eis
duo foꝛamina ſtricta quaſi ambo ſint per que trā
ſit lombare dextrum ꝛ ſiniſtrum in eis inſeparabi
lia donec fiāt ſicut due kiſtes duoꝛū ouoꝛū pꝛo in
telligentia cuius ſecūdi dicti ſunt quedā notanda
maxime ad intelligentiā. terminoꝛū qꝛ talis recta
intelligentia multum pꝛoficiet ſequētibus pꝛio er
go aduertēdum ꝙ per pectinē debemus ītelligere
partem illā uentris que eſt circa os femoꝛis in fi
ne illioꝛum ꝛ circa radicem virge in uiris ꝛ cir
ca os extrinſicū vulue i mulieribus. ſecundo ad
uertēdū quod per lombare intelligunt hic medici
ſuſpenſoꝛiū uel ſuſpenſoꝛia teſticuloꝛum non dico
burſam teſticulos ſuſpendentem quia talis a me
dicis appellatur oſſeum ꝛ aliquādo eā appellauit

Ꝯ pudendum aliquādo uerile. Sed per lōbaria
intelligere debemus uaſa ſeminaria dicta que tā
tum ſunt duplicia quoniā quedā ſuper teſticulos
ſunt poſita ꝛ ad eos terminātur ad extrema ſupe
rioꝛa teſticuloꝛuꝫ deinde deſcēdūt ad aliud extre
mum inferius deinde iterato ſurſum ad eadeꝫ ex
trema reuoluūtur. unde talia dicta ſunt inuoluta
ꝛ uocātur pꝛeparatoꝛia qꝛ mām ſpermatis teſticu
lis defferendo diſponūt ꝛ pꝛeparant ꝛ huiuſmodi
uoluit. Ari. ſperma generari ꝛ nō in teſticulis q̄
dam ſeruiūt teſticulis ſeruitio dellatoꝛio tantum
defferendo ipſuꝫ uerū ſperma uerſus radicē uirge
deoꝛſum pꝛius deſcēdendo uerſus anuꝫ ꝛ collum
ueſice deinde aſcendendo ad radicem uirge ut tā
dē per canales pꝛopꝛios uirge defferatur in locuꝫ
debitū cōceptionis hoc dictū eſt in uiris ſimiliter
ēt ꝛ in mulieribus reperiuntur ꝛc. tñ multuꝫ diffe
renter quoꝛū diuerſitas ad pñs adducere nō cōue
nit unū tamen non tacebo qō eſt de mente. Ꝯ. 14.
de utilitate particularum quod foꝛtaſis in opere
utilitatem afferet. ſ. qō huiuſmodi uaſa ut in ſen
patebit in uiris non circūuoluūtur teſticulis ne
ipſis immediate adhereant ꝛ cōtāgāt ſꝫ inter ipſa
ꝛ teſticulos cadit una caro media glandoſa non
ſic autē eſt in mulieribus ſed imediate teſticulos
tangunt mulierum. Et hoc pꝛopter laxitateꝫ teſti
culoꝛum uiroꝛuꝫ reſpectu uaſoꝛum ſuoꝛum ſolido
rum ꝛ duroꝛum reſpectu vaſoꝛū in mulieribus cō
paratione ſuoꝛum teſticuloꝛum modus autem oꝛi
ginis hoꝛū uaſoꝛum ē dextro ꝛ ſiniſtro in aliqbus
cōis ꝛ in aliquibus differunt conueniunt quidē qꝫ
quodlibet illoꝛum oꝛiginatur ſupꝛa renes et eodē
modo contexuntur et eiſdem conſuſtentantur.
ſed differunt quoniam lombare dextrum oꝛigina
tur ſuperius a uena kilis. ꝛ artaria adoꝛti imedia
te in directo renis dextri lombare uero ſiniſtrum
non oꝛiginaꝰ ſic ſurſuꝫ ab artaria uel uena kilis ꝑ
doꝛſum ꝓtēſis ſꝫ imediate oꝛiginaꝰ a uena emul
gente ad renem ſiniſtrum terminata. Modus au
tem ſpecialis oꝛiginis talis eſt. quoniam a dextra
coꝛporis parte coꝛam rene dextro a coꝛpoꝛe arta
rie et uene kilis per doꝛſum deſcendentium oꝛigi
nantur rami plurimi fere per totum et pauciſſimi
ab artariis et uenis emulgentibus tendentibus in
renem dextrum qua ſiquidem rami multipliciter
contexuntur unde in vnum coꝛpus ſunt pꝛotenſi
infra renem ipſum dextrū. In parte uero ſiniſtra
a uenis et artariis emulgentibus tantum oꝛiginā
tur plurimi rami qui tandem ēt per foꝛtem adinui
cem comixtionem infra renem ſiniſtꝛum in unum
coꝛpus pꝛotenduntur et tanta eſt iſtoruꝫ anfrac
tuum ramoꝛum facta uehemens inuolutio et co
miſtio quod ſi uelles unum iſtoꝛum ramoꝛum in
cidere non poſſes ſine alio uel aliis. Et hoc eſt qō
dicit. d. Aui. fo tertii capitulo. i. cū dixit Et i mea
tibꝰ qdē uenieētibus ad duo oua. i. de iſtis uaſis ue
niētibus ad teſticulos. Eſt ꝺ uenis pulſatilibus et
quietis plurimū ramificatis ex uena pulſatilli et
uena quieta que ſunt due radices ramifacantes
plurimoꝛum anfractuum et inuolutionum. que tā

diu ramificantur .ſupple et cõmiſcentur donec in
ciſio tua quam in una illarum duaruꝫ facis ſup
ple uel facere intendis ſit ſimilis ĩciſſioni tue quã
facis ſupple uel facere intendis in pluribus uenis
⁊c. Sũt et huiuſmõi coꝛpora ſuſtẽtata carne glã
doſa quadã. Et ex his dictis patet claꝝ uerbuꝫ .d.
B .xiiii . de utilitate pticulaꝝ cum dixit . Adinue
nit natura uaſis ſpermaticis longum quoddaꝫ cor
pus ⁊ uaricoſum ⁊ cõcauum amplians ⁊ dillatãs
uſque plurimum undique ſicut poſſibile erat ad ſu
ceptioneꝫ copioſam multi ſpermatis ⁊c̃. Et ex hijs
omnibus coꝛolarie patet primo veritas dicentium
quod uaſa predicta ortum habent a coꝛde ⁊ epa
te ꝙ uerum eſt mediante qꝛ mediãtibus uena kili
⁊ artaria magna patet ſecundo quod ſubſtantia
iſtoꝛum uaſoꝛum eſt ad rubeum declinans ⁊ maxi
me circa ipſorum pꝛincipium .eſt enim uenoſa .pa
tet tertio qꝛ uas dextrum eſt deferens ſanguinem
calidioꝛem ⁊ magis ſpirituoſum ſiniſtro. Et ex hoc
ultimo patet .quare ruſtici uolentes generare ma
ſchulos ſtringunt ſiniſtrum teſticulũ tauri .ut effũ
datur ſemen ex dextro tantum qđ eſt calidius Fa
tertii de ſignis maſculinitat̃. Et quando talia uaſa
ut ſupra dictum eſt ſunt delatiua materie ſperma
tice ad teſticulos fuit expediens a natura ĩ ſiphac
ordinari duo foramĩa .qm̃ talia uaſa ad teſticuloſ
uenĩẽtia uidẽt ſiphac pfoꝛare ĩ ſuo deſcẽſu ĩ duo
bus locis ut a dextris ⁊ a ſiniſtris ĩ fiꝫe illoꝝ. ŝ .os
pectinis per hũc ergo paniculũ ſic perforatũ deſ
cendunt dicta uaſa uſque ad contactunm teſticu
lorum ut ſupra dictum eſt. Paniculus auteꝫ talis
perforatus dicitur tanquaꝫ defenſaculum ⁊ coo
pertorium talium uaſorum .licet rationabile ⁊ cre
dibile ſit .preter dictum paniculum eſſe appropria
tus paniculo huiuſmod .ĩ uaſa immediate circun
dantia ſicut etiam quelibet uene ultra ſubſtantiã
uenoſam ponuntur habere paniculum cooperien
tem .quod manifeſtatur per hoc .quia apoſtemati
bus membꝛorum paniculoſorum maxime pleurie
apparet pulſus ſerinus ⁊ tenſus quod nõ eſſet niſi
quia uene ultra ſubſtantiam pꝛopriam haberent
paniculum cooperientem habentem cum alijs pa
niculis colligantiam .pꝛo hoc etiam alie poſſent ra
tiones adduci. Sed hic diligenter obſecꝛo attenda
tis quia in hoc ſepe falluntur medici precipue ciru
gici .quod non ſecundum communem doctrinam
auctorum ille paniculus ſiphac ab illis locis ubi p
foratur inferius deſcendens cooperiẽs dicta uaſa
in principio ſui ſcõm naturam eſt ſicut clauſus im
mediate ferre attingens uaſa qꝫuis poſſit dilatari
⁊ frangi per accidens. Cumqꝫ a principio perfora
tionis pertranſiuerunt uaſa .tunc incipit dilatari ⁊
allongari .⁊ non ceſſat eius elongatio augeri uſqꝫ
ad teſticulos ad quos cum peruenit dillatatur dil
latatõe multa .ut cõtineat dictos teſticulos .demũ
uerſus finem teſticuloꝛum iterato conſtringitur .⁊
ex hoc paniculo ſiphac taliter ſituato ⁊ alio pani
culo ſpiſſiore ⁊ groſſioꝛe talem habentem ad ipſũ
ſiphac habitudinem qualem habet mirach .pꝛo
prium uentris ſimul cum cuti ad ſiphac uerum cõ
ſtituitur burſa teſticuloꝛum ſiue oſſeum conſtitui
tur ergo oſſeum ex duabus tunicis tunica ſcili
cet intrinſica que eſt ipſe paniculus ſiphac ſic di
ſtenſus .⁊ tunica extrinſica habente oꝛtum ex
parte femoris continuata retro apud collum ueſi
ce .ante uero ad ipſam uirgam .⁊ a lateribus am
bobus inguinibus. Et dictus paniculus interioꝛ
ſiphac a pꝛincipio perfoꝛationis eius dr̃ communiteꝛ
a medicis didimus .licet Inueniam conciliatoreꝫ
in differentia xxxvii .didimuꝫ appellare uaſa ſemi
naria ſuperiora ⁊ non ipſum paniculum. In hac
etiam ſententia inueni Ghirardum in ſuis gloſul
lis ſuper uiatico. Reliquos omnes iuenio uno uer
bo ſentientes quod ipſe ſiphac perforatus ⁊ inferi
us diſtenſus appellatur didimus Et ſic de communi
doctrina teneamus ne equiuocare contingeret cũ
inferius de ruptura ⁊ dillatatione didimi tractabi
tur. Et hoc bene menti teneatis pꝛopter equiuoca
tiones euitandas. Et ex his bene intellectis habi
tis optimam intelligentiam ad futura. Ad uerita
tem poſtremo pꝛo intelligentia unius particulariſ
textus .quod ipſe ſiphac uel didimus non eſt unus
continens in una concauitate ambos teſticulos .ſꝫ
ex eo paniculo fiunt due concauitates duobus te
ſticulis apꝛopriate .⁊ hoc fecit natura ne unus te
ſticuloꝛum alium contangeret .⁊ conſequenter ne
unius nocumentum facile alteri communicaretur
Et ex his omnibus clara eſt littera lego ipſaꝫ. Cũ
qꝫ perueniunt ad pectinem .ſ. tales paniculi deſ
cendẽdo. Fiũt in eis duo foramina ſtricta ſupple
a natura ſtricta .ĩ. fere adequate continentia ipſa
uaſa in ipſo principio .quaſi ipſa ambo ſint p que
tranſit lombare dextruꝫ ⁊ ſiniſtrũ dixit quaſi pꝛop
ter paniculum ſuperiorem per quem non pꝛoprie
dicuntur pertranſire .ſed per inferiorem tantum .
tamen innuit .quod etiam paniculus ſuperior ita
foꝛmatur ita ut .ſ. a principio ſue apꝛtionis ſit mul
tum ſtrictum orifficium deĩde dillatatur ad com
poſitionem oſſei ſicut etiã inferioꝛ .lombare .ĩ. uas
ſeminarium dextrum ⁊ ſiniſtrum q̃ quo modo con
ueniant ⁊ differant dictuꝫ eſt ſupra in eis orificijs
ĩſepabilia .ĩ. per nãꝫ adepte cõtẽta in eis orificiis
quia non ſunt naturaliter latiora quam groſſiora
ſint talia uaſa .licet accidentaliter poſſint dillata
ri pꝛopter quorũ dillatationẽ fiunt diuerſe ſpeties
hernie .ut infra uidebitur caplo ſequenti donec .fi
ant due kiſtes duorum ouorum .quia tunc huius
modi orificia cum inferius deſcẽdunt paniculi dil
latantur .ad plus continendum quam ipſa uaſa tã
tum quia ad continendum ipſa oua uel ipſos teſti
culos .⁊ hoc eſt quod dixit illa pars. Et ſub duo
bus uellaminibus ⁊c̃. In iſta parte poſt doctrinã
anothoie primorũ duoꝛuꝫ paniculoruꝫ ut mirach
⁊ ſiphac iaꝫ dat nobis notitiã tertij paniculi imme
diati⁹ viſcera maxime quo ad partẽ anterioꝛẽ cõ
tangenteꝫ vt zirbi adipini ⁊ tria facit nã primo
dat notitiam cõpoſitionis eius ſecũdo ipſius figuꝛe
⁊ colligantie .tertio ipſius originis ſecunda ibi ⁊ fi
gura eius tertia ibi ⁊ eius pꝛoceſſio primo ergo po
nendo pꝛius oꝛdinem ſitus eius dixit. Et ſub duob⁹

uellaminibus eſt zirbus ⁊ continuando ipſius cō
poſitionem addit ⁊ zirbum quidem eſt compoſitū
ex duobus paniculis quorum unus cooperit aliuz
inter quos.s.paniculos ſunt artarie plurime ⁊ ue
ne pauciores eis.ſ.artarijs dixit ſcḋo ⁊ figura ei⁹
eſt ſicut cbiſtis addit conſequenter Q2 eſt ligatū
cum ſtomaco ⁊ meſeraicis ⁊ cuz collon. dixit ter
tio principaliter quātum ad ipſius originem .Q2
eius proceſſio.i.origo eſt ex eo quod deſcendit ex
ſuperfluitate beriteron.i.ſiphac apud ſtomacum
in duodenum ⁊ in eo aſcendit ex ſuperfluitate
eius inferius ⁊ apud pectinem. Pro intellectu
quarum partium eſt primo conſiderandum q̄.d.
Auic.in declarando anothomiam iſtius panicu
li non poſuit ipſius iuuamenta ſicut fecit in aliis.
⁊ hoc eſt q2 in multis cōicat cum alijs. primo q2
comprehēdit inteſtina maxime quo ad partē an
teriorē.⁊ ligat ipſa. ⁊ iuuat ad expulſionē fecuz
⁊ aliarū ſupfluitatū.cōprimendo poſterius ſicut
ſiphac.⁊ prohibet iflationē vehemētē ⁊ nimiā
diſtenſionē inteſtinorū pp ventoſitatē ⁊c. Cō
municat ēt.in precipuo iuuamento cū mirach in
hoc.s.q̄ iuuat digeſtionē calefaciēdo ſua ſpiſſi
tudine ⁊ vnctuoſitate ⁊ hanc vtilitatē maxie in
nuit.d.A.ex mō cōpoſitōis ipſius cū dixit.q̄ i cō
poſitione eius intrāt plurime artarie ⁊ vene pau
ciores nō explicuit de piguedie q2 hoc notiſſimū
extat.dubiū aūt erat nunquid eſſet vnus panicu
lus tm̄ vel eſſent duo.dubiū ēt eſſe poterat nūqd
vene appent pp ipſi⁹ ſubſtātiā deſeminate eſſent
proprie vene vel artarie. Jccirco hoc totū de
clarauit vtz in littera.Scḋo nōndum principl'r.
q̄ q2 zirbus vel omentū qḋ idē ē datuz ē aiali ad
calefaciēdū vt.Gal.v.de iuuamētis. Jccirco
fuit ɔueniēs ipſum eſſe taliſmodi cōpoſitionis ne
ceſſaria eniz ſibi fuit ſpiſſitudo.vt phiberet diſſo
lutionē caloris naturalis ymo vigoraret reuerbe
rando.fuit ēt neceſſaria leuitas.ne ſua grauita
te ſtomacū cobartaret vel inteſtina.Et qm̄ vtrū
q3 nō bene fieri potuiſſet p vnicā tunicā ɔueniēs
fuit: vt ex duabus cōponeretur tunicis tenuibus
⁊ non grauātibus.vt ipſis duabus mediantibus
opportuna fuerit caloris reuerberatō.qḋ per vni
cam tunicā fieri nō potuiſſet.Et qm̄ vt idem.G.
addidit res que eſt creata ad calefaciendū opor
tet qḋ ſit calida in virtute indiguit vt p eius ſub
ſtantiā multe vene pulſatiles ⁊ non pulſatiles fo
rent ſeminate.⁊ ēt multa piguedo ipſiz eſſet cir
cūdans quā quidē piguedinē voluit.G.ibidē eſſe
in corpore humano calide cōplexionis q̄ probat
per vellocitatē accēſionis eius ⁊ ipſius propinqui
tatē ad naturam ignis. Et exinde videtur velle.
q̄ nō ſolum calefacit reuerberādo ſed ēt potiſſi
me caliditatē multiplicando.pro incidēti igitur
aduertatis.q̄ niſi foret auctoritas.d.A.i .pri. de
cōplexionibus mēbrorū qui īter frigida cōicauit
piguedinē .probabilius mihi videretur ipſaz pin
guedinē eſſe calide cōplexionis q̄ frigide.Ad h
enim videntur motiua deducere. maxie q2 extra
corpus humanū ponitur calide complexionis.et

q2 vt oēs teſtantur. materia illius ē vnctuoſitas
ſanguis ⁊ ipſius pars calidior.cū ergo generetur
maxime circa mēbra calida vt cor ⁊ renes. quo
rū caliditas plus facit ad calefaciēdū q̄ aer iſpi
ſatus ad infrigidandum.pp quā cām dixerūt qui
dam q̄ neruus cordis calidior eſt carne pedis: vi
detur poſſe concludi.q̄ ipſa ſit calide complexio
nis.pro hoc ēt fiat motiuuz de lardone qui gene
ratur inter cutim ⁊ muſchulos.ad quē locū licet
ibi non terminatur aeris atractio ſine forti ipſi⁹
alteratiōe ⁊ licet ibi ſit paniculus mirach ipſe eſt
multum carnoſus calefaciens ⁊c. Et p hac par
te vr̄ eſſe clara ſnīa Ari.ſo de partib⁹.c.i. circa
finē ⁊ tertio.c.adducere ēt pt p h alia motiua.q̄
a queſtionatoribus adduci ſolent. ad quorū ali
qua male ſm rei veritatem reſpōderi poteſt vt
mēini alias me dixiſſe cum legerē illaz materiā.
q2 non apparet modus quomodo circa cor poſſit
a frigido ſupra cutē coagulari.cū vt dicunt.doc.
nerui qdā cōporis quoad cōplexionē quā habēt
ſm diſtantiam vel propinquitatē ad fontē calo
ris.vt ad cor ſunt calidi reſpectu cutis.Et ppter
hoc dixit.G.primo cōplonuz.c.vltimo verſus fi
nē,Et neq3 quidem poſſibile eſt .q̄ pinguedo i cir
cuitu epatis coaguletur neq3 in circuitu cordis
neq3 in circuitu alicuius membrorū vehemētis
caliditatis ⁊c.Cui⁹ tm̄ oppoſitū manifeſtat expiē
tia cū circa cor generetur. Et hoc dixit q2 ſuppo
nebat.q̄ a dn̄ante frigore ſupra cutim coagula
retur.q2 vt ipſe ibidē refert. videtur eſſe pingue
do ſimil' olo iſpiſato.⁊ ēt q2 a calido liqueſit.⁊ ex
inde uiſus eſt multum dubie loqui .ymo cū ſua
pace ɔ ſenſum.⁊ hoc fecit q2 ſupponebat.q̄ a fri
gido ſupra cutiz coaguleretur ⁊ ex alia parte ſen
tiebat. vt re uera ſentiendū eſt.q̄ partes ppīque
cordi quātum naturaliter frigide tm̄ merito ſitus
ſunt actualiter cuti calidiores.Et pp idez funda
mentum coactus eſt ɔciliator.v. particula pro
blemat' pblemate.v.i fine dicere q̄ piguedo cir
ca cor generata eſt alterius nature ab alia pigue
dine vel q̄ conſiderata complexione cordis tm̄
non poſſit ibidem pinguedo generari ſed hoc fit
a nā pp finem.cum tm̄ vt manifeſtum eſt preter
finem requiratur agens.pp hec itaq3 mihi vt pri
cipio apparuit ſalua ſemper auctoritate maiorū
q̄ ipſa pinguedo ſit calide complexionis.⁊ q̄ ipa
a frigido coaguletur vel aliquo modo. inſpiſſet'
nō quidē ab agēte.frigido.reſpectu cutis.ſ3 a di
minuto calido .reſpectu illius vnctuoſe ⁊ uapo
roſe materie ſanguinee ex qua generat' .que ma
teria pp eius poſſibilitatē a debili calido per fri
giditatem in ipſam materiā agentem inſpiſatur
⁊ quodāmodo coagulatur ⁊ non congelatur.vt
aliqui exiſtimabāt.neq3 neceſſe fuit vt quodcū
q3.hoc modo inſpiſatum inſpiſetur ab agente fri
gido neq3 quod ipſum ſic inſpiſatum ſit formalit'
frigidum.vt de plumbo liquefacto in aere libero
tempore eſtatis poſito tenet quod tamē ibi coba
gulatur a ſatis intenſo calido debili tamen ⁊ re
miſſo reſpectu materie coagulande permanēte

etiam cum eo poſt coagulationē formali calidita
te notabiliter intenſa ymo uſtiua ⁊ cum iſto mo
do imaginationis ſoluet quilibet exercitatus faci
le hincinde difficultates que i iſta materia oriun
tur ſubſtentando etiam cum his dicta auctoꝝ ut
ꝙ a frigido coagulatur ⁊c. poſſet ēt probabiliter
quis dicere ſi placeret ꝙ ipſa pinguedo generatur
a calido dominante ſic terminante ⁊ inſpiſante ſi
cut ēt ē de generatione epatis que generatio lar
go uocabulo dicitur coagulatio uel congellatio
cum dicitur ꝙ epar eſt ſanguis ꝯgellatus ita dici
poſſet de tali generatione pinguedinis ⁊ iſte mo
dus uidetur magis conſonus dictis Ariſtotil. lo
cis ſupra allegatis cuꝫ hoc tamen dicerē ſi placet
ꝙ id qđ remanet poſt generationē eſt minus cali
dum quā materia ex qua generatur licet hec di
geſtio fiat a calido nec hoc eſt inconueniēs ſicut
dicitur de epate reſpectu ſanguinis qđ eſt minus
calidū ꝙ̄ ſanguis ut patet cap. de ꝯplexionibus
membroꝝ. Et hoc qꝛ per digeſtionē fit in ſanguie
reſolutio partiū calidaꝝ ſicut ēt dicimus de gene
ratione lactis que fit a calido ex materia multo
calidiore ꝙ̄ ſit ipſum lac. ⁊ qui habebit modū ſu
ſtentandi de lacte ēt habebit modū ad hoc ſuſtē
tandū. Et ſpecialiter hic non obſtat qđ obiicitur.
qꝛ liquefit a calido ergo coagulatur a frigido di
catur breuiter ꝙ illa auctoritas indiget multa li
mitatōe quā ad preſens adducere non ꝯuenit. ſꝫ
ſufficiat pro nunc dicere ꝙ illa auctoritas non ha
bet vniuerſalitatē ſic abſolute intellecta qꝛ ſcđm
hoc fere probari poſſet omnia metalla a frigido
congellari qꝛ a calido liquefiunt ⁊ ſic oīa ponerē
tur ꝯplexionis frigide ⁊ ſic auruꝫ eſſet frigide cō
plexionis ꝙ non ē uerum. In ſuma igitur tenerē
probabilius ꝙ ipſa pinguedo ſit calide ꝯplexiōis
ꝙ̄ frigide reſpectu cutis ⁊ ſic intrans in ꝯpoſitiōe
zirbi poſitiue iuuat ad digeſtionē. Et pro hac ſen
tentia ēt ē auctoritas expreſſa Auerois ſo colli
get de iuuamentis ſepi. Et licet fecerim aliquali
ter diſgreſſionē a principali qꝛ tñ fantaſie ſic ad ꝓ
ſens occurrit uolui que occurrebant i preſens ad
ducere. Et alias fortaſſis iſtaꝫ determinabo ma
teriaꝫ. Et ex hac utilitate ꝯpoſitionis ipſius zirbi
reddi poſſunt cauſe quarūdam apparentiaꝝ. pri
mo qꝛ natura ordinauit ut ipſe zirbus cooperiret
in homine tantū oīa inteſtina cum in reliquis ani
malibus hoc non appareat cuius cauſa aſſignat᷑
per hoc qꝛ cum homo inter cetera aīalia ſit debil
liſſimum aīalium indigeſtioꝛ ut uoluit. d. G. v. de
iuuamentis per hoc. ſ. ꝙ eius cutis tenuior eſt ⁊
plus priuata pillis. Fuit conueniens ad uigoran
dam digeſtionē membroꝝ naturalium ipſum zir
bum omnia cooperire inteſtina. Poſſet etiam ꝑ
hoc alia aſſignari ratio que pōt colligi de mente
Ariſtotilis. x. problematū problemate. 51. qꝛ ho
mo inter cetera aīalia eſt recte ſtature ⁊ plus ap
tum recipere occaſiones ad nocendū circa uentrē
ꝙ̄ alia aīalia propter quā cauſam dixit Ariſto. lo
co allegato ꝙ homo inter alia aīalia magis ha
bundat pillis circa uentrem ꝙ̄ circa dorſuꝫ ex ea

dem cā dicere poſſumus ꝙ ad deffenſionē ordina
uit natura ut zirbus ſupra totum extenderetur.
pōt ēt ex dictis reddi ratō apparētie quā adduxit
Gal. v. de ingenio ſanitatis ⁊ in libro de iuuamē
to anhellitus ſo cap. ſ. ꝙ quidam miles fuit in bel
lo vulneratus in uentre cui epiles. i. zirbus fuit
abſciſus qui cum ex vulnere ſanatus fuiſſet eſcaꝫ
tamen digerere non potuit cauſa eſt clara qꝛ ab
ſciſuꝫ eſt membrū digeſtionē plurimā coadiuuās
Tertio principaliter aduertendū ſuper illo uerbo
ꝙ eius figura ē ſicut chiſtis hoc pōt dupliciter ue
rificari vno modo ſic. ſ. qꝛ eius ꝯpoſitio ē ex duo
bus paniculis ut ſupra dictum eſt ſit ut ſit ſicut ſa
chus in quo ſi aliqd poneretur retineret id ⁊ hūc
ſenſum expreſſit. d. Auic. xiij. tertij primo. c. alius
ſenſus ē ut ſic intelligatur ꝙ iſte zirbus in homie
in figura eſt ſicut chiſtis non ſic eſt in alijs anima
libus quoniam in homine cooperit omnia iteſtia
⁊ ita cooperit. vt in fine ipſius reflectatur interi
us verſus poſterius ⁊ ſic in fundo videtur ſicut ſa
chus inteſtina continens. Et ſecundum hanc ima
ginatam fantaſiam manifeſtum fuit id de quo ſe
pe dubitaui. quomō. ſ. ex ruptura ſiphac vel dilla
tatōe didimi zirbus deſcendit ad burſam. quoniā
ego imaginoꝛ ꝙ cum zirbus cooperit inteſtina.
non ſolum extremaliter peruenit ad contactum ſi
phac i fundo ventris ſed ēt uerſus poſterius refle
ctitur ⁊ ſic iacet uelud planus ſuꝑ orificia ſiphac
ſupra os femoris ⁊ circa hoc bene ꝯſiderate quia
hec intelligentia plurimū coadiuuat in ueram co
gnitionem rupture zirbalis ⁊ ſine hac male dari
pōt modus illius rupture. Ultimo pro intelligētia
ſequentis littere de modo ꝯtinuationis ⁊ originis
ipſius zirbi recurrendū eſt ad quod ſupra ſcriptuꝫ
eſt de origine beriteron uel ſiphac quoniā ſiphac
originatur ab eo quod ſuperfluit generationi dia
fragmatis ſcđm modum ſuprapoſitū ita ēt iſte zir
bus originatur ab eo qđ ſuperfluit generatiōis ip
ſius ſiphac. vnde id ſuperfluū diuiditur i duas par
tes vna uerſus ſtomacum ⁊ alia uerſus pectinem
⁊ huiuſmodi ſuperfluitates in quanto taliter ab i
formatiua uirtute diriguntur ut vna alteri obuiet
ita ut comiſceantur ad ꝯpoſitionem zirbi. Et hoc
eſt quod dicit textus cum dicit. Et eius proceſſio
. i. origo eſt ex eo quod deſcendit ex parte ſuperio
re hoc ē apud ſtomacum ⁊ duodenum quod ē pri
mum de gracilibus. Et eo quod aſcendit ex ſuper
fluitate eius. i. ſiphac ab inferiori ut apud pectinē
⁊c. Et ex his patet clarificatio littere ſuperius de
ꝯtinua rōe ipſius ⁊ alligātia quando ꝯtinuatur cū
ſtomaco ⁊ colon ⁊ multis meſeraicis ⁊ hic notat
ꝙ non dixit ipſum ꝯtinuari cuꝫ dorſo ſicut ꝑcipue
dixit de ſiphac qꝛ non circūuoluitur ambiens totū
uentrem ſicut facit ſiphac ſed ſolum cooperit uer
ſus anterius ⁊ aliquando lateraliter nō perueniēs
uſqꝫ ad dorſum. Sed poſſet aliquis dicere quare
fecit ſolum mentionē numerando ipſius alligātiā
de inteſtino colon ⁊ nō de alijs inteſtinis Ad hoc
primo dici pōt ꝙ ēt dedit itelligere alligātiam cū
aliis ꝑ hoc qđ ponit alligantiam cū meſeraicis ꝙ̄

ꝯtinuantur ipſis inteſtinis uel aliter ⁊ forte meliꝰ
dicatur ꝙ numerauit collon .vt nobis inueꝛet.ꝙ
cum ipſo pꝛecipuam ⁊ maximam habet colligan
tiam eo quia collon equitat ipſum ſtomacum.et
ipſi ſupereminet vt anothomiſte tradunt. ⁊ ſic cũ
eo facta fuit vehemens alligatio.vt etiam ſtoma
co notabiliter alligaret. Fuit autem conueniens
vt natura ſic ordinauerit ſitum collon pꝛecipue
ꝓpter duas cauſas.pꝛima fuit quia natura fecit
de iſto inteſtino plurimas concauitates vel mul
ta colla vnde dicitur collum ad longo tempoꝛe fe
ces continendum.que niſi continuo callefierent
⁊ humectarentur non poſſent ibidem debite foꝛ
mari.oꝛdinauit ergo natura vt collon poneretur
in medio inter ſtomacum ex parte inferioꝛi ⁊ zir
bum ex parte ſuperioꝛi.vt ipſis vtriſqꝫ ſimul cale
fierent feces ⁊ humectarẽtur ſecunda cauſa aſſi
gnare poteſt.ꝑ hoc quia propter dictas cellulas
⁊ inuolutiones ipſius collon.difficilius expellũtur
dicte ſuperfluitates ꝙ̃ ab alijs inteſtinis. Fuit er
go conueniens vt ita ſituaretur .ꝙ non ſoluꝫ vir
tus ipſius expulſiua ſtimularetur ꝑ tranſmiſſam
colleram ad intra ipſius concauitatem quod etiã
eſt alijs commune.ſed etiaꝫ vt quo ad parteꝫ ipſi
us extrinſecam cõtangatur a chiſti felis ⁊ ꝓpter
hoc fuit ita ſituatum ſupꝛa ſtomacuꝫ ⁊ circa par
tem dextram contangat a tertia penula epatis
ſub qua locata eſt ipſa chiſtis ⁊ propterea ad ſen
ſum apparet. qͦd tale inteſtinum in tali loco ap
paret citrinum.hec tamen ratio eſt minus pꝛoba
bilis ꝙ̃ pꝛima ſed ex his duabus fiat vna integꝛa
reſponſio ⁊c.lego litteram. Et ſub duobus vella
minibus.ſ. mirach ⁊ ſiphac. eſt zirbus. Et decla
rat ipſius compoſitõm dicens. Et zirbum quidem
eſt compoſitum ex duobus paniculis.quoꝛũ vnus
cooperit aliuꝫ .Et fuit hoc conueniens vt dictũ
eſt.pꝛimo quia creatus eſt pꝛo parte ad reuerbe
randũ caloꝛem ꝙ fieri cõuenienter non potuiſſet
per vnum paniculum.quia ſua ſpiſſitudine nimis
grauaſſet inteſtina. Inter quos artarie ſunt pluꝛi
me ⁊ vene paucioꝛes eis. Et ſupple multa pigue
do ad poſitionem calefactionis ⁊ digeſtiuũ confoꝛ
tanduꝫ. Et figura eius eſt ſicut chiſtis.dupliciter
legendo vel.ſ.ꝙ illi duo paniculi ſic adinuiceꝫ diſ
ponuntur ꝙ ſi inter eos aliquid poneretur ita con
tineretur ſicut ſachus continens vel aliter qͦd ip
ſum zirbum in extremitate verſus pectineꝫ refle
ctitur interius ad poſterius ⁊ ſic inteſtina ſubſti
net.⁊ iſte modus mihi placuit propter rationem
adductã ꝯñr explicans alligantiam ⁊ oꝛiginem
dixit. Et eſt ligatum cum doꝛſo ⁊ meſeraicis ⁊ col
lon ⁊ ibi dictũ eſt qꝛ ſpecialiter dixit cum collon ⁊
ſunt prout adducte due cauſe ut audiſtis. Et ad
dit quod eius pꝛoceſſio eſt ex eo quod deſcẽdit ex
ſuperfluitate beriteron.i.ſiphac ſupple in parte ſu
perioꝛi ut apud ſtomacum ⁊ duodenũ ⁊ ex eo qͦd
aſcendit ex ſuperfluitate eius.i.ſibi occurrit aſcẽ
dendo ex parte inferioꝛi apud pectinem. Seqtur
alia pars. Nunc ultimo in hac parte prius diuiſa
que fuit quarta pars principalis capituli ipſe enu
merat partes ipſum uentrem inferiorẽ ꝯtinentes
ponendo ẽt oꝛdinem in eis in ſitu ⁊ ẽ clara littera
lego eam. Primũ ergo ſupple recapitulando qͦd
occurrit de uentre.i.de ꝯtinentibus uentrem .i.
ꝯcauitatem inferioꝛẽ ſupple incipiẽdo ab exterio
ribus deſcendẽdo in cutis ſupple propꝛie ſumpta
que eſt organum tactus.deinde ſub ipſa eſt pani
culus pꝛimus ſupple dictum ueruꝫ mirach. Et ad
dit quod noiatur agregatio eoꝛum mirach.ſ. ſecũ
dum quẽdam modum accipiẽdo mirach includẽ
do ẽt cum dictis partibus lardonem quem tamẽ
non noiauit qꝛ ſm cõm modum ipſe lardo non eſt
membrũ uerum deinde ſunt lacerti.ſ.pꝛimo duo
ſunt longitudinales poſtea quatuoꝛ tranſuerſales
poſtremo duo longitudinales ut ſupꝛa dictum eſt
⁊ ẽt agꝛegatio oium iſtoꝝ cuꝫ ſupeꝛioꝛibus cõi ac
ceptione dꝛ mirach ut ſupꝛa dictum ẽ. Poſtea ẽ
beriteron.i.uerum ſiphac deinde zirbus. deinde
ſunt inteſtina.que non ꝯnumerãtur inteꝛ ꝯtinen
tia ꝯcauitatem cum ipſa ſint in ipſa ꝯcauitate cõ
tenta ut patet ſed ipſa hic numerauit tãꝙ̃ illa ad
que iſta deriuantur uel gratia quoꝛum iſta ſupe
rioꝛa ſic diſponũtur ⁊c. Et ſic finis pꝛimi capituli
Deo laudem ⁊ gratias infinitas ago.

Ego Matheus ex Ferrariis de Gradi.

De Ruptura.

E xpedito capitulo pꝛimo de ana
thomia paniculoꝛum ⁊
precipue ſiphac. Sequitur rubrica ſe
quentis capituli que eſt de ruptura ⁊ q̃
ei aſſimilantur pꝛo ꝯtinuatione eius ⁊ ſpecialioꝛi
intelligentia eſt ꝯſiderandũ ut quoddãmodo dic
tum eſt circa pꝛincipiũ Q.d.Auic. uolens in hac
fen ſpecialiter de diſpoſitionibus quoꝝdam mem
broꝛum determinare ut paniculoꝝ uenaꝝ ⁊ iũctu
rarum pꝛopter cauſas ibidem ciꝛca rubricam al
legatas ⁊ ſpecialiter uolens determinare de diſpo
ſitionibus ſiphac tanꝙ̃ paniculi pꝛicipalioꝛis cuiꝰ
precipuũ officium eſt inteſtina in debito ſitu con
tinere ut dictum eſt in capitulo ſuperioꝛe. Et cuꝫ
impediatur huiuſmodi operatio maxime pꝛopter
rupturam ipſius paniculi ad quã plerũꝙ̃ ſequitur
tumefactio oſſei uel burſe teſticuloꝛũ pꝛopter de
ſcenſum zirbi uel inteſtinoꝝ in ipſam. Et quoniaꝫ
in hac tumefactione cõica tur apparẽter tume
factio pendens cum aquoſitate uentoſitatꝫ uel car
noxitate in ipſa burſa repertis ⁊ cum hac ẽt ꝯue
nire uidetur tumefactio pendens ex repletione uł
diſtenſione ueharum uel artariaꝝ teſticulos ciꝛcũ
uoluentiũ que diſpoſitiones ⁊ ſi ẽt ſine ruptura pa
niculi fiant quãtum aſſimilantur diſpoſitioni ſeq̃n
ti rupturam ut dictum eſt. Ideo ꝯueniens fuit ꝑ
integra ⁊ perfecta notitia ſimul facere tractatum
de ruptura uel diſpoſitionibus ſequentibus ruptu
ram ⁊ de aliis diſpoſitionibus que eis aſſimilãtur
maxime de eis que vna cõi denominatione nũcu
pantur ⁊ de omnibus ſpeciebus hernie ⁊ hoc eſt
qͦd dicit rubrica lego eam de ruptura uel ſupple

diſpoſitionibus ad eam ſequētibus erit īferius de
terminatio ⁊ que ei ſimilātur .i. ēt doctrina erit de
diſpōnibus alijs que ei .ſ. tumefactioni ſequēti rup
turam aſſimilantur. Et ex intellectu huius rubri
ce patet q̄ᵒ hec eſt generalis rubrica ad ſequētia
omnia capitula uſq3 ad capitulū de gibboſitate.
Cum tractatur ad hoc aūt ſpeciale capi. ſi addan
tur quedam ut ſtatim tangetur introducendo ca
pitulū determinādo de ruptura principaliter ipſiꝰ
ſiphac ⁊ diſpōnibus que ei aſſimilantur ſm modū
ſupradictū. Auctoꝛ pricipaliter duo facit. nā prio
determinat de ruptura plerūq3 ↄtingeñ ut de ea q̄
fit circa oſſeum uel burſam teſticulorum ⁊ diſpo
ſitionibus ſimilibus ſcđo determiat de ruptura mi
nus cōiter ↄtingēte ⁊ diſpōnibꝰ ſimilibꝰ ut de ea q̄
fit ſ. ſumē ⁊ circa ptes umblicales ſcđa pars inci
pit ibi. Cunq3 accidit i umblico ⁊c. prima adhuc
in tres. Nam primo determinat de cauſis rupture
⁊ diſpōnum eam ſequentiū ⁊ ēt diſpoſitionū eis ſi
milium determinādo cū hoc de diuerſitatibus ea
rundē. ſcđo de ſignis. tertio d̄ cura. ſcđa ibi ſignū
aūt tertia ibi. Regimen quidez vl'e. Et ex hac
introductione patere pōt q̄uo rubrica ſuperioꝛ ge
neralis debeat ↄtrahi ad hoc ſpeciale capitulum
ut ſic legatur de ruptura utplurimū ↄtingente .i.
facta circa inguina erit determinatio ſpālis ponē
do cās eius intrinſicas ⁊ extrinſecas ⁊ ēt de cauſis
diſpoſitis ſequentis ad rupturam .ſ. tumefactionis
oſſei ēt ⁊ de cauſis diſpōnum iſti ſimiliū ut de cāiſ
aliaꝝ pēꝝ hernie determinando ēt de diuerſita
tibus earūdē rupturaꝝ ⁊ hoc facit in toto capitu
lo. Diuiditur ēt pn̄s capitulū principali diuiſione
ī tres partes. Nam primo ponit cauſas generales
rupture .i. augmenti uel tumefactionis oſſei de ſur
ſum uenientis. ſcđo inquirit cās magis ſpeciales
rupture ipſius paniculi ⁊ diſpōnis ad eam ſequēt
adducendo ēt cās diſpōnum iſti ſimiliū ut aliaruz
herniaꝝ. tertio ipē ↄparat quaſdam ſpēs rupture
adiuicem. ſcđa pars incipit ibi. Et durities quidē
foliculi. tertia ibi. Et qn̄q3 accidit ruptura ſupra
teſticulos. Prima adhuc in duas naz primo facit
quod dictum eſt. ſcđo ipa appꝛopriat diuerſa noīa
dictis diſpōnibus ſcđa ibi. Et cum accidit id tali
ter. De pria pte dixit Ruptura fit pp ſolutionē pa
niculi a ſingularitate ſua ⁊ caſſum ſciſure in eo
quem penetrat corpus q̄ᵒ fuit ↄprehenſum in eo
ante ſciſuram aut pp dilatationē ſtricture in mea
tu aut ſolutionē. Pro intelligentia huius partis
eſt. primo notandū q̄ᵒ hic terminus ruptura ſumi
tur dupliciter primo pꝛoprie ut eū accipit .d. Aui.
ſcđa primi quarto cap. de egritudinibus ſolutōis
ↄtinuitat̄ ⁊ ſic idem dicit q̄ᵒ ſolutio paniculi ⁊ h̄
modo diſtinguitur ↄtra plagam que eſt ſolutio in
carne ⁊ ↄtra alias ſpeciales ſolutiones ↄtinuitat̄
alioꝝ ſpēalium membroꝝ ut ibidem oſtendit .A.
⁊ hoc modo non ſumitur hic ut patet ex principio
textus cum dixit q̄ ruptura fit p ſolutionem pani
culi ſi igitur fuit pp ſolutionē non ergo eſt ipa ſo
lūmodo paniculi. ſcđo modo ſumitur cōiter de mē
te auctoꝝ ut eſt ibidem ut crepatura uel hernia

⁊ hoc modo idem eſt q̄ᵒ augmentum uel eminen
tia apparens utplurimū uerſus inguina uel in ipa
burſa teſticuloꝝ. Et ſcđm hoc ſolent auctores ali
quādo intitulare cap. iſtud cap. de ruptura aliqn̄
de crepatura aliqn̄ de hernia que oīa ſumūtur ut
ſinonima ⁊ hoc modo ſumitur in pꝛopoſito dicitur
aūt hec eminentia ruptura q̄ꝛ plerunq3 ſequitur
rupturam ꝓprie ſumptam ut ſolutionē in panicu
lo ſiphac ut uidebitur. Dicitur ēt crepatura pp eā
dem cām dicitur aūt hernia ſcđm aliquos quia ē
diſpō non herens q̄ꝛ inteſtina non debite inherent
paniculo facta ipius ſolutione uel aliter ego intel
ligo ut dicatur hernia q̄ꝛ eſt diſpoſitio herens uel
inherens ut denotet ipius difficilem curationem.
Conſtantinus aūt libro vi. in uiaticho appellabat
capi. iſtud cap. de intercellicis ⁊ exponebat B he
rardus in gloſulis .i. de intecioliacis ab interiori q̄
eſt inteſtinū ⁊ cilion quod eſt uēter .i. utplurimū
deſcenſus inteſtinoꝝ pp ſolutionē in paniculis uē
tris ↄtingens. ſcđo notandū q̄ᵒ de huiuſmodi emi
nentia quātum ꝓpoſito pertinet due fieri poſſunt
pricipales ↄſiderationes. qn̄q3 ↄſideratur merito
ſitus in quo eſt ⁊ pp iſtam ↄſiderationem diſtinxe
runt quidam herniam in tres ſpecies q̄ꝛ quedam ē
hernia burſe uel oſſei ut cum eſt tumoꝛ in burſa
⁊ eſt dicta burſalis uel oſſealis quedaz eſt hernia
inguīs ut cum eſt eminentia in iguen ad modum
glandule uel ad quantitatem caſtanee ⁊ uocatur
hernia iguinalis quedam ē hernia circa partē um
bilici ut cum eſt in illis partibus tumoꝛ uel eminē
tia ⁊ dicitur hernia umbilicalis. ſcđo pricipaliter
ↄſiderari pōt talis eminentia merito materie ipſā
cauſantis ⁊ ſcđm hanc ↄſiderationē quidā diſtīxe
runt herniam i quinq3 ſpēs in huius materia .ſ. in
teſtinalem zirbalē aquoſam uentoſam ⁊ uaricoſā
qn̄ talis augmenti uel eminētie cauſa aliqn̄ ē de
ſcenſus inteſtinoꝝ aliqn̄ zirbi. nōnunq̄3 tumefactio
uaſoꝝ ſeminaliū uel uenaꝝ ⁊ artariaꝝ ipoꝝ teſti
culorū ad modū uaricum in tibijs apparent ⁊ ali
quando aquoſitas ē cā ⁊ aliqn̄ uētoſitas. ꝑter has
tamen duas principales ↄſiderationes ex quibus
ſumuntur quedā ſpēs eius accidentales nam eſſe
pōt ↄſideratio de quantitate ipſius. vnde quedam
eſt magna. quedā parua. quedā mediocris. pōt ēt
eſſe ↄſiderandū de tp̄re eius ut quedā fit a natiui
tate. quedam nouiter apparens. quedā medio mo
do ⁊ alia pōt eſſe de ipa ↄſideratōe ſumpta ab ea
in relatōe ad coꝛpus patiēter ⁊ in ↄplexione ⁊ eta
te ipius coꝛporis. quoniā quedā eſſent duris ut me
lanconicis. quedā hūidis ut fl'aticis ita ēt quedaz
euenit in etate tenera. quedā in ſenectute quedaz
in media ⁊ ſcđm has diuerſitates ſumitur diffil'as
uel facilitas curationis ut in fen magis dr̄. Et qui
dam ultra has ſpēs addiderūt humoꝛalē .i. ab ali
quo humoꝝ ī cōcauitate burſe reptoꝝ non natura
liter pendentē q̄dā aliqn̄ addiderunt carnoſam ⁊
alij ultra has oēs apoſtēoſſaz cōiter tn̄ auctores
poſuerunt ſolum quinq3. Cuius cām arbitroꝛ eſſe
q̄ꝛ ipſi ſolum poſuerūt illas eſſe pꝛoprias ſpēs her
nie. q̄ utplurimū ↄſequentur ad rupturam ipſius

ſiphac.vel ad dillatationē ipſiꝰ didimi vel vt vno
verbo dicatur ſolum illas eminentias ⁊ maxime
burſales appellant ſpeties hernie.que fiunt tales
per cauſam de ſurſum deſcendentem. Cuius ſunt
quinqʒ partes dicte vt patet conſideranti .non ſic
auteʒ eueniunt apoſtemoſſa vel carnoſa.vel etiā
humoralis quia tales vt multum generantur per
viaʒ paulatine congeſtionis in ipſa burſa teſticu
lorum vel circa teſticulos propter debilitateʒ na
turalis cōplexionis illorum membrorum vel ma
litiam complexionis eorūdem nō eſt tamen negā
dum quin etiam ventoſa vel aquoſa generentur
hoc modo ſed vt plurimum per viam rupture vel
dilatationis producuntur iccirco dicuntur ſpecies
hernie vel rupture que ſunt nomina ſynonima vt
ſupra dictum eſt. Et ex hoc apparet cauſa diuer
ſitatis in dictis antiquorum circa hoc. tertio prin
cipaliter aduertendū ꝙ huiuſmodi eminētia bur
ſalis de qua hic eſt principalis ſermo. quia de vm
blicali vel inguiali fere eandem faciant apparen
tiam. inferius erit ſermo aliquo trium modorum.
cātur.aūt .ſ.ruptura ex ruptura paniculi ſiphac
per quam rupturaʒ penetrat corpus quod fuit cō
prehenſum in eo paniculo.ante ſciſuram.ſ.inteſti
nuʒ vel zirbus.qui vt ſupra in alio capitulo viſuʒ
eſt iacet cum ſua ſubſtantia ſupra ſiphac ī fundo
vel ambo exeunt.⁊ exinde fit tumor magnus. Et
talis ſciſura a duabus cauſis in genere contin
gere poteſt.ſ vel a cauſa ītrinſeca qualis eēt ven
toſitas vel a cauſa extrinſeca qualis eſſet ſaltus
magnus vel aliqua alia de cauſis tangendis. vel
ſecundo euenire poteſt talis eminentia per ape
ritionem ⁊ dillatationem didimorum . qꝛ ſi eſtis
bene memores dictorū ſuperius. non ſunt niſi duo
foramina facta in ſiphac . per que pertranſerunt
vaſſa ſeminaria teſticulis. que duo foramina vi
dentur adequate ⁊ preciſſe continere dicta vaſſa
ne inferius aliqd deſcendat. q̄ q̄deʒ meatus tran
ſerūt ſupra oſſa femoris ⁊ īferius dillatātur.ad cō
tinendū nō ſolū vaſſa dicta.ſed ēt teſticulos vnde
tandē ex eis fit pellicula interior burſe teſticuloꝝ
Si igitur contingat tales meatus vel didimos dil
latari ⁊ ampliari tunc poterūt deorſum penetrare
ꝑ eos īteſtina.vel zirbus vel aquoſitas ⁊c. ⁊ vſqʒ
ad teſticulos ꝑuenire.ſicut ēt ex ruptura ipſius ſi
phac̄. Sʒ ex ruptura ſiphac̄ deſcēdūt īferiꝰ decur
rendo ſupra os femoris inter ipſum.ſ.⁊ mirach in
deſcenſu aūt ex aperitione meatus vel meatuum
deſcēdūt ꝑ ītra dictos didimos vel meatus dilata
tos.quorum notitia tradita eſt ſuperius. pōt etiā
tertio īferius aliqđ ītra burſaʒ teſticulorū deſcen
dere facta ſola rellaſſatione ⁊ molificatione ⁊ cō
ſequenter amplificatᷣ ipſius ſiphac vnde ſic molifi
catus paniculus ⁊ amplificatus nō tamē ruptus
poterit tāq̄ʒ ſachus deſcēdere decurrēdo ſupra os
femoris ī burſam.⁊ ſic eniʒ cōſequēter zirbus vel
īteſtina vel alie humiditates que tamē ſic defluxe
nō ꝑtingēt ipſos teſticulos ymo ſemꝑ ꝯtinebūtur
in ipſo paniculo ſiphac ſic dilatato ⁊ mollificato
ymo nec etiā ipſe paniculus ꝯtāget dictos teſticu

los ſed ipſe recipitur ī cōcauitate media īter pelli
culā īteriorē ipſius burſe ⁊ pelliculā exteriorē. Et
ex hoc etiā apparet ꝙ ſi zirbus vel īteſtina deſcen
dāt ī burſaʒ ex ruptura ſiphac̄ decurrēdo ſupra os
femoris ꝙ talia nō cōtangēt ipſos teſticulos ſʒ ſo
lum īter duas burſe pelliculas recipientur. Et ex
hoc vlterius apparet ꝙ ſolū modo zirbus vel inte
ſtīa deſcēdētia ꝑ dilatationē meatuū vł didimoꝝ
ꝑtingere poſſunt ad ſubſtātiā teſticulorū. Et hoc
bene mēti tenete.quia ex hoc ſeq̄tur vnū vtiliſſi
mū ī practica cōtra cōmunes huiuſmodi miſterij
magiſtros.ꝙ īcurrēdo herniā zirbalē vel īteſtina
lē ꝑuenientes ex ruptura ſiphac̄ vel ex relaſſatōe
eiuſdē ēt cū ferro nō expedire extrahi teſticulum
ſecus aūt ē de ea que ꝑuenit ex dilatatione mea
tuū.⁊ ꝓpter illa que ē varicalis ſi ſit longi tēporis
male aliter curari pōt qꝛ tales varices quodāmo
do īmediate teſticulos attingūt dico notāter quo
dāmodo ꝓpter aliqua dicta ſuperius cum ſermo
fuit de vaſſis ſeminarijs. In ſūma ergo cōcluden
do dico ꝙ omnis talis hernia burſalis ꝓprie ſūpta
vel cauſatur ex aperitione meatuū vel didimoruʒ
vel relaſſatione paniculi ſiphac̄ ⁊ amplificatione
eius.vel ex ſolutione cōtinuitatᷣ ī eo ⁊ hoc dupli
citer vel ſolutione facta a cauſa ītrinſica vel a cā
extrinſica nō apparēt alie cauſe ſi conſiderabis ⁊
has omnes tetigit. dn̄s Aui. ī textu. ⁊ ſic clarus ē
textus lego litteraʒ. Ruptura fit.i.crepatura vel
hernia ⁊ maxīe burſalis fit ꝑꝑ ſolutionē paniculi
ſiphac̄ a ſingularitate ſua .i. ſua cōtinuitate.ſup
ple a cā ītrinſica aut cāuʒ ſciſure ī eo pāiculo ⁊ ſic
īnuit ſolutionē a cā extrinſica.ꝑ hoc qđ dixit cāuʒ
quā.ſ.ſciſurā.penetrat corpus qđ fuit cōꝑhenſum
ī eo aut ſciſurā.ſ.zirbus vel īteſtina vel aliud cor
pus aut ſupple fuit hernia ꝑꝑ dilatatōm ſtricture
ī meatu.i. didimꝰ ⁊ ſupple deſcēdit ⁊c. aut tertio
fit ꝑꝑ ſolutionē.i.relaſſatᷣ ſupple ipiꝰ paniculi ⁊c.

Et cum accidit ⁊c. Nūc dn̄s ipe appro
priat aliquibꝰ iſtaruʒ
herniarū nomē ſpeciale dicēs.ꝙ cū accidit id tali
ter ꝙ qn̄ īcedit penetrās ꝑuenit ad teſticulos no
minatᷣ ramex ⁊ hernia. Q aūt ē ꝑter hoc uocatᷣ
noīe cōītatis hernia teſticuli ⁊ uarices ⁊ durities
īpius. Pro declaratōe huiuſmōi ē notādū.ꝙ q̄dā
auctores īꝓprie vtūtur hoc v̄bo ramex idē volē
tes denotari ꝑ iſtum terminū ramex ⁊ hernia ita
ꝙ ēt herniā īguinalē ramicē appellāt. ⁊ ex iſtorū
numero fuit Serapio.v.breuiarij capitulo ꝓprio
Aui.aūt volēs vti termīs ſm eorū ꝓpriā ſignifica
tionē poſuit iſtā differētiā īter herniā ⁊ ramicem
vt ꝙ hernia ſit tāq̄ʒ genꝰ ⁊ ramex tāq̄ʒ ſpecies. vn̄
oīs ramex ſit hernia ⁊ nō ecōtra ita vt illa ſolum
hernia dicatᷣ ramex ſm quā id qđ deſcendit pene
trās ꝑueniat vſqʒ ad teſticulos.i.ad cōtactū teſti
culorū alie aūt hernie burſales cū q̄bus ramex ve
ra cōīcare videtᷣ dicitᷣ abſolute ⁊ noīe cōītatis.i.
cōi noīe hernia teſticuloꝝ vel duricies īpius dixit
igitᷣ tria ꝓrio īcedet.⁊ ſic īnuit deſcēſum. ſecundo
penetrans.tertio ꝑuenit ad teſticulos. Ex his pʒ
ꝓrio ꝙ nulla hernia fcā ꝑ viā paulatine cōgeſtiōis

debet dici ramex ex quo nõ icedit pz ſecũdo ꝙ
nulla hernia iguinalis vel vmblicalis dici põt pro
prie ramex. Sequit̃ tertio ꝙ nulla ruptura mulie
rũ appellari põt ramex uere quarto ſequit̃ ꝙ nul
la hernia pendẽs ex relaſſatiõe ſiphac uel ex ru
ptura eius. dz appellari ꝓprie ramex ex quo ut di
ctũ ẽ ſupra i nulla tali id qđ deſcẽdit uel nõ ẽ pene
trãs uel nõ ꝑuenit ad cõtactũ teſticulorũ. Nã illa
que ꝑ relaſſatiõz nõ ẽ ꝓprie icedẽs penetrãs vtz
alia. ⁊ ſi penetret nõ tñ ꝑuenit ⁊c. iõ notãter ponit
duas clãs vt ly penetrãs ⁊ ꝑ hoc excludit illa que
ex relaſſatiõe. ⁊ ꝑ hoc qđ dixit ꝑuenit ad cõtactũ
excluſit factũ ex ruptura paniculi utz. Seqt̃. v ꝙ
ſolũ illa dz dici ramex q̃ fit ꝑꝑ deſcẽſuz ex apitiõe
vel ãplificatiõe didimorũ vel alteri⁹ eorũ. ⁊ qñ ta
lis vtplurimũ ẽ. iteſtinalis zirbalis vel aquoſa. ꝑ
tãto. A. iſtas ſolas tres hernias appelluit raices i
ca. varicoſſa aũt nõ appellat̃ rames lz mã illa fa
ciẽs tumefactionẽ venarũ ſequat̃ dillatationẽ ip
ſorũ didimorũ. ⁊ hoc ẽ ꝓpterea qꝛ talis mã nõ põt
imediate ↄtãgere ad ſubſtãtiã teſticuloꝝ cũ ſemꝑ
cõtineat̃ i illis vaſſis vẽtoſſa aũt cãta ex deſcenſu
vẽtoſſitatis ꝑꝑ dillatationẽ ipſorũ didimorũ poſſet
recte appellari ramex. verũ qꝛ vẽtoſitatis nõ ẽ cõi
ſermõe cõtãgere ipos teſticulos qꝛ nõ ẽ corp⁹ no
tabilit̃ ſenſibille ſicut ẽ iteſtinũ zirb⁹ vel aquoſitas
inde ẽ qđ uẽtoſaz herniã nõ appellauit raicẽ ſicut
fecit de alijs trib⁹ quorũ ſenſibiliũ corporũ ẽ ꝓpus
cõtact⁹ cũ teſticulis. Et ſz ꝥ clara ẽ lrã. Lego eã.
Et cum accidit. i. eminẽtia burſalis taliter. i. tali
mõ ꝙ qñ icidit penetrãs. i. qñ id qđ deſcẽdit pene
trãdo iferi⁹ ꝑuenit ad teſticulos. i. ad verũ conta
ctũ teſticulorũ noiat̃ ramex ⁊ hernia. i. nõ ſolũ vo
cat̃ heruia qđ ẽ ſicut qđdã gen⁹ ymo ſpecialit̃ cuz
hoc vocat̃ ramex. Q aũt ẽ ꝑter hoc. i. eminentia
q̃ nõ ſic fit igit̃ ꝙ id qđ nõ deſcẽdit vel icedit. ⁊ ſi
deſcẽdit nõ ꝑuenit ad cõtactũ ipſorũ teſticuloꝝ vo
cat̃ uel noie cõitatis. i. generali uocabulo tãtũ. i.
a ulgo heria teſticuli ⁊ uarices ⁊ durities ei⁹. ⁊ no
tãter explicuit ſpẽm hernie uaricalis. ⁊ nõ alias
q̃ nõ ſunt vere ramex qꝛ magis dubiũ erat nunqd
uaricalis dẽret dici ramex qꝛ fit ut maxime ex dil
latatiõe didimorũ nõ erat aũt ſic dubiũ de eis que
fiũt ex ruptura uel relaſſatiõe ſiphac. qꝛ non reci
piũtur illa corpora intra pelliculã itrinſicã imedia
te teſticulos cõtinẽtẽ ſicut cõtinẽtur uarices tñ di
xit ꝙ ẽt varicalis de qua erat rõnabiliter dubiuz
nõ dz dici ramex ⁊c. dixit ẽt notãt̃ ⁊ durities. quo
niã pẽdẽs a carnoſitate vel apoſtemate nõ dz dici
ramex. Et ſi cõtingat teſticulos qñ quelibz talis
nõ ẽ icedẽs ſz fit ꝑ paulatinã cõgeſtionẽ ibidẽ ⁊c.

Et duricies ⁊c. In hac ſecunda ꝑte ꝑn
cipali ca. i. dñs. A. iquirẽs
cãs ſpetiales vere rupture ⁊ diſpoſitionũ ei ſimili
uz duo facit pricipaliter. quoniã prio ipe inquirit
cãs verarũ rupturarũ vel diſpoſitionẽ ſequentiũ
ad rupturã ſifacis vl̃ apitionez didimi vel didimo
ruz. ſecundo ipe põit cauſas diſpoſitionũ iſtis ſimi
lium. Pa ps icipit ibi aut generat̃ apud eos. de pri
ma ꝑte iqrendo cãs rupturaruz. ꝑmittit prio vnũ
. ſ. qđ aliqñ fit durities vel tumor oſſei ꝑꝑ deſcẽſuz
zirbi ⁊ dicit. Et durities qdem foliculi teſticuloꝝ
cadit in zirbo. i. aliqñ fit tumor burſalis vel augu
mentum ei⁹ ꝑꝑ deſcenſuz zirbi. ꝓ quo declarãdo
ipe adducit etiã mõz hernie humoralis vel aquo
ſe hoc tñ faciendo duo facit. qm̃ prio ſimul oñdit
mõz hernie euenientis ex ruptura ſiphac ⁊ apitio
ne didimoruz. ſecundo oñdit mõz hernie euenien
tis a relaſſatõe. ſecunda ibi inferi⁹ ꝑ ſecundo line
as. Et qñz molificat̃ ⁊c. dixit igit̃ ꝑmo accidit eniz
qñz vt dillatent̃ duo foramina ꝑdicta. i. duo didi
mi ꝑꝑ debilitatem eorum. i. nãlem vtpl̃rimum. ſ.
ſequentem malitiã cõplexionis humide vñ. ſ. faci
liter ex oi cã dillatãtur aut diſrũpent̃. ſ. paniculi
vt ſupple zirbus ⁊ ſiphac ꝓpter aliquã cãz de qui
b⁹ ſtatim dicet̃ ⁊ ſequit̃. Et egrediat̃ qđ ſequit̃
ea. i. foramina ꝓpter ipſoruz debilitatem. aut alit̃
eã. i. mẽbra diſrupta. ſ. zirbuz ⁊ ſifacez. de humidi
tate glutinoſa aut humoroſa. aut molificatiua.
Et huiuſmõi declarat cãm hernie humoralis vel
aquoſe ſecundũ tres gradus hũiditatũ. vt hũidita
tis ſatis groſſe. ⁊ ſatis cõpacte quã dedit itelligi ꝑ
ly. glutinoſa. i. ſili glutini piſſiũ uel carte. ſecundo
inuit aliũ gradũ hũiditatis mediocris i ſubſtantia
per hoc qđ dixit aut humoroſa inuit tertio gradũ
humiditatis ſubtilis ⁊ tenuis ſubſtãtie per hoc qđ
dixit aut molificatiua ab oi tali fieri põt. hernia
humoralis uel aquoſa qꝛ cõtingit quãlibz talẽ re
ꝑiri i fundo uentris. ſ. zirbuz ⁊ ſiphac iacentia ſu
pra oſſa femoris unde ruptis illis uel ãpliatis illis
orificijs uel didimis talis deorſum ꝑcipitabit̃ ⁊c.
Sequit̃ lrã adducendo cauſã talis rupture uel
dillatatiõis qđ hoc contingit aut ꝓpter adiutoriũ
ex percuſſione. i. qđ percuſſio ad hoc adiuuat̃ uer
bi grã cum quis percut itur cum pedibus circa il
las partes ut̃ fieri ſolet ab armigeris contra fa
mulos ſuos aut ſupple contingit motu. ſ. forti ⁊ la
borioſo uel ſaltari uel eqtatione iordinata. aut ca
ſu maxime ab alto ſicut aliqñ ↄtingit i ſaltantib⁹
ab alto. ad notanduz ꝑcipue cũ tenent apertas ti
bias. aut ſi cadant ſupra aliqua fruſtra arborum
uel lignoruz. Et addit hoc poſſe contingere. A re
tentione ſpermatis moti ⁊ ꝓhibiti ab expulſione.
aut aſcenſione mulieris ſuper uirũ. Pro itellectu
huiuſmodi partis eſt breuiter notandum qđ lz in
actu coitus mã ꝓprie ſpermatica. q̃ extra ducitur
non tranſeat i pl̃rimuz per illa uaſſa ſemiaria. q̃
ſunt cooperta didim⁹ cum dicta uaſſa ſint dicta
ꝑparatoria ⁊ non ſubſeruientia expulſiue teſticu
loruz ymo ipa mã uel erat iconcauitatis teſticulo
ruz uel in uaſſis inuolutis uel medijs ſcđz uarias
operationes tñ cum expellit̃ mã ſpermatica pri⁹
in dictis locis retenta ordinauit nã ut ↄſiter mate
ria ſpermatica uel in ſperma conuertenda ad te
ſticulos trahat̃ per dicta uaſſa ꝑparatoria unde
ſi contingat mãz q̃ erat in uia expulſionis non ex
pelli q̃ tamen in remota a ſitu ſuo ſuccedens mã
occurẽs non recipit̃ intra teſticulos ſz ſoluz in di
ctis uaſſis remanet ⁊ ibi ſuper calefacta ⁊ ſpumo
ſa ml̃tum maxime qñ anteceſſit uehemens ↄmo
tio et deſiderium. tunc ſpumando dillatat dicta
vaſſa ⁊ ↄſiter ipos didimos ãplificat vltra ipſorũ

nālē amplitudinez. ꝛ tandez in ꝓceſſu euacuata
ip̄a mā̄ vl' ſaltez detumefacta. ꝛ attenuatis dictis
vaſibus remanent didimi dilatati vñ per eos p̄t
ꝯñter decurrere deorſuz mā̄z in oſſeū. ſo notādu3
pp ſequētē lr̄az ꝙ ip̄a patit' duas expoſitiones pri
ma ē vt ſit qōdāmō expoſitiua p̄cedentis lr̄e. ſ. qō
talis dillatatio cōtingere pōt retētionem ſp̄matis
moti ꝛ ꝓhibiti ꝛc. aut. i. expoſitiue ut i aſcēſione
mulieris ſupra uirū. ſ. hora coit⁹. qm̄. ſ. talis ip̄ro
be cōiūgat' uir ꝛ mulier ut aliq̄ faciūt beſtiales
tūc ꝯtingit nō totalit' expelli ſp̄ma motū i matricē
ꝛ ſic ip̄m retentū erit cā̄ nocumēti ut ſupra uel ali
ter legat' lr̄a ꝛ teneat' ly aut aduerſatiue. ꝛ ſic de
notabit aliā cā̄z dillatatiōis meatuū uel ruptiōis
paniculorū. ut ē i aſcenſione mulieris ſupra uiruz
qm̄ ꝛ molle ꝛ pōderoſitate corporis ml'ieris ꝯprimi
tur deorſuz mirach uiri ꝛ ꝯñter ſiphac ꝛ ſic iteſtia
ꝛ hūiditates cōtētē itra zirbū cōprimūt' deorſum
uñ p uiz ipelli p̄nt in ip̄os didimos. ꝛ exinde didi
mi dillatabūt' uel igit' cōprimi poſſunt dicte mate
rie ſupra ſiphac i fundo uētris ut ꝯp̄ſſione fortiter
facta ſupra ſiphac ꝛ ip̄z ipellēte rūpat' ip̄z ſiphac
ꝛc. Et ex hoc imaginari poſſum⁹ in muliere dilla
tari ſiphac uel rūpi cū. ſ. fit uehemēs cōp̄ſſio utri
uſq3 mirach ut in forti amplexu cōtingit qm̄ ita
conant' ut un⁹ uehemētiſſime alteri ihereat. Et
pp eādē cā̄z fiūt rupture ēt i ludētib⁹ ad brachia.
Et iſte ē ſenſus magis ad mentē. d. A uz3 i ſequē
ti lr̄a cōtinuādo cā̄s huiuſmōi rupture. uñ genera
liter oīs uiolētia cōp̄ſſiōis ip̄ius mirach ꝛ ſiphac
ſiue fiat ab extrinſico ſiue ab intrinſico ē cā̄ dicte
apture vl' rupture p mō3 dictū ab itrinſico ꝛ a dia
fragmate nālia deorſu3 cōprimēte vt fit i forti vo
ciferatione ꝛ plāctu maxie puerorū ꝛ i tubicinato
rib⁹. ꝛ forti fecū exp̄ſſione vel fet⁹ aut i ptu conti
git hoc ēt cōtingit ꝛ violēter anhellitu3 continēti
b⁹. Et ex hoc verificat' text⁹ ſeq̄ns vt pp laborem
anhellit⁹ i coytu. ꝛ ꝓprie ſup repletione. ppt̄ ma
gis laborioſa3 fieri cōp̄ſſionē deorſu3. Et ſimiliter
coitu ſup ſatietatē nauſatiuā ꝛ hoc ſupple cōtin
git a cā̄ extrīſica cōprimēdo vt ſupra dictu3 ē. ꝛ ſi
cut fieret ex ſtrictura lōbaris ſiue diploidis vt fa
ciūt gallātes adoloſcentuli aut fieret pp difficulta
tē ꝛ cōp̄ſſionē i anhellitu multo maiorē eē i coi
tu ſtante repletiōe q̄z inanitione ꝛ ſicut ſup nau
ſatiuā ſatietatē tutā. i. ſtāte ad ſummū repleto ſto
maco hoc cōtingit hoc ēt euenit ꝛ ſup eādē cā̄m
vt dicit text⁹ ſeq̄ns. pp agregationē ventoſitatis ꝛ
egeſtiōis i vētre. i. i iteſtinis. Et vniuerſalit' oīa ea
q̄ mouent ſiphac cōtinentē viſcera motu forti ſūt
cā̄ huiuſmōi ꝛ maxie cū ē ſubſtātie tenuis ꝛ tene
re ꝛ ꝓpter iō plerūq3 accidit iſātibus. Et ꝯñter cō
tinuādo addit quomō ꝓpter iſtas cā̄s fit talis emi
nētia burſalis ꝛ dixit. Quare deſcēdit aut zirbu3
aut vellamē. i. ſiphac aut inteſtina ꝛ ꝓprie mono
culū. Et adducit cā̄z. q' magis monoculu3 q̄z alia
iteſtina deſcendit ꝛ dixit ꝙ hoc eſt qm̄ ip̄z ē ſolutū
ꝛ non ligatū. ſupple mediātib⁹ meſaraicis vel mi
ſenterio cū epate ꝛ dorſo ſicut aligata ſūt alia ite
ſtina. ymo vt dixit. d. A. xvi. tertij. i. c. in vltis vbis
anothomie monoculi. nō aduenit ei ex meſaraica
res q̄ hēat magnitudinē. i. nō bñ ligat' mediātib⁹
meſaraicis. ꝛ hoc ꝓpter ml'ta iuuamēta q̄ ibidem
tangūt' ꝛ ꝓpterea pauloañ poſuit ſentētiam huic
ſil'em cū dixit. Et hoc iteſtinū ē digni⁹ alijs iteſtis
vt deſcēdat in ruptura iguinis. qm̄ nō ē ligatū ꝛc.
Et hoc bñ notate q2 cū ſit deſcenſus ei⁹ iteſtini in
burſa teſticulorū ſepe iminet p̄iculū vite. qm̄ rara
ꝛ difficilis fit reductio huius inteſtini propter ex
tenſionem factā a fecib⁹ vel aliqñ a vermib⁹ i co
ꝯtentis a q̄b⁹ raro euacuat'. Et ꝓpterea ex ml'tis
cā̄is fiunt accutiſſimi dolores ꝛ ꝓducunt plerūq3
ad collicā ꝛ ꝓhibitionē fecum per iferi⁹ ꝛ earum
euacuationē per ſuperi⁹. Et ego vidi ml'tos colli
cos q̄ q̄dā verecundia. nolentes ſe accuſare d̄ cre
patura male curati aliquot dieb⁹ fuerunt egri la
borātes. Et poſtq̄z cā̄us inotuit poſt reductionem
iteſtini i ꝓprias regiones facile conualuerunt. vñ
laudo ꝙ medicus cu3 occurrit laborāti ex collica
iter reliquas iquiſitiones de hoc p̄cipua3 faciat in
ueſtigationem. Continuando textum adducendo
cauſas talis eminentie p̄ter eam q̄ fit ex deſcenſu
zirbi aut inteſtini dixit ꝙ hūiditates de q̄b⁹ ſupra
dictū eſt q̄ ſunt triu3 modorū. etiam effundunt' ad
eos. ſ. teſticulos ſtante dillatatiōe didimorum vel
ruptura ſifacis. ꝛ hoc ex expulſione nature ſe ex
honerante ꝛ ſupple intelligat' etiam idem de ven
toſitate. q2 apertis didimis vel ſoluto ſiphac fieri
poterit ipi⁹ deſcenſus ventoſitatis. ex qua fiet bur
ſalis eminentia. lege lr̄am ꝛ p3 vſq3 ad illā partē.

Aut generantur. Apud eos ꝛc. Et notate hic ꝙ auē
zoar. 38. Theiſir immaginat⁹ ē vnā nouā cauſaz
dillatationis didimorū. quā nō ponit. d. A. ſ. exica
tionē vaſſorū ſpermaticoru3 ab annoſitate ꝛ ſene
ctute vel alia cā̄ exicāte. ꝛ ex hoc vt dixit ampliā
tur foramina accidētaliter. tamen dicet' aliter. ꝙ
etiam a tali cauſa. exicante ꝯhūt' dicta foramina
ꝛc. In hac parte ſupra diuiſa ꝯſeq̄nt' adducit cau
ſas diſpoſitionum ſimilium diſpoſitionibus ruptu
rarum vt tumefactionis oſſey euenientis non ex
ruptura vel relaſſatione ſifacis vel apertura didi
morum vel aliter pōt itroduci lr̄a vt in hac parte
do. A. vellit remouere dubium qō oriri poſſet. Nā
dictum ē ſupra ꝙ tumefactio burſalis euenit ꝓpt̄
deſcēſum ei⁹ qō fuit contentu3 ſupra ſiphac ante
ſolutionem vel relaſſationem ei⁹ poſſet aliq̄s dice
re ꝓuenit ne ab alia cā̄ q̄z ab iſtis ꝛ reſpondet ꝙ
ſic. q2 aliqñ ꝓuenire pōt. nō p deſcēſum alicui⁹ cor
poris qō recipiat' i ipſa burſa ſ3 p mām̄ ibidē pau
latine cōgeſta3 aut aliam cā̄m nō de ſurſu3 fluētē
Et poſſet ſcōm hoc diuidi iſta pars in q̄nq3 p̄ticu
las ſcōm q̄nq3 ſp̄ales cā̄s quas adducit in textu.
S3 legēdo lr̄am cōtinuā dixit p̄io ꝙ ſupple hūidi
tates generant' apud eos. ſ. teſticulos ꝓpter frig⁹
ip̄orū ꝛ conuerſationē ſanguinis ad aquoſitatē. i.
qō ꝓpter debilitatē cōplexionis teſticulorū a fri
giditate vnde ſanguis ad teſticulos trāſmiſſus to
tus nō cōuertit' i ſubſtatiā ip̄orū. ſ3 aliqua p̄s ifri
gidat' ad nā̄z flegmatice hūidatis cū q̄ vr' ml'tū cō
uenire. vl' ſaltē ꝛ forte meli⁹ id ſupfluū aq̄u3 ꝙ ſup
fluit digeſtioni teſticulorū p ip̄orū nutricatione pp
frigiditatē cōplexiōis eorū nō iſenſibiliter reſolui
tur ſicut i cōplexiōe tēpata vel calida teſticulorū

ymo ibi paulatine p viā cōgeſtionis multiplicat᷑ ⁊ inde fit eminētia aquoſa ⁊ cū iſto mō gloſandi nō ſtant difficultates q̄ ſtant cū primo mō vtꝫ in telligēti lꝫ prim⁹ mod⁹ cōformioꝛ ſit textui. Et addit textus.

Et fortaſſe accidit Pro cuius dicti clarificatione ē notādū ꝙ iſte text⁹ dupliciter patit᷑ mōꝫ itelligeñ Primus ē ꝙ iſte hūiditates i oſſeo reperte p viā paulatine cōgeſtionis fortaſſis nō generant᷑ apud ipos teſticulos nec i paniculo intrinſico imediate ipos ɔtinēti ſꝫ fortaſſe generāt᷑ i paniculo extrinſico .i. i cōcauitate media iter extrinſicuꝫ ⁊ itrinſicū vt iter paniculū mirach ⁊ ſiphac ⁊ ſic reperiūtur circūdate i paniculo ꝓprio receptiões ſupfluitatū ad differētiā paniculi iterioꝛis. q vocat᷑ pm⁹ teſticul⁹ ex quo nāliter dillatat᷑ ⁊ magnificat᷑ ad q̄titatē teſticuloꝛū tm̄. fortaſſe igit᷑ accidit eis paniculus ꝓpri⁹ .i. generat᷑ i paniculo extrinſico ⁊c. vel alit᷑ itelligatur. vt ꝙ talis eminentia burſalis aquoſa lꝫ generet᷑ apud eos teſticulos pp frigus ipoꝛū ⁊ cōuerſationē ſanguinis ad aquoſitatē nō tñ neceſſario tangit ipos teſticulos ymo fortaſſe accidit eis hūiditatib⁹. panicul⁹ ꝓpri⁹ .i. vt recōdant᷑ i ſiphac vel chiſti ꝓprio. ita ꝙ nā ſm ꝙ paulatine multiplicat᷑ talis aquoſitas ſic cōtinuo eaꝫ coopit quodā paniculo ſicut ēt fit de glandulis hñtib⁹ ꝓpriū ſiphac vel ꝓpriā chiſti lꝫ .n. ɔtinuatur hec aquoſitas itra paniculū imediate tāgentē teſticulos. nō tamē ipos cōtāgit qꝛ iter ipꝫ paniculū ē ali⁹ panicul⁹ iclusus i quo ipa claudit᷑. ⁊ hoc ſatis ē poſſibile. Et hoc ē ꝙ dixit fortaſſe accidit eis paniculus ꝓpri⁹ deinde cōtinuādo pōit aliam cām talis eminētie nō p viā defluxus dicēs.

Et quandoqꝫ ⁊c. Pro intelligētia hui⁹ ptis aduertatis ꝙ iſta lr̄a pōt duplicit᷑ legi ſecūdum ꝙ duplex lr̄a reperit᷑ nā vna hꝫ vbi ē cā ⁊c. alia hꝫ niſi eſt cā ⁊c. Primo mō legēdo ē ſenſus ꝙ ppter cāuꝫ vel pcuſſionē factā circa ptes oſſei defluxa pte groſſioꝛi ⁊ feculēta ipi⁹ ſanguinis ad ɔcauū ipius burſe fiet heria talis hūiditat᷑ ſāguinee ad fuſcū declinātis ⁊ tādē fiet hernia ſanioſa ſine defluxu. ⁊ ſic ē lr̄a clara. ⁊ ſcdm hūc mōꝫ poſſet fieri. ēt hernia talis apparētie p viā defluxus facto cāu vel percuſſione circa partes iguinis vtꝫ. Sꝫ q̄tuꝫ ad pñs legatur vt dictuꝫ ē. Si vo lr̄a iaceat niſi ē ſenſus ꝙ ēt niſi cauſa ſit pcuſſio aut caſus a qb⁹ ſepe fit heria talis mōi p viā defluxus tamē ſcdm mōꝫ dictuꝫ ſupra de hernia aquoſa p viā paulatine cōgeſtiōis ⁊ etiā ſcdm eundē fieri pōt hernia pp hūiditateꝫ ſanguineā ⁊ feculētā qꝛ ſtāte debili cōplexiōe teſticuloꝝ a frigiditate illa ps ſanguinis feculēta q̄ reſſecat᷑ a digeſtione mebroꝛū q̄ vt plurimū tranſit i ſordītiē cutis a cōplexione ipoꝛū teſticulorum nō expellit ad cutē ymo ibidē paulatine agregatur vt tādē fiet eminētia manifeſta burſalis ⁊ appellari poterit hernia feculēta vel mellencōica ⁊ ſcdm hūc ſenſum ēt ſtat clara lr̄a ⁊ iſte mod⁹ mihi magis placet qꝛ hernia ſanguinea facta a cāu vel pcuſſiōe vt plurimū ē p viā defluxus ⁊ nō per viā paulatine cōgeſtionis de qua ē i ꝓpoſito ſmo Sequitur.

Aut uentoſitas ⁊c. Intendit ꝙ ēt fieri pōt hernia a vētoſitate iflatiua ñ p viā defluxus ſꝫ p mōꝫ q dict⁹ ē qm̄ ſtāte debili digeſtiua teſticuloꝛū certa hūiditas p viā diminute digeſtionis vētoſatur q̄ non reſoluitur ab ipotentia vtutis. ⁊ ſic paulatine congregatur i altero paniculoꝛū oſſei ⁊ fit eminentia ⁊ diſtenſio ⁊c. Et addit qōdā apparēter ipertinēs curatiuū dicens ꝙ. Qñqꝫ ɔfert curatio cuꝫ ferro. Qꝛ ⁊ ſi videat᷑ ipertinens tñ recte cōſideranti hꝫ ad principale itentū ptinentiā. Quia ad declarandū ꝙ qlibꝫ talis hernia ō qua pauloañ dictuꝫ eſt fieri poſſit per viaꝫ paulatine ɔgeſtionis dixit qō qñqꝫ conferret curatio cuꝫ ferro: .i. curā ſufficit p foꝛatio oſſei cum ferro. vnde euacuata mā ɔtenta ſiue ſit aquoſitas ſiue ventoſitas imediate ⁊ p nām fit vera curatio qō non eſſet ſi talis eīnentia penderet a mā defluxa vel aptione didimoꝛuꝫ vl᷑ ruptura paniculi ⁊c. qꝛ vltra perforationeꝫ cum ferro ⁊ euacuata mā ɔiuncta adhuc ad cure perfectioneꝫ mulre reſtāt itentiones curatiue vt inferius latius declarabitur et ſic intelligenti pꝫ ꝙ B diceñ eſt medium probandum id qō ſupra dixerat uel ſi placet dici pōt qō notāter iſtum textum poſuit ut declararet unum cui⁹ oppoſituꝫ cōit᷑ creditur ut .ſ. qō non oīs hernia uentoſa eſt curabil᷑ per plura reſoluentia uel exicantia interius ul᷑ exterius applicata cui⁹ oppoſituꝫ cōiter creditur nā ut ipſe dixit qñqꝫ ɔferr̄t curatio cuꝫ ferro. .i. ad curam eſt neceſſaria perforatio cū ferro ⁊ hoc ē uerum in uirtute debili ubi natura non poteſt bene actuare medicinas. quo caſu illa medicamina non ſufficiunt ⁊ tunc eſt neceſſaria perforatio ⁊ tunc iſte text⁹ non refertur niſi ad ventoſā magis tamen mihi plꝫ qō prio dixi. deīde adducēdo aliā cām apparentie ſil̄is hernie ex deſcenſu dixit qō quādoqꝫ naſcitur illic caro addita .i. q̄ recipitur i ɔcauitate media iter mirach pellliculā extrinſecā ⁊ ſiphac pelliculā itrinſecā adherēdo .ſ. alteri pellicularū vel iter ſiphac ⁊ teſticulos etiā alteri eorū iherendo qō aūt ibidē poſſit caro generari manifeſtum eſt cum ex ſuperfluo alimenti i oī concauitate poſſit caro addita generari dixit ɔſiter explicando al's cās igroſſationis oſſei qō qñqꝫ ingroſatur oſſe um. aut induratur ex apoſtemate. aut pinguedine qr̄ aſſilatur ramici ⁊ noīatur hernia carnis p intellectu hui⁹ particule eſt aduerteñ qō ꝓprie dicimus oſſeuꝫ ingroſſari ex apoſtemate qñ ipa ſubſtātia pellicularis apoſtematur ſiue intrinſica ſiue extrinſica ſicut et reliqua ſimplicia membra apoſtemātur et hec diſtingui pōt ab illa eminentia q̄ fit p carneꝫ additā qꝛ illa ſecernitur diſticta a ſubſtātia burſali nō ſic aūt ſecernitur iſta apoſtemoſa ex pinguedine etiā iherēte ſubſtantie pelliculari pōt tumefieri burſa et hec plurimā hꝫ cōuenientiā cū hernia zirbali qꝛ ita tactus huius ē molis ⁊ aliqualiter ieq̄ualis pp iequalitatē pinguedinis ſicut etiā in zirbali vel inteſtinali quorū vtraqꝫ proprie dicitur vel dici poteſt ramex vt ō.

uiſum ē ⁊ ideo dixit qꝛ aſſimilatur ramici. Secundo notādū q̄ ex iſta particula noīatur hernia carnis inuit .d. A. qđ non ſolū illa q̄ pēdet a carne addita appellat̄ hernia carnoſa ſꝫ ēt illa q̄ pēdet a pinguedine ⁊ apoſtemate ꝓpter ſimilitudinem quā habet cum eadem. Tertio nō. ut clarius infra uidebitur in cap. ſignoꝝ uerſus finem qđ nō ſolum appellatur hernia carnoſa illa q̄ fit per additionē carnis ipi burſe ſꝫ ēt ꝑ additionē carnis teſticulis ⁊ nō ſolū tales ſꝫ ēt q̄ fiūt ex magnificatione dictoꝝ mēbroꝝ ex ipotentia poſitiue uirtutis ſicut fit in ypoſaica alioꝝ membroꝝ ſed ſolū hic explicuit cām utplurimū euenientē uidebis inferi⁹. Ponit ɔ̄ñter unam ɔclusionē generalē qđ .ſ. ſic dictū eſt poſſe generari tumefactōm in oſſeo non ꝑ deſcenſum alicui⁹ materie deorſum ſꝫ ꝑ ſolam ibidē paulatinā materie ɔgeſtionē ita ſimiliter euenire pōt ⁊ inguinibus qꝛ i illis locis uacuis euenire pōt eminentia ⁊ tumefactio ꝑ uerā rupturā ⁊ deſcenſum alicui⁹ rei uel materie deſuper ſiue ſit zirbal̄ ſiue humoralis uel alia huiuſmodi. Et uenire pōt ēt talis eminentia nō ꝑ deſcenſum materie deorſū ſꝫ per paulatinā ibdem ɔgeſtionem ſiue ſit apoſtemans ſiue nō apoſtemās ſicut ⁊ ſupra dictum eſt. de burſali cā toti⁹ pꝫ qꝛ eadē uel ſimiles cāe ɔtigere pñt ad tumefactōm iducendam in talibus locis ut in oſſeo ut pꝫ intelligenti hoc eſt qđ dixit in iſta parua lr̄a. Et qñqꝫ ⁊c. Deinde ipe appropriat nomen alteri ſpeciei tumefactiōis apparentis circa oſſeū ⁊ breuiter dicit q̄.

Quandoqꝫ inflantur.

Circa hanc ptē primo aduertendū q̄ .d. A. quodāmō ſepatim manifeſtauit hanc herniā uaricoſam ab alijs ſpēbus hernie ut ꝓceſſus lr̄e manifeſtat qꝛ hec hernia ſapit nām mediā inter herniam uerā pendentē ex deſcenſu materie deorſum ut eſt zirbalis uel inteſtinalis ⁊ herniam non ueram .ſ. tumefactionem oſſei pendentem ex mā ibidem paulatine ɔgeſtā ut eſt carnoſa uel apoſtemoſa q̄ etiam ſaltē utplurimum fit per uiam paulatine ɔgeſtionis qꝛ talis hernia fere idifferenter pōt puenire ex tumefactione illaꝝ uenaꝝ ꝑꝑ materiā deſurſum uenientem. ⁊ ꝑꝑ mām ibidē paulatine ɔgeſtam ut pꝫ. Scđo etiam de tali hernia fecit ſpecialē mentionē poſt herniā uerā ⁊ non ueram .qꝛ iſta quodāmodo diuerſa eſt ab utriſqꝫ illaꝝ. In hoc eni ille cōicāt ut inteſtinal̄ ⁊ zirbal̄ ex una pte ⁊ carnoſa ⁊ apoſtemoſa ex alia ꝑ utroqꝫ eaꝝ fieri pōt ꝑ pñtiā talis materie in utroqꝫ paniculoꝝ ut in ſiphac interiore appellato didimo ⁊ i paniculo exteriore. Nā ꝑ dilatationē didimi intra oſſa femoris recipi pōt in paniculo interiore zirbus uel inteſtinū per rupturam aūt ſiphac recipi poſſunt in paniculo exteriore zirbus uel inteſtina vnde non deuenient ad ɔtactum teſticuloꝝ. In hoc ēt cōicant hernie ut plurimū non uere ut carnoſa uel apoſtema qꝛ eq̄liter fieri poſſunt in paniculo interiore ⁊ exteriore ſecus aūt eſt in hac hernia uenali uel uaricoſa qꝛ hoc ſolum fit per pñtiam materie ɔtente i paniculo interiore ut ad intra uenas ɔtētas intra didimū ⁊ paniculū interiorē ⁊ ſic diuerſa eſt ab illis. Pñt hic ēt alia ſpeculari ſꝫ iſta ſufficiūt. Fo ɔſiderāduꝫ q̄ non ſolū tumefactio uenaꝝ ſed ēt artariaruꝫ facit hanc herniā uaricoſam equaliter enim apparere pōt tumefactio ex repletione uenarū ⁊ artariarum per hoc ergo q̄ dixit replentur uene intellexit uene uel artarie. Et hoc ipſe manifeſtat in fine cap. de ſignis ubi ponit ſigna iſtarū diſtinctiaꝝ lego lr̄am. Et qñꝫ iflantur uene eius .i. teſticuli.

Et quandoqꝫ molifi.

Hec ps fm diuiſionē .ſ. factam in illa pte. Et durities qdem foliculi ⁊c. Sic cōtinuatur ad p̄cedētia. Nā poſtq̄ dn̄s Aui. poſuerat tres cās igenere vñ fit vna hernia burſalis ꝑ viā deſcēſus materie vt ꝑꝑ apturā didimorū ⁊ rupturā paniculorū ⁊ molificationē eorūdē vt i principio capituli ⁊ ɔ̄ñter declarauit modos quib⁹ ad apturā didimorū ⁊ ad ruptionē paniculorū ſequitur. hoc hernia burſalis ponēdo etiā cās harum rupturarū. iaꝫ i hac pte ꝑ cōplemēto doctrine ſequit̄ declarādo mōꝫ quo ꝑꝑ rellaſſationē paniculi tātū fit ēt hernia vel diſpoſitio ei ſil'is ⁊ dicit q̄ qñqꝫ molificatur ſupple panicul⁹ ſiphac molificatione vehemēti abſqꝫ ruptura qꝛ ꝓlongatur ⁊c. Pro declaratione ptis. pr̄o notādū q̄ notanē ſupra ſimul determinauit de heria ꝑ apturā didimorū ⁊ rupturā paniculi ⁊ mlt̄a itermiſcēdo tādē ſeperatiꝫ ō hac determinauit ⁊ iō ē qꝛ ab eiſdē cāis pendēt vel pēdere poſſunt aptura didimorū ⁊ ruptura ſiphac vt a vētoſitate ipellēte ad planctū ⁊ forti vociferatiōe ⁊ ab ei vētris cōpſſiōe ⁊ multa alia q̄ equaliter eē poñt cauſe apture ⁊ ruptioni paniculi ⁊ iō cōſequēter de eiſdē determinatū eſt. cāe aūt mollificationis ⁊ rellaſſationis mlt̄ū ɔ̄rie ſunt cāis rupture qꝛ humectatio q̄ ē cā mollificationis paniculi ē idiſpoſitiua cā ſolutionis eiuſdeꝫ vt pꝫ iō cōuenieter de ea ſepatim determinatū. vl̄ aliter ꝑ illas duas ſpēs vt aptura didimorū ⁊ rupturā zirbi i fūdo poſſunt fieri hernia ⁊ ramex. ⁊ talis nō pōt fieri ꝑꝑ relaſſationē paniculi vt conſiderāti patebit. he tamē cāe ſunt ꝑſuaſiue. Secūdo notadū q̄ ꝑ molificationē paniculi ex mā paniculū cōprimēte pōt notabiliter paniculus āplificari ⁊ diſtēdi cōprimētib⁹ ꝯ zirbo ⁊ iteſtinis paniculū ſiphac i fundo vētris ſupra oſſa femoris ⁊ ipo extiſtēte molificatio diſtēdet̄ ifra panicul⁹ ⁊ amplificabit̄ ⁊ cōſequētur zirbus vel iteſtina vel vtraqꝫ ⁊ recipient̄ hec oīa in burſa teſticuloruꝫ intra mirach ⁊ ſiphac .i. itra paniculū intrinſicū ⁊ extrinſicum q̄ ɔ̄ñter ꝓlōgabitur oſſeū ⁊ itumeſcet ⁊ ſic aſſimilabit̄ vē hernie dicte ramex. de qua vt ſupra dictū ē deſcēdentia deorſum ueniunt ad ɔtactum teſticulorū ad quem ɔtactū talia deſcendētia deuenire non poſſunt ⁊ iō ei i apparētia tm̄ aſſimilatur ⁊ hoc ē qđ dixit text⁹ uel ſi placet pōt aliter legi lr̄am ut hec lr̄a ɔtinuetur cū ſatis imediate ꝑ

cedenti quoniã ſupra manifeſtãs cãs vñ fiũt ſiľes
apparẽtie ueris hernijs p uiãdeſcenſus q̃ tantũ ñ
fiũt p viam deſcẽſus ut ex apoſtemate uel carno
ſitate ibidẽ genita facientib⁹ apparẽtiã ꝛc. ꝛ dixit
ꝙ qñ ʒ molificatur ſupple burſa uel oſſeũ tantum
abſqʒ ruptura ꝛ ſupple abſqʒ deſcenſu alicui⁹ rei
deſurſum ꝛ tñ prolongatur .ſ. oſſeũ ab humiditate
intrinſica ipi et aſſimilatur hernie iterum ꝛ ſic ẽ
lr̃a clara magis tamen placet prima ſententia

Etquandoqʒ accidit ꝛc. Hec ẽ
tertia pars
principalis cap. in qua .d. A. ꝯparat quaſdaʒ ſpẽs
rupturaꝝ adinuicem ꝛ duo facit principaliter.
quoniã primo ipe ꝯparat aliq̃s ſpẽs rupture in fa
cilitate ꝛ difficultate curationis ex pte ei⁹ qd̃ deſcẽ
dit ꝭa ps incipit ibi in fine. Et ſcias ꝙ ramex inte
ſtinorũ ꝛc. prima adhuc in duas. quoniã ipe prio
ꝯparat rupturas ſupra teſticulos .i. eminentias ſi
ue ſint circa ſumẽ ſiue ſupra ipʒ ad illas rupturas
uel eminentias q̃ utplurimũ fiunt circa teſticulos
uel oſſeum. ꝭo ꝯparat rupturas ſupra teſticulos
factas inter ſe ꝭa ibi. Et illa q̃ accidit ſupra ſumẽ
ꝛc. Dicit in primo ꝯpendio rupturas ſuper teſticu
los factas ad eas q̃ circa oſſeum fiunt in malitia
Qꝛ quãdoqʒ accidit ruptura ſupra teſticulos ꝛ p
uenit apud inguina ꝛ qd̃ eſt ſupra ea in ſumine ꝛ
eſt malorum accidentiũ ꝛ in duobus emontoriis
Pro intellectu partis primo intelligendum qd̃
hic ut etiã alias ſupra notatũ eſt per rupturas in
telligit eminentias ita ut hic ꝯparet eminentias
q̃ ſupra teſticulos fiunt ad eas q̃ circa oſſeum ꝛc.
Eſt ergo ſnĩa .d. A. h ꝙ tales eminentie ſupra teſti
culos utplurimum ſunt maloꝝ accidentiũ reſpec
tu illarum que circa teſticulos fiunt. Pro declara
tione ei⁹ ẽ. ꝭo aduertendum qd̃ lʒ eq̃liter euenire
poſſit augmẽtuʒ i mirach .ſ. teſticulos v̾ſus umbi
licũ ꝛ i ipo ũbilico pp mãm ibideʒ paulatie ꝯgeſtã
ſiue ſit aquoſitas ſiue ventoſitas ſiue ali⁹ humor vľ
apoſtema ſit etiã ꝛ i oſſeo vt manifeſtũ eſt itelligẽ
ti vt ĩfra patebit in capitulo de augumento vmbli
ci tamen eminentia vel augumentũ factuʒ ſubito
ex receptione noue materie i quodaʒ receptaculo
vt zirbi vel inteſtinorũ pp exitũ eorũ a ꝓprio ſitu
ſupra quã eminentiã vel augumentũ ꝓprie cadit
nomen rupture vt ſupra dictuʒ eſt talis nõ equali
tas euenit in mirach ſupra teſticulos ꝛ in oſſeo te
ſticulorũ qñ taľ eminentia teſticuloꝝ i burſa eue
nire põt ꝓpter rupturaʒ ſiphac ꝛ ꝓpter dillatatio
nẽ didimorũ ꝛ ꝓpter mollificationeʒ ꝛ relaſſatio
nem ſiphac deorſuʒ vt ſupra viſum eſt. Eminẽtia
aũt q̃ fit in mirach ſupra teſticulos ſubito vt in ſu
mẽ vel circa nõ bene fieri põt niſi per rupturã ipſi
us ſiphac vt cõſiderãti diligenter manifeſtum erit
ꝛ iõ eminentia oſſei ex aptione didimorũ vel relaſ
ſatione paniculi fieri põt ſine mãifeſto dolore emi
nentia aũt facta ex ruptura paniculi nõ fit ſine do
lore. neqʒ ſine aliquali dolore cõſeruať reliq̃ autẽ
ſic. Inde ẽ ꝙ eminẽtie ſupra oſſeũ facte ſũt vt pľ
rimũ malorũ accidentiũ qꝛ doloroſe reſpectu emi
nẽtie burſalis dico notãter vt pľrimũ qꝛ ẽt eminẽ
tia burſalis facta ex ruptura paniculi ẽ cũ dolore
ſic ꝛ illa q̃ ſupra ſumen et forte maiori. Sʒ qñ vt
plurimũ fit talis eminẽtia burſalis ex dillatatiõe
didimorũ vel relaſať paniculi ꝛc. Ideo cõcluſio
do. A. apparet v̾a. Tertio notãdũ p itellectu illi⁹
termini ſumẽ. ꝙ ſcd̃m .d. A. i ſinonimis. Sumẽ eſt
caro vľ pinguedo femoris. Femur aũt ẽ ps vẽtris
terminata ſupius ad radiceʒ virge in viris. Et ex
his pʒ lr̃a clara lego eã. Et qñqʒ accidit ruptura
.i. eminentia ſupra teſticulos ꝛ puenit ſupple dcã
ruptura apud ĩguina .ſ. fit circa loca dicta vacua
vel emõtoria cõiter notata ꝛ qd̃ ẽ ſupra ĩ ſumie .i.
ẽt euenit qñqʒ ipa ruptura .i. eminentia ꝓpter ru
pturã nõ circa ĩguina tãtũ ſʒ ẽt ſupra ĩ ſumẽ ꝛ ſup
ple ĩ ptibus vẽtris ſupra ſumẽ. qꝛ ẽt ĩ partib⁹ vm
blicalib⁹ ſeq̃tur ẽ malorum accidẽtiũ ꝛ in duob⁹
emõtorijs ſic ordineť lr̃a vt ps poſterior precedat
vt ſic legať nõ ſolũ fit dcã ruptura circa ĩguina ꝛ
loca vacua ꝛ i ſumẽ ꝛ ſupra ſumẽ. ſʒ ẽt ĩ ipis duo
b⁹ emõtorijs. Et ẽ malorũ accidẽtiũ .i. q̃libʒ talis
ſupra teſticulos ẽ malorũ accidentiũ vtplurimuʒ
reſpectu eminentie burſalis vt ſupra lectũ eſt ꝛc.

Etillaque ꝛc. Nũc ipe cõparat ruptu
ras vel eminentias ſupra teſti
culos fcãs iter ſe. ꝛ primo ĩ eo qd̃ magis vel min⁹
eueniũt. ſecũdo ĩ accidentib⁹. ſecũda ibi ꝛ dĩ qd̃ eſt
ex ruptura de pria pte dicit. ꝙ illa ruptura .i. emi
nentia vt ſupra q̃ accidit ſupra ſumẽ ẽ parũ p raro
p cõpationẽ ad alias. ſupple q̃ fiũt circa ĩguina ꝛ
adducit rõem dicens qñ ille loc⁹ .i. ſupra ſumẽ ſu
ſtentat⁹ ẽ lacertis. Et qd̃ ſub eo .ſ. ſumie .i. circa ĩ
guina eſt tenetur extremitatib⁹ lacertoꝝ. Cõſeq̃n
ter rñdetur tacite dubitationi poſſet aliq̃s dicere
ꝛ tu tãtũ ꝯpias rupturas ſupra ſumẽ fcãs ad eas
q̃ circa ĩguina põt ne ĩ ipo ſumin e eẽ ruptura d̾ q̃
poſſit cũ alijs fieri ꝯpatio ꝛ rñdet ꝙ ſic dicens. Et
qñqʒ accidit ſumini augumentũ ꝛ eſt d̾ genere ru
pture iterũ q̃ .ſ. etiaʒ raro fit reſpectu earũ q̃ circa
ĩguina ꝛ ꝓpter eandeʒ cãm. Notandũ p itellectu
ptis ꝙ corpulentia muſchulorũ ventris eſt cã vt ſi
phac nõ nimis extendi poſſit vt ſupra viſuʒ eſt in
capitulo ſupiore ſunt ergo muſchuli cũ ſua carno
ſitate ꝛ corpulentia cã impeditiua rupture panicu
li ſiphac et ex ꝯñti tenuitas muſchuloruʒ et extre
mitates eius vt corde minus prohibent ſolutioneʒ
ipſius paniculi et rupturam cuʒ igitur ĩ directum
ventris verſus ſumen per totum extendantur muſ
chuli longitudinales verſus vero ĩguina termina
rentur muſchuli tranſuerſales ad cordas a ſupe
rioribus oppoſitis angľis deſcendentes et aliqui
inferioribus originem ſummãt ſupra inguina ma
gis originantur vt patet ſciẽti ſitum muſchuloruʒ
vt eſt etiã dictuʒ ſupra d̾ anothomia ipſoꝝ. Et hoc
ĩnuit dominus Aui. ſequitur qd̃ facilius fit ruptu
ra circa inguina quaʒ ſupra ſumen vel in ſumine.
Pro hoc ẽt facit qꝛ iteſtis magis grauitant i fũdo

uentris ſcđm ꝯmunem ſitum hominis cum ſit rec
te ſtature circa medium uentris .et ideo faci
lius rūpitur ſiphac inferius q̄ȝ circa mediū ꝛ ſic ra
ro fit ruptura ſupra ſumē reſpectu eiꝰ q̄ circa igui
na q꞉ ēt magis grauitāt inteſtina circa emontoria
q̄ȝ in ſumē cū ſint magis decliuia ꝑpter ēt diſpoſi
tionē muſculoꝝ ſeq̄tur tota ꝯcluſio. Et hoc eſt ꝙ
uoluit in toto textu lego lr̄am. Et illa q̄ accidit .ſ.
ſumē eſt parūper raro idē eſt per ꝯparationeȝ ad
alias ſupple q̄ fiunt circa inguina uel in ipis emō
toriis ꝛ adducit rōnem de hoc dicens qđ hoc ē iō
q꞉ ille locus .ſ.ſ̄. ſumē ſuſtentatus eſt lacertis .i.
muſchulis .ſ. longitudinalibus ꝛ ideo ſupple diffi
ciliter rūpitur ſiphac ꝛ qđ ſub eo ꝯtinetur extremi
tatibus lacertorū .i. locus circa inguina nō ſuſten
tatur muſchulis ſed ſolū cordis muſchulorū iter
quas cordas non eſt caro media ꝛ ideo faciliter
ibidem pōt rumpi ſiphac deinde rn̄dens tacite q̄
ſtioni dixit. Et qn̄qȝ accidit ſumini augumētum ꝛ
eſt de genere rupture iterum quaſi uelit ꝙ talis
ruptura ēt rarius fit q̄ȝ circa inguina ꝑpter cām
ſupradictā ēt ꝑpter minorem ibi eſſe grauitatem
inteſtinorū q̄ȝ circa loca inferiora.

Et omne quod eſt ꝛc. Nunc ipe
ꝯparat dcās rup
turas ſupra oſſeū factas inter ſe in accidentibus
Et dicit qđ oīs ruptura ſupra ſumē .ſ. uerſus ptes
umbilicales eſt malorū accidentiū ꝛ parue addi
tionis ꝛ non dolet in principio .i. non eſt intēſi do
loris in principio reſpectu .ſ. illarum que fiunt cir
ca inguina ꝛ adducit rōnem dicens quoniā expul
ſum in ea .ſ. ruptura facta ſurſum .i. receptum in
orificio rupture facte in ſiphac ſurſuȝ ſunt inteſti
na minuta .i. gracilia ꝛ ſunt ꝯpreſſa coartata ꝛ co
artant fecem. Et ſupple ſic patiens euomit eam .ſ.
fecem ꝛ eſt ex genere Illeos .i. ad hanc diſpōneȝ
utplurimū ſequitur illeos ꝛ accidentia eiꝰ ſequūt
ut ex inquietudine eius ꝛ anguſtia eius .ſ. illeos
uerum illa .ſ. ruptura que eſt ſubtus .i. fit circa in
guina eſt magis ſuſceptibilis dilatationis ꝛ magis
incedeñ in additione .i. facilius dilatatur ꝛ magis
ꝯtinuo augetur dilatatio ꝛ non dolet in principio
ſupple tātū quātū in proceſſu. Notandū qđ ex
hoc textu non intendit .d. A. niſi probare qđ ruptu
ra uerſus umbilicū eſt magis ſuſpecta q꞉ ad eam
ſequūtur prauiora accidentia q̄ȝ illa que ē uerſus
inguina licet dicta ruptura circa inguina ſit dif
ficilius curabilis q̄ȝ alia que eſt circa umbilicum
ꝛ totum hoc probat per idē mediū per hoc .ſ. q꞉
expulſum in ruptura ſuperiora ſunt inteſtina mi
nuta ꝛ ſunt ꝯp̄henſa coartata ꝛ coartant feceȝ ꝛ
ſupple in ruptura inferiore expulſum .i. propter
qđ expulſum fuit ruptura in ſiphac ſunt inteſtina
groſſa non ſic ꝯpreſſa nec coartata coartantia fe
cem ꝛ ideo ex hoc ſequitur prīo qđ ruptura ſupior
fit parua reſpectu inferioris ꝛ ēt fit parue additio
nis .i. poſtq̄ȝ incipit non multū magnificatur quia
ipſa inteſtina minuta non ſic ſunt apta multū dil
latari ſicut groſſa ꝛ ꝯſequēter ad eoꝝ extenſionē
ut puta a uentoſitate non tanta fit ruptura q꞉ ꝛ ſi
aliquādo fiat ruptura ipſa tamen fit parua ꝑpter

non poſſe multum inteſtina intumeſcere nec dila
tari per hoc ēt qđ ſunt ꝯpreſſa .i. fortiter dorſo al
ligata non poſſunt ultra ꝑprium ſitum multum i
pelli ꝛ ꝯſequēter ſꝫm ipoꝝ multas partes non pn̄t
recipi intra orificium rupture ꝛ ideo ruptura ipa
non eſt multū dilatabilis e contra uero eſt de rup
tura inferiori q꞉ inteſtina ſunt groſſiora ꝛ latiora
Multum ergo poſſunt dilatari ꝛ extendi a cā ali
qua intrinſica ut puta a uentoſitate. ideo ad ipoꝝ
magnam dilatatōm magna pōt fieri i ſiphac rup
tura non ſunt ēt coartata .i. fortiter dorſo alliga
ta ſicut ſuperiora ut .ſ̄. dictum ē de monoculo . iō
facta ruptura faciliter quo ad iporuȝ multas par
tes recipi poſſunt in ruptura ꝛ ꝯſequēter dilatabi
lis eſt multum ruptura ideo eſt multe additionis
reſpectu ſuperioris que fit. Et ex hoc ſequitur pri
mo clarum uerbū .d. A. cum dixit Q꞉ ſuperior ru
ptura non dolet in principio ſupple reſpectu ruptu
re inferioris. Et hoc eſt q꞉ parua fit ruptura . qm̄
expulſum in ea ſunt inteſtina minuta. Seq̄tur
ſc̄o alia principalis ꝯcluſio quā intendit .ſ. de rup
tura ſuperior eſt facilius curabilis q̄ȝ ꝛc. Et infe
rior difficilius q꞉ ſuperior eſt parue additionis q꞉ i
teſtina minuta ſunt coartanda ꝛ inferior magne
additionis ꝑpter oppoſitam cām etiā pro hoc fa
cit q꞉ ut .ſ̄. dictum eſt inteſtina magis grauitant
deorſum uerſus inguina q̄ȝ uerſus ſurſum. Se
quitur tertio qđ q꞉ ipſa inteſtina minuta ſunt ſtric
tiora et minus extenſibilia qđ ideo magis coartāt
fecem in eis ꝯtentam. vnde inteſtina talia in rup
tura recepta ita fecē coartāt ut perfecta fiet clau
ſio ꝛ oppillatio iporum inteſtinoꝝ maxime q꞉ ut
ſupra dictū eſt talis ruptura eſt parue additionis
Et ex hoc ꝯcluditur qđ licet ſit parue additionis.
eſt tamen magis ſuſpecta ꝛ prauoꝝ accidentium
reſpectu inferioris qđ principaliſſime in toto textu
intendebatur et ſic ꝑpter forteȝ oppillatiōem ha
bens eam euomit fecem. et eſt hec paſſio ex ge
nere illeos q̄ eſt una cā illeos. ſicut etiā ruptura
iguinis aliquādo ꝑducit ad collicā ꝛ ſic ad eā ſeq̄
tur iq̄etudo ꝛ anguſtia ſicut i illeos. Et ex his ap
paret totꝰ textꝰ clarus Lego lr̄am. Et omne qđ eſt
ex ruptura .ſ̄. ſumeȝ .i. oīs ruptura circa umbilicū
eſt maloꝝ accidentiū et ſupple ualde ſuſpecta re
ſpectu rupture inferioris q̄uis ſit pue additōis .et
ſupple exinde faciliꝰ curabil̄ q̄ȝ inferior. Et nō do
let in principio ſupple reſpectu iferioris q꞉ parua
fit ſolutio et adducēs cām huiꝰ totiꝰ dixit. Quoniā
expulſuȝ ſunt in ea inteſtina minuta .i. receptū in
ea .ſ. ruptura ſuperiore ꝑꝑ expulſionē et extenſio
nem ſunt ꝛc. Et ſunt ꝯp̄ſſa coartata ad mōm .ſ̄.
expoſituȝ iō coartāt fecem ꝛ ſupple uehemens fit
oppillatio et euomit ſupple ſic patiēs eā .ſ. fecem
et eſt de genere illeos et inq̄etudinē eiꝰ et āguſtiā
eiꝰ. ueꝝ illa q̄ eſt ſubtꝰ. et ſupple ſi nō ſic ſuſpecta
eſt magis ſuſceptibil̄ dilatationis et magis icedēs
in additione. ideo ſupple difficilius curabilis et n̄
dolet in principio ſupple ſic in proceſſu q꞉ in pro
ceſſu multum dilatatur.

Et ſcias quod ramex In hac ul
tima parti

cula hui⁹cap.d.A.ɔparat q̄ſdā ſpēs rupture uel
bernie inter ſe in facilitate uel difficultate curatio
nis ex pte ei⁹qȏ ɔtinetur uel deſcēdit poſtq̄ȝ in pte
ſupiore ɔpauit quaſdā ſpēs ipaꝝ in malitia ex pte
ſit⁹dcāꝝ rupturaꝝ ⁊ breuiter dixit i textu.Et ſcias
ꝙ ramex iteſtinoꝝ ⁊ zirbi ē egritudo fortis difficil'
q̄uis ſit pua ⁊ ramex aq̄ ē egritudo facil' ⁊ ſi ſit ma
gna. Pro itellectu ptis aduertēdū ꝙ.d.A.i hac
pte accipit iſtū terminū ramex ꝑprie q ut .ſ.dice
batur ſolū dr̄ de bernia in q̄ qȏ deſcēdit deorſum
uenit ad ɔtactū teſticulorū ⁊ illi⁹cā ut ſupra dcm
eſt fuit ſola dilatatio didimorū ⁊ nō ruptio panicu
li uel relaſſatio ei⁹⁊ iō ſolū inteſtinalē zirbalem ⁊
aquoſaȝ appellauit ramicē ut ibidē fuit notatuȝ ⁊
ad illū locū recurre.Eſt ergo ſenſus lr̄e ꝙ magna
eminētia burſal' ab aquoſitate pendēs ē facili⁹ cu
rabil' q̄ȝ pua eminētia zirbal' uel inteſtinal' quarū
q̄libet pendeat ex dilatatōe didimorū ⁊ iō hoc eſt
Primo qꝛ ex certa dilatatione didimorū ēt parua
ꝓuenire pōt magna eminētia ab aquoſitate ex q̄
dilatatōe tū non fieri poterit eminētia burſal' uel i
teſtinal'.cū facili⁹ſit multā aquoſitatē p aliqȏ re
ceptaculū uel uiā deſcēdere q̄ȝ ſubſtātiā inteſtini
ul' zirbi igitur apparēte eminētia zirbali uel iteſti
nali ⁊ ſi ſit pua maior ē tū facta dilatatio didimoꝝ
q̄ȝ in certa eminentia burſali aquoſa magna ideo
difficili⁹curabitur zirbalis cū maior ſit dilatatio
⁊c.Fa cā hui⁹dicti eſſe pōt qꝛ curatio tal' bernie
aquoſe aliq̄ñ pficitur unica itentōe medicinali ut
cū exicatiuis.qꝛ ſimul exicabitur hūiditas ⁊ didi
mus parū dilatat⁹ɔſtringet' In curatiōe aūt ber
nie zirbal' uel inteſtinal' ut infra uidebitur duplex
intentio neceſſario regritur una ē reductio horuȝ
mēbrorū in ſitū ꝑpriū ut intra ſiphac alia ē ɔſtric
tio dicte dilatationis didimorū ⁊ he intentiōes ut
plurimū ɔ̄riis pſitiūtur qꝛ intentio ad reductioneȝ
pficitur cū molificātib⁹⁊ humectātib⁹alia aūt ut
ɔſtrictio dilatatōis pficitur cū ſtipticis ɔſtringen
tibus utȝ iō difficilior erit iſtorū curatio utȝ.tertia
cā eſſe pōt ⁊ ē declaratiua prie qꝛ bernia tal' aquo
ſa utplurimū curari pōt cū medicinis localib⁹ ex
trinſec⁹appoſitis qꝛ pua ē didimorū dilatatio in il
la qꝛ ſi magna foret dilatatio ēt ɔiungeretur zirba
lis uel inteſtinal'.In zirbali aūt uel inteſtinali tā
ta utplurimū ē dilatatio ad cure pfectōm nō ſuffi
cit applicatio extrinſecorū remediorūȝ ɔſtringen
tium cū tal' dilatatio ɔtinue maioretur ita ut tra
dant doc.ꝙ aliq̄ñ trāſit de uno latere ad aliud pp
ɔtinuū deſcenſuȝ ipoꝝ inteſtinorū ymo oȝ uti ope
ratione manuali cuȝ ligatura didimi ut infra uide
bitur qȏ multo difficili⁹ ⁊ piculoſuȝ extat. dictum
eſt aūt in principio hic ſolū ɔparare tales hernias
ex aptura didimoꝝ pendentes qꝛ non inconueniet
certaȝ herniaȝ uel inteſtinalē eſſe facili⁹curabilē
q̄ȝ certa data aquoſa ut hernia zirbal' ab relaſſatē
paniculi ſiphacis.ſ.os femoris ɔpata hernie aquo
ſe ex ruptura paniculi uel aptura didimoꝝ ut ma
nifeſtum eſt ɔſideranti ⁊ inferi⁹magis manifeſta
bitur ſed illa hernia zirbalis non pōt dici uere ra
mex ut.ſ.uiſum iō dixi hic ꝑprie ſumi iſtum ter
minum ramex.Et ſic ē lr̄a clara.Fo intelligenduȝ
℘ ɔplemēto doc.ꝙ ꝑpter has ſpēs bernie quas.d.

Auic.ɔparauit in malitia accidētiū ⁊ curationis
ut ſumptas ex pte ſit⁹ ⁊ ex parte ei⁹qȏ deſcendit ul'
recipitur penes alios auctores etiam de ipis her
niis.alie fiunt ɔſiderationes ſm quas ſumitur fa
cilitas ſiue difficultas curationis q̄ tū oēs principa
liter attributionē habēt ad herniā ex ruptura pē
dentem.Nā q̄dam fit de ea ɔſideratio ſumpta ex
quantitate ei⁹ut ſi ſit magna uel parua ruptura.
Alia fit ɔſideratio ex tp̄re ei⁹ut ſi diuturna ul' mo
dici tp̄ris.Alia ſumitur in relaſſatione ipius ad in
firmū ⁊ ex parte ɔplexionis ipi⁹nālis ul' ex parte
etatis ut.ſ.ſi ifirm⁹ſit calide ⁊ humide ɔplexionis
uel frigide ⁊ ſicce melanconice ul' ſi ſit i etate pue
ritie uel ſenectutis uel medie ⁊ he ɔſiderationes
apud auctores dicte ſunt accidentales.Jccirco d̄
his non fecit.d.A.mentionē ſȝ has tū ſumitur fa
cilitas ⁊c Nam q̄ eſt magna antiqua ūn corpore
duro uel melanconico in etate ſenectutis nunq̄ȝ p
medicinas ſanatur ⁊ forte nō ſanatur per manua
lem operatōm.Que aūt ē pua modici tp̄ris in cor
pore ſanguineo in etate puerili non ſolū p manua
lem opationem ſȝ etiā p medicinas ſanatur q̄ ue
ro eſt inter p̄dictas media mediocriter ſe hȝ ut ꝙ
curabil' eſt p manualeȝ opationem ⁊ non per me
dicinas utplurimū ⁊ ſi ſit magna in corpore molli
uel ſi ſit parua ⁊ antiquata ita ut labia ſint obſtre
cata ⁊ hoc dico de uera ruptura rupto ſphac ⁊ ita
intelligātur oēs auctores cū dicunt qȏ nulla ruptu
ra curabil' eſt per medicinas intelligatur de uera
ruptura ⁊ poſt etatē pueritie ⁊ maxime in corpore
non notabiliter humido qꝛ de ruptura ex releſſatē
paniculi multi ēt ſenum curati ſunt per medicinas
Et curaui ego unuȝ affinē meum ſexagenariuȝ cū
medicinis tātum ⁊ cum debito ordine diete ⁊ qui
ſteterat multiſ annis ſic diſpoſit⁹ ſȝ fuit ex relaſſa
tione q̄ facile curatur per medicinas ut dixit Alie
has ⁊ addit.Et hanc curātes q̄dā cū medicis rāȝ
ſiphac diſruptōm curaſſe putant ⁊ errant ⁊ hꝫ totū
peruenit pp nō diſtinguere recte iter eaȝ q̄ fit ex re
laſſatōe ⁊ eaȝ q̄ fit ex ruptura.Eſt tū aduertēduȝ
ꝙ ſi ruptura ēt ſit ſatis recens i corpore puerili ſed
ſit corp⁹melāconicū duꝝ ex pte ɔplexionis uix ēt
ſanatur p medicinas pp debilitatē nutritiē in tali
bus.Et iō i hoc debent medici eſſe multū curioſi
⁊ diligentes anteq̄ȝ curaȝ alicui⁹taliū ſuſcipiāt po
terit.n.ſcire recte ɔſiderās facta ſolutiōe i ſiphac
q̄s patientiū ſit p medicinas curād⁹ ⁊ q̄s reliq̄nd⁹.
qȏ nō aduertūt cōit' hui⁹miniſterii magr̄i.iccirco
ſepe fallūtur.Sȝ iā poſtq̄ȝ aliq̄liter diſgreſſi ſum⁹
venio ad lr̄am ⁊ lego eā.Et ſcias qȏ ramex iteſti
noꝝ ⁊ zirbi.i.eminētia burſal' ex deſcēſu aliquorū
iſtorū pp apitōm didimorū.Eſt egritudo fortis di
ficil'.ſupple ad curā.Quāuis ſit egritudo parua.i.
eminentia ſit parua.Et ramex aqua eſt egritudo.
facilis ⁊ ſcilicet.ſit magna ideſt eminentia burſa
lis ab aquoſitate ueniente deorſuȝ per dilatatio
nem didimorum eſt egritudo facil' ſupple cura
tiōis et ſi ſit magna tal' eminētia pp cās i prio nōto
adductas.Et ſic ad laudē altiſſimi ſniata ē lr̄a.c.
ſȝ reſtat pp facili⁹memorie ɔmendare ut capitu
lum.Epilogem⁹.d.igitur.A.in cap.qꝛ ei⁹pricipal'
intentio i hoc cap.fuit deteriare de bernia burſali

uera per uiam deſcenſus materie deſuper ponit .
prio cauſas talis deſcenſus reducens eas ad tres
in genere dicens qͦ talis hernia que large appel
lari poteſt ruptura ut ibidem dictum eſt fit uel fie
ri poteſt aut ruptura paniculi aut ſecundo ab ape
ritione uel dilatatione didimorum aut tertio a re
laſſatione ꝛ amplificatione ipſiꝰ ſiphac continent
naturaliter membra quedam ſupius precipue in
ꝓprio ſitu. vñ ꝑ quãlibet iſtaꝝ cãꝝ fluũt deorſum
ꝛ ibi ĩ burſa eminẽtiã manifeſtãt. tres ergo ſũt cãe
ĩ genere deſcẽſus deorſuȝ. Et qñ deſcẽdẽdo aliqñ
deſcẽdẽs ꝑuenit ad ↄtactũ teſticuloꝝ ꝛ aliqñ non
ꝛ hec uarietas facit uarietatẽ in noĩe herniaꝝ ↄti
nuãdo addidit ꝙ q̃dã iſtaꝝ ẽ appellata ramex ut
illa q̃ ꝑuenit ad ↄtactũ teſticuloꝝ alia appellatur
ſolũ hernia mẽ cõitat ſ ȝ mõm ibi expoſitũ ꝛ ibi i
ferebãtur pulchra correlaria ↄñter declarat ma
teriã deſcendẽtẽ deorſuȝ aliq̃ȝ explicando ꝛ aliq̃ȝ
ſupple ĩtelligẽdo explicãdo zirbalẽ ꝛ humoralem
ſupple ĩtelligẽdo ĩteſtinalẽ dicẽs ꝙ talis eminẽtia
uel durities cadit ĩ zirbo. i. ꝑꝑ zirbũ ꝛc. ↄñter põit
cãs deſceñ alicuiꝰ materie deorſum ꝑ uiaȝ dilata
tiõis didimoꝝ uel rupture paniculi dicẽs ꝙ aliqñ
fit ex ꝑcuſſione aut caſu motu diſcurrẽdo uſq̃ȝ ad
aliã ꝑticulã aut gñãtur quas ꝛ ſi nõ ſigillatim po
nam tu tñ eas collige mẽte. ↄñter ĩpe ponit cãs ap
parẽtie ſil'is hernie ut eminẽtie circa oſſeũ nõ per
uiã deſcẽſus materie ſȝ ꝑ uiã paulatĩe ↄgeſtionis
explicãdo ſpẽs taliũ apparentiaꝝ ut qͦ quedã eſt
aquoſa quedã uentoſa. q̃dã apoſtemoſa ꝛc. diſcur
rendo uſq̃ȝ ad illã ꝑtem . Et qñq̃ȝ ẽ ſil'is ꝛc. In q̃
poſtq̃ȝ in genere declarauit ꝙ eminentia burſalis
a duplici cã pendere põt. ſ. aut ꝑ uiã deſcẽſus uel
ꝑ uiã paulatĩe ↄgeſtionis uniuerſalizat ꝛ hoc ap
parere poſſe ꝛ ĩ inguinalibus ꝛ ſupple. ſ. ſumẽ uer
ſus umbilicũ ſil'r. Cõſeq̃nter ponit cãm hernie ua
ricoſe ſic ſeparatim q̃ȝ ẽ ueluti q̃dã materie iter eã q̃
fit ꝑ uiã defluxus ꝛ q̃ fit ꝑ uiã paulatĩe ↄgeſtionis
ſm modũ uobis ſupradictũ. Tandẽ q̃ȝ non exple
uerat niſi cãs hernie uere ꝑ uiã rupture uel apitio
nis didimoꝝ explicat ↄñter cãs dicte hernie per
uiã relaſſationis paniculi ꝛc. ↄñter q̃ȝ pauloante
poſuerat qͦ tales eminẽtie fieri poſſũt circa oſſeũ
ꝛ circa inguina ꝛ. ſ. ſumẽ ut in lr̃a ꝑua ſequẽti cõ
parat has ſpẽs adinuicem ꝛ prio in hoc. qͦ magis
uel minus eueniũt ↄñter in facultate ꝛ difficulta
te curationis ꝛ ꝑiculoſitate merito accidẽtium. di
cens prio qͦ raro fit ruptura . ſ. ſumẽ reſpectu illa
ruȝ q̃ fiũt circa iguina uel oſſeum ꝛ adducta ẽ cã
circa textuȝ ↄñter dixit ꝙ ruptura. ſupra ſumeȝ ẽ
maloꝝ accidentiuȝ reſpectu eiꝰ q̃ eſt infra lȝ fit mi
nus dilatabilis ꝛ ↄñter magis ſuſceptibil' cure ad
ducendo cãs ꝛc. ↄñter ultimo ↄparat aliq̃s ſpecies
uere hernie de q̃bus eſt principalis ſermo in hoc
cap. diceus qͦ zirbalis uel inteſtinalis ꝛ ſi ꝑua ſit
eſt deterior uel difficilioris curationis q̃ȝ aquoſa.
ꝛ ſi ſit magna ꝛ adduxi cãs legendo. Et ſic habet
in modicis uerbis ↄtinuatio ꝑtium cap. cum inten
tione eaꝝ tanq̃ȝ in Epilogo. Poſſet autem in tali
mã ordinate magis ꝛ ſtrictiue ↄcludi ut. ſ. ſic diſ
curratur eminentiaruȝ circa mirach apparentiuȝ

q̃dam eſt burſalis q̃dam eſt inguinalis q̃dam um
bilicalis ꝛ q̃lib et talis põt eſſe duplex uel per uiaȝ
paulatine ↄgeſtionis materie uel per uiaȝ aliunde
receptionis materie ꝛ quoniaȝ pluribꝰ modis põt
recipi materia aliunde in oſſeo q̃ȝ circa iguina ul'
umbilicuȝ q̃ȝ a q̃cunq̃ȝ recipi poteſt circa inguina
uel ſupra ſumeȝ etiaȝ ab eadem recipi poteſt in
oſſeo ꝛ ñ eȝ ideo ſufficiet nobiſ ponere cãs tal' emi
nentie in oſſeo per uiam defluxus tal' igr̃ eminen
tia burſalis ꝑ uiam defluxꝰ aut fit ꝑꝑ rupturã pa
niculi aut ꝑꝑ dilatationeȝ didimorum in q̃ cauſe
alie non pñt ↄuenire aut fit ꝑꝑ relaſſationem pani
culi illa autem q̃ taliter fit ut deſcendens ueniat
ad ↄtactum teſticulorum illa ſola dr̃ hernia ꝛ ra
mex ſtricte. ꝛ quoniaȝ tantuȝ illa q̃ fit per aperitio
nem didimorum ẽ huiuſmodi. Seq̃tur qͦ q̃libet
alia ut q̃ fit uel ex ruptura paniculi uel relaſſatõe
dȝ ſolũ dici hernia ꝛ hoc ẽ qͦ dixit de prima parte
Et quoniã deſcendẽs aliquorũ dcõrũ modoruȝ ẽẽ
põt inteſtinũ maxie monuchulũ uel zirbꝰ ſiue pa
niculꝰ uel aquoſitas uel uẽtoſitas inde ẽ qͦ quedã
dicta eſt zirbalis q̃dã inteſtinalis. q̃dã aquoſa q̃dã
uentoſa reducens quãlibet humoralẽ ad aquoſaȝ
q̃ȝ tñ tal' humor eſſe põt ſubtil' groſſuſ ꝛ medie ſub
ſtantie põt ẽt fieri diuiſio de humorali ſm modos
dictos. Cauſe aũt dicte rupture paniculi uel dila
tationis didimorũ eſſe poſſunt ĩtrinſice uel extrin
ſice ut uentoſitas ĩpellens. uel ↄpſſio ex ꝑ̃gnatione
ꝛ huiuſmodi ꝛ ita de extrinſicis dicatur. Intrinſi
ce autem ſunt duplices q̃ȝ q̃dam ſunt diſpoſitiue.
q̃dam effectiue magis ↄcurrentes diſpoſitĩe auteȝ
uidẽtur ↄrie q̃ȝ ad dilatationẽ didimoꝝ potentiſſi
me iuuat humiditas ꝛ ad rupturã autem panicu
li magis ſeruit ſicitas. effectiue uero ↄcurrẽt ſunt
ſil'es ut ſaltus clamor riſus ĩmoderatus. plantꝰ ma
xime pueroꝝ caſſus percuſſio ꝛ talia oĩa de q̃bus
ſupra. Et q̃libet tal' aut eſt de recenti facta aut
multo tp̃re aut magna aut parua aut in corpore
puerili aut ſenili uel mediocri aut melanconico
uel ſanguineo uel mediocri ꝛ ſm has uarietates
ſumitur difficultas uel facilitas curationis . ut ſu
pra uiſum eſt. Cauſa autem relaſſationis panicu
li principal'r eſt hũditas. habũdãs ꝛ hec aut eſt in
trinſica ꝛ añcedens aut extrinſica ut balneum ꝛ
humectantia reliq̃ lȝ cauſe impellẽtes quodãmo
do neceſſario ↄcurrãt ad diſtendendũ dictũ pani
culũ ſ. os femoris intra ip̃m oſſeũ facta ãt ꝑ uiam
paulatine ↄgeſtiõis. eſſe poteſt aut humoral'. aut
carnoſa aut aquoſa. aut apoſtemoſa . ſecundũ ꝙ
ꝛ in quolibet alio receptaculo quelibet talis diſpo
ſitio generari poteſt. harum autem cauſe poſſunt
eſſe intrinſice ꝛ extrinſice ꝛ de intrinſicis quodlibȝ
genus malitie complexionis poteſt eſſe cauſa. vt
notum eſt intelligenti . ꝓpter autẽ has duas diffe
rentias eminentiarum in genere eſt vna tertia di
cta varicoſſa. medie cuiuſdã nature inter factas
per uiam deſcenſus ꝛ factas per uiam paulatine
ↄgeſtionis ut ſupra declaratũ ẽ de ↄparatiõe emi
nentiarũ aliaꝝ non burſaliũ inter ſe ſicut ↄparuit
. d. A. neq̃ȝ pñtis eſt propoſiti cum ſub hoc nr̃o
ordine non ↄueniẽter cadant. cum ẽt ſatis ſupra

de eis dictum ſit.

De Signis.

Signum autem ⁊c. Iſtud eſt capitulum de ſignis rupturarū in quo .d. Auic. ſic procedit. quoniā primo ipſe ponit ſigna quedā cōia ipis rupturis. ſcḋo ipe ponit ſigna ſpecialia ɔueniētia ſpālibus rupturis taz ex parte ſpālium ſatis tñ cōium cāꝝ deſcenſus ꝙ̄ ex parte materie ipaꝝ rupturaꝝ. ſcḋa pars incipit ibi Et eius que eſt pp dillatationē ⁊c. In prima igit᷑ parte ipe ponit quedā ſigna cōia ſignificātia rupturam abſolute. Et dicit .d. Aui. ꝙ ſignuz cōe rupturis eſt additio apparēs ⁊ ſenſitur inter ſiphac intrinſecū ⁊ inter mirach ⁊ creditur eius apparitio apud motū ⁊ ɔpreſſionē anhelitus. Pro itellectu partis notandū ꝙ licet .d. Auic. hic promitat ſe nobis daturū ſigna cōia in rupturis .i. que in oībus ſpeciebus herniarū apparent non tñ fuit mēs ſua ꝙ oia hic ſigna poſita ɔuenire poſſint oībus ſpēbꝰ hernie qꝛ in hernia apoſtemoſa burſali in ſiphac interiore per uiam paulatine ɔgeſtionis non pōt ɔuenire illa particula ꝙ additur eius apparitio . apud motum uel uociferatōe ex quo ſuppono nō eſſe factam rupturā paniculi uel relaſſationez ul᷑ foraminis ita ⁊ de multis aliis dici pōt ut patet poſuit tamen vnum in omnibus cōe ſignum ⁊ eſt primum ſ. additio apparēs .i. aliquo modo ut aliquo tp̄re ſenſibiles qꝛ ⁊ ſi non ſit in qualibet hernia tumefactio uiſu ɔprehenſionis uel ſaltem non omni tp̄re qꝛ in oſſea defluſa aliqua parte zirbi uel ingroſſat᷑ aliqualiter uenis uel artariis ut in umcali nō ſemper ad uiſū manifeſtatur tumefactio oſſei tñ a medico bene exercitato tactu erit ɔprehenſibilis ⁊ in iſto modo eſt apparens qꝛ aliquo modo ſenſibilis ita dicerem de hernia inguinali uel vmblicali ex ruptura paniculi qꝛ homine iacente reſupino eminentia que uiſu ɔprehendebatur dum erat ſtans iam uiſu occultatur ⁊ ideo ⁊ ſi pro eo tēpore non ſit apparens ſaltim ī aliquo tp̄re ſit ɔphēſibilis ut homine facto recto. Secundo notanduz ꝙ .d. Auic. in hac parte capituli principaliter intēdit ponere ſigna cōia herniis per uiam defluxam. ut puta cōia herniis ex rupture paniculi uel relaſſationi uel ēt apit᷑ meatus ⁊ hoc ideo pricipaliter intendit qꝛ talium rupturarū ſigna aliqñ uiſui occultantur ut ſupra uiſum eſt. ⁊ precipue de inguinalibus ⁊ umbilicalibus non ſic aut occultantur ſigna herniarū paulatie ɔgeſtaꝝ ut patet. Primū igitur ſignum clarum eſt intelligendo ſcḋm modū ſupra poſitum qꝛ ⁊ apparens additio .i. aliquo modo uel aliquo tp̄re ſenſibilis. Et quoniā non ſemp uiſu ɔprehēditur ut ſupra dictuz eſt ideo addidit ⁊ ſentitur inter ſiphac intrinſicuz ⁊ mirach .i. a medico expto ſentitur aliqualis eminentia per tactū inter ſiphac intrinſicum ⁊ mirach ſupple ⁊ ſi mirach uideatur equaliter ſe habens in omnes ſuas partes ⁊ iſtud manifeſtatur tuſiendo ⁊ hoc potiſſimum dixit de ruptura inguinali uel umbilicali ꝺ quibus aliquotiens ē magis dubium. tertio principaliter ɔſiderandum ꝙ licet illa ultima particula ⁊ additur eiꝰ apparitio apud motū ⁊ ɔphēſſionē anhelitꝰ potiſſimū uerificetur de uera ruptura facta p ſolutōm paniculi .ſ. zirbali uel iteſtinali uel alia huiuſmōi. Et hoc ſiue ſit burſalis ſiue iguial᷑ tñ ēt hoc cōe ē ut i hernia p relaſſatōm ⁊ apitōm meatꝰ qꝛ p motū mouētur materie deorſum ⁊ grauitāt magis iteſtina ⁊ zirbꝰ ſ̄. ſiphac. vñ facta ruptura deſcēdūt p rupturā ⁊ aliqñ magnificat᷑ ruptura ⁊ p idē dilatatio meatu didimi p grauitatez mēbroꝝ ſupioꝝ p motū deſcēdūt p meatū ⁊ aliqñ ulteriꝰ dilatātur ſil᷑r molificato paniculo p motuz ēt hilitat᷑ deſcēſus paniculi grauitātibꝰ magis mēbris ſupioribꝰ .ſ̄. paniculū. Sil᷑r ⁊ pp eādē cāz additur eiꝰ aparitio apud ɔpſſionē anhelitꝰ qꝛ ɔpſſo diafragmate .ſ̄. ſtomacū ⁊ naturalia ɔprimūtur ipa deorſum ⁊ ſic manifeſtatur ipa eminētia ſcḋz aliquē modorū dcōrū ſupius. Et ex hoc pz error quorūdā q ad diſtigueñ herniā ex ſolutōe paniculi ab ea q̄ ex relaſſatōe dicūt ſz ponatur patiēs reſupinꝰ ⁊ cū manu itromittatur tumor ⁊ ɔprimatur deiñ Eger errigatur ⁊ p̄cipiatur ut tuſiat aut alit᷑ deorſuz anhelitū ipellat ſi cadāt iteſtina ruptura ē paniculꝰ ut dicūt ⁊ ſic nō ē relaſſatꝰ pz .n. ꝙ i pura relaſſatōe ⁊ ēt i dilatatōe meatꝰ cadere poſſūt ut dictū ē. Sz quō ꝑprie diſtinguātur uidebitur i p̄ticula ſeq̄nti añq̄z tñ ipam exponamꝰ. Ponā vnū ſignū cōe his oībꝰ hernijs poſitū a quodā illuſtri doc. Anglico qḋ tñ mihi empicū vr̄. neqz i manifeſtā ſcio reducere cām dicit ſic. Si ex lignis ſambuci fiat ignis cū ille q ē hernioſus ſenſerit fumū illius ignis uel lignorū ſtati deſcēdūt inteſtina ⁊ habebit patiēs tortiōes itollerabiles ⁊ rugitū i uētre et iteſtinis cū ſono q audietur ab oībꝰ i domo circūſtātibꝰ qd ſit de hoc nos ipe expiamur. Sequar ego i p̄te diui .i. ſcti Tome iudiciū lego lr̄am Signū aūt cōe rupturis p̄cipue .ſ. p uiā deſcēſus ē additio apparēs .i. aliquo mō uel aliquo tp̄re ſenſu ɔphēſibilis et ſentitur ſiphac itrinſecū et inter mirach .i. a medico ēt exercitato dū occultatur uiſu maxime inguinalis ⁊c. ſentitur etc. Et additur eius apparitio apud motū et ɔphēſſionē anhelitꝰ .i. addit᷑ ul᷑ manifeſtatur ſcḋz expoſitiōez ut .ſ̄

Et eius que eſt ⁊c. In hac ſcḋa p̄te pricipali .d. Auic. ponit q̄dā ſigna minꝰ cōia ſignificātia ſpāles rupturas ſumpta et ex p̄te cāe deſcēſus et ex p̄te materie et prio ponit ſigna diuerſarū ex p̄te cāe deſcenſus ſcḋa ex p̄te materie ſcḋa ibi. Et ſignū eius q̄ ē ex iteſtinis. Et ponēdo ſigna ex p̄te cāe deſcenſus ēt prio ponit ſigna ex p̄te dilatationis meatus ſcḋo ex p̄te rupture paniculi ſcḋa ibi. Que autem ē pp illud ⁊c. legēdo lr̄am ɔtinuā de ambabꝰ primis partibꝰ dicit prio ꝙ eiꝰ q̄ ē ꝓpter dilatationem meatꝰ ſignū ē ꝙ apparet paulati i oſſeo abſqz motu laborioſo et uociferatōe et aliis et ē ramex teſticuli dicit ɔñ᷑. Queaūt ē ꝓpter id qḋ ē .ſ̄. ē pp diſruptionem p̄culdubio et non confert ei exicatio.

Pro intelligentia partis pro communi itrodu
ctorio. primo notandum ꝙ ſicut ſigna poſita i pre
cedenti particula principaliter conueniunt her
nijs iguinalibus vel vmbilicalibus vt ſupra decla
rabatur. ita ex oppoſito ſigna hic poſita principa
liter debētur hernijs burſalibus quia hernia bur
ſalis per viam dillatatiōis. i. meatus poteſt i igui
nali. ſed ſolum burſali conuenit vt patet. ⁊ hoc ar
tificioſe fecit. quia ſuperius erant inueſtiganda.
Signa communia rupturis abſolute ⁊ quoniam
burſales fere ſemper ſunt manifeſte. ſiue homo
iaceat ſiue ſtet ſiue anhelitum comprimat ſiue nō
hernie autiguiales plerūqꝫ occultātur. ideo fuit
conueniēs. ponere ſigna precipue declarantia in
guiales. ⁊ ponendo ſigna communia abſolute in
diſtiguendo autē ſpeciales hernias ex parte cau
ſe deſcenſus non erat neceſſarium ponere ſigna
cōuenientia rupturis iguialibus quia tales vtplu
rimum fiunt ex ruptura paniculi nunqꝫ ex aper
tione meatus. rariſſime ex rellaſſatione paniculi
burſales vero equaliter ex omnibus his cauſis fie
ri poſſunt vt patet. ideo conueniēs fuit ⁊c. ſecūdo
pro ſpeciali itellectu partis nōn. ꝙ hernia propter
dillatatiōꝫ meatus fit paulatim apparens i oſſeo
etiaꝫ nō concurente motu ſupple laborioſo. neqꝫ
vociferatione vel ſupple itelligatur. ſaltu. cantu.
percuſſione vel alia cauſa ſimili de quibus ſupe
rius illa autem que ſubito apparet precipue con
currente aliqua de dictis cauſis. proculdubio fit
a ruptura paniculi cauſa prima ſummitur ex hoc
quia facta ex apertione didimorum potiſſimuꝫ fit
ab humiditate molificante vnde ſupra grauitan
tibus membris paulatine dillatatur meatus. ⁊ ſic
paulatine deſcendunt zirbus vel inteſtina i oſſeo
maxime cum ad talem deſcenſum non iuuent ali
qua de dictis cauſis. tunc ſatis euidenter cōclude
re poſſumus. ꝙ talis deſcenſus non fit ex aperitio
ne. ſicut ex oppoſito. vt eſt ratio ſecundi dicti con
currente aliqua de dictis cauſis. ⁊ ſubito facto de
ſcenſu dictorū membrorꝫ concludere poſſumus
de ruptura. quoniam ipſa apta eſt. vt multum in
duci ab aliqua talis cauſa. maxime ſi. cuꝫ hoc ſe
quatur dolor. non eſſet tamen inconueniēs. quo
niam concinente aliqua tali cauſa. vt forti motu
vel ſaltu humectatis didimis notabiliter ſubito
dillatarentur ⁊ ſic ſubito fieret caſus illorꝫ. ⁊ for
te propter hoc remouetur ad diſtinguendum illā
que fit ex ruptura ab illa que fit ex apertione. quo
niam vtrobiqꝫ concurrere poteſt cauſa primitiua
de dictis ſupra ⁊ ſubito apparebit. dixit ⁊ non con
fert ei exicatio. i. i illa que fit ex ruptura. ad cura
tionem non ſufficit exicatio. i. vtplurimum. ymo
propter exicationem vt infra videbitur. requirun
tur etiā medicine glutiatiōe. vbi in alijs vtpluri
muꝫ conferet. i. ſufficit. ſ. in facta ex apertione vt
videbit ⁊ ſic diſtinguetur. Sed dubitabis quoniā
dominus Aui. non ponit ſigna illius que fit ex re
laſſatione paniculi. que alia eſt. ⁊ ab ea que fit ex
ruptura. ⁊ ab ea que fit. ex operatiōe meatus ⁊c.
Ad hoc breuiter dicatur ꝙ quia ab eiſdeꝫ cauſis
fiunt relaſſatio paniculi ⁊ deſcenſus a relaſſatio
ne. ⁊ dillatatio meatus. ⁊ deſcenſus a dillatat̄ igi
tur illa que diſtiguūt herniā factā ex ruptura ab
illa q̄ fit ex aperitiōe didimorꝫ ēt diſtinguūt ab il
la que fit ex relaſſatōe. quoniā talis fit paulatim
ēt non ɔcurrente motu laborioſo uel uociferat̄ uł
alia cā ⁊c. ⁊ ſine dolore ſed quō ille inter ſe diſtin
guantur apparet manifeſte ex ſenſu quoniā in illa
que fit ex relaſſatione paniculi apparet quedam
dillatatio mirach ab oſſe femoris. Et ibi incipit
tumor ⁊ aliquādo notabili tp̄re ſic durat anteqꝫ de
ſcendat in oſſeum ⁊ cum deſcendit recipitur mate
ria deſcenſus inter ſiphac ⁊ mirach in oſſeo ſimul
cum paniculo ⁊ ideo ingroſſatur burſa in illa aūt
que fit ex apertione didimi non apparet illa dilla
tatio uel eminentia ſupra os femoris. quoniā illa
deſcendit per intra os femoris ⁊ recipitur i ſiphac
interior ⁊ peruenit ad ɔtactum teſticulorꝫ. ⁊ ideo
maior erit tumefactio i burſa facta ex relaſſatiōe
q̄ ſimilis cum zirbo uel inteſtinis deſcendit pani
culus ⁊ non ita ad profunduꝫ deſcendit ⁊ ſic non
multum burſa elongatur ⁊ hoc ſciet diſtinguere
medicus expertus ⁊ forte p̄pter hanc cām ad de
clarandū dixit in textu in illa que ē propter dilla
tationē eſt ramex teſticuli ⁊ ſic diſtinguitur ab ea
que ē a rellaſſatōe. Et ex his oibus apparet clari
ficatio textus lego lrām. Et eiꝰ que ē propter dil
latationē meatus. i. didimi ſignū ē ꝙ apparet pau
latim in oſſeo. i. utplurimū abſqꝫ motu laborioſo
⁊ uociferatione ⁊ aliis ⁊ in alia multuꝫ elongatur
⁊ parum tumeſcit. i fit ſepe non ɔcurrente aliqua
tali cā ⁊ ita dicatur de illa que fit ex relaſſatione
⁊ eſt ramex teſticuli ⁊ per hoc diſtiguitur ab alia
que fit ex relaſſatione q̄ que fit ex relaſſatione ñ
peruenit ad ɔtactum teſticulorꝫ ideo non ē uera
ramex. Que aūt eſt pp̄ idem qō eſt ſupra. i. que ſu
bito apparet eſt pp̄ diruptionē proculdubio. i. fra
cturam paniculi intelligatur hoc ut in pluribus q̄
ut dictum eſt non incōuenit qō ēt fiat hernia ex
apertione meatus uel relaſſationis ſubito ab aliq̄
de dictis cauſis ⁊ iō addidit ad diſtinguendū ⁊ nō
ɔfert ei exicatio. i. in iſta que fit ex ruptura ad cu
rationem non ſufficit applicatio medicinarꝫ exi
cantiū. que plerunqꝫ ſufficit in aliis.

Et ſignum eius que fit ⁊c

In iſta parte. d. A. ponit ſigna ſpālia per que
declarantur ſpāles hernie ex parte materie ipſarū
ſiue fit per uiam deſcenſus ſiue per uiam paulatiē
ɔgeſtionis. prius tamen de his que per uiaꝫ deſcē
ſus ɔuenit de his que ēt fiunt per uiam paulatine
ɔgeſtionis in illa parte ⁊ ramex quidem aque. po
teſt tamen diuidi p̄ns pars in partes ſeptem ſꝫ ſep
tem ſpeciales hernias in textu memoratas ponen
do ſigna appropriata cuiuſlibet earum. ſcōa pars
incipit ibi. Illam uero que fit ex zirbo. tertia ibi.
Et ramex quidem aque. quarta ibi. Et hernie uē
toſe. quinta ibi. Et carnoſe ſignum. ſexta ibi. Et
qn̄qꝫ eſt ex lapideitate. ſeptima ⁊ ultima ibi. Her
nia uero uaricoſſa. De p̄ria parte dicit. Et ſignū

eius que eſt ex inteſtinis penetrãtibus ⁊ in ſciſurã
.i.per paniculuȝ fractum ē reductio eius cuȝ velo
citate cum reſupinat ⁊ ſenſibilitas rugitus ⁊ pro
prie cũ cõprimitur.pro clariori itellectu ē notãdũ
qđ hic ſigna poſita de hernia iteſtinali ex ruptura
paniculi ſunt etiã cõia hernie iteſtinali ex aptione
meatus quoniam equaliter in vtriſqȝ verificãtur
ſȝ per hec ſigna diſtinguitur a facta per relaxatio
nem paniculi ratio predicta ſumitur ex hoc qꝛ ſi
cut hernia fit ſubito ⁊ non paulatine ex parte ip
ſoruȝ mẽbroꝝ lubricantium ⁊ deorſum grauiter
et cuȝ parua alligatione maxime monuc huli ita
reſupiato corpore ⁊ ſubleuatis aliq̃ꝫtiſper crurib⁹
ſtante libero meatu facilis fit ipoꝛũ reductio ipſis
exiſtentibus lubricis ⁊ ad receptaculum ꝓprium
merito talis ſitus grauitantibus dixi notanter ſtã
te libero meatu ita in reditione ſicut fuit i deſcen
ſu quoniam cõtingit ⁊ ſepe euenire ſolet vt poſtq̃ꝫ
iteſtina vacua vel ſemiuacua defluxa ſunt i oſſeũ
per nouũ deſcenſuȝ fecis vel alicuius alterius hũi
ditatis vel ventoſitatis ipſa inteſtina replentur ⁊
extenduntur ⁊ tunc difficulter reducitur etiã cum
miniſterio ⁊ hoc ē qꝛ non ita eſt liberum orificiũ
ſiue ex parte rupture ſiue aptionis didimi ad redi
tionē ſicut fuit ad deſcenſum. Sed ſtante equali
ter libero meatu ⁊c.ꝙ eſt non tumefactis ampli⁹
iteſtinis q̃ꝫ pri⁹ eque faciliter fiet reditio ſicut fcũs
eſt deſcenſus non ſic autē fit in deſcenſu inteſtino
rum cum paniculo relaſato qꝛ vt ſupra dicebatur
talis hernia utplurimũ paulatine fit ⁊ ſic paulati
no facto deſcenſu paniculi cũ quo inteſtina deſcē
derunt etiam reſupinato hõie paulatine fit redu
ctio. Et ſi forte ipſa inteſtina facile redirent qꝛ
tamen paniculus dictus relaſatus facile nõ red
dibit ideo non clare diſtinguetur de reductione ip
ſorum inteſtinorum in oſſeo qꝛ etiã i oſſeo appare
bit eminentia.ſecus erit ſi deſcendant inteſtina ꝑ
rupturam vel aptionem qꝛ cito reducentur ⁊ cito
reducta apparebunt.Et per idem manifeſtari põt
cã ſecundi dicti.ſ.ꝙ ſentitur rugitus cum iteſtina
redducuntur ſi ipſa fluxerint per apertionē meat⁹
vel rupturam paniculi ⁊ proprie cum cõprimitur
ſupple manibus a cirugico in reductione ⁊ non ſic
cum deſcendunt ſimul cuȝ relaſatione paniculi qꝛ
ꝓpter primã cãm magis diſtendũtur iteſtina deoꝛ
ſum ⁊ malum inter ipſoꝛũ partes ſitum acquirunt
⁊ ideo cum reducuntur ⁊ ſecundũ debitũ ſitum
diſponũtur ventoſitas in eis iclusa a qua ſecunduȝ
partē nunq̃ꝫ euacuantur diuerſo modo mouetur
per ea ⁊ ideo ſonitus vel rugitus quidam ſentitur
ſi autē cũ paniculo deſcendant ſemper fere eũdeȝ
ſitum ſeruant quē hẽnt i ventre qꝛ deſcendunt cõ
tinuo aſſiſtentia ſupra paniculũ. ⁊ cum paniculus
reducitur ſimul cum eo iteſtina reducũtur ſemꝑ
in partibus eius eũdem ſitum obſeruantia non er
go expedit ventoſitatē diuerſo modo per ipſa mo
ueri ⁊ ſic ſonitus vel rugitus nõ ſentitur per hanc
etiã particulã diſtinguitur ab alijs ſpẽbus de qui
bus infra videbitur ſed hic non ſoluȝ uoluit diſtin
guere inteſtinalem ab aliis ſed etiã iteſtinales iter
ſe vt factam per rupturam paniculi vel apertiõeȝ
meatus ex vna parte ⁊ inteſtinalem ex relaſatiõe
paniculi vt dictum eſt lego litteram. Et ſignũ ei⁹
que eſt ex iteſtinis penetrantibus i ſciſurã.i. deſcē
dentibus per ſciſuram vel ſupple aptionem meat⁹
Eſt redductio ei⁹ cũ velocitate cũ reſupinatur.ſup
ple egri elleuatis aliq̃lr crurib⁹ reſpectu.ſ.illi⁹ q̃ fit
per relaſationē paniculi ⁊ hoc ſtãte equaliter libe
ro oriſſicio vt ſupra dictuȝ eſt. Et ſenſibilitas rugi
tus ⁊ proprie cũ ꝯprimitur ſupple a cirugico inten
dente reducere ⁊ per hoc diſtinguit̃ ab alijs ſpē
bus ⁊ ab ea que ē iteſtinalis per relaſationeȝ vt ſu
pra dictũ eſt deinde cũ dicit.

Illam uero que fit ⁊c. Nunc ipſe ponit ſigna facte
ex zirbo ⁊ primo facte cũ paniculo ex relaſat̃ ei⁹
ſecundo zirbalis ex ruptura paniculi uel apertiõe
meatus ſecunda ibi.Et quandoqȝ egreditur tota
liter ⁊c.Et de prima parte dicit.Qꝛ illa que fit ex
zirbo ⁊ ſiphac.i.ſimul cũ ſiphac per relaſat̃ ei⁹ qꝛ
⁊ ipſe deſcendit ſignificat euentus eius paulatim
⁊ eſt ad profundum uel ut dicit littera exterior ⁊
eſt ad ipreſſionem cum equalitate in ſitu.⁊ nõ ſen
titur in illa ramice rugitus ⁊ ſecundum plurimuȝ
eſt q̃ꝫtitat̃ parue in quantitate profunditat̃ ⁊c.ad
uertẽ ꝙ ex ſupra dictis in particula ſuperiore hē
tur clara notitia dictorum in iſta particula primo
quidem manifeſtuȝ eſt ex dictis ꝙ talis deſcenſus
zirbi cum paniculo deſcendente ē paulatim qꝛ pa
niculus ex relaſatione utplurimum paulatim deſ
cendit.dixit ꝯñter ſecundũ unã litteram. ⁊ eſt ad
profundum cuȝ equalitate i ſitu.ut per hoc diſtin
guatur ab inteſtinali etiaȝ per relaſat̃ paniculi.q̃
etiã paulatim fit ut ſupra dicebatur quoniã ⁊ ſi in
inteſtinali cum paniculo in tactu ſuperfitiali non
ꝑcipiatur niſi equalitas ipſius paniculi tamen tan
genti in profundo percipit̃ iequalitas in ſituȝ pro
pter inequalitatem partium ipſius inteſtini.in zir
bali aũt etiam in profundo apud tangentem nõ ꝑ
cipitur dicta inequalitas ⁊ hoc clarius manifeſta
bat alia littera exterioꝛũ cuȝ dixit ⁊ eſt ad impreſ
ſionem ſupple fortiter factã cum equalit̃ i ſitu ſup
ple reſpectu inteſtinalis.dixit ꝯñter. Qꝛ nõ ſentit̃
in iſta ramice.large ſumẽdo hic ramicem rugit⁹
⁊ ſic diſtinguitur ab inteſtinali cum aptura i qua
manifeſte ſentitur rugitus ⁊ forte.ꝙ etiam in illa
que fit per relaſationem.⁊ ſi non notabilis ſentia
tur rugitus a quibus tamen ſentitur maxime cuȝ
cõprimitur in reducendo.in hac auteȝ zirbali nul
lus fit abſente rugitus.qꝛ in eo non includitur ven
toſitas apta per cõpreſſionē in diuerſas partes pel
li ſicut fit i iteſtinali addidit ꝯñter. Et ſecundum
plurimũ ē q̃ꝫtit̃ parue in q̃ꝫtitate ꝓfunditatis.i.nõ
deſcēdit vſqȝ ad fundũ burſe vnde nõ elõgat̃ bur
ſa ſicut ſupple elõgatur deſcēdētibus iteſtinis ex
aptione vel ruptura cui⁹ ratio ē̃t colligit̃ ex dictis
ſupra qꝛ panicul⁹ ꝓhibet ne vſqȝ ad fundũ deueni
at zirb⁹ qꝛ ipe vtplurimũ nõ tñ deſcēdit cũ ſit ma
gis ⁊ forti⁹ alligat⁹ q̃ꝫ iteſtinũ vel zirb⁹ ē̃t qꝛ moles
paniculi ſit̃ cũ iclusſo ꝑꝑ ei⁹ ãplitudinē nõ ita faci

lit̃ deſcẽdit itra pelliculã iteriorẽ ⁊ exteriorẽ burſe
ſicut ſi ſolum zirbus vel inteſtina deſcendant ſicut
fit ſtante apertione didimi vel rupture paniculi.

Et quandoqꝫ egreditur ⁊c. to
taliť
nũc ↄ̃iter ponit ſigna zirbalis ex apertione meat⁹
vel ruptura paniculi ⁊ quoniã talis hernia pluri
mũ cõicat cũ hernia inteſtinali ex ſimili cauſa ꝓ
cedẽte. ideo. d. A. duo facit quoniam primo facit
ꝙ dictum eſt. ſecundo ponit ſigna diſtictiua inter
zirbalem ⁊ inteſtinalem eodem modo prouenien
tes ſecunda ibi uerũ eius tactũ ⁊c. dixit primo. Et
qñqꝫ egreditur totaliter. ſupple zirbus. i. quo ad
notabilẽ eius partem. Et habet q̃titatez magnã
. i. tumefactio in oſſeo ⁊ etiam diſpenſio ⁊ ellonga
tio eſt magna in oſſeo ſupple ſicut etiam fit in in
teſtinali ex ſimili cauſa. Et eſt difficilis ſanationis
ſicut hernia inteſtinalis. Pro clariori itellectu pri
mo notãdũ ꝙ iſta littera põt dupliciter introduci
primo vt iſta littera ſit remotiua dubitatiõis quo
niam ſupra erat dictũ ꝙ talis hernia zirbalis ſe
cundũ plurimũ eſt quantitatis parue ſecunduz ꝓ
fundum oſſei ita ꝙ non multum extenditur burſa
teſticulorũ propter cãs eductas. poſſet aliquis di
cere eſt ne hoc ſẽper verũ ⁊ hic reſpondet ꝙ non
imo qñqꝫ egreditur totaliter. i. quo ad notabilem
partem ſimul cũ paniculo ⁊ ita multũ ꝓlongatur
burſa ⁊c. Et ſupple hoc cõtingere põt propter plu
rimã hũiditatẽ dictarũ partium molificantem ſi
phac ⁊ zirbũ ita vt multũ diſtendi ⁊ infra ellũga
ri poſſit molificantẽ etiam burſaz. vt faciliter poſ
ſit dillatari nꝫ multuz reſiſtat deſcẽſui paniculi ⁊
zirbi deorſum vſqꝫ ad fundũ burſe ⁊ tunc legatur
ſequens littera ſecundum cõtinuationẽ dictã ⁊ ẽ
clara põt etiã introduci littera ſecundũ ꝙ a prin
cipio introducebatur ⁊ placet mihi magis. ſ. ꝙ in
hac parte ipſe ponat ſigna zirbalis ex ruptura pa
niculi vel apertione didimi. Et tunc ſic legať litte
ra ⁊ qñqꝫ egreditur totaliter zirbus. i. egreditur ſi
tum propriũ. vt cũ rumpitur ſiphac vel deſcendit
propter dillatať meatus ⁊c. quoniaz cũ deſcendit
cũ paniculo per relaſationem tunc non egreditur
totaliter ſitum proprium. q꞉ cõtinuo manet intra
ſiphac qui eſt ſibi locus cõueniens ad denotandũ
igitur deſcenſum zirbi non cũ paniculo dixit ꝙ qñ
qꝫ egreditur totaliter ⁊c. ⁊ habet magnã q̃titatẽ
. i. ꝙ oſſeuz multũ diſlongatur q꞉ zirbus peruenit
vſqꝫ ad fundum oſſei ⁊c. Et eſt difficilis ſanatio
nis ſicut hernia inteſtini. Iſta vltima pars poteſt
dupliciter legi vno modo vt hec pars referatur ad
totuz precedens. i. ꝙ zirbalis quandoqꝫ egreditur
totaliter ſecundum mõz vltimũ dictũ ſicut ⁊ inte
ſtinalis habet ⁊ quãtitatẽ magnã. i. oſſeũ ſicut ẽt
inteſtinalis ⁊ eſt difficilis ſanationis ⁊c. vel poteſt
iſta pars tamen refferri ad ly. difficilis ſanationis
ſicut iacet littera ⁊ tunc ratio huius ſumiť ex hoc
q꞉ eadem curatione intentiones debẽtur in zirba
li ⁊ inteſtinali pendẽtibus ex ruptura paniculi vł
apertione meatus. ſaluo ꝙ interdum difficilior fit
reductio inteſtinorũ propter ipſorũ impletionem

ex ventoſitate vel fecibus ꝙ nõ fit in zirbali. verũ
q꞉ ⁊ ſecundum hoc põt eſſe remotio difficultatis
litteralis inter difficultates curationis hec parua
eſt ⁊ maior multo eſt difficultas cõſolidationis in
qua iſte due hernie cõicant ideo dicitur ꝙ iſta ẽ
difficilis ſanationis ſicut ⁊ iteſtinalis vel aliter di
catur ꝙ intentio curatiua que ſumitur a cã deſcẽ
ſus eſt eadem ſiue ſit dillatatio didimorum ſiue ſit
ruptura paniculi. ideo dixit ⁊ eſt difficilis ⁊c. Sꝫ
oritur dubitatio quomodo poſſit deſcendere zirb⁹
vſqꝫ ad funduz burſe ſicut ⁊ inteſtina cuz ipſe zir
bus ſit creatus tãtum ad coopimentũ inteſtinorũ
non propter ꝙ quantũcũqꝫ rũpatur paniculus vł
dillatẽtur didimi quomodo põt diſtendi deorſum
niſi dicatur ꝙ ab hũiditate põt ãplificari ⁊ ſic dor
ſum diſtendi hec tamen ſolutio patitur inſtantiã
q꞉ ſepe apparet ꝙ a caſu vel percuſſione rupto pa
niculo deſcendit deorſnm in mente zirbus ⁊ tamẽ
nõ pro tunc ita ſubito videtur zirbus ab hũidita
te mole fieri ⁊ amplificari. Ideo aliter dici poteſt
vt etiam alias dixi cũ eſſet ſermo de anothomia
zirbi ꝙ ipſe zirbus non ſolum peruenit cohoperiẽ
do inteſtina vſqꝫ ad cõtactuz idirectũ oſſis femo
ris ſed etiam verſus poſterius reflectitur ita ꝙ in
teſtina inferius cõtinet ⁊ ſuper eo ipſa reſident in
fundo vnde rupto paniculo vel dillatato didimus
deſcendere põt deorſum cũ tota illa parte ſecũdũ
quã reflectebat poſterius ⁊ ſic ſecundum eam be
ne pertingere põt vſqꝫ ad fundũ burſe et ſic pote
rit burſa amplificari ⁊ diſtendi verum eſt tamen
qõ non ad tantam quãtitatẽ peruenire põt tume
factio i oſſeo ex ſolo deſcenſu zirbi ſic aliquando
fit ex deſcenſu inteſtinorũ quoniã intantũ aliquã
do deſcendũt inteſtina in oſſeo vt amplificetur ad
quantitatẽ vnius quartarij ſicut ego vidi i paupe
re quodam mẽdicante tantũ aũt extendi non poſ
ſunt ex ſolo deſcenſu zirbi ⁊ propter hoc fortaſſis
illa vltima particula ſicut hernia inteſtini meli⁹
refferetur ad particulã imediate precedentẽ tãtuz
q̃tũ ad totũ vt patet poſſet tamen ad bonũ intelle
ctũ ſaluari ſi etiam ad totũ referatur. Et ſic clara
eſt littera lego eaz. Et qñqꝫ egreditur totaliter. i.
ſecundum vnũ mõz exponẽdi quo ad notabilem
eius partem etiã pro relaxatione tantuz ⁊ ſupple
proinde habet oſſeus quantitatẽ magnã. i. multũ
ingroſſatur ⁊ ellongatur ipſe oſſeus ⁊ eſt difficilis
ſanationis ſicut hernia iteſtinalis referendo ly ſi
cut hernia inteſtinalis vel ad totũ precedens vel
tantũ ad ly difficilis ſanatiõis uel aliter. Et qñqꝫ
egreditur totaliter. i. extra proprium ſitum ita vt
exeat deſcendẽdo propter rupturam paniculi vbi
zirbus non totaliter egreditur vt ſupra viſum eſt
reliqua legantur vt ſupra. verũ tactus eius nõ eſt
diuerſus ⁊c. hec littera reperitur affirmatiua ⁊ ne
gatiua quomõcũqꝫ tñ i hac parte itendit dñs An.
ponere differẽtiaz iter herniã iteſtinalẽ ⁊ zirbalẽ
totaliter deſcendeñ ⁊ etiam ventoſam quoniã ta
les oẽs i pria aprehẽſione vt uiſu ⁊ ſuperficiali ta
ctu multũ cõueniũt. Si igitur littera ſit negatiua
vt iacet qõ tactus zirbalis nõ eſt diuerſus a tactu

hernie iteſtini ⁊ vẽtoſitatᷓ itelligaꝛ̃ i prima ꝯphẽ
ſiõe qꝛ q̃libʒ illaꝝ ẽ leuis tactꝰ ſʒ ſupple tm̃ i alijs
diſtiguũꝛ̃ iteſtialis ⁊ zirbalꝛ̃ iter ſe vt ſtati videbiꝛ̃
⁊ vtreqʒ diſtiguũtur a vẽtoſa i reditiõe vt iacet lit
tera. Sʒ ſi littera ſtet affirmatiua. vt credo ſtare
dʒ tũc ſic legatur littera qꝛ ſupra dicebaꝛ̃ ꝙ zirba
lis cõicat cũ iteſtinali qñqʒ vt cũ egreditur totali
ter ⁊ tũc hʒ q̃titatẽ magnã ſicut iteſtialis ⁊ ẽ dif
ficilis ſanatiõis ſicut illa ⁊c. tamẽ diſtinguũꝛ̃ quo
niã tactus eius. ſ. zirbalis ẽ diuerſus ab iteſtinali
debite cõprehẽdẽti. qꝛ i iteſtinali maioꝛ percipiꝛ̃
diuerſitas i leuitate tactus q̃ʒ i zirbali ẽt maioꝛ vꝛ̃
minoꝛ elleuatio ſecundũ diuerſas partes eminen
tie q̃ʒ i zirbali ⁊ hoc ꝓpter maiorẽ iequalitatẽʒ in
partibus iteſtini q̃ʒ zirbi. in hoc tamẽ requirit me
dicus diligenter exercitatus diſtinguiꝛ̃ etiã ſecũ
dum quoſdã qꝛ que ẽ ex zirbo ẽ ſine dolore in inte
ſtinali aũt aſſociaꝛ̃ doloꝛ quidã. hoc itelligatur ni
ſi ſit doloꝛ ex ſolutione paniculi qui etiã in zirbali
eẽ poſſet differet etiã ex facili reditu ad interioꝛa
magis i zirbali q̃ʒ i iteſtinali cuʒ ꝯprimitur manu
cã patet ꝯſiderãti. Differũt aũt he due ſpẽs a vẽ
toſa cũ qua apparenter cõicare videnꝛ̃. qꝛ diſtin
cte ipꝛimenti nulla ꝑcipitur i tactu iequalitas ſiue
diuerſitas ſicut i illis ẽt vt dixit textus faciliꝛ eſt
reditio ventoſe q̃ʒ illarũ ẽt ſepe cũ ſacellatiõibus
tantũ ⁊ euaporationibꝰ diſſoluiꝛ̃ vẽtoſa nõ ſic ille
ẽt qꝛ he due magnificãtur ꝑ balneuʒ ⁊ humecta
tionẽ ⁊ motũ non ſic vẽtoſa imo cũ eis ſepe mino
ratur. ⁊ ſic pʒ quomõ clare diſtinguãtur. Lego lit
teram que clara eſt.

Et ramex quidem ⁊c. Poſt q̃ʒ do. A. po
ſuit ſigna diſtinctiua herniarũ eueniẽtiũ ex deſcẽ
ſu mẽbrorũ deorſum in burſam teſticulorũ. Jam
ꝯñter ipſe ponit ſigna herniarũ per viã paulatine
cõgeſtionis ꝓductarũ indifferẽter ⁊ ꝑ viã deſcen
ſus determinat igitur hic de tertia ſpẽ hernie ut õ
aquoſa dicit ergo circa litterã ꝙ ramex aque co
gnoſcitur ꝑ tactum ⁊ tenſionẽ oſſei ⁊ per ſplendo
rẽ ⁊ leuitatẽ ⁊ ipſa iteruʒ nõ redit nʒ ingrediꝛ̃ ⁊c.
Pro intellectu littere primo itelligeñ qꝺ̃ ꝑticulas
in littera poſitas manifeſte diſtingui põt iter talẽ
herniã aquoſam ⁊ alias ſpẽs primo quidẽ dixit qꝺ̃
cognoſciꝛ̃ per tactũ quoniã i tactu ẽ leuis propter
ſubſtantiã aquoſam ⁊ equalis ⁊ per hoc diſtingui
tur ab iteſtinali ⁊ zirbali quarũ tactus ẽ iequalis
vt dictũ ẽ in tactu etiã faciliter cedit tãgenti ⁊ ſic
diſtinguiꝛ̃ ab apoſtemoſa vel carnoſa. In tactu
etiã ſi premãꝛ̃ cũ duobus digitis duarũ manuum
ſentietur inũdatio aque nõ ſic aũt in vẽtoſa diſtin
guiꝛ̃ etiã ex ſplẽdore ab ipſa vẽtoſa carnoſa ⁊ ali
is precipue ſi i obſcuro cũ candella lateraliter iſpi
ciatur licet etiam i vẽtoſa aliqualis luciditas ap
paret ſed ab ea potiſſimũ diſtingueꝛ̃ ex pondero
ſitatᷓ ab eadeʒ ẽt diſtinguitur per hoc qꝺ̃ non faci
le redit cũ eſt reſoluta nʒ faciliter diſſoluiꝛ̃ ſicut
ventoſa per hãc etiã ꝑticulam diſtinguiꝛ̃ ab inte
ſtinali i qua aliquãdo cõiũgitur aquoſitas i iteſti
nis qꝛ talis inteſtinalis per elleuaꝛ̃ cruriũ cuʒ ali
quali cõpreſſione digitorũ facile igreditur i ſitũ ꝑ
priũ poſtea i motu vel ſaltu faciliꝛ̃ redit nõ ſic aũt
aquoſa qꝛ aquoſitas nõ habet illã alligantiã cum
mẽbris ſuꝑioribus etiã qꝛ quo ad magnã partem
eius per paulatinam cõgeſtionẽ ibidẽ generatur
⁊ nõ deſcẽdit per rupturam vel dillataꝛ̃ ſicut inte
ſtinalis. Et hoc notauit do. Aui. in vltimis verbis
textus dicebat debent igiꝛ̃ magiſtri huius artis
oĩa hec ſigna ſimul colligere ⁊ ꝯñter cõcludere ⁊
non ex vno vel duobus tantũ ⁊ etiam erit timoꝛ i
iudicando. Et ego vidi in vno notabili ciue pa
pienſi do. Andrea de becharia qui patiebaꝛ̃ her
niam aquoſaʒ duobus vel tribus annis ⁊ fuit ſub
regimine meo ⁊ vnius alterius doc. cirugici ⁊ cre
debamus nos firmiter qꝺ̃ eſſet hernia carnoſa qꝛ
tanta erat extenſio oſſei vt materia tactui nõ ce
deret nʒ aparebat notabilis inũdatio propter ma
gnam extenſionẽ ipſius oſſei tandẽ vnus empꝛicus
magiſter huius artificij euʒ viſitauit ⁊ iudicauit
ibi eſſe icluſam aquoſitatẽ tamẽ cũ timore ⁊ debi
libus euidẽtijs illud iudicabat vltimate facta in
fundo burſe leui ꝑforatᷓ cũ raſorio ſtricto exiuit
aquoſitas citria i ſubſtãtia ⁊ colore leſiuij ad quã
titatẽ vnius bochalis ita vt fuerit impleta vna ta
zia magna ⁊ magna pars eſſʒ ⁊ ſupra pãnos ⁊ ter
ram effuſa tandem cũ cõſtrictiuis tantũ totaʒ bur
ſam circũuoluentibus in decem diebus remanſit
perfecte ſanus. Do quem gratuʒ mihi fuit vidiſ
ſe iſtum caſum. debent igiꝛ̃ medici oĩa ſigna dili
genter cõtẽplari ⁊ tunc iudicare ⁊ cuʒ timore ſem
per recoligeñ mente dictum veteris iudiciuʒ diffi
cile. lego litterã. Et ramex quidem aque cognoſci
tur per tactuʒ. ſ. qꝛ tactus eſt leuis ⁊ equalis et ex
hoc diſtinguitur a zirbali inteſtinali et apoſtemo
ſa et tenſionẽ oſſei. ſupple cuʒ grauitate et ex hoc
diſtinguitur a ventoſa et ſplendore artificialiter
vt dictũ eſt. et ex hoc diſtinguitur a carnoſa et le
uitatem. et ex hoc diſtinguiꝛ̃ vt ſupra ab iteſtina
li ⁊ zirbali ⁊ ipſa iterũ nõ redit. ⁊ ſcõm hoc diſtin
gui põt a vẽtoſa q̃ facile reſoluiꝛ̃ ⁊ facile redit vꝛ̃
legaꝛ̃ lr̃a cõtinua. Et ipa iterũ nõ redit nʒ igrediꝛ̃
vt ꝑ has ꝑticulas diſtinguaꝛ̃ ab inteſtinali i qua
aliqñ ꝯiũgiꝛ̃ aquoſitas i iteſtinis qm̃ talis facile i
grediꝛ̃ reſupinato corpore ⁊c. Et facile redit deoꝛ
ſuʒ ꝑ motũ vel ſaltũ nõ ſic aũt talis aquoſa qm̃ vt
ꝑ͛rimũ quo ad magnã ꝑteʒ ꝑ paulatinã ꝯgeſtiõeʒ
ibidẽ ẽ genita ⁊c.

Et hernie ventoſe ⁊c. Nũc ꝯñ declarat per
ſigna quartã ſpẽʒ hernie vt vẽtoſe ⁊ duo facit qm̃
ipe primo eã mãifeſtat ex ſigno ſatis cõi ſcõo ma
gis ſpẽaliꝛ̃ declarat ꝑ ſigna magis apꝛopriata her
nijs ibi ſcõa. Et ventoſa. de prima ꝑte dixit. Qꝛ
herie vẽtoſe cognitio ẽ ſupple mãifeſta ⁊ adducit
rõem ſatis cõem quoniã iflatio ventoſa mãifeſta
ẽ. vt arguat ſic. d. A. oĩs iflatio vẽtoſa ſenſu ꝑcepti
bilis ẽ manifeſta ſʒ hernia vẽtoſa ẽ iflatio vẽtoſa
ſẽſu ꝑceptibilꝛ̃ igiꝛ̃ ẽ mãifeſta aſſũptũ ſuppõit notũ
qꝛ accidẽtia iflatõis vẽtoſe ſũt ſatis clara vt doloꝛ
extẽſiuꝰ ſi fuerit incluſa in membro ſenſitiuo ſine
grauitate cũ facilitate diſſolutiõis niſi fuerit mlꝛ̃ta
cã fouẽs ⁊ virtus nõ ſit multũ proſtrata ⁊ facilita

te reditus ⁊ maxīe poſt cibos ventoſos ⁊ ꝓpter ioꝛ
dinationem regiminis ⁊c. Et ſic patȝ prima littera
dixit ꝯſter ſpāliter magis declarādo. // Et vento
ſa qdeȝ redit abſqȝ cōpſſione plꝛima ⁊ doloꝛe. ꝑꝑ
abreuiare cā huius eſt clara qꝛ aliqñ a virtute tā
tuȝ diſſoluitur ⁊ ſic ſine cōpꝛeſſiōe redit burſa ad
diſpoſitionem naturalem ⁊ aliqñ redit tumefactio
burſe ſine doloꝛe .i. iguinis ⁊ ꝑ hoc diſtinguitur ab
iteſtinali ⁊ zirbali que plurimū nō reducūtur ſine
cōpꝛeſſione ⁊ ꝯſter ſepe cū redeūt aliqualis fit do
loꝛ inguinis ⁊ maxīe ſi deſcendāt ꝑ rupturā panicu
li vt pȝ addidit. Et qñqȝ redit ī diſpoſitione .i. ſubi
to etiā nō ꝑcedēte ſenſibili cā. cā pȝ qꝛ qlibȝ paſſio
aīalis vel influxus celeſtis debilitans vel quecūqȝ
alia cā debilitās occulte impꝛimens eſſe pōt cā re
ditus talis eminentie ꝓpter debilitari digeſtiuaȝ
⁊ expulſiuā membꝛi. Et hoc eſt foꝛte ſignū qm̄ per
hoc diſtinguit̄ ſatis ſufficienter a qualibȝ alia ſpē
quoniā nulla earū facta vera reductōe .i. curatiōe
ſubito redit nō cōcurrēte aliqua cā manifeſte ipꝛi
mēte vt motu ſaltu vl̄ aliqua huiuſmōi addit. Et
reſupinatio nō facit eam vellociozis reditus q̄ȝ ho
ra alia .ſ. q̄ȝ ſtatio cā claꝛa ē ⁊ per hāc etiā diſtigui
tur a zirbali vel inteſtinali .vtȝ. ⁊ declarat dicens
iudiciū nāqȝ eius in reſupinatione ⁊ nō reſupinat̄
ſit̄e eſt .ſ. ad reſoluendū vl̄ redeūdū. Et ſubdit cāȝ
huius cum dixit. Cuȝ non ſit grauitas ei nȝ lubꝛici
tas ſupple pꝛopter quā cāȝ facilius reducant̄ in re
ſupinatione ⁊ difficilius in ſtatione ⁊ ꝑꝑ hoc diſtin
guit̄ ab ea que ē ex iteſtinis ⁊ ꝓpterea addit̄. Sȝ
in ea q̄ eſt ex iteſtinis ē diuerſum .i. nō ſic ē. quoniā
ē apud reſupinationē faciliox. ſupple reductio paꝝ
dixit notāter parū vt inuat ꝙ non ſola reſupinatio
ſufficit ad reductionē ſȝ etiā regritur reductio cū
digitis ſȝ bñ iuuat ad reductiōm inteſtinalis ⁊ non
ventoſe. Cōſequenter remouet dubitationeȝ qꝛ
ſupꝛa dictū ē ꝙ talis ventoſa reddit abſqȝ cōpſſio
ne ⁊ doloꝛe poſſit aligs dicere in ventoſa cōiūgit̄
ne aliqñ doloꝛ rñdet ꝙ ſic ⁊ dixit. Et qñqȝ accidūt
ex ea doloꝛes vehementes. ⁊ adducit cāȝ dicens ꝑ
pterea ꝙ extendit oſſeum. ſupple ipa ventoſitas ⁊
ſic fit ſolutio cōtinui ⁊ qñqȝ ꝯpꝛimit teſticulū ⁊ ſic
etiā diſtenduntur lateraliter ꝑtes teſticuli ⁊c. ⁊ iō
ſupꝛa cū exponebatur illa ꝑs reddit ſine doloꝛe ex
ponebatur ſine doloꝛe inguinis ad differentiā inte
ſtinalis ꝑ rupturā paniculi. Et ſic eſt tota iſta lr̄a
clara lege eam ſcōm mōȝ expoſitum.

Et carnoſe ⁊c. In hac quinta ꝑticula
ipe pōit ſigna qnte ſpēi herie
.ſ. carnoſe ⁊ breuiter dixit ꝙ eius ſignū eſt in ipſo
oſſeo ⁊ ñ itra ipȝ ⁊ eſt cū duritie ⁊ gꝛoſſitie ⁊ diuer
ſitate vie. Pro intellectu ꝑtis eſt aduerteñ ꝙ eo
mō generat̄ vel generari pōt hernia carnoſa quo
mō generatur in toto yposarca qꝛ .ſ. ꝑꝑ indiſpoſitio
neȝ ī ſanguine ⁊ debilitatē in appoſitiua vel nutri
tiua virtute vñ nō ꝯueniēter ſanguis vnitur mem
bꝛo iō tumeſcit burſa aliqñ ꝓpter aliquā dictaruȝ
cārū ex quo ſeqtur ꝙ talis tumefactio ē ī ipo oſſeo
.i. in ipa ſubſtātia pelliculaꝛi ⁊ nō intꝛa ipȝ ſicut di
xit text⁹ ad differentiā hernie aquoſe zirbalis vel
iteſtinalis ⁊ ꝑ iſtū eundē mōȝ nō incōuenit etiā tu
mefieri teſticulū ⁊ erit ſimiter appellanda carnoſa
cū etiā teſticulus ſit natuꝛe caꝛnoſe qꝛ glādulofe di
xit tñ textus ſolū ꝙ eſt in ipo oſſeo intellixit vt plu
rimū qꝛ raro euenit ī teſticulo reſpectu ei⁹ qđ eue
nit in burſa ⁊ ſi euenit in teſticulo pri⁹ vt plꝛimum
manifeſtatur in burſa ⁊ iō eſt qꝛ foꝛtioꝛ eſt virtus
nutritiua teſticuli q̄ȝ burſe q̄ eſt ſubſtātia panicul̄
quo ad magnā ꝑtem etiam nā maioꝛeȝ hȝ ſolicitu
dinem de debita reſtaurat̄ teſticuli q̄ȝ burſe tanq̄ȝ
membꝛi pꝛincipalioꝛis. tñ pōt etiaȝ circa teſticulū
caro generari etiam circa burſam caro interi⁹ ge
nerari ⁊ circa paniculū extrīſicū tantū et intrinſi
cū tātū ⁊ qlibȝ talis dicitur carnoſa. Et int̄ iſtas
diſtinguere eſt difficultas ab alijs tñ ſpetieb⁹ ꝑ ſi
gna ī textu poſita poſſunt ab alijs diſtigui quoniaȝ
in talib⁹ ad tactū nō ꝑcipit̄ niſi tumefactio in ipſo
oſſeo vel teſticulo vel circa oſſeū vel circa teſticu
lū et nō ꝑcipitur ī ꝯcauitate aliqđ tumefaciens ſi
cut fit in aquoſa vel zirbali vel inteſtinali⁹ in qbus
ꝑcipitur ſubſtantia teſticularis libera non magni
ficata neqȝ circa ipm aliqd adherens et ita eſt de
burſa que poteſt ſeoꝛſum tangi non tumefacta ne
qȝ circa eam aliqd adherens ſȝ in ꝯcauitate tan
tum ꝑcipitur illud implens et tumefaciens qđcū
qȝ illud fuerit et hoc eſt qđ dixit text⁹. Et car
noſe ſignuȝ ꝙ eſt in ipſo oſſeo. ſupple tumefactio
vel ſupple circa ipm vel ſupple in ipo teſticulo vl̄
circa ipm et non intra ipm .ſ. oſſeum .i. non in con
cauitate continente teſticulum et eſt cum duritie
⁊ groſſitie .ſ. ipius oſſei vl̄ teſticuli de gꝛoſſitie ma
nifeſtuȝ ē de duritie ēt maxime ſi ſit carnoſa ꝑ ad
ditioneȝ carnis circūuolute ad aliquod iſtorum
qꝛ minoꝛ eſſet durities ingenita ꝑꝑ defectū in ap
poſitiuā ⁊c. Et diuerſitate uie .i. diuerſitate recep
taculi uel cōcauitat̄ in tangeñ a tactu teſticuli ul̄
burſe qꝛ illa ꝯcauitas repitur uacua ⁊ libera non
ꝑ incluſionē alicui⁹ ibidē ꝑter nālit̄ ꝯtenti niſi ſit
teſticul⁹ tumefact⁹ uel adherēs teſticulo uel burſe
⁊ iō diuerſus eſt tact⁹ uie .ſ. ipi⁹ ꝯcauitatis a tactu
dcōꝝ mēbroꝝ qm̄ illa mēbra uel aliqđ eoꝝ in tali
carnoſa ꝑcipiūtur male diſpoſita uel in ſe uel per
adherētiā in tactu uia aūt uel receptaculū ī tactu
ꝑcipitur ꝯueniēter ſe habēs uel aliter ⁊ clari⁹. Et
diuerſitate uie in tactu ī hac carnoſa reſpectu tac
tus ī zirbali uel inteſtinali uel humorali in quibus
illa uia uel receptaculum reperitur egra ꝑ icluſio
nem materie ꝑter nālit̄ ꝯtente non ſic aūt ī carno
ſa ut dictū ē ad idē tñ uenit ī ſnīa. Et ſic pȝ qñ
carnoſa diſtinguat̄ ab illis difficile aūt eſt tales
carnoſas inteꝛ ſe diſtingueꝛe maxime que ſūt per
adherentiaȝ carnis in una pellicula ⁊ nō in alia
facile aūt diſtinguetur ſi fuerit ꝑꝑ adherentiā caꝛ
nis burſe qꝛ tangens poteꝛit ꝑcipere burſaȝ bene
diſpoſitaȝ ⁊ tñ teſticulos magnificatos uel dura
carne circunuolutos ⁊ ꝯtra teſticulos bene diſpo
ſitos ⁊ buꝛſam ipinguataȝ uel caꝛne circūdatā ul̄
circūuolutā pōt ēt cuȝ animaduertentia tāgens
diſtinguere inter ipas buꝛſales difficilius tñ ē Et
ſic in ſuma redditur clara littera lego eaȝ. // Et
carnoſe ſignuȝ ē ꝙ eſt in ipo oſſeo ſuple tumefac
to uel durities uel teſticulo uel ciꝛca ea ⁊ non in

tra ipm oſſeum.i.nõ in via vel cõcauitate. Et eſt
cuȝ duritie ⁊ groſſitie. ⁊ diuerſitate vie.i.recepta
culi i tactu vł reſpcũ tact⁹ burſe ł teſticł i vł reſpe
ctu tactus i teſticłis vł zirbał ſm mõuȝ expoſitũ.

Et quandoqȝ Ponit ꝯñter de ſexta
ſpecie.s.de apoſtemoſo
ſȝ mõuȝ diuiſiõis ſupraſcrĩ dicẽs. Qd̓ aliqñ fit ſpã
lis hernia.i.oſſei tũefactõ.ex apoſtẽate duro ⁊ vo
catur duris.vel ſi placȝ dici poſſet. qd̓.d.A.ſicut
ꝺclarãdo ſigna carnoſe dixit cũ duritie ⁊ groſſitie
⁊ diuerſitate vie ⁊c. Scd̓m mõum expoſitũ ex adi
ctõe carnis ita fit aliqñ ex apoſtemate duro ſił iť
nõnter dixit duro: qꝛ lȝ poſſint ẽt illa ſigna cõiũgi ĩ
apoſtemate nõ duro.qꝛ tamen in nõ duro plerũqȝ
ꝯcomittaꝛ vehemẽs dolor pp hoc manifeſte dicer
nitur a carnoſa in qua dolor nõ manifeſtat i du
ro ãt ẽt nõ fit manifeſtus dolor ⁊ ſic cũ carnoſſa vꝛ
multũ cũ ſignis cõuenire ⁊ ſic dȝ legi cõtinua lr̃a
vt ſic legaꝛ ⁊ dcã carnoſa ẽ cũ duritie ⁊ groſſitie
⁊ diuerſitate vie ſm mõuȝ expoſitũ ⁊ cõtinueꝛ. Et
qñqȝ ẽ ſupple talis apparẽtia i accidentib⁹ ex lapi
deitate apoſtematis duri ⁊c. Si vero velimus fa
cere qd̓ ſit ps ſpãlis poſſum⁹ dicere qd̓ h̓ põit ſigna
apoſtemoſe ⁊ ſunt illa que dicta ſunt de carnoſa
⁊ iſta nõ ſolũ ſunt ſigna apoſtematis duri ſȝ etiã
molłis a quo fieri p̃t talis tumefactio de apoſtema
te tamen duro explicuit qꝛ a carnoſa min⁹ differet
qꝛ in aliquo nõ duro pp dolorẽ diſtinguiꝛ manife
ſte ⁊c. ſequitur alia pars.

Hernia uero Hec ẽ ſeptia ⁊ vltia pti
cula huius ptis principa
lis in qua.d.A.determinat de hernia varicoſa po
nendo ipſi⁹ ſigna ⁊ põt eſſe ps ſatis pꝛicipalis ſic
continuãdo nã poſtquã determinauit primo de ſi
gnis vere herniaꝝ vt earũ que fiunt per viã deſcẽ
ſus vt zirbalis ⁊ iteſtinalis ⁊c. Et ſo determinauit
de ſignis herniarũ ſm apparẽtiã vt illaꝝ q̃ vt mul
tum fiũt per viã paulatine cõgeſtiõis vt de ſignis
aquoſe carnoſe ⁊ apoſtemoſe. Jam determinat.
Tertio pꝛicipałr de ſignis hernie cuiuſdã nature
medie inter eas puta varicoſe vel venalis que vt
dictũ i.c.cãrũ cuȝ de ipſa determinanꝛ hȝ naturã
mediã iter eas que fiunt per viã deſcẽſus ⁊ illas q̃
fiũt p viã paulatie cõgeſtiõis pp cãs ibidem addu
ctas recurras ad illã partẽ ⁊ ſic ẽ pars ſatis princi
palis duo facit prio ponit ſigna cõia eius. ſcd̓o ma
gis ſpãlia ibi ſcd̓a. Et illa q̃ ẽ de ambab⁹ ptib⁹ diꝛ
qd̓ varicoſa cognoſciꝛ ex venis repletis ⁊ cõtorſio
ne venali in ea cũ molificatione teſticulorũ ⁊ phi
bitione a curſib⁹ ⁊ motib⁹. dicit ſo ꝙ illã que ẽ in
artarijs tact⁹ digitis comprehendit ⁊ illa que non
eſt i eis ymo in venis nutrientib⁹ illa mẽbra non
comprehẽdit tact⁹. Pro itellectu partiũ prio notã
dũ ꝙ iſti termini reperiũtur ſinonimi hernia vari
coſa hernia venalis ⁊ vinealis idẽ iportantes nã ⁊
ſi pprie varices dicanꝛ de dilatationibus venaꝝ in
crure ⁊ pede in infra in.c. pprio tñ lõge cadit iſtõ
vocabulum ſupra amplificationẽ ⁊ dilata. venaꝝ
ſenſu perceptibiliũ vel artariaruȝ ⁊ dicunꝛ vena
les vel vineales qꝛ tales vene vel artarie ex reple
tione manifeſtanꝛ contorte ſm ipſarum iceſſuȝ ſi
cut ⁊ ſtipites vinearũ vñ dicunꝛ vineales ſicut ẽt ĩ
eadẽ vua ſunt diuerſi racemi minores ⁊ maiores.
ita ẽt iprotẽſione venaruȝ cuȝ remeficari videanꝛ
minoꝛ ex maioꝛ facta extẽſione ipſaruȝ venarum
apparẽt ſicut racemi vuã integrãtes qꝛ ẽt vtpluri
mũ ſanguis extẽdẽs eſt feculent⁹ ⁊ melancolic⁹ ad
fuſcũ declinãs in nigrũ quo colore vue colorifican
tur inde eſt ꝙ pp hãc ſiłitudineȝ vineales dici poſ
ſunt. Secundo notandũ ꝙ iſte vene vel artarie
quaruȝ extenſiõe ⁊ dilata. fit hernia ⁊ tumefactio
varicoſa ſunt vene ⁊ artarie cõſtituentes vaſa ſe
minaria maxime preparatoria que infra didimuȝ
protenſa aligãtur teſticulis ⁊ circa eos iuoluũtur.
vnde ſuſpenſoria ⁊ inuoluta vaſa dicuntur de quo
ruȝ origine ⁊ compoſiť ſatis dictuȝ ẽ i prio.c. ſupra
⁊ ibi recuratur vtiliter ad hãc partem itelligendã
mediantibus ãt iſtis venis ⁊ artarijs nõ ſolũ defer
tur mã ſcd̓uȝ medicos p generatione ſpermatis
prolifici inteſticulis ſed ẽt mã pprie nutricationis
eoruȝ vnde exiſteñ repleť ⁊ extenſiõe iſtorũ mea
tuũ a ſanguine vtplurimũ feculẽto facta ꝯñter in
iſtis oppillaꝛ phibeꝛ vel minoraꝛ tranſitus mãe
nutrimentalis ipſoruȝ teſticuloruȝ ⁊ etiã materie
p generatione ſpmatis neceſſarie ⁊ pinde iſtoruȝ
teſticuli debelitanꝛ minorãꝛ ⁊ molificãꝛ. Et hoc
eſt quod dicit textus nr̃ quod hernia talis cogno
ſcitur ex venis repletis ⁊c. cũ molificatiõe teſticu
loruȝ.i. minoratione debilitate eoruȝ ⁊ phibitione
i. ex prohibitione a curſib⁹ ⁊ motib⁹.s. materie nu
trimentalis ppter oppilaꝛ. Et ex hoc etiaȝ appa
ret qũo tales ñ ſunt habiles ad generãdũ ⁊ ex hoc
iferaꝛ quod hec hernia non eſt negligenda ymo
iter ał's precipue idicat de ipſius curatione ⁊ ĩ hoc
vidi multos laborare ⁊ multos reduci ⁊ ſecunduȝ
hoc apparet clara lr̃a p̃t etiã ałr intelł i iſta pars
ſ. hec hernia cognoſciꝛ ex molificatione teſticulo
ruȝ.i. diſtenſione eorum ⁊ elongaꝛ a radice virge
ppter illas venas vł artarias eſſe repletas ſangui
ne feculento vnde deorſum trahunt ⁊ ex ꝯſequẽti
prohibenꝛ dicti teſticuli a curſibus ⁊ motib⁹.i. vt
non apte mouentur ſurſuȝ ad radiceȝ virge ppter
illas venas vł artarias eſſe repletas ſanguine fecu
lento vnde deorſum trahunꝛ ⁊ ex ꝯſequenti prohi
bentur dicti teſticuli a curſibus ⁊ a motibus.i. vt
non apte mouentur ſurſum ad radiceȝ virge p cõ
tractionẽ fiendã a uaſis ſpmaticis delatiuis hora
expulſionis ſpmatis quõlibet ĩtetłatur eſt ſnia bo
na ⁊ lr̃a clara vſqȝ ad illã particulã. Et illã ⁊c. vbi
dixit quod talis tumefactio artariarum manifeſta
tur qꝛ tactus comprehendit digitis differẽter a ple
nitudine venarũ qꝛ p tactum in artarijs pcipiꝛ pul
ſatio ⁊ non in venis notate tamen quod iſtud eſt
difficile comprehẽdere qꝛ vt dixit.d.A. ſupra fen
xx.c.i. ſatis ad principiuȝ huiuſmodi vene ⁊ arta
rie ad ipſius vaſis compoſitionem venientes taleȝ
adinuicem habent vnionem ⁊ contexturã ut uix
ſenſu diſcerni poſſint ſepate ita ut inciſio tua quã
in una illarum duarum facis uel ſupple eẽ itẽdis
ſit ſiłis iciſſioni tue quã facis in pluribus.q.d. tan
tam hñt adinuicẽ nexionẽ vt non poſſit vna ſimili
ſine alia ⁊ ita male ſentiri põt ⁊c. lego lr̃am. Her

nia vero varicoſa ex venis cognoſcitur repletis. i.
dillatatis ⁊ contorſione vineali.i.torſis ad moduꝫ
ſtipitū vineaꝝ in ea cū molificatione teſticulorꝫ
i.ipſorum ꝑuitate ⁊ debilitate ⁊ ꝓhibitiōe.i.ex ꝓ
hibitione a curſibus ⁊ motibꝰ.ſ. nutrimenti .ſ.ꝑꝑ
oppillatꝰ ⁊c.vel ex molificatione teſticulorū.i.rela
ſatꝰ vel diſtenſione eorū.ſ.ꝑꝑ repletionē dcārū ve
narū ⁊ ꝓhibitōe a curſibꝰ ⁊ motibꝰ.i.ñ habili mo
tu ⁊ eleuatione eorū hr̄e.i.⁊ illā ⁊c.eſt clarū. Sū
mo cap. In iſto.c.primo poſuit ſignū quoddā cōe
oībus hernijs ⁊ ē additio vl' ſupple tumefactio ap
parens maxime ſupple maxime circa inguina vel
vmbilicū vel oſſeū apparēs.i.ſenſibilis aliquo tp̄e
vl' aliquo ſenſu ꝙ dr̄ notāt ꝑꝑ aliquas debiles her
nias quaꝝ tamefactio viſu nō comprehēdit ſed ta
ctu ab exꝑto medico vel ēt qꝛ certo tp̄e ī ruptura
inguinis ex ruptura paniculi non apparet tumefa
ctio ut diſtenſo corpore ſupra dorſum ſed ſi corpꝰ
eleuetur tūc tumefactio manifeſtatꝰ.poſuit ꝯñter
aliud ſignū cōe non oībus ſed precipue illis que ex
defluxu fiūt in oſſeū ſiue ſit ex ruptura paniculi ſi
ne r̄laxatꝰ ſiue apertura didimi ⁊ eſt ꝙ magis ma
nifeſtatꝰ apud motū uel uociferationē cā clara ē.

Cōſequēter ponit ſigna ſpālia ꝯueniētia ruptu
ris ex parte ēt deſcenſus.ſ.ex parte dillatatiōis di
dimi ex parte rupture paniculi cū hoc ēt includit
ſigna ex parte relaſatꝰ paniculi qꝛ fere eadē ſunt ſi
cut que fiunt ⁊ aꝑtione didimi cum ex eadeꝫ cau
ſa utplurimuꝫ fiant.ſ.ab hūitate relaxāte dicͣ ꝙ
tales fiunt paulatim non concurrente motu ul' uo
ciferatꝰ tñ ſupple differenter.qm̄ ī fcā ꝑ relaſatꝰ pa
niculi apparet eminentia exterior per tp̄s ſupra os
femoris in alia non in facta āt ex ruptura panicu
li illa fit ſubito ⁊ ſupple cuꝫ dolore ⁊ maxime āte
ceſſit aliqua de cauſis primitiuis utplurimum ⁊
hec i prima ꝑte ca. In ſcḋa ꝑte ipſe ponit ſigna
herniarum ex parte materie ipſaruꝫ ⁊ primo illa
ruꝫ que fiunt ꝑ uiā deſcenſus deinde earuꝫ que ꝑ
uiā paulatine congeſtionis ⁊ ꝯñter illaruꝫ q̄ ſunt
quodāmodo medie nature in fine ca. dicit primo
de inteſtinali ꝑ rupturaꝫ paniculi ꝙ ſigna ſunt ue
lox reductio ipſoruꝫ ad ſitum ꝓprium cum hora
reſupinatꝰ ⁊ ſenſibilitas rugitus ⁊ iſta eadeꝫ ēt cō
tingunt in inteſtinali ex apertione didimi intell'atꝰ
ut dicebatur ſtante libero meatu ⁊c. Et ꝑ hoc dif
feret a facta ꝑ relaxationeꝫ paniculi qꝛ lꝫ talia in
teſtina ſm̄ ſe faciliter redeant ad ſitum ꝓpriū.tñ
ille paniculus non eque faciliter redit ut decla
rabatꝰ ⁊ ꝑ hoc ꝙ dr̄ de rugitu diſtinguitur a zirba
li. Conſequenter ponit ſigna zirbalis ⁊ primo a
relexatꝰ. ſcḋo ex ruptura dicit primo qḋ i prima d̄
ſcenſus fit paulatim ⁊ ſcḋuꝫ hoc diſtinguitꝰ ab il
la que fit ꝑ rupturam uel apertōneꝫ meatus ⁊ eſt
in impreſſione ad ꝓfundū cū equalitate in ſitu ad
dr̄iaꝫ inteſtinalis in qua diligenter tāgendo perci
pitur in tactu inequalitas aliud ſignum non ſenti
tur rugitꝰ.ſ.ſicut i iteſtinali ⁊ eſt quantitatis ꝑue
ſcḋuꝫ plurimuꝫ ſcḋm ꝓfunduꝫ.i.non multuꝫ elon
gatur in ꝓfundo ⁊ ſic diſtinguitur ab alia que fit
ꝑ rupturā paniculi vel aꝑtione meatꝰ quoniā i ta
li fit deſcenſus vſqꝫ ad funduꝫ ⁊ ſubito ipſiꝰ oſſei ⁊
diſtinguitur ab inteſtinali in tactu ꝑꝑ equalitꝰ vt
dcūꝫ ē ⁊ ē facilioris curatōis q̄ꝫtū.ſ.ad reductōꝫ
qꝛ i iteſtiali ꝑꝑ vētoſitateꝫ extēdēteꝫ ꝑꝑ feces ali
qñ difficilis fit reductio lꝫ eq̄l' ſit difficultas cura
tionis uera.ſ.ꝯſolidationis uulneris vel ſtricture
aꝑture qꝛ iſtaruꝫ multo maior eſt difficultas i cu
ratōe q̄ꝫ in ventoſa vtꝫ ⁊ hoc eſt qḋ dixit vſqꝫ ad
illā partē. Et ramex aque vbi ponit ſigna her
nie ex parte materie ꝑ viā ꝯgeſtiōis vtplurimuꝫ
facte.Et dicit qḋ iſta cognoſcitꝰ ꝑ tactū qꝛ eſt eq̄
lis ēt diſtinguitꝰ a zirbali ⁊ inteſtinali ⁊ aliqual'r
mollis niſi ſupple ſit multū extenſa ⁊ tunc cogno
ſcitꝰ ꝑ ſplendoreꝫ qꝛ apprehenſa candella in obſcu
ro manifeſtatꝰ aquoſitas ⁊ ipſa non reddit ſupple
eque facil'r neqꝫ ſupple remouetꝰ facil'r ſicut vēto
ſa cuꝫ qua magnā hꝫ ꝯuenientiā ⁊ ſupple magis
grauitat ⁊ propter hoc ponit ſigna ventoſe dicit
primo ventoſe cognitio eſt manifeſta quia ſupple
eſt equalitas ⁊ tenſio ſine grauitate et aliquādo
cito remouetur ymo abſqꝫ compreſſione vel ſup
ple alio medici exercitio quia fortificata virtute
reſolutiua ⁊c. Et quandoqꝫ redit indiſpoſitiue.
i.ſubito.ſ. per paſſiones animales vel alias cau
ſas debilitantes vel propter vſum regiminis ven
toſantꝰ ⁊ reſupinatꝰ non facit eam facilius remo
ueri quia ſupple ſtatio. Et ſecundum hoc diſtin
guitur a zirbali ⁊ inteſtinali ⁊ addit rationem.qꝛ
ſimile eſt ad reſolutionem ventoſitatis ſiue ſtet ſi
ue non ſtet addit etiam rationem huius quia gra
uitas neqꝫ lubricitas ad hoc iuuant ſicut iuuant
in aliquibus alijs puta in inteſtinali addit aliud
ſignum quod eſt vehementiſſimus dolor propter
extenſionem non ſic in ceteris. Conſequenter
ponit ſigna carnoſe ſicut ypoſarce in oſſeo vel teſti
culo vel carnoſe.i.carnis addite ⁊ dixit ꝙ talis tu
mefactio eſt in ipſo oſſeo et non intra ipſum ad
differentiam aliarum que ſunt intra vel in pelli
cula intrinſica vel extrinſica ſupple ſeparata ab
ipſo oſſeo vel teſticulo et eſt cum duritie et groſ
ſitie cum duritie maxime in tangeñ ⁊c. differē
ter ab alijs.Et addit ꝙ talis apparentia eſt in la
pideitate apoſtematis duri ī non duro autem pre
ter hoc etiam eſt dolor vt forte febris dixit ulti
mate de hernia nature medie ut de uaricoſa.ꝙ
ipſius ſigna ſunt uene uel ſupple artarie cum tor
ſione uineali earum et molificatꝰ teſticulorum .i.
paruitate uel debilitate ipſorum propter prohibi
tionem uel minorationē nutrimēti ex oppillatꝰ in
curſibus ipſius nutrimenti.i .in ipſis uenis a ſan
guine uel ut multum feculente ⁊c.Et ꝙ illa que
eſt artariarum diſtinguit ſenſus per tactum .qꝛ
per pulſationem ab illa que eſt uenarum ⁊c. Et
ſic finis cap.cum laude domini. Quando igitꝰ
uobis occurrat caſus poteritis imediate ſcientiffi
ce diſcurrere per ſigna hic poſita ad inueſtigan
dum ipſum principalem morbum et conſequēter
ad cauſas eius per ea que ſūt notanda i fine. ca.
precedentis. De Cura

Egimen. Expeditis i ſuperio
ribus.c. de anotho
mia ſiphac et aliorum paniculorum et

de cāis rupture ipſiꝰ et diſpoſitionū ſibi' ſil'iuꝫ ut
aliarū herniarū circa iguina ul' burſaꝫ appentiū
deť miatū eſt ēt de ſignis dcāruꝫ herniaruꝫ et dif
ferētiis ipſarū iter ſe.iā ꝯñter ꝓſeqť de cura ha
ruꝫ diſpoſitōuꝫ et duo facit ṗncipaľr.qm̄ pˀio pōit
curam ſatis generaleꝫ ſo ſpālez ꝯhēdo ad ſpāles
hernias ſa ps incipit in principio ca᷑. ſequentis.
Si ē amboꝝ ꝛc. Pñs cap.principali diuiſione
diuiditur in tres ptes qm̄ pˀio ponit q̄daꝫ cōia ad
dictā ptinētia euitāda i ruptura ſo ipe pōit itentio
nes reductiuas in ṽa ruptura .tertio ꝯñter ponit
cōia inſtr̄a qbꝰ mediātibꝰ dicte intētōes pficiūtur
ſa ibi. Et ſcias ꝙ intentio ꝛc.tertia ibi. Amplius
ꝯſolidatio ꝛc.de prima pte dicit ꝙ vľe regimē ha
bentibꝰ rupturā ē dimittere repletionē ꝛ dimitteř
motū plurimū ꝛ ſaltus ꝛ inceſſum ſubitū ꝛ coituꝫ
ꝛ deterioꝛ haꝝ diſpōnū eſt illa q̄ ē.ſ̄.repletionem
Dicit ſo principaliter Q̄ oꝫ ut dimittat cibos iſla
tiuos ꝛ nō multū utatur potu aque.tertio dicit ꝙ
ſupple oꝫ ut dimittat oēs res molificantes ita qȯ
ēt balnea.q̄rto dicit oſtēdet debitū mōm ſe hñdi
in opationibꝰ ſuis.Et cū comedit reſupinetur ꝛ ſic
cū ſedet ꝯſtrictꝰ rupturā ꝛ apud coitū ꝓprie ꝛ ſit
coitus eiꝰ ſup leuitatē uētris eiꝰ. Pro intelligē
tia oīum haꝝ pticulaꝝ ſimul aduertēdū ut.ſupra
dictū eſt.d.A.in h̄ tractatu principaliter intēdit
determinare de ruptura ṽa ſiphac tāq̄ de morbo
uel plurimū huic paniculo ꝯtingente q eſt primꝰ
paniculorū ut ſupra uiſum ē ꝛ ꝯñter de cāis ſigniſ
ꝛ cura ipſius rupture ṽe tñ ꝓpter ꝯueniētiā in ap
parētia aliaꝝ herniaꝝ cū iſta ruptura de illis cō
ſequēter determinat iō pp hāc cām principaliter
hic ponit iſta cōia euitāda maxime in ṽa ruptura
lꝫ iſta eadē adaptari poſſint ad oēm herniā ut ui
debitur ſo aduertēdū circa pˀimū dictuꝫ ꝙ reple
tio eſt mala in ruptura ita ꝛ motꝰ plurimꝰ ꝛ inten
ſiue ut ſaltus et ueniēs qlibet motꝰ uel ēt extenſi
ue ut longus nā per repletōm p ſe ꝛ motum ēt per
ſe et maxie ſup repletionē ꝓhibetur ꝯſolidatio ſci
ſure paniculi cū p repletōm ſtomaci et inteſtinoꝝ
fiat deſtenſio ſiphac ſupra quē grauitāt et reſidēt
inteſtina vñ elongātur labia uulneris et ſic prohi
betur ꝯſolidatio hoc idē efficit motꝰ plurimꝰ qūoli
bet intelligatur cū p talē motū inceſus grauitant
magis inteſtina ſupra ſiphac ꝛc.utꝫ ꝛ hoc maxie
fit cū motus ſeqtur repletionē et pp eādē cām ēt
coitus nocet qm̄ ut ſupra uiſum eſt in de cāis rup
ture ad quē locū ꝓ intellectu haꝝ partiū recurra
tis in coitu ꝯprimitur uenter ꝛ iō inteſtina pp cō
preſſionē deorſum ꝯprimunt ꝛ ſic labia uulneris
dillatātur ꝛc.et maxie ſtante repletōe ſtomaci et
inteſtinoꝝ hoc ꝯtingit ut pꝫ ꝯſiderāti. Hoc ēt
eidē uerificari pōt in ruptura facta ex dillatatōe
didimoꝝ et relaxatōe ipſius paniculi quoniam ſcā
ꝯpſſione uel diſtēſione zirbi uel inteſtinorū deor
ſum magis didimus dillatatur et paniculꝰ relaſſa
tus magis deorſum diſtenditur utꝫ pōt ēt decla
rari qūo talia ſint cā augmēti aliarū herniarū ut
aquoſe uentoſe apoſtemoſe uinealis tā p uiaꝫ de
fluxus ibidem q̄ ēt per uiā paulatine ꝯgeſtionis
nam in eis q̄ per uiam defluxus manifeſtū eſt qȯ

ex uehementi motu uentoſitas ſupiorum deorſuꝫ
mouetur ita etiā aquoſitas ꝛ materia q̄libet apo
ſtemans ꝛ etiā ſanguis melancolicus ꝛ ex ꝯñť qli
bet talis eſt apta augeri in illis etiā q̇ fiunt p uiaꝫ
paulatine ꝯgeſtionis iſtud declaratur quoniā ex
uehementi motu et ſuperfluo et maxime ſuper re
ceptionem et coitu ṽtus nālis debilitatur et maxi
me membrorū pˀiꝰ leſorū et iō apta eſt aquoſitas
uel uentoſitas uel q̄libet alia materia apoſtema
tionis generari et augeri. Et p ꝯueniens ul'e re
gimen habētibꝰ rupturā .i.oībus rupturis cōe eſt
dimittere repletōm et motū plurimum ꝛc. ut diċ
textus.dico tñ ꝙ principaliſſime iſta lr̄a uerifica
tur in uera ruptura et ſciſura paniculi. Et hoc
eſt precipuū et ſingulare in curatione talis ruptu
re dimittere motū ꝛc. Sꝫ obijcies non apparet
qūo motus noceat i ruptura ſiphac umbilicali cū
per motum grauitet inteſtina deorſuꝫ ꝛ remoueā
tur a loco rupture etiā apparet ꝙ coitus in iſto ca
ſu non noceat et maxime in mulieribus qbꝰ tales
umbilicales magis eueniunt q̄ uiris ꝓpter ṗgna
tiones cum in coitu aliqualiter ꝯprimatur ps um
bilicalis mulieris et ſic ſi zirbus uel inteſtina ſint
extra ſitum proprium ꝓpter rupturaꝫ ibidē ſiphac
uidentur per talem ꝯpreſſionē in ſitum proprium
reduci etiā ſequitur in iuuamentum et non nocu
mentum. Dicatur primo ꝙ motus laborioſus i
hoc caſu nocet nam licet inteſtina uel zirbus di
ſtrahi uideātur a loco rupture per motuꝫ ex alia
parte extendētibꝰ ipſis deorſum ipm̄ paniculuꝫ in
fundo.ſ̄.quem reſident ꝯñť labia uulneris elōgāt
maxime ſi uulnꝰ ſit rotundum uel ſcōm tranſṽſuꝫ
ſit incedens ut pleruq̄ꝫ.euenit. Si ēt ſm̄ longum
ſtet ſciſura tñ ꝓhibetur ꝯſolidatio qꝛ per tenſionē
paniculi deorſum fit ut paniculꝰ inhereat zirbo ul'
inteſtinis uel ab eis ꝯprimatur ꝛc. Quomō ēt
coitus noceat manifeſtum eſt qm̄ p talem ꝯpſſio
nem uentris mulieris ut manifeſte pꝫ elongātur
labia uulneris ipſius ſiphac ēt ſi eſſet ruptura i ui
ro hoc ideꝫ ꝯtingeret. Tertio aduertenduꝫ pri
cipaliter circa ſcōm dictum ꝙ cibi inflatiui i caſu
nr̄o ualde nocent qꝛ pp ipſorum exhibitōm multi
plicata uentoſitate i inteſtinis intumeſcunt inte
ſtina et ꝯñť ampliatur ruptura utꝫ tales ēt cibi i
flatiui in q̄libet alia uidentur nocere cum ſint ta
liter inflatiui uel qꝛ ſupflua hūdent hūiditate et
ſic in aquoſa per ſe nocent ul' ſint terreſtris et ſub
ſtantie melancolice ut ſunt pluria genera legumi
num et talia generādo ſanguineꝫ melancolicum
ſunt de per ſe cā augmenti uaricoſe et per acciñs
uel mediate ſunt aliaꝝ oīum herniaꝝ cā augmen
ti debilitādo digeſtiuā et ad corruptōm digeſtiue
ṗparando ſcōm multos mōs poſitos a.d.A.iꝫ. ter
tij tertio cap.ij.et.iij.ubi iſta latiꝰ debent declara
ri et per idem pꝫ quō potꝰ aq̄.ſ.fontis uel ſupple
cuiuſlibet alterꝰ uehementis frigiditať et humi
ditatis eſt nociuꝰ et plurie uentoſitatis multiplica
tiuꝰ cuꝫ uentoſitates ꝯtigant et generentur ex di
minutione et puitate calidi radicaľ et elementaľ
ut dixit. Aṽ.ij.canticoruꝫ diuiſiōe pˀia cap. de re
gimīe cibi et potꝰ ꝯmento.25.ꝯñter attēdeñ circa

tertiū dictum ꝙ lʒ in ruptura aliquādo ad curā
ſint neceſſarie res molificantes ⁊ etiam balnea.
ut infra uidebitur ubi .ſ. eſſet intētio reduct̄ īteſti
noꝝ in burſa exiſtētiū fecibꝰ repletoꝝ ⁊ extenſoꝝ
tm̄ indicatōe ſumpta a ꝯſolidat. q̄ de directo oppo
nitur rupture paniculi talia humectātia nocēt cū
medicine ꝯſolidatiue ut infra uidebitur ſiccitate
⁊ ꝯfortatiōe pticipēt Circa q̄rtū dcūm ubi oſtē
dit debitū mōm ſe hn̄di dixit ꝙ cū comedit reſupi
netur ubi adv̄tatis ut ꝙ ly comedit pōt teneri in p̄
ſenti ⁊ i p̄terito ſm̄ qȯ pōt ꝓduci uel breuiari ⁊ ſʒ
oēm ſenſum ē clara lr̄a qꝛ hoīe ſtāte ⁊ comedente
uel poſtq̄ʒ comedit iam grauatur fundꝰ ſtomaci ⁊
ſic ꝯn̄t iteſtina deponit ⁊c. reſupinetur igitur illo
tp̄re. tp̄re v̄o ihanitionis tunc ſedeat uel ſtet ita tm̄
ut addit textꝰ ꝙ ſit ꝯſtrictꝰ rupturā .i. teneat tunc
maxime cigulū uel bracale de quo iferiꝰ tangetur
bn̄ ordinatū s̄. locū rupture ut ꝓhibeat deſcenſuʒ
mēbroꝝ infra rupturā ⁊ ſic prohibeat a dilatatōe
ſciſure ⁊ addit maxīe apud coitū ſupple ſit ꝯſtric
tus ꝑꝑ cām ſupra dictā qꝛ ꝯprimūtur tūc maxime
deorſuʒ iteſtina ⁊ ita amplietur iſtud dictū ēt ad
alios uiuēdi modos i quibꝰ diſponūtur inteſtia ad
motū deorſuʒ ut i actu aſſelādi quoniā i illo actu
ꝯcoitatur plerūq̄ʒ ꝯp̄ſſio faciēs ⁊c. ꝓ tunc ergo ſit
maxīa cautella ut brachale ſit decēter ſtrictum.
Et nōte ꝙ ꝑꝑ negligētiā huiꝰ canonis i ope mul
te taliū diſpōnā uel nūq̄ʒ reducūtur uł difficilime
reducātur ubi tm̄ cū iſtis obſeruātijs ⁊ alijs appli
catis remedijs reduceretur. Tota lr̄a ē clara lege
eā totā uſq̄ʒ ad illam partem.

Et ſcias ⁊c. In hac ſa pte cap. d. A. po
nit itētiones oēs q̄ hēri pn̄t.
uel debēt i reducēdo rupturā maxīe ꝑuā. Pro
itelligētia cuiꝰ ptis ē aduerteñ ut colligitur de mē
te. d. Ari. ſo ph̄icoꝝ tractū prio de cāis ꝙ q̄cunq̄ʒ
cāe ſunt medie iter agēs ⁊ finē mouētur ab agēte
ꝑꝑ finē ⁊ ex ꝯn̄ti finis ē primū i itētione ⁊ ultimū
in executōe iō. d. A. numerādo itētiones hn̄das i
curatōe rupture paniculi cū deſcēſu iteſtinoꝝ uł
zirbi ⁊ cū agregatōe materie uentoſe uel aquoſe
i eis directe ⁊ multū miſtice numerauit has inten
tiones hn̄das ſm̄ ordinē intētōis q̄ ꝯriꝰ eſt directe
ordini executōis qꝛ i executōe retrogrado ſumun
tur idicationes ab ordine hic poſito primū ergo in
tali cāu ꝙ inſurgit i mēte medici ē ſciſure ꝯſolida
tio ex quo hic ē ſermo pricipalis de fractura ipius
q̄ ſi nō ſit poſſibilis ut aliq̄n ꝯtingit in antiquata ⁊
i etate ꝑuecta ⁊ i corpore melācolico ut. s̄. uiſum
ē tūc ſurgit itentio ad prohibitōm dillatationis.
Et qꝛ intētio q̄ ē ꝯſolidatio ꝑfici nō pōt ſine exica
tione uulneris quoniā i oī digeſtione mēbri repit̄
duplex hūiditas .ſ. ſubtilis ⁊ groſſa quaꝝ q̄libet in
diget exicatōe ⁊ ꝯſolidatione ut dixit Auerois .v.
coliget vi. cap. ⁊. A. ſcd̄o can. in canonibus genera
libus cap. iiij. dixit qȯ ꝯſolidatiua medicina ē que
exicat ⁊ inſpiſſat hūiditatē ſtantē inter duas ſuꝑ
ficies uulneris ꝓpinquas ⁊c. iō tertia principalis
intētio ē exicatio eiꝰ qȯ molificatū ē ⁊ dillatatum
⁊ quoniā talis dillatatio uel ſciſura paniculi cōſo
lidari non pōt niſi labia uulneris adiuicem unian

tur ut tertio tegi non pn̄t aūt uniri ſtante deſcēſu
zirbi uel inteſtini niſi primū facta reductione ipo
rum i ſiphac ꝓpriū iō inſurgit alia intentio q̄ ē re
ductio eiꝰ qȯ deſcēdit ſi ē zirbū uel inteſtinū ⁊ qm̄
talis reductio aliq̄n fieri nō pōt ꝑꝑ ipletionē iteſti
noꝝ ab aquoſitate uel uentoſitate qꝛ ſic dillatata
inteſtina non poſſunt recipi itra ſciſurā iō ꝓ redu
ctōe fiēda iſurgit alia itentio q̄ ē reſolutio eiꝰ qȯ
agregatū ē i ea .ſ. iteſtiali ꝙ .ſ. ē aq̄uł uētoſitas uł
cū reſolutiuis uel cū extractōe maxīe .ſ. dicte ma
terie i ipō oſſeo ſint recepte. Et qꝛ facta reductio
ne iteſtinorū in locū ꝓpriū cū ſit conſolidatio q̄ ut
multū ꝓhibetur ꝑ humiditatē ⁊ aliq̄n ꝑ uentoſita
tem. Iccirco ad ꝓhibitionē remouēdā conſolida
tionis uel ad ꝓhibitionē ēt future rupture inſur
git alia intētio q̄ ē ꝓhibitio materiei q̄ extēdit uł
ſupple apta ē extēdere ⁊c. Et hoc ſupple cū dieta
⁊ potione ut uidebitur in pte ſeq̄nti. Et ex his pʒ
lr̄a clara lego eā. Et ſcias ꝙ intentio ſupple p̄n
cipaliſſima curatōe rupture ē cōſolidatio ſciſure
ſi poſſibił ē. Ecce qȯ principaliter loq̄tur de ſolu
tione paniculi ſiphac aut ſi nō ē ſupple poſſibilis
intētio ē cōſeruatio eiꝰ .ſ. ſciſure ne addatur ⁊ exi
catio eiꝰ ꝙ molificatū eſt ⁊ dillatatū .i. q̄ intentio
cōſolidationis uel ꝓhibitōis dillatatōis ꝯplet̄ exi
cādo id qȯ molificatū ē ſuꝑ. ⁊ ruptū aut dillatatū
Et reductio eiꝰ qȯ deſcendit i ipā ſiue ſit zirbū aut
inteſtinuʒ qm̄ talis ꝯſolidatio etiā fieri non pōt ni
ſi prio facta reductione iteſtini uel zirbi ut labia
vulneris imediari poſſint. Et reſolutio eiꝰ qȯ agre
gatum ē i ea ſi eſt aqua uel uentoſitas qꝛ talis re
ductio inteſtinoꝝ fieri ſepe nō pōt niſi reſoluatur
id qȯ agregatū eſt in ea ruptura ſiue ſit aqua uel
uētoſitas fouetur a cā añcedēte iō oʒ eiꝰ multipli
cationē ꝓhibere. Et addit ⁊ ſi nō reſoluitur p̄pa
ratio fiat in eiꝰ extractione. Ecce uidetis mira
bilem ordinē. d. A. in intentionibus habēdis in cu
ra ſcd̄m primā cōſideratōm ubi tm̄ ſm̄ opationem
actualē eſſet de directo mō retrogrado opando
qꝛ oʒ intēdere cū dieta ⁊ medicinis ad materiā an
tecedētē digerēdo equādo euacuādo ne deorſum
fluat ꝯn̄ter reſoluere ꝙ agregatū eſt in burſa ut
fiat iporū inteſtinorū reductio tādē ipā reducatur
ꝯn̄ter adhibeātur q̄ ꝓhibent reditū deorſum ⁊ dil
latatōm cū brachali ⁊c. ⁊ ꝯn̄ter ad cōſolidātiā ſci
ſurā ultio deueniendū eſt q̄ tamen executio fuit
prima in uia intentionis ut patet.

Amplius conſolidatio In hac tertia ꝑ
te principalił cap. ipe ponit q̄buſdā cōibꝰ inſtr̄is in
tentiōis dicte ꝑficiātur. Et directe ponit ordinem
i his iſtr̄is ſcd̄m ordinez itentionū priꝰ in lr̄a poſita
rum prio ponēdo q̄ habeat uiametū i ꝯſolidatiōe
ſcd̄o i ꝓhibitione dillatationis tertio in reductōe
eiꝰ quod deſcendit q̄rto i reſolutōe eiꝰ qȯ agregatū
ē de aquoſitate uel uentoſitate. q̄nto i ꝓhibitione
materie añcedeñ. Et ſic poſſet diuidi ꝑs i q̄nq̄ʒ ꝑ
tes patebūt ⁊ ptes legēdo lr̄aʒ ꝯtinuā dicit prio de
primis duabꝰ Qꝛ ꝯſolidato ſciſure ⁊ ꝯſeruatio eiꝰ
ut n̄ addat̄ fit cū a medicis glutinatiōm faciētibꝰ
ꝯfortātibus in q̄bus eſt ſtipticitas ⁊ quātomagis

eſt ſciſura breuioꝛ ē ꝯſolidatio facilior ⁊ qñq3 fit
iuuamentum in ea cu3 cauterio. dicit ēt ꝙ ei⁹ exi
catio fit cum medicinis reſolutiuis de tertio dicit
ꝙ reductio ei⁹ qđ deſcēdit fit cum ſtrictura ⁊ liga
tura de q̄rto dicit ueꝝ eius reſolutio qđ agregatū
eſt fit cum ēpl'is facieñ i ydropiſi ⁊ q̄ ſunt eis ſil'ia
. de ultimo dicit qđ pꝛohibitio materiei fit cu3 eua
cuatione ⁊ eq̄tione cibi. Et q2 ſupius dixerat i
reſolut̄ ei⁹ qđ agregatum eſt non ſemꝑ ſufficit re
ſolutio ſ3 aliqñ ē neceſſaria extractio pro ꝯplemē
to dixit qđ extractio fit cum medicinis adhurenti
bus cum foꝛtitudine ⁊ opatione ferri. Pro ītel
ligentia quaꝝ partium pꝛimo notādum circa dic
ta in pꝛimis duab⁹ ad ꝯſolidationē. pꝛima intētio
generalis eſt vnitio ex quo ꝯſolidatio opponitur
ſolutioni vnitatis. Hanc aūt vnitionem labioꝛum
vulneris non manifeſte directe ⁊ feꝛe īmediate
reſpiciunt tria pꝛicipalia ⁊ opa nr̄a. ſ. pꝛimo duce
re ꝑtes diſtantes ⁊ ſ͛o ſeruare ſic ꝯductas ⁊ tertio
ſubſtātiā. i. ꝯplexionē ꝑtis ſanā ꝯſeruare. Per
hec enim tāq3 ꝑ opa nr̄a adiuuatur nā q̄ ē princi
pale agens ad ꝯſolidationē. pꝛimo ꝗdem o3 addu
cere labia in vnū quoniā vnitio ꝑtiū diſtantiū nō
fit niſi ꝑtes ille ꝯtangāt ſe talis aūt ꝯtact⁹ ꝑ ꝯduc
tionē fit labioꝝ in vnum ⁊ q2 ipſa opatio q̄ eſt vni
tio fienda a nā reqrit tp̄s ꝯueniens cum actio in
tp̄re fiat p̄ter id qđ labia ſic in unū ꝯducātur expe
dit ſic ipa ꝯducta ſeruare tp̄re ſufficienti q2 etia3
nā non ꝯuenienter actionē opatur niſi ei⁹ ꝯplexio
uel ſubſtātia qđ idem eſt in ꝓpoſito ſit ſana iđ ex
pedit ſubſtātiā ſanā ꝑtis ſeruare. Et hoc ē qđ exp̄ſ
ſe dixit. G. tertio teg. textu ꝯmenti. 107. cum dixit
Conglutinat ergo diſtātia ⁊ eā q̄ ex pꝛincipio uni
tionem reddit nā. noſtrum uero opus pꝛimū. i. ad
medicū ꝑtinens idem ut dictū eſt ꝯducere in id ip
ſum diſtantia. ſ͛m uero ſeruare in quo ꝯducta ſūt
⁊ tertiū nil intercidatur inter labia ꝓuidere. ⁊ q̄r
tum ipam ꝑtis ſubſtantiā ſeruare. Iſtud autem
tertiu3 nō poſui tāq3 ab extrinſico magis ſumptū
⁊ ꝙ non in omni uulnere eſt neceſſariu3 ſ3 in diſ
coꝑto. ⁊ manifeſto tātum in quo caſu non ſumus
nos hec igit̄ tria ſunt q̄ directe ⁊ īmediate unitio
nem uel ꝯſolidatōm recipiunt q̄dam ēt alia ſunt
q̄ mediate ⁊ magis idirecte ꝯſolidatōm reſpiciūt
⁊ talia ſunt q̄ uulneri nō debentur rōne ipi⁹ uulne
ris tantū ſ3 rōne alicui⁹ qđ ꝯponitur cū uulnere ul̄
ꝙ timetur ꝯponi cum uulnere cui⁹ tamen ꝯpoſitō
ꝓhibet fieri ſanatione3 uulneris niſi ꝓhibeatur ſi
cut uerbi gr̄a eſſet fluxus materie uel materia flu
xa uel apoſtema q̄ omnia curatione3 uulneris im
pedirent niſi admouerentur uel ꝓhiberentur eue
nire uel ēt molificatio ꝑtis leſe. ꝑ h̄ enim ꝙ mem
bꝛum ſolutum eſt debilitatū non pōt nutrimentū
ſibi aduenienſ ꝑfecte digeri ex quo remanet ſuꝑ
fluit̄ humida indigeſta in membro ⁊ maxie q2 ex
pulſiua mēbꝛi eſt facta debilis non ſufficiens etiā
illud ſuꝑfluū qđ naturaliter deberet ꝑ digeſtionē
reſecari expellere. Et ꝓꝑ h̄. d. A. habens ꝯſidera
tionē ad has cāſ ipeditiuas dixit q̄rta pꝛimi cap.
28. Intentio āt, in medicādo ſolut̄ ꝯtinuit̄ q̄ i mē
bꝛis. accidit molib⁹ eſt triu3 pꝛincipioꝝ curā habe
re pꝛimu3 eoꝝ ē quoniā ſi cā fuerit fixa. i. nō fue
rit uuln⁹ multu3 ꝑuum ⁊ ſuꝑficiale q2 talia ꝑ ſe cu
rantur. Eſt retinere illud qđ fluit ⁊ ꝯſtringere il
lius materiā ſi ipa fuerit currens ⁊ ſ͛m eſt ſciſura3
ꝯſolidare cum medicinis ⁊ cibis cōuenientibus.
Et in hac bñ intelligēti includuntur intentiones
G. ſupradicte ⁊ tertiu3 eſt putrefactōm ꝓhibere
quanto plus poſſibile fuerit ⁊c. Ecce ꝙ. d. A. non
ſolum habuit cōſideratione3 de ea q̄ imediate uul
neris reſpiciunt ſ3 etiam ad ea q̄ utplurimū ipſum
cōſequūtur pōt ēt uidere meo alia breuis ⁊ gene
ralis fieri diuiſio has utraſq3 cōꝑhēdens. ſ. ꝙ intē
tio curatiua uulneris aut ſumitur ab eis q̄ ꝓhibēt
īpedientia cōſolidatōm aut ab eis q̄ iuuāt ⁊ h̄ du
pliciter q2 aut iuuat inſtrumentaliter mediāte q2
nature offerendo cōuenientia poſitiue ad opatōm
ipſi⁹ aut ipam uirtute3 imediate cōfoꝛtando q̄ ali
qualiter eſt ex reſolut̄ debilitata ut ſit ſufficiens
ad opatōm unitionis ſi ſumatur indicatio ab eis
q̄ ꝓhibent impedientia ſic hētur intentio ad dilla
tatōm labioꝝ ad mouendā q̄ ꝑficitur ꝑ ipoꝝ i unū
cōductionē ⁊ cōſeruationē ⁊c. ⁊ ne aliqd interci
dat extrinſic⁹ ſ͛m hanc indicationē ſumitur inten
tio ad ꝓhibitione3 fluxus ⁊ apoſtematis cū diu̅
tentib⁹ ut flobotomia potione dieta ſubtili et ſil'ib⁹
Si aūt ſumatur indicatio ab eis q̄ nature offerū
tur q̄ ipam inſtr̄aliter in ꝯſolidādo iuuāt ſic hēt̄
intentio de exhibitione medicinaꝝ glutinationem
facientium et exicantium nā ꝑ medicinas exica
tiuas humidū accidentale conſumitur qđ in uul
nerib⁹ ꝯiungitur ut. ſ. dicebatur. ꝑ medicinas v̄o
glutinat̄ hūiditate q̄dā uiſcoſa labiū cū labio inui
ſcatur et unitur Si v̄o ſumatur idicatio ab eis q̄
v̄tutē ipam debilitatā cōfoꝛtāt ſic hētur ītentio ad
medicinas cōfortatiuas et ſtipticas cū ꝑ ſtipticita
tē uniātur ꝑtes mēbri et ſic ipius robur uigorat̄
ꝑ ſtipticitatē ēt ꝯfortatur mēbꝝ ne recipiat. Et h̄
ē ꝙ dixit text⁹ nr̄ cū dixit. Ampli⁹ ꝯſolidatio ſciſur̄
aut ꝯſeruatio ei⁹ ne addatur fit cū medicinis glu
tinationē faciētib⁹ ⁊ ꝯfortātib⁹ i qb⁹ ē ſtipticitas. ⁊
addit. Et quāto ſciſura ē minoꝛ tāto eſt ꝯſolidatio
facilior h̄ itelligatur ceteris parib⁹ ex ꝑte etatis cō
plexiōis diuturnitatis qñ i corpoꝛe melancolico ſe
nilli ⁊ ruptura antiq̄ difficilior eſt ꝯſolidatio q̄3 ⁊ ſi
ꝑua ſit ruptura q̄3 i ceꝛta maiore ruptura oppoſit̄
ꝯdictionib⁹ ut. ſ. dictū ē. ſ͛o attēdeñ ꝙ hic duplex
reꝑitur lr̄a vna dicit qñq3 iuuamētū i ea cū caute
rio ſ͛a lr̄a exterioꝛ dicit cū uomitu credo ꝙ pria ſit
ſanioꝛ. nā l3 uomit⁹ ꝯferat ꝑ h̄ qđ ad oppoſitū diu̅
tit q2 tñ ē mot⁹ ſatis laboꝛioſus ſaltē ut i plurib⁹ du
biū ē ne i uehemēti comotōe fiat vl'nis dillatatio
⁊c. Cauteriū v̄o i uulnere ad ꝯſolidat̄ ualet peꝛ
h̄ qđ cauteriu3 ſua foꝛti ſiccitate exicat per ſe hu
miditatem extraneā per caliditate3 etiā ꝑ accidēs
exicat ꝑ h̄ qđ reſoluit ꝯdempſat ēt ꝑtes membꝛi
⁊ ꝯſtringit eas ⁊ ſic pꝛohibet receptionē materie i
mēbro ⁊ membrū ꝯfortat q̄ oīa pꝛicipaliter faciūt
ad ꝯſolidatōm ut dictū ē. ſ. de modo aūt ⁊ foꝛma
⁊ applicatione cauterij dicetur inferi⁹. S3 dubita
tur nā ex ſupra dictis ad ꝯſolidatōm p̄cipue reqri
tur medicina exicatiua ut ēt exp̄ſſe colligitur q̄rta

q̄rti tractu primo ⁊ q̄rta primi cap. ſupiꝰ allegato
⁊ tñ.d.A.in textu de ip̄is nullã fecit mentionem .
Sed ſolũ dixit ꝙ ꝯſolidatio ſciſure fit cũ medicis
glutinationẽ faciẽtibus ⁊ ꝯfortantibus in quibꝰ ẽ
ſtipticitas ⁊c.Ad hoc dicatur primo ꝙ hoc tanq̄ꝫ
notum ⁊ famoſum relinq̄t uel maxīe cũ in particu
la ſupiore cũ ponit generales intentões in curatõe
pro vna principali intentione dixit.Et exicatio eiꝰ
qđ mollificatũ eſt ſupple ẽ neceſſaria q꞉ ut ſupra
ibidem exponebatur ꝯpletur intentio ꝯſolidatõis
exicãdo id mẽbrum qđ molificatũ eſt ꝑꝑ.ſ.leſionẽ
eius.ut ſ̄.exponebatur.Manifeſtauit ẽt hoc in ꝓ
xima lr̄a inferiore cũ dixit.Et eiꝰ exicatio fit cum
medicinis reſolutiuis ⁊ hoc ſi ꝑ accidens humiduꝫ
euaporare faciẽdo.Et ſic inuebatur non ſolum ea
q̄ per ſe exicant ſꝫ ẽt per accidens in hoc caſu eſſe
neceſſaria maxime cum membꝝ cuiꝰ ꝯſolidatio q̄
ritur ut paniculi ſit nãliter ſitum.Si igitur in ꝯſo
lidatione membroꝝ abſolute debeat medicia eſſe
in primo gradu uel q̄ſi exicatiua ut de mente. d.
A.quarta primi loco allegato ⁊ tertio de ingeio
ſanitatis ⁊ q̄rta q̄rti loco allegato colligitur ſeq̄t
manifeſte ꝙ ſi in membris molibus medicina exi
catiua ẽ neceſſaria in ꝯſolidatione paniculi ẽ ma
xime neceſſaria cum exicatiua in primo reſpectu
humidi non eſſet exicatiua in prio reſpectu ſicci ut
patet intelligenti uel dicatur ſcđo ⁊ notate dictuꝫ
ſingulare qđ ut.ſ̄.dictum eſt obſeruauit ordieꝫ re
trogradum q debet haberi in exicatione ⁊ iđ intẽ
tio ſua eſt qđ in exicatiõe primũ apponãtur ſupra
locum rupture medicine reſolutiue ⁊ exicatiue q̄
medicine iuuant ꝯſolidationeꝫ ꝑ hoc qđ remouẽt
ipediens ip̄am etiã medicine iuuãt poſitiue ut ſta
tim uidebitur deinde apponãtur ea q̄ imediate ad
ꝯſolidationẽ faciunt ut medicine glutinatiue ⁊ cõ
fortantes in quibus eſt ſtipticitas ut ſupra in ordi
ne lr̄e poſuit ⁊ qđ hec ſit mens ſua . patet etiam cũ
ſapore inſpicienti lr̄am in cap.inferiore cum dicet
Et oꝫ ut adminiſtrentur in ea ẽpl'a q̄ ſuper ſciſurã
adminiſtrãtur poſtq̄ꝫ agregata ſunt labia ſciſure.
Ex his uerbis inuebat primo debere apponi medi
cinas reſolut̄ ⁊ exicatiuas deinde ꝯglutinatiuas
ꝯfortantes ſtipticas. Et ratio huius eſt q꞉ ꝯſoli
datio fieri non põt ut.ſ̄.dictum ẽ niſi labia elonga
ta ⁊ diſtenſa adinuicem proxima fiant medicine
aũt glutinoſe ad hanc perfectionẽ ducere non pñt
ergo primo offerende ſunt medicine reſolutiue ali
qualiter ⁊ ſtiptice q꞉ haꝝ uirtute medicinaꝝ mino
rato per reſolutõm humido accidentali horuꝫ mẽ
brorum ⁊ exicato fit ut ꝯuenienter talia membra
proxima fiant ⁊ ſic per medicinas glutinat̄ ꝯſolida
tioni fiunt parata.Et hoc diligenter mente ꝯſerua
te q꞉ eſt tanq̄ꝫ clauis in curatione in applicatione
medicaminũ ⁊ iſtum ordinem ſeruauit.A.i capi.
ut uidebitis. Circa dicta in tertia ⁊ quarta par
te oĩa ſunt clara ſi lr̄a exponatur.Exponatur ergo
ſic.Et reductio eiꝰ qđ deſcendit.i.ꝯſeruatio reduc
ti qđ deſcendit.i.deſcendebat uel ẽ aptum deſcen
dere ⁊ ſupple ꝓhibitio eius a deſcẽſu fit cũ ſtrictu
ra ⁊ ligatura decẽter ꝯſtrictiua.ſ.brachali đ quo
in cap.inferiore erit ſermo ſp̄alis.Et addebat pro
exequẽda alia intentione qđ reſolutio eiꝰ qđ agre
gatum eſt ſupple in iteſtinis uel in burſa fit.i.per
ficitur cũ ẽpl'is facieñ i ydropiſi.i.iuuãtibus i ydro
piſi aſchte.ſ.uel tympaniee q꞉ aquoſitas uel uẽto
ſitas plerũq̄ꝫ ibidẽ ꝯgregatur.Idẽ intelligatur de
vnguentis ſaſcelationibus ⁊ ſimilibꝰ de quibꝰ dictũ
ẽ.14.huiꝰ ⁊ ſp̄aliter dicetur in capitulis iferioribꝰ.
Circa q̄ntam ꝑtem dixit pro executiõe alteriꝰ
intentiõis qđ ꝓhibitio materiei ſupple q̄ habetur
ad cãm añcedentẽ fit cũ euacuatõe ſupple ⁊ dige
ſtione materie añcedeñ ⁊ equatione cibi.i.debita
dieta in oĩbus de q̄bus ẽt ſp̄aliter iferiꝰ erit ſermo
in illa ꝑte ſatis ad pricipiũ Q꞉ ſi addatur ruptura
⁊c.⁊ in alia ꝑte ſequẽte. Quod dixit i ultia ꝑte
Q꞉ ſi ſupple nõ ſufficiũt ad exicationẽ medicie lau
date in ydropiſi tunc extractio aquoſitatis ⁊ uẽto
ſitatis maxie aquoſitatis fit cũ medicinis adhuren
tibꝰ cũ fortitudine ⁊ oꝑatione ferri. Iſta lr̄a ha
bere põt duplicẽ ſenſum.prio qđ fiat talis extrac
tio inſenſibiliter cũ medicinis uehemẽtioris calidi
tatis ⁊ exicatõis q̄ꝫ ſint ille q̄ ut plerũq̄ꝫ laudãtur
i ydropiſi q꞉ ſi in ydropiſi laudantur medicine cale
factiue ⁊ exicatiue in ſo ibi exhibeãtur q̄ ſunt ta
les in tertio et uocãtur ſicut adhurẽt̄ reſpectu illa
rum uel fiat extractio ſenſibilis ꝑforãdo cũ ferro
ip̄m oſſeum q꞉ plerũq̄ꝫ reſudat ad intra oſſeuꝫ hu
miditas multiplicata in inteſtis ⁊ iſte ẽ modꝰ cõis
quo utũtur cirugici de quo modo ut.ſ̄.dixi uidi ſin
gularẽ caſum. Aliꝰ ſenſus ẽ ꝙ extractio fiat cũ
medicinis adhurẽtibꝰ cuꝫ fortitudine.i.cuꝫ meris
cauſticis q̄ ut dixit Auerroys.5.colliget debẽt eſſe
i fine caliditat̄ cuꝫ ſubſtãtie groſſitudie ⁊ aliq̄ñ cũ
oꝑatiõe ferri.ſ.cũ cauterio actuali talia.n. caute
ria maxime laudãtur in mẽbris humidis et laxis
ad exicãdum ut teſtebatur.d.A.ſo canticoꝝ ꝑte
ſa textu ꝯmẽti.17.uterq̄ꝫ ſenſus bonꝰ ẽ magis tñ
placet primꝰ q̄ꝫ ſus Et ſic pꝫ expõ oĩuꝫ haꝝ ꝑticu
laꝝ et ꝯñt totiꝰ cap.ꝑ uos legatis lr̄am. In ſum
ma igitur quãtum ad curã in vl'i primo hẽtis de
bitũ regimẽ in dieta numerãdo a q̄bꝰ cauẽdum ẽ
ꝑcipue ut a repletõe motu plurio ſaltu ⁊c.in cibis
ẽt ab inflatiuis oĩbꝰ potu aque et ab alijs oĩbꝰ mul
tum molificãtibꝰ in debito ẽt ordine ſe hñdi ſm ſi
tum corporis ut reſupinetur et ſedeat ſtrictus ⁊c.
Hẽtis ꝯñter intentões oẽs q̄ haberi debent i re
ducẽdo rupturam maxime paruã ⁊ ꝯñter multo
magis ad alias minus paruas.ſ.ad ueram ruptu
rã inteſtinalẽ q̄ ſunt in ordine ſex.pria ẽ ꝯſolidatio
ſi eſt paſſibilis.ſcđa ſi non eſt paſſibilis ꝯſeruatio
ne maioretur.tertia exicatio membri debilitati ⁊
molificati q꞉ ſine hac non põt fieri ꝯſolidatio . q̄r
ta reductio eius qđ ſtat deſcendẽs in burſa.quita
reſolutio eius quod ꝯtinetur in eo quod eſt ſic de
ſcendens ſi ſit aqua uel uentoſitas q꞉ aliter nõ poſ
ſet fieri apta reductio. ſexta prohibitio materiei
añcedeñ ⁊ fouent̄ ⁊ ſicut dictum eſt licet iſte cões
intentiones optimum habeãt ordinẽ ſm uiam in
tentionis tamen ſm modum executionis qui ſunt
modo retrogrado ordinãde. Habetis tertio ea
quibus dicte intentiones perficiuntur.prima que
eſt ꝯſolidatio perficitur cum glutinationẽ facient

ibus exicantibus ⁊ ꝯfoꝛtantibus .Fa etiam pfici tur cum his.tertia que eſt exicatio membri debi litati cũ reſolutiuis.quarta que eſt ꝛeductio eius ⁊c.fit ſupple cum magna leuitate ꝯprimente ſupi nato homine ⁊ tandem pꝛohibetur deſcenſus cuꝫ ligatura ⁊ ſtrictura.quinta que eſt reſolutio eius quod ꝯtinetur ⁊c.perficitur cũ ualentibus in idꝛo pe ⁊ ſi non cum ferro perfoꝛando uel cauterizãdo ut dictum eſt.ſexta que eſt pꝛohibitio materiei an tecedentis ꝯpletur cum digeſtione euacuatione materie ⁊ equatione cibi.ſ.ordinatione diete .Ec ce uidetis hunc mirabilem ordinem in hoc capitu lo. Sequitur aliud capitulũ:

De Cura.

Si eſt amborum deſcenſio. poſita cura rupturaꝝ in generali. Jam ſpãlius p ſequitur de cura dictarum herniarum. Et qm̃ hernie maxime pꝛicipales ſunt ſex.ſ.zirba lis uel inteſtinalis aquoſa uentoſa carnoſa uarica lis ⁊ apoſtemoſa ⁊ iter has carnoſa uarical' ⁊ apo ſtemoſa magnã ad inuicem habent ꝯformitateꝫ ẽt in cura de carnoſa ⁊ uaricoſa vnicum facit ca pitulum ad quod ẽt reduci poteſt de apoſtemoſa diuiditur igitur tota iſta ps pꝛincipalis in quatuoꝛ partes qm̃ primo determinat de curatione inteſti nalis ⁊ zirbalis ſo de cura ꝛupture aque.tertio de cura uentoſe.quarto de aliis duabus ſimul.Fa ps ibi in pꝛincipio ſequentis cap.qñqꝫ euacuatur ⁊c. tertia ibi regimen in hoc ⁊c.quarta ibi Curatio hoꝝ eſt ⁊c. Preſens etiã capitulũ pꝛincipali diui ſione diuiditur in duas partes quoniã pꝛimo ponit regimen obſeruãdum in reductione talium mem broꝝ in ſitum pꝛopꝛium et ꝯſeruatione ipoꝝ in ta li debito ſitu ſo ipſe ponit medicinas ꝯuenientes ad ꝯſolidationem Fa pars incipit ibi.Et medicie que bibuntur.prima adhuc diuidi põt i duas par tes quoniã pꝛimo ipſe ponit ꝯparationẽ in facili tate reductionis iſtaꝝ herniarũ burſalium et non burſaliũ ponendo ẽt quandã cãm pꝛo ꝯſolidat̃ ſu perius dictũ ſo dat nobis modum i reductione Fa ibi. Et cum ſit ⁊c.de pꝛima dicit ſi eſt amboꝝ .ſ.i teſtini et zirbi deſcẽſio i oſſeum poſſibilis eſt ipoꝝ reductio ueꝝ eſt difficilis ſm ꝯparationem reduc tionis amboꝝ ipoꝝ que in ruptura q̃ eſt deſuper. Ratio huius partis ẽ ſatis manifeſta per rationẽ ſuã ſeq̃ntem quoniã ruptura deſupeꝛ ut inguinal' uel umbilicalis facile cum reſupinatione coꝛpoꝛis reducitur cum uel aliqua breui ꝯpꝛeſſione cũ ma nu illa aũt q̃ ẽ burſalis aliqñ multum difficiliter i mo cum grandi ſtudio ut uidebitur in particula in ferioꝛe nã pꝛopter id.ſ.ꝙ utplurimũ i iteſtinali cõ tinetur uentoſitas ⁊ aliqñ feces extẽdentes inteſti na difficulter ualde aliqñ intꝛa oꝛificiũ rupture re cipiuntur.Addit ꝯñter vnum cuius iõ habita ẽ ſu perius in capi.ſuperioꝛe dixit. Si addatuꝛ ruptu ra incipiatur indeſicando qõ dilatatum eſt pꝑter humiditatẽ.ſ.accidentaliter multiplicatã.Et adu nando quod ſciſum eſt.hoc eſt qꝛ exicãdo adunatur quod ſciſum ẽ ⁊ igeietur in ꝯſolidat̃ eius.ſ.ſup ple cum medicinis glutinationem facieñ ꝯfoꝛtan tibus ⁊c.ut.ſ̃.dicebatuꝛ dixit notanteꝛ ſi addatur ruptuꝛa.ſ.ſipbac nõbilis qꝛ leuis ruptuꝛa de recẽti facta plerũqꝫ ſtanre hoĩe ſuppino ⁊ cũ bono regi mine a natura per ſe cuꝛatur lego litteram. Si ẽ ⁊c.Et cum ſit iobediens ⁊c. Jam ꝯñter dat no bis modum in reductione que faciliteꝛ nõ ſit redu ctio ⁊ modum cõſeruationis ⁊ dixit. Et cum ſit in obediens ad redeundũ.fac vt eger ſedeat in aqua calida.⁊ iplaſtretur ruptura cum lenitiuis aut ua poꝛetur cuꝫ panno calido tam diu donec redeat dixit ſecundo facta.ſ.tali reductione ad cõſeruã dum ne de nouo fluant deoꝛſuꝫ deinde ſtꝛingatur ſuppoſitis medicinis agregationem facientibus ⁊ dimittatur tribus diebus.Et dando oꝛdinem i ſtꝛi ctura dixit.Et ſit ſtrictura cuꝫ inuolutiõibus qua dratis ⁊ in uolutibus pꝛeparatis ad agregandum labia ſciſure.Et addit qõ qñqꝫ cauterizatur ſecũ dum hanc ſtricturaꝫ ⁊ pꝛeparationẽ.Et ad remo tionem cuiuſdam erroꝛis contingentis in actu pꝛa tico de figura plumazoli dixit. Et non adminiſtrẽ tur inuolutiones ſperice quoniam ipſe dillatãt ru pturam maxime aũt in caſu eſt neceſſaria conſo lidatio.Addit ultimo circa hoc unũ caſum.Et nõ opoꝛꝫ ut appꝛoximet medicus.ſ.huic rupture fer rum oio. Pꝛo intelligentia iſtoꝛum dictoꝛum ẽ pꝛimo aduertendum.ut ſupꝛa dictum eſt.qõ aliqñ ruptura inteſtinalis uel zirbalis facile reducitur. .ſ.cum eſt inguinalis uel etiam aliqualiter burſa lis non multum diſtenſa deoꝛſum.nam tunc ſoluꝫ reſupinato coꝛpoꝛe ⁊ ad ſe aeꝛem atrahẽte occul tatur eminentia,aliquãdo uero diſtẽſis inteſtinis multa et elongato oſſeo replentur ipa aquoſitate fecibus interdum uel uẽtoſitate et tunc ẽ dilligẽ ter laboꝛandum in reductione ⁊ i hac doctrina no bis iſinuat.d.A.i pꝛeſenti parte. Jn hoc igitur hebeatur oꝛdo ut reductio cuꝫ facilitate fiat quo niam ſi uiolenta fieret foꝛtaſſis ipſius ſifacis ma ioꝛ fieret apertuꝛa.Laudo igitur ut niſi uenter ſit mollis ⁊ inteſtina ſint uacua anteq̃ꝫ coꝛpus pona tur in balneo ut chriſtẽ ponatur linitiuum tan tum et non attractiuũ qꝛ i atrahendo ſequeretur nocumentum ut cõſtat.Et in emiſſione criſteris habeat cautellã ut patiens nõ ſurgat i emiſſiõe eius ſed ipſo iacente ⁊ ſupꝛa altero lateꝛum decli nante leuiter criſtere emittatur poſtea euacuatis ſuperfluitatibus ponatur in balneo non cõi totus ſed tantum ſtet in concha balnei ita ut partes ge nitales vſqꝫ ad vmbilicũ balneo madefiant ⁊ i ip ſo ſic ſituato miniſter cõtinuo atractendo ⁊ leuiter ſurſum cõpꝛimẽdo reducat voluit tamẽ Raſis in diuiſionibus ꝙ moꝛetur in aqua calida per hoꝛã ⁊ poſtea pꝛematur ad reductionẽ ⁊ ſi pꝛima vice nõ reducantur iterato ponatur in aqua calida. ⁊ ſic ꝯñter continuetur vſqꝫ ad reductionem verũ ego laudarẽ vt videtur textui nr̃o ꝯfoꝛmari vt pꝛimũ ponat̃ patiẽs ſupius ⁊ leuiter manibꝰ ptractet̃ vt ſi poſſibile ẽ hoc mõ reducat̃.Et ſi nõ ſic ſufficiat

cuȝ aliquando ſola ventoſitas ſit in cauſa ꝓhibēs
reditum tunc fiat vaporatio cum panno calido
tamdiu vt dicit textus donec redeat ſupple ſtan
te ventoſitate in cauſa ſed ſi feces dure cōiungan
tur vt aliquando ſit in colica .tunc etiam ante bal
neum laudo fieri fomētationē cum filtro īfuſo in
aqua decoctionis altee maluarū mercurialis flo
rū camomile feni greci ⁊ ſemis lini addēdo bonā
quātitatem butiri ad molificationē.vel ſumere pā
nū lineū duplicatum ⁊ infundere in oleo oliuaruȝ
maturarum oleo amigdol' dul' cū pinguedīe galie
⁊ butiro.⁊ cōtinuare aliquam talium fomtationū
vſqȝ ad debitam reductionem . Qꝛ ſi pur iſta nō
ſuffecerint tunc ego poſtremo laudo poſitioneȝ in
aqua tepida vel calida balnei etiā i cāu humecta
tiui artificialiter cuȝ eis que ſupra ponebant' ponē
do in balneo. Et ſi cōiūgatur ventoſitas vt ple
rūqȝ euenire ſolet in balneo ponantur aliqua reſo
lutiua vt anetū ruta feniculus ⁊ ſemina horū cuȝ
modico vini albi iſtū ordinē nobis poſuit dn̄s Au.
ſed īmo retrogrado ratio cuius ordinis ſumitur in
hoc qꝛ licet humectantia ⁊ molificantia ad redu
ctionem interduȝ ſunt neceſſaria ⁊ ſic utiliter ſer
uant i cura rupture tamen ex parte qua humecta
tur accidentaliter membrum ſciſum. Et cuius
notabilis exſicatio ē neceſſaria ad cōſolidationem
ut ſupra dictum eſt ideo ex parte iſta nocent ſi igi
tur cōpleri pōt intentio reductionis ꝑ euaporatio
nem cum panno calido melius eſt q̄ȝ cum euapo
rat' humectantium.Et qꝛ balneum actuale certis
paribus magis humectat etiam partes quarum
humectatio non eſt neceſſaria q̄ȝ fomtatio ex eo
⁊ magis debilitat.ideo ſi ꝯpleri pōt ꝯfomētatione
decoctōis uel cū embrocatiōibus etiā ex oleis uel
alijs humectantibus ⁊ reſoluentibus magis eius
cōueniēs q̄ȝ formale balneum.Et ſic habetis ordi
nem in reductionem q̄ꝫtum eſt ex parte medica
minū localiuȝ.alia pleraqȝ reſtant que prudentia
medici ſunt regulanda ut uerbi gratia ꝙ ſtet īfir
mus cū plumatio ſub coſſis ⁊ aliquando ſtāte ua
cuitate inteſtinoruȝ ⁊ ſtomaci.fiat leuatio cruriū
ad ſuperiora.⁊ cum illo ſitu miniſter operet' re
ducēdo exhibitio tenuis diete maxime in quanto
fricationes membrorū ſuperiorū ⁊ non inferiorū
hec omnia omitto propter cauſas manifeſtas ⁊ ex
ptus medicus de ſimilibus cōſiderabit . Et ſic ha
betis clarā primam litteram que ſic legitur.Et cū
ſit inobediens ad redeundū.ſ.qꝛ ſit neceſſaria dili
gentia in reductione aut euaporetur cū panno ca
lido tam diu donec redeat ſupple ſi eſt poſſibile.
Et i hoc māifeſtat primū modū eſſe electiorē ⁊ ſi
non implaſtretur ruptura cum lenitiuis ⁊ in hoc i
telligantur fomitationes embrocationes ⁊ ſimilia
⁊ ſi non ſufficiat fiat ut eger ſedeat ī aqua calida
nōte dixit nōnter ſedeat ⁊c. Circa dicta in ſcōa
parte eſt aduertendū ꝙ.d.A.in illis uerbis primo
inuit qō facta reductione primū fiendū eſt probi
bere ne denuo deſcendat ȝirbꝰ uel inteſtina ⁊ hoc
ſit ·cū ſtrictura uex qꝛ p̄ter hoc ēt ſtat intentio cō
ſolidationis paniculi ſciſi que ꝯſolidatio fieri non

pōt niſi per adunationē labioꝝ diſtantiū ipſius pa
niculi que ꝯpletur per medicinas agregationē fa
cieñ ideo oȝ ante ſtricturā.ſ.cum brachali primū
ſuperponi medicinas agregationē facientes .ſ. la
bioꝝ ⁊ iſte ſunt medicine reſoluent' ⁊ exicantes ut
ſupra uiſum eſt que notabiliter differ' a ꝯſolidan
tibus ⁊ dimittātur ſic tribus diebus qꝛ ueriſimile
eſt in tribus diebus reſoluto humido extraneo ⁊
exicato membꝝ ita corugari ut labia vulneris ad
inuicem propinqua fiant.Et tunc ſupple in iſtos
tres dies apponi debent medicine ꝯſolidatiue fac
ta noua ligatura que tunc magis neceſſaria ē q̄ȝ
a principio quoniā a principio intentio adunatiōis
labiorum .aliquando perficitur cum fomentatio
nibus aliquando cuȝ unctionibus ut infra uidebi
tur deinde in tali caſu forte non eſſet incōueniens
ſemel in die renouare medicamina ⁊ ſic ligatura
non ē tantum neceſſaria homine tñ ſemper imo
bilitato ⁊ ſuper dorſum exiſtente ſed in ꝓceſſu ubi
intentio eſt maxime ad ꝯglutinationem que potiſ
ſimum cum gumi ⁊ glutine ⁊ uiſchoſis perficitur
⁊ que ad ꝯpoſitionē cerotoꝝ maxime ꝯueniūt quo
rum actio eſt tarda ⁊ ipſoruȝ uirtutes longiori cō
ſeruāt' tp̄re iō i ꝓceſſu ſtrictura magis firma ⁊ lō
ga ē neceſſaria.Et pp hoc nōte ꝑ ꝯcordia auctoꝝ
de r̄ligatura qꝛ aliq iubēt ñ r̄nouari ligaturā niſi
poſt decem dies aliqui poſt ſeptē aliq poſt duos
vl' tres dies.dicatur ꝙ primi loquūtur i caſu quo
medicine conſolidatiue ſunt applicate ⁊ alii qui
de breuiori termino intelligunt appoſitis medicis
adunationem facieñ tantuȝ verum eſt tamen ꝙ
Gentilis in conſilio ſuo famoſo ad rupturam.di
xit de his medicis intelligens que ad cōſolidatio
nem faciunt.quia varietate dictarū medicinaruȝ
non cōſiderauit.In cōſeruatione adherentie liga
minis ſupra locum.⁊ in adminiſtratione antidoti
.i.medicaminis ſecundū proceſſuȝ dierū debitus
ordo ē ſeruandus.vt neqȝ breuitate hore interci
datur eius actio nec proxilitate euaneſcat ſupple
virtus medicaminis. Sed per quartā vnā quaqȝ
diē vel quintaȝ demū periodica fiat eius inouatio
vbi tamen ligatura eſſet decenter facta ⁊ īfirmū
non grauaret ⁊ tēpore frigido laudareȝ tardari li
gaturā vſqȝ ad ſeptē dies in hoc magis cōſonant
dicta auctorū nec hoc tēpore fiet harū medicina
rum i virtute euaneſcentia. Addit etiaȝ textus
ad debitam formationē illius ligature. Qꝛ ſit ſtri
ctura cum inuolutionibus quadratis ⁊ inuolutio
nibus preparatis ad agregandū labia ſciſure.Ec
ce quomodo voluit in alia ⁊ alia ruptura fieri de
bere aliā ⁊ aliā ligaturā qui oio ex omni plumazo
lo verbi gratia equaliter agregantur labia vulne
ris facti ſecundū longum ⁊ ſecundū latum. In
hoc igitur ſtet bona cōſideratio medici ad ꝯpre
hendendū formaȝ vulneris que tactu ab experto
ꝯprehendi pōt medico ⁊ ſecunduȝ labia vulneris
ita formare plumazoluȝ aliquando quadratū ali
quando triangularem vt ſit ſufficiens ad agregā
dū labia ſciſure.⁊ ipſa ſic conſeruare et cuiuſcūqȝ
figure fiat ita diſponatur vt notat textus qō nō ſit

ſpirice figure quoniaꝫ per ſpiricitatem ⁊ accutiue
quandã ſuper plano ſubintrat in ſciſuram ⁊ ſic cõ
ſequenter ipam dillatat cum tamen neceſſaria ſit
conſolidatio.

Forma autem plumazoli quantũ ad figuraꝫ ut
dictum eſt non põt bene dari ſed in cõi hoie fiat.
ſm hanc ↄpoſitionẽ ipe plumazolꝰ ut ſit.ſ.iiij.digi
tis amplus ⁊ ſit de tella lini multis plicaibus ordi
nata inter quas ponatur totum ⁊ ſit plane figure ⁊
aligetur brachali ſm cõem morem facto ⁊ fiat la
mina facta ferrea ſcḋm quãtitatẽ rupture uel paꝝ
maior ⁊ eſt melius que ẽt tota pãnis ⁊ modico cot
ti inuoluatur non tñ rotunda remaneat imo plana
⁊ tunc ſupra locum rupture ſupponatur imediate
medicamen ſiue ẽplꝰm ſiue cerotum uel unguentũ
ſed cerotum magis laudatur ad ↄſolidatõm ut di
cebatur ſuper corium igitur extenſum ita ut loco
firmiter adhereat ſupponendo ↄñter dictã lãinaꝫ
⁊ ſupra ipam plumazolũ ⁊ tunc ſtringatur cũ bra
chali facto decenter ↄphẽdẽdo labia uulneris ad
agregationem ut dictum eſt.ſ̃. Ex hoc uidetur
magnus error praticantiũ cõiter q cum eadem fi
gura ⁊ forma brachalis vnũqḋq; ligant ⁊ ſtringãt
cuꝫ tamẽ non poſſint cuiuſlibet uulneris labia elõ
gata equaliter in unum adducere ⁊ cã erroris iſto
rum fuit qr exiſtimant ꝙ brachale nihil operetur
niſi ſuſtinere membra ſurſum ne deſcendant cum
tñ.d.A.hic ut uidetis ad aliam principalem intẽ
tionem ipm ordinauerit.ſ.ad agregandum labia
ſciſure ⁊ ipa ſit agregata ↄtinere que eſt magna
pars cure. Et ꝓpterea ſeq̃tur textus ⁊ qñqꝫ caute
rizatur ſcḋm hanc ſtricturã preparatõm quaſi di
cat ꝙ ſi medicamina reſolutiua ⁊ exicatiua nõ ſuf
ficiunt ad hanc unitioneꝫ labioꝝ qñq; cauteriza
mus ad hãc intentionem principaliter quoniaꝫ ut
dixit Aliebras 8.pratice cap.iij. Cauterium enim
humiditatem deſicat reducitq; ultia meatuum.i:
labia uulneris alongata ⁊ adinuiceꝫ arcet. Ec
ce quõ magna intentio eſt ad uniõem labiorũ ⁊c.
poſſet tamen iſte textus aliter induci ut ſit mens
.d.A.ꝙ licet facta ſit adunatio labiorum ꝑ bra
chale cum medicamine reſolutiuo uel exicatiuo.
dubium tamen eſt ſi ſuperponantur medicine con
ſolidatiue ne fiat conſolidatio cum multo maiorẽ
uim in conſolidatione habeat cauterium q̃ꝫ tales
medicine ideo dixit qḋ qñqꝫ cauterizatur ſecũdũ
hanc ſtricturam ⁊ preparationem.i. poſtq̃ꝫ facta
eſt preparatio per ſtricturã. primus tamen ſenſus
mihi magis placet. Aduertendũ primo propter ul
timum uerbum cum dixit. Et nõ oportet ut appro
ximet huic rupture ferrum oino. Cadit dubita
tio non parua de ꝑꝑ hoc ſñiam uariã auctoꝝ. Nã
Serapio q̃nto breuiarij cap.i.in principio cure ta
lis rupture laudat in corporibus duris curam cum
ferro ⁊ adducit hoc eſſe de conſuetudine aliptum
Idem ſenſit Aliebas 8.pratice in principio dixit
ſic ad lr̃am i iteſtinorum eruptiõe que ex ſciſura
ſiphacis ſit medicantibus medicaminibus curabi
lis non ẽ ſupple hernia de qua ẽ rubrica capi. ſed
eius cura ferrum ẽ ⁊ coctura ⁊c. Et huius curam
cum ferro tradidit 6.pratice cap.5. Et in hac
ſñia ſunt aliqui moderniores in oppoſitam parteꝫ
ẽ ſñia.d.A.hic Raſis ẽt in al.⁊ diuiſionibus in cu
ra huius non oppoſuit ferrum. Idem Auenzoar
in hac hernia non ponit ferrum licet in aquoſa ſi
cut ẽt.d.A.inferius. Hec auctorum contradic
tio facit me in hoc ad loquendum ſuſpectum ⁊ du
bium uerum ut non cadam ſub reprenſione conſi
liatoris 12.8.differentia qui cũ reprehendebat ha
ly falſe interp̃tantẽ.G.tertio tegni circa illũ paſſũ
calidiora calidioribus ⁊c.dixit ille nãq; perfectus
iudicatur expoſitor qui mentem iuſte interp̃tatur
dñtis ſiue uerum dicat aut falſum ut ſcribitur pri
mo pronoſticoꝝ ideo conabor ego uerba.d.A. ⁊
ſi forte apud aliquos dubia eſſent ad clarum ſen
ſum reducere. Pro declaratõe ⁊ ↄcordia aucto
rum. Et primo ↄmemorando ꝙ ut.ſ̃.dicebatur in
cap.de cãis ꝙ tribus modis in genere cõtingit zir
bum uel inteſtina deſcendere intra oſſeum aut.ſ.
primo per rupturã ipius ſiphac ſo dillatatis didi
mis per amplificatõm eorum poſſunt diſcurrer̃ zir
bus uel inteſtinã ſo per rupturam ipius ſiphacis.
tertio per relaſſationẽ ⁊ molificatõem eiuſdem ſi
phacis põt igitur fieri deſcenſio membrorum.ſ.zir
bi uel inteſtinoꝝ aliquo trium modoꝝ ſupradicto
rum tñ differenter ut ibidem dicebatur ⁊ ad diuer
ſum ſitum deſcendunt talia membra per unaꝫ.cãꝫ
⁊ ꝓpter alias quoniã ſi deſcẽdant ex apertione di
dimorum tunc perueniunt ad contactum teſticu
li uel teſticulorum ⁊ appellatur uera ramex ut ibi
dem dicebatur ſed ſi ex ruptura paniculi fiat de
ſcenſus uel ẽt ex relaſſatõe tunc zirbus. uel inte
ſtina non poſſunt peruenire ad ↄtactum teſticulo
rum ſed aut recipiuntur inter unã pelliculã ⁊ aliã
burſe ut ex ruptura ↄtingit aut in ipo ſiphac ↄtĩ
tinentur ſicut in ſacho ut.ſ̃.loco illo declaratum
ẽ. Et ex hoc fundamento cum alio addito.ſ.ꝙ
.d.A.hic loquitur de deſcenſu hoꝝ membroꝝ ex
ruptura ſiphacis in textu habebimus prio unum
modum ↄcordie ut.ſ.uellit.d.A.ꝙ non oportet
ut approximet huic rupture ferrum oino.ſ.ad ex
tractionẽ teſticuli ut facere ſolent miniſtri huius
artis ſtante hac ruptura in qua nullum teſticulis
cõicatur nocumẽtum cũ non poſſint talia mẽbra
ad ↄtactum uenire teſticuloꝝ extrahũt teſticulũ
cum hoc tamen ſtat ut ad curationẽ ↄueniat fer
rum.ſ.ſcindendo mirach in loco rupture ⁊ ↄñter
ſumẽdo ſiphac ⁊ tandem ſi expedit cauterizando
ut uidebitur hunc ſm ſenſum ſequebãtur Sera
pio ⁊ Aliebas primũ aũt ſenſum.d.A.cuꝫ ceteris
ſequacibus aliter imaginari poſſumus ⁊ forte cre
do magis ad mentem illorum diſtinguẽdo de rup
tura quoniã alia ẽ magna alia parua alia recens
alia antiqua alia in puero alia in ſene ſanguineo
uel melancolico. Et ſm hoc credit.d.A.cũ Auen
zoar ⁊ reliquis ꝙ ruptura in iuuene maxime non
multum antiquata poſſit cum medicinis reduci.
ut expreſſe Auẽzor dixit in pueris difficiliter ꝑp
ter plantum ⁊ inordinatõm in ſenibꝰ ⁊ difficiliter
ꝑpter duriciem paniculi. Et in his non eſt tutum

cū ferro laborare qm̄ pueri ex dolore facilime diſ
ſoluerētur ēt nō poſſent regimini ɔueniēter ſubici
ſi eis aliqđ diuerſum occurreret accidēs ſenes ēt
ꝑꝑ debilitatē non ſunt tanto labori ⁊ timori expo
nendi maxime in eis ſuperſit modicū tꝑis ad uitā
iuuenes aūt qui tollerare poſſent per hoc qđ ſunt
fortis uirtutis ⁊ patiēter tollerant quietem ⁊ ociū
⁊ non ſic pueri ⁊ regimini per medicinas ɔuenien
ter ſubiciūtur tales ꝑ medicinas ɔueniēter curari
poſſunt. uannū eſſet igitur per cirogiā curā atten
tare. Fundamētū igitur ſuum fuit ꝙ oēs homines
uel apti ſunt ſine graui mortis periculo ferrū tolle
rare ē uel nō ſi ſic ut iuuenes tales curari poſſunt
per medicinas fit ergo per operatōm cum ferro
nec non ɔſilium ſuū eſt ꝙ non approximet ferro
ꝓpter timorē ⁊c. Et hec ſnia. d. A. fuit arbitraria
⁊ multū rōnalis. Aliebas aūt Serapio nolue
runt obſequi illis qui cum ſenes eſſent adhuc ob
ſtinate uolebant ueram talis rupture curationeꝫ
q̄ q2 medicinis fieri non poſſet. Laudabant iſti fie
ri debere cum ferro ⁊ ꝙ hoc ſit uerꝝ pꝫ inſpicienti
ſeriem lr̄e Serapionis que laudabat hoc ī corpo
ribus duris. i. ſeibus ſed ɔſuetudinē aliptum non
ꝙ hoc faceret de principali cōſilio ſed ut uolunta
ti illoꝝ obſequeretur melius ergo eſt blanditine
curare ⁊ clauſam ſuſtinere rupturam q̄ꝫ tali ſe pe
riculo ɔmittere maxime cū per tales rupturā ob
ſeruato debito regimine ⁊ ligatura poſſit homo
uelut ſanus uſqꝫ ad terminū prefixum etatiue de
currere ⁊ ad ɔſeruaī ſpēi ſufficienter ſe exercere.

Non ſic aūt ē in aquoſa uel uaricoſa q2 in aquo
ſa leuis ē cum ferro curatio et ſine timore que ſi re
deat curatio reiteretur. Uaricoſa aūt aliqñ ta
lis ē in iuuene ut per medicinas curari non poſſit.
q̄ niſi curetur debilitatur teſticulus uel forte ɔrū
petur ita ut ille non reddatur ad generationē apt⁹
et ideo in iuuene aliqñ laudatur opatio cuꝫ ferro
notare iſta oīa. Non tñ. d. A. Laudauit lego lit
teram ɔtinuando ad primā poſtq̄ꝫ ſunt reducta il
la membra deinde ſtringatur ſuppoſit᷑. i. prius po
ſitis medicinis agregationē facieñ ⁊ dimittat᷑ ſup
ple his tribus diebus ⁊ ſtet ſupinus ⁊ addens for
mam ad ɔpoſitionē lombaris maxime plumazoli
dixit. Et ſit ſtrictura. i. id quo fit ſtrictura ⁊ ɔſerua
tur ſupple factā cū inuolutiōib⁹ q̄drat᷑ ⁊ inuolutōib⁹
ꝑparat᷑ ad agregādū. i. ita diſpōat᷑ ut ſic faciēs ad
agregādū labia ſciſur᷑ ſꝫ qđ dicebat᷑ ⁊ addidit. Et
qñqꝫ cauterizatur ſm hāc ſtricturā ⁊ preparatio
nem uel q2 cauteriū facit ad hanc intentionē cō
plendam. ſ. ad agragandū ⁊ ſic ɔſeruādum ul᷑ q2
facta ꝑ medicinas ⁊ lombare agregatione tūc ad
ꝑfectam ɔſolidatōm fiat cauterium ⁊ addit ēt de
clarando de forma plumazoli ne ɔtigat error. Et
non adminiſtrentur inuolutōes ſperice quoniam
ipe dillatant maxime aūt neceſſaria eſt ɔſolidatō
Poſtremo addit cañ in ope obſeruādo pro ɔſilio
Et non oꝫ approximetur. ſ. medicus ferrum oino
ſupple ad ɔſolidatōm qđ qño itelligatur ſatis dic
tum eſt De medicinis.

Et medicine Sequitur pars de me
dicinis in qua. d. A. princi
paliter duo facit quoniā primo ponit medicinas
que ad agregatōm magis faciunt ſo que ad ɔſoli
dationē ſa ibi. Et de ēpl'is ɔuenientie ⁊ in prima
ꝑte primo ponit ea q̄ per interius ſo per exterius
ibi. Et oꝫ ut adminiſtrētur ⁊c. primo ēt ponit qui
bus uteñ eſt per ſuperius ſo ponit cañ in appoſit᷑
empl'aſt. ibi ſa Et oꝫ de prima parte dixit Et me
dicine que bibūtur quibus iuuantur habētes rup
turam ſunt ſagenea ⁊ decoītio nucbū cypreſſi ⁊ ꝓ
prie in qua diſſoluta ſunt ſagenea ⁊ diaciminum

Notare ꝙ uſus hoꝝ medicinaliū non ſolum cō
uenit in hernia inteſtinali ex ruptura paniculi ſꝫ
ēt in facta ex dillatatione didimoꝝ ⁊ in relaſſat᷑.
In oībus enim talibus intendimus reſolutioni ⁊
exicationi nam relaſſatio paniculi pendet ad ſuꝑ
flua humiditate ſimiliter ⁊ dillatatio didimoꝝ ut
plurimū. In facta uero ex ruptura primum in
tendimus ꝑparationi labioꝝ que perficitur cum
reſoluentibus ⁊ exicātibus ut ſcpe dictum ē talia
aūt oīa ſunt huiuſmodi. Nam ſanguinea eſt ɔfec
tio magna que ſcribitur ab. A. v. cañ. tractatu pri
mo ualens ut ibideꝫ ſcribitur ad oēs paſſiones fri
gidas ⁊ uentoſitates groſſas ⁊ ad frigus ⁊ ad ſimi
lia ⁊ in ſūma eſt reſolutiua ⁊ exicatiua carminati
ua uentoſitatū quaꝝ reſolutōm maxime intēdim⁹
in curatione cuiuſlibet rupture utꝫ iſpiciēti deſcri
ptionē eius. In nuce cipreſſi ut ſo cañ cap. de ci
preſſo eſt uirtus calefactiua ſiue atractione ⁊ in
hoc ut ibidem differt ab alijs calefactiuis ⁊ reſol
uit humiditates ⁊ in ipa ē uirtus adherere faciēs
qđ ē precipuū in caſu nr̄o. Ideo dixit in cap. de nu
ce cipreſſi qđ ē empl'm rupture ⁊ aliud non dixit
decoītio igitur eius maxime ualet precipue ſi mi
ſceatur cū alio in hoc ēt habēte ꝓprietatē ut ut ſ
de ſagenea. Et ſi coquatur in uino medij coloris
cum modico aque ciſterne erit ɔueniēter diacimi
num ē ɔfectio nota cuius ē reſoluere carminare ⁊
exicare In hoc ualerent alie ɔfect᷑. magis ut tria
cā mitridatū ⁊ relique ɔfectiones ut dianixum cō
fectio de ſeibus proprie Triffora. S. paſita a Me
ſue ſa ꝑte prime diſtinctōis ⁊ ſimiles exhibendo
cum decoīt᷑ ꝑdicta in mane ſm doſes eaꝝ debitas
quas ab. A. ⁊ Meſue locis propriis requiratur

Et oportet ut adminiſtrentur in ea ſup
ple ruptura. ɔñt ponit cañ.
dicens empl'a que ſuper ſciſurā adminiſtrantur.
poſtq̄ꝫ agregata ſunt labia ſciſure. i. adminiſtren
tur empl'a q̄ ualent ad ſciſuram principaliter ⁊ ta
lia ſunt ɔſolidatiua q̄ ut. ſ. uiſum ē cum glutinoſiſ
⁊ ſtipticis ꝑficiūtur poſtq̄ꝫ appoſita ſunt illa q̄ fa
ciūt ad ɔgregatōm labioꝝ ut ſcpe dictū ē. Et poſt
q̄ꝫ tracta ſunt duo oua. i. teſticuli ad ſuꝑiora ⁊ ex
pleta eſt reductio eius quod deſcendit. i. deſcen
debat quaſi dicat facta reductione ꝑꝑ q̄ꝫ contra
huntur ſurſum teſticuli qui elongabātur ꝑꝑ illa
membra deorſum fluxa ⁊ appoſita conſequenter
empl'is facientibus ad agregationem labiorū tūc
apponant᷑ empl'a que ualent ad ſciſuram. i. ɔſo

lidantia Et ſic uidetis ipitiam illorum q̄ſemper cum eodem empl'o curant ꝛ cũ eiſdem medicis de quoꝝ nũero fuit haly tercio tegni ꝯmēto.ig6.q i totalli curatione applicabat tm̃ exicātia cum cau terizantibus ut folia cipreſſi aloē calcē ꝛ acatiaꝫ ꝛc.nullam facies mentioneꝫ ad cõglutinatibus q̄ tm̃ ſunt neceſſaria.Et iſtis empl'is ꝛc.iam ſecũdo ipe applicat empl'm conueniens ēt ad hancitētio nem.ſ.ad adunationē ꝛc.dixit ꝙ empl'm ꝯueniēs eſt id ꝙ fit ex ſauia nuce cipreſſi ꝛ folijs eius ipſa eiꝫ ſunt radices empl'oꝝ ſuper plurimũ iuuamēti quoꝝ ē ꝯueniētia ſupple medicoꝝ.i.aũc.veteres conueniũt in exibitione huius empl'i ad hanc intē tionem ꝛ hec eſt veritas qꝛ ſapio quinto breuiari loco allegato iſtas medicinas uerificat i caſu iſto quoniā nux cipreſſi ꝛ folia eius notabiliter exicāt ꝛ ſauina reſoluit ꝛ effugat uentoſitates ita ꝛ alij plures de nuce cipreſſi.A.ſo can.cap.de nuce ci preſſi qđ eſt aliud e ca.đ cipreſſo dixit hec uerba tm̃.Eſt empl'm rupture quaſi p anothēmaſiaꝫ ſic ſingulariſſimũ in ruptura ꝛ ca.đ ciꝑſſo dixit an barcola uulneꝝ folia eius recentia ꝛ nux ipſius cõ ſolidant uulnera que ſunt in membris duris ut in caſu nr̃o licet hic principaliter non ponatur ad cõ ſolidatōm ſed ad adunationē ꝛ exicatōm de ſaui na de qua ſcribitur ēt ſo can.in ca.de Abel.licet A exponat Abel eſt fructuſ iuniperi tamē re uera eſt ſauina ut patet per Serapionē ca.i.de ſimpli cibus ubi ēt ꝯcordat cum.d.A.in qualitatibus ꝛ proprietatibus eius ipa eſt uehemētis reſoluẗ ꝛ ē exicatio ꝛ ſtipticitas.Et dixit Simō Ianuēſis ꝙ in illo ca.deſſicit auriola membroꝝ capẽ ſup au reola expulſionis ubi dixit ꝙ opaẗ iuniperi ꝛ ſauie ꝯueniunt ſed ſauine opaẗ ſunt fortiores ualēt mi rabiliter in prouocãdo urinā meſtrua ꝛ fetuꝫ ita ut dixerit i de ſimplicib⁹ Serapio ca.i.Et pp cañ ſue ſubtilitatis ꝓuocat meſtrua plus omni medi cina ꝛc.In ſũma igitur tales medicine ꝑcipue ſũt in caſu nr̃o de modo ꝯpoſitionis ꝛ applicationis dicam in fine capituli

Et de emplaſtris Nũc expedita pri ma intentione ꝑ ſequitur aliam.ſ.ordinationē empl'oꝝ que pficiũt ꝯſolidatōm ꝛ poſſet diuidi pars in ptes nouem ſm nouem ponit deſcriptōes.Et inſpicieti primā com poſitionē patet ꝙ in ipa intrant primo glutinantia poſtea exicantia ſtiptica ꝛ confortantia ꝛ in his eſt intentio perfecta.ponuntur eni primo genera gumi que ſunt glutinoſa cum aliquali ſtipticitate ꝛ exicatione ut ſcđo cañ.cap.de gumi.Et ibi eſt fortis textus ꝙ oēs ſpēs gumi ſunt calide licet de dragaganto dixerit qđ ipm ē frigidũ ad aliq̄lē ſtip ticitatē declinās ſed ſufficit nobis qđ ē iuiſcatiuũ cum aliquali exicatione de bedelio non eſt dubi tatio qđ ſit uiſchoſum ē ēt frigidũ ꝛ ſtipticũ ſaltē nũchũ glutē.i.colla piſcium ē qđdam uiſchoſum ꝛ glutinoſum ꝙ abſoluitur a piſce quodā magno ut dixit Serapio ſm Simonē ab iteſtinis piſciũ ꝛ ē ēt aliud glutē corioꝝ quadrupedũ ſilr̃ multũ uiſchoſũ.Tubera ſunt gen⁹ fungoꝝ ꝛ ē id qđ dr̃

Tartufere ꝛ ſunt ꝯplexiōis terree ſed hꝫ admixtā paruā ſubſtātiā ſubtilē iuuātē ad penetrandum ꝛ ideo ſciſitate iuuat ꝛ maxime ſicca quoniaꝫ re cens collecta participāt groſſa humiditate maxi me laudantur arenoſa in hoc caſu.Carnes can croꝝ participāt notabili viſchoſitate ꝛ ſi cũ hoc intēdamus exicatōni poſſumus totum ſumere cũ teſta vel facere aduſtionem eoꝝ modũ aduſtiōis poſuit Serapio ca.i.de cãcro.Et ibi habeẗ ſingu larem medicinam ad morſuꝫ canis rabidi ita vt dixit.S.qđ nunquā vidit aliquē mori cũ illa medi cina.Et dixit ꝙ cancrus fluuial' ſibi debeẗ cũ tota ſua natura ꝙ roſe ēt cũ ſuis capitib⁹ ꝛ alia ſtipti ca ꝛ virtus maxime ſicca talia omnia ſunt ſtipti ca ſequiẗ in libro meo ꝛ meſ.excorticaẗ nō repio apud aucto.meſ.ſed bene reperio mēſce ꝛ ſunt piſſe vel robilie que ſunt genera leguminũ ad me lancolicum declināt ꝛ ſtipticũ ꝛ maxime ſi excor ticētur ꝛ ita credo velit iacere littera ꝛ addit illi⁹ ꝯcte folia altee.i.maluiſci de mecha illius ꝯcte ſunt notabiliẗ exicatiua ꝛ radix ꝛ ſemē eius ꝛ ſti pticitate pticipant vt dixit ſerapio ca.proprio no tate pp illos qui ipſa vtuntur ad humectanduꝫ ꝛ moleſaciienduꝫ ꝛ eſt vſus cōis medicoꝝ licet.A. ea poſuerit maturatiua molificatiua ca.proprio Alumē iameni eſt notabiliter ſtipticũ ꝛ exicatiuũ ꝛ eſt alumē ſciſũ qđ a vulgo de pluuia dr̃.ita ſtip ticũ ē ut ꝓhibeat fluxũ.hũiditatũ accidētaliũ dꝫ ipſius poni modica quantitas in compoſitione ſu mac ſunt genera notabilitaẗ ſtiptica tamaraſcus eſt arbor ſatis vo in ea eſt ſtipcitas cum exicatio ne ſed eius fructus vehementis ſtipcitaẗ vt ca. ꝓprio ſcđum.A.magra eſt terra quedam rubea in ipſa eſt glutinatio ꝛ ſtipticitas ꝛ eſt fortior i cõ ſtructōe ꝛ dixit.d.A.ꝙ eſt lutũ ſigillatum centau ra eſt calida ꝛ ſicca vſqꝫ in tertio ꝛ eſt exicatiua ſine mordicatione ſigillat ꝛ ꝯſolidat vulnera ma la ymo ſcribiẗ ꝙ ſi quoquaẗ cum carne inciſſa coniungit eam. Ecce mirabilē virtutem in cõ ſolidando de Aloes manifeſtuꝫ eſt quod ē calidũ et ſiccum ſtipticũ extra poſitum et confortatiuũ propter virtutem ſtipticitaẗ que eſt in eo cuꝫ aro maticitate iam iſta omnia videtis notabiliter in caſu noſtro conuenire. Ponit conſequēter aliā deſcriptionē que talis eſt.℞.armoniaci ipſuꝫ eſt gumi quo auruꝫ adheret vnde libri ꝛ pgameana eo deaurātur glutinoſum ergo eſt calidum ꝛ ei⁹ exicatio eſt fortis Turis in hoc non eſt dubitatio ſua glutinoſitate ꝛ aromaticitate quod conuenit aloes a ſanguīe ꝛ dabat.i.illarũ ꝯtaꝝ de hoc dic tum eſt qũo ꝯueniat oīum añ.ʒ.iij.bedelij.ʒ.ij. dictum eſt ſupra ponitur in tali doſſi ad refrāgeñ caliditatem ſuperiorum accatie ꝛ ſacracolle am borum añ ʒ.i.de accatia auctores uarie loquũẗ quidam dicũt quod eſt fructus arboris ut diaſco rides.A.dixit quod eſt ſucus cuiuſdam arboris appellate alcharbi ſerapio dixit quod eſt ſpina barbarica ꝛ ex ſuco fructus ꝛ folioꝝ aliquando fit quicquid ſit frigida ſtiptica et multum inuiſca tiua nos autem ut dixit ſimon tali proprio acatia

carentes ex ſuco prunellorū ſilueſtriū expreſſo
et decocto ad ſpiſſitudinem faciamus ſarcacolla
eſt genus gumi mirabile in caſu noſtro. Eſt enim
ut dixit. d. A. glutinatiua ꝓpter hoc ꝯſolidat ⁊ cre
at carnem ⁊ adminiſtratur in emplīs ⁊ in ipſa eſt
uirtus adhercre faciens ⁊c. Et q̄ oīa ſunt fere gu
mi dixit ad ꝯpoſitionem terrātur i mortario ⁊ ma
defiant in principio noctis in aceto ⁊ ſupple ſic p̱
noctem dimittātur deinde terrantur in mane cū
aliquātulo ſauine ⁊ inbibatur ex eis. i. i eis coctū
⁊ ponatur ſup̱ locum. Ecce quō utitur hoc uoca
bulo Emplm̄ h̄. ponit ꝯīter aliud emplm̄ eiꝰ de
ſcriptio talis ē. ℞. maſticis ſacracolle ⁊ thuris p̱
tes equales ⁊ agregentur in uino de paſſis. i. dul
ci uel cocto ad maiorē inuiſcationē ⁊ leniatur. i.
extendatur ſuper pergamenū de pāno ad dr̄iam
pergameni quo utebātur ueteres ꝯſtricte ex uitis
uel inuitis quibus utuntur mulieres ad ponendū
intus machagnanos cōis uſus ē ut exſidatur ſup̱
pāno uel fuſtaneo oīa hic poſita ſunt ſupra decla
rata preter q̄ꝫ de maſtice maxime gumi notū ca
lefactiuū aliqualiter ⁊ ſtipticum minus tn̄ thure
ſed ēt eſt inuiſchatū addit aliud ⁊ dixit aliud ſiſe
illi. ſ. in effectu ē id quod fit ex aloe ⁊ glutie ⁊ thu
re notū ē per dicta. Cōſequēter ponit illam de
ſcriptōm mihi magis gratam cum in ea perfecte
ꝯp̄hendantur omnes intentiones quas querimus
Cuius deſcriptio ſumatur. Nux cipreſſi Thus ⁊
acatia ⁊ balauſtie notabiliter oīa ſunt ſtiptica.
Sacracolla ſanguis drac̄ eſt ſucus rubeus notꝰ
eſt ꝯſtrictiuus ⁊ ꝯglutinat ulcera ⁊ plagas licij
liciū eſt ſucus ſiue ſit arboris ſiue fructus ip̄m eſt
in actiuis fere tēperatū ſed diſicat uſqꝫ in tertio.
unde reſtringit ⁊ ꝯgregat ⁊ ſic maxime ꝯueniret
in medicinis adunationem facien̄ in caſu tn̄ nr̄o
maxime ꝯuenit exicādo ex eo fiunt ſuppoſitoria
de licio ad tenaſmonē notata apothecarijs ⁊ ſunt
opiata mirra ⁊ galle ⁊ ſauina equali menſura ter
rantur bene ⁊ ſufficienter cum gumi prius. ſ. diſſo
luto cum uino cocto ⁊ fiat ut adhereātur ouo. ſ.
parti proxime ouo. i. teſticulo aut in quocunqꝫ lo
co fuerit ruptura q̄ plerūqꝫ ibi eſt eminentia ut
ouum donec cadāt quaſi uideatur iuuare ꝙ cum
hoc medicamine ſic multo tp̄re curetur ⁊ re uera
eſt egregiū ut patet ꝯſideranti diligēter non eſt
aliquid dictum de mirra ⁊ gallis. Sed mirra eſt
guma calida ⁊ ē ſm̄ aliquos ſicca uſqꝫ ad tertiū
reſolutiua uentoſitatū ⁊ in ip̄a ē ſtipticitas ⁊ adhe
rentia ⁊ ꝯſolidat ulcera ⁊ ſibi p̄cipuum ē ꝓhibe̅
a putrefactione ita ꝙ ēt mortuū ꝯſeruat a fetore
⁊c. Ecce quō multipliciter ualet in caſu nr̄o gal
le maxime ſi colligātur imature habet ſubſtātiā
multū terreā ⁊ ꝯſtrictio eaꝝ ē uehemens ⁊ forti
ficant membra laſſa debilia ⁊c. Ponit ꝯīter
aliud emplm̄ bonum ꝙ qn̄qꝫ ꝯſolidat rupturam
infantiū ut. ℞. corticū granatoꝝ. ʒ. x. gallarum i
maturarū. ʒ. v. decoquātur ℥. vi. uini ſtiptici de
coctione uehemēti cortices granatorū uehemēt
ſunt ſtiptice ⁊ maxime grauitati muzi ſilicet balā
tie magis exicent que ēt uulnera coherere faciūt

capita tn̄ ip̄oꝝ ſunt magis ſtiptica reliquis parti
bus addidit. Q̄ reducantur inteſtina ad ſuperio
ra ⁊ embrocetur locus cū aqua frigida ⁊ iuiſce
tur hoc emplm̄ ⁊ non ſoluatur niſi trāſacta ebdo
moda aut in oībus decē diebus ſemel. In his
uerbiſ ēt innuit. d. A. q̄ ruptura i puero aliqn̄ ut cū
ē recens facile per medicinas curatur facta. ſ. re
ductione iteſtinorū que aliqn̄ fit cū embrocatio
ne cū aqua frigida q̄ illa membra ſenſibilia per
cepto nocumento ꝯtrahūtur uel ſi cum operatio
ne manuali neceſſaria reductio fiat ⁊ tunc ꝯīter
facta embrocatiōe cum aqua ueri frigoris labia
uulneris adunantur in puero ꝑꝑ ip̄orum grādem
paſſibilitatē. Et ex hoc haberi pōt clarificatio
apparentie q̄ ad miraculū deducebatur de aqua
fontis in territorio Carauaʒii ducatus Mlī ubi
multi ꝓpter introitum in aqua frigida laborātes
deſcenſu inteſtinoꝝ abiectis brachalibus ſe ip̄os
exiſtimabant curatos cum tamen re uera ꝯſoli
datio facta non eſſet ⁊ ideo poſt parū tp̄ris recidi
nabant plur̄ lꝫ forte aliqui deuotōe ⁊ fide ſanaren
tur quibus reductis emplm̄ ibi appoſitum ſolum
aliqn̄ eſt ſufficiens qđ ſi non ſufficiat ad ꝯſolida
tionem q̄ ibi non apponitur aliquod ꝯglutinans
addidit ꝓpter hoc ⁊ iuiſcetur hoc emplm̄ ſupple
cum aliquo ꝯglutinio uel cum gumi uel dragagā
to reſoluto in uino ⁊c. aliud emplm̄ mirabile ſm̄
eum. ℞. maſticis corticum thuris nucis cipſſi
⁊ mirre ad exicandū ſtipticandum adherens fa
ciendum ⁊ ꝯfortandum glutinis piſciū ⁊ ſacracol
le ad inuiſcādum oīum p̱tes equales diſſoluatur
glutē in aceto uini ⁊ agregentur cum eo medici
ne ⁊ fiat ex eis emplm̄ addit. Et fortaſſe ſufficit
emplm̄ infantibus ꝙ fit ex balauſtis ⁊ pſilio ⁊ ra
dice lilij ſilueſtris de balauſtijs dictum eſt quō
ꝯueniant exicando ⁊ ſtipticādo de pſilio magnā
apud auctores reperio diſcordiā. Nam. d. A. ſo
can̄ ponit ip̄m frigidū ⁊ humidum i ſo i. iꝫ. tertij
ca. de uomitu ponit iuſtificando unam deſcriptio
nem ꝙ pſilium ē ſtupefactiuū Serapio ca. ꝓprio
ponit ꝙ ē frigidum in ſo ſed temperatū i paſſiuis
Idem Auerois qnto colliget ⁊ tamen experiētia
patet ꝙ diſrūpit exituras ⁊ ulcerat in fine. Credo
in iſta difficultate eſſe dicendum ſicut idem dixit
. d. A. ſo can. in canonibus generalibus cap. i. ul
tra prohemiū ubi poſtq̄ꝫ poſuit ꝙ in medicis ſunt
quedam in quibus ſunt due ſubſtantie diuerſe ſe
cundū naturam abſqꝫ p̱mixtione oio dixit ꝙ ex
eis ſunt que ſunt ſenſu ſic apparentes diuerſe ſic
partes citri ⁊ ex eis ſunt que ſunt magis occulte
uidetur enim ut dixit ip̄e ꝙ cortex pſilij ⁊ loqmur
de granis q̄ de iſtis utimur in medicinis ⁊ ꝙ ē ſu
per eius corticem ſit fortis infrigidationis ⁊ medu
la ⁊ farina que ē in ip̄o ē fortis calefactionis. ita
ut ſit medicina rubificans et ulcerans et cortex
eius ē ſicut uelamen diſtinguens inter ea hec. A.
Et ideo pratici cum uolunt uti pſilio ad infrigi
dandum infundunt in aqua tepida et ab eo educi
tur in aqua mucalago que latebat ſupra corticē
ſecundum quam partem eſt frigidum et redditur

humidum ſaltem per infuxionem ⁊ fit ut aliquan
do ſit ſtupefactum maxime ſi infundatur in aqua
lactuce uł ſemperuiue ⁊c. Subſtantia uero intri
ſica eſt notabiliter calefactiua ⁊ exicatiua ⁊ ideo
ſi rumpatur uel terratur operatur ita ut diſrūpat
exituras per hoc ꝙ penetrat uirtus medule eius
que calida ē ⁊ exicatiua ita ut ſit ulcerans ⁊ id qđ
ē crudum ex eo facit etiā cruda magis ⁊ refrenat
eam ⁊ hoc ē qꝛ non actuatur niſi pars ſuperficiał
frigida tātum quando autem rumpitur ⁊ infundi
tur in aqua ſm quem modum utimur eo in ēpl'is
ad rupturam ⁊ maxime ad ramicem inteſtini īfan
tium ⁊ eminentia umbilici ut Serapio in ca. pro
prio de pſilio tunc refrangitur intenſa caliditͣ que
ē in ſubſtantia per infuxionē ⁊ permixtionem cuꝫ
parte mucilaginoſſa que latebat in ſuperficie ⁊ ſic
redditur totum aliqualiter uiſchoſum cum aliqua
li confortatione ⁊ ſic in caſu noſtro ualet taliter
igitur eo utamur ⁊ iſtum modum poſuit Serapio
loco allegato ˚Radix lilij ſilueſtris albi que quan
tum ad ſubſtantiam terream ē deſicatiua ⁊ ē cali
dum ꝯfortatiuū yreos tamen ē in omnibꝰ illis for
tior ⁊ ē cum hoc ſtipticum ⁊ forte de illo loquitur
.d.A.h addit ⁊ fortaſſe ſufficit niſi ut facias ēpl'm
ex lenticula aque. Iſtam eandem ſententiā po
ſuit Serapio qđ confert crepature inteſtinali in
fantium ⁊ forte a tota ſubſtantia ē ipa herba que
dam que notat ſupra ſuperficiem aque maxime
paludibus multum uiridis ⁊ ē rotunda ſiſiſi figu
ra lenticule. Et fortaſſe ſufficit ut leniantur eo
rum rupture cum bedelio diſſoluto in uino ⁊ oleo
ſambucino ⁊ caſtoreo de bedelio dictum ē oleuꝫ
ſambucinum habet uirtutem deſicatiuam ⁊ con
glutinatiuam reſolutiuam temperate dixit .S. In
ſambuco uirtus eius prima ē que deſicat ſa ē que
incarnat ⁊ reſoluit temperate caſtorium ē notabi
liter reſolutiuū ⁊ exicatiuū ideo maxime ualet qñ
ē aquoſa ut dixit textus addit ⁊ fortaſſe ſufficit ſi
ad curam cum ſanicħ ⁊ ordeo uel pultibus ordei
in quibus ē uiſcoſitas ⁊ glutinatio maxime ſi redu
cantur ad ſpiſſitudineꝫ empl'i ⁊ ſic habemus expo
ſitionem totius cap. Conſequenter ſumendum
ē cap. ⁊ deinde ponendus ē modus magis ordina
rius domeſticus ⁊ clarus in opere apponendo ēt
electas magis medicinas in iſto caſu. In cap.
igitur primo poſuit ꝯparationem in facilitate re
ductionis hernie inteſtinalis burſalis ⁊ inguinalis
⁊ in ſumma dixit qđ facilius reducitur iguinalis.
⁊ que ē deſuper ꝙ burſalis deinde ipe fecit memo
riam cuiuſdam ſingľis in iſta materia ut quod ad
conſolidationem primo preueniāt deſicāda humi
ditatem accidentalem membri dillatāti ad aduna
tionem labiorum faciendam deinde principaliter
ipe ponit modum in reductiōe ſi ē aliqualiter diffi
cilis ⁊ ibi ut .ſ. dixi modo retrogrado inſinuauit ꝙ
primo uideatur ſi pertractando tātum manibꝰ re
ducatur ⁊ ſi nō ponatur pānus calidus ad euapo
rationem uentoſitatis que ē aliquando in cauſa.
Et ſi non ſufficit qꝛ ibi forte ſit alia materia impe
diens tunc ponatur ſiltrum in balneo infuſſum.

uel decoctione que fomentatio ſi fortaſſis nō ſuffi
ciat tunc ponatur in balneo ⁊ hoc ſignanter fecit
propter cām neceſſariam ut .ſ. dictum ē. Conſe
quenter facta reductione dedit nobis modum cō
ſeruandi debitum ipoꝝ ſitum cum ligatura ⁊
ſtrictura manifeſtando formam ſtricture ⁊ maxi
me plumazoli in hoc ꝙ non ſit ſperice figure ⁊ ī ce
teris non dedit formam nꝫ dari pōt qꝛ talis ligatu
ra ſit etiā propter preparare agregationem labio
rum uulneris que aliter ⁊ alio modo fit ſcđm diuſi
tatem ſciſure ut idem dicebatur. Et dixit qđ ñ
oportet ut tali rupture approximet ferrum oio qđ
qđo intelligatur dictum ē ibidem. Conſequen
ter ipe ponit medicinas ⁊ primo agregationem fa
cieñ ſo conſolidantes ⁊ prius eas que per interius
ſumuntur ⁊ ꝯſequenter que per exterius uſqꝫ ad
illam parteꝫ ⁊ de ēpl'is ꝯueniētie ⁊c. ubi ponit me
dicinas facientes ad conſolidationem ⁊ prio cōes
ſo ꝯtrahendo ad rupturas infantium ⁊ in ſumaꝫ
fuerunt viiii uidiſtis iſtarum omnium clarificatio
nem. Iam igitur agredior ordinem habenduꝫ
in opere ⁊ quoniā alia intentio ē ad morbum alia
ad cām alia ad accidens ⁊ non poteſt hic perfici
cura morbi niſi ſumatur primo a remotione acci
dentis ut a deſcenſu inteſtinorum primum igitur
pūtato corpore ſi inteſtina ſint in oſſeo reducātur
ſm modum dictum circa lrām ⁊ iungatur quies
infirmo ymo iaceat ſupinus cruribus aliqualiter
eleuatis ⁊ ordinetur dieta declinando in oibus ad
regimen exicatiuū ⁊ in principio aliqualiter cale
factiuū et in proceſſu minorato exicatio tātuꝫ ad
bibeantur cum ſtipticis aliqualiter glutinoſa .ut
pedes uitulorum gelatine uūa groſſa nigra aliqli
ter dulcia cibaria de paſta oua ſurbilia recentia
uel modicum cocta caſeus recens modici ſalis ⁊
huiuſmodi utentur ꝯtˀ oīa aperitiua humectā
tia lubrica īciſiua ſubtiliatiua ⁊ acuta aperitiua
ut uina alba ſemina calida ut anexum feniculū ⁊
talia humectantia ēt ⁊ lubrica ut brodialia rape
ficus uue caſſia pruna ⁊ talia inciſiua ut accetoſa
oia ſubtiliatia ēt uitentur ut ſpēs acute ut cinamo
mum .ꝫꝫ. macis galanga piper ⁊ ſimilia ⁊ radices
acutoꝝ calidorum ⁊ ſubtiliatiuoꝝ ut cepe raffani
alia ⁊ talia oia uitentur quoniā talia omnia uidē
tur in cām relaſſationis uel ſolutionis imediate uł
ſaltem mediate addere. Sed ad medicinalia
magis ueniendo habendo intentionem ad cauſaꝫ
relaſſationis uel prohibitionis conſolidationis q̄ ē
humiditas ſuperflua prohibitio cuius ut ſupra di
cebatur in cap. de cura in generali in fine fit cum
euacuatione ⁊ equatione cibi .i. dieta de qua iam
dictum eſt ſumatim reſtat ut fiat euacuatio prio
tamen facta ipſius digeſtione cum appropriatis
ſirupis inter quos laudo ſirupum talem domeſti
cum .℞. mellis rorati collati .℥. ij. ſirupi de ſticha
dos ſirupi de duabus radicibus ſine acceto añ .℥.
ʒ. cum aquis betonice meliſſe ⁊ mente añ .℥. ij.
miſſ pro duabus vicibus ⁊ continuetur quiqꝫ vel
ſex diebus poſt quem ſumptum in aurora dormia
tur per horam ad minus ⁊ tardetur prandium ho

ris tribus. Et ſi placeret facere ſiruptum magiſtra
lem habentem hanc cõmunem intentionez ⁊ in
tentionem appropriatam ẽt in exicando ⁊ probi
bendo dillatationem vulneris ⁊ adunando labia
vulneris diſtenſa preparando ad conſolidationẽ
poteſt fieri ſirupus vt infra. ℞. radicum anagali
ci vel anacalis ſecundum .d.A. ſecundo cañ radi
us Serpentarie ⁊ celidonie cipi Serpilij mente
meliſſe nepite gatarie camedreos añ M.i. d̃quo
quantur in aqua vſq; ad medietatez ⁊ collentur
⁊ ad omnes duas libras iſtius decõis ponat̃ libr
j. mellis vel zuchari ⁊ dequoquatur vſq; ad per
fectionem ſirupi ⁊ exhibeantur ex eo. ℥.ij. cuz to
tidem aque betonice ⁊ mente ⁊ continuetur vt ſu
pra et clarificetur aromatizãdo cum mace ⁊ lau
dano quoniam ut dicit Serapio ſecundum Gal.
agregant ⁊c. Quibus ſic ſumptis ſirupis exhi
beatur medicina ſolutiua fl'atis in corpore cõmu
nis habitudinis ut infra. ℞. agarici electi ſubtili
ter triti. ʒ.i. ſ. ʒʒ. ℈.i. icorporẽtur in forma trociſ
corum cum oximelle. ſ. exicentur in umbra per
diem deinde diſſoluantur terrendo ⁊ infundantur
in aquis meliſſe betonice ⁊ rute ad minus per ho
ras decem deinde facta bona expreſſione collatu
re addatur el'l'ij idii. ʒ.ii. mellis roxati. ℥.ii. miſſe
⁊ fiat potio ualet hic benedicta Nicholay con
fectio de datillis ualent el'l'm indii mai⁹ precipue
confectio etiam allraf meſue hic ſingulariter
ualet quoniam confortat uiſcera molificata eua
cuando ſuperfluit̃ in toto corpore ex his poteſt fie
ri confectum in forma bolli cum zucharo apponẽ
do doſim conuenientem que in locis propriis per
quirantur ⁊ in forma pill'ata ualent pill'e auree
dicte turbice que tamen multo fortiores ſunt ſecũ
dum. N. nec ſic in propoſito placent ſicut pill'e me
ſue ualent pill'e fetide . ualent ſingulariter pill'e
de bedelio quia preter id quod euacuant conſtri
gunt conueniunt etiam agregatiue maiores ꝓp
ter bdelium ⁊ merabolanos ⁊ reliqua multa in
caſu noſtro conuenientia. Et tales medicine ma
xime proficiunt in deſcenſu facto per relaſſatio
nem exhibeantur ſecundum modum medicinarũ
acutarum exhibendo lauatiuum ex aqua mellis
hora conuenienti ⁊c. Et poſt euacuatam bene
mãm ꝯſumptõe ꝯueniũt medicine triachales de
quibus ſupra in capitulo dicebatur ut ſalzanea .
mitredat̃ ⁊c. unde ſequenti mane exhibeatur po
tio ut infra. ℞. mitridati. ʒ.i. diabugl' ℥.ſ. cum
uino calido parum ſumatur Sequentibus dieb⁹
duobus uel tribus in mane per duas uel tres ho
ras ante paſtum ſumatur morſelum unum ꝯfec.
de quibus ſupra ut dianix. aiaciminum ⁊ huiuſ
modi ad reſoluendum ⁊ exicandũ. Et hoc quã
tuz ad ea que interius ſumũtur intentione habita
ad cauſam. Sed quantum ad exterius ſumen
da primum laudo ut fiat medicamen .d.A. ſecun
dum hanc formam ℞. ſauine M.i. nucum ciprſſi
⁊ foliorum eius an. ℥.ſ. buliant in uino nigro ⁊ aq̃
equalis quantitatis bona decoctione deinde facta
collatura omnia ſimul bene piſtentur. ⁊ cuz oleo
camõilino redigantur in forma emplaſtri ⁊ ſuper
ponatur calidum ſuper loco rupture ⁊ bis in die
mutetur. Et ſi apponatur parum melis ad conti
nendum erit conueniens poteſt etiam in decoctio
ne eadem infundi petia triplicata ⁊ loco ſuperpo
ni ⁊ pluries in die hoc fiat epitimando ad hanc i
tentionem ualeret decoctio ſpice ſquinanti abſin
thii camedreos ſerpilii cipi nucis muſch. ⁊ ſimiliũ
⁊ ex pulueribus horum uel aliquorum iſtoruz cũ
oleo de menta coſto ſpica ⁊ ſimilibus ⁊ modico
cere fieri poteſt unguentum ad ſuper ungendum
Et iſta eadem continuentur a principio ſuperpo
nendo laminam cum brachali ut ſupra dicebat̃
ad probibitionem defluxis cum cõtingat aliquã
do per lectum moueri uel ſedere poſſet ad hanc i
tentionem fieri cerotum cuz uirtute medicaminũ
de quibus pauloante dictum eſt. Sed non eſt ma
gna cura quãdo talis exicatio humiditatis ⁊ adu
natio labiorum adinuicem ſatis breui tẽpore fiet
In quo etiam tempore laudo ut ſtomachus in di
gerendo iuuetur cum aliquo unguento ſtõaticho
uel ciroto ne ſuperfluitates aquee multiplicẽtur
⁊c. Expedita hac intentione nunc ad morbum ⁊
conſolidationem reſtat principalis intentio que
cum ſtipticis ⁊ exicatiuis ⁊ glutinoſis perficitur
interius ⁊ exterius per interius igitur compleri po
teſt cum pulueribus per os in el'iis pil'l'is confec
tionibus in morſellis que ⁊ ſi multipliciter uaria
ri poſſint tamen propter non multiplicare nimis
remedia unde aliquando fit ut difficultez electior
habeatur medicina ponam tantummodo exem
pli cauſam unam ⁊ aparere meo electionem pul
uis igitur in caſu conueniens ſit talis. ℞. ſtipi
tum Serpilii montani caude equine ⁊ radicis
eius radicis ſigili Sancte Marie anna . ʒ.ij. ra
dicis ualeriane . ʒ.iij. iſta ſola ut refert Lafran
chus Mediolanenſis per ſe curauit pillorum le
poris boliar̃ turis ematites anna . ʒ.i. acatie mu
mie anna . ʒ.ſ. miſce fiat puluis ſubtilis de quo ſu
matur in mane cum modico uini rubei tribus die
bus. Sequentibus uero diebus quattuor ſu
mat ſirupum ut in fen. ℞ omnium conſolidaꝝ
corrigiole plantaginis quinqueuernie anna . ℥.i.
roxarum thuris maſticis ematitis anna . ʒ.ij. mir
tilorum ſumac ſanguis drag anna . ʒ.i. ⁊ decoquã
tur in aqua pluuiali ⁊ cum zucharo ſiropizetur
poteſt etiam exhiberi ante cenam per tres horas
ſtomacho uacuo cum aqua mente ⁊ plantaginis
⁊ ſi cum eo poſueris parum pulueris leporis uiui
in olla combuſti melius operabitur poſt iſtos dieſ
ſumi poteſt ad quantitatem nucis in mane cum
uino nigro de el'l'io ut in fen ℞. radicum ana
galici bene decoctarum in uino nigro ⁊ poſtea op
time contrictarum ⁊ mellis diſpumati anna libr
. ii. quoquantur lento igne uſq; ad perfectionem
et poſtea ſuperponatur puluis infraſcriptus.
℞. ſanguis drac. ℥.ſ. maſticis et pillorum leporis
inciſſorum anna ʒ .ii. lapis ematitis. ʒ.i. nucis ci
preſſi ℈.ii gariofolorum macis cinamomi nucis
muſchate anna . ʒ.ſ. ciperi ʒʒ croci an. ℈.i. et bñ

incoꝛpoꝛentur ⁊ vſui reſeruentur. In hoc etiaꝫ
valeret Ell'uꝫ gentillis ſed vt promiſſi non intēdo
remedia multiplicare ⁊ illam deſcript̄ poſui in cō
ſcilio meo in tali caſu pro quadam nobiliſſima
domina brogunda ibideꝫ ſi placet recuratis pill'e
precipue in iſto caſu valentes ſunt gentilis artifi
tioſe multum ⁊ ſingulares deſcriptio quarum eſt
vt in fen. ℞.raſur̄ vel limature ferri.ſ.calibis.℥.
ſ.pillorū leporis minutiſſime inciſſorum.ʒ.iij.nu
ciſ cipreſſi mumie ſanguinis dracōis ypoqſtidos
olibani acazie an̄.ʒ.ij.naſturcij draganti mirre ci
peri an̄.ʒ.i.terrātur ⁊ conficiantur cum ſupo con
ſolide maioris. Sed notate precipue quod nocte
qua ſumūtur debet patiens tenere ſuper loco fra
cture magnetem ſufficientem magnitudinis lenē
⁊ aplanatam ſuper carne nuda poteſt etiam fie
ri confectio qua vti poteſt ante cenam per horas
duas in hac forma. ℞. draganti gumi rabici aſſi
foliorum roxarum ſiccarum ⁊ ſeminis eius ſpodij
acazie ypoquiſtidos amilij lapis ematitis boliar
meni terre figilate coralli an̄.ʒ.i.turris nucum ci
preſſi ciperi an̄.ʒ.ſ.croci ⁊ cinamōi an̄.℈.ſ.pul
uerizentur ⁊ cum zucharo diſſoluto in aqua men
te ⁊ portulace quod ſufficit ⁊ fiat confectio i mor
ſelis. Ultimo reſtat ordinare ad hanc intentio
nem ea que exterius ſunt applicanda ⁊ talia exhi
beri poſſunt ⁊ p viā epitimationis empl'i vnguē
ti ⁊ ceroti licet cerotum ſit conuenientius ad hāc
intentionem propter cauſas ſupratractas de ſin
gulis tamen habeatur in opere maior copia po
nam exemplum primo epithimatis vt in fen. ℞.
ſanguinis porci veteris ſani libr.ij.liquefiat ⁊ cū
cinere radicis caparis ⁊ pulueris naſturcij miſce
antur ⁊ cum petia epithimetur ⁊ ſi parum gumi
in vino nigro diſſoluatur ⁊ ſecum miſceatur erit
conuenientius Empl'm fiat ſecundum hunc mo
dum. ℞.picis naualis collofonie an̄.ʒ.vi.ſanguis
drag.ematites mirre ⁊ mumie ariſtologie rotun
de ⁊ longe an̄.ʒ.i.roxa.galarum conſolide maio
ris ⁊ minoris an̄.ʒ.ſ.omnia propter gumas pulue
rizentur que diſſoluantur in vino ⁊ cum albumi
ne oui quod ſufficit ad incorporandū ⁊ fiat ēpl'uꝫ
poſſet ad neceſſitatem ſine magno miniſterio ſic
fieri. ℞.zuchari roxati ℥ ij.michlete atanaſie an̄
ʒ.ij.omnia ſimul miſceantur. ⁊ loco ēpl'i ſuperpo
nantur ⁊ ſi non ſit ſpiſſe ſb'e addatur de diacotoni
tem ſine ſpeciebus quantum ſufficit. Et non mire
ris ſi iſta etiam exterius vnguentum fiat ſecūdū
hunc modum. ℞.olei mirtilorum.℥.i.ſ.olei roxa
ti.℥.ſ.lapis ematitis turis maſtricis boliar̄ mu
mie ſanguinis drag.ſemis naſturcij an̄.ʒ.ſ.ponan
tur in cazolla oleum ſuper ignem ⁊ buliāt ⁊ tan
dem cuꝫ cera quod ſufficit ⁊ fiat vnguentuꝫ. fiat
etiam Cerotum vt in fen. ℞.glutinis piſciū ⁊ glu
tinis de corijs bouum gumi arabici draganti ma
ſtricis boliar̄ ſanguinis drag.an̄.ʒ.ij.turis.ʒ.iij.pi
cis grece.℥.i.picis naualis.℥.ij.mumie.ʒ.iij.glu
tinis carpentariorum.℥.ſ.liquefiant pix naualis
⁊ greca ad ignem ⁊ cum liquefacte fuerit addan
tur glutina ⁊ his liquefactis ⁊ incorporatis depo
nantur ab igne ⁊ ſuperponatur puluis ſuprascri
ptorum ⁊ bene incorporentur ⁊ cum infrigidari
inceperint fiat ex eis magdaleon ⁊ reſeruetur ex
tendendo ſuper corio ⁊ in tempore renouando vt
ſupra dictum eſt. Et de iſtis ſum contentus quan
tum ad localia. Quando tamen iſta localia nō
ſufficiunt in certa hernia ad perfectioneꝫ cure cō
uenit approximare cauterium vt in facta a relaſ
ſat̄ paniculi ſiphacis deſcendētis cum inteſtinis
inter mirac ⁊ os femoris ⁊ in facta etiam ex dilla
tatione meatuum niſi fiat a ſiccitate vt aliquādo
fit vt's dicebatur ſecundum Anenzohar quando
in compl'one humida naturali aqua vt multum
tales pendent diſpoſitōnes conueniunt omnes au
ctor̄ ſuper iuuamento cum cauterio in eis exican
do humiditatem ſuperfluam ⁊ membrum confor
tando ⁊ membra adunando elongata. Sed nū
quid cauterium melius ſit cum medicina combu
rente vel cum ferro ignito determinauit Albuca
ſis particula.30. azarani capitulo primo in his
verbis. Et ſcitote filii quod ex ſecuto curatiōis
per cauteriū cū igne ⁊ bonitate eius ſuper caute
rium cum medicina comburente eſt quoniam
ignis eſt ſimplex cuius actio non peruenit niſi ad
membrum quod cauterizatur ⁊ non nocet mem
bro alij coniuncto niſi nocumento paruo medici
ne vero comburen̄ actio peruenit ad illud quod
elongatur ex membris ⁊ fortaſſe facit accidere
in membro egritudineꝫ difficilis ſanationis ⁊ for
taſſe interficit ⁊c. Et cauſa huius dicti vt colli
gi poteſt ibidem ex verbis ſuis ſumitur ex actua
litate ⁊ ſimplicitate ſubſtantie ipſius ignis ⁊ po
tentialitate ⁊ comiſtione ſubſtantie ipſius medici
ne nam medicina quia paulatim ad actum ſue
operationis deducitur ⁊ dolorem preſtat tempore
longo facit humores currere verſus loca propin
qua ⁊ aliquando propter ebulitionem in humori
bus factam cauſatur febris maxime quia tale far
macum agit putrefaciendo vt aliqualiter quin
to de ſimplici medicina colligitur ⁊ quia longiorē
effectum inducit quā cauterium ignis ex eis mul
totiens derelinquitur malitia complexionis in
membro difficilis fortior ſanationis quod non fa
cit ignis cuius actio eſt ſubita eſt tamen dolor
ignis intenſiue maior quam medicine quoniaꝫ vt
dixit Serapio de ſimplicibus in ſermone vniuer
ſali de ſecundis virtutibus medicinarum ſimplic̄
can. de medicina adurente tales medicine groſſi
tudine ſubſtantie tarde alterāt ⁊ paulatine ideo
alteratio non ſic eſt ſenſibilis ſicut alteratio ignis
ſubita. Regulariter igitur eligibilior eſt operatō
cum ferro quam cum medicina. Et poteſt ſumi
etiam ideo ex hoc quod magis i poteſtate noſtra
eſt vt auferamus cauterium ferreum cum volu
mus quam cauterium medicine ⁊ maxime liqui
de. In aliquibus tamen caſibus contingit vt eli
gatur cauterium cum medicina primo vbi infir
mi eēnt timidi credētes maiorē dolorē m'lto ⁊ ipō
tabiliorē ex igne q̄ medicīa ita vt neq̄q̄ paterent̄

ſibi applicari ignem tunc eligimus medicinas ꝑ
pter quod dixit.d.A tertio cañ fen.xv. Si ſple
neticus nõ tolleret ignẽ admiſtrent cauteria cuz
medicis ſecundus caſus eſt in fiſtula antroſſa cu
ius orificium eſt multuz anguſtũ ſtante profundi
tate lata ubi nõ poſſet ſine grandi ꝑtium circũſtã
tium lexione in profundũ ꝑtingere ⁊ tunc eligim⁹
apponere medicinas tertius caſus ẽ ubi locus ſit
multuz neruoſus uel artarioſus ſuꝑ que membra
amplius põt imprimere cauterium cuz igne min⁹
aũt ledit cauterium cũ medicina debite ↄſtructũ
cũ eius uirtus non ſit adeo uehemẽs. In his igit
caſibus eligimus cauteriuz cuz medicis de mate
ria uero cauterij actualis ⁊ ſi ſcðum aliquos mo
dernos multiplex reperiat tñ veteres duplex me
tallum acceperunt vt auruz ⁊ ferrum ⁊ qð ipſoꝝ
ſit eligibilius in hoc multũ veteres añ albucaſim
ſunt diuerſificati. Sz diciſſio ſtet in hoc ꝙ de cau
terio poſſumus loqui dupliciter.ſ.ſecũdũ ſe tãtuz
alio modo in relatione ad operantez medicũ. Si
de ipſo fiat ↄſideratio ſm ſe tñ ſic manifeſtum ẽ
ꝙ cauteriũ auri eligibilius ẽ cũ aurũ ſit metaluz
nobilius quã ſit ferruz ⁊ magis tẽperatũ ⁊ huma
ne nãe magis ꝓportionatũ ſi autez ſit ↄſideratio
ad opantem ſic cauteriuz cuz ferro ẽ laudabilius
qꝛ in tali cauterio auri põt eſſe deceptio ⁊ ideo oꝫ
vt caueatur ille error medicuz eſſe multum exer
citatum qui cognoſcat ⁊ expientia ſciat comẽſu
rare calorem ignis in eo ita ut nõ ſic igneat vt liq̃
ſcat ⁊ in laminas ↄuertat ⁊ nõ ſic fiat debilis igni
tio vt infrigidetur añ cauterizatõnẽ perfectam ⁊
qꝛ pauci ſunt tales ne igitur accidat error melius
ẽ vti cõiter cauterio ferri q̃ȝ auri vt Azaranius di
xit loco ſupra allegato ⁊ ideo ↄciliator differẽtia
ccxxvij. diuiſit iſtam mãm in duobus verbis ſic
abſolute eligeñ ẽ cauteriuz auri quo ad plures ãt
ferri de tpe vero cauterizationis ⁊ qbus in corpo
ribus magis ↄueniat hic nõ tractabo cum iam vi
deamur ſatis in principali diſgreſſiſe ꝓpoſito ⁊ ſi
ꝑtinenter factum ſit ſi diligenter lector cõſidera
bit. Sed ꝓ hac tota materia ad maiorẽ copiã
⁊ integritatem recurratis ad ↄciliatorẽ. differẽtia
ccxxvi. ⁊. ccxxvii. vbi clare hec hẽbitis ⁊ ad aza
raniũ loco allegato ⁊ ad ea que ſcribuntur cõiter
per doctores ſuꝑ quarta primi ca. xxviiij. ad ꝓpo
ſitum aũt noſtrum redeundo dicamus ꝙ in caſu
noſtro cauteriũ vtrũqꝫ ꝑt ↄuenire vt pꝫ ꝑ iuuamẽ
ta ipſius que colligunt a.d.A. loco allegato i pri
cip. ca. Sed vt ad opus veniamus in caſibus nr̃is
vbi ſit ſola relaſſatio paniculi vl didimi dillatatio

Et vellimus vt cauterio potẽtiali habeatur ta
lis ordo vt primũ diſtẽſo corpore precipue ei vt te
neat anellitũ ſuũ ita vt appareat locus relaſſatio
nis vt expreſſe concludere poſſit de dillatatiõe di
dimi quo facto ſigna locũ ſuꝑ os femoris ⁊ appo
namus medicamẽ ſuper loco icipiendo ab ore ⁊
augumentando procedens donec ad debitã quãti
tatẽ perueneris ⁊ qñ locus circulariter fuerit exſi
catus ↄueniẽter ꝓfundãdo ꝓcedas ſucceſſiue di
minuendo ſcðm ꝓceſſum augumẽti precedentis.

⁊ cum profunda vis vſqꝫ ad paniculuz excluſiue
tunc cura locũ cauterii facta excara cũ butiro do
nec remoueatur excara deinde cura cuz reliquis
conſolidantibus donec ſanet ſemꝑ tñ iaceat ſuꝑ
dorſum donec ſigilletur vulnus. Cauteria vero
ↄueniẽtia nõ ſint ſbe groſſe ⁊ terree. neqꝫ aquee
fluxibilis ſed ſbe medie in forma vnguẽti põt igi
tur fieri cauteriũ ex ſapone nigro ⁊ calce viua ⁊
cum ſuco affodilorũ incorporetur. Fit ẽt bonuz
cauteriuz ex fermẽto ⁊ cantaridib⁹ abſciſſis alijs
⁊ capitibus ⁊ acceto fortiſſimo ⁊ melle anacardi
no fit ẽt ẽpluz quod fuit Raſis in hac forma. ℞.
Sinapis piperis euforbij puluerizatoꝝ ſubtilr̃ añ
ʒ.i. mellis anacardini qð ſufficit ad incorporañ et
fac eplum medie ſbe multa alia habentur apud
Cirugicos fortiora et minus fortiora quorum hñt
expiẽtiã et doloris et tpis quo cõiter faciũt opatõ
nẽ et ſuꝑ exptis magis ẽ ↄfidendũ vnguẽtũ ↄue
niens ad conſolidañ remota excara fiat vt i fen
℞. ariſtologie rotunde yreos mirre olibani ſacra
colle añ. ʒ. i. ſ. diadraganti gumi rabici ſanguis
drac̃ añ. ʒ. ſ. ceruſe lote litrigerij infuxi in ace
to per noctez añ. ʒ. ij. olei roxati. ℥. iiij. cere quod
ſufficit ⁊ fiat vnguentum vel fiat medietas tantũ
Item vnguentum de ceruſa valet ⁊ cum his vſqꝫ
ad perfectionem curetur. Et ſi noluerimus vti
cauterio cum igne modum habetis cõmuniter a
praticis. Sed deſcribam vobis modum quem po
nit albucaſis particula. 30. Azaranij parte prima
capitu. xlv. primum igitur precipias infirmo vt
die illo abſtineat a comeſtione deinde ſedeat in
ter manus miniſtri ſuppoſito plumatio ſub coſſis
⁊ ipſo ligato cum bindis inſtitis quantum ad cru
ra pectus ⁊ brachia teneat tunc anellitum ſuum
vt manifeſtetur locus hernie ⁊ ſignetur cum in
cauſtro in circunferentia ⁊ tunc habeatur inſtru
mentum ignitum cuius figura ſit ſemicirculi ⁊ po
natur ſuper ſignatum locum manu miniſtri cum
cauterio ſtante recta et teneat ſic ipſum donec cõ
ſequatur vſqꝫ ad os et ſi non potuerit conſequi in
vna vice ſecundetur cauterium quia vt dixit auc
tor ſi non conſequeris cum cauterio vſqꝫ ad os
non conferet operatio tua. Credo eſſe veruz ſtan
te dillatatione didimorũ et deinde circa locuz cau
terij poſt tres dies cum butiro donec remoueatur
excara demum curetur cum reliquis vnguentis
vt ſupra dicebatur verum eſt tamen quod Albu
caſis poſuit curam rupture cum cauterio rupto
paniculo ⁊ deſcendentibus inteſtinis in oſſeum ⁊
eſt multum timoroſa operatio ſiue ſit cum caute
rio medicine ſiue cum cauterio actuali quia ſem
per dubium eſt ne cum cauterizas exeat inteſti
num ⁊ cum cauterio iſtud contangas et ipſum
comburas eſt igitur maximus timor neque ego
laudo fieri debere. Sed ſi pur operatione ma
nuali vti velimus melius conuenit inciſſio ⁊ ſui
tio que ẽt ꝑꝑ dolorẽ eſt ſuſpecta ita vt. ſ̃ dixit. d.
A. Et oportet vt non approximet huic rupture
oĩno ferrũ. Et ibidez ↄcordaui ſententias auctorũ
Si igitur aliquando ↄuenit operatio manualis

ſit inciſſio ⁊ hoc in ruptura leui inguinis nõ deſcē
dentibus inteſtinis in oſſeum ⁊ eo caſu talis ha
beatur ordo vt primũ facias infirmuꝫ ambulare
⁊ ſi eſt neceſſe ſaltaꝛ̄ vt bene manifeſtetur vbi ſit
totus locus eminentie ⁊ ſigna locũ deinde fac in
firmũ iacere ſuper dorſum ſuũ inter manus tuas
⁊ percipe vt ligetur vel teneatur a miniſtris dein
de incide locum rupture ꝑ latitudinem ſectione
tendente ſecundũ quãtitateꝫ triũ digitorũ deinde
excoria mirac donec ſiphac appareat ⁊ ſi aliquid
ex inteſtino extra ſiphac apparuerit reduce illud
in locum ſuũ. Et ſi nihil extra fuerit vel ſi reduxi
ſti eum ſit pñs alius miniſter qui ĩponat extremũ
inſtrumenti radij ſiue ſtilli ſuper ſiphac vt intus
ↄtineat inteſtinũ ⁊ ꝓhibeat ipſum ab exitu dein
de oportet vt ſuas vtrũqꝫ latus ſiphac ſutura fir
ma ⁊ hoc facies ↄtinuo tenente alio miniſtro di
ctuꝫ inſtrumentum ad ꝓhibendũ exitum inteſti
ni cũqꝫ ſuiſti tunc extrahe inſtr̄um ⁊ nõ incidas
ex ſiphac aliquid oĩno deinde cura vulnus cura
vulnerum mirac penetrãtiũ oportet tamen vt to
to tp̄e curationis vt ēt ſupra dicebatur iaceat in
firmus ſupius donec ſit ꝑfecte ſanatus non expe
dit hic ſingulariter omnia in hoc opere pertinen
tia declaraꝛ̄ ne ponamꝰ ca. in ca. ſꝫ ſufficit ea ap
ponere que huic loco ſunt magis neceſſaria. Ad
habendam aũt ꝑfectam notitiam curationis vul
nerum mirac penetrantiũ recurratis precipue ad
d. A. iiij. quarti tractatu primo ca. vij. ⁊ viij. cum
quibuſdam ſequenti. Et cum iſtis ſit finis execu
tionis in opere huius ca. laus deo.

De cura hernie aquoſe

Qvandoqꝫ euacuatur

Poſita cura hernie inteſtinalis vel zir
balis ↄñter ponit curam aquoſe ⁊ duo
facit principaliter in ca. quoniã primo oſtendit q̄
bus operationibus curari põt ſecundo ꝓſeq̄tur ip
ſas operationes ibi ſecunda. In opat̄ vero de pri
ma dicit ꝙ qñqꝫ euacuatur aquoſitas eius .ſ. her
nie cum zebel. i. cum inſtr̄o ꝑforandi licet aliquã
do ſumatur ꝓ ꝑforatione ydropicorũ vt Serapio
ca. de ydropiſi gradato. i. paulatim euacuãte. Et
qñqꝫ euacuantur cũ epl'is extrahentibus aquoſi
tatem ⁊ poſt id qñqꝫ fit cum ferro ſupple ignito
cum medicis acutis calefacientibus id quod ſeq̄
tur rupturaꝫ ex ſiphac. i. cũ medicis cauſticis q̄r
ↄſtringitur ⁊ non deſcendit aquoſitas. Pro itel
lectu huius partis ē primo aduertendum ꝙ. d. A.
hic tetigit in genere tres modos operationis ad
curaꝫ huius hernie primo cum bezel gradato vt
videbitur ſecundo cũ epl'is ſuperpoſitis burſe iſen
ſibiliter reſoluentibus ⁊ exicantibus tertio cũ cau
ter io ⁊ h̄ dupl'r q̄ꝛ aut cũ igne aut cũ medi. cauſti
cis Cauſa aũt q̄r ꝑforatio ⁊ euacuatio materie
debet eſſe gradata ita vt primuꝫ pars euacuetur
⁊ modica deide alia pars maior ⁊ alia ſucceſſiue
maior vſqꝫ quo ſit tota euacuata poteſt colligi ꝑ

ſimilia his que ſcribuntur ēt. xiiij. tertij ca. de cu
ra ydropiſis aſchlitis vbi poſtquã dixit. d. A. de in
ciſſione vero mirac ſcias ꝙ parũ ꝓficit niſi in cor
pore valde forti ⁊c. poſt duas lineas addidit. Et
rectius quidem eſt vt non fiat vice vna ſubito ⁊
adducit rationem dicens vt ne euacuetur ſpũs ſu
bito ⁊ cadat virtus. i. ꝑꝑ illaꝫ ſubitam euacuatio
nem euacuatur ſpiritꝰ ſubito ⁊ cadit virtus ideo
addidit ymo paulatim ſupple fiat euacuatio ⁊ vt
ipſa non ꝑueniat ad multum debileꝫ. i. ⁊ caueatur
vt non fiat niſi in corpore forti ⁊ ideo laudat. d. A.
non fieri ĩ puero neqꝫ in ſene idē dixit Serapio
quarto breuiarij ca. vij. Et licet non tot nocumen
ta ſequerētur ex bezel burſe ſicut ex bezel mirac
vētris. Si ſimul tota materia euacuaretur quia
in bezel uentris vt declarat ↄciliator dr̄a. ccxvij.
ſequũtur febres ⁊ difficultas anellitus q̄ꝛ euacua
ta mã tamen membra naturalia remanent ĩbibi
ta aquoſitate vnde diſtendũt diafracma deorſuꝫ
magiſquã prius qm̄ igitur aquoſitate natabaꝛ̄ pri
us ⁊c. iſtud non contingeret in bezel burſe non ēt
tanta adueniret reſolutio vt patet tamen pur no
tabilis adueniret ideo cauenduꝫ eſt ⁊c. vlterius ē
aduertendũ circa vltima verba littere ꝙ ipſa pñt
habere duplicem intellectũ primus eſt quod qñqꝫ
fit exicatio cum ferro. i. ignito ⁊ cum medicis ca
lefaciendũ id quod cõſequitur rupturã ex ſiphac
i. cũ medicis cauſticis calefaciētibus ſupple ⁊ exi
cantibus ipſum ſiphac quod ſequitur ad rupturã
i. ad apparitõnē eminētie q̄ꝛ poſt exicatõeꝫ aquo
ſitat̄ ĩ burſa exiſteñ ⁊ minorata ↄñter eminentia
tandē ꝑ tales medicinas exicaꝛ̄ ipſum ſiphac ⁊ ↄ̄
hitur ⁊ ſic ↄſtringitur ⁊ nõ deſcendit aquoſitas vt
dicit textus que ſupple deſcendebat prius uel ĩpo
relaſſato inter mirac ⁊ os femoris uel frequentiꝰ
euenit ex dillatatiõe didimi qm̄ talis nõ ſic ſit ex
uera ruptura paniculi qm̄ ad eam ſequũtur zirbꝰ
uel inteſtina ut ſupra uiſuꝫ ē. Et iſte ſenſus bene
ↄſonat toti littere alio mõ ut legatur quod talia
cauſtica calefaciunt ⁊ exicant id quod ↄſequitur
ad rupturã. i. ipſam humiditatem ĩ burſa exiſteñ
ſequēteꝫ rupturã ſiphac q̄ꝛ ꝑꝑ rupturã ibidē fluxã
ꝑ rupturã ĩtelligēdo omnē relaſſatõnē uel dillata
tionē ipſius ſiphac ⁊ ↄñter fortificata uirtute mē
bri unitur mēbrũ ⁊ non deſcēdit aquoſitas primꝰ
modus magis placet legatis litteram ⁊ ē clara

In operatione

Cõſequēter põit mõꝫ in opationibꝰ ⁊ diuidi
p̄t ĩ tres ſicut tres ſunt p̄ncipales opatões qm̄ prĩo
ĩp̄e ponit mõuꝫ bezael ſc̄do cauterij tertio medici
narũ ſc̄a ibi. Et cauteriũ tertia ibi empl'a v̄o ⁊c.
de prima parte dicit. In operatione v̄o ⁊c. Pro
ĩtellectu prime part̄ ē notãdũ ꝙ. do. A. in hac p̄te
p̄ncipal'r reddidit miniſtrũ cautũ in ꝑforando uel
flobothon. ne tãgat paniculũ ſiue comiſſuram q̄
iacet diuidēs ꝑ mediũ burſaꝫ teſticulorũ in duos
foliculos ↄtinentes teſticulos ꝑꝑ iuuamēta dicta
ſuperius de anothomia ne ēt tangat teſticulos ꝑ
forando uel ſindendo quoniã ↄtactꝰ ĩporũ mēbro
rũ eēt ualde nociuꝰ ⁊ nullomõ in cura iuuatiuus

⁊ hoc intellecto pꝫ littera clara lego eam in ope
ratione vero que fit cũ bezel. i. cum inſtrumento
accuto perforante ⁊ flobothonio oportet vt eleuē
tur teſticuli ad ſuperiora ⁊ elungentur valde cuꝫ
oſſeo. i. a fundo oſſei poſtquã obliquatus eſt pec
ten. i. ſurſum prius preſſo pectine ⁊. i. vt pars eiꝰ
ſ. pectenis elungetur ab infirmo. i. a fundo oſſei
quod debet eſſe infirmuꝫ per ſciſſuram ſupple vt
meliꝰ poſſint teſticuli ſurſum eleuari ⁊ vt reſupi
netur ſupple eger ſuper lectum aut ſuper locum
in quo ſedeant homines. ſ. ſuper tabula ⁊ ipſum
teneant vel ligent cum inſtitis. Et fiat vt ſedeat
ancila a dextris eius extendens virgaꝫ eius ad ſu
periora ſupple ne ſit impedimento operanti cõue
niret honeſtati vt eſſet ſcutifer vel famulus medi
ci ⁊ non ancilla deinde flobothometur cum flo
bothonio lato ſupple vel perforetur cũ inſtrumē
to accuto i fundo ipſiꝰ oſſei. Et caue ne flobotho
mes aliquid de comiſſura ſupple vel pungas. Sꝫ
a dextra parte vel ſiniſtra ſcinde fugiendo comiſ
ſuram ⁊ ſtude iam diu donec deſcēdat tota aquo
ſitas ſupple interpolata vicibus vt ſupra dicebaᷓ
⁊ euacues eam ſupple etiam comprimendo quia
ſi etiaꝫ modica pars remaneret debilitando mem
bra eſſet cauſa recidine ⁊ addit conſequenter de
inde tibi eſt electio ſi timueris reuerſionē ⁊ reple
tionem eius. ſ. oſſai poſt tempus vt reiteres cura
tionem eius cum zebel. i. poſtquã iam incepit ad
huc burſam intumeſcere nõdum tamen eſt reple
ta ⁊ ſi volueris cauteriꝫabis ſupple ad preuiſionē
⁊ prohibitionem recidine. Et notate qꝫ contra
iſtum cañ ⁊ precedentem cõmuniter practicãt mi
niſtri huius artis vt bis vidi primo in eo qꝺ totaꝫ
materiam ſimul euacuãt ſecundo perforãdo com
primunt omnia membra deorſum.

Et cauterium Jam ipſe ponit modũ
operandi cũ cauterio
actuali dans etiam formam illius ſecundo in pro
forando comprimunt omnia membra deorſum ēt
primo dat vnum modum ſecundo ſm ſecũda ibi.
Et fortaſſe primo igitur dicit. Et cauteriũ fit hoc
modo ſume ferrum ſubtille in quo ſunt vncini ⁊
ignetur ſicut cõmuniter ignetur cauteriũ ⁊ liga te
ſticulos vel ſupple ſtringe teſticulos ſurſum quan
to longius poſſibile eſt a locis ſupple pforationis
hoc eſt a fundo burſe. Et reuolue cauterium ab
oſſeo. i. in oſſeo ita vt nõ inueniat teſticulum ⁊ in
ueniat oſſeum ⁊ albiteron contangendo. ſ. interiꝰ
ipſum albiteron. i. ſiphac que eſt pelicula intrin
ſica ipſius oſſei vt ſupra dictum eſt ca. de anotho
mia. Et conſtringit ⁊ calefaciat ipſum qꝛ non in
gredatur in ipſum aqua poſt id. i. ſic contangēdo
interius ipſum ſiphac ⁊ calefaciendo exicet ita vt
conſtringatur ⁊ deinde ipſo conſtricto prohibeaᷓ
effuſio humiditatis que primũ fluebat ꝓpter dil
latationem vel relaſſationem eius ⁊ ſupple probi
beatur ſuperius quod dillatet ipſum ſupple ſiue
ſit ventoſitas ſiue aliud aptum dillatare. Eſt enĩ
melius deinde cura cruſtas ſcilicet remouendo
excarã. cum vnctuoſis ⁊ conſolida ſupple tandē
⁊ vltimo iſta tota littera clara eſt ⁊ videtis ſi itel
ligatur cauſa qꝛ voluit ipſum inſtrumentum eſſe
ſubtille in quo ſint vncini ⁊ qꝛ iterius circũuolui
cauſa primi eſt ex quo ponitur iſtud cauterium
principaliter ad exicandum beriteron vel ſiphac
humectatum nimis ſi imponeretur tantum inſtru
mentum ſubtile non poſſet bene contangi actua
liter ipſe paniculus cuius cõtactum querimus ⁊
ſi eſſet inſtrumentum in principio groſſum ita vt
interius multe partes poſſent contangi tunc labo
rioſa eſſet perforatio ipſius oſſei ⁊ ſuſpecta propᷓ
dolorem. Ad hoc ergo vt facilius fiat perforatio
ordinauit primo vt inſtrumentũ ſic acutum ⁊ po
ſtea habeat vncinos ⁊ cum vncinis facile intra
bit in foramē primo factum ⁊ cum intrauerit cũ
vncinis circũuoluatur vt vncini igniti ad diuer
ſas partes ipſius beriteron pertangant ſed timor
reſtat ne acuitas iſtrumĩti pertingat ad teſticulos
⁊ ideo ſignanᷓ dixit ⁊ reuolue cauterium in oſſeo
ita vt non inueniat teſticulum ſed inueniat oſſeũ
⁊ albiteron vt ſupra exponebatur forma iſtrumē
ti poteſt eſſe talis lego litteram.

Et cauterium Dicit conſequenᷓ dã
do alium modum cau
terij. Et fortaſſe incidis ex beriteron aliquid dein
de cauteriza ipſum ⁊ pone ſuper ſciſuraꝫ ſtiptica
⁊ prohibe egrum potare aquam. Jn his ver
bis inuit tria primum qꝺ facta ſectione cuꝫ flobo
thonio ⁊ excarnato mirac a ſiphac conuenit ali
quando de ipſo ſiphac vel beriteron aliqd abſcin
dere vt magis contrahatur ⁊ minus relaſetur vel
dillatetur ⁊ tandem ad prohibitionem fluxus ſan
guis ⁊ ad exicandum conuenit vt cauterizetur lo
cus abſciſus ⁊ ſecundo ſuper ſciſuram mirac vel
pelicule exterioris ponantur ſtiptica ad conſolidã
dum dicit tertio vnum cõmune i omni conſolidaᷓ
vt prohibeatur eger potare aquam ⁊ per aquam
intelligamus omne humectatiuũ cauſa huius ſe
pe ſupra dicta eſt lego litteraꝫ. Et fortaſſe ſupple
ad prohibitioneꝫ recidine iudicis ex beriteron vt
facta ſectione cũ flobothonio ⁊ excarnato mirac
vel pelle extrinſica deinde cauteriza ipſuꝫ. ſ. beri
teron qui remanſit ſciſus propter cauſas dictas.
Et pone ſuper ſciſuram ſtiptica ſciſuram. ſ. mirac
Et prohibe egrum potare aquaꝫ ⁊ ſupple indiffe
renter quodlibet humectatiuũ ⁊c.

Emplaſtra uero Jn hac tertia
parte principali
capi. ipſe enumerat quedam empl'a in caſu confe
rentia ⁊ poſſet pars iſta quattuor diuidi ſcꝺm quod
quattuor ponit diſcriptiones primo ponit tamen
vnam cõmunem regulam de ipſis empl'is ſecũdo
proſequitur ad diſcriptiones eorum partes pate
bunt legendo de prima parte ponit vnum cõmu
ne in curatione huius hernie ⁊ dixit empl'a vero
que ad ramicem aque ſupple conueniunt ſunt ex
genere emplaſtrorũ ydropiſis aſchlitis ⁊ ſplenis
i. ſint i virtute ſimilia empl'is iuuãtibꝰ ⁊ ĩ apoſtēa
te frigido ⁊ hũido ſplēis p cuiꝰ itellcũ ē aduertñ.
vt dixit. o. A. 14. ctij tractatu qrto i pn. ca'i i cura

ydropiſis aſcblitis. Canon cõis i curis eorum eſt
exicato ⁊ extractio ſuperfluitatuʒ ſupple aquoſaꝝ
primo ſenſibiliter pro euacuatione ⁊ puocatione
⁊ inſenſibilr.ſ.calefaciēdo purificādo ⁊ reſoluēdo
apoſtemata ēt ſplēis frigida ita curāt̃ ſʒ i h aliq̃lr
differūt q2 ut ipē ibidē.xv.tertij dixit d cura mala
rū cõplexionū ſpleis. Differentia inter curatões
ſpleneticas ⁊ epaticas ē i fortitudie ⁊ debilitate ⁊c.
voluit q fortiores medicine debeant in curatõib9
ſplenis q̃ epatis ⁊ acutiores in penetrādo cõueniūt
ſpleni q̃ epati ymo in medicis epatis nõ afferat̃
acetū niſi in neceſſitate ⁊ cõtrario in medicis ſple
nis vt ibidem in ſūma in his verbis inuitur q me
dicine in caſu noſtro que apponi debent localiter
debent eſſe exicatiue ⁊ calefactiue reſolutiue vt
ſunt ille que proſunt ydropeſi aſcbliē debent etiā
pticipare nature medicinaruʒ ſplenis que addūt
ſuper dictā inciſionē aliqualem ad pfundationeʒ
medicinaruʒ ⁊ ſic habet̃ regula in his medicinis.

Et ſcðm hanc regulā prīo facit empl'uʒ ex ſtra
fuſaria que eſt vua paſſa montana cuius granuʒ
eſt magnū ſicut cicer nigrū eſt calida ⁊ ſica in.3.
calefactiua ymo adbuſtiua ⁊ cõñter exicatiua accu
ta penetratiua vtitur loco piretri ⁊ ē ex ea timor
ſi interius ſumatur propter acuitatem ⁊ vulcera
tionem ⁊ ciminū eſt notū cal.in tertio ſiccū in ſo
reſolutiuū ⁊ in ipo eſt inciſio exicatio ⁊ ſtipticitas
⁊ ponitur in empl'is teſticuloꝝuʒ cū oleo tñ hic mi
ſcentur cū vuis paſſis primo ad debite componen
dum in modū empl'i etiā ad prohibendū acuitatē
ſtrafuſarie ne fiat vulceratio quā cū his empl'is
non intendimus lego lr̃am primaʒ. Emplaſtra
vero ad raiceʒ aque ſupple valentia ſunt ex gene
re emplaſtroꝝuʒ ydropiſis.ſ. acblitis ⁊ ſplenis.ſ.
reſolutiua ⁊ exicatiua ⁊ penetratiua aliqualiter
⁊ in hoc pro exemplo ponitur primā deſcriptioneʒ
dicens ſicut ſi ſumatur ſtrafuſaria ⁊ ciminū.ſ.pul
ueriʒata ⁊ agregētur cum paſſis rubeis enuclea
tis q2 agregatione facta cum cõtrictione.i. facta
cõiſtiõe debita cū piſtello in mortario ⁊ fiat ſicut
vnguētū ⁊ iplaſtretur cum eis.ſ.burſa teſticuloꝝ
ſuperponendo pecie ⁊c.ponit cõñter aliam in hac
forma. Et iterū ſumatur pip cal'uʒ et ſiccum i ter
tio et eſt declinans ad quartū in ipſo eſt vehemēs
reſolutio grana lauri calida et ſicca i ſcðo in ipis
eſt reſolutio et exicatio fortis baurach ē in opera
tionibus ſalis cõis ſed eſt eo forti9 et maxime ari
menum quod eſt melius et extimatur qð ſit uitꝝ
licet in eo ſit aliqualis reſolutio et exicatio hic tñ
principalius ponitur ad incidenduʒ et maxime q2
cõmiſcetur cum oleo antiquo iaʒ uiſcoſo aliqua
liter fiant ergo ſic ſumantur pipis granoꝝū lauri
baurac añ.ʒ.ſ.pulueriʒēt̃ et cuʒ.ʒ.i.ſ.olei ve
teris et cera quod ſufficit fiat vnguētū et egregiū
eſt. Et iterū ſumatur cineris quercus et conficia
tur cum oleo cõfortato.i.vigorato cum decoctiõe
ſupple reruʒ de quibus ſupra ut granoꝝū lauri ci
num baurac ⁊c. Et emplaſtretur cū eo licet cinis
fici ſit omni cinere fortior in abſterſione ⁊ exicatõ
ne tñ omnes i hoc conueniunt ⁊ cum hoc cinis q̃r
cus eſt magis ſtipticus et ſtipticitateʒ cum exica
tione quercus et ideo voluit ad penetrationeʒ vi
gorare oleum cum decotione rerū ut ſ. Ponit
etiam aliud cuius verificatio iam poſita eſt ut ſu
māt̃ nitri.ʒ.30.et cere.ʒ.vij.et olei.ʒ.vi.et pipis
quoniam eſt bonum ne reprehēdas eum q2 ipſum
ſupra poſuit et granoꝝuʒ lauri ℥.viij.ſupple eq̃li
ter et fiat ex eis empl'uʒ adherēs et q2 ad adherē
tiam eſt neceſſariū aliquod gumi dixit. Et bebliū
arabicū ſanat teſticulos.i.eſt medicina ipſis ap
propriata ad adherētiā ita vt fiat cirotum cuʒ eo
miſceatur ſed oportet oleū inouare ad debitā for
mam ciroti iſtud tñ ſtat i ope apothecari addidit
etiā. Et qñq3 reſoluit ramicē aque pueroꝝū.i.ipm
deblium diſſoluitur.ſ.i vino albo ⁊ ſic ē finis ca.
huius. In ſūma igitur i ca.i.poſuit tres modos
generales curationis talis hernie ut cum bezel ul'
flobotonio gradato ⁊ quandoq3 cū empl'is ⁊ cum
cauterio ⁊ hoc dupliciter vel cuʒ cauterio actua
li vel cum potentiali ⁊ cõſequenter procedendo pri
mo ponit ordinem obſeruanduʒ in operatione cū
belzel uel flobotonio ponendo duo a quibus prin
cipaliter cauere debemus in tali opere primo ne
cum bezel contangantur teſticuli ſecundo ne tan
gatur comiſura ⁊ obſeruetur vt tota aquoſitas in
tempore euacuetur deinde poſuit modum in cau
teriʒando humidum cum cauterio actuali decla
rando etiam ipſius inſtrumenti formam vt qð ſit
ſubtille cum vncinis ⁊c. Conſequenter ponen
do duos modos primum proforando tiſi ⁊ circun
uoluendo interius ſecundum abſcindendo aliqd
de beriteron ⁊ poſtea cauteriʒando partem ciſaʒ
cõſequenter circa medicinas exterius applicādas
duo facit primo poſuit vnum cõmune obſeruādū
in electione ipſarum medicinaruʒ vt q ſint in uir
tute ſimiles medicinis ydropiſis aſcblitis ⁊ ſplenis
ut apoſtematibus frigis ⁊ humidis ſplenis ⁊ tales
ſunt medicine calefactiue exicatiue ⁊ reſolutiue
cum penetratiuis cõiūcte. Et de ipis poſuit exem
plū in quattuor diſcriptionibus vt in forma empl'i
⁊ vnguēti ⁊ ciroti ⁊ ſic habetis totum capit.in ſū
ma. Sed vna parua reſtat dubitatio quoniaʒ
in principio poſuit vnum modum curationis fieri
per medicinas cauteriʒatiuas ⁊ tamen de eis nõ
dedit modum in uſu earum neq3 exeplū poſuit ſi
cut de reliquis omnibus fecit dicatur breuiter q
ideo non fecit primo quia ipſis medicis cauteriʒā
tibus min9 vtimur q̃ alijs quia ſi expedit vti cau
terio preeligimus cauterium actuale ſupra poten
tiale poteſt etiam dici q in applicatione ipſaruʒ
medicinaruʒ non eſt artificioſa multum operatio
ſed ſufficit vt eligatur locus vbi poni debeant ⁊
iſte eſt locus qui etiam eſt locus cauterij actua
lis vt in fundo burſe non tangendo comiſuram.
non fuit igitur expediens in vſu iſtarum dare re
gulam que autem ſint tales medicine ſupra dictū
eſt mihi tamen apparet ſub alio ordine poſſe iſtā
colligere ſententiam ſcilicet ſub hac forma inten
tio q̃ hētur ad herniā aquoſā aut eſt curatiā aut
ē pruiſiua q2 qdā ē ad ipʒ morbū remouēdū qdā

eſt ad prohibitionē recidiue intētio aūt curatiua que eſt ad ipſum morbuꝫ maxime vertitꝰ ad euacuationē aquoſitatis in burſa ↄtente. Et quoniā hec euacuatio fieri poteſt dupliciter per medicinas locales. ſ. euacuando inſenſibilꝛ ꝛ ſenſibiliter primū completur hec intentio per medicinas reſoluētes ꝛ exicantes ꝛ quoniam paniculus extrinſicus ſatis durus eſt ꝛ ſpiſſus iō cum illis medicinis admiſcende ſunt medicine ad penetrationem adiuuātes. Et hoc eſt quod dicebat textus cū icepit tractare de qualitate medicinarū in caſu conuenienti ſi vero cum his inſenſibiliter euacuantibꝰ non poſſit perfici intentio noſtra tunc intendimꝰ cum euacuantibus ſenſibiliter. ſ. cum perforatōe ꝛ hoc fit uel cū inſtrumento accuto ꝛ cuꝫ bezel uel cum flobotonio. qꝛ tamen intendimus extractioni totius aque cum ſi aliqua pars remaneret ꝺbilitando membra diſponeretꝰ ad recidiuaꝫ tota autem aquoſitas apte euacuari non poteſt niſi in fundo ſit uulnus uel perforatio ideo oportet ī fundo perforare ꝛ qꝛ perforādo timor eſt de cōtactu teſticuloruꝫ ꝛ contactu cōmiſure iō pro remotōe erroris poſuit cautellam habendā in reducendo ſurſum teſticulos ꝛc. Quia ēt in extractione totiꝰ aquoſitatis unica uice propter multos ſpiritus ſitꝰ euacuari ꝛ ſubitam in natura fieri mutationem quā natura non ſine notabili tollerat nocumentū cōmitteretur error ideo pro remotiōe huius erroris quādoqꝫ euacuatꝰ aquoſitas cuꝫ bezel uel flobotonio fiat paulatine ꝛ ſucceſſiue ut etiam ipſe dixit a principio fiat cuꝫ bezel gradato ꝛc. Et hoc quo ad curatiuam intentionem ſufficiunt. ſ. ſi uero timueris recidiuam et repletionem eiꝰ burſe poſt tempus ꝛ tibi ſit electio ad preuiſionē hec ↄuenientiſſime fit cum cauterio actuali ac potentiali fortiſſime imprimentibꝰ ad exicādaꝫ humiditatem iam in membris hituatā ꝛ etiaꝫ ad ↄtactionem ꝛ ſtricturam ipſorum membrorū tale autē cauterium actuale cōueniētiſſime fit aliquo duoruꝫ modorū unus eſt perforando cum ſtillo accuto in quo ſint uncini ꝛ circūuoluendo īfra burſaꝫ ad ↄtāgenꝰ hiteron ut exicetꝰ ꝛ ↄtrahatꝰ in hoc tñ ſit cautella ut non tangantur teſticuli neqꝫ comiſura ut ſ̄ dicebatur alius modus eſt ut cum flobotonio fiat ſciſura in parte inferiori deinde excarnetur mirach a hiterō et ꝺ ipſo hiteron aliqꝺ abſcindetur ꝛ poſtea cauterizetur ꝛ ↄſter cruſtis remotis ↄſolidetur. Si uero eligeretur cauterium potentiale propter timorem īfirmi tunc compoſito debite cauterio ſuperponatur parti dextre uel ſiniſtre burſe uſqꝫquo burſa perforetur ꝛ paulatine aquoſitas extrahatur licet pro magna parte in uigore cauterij inſenſibiliter conſumetur poſtea curetur cum regimie de quo ſupra ī alio ca. dictum eſt ſufficienter ꝛ hoc cauterium maxime laudarem agregata ipſa aquoſitate per viaꝫ paulatine congeſtionis ꝛ non per viam defluxus multiplicata quia iſto caſu maxime ſi ex dillatatione didimi perueniret magis placeret vt facta cuꝫ bezel euacuatione aquoſitatis ſcōm modū ſupra dictum vt apponeretur cauterium potentiale ſuper inguine illius partis que magis eſt tumefacta vſqꝫ ad os femoris profundādo ut ſupra dicebatur ꝛ poſtea curādo uſqꝫ ad perfectionē ut ſupra. Et ex hoc enim cauterio magis exicabitꝰ ꝛ conſtringetur didimus dillatatus ex ipſo poſito in fundo burſe. Et ſic habetis ſententiā. ca. ſuprascripti eiſdem fere uerbis ſed cuꝫ ordine claro. Sed ueniendo ad magiſtralē operationem oportet multa ſupponere que diſtincte poſita ſunt in ca. ſuperiore ut de dieta que ſimilis per omnia eſſe debet ſicut ꝛ ſupra etiam ſiccior ſi poſſibile ē ita ut non ſolum in caſu noſtro cauenū eſt a potu aque ꝛ humectantium ſed etiam ſit prohibitio a uiſione nedū a potu vt ita dixerim vt etiam dixit. d. A. xiiii. tertij de cura aſchitis. Cōfectiones ēt per interiꝰ ſumende ſint illius nature ut ſupra dicebatur in cōfortatione naturalium ꝛ exicatione. Et in hoc caſu maxime ſtante defluxu aquoſitatis a ſupioribus conuenit euacuatio materie ipa predigeſta ꝛ ſimiliter in iſto caſu conuenientes ſunt ſyr. qui poſiti ſunt euacuationes etiam ille conueniunt nihilominꝰ ī ppoſito poſſent eligi alique aque a proprietate euacuātes ī hoc ſingulariter valeret ꝑ cōmuni euacuatiōe nō debilitando membra exibitio Jere. G. ſ. in ellˀo quā poſuit. vij. tarepētice dando. ʒ. vi. in ellˀo cum modico ʒhi in forma bolli ꝛ poſt valet ēt appropriate magis pillˀe de mezereon ꝛ facta purgatione tunc maxime conueniūt triachales medicine ꝛ diacurcuma precipue cuꝫ reliquis valentibus aſchiti ꝑ localibus habetis medicinas poſitas in ca. que ſingulares ſunt habetis ad copiam que ſcribuntur. xiiij. tertij cap. proprio. Sed ego pono vobis vnam ſingularem quā recitat azaranius ex mente. G. vt in fen. ℞. picis humide cotlˀū mediū lactis ficuū cotillum. i. cotillus eſt menſura. viiij. ʒ. litargirij man. i. galbani auros. viij. aurus ſumitur vtplurimū vt ē pondus. ʒ. v terbentine anan. ſ. ſepi vituli man. i. opponati aureos. viij olleí de cherua optimi cotelꝰ iiij. aceti fortis cotillum. i. litargirium cum ollˀo de cherua ꝛ ſepo quoquātur deide addantur terbentina ꝛ galbanum infuſum in aceto ꝛ colatum ꝛ miſceātur cum eo pix ꝛ oppo. ꝛ omnia miſceantur ꝛ ſuauiter coquantur donec inſpiſcētur ꝛ reponantur ꝑ vſu inquit. G. quod ipſe curauit multos ēt ydropicos cum ſuper ventrem eorum ponebatur ſine alio medicamine vt refert Azaranius ꝛ ſic ſit finis cap.

De Cura Rupture Uentoſe.

Egimen in hoc ꝛc. Pro qua expedienda. do. A. duo facit principaliter quoniam primo ipſe pōit ordinem in dieta a quibus eſt abſtinendum. ſcōo ponit ordinem ī medicis ꝛ quibus eſt vtendū ſa ibi. Et ſumant in potu de prima parte dicit qꝛ regimen in hoc. ſ. quantum ad dietam eſt ut deui

tet ſupple patiens inflatiua ex olleribus ⁊ granis
⁊ repletionē ſuperfluam perducentem ad rugitū
⁊ malitiā digeſtionis ⁊ potum uini mixti ⁊ uinuꝫ
crudū inflatiuū. ¶Pro intellectu huius partis ꝑ
ter alia que ſupra dicta ſunt de regimine in vl'i ha
bentiū rupturā ꝯmemoranda ſunt quedam primo
unum qđ ſatis generaliter ſcribitur de generatio
ne uentoſitatis.iꝫ.tertii tractatu tertio cap.i.ſ. de
nocumentis digeſtiue cum dixit uerum tamē nō
ꝯuertitur ſupple materia niſi ad idropeſim timpa
nitem cū ſtomacus ut ip̄a habet ip̄reſſionē tante
quātitatis que facit uaporationē cibi ⁊ non qꝛ di
gerat requiritur igitur ad uentoſitatē generatōm
debilis actio caloris in mā ita ut faciat operatio
nem mediam ſufficientē ad inflationē ⁊ nō ad cō
pletam digeſtionē uel reſolutionē ⁊ ex hoc dice
batur ꝙ uentoſitas generatur a calido diminuto
q̈rto methau. Et pro hoc ſequitur unū ꝙ dicebat
idem.d.A.eadem fen.tractatu v.cap.i. Et quod
omne a quo non accidit inflatio nō accidit ab eo
inflatio niſi aut ꝓpter ſeip̄m ab illo in ſua ſubſtā
tia aut ꝓpter duas res preter ip̄m quaꝝ una ē do
minium caliditatis ſuper ip̄m ⁊ altera frigus qđ
non mouet aliquid ⁊ ex his infertur primo ꝙ ſtan
te temperata caliditate ſtomaci ⁊ naturalium ſi
exhibeatur cibus multa habundans humiditate
extranee aut groſſe multum ſubſtantie non reſol
uetur illa humiditas inſenſibiliter nec equaliter
tranſmutabitur ſed ita debilitās aget ut cōuertat
humiditatē uel cibum in uentoſitatē ſequitur ſc̄o
ꝙ ſi talis cibus exhibeatur corpori cuiꝰ caliditas
ſtomaci ſit multum fortis uehemētis uirtutis aut
ita debilis ut nullam fere ſufficiat facere in mate
ria ip̄reſſionem non generabitur uentoſitas qꝛ in
prio corpore inſenſibiliter reſoluetur ⁊ in ſc̄o non
euaporabit. ‖ Et ex his habetis cām uerificatio
nis textus nr̄i primo deuitet inflatiua ex oleribus
ut latucis portulacis ⁊ generis ut faſceolis ꝓpter
humiditatē in ip̄is ſuperfluam uel lentibus prop
ter groſſitudineꝫ ſubſtātie generabitur eni ex his
cum calore ſatis tēperato uentoſitas uitanda eſt
etiā repletio ſuperflua qꝛ ſupra multam cibi quan
titatem non habet uirtus integrum dn̄ium ſꝫ tm̄
ſolum ut ſufficiat impreſſionem tante quantitatis
efficere que faciat cibi uaporationem ⁊ non qꝛ di
gerat ⁊ ſic ſuperflua repletio producit ad rugitū
⁊ malitiam digeſtionis ut dicit textus uel pōt le
gi li ⁊ cātiue.i.perducit ad rugitum ⁊ malitiā di
geſtionis.i.pp malitiam digeſtionis ⁊ per ideꝫ fun
damentū ſequitur ꝙ ēt uitet potum uini mixti ⁊
uinum crudum.i.naturaliter aquoſum qꝛ aquei
tas ⁊ frigiditas minuūt caliditatem naturaleꝫ ita
ut ſolum habeatur ſupra cibum ſemidominiū ⁊ n̄
integrum dn̄ium ⁊c. Et pp hoc fit inflatiuuꝫ lego
lr̄am. ¶Regimen in hoc ē ut deuitet inflatiua.i.q̄
ſunt inflatiua ſc̄m ſe ip̄a tātum uel pp nimiam hu
miditatē uel propter modum ſubſtantie ex olleri
bus ⁊ granis ⁊ repletionem ſuperfluā ⁊ ſi ſupple
ēt eſſet ex cibis tēperatis produceñ ad rugitum ⁊
malitiam digeſtionis ſc̄m duplicem intellectū da
tum. Et ſupple uitet potum uini mixti ⁊ uinū cru
dum.i.aquoſum inflatiuū.i.qꝛ quodlibet tale fit
inflatiuū ⁊c.

Et ſumant in potu .do. A. ꝯſter notificat nobiſ
medicinas quibus ē utendū ⁊ diuiditur ꝑs i duas
quoniā primo ipſe ponit medicinas ſumendas ꝑ i
terius ſc̄o illas que ſunt locales exterius applican
do ſc̄a ibi. Et fiat empl'm primo ponit quaſdaꝫ no
tas ꝯfect̄ ſc̄o ponit unius deſcriptionē ibi. Cōfect̄.
dicit primo ⁊ ſumant in potu medicinas reſoluen
tes uentoſitatē ſicut diaciminū ⁊ ſagenea ⁊ triſora
magna ⁊ totum id cum ꝯdictione galange ſupple
maxime cum uino. ¶Pro intellectu huius par
tis ⁊ ſeqnent̄ ⁊ in his quo paulo ante dicta ſunt cū
calor ſemidominiū tātum habet.s̄.materiam tūc
generat uentoſitatē ſed cum calor primum debil̄
ita uigorat̄ ut fiat uehemētis uirtutis poteris mo
dum debite terminari tunc uentoſitatē non gene
rat ⁊ ſi que ē generata ip̄am reſoluit. Ex quo ſeq
tur ꝙ exhibitio ꝯfectionū gradū caliditatis inten
dentium ⁊ uigorantiū ip̄m calidum naturale con
uenit in reſoluendo uentoſitatē in corpore medio
cris uirtutis ſufficiētis aliquā ip̄reſſionē facere ita
ut euaporare faciat qđ dico notāter qꝛ in corpor̄
debilitata multū uirtutis aliqñ intenſio gradual̄
caloris facit ad uentoſitatē generandā ut patet ex
dictis. Et ex his ſequitur ꝙ exhibitio diacimiū
infec .⁊ cōfectionis ſagene ⁊ triſſore magne que
ſunt ꝯfec.note ut.s̄.dictum ē in caſu nr̄o ꝯuenit
cum in his oībus ſit uirtus calefactiua ⁊ uirtutū
naturaliū mēbroꝝ uigoratiua. ¶Notate tamen
ꝙ aliqñ ſtante multa materia faciente uentoſita
tem exhibitio iſtoꝝ uidetur addere in uentoſitatē
preparando ip̄am ſubtiliationi neqꝫ propterea eſt
deſiſteñ qꝛ in proceſſu minuetur. Sed laudabile
erit materiā antecedētem preparare digerendo ⁊
euacuā dentur cum decoctiōe galange i ieiunio
ſc̄m doſes ſuas maior tamen cautella ē habenda ī
ſagenea ⁊ triſſora magna q̄ꝫ diacimino qꝛ opiate
ſunt ſint igitur in caſu notabiliter antiquate ⁊ fer
mentate galanga eſt ſimplex notū ſubſtantiale re
ſolutiuū vētoſitatū eſt bonū ſtomaco ⁊ digeſtiuū
cibi ⁊ odorem oris efficit bonum ponit cōf.in hac
forma. ℞.floꝝ rute ſice dixit ſice qꝛ humida ē ca
lida ⁊ ſicca in ſc̄do tm̄ vbi tamen ſicca eſt calida
⁊ ſicca i tertio eſt ſubtiliatiua ⁊ carminatiua val
de ſecundū.d.A.ca.proprio ⁊ fit ex ea ſecundum
antiquos cuꝫ folijs auri ſup teſticulos empl'aſteñ
proprie in caſu noſtro yſopi eſt calidus ⁊ ſiccus ēt
i.iij reſolitiuꝰ apoſtema. Ciminū ēt eſt caliduꝫ ⁊
ſiccū in tertio maxime reſolutiuū ventoſitatuꝫ vt
ſupra eſt dictum ameos ēt calidū eſt ⁊ ſiccū in ter
tio vtimur ſeīe eius ſeis agni caſti ēt eſt calidū in
primo ſecundum.d.A.ſed ſiccū in tertio ſc̄dūꝫ ta
men auero.quinto coll'ꝫ ponitur calidum ⁊ ſiccuꝫ
in tertio ⁊ valet vt ipſe dixit ſicut ſemen rute ta
men.ſ.rute fortioris eſt Serapio ſimiliter ca.pro
prio ſecundū.S.ponit ipſum calidum ⁊ ſiccuꝫ in
tertio. Sed quicquid ſit eſt reſolutiuum ſubtilia

tiuũ diſgregatiuũ ventoſitatũ de baurac dictuꝫ ẽ
ſupra. Calamentũ aliqui eleuant ipm uſqꝫ ad q̃r
tum in caliditate iõ eſt rubificatiuũ ꝛ ulceratiuũ
unde ẽ in ipo uirtus multũ reſolutiua ſicut ẽ in pu
legio oĩum ſumãtur partes equales ꝛ epitimi quã
tum oĩa ꝛ cum melle conficantur in forma empl'i
Epitimiũ ẽt calidũ ẽ ꝛ ſicũ in tertio ꝛ ſua ſiccitate
multũ exicatiuũ. ponit aliud empl'm ſub hac for
ma. ℞. rute ſicce cimini calamenti agni caſti ba
chaꝝ lauri ſanſuci. i. maiorãe calida ẽ ꝛ ſicca i ter
tio ſice ẽ ſpẽs yſopi vꝫ ſic̃ iſop⁹ ãte ptes eq̃les ꝛ cũ
ſtorace maxime humida ad debite icorporañ fac
tis ex aliis puluerib9 fiat empl'm Storax eſt gu
mi quedã que extrahatur ex decoctione corticis
illius cuius ẽ gumi ẽ calida ꝛ ſicca ꝛ eius calefac
tio ẽ ſicut mirra de qua ſupra dictum ẽ Reliqua
ſunt ſupra declarata ponit ↄñter ordinem olleoꝝ
ꝛ dixit. Et ſunt olea quibus ſit inunctio ſicut oleũ
de coſto licet principaliter ualeat frigiditati lacer
torum ꝛ iuncturaꝝ tamẽ abſolute ẽ reſolutiuum
oleũ ſambucinũ ſimiliter ualet oleum nardinũ . i.
de ſpica ẽ benedictũ ut dixit. M. expertoꝝ iuua
mentoꝝ ꝛ proprie ad oẽs egritudines frigidit̃ ꝛ
uentoſitat̃. In hoc ẽt ualent oleum de nucibus ꝛ
oleum de cherua ꝑcipue tamen de oleo nardino
dicam uobis vnum ſingulare qđ ponit. d. A. xiij.
tertij de cura ↄplexionis frigide ꝛ ſicce ꝙ enume
rando medicinas humectatiuas ꝛ calefactiuas di
xit ꝙ oleũ nardinũ plus humectat q̃ꝫ calefaciat.
Notate hoc ponit ↄñter alium modũ medicine
localis ut fomentationes uel uaporat̃ ꝛ dixit. Et
fiat uaporatio cum reſoluẽtibus uentoſitatẽ ꝑdic
tis multotiens ut uerbi grã ſumendo Rute Ma
iorane folioꝝ lauri calamenti pullegij aſſeri anna
M. i. Et buliant i aqua ꝛ uino equaliter uſqꝫ ad
debitam ↄſumptionẽ ꝛ cũ ſpongia fiat fomenta
tio ꝛ ſi uolumus fortificare poſſumus addendo de
ſeminibus rute annexi carui cimini ameos agni
caſti ꝛ ſimilium. Cõſequenter inuit nobis aliũ
notabilẽ modũ ad carminañ uentoſitatẽ quo etiã
utuntur pratici in timpanite ut. ſ. fiat colleriũ ex
melle nitro ſerapino oppoponaco ꝛ cimino ꝛ ſemi
ne rute ꝛ folijs ꝛ caſtorio oĩbus aut quibuſdaꝫ eo
rum ſm neceſſitatem q̃uo aũt iſta proficiãt mani
feſtum eſt de multis de ſerapino ꝛ oppoponaco ꝛ
caſtorio de quibus nõ eſt dictũ dicatur ſerapinũ
calidũ ꝛ ſiccũ in tertio purgat flegma ꝛ ↄfert coli
ce ꝛ expellit uentoſitates groſſas oppoponacũ ſil'r
gumi calidũ ꝛ ſiccũ calefacit ſubtiliat ꝛ reſoluit.
Caſtoriũ eſt medicina multũ ſingularis ẽ teſticu
lus aĩalis Marini ẽ ſubtilius ꝛ fortius ſm. d. A.
oĩ qđ calefacit ꝛ exicat ꝛ oportet ut ſit ca. in fine
tertij ꝛ ſiccum in ſo reſoluit uentoſitates ꝛ preci
pue remouet frigus matricis ꝛ uentoſitatẽ ꝛ frig⁹
teſticuli ꝛ habet ẽt priuilegiũ ꝙ non ẽ aliquid ma
gis iuuatiuũ uentoſitati in aure q̃ꝫ ipm cum. ſ. ex
caſtoreo accipiatur quãtum eſt lens una ꝛ diſſol
uitur in oleo nardino ꝛ deſtiletur poſſet aũt tota
liter ↄponi colliriũ. ℞. ſeminis rute ꝛ mẽte ſicce ni
tri anna. ʒ. ſ. oppopõaci ſerapini an. ℈. i. caſtorei
g̃. v. pulueriꝫentur ꝛ cum melle formentur colle
ria longa uel poſſet gumi diſſolui cum uino albo
ꝛ cum pulueribus miſceri ꝛ cũ melle formari ſup
poſitoria. Sed forte diceres q̃uo talia colliria
iuuant in caſu iſto cum non pertingat uirtus me
dicine ad locum leſum dicatur ꝙ per ſimplicem al
terationẽ alterato inteſtino recto ↄñter alteratur
ueſica que ſuper inteſtinũ iacet ꝛ ↄñter ipa altera
ta alterantur partes ↄuicine ꝛ ſic burſa teſticuloꝝ
tandem calefiet ꝛ ſubtiliabitur ꝛ qđ interius ↄti
netur ꝛ ↄñter fiet uentoſitas reſolutio ꝛ carmina
tio per alium etiã modum fieri poſt iuuamentum
ſi bene conſiderabis ꝛ ſic habetis finem capituli.
In ſumma igitur primũ habuiſtis ordinẽ i die
ta a quibus. ſ. ẽ cauendũ. Secundo habuiſtis
ordinem in medicinis primo in exhibendis per ſu
perius ſo de localibus inter quas primo poſuit em
plaſtra ↄñter olea tertio fomentationes ꝛ ex his
poteſtis ↄponere unguenta epitimata ꝛ cerota
Poſuit poſtremo unum alium medicamen cu
rationis per colliria ut uidiſtis Notate ꝙ ad de
bitam curam ſunt ẽt fienda que dicta ſunt ſupra
in alio cap. ſ. ſi ſit aliq̃ materia flegmatica fouẽs
primo ut digeratur ꝛ ſo farmaco non atrahente
a remotis euacuetur ut cum pill'is de iera uel ele
ſanginis uel iera. H. diaſſeicon ꝛ ẽt non trahit a
multum remotis ꝑpter dactilos intrantes ↄpoſi
tionem eius ꝛc. Et ẽt in iſto caſu precipue ẽ cõ
fortandus ſtomacus cũ unguentis. uel cerotis ap
propriatis quãdo cã generationis uentoſitatis ma
xime pendet uitio digeſtione ſtomaci ẽt uobis po
nam in iſto caſu unam deſcriptionẽ ut in fen. ℞.
fen. cimi caruy nitri ameos añ partem unã picis
cere añ part̃ ij. medicinas terre diligenter picem
aũt ꝛ ceram in modico liquefac oleo coſtino ꝛ nar
dino equaliter ꝛ cum eis puluerẽ ſupraſcriptorũ
optime miſcebis ꝛ ſuperpone poſſem multa alia
localia ordinare ſed ſufficiat ad curam maxime
q͛ iſte caſus ſatis inter alios facilis' ſit ad curãdũ.

De Cura.

Uratio earum ꝛc. Poſi
tis cu
ris trium principaliũ ſpẽꝝ herniaruꝫ iã
in hoc cap. ut ſupra fuit diuiſum deter
minat de tribus alijs ſequentibus ſimul quoniam
magnam adinuicem habent ↄuenientiam in cu
ra. ſ. de hernia carnoſa ꝛ uaricoſa ut dicit rubrica
ꝛ in hac includitur de apoſtema ut ſtatim dicet i
principio cap. Et ſumarie ſe expediẽdo de cura di
xit. Curatio eaꝝ. ſ. carnoſe ꝛ uaricoſe ẽ cura apo
ſtematũ duroꝝ. i. cum illis ↄpletur cum quib⁹ cu
rantur apoſtemata dura ꝛ addit. Et multotiẽs q
dem ſufficit in ramice uaricoſa iniunctio cum un
guento baxilicon ſm. d. A. v. can. tractu. xi. cõpo
nitur ex pice que ẽ maturatiua humorũ groſſoruꝫ
abſterſiua ꝛ calefactiua ꝛ reſpic̃ apoſtemata du
ra inteſtinorũ matricis ꝛ teſticulorũ ca. proprio in
trat mirra de qua ſupra dictum eſt quod eſt cali

da ſubtiliatiua ꝛ reſolutiua ītrat etiā raſina que ē
gumi calefactiuū ſubtiliatiuū lenificatiuum ꝛ ē
notabilſs reſolutionis gluten alimbat ēt intrat ꝙ
ē genus gumi ꝙ ꝛ ſi ſit minus calidum ꝗ̃ guma
pini ꝛ ꝗ̃ gluten cipſſi ñ ē tñ minoris reſolutiōis ī
trat cera ō q̃ ſcribit̃ ſʒ.d.A.ī c.demuʒ in ipſa eſt
humectatio maturatio ꝛ aliqualis reſolutio.ecce
q̄ō iſtud unguentū ꝯuenit in apoſtematū curatio
ne duroꝝ.ſ.molificādo ſubtiliando reſoluendo ꝑ ī
trantia qm̄ ut colligitur a .d.A.fen tertia quarti
ſo tractatu de cura apoſtematū duroꝝ ꝛ ē canon
precipuus. Non tamen curētur.ſ.apoſtemata
dura aliqua medicina cum eo qđ reſoluit ꝛ exicat
qm̄ id producit ad uehementiā lapideitatis prop
ter exicationē groſſi ꝛ reſolutionē ſubtilis ꝛ addit
Et oʒ ut ponantur curationi eiꝰ due reuolutiones
.ſ.reuolutio reſolutionis cum leuitate cum eo ꝙ
non exicat plurimū qr oē reſolutiuū ſm plurimū
exicat ꝛ humectatiuū raro reſoluit ꝛc. Et reuolu
tio alia lenificationis ꝛ ſint iſte due reuolutiones
ſuccedentes addit tñ infra ꝙ in ꝯpoſitione medici
naꝝ oʒ ut agregetur iter duas uirtutes ꝛc. ut in cō
poſitione huius unguenti ſit pro ſpeciali tñ magiſ
intelligentia cap. ē notandū ꝙ hernia uaricalis ꝛ
carnoſa includūtur ſub hernia apoſtemoſa qꝛ in
uaricali ſit tūefactio ꝓter nāʒ uēarū uł artariarū
ī carnoſa ſilꝛ ſaltē ſit tūefactio oſſei lʒ ñ ſemꝑ apo
ſtometur ſubſtantia ipius burſe uel teſticuli ubi
.ſ.fiat caro addita ſuper teſticulū ut ſupra diceba
tur in cauſis iō largo uocabulo quelibet illarum
appellari pōt apoſtemoſa ꝛ licet aliter fieri poſſit
apoſtemoſa ut infra uidebitur tam̄ de his deter
minando ēt determīat de apoſtemoſa. // Et ſi tu
obicias ſimiliter ēt de apoſtemoſa erat ſermo cuʒ
determinabatur de aquoſa dicatur ꝙ quātuʒ ad
hoc uerum ē ꝙ ita ꝯueniunt. Sed qr̄ eſt magna
dr̄ia in curatione aquoſe cum uera apoſtemoſa q̄
non ē in curatione uaricalis uł carnoſe ut īfra cla
re uidebitur. // Secundo notandū ut infra uide
bitur ca. de uaricibus ad principiū plurimū ſāguiſ
replētis dictas uenas ē melancolicus cuius igit̃
curatio per medicinas locales ē cum ſubtiliatiuis
humectatiuis ꝛ reſolutiuis ſicut ꝛ in apoſtematibꝰ
duris. Carnoſe ēt curatio per localia aliis nō pōt
ꝯpleri medicinis niſi cum ſubtiliātibus ꝛ reſoluē
tibus ac humectantibus magis tamen ꝛ minus ſi
cut ꝛ apoſtemata dura qꝛ non oīa ſunt equaliter
ſicca ut patet. Et ex his apparet clarificatio textꝰ
cum dixit. Curatio eaꝝ eſt cura apoſtematum
duroꝝ ꝛ perficitur in his ꝛc. Non ponit aūt .d.
.A. hic modū ſpecialē curationis apoſtemoſe her
nie nʒ apoſtematū duroꝝ qꝛ de curatione apoſte
matum duroꝝ tractabit late inferius fen tertia
quarti tractatu ſo ꝛ de apoſtematibꝰ teſticuloꝝ ꝛ
burſe unde dicitur hernia apoſtemoſa clare ſupra
determinatū ē ſa huius ſo tractatu ne igitur pri
mo inutiliter prolongaretur hic de apoſtemoſa ñ
facit mentionem. Pro aliquali tamen intelligētia
ꝛ ſumarie talis hernie ut hic de oībus hernijs ha
beatur ꝯpletus tractatus. Eſt notandū ꝙ aliqñ
ipm̄ apoſtema colligitur in ſubſtātia ipoꝝ teſticu
lorum aliqñ intra pelliculas ꝛ aliqñ intra cutem
exteriorē ꝛ aliqñ ſit de materia frigida aliqñ de ca
lida et hoc per accidētia cognoſcūtur qm̄ ſi ſit de
calida materia adeſt rubor et fortis inflātio et do
lor et febris ꝓpter colligētiā hoꝝ cum corde ſi ue
ro de frigida locus ē albus uel liuet ſʒ ſi de mł'ia
locus decliat ad fuſcū ꝛ ſine dolore uł modico do
lore ēt ſi ſit de fł'ate ſi ſit iter pelliculas tūor appet
maior ꝗ̃ ſi ſit in ipſo teſticulo apoſtema uel caro
addita qꝛ locus ē extenſibilior per tractatū ēt per
cipitur carnoſa ab aquoſa qꝛ ipreſſio digiti retine
tur in carnoſa ſi in cute ſint exteriori tunc ad ſen
ſum puſtille in cute apparent uel ulcera. In cura
igitur taliū paſſionū breuiter dicatur ſi corpus ſit
pletoricū uniuerſalis precedat euacuatio ſm exi
gentiam materie dñant̄ qꝛ ſi humor calidus ſit in
cā fiat flobotomia de baxilica que ſi non ſufficit
ſequatur purgatio cum medicina laſſatiua cū ap
propriatis. Ad ultimū uero fiat minutio de ſaffe
na que proprie reſpicit mēbra generatiōis loquer
de interiori ſaffena. His pactis fiant localia nā
apoſtemate calido in principio apponantur reper
cuſſiua. In hoc ualet inunctio cuʒ oleo roxato ꝛ
uiolato appoſitis petijs infuſſis in aqua ꝛ aceto ſi
materia ſit multū acuta in hoc ualet fomentatio
ex aqua decoctionis maluaꝝ ſollatri fabaꝝ ꝛ ro
xarū equaliter ꝛ ſepe epitimetur locus cum petia
in ea infuſſa. Ad hoc ualet ēt ſi quoquātur fabe ī
aceto ꝛ in forma empłi ſuperponātur ꝛ ſi placet ad
dere oleum rox. parum non erit inutile. In augu
mento quoquātur fabe in media parte uini ꝛ alia
aque ꝛ ſuperponantur in modum epłi cuʒ oleo ro
xato addendo modicū olei de camomilla. in ſtatu
autem addere conuenit in decoc̄ fabarū aliquid
florū camomille melliloti ꝛc. equaliter miſcendo
de dictis oleis. Et declinat̄ plus de reſolutis appo
nendo ꝛc. In cauſa autem frigida furfur tritici
in vino coctus ꝛ ſuperpoſit̄ cum actuali calidita
te plurimum prodeſt. item farina ordei cum mel
le. item vua paſſa ab arillis mondata cum cimio
ꝛ melle ꝛ farina fabarū omnibus ſimul cōtrictis
ꝛ ſuperpoſitis egregie valet dicitur etiaʒ ꝙ ſpoliū
Serpentis infuſum in oleo contra omnes paſſio
nes teſticuloꝝ mirabiliter prodeſt apoſtema aūt
melāconicum vel indifferenter apoſtema quodli
bet vetus teſticuloꝝ magis curatur cum ſectiōe
facta ſub oſſeo vt̄s dicebatur de aquoſa facta. pri
us remolitione cum de altea butiro maluis ſeīe
lini ꝛ fenugreci ꝛ ſimilibuſ ꝛ materia velud ſania
ta facta cum reliquis medicis. Varicoſſa etiam cu
retur primuʒ cum flobothomia communi ſi ſit ali
quale dominium ſanguinis ꝛ poſtea cum particu
lari flobothōia ſafenarū vt̄s ꝛ poſtea ſuperponē
do que ſubtilient ꝛ reſoluant de quibus ſupra di
ctum eſt addendo quedam reſpicia materiā me
lanconiam ꝛ maxime aduſtum vt epitimum poli
podium ſene capilluʒ. v. flor̄ boragis ꝛ bugłx. ꝛc.
Et cum his reducetur ſi deus voluerit. Sed ſi
medicie locales cum ſimilibus nō ſufficiant proce

dendū ē ad opationē manualem. quā licet de ea nō fecerit. d. A. mentionē propterea q₃ in ca. d cu ra uaricū ⁊ elefantie infra faciet ſpālem mentōm ſeu ſermonē circa opationē manualem ⁊ illi pro portionalis trahi pōt hic ad curā hernie uaricat' ideo ⁊c. uel dicatur φ q₃ talis curatio nunq̄ fieri pōt ſine tali abciſſione teſticuli uel teſticulorum ut ſtatim dicetur que opatio magnum afferet de uita timorē in ſe ēt maxime pp iperitiā miniſtroꝝ huius artis ad effugieñ igitur iſtum timorem cū cautella non poſuit curā de opatione manuali ta lis hernie aliqui tñ audatiores de ea fecerunt ſpe cialem mentionē de quoꝝ numero fuit Aliebas 6. pratice cuius modus ut breuiter ſtringatur eſt talis. Situato primo corpore ſuper loco alto ſe dendo aliqualiter inueſtigabis diſtinguendo cu tem teſtiū in ipm oſſeum a teſtibus ⁊ tunc depo nes in fundo burſe teſticulos ut magis manifeſtē tur ſuſpenſoria que ſunt tumefacta ⁊ tunc aphen de cutem teſtiū ⁊ uaſſoꝝ que uirge proxima ē cū digitis tuis aut miniſtri ⁊ fortiter illaꝝ extende ⁊ cum ſloboronio ſcinde lato optime icidenti iceſſio ne equali in longitudine uaſis ſuſpendētibus dei de excoriabis corpora que ſub cute ſunt donec ua ſa denudētur ⁊ tunc tranſibis per ea acum in qua filum ſericum poſueris duplū ⁊ ligabis dicta uaſa in duobus locis. ſ. in pte ſuperiore ⁊ inferiore uer ſus teſticulū dehinc in medio illa ſcindes ⁊ ſāgui nem qui adunatus ē ibidem educes deinde cura bis locum inciſſum cura uulnerū ⁊ hoc ē cōe uari cibus uenarū pulſatiliū ⁊ nō pulſatiliū. Et ad dit φ cum uarices in oībus acciderit uaſis expe dit auffere ambos teſtes cū uaſis ⁊ poſtea curare

Sed notate φ ex his poſſet aliquis mente ma le diſpōnis uelle intelligere qō aliqñ in tali cura fit inciſio unius uaſis ⁊ non alterius eiuſdem teſti culi ⁊ ſic ɔñter poſſit teſticulus remanere facta i ciſione uaſſis alicuius teſticuli imaginādo φ eiuſ dem teſticuli multa ſunt uaſa ſubſtentātia. Qui ſenſus nequaq̄ ē acceptañ cū ut. ſ. habitū ē i ano thomia paniculi ſiphac ⁊ uaſſoꝝ de mente. G. 14 de utilitate particulaꝝ ⁊. d. A. c. primo ſo. tertij li cet originētur talia uaſſa a pluribus ramis arta riarū ⁊ uenaꝝ tamen dicti rami multipliciter con teſtūtur ⁊ in duo corpora reducūtur quorum unū protenditur ad teſticulū dextrum ⁊ aliuꝫ ad ſini ſtruꝫ unde talis facta ē comiſtio qō ſi uelles unū iſtorū ramorum incidere non poſſes ſine alio uel alijs ut ibidem dicebatur ⁊ ad aliū locuꝫ recurra tis pro intelligētia huius in ſūma igitur in cura talis hernie cū ferro oꝫ teſticulū uel teſticulos ab ſcindere q₃ ſi unum tm̄ uaſſorū eſt leſum ſufficit illum tātum admouere teſticulū cuius illud uas eſt ſuſpenſoriū ⁊ ſi ambo uaſſa fuerint uaricata cū hac cura utroſq₃ teſticulos excidere oportebit nꝫ dimittēdi ſunt in burſa quoniā per abſciſionem uaſſis ſubſtentāt per qō nutrimētū ēt teſticulo af fertur ſubtrahitur nutrimentū ab ipo ⁊ ſic putre fieret ⁊ alterū fortaſſis putrafaceret ſi ſanus eſſet In hoc igitur caſu operando debite bene con uenit teſticuli extractio. Sed notate φ magri huius artis in oībus fere hernijs ut aquoſſa inte ſtinali ʒirbali in quibus ut multū non ē neceſſa ria extractio teſticuli idem operantur extrahētes ut uideantur aliquid grande ⁊ nobile feciſſe ultra tñ inciſſionē utuntur cauterio actuali ad prohibi tionem ſuperhabūdantie fluxus ſanguinis. Et ego iſtud laudo licet Aliebas non fecerit mentio nem maxime ſi fiat per doctum hoīē. In hac tñ opatione ut ɔſtat ɔſideranti eſt maxim⁹ timor de uita. Ideo. d. A. ut ſupra cū cautella ſuterfu git hanc operationē nullam de ea faciens mentio nem maxime quoniā cū tali hernia ⁊ ſi interdum prohibeatur actus generationis ut. ſ. uiſum ē tñ non eſt de ea timor de morte ſicut eſt in inteſtina li imo cum ea poſſet homo per oēm debitam eta tem decurrere. Et ego pluries ex iſtis cognoui Satis igitur cuilibet indiuiduo uidetur poſſe ſeſe ɔſeruare q̄ ſibi ſimile generare. vnde ɔcludo φ ſnia mea eſt ut nullus hac ſola laborans paſſiōe huic grandi periculo ſe exponat. Nec ſilr i carno ſa in qua aliqñ ad perfectionē cure eſt ſimilis opa tio neceſſaria. Et ſic ſit finis capituli quod nō ſu mo propter ipſius paucitatē ⁊c.

De Augumento Umbilici.

Quandoq₃ accidit ⁊c.

Expeditis de duabus differentijs her niarum ⁊ diſpōm ipis ſimilium ex pte ſitus iparum. ſ. de burſali ⁊ in generali. Jaꝫ tertio principaliter ipſe proſequitur de tertia drīa ipſoꝝ ut de umbilicali ut de augumento uel eminentia ⁊ tumefactione umbilici ⁊ diuiditur preſens pars in partes tres quoniā primo ipſe ponit cās talis augumēti ſo ſigna tertio curam ſa ibi. In eo qō ē ⁊c. tertia ibi. Ad illud augumentū prima ps po teſt diuidi in quatuor partes ſm quatuor pricipa les cās quas aducit ſa ibi ⁊ qñq₃ ē tertia ibi ⁊ qñ fit quarta ibi ⁊ qñq₃ fit cā De prima parte dixit φ qñq₃ accidit in umbilico augumentū φ eſt ſm ſemitam rupture note. ſ. per rupturā ſiphac iuxta umbilicū unde recipiūtur intra mirac ſiphac. ſ. ſiphac ʒirbus aut inteſtina ⁊ hec eſt una cā augu menti Notandū eſt φ iō. d. A. appellat augmētū factum ex ruptura paniculi fieri ſm ſemitā ruptu re note q₃ ſupra herniā burſalem factam p ruptu ram paniculi principaliſſime cadit hoc uocabulū ruptura ⁊ ſupra alias hernias cadit per uiaꝫ ſimi litudinis vnde alie hernie dicuntur rupture pro quanto ad talem apparentiā ut tumefactionē ad ducūtur ſicut ⁊ ipſa hernia facta ex ruptura quā tūcunq₃ in aliis nulla fuerit ruptura ⁊ ideo talis ruptura dr̄ nō. q₃ famoſa ⁊ principaliſſima ⁊ ſic ē lr̄a clara prime partis. De ſecunda parte dixit aſ ſignando aliam cauſam.

Et quandoq₃. Notandū φ ſicut hoc nomen principaliſſime idrodeſis dr̄ de aquoſa uel timpanite ut alibi eſt

tideſi ⁊ non de ẏpoſarca ⁊ quelibet illarum fit ex multiplicatione aquoſitatis uel uentoſitatis . uel utriuſq₃ intra ɔcauitatem ſiphac ⁊ inteſtinoꝝ vñ facta agregatione ipaꝝ uel per uiam reſudatõis aliũde uel per uiã rupture porri euritidas uel alia cã alibi uidenda fit extenſio ipſius ſiphac i ſurſum ⁊ eleuatur mirac totũ ⁊ ɔñter fit augumentũ totius uentris ita ſi huiuſmodi aquoſitat̃ uel uentoſitatis fiat agregatio in illo ſolo loco .ſ. in ɔcauitate umbilicali ita ut illius partis fiat extenſio ⁊ eleuatio ſicut totius uentris fit elleuatio in idropeſi dicetur augumentũ umbilici ⁊ non idrops iõ nõnẽ dixit in illo loco ſolo qꝛ cum elleuatione illius partis ſtare põt aliaꝝ partiũ uentris debitus ſitus ꝙ ſũt alique eſſe productiue aquoſitat̃ i tota ɔcauitate media vnde fit idrops poſũt uel ſibi ſiles ꝓducere aquoſitatẽ uel uentoſitatẽ in illa ſola con cauitate umbilici manifeſtũ ẽ ɔſideranti ⁊ ſic eſt clara lr̃a fit ergo ẜm ſemitã idropeſis ⁊c. dixit tertio adducendo aliã cãm generalẽ hui⁹ apparẽtie

Et quandoq₃ fit Clara ẽ lr̃a qꝛ ꝑ rupturã uene aut artarie in illo loco ⁊ recepto ipõ ſanguine in illa ɔcauitate intumeſcere põt dictus loc⁹ ⁊ ſic appellari põt ꝑpter iſtam cãm augumẽtũ umbilici ⁊c. de ultima parte dixit.

Et quandoq₃ fit Notate qõ etiã ex apoſtemate nõ duro ut ſ[c]iatico fieri põt augumẽtũ umbilici ſicut ẽt ex duro ⁊ iõ credo ꝙ per hoc qõ dixit ex apoſtẽate duro uoluit ẽt intelligi apoſtema nõ duruꝫ uel dicatur qõ ẽt duꝝ magis aptum ẽ facere talem eminẽtiam in tanto ꝓciſſe ſitu ꝗ̃ molle qꝛ molle magis ẽ aptum ſpargi ad maiores dimenſiones ꝗ̃ durũ iõ ab ipõ molli non ſic debebit denominari augumẽtũ umbilici ſicut ab ipſo duro iſte mod⁹ habet inſtantias ideo magis ɔſidoi prio. Quibus aũt modis generari ibidem poſſint talia apoſtemata uel ẽt caro addita dicatur ꝙ quibus modis poſſunt alibi generari ita ẽt ⁊ ibi poſſunt generari ⁊ ſic patet ſnĩa huius parui cap. ut ꝙ ponit ꝗ̃tuor cãs talis augumenti prima ẽ ruptura ſiphac vnde per exitũ inteſtinoꝝ uel zirbi fit tale augumentum ẜa ẽ multiplicatio aquoſitatis uel uentoſitatis in illo loco ſolo ẜm ſemitam idropeſis tertia ẽ ex fluxu ſanguinis ⁊ adunatione ipſius in illo loco propter rupturã uene uel artarie quarta ẽ apoſtema durũ ſupple aut molle aut generatio carnis addite in illo loco ⁊c. legat per nos lr̃am ⁊c.

De Cura Signis

In eo quod eſt In iſto cap. ponuntur ſigna cãꝝ augumenti ipſius umbilici ⁊ diuiditur in quatuor principales ꝑtes ẜm qõ ponit ſigna quatuor principaliũ cãrum que ſupra numerabãtur . primo ponit ſigna augumenti facti ex ruptura ſiphac. ẜo ipſe ponit ſigna facti ẜm ſemitã idropeſis ut ab humiditate uel uentoſitate . tertio facti ex ſanguine ⁊c. quarto facti ex carne addita uel apoſtemate ẜa ibi. Et id quod ẽ tertia ibi. Et quod ẽ ex ſanguine. quarta ibi. Et qõ ẽ ex natiuitate de tota prima parte ponendo ſigna zirbalis ⁊ inteſtinalis per rupturam differenter ab alijs cauſis diſtinguẽdo ẽt inter ſe dixit.

In eo qõ ẽ cã egreſſionis zirbi aut inteſtini ſignum ẽ qõ color ẽ color corporis ipſius ⁊ fit loc⁹ diuerſus ⁊ proprie in ruptura ex inteſtinis ⁊ aſſociatur rupture ex inteſtinis dolor quidem ⁊ occultatur cum premitur ut occultetur ⁊ q̃nq₃ occultatur cum rugitu ⁊ addit ei .ſ. augumento umbilici in magnitudine adminiſtrando molificantiũ ex balneis ⁊ iniunctione ⁊ motus magnitudine. Pro intellectu huius partis attendeñ ꝙ. d. A. ponit h̓ quedam ſigna cõia zirbali ⁊ inteſtinali ⁊ quedam quibus diſtinguũtur primo dixit qõ color ẽ color corporis ipſius intelligatur .ſ. corpus ipſius infirmi ⁊ hoc eſt cõe qꝛ inteſtinali ⁊ zirbali non uariatur color cutis ipſius umbilici colore partiũ circũſtãtium cum eodem colore colerificentur ſicut cutis mirac ſecus ẽ aliq̃ñ in aquoſa ſanguinea uel apoſtema ut patet dixit ẜo ⁊ fit locus diuerſus .ſ. i tactu qꝛ inequalis propter inequalitatẽ ipoꝝ zirbi ul̓ inteſtinorũ ⁊ ſupple tñ leuis in tactu ⁊ hoc eſt ẽt cõe per hoc qõ ẽ leuis diſtinguitur ab apoſtemoſa ⁊ carnoſa ⁊ per hoc qõ ẽ diuerſus diſtinguitur a ſanguinea ⁊ apendente ab humiditate uel uentoſitate ɔñter ponendo ſigna diſtinctiua inter ſe ⁊ ſunt ẽt ſupra poſita in .c. ſignoꝝ rupturaꝝ i cõi dixit ⁊ proprie in iteſtinali ſupple ẽ diuerſitas in tactu qꝛ maior .ſ. ꝗ̃ in zirbali ꝑꝑ maior̃ ipoꝝ inequalitatẽ ⁊ eminentiã ⁊ depreſſionẽ⁊ aſſociatur rupture ex inteſtinis dolor quidã ⁊ ſupple non fit i zirbali qꝛ ſunt membra magis ſenſibilia in quibus ẽt utplurimũ clauditur uentoſitas extendens ⁊ non ſic in zirbo uel qꝛ cum recipiũtur intra orificium rupture ſiphac ⁊ ipoꝝ corpulentia ⁊ inequalitate maiore ꝗ̃ in zirbo fit dillatatio ipſius orificij ⁊ ſolutio ɔtinui ſaltem maior ꝗ̃ in zirbali ⁊ ſic fit dolor ſaltẽ maior ⁊ ad hoc ẽt iuuat ẽt uentoſitas aliquãdo ipetuoſe mota ꝑ inteſtinũ ⁊c. vnde in zirbali lenitate ipſius fit penetrans orificiũ ſiphac ſiue ipius dillatatione ⁊ ſic non fit dolor neq₃ ex ꝑte ipſius ꝑꝑ non icludi in ipõ uentoſitatẽ ſicut in inteſtino n₃ ex ꝑte dillatationis orificij paniculi ubi eꝫ i iteſtinali fit dupliciter dolor ut pꝫ. Et addit ⁊ occultatur cum ꝑmitur ut occultet̃ ſupple eminẽtia umbilicalis ab iſtis cãis ⁊ iſtud ẽ ſignum cõe ꝑ qõ iſta ruptura diſtinguitur ab alijs oĩbus qꝛ aliq̃ñ cõpreſſiõe decẽti a medico fcã illa mẽbra recipiũtur intra ſiphac in ſitu ꝓprio ⁊ ſic i totũ occultat̃ aug. nõ ſic aũt occultant̃ cõpreſſione apoſtema carnoſa aquoſa ſanguinea ⁊c. vt pꝫ. Et addidit q̃ñq₃ occultat̃ cũ rugitu qꝛ in reducẽdo ꝑcipit̃ ſon⁹ obtuſſius ⁊ hoc eſt ſignũ ꝓpriũ inteſtinalis diſtinguens a zirbali ꝑꝑ icluſam ventoſitatẽ cũ aquoſitate intra iteſtinũ ⁊c. ɔñter ſubdit ⁊ addit ei .ſ. augumento vmbilici in magnitudine adminiſtratio mollificantium ex balneis ⁊c. Et hoc ẽ ſignũ cõe

diſtinguēs ab alijs qꝛ p talia molificātia ꝛ relaſan tia ampliatur orificiū uel ſaltē fit obediens dilla tationi ut exeāt zirbus uel inteſtina molificantur ēt ligamenta talium mēbroꝝ unde bilius poſſunt extra ſiphac extēdi ꝛ ſic augetur augumētū umbi lici nō ſic aūt fieri pōt i alijs cāis ut pꝫ ꝯſideranti addit ultio ꝛ motus magnitudinē ſupple efficit in augumēto in iſtis cāis nō ſic i alijs ut pꝫ ſalteꝫ ap parenter ꝛ ſubito pōit ſ͛o p͛icipaliter ſigna pendē tis ab humiditate p modū idropeſis ibidē agrega ta. Et dixit ꝛ qd̄ ē ab humiditate nō reducit com preſſio iō ſupple cū uno digito ꝯprimitur i alia pte eleuatur qd̄ nō fit in zirbali uel inteſtinali qꝛ i to tū occultatur ꝛ cā ē clara ꝛ addit ꝛ ē leue ſupple i tactu reſpectu iteſtinalis ꝛ zirbalis quoꝝ tact⁹ ē diuerſus ut. ſ. dicebatur addit ēt magis declaran do ꝙ pauloante Dixit de ipis occultatōe p ꝯpſſio nem cui⁹ quātitatē. ſ. augumēti nō alterat. ſ. i totū occultādo ꝯpſſio facta cā occultationis. i. leuiter tractādo ꝛ ꝯprimēdo qꝛ poſſet ita uiolēta fieri cō preſſio ut p illā rūperetur ſiphac itrinſicū ꝛ tūc hu miditas tumefaciēs ingrederetur ꝯcauitatē inter ſiphac ꝛ inteſtina quo poſito totū augumentū oc cultaretur ſicut ēt in zirbali uel inteſtinali. Sꝫ ta lis ꝯpreſſio uiolēta nō fit cā occultatōis utꝫ iō no tāter dixit facta cā occultatiōis. Et ē color ei⁹ co lor corporis differēs. ſ. ab ſanguinea. Et ſic ē lr̄a cla ra legite lr̄am uos. ❡Ponit ꝯñter ſigna uentoſe drñter maxime ab aquoſa ꝛ hoc iō facit qꝛ cū il la magnā hꝫ ꝯformitateꝫ reſpectu aliarū cōicant eni in hoc ꝙ tactus eſt leuis ꝛ ſ̄m hoc diſtinguū tur ab iteſtinali uel zirbali ēt p hoc qd̄ nō occultā tur ꝯpſſione ſ̄m modū expoſitū in quo cōicāt diſti guūtur ēt ab illis p hoc aūt qd̄ color iſtarū eſt co lor corporis diſtinguūtur a ſanguinea uel forte ēt ab apoſtema ponenda igitur ſunt ſigna quibus in ter ſe diſtinguātur dixit ergo ponendo iſta ſignal.

Et qd̄ ē ex uentoſitate eſt leui⁹ ꝛ minus expel lens q̄ qd̄ ex humiditate dixit primo leuius qꝛ in materia humida ueriſil̄r repitur difformitas in par tibus tāta quāta nō repitur in uentoſa ꝛ iō minus leuis eſt tactus dixit ēt ꝛ minus expellens. i. min⁹ extendens itelligatur quātū ad extenſionē pluriū ptiū qꝛ pauciores ptes umbilicales extendūtur in uentoſa q̄ in humida lꝫ forte i uentoſa augumētū ſit magis eleuatuꝫ q̄ in humida qꝛ humidit̄ lubri cando i plures ptes diſcurrit ubi uētoſitas aberea petens exituꝫ magis eleuat iō dici pōt ſatis large ꝙ augumentuꝫ umbilici ex uentoſitate eſt intenſi ue mai⁹ ꝛ ab humiditate extenſiue addidit ponen do ſignū clarū diſtinctū. Et eſt ei ſonus timpa ni ꝛ uox. i. q̄ſi uox qꝛ aliqñ ptractādo cum digitis in uentoſa fit ſonus q̄ſi dearticulatus ꝛ non ſic in aquoſa imo ſi cuꝫ uentoſitate ꝯiungatur humidi tas fit ſonus obtuſus ꝛ nō clar⁹ pp nō ſic poſſe uē toſitatē diuidi i p͛uas ptes ſicut ſi ſola eſſꝫ de h̄ hēſ determinatōm a. d. A. xiij. tertij trac. v. ca. de ru gitu ꝛ ſ͛o tegni de ſignis canne ꝛ a doctorib⁹ ibideꝫ ꝛ ſic eſt lr̄a clara legatis ipam poſtea ponit ſigna ſanguinea ꝛ uerba ſunt clara lege de ultia pte po

nendo ſigna facta natiuitate carnis uel apoſtema te dixit. Et qd̄ ē ex natiuitate carnis ꝛc. ❡Pro uerificatione partis prio attēdendū ꝙ ſi uellemus uerificare illam particulā genere reſpectu uento ſi tātum de quo imediate ante facta ē mentio qd̄ lr̄a ē clara qꝛ in uentoſo non eſt grauitas ſꝫ extē ſio. Sed ſi debeat uerificari reſpectu aliaꝝ oium ut aquoſe iteſtinalis ꝛ zirbalis oꝫ addi ceteris pa ribus. ſ. ſtante equali eminentia uel augumento i iſtis oibus maioꝝ eſt grauedo in apoſtemoſa uel carnea q̄ in aliq̄ aliaꝝ q̄ in iſtis duabus ſub eq̄ li extenſione plus de materia ꝯtineat grauitare fa ciens ut patet aliter nō eſſet uerū qꝛ ſtaret oppo ſitum ut pꝫ ꝯſideranti. Secundo notanduꝫ cir ca illud uerbum eius occultatio nō eſt ſicut occul tatio alioꝝ ratio huius dicti ſumitur ex hoc qꝛ i in teſtinali ꝛ zirbali aliquādo in totū fit occultatio. ut. ſ. dicebatur ꝛ in iſtis non cum talis caro addi ta uel apoſtema non recipiatur intra ſiphac nō ēt in iſtis fit occultatio ſicut in aquoſa uel uentoſa. quoniā ꝯpreſſione facta cum digito in aliqua illa rum quelibet illarum ꝯdedit depſſioni illius digi ti ꝛ ſi alie partes magis elleuentur ad drīam pri marum in carnea uero uel apoſtema non fit talis occultatio qꝛ pars ſuppoſita digito ꝯprimenti non obedit depſſioni qꝛ dura uel ſi pur aliqualiter eſt obedieris nō tamen ſicut aquoſa uel uentoſa in q̄ bus eſt minor reſiſtentia ꝛ ſic non fit in iſtis occul tatio ſicut eſt occultatio in alijs ut patet intelligē ti ꝛ ſic habetis totā lr̄am clarā per uos legite ꝛ cō ſequenter clarum ca. Ubi in ſuma poſuit prio ſigna inteſtinalis ꝛ zirbalis differenſ ab alijs noꝫ p hoc ꝙ color eius eſt color corporis diſtinguitur a ſanguinea ꝛ per hoc ꝙ locus eſt diuerſus in tac tu diſtinguitur ab aquoſa ꝛ uentoſa ꝛ per hoc ꝙ occultatur cū p̄mitur diſtinguitur a carnea ꝛ apo ſtema poſuit etiā ſignū diſtinctiuuꝫ iter ſe qꝛ in i teſtinali eſt dolor q̄ non eſt in zirbali ꝛ etiā cum fit reductio in inteſtinali qñqꝫ fit rugitus ꝛ non in zirbali. ❡Poſuit ſ͛o ſigna ab humiditate primo per hoc tactus eſt leuis ꝛ ſic diſtinguitur a primis ꝛ eſt color ſimilis coloris corporis ꝛ ſic diſtingui tur a ſanguinea cum qua in alijs maxime cōmuni cat ꝛ ipſius non fit occultatio cuꝫ premitur cā oc cultationis ſecundum modum expoſitum ꝛ ſecun dum hoc etiam a primis diſtinguitur a carnea uł apoſtema tamen digito deprimenti cedit ſcd̄um illam partem ſcd̄um quā occurit et ſic diſtinguiſ a carnea uel apoſtema. ❡Poſuit tertio ſigna uē toſe diſtinguendo ab humida cum qua in multis cōicat quibus diſtinguiſ ab alijs ſicut in ipſa hu mida dixit quod tale augumentū eſt leuius in ta ctu q̄ aquea ꝛ minus expellens exponebaſ min⁹ extendens qꝛ pautiores ptes mirac eleuans lꝫ for te fortius eleuaretur ut dicebatur ꝛ fit ei. ſ. in cō primendo ſonus timpani ꝛ ſicut uox qꝛ ſonus fere dearticulatus ab animali. Dixit ponēdo ſigna ſanguinee. Et quod eſt ex ſanguinei coloris ꝛ ni gri quia ille ſanguis ibidem extra uaſa propria eſt in uia putrefactionis ꝛ ſic denigratur.

Dixit vltio de carnea vel apoſtema q̄ ē cū gra
uitate reſpectu ventoſe vel ēt reſpectu oiuz aliaꝝ
poſita equali extēſione ⁊c. vt dicebat ⁊ cū duritie
⁊ q̄ eius occultatio nō eſt ſicut alioꝝ occultatō
ad modum ſupꝑpoſituz qꝛ fere nō obedit cōpreſ
ſioni digitorum ⁊ ſic finis ca. ſignoꝝ.

De cura augumenti vmbilici.

Illud quod eſt ⁊c.

In hoc ca. ipſe ponit curam augumen
ti umbilici maxime facti per rupturaz
paniculi nō faciendo mētionē de augumento ab
aquoſitate neqꝫ ab apoſtemate vl̄ carne addita ⁊
hoc fecit qꝛ curatio pendens ab humiditate ſatis
haberi pōt ꝑ ea q̄ ſupꝛa dicta ſunt late de hernia
aquoſa ſiue cū medicis ſiue cū bezael de facta vo
ab apoſtemate vel carne addita ēt nō ponit curā
cum ſe remittat ad ea que ſunt dicta ſupra i ca.
de ramice carnis ⁊ varicoſe ⁊ ad illud ca. pro his
recurratis. Specialiter igitur ipſe facit mentō
nē de tribus ſpēbus vt de ſanguiea ventoſa ⁊ zir
bali uel inteſtinali. Et duo facit qm̄ primo ipē po
nit vnuz canonē quodāmodo excuſatiuū a longa
pertractatione de cura ⁊ vētoſe. Secūdo ipē po
nit ſpēalem modū cirogicū obſeruādum i cura ite
ſtinalis vel zirbalis ſcōa pꝰ icipit ibi. Reliquoꝝ
aūt curatio ⁊c. ꝺ prima pte dixit. Ad illud. ſ. aug.
quod ē ex aptione. ſ. orificioꝝ vene pulſatilis aut
nō pulſatilis aut ventoſitate curādum te nō oꝫ la
borare. Qꝛ ſi laboraueris ad id ꝯſequiſ te vt labo
res ad icidendū ⁊ ſuendū vt tenet. Notādū q̄ iſta
lr̄a pōt dupliciter legi vno mō vt intelligat nō
oꝫ te laborare in curatione. i. vehemēter ꝯſidera
re ⁊ ſpeculari de nouo mō curatōis i augumento
facto ex aptione vene ⁊c. ſ. ſanguineo vel in vēto
ſo qm̄ ſupple modus ē facilis ad curandū ⁊ iā ſup
ple latus ſupꝛa in ca. de cura rupture vētoſitaſ qꝛ
in iſtis cū eiſdē medicis pficieſ curatio. ſ. cuz ſub
tiliantibus ⁊ reſoluentibus ⁊ ſcđm iſtū modū eſt
itroducta lr̄a vt ſit canon excuſans a longa ⁊ ex
quiſita ptractatione de hac cura. Et addit q̄ ſi
laboraueris. i. ſi ſit expediēs alius modus cure ab
eo qui in loco allegato dictus ē qꝛ. ſ. illa non ſuffi
cerint maxime in ſanguinea ſequeſ te vt labores
i. oportebit ad incidendum ⁊ ſuendū qm̄ ſtante
multo ſanguine ibidē ꝯgregato fortaſſis remedia
reſolutiua nō ſufficiēt ſꝫ expediet incidere mirac
⁊ ipm ſanguinē extrahere deinde ſuere ⁊ erit fcā
cura ſine alia exqſita opatione ⁊ ſic nō oꝫ multuz
in hoc ca. laborare ad dandū nouū modū in cura
talis augumēti alius ſenſus pōt eſſe talis vt velit
ꝺ. A. in his verbis reddere medicū cautū in ope. ſ.
ad ſibi iſinuādū vt nō laborent cū medicis locali
bus in cura haruz diſpoſitionuz qꝛ eſſet fruſtra la
borare cuꝫ medicis qm̄ veriſimile ē q̄ talis mate
ria ſanguinea ibidē agregata non ſit medicis reſo
lubilis ēt ſi ventoſitas fuerit tanta vt faciat mani
feſtum augu. vmbilici iaꝫ erit ſignum q̄ talia mē

bra ſunt multum debilitata ⁊ ſic cum medicis cu
rari nō poterit ⁊ iō nō oꝫ te medicū laborare i cu
ra cū medicis qꝛ iannis eſſet operatio. Qꝛ ſi labo
raueris ad id. i. ſi intēdas laborare ad curā tūc cō
ſequeſ te ⁊c. i. oportebit laborare ad icidenduz ⁊
ſuendū ſupple cum flobotbōio in ſanguinea ⁊ cū
bezel in ventoſa vt dicet in fine ca. licet Alebas ꝓ
hibuerit ferrum in ſanguinea. primus tñ modus ⁊
ſi videatur magis artificioſus mihi tñ eſt magis
gratus legatis lr̄aꝫ ſm modū qꝛ nobis magis pla
cet ⁊ erit clara lr̄a. Conſequēter ipſe ponit mo
dū cirogicū cure augumēti ex ruptura ſiphac ꝑ
exituꝫ iteſtinū aut zirbi ⁊ ponit verba ſatis dura
ad itelligendū ſimiliter ⁊ alij Auctores qui ꝺ hoc
caſu faciūt mētionē qꝛ pauci faciūt. Sꝫ ex ver
bis hic. ꝺ. A. ⁊ Alíebatis. viiij. ca. pratice pōt colli
gi modus ſub hac forma precipue infirmo vt ſur
gat ⁊ ſtet rectus ⁊ extendat ſe in poſterius quan
tum pōt ⁊ ꝯtineat anellitum tam diu donec bene
cōprehendaſ talis eminentia q̄ cū tibi manifeſta
fuerit fac in circuitu eius eminentie circulū cum
atramēto vt ſit diſtictum. i. diſtincte cognitū ipuꝫ
augumentum deinde reſupina cum ſupꝛa dorſum
⁊ nō ſuper circuluꝫ. i. non ſup mirac anrius ⁊ liga
ipm taliter. i. totaliter cuꝫ iſtintis vt ſe mouere nō
poſſit cum opatione feceris aut habeas hoīes for
tes ipm tenentes ꝑ caput ⁊ brachia ⁊c. Et tunc in
cide cum flobotbonio per totum circulū quē feci
ſti cū atramēto circūquaqꝫ leuiter tñ ita vt nō in
cidas aliqd de eo q̄ eſt ſub mirac vt ſiphac vel
aliud deinde fige in medio ipſiꝰ mirac circūiciſſi
vncinū ⁊ ipm mirac ſubleua ⁊ alius miniſter euꝫ
teneat ſic ſubleuatum caue tamen cum figis vnci
nuꝫ ne ꝓfundes in fixione vt non tangas aliqd q̄
ſit ſua co mirac. ſ. zirbum aut inteſtinum iō dixit.
Poſt ſeparatōeꝫ eius cum vncino ſuper mirac
ſoluꝫ ⁊c. deinde accipe duas acus lōgas ſecū quā
titatē ipſiꝰ ptis mirac circunciſſi ⁊ plus ⁊ itromit
te in vnāquāqꝫ acum fillum duplicatum ⁊ tortuꝫ
aut cordulam de ſirico ⁊ intromitte vnam de ipſis
ex vna pte mirac vicina iciſſioni q̄ feciſti. Et fac
eam penetrare ſecundum rectitudinem in parteꝫ
ſibi oppoſitam deinde intromitte eodēmodo aliā
acum in puncto quadrature circuli iuxta etiam
inciſſionem ⁊ fac ſimiliter penetrare in partem ſi
bi oppoſitam ita vt obuient ſibi filla earum ſecun
dum figuram crucis ⁊ intromiſſio ipſaꝝ accuum
ſit ſub ipſo mirac ſolū conſiderādo ne acus obiet
alicui de corporibus contentis ſub mirac. ſ. ſiphac
nec zirbo vel inteſtino ⁊ ad hunc precipuum finē
fixus eſt incinus in mirac vt ſubleuetur hora ta
lis operationis ſubleua igitur eum cum vncino
cum operaris ne acus perueniant ad aliquod mē
broꝝ inferioꝝ conſequenter extrahe acus ex
oppoſitis partibꝰ ⁊ dimitte partes equales filli pē
dentes vel cordulle deinde liga cum eis ligamen
to forti ⁊ nodabis nodo curenti vt cum velis de
nodare poſſis facile ⁊ fac ut cadat ligatio ad la
certum ideſt iuxta lacertum quanto plus fuerit
poſſibile. Facto nodo predicto incide ex

vna parte illius partis mirac circōligate faciens
ſciſſuram tante quantitatis q per eam poſſis in
tromittere digitum tuuz indicē ⁊ intromitte ipſuz
per eam ⁊ quere an inueneris zirbum an inteſti
num cum fillo ligatum quod ſi inueneris illic in
teſtinum ſolue ligaturam ⁊ i hoc tibi ſeruit quod
nodus factus fuerit currēs ⁊ ipelle inteſtinum ad
anteriora ventris deinde ſtringe fillum nodo fir
mo. Si autem inueneris zirbum non repellas
ipſum inferius vel interius ſed liga ipſuz ⁊ ampu
ta quod ſupereminet ex eo ⁊ ſue que ibi ſunt ve
ne magne aut artarie cauendo fluxum ſanguinis
⁊ cauterizādo ſi neceſſarium fuerit deinde dimit
te locum ligatum ſtricte donec mortificetur caro
ipſa ligata ⁊ cadat per ſe ipm aut incide ipſaz qñ
ſubtiliatur ⁊ mortificatur deinde cura locum cuz
eo qꝛ oportet ex vnguentis ⁊ alijs donec cōſolide
tur. Caue tamē vt itellexit textus i fine ne fiat
ꝯſolidatio dum vulnus adhuc fuerit ꝯcauū ⁊ nō
ſufficienter repletuz ne remaneat cicatrix ꝯcaua
ſimiliter ſtude vt ꝯſolides antequam ſit procedēs
ad exteriora ne fedum remaneat ſupereminens
reliquo uentri. Et iſtum modum voluit intelligeᵣ
d. A. in verbis ſuis ſi diligēter ꝯſideraueris ⁊ cum
his dictis legi poteſt lr̄a clare lege eam. Reliquo
rum aūt curatio. ſ. factorū per rupturam paniculi
eſt vt facias egrum ſurgere ſupple ſi eſt ſedens ⁊
precipias ei vt extēdat ventrē ſuum. ſ. declinando
ſe. ſ. ſecūdum caput i poſterius ⁊ retineat anellitū
ſuum tam diu donec appareat augmētum. ſ. per
fecte quia ſecūdum iſtum modum melius manife
ſtabitur. Cum ergo apparuerit fac i circuitu eius
ſ. augumēti circullum ſupple cuz atramēto vt ſit
diſtinctum. i. vt preciſſe ſciatur locus rupture de
inde reſupina eum. ſ. infirmum non ſuper circulū
qa nō ſupra ventrez ſed ſupra dorſum ⁊ ſupple cō
ſequēter ipſum ligabis ſecūdum modum dictum
addit poſt ſeparationē eius cum vncino prepona
tur ibi vero copulatōis ⁊ vt ſit pars ſatis principa
lis vt ligatur ſic homine ſic cōſtituto ⁊ ligato. Et
poſt ſeparationem. i. eleuationē partᵉ mirac circū
inciſſe cum vncino infiſſo in tali parte leuiter ita
ut non accipias vel tangas cum vncino quod ſub
ipſo eſt de corporibus tūc itromitte in eo accū cū
fillo. ſ. i parte mirac vicina iciſſioni taliter ſupple
artificioſe laborando ut nō obuiet. ſ. accus corpo
ri ſub ipſo qꝛ nec zirbo ⁊c. ⁊ ſupple ligabis ſecūdū
modum dictum ſupra cum fillis duarū accuuz de
inde perfora tali perforatōe. ſ. faciēdo iciſſionem
partis ligate. ut diſcoperiatur ab eo. ſ. ſaltem per
tromiſſionē digiti i ſciſuraz quod eſt ſub mirac ſo
lum. ſ. tantum preciſſe fiat inciſſio ut manifeſteᵣ
quod eſt ⁊c. ⁊ nō plus. Si ergo eſt ſub eo inteſti
num ſupple ligatum diſſolue ligaturam ⁊ expelle
inteſtinum ad inferiora. ſ. intra ſiphac. Et ſi ē zir
bum extēde ipſum ⁊ icide lacertū. i. iuxta lacertū
quāto magis ē poſſibile cauēdo. ſ. uenas magnas
uel artarias propter timorem fluxus ſanguinis de
inde ſue locū diſruptū. i. firmiter ſtringe ⁊ liga li
gamento forti cū fillis oppoſitis duris extēſis ad
inuicem ecce quō inuit modum ligatiōis ſupra po
ſitum ⁊ ſtringe ipſum ſuper alchatim dixit litte
ra exteriorū vētrem ⁊ eſt clarum ⁊ ſue eum. i. no
da cum firmo nodo ⁊ dimitte fillis quatuor capi
ta. ſ. ad ſcideñ qñ erit facta putrefactio partis cir
cūſciſe ⁊ tūc cadent ipſa capita fillorū conſiderā
do vt cadat ad lacertum. i. iuxta lacertum quan
tum eſt poſſibile ſupple ipſe nodus tāquam circa
partem firmiorē ⁊ ꝯſolidando reſiduū ſupple cuz
unguentᵉ ⁊ alijs ſupple facta remotiōe illius partᵉ
mirac circūſciſſe. Et ſtude vt non profunde rema
neat ſupple ipſa cicatrix propter turpitudinē cu
re. Et non procedēs ad exteriora. i. neqꝫ etiaz ſit
ſupereminens alijs partibus uentris quia ēt eſſet
fedum. Et ſic habetis litteram claram. aliqui tñ
moderniores breuibus ſe expediunt de hac cura
dicentes q ſignato loco ⁊ ligato patiēte i ſtitis po
nat miniſter digitum ſuū ſuper locum rupture te
nēdo firmiter ut nō exeat iteſtinum aut zirbum ⁊
tunc incide cum pillo cutem mirac ſuper loco to
tam equaliter donec ꝑuenias ad rupturaz ſiphac
⁊ ea inuenta ſuūt ſiphac ſecundum modum qui
datur cōmuniter in cura vulneꝝ mirac penetrañ
⁊ poſtea ſimiliter cura illoꝝ hec tamē ſunt apud
expertos cirogicos notiſſima ⁊ ſi dicta difficilia ui
deantur. Cōſequēter dñs. A. in vltimis uerbis ca.
dixit ventoſi aūt regimen ſupple ultra medicinas
locales. Iterū eſt albezel. i. perforatio cum ſtillo
accuto vel flobothonio. ⁊ inciſſio. i. cum raſorio ⁊
cum ſuitio poſt id ſecūdum modum qui dictꝰ eſt
clara eſt littera ⁊ ſic habetis finem ca. quem non
expedit propter epilogare cum ferre in toto aga
tur naratiue de modo cirogico obſeruādo. Et cō
ſequenter hēmus finem totius tractatus ꝺ ruptu
ris ⁊ diſpoſitionibus eis ſimilibus de quo in infini
tum altiſſimo gratias ago ⁊ precor ut futura mea
apte diſponat ⁊c.

De giboſitate dorſi ⁊ ſpondilium eiꝰ

g Jboſitas eſt remotio

Hec eſt ſecunda pars principalis huiꝰ
primi tractatꝰ que ſic ꝯtinuaᵣ ad prece
dētem nā poſtq̄ i pria ꝑter determinauit de egri
tudinibꝰ eueniētibꝰ ex nocumēto i ſiphac ⁊ qbuſ
dā alijs egritudinibꝰ ꝑdictis ſilibus iā ſcōo deter
minat de vno nocumēto eueniēte ex quadā mala
diſpoſitōe ꝑtiū dorſi ⁊ ſpondiliū eius. ſ. de giboſita
te ⁊ diuidiᵣ pñs ps i tres ptes principales qm̄ prio
ipſe determinat de ipſa giboſitate quātū ad cās ſe
cūda de ſignis cāꝝ tertia de cura ſecūda ibi. facte
a cāis ⁊c. tertia ibi. Humide qdez ⁊ ſicce curatio
pñs ca. ēt pria diuiſione diuidiᵣ in tres ptes qm̄ pri
mo declarat qd nois vere giboſitaᵉ ⁊ ſibi ſilꝰiuz di
ſpoſitōm ſo pōit cās ipſarū tertio ponit quedā pro
noſtica ſcōa ibi. Et cāe eiꝰ aut ſunt ⁊c. tertia ibi
Et giboſitas qdē de prima pte dixit. Qō giboſi
tas ē remotio ſpōdiliū aut ad añriora dorſi aut ad
añriorē ꝑtem ⁊ idem eſt ⁊ eſt. i. vocatur giboſitas

anteriozis quā quidem nominant arcuationē. Et
qn̄qȝ accidit cum cōmunitate oſſium caſſi ⁊ noia
tur concauatio ⁊ arcuatio aut ad exterioza dorſi
ſupple eſt remotio ſpondiliuȝ ⁊ eſt giboſitas poſte
riozis. i. ſic nominatur aut ad latus ſupple eſt re
motio ipſozum ſpondiliū ⁊ dicitur contozſia. Pro
intelligentia ergo generali ca. ē primo prenotādū
ꝙ certi ſpondiles debito modo ſituati ⁊ ozdinati
ↄſtituūt quoddam membzū ozganicū ꝙ per agre
gationē ipſozū cum tali ozdine dicitur dozſum vn
de dozſum non eſt niſi membzū ozganicuȝ de ſpō
dilibus ozdinatꝰ factū dozſum igitur in ſe includit
plura membra oſſeoſa qꝛ plurꝰ ſpōdiles adinuicē
ꝑ ꝓprias iuncturas ozdinatum alligata deſcribitꝰ
aūt doſum ab illucidatoze ſecunda ꝓblematum
xiiij. problemate ſic. Eſt aūt dozſum pectoris
poſterius cuiꝰ partes ſunt ſpatule due ⁊ ſpina. Et
aūt ſpondilis os i cuius medio eſt foramē ꝑ quod
nucha trāſit vnde nucha que ē ps cerebzi tranſit
ꝑ ſpōdiles colli ⁊ ꝑ dozſum tāquā clauis ligās ſpō
diles velut ligna adinuicem debite adunata vt ſe
cundo colliget de iuuamento ſpine. i. ſpinalis me
dulle agregat igitur dozſum ſpondiles omnes pze
ter ſpondiles colli que ſunt ſeptem relique autem
ſunt ſedacim de quibus decem ſpondiles pectozis
⁊ . v. dicuntur ſpondiles alchatim que ſunt vltime
verſus caudam ſunt igitur in totū vigintitres ſpō
diles tn̄ pectozis. i. ille cū quibus coſte coniungū
tur ⁊ que mēbza attractozū aeris compzehendūt
ſunt ille remotiones quarum ſit giboſitas de qua
eſt pzeſens ſermo ſecundo notandum pp verbum
poſitum in rubzica ꝙ per ventoſitatꝰ giboſitateȝ in
telligere debeamꝰ giboſitatꝰ factā ex torſione ſpō
diliū a uapore groſſo in toto eleuato percutiente
ad ipſas ſpondiles uel ad ligamenta ipſaruȝ vnde
pp vehementē impulſionem ad ante retro vel la
teraliter torquentur vt dixit auenzoar. lv. theſir
in ca. de epidemia. Neqȝ miranduȝ videtur ꝙ
ex vento tantꝰ effectus qui eſt ſpondiliuȝ remotio
a ſitu ſuo cāri poſſit tn̄ i nālibꝰ ⁊ artificioſis h̄ ma
nifeſte ↄtigit. i nālibꝰ pȝ i terremotu i artificialibꝰ
pȝ quoniā poſito muſto in vtre ⁊ ſi forti tamē ſepe
per ebulitionē a ventoſitate incluſa expellēte vel
implēte rūpitur vter quod ſi dicatur tn̄ hec giboſi
tas vētoſitatꝰ ſit vna ſpēalis giboſitas de qua ſpia
liter in ca. tractatur ſicut ⁊ de reliqs ab alijs cāis
quia de hac tantum in rubzica facta eſt mentio
dicatur quod de hac. d. A. ⁊ reliqui auctozes fece
runt ſpālem mentionem tanquam de illa cuius
euentus non videbatur poſſibilis ſicut eſt de alijs
vt ſerioſe i ca. patebit. Tertio ſpecialiter notā
dum quod omnes ſpondiles conueniunt i multis
⁊ in quibuſdam differunt conueniunt pzimo quia
vnaquaqȝ eſt ſemita nuche ⁊ ꝑ illas nucha vſqȝ
ad caudam deſcendit vt ab ea mediantibus ſpon
dilibus per quedam ipſaruȝ fozamina exeant ner
ui qui a nucha ozigināntur vt ſenſum ⁊ motum
membzis tribuant ⁊ maxime motum quoniaȝ ut
dixit. d. A. pzima primi doctria quinta ſūma pzia
ca. vi. Si nerui omnes a cerebzo naſcerentur
eſſet neceſſarium caput multo maius eſſe quam
ſit ⁊ creſere ⁊ grauare ſupza totum cozpus. neruo
quoqȝ eſſet neceſſariū grande pertranſire ſpatiū
⁊ longum donec ad exteriozū finem peruenirent
⁊ eſſet nocumentꝰ expoſitum ⁊ ad incidēdum ⁊ eiꝰ
quidem longitudo ipſius debilitaret foztitudineȝ
ad atrahendum membza grauia ad ſua pzincipa
lia ideoqȝ deus cuius nomen ſit benedictum miſe
ricozditer egit faciens partem cerebzi que eſt nu
cha ad inferioza cozpozis incedere ſicut canales a
fonte quatenus ex ea neruorū diuiſiones a duobꝰ
ſuis lateribus ⁊ eius extremo ſecundum eius op
poſitionem ⁊ uicinitatem cum membzis egredian
tur. Et in hoc cōicat nucha cum cerebzo cum
ab ea. ſ. ozigināntur nerui ſicut a cerebzo nerui ta
mē a cerebzo ozti ſunt magis ad ſenſuȝ ꝗ̄ȝ ad mo
tum cum ſint multum molles ⁊ paſſibiles ⁊ ſenti
re ſtet in quodam pati molle autem eſt impzeſſio
nuȝ facile receptiuū. Nerui uero qui a nucha
maxime circa inferiozem finem eius ozigināntur
cum a nucha magis terreſtre pzincipium ſumant
ſunt duriozes ⁊ ad motum aptiozes ⁊ ex conſequē
ti qui a medio originantur ⁊ a nucha ſpondiliuȝ
colli cum minus molles ſint quam pzimi ⁊ minus
duri ꝗ̄ȝ ſecundi apti ſunt conuenienter pzo ſenſu
⁊ motu ⁊ hec eſt ſententia. G. viij. de iuuamentis
membzozum uerum eſt tamen ꝙ oīum neruozuȝ
radix eſt a cerebzo unde. A. pzima pzimi doc. uīs
ca. i. ſūme tertie dixit. Neruorum pzincipium eſt
cerebrum ⁊ hoc duobus modis quoniam quozun
dam neruozum cerebzuȝ eſt pzincipium ſuum ſe
cundum ſui eſſentiam ⁊ aliozum eſt pzincipium
mediante nucha. Septem autem ſunt neruozuȝ
paria que imediate a cerebro oziuntur. Nerui
autem qui mediante nucha oziuntur ſunt trigin
ta ⁊ unum de paribus cōcluduntur ⁊ unus alius
eſt neruus ſine ſocio remanens quozum octo a
ſpondilibus colli oziuntur ⁊. xij. a ſpondilibus pe
ctozis ⁊ qnqȝ ab inferiozi parte dozſi ⁊ tria ab oſſe
qui renibus ſuperponuntur ⁊ tria ab oſſe caude
⁊ a mediante oſſe illius exit ſine ſocio unus ut di
xit Aliebas expreſſe ſecundo Theozice ⁊ reliqui
Auctozes medicine. Et dixit. d. A. loco ibi ſupza.

Ex neruis qui a cerebzo oziuntur non iuuantꝰ
membza in ſentiendo ⁊ mouendo niſi capitꝰ ⁊ fa
ciei membra ⁊ viſcera interiozum alia vero mem
bza huiuſmodi iuuamenta nō habent niſi ex ner
uis nuche. cōmanicat vero nucha cerebzo quia ſi
cut cerebzum clauditur duabus miringis vel duo
bus paniculis cohoperitur vno molli ſcilicet pia
matre ut colligat talis paniculus totam cerebzi
ſubſtantiam mollem exiſtenduȝ alio ſuperius du
riori vt cuſtodiat a circundante craneo qui tan
tum diſtat a ſubtili ⁊ molli inferioze quantum
ſufficit ſuſcipere ipſum cerebzum diaſtolando de
ſpacio ita etiam ⁊ nucha eiſdem vel pzopoztiona
libus cohoperitur propter eiuſdem fines quia ta
men ipſa non pulſat non manifeſte dicti diſtant
in ſpondilibus paniculi. Et quia vt dicit Ga
lienus tertiodecio de utilitate particularuȝ. Nul

lus reperibilis exiſtit motus in oſſibus capitis.
In ſpondilibus vero fortis exiſtit motus ideo
in cerebro nulluꝫ vltra groſſam miringam aliud
circum appoſitum ē tegimē. In dorſali vero tuni
ca neruoſa ⁊ fortis. ſ. ſuper appoſita ē in qua iuol
uũtur predicte due tunice vt̄s. Addit ēt. H. viſco
ſus humor. i. flegmatic⁹ huic tunice. ſ. neruoſe ſu
per effuſus fuit ſicut ei qui colligat ſpondiles vni
uerſas ⁊ articulos ⁊ lingue ⁊ lanigo vrinatiuo ⁊ oi
bus quecũqꝫ frequenter moueri indigentia ſunt
i. ſuper ifunditur ipſe flegmaticus humor ad pro
hibendum. ſ. ipſorum exicationē. Hic eni eſt fi
nis ſumari⁹ flegma. prima primi de humoribus.
Ex dictis patet qḋ ſpondiles non ſoluꝫ cōicant in
continendo nucham ſed ēt in ipſarum concauita
te tres paniculi continentur quoruꝫ vnus ꝯtinet
aliuꝫ ⁊ ſupra vltimum verſus oſſa ſup infuſus eſt
humor flegmaticus ⁊ hoc ē omnibus cōe. Cōmu
nicant. 3. in hoc ꝙ quelibet ſpondilis habet i crea
tione verſus poſterius quaſdam eleuationes vn
de in qualibet videntur eſſe ſicut ſpine ⁊ ſuuenia
ad modũ. d. A. ⁊ hoc facit natura qꝛ factũ eſt dor
ſum ⁊ collũ quo ad partem poſteriorē ſicut cuſto
dia ⁊ clipe⁹ membrorũ nobiliũ que ſunt poſita co
rã ipis ad defēſionē igitur fecit natura huiuſmōi
ſpinas poſterius facte ſunt etiã cuilibet ſpondili
additiones quedã laterales que dicuntur alle pre
ter vnam dorſi que allas nō habet ⁊ ipſe ēt in om
nib⁹ facte ſunt ad defenſionē neruorũ ⁊ venaruꝫ
quarũdam que in longitudine corporis profundi⁹
q̄ꝫ ipſe ſpondiles ingrediuntur. Sunt ēt in qualibꝫ
ſpondili quedã alia aditamenta ⁊ cōcauitas quo
rum aditamentorũ aliqua aſpiciunt in ſurſum ad
ſpondilē ſuperiorē ⁊ aliqua in deorſum ad ſpondi
lem iferiorē ⁊ obuiant talia aditamenta foramini
bus aliarũ ſpondilium ſurſum vel deorſum vt cō
tinuitate iuncturali ordinentur ⁊ ideo talib⁹ adi
tamentis vndiqꝫ inherent ligamenta fortiter ea li
gantia ſicut ⁊ i reliquis eſt iuncturis cōicant ēt in
foraminibus a quibus nerui oriuntur quoniã hec
foramina a duobus lateribus ſpondilis poſita fue
runt ⁊ non retro ꝑꝑ defenſionis defectum ipſorum
neruorũ qꝛ i ſitu exteriore alterãtib⁹ nimis eſſent
expoſiti ⁊ per cuſſionibus neqꝫ anterius facta ſũt
hec foramina qm̃ cum corpus ſua naturali ponde
roſitate ⁊ ſuis imotibus volũtarijs ad anteriora d̄
clinent debilitarentur tales nerui ⁊ quodãmodo
conuerſione ſpondilium ad anterius alterarentur
vnde eſt in vnaquaqꝫ ſpondili ſicut ſemicirculus
⁊ conuerſio ad anterius. ¶ Cōmunicant ēt quia
ſupra quãlibet ſpondilem ad aplanandu ꝫ ⁊ ne ca
ro oſſe duro ledatur ſuprapoſita ſunt ligamenta ⁊
nerui ⁊ muſculi ne dicte ſpondiles circa additōes
poſterius plane leues ⁊ lubrice addantur anteri⁹
quoqꝫ ſunt ligamenta ⁊ muſchuli ad eas in debi
to ſitu continendum vnde vt dixit Auero. de men
te. H. ſecundo collꝫ de muſchulis in toto qui ſunt
qngenti ⁊. xxviiij. ſunt muſchuli ſpondiliũ. xlviij.
ita habes loco allegato ca. de iuuament membro
rum que ſunt inſtrumēta virtutis motiue iſta ſũt
principalia in quibus ipſe ſpondiles cōicant licet
ēt quibuſdaꝫ alijs cōicent de quibus nō facio mē
tōnem cũ hoc nō ſit de principali itentione. Dif
ferunt etiam in aliquibus principalibus primo ita
habetis loco allegato de iuuamentis membroruꝫ
que ſunt inſtrumenta virtutis motiue quia cuꝫ in
feriores ſint ſicut baſſes ſuperiorũ ⁊ que ſunt alte
rum earum que pectoris ⁊ que illaruꝫ que colli ⁊
cum id quod differtur deferente leuius eſſe opor
teat ſequitur vt ſuperiores ſi colli minores ſint q̄ꝫ
pectoris minores q̄ꝫ alchati verum quoniã vt̄s di
cebatur ſpondiles maxime ſunt create ad continē
dum ſpinalem nucham que quãto propinquior ē
origini vt cerebro tanto groſſior exiſtit. Fuit igit
expediens vt foramina ſpondiliũ ſuperiorũ eſſent
latiora foraminibus inferiorũ. Et qꝛ amplitudo
foraminum attenuat corpora ipſarum ſpondiliuꝫ
cũ tamen ſuperiores ſpondiles create fuerint ma
xime ad defenſionem membrorum ad vitam ſu
me neceſſariorum vt que colli propter tracheam
artariam ⁊ que pectoris propter cor ⁊ pulmonem
cum igitur tales ſpondiles propter fines dictos
fuerint in creatura debiliores i ſe oportuit vt per
alligationem eſſent fortiores fortioribus igitur li
gamentis ligantur ſpondiles ſuperiores q̄ꝫ inferio
res vt coreſpondentur colli q̄ꝫ pectoris. pectoris
q̄ꝫ alktim verumtamen vt dixit Auenzoar quia iũ
cture colli non ſuſtentantur a coſtis ſicut iunctu
re pectoris neqꝫ ipſarum muſchuli ſunt ita for
tes facilius contorquētur ſpondiles colli q̄ꝫ pecto
ris ligamenta quibus tamen ligantur diuerſimo
de ligant quia ligamenta anterius ſunt plus ſtri
cta ⁊ poſterius ligamenta minus ſtricta vt meli
us obediant incuruationi ⁊ ad anterius curuari
⁊ flecti eſt magis neceſſarium q̄ꝫ poſterius flecti
⁊ ſic videtur hoc omnibus iuncturis cōmune.
¶ Differunt etiam in alijs ⁊ additamentis quia
quedam ſpondiles plures habent ⁊ quedam pau
tiores. ¶ Differunt etiam tales alle quoniam ſpō
diles ad quas coſte terminantur habent allas ⁊
vnaquaqꝫ earum ſunt due vacuitates vt capita
coſtarũ giboſa in eis mirabiliter ligentur non ſic
eſt de alijs. differunt quoqꝫ incuruatura quia ſe
micirculus in eis eſt inequalis quia in aliquibus
maior ⁊ in aliquibus breuior differunt etiam in
alijs q̄ ad preſens non aduco qꝛ ñ neceſſaria ſunt
⁊ ſi ea que dicta ſunt videantur ſatis a ꝑpoſito re
mota tamen ad futura bene intelligenda profi
cient. ¶ Quarto principaliter aduertenduꝫ quod
notanter dixit giboſitas eſt remotio ſpondilium
⁊c. quia in giboſitate cuꝫ qua ſtat vita non fit diſ
locatio ſpondilium ſed fit aliqualis a ſitu ſuo re
motio quoniam diſlocatio vt dixit. d. A. cum cete
ris quinta quarti cap. i. eſt integra egreſſio oſſis
ex loco ſuo que ſi accidat in ſpondilibus maxime
pectoris ſubito ſequetur mors ex quo rumperetur
nucha ⁊ ſic omnes nerui dantes ſenſum ⁊ motuꝫ
membris ſpũalibus ⁊ naturalibus pro maiori
parte deſtinarentur cum nerui a ſpōdilibus exeũ
tes in confinia membra dirigantur a quib⁹ exeũt

vt dixit albas τ vt hʒ videri de anothomia neruorū ab albate.30.theorice τ ab .A.prima primi doc.quinta τ ab alijs.A.locis ſuis ē igitur remotio hoc tamen intelligendum eſt de non remotione vnius tm̄ vel duaruʒ ſpondilium ſed de remotione plurium quia quando plures contingue ſpondiles a ſitu ſuo remouēt̄ur vniformiter diſtormiť ad modum cuiuſdam harenationis tūc manifeſtatur ipſa giboſitas non ſic autem manifeſtaretur ſi vna tantum vel due curuarentur. Ultimo circa hanc partem eſt notanduʒ vt colligi poteſt hic ex littera ꝙ hic talis giboſitas ſumi poteſt dupliciter.ſ.cōmuniter τ proprie/cōmuniter ſumitur indifferenter pro omni remotione ſpondiliuʒ a recto ſitu ſuo vt ſumitur in rubrica caſi de giboſitate/proprie vero diſtinguitur contra ſtrumam τ arcuitionem que eſt giboſitas añrioris τ ꝯ torſionē que eſt remotio ſpondilium lateraliť facta vnde giboſitas proprie eſt conuerſio ſpondilium poſterius τ ſic intellexit textus circa finem huius parť lego eam. Giboſitas ſupple cōmuniter ē remotio ſpondilium τ intelligatur cauſaliter.i.propter remotōnem ſpondilium cauſata poteſt etiam itelligere in recto aut ad interiora dorſi.i.ſupple tantum apparens depreſſio poſterius τ non eminentia añrius aut ad añriorem partem.ſ.eſt remotio ita vt eminentia añrius appareat dixit textus.Et eſt giboſitas añrius ſupple parť quā quideʒ nominant arcuationeʒ.Et addit.Et quandoqʒ accidit in cōitate oſſium caſſi.i.ꝙ concauantur etiā oſſa pectoris añrius vt coſte poſterius plicātur ad añrius τ nominatur.ſ.non ſolum arcuatio ſed etiaʒ concauatio τ hec eſt que ſtruma proprie vocatur addit aūt ad exteriora dorſi ſupple eſt remotio vel plicatio ſpondilium.Et eſt giboſitas poſterioris.i.eſt ꝑprie giboſitas ſine alio appropriato vocabulo aut ad latus ſupple eſt remotio. Et diciť contorſio.ſ.proprie.

De cauſis giboſitatis.

Auſe eius anteʒ ſunt

In hac ſecunda parte principali capi. proſequitur de cauſis giboſitať τ duo principaliter facit quoniam primo ipſe ſuppoſita qualem diuiſionem de cauſis ipſius de ipſis particulariter enumerando proſequitur ſecūdo ipſe ponit cañ vnum cōmunem dictis cauſis ſecunda ibi Et totum id aut eſt τc.prima adhuc in duas quoniam primo faciendo quod dictum eſt enumerat cauſas ſatis in agendo conſimile ſecundo multuʒ ab ipſis diuerſas ſecunda ibi. Et quandoqʒ fit giboſitas.prima adhuc in duas quoniam .primo facit quod dictum eſt ſecundo etiam in cauſis ſatis ſimilibus ponit diuerſitatem in producendo ibi. Et que plurimum fit.De prima parte dixit ponēdo diuiſioneʒ.cauſe eius aut ſunt primitiue vt caſus τ percuſſio τ que currunt curſu eoruʒ aut corporee ex humiditate aquoſa ſalſa lubricatiua molificante ligamēta aut humiditate limoſa. De ſecunda parte dixit. Et que plurimum fit ab humiditate ſalſa eſt contorſio.i.declinatio ad latus nō ad anteriora aut ad poſteriora. Pro intelligentia partis primo memorandū eſt quod ſcribitur a domino. A.ſecunda primi doc.ſecunda cap.i.quod inter cauſas primitiuas que ſunt cauſe extra corporis ſubſtantiaʒ exiſteñ vel ex parte anime ſe tenentes differunt a corporeis in hoc ab antecedentibus primo quia inter antecedentes τ egritudinē cadit cauſa media vt coniuncta a coniunctis vero qr inter cōiunctam τ egritudinem nō cadit̄ medium primitiue vero medie ſunt inter has quoniā interdum inter ipſas τ egritudines eſt mediuʒ vt de caliditate aeris humiditates cerebrales liquefaciente que ſunt cauſa imediata interdum paraleſis aliquando ſpaſmi τc. aliquādo vero inter cauſam τ egritudinem nulla alia cadit cauſa media vt de cultello ſoluente continuum nam inter incidentem cultellum τ ſolutionem continui nullum cadit medium ī propoſito igitur percuſio τ caſus cum ſint cauſe primitiue aliquando ſunt cauſa giboſitať imediata maxime ſtrume propter incuruari ex percuſſione ſpondiles ad anterius idem τ in alijs ſimilibus contingere poteſt vt ex impulſione ſpondilium facta deorſum in cōmuni ludo puerorum cum donis ſupra dorſum alterius equitando ſaltat ſicut mihi nouiſſime preſentatꝰ eſt. Filius domini Azonis de vitudono τ iſte pōt eſſe modus qui non ſolum torquentur ſpondiles ſed etiam membra pectoris vt dixit textus prior ad anterius vt patet. ¶ Secundo notandum ꝙ quecunqʒ materia humida apta eſt facere cōtorſionem iuncturarum ſpondiliuʒ dupliciter primo molificando τ relaſſando ligamenta vel muſchbulos quibus continentur in debito ſitu/ſecundo modo replendo concauitatem neruorum muſchbulorum vnde fiat ſpaſmus τ conſequenter contrahātur ligamenta iuncturarum que cum dictis muſchbulis continuantur per cordam in illam parteʒ in qua muſchbulus cōtrahitur vt ſi ſpaſmetur muſculus interior fiet plicatio ad anterius τ ſi poſterior fiet plicatio poſterius vt in exemplo familiari videmus.n.ꝙ cū contrahuntur corde pedum. auium mortuarum contrahuntur digiti pedum in illam partem/primo etiam modo dupliciter qr vel talis materia humida molificans muſchbulos vel ligamenta eſt tante quantitať vt membrum repleat τ vt ipſum multum fiat ponderoſum τ ſic ſua grauitate contrahit in partem ſuā iuncturas quibus aligatur τ ſi eſſent talia membra anteriꝰ ad anterius traherent τ ſi poſterius ad poſterius alio modo ſi talis humiditas tantum molificaret τ relaſſaret non notabiliter grauitando τ iſto modo a cauſa quantūlibet debili mouente ad oppoſitum ſpondiles in partem illam plicarentur. Et hoc quia tales muſchbuli vel ligamenta non poſſunt contra reſiſtere plicationi ymo obedirent vt verbi gratia molificatis muſchbulis anterioribꝰ a facili cā ſpondiles plicabuntur poſterius τ ecōtra

Et iſto modo humiditas ligamentoꝝ eſt cauſa ꝑ
accñs ꝯtoꝛſionis ſicut abſentia naute ſubmerſiōis
nauis ꝛ alio modo eſt cauſa magis ꝑ ſe iſtud no
tandum colligi poteſt ſecūda primi doc. ſecūda de
cauſis diſlochationis ꝛ ſeparationis a ſitu. Ex
quo patet quod materia aquea ſubtilis eſt magis
cauſa per accñs giboſitatis q̄꞉ per ſe eſt materia li
moſa magis cauſa per ſe ad modū ſupra dictum
quelibet ergo talis poteſt eſſe cā idifferenter gibo
ſitatꝭ vere ꝛ eſt remotio ad poſterius ꝛ arcuatiōis
que eſt remotio ad añrius humiditas aūt ſalſa q꞉
nitroſa moꝛdificatiua eſt ꝛ pongitiua per illos mu
ſchulos diſcurens doloꝛē acutum caſus cauſa eſt
vt homo lateraliter toꝛqueatur ꝛ ſic ē cā toꝛſionis
ſaltem diſpoſitiua ꝛ hoc eſt quod intēdebat vide
re meo. d. A. in textu lego lr̄aꝫ que mihi eſt clara
cauſe eius aut ſunt primitiue. i. nō cōcurrente ali
qua cauſa coꝛpoꝛea vt ꝑcuſſio ꝛ caſus ſupple ab
alto vel caſus rei dure ſupra doꝛſum. Et que cur
rūt curſu eoꝝ ſicut in exemplo dato aut coꝛpoꝛee
ſupple ſunt cauſe. Ex humiditate aquoſa ſupple
vel ſalſa lubricatiua molificans ligamenta quia
quelibet talis ē humectatiua relaſans aut ſupple
ꝯtingere poteſt ab humiditate limoſa. i. groſſa fe
culenta que efficit toꝛſionem grauitando ꝛ trahē
do in partem ſuam vt dictum eſt ꝛ addidit. Et q̄
plurimū fit de remotione ſpondilium ab humidi
tate ſalſa cum hoc ꝙ molificat ligamenta ſicut ꝛ
aquoſa inſipida eſt ꝯtoꝛſio. i. plicatio ſpondilium
lateralis non ad añrioꝛa aut ad poſterioꝛa.

Et quandoqꝫ ꝛc. In iſta parte ipe enumerat cauſas
ſatis diuerſas in faciendo giboſitatē que breuiter
ſunt tres qr aut ē ventoſitas percutiens ꝛ implens
vnde fit giboſitas ventoſitatis vt ſupra dictuꝫ eſt
circa rubricam aut eſt apoſtema ſiue duruꝫ com
primendo ſiue trahendo in partem ſuaꝫ aut exitu
ra vt apoſtema molificatum in via ſaniationis ꝛ
magis facit grauitando q̄꞉ comprimēdo vt patet
ꝛ interdum cognoſcitur ꝙ fuerit exitura propter
ſanguinē coꝛruptū egredientē vel per ſeceſum vel
vrinam ſic ipſum natura diriuante ad vias expul
ſionū aut ergo fit propter ſpaſmum ligamentoꝛuꝫ
ſupple a ſiccitate factum qr de facto a materia ꝑ
repletionē iaꝫ dictū ē tñ dixit. d. A. ꝙ eſt pauci ca
ſus ꝛ vellocis interfectionis ꝛ cauſa clara eſt qm̄
raro deuenitur ad tantā ſiccitatē ꝙ ligamēta ſpaſ
mētur ꝙ ſi pur eueniat eſt difficilime reducibilis
ymo plerūqꝫ moꝛtalis vt ſecunda tertij ꝛ ſꝫa affo.
cōmen. xxvi. ꝛ pluries alibi lego litteram ꝛ clara
eſt. Et qñqꝫ fit giboſitas propter ventoſitatē aliq̄꞉
percutientem facienteꝫ giboſitatē aut apoſtema
ſ. aquoſum aut exituram extendentē tunicā i par
te ſua ſicut ꝛ de apoſtemate aquoſo addit ꝙ ſup
ple in dubio aqua cauſa pendeat multociens ōcla
ratur apoſtema per ſanguinem egredientem cuꝫ
ſolutione uentris tanquam ſupple per ſignificatō
nē ſignificantē maturationē apoſtematis aut eiꝰ
eruptionē addit ꝛ multotiēs eſt id apoſtema duꝝ
ſupple nocens comprimendo vel etiam trahendo

Et ponit tertiā cām qñqꝫ fit ꝑꝑ ſpaſmū ligamento
rū. ſ. a ſiccitate ꝛ eſt pauci caſus. i. raro ꝯtingens
ꝛ velocis interfectionis.

Et totum. In hac ſecunda parte huius part̄ principalis ipe ponit vnū
cōmuneꝫ canonē dictis cauſis ꝛ dicit ꝙ totū id. ſ.
de iſtis cauſis producentibus ad remotionem ſpō
diliū ſiue ſint primitiue ſiue coꝛpoꝛee aut ē cauſa
ſpondiliū plurium numero ꝛ ſecundū gradationē
aut non eſt ita. ſ. ille cauſe aut ita occurrūt ꝙ re
mouentur plures ꝯtigue ſpondiles ꝛ curuātur ad
ante ꝛ retro vel lateraliter ad modum ſemicirculi
ꝛ ſic fit large giboſitas aut dicte cauſe ſi ſic occur
rūt ſed aut vna tñ vel due remouētur vel ſi plures
remouentur ſꝫm occurſum cāꝝ ille non ſe habēt
ſcđum gradationē i. non ſunt ꝯtigue ꝛ tunc licet
fiat remotio ſpondilium non tamen fit giboſitas.
ſicut ēt ſupra dictum eſt ꝛ hoc intendit littera le
ge eam ſic.

Et giboſitas quidem. Hec eſt tertia ꝑs
principalis cap. in qua. d. A. quaſdā concluſiones
pronoſticas de ipſa giboſitate cū hoc ēt eas veri
ficat ꝛ diuiditur ꝑs in quattuoꝛ ſcđum quattuoꝛ
cōcluſiones quas ponit ſcđa ibi. Et qñ accidit i in
fante tertia ibi. Et i ifantibus quidē accidit quar
ta ibi. Et ſubtiliantur crura de prima parte dixit
ponēdo ꝯcluſionē generalem abſolute facit nocu
mentum in ānelitu q꞉ velocitat vel inſpiſat ꝓprie
illa que eſt ad añrioꝛia reddit cām q꞉ ꝯſtringit lo
cum ſuper pulmonē ratio huius ſatis clara ē qm̄
per omnem giboſitatē ꝯſtringitur vel abreuiatur
cōcauitas pectoꝛis ꝛ ꝑ ꝯñs pulmo cuꝫ non poſſit
in atrahendo ad magnas dimenſiōes dillatari mi
nus de adhere atrahet q̄꞉ ſit expediēs pro refrige
rio ꝛ ꝑ ꝯñs citioꝛ inſurgent neceſſitas ad nouum
adherē atrahendum ꝛ ſic frequētabit inſpiratiōeꝫ
precipue tamen per giboſitatem ad anteꝛa factā
q꞉ in ſtruma fit maius nocumentū in anellitu qm̄
tūc pꝛopꝛie cōſtringitur locus ſuper pulmonē q꞉
ꝯcauitas pectoꝛis ꝯſtringit verſus anterius i alijs
nō ſic cōſtringitur tamen ſemper abreuiatur ideo
ſemper i anelitu fit nocumētum lego lr̄am ꝛ gibo
ſitas quidem ꝛ pꝛopꝛie illa que eſt ad añrioꝛa cō
ſtringit locū ſuꝑ pulmonē q꞉ vacuitatē pectoꝛis h̄
eſt medium pꝛopꝛiandi concluſionē qr̄ facit acci
dere malitiam anellitus ꝛ hec eſt ꝯcluſio pꝛia ſꝫa
ꝯcluſio giboſitas accidens in infante eſt multum
praua pꝛobat ꝯcluſionem ꝑ hoc q꞉ cum fit in īfan
te pꝛohibet pectus ad dillatationem ꝯuenientem
ꝛ amplificatiōꝫ quā natura ītendit qr̄ fiunt diuer
ſa nocumenta in membꝛis anellitus. ſ. in compoſi
tione q꞉ aliqua talia membꝛa curuantur pluſquā
opoꝛtet ꝛ aliqua ſtrictioꝛa fiunt ſcđum diuerſaꝫ
plicationē aliquando ſpondiliū ꝛ interduꝫ coſtaꝝ
vnde talia nocumenta addunt i ꝯſtrictione anel
litus ꝛ ſunt quodāmodo repꝛobabilia q꞉ poſt etatē
augumenti talia membꝛa non retificātur vñ iſta
concluſio ē ſpēalis vt ſic intelligatur ſicut giboſi
tas ad añrioꝛa inter reliquas eſt praua ita giboſi

tas facta in etate infantie prauior eſt ceteris pari
bus q̄ꝫ facta in alijs etatibus. Et ꝓpter hoc infert
per modum correlarij ſnia ypo. vi. aſſo. aſſo. 47.
Cuicunqꝫ aduenit giboſitas ex aſmate ⁊ tuſſi añq̄ꝫ
exponant ipſe moritur. Et lr̄a ypo. ſic dicet. Qui
buſcunqꝫ giboſſi uel gibi ex aſmate fiunt aut tu
ſci ante iuuentutē pereunt ⁊ uidetur ſequi ex lr̄a
ſuperiore ꝓpter id ut etiā dixit. G. in ꝯmento quia
moleſtationes multe fiunt ꝓpter iperfectionem
membroꝝ ſpialium unde materia exponi non pōt
⁊ anelitus fit difficilis ⁊ non remoueri pōt iō mo
riuntur. d. A. tamen in textu adducit aliam cām
que tñ in ideꝫ tendit qꝛ. ſ. facta giboſitate ab aſma
te uel tuſſi ſignificatur permutatio materiei iparū
ad ſpondiles vnde facit accidere in eis uel apud
eas. ſ. in ligamentis uel muſchulis exituram forté
. ſ. magnam ⁊ ſic ꝯtrahuntur ſpondiles ſm modū
dictum ſuperius ⁊ ſic indiſponitur pectus ne dilla
tetur ſm dillatatōm neceſſariā pulmoni ideo fiet
malus anellitus ⁊ materia exponi nō poterit ⁊ ſic
prefocabitur. Et hoc ē qꝫ dixit uſqꝫ ad illam par
tem. Et infantibus quidem lego lr̄am. Et quan
do accidit i infante ſupple ipſa giboſitas probibet
pectus incedere in dillatatione ⁊ amplificatione
ſui. i. prohibetur ipſius magnificatio quā natura
intendit qr̄ diuerſificant membra anelitus nocu
menta ꝯſtringentia ſuper ea anelitum. i. qr̄ ipſis ñ
dillatatᷓ ꝓpter giboſitatem facta ſunt diuerſa no
cumenta in membris anelitus qꝛ ꝯprimūtur ⁊ cō
ſtringuntur a plicatione ⁊ paruitate membrorum
oſſuoſſoꝝ pulmo mediaſtinum uel diafragma ⁊ ſi
cut ꝯſtringunt anelitum. i. paruus fit anelitus In
feret Et ꝓp id dixit ypo. ſ. 6. aſſo. 47 Cui aduēit
giboſitas ex aſmate aut tuſſi anteq̄ꝫ expuat ipē mo
ritur ⁊ poſita eſt lr̄a ypo. ſm qō iacet ⁊ uerificatā
ſequitur reddeñ cām dicti ⁊ id iō quoniā ſignificat
permutationem materie ita faciendo eas ambas
ſupple diſpōnes. ſ. aſma ⁊ tuſſim ad ſpondiles ⁊ fa
cit accidere in eis. i. apud eas ut dictum eſt exitu
ram fortem apparentem. i. apoſtema magnū cue
nientem a materia groſſa qꝛ utplurimū talis ma
teria eſt groſſa precipue in infante addit ⁊ ſi non
eſſet eius groſſitudo non accideret ab ea giboſitaſ
. i. non eque faciliter ſaltem poſitiue ⁊ per uiā tra
ctatus ut ſupra qꝛ non eſt negandū quin etiam a
multa materia non groſſa hoc fieri poſſet ⁊ maxie
molificando ligamenta ⁊ ut ſit cā per accidens ad
modum ſupra poſitum. Addidit ꝯñter adducendo
medium ꝯclu. ⁊ cum ita ſit non fit preparatio pec
tori ut dillatetur pulmoni. i. facta ſpondilium icur
uationē indiſponitur pectus qꝛ abreuiatur ne pul
mo poſſit ꝯuenienter dillatari qꝛ retinetur anelitꝰ
ſupple ne fiat magnus imo oportet ne fiat malus
anelitus. i. aliquando ſicut p̄focati propter multā
materiam ⁊ inobedientiam inſtrumentorū ⁊ per
ducat ad perditionem.

Et infantibus quidem

Hic ponit ter
tiam ꝯcluſionem pronoſticam dicens qō īfantibꝰ
cum cibantur ante horam ſuam ut ante quartuꝫ
uel ſextum menſem accidit giboſitas ⁊ uētoſitas
giboſitatis ⁊ adducit medium per . 5. ſ. quod mul
tiplicantur in eis per indigeſtionem ex impotētia
ſtomacoꝝ eoꝝ humores groſſi flegmatici ⁊ inter
dum uentoſitas groſſa que declinant ad ſpōdiles
⁊ ſic ſm medium dictum ſupra uel fit giboſitas.
uel uentoſitas giboſitatis lego lr̄am. Et in īfan
tibus quidem accidit giboſitas ⁊ uentoſitas gibo
ſitatis quādo cibantur ante horā quāobrem. i. ꝓp
quā cām ex indigeſtione īgroſſantur humores. i.
multiplicantur humores groſſi ⁊ ſupple uētoſitas
groſſa ⁊ declinant ad ſpondiles. i. ꝯtingit ut ꝑmu
tentur ad ſpondiles ⁊ tunc ⁊c.

Et ſubtiliantur crura

. Hic pōit
quartam
ꝯcluſionem que talis eſt Crura habentis giboſi
tatem ſubtiliantur ⁊ adducit rōnem qꝛ giboſitas
facit oppillationem meatuū ⁊ uiarum per quas
tranſit ſpiritus aialis ad crura abſentia cuius de
bilitatur uirtus nutritiua in agendo ⁊ per conſe
quens minoratur nutritio ⁊ ſic crura ſubtiliantur
Pro intelligentia partis eſt notandum Qꝛ lꝫ
dixerit. d. A. quod giboſis ſubtiliantur crura non
propterea uoluit intelligi quin etiam alia mēbra
ſubtilientur imo aliquādo magis brachia q̄ꝫ cru
ra ſubtiliantur ⁊ aliquādo reliqua membra ſcōm
qꝫ i giboſitate aliquādo maior fit remotō ſpōdiliū
dorſi pectoris q̄ꝫ partis inferioris ⁊ ꝯſequēter ma
ior fit attenuatoria oppillatio in neruis trāſmiſſis
ad brachia q̄ꝫ ad crura ⁊ aliquādo eꝫ quoniā ut
dixit. d. A. de anothomia neruoꝝ par neruorum
oritur inter ſecundam ⁊ tertiam ſpondilem pecto
ris porigitur ad cutem brachioꝝ ⁊ de quinqꝫ ner
uis ſpondilium inferioꝝ de quibus dictum eſt a
principio duo paria inferiora ad partem cruriuꝫ
multos tranſmittunt ramos ita ⁊ a medijs inter
has ſpondilium rami neruoꝝ ad media inter hec
tranſmittuntur. Secundo ſupponēdum de cōi
mente medicoꝝ qō licet ſpiritus aialis qui ꝑ ner
uos ad membra defertur nō ſit uirtutis nutritiue
in mediatum inſtr̄m ſed uirtutis ſenſitiue ⁊ moti
ue tamen uirtus naturalis ab influxu ſpiritus ani
malis multum in operando iuuatur ⁊ uigoratur
et ideo per abſentiam uel minorationē ipiꝰ ſpiritꝰ
animalis minorata actione naturalis uirtutis mē
broꝝ minoratur. Et propter hanc cauſaꝫ dicunt
doc. qō membra paraliticata ſubtiliantur. modus
autē quomodo minoratᷣ ſpiritus animalis ꝑ gibo
ſitatem talis ē quoniā ut ſupra dictuꝫ eſt in gene
ralibus quelibet ſpondilium hēt ꝯcauitateꝫ i qua
ſpondiles adinuicem coniungunᷣ in qua Iunctu
ra ſunt foramina lateralia a quibus nerui egredi
untur qua cōcauitate remota ad aliquaꝫ dr̄aꝫ po
ſitionis dicti nerui ꝑ ſpondileꝫ cōprimuntur ⁊ ſic
oppilatione atenuatoria opillatur unde nō pñt cō
uenienter ſpūs ꝑ tales tranſire neruos. Non tamē
intelligas qꝫ ſemper ad omnē leuem torſionem in
ante uel retro ſpondilium cauſetᷣ talis oppillatio
qꝛ ut dixit. d. G. iiij. interioruꝫ iii. ca. ⁊ ē precipuuꝫ
capitulum in iſta mā ad uidenduꝫ ꝯſequēti dixit

enim ſic Lunqȝ paſſio in tota nucha ē omnia mē
bra ſubſiſtētia eque moliſicabuntur qꝺ ſi una ſpō
dilis mutetur ad extraneā.ſ.parteȝ ita ut gibꝰ fiat
aut ad anteriora ut ꝯcauetur poſſibile eſt ut nō
noceat membris ſub ea exiſtentibus in motu uel
in ſenſu ⁊ poſſibile eſt ut noceat intelligatur igitur
.ꝯ.ꝯtingenē ⁊ non neceſſario ſi tamen fieret ꝯtor
ſio lateralis uideretur neceſſaria ut etiā ipſe in eo
dem ca. uidetur ſonare ex quo pȝ ꝙ interdum nō
ſolum cātur ſubtiliatio membri imo aliqñ pareli
ſis utȝ intelligenti. Fecit tñ d.A.mentionē de cru
ribꝰ quoniā ipoꝝ macrefactio maxime demoſtra
tur ⁊ boc ē ꝙ intendebat in lr̃a lego eam. Et ſub
tiliantur crura babentibus giboſitatē propter id
qꝺ facit giboſitas de opilatione quorūdā meatuū
⁊ uie in qua penetrat cibos.i.meatuū ⁊ uie.ſ.ner
uorum qui ſunt uia ſpirituū aīalium iuuantiū ad
cibos in membra ꝯuertendos ut dictuȝ eſt. Et ſic
finis buius ca.ſcḋm ſeriem lr̃e. In ca.igitur pri
mo babuimus in rubrica quid eſt giboſitas abſo
lute ut remotio ſpondiliuȝ a ſitu ſuo. Habuimꝰ
ēt quid eſt uentoſitas giboſitatis ut.ſ.giboſitas a
uentoſitate groſſa perueniens ⁊c. Habuimꝰ cō
ſequenter in principio cap.dr̃iam inter giboſitatē
ueram que eſt remotio ſpondilium poſteriꝰ ⁊ ſtru
mam que eſt inclinatio ad anteriꝰ ⁊ dicitur arcua
tio ⁊ qñ non ſolū ſpondiles ſed ēt membra pecto
ris anterius torquentur non ſolū dicitur arcuatio
ſed ēt ꝯcauatio.ſed qñ fit ſpondilium inclinatio la
teralis dicitur ꝯtorſio. Et circa illas partes ba
buiſtis multa utilia ut quidē ſic dorſum ⁊ quideȝ
ſpondilis ⁊ utilitatem ſpondiliū ⁊ numerū ipſaruȝ
⁊ ꝯuenientiā in ipis ſpondilibus ⁊ dr̃iam in eis ⁊
numerū neruoꝝ ⁊ ipoꝝ aliquoꝝ a proprijs locis
egreſſionem ut cruriū ⁊ brachioꝝ tanq̄ȝ magis ne
ceſſarioꝝ ⁊ numerū muſchulorū ⁊ hec oīa ad bo
nam intelligentiā cap. ut patuit. Poſtea ſꝫo pri
cipaliter babuiſtis de cauſis ipſius giboſitatis ab
ſolute primo magis generaliter ſꝫo ſpecialius ut ꝙ
cauſe eius aut ſunt primitiue ut caſus ⁊c.aut cor
poree ⁊ ibi babuiſtis dr̃iam in talibus cauſis ⁊ de
cāis corporeis dictum eſt. ꝙ aut ſunt materie bu
mide aut uētoſitas aut apoſtema molle ſꝫm ſe aut
ꝯuerſum ad exituram qꝺ aliquādo cognoſcitur p
exeuntia in egeſtionibus uel urinis de ſanguine
corrupto uel ſanie aut eſt apoſtema durum ⁊ ali
quādo ⁊ ultimo fit a ſpaſmo a ſicitate boc tamen
raro euenit ⁊ tunc eſt mortalis. Et dictum eſt
ſi fiat de bumiditate boc ꝯtingit uel moliſicando
ligamenta vnde diſponūtur ſpondiles ad ꝯuerſio
nem in partem oppoſitam aut fit per bumiditateȝ
ſpaſmantem muſchulos uel ligamēta de repletio
ne ⁊ ſic ꝯtrabente ſpondiles in partem ſuam aut
fit per uiam tractus ponderando a materia mul
ta grauante aut fit ꝯprimendo ut in apoſtemate
duo euenire poſſunt. Et ꝯſequenter dictum eſt
qꝺ giboſitas pendens a materia ſalſa utpluri muȝ
eſt ꝯtorſio ⁊ dicta eſt cā poſtea in tertia parte ca.
babuiſtis quatuor ꝯcluſiōes pnoſticas.pria fuit gi
boſitas ad anteriora ⁊ eſt alijs deterior ⁊ aduxit
cām qꝛ maxime illa ꝯſtringit locum ſuper pulmo
nem vnde fit malitia anelitus. Secunda ꝯclu
ſio fuit qꝺ giboſitas ꝯtingens in infante deterior
eſt q̄ȝ in alijs etatibus ꝯtingens per boc mediū p
bauit qꝛ non poſſunt dillatari ⁊ augeri membra
pectoris ſꝫm debitas exigentias nature vnde fiunt
diuerſa nocumenta ī membris anellitus qui redū
tur incorrigibiles ⁊ ad illud probādū ex proportio
nali medio aduxit ſnīam ypo.vi.affo.ibi cui adue
nit giboſitas ex aſmate aut tuſi anteq̄ȝ expuat mo
rit ⁊c. Et uerificauit anforiſmū ut uidiſtis. Ter
tia ꝯcluſio fuit qꝺ infantibus accidit giboſitas ⁊
uentoſitas giboſitatis quādo cibātur ante borām
ſuam ut circa quartū uel ſextum menſem ⁊ uerifi
cauit per boc qꝺ multiplicantur in eis bumores
groſſi ⁊c. qui ꝯtingenē pelluntur ad ſpondiles ⁊c.
Quarta babentiū giboſitatē crura ſubtiliantur
⁊ adduxit cām oppillationis facta ī meatibus ⁊c.
⁊ ibi dictum eſt qūo etiā alia membra ſubtiliari
poſſunt ſꝫm qꝺ oppillantur aliquādo per remotōm
ſpondilium meatus dellationis ſpūum ad alia mē
bra ⁊c. ⁊ dictus eſt talis oppillationis Et ſic ba
buiſtis ſumatim cap. ⁊ ordinem dictorum maxie
in cauſis in quibus erat ordo neceſſarius ⁊c.

De Signis giboſitatis dorſi ⁊ Spondilium eiꝰ

Igna facte In iſto cap. ſigno
rum cāꝝ giboſitatē
.d.A.quatuor principaliter facit ſcḋm
genera quatuor ſignorū correſponden
tium quatuor generibus cārum ⁊ primo ponit ſi
gnum cārum primitiuarum ſꝫo ſigna facte gibo
ſitatis ab bumiditate.tertō ab apoſtemate.quarto
a ſpaſmo de ſicitate ſꝫa ibi. Et ſignum facte ab
bumiditate.tertia ibi. Et ſignum facte ab apo
ſtemate.quarta ibi. Et ſignum facte a ſicitate.
Non ponit ſigna uentoſitatis giboſitatis tanquā
relinquens ea ſatis nota ex ſignis uentoſitatē ſepiꝰ
dicta de prima parte dicit. Signa facte a cāis
primitiuis ſunt caſus earum.i. euentus dictarum
cārum ut.ſ.ſi percuſſus eſt ſuper dorſo uel cecidit
ab alto ⁊ ſic de alijs clara eſt lr̃a de ſecunda par
te dixit de cauſis corporeis primo de bumiditate.
Et ſignum facte ab bumiditate eſt ſignum for
me qꝛ ſi color apparet albus uel liuidus ⁊ tactus
qꝛ locus eſt in tactu frigidus ⁊ mollis. Et quod
locus parum excuſat oleum cum quo iungitur ⁊
tarditas eius in exſicādo ipm̄ qꝛ membrum ē bu
midum ⁊ iō per ſe ñ exſicatur eſt ēt frigidū ⁊ nō
fit niſi tarda reſolutio ⁊ iō ēt patiens non exſica
tur niſi tarde. Et iſtud ſignuȝ ponit ſcḋa primi
de ſignis ꝯplexionū ⁊ ſunt ultima uerba capituli.
Et anteceſſio regiminis bumectanē ſupple ex
aere ocio cibis bumidis potu aque uſu fructuum
dicit ꝯſiter ponendo ſigna facte ab apoſtemate.
Et ſignum facte ab apoſtemate eſt tactus loci
qꝛ.ſ.ꝯprimendo dolet non ſic ab bumiditate tātū
cum in apoſtemate fit ſolutio ꝯtinui neceſſaria ⁊
per ꝯpreſſionem uidetur etiam ad maiorem diſpōē

ſolutionē addit ⁊ dolor eius pongitiuus ꝓprie q̄ſi dicat ⁊ dolor qui ſentitur ab infirmo ēt nulla ſcā ↄpſſione ē proprie .i. maxime pongitiuus q̄ꝛ ſeq̄ns apoſtema a materia acuta ſiue ſit collerica uel ſanguinea ſiue ſl'a ſalſum cum tales materie ꝓm ptiores ſint ad apoſtemata q̄ȝ materie aquee de quaꝝ natura ē per mēbra diſcurrere ⁊ q̄ȝ materie melancolice quibus merito groſſitiei materie quo dāmodo reſiſtitur penetrationi ī mēbra addit.

Et febres accidentes habenti eā .ſ. giboſitatem q̄ꝛ ad apoſtemata intrinſica ⁊ maxime calida ⁊ ꝑ cipue in membris ſatis uicinis cordi ut i caſu iſto ↄſequūtur febres vnde ſuppoſito ꝙ per tactū ſit dolor ēt ſine tactu ⁊ ꝑcipue dolor acutus ↄiuncta ↄſiter febre ſignificare pōt ↄueniēter ō apoſtema te dubia tamen ſunt ſigna ⁊ nō certa q̄ꝛ a materia non apoſtemāte hec oīa fieri poſſunt ut in ſpaſmo maxie pp dolorē in corpore cacocimo ad febres ꝑ parato. Et pp hoc dixit .ǒ. in ca. cāꝝ. Et multotieſ declaratur apoſtema ꝑ ſanguinē egredientē cū ſo lutione uentris ⁊c. q̄ſi iuuat ꝙ ſepe ē apoſtemoſa ⁊ non cognoſcitur niſi quādo uirtus emittitur di xit ultimo ponēdo ſigna facte a ſpaſmo ſicco.

Et ſignum facte a ſicitate ē ſignificatio ſicitatē corporis q̄ꝛ corpus ē ſicum. Et tolleratia febrium acutaꝝ .i. ꝑſeuerātia ⁊ diuturnitas febrium accu tarum efficantiū ⁊ euacuantiuȝ .ſ. per uentrē uel fluxum narium uel cobitū ⁊ ſimiliū ⁊ ſupple tolle rantia quarūcunqȝ cāꝝ exicantiū ut ieiunioꝝ . ui giliarū ſtudioꝝ paſſionum aīalium uſus medicia rum calidaꝝ ⁊ uini potentis ueteris ⁊ ſi'lium mul torum exſicare potentiū ⁊ addit. Et uelocitas exſicationis olei ⁊ uehementia ipſius ſicitatis ſu ple totius q̄ꝛ parua ſicitas ut iuncta corpori colle rico iuuenilli non ſano non perducit ad ſpaſmum ſed cum ē extrema ſicitas cū giboſitate ſequente tunc ē ſatis argumētum euidens ꝙ cā ſit ſiccitas ſpaſmans ⁊c Et iō illa ꝑticula fuit determiata ſu perioris quoniā licet uelocitas exſicationis ꝑ ſe uideatur ſequi ad ſiccitatē membroꝝ tamen ſtat ꝙ non minus ſequatur ad apoſtema calidum ad dolorem undicunqȝ fiat cum ꝑ tales cās fiat ſuf ficiens reſolutio ⁊ non incōuenit ꝙ una cā ꝑ acci dens plus operetur ⁊ uelocius ad certum effectū q̄ȝ certa cā ꝑ ſe ⁊ iō illud non eſt euidens ſignum. niſi ↄiungatur cum lr̄a ſequēti ⁊ pp hoc addidit ⁊ uehementia ſiccitatis nam in his duobus ſit ſa tis ſufficiens ſignum. Et ſic eſt finis capituli ſi gnorum. Pro clariori tameu ⁊ magis integra co gnitione ſignoꝝ recurratis ad Auer .quarto colli get. Et ad .d. A. ꝼa primi doc. ꝼa primo ⁊ tertio ō ſignis ↄplexionum cum ibidem aliquibus ſequen tibus de ſignis dn̄ij cuiuſdam humoris de ſignis apoſtematum declarantibus ⁊ alibi locis ſuis.

De Cura Giboſitatis ⁊ Uētoſitatis ⁊ giboſitatē

Umide quidem Sequitur capitulū de cura giboſitatis ⁊ uentoſitatis gibo ſitatē. In quo .d. A. tria facit principaliter quoniā primo ipe ponit curam giboſitatis pendētis a ma teria molificante ⁊ relaſſante ⁊ pendente a ſicci tate ⁊ etiā a uentoſitate ꝼo ipſe determinat de cu ra facte ab apoſtemate. tertio ipſe iterato reuerti tur ad curaȝ giboſitatis humide ꝼa ibi. Apoſte moſſe autem cura uerſus finē capituli. tertia ibi. apud partem ſignatā. Rememoratio empl'oꝝ ⁊c. prima adhuc in duas diuiditur quoniā primo ipſe ponit canonē generalem curatiuū humide ⁊ ſicce ſimul ꝼo ſpālius determinat de cura giboſi tatis humide ꝼa ibi. Et canon medicinaruȝ ei⁹ ⁊c. de prima parte dixit humide quidem ⁊ ſicce curatō ē cura paleſis ⁊ ſpaſmi hūidi ⁊ ſpaſmi ſicci in neceſſitate euacuationis ⁊ diuiſionis eius ⁊ q̄li tate adminiſtrandi. Empl'a ⁊ embrocas ⁊ que ſunt eis ſi'ia. Notandum ꝙ in his uerbis .d. A. no bis innuit inſtrumēta curatiua quibus curatio gi boſitatis humide ⁊ ſicce maxime cōicat cum pa raliſi propria ⁊ cum ſpaſmo ſiue fuerit per mate riam ſiue fuerit a ſiccitate q̄ꝛ uiꝫ curatiōis ꝑcipue ↄſiſtit in euacuatione ſi expedit ut i paraliſi ⁊ ſpaſ mo humido ⁊ prohibitione euacuationis ut i ſpaſ mo ſicco ⁊ ↄſiter ſtat intentio in humectando cuȝ qualitate adminiſtrandi empl'a ⁊ embrocas ⁊ que ſunt eis ſi'ia ut balnea ut ſint exſicatiua .ſ. in pē dentibus a materia ⁊ humectatiua ut in ſpaſmo ſicco. Et notāter fecit hoc q̄ꝛ ut ſupra dictum ē giboſitas a materia non apoſtemāte pendens aut pendet ab ipſa per uiam paraliſis molificātis aut per uiam ſpaſmi ↄtrahentis ⁊ aliq̄n per abſentiaȝ materie ut a ſiccitate ſit giboſitas per uiā ſpaſmi Ideo ne ponatur capitulum in cap. Notanter poſuit in principio capituli ſn̄iam dictam ut per hanc remittat nos ad ea que ſcribuntur ꝼa tertij cap. proprijs de paraliſi ⁊ ſpaſmo ⁊ per embrocaſ ⁊ que ſunt eis ſi'ia intellexit ēt regimen in dieta qō proportionabiliter obſeruari debet ſicut ⁊ i pa raliſi ⁊ in ſpaſmo ad illa ergo pro cura tali recur rendum eſt ⁊ cū diligentia ↄſiderādū q̄ꝛ in illis ca pitulis ſunt egregij ⁊ ſpālifſimi can̄ obſeruādi. qui niſi obſeruētur pleruqȝ infirmi ꝑiclitātur ut uer bi gr̄a ſtante repletione ſanguinis cū urina rubea groſſa cū ceteris ſignis deīde ſanguis apparet cō cludēdum ex cōi doctrina ↄſentiente etate ⁊c. de fienda forti ⁊ copioſa ſl'a. Et tamen ↄ̄ hoc ē ſpecia lis can̄. capl'o de cura ſpaſmi dum dixit. Et nō extrahas totum ꝙ neceſſariuȝ eſt ex ſanguine cu ius extractio eſt pp ſpaſmū ⁊c. ymo retine ex eo aliquid vt reſiſtat ſpaſmo ⁊c. ita eſt ut in multis alijs lego lr̄am. Humide quidem ⁊ ſicce. ſ. giboſi tatis curatio eſt cura paraliſis ⁊ ſpaſmi humi. ⁊ ſpaſmi ſicci in neceſſitate euacuationis vt ſupple in paliſi ⁊ ſpaſmo humido ⁊ dimiſſionis eius ut in ſpaſmo ſicco ⁊ in qualitate adminiſtrandi empl'a ⁊ embrocas ⁊ que ſunt his ſimilia .ſ. ēt cōicare dꝫ curatio giboſitatis cuȝ curatōe paliſis uel ſpaſmi hūidi uel ſicci in q̄litate localium remedioruȝ vt ſi debeant eſſe humectatiua uel exicatiua ita ēt ut in dieta proportionabilitet hoc ē quod ītellexit.

Et canon medicinarum In ꝑte
iſta ipſe ponit curam facte ab humiditate ⁊ maxi
me relaſſante uel mollificante ⁊ tria facit quoniā
pꝛimo ipē ponit cañ obſeruandum i medicis gene
raliter i cuiꝰ natuꝛe debeant eſſe/ſo ipſe reſpondet
tacite qōni. tertio ipſe rñdet ⁊ enumerabit medici
nas i caſu iſto ꝯferentes ⁊ ſimplices ⁊ ꝯpoſitas ſa
ibi. Et cum añcedit mondificatio. tertia ibi. Et
q̄nqꝫ agregatur ſtipticiſtas. de pꝛima ꝑte dicit tria
pꝛincipaliter. dicit pꝛio cañ medicinaꝝ eiꝰ q̄ nō ē cū
ſiccitate. ſ. humide ē ut ſicut ſtiptice. ſ. medicine ⁊
adducit cām ut ꝯſtringant ligamenta q̄ molifica
ta ſunt q̄obrem inclinate ſunt ſpondiles ⁊ calefac
tiue ſupple ſint ipſe medicine ut ꝯfortent ea ⁊ reſo
lutiue ut ꝯſtringātur humiditates molificantes.
aut adiuuantes ad molificandū dicit ſo. Naꝫ cū
cadit ſufficientia ſuper ſtiptica poſſibile ē ut con
fortētur ligamēta ueꝝ cum nō reſoluitur mā per
tranſit ut ꝑmittet ad mēbrū aliud dixit tertio. Et
plurimū q̄dē ꝑmutatuꝛ ad pedes ut facit accider̄
i eis ꝑaliſim ⁊ ſil'ia ſcōm mām i ſubtilitate ⁊ groſſi
tudine ſua ⁊ ſcōm ꝑmiſtionē eiꝰ ex inhibitōe aut i
fuxione paulati facta ⁊c. Pꝛio nōndū q̄ i pꝛimis
uerbis huiꝰ ꝑtis. d. A. nobis manifeſtauit tres cō
dictiones hn̄das in medicina uel medicinis q̄ ſunt
ūe cauſe ſalubres huiꝰ diſpōnis ut q̄ ſint ſtiptice
calefactiue ⁊ reſolutiue. pꝛio q̄dē ſtiptice. quoniā
ut ſupponitur cā talis giboſitatis fuit humiditas
relaſans ligamenta uel muſchulos. vnde ſalteꝫ ꝑ
accidens inclinate ſunt ſpōdiles huic aūt relaſſa
tioni ⁊ mollificationi opponitur adunatio ꝑtium
mēbroꝝ ꝑ humiditatē elungatorum talis aūt per
ficituꝛ per medicinā ſtipticam cuiꝰ ſubſtantia ut
dixit Auerois. 5. colliget ē terreſtis ſicca ⁊ frigida
cuiꝰ eſt exicare ⁊ unire uel ꝯſtringere vñ ꝯñter fit
a talibꝰ mēbris humiditatū expꝛeſſio ⁊ ſeꝑatio de
bent ſo eſſe calefactiue ut eis mediātibꝰ talia mē
bꝛa ꝯfortentur ex quo eni talia mēbra ſūt neruo
ſa imo ſupꝛa ligamēta ⁊ cordas aliq̄ñ cadit nomē
nerui ut aly. tertio tigni. ꝯmento. iiS. Eſt igit̄
in eis elementū domināſ frigiduꝫ quaꝑꝑ ad fꝛigi
ditateꝫ leſiuaꝫ facile iclinātur ꝑ medicinas auteꝫ
calidas huic lapſui ꝯ̄riatur. Et ſic talia membra
ꝯfortantuꝛ ut. 5. colliget ca. ꝓpꝛio ⁊ ut bꝛeuiꝰ dica
tur cuꝫ talia mēbra ſint debilis caloris inati a ca
liditate medicinaꝝ ipaꝝ caloꝛ uigoꝛatuꝛ ⁊ ꝯfoꝛta
tur quo ꝯfortato calore ab ipis membꝛis mā noci
ua excutitur ⁊ expellitur. Expedit tertio ut ſint
reſolutiue ut accuta ipaꝝ caliditate ſubſtantiam
humoꝛis extenuādo in uaporem ꝯuertant ⁊ inſen
ſibilis tandeꝫ fiat reſolutio ⁊ hec ꝓpꝛietas medici
ne maxie neceſſaria eſt i medicia tali ut ſit lipto
mere ⁊ ꝑ ꝑte ſubtilis ſubſtantie ut uirtꝰ medicine
ad ꝓfundū ubi talia membra ſunt ſituata penetra
re poſſit ⁊ ſit tanto calidior q̄ ꝓpꝛie diſcaſie ꝯ̄riet̄
ut i tranſitu medicine cuꝫ uirtute ſufficiente uſqꝫ
in ꝓfunduꝫ deueniat ut eſt can. d. S. tertio tegni
textu ꝯmenti. 68. ⁊. 66. Neqꝫ cadat admiratio
per hoc q̄ dictum eſt q̄ debet eſſe ſtiptica ⁊ frigi
da ⁊ q̄ ſit reſolutiua q̄ꝛ in diuerſis ꝑtibus ēt medi
cine eiuſdeꝫ nō icōuenit hoc reꝑiri ut i nuce ciꝑſſi
in textu nr̄o iferiꝰ uidebit̄. Et iſta eadem reme
dia ꝯueniunt i giboſitate facta ex ſpaſmo humido
ꝑ eadeꝫ media declarādo ut itelligēti ꝑꝫ. Et h̄ ēt
fuit ſnīa. d. A. ſo can. ca. iiij. circa fineꝫ cuꝫ dixit
Et ois medicina reſolutiua cum qua eſt ꝯ̄ctio. i.
ſtipticitas ꝯferet molificatōi iuncturaꝝ ⁊ ſpaſmo
eoꝛuꝫ. ſ. de repletione ⁊ apoſtematibꝰ ſl'aticis ⁊c.
Et hoc eſt qō i lr̄a itendit in pꝛima ꝑte lego lr̄am.
Et cañ medicinaꝛuꝫ eius. ſ. giboſitatis q̄ non ē cū
ſiccitate. i. pendētis a mā humida ſiue ꝑ uiam re
laſſationis ſiue ꝑ uiam ſpaſmi tñ ipſe uerificat ō
natura humida ꝛelaſſante ꝑ hoc qō addit eſt ut
ſint ſtiptice ut ꝯſtringant ligamenta q̄ molifica
ta ſunt q̄obrem. i. ꝑꝑ quam molificatōm iclinate
ſunt ſpondiles ad modum ſepe dictū. Et calefac
tiue ſupple ſint medicine aducēs cām dixit ut cō
fortentur ea. ſ. mēbra molificata ſm̄ modum dic
tum. vnde ſequitur ſupple excuſſio materie noci
ue molificātis. Et reſolutiue ſupple etiam ſint me
dicine ut ꝯſtꝛingantur humiditates molificantes
. i. minuātur peꝛ extenuationē ꝛeſoluendo dictas
humiditates molificātes. i. aut adiuuantes ad mo
lificandum q̄ꝛ forte etiā alia cā ꝯcurrit ad humec
tandum. ſ. de cāis pꝛimitiuis lꝫ ſit difficile itellige
re qūo aliter humectēt q̄ peꝛ mām humidam
Circa ſm̄ dictum ē ꝯſideꝛandū q̄ aliq̄ñ in ſolis
ſtipticis medicinis ſtat ſufficiētia in exicādo mām
molificantē tam peꝛ ſe q̄ peꝛ accidens. pꝛimo q̄
dem cū medicine ſtiptice ſint exicatiue peꝛ ſe exi
cant ſo cū peꝛ eas ꝑtes mēbꝛi uniātur mēbrū con
foꝛtatur ⁊ ſic eſt poſſibile ut mateꝛiā reſoluāt q̄ ſi
non fueꝛit ſufficiens ad reſoluēdum ſalti erit ſuffi
ciens a ſe dictā materiā ad expellēdū ita q̄ mate
ria exſiccabitur. Nō. tñ h̄ ſingulariter ⁊ ē uero
plꝰ q̄ ꝯmētatoꝛis. 3. tigni ꝯmēto. lxvi. qō ſtiptica q̄
bus expulſiua ꝯfortatur nō hn̄t ſuꝑfluū exceſſum
i ſiccitate ⁊ ſtipticitate ſꝫ uſqꝫ tm̄ ad terminū quo
mēbrū acq̄rere faciat bonā expſſionis figurā ſi. n.
ulteriꝰ ꝓcederet retētiua ꝓculdubio uigoraretur
utꝫ ad reſoluēdā ſaltem erit ſufficiēs a ſe dictam
materiā expellēdum ita qō mā exicabitur ſi autē
nō exicabituꝛ ad alia trāſmittetur mēbra aūt ad
q̄ tal' expellituꝛ mā utplurimū ſunt pedes cū ſint
membꝛa ignobilia deoꝛſum ſituata ⁊ materia eſt
grauis diſpoſita ad motū deoꝛſum ⁊ hoc ē qō intē
dit lego lr̄am. Nā cū cadit ſufficientia ſuꝑ ſtip
tica poſſibile eſt ut ꝯfoꝛtentuꝛ ligamenta ſupple
ita ut tota mā reſoluatur ⁊ ꝯſumatur iō addit ue
ꝛum cū nō reſoluit̄ materia ꝑtrāſit. i. cōit̄ euēit ut
ꝑmutet̄ ad mēbꝛū aliud ⁊ addit. Et pluꝛimū q̄dē
ꝑmutatuꝛ ad pedes ⁊ facit accideꝛe i eis paꝛaliſim
⁊ ſil'ia q̄ꝛ aliq̄ñ ſpaſmū uel undimiā ⁊c. ſcōm mate
riā i ſubtilitate ⁊ groſſitudine ſua q̄ꝛ ſubtilis. ſ. mā
diſcurrit per ſb̄am mēbꝛi molificans ⁊ ſic generat
paraliſim groſſa aūt replet in latū ⁊ in lōgū abꝛe
uiat et ſic generat ſpaſmū et addit. Et ſecundū
permiſtionē eiꝰ. ſ. māe diuerſam cū mēbꝛo fit ali
q̄ñ paraliſis et aliquādo ſpaſmꝰ ex inhibitiōe aut

iſuſſione paulatĩ aut ſupple ſubito fcã qꝛ ꝑ paula
tim ĩbibita facit paliſim ꝛ ſubito ĩfuſa ĩ ꝯcauitatẽ
neruoꝝ utplurimũ facit ſpaſmũ ut uidẽdũ eſt locis
ſuis.

Et cum antecedit Jn hac ſa parte .huiꝰ ꝑtis pricipa
lis ĩpe remouet dubiũ qđdã poſſet aliqs dicere tu
dixiſti ꝙ regula medicinarũ ĩ iſto caſu ꝯueniẽtiũ
ẽ ut ſint ſtiptice debemꝰ ne a principio ĩ oĩ corpore
aplicare ſtiptica rñdet ꝙ nõ qꝛ ſupple in corpore
pletorico nõ facta euacuatõe nõ cõueniret ꝛ iõ di
xit. Et cũ antecedit mondificatio nõ ẽ malum
uti ſtipticis qm̃ iuuat ꝙ añ mondificatõm ſupple
ſtãte plectoria ẽ ĩcõueniẽs ꝛ rõ huiꝰ ſumit̃ ex. H.
3.tigni textu ꝯmẽti.xvi.v.ꝛ.xvi.vi.ꝙ ꝑ ſtiptica ul̃
repellit̃ materia poſteriꝰ cũ fluit uel membris cõ
fortatis excutitur materia nociua .ſ.alia mẽbra.
ſꝫ ſtãte plectoria corpꝰ repletũ nõ recipit cũ pene
tratio corporũ nõ ſit poſſibilis ymo obſtructis po
ris mẽbrorũ ibidẽ uirtute medicine materia ipin
gitur ꝛ ꝯſtringit̃ ſꝫ euacuata materia nã ad ſe ip
ſam qđ repellit̃ trahet ne det̃ uacuũ ꝛ ſic opatio
ſtiptice ꝑficit̃ medicine ꝛ hoc itẽdebat in pñti pti
cula lego eã. Et cũ antecedit mõdificatio nõ ẽ
malũ uti ſtipticis secꝰ ſtãte plectoria ſcđm uaſſa
ſi nõ antecedit mondificatio.

Et quandoqꝫ agre: Jn hac tertia pte enumerat
medicinas ſimplices ꝛ ꝯpoſitas ualentes in giboſi
tate pendẽte ab humiditate ꝛ uẽtoſitate ꝛ prio q̃
ꝓpriꝰ faciũt ad humida ſcđo ad humida cũ uẽtoſi
tate ſimul tertio ad uentoſſaꝫ magis ſcđa ibi Me
dicamen forte tertia ibi. Empl̃m ad giboſitatẽ ꝛc̃
prio enumerãdo medicinas ſimplices q̃ ĩ hoc caſu
ualent. Rñdet cuidã tacite dubitationi qꝛ aliquis
poſſet dicere dcm̃ eſt ꝙ regula medicinaꝝ ꝛc. ẽ ꝙ
ſint ſtiptice calefactiue ꝛ reſolutiue põt ne hoc in
una medicina ſimplici repiri ut ab ea icipiamꝰ ut
ẽ regula cõis rñdet ꝙ ſic ꝛ dixit. Et qñqꝫ agregan
tur ſtipticitas calefactio ꝛ reſolutio ĩ re una ꝛ exẽ
plificat ĩ multis dicens. ſicut agregãtur ĩ nuce cipſ
ſi ꝛ ĩ folijs eiꝰ ꝛ folijs lauri ꝛ calamorom. ꝛ abſñti ꝛ
emilla de nuce cipſſi ꝛ folijs eiꝰ dictũ ẽ .ſ. in cap.
de cura rupture zirbalis ꝛ iteſtinalis qđ in cipſſo
ẽ calefactio ſine actione qđ plurimũ non eſt ĩ aliis
calefactiuis de granis lauri ẽt ſupra dictũ eſt ibi
dem recurratis ne ꝯtingat ibideꝫ multotiẽs repli
care de calamoromatico dixit etiã ca. ꝓprio qđ in
ipſo eſt uirtꝰ ſubtiliatiua ꝛ ſba ſubtil̃ ſicut in cina
momo ꝛ pipe tamen excicatio eſt maior in eo ideꝫ
Serapio Quid ſit aluſmati nõ repio aluſen eſt ꝙ
.d.A. ſcribit Alquaſem eſt herba ſil̃is Lilio ꝛ in
ipſo eſt iſta uirtꝰ ꝛ p̃cipue ꝯ morſum canis rabidi.

Et de emilla notate qꝛ prio ſibi inſunt ꝓprieta
tes q̃ hic a.d.A. ſcribũtur ſꝫ ſingulariter in caſu
nr̃o ualet qꝛ dixit Serapio ſm. H. ꝯferet fluxibili
tati neruoꝝ q̃ ſit ab humiditate iõ dicebat. d.A.
ſi can. qđ q aſſuete utitur emilla non indiget ut
mingat oĩ hora p̃cipue ẽt ualet in materiebꝰ groſ
ſis in in pectore quia ſua humiditate lenit ꝛ in

ea ẽ abſterſio ultima ut ibidẽ. Et qñqꝫ iã ipſe
ponit unã cautellã obſeruãdã in applicatõe taliũ
medicaminũ in caſu nr̃o ꝛ ſil̃ibꝰ dicẽs. Et qñqꝫ
ꝯponitur medicine .ſ. tal̃ calida ꝛ reſolutiua cum
ſtipticis frigidis ſicut roſſa accatia ꝛ balauſtijs.đ
qbꝰ omnibꝰ dictũ eſt .ſ. applicãdo .ſ. cũ calidis ca
lefacientibꝰ ꝛ reſoluẽtibꝰ ſicut bacis lauri ꝛ caſto
rio ꝛ folijs ollcandri ꝛ acori de bacis lauri ꝛ caſto
rio dictũ ẽ .ſ. de oliandro Serapio non facit men
tioneꝫ neqꝫ Auer. apud diaſcoridẽ dr̃ nereo.d.A.
ſo can. dixit ꝙ Silueſter hec uerba ẽ cuiꝰ folia aſ
ſimilãtur folijs portulace ſꝫ ſtrictiora uehemẽter
calefacit ymo eſt uenenũ hoibus ꝛ canibꝰ ꝛc. Et ĩ
forma empl̃i ualet dolori dorſi ſupple a cã humi
da ꝛ frigida de Acoro dixit Serapio idẽ. d.A. ꝙ
eſt ſubtiliatiuꝰ ꝛ ualet ꝯtorſionibꝰ ꝛ atritionibꝰ ner
uoꝝ addit tamẽ .d.A. ꝙ ualet ſpaſmo .ſ. materiali
ꝛ eo ĩ mẽbris neruoſis multũ utũtur pratici medi
ci hodie. Cã aũt tal̃ ꝯpoſitõis ſumitur primo ex
dcõ. H. tertio tigni textu ꝯmenti.clxix. qꝛ uehemẽ
ter calida mordent. vnde membꝝ dolet dolor autẽ
exacuit reuma vnde dubiũ eſt ne ſua mordacita
te maxime in corpore in puro multuꝫ de materia
ad locuꝫ trahatur ꝛc. ꝛ ſic ſit ꝑmiſtio cum frigidis
mordent aũt talia calida ꝛ doloreꝫ efficiunt ut di
xit pluſq̃ꝫ ꝯmentator ſup illa pte eo qđ reſoluẽdo
ꝛ eliquãdo faciunt ꝑuenire ſolutõm plurime ma
teriei ꝛ inordinati ſitꝰ. Alia cã colligitur a.d.A. ſa
tertij de cura paliſis in fine qm̃ materia ſubtil̃ dil
latatur uirtute materie multuꝫ calide ꝑ ea mẽbra
plurimuꝫ cuꝫ uero membruꝫ aliqualiter infrigida
tur confortatur membrum a frigore minoratur
quãtitas materiei ꝛ ꝑuenit ad ħ ut euaneſcat ꝛc.

Tertia cã ẽt eſt remotiua dubitatiõis diceret
aliqs accipias medicinas remiſſe calidas ꝛ non
uehement̃ calidas dr̃ ꝙ ſumitur cã ex q̃dã neceſſi
tate ꝯpoſitionis medicinaꝝ quaꝝ neceſſitateꝫ ele
gãter poſuit Auerois .5. colliget ca.22. ꝛ Serapio
7. breuiarij ca.ij. neceſſitas igit̃ in caſu nr̃o ſumit̃
ex neceſſaria ꝯrietate vtut̃ medicine q̃ in unica ñ
repitur vbi gr̃a ex neceſſaria forti ſubtiliatione re
ſolutiõe ꝛ ꝯfortatõe cuꝫ ſtipticitate ſimul quoniã
ueniens reſolutio facit ꝛ ad elliqfationeꝫ ꝛ cuꝫ ea
non ꝯiungitur ſtipticitas ꝛ confortatio qđ ſi dicas
iſtud de directo ur̃ oppugnare dicis .ſ. de mente
.d.A. q dixit qđ nuce cipſſi folijs lauri ꝛ calamo
romatico eſt vtꝰ reſolutiua calefactiua ꝛ ſtiptica
ꝛc. dicatur ꝯcedẽdo non tamen tãta ſicut ĩ caſto
reo ꝛ oleãdro eſt calefactio ꝛ tãta ſubtiliatio ꝛ re
ſolutio quãta eſt in iſtis aliquãdo neceſſe eſt uti ꝑ
pter materie iobedientiã ad leniores medicinas ꝛ
cũ tãta reſolutõe nõ ſtat ꝯfortatio ꝛ ſtipticitas q̃ ĩ
can. eſt neceſſaria iõ neceſſe fuit ut quãdoqꝫ ꝯpo
natur materia calida uenientes cuꝫ frigidis ſtipti
cis ꝛ hãc cãm puto magis ad menteꝫ .d.A. hic lꝫ
q̃libet ſit bona ꝛ ſi ex oĩbꝰ ſiat una erit melior lego
lr̃am. Et quãdoqꝫ ꝯponit̃ medicina ex ſtipticis
frigidis ſicut roſſa acatia ꝛ balauſtijs cum calidiſ
calefacientibꝰ ſupple potent̃ ꝛ reſoluentibꝰ ſicut
bacis lauri ꝛ caſtorio et folijs oliandri et acoro.

Cōſequēter ꝯtinuando in localib⁹ enumerat olea
in hoc caſu maxime ualentia ponēdo ꝛ deſcriptio
nem olei de Euforbio que notabilis ē ꝛ notāda de
ſcriptio qꝛ per eā ſciet exptus alias de oleis ponere
deſcriptiones. Et qꝛ tota iſta ps eſt clara lege eam
Olea uero ꝯferentia ei q̄ humida ē ſunt olea rerū
calidaꝝ ſtipticaꝝ ex canone ſupiore ſicut oleū cipſ
ſi ꝛ oleū rute ꝛ ita ualēt multa alia ut de ſpica de
lauro de emilla uulpinū qd̄ eſt p̄cipuū ꝛ ſil'ia. Et
addit Et idiget empl'm habētib⁹ medicinas reſolu
tiuas fortis reſolutōis ꝑpter materiā utplurimum
latere i profundo ſicut ſunt folea oleādri ꝛ acorus
ꝛ caſtoreū ꝛ ruta. Et ex oleis oleū de ruta ꝛ oleū
de caſtoreo ꝛ oleum de piretro ꝛ pulpa colognti
de ꝛ euforbiū ꝛ aſſa ſupple eq̄liter in oleo rutino
ita ut pro. ℥. i. medicinaꝝ ſumatur lib. i. olei deide
moretur ſub ſole ꝛ coletur poſt duas ebdomodas
. ſ. poſtq̄ ſteterit p eas ꝯtinuo ſub ſole ꝛ renouet
ſemp ipm. ſ. oleū colatū medie. ſ. ſil'es ut pri⁹. Et
fiat id multotiens ad min⁹ octies. ſ. poſtq̄ ſteterit
p duas ebdomodas remouent medicine ꝛ tunc ꝑ
uſu reſeruetur. Ex dcis. d. A. in hac deſcriptōe poſ
ſumus colligere tria utilia ad ꝯpoſitōm taliū oleo
rum. primū qd̄ tales ſpēs nō puluerizentur ſꝫ groſ
ſo ſatis mō rumpātur p hoc qd̄ dixit diſrumpant
ꝛc. colligitur ſo q̄lis debeat eſſe menſa ſpērum ꝛ
olei ut. ſ. pro q̄libet ℥. i. ſpēꝝ pōatur lib. i. olei. ter
tio colligitur tp̄s debite fermētationis ipſius olei
ut. ſ. ſtet quatuor menſibus ſub ſole ꝛ hoc intelligi
tur tēpore eſtatis ut fiat bona decoctio ꝛ in oī me
dio menſe ſpēs remouētur ita qd̄ octies ad minus
renouētur ꝛ tunc reuera credo ego qd̄ ſit efficatio
ris uirtutis q̄ ſi ſpēs ſemel tātū quoquātur aut bis
Et notate hāc deſcriptōm qꝛ fortior ē q̄ illa q̄ po
nitur 5. can. tractatu 10. ꝛ q̄ illa Meſue ultia di
ſtinctione quoniā ꝛ ſi ille ſunt multū efficaces in
paſſionib⁹ neruoꝝ ꝛ doloribus iuncturaꝝ ꝛ dorſi
ut locis allegatis tamen in iſto intrant duo fortia
ſimplicia in reſoluēdo q̄ non intrant in illis ſimpli
cia. n. illorum ſunt ſimilia. Intrant hic. ſ. pulpa co
loquintide ꝛ aſſa ut non ibi in uirtute coloquinti
de eſt iſtud oleum reſolutiuū ex longinquo ꝛ po
tenter et p̄cipue in membris neruoſis. Notate pre
cipuam regulā de coloquintida cum per interius
debet ſumi dixit. d. A. non ſit aliquis ꝯtentus qd̄
ipa ſit ualde trita pars enim minima eius in ſenſu
cum inuenit humiditatē inflatur ꝛ adheret parti
bus ſtomaci ꝛ inuolutionibus inteſtinoꝝ ꝛ apoſte
mat aſſa calida exiſtens in quarto ē maxime reſo
lutiua p̄cipue fetida ꝛ ꝯferet potiſſimum dolori
bus neruorum ꝛ mēbrorum neruoſorum unde mi
chi iſta olei deſcriptio excellentior uidetur maxie
ꝑpter totiens ſpēs renouari. Medicamen forte
ad illam iam ipſe ponit ꝯpoſitionē olei ꝯueniētis
in giboſitate ab humiditate ꝛ uentoſitate giboſita
tis ſimul cuius deſcriptio. ℞. ſauinam ꝛ ſcea ē ſpe
cies abſinthij ꝛ dicitur herba lombricorum et ar
moniacum et nucem cipreſſi et piritrum et ſanſu
cum eſt ſpēs maiorane ꝛ cordumei quā forte dice
rent lrām eſſe corruptam ſꝫ debet ſtare cardamo
mi qꝛ greci cordumēi uocant cardamomi ꝛ hoc ē
arabicum a greco extractum. Sed cordumei ap̄
nos carui agreſte et ſgnātuꝫ ꝛ caſſia dequoquātur
cum aqua decoctionis optima. primo. ſ. fruſtrati
inciſſa ubi nō qꝛ per caſſiam hic non poſſumus in
telligere caſſiam pinguem ſed caſſeam lignēā. qꝛ
caſſia pinguis i hoc caſu nō ꝯueniret utꝫ Et i hoc
eſt error cōis cum caſſiam fiſtulam reperiunt itel
ligunt caſſiam pinguem ꝛ tamen ut dicit Simon
mos antiquoꝝ fuit per caſſiam fiſtulam caſſiam li
gneā appellare ꝛ ita per caſſiam abſolute ꝛ i hoc
credo errauit Mondinus. Et hoc etiā credo eue
niſſe cōem errorem praticātium qui cuꝫ in prouo
catione meſtruorum uel ſecōdine reperiunt ualet
cortices caſſie fiſtule intelligunt ipi de corticibus
caſſie pinguis qd̄ tamen credo intelligendum de
corticib⁹ caſſie lignee qꝛ ipa ſicut cinamomum in
hoc precipuam habet utilitatē notate bene. addit
ꝛ effundatur deſuper de oleo quātuꝫ eſt aque me
dietas. ſ. facta decoctione ꝛ dequoquatur ꝛ itere
tur aliquotiens. i. appoſito oleo fiat iterata decoc
tio poſtea ſuperadatur ēt de oleo quātum eſt me
dietas illius aque que remāſit poſtea iterato bu
liant tādem addatur de oleo ꝯtinuādo decoctōm
ꝛ appoſitōm olei uſqꝫ ad totius aque cōſumptōm
Deinde ꝑhiciatur i eo. ſ. oleo ſicut decoctio caſto
reum euforbiū et Sauina ꝯtricta ut ēt uirtutes
eoꝝ in oleo iprimātur ſicut ut dixit Meſue impri
mitur forma ſigilli in cera.

Et adminiſtretur

pro uſu tūc ad
dit. Et in ipo q̄
dem eſt ꝯfortatio membri ꝛ carminatio uentoſita
tis et reſolutio humiditatū extraneaꝝ groſſarum
ut patet inſpicienti proprietates ſimplicium de q̄
bus. s̄. dictū ē ponit ꝯſiter empl'm ad giboſitateꝫ
uentoſitatis magis ualens cuius deſcriptio. ℞.
ſtoracis liquide quidam dicunt qd̄ eſt ſtorax que
extrahit per decoctionē corticis arboris ſicut ſto
rax eſt ipm gumi arboris. Et. d. A. facit duo capi
tula unum de ſtorace humida uidere nos quidaꝫ
dicunt qd̄ eſt mel ſtoracis calamite ſed quicquid
ſit eſt calida exicatiua et reſolutiua coſti calamo
romatici ſauine oium an̄. ℥. i. euforbij ʒ. i. et d̄ his
oibus dictum eſt. s̄. olei nardini quātum ē neceſſe
. ſ. ad debite incorporan̄ dictas pulueres cū gumi
et fiat empl'm per intrantia patet utilitas.

Apoſtemoſſe autē cura

Hec ē
ſecūda
pars principalis cap. in qua ipſe determinat de gi
boſitate ab apoſtēate et breuiter nos remittit ad
curā apoſtēatuꝫ duroꝝ de qb⁹ uiden̄ ē. iij. q̄rti ca.
de ſiferos dixit g̃. Apoſtemoſſe autē cura. ē cura
apoſtematum difficilis maturationis et eruptiōis
et reſolutionis propria apoſtematib⁹ duris ſupple
qꝛ talia ſunt huiuſmodi ꝯditionū d̄ apoſtematib⁹
mollib⁹ nō facit hic mētionē qꝛ eoruꝫ cura habet
ſicut et giboſitat̄ humide d̄ apoſtematib⁹ ēt ꝯuer
ſis ad exituram non facit mētionē primo qꝛ ēt de
cura horū inuit nos remittere ad curā exituraruꝫ
itrinſicaruꝫ ꝛ ſo qꝛ tales exiture cum rumpuntur

euacuata mã q̃ uł cõprimebat uel grauitabat fa
cile p ſe uel modico adiutorio ↄñr fiat curatio.ſꝫ
ð apoſtematib⁹ duris erat fiẽda mẽoria ſpãlis cuꝫ
ſint illa q̃ difficilimã faciũt curatões ꝛc. l. tu lr̃aꝫ

Rememoratio In hac vltima parte ca. ipſe reuertit̃ ad q̃dã remedia giboſitat̃ hũide prio põit duo empl̃a
ſcðo ponit aliud gen⁹ curatõis qñ precedẽtia nõ
ↄtulerit.ſcða ibi. Et qñ nõ valẽt curatões. In pri
ma pte enumerãdo empl̃a ↄueniẽtia i giboſitate
hũida dixit. Empl̃m bonũ.ſumãtur acor⁹ ꝛ emil
la ꝛ dequoquãt̃ in aqua cipreſſi ꝛ iplaſtret̃ cũ eis
locus de his oĩbus dictũ ẽ ſupra ꝛ pꝫ ꝙ oĩa valẽt
acorus.n. ꝛ emilla poſt decoctionẽ cũ aqua deco
ctionis cipreſſi piſtẽtur vel cuꝫ ipſo cipreſſo vel ſi
ne ꝛ ponant̃ loco empl̃i qꝛ in aqua cipreſſi pp for
tem decoctõeꝫ q̃ꝫ cipſſus reqrit terre ſtãt̃ ſbe hꝫ
virtutẽ cipſſi ꝛ ẽ durioris ſbe q̃ꝫ acor⁹ vel emilla
ꝛ iõ ↄueniens eſt prio ipm dequoq ꝛ ↄñr reliq̃ le
go lr̃am remẽoratio empl̃oꝝ ad giboſitatẽ hũidã
empl̃m bonũ ſumat̃ acor⁹ ꝛ emilla ꝛ ſupple mõdẽ
tur ita in fruſtra icidant̃ ꝛ dequoquãt̃ in aq̃ cipſſi
ſ.decoctõis ei⁹ ꝛ iplaſtret̃ cũ eis ſiue oĩb⁹ ſiue duo
bus tñ bñ adinuicẽ maſſelat̃ ꝛ ↄtrictis loc⁹ eminẽ
tie ꝛ doloris põit aliud ↄferẽs cũ hoc vẽtoſſe ꝛ di
xit. empl̃m ↄferens humide ꝛ vẽtoſſe ex eis ſimul
ſumant̃ emilla ꝛ ſauina ꝛ acorus ſupple equales
ptes mõdẽtur ꝛ dequoquat̃ i vino. ſ. medij coloris
donec i decoctõe diſſoluãtur ꝛ diſſoluat̃ cũ eis bde
liũ qð faciliter fiet i virtute vini ſupple tante q̃ti
tatis ꝙ corũ viſchoſuꝫ reddat iõ addit donec fiat
vnguẽtũ ꝛ admiſtret̃ clara ſũt oĩa. Cõſequenter
vltimo ipſe ponit ſingulare remediũ valens qñ re
liqua remedia nõ ↄtulerint ꝛ non ſolũ in hoc caſu
valet ſꝫ general̃r in oĩ ↄplexione mãli hũida ma
xime frigida. Et dixit.

Et quando Non valẽt curatiõis cũ eis q̃ bibũtur ꝛ empl̃is ꝛ ſil̃ib⁹
ſ. vnguẽtis oleis fomẽtatõib⁹ ꝛc. Admiſtretur cau
teriũ ꝛ remoueatur molificatio ꝛ iduretur locus
Notate hic ꝙ vt ſupra dictum eſt oẽs aut laudãt
cauteriũ in frigida ↄplexiõe material̃r hũida ad
mãm exicandã ꝛ mẽbrũ ↄfortãdũ ꝛ pcipue cũ re
liqua nõ ſufficiant ad pfectionẽ vt ẽt hic vr̃ inue
re. A. tñ in hoc cãu peccãte materia intra pectus
nõ laudarẽ ego fieri cauteriũ ſꝫ vbi materia pec
cans eſſet in muſchulis exterioribus tũc cauteriũ
multũ pficeret. ſed de mõ ipſi⁹ ꝛ quale eſſe debeat
actuale an potẽtiale. In iſto caſu pp mẽbra eſſe
neruoſſa laudarẽ potentiale de diſcriptõibus ipo
rũ ꝛ forma ꝛ ordie habuiſtis ſupra copioſe. vnde
hic ſcilentio ptrãſeo ad illũ locũ recurratis. tñ Al
bucaſis laudauit i hoc cãu cauteriuꝫ actuale ca.
xl tertio vt. ſ. ſit cauterium ad mõm circuli vt ca
piat ſupiorem ptem ſpõdilis equaliter ꝛc. dixit tñ
caue non admiſtres cauterium in giboſitate que
fit in ſpaſmo nerui tu vide de reſtauratõne p ciro
giam q̃ aliqñ p ſe ſolam eſt ſufficiẽs non fecit hic
do. A. mẽtionẽ qꝛ niſi ſubito fiat reductio quodã
mõ nõ valet opatio qꝛ ẽt. ſ. ſpondiliũ fiat remotio
ad anrius non eſt poſſibile vt curet̃ vt oẽs dicũt
ꝛ ſi eſt ad poſterius poſuit curam ꝛ ordineꝫ quin
ta quarti ca. de diſlocatione ſpondiliũ ꝛ ſeparatõ
ne eorum qꝛ de diſlocatione cõpleta nõ oportuit
verba prolungare cuꝫ ut ẽt ipſe dixit in principio
cap. loco allegato qñ ſpondiles diſlocantur diſlo
catione completa interficit pculdubio ſolum er
go ponit curam remotionis aliqualis ſpondiliuꝫ.
Et ſic vere giboſitat̃. Non fuit igitur expediẽs
hic aliquid tractare neqꝫ ego aliquid dicaꝫ ſꝫ ad
illum locum nos remitto ꝛ ſic habetis finem cap.
de cura giboſitatis in quo habuiſtis multa vtilia
ꝛ quodãmõ neceſſaria ꝛ ſufficientia ad capl̃uꝫ in
fra de doloribus dorſi. Sumarie igitur hũiſtis
in ca. i. canonem generalẽ curatiuꝫ humide ꝛ ſic
ce ſimul vt qð cura eorum quantum ad euacua
tionem dietaꝫ ꝛ localia eſt cura paraliſis ſi ſit hu
mida vel cura ſpaſmi ſicci ſi ſit ſicca. Et p hoc
verbum habeo excuſationem quia in hoc ca. nõ
ſequar intentum qð a principio propoſueram qa
ſtatui poſt ordinem curatium traditum per domi
num. A. in vno quoqꝫ capituloꝝ ponere ordinem
domeſticum obſeruandum in actu practico p mo
dum conſcilij non tamen declinando a uia. d. A.
hic non faciam ne uidear facere ↄſcilium de pa
raliſi uel ſpaſmo ſed pro iſtis materiis recurratis
ad ſecundã tertij ꝛ in materia paraliſis feci cõſci
lium ꝛ diuulgatum ipſum uidere. Habuiſtis ſe
cundo ſpecialem canonem in medicis obſeruãdũ
in giboſitate humida ut ſi ſint medicie ſtiptice ca
lide ꝛ reſolutiue ꝛ cauſam q̃r ſic debeant qualifi
care. Habuiſtis conſequenter canonem corre
ctiuũ ſuperioris ut ꝙ talia utplurimuꝫ non offerã
tur niſi facta purgatione. Conſequenter poſuit
quedam ſimplicia in quibus eſt coniuncta omnis
talis uirtus ut i nuce cipreſſi ꝛc. Habuiſtis cõ
ſequenter canonem compoſitionis diuerſarũ me
dicinaruꝫ ꝛ compoſit̃ medicinaꝝ multum calida
rum cuꝫ frigidis ſtipticis ꝛ adduci cauſas uarias
neceſſitat̃ aliquando talis compoſitionis. Ha
buiſtis poſtea quedam olea ꝛ deſcriptiones quo
rũdam medicaminum in caſu iſto conferentium
et ſpialiter deſcriptionẽ olei de euforbio que fuit
multum egregia et merito compoſitionis et meri
to ordinis deſcriptionis. Ultimo habitus ẽ cañ
quod quando reliqua non contulerint tunc caute
rium eſt medicina ſingulis. Sequitur cañ de va
ricibus.

De varicibus.

Et dillatatio In iſta pte p pter cãm aſſi
gnatã uerſus principiũ ipſe determinat
de quadã diſpoſitõe uenarũ ꝛ de ipſoꝝ
tumefactõe ꝛ groſſitie et qꝛ talis tumefactio i ti
bijs utplurimũ manifeſtat̃ q̃ uene qꝛ multiplicit̃
tortuoſe icedunt p tibias lꝫ alibi ↄtigere poſſet et
cũ tumeſcunt ad ſimilitudinem uitis apparent iõ
ab aliqbus iſta egritudo uitis appellatur. Et ab

A.varices appellanť ⁊ qm̃ ab eiſdem fere cãis ut
videbiť fiũt varices ⁊ elefantia iccirco de vtriſqꝫ
fit deťminatio p̃io tñ tractat de varicibus tãquã
ad ꝓpoſitũ magis ptinẽtibꝰ ſc̃o de elefantia ſc̃a ibi.
Et additio in pedibꝰ ⁊c. pñs ps principali diui
ſione diuidiť in ptes tres quoniaꝫ p̃io manifeſtat
q̃d nõis varicũ ſc̃o ip̃e adducit ipſaꝝ cãs tertio po
nit modũ terminaťearũ ſc̃a ibi. Et plurimũ ſan
guis ⁊c.tertia ibi.Et iſte varices nõ ſuſcipiunt de
prima parte dixit declarãdo rubricã ꝺ̃ varice.Eſt
additio venarũ in crure ⁊ pede ꝓpter multitudĩeꝫ
eius q̃ꝺ deſcendit ad eas ex ſanguine. Notãduꝫ
ꝙ per additionẽ intelligit groſſitiem ⁊ manifeſta
tionẽ ipſarũ per pedẽ intelligit pedẽ magnũ in ſe
agregãtẽ crus ⁊ coſſam vñ tales vẽne ñ tñ tume
ſcũt in crure ſꝫ ẽt tũeſcũt i coſſa ꝑ ſanguĩeꝫ ñ ſo
ſolũ itelľit ſãguinẽ ꝓp̃e ſũptũ ab alijs diſtictũ hu
moribꝰ ſꝫ ẽt ꝑ ſanguinẽ intelligit indr̃nter vľ ipſuꝫ
ſaguinem verũ vel maſſam ipſiꝰ vt ẽt alibi aliqñ
ſumiť put notať tertio tigni cõmento.cxcvi.⁊ ſic
eſt clara lr̃a cũ rubrica caľi lege eã. Et plurimũ
ſanguis nũc ꝓſequiť enumerãdo cãs ipſius ⁊ p̃io
numerat cãs corporeas ſc̃do primitiuas tertio de
clarat in cãis corporeis ſi fiãt icipiẽdo vel nõ ſc̃a
ibi. Et plurimũ ⁊c.tertia ibi ⁊ multotiens acci
dit dicit ergo p̃io ꝙ plurimũ ſanguis ẽ melancoli
cũ ⁊ qñqꝫ eſt ſanguis mondus nõ melancolicus ⁊
qñqꝫ ẽ ſanguis groſſus ff̃aticꝰ addit ꝯñr ⁊ qũocũ
qꝫ ſit eſt ſanguis in quo nõ ẽ putrefactio ⁊ ſi nõ.i.
ſi eſt putrefactio nõ ſaluabiť cũ eis pes ab vulce
ratione ⁊ apoſtematibꝰ malignis rõ primi dicti ẽ
q̃ꝛ ſanguis melãcolicus ſua grauitate mouetť deoꝛ
ſum ⁊ ſua groſſitudine receptus in cõcauitatibus
venarũ magnarũ nõ põt ꝑ porroſitates venarũ re
ſudare neqꝫ in orificia recipi paruaꝝ venaruꝫ. vn
de ibidẽ remanẽs ita agregať vt ipſarũ venarum
magnarũ per tibias extẽſarũ fiat amplitudo ⁊ dil
latatio ⁊ iõ utplurimũ ſanguis ẽ melancolicus q̃ꝛ
ſanguis ſubtilis vel aquoſus nõ ſic ẽ aptꝰ ibidẽ re
tineri qñqꝫ tñ ẽ ſanguis nõ melãcolicus ſed medio
cris ſb̃e tante multitudinis vt ad venas tibiarum
defluens ſua multitudine oppillet ⁊ ꝯñr ibidẽ reti
neať ⁊ ex ꝯñti fiat ipſarũ venarũ dillatatio põt ẽt
talis oppillatio fieri ex ſanguine groſſo ff̃atico vi
ſchoſo vel quodãmõ aliqñ gibꝫ fiato vnde ⁊ ſi re
cipi poſſit in cõcauitatibus venarũ magnarũ nõ
tñ aľs ſtrictiores venas ſub intrare põt.Et hoc eſt
ꝙ dixit ſubiũgẽdo. Et quãdoqꝫ ẽ ſanguis mõ
dus non melãcolicꝰ ſꝫ ſupple mediocris ſb̃e ⁊ ſup
ple peccãs multitudine. Et qñqꝫ ẽ ſanguis groſ
ſus ff̃aticus ſupple ẽt viſcoſitate adherens ⁊ oppi
lans rõ tertij dicti ẽ q̃ꝛ ſtante corruptione i humo
re aliqua ps ꝑ ebulitionẽ ſubtiliata ⁊ a virtute ſti
mulata epulſa ſua accuitate corodit mẽbruꝫ cui
occurrit ⁊ ſic fiunt vulceratões in tibia vľ ſi forte
non rumpať cutis ſaltẽ fiunt maligna apoſtema
ta ⁊ hoc eſt q̃ꝺ dixit. Et qũocũqꝫ ſit in ſanguis
in quo nõ eſt putrefactio ecce ꝑ ſanguineꝫ intelli
git maſſaꝫ humoraleꝫ ⁊ ſi nõ ymo ſupple ſit putre
factio nõ ſaluabiť cũ eis.ſ.putrefactis humoribꝰ
pes ad vulceratõe ⁊ apoſtematibꝰ malignis lege
tu lr̃aꝫ ꝯtinuã. Et plurimũ nũc ip̃e narrat cãs
vtplurimũ primitiuas huius diſpoſitõis ⁊ dicit.
Et plurimũ quideꝫ accidũt.ſ.varices curſoribꝰ
⁊ viatoribus ⁊ onera portantibus ⁊ coram regi
bus vel ſupple alijs principibꝰ aſſiſtentibus. Rõ
iſtoruꝫ oĩuꝫ eſt vna qm̃ ꝑꝑ tales cãs p̃io calefiũt
mẽbra deorſum ⁊ ſic mãm copioſius atrahunt q̃ꝫ
ꝓ nutricatõe ſit neceſſariũ hoc manifeſtũ in itine
rantibus ⁊ curſoribꝰ ꝑꝑ motũ hoc ẽt verum eſt in
aſſiſtentibus corã regibus ⁊ onera portantibꝰ q̃ꝛ
in talibus oĩbus laborant maxime aĩales virtutes
mẽbroruꝫ inferiorũ p̃cipue pedũ ꝑꝑ q̃ꝺ dixit Aue
rois ſexto colliget ca.ij.ꝙ ſedere ⁊ ſuꝑ pedes ſtaŕ
eſt exercitiuꝫ deorſi ⁊ nõ ꝑꝑ aliud niſi q̃ꝛ dorſuꝫ fa
tigatur multomagis tibie fatigantur ꝑꝑ ſuſtenta
re mollem corporis ⁊ ẽt ꝯſtat experientia ⁊ iõ vir
tutes multã quãtitatẽ ſpirituũ ⁊ ſanguinis trãſmit
tit ad eas ⁊ ſic calefiunt quibus ſuꝑcalefactis pro
mouẽtur ad atrahẽdum ex quo atractio a vacuo
fit ⁊ a calido.Ad hoc ẽt cõiter adiuuat q̃ꝛ in ſic di
ſpoſitis facilitatur motꝰ mãeruꝫ deorſum vtꝫ ⁊ ſic
due precipue cãe ꝯcurrũt.ſ.facilitas deſcẽſus ma
terie ⁊ habilitas recipientis. Et ſic eſt clara lr̃a
legem eam.

Et multotiens accidunt

Hac tertio
ipſe narrat varietatẽ huiꝰ diſpoſitõis q̃tuꝫ ad euẽ
tum ipſius ⁊ dixit.Et multotiens accidit poſt egri
tudines acutas ſupple ẽt diuturnas ⁊ adducit cãꝫ
dicens quoniã expelliť materia illic in illis qui ex
predictis ad hoc ſunt parati addit. Et qñqꝫ acci
dit incipiendo ⁊ addit ⁊ accidunt habentibꝰ ſple
nem ex p̃dictis multotiens aduertendũ ꝙ tota lr̃a
prima clara eſt excepto ꝙ illa particula in illis q̃
ex p̃dictis ad eas ſunt parati q̃ꝛ põt hr̃e dupliceꝫ
intellectum primus eſt q̃ꝺ poſt egritudines pelliť
materia illic.ſ.ad venas tibiaruꝫ in illis qui ſunt
parati ad eas ex predictis.ſ.curſoribus itineranti
bus q̃ꝛ in iſtis ꝑꝑ vſum curſus materieruꝫ deorſuꝫ
facile per naturã cum ipſa expellit mãꝫ cretice ex
pellit eum ad dictas venas ⁊ ſic ſunt ex p̃dictis ad
hoc parati ſecundus eſt q̃ꝺ natura poſt egritudĩeſ
expellit illic ad venas tibiaruꝫ in illis qui ſunt pa
rati ad hoc.ſ.ꝑꝑ amplitudineꝫ venaruꝫ ⁊ laſſita
tem ⁊ debilitatem ex predictis.ſ.materiebꝰ vt me
lancolia vel ff̃ate groſſo ⁊c. vterqꝫ ſenſus bonus
eſt.Secundo notandum q̃ꝺ in habentibꝰ ſpleneꝫ
i.paſſiones ſpleneticas multotiens fiunt iſte eua
cuationes ꝑ naturã ad venas tibiaruꝫ ⁊ hoc iõ q̃ꝛ
in talibus ex ĩpotentia atractiue ſplenis ⁊ ſeq̃ſtra
tiue cuiuſdã multuꝫ de natura melãcolica i maſ
ſa ſanguinis remanet ⁊ ſic trãſiens ſanguis ad ve
nas tibiarũ ibidem paulatine remanẽs ſecunduꝫ
moduꝫ ſupra dictum tandem facit extenſioneꝫ ve
narum ⁊ ſic fit iſte morbus incipiendo ſicut etiã
fiunt dolores iuncturaruꝫ incipiendo qñ in toto vi
tio epatis vel ſto. mã ff̃atica i tota maſſa viſcoſa
ſuꝑhũdat/ ⁊ ꝟ itẽdebat i illa pte ꝙ accidũt icipien
do ſic ⁊ dolores iuncturarũ ⁊ addit ⁊ accidunt ha

bentibus ſplenem ex predictis que .ſ. fiunt icipien
do multotiens licet iſta ps vltima poſſit verifica
ri ēt de eis que fiūt cretice qm̄ paſſiones ſpleneti
ce nō multotiēs ſint melācolice cū ↄtigat a natura
talem materiā cretice expelli multotiens expelli
tur ad dictas venas ꝑpter cām ſupi⁹ dictā. ⁊ ſic ly
ex predictis pōt retorqueri ad dictas paſſiones q̄
alias ſequūtur vtʒ lego lr̄aʒ. Et ml'totiēs accidūt
.ſ. dicte varices poſt egritudies accutas qm̄ expel
lit' materia illic .ſ. ad venas tibiaruʒ in illis q ex p̄
dictis dupl'r exponēdo qa ex predictis .ſ. curſorib⁹
vel itinerātibus ſunt parati pp cām dictaʒ vel ex
predictis materieb⁹ expellitur. ſ. melancolia ⁊c.
in illis q ſunt parati pp amplitudinē meatuū ⁊c.
Et qn̄qʒ accidunt incipiēdo ⁊ nō ſupple poſt al's
egritudines ſed per paulatinaʒ congeſtionē ſicut
accidunt dolores iuncturarū incipiēdo .ſ. aliquo
tiens. Et accidūt habētibus ſplenem .i. paſſiones
ſpleneticas ex predictis multotiens ēt ly ex predi
ctis dupliciter referendo vt dictum eſt.

Et iſte uarices In iſta parte tertia principali ipſe ponit
modū terminat' dictarum varicum ⁊ tria facit. ſe
cundū tres modos terminationis ſecunda ibi. Et
qn̄qʒ inciduntur tertia ibi. Et multotiēs quidē de
prima dixit. Et iſte varices non ſuſcipiūt curatio
nē .ſ. que accidunt habentibus ſplenē ratio huius
q: in hn̄tibus paſſiōes ſpleneticas debilito ſplene
multa materia melācolica vt ſupra dicebatur in
maſſa remanet que faciliter deorſum mouetur ⁊
ſic licet materia ſub forma coniuncta exiſtens re
moueatur tn̄ pp fluxum ſuccedent' materie egri
tudo conſeruatur ⁊ ſic nō ſuſcipiūt curationē ad
uertendum tn̄ ꝙ iſta ↄcluſio veritatē hʒ ↄſeruatis
paſſionibus ſpleneticis ⁊ ſplē nō fortificato qa ip
ſis remotis ⁊ membro ratificato poſſibilis ē vera
curatio ſicut ⁊ reliquarū ſil'ium ēt dico qȯ non re
pugnaret ſtante debili ſplene tales varices vere
curari q: eſt ſi ſplen nō debite ſanguinē mondifi
caret tamen p medicinas melencoliaʒ euacuātes
poſſet mondificari ⁊ ſic non multiplicaret' in toto
vnde ↄſequenter non flueret ad tibias verūtamē
oporteret medicias multotiēs reiterare ⁊ hoc eēt
difficile ⁊ nature laborioſum ↄcluſio igitur nō in
telligatur impoſſibiliter ſed difficulter lege eā.

Et quandoqʒ Nunc ipſe ponit ſcd̄um modū terminationis di
ctaruʒ varicū .ſ. q fit p inciſſionem ⁊ p̄io fac hoc
ſcd̄o remouet dubitationem ſcd̄a ibi. Cū āt ē ſan
guis circa pri. ēt duo facit quoniā p̄io pōit unūʒ
nocumentū aptū ſeq ex iciſſione dictaruʒ uenaꝝ
ſcd̄o ponit aliud nocumentuʒ aptum ſeq ēt ex iciſ
ſione ſecunda ibi. Et accidunt i illis ⁊c. de prima
pte dicit. Et quādoqʒ icidunt' ⁊ accidit ex iciſſio
ne earuʒ extinuatio mēbri pp p̄uatōeʒ deferentiū
nutrimentū dicit de ſcd̄a pte. Et accidūt in illis q̄
ex eis ſunt meloncolice cuʒ incidunt' ⁊ ꝓhibent'
egritudines melancolice ⁊ melancolia. Pro intel
lectu haꝝ duaruʒ pticularuʒ ſimul notandū eſt ꝙ
tales vene p cura perfecta multipl'r incidi poſſunt
quoniā aliquādo ſm̄ longū ſlobothoniant' in una
tm̄ vl' plurib⁹ ptib⁹ ipſaruʒ aliqn̄ vō ſcd̄m trāſuer
ſum in totum incidunt' ⁊ aliqn̄ p̄ter hoc ēt extra
hunt' ut in cura magis uidebit' i propoſito āt p iciſ
ſioneʒ intelligit iciſſionē alicui⁹ magni rami ſcd̄m
tranſuerſuʒ totalē a quo ramo alij plures oriunt'
q̄r facta iciſſione manifeſtuʒ eſt ſanguineʒ ⁊ hu
mores nō poſſe ulterius ad iferiora mēbra deueni
re ut ſi ſit fcā inciſſio ſub genu imediate nō potit
p ramos oēs illius rami materia deferri ad pedē
ex quo ſeqtur ut de neceſſitate membruʒ minuet'
⁊ extenuabit' pp minorari nutrimentuʒ ipſius mē
bri. Seqtur ſcd̄o p talē iciſſionē diſponi ad gene
rationē egritudinuʒ melancolicaruʒ ſi materia di
ctaruʒ uaricaruʒ fuerit melancolica ut quarēta
ne melancolice paſſiones lepre ⁊ huiuſmodi ⁊ di
ſponit' ad generationē ſimili mō paſſiōuʒ fl'atica
rum ſi materia ipſarum fuerit fl'atica ut ad gene
rationē appoplexie ⁊ ſil'ium. Et hoc ē qȯ intende
bat in lr̄a lego eā. Et qn̄qʒ incidunt' .ſ. ex trāſuer
ſo total'r p cura. Et accidit ex inciſſione earuʒ ex
tenuatio mēbri .ſ. inferioris pp p̄uatōnem deferen
tium nutrimentum .ſ. ipſoruʒ ramorū ortorū a ra
mo groſſo inciſſo. Et accidunt in illis que ex eis
ſunt melancolice cum incidunt' ⁊ ꝓhibent' .ſ. ma
terie ipſe melancolice ne deorſum ferantur pp in
ciſſioneʒ ipſarū uenaruʒ egritudines melancolice
ut ſicut .s. quarētena lepre ⁊ melancolia .i. paſſio
ſic appellata ab auctoribus que ē melancolia ita
intelligas qȯ ſi uarices ſint fl'atice ⁊ incidunt' ⁊ ꝓ
hibent' materie ⁊c. qȯ accidūt tunc paſſiōes fl'a
tice ut ſubet epi. ⁊ ſiles q: tales māe erāt miſſe a
nā ⁊ elungate a p̄ncipalib⁹ ꝓhibita aūt tali exho
neratione remanēt dcē māe ad intra ⁊ faciūt mor
bos nouos ꝓportionales ⁊c.

Cum autem eſt In iſta pte ipſe re mouet dubitationē
q: aliqs poſſet dicere eſt ne neceſſariū ꝙ ſp cū ua
rices eradicant' uel incidunt' ꝙ fiant paſſiōes me
lancolice rn̄det' qȯ nō. Nā cū ſanguis ē mondus.
ſed .ſ. tn̄ peccās in q̄ſto lʒ eradicent' uel auferant'
tn̄ tūc non timetur qȯ accidat melancolia uel ſup
ple alia paſſio melācolica rō eſt q: ⁊ ſi ꝓhibeatur
talis ſanguis ne ad iferiora pellatur ⁊ ↄn̄r in hitu
toti⁹ multiplicetur nō ꝓpt̄a generabit' melācolia
cū ſanguis nō ſit melancolicus. Sʒ ſi alie egritu
dines generabūtur ipſe erūt de habundantia ſan
guis ut ſinoca uel apoſtema ſanguinea uel flux⁹
ſanguineus uel ruptura uene ⁊ ſil'es ē tn̄ aduertē
dū qȯ hoc itel'ri hʒ imediate q: mediate ſtaʒ op
poſitū qm̄ multiplicato ſanguine i toto p infl'atō
nē tandē ⁊ reſolutionē fieri poterit humor melan
colicus ⁊ imediate generari poſſunt egritudines
melancolice ⁊ ſic ē lr̄a clara lege lr̄aʒ.

Et multotiens quidē Jam ipſe ponit
ultimū modū terminationis ⁊ dixit. qȯ multotiēs
quidē putrefit id qȯ ē i uaricib⁹ ⁊ perducit ad uul
cera .ſ. pp putrefactōeʒ mē. ⁊ rō ē clara nā dicta
materia pp putrefatiōʒ redditur acuta coroſiua
⁊ uulceratiua ut pʒ ⁊c. ⁊ ſic ē finis ca. In quo pri
mo māifeſtauit qd hēmus itelligere per uarices

poſtea poſuit cãs ⁊ primo ſe tenẽtes ex parte ma
terie vt corporeas ſecũda ex ꝑte cãrum primitiua
rũ de corporeis dixit ꝙ plurimũ eſt ſanguis melã
colicꝰ ⁊ aliqñ ſanguis flegma. groſſus ⁊ aliqñ ſan
guis mõdus. Sed qũocunqꝫ ſit ĩ tali materia nõ
eſt putrefactio poſtea ĩ cãis primitiuis dixit ꝙ ac
cidit curſoribꝰ itinerãtibꝰ ⁊ honera portãtibꝰ ⁊c.
poſtea hũiſtis qũo aliqñ accidit poſt egritudines
accutas ẽt adebatur poſt cronicas põt accidere
⁊ aliqñ incipiendo ⁊ ꝑcipue habẽtibus paſſiones
ſpleneticas poſtea poſuit modũ terminatõis ipſa
rũ ⁊ ꝙ qñqꝫ incidunt ⁊ tũc duo timẽtur. ſ. vel mẽ
brorũ inferiorũ arefactio aut paſſionũ melancoli
carũ generatio vel ſupple fl'aticarũ. ſ. varice ſic
fl'atice ⁊ ſi pendeãt a ſanguĩe mõdo nõ eſt timor
paſſionuꝫ melancolicaruꝫ intelligebat' imediate
qꝛ mediate eſſet timor paſſionuꝫ melancolicaruꝫ
dictuꝫ ẽ poſtremo ꝙ ſi materia putrefiat ꝙ' termi
natio ſit per varices ad vulcera ⁊c.

De elefantia.

Lefantia eſt additio

In pedibus poſtquã determinauit de
varicibꝰ nũc ꝑꝑ cõitatẽ in cãis vt ſupra
dicebatur ipſe determinat de elefantia q̃ ẽt ẽ paſ
ſio tibiarũ ⁊ pedum ⁊ dr' elefantia ſcd̃um Auẽzo.
qꝛ taliter diſponunt' pedes in hac paſſione vt aſſi
milentur pedi vel tibijs elefantis ⁊ ĩ ca. tua facit
quoniam primo ſicut ⁊ ĩ ſuperiori ca. declarat qd
nõis elefantie ſecundo ipſe ponit cãs corporales
ſpũales talis paſſionis tertio ipſe ponit cãs magis
generales ⁊ cões ẽt varicibus de quibus ſupra nõ
fecerat mentionẽ. ſecunda ibi. Et qñqꝫ fit pro
pter humorẽ tertia ibi. Et cã eius eſt ⁊c. de prima
ꝑte dixit declarãdo elefantiã. Elefantia eſt ad
ditio ſupple nõ naturalis. In pedibus ſcd̃um mo
dum qui accidit in venis varicuꝫ. ſ. propter mul
titudinem eius quod deſcendit ad eos ⁊c. qr' igroſ
ſat pedem cuꝫ equalitate ſua. Et per hoc diſtin
guit' a varicibus ĩ quibus nõ apparet equalis tu
mefactio in toto pede ꝑ pedem hic ĩtelligit' pes ſi
cut ⁊ in ſuꝑiori ca. ſ. pes magnus agregans ſimul
pedem cuꝫ tibia aliqñ tñ tumeſcit pes ſiue tibia ⁊
apparet principiũ caceſſie ⁊ ſignum diſtictiuũ po
netur in ca. ſignorũ. Et ſic eſt lr̃a clara lege eam.
Et additio ⁊c. cũ equalitate ſua. ĩ. apparet eq̃
lis ĩ toto additio ꝙ nõ fit in varicibus qa ĩ ipſis tã
tũ apparet additio in venis ⁊ pes ſepe extenuatur
vt dictũ ẽ ſupra. Et qñqꝫ fit ponẽdo cãs ipſius
corporeas ipſe breuiter ponit eaſdem cãs quas ẽt
ſupra poſuit de varicibꝰ cũ eodẽ modo fieri poſſit
elefantia ſicut ⁊ varices qꝛ ĩ hoc tantũ differũt ꝙ
in varicibus cã preter naturã magnificãs claudit'
in venis tantũ notabil'r magis ĩ elefantia ãt mate
ria replens ꝑ totum mẽbrũ ẽ ſparſa dixit ergo. Et
qñqꝫ fit ꝑꝑ humorẽ melancolicum ⁊ eſt id qõ eſt
plurimũ. Et qñqꝫ fit ꝑꝑ humorẽ fl'aticũ groſſuꝫ
totũ iſtud clarꝫ eſt ex dictis ſupra. Dixit conſe
quenter. Et quãdoqꝫ accidit ex cãis ex quibus ac
cidunt varices. ſ. aliquado poſt egritudines al's ⁊
aliquãdo ĩcipiendo ſicut ſupra declaratũ ẽ. Et ex
ſanguĩe bono cũ plurimũ deſcẽdit ecce vocat hã
bũdatiã q̃ñti ſaltẽ reſpectu mẽbri ꝑticularis vt nu
tritur hꝫ lr̃a exterior ⁊ nutritur ita ꝙ ly aut ſonet
⁊ eo pes nutrimẽto aliquo. ĩ. pes nutritur tali ſan
guine nutrimento aliqũo ĩproprie qꝛ non ſit bona
appoſitõ vel aſſimilatio ⁊ addit ꝙ talis pes eſt in
primis rebus rubeuſ deinde niger. Et hoc ẽ qꝛ ſan
guis ibidem non debite a natura regulatꝰ altera
tur ⁊ ſic cutis quodãmõ denigratur vel liueſcit ⁊
ſic eſt clara littera.

Et cauſa eius. In hac tertia ꝑtẽ po
nit cãs coĩs ad has
diſpoſitões reducens ſe ad duas cãs que ſũt cões
ad oẽs egritudines que fiunt ꝑ viã de fluxus ⁊ di
xit. Et cã eius. ſ. elefantie ẽ vehementia repletio
nis. ſ. in toto hoc tamen maxĩe verificat' in ſangui
nea hec ẽ prima cã ſecunda ẽ debilitas mẽbri. ſ.
recipieñ ⁊ cruris ꝑꝑ multitudinẽ caliditatis qꝛ oĩs
excelens cõplexio mẽbrũ debilitat addit ẽt cãm ĩ
ſtrumentalẽ ad hoc iuuantẽ tenẽte ſe ex ꝑte cãe
efficienter vt vehementiã atractõis iõ ſubdit. Et
vehementia atractionis eius. lꝫ reperiat' textꝰ in
accuſatiuo dꝫ ſtare in nõiatiuo ꝑꝑ vehementiam
caliditat' inflamate ex motu ita ꝙ ipſe adducat ꝑ
ter cãs duas cões ad morbos ꝑ viã fluxus aliam
ſpũalem in hoc cãu vt vehementiã actractõis ꝑꝑ
calidit' hoꝝ mẽbrorũ qꝛ talia mẽbra vt multũ ſu
ꝑ calefiunt ꝑꝑ motuꝫ ẽt caliditas dupliciter adiu
uat ad hoc primo mẽbruꝫ debilitãdo ſicut ẽt facit
q̃libet alia excellens cõplexio ſed iſta maxĩe hic
diũgitur ꝑꝑ motũ ẽt adiuuat vt diſpoſitio paſſiua
ſecundo qꝛ ꝑ caliditatem vigorat' atractio ẽt ſtat
debilitas membri cũ vehementia atractionis ma
terie ⁊ hoc totũ ꝑꝑ caliditatẽ infl'atam acquiſitã
ex motu. Et hoc eſt ꝙ ĩtendit lego lr̃am. Et cã. ſ.
eius elefantie eſt vehementia repletionis. ſ. in to
to ⁊ debilitas membri propter multitudinem cali
ditatis ⁊ vehementia atractionis eius membri ꝑ
pter vehementiã caliditatis ĩflamãt' ex motu. Ad
dit vltimo in cauſis. Et ad id adiuuant hoc eſt ad
hanc egritudineꝫ diſpoſitiões. ſ. primitiue adiuuã
tes ad uarices ſicut curſus longa itineratio ſtatio
ĩ pedibꝰ portatio oneris iſta oĩa adiuuãt ad elefã
tiam ſicut etiaꝫ ad uarices ſcd̃m moduꝫ expoſitũ
ſupra ul' adiuuant ad id. ſ. ad caliditatẽ membri
⁊ conſequenter ad ipſius debilitatẽ ⁊ ad uehemẽ
tiã atractionis dicte diſpoſitiões primitiue que di
cte ſunt vt patet lege lr̃aꝫ ẽt eſt finis huius primi
cap. ubi primo habuiſtis quid nõis elefantie ut ꝙ
eſt equalis additio in pedibus ſecundum moduꝫ
ꝙ erat dictus de additõne uenarũ pedum in uari
cibus habuiſtis cauſas corporeas ut ꝙ plurimuꝫ
eſt melancolia aliquando fl'ca. Interduꝫ ſanguis
mõdus multitudine peccãs poſtea habuiſtis cau
ſas cõmunes ut repletionem totius debilitateꝫ
membri ⁊ uehementiam atractionis propter cali
ditatem ⁊c.

De ſignis ꝛ de cauſis varicum ꝛ elefantie.

Diſcernitur vnaqueqꝫ
Iſtud eſt ca. cōe ſignorum cauſarū va
ricum ꝛ elefantie in quo ab eiſdē fiunt
vt ſupra dictū eſt diuidit̄ cap. in duas partes quo
niā prio ponit vnū cōe ſignū oībus corporeis ꝛ pri
mitiuis. ſcdo ponit ſigna ſpialia cārū corporearuꝫ.
ſcda ibi. Et melācolia eſt grauis de pria pte dixit
diſcernitur vnaqueqꝫ ex ſuo ſiſ̄i p colorē ꝛ regimē
antecedēs. intelligendū ꝙ iſta lr̄a pōt hr̄e duplicē
intellectū prius eſt ꝙ vnaqueqꝫ cārū materialiuꝫ
diſcernit̄ ex ſuo ſiſ̄i p colorē ꝛ regimē antecedens
fuerit multiplicatū fl̄atis qꝛ ſi color fuerit albus ꝛ
regimē antecedens fuerit multiplicatū fl̄atis ſcit̄
tunc qȯ ē fl̄atica ꝛ ſi fuerit color rubeus ꝛ pceſſit
dieta ſanguinis multiplicatiua tūc diſcernit̄ qȯ ē
ſanguinea ita dico de melancolia pportionabil̄r
alius ſenſus eſt vt color ſiſ̄is materie ſit ſignuꝫ di
ſtinctiuū materie vt dcm̄ ē ꝛ regimē antecedēs ſit
ſignū cārū primitiuarū vt ſi fuit curſor vl̄ aſſiſtēs
corā principalibus vel portās honera grauia hoc
eſt ſignū cāruꝫ primitiuarū qꝛ cā earū eſt ſignum
earū ita quod i iſta pte ponūt̄ ſigna cōia cāis cor
poreis ꝛ primitiuis ꝛ ſcdūꝫ hunc modū itroducta
ē lr̄a quōcūqꝫ tn̄ legat̄ ſenſus ē bonus lege lr̄am.
Et melancolia nunc ipē ponit ſpialius ſigna di
ctaruꝫ cāruꝫ materialiū ꝛ dicit qȯ melācolia eſt
grauis tendēs ad caliditatē. Et illa .ſ. melācolica
que eſt rubea ē magis icolumis ꝙꝫ nigra. Ratio
primi dicti eſt qꝛ materia melācolica ponderoſa
eſt qꝛ terrea ēt membrū multū grauitat̄ dixit qȯ
itendit ad caliditatē hoc itelligat̄ vtplurimū ma
xime degenerata p viā de fluxus qm̄ materia me
lācolica ſatis imobilis ē neqꝫ mouet̄ ad alia mē
bra niſi ſibi ꝯiungat̄ aliqȯ vehiculū differens vel
ab intrinſico vt collera vel ſanguis vel ab extrinſi
co ſi putrefiat ꝛ ſic quōlibet calefit ꝛ membrū ca
lefacit. illa tn̄ que facta ē calida p miſtionē ſan
guinis eſt icolumior qꝛ benignior ꝛ nature obediē
tior ꝙꝫ p miſtionē colere vel ꝙꝫ putrefacta. Ex quo
pꝫ qȯ illa q̄ eſt rubea ē magis icolumis ꝙꝫ nigra p
nigram intelligendo nō rubeā .ſ. vel obſcuram vl̄
viridem vel ſubcitrinam ēt ē clara lr̄a lege eam.
Addit ꝯñter qȯ fl̄atica eſt ad leuitatem decliuis
qꝛ membrū palpat̄ melius ꝛ leuiꝰ niſi ſupple ſtet
nimia repletio vl̄ extēſio qꝛ tūc nō appebit mole
ſꝫ durꝫ ſꝫ ceťis pibꝰ appet moliꝰ ex quo mā ē hmōi

Et quandoqꝫ Nūc ipē iterponit vnū
pronoſticuꝫ de ipſa me
lancolica ꝛ dixit. Et qñqꝫ feſtinat melancoli
ca ad ſciſſonē .ſ. membri ꝛ vlcerationē hoc māi
feſtum eſt de melancolica aduſta p putrefactio
nem generata vel calida p colere miſtionem. Ad
dit qȯ ſanguinea eſt nota ꝛ eſt manifeſta ex color̄
rubeo ex tactu calido cū reliquis ſignis ſangui
neis ꝛ eſt finis lege totam lr̄am nō oportet ſuma
re qꝛ breue eſt caťꝫ. poteſt Poni ſignum diſtin
ctiuū a caceſſia primo qꝛ in caceſſia membrū ma
gis obedit ipreſſioni qꝛ materia nō eſt ſic groſſa ſi
cut in iſta ſcda qꝛ in caceſſia ſtat manifeſtuꝫ epa
tis nocumentum quod cognoſcitur ex operibus ꝛ
caſibus eius hic non neceſſario.

De cura varicū ꝛ elefantie.

Elefancia quidem. In iſto
ca. dn̄s. A. ponit ſimul curam varicum
ꝛ elefantie ꝛ diuidit̄ principali diuiſſio
ne in tres partes qm̄ ipſe primo narrat facilitateꝫ
ꝛ difficultateꝫ curationis elefantie ponendo etiaꝫ
ipſius aliqualem curam ſcdo ipſe ponit curaꝫ ma
gis varicum tertio ipſe ponit ſiſ̄itudinem quādaꝫ
elefantie cum nodis. ſcda ibi. Regimē vero vari
cum tertia ibi in fine cap. Et fortaſſe aſſimilā
tur nodi ꝛc. prima adhuc i tres qm̄ primo ipſe ge
neraliter ponit modū terminationis eius ſecundo
ipſe ponit regimē obſeruandū in principio ne au
geatur tertio ipſe ponit modū curatiuū ſi ſit apta
curari in ꝯfirmata. ſecūda ibi. Cū ergo ſuccurrit̄
tertia ibi cuꝫ āt ꝯfirmat̄. De prima pte dixit duo
principaliter prio qȯ. Elefantia qdem maligna ē
q̄ parū ſanat̄ ꝛ addit. Et oꝫ quod dimittat̄ cuꝫ
diſpoſitione ſua ſi nō addit dixit ſecūdo. Qꝛ ſi pue
nit ad vlcerationē ꝛ timet̄ coroſio non ē aliud niſi
vt icidat̄ radicitꝰ .ſ. eſt iſtud ꝯueniētius remediū
ad hoc. Pro intelligentia totius capťi ē preno
tandum quod ponendo curam elefantie ipſe mul
ta dimiſit ad curam neceſſaria q̄ ponētur in cura
varicum ꝛ ibidem q̄dam ēt relinq̄tur q̄ ſupponit
intellecta in cura elefantie ꝛ hoc qm̄ in cura cōi
cant quātū ad dietā ꝛ medicinas ꝛ ſi differāt quā
tum ad manualē operationē qꝛ vt dictuꝫ ſupra he
diſpoſitōes in cāis corporeis ꝛ primitiuis cōicant
differunt ſoluꝫ in hoc quod varices ſunt augumē
tum venarū tibiarū ꝛ ſepe fit aliarum ptium exte
nuatio ꝛ ſic ſtat ptiuꝫ mēbri magna inequalitas
in eleuatione ꝛ depreſſiōe. In elefantia eſt augu
mentū in toto pede equale per pedē intelligendo
pedem magnum vnde ſicut aliqñ fit augumentuꝫ
naturale membroruꝫ ꝛ ē lapſus ab optima cōpoſi
tione in augumento vt dixit. d. A. ſcda primi ca.
tertio de nicomaco qȯ ita creuerūt oīa ſibi mēbra
ꝙ ſe mouere nō poterat ita fit ēt augumētū pť na
turale aliqñ i mēbro ꝛ equal̄r ꝛ ē ꝙꝫtū ad opatōeꝫ
manualē differūt in cura quoniā varicibꝰ aliqñ ē
neceſſaria ſiciſſura venarū tātū in elefantia fit ali
qñ neceſſaria ſiciſſura totius tibie vt videbit̄ in p
ceſſu. Secūdo notādū ꝙ elefantia ſp ē difficilis
ſanationis pp duo prio qꝛ materia talis morbi ſp
ē materia groſſa qꝛ ſubtilis ꝛ colerica ibidē nō re
ſeruaret̄ ꝛ ē difficultat̄ reſolubilis ſecūdo qꝛ mē
brū ē debile ꝛ aptū exceptioni materie tū i ſe tuꝫ
pp ſitum eius ēt qꝛ p motū calefit ipſius vigoratur
atractio ex ꝯñti aliqua portio materie reſolueret̄
tn̄ pp ſitum membri ꝛ debilitatē eius ꝛ ipſo propť
motum calefacto cohadunante ad atrahendum
vtplurimum plus de materia fluit quā reſoluatur

ad hoc adiuuat qꝫ cuꝫ reſolutio ñ fit niſi p̲ mās calidas quarum uirtute mā exacuit̃ que tamen eſt calida vtˀſupra dictum eſt ⁊ vtplurimum aduſta dubium eſt ne approximatōe taliū medicinarum materia ita augeatur quod membrū ad vlceratōnem ⁊ corroſionem veniat. Et ad hunc ſenſuꝫ credo laudauit. ypo. vi. affor. cancros curari nō debere hoc eſt cum medicis huiuſmodi pp timoreꝫ corroſionis licet. G. in cōmento vr̃ intelligere d cura cū ferro ⁊ ſic apparet ſententia prime part̃ clara. Tertio notandū pp dictū in ſecundo loco q̄ licet aliqualis timor eſſet de corroſione membri ⁊ ſi. ſ. color uiridis fiat ⁊ aliqualiter fiat in ſenſu diminutio non tñ membrū debet radicitus eleuari ⁊ remoueri qꝫ aliqñ ſufficit ſola ſcapellatio ⁊ ſcarificatio ⁊ uētoſatio mēbri poſſet tñ i tm̃ membrū corrodi quod eſſet membrum radicitus remouendum uerbi gratia pede corroſo ſupra genu poſſet remoueri tibia vſqꝫ ad genu ⁊ ſi ſupra etiā ſupra ⁊ pp hoc pōt legi lr̃a dupliciter primo ſi ſic timet̃ corroſio non eſt aliud ſupple iuuans niſi vt incidatur radicitus. i. ſcarificet̃ membrū radicitus totaliter vel aliter incidatur radicitus. i. in totū incidatur ⁊ admoueatur membruꝫ lego lr̃am. Elefantia quidem maligna eſt. ſ. quantum ad moduꝫ terminationis que parum ſanatur ⁊ oportet quod dimittatur cum diſpoſitione ſua ſi non additur. i. non curetur vere cum mecis fortibus reſoluētibꝰ vel cum ferro pp timorem cācerationis pp cauſas dictas niſi addatur qm̃ tunc expedit vti fortibus. non tamen multa qn cum medicis ꝓcedamꝰ blandientibus ⁊ magnificationem ꝓhibentibus vt patebit. Qꝫ ſi peruenit ad vlcerationem ⁊ timet̃ corroſio vel ex ſe vel imperitia medici non eſt aliō ſ. iuuamentum niſi vt incidatur radicitus dupliciter exponendo vt dictum eſt.

Cum ergo ſuccurritur ⁊c.

Poſtquā poſuit difficultatem ſanationis eiꝰ iaꝫ cōfirmate. Nūc ipſe inſinuat nobis quid faciendo in principio cum manifeſtatur ⁊ primo dixit. Cum ſuccurritur ei in principio ſui poſſibile ē vt prohibeatur cum euacuatōnibus addit ⁊ proprie cum vomitu laborioſo ⁊ cuꝫ eo quod extrahit fl̃a ⁊ melancōia ⁊ cum flobotbonia ſi idiget ea addit deinde. ſ. factis purgationibus adminiſtrētur ſtiptica ſuper pedem. pro intellectu part̃. primo nōndum q̄ in principio poſſibilis eſt ꝓhibitio quoniā in principio non adhuc natura eſt aſſuefacta trāſmittere talem euacuationem ad pedem neqꝫ mēbrum per materiā debilitatum eſt vnde licet merito ſitus membri ⁊ diſpoſitionis in atrahendo cū incipit talis morbus difficulter impediatur tamen poſſibile ē vt ꝓhibeatur deriuando materiaꝫ que debent fluere ad aliū locum ⁊ ideo dixit poſſibile ⁊c. ⁊ quia deriuatio per ſuperiora cum hoc q̄ materiā aliunde euacuat ēt diuertit ab oppo. ⁊ non ſic diuertit euacuatio per ſeceſſum iō in caſu iſto laudauit euacuationem cuꝫ vomitu laborioſo vt innueret non ſufficere vomitū medicinaruꝫ cōiuꝫ qui fit cuꝫ vomitiuo leui ſed oporteret fieri vomitum materiarū propriarū ⁊ qm̃ tales per vomitū educibiles ſunt fl̃a ⁊ melanconia que ſua pōderoſitate difficulter euomūtur ideo expedit vti vomitu laborioſo tales mās reſpiciente notanter igitur dixit cum vomitu laborioſo veruꝫ qꝫ materia talis diſpoſitōnis nō ſemper eſt dominans fl̃a vel melanconia ſed ſanguis vt iuſſum ē qui cū nō ſit per medicinā vomitiuam proprie educibilis ſed p̲ flobothoniam ideo dixit.

Et cum flobothonia fiat euacuatio ſi

diget ea vt in caſu dicto. Et hoc tamen non ꝯcludas non fieri debere euacuationē per ſeſſeū ymo etiam illa ꝯuenit ſed euacuatio per vomitum proprie ualet maxime in diſpoſitione ad vomendum ⁊ hoc intellexit in illo verbo proprie. Et ex hoc patet prima pars clara. Secundo notanduꝫ q̄ d. A. in dictis hic inſinuauit nobis modū ꝓcedendi in cura quoniā primo. Juſſit fieri debere euacuationes deinde membrum ſtiptici ꝯfortari ⁊ materiam repcuti aliter in regularis foret operatio vt alias dictum eſt lege tu lr̃am.

Cum autem confirmatur

In hac tertia parte ipſe ponit curam iam confirmate ſi poſſibilis eſt curatio ⁊ prohibitō ⁊ duo facit primo facit quod dictum eſt ſecūdo ipſe ponit vnum ſimplex in hoc caſu valens ſecūdū quoſdam ibi. Et dicitur de prima parte dicit. Cum autem confirmatur parum ſperatur q̄ prohibeatur clarum eſt ex dictis addit. Et ſi ſperatur ſcias q̄ ſuma curationis ſperate huius egritudinis eſt aſſiduando in curatione ⁊ adminiſtratio reſoluētium fortium de ſecunda parte dixit. dicitur q̄ alchitrā conferet ei inuiſcatum ⁊ linituꝫ. Notandum q̄ ſine miniſterio dixit quod ſūma curatiōis ſperate eſt aſſiduatio in curatiōe ⁊ nō dixit i euacuatione vel digeſtione vel reſolutione ſed dixit curatione. Et hoc fecit notāter vt inueret nobis maximam habendā diligentiaꝫ in omni inſtr̃o curatiuo pp difficultatem curationis. ſ. in ſex rebus non naturalibus quātum ad dietā in medicinalibus etiā cum digeſtiuis euacuatiuis ⁊ materie antecedeñ ⁊ proprie cum reſoluentibus confortañ ⁊ ſimilibus nā iſta omnia clauduntur ſub iſto termino curatio aſſiduatio igitur in curatione ē neceſſaria in vera cura ſperate ſpialiter tamē aſſiduatio reſoluentiū fortiū preſuppoſitis cōibus quod ēt notanter dictū eſt qꝫ in digeſtione euacuatōe materie ꝯueniūt morbi materiales non dico cum eiſdem in reſolutione autem talis materie precipue conuenit applicatio reſoluentium fortiū cuꝫ talis materia vtplurimum fit melācōnia uel fl̃a groſſū reperta in extremitate corporis membro debili ⁊ frigido ideo reſoluētia fortia ſunt neceſſaria ad curationē. Et ſic patet clarificatio prime lr̃e lege eam. Super ſecunda parte notandum quod alchitram reperitur dupliciter ſcriptū aliquādo ſic ⁊ aliquando ſcribitur chitram ut patet primo i ho

caſi.ca.de Scherbin ubi dr̄ ꝙ Scerbin ē arbor
albitrã.⁊ eſt ca.664.Jn ca.aũt 500.Scribiť chi
tram qdem ē gumi arboꝛis que noiatur Aſerbin
quidam dicunt qḋ ē gumi cedri non tamen appa
ret ſic ex uerbis.d.A.in dictis cap. Sed qcquid
ſit gumi calidum ⁊ ſiccum in quinto rubificat ⁊
cauterizat ⁊ carnem laſſam efficit fortem ⁊ dixit
idem.d.A ca.eodem de chitram ꝙ ē medicamen
elefantie ⁊ uaricibus deglutitum ⁊ linitum. Re
gimen uero uaricum ⁊c. Jſta eſt ſcḋa pars prīci
palis cap.in qua ipſe ↄtrahit curam harum diſpo
ſitionum magis ad uaricas et diuiditur pars pn̄s
pꝛincipaliter in duas ptes quoniã primo ipſe põit
curam ip̄arum magis cõm ⁊ familiarem ſo curaꝫ
magis diſperatam ſa ibi. Qꝛ ſi non ualet aliqd
niſi inciſſio pꝛima pars etiam diuidi põt ĩ tres par
tes quoniaꝫ pꝛimo ip̄e ponit regimen obſeruãduꝫ
ſatis cõe circa totum coꝛpus.ſo ponit qũo operã
dum eſt circa ip̄as uenas tumefactas ip̄m ſangui
nem euacuando.tertio ponit quid fiendum facta
euacuatione totius materie in totius regimen ⁊
circa ip̄as tibias pꝛohibendo ⁊ obſeruando a reci
diua.ſa ibi.deinde pueni ad iſtas ⁊c.tertia ibi.de
inde aſſidue fac.de prima parte dicit ⁊ eſt totum
clarum. Regimen uero uaricum eſt qm̄ oportet
ut euacuetur coꝛpus ex uenis manus.ſ. quoniam
materia eſt ſanguini miſta ⁊ in toto eſt ſanguis re
pletio peꝛ manũ intellige brachium ratio eſt qꝛ
ſit diuerſio ⁊ euacuatio.addit ⁊ euacuentur me
lancolia ⁊ humores groſſi.ſ.cum uomitu ⁊ potio
ne appropriať.addit ⁊ retificetur regimen in om
nibus ſex rebus non naturalibꝰ probibẽdo ĩgroſſa
tionem humoꝝ ⁊ aduſtionẽ ⁊ exemplificat dicẽs
deuitent oẽ ingroſſatiuũ.ſ.maxime in cibo ⁊ po
tu ⁊ carnes gꝛoſſas ⁊ ſilia in cibo ⁊ uinum groſſuꝫ
nigrum in potu addit ⁊ deuitet motus laborioſuſ
maxime intelligituꝛ de motu pꝛogreſſiuo lꝫ poſſit
ad motum oẽm laborioſum ampliari utꝫ ⁊ ſtatio
nem longam nam talia oĩa. Cãe ſunt uel ẽẽ pn̄t
uaricum dixit de ſa parte ⁊ totum clarum ē. dein
de pueni ad iſtas uenas factis.ſ.iſtis cõibus eua
cuationibus ⁊ dixit notanter deinde ut denotet
ordinem habendum in cuꝛa qꝛ ſi fieret flobotonia
ſafene non p̃ſuppoſitis alijs nullo modo iuuaret.
utꝫ qr̄ flobotonia eas ⁊ extrahe totum qḋ in eis ē
de ſanguine melancolico. Et ut ſupple hoc fiat
ↄuenienter addit fac flobotoniam in fine ſafene.
Et itellige fiat lata flobotonia ut groſſus ſanguis
exire poſſit ⁊ paulatine fiat ↄp̄ſſio uenarum tume
factarum deorſum adiuuando eductionẽ ipſius
ſanguinis groſſi. Et nõ qḋ dixit exemplificando
de flobotonia ſafenaꝝ ita intelligit hic de floboto
nia uene ſiatice ſi uene replete ad ip̄am maiorem
habeant directionẽ quoniã ↄplectior fiet euacua
tio eius cuiꝰ euacuatõm intendimus.de tertia par
te regimen ponendo p̃ſeruatim dixit deinde facta
euacuatione pticulari aſſidue faci omni modico
.ſ.tp̄ris mondificationem coꝛpoꝛis cum eis q̃ ſunt
yerapigra in euacuando materias groſſas cũ ali
quanto.i.modico lapidis azurli ut a pꝛoprietate

reſpiciat materiã melancolicã ⁊ aſſiduetur ſuper
eam.ſ.euacuationẽ ut corpus ſeruetur mondum
⁊ non multiplicentur materie ⁊ aſſiduet potũ epi
timi in aqua caſei.ſ.faciendo infuxionẽ epitimi.
ut.ʒ.ij.in aqua caſei per totam noctem ⁊ poſtea
facta expꝛeſſione collatura exhibeatur. Hoc do
meſticum eſt ⁊ ſingulis duobus diebus exhiberi
põt iḋ dixit aſſiduet: addit ⁊ dimittat motum oĩo
pꝫ addit ẽt.Et utatur ligatura ſup pedes.ſ.tibias
cum inſtitis ſupple ſtrictis ſuper ligať calziamen
to ſtricto ſubtili ⁊ cõiter ſit ex pelle canis ⁊ lau
dant hoc .d.Ab inferiori parte ad ſuperioreꝫ.ſ.a
calcaneo incipiendo uſqꝫ ad genu.ſ. proccdendo
hoc totum ſit ad pꝛohibitioneꝫ fluxus materie ad
dit.Et hoc.ſ.toto qḋ dictum eſt adminiſtra epiti
mata ſtiptica ad ↄfortatõm crurium ne materiã
iterum recipiant proprie poſt mondificatõm cum
flobotonia ex manibus ⁊ pedibus ⁊ uenis ip̄is qꝛ
non pꝛecedentibus euacuationibꝰ cõibus ẽt non
euacuata materia propꝛia iconueniret applicatio
ſtipticoꝝ qꝛ eſſet dubium de ipigendo materiam
in membro ⁊ de diſponendo ipſam ad putrefactio
nem prohibita trãſpiratione addit.Et cinerẽ cau
lis eſt enim foꝛtis exicationis ſo can.addidit Se
rapio ca. pprio ꝙ ita diſicatiuus eſt ut deueniat
ad hoc qḋ habeat uirtutem ↄburendi addit. aut
oleum de oliuis.ſ.imaturis pulueriȥata deſuper
tamariſco.ſ.primo facta iniunctione cum oleo ⁊
poſtea ſuper aſpergatur puluis tamariſci in quo
eſt uirtus exicatiua cum ſtipticitate foꝛti.addit ⁊
lupinos decoctos epitimando ⁊ embꝛocando cum
aquis eius.ſ.embrocãdo ⁊ epitimando cum aqua
decoctionis lupinoꝝ totum iſtud ualet quoniã exi
cat ⁊ abſtergit reſoluendo ſine mordicatõe ymo
eoꝛum decoctio ſuper cancreuas ↄfert coꝛruptiõi
earum ⁊ h̄ peti eſt in meõ ut ſo cañ.in quas diſpo
ſitiones facille cadit hec paſſio addit ↄn̄ter.Et ſi
mus caprarum ⁊ farina fenugꝛeci ⁊ ſemen raffa
ni ⁊ ſemen eꝛuce ſunt huius generis.ſ.ꝙ exicant
⁊ reſoluũt de ſtercore caprarum dixit ſo can.qḋ
reſoluit ſcrofolas fortiter dixit Serapio qḋ ↄfert
apoſtematibꝰ fraudoleñ ſicut ſunt apoſtemata ge
nuum ⁊c.ecce qũo ualet ĩ cãu de fenugreco dixit
Serapio qḋ eſt calidum in tertio ⁊ deſicat in pꝛi
mo unde apoſtemata dura pauce caliditatis re
ſoluit ⁊ curat licet.d.A.ſo can.dicat ꝙ ē calidũ
in fine primi ⁊ ſicum ſil'r tamen dixit qḋ reſoluit
apoſtemata calida ſľatica ⁊ dura ⁊ qḋ declinan
tia ad duriciem lenit ⁊ matuꝛat ⁊ ad hanc inten
tionem cõiter utuntur eo pꝛatici ḋ ſemine raffani
ſcribit.d.A.ſo can.ꝙ eſt calidum in teꝛtio ⁊ ĩ ip
ſo eſt fortis reſolutio ⁊ cum acceto eꝛadicat ul
cus cancreuaꝝ.⁊c.Jdem Seꝛapio ſm.H.Et ibi
multa bona ſingulaꝛiter habetur.Mirabile Ra
ſis dicit ꝙ ipſe eſt expeꝛtus ꝙ deſtilauit aquã raf
fani ſupeꝛ Scoꝛpionem ⁊ vidit ipſuꝫ ſtatim ĩ mobi
lem deinde continue inflatum ⁊ per medium cre
pauit vñ dixit ꝙ confert uenenis ſicut triacha loq
tur de ſeſe ⁊ intelligit maxie in moꝛſibus ueneno
rum ut patet bene conſideranti ḋ ſeſe urtice non ē

ꝙ calefacit ſubtiliat ſubtiliatione forti ⁊ reſoluit ſicut ēt ſemen cartami ut alias dictum eſt. Et ſic bene patet qūo iſta oīa ſimplicia ī hoc caſu ualent quibus pōt multipliciter uti medicus approximando ut patet.

Quod ſi non ualet. poſita cura magis domeſtica ⁊ per medicinas. In hac parte ipſe ponit curā magis diſperatam per cirugiam ⁊ duo facit quoniam primo facit hoc. ſo ipſe ponit quoſdam cañ. obſeruañ poſt dictam operationeȝ ſcðā ibi. Et oȝ poſt inciſſionem ⁊c. prima adhuc in duas ſecūdū duos principales modos cure per cirugiam. ſ. per inciſſionē dictarum uenarum ⁊ per extractionem ipaꝝ ſcðā ibi. Et quādoqȝ extrahuntur cum acu ⁊c. de prima parte dixit. Qꝛ ſi nō ualet aliquid niſi inciſſio quaſi dicat ſi medicine non ſufficiūt ad curationem. ſcinde carnem. ſ. in directo ubi uis facere inciſſionem ⁊ fac apparere uites. ſ. carneȝ excoriando uſqȝ dum uites appareant ꝙ manifeſtabitur qꝛ apparebit qꝛ ſub quoddā album ſicut corda cum erit diſcoperta uena carne ⁊ ſcide eas in longitudine ſua ad euacuationem materie contente que non potuit educi per flobotomiam factaȝ in fundo propter terreſtricitatem eius ut dat cautellam in incidendo dicens. ⁊ caue ne ſcindas eas latitudinaliter in integrum aut ex tranſuerſo idem eſt. qꝛ fugiant ⁊ noceant qꝛ pars īferior nocebit quoniam forte putrefiet ⁊ corumpetur prohibito nutrimento licet hoc non ſit neceſſarium. quoniā ad illam terminantur alij rami uenarum unde nutriri poterit ⁊ ꝯſeruari pars etiā ſuperior nocebit qꝛ cum erit ꝯtracta non poterit conſolidari ⁊ ſic ſanguis continuo emanebit deorſum ⁊c. Scinde ergo ſcðm longum addit Cunqȝ feceris id extrahe totum id quod eſt in eis ex ſanguie ſupple tollerante uirtute addit tātū. Et oportet ut facias curere ex eijs id quod poſſibile eſt curere ſ. ut prius facias flobotomiam in loco decliui ut ſanguis ſubtilior fluat poſtea remanente groſſo deinde mondifices id ſcindendo ī longitudine quoniam ſic procedendo inciſſione uene ex habundātia ſanguinis non impedietur operatio qꝛ ſanguis erit diminutus per flobotomiam precedētē. Modum tamen clariorem huius operatiōis ponit Albucaſis ca. 60. prime partis dixit ſic. Sectio eius ſcilicet uaricis fit ſecundum hunc modū. Embroca crus in primis cum aqua calida multum. donec reſoluatur ſanguis groſſus ideſt ſubtilietur deinde ſtringe crus infirmi a ſuperiori parte coſſe eius vſqȝ ad inferiorē parteȝ genu cū vita: deinde ſecca venā in loco vno aut duob⁹ ſiccione ampla: intelligit ſm longū: ⁊ facta prius flobothomia iferius qꝛ illa eſt cura regularis: ⁊ iſta coacta deinde trahe ſanguinē nigrū manu tua ab inferiori parte cruris vſqȝ ſurſuȝ: ⁊ a ſupiori vſqȝ īferi⁹ donec egrediatꝛ ex ſanguine quātitas quam vides ſufficere ⁊ quā tollerat virt⁹ infirmi: poſtea liga eū ⁊ ſupple cōſolida. Iſte eſt modus iciſiōis ſm Albucaſin.

Et quandoqȝ In hac ſcðā parte ipſe ponit aliū modū opandi in hoc caſu cirogicū: ⁊ ipſe eſt extractio ipſi⁹ vene prio facit hoc. ſcðo remouet dubiū. ſcðā ibi. Et nō licet: dixit ⁊ prio. Et quādoqȝ extrahuntꝛ cū acu ſ. cū ſtillo ſuppoſito ⁊ incidūtur penit⁹. i. ſcðm trāſuerſuȝ: ⁊ oportet tūc vt erradicētur. i. totalr amoueantꝛ: ⁊ ſic nō nocebūt. ſ. ſi non auferātur pp cās dictas ſuperi⁹: qꝛ. ſ. corrūperētꝛ ⁊c. Addit ⁊ melior extractio eſt cū cauterio. Cauteriū eniȝ meli⁹ ē ꝙ inciſio. ratio pōt eſſe qꝛ cuȝ ſit inciſio ſine cauterio dubiū eſt de ſupfluo fluxu ſanguinis: ⁊ ſic noceret patiēti ⁊ operāti ſimul etiā qꝛ cauterizādo ſigillatꝛ vena in trūco ſuperiore ne ſanguis fluat deorſum.

Et non licet Nūc ipe remouet dubiū. poſſet aliquis dicere cōuenit ne talis opatio ī omni tali diſpoſitiōe cū reliqua remedia nō ſufficiūt: rñdet ꝙ nō: ⁊ dixit. Et nō licet vt extrahātur niſi rubee nō nigre. In nigris vero fiat id qđ deſcripſim⁹ prius de mūdificatione ſupple ⁊ localib⁹ pri⁹ dictis ſalteȝ ad ꝓhibitionem augmēti ⁊ malitie earū. Ratio ꝑtis ſumitꝛ ex hoc quoniā cū vene ſunt rubee tūc ſtat ī toto notabilis menſura ſanguis laudabilis cū quo ꝯiungitꝛ tenor virtutis ad tollerandū dictā opationē: que multuȝ eſt pp dolorē uirtutis ꝓſtratiua: vnde corpora niſi fortia nō ſunt tali piculo exponenda: ⁊ iō in corporibus in quibus tales uene ſunt nigre cum in eis dominetur melancolia ⁊ talia corpora ſunt debilia prohibuit notanter. d. A. in eis fieri taleȝ operationem Sed curanda ſunt ut dictum eſt ſupra

Modum etiā clariorem huius operationis poſuit Azarinus ca. allegato ſcðm hunc modū Rade crus infirmi ſi in eo ſint pilli multi deinde intromitte ipſum in balneum aut embroca crus ei⁹ cuȝ aqua calida donec rubeat ⁊ exuberent uene. ut exercitetur exercitio forti ſi non eſt ei preſens balneum donec calefiat membrum deinde ſecca cutem in directo uene ſectione per longitudineȝ aut in ultimo eius apud genu ut in inferiori parte ei⁹ apud calchaneum deinde aperi cutem cum uncinis ⁊ excoria uenam ab omni parte donec appareat ſenſui ⁊ eſt apparitionem eius qđ uides eam rubeam ad nigredinem declinem. Cum ergo euadit ex cute uides eam albam quaſi ſit corda deinde intromitte ſub ea radium donec quando elleuatur ⁊ egreditur acute ſuſpende eam cum uncio ceco leui deinde ſecca ſectione alia prope illam ſectionem tribus digitis deinde excoria cutem a ſuperiori parte uene donec appareat deinde elleua eam cum digitis ſicut feciſti ⁊ ſuſpende eā cū uncino alio ſicut feciſti in primis deinde ſecca ſectione alia aut ſectionibus pluribus ea ſi indiges illo deinde elleua ⁊ incide ipſam in ultima ſectiōe apud calchaneum. deinde extrahe eam ⁊ elleua ipſam donec egrediatur ex ſectione ſecunda deinde extrahe eam ad ſectionem que eſt ſupra eam ⁊ fac illud donec extrahas eam ex ſectione que ē ſuperior ſectionibus omnibus donec egrediatur tota ⁊ tunc incide eam. Si autem non obedit tibi

ad extrahendum ⁊ elleuandum tunc intromitte acum fillo forti duplo ⁊ liga eam ⁊ extrahe ipſam aut intromitte ſub ea radium ⁊ reuolue manum tuam ad omnem partem donec egrediatur . ⁊ caue ne incidatur fit difficille elleuare eam ualde ⁊ egreditur ſuper infirmum ex ea nocumentū. Cū ergo extraheris eam totam pone ſuper locuȝ uulnerum lanam infuſſam in uino ⁊ oleo roxato ⁊ cura eum donec ſanetur hoc totum eſt Albucaſis ⁊ eſt clarus modus. // Ego tamen habui ſocium q curauit unum cum acu cirugico iſto modo calefacta uena ⁊ ſtricta ſuperius ut ingroſeſcat i parte ipſius magis elleuat accepit tenaculam perforatam ⁊ cum ea elleuauit uenam in tantuȝ ut orificium tenaculle occurrat infra uenam ⁊ tunc impoſuit acum fillo de ſerico torto intra orificium tenaculle ⁊ perforauit infra uenam ita qꝺ uena erat ſuperior poſtea ligauit uenam ligatura forti .poſtea infra per digitum a ligatura inciſſit in directo illius cum gauian quod eſt inſtrumentum tortum incidens totam uenam per tranſuerſum .poſtea elleuato crure compreſſit manibus ſurſuȝ ſanguinem in ea clauſum quo euacuato accepit cauterium aliqualiter rotundum ⁊ cauterizauit orificium ſuperius uene inciſſe poſtea cum ſtipticis cōfortantibus ſubito curatus fuit iſte modus ē clarus. Alium uidi prius poſuit cauterium potentiale ſupra locum ubi uult facere operationem ⁊ infra quatuor horas facta fuit excara poſtea mane ſequenti cauterizauit cum igne multis uicibus uſqȝ quo uenit ad uenam poſtea elleuauit uenaȝ ⁊ iciſſit ⁊ ſupra ligauit poſtea perforauit orificiū inferius uene inciſſe que erat etiam cauſticata ⁊ exiuit ſanguis comprimendo in ſurſuȝ qui erat cōtentus in uena ad bonam quantitatem poſtea ēt illam partem cauterizauit ⁊ poſtea eam curauit excaram ita qꝺ in uiginti diebus uidebatur ſanus tamen qꝛ ille magiſter non erat bene litteratꝰ non fecit purgationes neqȝ flobotomias q̄ in caſu ſunt neceſſarie vnde .xx. die inuaſſit cum fe. acuta cuȝ urinis ſubiugalibus ⁊ in ſeptima mortuus fuit lȝ ego uocatus ad febrem cum quibuſdaȝ alijs quātum potuerim febri occurui ⁊ erat nobiliſſimus ſcholaris legiſta. Unde notate nunq̄ꝫ fiendas tales operationes niſi preparato corpore ⁊ mondificato ⁊ farmacijs ſi expedit ⁊ flobotomijs. nā in iſtis modica aduertentia produxit ad mortem ad textum ſupra.

Et quandoqȝ accidit ⁊c.

Nunc ipſe ponit unam contingentiam circa cōſolidationem uulceris artificioſe inducti ⁊ breuiter dixit. Et quandoqȝ accidit ut non ſanetur uulnus. dū non ad ultimum peruenitur in mondificatione ⁊ non cucurerunt adhuc humores melancolici groſſi. i. non ſic euacuati curendo. i. cuȝ forti farmaco educendo ⁊ non leuiter euacuando. ⁊ ideo eſt qꝛ ſtante in toto adhuc de humoribus cōtinuo aliquid de eis decurrit ad uulnus propter cōſuetudinem fluxus ⁊ propter debilitatem ēt ex artificio membri acquiſitam ⁊ ſic fit impedimentuȝ in conſolidatione uulceris. Expedit igitur ad conſolidationem complete ⁊ eradicatiue euacuare lege litteram.

Et oportet poſt inciſſionē

In hac ſecunda parte huius partis ipſe ponit canonē obſeruandū poſt inciſſionē ⁊ duo facit primo facit hoc ſo ponit correlariū ſa ibi q̄obrem. ⁊ dixit prio. Et oȝ poſt inciſſionē ⁊ extractionem ⁊ cauteriū ut deuitet id quod generet humoreȝ melancolicum. ſ. in oībus ſex rebus non naturalibus maxime in cibo ⁊ potu ⁊ paſſiōibus aīe ⁊ aſſiduet mondificatōm corporis ita ut non generetur ſupfluitas melancolica ⁊ adurit duo pericula niſi talis fiat obſeruantia primū eſt reuerſio egritudinis ideo dixit. Quaꝛ fiat reuerſio egritudinis ſi fuerit materiei iter ad ipſam. ſ. uaricem non ſtrictū. qꝺ accidere pōt facta inciſſione cum flobotomo uel ēt facta inciſſione per longum ⁊ facta ꝯſolidatōe Sed poſtea non appoſitis ſtipticis ſupra tibiā aliud periculum eſt qꝛ prohibitio fluxus materie qꝺ ꝯtingere pōt uel propter extractionē uenarum uel pp medicias ſtipticas ſuperpoſitas ⁊ multiplicata materia que ad illas partes ſolita ē trāſmitti cū non poſſit ad membra uillia tranſmitti mittiꝛ ad mēbra nobiliora ideo addidit. Et moueaꝛ qꝺ fuit ꝯſueti motus a pedibus. i. qꝺ ſolebat fluere ad pedes ad membra que ſunt ſublimiora ⁊ interponit unum ipertinens dicens q̄uis in apertōe ⁊ ciſſione fit timor pp. ſ. artificioſam operationem ⁊ dolorem ſequentē deinde ꝯtinuat propoſitum ⁊ dixit. Et cum non expellitur ad membrū uilius puenit ad membra ſublimiora. Et ex h̄ dicto inferret correllarium dicens q̄obrem rectius eſt ut nō aperiantur neqȝ fiat in eis aliquid niſi poſt mundificationeȝ ultimā. Iſtud manifeſte ſequitur ex dictis ut ſupra patet lege lr̄am ꝯtinuam.

Et fortaſſe aſſimilantur.

Iſta eſt tertia pars principalis cap. in qua ipe ponit ſimilitudinē quādam ellefantie cum nodis. vnde ꝯñter fit error in cura ⁊ dixit Et fortaſſe aſſimilantur nodi ellefantie qꝛ erratur in eis. ſ. in cura ⁊ ſupple error eſt qꝺ equaliter curantur ⁊ tamē non debent eodem modo curari ideo dixit. vnde nodi tanguntur cum ferro. ſ. ſcindendo ⁊ excarnādo glandulam cum kiſt proprio a carne circundāte ut tertia quarti cap. proprio. Sed ellefantia ē ſicut diximus qꝛ diſtinguitur a nodis ut ſtatim dicetur ⁊ ēt curatur ſicut diximus in ca. ſ̄. Pro itellectu partis eſt aduertendum qꝺ in ellefantia pp maximam repletionem ⁊ extenſionem factam in cute tibie aliquando apparent tromboſitates quedam materia groſſa exiſtente non apta fluxibilitati ⁊ propter aliqualem elleuationem ⁊ duritiem aſſimilantur tales tromboſitates nodis differunt tamen a nodis precipue in hoc quia nodi cuȝ digitis tanguntur ⁊ eleuātur ſeparantur a carne ab omni parte quia talis materia groſſa claudiꝛ in proprio receptaculo non ſic autem ſeparantur tales tromboſitates a carne ymo remanent cum

carne continue. Et ex hoc patet ꝙ etiam colligi poteſt conuenientia aliquando uaricum cum nodis ⁊ differentia ipſarum qꝛ queadmoduꝫ accidit ut nodetur neruꝰ ⁊ ſimiletur nodo ut loco allegato tertia quarti propter ipſum ſm partem igroſſari ⁊ non ſm totum ita contingit ⁊ de uena ſcdm partem plus ingroſſari ⁊ tunc modo ſm illaꝫ partem aſſimilabitur tamen differet a nodo in hoc ꝙ ñ ſepatur equalr ab oi parte qꝛ nõ ſcdm lõgũ ſꝫ ſꝫ dextrum ⁊ ſiniſtrum tantũ nodus autẽ equaliter ex omni parte ſepatur ut patet ⁊ hoc eſt quod intendit lego lrам. Et fortaſſe aſſimilantur nodi ellefantie ſupple aliquando etiam uaricibus qr erratur in eis. ſ. in cura qr nodi tanguntur cum ferro. ſ. ad debitam curam. Sed ellefantia eſt ſicut diximus ſupple ⁊ uarices quãtum. ſ. ad curã que ſupra dicta eſt ⁊ ſic eſt finis capituli. In capitulo igitur primo habuiſtis difficultatem cure ipſius elefantie qꝛ parum ſanatur ⁊ itelligebatur de cõfirmata ⁊ melius eſt eam dimitti in diſpõne ſua ſi non additur. ſ. in malitiã ꝙꝫ ꝙ curetur intelligebatur cum medicinis fortibus propter timorem corroſionis ſicut ẽt dicebatur de cura cancri. Et ſi puenit ad ulcerationem ⁊ corroſionem non eſt melius ꝙꝫ quod membrum radicitus amoueatur uel ut. ſ. dicebatur ſcarificetur qꝛ aliquãdo ſufficit poſtea addidit. Qꝛ ſi ſuccurratur in principio maxime cum euacuationibus ⁊ proprie cum uomitu laborioſo qõ notanter dicebatur qꝛ appropriato materie ut cum euacuationibus ſſa ⁊ melam poſſibile eſt ut prohibeatur in hoc tamen conuenit aliqñ ſſa ut ſtante plectoria ⁊ factis euacuationibꝰ apponantur ſtiptica ſuper loco qꝛ aliter eſſet operatio irregularis ⁊ hoc ad prohibitionẽ. Poſtea addit ꝙ in confirmata in qua eſt fiducia ſanatõis ꝙ cura perficitur cum reſoluentibus fortibus itelligitur premiſſis euacuationibus ſicut ſupra dictũ eſt ⁊ ibi in caſu laudauit alchitrã pro ſingulari qõ eſt gumi cedri. Poſtea ingreditur ad regimen uaricum ⁊ primo cum generalibus remedijs ſo cũ ſpãlibus primo laudat euacuationes cum flobotomia in manibus. i. brachio intelligitur in corpore ſanguineo uel in materia ſanguini mixta quod tamen ut multum eſt. Laudat etiam purgationes preſuppoſitis ſcilicet digeſtiui s ſecundum varietatem materie. Ponit etiam obſeruationem regiminis in ſex rebus nõ naturalibus prohibendo. ſ. multiplicationem humoris groſſi maxime ſanguinis aduſti ⁊ maxime in caſu uituperat motus laborioſos ⁊ ſtationem longam in pedes. ita itelligatur pcipue de paſſionibꝰ ai. Quibus ſuppoſitis adueniendo ad particulares uenas laudat flobotomiã in fine ſafene idem intelligebatur de uena ſiatica ſi uene tumefacte ab ea ramificãtur euacuando totum ſanguinem curſibilem ⁊ ſi ſupple in totum euacuetur continuatis purgationibꝰ maxime cum yerapigra acuta cum lapide lazulli uel cum magis domeſtico ut cum potu epitimi in aqua caſei. Fiant ꝯſequẽter ducentes ad tibiã ligature incipiendo deorſum ⁊ aſcendendo procedere ſuper ponendo ſtiptica confortantia ⁊ exicãtia in quo laudat cinerem caulis tamariſcos lupinos fimum caprarum ⁊c. Et addit ſi ſupple nõ euacuetur tota materia euacuando per flobotomiaꝫ tunc oportet ſcindere uenam ſcdm longum ⁊ ſupple totum malum ſanguinem euacuare ⁊ tunc ſuper ligare que dicta ſunt continuando medicinas euacuatiuas ⁊ regimen ſupra dictum.

Addit qõ quãdoqꝫ extrahuntur ſupple in integrũ cũ acu ⁊ incidũtur radicitꝰ ⁊ amouent ⁊ ſi ñ amouent nocebũt pp cauſas ibidem aſſignatas ⁊ dixit qõ melior extractio eſt cum cauterio modũ utrunqꝫ operationis ⁊ incideñ ⁊ extrahendi. poſuit ſcdm doctrinam Albucaſis recurrat ſi oportuerit.

Et addit unum utile in caſu tali. ſ. qõ quelibet talis operatio eſt timoroſſa ⁊ debet fieri niſi i uenis rubeis ⁊ non nigris ut inuat qõ non fiat niſi in corpore forti ⁊ non debili ⁊ qõ talis curatio ulceris aliquando fieri non poteſt donec corpus ẽ plene mondificatum. Poſtea ponit quoſdam canones quodãmodo reſumendo quod eſt dictum. ut qõ facta tali operatione oportet cauere a multiplicantibus dictos humores quoniã ſi fuerit iter deorſum ad fluxum liberum fiet recidiua ⁊ ſi fuerit uia reſtricta eſt dubium in materia ſolita deorſuꝫ fluere moueatur ad membra ſublimiora ⁊ nobiliora quoniaꝫ concludit ꝙ rectius eſt ut nõ operiantur niſi poſt mundificationem ultimam ⁊ tũc etiam ſupple fiat obſeruatio regiminis ad prohibitionem ⁊c. Poſtea in fine poſuit ſimilem ellefantie cum nodis ⁊ ꝯſequenter errorem in cura ſi eodem modo curentur qꝛ nodi tanguntur ferro. ſ. ad curam ⁊ ellefantie cura eſt ſicut diximꝰ. ita dixi ⁊ de uaricibus poſſe dici ⁊ ſic fit finis huius primi tractatus. Pro aliquali obſeruando ordine in diſcurſu harum diſpoſitionum quantũ ad eſſentiam earum ⁊ cauſas ⁊ ſigna ꝯſequenter cãp ⁊ poſtremo ad curã. Sciẽdũ ẽ ꝙ uarices ⁊ ellefãtia i genere ſũt morboꝝ oia gnã morboꝝ icludẽtia principaliter tñ ſunt in genere male cõpoſitionis qꝛ augumenti vnde uarices ſunt augumẽtum uenarum per tibias protenſarum que qꝛ tortuoſe incedunt per crura ad modum uitis. uites ab aliquibus appellantur cum elleuatione tamẽ dictarum uenarum crurium multotiens coniungitur aliaruꝫ partium macrefactio propter oppillationem ipſarum venarum vt videbitur. Elefantia autem eſt innaturale augumentum etiã crurium ferre equale ⁊ per hoc diſtinguitur a varicibus ecce quomodo hec vtraqꝫ diſpoſitio eſt morbus precipue in compoſitione. qꝛ i augumẽto crurium vel venarum ipſius. Eſt autem egritudo materialis qꝛ tale augumentum fit propter multitudinem humoris vt plurium groſſi in illis partibus intenti qui humor ⁊ ſi ibidem vt multuꝫ multiplicetur per viam defluxus maxime in varicibꝰ tamen non inconuenit vt etiam paulatine ibideꝫ per indigeſtionem ⁊ inpotentiam reſolutiue expulſiue agregetur ⁊ precipue in ellefantia. Et ex his patet quod tales morbi ſibi talia membra

determinant unde ſi alibi qꝫ in tibiis uene tume
ſcerent ⁊ ingroſſarentur uel alia membꝛa ut bꝛa
chia ſicut pedes in ellefantia non pꝛopterea uari
ces uel ellefantia denominaretur ſunt igiᵗ appꝛo
priate egꝛitudines. ¶ Cauſe autem earum maxi
me peꝛ uiam defluxus ad has duas reducuntur. ſ.
ad debilitateꝫ membri recipieñ ⁊ fortitudinē alio
rum expellentium debilitas autem recipieñ aut ē
talis in creatura aut eſt talis ex tempoꝛe in crea
tura ex debilitate pꝛincipioꝛum naturaliuꝫ uel ex
non debita ipſoꝛum adinuicem conuenientia ex
tp̄re aūt contingit maxime autem pꝛopter malitiā
noue complexionis pꝛecipue calide que etiam in
atꝛahendo iuuat ⁊ pꝛopterea in itinerationibus ⁊
onera poꝛtantibus uel pꝛopter longam ſtationem
accidunt tales diſpōnes qꝛ talia membra fatigata
ſuper calefiunt. Exacuitur autem expulſiua ſupe
rioꝛum membꝛoꝝ ipſa iꝛritata aut a multitudine
humoris aut ipſius malitia qꝛ neceſſitate ⁊ irrita
te uirtutes naturales ſumunt incrementū malitia
autem humoꝛis aut eſt talis pꝛopter acuitatē aut
pꝛopter groſſitiem ⁊ uiſcoſitatem accuitas autem
licet ut multum cum materia ſubtili coniungatuꝛ
tamen etiam aliquando cum groſſa ut ī mateꝛia
melancolica per uiaꝫ aduſtionis cāuta ⁊ quoniaꝫ
materia ſubtilis meꝛito ſubſtantie non eſt diſpoſi
ta ut in concauitate uenarum uel in mēbris mul
to tempoꝛe recluſa cōtineatur maxime ſi calida
ſit. Ideo in cauſis corporeis cauſa antecedens ⁊
coniuncta utplurimum eſt materia melancolica
aduſta maxime influxa mateꝛia quoniam in tali
materia eſt terreſtreitas faciens ad permanentiā
in membro ex una parte ⁊ accuitas faciēs ad flu
xum propter ſtimulum expulſiue ex alia ex dictis
patet. primo ꝙ cā coꝛporea harum diſpoſitionum
non eſt colleꝛa uel ſanguis ſubſtantialis patet ſᵒ
ꝙ aliquādo cauſa eſt multitudo ſanguinis ſubſtā
tia non peccans patet tertio ꝙ aliquādo cauſa eſt
fl'a groſſum cum aliquid differens comiſſetur . pꝫ
quarto per idem qᵒ aliquādo materia melancoli
ca difficilis eſt in cauſa . patet ultᵉo ꝙ materia me
lancolica aduſta eſt in cauſa utplurimum ex quo
cunqꝫ humore fiat aduſta non tamen putrefacta
differenᵗ tamen qꝛ in uaricibus materia melanco
lica utplurimum eſt ex ſanguine aduſto ⁊ in elle
fantia ex fl'ate aduſto ex alijs aūt cauſis equaliᵗ
fit ellefantia uel uarix ſm uariam membrorum
pꝛeparationem ceteris paribus ī ſpē materie gꝛoſ
ſior apparet materia uaricuꝫ qꝫ ellefantie loquor
in facta per uiam deflux⁹ qꝛ ſubtilioꝛ materia pe
netrat in uenas paꝛuas ⁊ non clauditur in conca
uitatibus tm̄ magnis. patet ulteꝛius ꝙ quelibet
talis diſpoſitio eſt morbus cronicus ⁊ tarde termi
nationis ⁊ ut multum deſperatus ad curam ſi fue
rit confirmatus pꝛopter debilitatem membroꝛum
⁊ multitudinem uel groſſitiem materie etiam qꝛ
cum tali mateꝛia acuitas coniungitur que a medi
cinis ſubtiliantibus ⁊ reſoluentibus ſepe maliciaᵗ
vnde deterioꝛ fiet diſpoſitio ex quo ulterius patet
coꝛrellarium. d. A. ꝙ ſi non additur in mali cauſa
melius eſt ut non curetur. ſ. niſi blandiēdo pꝛobi
bendo augumentū ⁊ maliciam eaꝛum patet ulte
rius ꝙ in uaricibus ut multum alie partes cꝛuriū
minorantur pꝛopter oppillationem ⁊ pꝛohibitōm
tranſitus nutrimenti. patet etiam ꝙ inciſis uenis
per tranſuerſum membꝛa inferioꝛa extenuantur
patet ulterius ꝙ tales moꝛbi utplurimum ſequūᵗ
morbos cronicos licet ſequi poſſint ēt acutos per
tuſim maxime tamen ſequūtur egritudies ſplenis
ut patet. Et hec in cauſis ⁊ pꝛonoſtico ſumatim
ſufficiant. Signa harum diſpōnum ſunt dupli
cia quedam ſunt ſigna ipſarum diſpōnum. quedā
ſigna cārum. Signa diſpōnum per ſe non ſunt . qꝛ
ut dixit Raſis ad Almāſoꝛem cap. proprio. Cum
uene plene groſſe ⁊ diuerſo modo curuate ⁊ uiri
des. ſ. aliqualiter utplurimū In crure apparuerit
egritudo que uitis dicitur adeſſe ſignificatur.

Ecce ſigna clara uaricum. Cum auteꝫ crus
uideꝛis totum ingꝛoſſatum equaliter ita ut a genu
infra fere ſit equalitas cum pede ēt tumefacto ⁊
ſit duricies cum collore obfuſco in toto crure ⁊ ñ
alibi ſit tumor tunc ellefantiaꝫ iudicabis. dico no
tanter cum colore obfuſco ⁊ duꝛitie pꝛopteꝛ undi
miam in qua non apparet color obfuſcus. Sed ē
apoſtema album molle qꝛ a materia fl'atica mol
li dependens dixi ēt ⁊ non alibi ſit tumor ad diffe
ꝛentiam caceſſie in qua non ſolum cruris ſit tume
factio ſed ēt in palpebris ſaltem apparet qꝛ dicta
diſpoſitio uitio epatis toti nocumenti cōicaᵗ pue
nit ꝙ non neceſſario in ellefantia coniungitur. ⁊
ſic patent ſigna diſpōnum. ¶ Signa aūt cauſaꝝ
⁊ nunquid tales ſint per uiam fluxus uel per uiaꝫ
paulatine congeſtionis generate ⁊ ſi per uiam flu
xus nunquid per tuſim poſt alias egritudines acu
tas uel cronicas etiam ſunt clara ex modo geneꝛa
tionis earum ſubito uel tarde etiam ex preceſſiōe
cauſarum pꝛimitiuarum uario modo coadunātiū
ad membri debilitatem uel ad fluxibilitatem ma
terie ēt ex preceſſione moꝛboꝛum acutoꝛum uel
cronicoꝛum Expedit ſolum ut ponantur ſigna
materie diſtrictiua. Signa igitur multitudinis ſā
guinis ſunt rubedo loci caliditas tactus non mul
tum tamen accuta ſed uaporoſa difficultas ad im
primendum ⁊ utplurimum coniungitur cū ſignis
dominij ſanguinis in toto ut cum amplitudine ue
narum rubore coloꝛis pulſu magno urina rubea
obſcura ⁊ ſimilibus ex precedenti regimine ⁊c .

Signa autem ſanguinis aduſti ſūt iſtis ſimilia
ſaluo ꝙ caloꝛ membꝛi eſt ad fuſchum magis de
clinans ⁊ in tactu color eſt accutioꝛ ⁊ pꝛeceſſit re
gimen aduſtum ⁊ addit Raſis in diuiſionibus ꝙ
in iſta apparet aliquid ex eminentijs. Si ueꝛo
materia fuerit coleꝛa aduſta ē rubedo magis cla
ra ad citꝛinum aliqualiter declinans ⁊ in tactu ca
liditas ē magis moꝛdax ⁊ pondeꝛoſitas mīoꝛ ⁊ ha
bitudo totius collerica ⁊ regimen preceſſit colleꝛi
cum ⁊ aduſtum ex exercitijs laboꝛioſis ⁊ cibis ⁊
cohitu ⁊ ſimilibus aduſtionem producentibus in
collera. Signa autem fl'atice ſunt qꝛ tactus ē
frigidus color cruris albus ponderoſitas magna

impreſſio mollis cum habitudine fl'atica ⁊ urina
pulſu ⁊ regimine precedente atteſtantibus fl'ati.
Q̄ ſi fuerit mel'ica ex fl'ate ſtat albedo cū qua
dam obfuſcatione ⁊ aliquali colore remiſſo tamē
⁊ maior ita imprimendo difficultas ⁊ qđ precipuū
eſt ſi poſt regimen fl'aticū ⁊ habitudinē fl'aticam
ſecuta eſt cā adurens ex fortibus exercitijs uel lō
gitudine febris, uel alia ſimilis cā. Si uero mate
ria fiunt melancolica naturalis ꝙ raro contingit
ꝑꝑ terreſtreitatē materie adſunt multa grauitas
color fuſus frigiditas in tactu habitudo melanco
lica cum ſanguinis melancolicis. Et ſi fuerit melā
colia aduſta ex melancolia tunc color ad uiridita
tem declinat cum ponderoſitate ⁊ aliquali acuita
te in tactu ⁊ fuerit ēt tromboſitas maxime in elle
fantia vnde aſſimilantur nodis ⁊ poſtremo color
denigratur cum reliquis ſignis proportionalib9 ꝑ
cedentibus de habitudine ⁊ de regimine ⁊c. ⁊ ma
xime ſi ſequetur febres melancolicas ⁊ apoſtema
ta ſplenis ⁊c. Et tu alia diſcurre ⁊ in his ſum con
tentus breuiter. Cura aūt duplex regimē. ſ. ul'e
⁊ particulare vl'e aūt dupliciter attenditur circa
duo ut debitum regimen ſex rerum non naturaliū
ad probibitōm materie antecedeñ in toto ⁊ ẜo cir
ca materiā antecedentē in toto repertā cū appro
prias digerendā ⁊ euacuādam ⁊ tandem cū cōfor
tatione membroꝝ alterādo ipoꝝ ꝯplexionem ma
lam ⁊ bonam inducendo particulare aūt regimē
maxime uertitur circa materiā coniunctam i ue
nis magnis tibiaꝝ uel in ipſis cruribus equaliter
contentā. In regimine vl'i primo aduerteñ ꝙ
qꝛ oīs materia apta fluere ad dicta loca ⁊ ibidem
multo tpre ꝯtineri ē frigida ꝑter ſanguinē qui ut
.ſ. dictum ē aliquando ſola multitudine peccās
pōt eſſe cā. Ideo in oībus ꝑter quā in illa regimē
debet ad calidū declinare qꝛ ēt quelibet alia a ſā
guine ꝑter eam que pendet a fl'ate groſſo ē melan
colica ſiue a materia naturali ſiue aduſta ſit cāta
⁊ cum oīs talis ſit materia ſicca oporret ut regimē
ad humidū declinet in omni igitur ꝑter q̄ꝫ in ſan
guinea ⁊ fl'atica regimen debet ad humidum de
clinare ⁊ in qualibet ꝑter q̄ꝫ in pendente a ſangui
ne debet ad calidum declinare. In equaliter tñ
⁊ diuerſo modo quoniam in facta a materia frigi
da ſiue aduſtione ut in fl'atica ul' melancolica na
turali debet regimen notabiliter ad calidū decli
nare. In factis aūt per aduſtionē ad remiſſe cali
dum ⁊ ad remiſſius calidū. In factis per aduſtio
nem ex humoribus calidis ⁊ ex ſanguine uel col
lera q̄ꝫ ex factis ex fl'ate uel mel'ia qꝛ regimen no
tabiliter calidum diſponit ad aduſtionē iō dicūt
quidam ꝙ in melancolia ex aduſtione collere re
gimen debet ad frigidū declinare ad probibitio
nem aduſtionis ⁊ quidā addunt hoc ēt eſſe debe
re propter humorem digerendum exiſtimantes
humorem talem melancolicum eſſe calidum.
Cuius oppoſitū ego probabiliter credo ut uideť
colligi poſſe prima primi ca. de humoribus in ſcō
eſſe cum ſit eſſentialiter melancolia cuius ̦eſt ad

frigidum declinare cum per notabile tēpus ꝑmaň
ſit talis qꝛ forte in uia trāſitus ⁊ generationis fac
ta per aduſtionem maxime ex calido humore ut
eſt probabile per certum tempus permaneat cali
da in proceſſu tamen ut credo remanet frigida di
cerem igitur de tali caſu ꝙ intentione habita ad
materiam in toto exiſtentem antecedētē ipropꝛie
qꝛ aptam tranſire in materiam proprie antecedē
tem ut habita intentione ad materiam collericā
que habundet in toto aptam per regimen calidū
facille conuerti in melancoliam aduſtam que po
ſtea ad loca declinaret ⁊ fieret coniuncta tunc re
gimen deberet ad frigidum declinare. Sed habi
ta intentione ad materiam proprie antecedentem
⁊ ēt coniunctam que malitia eſt ⁊ ꝯſequenter fri
gida dico ꝙ regie debet ad calidum declinare ma
gis tamen ⁊ minus ẜm qđ materia eſt ſecundū ſe
magis uel minus frigida qꝛ ſi imaginemur mate
riam melancolicam factā congellationē ex fl'ate
uitreo tunc manifeſtum eſt qđ regimen debet ad
calidū notabiliter declinare ſed ubi materia ēēt
melancolica ex aduſtione ꝑſſie collere tunc regi
men debet ad remiſſe multum calidum declinare
forte tamen in principio ad aliquale ſigntū. Et
eſt aduertendum ꝙ ubi pro digeſtione materie
eſſet neceſſitas regiminis multum calidi tunc con
uenit regimen notabiliter humidum ꝑter q̄ꝫ i fl'ate
qm̄ in materia melancolica per regimen multum
calidum niſi notabiliter humectetur dubium eſt
ne reſolutione facta i partibus ſubtilibus relique
partes putrificentur ſed ſi humectētur equata ma
teria ceſſat illa dubitatio ⁊ hec omnia mēti bene
tene quoniā ex his dictis poteris diſcurrere ad de
bitum regimen in omni materia ⁊ ego nō procedā
particulariter ad regimen cuiuſcunqꝫ materie qꝛ
nimis longum eſſet ſed ſolum deueniam ad regi
men materie utplurimū contingent. ſ. ad regimē
materie melancolice per aduſtionem ex ſanguine
in uaricibus ⁊ ad regimen materie melancolice
ex fl'ate in ellefantia quoniam ſicut ſupra dictum
eſt dicte diſpōnes utplurimum a dictis materijs ꝓ
cedunt. In uaricibus igitur erit intentio ad ma
teriam melancolicam ex ſanguine i ellefantia ad
materiam melancolicam ex fl'ate ⁊ ẜm hunc ordi
nem credo proceſſiſſe. d. A. in textu qđ etiam intel
ligenti diligenter conſideranti manifeſtum erit.
Si tamen medico per ſigna predicta inoteſce
ret cām dictaꝝ diſpōnum aliam eſſe recurrat ad
doctores ubi tractant de paſſionibus melancolicis
⁊ ab illis doctior fiet qūo circa generalia operādū
ſit cum memoria eoꝝ que premiſſa ſunt pauloan
te. In uaricibus igitur primo ſit haec ad remiſ
ſum calidum ⁊ humidum declinans. Hoc dico in
tentione habita ad ipſam materiā uere añceden
uel coniunctam. Sed ſi haberem9 itentionē ma
iorem ad materiam antecedentē uel coniunctam
ut in corpore repleto ſanguine prohibēdo aduſtio
nem in eo tunc haec deberet ad frigidū uel ſiccū
aliqualiter declinare qui ſi non habeatur ſic diſpo

ſitus ſecundum naturam retificetur talis ſecun
dum artem euaporando cameram uel irrorando
cum appropriatis . unde ſi intenderemus calefac
ctioni ⁊ humectationi conueniret errozatio ex
aqua buglosa pro duabus partibus ⁊ aquis uio
larum ⁊ melliſſe añ p parte una . Et ſi īfrigidatōi
⁊ exicatōi fiat irrozatio ex aquis indiuie p duab⁹
partibus ⁊ vna parte aque roxati ⁊ acceti añ: in
ellefantia aūt ſit haer ad calidū ⁊ humidū ſatis
declinans habito reſpectu ad ipſam mām ſtaticā
prohibendū que faciliter tranſiret in ipſam mate
riam aduſtam habito reſpectu etiā ad ipſā mate
riā iam factam. Sꝫ ſi intentio verteret ad prohi
bitionē aduſtionis opoꝛtet haerem aliqualiter ad
frigidū declinare iō habito oī reſpectu laudo vt
haer ad tempiem in qualitatibus oībus declinet.

Elligatur igitur haer tempatus non ventoſſus
mondus a uapoꝛibus prauis clarus boni odoꝛis q
ſi natura talis non exiſtat fiat artificialiter cū ſuf
fumigio facta per camerā vt infra. ℞. oīuȝ ſando
loꝛū añ. ʒ. ſ, rox. ʒ. vi. ambꝛe. ʒ. i. muſci. ℈. ſ. ben
albi ⁊ rubei añ. ℈. ij. floꝛū nenufaris. ʒ. iij. lauda
ni. ℥. i. maſtricis turis añ. ʒ. ij. ꝯtundātur omnia
groſſo modo ⁊ ſi apparet addere potes aliquod ð
ligno aloes hoc tñ eſt pro diuitibus poſito de iſto
cocleari medio ſuper pꝛunas pro paupere āt fiat
ſuffumigatio vt infra. ℞. floꝛū roxarū violarū ne
nufaris añ. ʒ. ij. turis maſticis gariofferoꝝ añ. ʒ.
i. ſ. miſſe ⁊ fiat vēs. Circa motū ⁊ quietē dico
ꝙ qꝛ quies humectat ⁊ ī materia melancolica in
tentio eſt humectatio . Ideo laudo qetem ſupꝛa
exercitiū qm̄ ēt in caſu noſtro vtraqꝫ membꝛa leſ
ſa ſunt cura ⁊ lexio conſeruatur per malam com
plexionem calidam coadunantem ad atrahendū
ēt qꝛ p motū diſponuntur materie ad deoꝛſum cur
ſum. iō in vtroqꝫ caſu exercitiū pedum eſt maxi
me vitandum ymo ⁊ ſtatio ſuper pedes verum qꝛ
niſi coꝛpus aliqualiter exercitaretur dubiuȝ eſſet
de multiplicando materias in toto ⁊ conſequenē
ab expulſiua membꝛoꝛuȝ ſuperioꝛum ꝯiuncta de
bilitate membꝛoꝛum inferioꝛum facile pellerent̄
materie ſuperflue ad inferioꝛa vnde nocumentū
augeretur. iō ꝯueniens ē coꝛpus aliqualiter exer
citari ⁊ qꝛ exercitium crurium eſt incōueniens vt
dictum eſt iō loco ipſius conuenit exercitiū factū
cū fricationibus membꝛorū maxime ſupioꝛuȝ vt
bꝛachioꝛuȝ ⁊ ſpatulerū. Fiat igitur tale exercitiū
cum fricationibus leuiter factis p duas hoꝛas in
mane ⁊ vnam hoꝛā ante cenam nō fiat tamen ni
ſi prius expulſes ſupfluitatibus cōibus ⁊ celebꝛa
tis duabus digeſtionibus vt ſtomaci ⁊ epatis vt
patet cōiter . viiij. hoꝛas a ſupoſito cibo pꝛeceden
ti fiant aūt tales fricatiōes in haere clauſe came
re retificato ſicut pꝛius dictum ē ⁊ ſint ſuaues fri
cationes ne ſi foꝛtes fiant coꝛpoꝛe iſ'ato diſponāt̄
humoꝛes ad fluxum ⁊ ad aduſtionem. Laudare
tur ēt exercitiū factū cū naui vel ſuauiter equitā
do licet pp ſituȝ membꝛoꝛū iſtud ēt nō ſit ꝯueniēs
Et in hoc ad curam harū diſpoſitionū eſt haben

da oīo obſeruantia qꝛ eſt maxima pars cure ſicut
foꝛtiter pedibus exercitari ⁊ maxima cauſa taliū
diſpoſitionū vt patet in itinerantibus ⁊ coꝛam re
gibus aſſiſtentibus in quibus tales ſolent euenire
diſpoſitiones ſi ēt talia coꝛpoꝛa exercitentur exer
citio manuū vt in arte camoſoꝛia ſutoꝛia vl' pecti
natione lane vel alio huiuſmodi in quo bꝛachia
exercitētur ⁊ nō crura eſt laudabile multū ſaluo
ſi eſſet ars adurens vt ferraria vel vitrearia qm̄ p
tales diſponūtur humoꝛes ad aduſtionem que in
caſu vitāda ſunt. De ſompno aūt ⁊ vigilijs lau
do ꝙ ſompnus equetur vigilijs ī virtute maxime
in ellefantia qm̄ ſupflue vigilie adurūt ⁊ ſompn⁹
ſuperfluus diſponit ad fl'a multiplicanduȝ ꝙ faci
le tranſit in materiam vere antecedentem. Et lꝫ
dixerim iſta equari debere in virtute nō intelligo
ꝙ quātum ad tempus ſit equalitas nam ſemper
ferre vigilia debet eſſe pliſioꝛ ſompno quantū ad
tempus. Sed ſompn⁹. viij. uł viiij. hoꝛaruȝ ad pl⁹
in virtute equatur vigilijs hoꝛarum duodeciꝫ qꝛ
tantum humectantur coꝛpoꝛa p illud ſpacium in
ſompno quantū exicantur per vigiliam moderati
exercitij hoꝛarū . xij. In uaricibus tamen breuioꝛ
ſompnus conueniret ut patet. De repletione
⁊ innanitione dicaturꝙ innanitio aliqualiter lau
datur non laudo ieiunium quia pꝛeparat ad adu
ſtionem ſed notabilem in vtroqꝫ cāu laudo parci
tatem quia minoꝛantur materie apte tranſire in
aduſtionem non eſt tamen ita atēuanda dieta ꝙ
ſi foꝛte opoꝛteret in varicibus poſt longum temp⁹
quādo reliqua non ꝯtuliſſent deuenire ad cirogi
cam operationem vbi opoꝛtet virtutem eſſe con
ſtantem cōtingeret reperire virtutem debilitataȝ
⁊ ſic non poſſemus ad operationem deuenire ma
nualem. vt inferus videbitur. Supfluitates antē
cōes purgētur p vomitus leues criſteria ⁊ ſuppo
ſitoꝛia. De paſſionibus animi breuiter dicatur
qō paſſiones nocent omnes que faciunt accidere
caliditatem additam ⁊ ſupfluam ſicut furoꝛ . ⁊
Ira quoniam pꝛeparant aduſtioni que etiam
faciunt accidere frigiditatem ſuperfluam ſicut ti
moꝛ ⁊ pauoꝛ etiam nocent ſua frigiditate maxi
me in ellefantia ſed que pꝛoducunt caliditatem
temperatam ⁊ frigiditatem temperatam tales cō
petere poſſunt vt pꝛoducentes frigiditatem in va
ricibus ſicut triſtitia ⁊ inuidia ⁊ caliditatem in
ellefantia vt gaudiuȝ ⁊ letitia ita exemplificauit
aly ſecundo tegni comento. xxxiiij. De anexo
vt de coitu dico quod in pluribus nō iuuat tamē
in varicibus in coꝛpoꝛe ſanguineo ⁊ ſolito tali
euacuationi ſtanre obiecto etiam delectabili in
terpolando iuuat fiet tamen celebꝛatis duabus
pꝛimis digeſtionibus ⁊ cum ſanguis eſt in ſemitta
ad membꝛa non tamen hoꝛa facimus ſub tempo
re pꝛecedenti ⁊c. Quantum ad regimen ī cibo
⁊ potu pꝛimo obſeruentur alique regule pꝛima ꝙ
cibus eoꝛum non ſit crudus ſed ſit aliqualiter de
ſe reſoluens cruditatem ⁊ uentoſitatē pꝛecipue in
ellefantia. Secūda ē ꝙ cib⁹ nō ſit groſſus imo

ſubtilians groſſum ut ſit ſubtilis nutrimenti.
Tertia eſt quod oia oppillantia in cāu ſunt no
ciua ſiue oppillent ꝑ modum ſubſtantie vt groſſa
viſchoſſa ⁊ inherentia ſiue oppillēt ꝑ qualitates
vt ſunt pōtica ſtiptica. Et hoc tamen nō īferaṫ ꝙ
apperitiua in caſu ꝯueniāt qꝛ preparāt ad diſcur
ſum humorū ⁊ ſic nocēt. Quarta regula omnia
fortia frigida cibaria nocēt oia etiā vehementer
calida ꝑ hoc ꝙ ad aduſtionē diſponūt nocēt quin
ta regula cibaria ꝯueniētia debēt ad aliqualem
caliditatē ⁊ humiditatē declinare magis tamē ⁊
minus ſcōm ꝙ ſupra dictū eſt de materia diuerſa
nō ſint tñ ſubſtantie multū paſſibilis vel corrupti
bilis. Ex his regulis potes corelarie inferre ī par
ticularibus quibus eſt vtendū ⁊ a quibus ē abſti
nēdum. Sit igitur panis eorū frumēti mediocri
ter fermentaṫ ēt aliqualiter furfureus vnius diei
duorum aut trium nō multū ī furno exicatus quē
ſi habere ꝯtigat cruſte admoueātur. In carni
bus ꝯueniūt carnes galinarū pinguium pullorū
iuuenum ꝑdicum faſſianorum auicularū monta
narū pinguium qꝛ macre vt aliqui uolūt ſunt me
lancolice ꝑꝑ ſiccitatem Carnes aūt edorū caſtra
torū iuuenum vitulorū ⁊ ſint ellixate ⁊ non aſſate
Sed ſi aſſate placeant ꝑtes exteriores amouean
tur qꝛ aduſte nocēt. Euitentur carnes vacine irci
ne. Caprine porcine ſiue ſint ſalite ſiue nō bouine
ēt ⁊ ſpecialiter ſalite. Carnes ēt aquatice ſunt vi
tande ⁊ ſilueſtres animaliū multorū vt ceruiū le
porine precipue qꝛ ꝓue ſunt ad humorem melan
colicū. Credo ꝙ carnes caprioli iuuenis ⁊ danei
iuuenis ⁊ cuniculorum conueniant. Caſeus etiā
nocet ⁊ maxime antiquus fortiter ſalitus. Euitet
lentes fabas ⁊ ollera omnia ſicca vt erruca raffa
num caules. Euitet omnia multū acria ⁊ ſalſa mlˢ
tū. Pro integra doctrina huius vide. H. tertio
interiorū ca. vii. vbi clare ⁊c. Conueniūt oua ſor
bilia non tñ multū frequenter precipue in varici
bus corporis ſanguinei qꝛ ſanguinem nimis multi
plicarent ⁊ hoc ītelligatur de cibarijs oibꝰ multū
nutritiuis piſſes cōuenientes ſunt petroſſi ⁊ ſqua
moſſi nō groſſi corporis vtantur pane cocto in bro
dijs dictarum carnium valet far collatum cū zu
charo brodetū cū zucharo vel cum lacte amigdu
larum dulcium quod ī hoc cāu multū ꝯuenit. In
ſecundis mēſis valent amigdule vue paſſe pinee
alique ⁊ fiſtici vinū ſit nō nituoſſū neqꝫ albū ſub
tille penetratiuū ſed ſit medie ſubſtātie ad rubeū
declinās mediocris potentie mixtū ēt cum notabi
li parte zuchari. Et in his ſum contentus quātū
ad regimen in rebus non naturalibus. Expedi
to primo pricipali vt circa regimē obſeruādum in
dieta iā cōſequēter reſtat circa vl'e regimē ſcōm
principale vt curatio cū medicinis circa cām añ
cedentem in toto exiſtentē que in ſe multas inclu
dit intentōes vt preparationem ⁊ digeſtionē ī ma
teria ſecunda circa euacuationem diuerſiuam ⁊
minoratiuā ⁊ tandem eradicatiuam dicte mate
rie tertia erit circa confortationē membrorū ad
generandum materiā laudabilē in toto maxime
circa confortatōnē cordis ⁊ ſplenis ⁊ epatis vnde
dicebat meſue in cura ſede ab humore melācoli
co. Circa oium egritudinū melācolicarū nō eſt
expoliāda ab vno trium regiminū primum ē re
gimen circa adequationē cauſe eius ⁊ ipſius dige
ſtionem ⁊ ſecundum regimē circa ipſius euacua
tionē ſupple ⁊ diuerſionē tertium eſt regimen cō
fortatiuū cordis ſupple ⁊ ſplenis vel epatis qꝛ tñ
digeſtio propria materie maxime ī ellefantia per
ficitur cum ſubtiliatiuis ⁊ calefactiuis ⁊ oppilla
tiones aperientibus que medicīe tute nō poſſunt
exiberi remanentibus membris cōibus in. ſtoma
co ⁊ iteſtinis qm̄ tales materie cōes per tales me
dicinas producerētur ad venas ⁊ eēnt cauſa ma
ioris oppillationis. Ideo regulare ē primo tales
materias cōes euacuare cū criſterijs vel materia
ſeceſſiua. In caſu igitur vt in ellefantia ꝯueni
ret criſtere vt ī fen. ℞. maluaꝝ mercurialis bletis
añ. M. i. camomille furfuř frumēti añ. M. ſ. bu
liant ī debita quantitate aque vſqꝫ ad debitā cō
ſumptionē que debet eſſe parua ⁊ de collatura ſu
matur libra. i. ſ. cui addatur caſſie fiſt. ℥. i. ſ. mel
lis roxati pul' zuchari añ. ℥. ſ. cū. ℥. iij. olei cōis
vel ſeis lini ⁊. ʒ. ʒ. ſalis ⁊ fiat criſtere ⁊ in uaricibꝰ
loco bletis ⁊ camomille ponerem matrem uiola
rum cum ordeo cū modico olei violati loco olei
de ſemine lini per ſuperius vero exiberi poteſt po
tio vt ī fen. ℞. caſſie nouiter extracte de canis. ʒ.
x. ſirupi violati. ℥. i. ſ. in varicibus vel mellis vio
lati in ellefantia loco ſirupi violati cum decoctōe
prunorum tamarindorum ſebeſten uiolarum or
dei ꝙ ſufficit in uaricibus ⁊ in ellefantia addatur
parum anexi ⁊ feniculi in decoctione ⁊ fiat potio
Facta autem uentris lenitione ueniendum ē ad
propriam materiam antecedentem. Et quia ī elle
fantia duplex eſt materia antecedeñ ſcilicet ma
teria fl'atica ⁊ melancolica ex fl'ate ad hanc utrā
qꝫ in digeſtiuis ⁊ euacuatiuis debet eſſe intentio
in ellefantia. In varicibus autē etiā eſt duplex
materia antecedens ut ſanguis ſuper calefactus
in uia ad aduſtionē ⁊ melancolia ſanguinea igiṫ
⁊ in varicibus ad vtrāqꝫ debet eſſe intentio ⁊ qm̄
he intentiones contrarijs quodāmodo perficiun
tur ut ſupra dictum eſt obſeruabimus regulā. D.
H. prima amforiſmorum in comento conff. humi
de diete ⁊c. ubi dixit. In his ergo duobus contra
rijs oportet ut fortior medicetur prius aliter tm̄
non negligatur ſicut ⁊ idropici cum febricitāt ⁊c.
In uaricibus igitur quia maior intentio in ma
teria antecedente eſt preuidere ne ſanguis in me
lancoliam per aduſtionem tranſeat ⁊ cū frigidis
completur quam ſit ad ipſam melancoliam que
cum aliqualiter calefacientibus digeritur ut ſu
pra dictum. Ideo cū digeſtiuis in caſu appropria
tis he intentiones ſecundum hunc ordinem ſalua
buntur. In ellefantia non eſt tanta diuerſitas in
intentionibus tamen eſt aliqualis que etiam in
appropriatis obſeruabitur digeſtiuum ergo in
uaricibus conueniens ⁊ domeſticum eſſe tale.
Recipe. ſirupi accetoxi. ℥. i. ſirupi de fumoterre

ʒ.ſ.aquarũ indie fumiterre ⁊ buglox.añ.ʒ.i.miſſe ⁊ ſi materia eſſet groſſior ⁊ in corpore ſenili vł in yeme loco ſirupi accetoſi ponerẽ oximel ſimplicis poſſem ẽt facere iulep ex aquis appropriatis pro delicatis vt in fen. ℞.aquaꝝ cicoree lupulorum buglox.⁊ fumiterre añ.ʒ.iij.aceti albi.ʒ.i.⁊ cum zucharo albo debite quantit̃ clarificetur iulep. In elefantia aũt ꝯueniret ſirupus vt in fen.℞.oximelis ſimplicis.ʒ.ij.ſirupi de biſantijs ʒ.i.mellis roxati.ʒ.ſ.aquarũ meliſſe buglore ⁊ feniculi añ.ʒ.ij.clarificet̃ pro duabus vicibus ⁊ aromatizet̃ cum modico croci poſſent fieri iulep ex dictis aquis ſcõm modum ſupradictũ.Et iſtis ſirupis vtatur.vi.vel ſeptez vicibus maxime i elefantia pp indiſpoſitionẽ humoris anteq̃ȝ fiat euacuatio in humore neq̃ȝ in principio vti debemus fortioribus digeſtiuis q2 in qualibet materia groſſa eſt habenda cautella ne fortia digeſtiua ⁊ calefactiua ſubdito aplicentur ⁊ precipue in melancolica ymo oportet gradatim materiã equare primo ſubtiliando ſi ſit viſcoſſa vel humectãdo ſi ſit melancolica ⁊ conſequẽter exhibere aliquid reſolutionẽ faciens cum mediocritate ⁊ proprie eius quod habilitatum ẽ vt ſonant mentes.d.A.precipue ⁊.Meſue in ca.de melia ⁊.A.ẽt ca.eodem ⁊ prius remiſſiora deinde fortiora. Et cum mã iam digeri manifeſtatur tunc exhiberi poteſt ſolutiuũ ẽt ſatis debile in principio ⁊ reguletur precipue in elefantia etiam habita intentiõe ad materiam ipſam iam melancolicã factã ſm canonẽ ẽt ipſi⁹ meſue iõ cura cũ dixit ſic ⁊ ſũt vba aurea

Regimẽ euacuantiuȝ materie.ſ.melancolice cõplent tria cõſiderabilia in euacuatione hui⁹ materie obſeruãda.primum eſt vt non ſemel ⁊ laborioſaȝ ⁊ ſubitã faciam⁹ euacuationẽ:ſed p interualla habentẽ temperiẽ vt natura euacuationem ⁊ nõ euacuatio naturã regulet:hoc eniȝ eſt pceptũ Ypo.Subita eniȝ ⁊ violenta operatio vix a natura regulatur:⁊ eius operatio eſt ſicut impetus flãme que ſubito in ſubtile agit ⁊ debile:⁊ pretergreditur groſſuȝ:opus vero moderati caloris ẽ equaliter in vtraq̃ȝ partẽ rei eliſſabilis:⁊ aſſabilis agere.ſcõm cõſiderabile eſt vt euacuatiuũ ſit cõmenſuratũ non excedens mediocritatẽ:ſed ſit extẽſio eleuatõnis eius nõ recedens aut modicũ recedẽs a gradu medicinarũ icolumiũ.Et tertiũ cõſiderabile eſt vt nõ expolient̃ ſolutiua a rebus leuitiuis ⁊ humectatiuis hoc.n.eſt qõ opatõnẽ bonificat. Et hoc ẽ cõe oium egritudinũ melancolicaruȝ vt predixerat. Euacuatiuũ igit̃ ꝯueniẽs in varicibus habẽdo maxime intentionẽ ad mundificationẽ ſanguinis eſſet ſumere.ʒ.vi.vel.vij.decõnis capilli veneris quã ſcribit meſue diſtictiõe ſeptia in principio ⁊ habita intentõe an materiã aduſtã magis ꝯueniȝ ꝺcoctio fumiterre ibidẽ poſita.poſſet ẽt fieri ſolutiuũ appropriatũ ſcõum huic modũ.℞.aque deſtilatõis fumiterre ⁊ buglore añ ʒ.ſ.tamarindorũ floꝝ fumiterre ⁊ ſene añ.ʒ.ij. ⁊ in fine decoctionis addatur Epitimi ⁊ cuſcute añ.ʒ.i.ſ.⁊ poſt parũ dimittantur ad ignẽ ⁊ dimittantur tepefieri deinde manibus fricentur ⁊ collẽtur ⁊ in collatura diſſoluãtur Caſſie extracte.ʒ.ſ.⁊ item collentur ⁊ addantur diaſene.ʒ.ij.⁊ pl⁹ ⁊ minus ſcðum neceſſitatem hoc eſt appropriatũ vt pȝ. Si autẽ eſſet intẽtio ad materiã ſ̃laticã ⁊ melancoliã ex ſ̃tate vt in elefantia ꝯueniret ſolutiuũ leue i principio poſt indigeſtionem vt i fen ℞.polipodij.ʒ.ij.turbit.ʒ.i.agarici electi miſti cum oximele.ſ.ʒ.ſ.ſalis geme.ʒʒ.añ ğ.iij.infundantur in aquis buglox.feniculi fumiterre añ.ʒ.i.ſeri caprini.ʒ.iij.dimittantur in infuſione p horas.xij.poſtea fiat collatura i qua diſſolue caſſie ʒ.ſ.diacatolicõis nõ acuati cum diagredio.ʒ.iij. miſſe fiat potio.In hoc ẽt cañ poſſet.in hoc etiaȝ poſſet exhiberi diaſene cõe ſine diagredio dando ʒ.iij.vel.iiij.ſm diſpoſitionẽ ſapientis ⁊ poteſt formari bolus vel poteſt fieri potio cũ aquis ſupradictis poſſes ẽt formare pillꝰas i cãu iſto ſatis leues ſecundũ formã vt in fen.℞.ierepig.ʒ.ʒ.iij.agarici electi.ʒ.i.mirabolanoruȝ chebulorũ ⁊ indoꝝ añ.ʒ.ſ.florũ buglox.⁊ boragis añ.℈.i.cũ ſirupo de Epitimo fiant pill'e de quib⁹ exhibebis.iij.vł plus uel minus ſecundũ qð apparebit. His expeditis uideñ ẽ de flobo.ſi ꝯueniat uel non ⁊ ſi ꝯueniat unde fieri debeat.Pro pĩo dico dubiũ eſſe ſi materia melancolica ꝯueniat pp quoſdã text⁹ q videñtur ꝯdicere.nã ẽ text⁹ i pñ.ca.ð cura qrtane pria quarti verũ omnib⁹ ſpẽbus ſuis ſunt inditia in quib⁹ cõicant:⁊ id eſt q ipſe omnes minuũtur in principio.Poſtea paulopoſt dixit.Et quando nõ neceſſaria ẽ flobothomia:tũc flobothomia ei⁹ ẽ nocẽs inquãtũ debilitas:⁊ inquãtũ educit cõtrarium melancolie:⁊ inquantũ mouet humores ad exteriora.Poſtea verſus finẽ capl'i dixit.Cũ ergo digeſta eſt egritudo tũc bonũ eſt flobothomare ex baſilica:etiã poſt quando vituperauit triacas ante digeſtionẽ dixit.Et in fine eius ſi neceſſaria fuerit flobothomia aude ſup eã. Ecce ponit eã timoroſaȝ:neq̃ȝ cõuenire niſi poſt digeſtionem ⁊ euacuationeȝ:⁊ tamẽ ex pĩo textu habeat̃ q in principio:⁊ alibi multotiẽs inuenies i dictis auctorũ ſupra hoc varietatẽ nõ curo adducere propter euitare prolixitateȝ. In ſuma ad tolendam controuerſiã dicerẽ:pĩo ponendo vnã diſtinctionem q talis materia melancolica vel eſt peccãs i toto vel in particulari mẽbro in toto dupliciter:q2 vel intra vaſſa magna:⁊ in quartana cõtinua:vel in toti⁹ ambitu:vt in lepra.In particulari membro etiã dupliciter:q2 vel in mẽbro notabili:vt in cerebro.vel ignobili vt ſplene:vel in tibijs vt caſu noſtro:⁊ quelibȝ talis aut eſt ſanguini mixta:⁊ a cõplexiõe ſanguinis nõ notabiliter remota:aut ecõtra etiã aut coniũgitur i corpore pletorico ſanguineo cũ alijs cõdictionibus flobothomiã promouẽtibus aut nõ.Alia diſtictio talis flobothomia aut intendit̃ ratione euacuationis dicte materie:aut gratia prohibitionis generationis ⁊ multiplicationis eius ſȝ has diſtictões ponerẽ iſtas cõcluſiões.

Prima ſtante materia melãcolica intra uaſa magna nõ remota a nã ſanguinis ⁊ cõiungatur

in corpore ſanguineo cum alijs ꝯditionibus flobo
thomie nõ cõtradicendũ tunc cõuenit flobo. ⁊ in
principio apparet qꝛ per flobo . prohibetur multi
plicatio melancolie euacuando ſanguinem aptuꝫ
faciliter in melancoliam tranſire concluſionẽ ĩtel
lexit. d. A. loco allegato ĩ primo textu cũ dixit ve
rum omnibus ſpẽbus ſuis ſunt iuditia in quibus
cõmunicant ⁊ id eſt vt ipſe omnes minuũt in pri
cipio. i. omnibus ſpẽbus quartanaruꝫ a quacũqꝫ
materia pendentium conuenit uel conuenire põt
ut minuatur in principio ut in caſu ꝯcluſionis ha
bita intentione principaliter non ad materiam ꝓ
priam ſed ad antecedeñ quia in quarta a mel'ia
naturali procedens ſi contingatur cuꝫ conditioni
bus dictis competit flobothomia vtꝫ ſimiliter in
ceteris ut diſcurendo patet ſecunda concluſio.

Stante materia mel'ancolica ĩ totius ambitu
ꝯiuncta multitudine ſanguinis in uenis cum con
dictionibus poſitis in alia ꝯcluſione competit flo
bothomia ẽt in principio patet ꝯcluſio hec ut pre
cedens intelligẽti hanc ꝯcluſionẽ intellexit. d. A.
tertia quarti tractatu tertio de cura lepre in prin
cipio ca. cum dixit. Et cuꝫ tu uerificaueris ꝙ
illic. i. in vaſis cõmunibus eſt ſanguis plurimus
corruptus. i. nõ elongatus a natura mel'e aduſte
ſed in via ad eam. Tunc oportet vt incipias ⁊ flo
bothomes. flobothomia vltima ⁊ ſi non aliunde
ſaltẽ ex manibus ⁊c. tertia ꝯcluſio. Stante ma
teria mel'ia peccante in particulari membro ma
xime principali ⁊ cerebro exiſteñ in toto habũdã
tia ſanguinis non ſeparati multũ a natura mel'e
cũ conditionibus vt ſupra ꝯuenit etiã a principio
flobothomia ⁊ hac intentione hita ad prohibitio
nem generationis mel'ie pꝫ ꝯcluſio vt precedeñ.
Et hãc concluſionem intellexit. S. tertio iterioꝛ
ca. vij. cum dixit. Cũ videris materiã mel'icam
eſſe clauſam in corpore. ſ. bene ꝑmiſtã cum ſan
guine flobothoma venã mediã que colligantiam
habet cuꝫ baxilica ⁊ ceſalica ⁊ eſt cañ primus ⁊
loquebat' in cañ paſſionis melancolice que ẽ paſ
ſio cerebri hãc ẽt ꝯcluſionẽ intellexit. d. A. prima
tertij de cura melancolie cum dixit. Euacuatõ
quidem ita facienda eſt. Nam ſi vides venas ple
nas qualit'cũqꝫ ſit tũc collera nigra ẽ ſanguinea
i. ſanguis nõ notabilit' differet a natura melanco
lie. Flobõmia ergo ex nigra ymo oportet ſecũdũ
omnem diſpoſitionem. ſ. huiuſmodi. i. in quocũqꝫ
membro peccauerit mel'a ſtante tali diſpoſitõne
venarũ vt a flobothomia incipias ⁊ ſic amplia'
ẽt ꝯcluſio ꝑ idem fundamentũ peccante materia
in alio mẽbro a membro pᵉcipali quarta ꝯcluſio.

Habita intẽtione ad euacuandũ materiã me
lancolicam propriã peccantẽ per flobothomiaꝫ ſi
ue ſit in toto peccans ſiue particulari mẽbro non
ꝯuenit flobothomia niſi precedẽte digeſtione ⁊ vt
plurimũ facta de materia minoratiua euacuatõ
ne cũ farmaco. Iſta ꝯcluſio rõne declaratur qm̃
mel'ia vbicũqꝫ fuerit nõ digeſta ſed cruda elõga
tur notabil'r a natura ſanguinis ⁊ frigida ⁊ ſicca
exiſtens imobilis reddit' ⁊ inepta euacuationi ꝑ
flobothomiã igitur talis añ digeſtionẽ nõ eſt per
flobothomiã euacuãda. Et confirmatur qꝛ facta
flobotho. materia melãcolica idigeſta exeũte ſit
ſanguis ⁊ humoꝝ calidoꝝ euacuatõ quoꝝũ pñtia
diſponitur mã digeſtioni ⁊ ꝑ eoꝝũ euacuationeꝫ
incrudatur ipſa tamẽ mã melãcolica nõ euacua
tur cũ per talem euacuationẽ nõ ſit apta ꝯueniẽ
ter euacuari igitur ⁊c. Et qm̃ materia melan
colica in morbis ꝓportionalibus vtplurimũ mul
titudine peccat ⁊ non redditur apta a virtute cõ
ueniẽter digeri niſi v̾tute ꝑ exhoneratõnẽ alleuia
ta ꝙ ꝑ euacuationẽ minoratiuã ꝑficitur. Iḋõ con
cludit' ꝙ vtplurimũ nõ dꝫ fieri talis materie eua
cuatio ꝑ flobothomiã niſi p̃cedente euacuatione
minoratiua eiuſdem cũ farmaco hec ꝯcluſio ẽt ẽ
de mente. d. A. locis ſupra allegatis cũ dixit. Cũ
ergo digeſta ẽ egritudo tc̃ bonũ ẽ flob. ẽt cũ addi
dit. Et in fine eius ſi neceſſaria fuerit flobothõia
qꝛ ſi ſit facta digeſta miſta ſanguini ⁊ cõuerſa ad
naturam eius. Aude ſuper eam. innit ꝙ ſi aliter
fiat flobo. ad intentionem euacuationis materie
melancolice ꝙ nõ ſit digeſtio in materia tunc ti
moroſſum eſt ⁊ nociuum poſſem alios textus pro
hac concluſione adducere ſed iſti ſufficiant. Cõ
firmatur etiam concluſio experimento quoniam
vt refert Gulie. placentinus. Si aliquando fecit
flobo. ad euacuationem dicte materie non prece
dentibus alijs particularibus euacuationibus nõ
tantum ſucceſſit dixit enim ſic. In veritate di
co ꝙ tempore meo non inueni magnam vtilitateꝫ
in flobo. que ſit in melancolica ex quacũqꝫ cauſa
ſit niſi hoc modo vnde pꝰ duas uel plures purga
tiones antecedentes cum rebus reſpicientibus ⁊
educentibus materiam melancolicã materialem
vel aduſtam uel alium humorem conuerſum ad
naturale melancolie abſqꝫ aduſtione. Et ideo ẽ
quia flobo. euacuat ſanguinem calidum ⁊ humi
dum reſiſteñ humori melancolico ⁊c. Ecce ꝯclu
ſionem uerificatam experimento doctoris. Cõ
cludo igitur ꝙ ſi corpus a quo fienda eſt euacua
tio per flobo. ſit multum ſanguineum ⁊ conuerta
tur ad naturam melancolicam fiat flobo. in ipſo
principio ad minorañ dictum ſanguinem ⁊ ad na
turam alleuiañ ut digeſtioni mel'ie poſſit melioꝛ
intendere. Sed ſi non ſit ſanguineum neqꝫ mate
ria mixta ſanguini ut cõmuniter eſt in principio
morborũ melancolicoꝝũ fl'omia in pᵉcipio facta
eſt multum nociua ꝑꝑ eius ineptitudinẽ ad taleꝫ
euacuationeꝫ. ymo laudabile eſt ꝙ ẽt facta dige
ſtione in materia cũ dꝫ fieri euacuatio mel'ie per
flobo. ꝙ corpus bene exercitetur ⁊ nõ fiat niſi ad
minus trãſacta hora tertia diei ad bene comiſſen
dũ melancoliã cum ſanguine ut cum ſanguine ſi
mul euacue' ⁊ proinde laudant auctores flobo.
talem fieri debere latam ⁊ ſm̃ hanc diciſſionẽ po
teris gloſare ⁊ concordare textus ſi contrarij ap
parebũt. De qua vena fieri debeat ſic dico bre
uiter quod ubi intendamus minorare materiam
cõmunem ne tranſeat in antecedentem flobotho
mia fiat ſtãte ĩ toto nocumẽto de baxilica deſtri

lateris ſed ſi fuerit in particulari membro fiat de
baxilica oppoſiti lateris corpore pletorico exiſteñ
ꝛ ſi corpus non fuerit repletum multuꝫ fiat de ue
na magna eiuſdem lateris. Sed ſi nolamus
euacuare materiam propriam fiat de ſaluatella
ſineſtra ſtãte i toto nocumẽto ꝛ ſi in ꝑticulari mẽ
bro fiat de baxilica uel de ſaluatella eiuſdẽ aliqñ
in ſafenis peduꝫ ꝛ multũ laudat' ꝛ aliqñ in ſalua
tella manus virtute debili exñte ꝛc. In propo
ſito igitur nr̃o q: in varicibus mã peccãs ẽ mel'ia
cuius radix fuit ſanguis dico ꝙ vtplurimuꝫ cõpe
tit flobothonia diuerſiua ꝛ euacuatiua ꝛ ſi cõiun
gant' pretorie cũ ſanguine in via ad aduſtionem
ꝑ̃io fiat de baxilica deſtra flobothonia in pricipio
poſtea facta digeſtione ꝛ euacuatione minorati
ua fiat ꝯñr euacuatio per flobotomiã ſaluatelle
ꝛ fiat paulatina poſtea vlteriꝰ facta digeſtiue rei
teretur vel in brachio vel in manu. Ideo in cura
varicum auctores laudãt flobotomiã. In ele
fantia autẽ q: radix materie ẽ vt plurimuꝫ ſl'a oꝫ
ſl'a euacuare ꝛ diuertere ꝛ hoc ꝯueniẽter fit per
vomitum ideo auctores precipue in caſu iſto lau
dãt vomitũ fieri tñ aliqñ neceſſaria eſt flobotho
mia ſaltem ad uirtuteꝫ aleuiandũ. Ideo dixit. d.
A. in principio cure elefantie. Cũ ergo ſuccuritur
ei in principio ſui poſſibile eſt vt ꝓhibeat' cũ eua
cuationibus ꝛ proprie cũ vomitu laborioſo ꝛ cuꝫ
eo qꝺ extrahit ſl'a ꝛ cum ſl'a. ſi indiget ea. Ex
hoc tñ nõ collige ꝙ in principio cõpetat vomitus
laborioſus. Sed hita intentiõe ad materiã ꝓpriã
euacuãdã qꝺ non fit in principio bene cõpetit la
borioſus vomitus in principio aũt in vtroqꝫ caſu
cõpetere põt vomitus leuis vt in fen. ℞. aqua or
dei decõis aneti. ℥. viij. oximelis. ſ. in elefantia vl'
ſirupi acetoxi. ſ. in varicibꝰ. ℥. ij. ſumatur tepidũ
ꝛ poſt duas tertias hore cũ intentione uomẽdi im
poſito digito in gullaꝫ fiat vomitus. factis ꝛ expe
ditis iam digeſtis leuibus ꝛ minoratiuis ꝛ ordina
ta flobothonia ponenda ſunt digeſtiua fortiora ꝛ
euacuatiua. In varicibus igitur digeſtiuum
fortius fiat vt in fen. ℞. ſirupi de biſantijs cũ acce
to. ℥. ij. ſirupi violati cõpoſiti ſirupi ꝺ epitimo añ
℥. ſ. aquarũ buglo. melliſſe boragĩs ꝛ lupulorum
añ. ℥. ij. ſ. miſſe pro duabus vicibus clarificetur
ꝛ romatizetur cũ modico macis. Ad hanc ẽt itẽ
tionẽ valeret ſirupus vt i fen. ℞. aquarũ buglox.
lupulorũ fumiterre añ. ℥. v. aque decõis Timi ꝛ
Epitimi ꝛ capillorũ veneris añ. ℥. ij. florũ borag.
bulox. ꝛ violarũ añ. M. i. ligni Aloes ſandellox
alborũ ꝛ nigrorũ añ. ʒ. i. buliant oĩa ſimul parum
ꝛ demittant' ſic per dieꝫ naturaleꝫ poſtea facta
collatura cũ zucharo albo addito modico aceti ſi
ropizetur poſtea. ℞. foliculorũ ſene. M. i. Timi
Epitimi ſl'orũ boragĩs ꝛ buglox. añ. M. ſ. omina
ſimul piſtentur ꝛ in ſaculo ligentur ꝛ in ſirupo ſu
ſpendantur ꝛc. Sirupus ẽt in caſu fortior quo vl
terius in ꝓceſſu vti poſſumus fiat in fen. ℞. ſl'orũ
boraginis ꝛ buglox. florũ fumiterre ꝛ violaruꝫ ac
meliſſe añ. ʒ. ij. liquiritie corticũ citri paſſularum
enucleatarũ ſeis bombacis anexi ameos añ. ℥. ſ.

ſcolopẽdrie ſcariole capillorũ. v̄. endiue ꝛ cicoree
añ. M. i. maiorãe baxilicõis camedreos añ. M.
ſ. Stichados ara. ſene Epitimi añ. ℥. ſ. pruna nu
mero. x. buliãt in aqua ſufficienter ꝛ collentur ꝛ
collature addatur ſucci bugulx. ꝛ pomorũ dulciũ
añ. ℥. ſ. ꝛ ſirupizetur cum zucharo albo ꝛ romati
zetur cuꝫ croco ꝛ ſandolis ꝛ ſi volueris facere do
meſticũ fiat vt in fen. ℞. ſirupi de biſantijs ſirupi
de pomis ſcꝺum meſue in ca. de ſoda melancolica
añ. ℥. ij. ſirupi de epitimo. ℥. i. aquax cicoree ſco
lopendrie lupulox ꝛ fumiterre añ. ℥. ij. ſ. miſſe ꝓ
tribus vicibus clarificetur ꝛ romatizetur vt ſupe
rior. In elefantia aũt fiat ſirupus domeſticꝰ vt
in fen. ℞. ſirupi de Epitimo. ℥. ij. oximel'. ſ. ſirupi
de fumoterre añ. ℥. ſ. aquaruꝫ feniculi cuſcute ꝛ
ꝛ ſcolopendrie añ. ℥. ij. miſſe pro duabus vicibus
clarificet' cum modico croci ꝛ cinamomi: vel fiat
magiſtrale ſꝺ hac forma. ℞. radicũ feniculi ſpara
gij bruſci polipodij quirq añ. M. ſ. timi epitimi
cuſcute ſemen ſcolopẽdrie extremitatũ tamariſci
florũ boraginis floruꝫ buglox. añ. ℥. i. hec omnia
buliant in libr. iiij. aque vſqꝫ ad cõſumpt' tertie
partis ꝛ dimittantur ſic in infuſſione per diem ꝛ
poſtea fiat collatura ꝛ collature adde aque lupu
lorum boraginis buglox. ꝛ meliſſe añ. ℥. ij. ꝛ cum
ſufficieñ quantit' mellis ꝛ acceti parum ꝛ fiat ſiru
pus de quo ſumatur cum aquis meliſſe abſenti ꝛ
appij. Et ſi velis domeſticum fortiorem quo vti
poſſis magis in proceſſu ſic fiat. ℞. ſirupi de Epi
timo ſirupi acetoxi. compoſiti ſirupi de Timo añ
℥. ſ. aquarum ſcolopendrie meliſſe ꝛ bethonice
añ. ℥. i. miſſe clarificetur duplicando ꝛ romatize
tur vt ſupra cũ cinamomo poteſt ẽt aliter fieri vt
℞. radicũ quinqꝫ dieuiriticaruꝫ: radicuꝫ acori ꝛ
raffani corticuꝫ: radicuꝫ caparis añ. ℥. j. corticuꝫ
mediani: arboris fraſſani ꝛ tamariſci añ. ℥. ſ. flo
rum geneſtre ꝛ capillorũ vener'. florũ meliſſe añ.
℥. ij. camedreos ſcolopendrie eupatorij abſcintij
añ. M. ſ. ſticados aramatici. ℥. ſ. buliãt in aqua
cõuenienter cũ radicibus multa bulitione floribꝰ
herbis modica bulitione ſcꝺm arteꝫ: deinde facta
collatura cum melle ꝛ zucharo equaliter: ꝛ modi
co aceti fiat ſirupꝰ debite decoctus qui poſtea ro
matizetur cum mace cinamomo croco parum
poſitis in petia infuſſa in eodem ꝛ exhibeatur cũ
aquis ſcolopẽdrie meliſſe ꝛ Eupatorij. Et iſtis
ſirupis potes vti in toto proceſſu aliquando fortio
ribus aliquando minus fortibus ꝛ aliquando fa
ciendo Iulep propter dillicatos cum aquis deſti
lantis ut ſupra. Et conſequenter cum his facta
degeſtione debemus iterato materiam euacuare
etiam gradatim cum minus fortibus poſt cum
fortioribus. Et quoniam in hoc poſſet error no
tabilis comitti utile erit ſi ſimplicia tales mate
rias euacuantia ſecundum gradus in fortitudine
ꝛ debilitate conumerentur quia ex iſtoruꝫ cogni
tione poteris ad ſolutiua conuenientia procedere
de ſolutione iſtorum ꝛ gradibꝰ reperio apud doc.
diuerſitatem. Nam Auerois in canticis ſecunda
parte prime partis pratice comento. xij. ſic dixit.

fortioꝛ ex his medicis ē lazurꝰ poſt ipſuʒ epitimꝰ
poſt ipſum polipodium poſt ipſum mirabolani in
dij ⁊ kebulli ſene autē ⁊ fumuſterre educunt hu
moꝛes aduſtos. Addit ego nō reperio buglox. iteꝛ
educētes mel'am nihilominus ē ex reſiſtentibus
ei. Ex iſto habens diuerſas medicinas ualētes
i mel'ia naturali ⁊ mel'ia aduſta ⁊ gradus ipſaruʒ
neqʒ in his conumerantur Timus neqʒ lapis Ar
menus habeat ēt uarietatem in ſoluendo obſer
uat meſue in ſimplicibus ſuis quando laudat epi
timam polipodium in mel'ia naturali ſene auteʒ
⁊ fumumterre laudat in mel'ia aduſta Mirabo
lanos indos dicit ualere in utraqʒ mel'ia ipſe pōit
lapidem armenō valere in materia mel'ica cum
conſiderando moꝛbos quibus ualet. d. A. ſecundo
cañ non facit capl'm de lapide Azulo ſed bene de
lapide armeno ⁊ in iſto ca. tamen dixit ꝙ l ſoluē
do mel'iaʒ foꝛtioꝛ eſt lapide azuli ⁊ ꝙ ſimilatur in
coloꝛe azuli ⁊ ꝙ eo vtūtur pictoꝛes ⁊ tinctoꝛes lo
co azuli. Et Serapio nō facit mētionē de lapide
armeno ſʒ de lapide azuli dixit ꝙ laſſat humoꝛes
melancolicos ⁊c. de Epitimo dixit. d. A. ꝙ ſoluen
do educit melancolicā foꝛtiter ēt fl'a ⁊ ꝙ potio. i.
decoito eſt quatuoꝛ aureoꝛuʒ dixit de mente alio
ruʒ ꝙ ſi bibať ſumať in ſb'a pōdus eſt aureos. ij.
5. ⁊ decoctum vſqʒ ad quattuoꝛ dixit Serapio de
mente abis ꝙ educit ma. intellige naturalem ſm
Dia. dixit purgat colleraʒ ⁊ mel'aʒ de polipodio
dixit. d. A. ſoluit mel'iam. i. naturalē ſine pūctiōe
⁊ ſoluit fl'a. Jam dixit Serapio ꝙ purgat mel'iaʒ
ſuauiter ⁊ fl'a. Et ꝙ quidam medicoꝛū īgenia
ti ſunt ad eos qui nō poterāt potare medicinā ꝓhi
tiebant ipſum totū tritum in aliquibus cibis ipſo
ruʒ ⁊ purgat mel'iam leuiť. i. naturaleʒ de mira
bolanis dixit. d. A. nigri ſolunt melancolicā ⁊ fl'a
Jta ēt ſenſit Serapio de ſene ⁊ fumoterre dixit
Serapio ſm Raſim in ca. de ſene in fine. Sene
⁊ fumuſterre purgant humoꝛes aduſtos. d. A. nō
facit mentionē. Jtaqʒ videmus doc. in hoc cō
uenire ꝙ lazurlus epitimū mirabolani polipodiō
purgant mel'iam naturalē fumuſterre ⁊ ſene eua
cuant mel'iam aduſtam hoc igiť ꝓ regula obſer
uemus. Sed reſtantur adhuc due difficulta
tes vna eſt de gradatione in ſoluendo materam
mel'iaʒ alia eſt de lapide armeno ⁊ de timo quas
medicinas aliqui conumerāt iter has ⁊ aliqui n̄.

Reperio Roſatium Anglicum. Cuius aucto
ritas ēt excellens eſt ⁊ in graduando vř mō ſenti
re. dixit ſic graduando a debiliori ad foꝛtius. Jn
p̄io gradu ⁊ oꝛdine ſunt mirabolani indij ⁊ embli
ci poſt ipſos ſunt polipodium cum anexo ⁊ dūcre
ticis deinde epitimū quia eiꝰ op̄atio ē foꝛtioꝛ opa
tio polipodij ⁊ maioꝛē inferret coꝛpoꝛi anguſtiaʒ.
imo oʒ remittere eius qualitates p̄ias ⁊ maliciaʒ
in tarde ſoluendo ⁊c. poſt epitimum eſt lapis la
zuli de eleboꝛo nan faciunt mentioneʒ tanquā de
eo qui eſt apud nos medicina foꝛtis nimis conue
niunt igitur quod lapis lazuri eſt foꝛtioꝛ medicia
ad euacuanduʒ mel'iam poſt epitimus poſt poli
podium. Et poſt in vltimo gradu ſunt mirabo
lani qꝛ debilioꝛes in educendo materiā mel'iam.

Non igitur hoc pro regula credo cōe iudiciuʒ
male intelligentium ſit in oppoſitum credunt qđ
polipodium vel epitimus minus ſoluant ꝗ̄ mira
bolani de vltima difficultate p̄imo de timo rep̄io
cōmuniter auctoř timum laudare in materia fri
gida maxime fl'atica ⁊ in paſſionibus pectoꝛis ēt
ſirupum de timo ad idem valere nō reperio fieri
de Timo p̄ecipuam mentōnē ꝯ paſſiones melan
colicas a ſenioꝛibus ⁊ illuſtribꝰ medicis lʒ moder
nioꝛes eo in his paſſionibus vtantur ⁊ reperio ro
ſarium ſic dicentem in cura quartane. Sʒ vnū
ego dico qđ Timus eſt herba bona i paſſiōe ſple
nis ⁊ in moꝛbis melancolicis ⁊ moꝛbis alijs. Sed
in epitimo quod hic eſt. i. qui laudatur hic nūꝗ̄
inueniri operationē ſenſibilem bonā hec ipſe. ſta
rem ergo cum iuditō maioꝛis p̄tis ⁊ maxīe p̄imo
rū medicoꝛū neqʒ ſua experientia debet in hoc fa
cere regulam. Credo bene qđ caliditate ⁊ ſubtili
tate digerendo valeat ſed ſoluendo nō credo.

Circa vltimum qđ me multuʒ difficultat vt de
lapide armo. nūquid debeat poni inteꝛ medicinas
huiuſmodi cum ab aliquibus de eo fiat mentio
⁊ ab aliquibꝰ nō. Reperi Raſim p̄imo ꝯtinētis
cap. de mel'a verſus finem qui interpoſitis verbis
quibuſdam alijs. hec verba dicit. Antiqui conſue
uerunt uti eleboꝛo ſed ego magis laudo lapidem
Armenum quia nulla dubitatio vel defectus ē in
operatione ipſius ⁊ oſtenditur virtus operationis
eius ſuper infirmum ꝑ paucos dies ⁊ ſi neceſſe ē
reitera ipſum qꝛ non ē in eo calefactio nec quali
tas mala nec malus ſapoꝛ ecce qualia verba dice
rem igitur ꝓ tali materia qđ lazulꝰ ⁊ lapis arme
nus cum ſint medicine multū foꝛtes vt oēs teſtan
tur p̄eter verba Raſis pauloante dicta nō debe
rent eſſe in vſu noſtro ⁊ ab eis cauere debemꝰ ꝗ̄
tum poſſumus ſicut. n. antiquioꝛes q̄bus nō erāt
note leuioꝛes medicine vtebanť eleboꝛo ⁊ nūc lo
co eleboꝛi vtuntur lapide lazuli vt dixit Serapio
p̄io breuiarij de cura mel'ie verſus fineʒ dixit me
dici antiq dabant in hac egritudine eleboꝛuʒ ni
grum decoctum in aqua aut ꝯtrictū aut miſtū cū
alijs medicis ſed medici noſtri tempoꝛis recedūt
ab eo propter vehementiā que accidit illi q ip̄m
accipit. Jdem dixit Auerois quinto colliget cap.
de eleboꝛo ⁊ idem dixit qđ addamas hʒ talem vir
tutem purgat ſicut eleboꝛus. Et. d. A. ca. de lapi
de armeno dixit qđ lapis armenus foꝛtioꝛ ē lapidō
lazuli. Jta ⁊ nos quilibet inoteſcāt leuioꝛes iſtis
debemus ab iſtis diuertere ꝗ̄tum poſſumus. idē
dico de ſcamonea in mareria colerica q̄a vt dixit
G. ſecūdo regiminis acutoꝝ comēto. xi. in fine veꝝ
tamen melioꝛ eſt compoſitio q ſolutiuam poteſt
potare medicinā in qua el'es cadit ⁊ nō cadit in
ea ſcamonea. Cum tamen reliq̄ue nō ſufficiūt ſu
per eas p̄eſumendum eſt dicerē tamen conſulen
do ſalua ſemper reuerētia Raſis qđ lapis arme
nus debet in totum dimitti neqʒ eo aliquo pacto
vti debemus p̄io q̄a in virtute lapis lazuli ei aſſi
milatur ⁊ eſt familiarioꝛ ⁊ oēs fere de eo faciunt

mentionem p̃ter. d. A. qui ꝛ ſi non ponit capi. de ipſo ſimplici tamen multotiens eo utitur ꝛ approbat. Fo ꝙ me plus mouet ē qꝛ que ſit talis medicina a multis ignoratur non tamen a modernis ſed ab antiquiorib⁹ ꝛ maxie doctis ꝛ exptis repi Rabi moyſen in tractatu quodam de ꝯſeruatione ſanitatis ad regem Iſpanie ſic dixiſſe. Non dꝫ euacuari dn̄s cum lapide lazuli propter eius uehemētiam neqꝫ cum lapide armeno qꝛ non cognoſcitur de quo intullit dubietatem nobilioꝛ medicoꝛuꝫ .ſ. Auenzoar ꝙ non ſit ille qui tali noie nuncupatur ego ēt teſtor me multotiens a doctis apothecarijs perquiſiuiſſe quid intelligant per lapidem armenum aliquid melius itelligentes ꝯfuſione ducti dicunt ſe non intelligere ꝛ tamen ꝯponunt pill'as de lapide armeno alij minus ſcientes libere dicunt ꝙ per lapidem armenum ſumunt bolum armenum in ꝯpoſitionibus ecce beſtialitatē eoꝝ cum lapis armenus ſit uehemēter ſolutiuus ꝛ bolus armen⁹ ſolutioni ꝯtrarietur hec oīa diligenter notate pro bona doctrina nam ꝛ ſi aliqualem a propoſito fecerim diſgreſſionē utiliter tamen factuꝫ exiſtimo habetis hic de lapide armeno ꝛ ō tymo a multis laudari in ſoluendo materiam melancolicam ego uitupero habuiſtis gradus in fortitudine ꝛ debilitate medicinaꝝ ſoluentiū mel'iam diuerſo modo a cōi iudicio. tertio habuiſtis electionē medicinaruꝫ ſoluentium mel'iam naturalē ꝛ mel'iam aduſtam.

Notate tamen hic ꝙ licet harum medicinaruꝫ alique magis eligant mel'iam naturalem ꝛ alique magis aduſtam. credo tamen ꝙ oēs tales omnem materiā euacuent mel'iam ꝛ pro tanto doctores in materia melancolica quacunqꝫ omni tali medicina utuntur ꝛ rōnem huius credo eſſe qꝛ probabile ꝛ ueriſimile ē ꝙ oēs materie mal'ie ſint eiuſdem ſpeciei ꝙ manifeſtantur per hoc qꝛ oēs tales cum putreſiunt febrem cântes eadem proprietate ſpecifica afficiuntur qꝛ de quo in quartū faciunt de natura ſua periodū. Ideo probabile ē ꝙ omnis medicina que per proprietatem unā illarum reſpicit omnem reſpicere poſſit cum hoc tamen ſtat ꝙ inequaliter ut ꝯſtat intelligenti circa ellectioneꝫ igitur earum in opere bonum eſt ꝯſiderare. Iam redeo ad principale noſtrum ut ad medicinas euacuatiuas ualeret igitur in uaricibus ſolutiuū ut in fen. ℞. diacatol'is damaſeni uel Nicholai ſine diagredio. ʒ. vi. diaprunis n̄ ſolutiuū. ʒ. iij. ꝯfec. amec ʒ. ij. ſirupi uiolati. ℥. i. ſ. ꝛ cuꝫ aquis fumiterre buglox. ꝛ lupulorum decōis floꝝ boraginis ꝛ buglox. foliculoꝝ ſene an. ʒ. i. miſſe fiat potio. In hoc caſu in forma pill'aꝝ ualerent pill'e ut in fen. ℞. pill'aꝝ de fumoterre pill'aꝝ indaꝝ an. ℈. ij cuꝫ ell'o amec formentur ꝛ exibeantur cum. ℥. ij. aque caſei.

Et ſi uellis ſolutionem magiſtraliter factā fiat ut in fen. ℞. reubarbari electi. ʒ ij. epitimi. ʒ. i. foliculorum ſene. ʒ. i. ſ. mirabolanorum citrinorum ꝛ indorum an. ʒ. ſ. ſpice ſquinātī an. g̃. ii. paſſularum. ʒ. i. ſ. infundantur oīa in aquis ut in fen. ℞ aquarum fumiterre cicoree ſcolopendrie ꝛ buglo. an. ℥. i. ſ. ꝛ buliant duabus uel tribus bulitionib⁹ ꝛ remaneant in infuxione poſt decoctioneꝫ horas. x. poſtea fiat fortis expreſſio ꝛ collature addatur diaſene. ʒ. iij. ſirupi uiolati. ℥. ii. miſſe ꝛ fiat potio poſſes ſi talia non ſufficerent in proceſſu addere doſſem ſolutiuorum uel etiam aliquid de lapide lazuli. loto ꝛ ratificato ſm̄ artem ſemper tamen cum timore. licet dicāt aliqui. doc. ꝙ ſuper pill'as de lapide lazulli preſumēdū eſt ſine timore ꝛ cautella. In ellefantia aūt conueniret ſolutiuum domeſticū factum ut in fen diacatolitionis. Caſſie extrate an̄. ℥. ſ. ierepig. ʒ. i. ſ. diaſene. ʒ. ij. ſirupi de Epitimo. ℥. i. cum decoie polipodij cuſcute radicū feniculi ꝛ ſcolopendrie an̄. ʒ. ij. paſſularuꝫ ℥. ſ. ſumendo. ℥. v. dicte decōis debite facte fiat potio ꝛ domeſticum ēt eſſet ius galli ueteris ordinati ſcd̄m artem in quo quoquntur polipodiuꝫ ſene epitimum paſſule cartamum ꝛ yſopus ſumendo de eo facta diſſolutiōe carniū ꝛ expreſſiōe. ℥. vi. vel. vij. Et ſi volueris forti⁹ facere fac vt in fen. ℞. agarici ellecti. ʒ. i. ſ. ʒʒ. ſalgere an̄. ℈. ſ. mirabolanorum kebulorum. ʒ. ij. indorum. ʒ. i. ſ. contundantur ꝛ fricentur cum oleo amigdularuꝫ dulcium ꝛ omnia ſimul infundantur in decōe ut in fen. ℞. polipodij quercini radicum feniculi petroſilij an̄. ʒ. iij. foliculorum ſene. ʒ. ij. epitimi. ʒ. i. paſſularuꝫ. ʒ. iij. ſtichados floruꝫ boraginis ꝛ meliſſe an̄. ʒ. ſ. bulliant in ſufficienti quantit̄ aque ſecundum artem buliēdo plus radices ꝛ poſt flores cum Epitimo ꝛ ſumatur de iſta decōie facta collatura. ℥. v. ꝛ iſta dimittantur in inffuſſione p̱ horas. x. poſtea fiat expreſſio ꝛ collature addat̄ diacatol'is. ʒ. vi. diaſene. ʒ. ſ. oximelis. ſ. ℥. i. miſſe ꝛ fiat potio. Sequenti mane poſt medicinas ſumat cōff. ut i fen. ℞. mitridate. ʒ. i. diabuglx. ʒ. ij. miſſe hoc idem poſt alias euacuationes in ellefantia circa tamen principium minoretur mitridatum ꝛ augeatur diabuglo. ꝛ in proceſſu fiat econtra poſt medicinas in uaricibus fiat ꝯfec. ut in fen. ℞. diabuglo. ℥. ſ. ſpērū ꝯfec. ell'm de gemis. ℈. ſ. cū ſirupo de biſſātiis fit. ꝯfec. Quidā poſuit ell'm ſatis forte ualens in oi mā melancolica cu⁹ deſcriptō tal' ē ℞. buglox. liquiritie an̄. ℥. i. ſtichados aramatici camedreos camipitreos camenti abſſꝫ ſeis anexi an̄. ʒ. ij. ſ. epitimi polipodij ſene an̄. ℥. i. mirabolanorum indorum ꝛ kebulorum an̄. ℥. ſ. agarici. ʒ. vi. paſſularum. ℥. i. ſ. prunorum ieiubarum an̄. numero. l. ſcolopendrie. M. i. buliant i liberi. iij. vſqꝫ ad conſumptionem medietatis excepto Epitimo qui ponatur in fine decōis ꝛ facta decōe per diem dimittantur in infuſſiōe poſtea fiat collatura ꝛ bona expreſſio in qua ponantur ut in fen. ℞. lapis lazuli ar. quod tamen non placet p̃p̃ an. ʒ. iij. elleboris nigri. ʒ. ij. ſ. ſene. ʒ. vi. reubarbari ellecti ℥. ſ. cinamomi ellecta. ʒ. ii. ligni aloes. ʒ. i. ben albi ꝛ rubei an̄. ʒ. ſ. ſpice ſquātī an̄. ℈. ſ. oīa groſſe contundantur ꝛ ponantur in dicta collatura calida ꝛ per diem ꝛ noctem in infuſſione p̱maneant poſtea fiat collatura ꝛ cum ſufficienti quātitat̄ melis ꝛ zuchari fiat eq̄liter ꝛ fiat ell'm cui⁹ doſis eſt ab. ℥. ſ. uſqꝫ ad. ʒ. vi. habetis varia ſolu

tiua ⁊ fortia ⁊ minus fortia qbus uario mõ uti oꝫ
qm̃ i caſu oꝫ corpus mũdũ tenere ⁊ maxime ſi de
beamus deuenire ad operationem manualeꝫ que
laborioſa eſt propter qđ dixit.d.A.ca.proprio in fi
ne. Rectius eſt ut non aperiantur.ſ.uarices neqꝫ
fiat in eis aliquid.ſ.laborioſum niſi poſt mondifi
cationem ultimam ⁊ uerſus principium cure. Cũ
aũt confirmatur parum ſperatur ꝙ prohibeatur
⁊ ſi ſperatur ſcias ꝙ ſuma curationis ſperate huiꝰ
egritudinis eſt aſſiduatio in curatione.ſ.cum me
dicinis euacuantibus ⁊c. Et quoniã ut dicebatur
circa textum exponendo in hoc caſu maxime ua
let uomitus ⁊ non ſolum materieruꝫ cõium ſed ẽt
cum appropriatis appropriataꝝ maxime in ellefã
tia. Jdeo obſeruentur uerba Serapionis in cap.
de mẽlia ſub hac forma. Si humor eſt terreſtris
groſſus frigidus munda ſtomacum cuꝫ uomitu cũ
potu aque calide in qua decocta ſunt anetũ ⁊ ſal
⁊ calamẽtũ fluuiale ⁊ nux uomica ⁊ ſemen atripli
cis ⁊ ſemen raffani ſupple cum omnibus iſtis uel
aliquibus eaꝝ. Et ciba illum in primis ex raffano
decocto cum ſecamabim facto cum aceto ſquiliti
co ⁊ ſi adiuuat uirtus habũdãtius apponemꝰ elle
borum in raffano ⁊ infondemus in ſecamabim.

Habes in iſto caſu plurima uomitiua ⁊ fortio
ra ſi ꝯſideras primo igitur poſſes infundere raffa
num in oximelle.ſ.facto ex aceto cõi uel ex aceto
ſquilitico ⁊ eſt fortius ⁊ poſtq̃ ſteterit in infuſiõe
circa horas ſex comedas de ipſo raffano tres uel
quatuor bolos male maſtigando ⁊ poſt mediam
horam cum intentione uomendi ponatur digitus ĩ
gulã uel pena infuſa in oleo ⁊ fiet uomitus. Et ſi ñ
ſufficerit poſt talem cibationẽ hora dcã exhibeat̃
decoctio ut ĩ fen. ℞.calamẽti fluuialis.ʒ.i.ſ.ſeis
aneti ⁊ atriplicis añ.ʒ.ſ.buliant in aqua.℥.x.uſ
qꝫ ad cõſumptõnem tertie partis ⁊ facta collatu
ra addatur oximelis.ſ.uel ſquilitici.℥.i.ſ.⁊ tepi
dum exhibeatur ⁊ ſi fortius uolueris adde ĩ deco
ctione de ſeie raffani uel buliãt hec in media par
te aque raffani ⁊ ſi fortius ponatur de nuce uomi
ca ⁊ ſi fortius nutriat̃ raffanꝰ cũ elleboro in oxime
le.ſ.uel compoſito materia uiſcoſiori exñte ul̃ ſq
litico iponendo fruſtra parua ellebori in raffano
tamen cum debet ſumi rafanus abiciatur rafanꝰ

Alios modos poſui in conſilio meo de lepra ad
uerte tamen ꝙ niſi ſtomacus in uirtute fuerit for
tis ⁊ in ſubſtantia robuſtus cum alia preparatio
ne ad uomendũ non auderem in exhibitione hoꝝ
uomitiuoꝝ qꝛ audiui de medico multum audace.
qui cum uomitiuo produxit ſtomacum ad uomẽ
dum uſqꝫ ad mortem. Si igitur fieri contingat
obſeruẽtur canones poſiti a.d.A.quarta primi.c.
ij.⁊.xij.cum ſuccedentibus quibuſdam. Et nõ
obliniſcaris ꝯfortare ſtomacum ſi uomitus labo
rioſus factus fuerit. Ego tamen magis ihereo eua
cuationibus per ſeceſſum ſicut ẽt de cõi fit uſu li
cet Ypoc. multum uomitum laudauerit. Et ut
habeamus ordinem in ſolutiuis qꝛ frequens nimis
uſus eſt nociuus ⁊ ex alia parte oportet corpus be
ne mondare in talibus paſſionibus ⁊ mondum cõ

ſeruare. Jdeo pro regula obſeruetur quod colligi
tur prima tertij cap. de melia bene conſideranti.
poſtq̃ ueneris de debilibus ad fortiores. Tunc de
bes ſemel in menſe cum medicina forti euacuare
⁊ ſemel in ebdomoda cum medicina debili ⁊ ſe
mel in ebdomoda cum medicina mediocri hoc in
telligitur ſtante uirtute. dixit enim ſic ad lr̃am.
Si ergo non cõferunt.i. non ſufficiunt ſupple
medicine predicte reitera iterum ⁊ in omni ebdo
moda euacua uice una cum pillis ſubtilibus.i. le
uibus medijs.i.ex mediocribus compoſitis. Et in
ter ſpatium adminiſtra triforam epitimi. Exptum
nanqꝫ eſt potare eos trifora epitimi ſecundũ hũc
modum. Sumantur trifore.ʒ.iij epitimi.ʒ.i.yere
ʒ.ſ.addit ⁊ omni menſe euacua cum aliqua forti
de yeris magis donec inuenias egritudinem iam
remotam Si bene conſideras colligitur qđ dictũ
eſt. Jã ultimo reſtat in hoc principali deuenire
ad alterationem membrorũ. Jn uaricibꝰ igitur
poſt aliquam euacuationem conuenit epitimare
epar ut in fen. ℞.aquarũ cicoree indiuie fumite
re ⁊ buglox.añ.℥.ij.ſandalorum oĩum coraloruꝫ
vtriuſqꝫ añ.ʒ.ſ.ligni aloes.℈.i. aceti paruꝫ fiat
Epitima vel poteſt fieri ſaculus ex floruꝫ roxarũ
violarum florum boraginis ⁊ buglox. añ. M.ſ.
ſpice abſcinti.ʒ.ij.cum ſpeciebus vt ſupra fiat ſa
culus pro Epate qui fumigetur cuꝫ aſperſione ſu
per lapide ignito ex aqs cicoree ⁊ abſſi.equaliter
cũ fumo ꝓcorde fiat epitima cordiale ſub hac for
ma. ℞.aquarum boraginis buglox.⁊ violarũ añ
℥.iij melliſſe roxa.añ.℥.i.ſ. vini albi odoriferi
.℥.ſ. ſandolorum citrinorum ⁊ rubeoum cora
lorum alborum ⁊ rubeorum anna .ʒ.ſ.ozimi
garioffo.vtriuſqꝫ been ſiace crudi inciſſe anna
℈.i.ambre croci.g̃.i.ſ.Campore oſſis de corde
cerui añ.g̃.ij.miſſe ⁊ ſi placꝫ potes adder̃ de frac
mentis intrantibus in ꝯfectione de geis.ʒ.ſ.pro
dillicatis. Et ex eiſdem potes conſtituere ſacu
lum mutando aquas in flor̃ ⁊ herbas addendo ð
corticibus citri remiſſis in qualitate cum ſemine
accetoxe. Jn ellefantia aũt fiant ẽt retificatio
nes horum membrorũ cum ſimilibus ſed minorẽ
tur doſſes frigidorum vt violarum roxa. ſandalo
rũ ⁊c.⁊ augeantur doſſes calidoꝝ vt ben gariof.
cinamomi ambre ozimi addendo vbi non ſunt po
ſite vel augendo vbi ſunt poſite. Jn confortatiõe
autẽ ſplenis vtplurimum debilitat in atrahendo
uel expellendo in tali caſu primo fiat fomentatio
ſupra ipſum ſplenem ut in fen. ℞. corticũ radicũ
tamariſci corticum radicum ſalicis ⁊ caporum la
patij acuti ⁊ ebuli añ. M.ij.ſcolopendrie florum
geneſtre abſentij abrotani añ.M.i. coſti ciperi
añ.M.ſ.ſeminum fenigreci ⁊ ſeminis lini an.
M.i.ſ.ſpice nardi.℥.ſ. ponantur omnia ad bu
liendum in uino albo ⁊ aqua equaliter ⁊ quarta
parte aceti albi ⁊ facta debita decoctione cum fil
tro uel ſpongia infuſſis in dicta decoctione fiat fo
mentatio ſupra ipſum ſplenem ter uel quater ⁊ ſi
uolueris fortiorem efficere adde de gumi in deco
ctione ut armoniaco bedelio Serapino oppopo

nago ponendo. ℥.ſ.uel. ℥.i.de quolibet eorum ⁊
de aceto ponendo mediam partem aceti ſquiliti
ci. Et facta fomentatione fiat inūctio ſupra ſple
nem cum unguento ut in fen. ℞.olei amigdularū
amararū olei rute olei de caparibus an. ℥.ſ..olei
de lilijs albis.ʒ.ij.ſeminis anexi carui ameos ān.
.ʒ.ſ.coſti ciperi cinamomi an.℈.ſ.aceti.ʒ.ij.cro
ci grā.ij.⁊ miſſe ⁊ ſi uolueris fortius facere adde
de gumi ſm neceſſitatem. In hoc caſu ualet oleū
benedictū ⁊ balſaminuꝫ ⁊ poſſet ēt fieri ēplaſtrū
⁊ cerotum cuꝫ appropriatis ut.℞.dialtee martia
ton an.ʒ.ſ.armoniaci diſſoluti in aceto.℥.i.florū
geneſtre ſeminis aneti an.ʒ.ſ.fiat cerotum ſi pla
cet ⁊ ſi nolueris facere emplaſtrum poteris adde
re oliorum de lilio de caparibus cum pinguedine
porci ⁊ cum farina fenigreci ⁊ ſeminis lini ⁊ ſic va
riabis manente eadem intentione. Pro conforta
tione uero membrorum per interius ualent cōfec
tiones cordiales cum aliquibus epaticis ⁊ ſpleneti
cis in uaricibus minus calidis ⁊ in ellefantia cali
dioribus. In uaricibus fiat confectio.℞.ſpecie
rum diarodon abatis.℥.ſ.ſpecierum elł'ij letificā
tis Raſis ſpecierum ꝯfec.de gemis an,ʒ.i.ſ.cum
zucharo diſſoluto in aquis meliſſe cicoree ⁊ fumi
terre q̄ ſufficit ⁊ fiat ꝯfec.in morſelis.ʒ.ij.pro quo
libet morſello ⁊ datur in ſero ante cenam p duas
horas uel unam ad minus. In ellefantia ualeret
ut in fen.℞.ſpecierum diambre.ʒ.ij.ſpecierū con
fectionis de muſco dulcis.ʒ.i.ſpecierum diarodon
abatis.ʒ.ſ.cū.℥.vi.zuchari diſſoluti in aquis me
liſſe ſcolopendrie ⁊ betonice cum modico uini al
bi ellecti ⁊ fiat ꝯfec.in morſelis poſſet etiam fieri
ell'm in hoc propoſito ut in fen.℞. corticum citri
ni conditi liquiritie raſſe.℈.ij.candij carniū paſſu
larum pinguium an.℥.i.margarit.ʒ.i.iacintoruꝫ
ſafirorū ſmeriardi droici coralorum alborum ⁊ ru
beorum an.℈.i.cinamomi macis galange an.ʒ.ſ
gariof.cubebe ligni aloes ſtoracis calamite ſemis
baxilicōis an.℈.ſ.croci.ʒ.ſ.muſci ambre an.g̈.
vj.conſerue boraginis ⁊ buglo.ān ſucci pomorum
dulcium depurati.℥.ij.aque rox.uini optimi an.
℥.i.⁊ cum libr̄ una zuchari albi fiat electuarium
in bona forma quo uti poteſt diebus quibus nō ſi
ropizatur neqꝫ aliter ſoluitur bonum eſt ⁊ regula
re in his morbis cronicis ut aliquando dimittatur
natura quieta cum debita dieta ⁊ nullis medicina
libus alteretur. Et ſic ſit expeditum primum prin
cipale circa regimen in toto habendum. Cōſequē
ter eſt ordinādum qūo operandum ſit circa parti
cularia membra. In uaricibus igitur obſerue
tur talis modus factis primo que preceſſerunt fri
centur dicte uarices cum pāno tepido ⁊ ſi foret pā
nꝰ de grana eſſet conuenientior ⁊ continuetur fri
catio uſqꝫ dum membrum caleat ⁊ ſanguis uena
rum ſubtiliatus uideatur ⁊ hoc fiat poſt duas ho
ras diei in eſtate ⁊ ultra ueſperos in yeme ꝯſequē
ter bene conſidera ſi uene inflate ſint de ramis ſa
fenarum ul'ſciaticarum ſi ſaferie accipe flobotonū
⁊ aperi uenam infra canicullam in parte domeſti
ca pedis ⁊ ſi fuerint rami ſciaticarum aperi uenaꝫ
infra canicullam in parte exteriore ⁊ ſilueſtri ⁊ fa
cias latum orificium ut ſanguis groſſus exire poſ
ſit ſm tamen uene minute diſponeñ fiat tamen flo
bothomia facta prius ligatura ſtricta poſt fricatio
nes cum binda ſupra genu ſi ſupra genu uenaruꝫ
tumefactio extendatur ⁊ ſi ſint tantum infra genu
tumefacte ſtringantur infra genu ⁊ manibus cō
primantur deorſum ut groſſa materia poſſit edu
ci ⁊ toto unius cruris educatur una uice ſi uirtus
conſentiat ⁊ ſi non partiatur uſqꝫ dum tota educ
ta ſit ſecundū modum qui ſupra dictꝰ eſt ⁊ cogno
ſcetur eius eductio totalis quando non ſtabit ipſa
rum apparens tumefactio ⁊ hoc expedito in uno
crure poſt duos uel tres dies fiat ſimilis operatio
in alio crure. ſi uene alterius cruris ſint tumefacte
Qꝫ ſi forte contingeret propter uiſcoſitatem ⁊ ter
reſtreitatem humoris q̄ non obediat deſcenſui de
orſum tunc oportet aliam facere operationem .ſ.
ut facta fricatione uel embrocata tibia cū aqua
calida uſqꝫ dum uene rubeant ⁊ exuberēt fiat flo
bothomia in diuerſis partibus crurium ubi mate
ria magis groſſa appareat ⁊ materia inde educa
tur. Conſequenter fiat decens ligatura incipiē
do a calcaneo bene ſtringendo ⁊ ſurſum procedē
do uſqꝫ ad genu ⁊ ſic faſſia remoueat uſqꝫ ad con
ſolidationē flobothomie. poſtea diſſoluatur ⁊ crꝰ
cum ſtipticis confortetur fomentando embrocādo
inungendo ⁊ poſt etiam fiat decens ligatura ut ſu
pra ⁊ conſequenter poſt aliquos dies anteq̄ꝫ mem
brum exercitetur fiat caltia de pelle canis per lō
gum inciſſa ⁊ cum cordula ſerica paulatine ſtrin
gatur ⁊ faſſia ſecundum modum dictum ſuperpo
natur uſqꝫ ad tempus ⁊ paulatine exercitari inci
piat obſeruando in reliquis regimen ſecundū qđ
dictum eſt in dieta et in medicinis maxime cum
uomitu uel aliquibus flobothomijs in brachio ad
diuertendum q̄ tunc diuerſio eſt neceſſaria ne ali
quid deorſum fluat quod fluere conſueuit poſt eū
per tempus tumefieri non appareat remoueatur
ſemper regimen obſeruando ut dictum eſt q̄ ma
ximus timor eſt in tali paſſione de recidiua prop
ter cauſas ſupra expreſſas. Et per flobothomiam
uenarum non poſſit tota materia ꝯueniente edu
ci et opus ſit uenas incidere uel in totum remoue
re ad perfectam curam recurre ad ea que ſupra
ſcripta ſunt circa textum ſecundum doctrinam Al
bucaſis ⁊ modum obſerua ſuum hic modum non
ponam propter non prolongare utiliter. Et quia
dictum eſt qđ expedit poſt flobothomiam ut mem
brum ſtipticis confortetur iam ſunt ponende me
dicine ad hoc ualentes. Primo ergo fiat decoc
tio de aqua facta conſolidatione membrum epiti
metur ut in fen.℞.rox.abſenti foliorum pirorum
⁊ plantaginis an.M.i.mente.M.ſ.galarum ba
lauſtiarum corticum granatorum an.ʒ.ij.nucum
cipreſſi maſticis an.ʒ.i.ſ. ſandalorum rubeorum
ſanguinis draconis an.ʒ.i.buliant in ſitula una aq̄
uſqꝫ ad quinte partis conſumptionem ⁊ de ea fiat
embroca ⁊ cataplaſmatio ⁊ ſi fiat cum ſpongia in
fuſa ⁊ ſuperligetur ⁊ erit utile poſt fiat inunctio

cum unguento ut in fen. ℞. unguenti ſandalini. ℥.iij. olei mertilorꝫ. ʒ.ii. ſuci barbe ircine acatie an. ʒ.i.ß. coriandrorum ꝑꝑ nucis cipreſſi an. ʒ.i. retificetur unguentum pro ungendo poſſes etiã facere emplaſtrum confortatiuum ut in fen. ℞ farine orobi. ℥.i.ß. farine fabarum. ℥.ß. ⁊ cuꝫ decoctione ſupradicta fiat emplaſtrum adendo olei mertini ⁊ rox. lotorum in aceto an. ℥.ß. poſſes ẽt facere cerotum ex pulueribus conſtrictiuis cum draganto maſtice ⁊ ſimilibus ualet unguentum ð ceruſſa ⁊ ſimilia ⁊ cum his ordinatis poſitis perficietur intentio noſtra ego tamen laudo non minꝰ ad curam debitum regimen in dieta ⁊ medicinarum ꝙ̄ iſta localia quia ſine obſeruatione illoruꝫ iſta eſſent timoroſſa. Jn localibus uero pro ellefantia eſt cõmemorandum ut dictum eſt circa textum qđ in applicatione medicaminũ eſt timor quoniam ſi ad frigidum declinauerint dubium eſt de impingendo materiam in membro ⁊ ſi calidũ dubium eſt ne materia aduſta magis malitietur. ⁊ ad cancrenam tranſeat. Jdeo habenda cautella maxime in regimine ⁊ purgatione continuata ut aliqualia calida reſolutiua applicari poſſint. debent talia eſſe in hoc confortatiua ⁊ ſtiptica aliqualiter magis tamen ⁊ minus quia in proceſſu magis reſolutiua ꝙ̄ ſtiptica. Jn hoc ergo caſu ad confortationem ⁊ exicationem materie maxime ſi ſatis mollis fuerit conuenit ſi apponantur ſpongie magne noue ſupra crura tumefacta ⁊ fortiter ſuperligentur ⁊ fortius erit ſi infundantur in aqua cineris caulium ficus ⁊ uitis. Et ſi placet potes facere embrocam longam cum aqua decoctionis lupinorum uel cum dicto liſſiuo ĩpoſito modico aceto ⁊ poſtea ſuperaſpergas de puluere ut in fen. ℞. ſeminis aneti tamariſci terefacti ſticados arabici anna. ʒ.ij mirre. ʒ.ß rox. ℈.i. omnia pulueriꝫabis ⁊ ſuperaſperges ⁊ ut retineatur pedes priꝰ inunge cum oleo abſenti ⁊ rox. añ. Ad hoc etiam ualet farina fenigreci cum aloe ⁊ poſtremo ſi nõ ſufficiant ualet alumẽ cum fimo caprino ſi ſecum miſceatur ⁊ infundatur in aceto felicitabitur operatio. Jn hoc tamen inherendum expertis cirugicis quia aliquando oportebit remedia uariare ſecundum magis ⁊ minus calidum ⁊ magis ⁊ minꝰ exicatiuum ⁊ aliquando ſcarificare oportet ⁊ ſcapellare ſecundum ꝙ forte membrum ſit ĩ uia ad corruptionem uel non pro his igitur ad doctos recurratur cirugicos ⁊ in his ad preſens ſum contentus. Et notate qđ iſtud conſilium licet factum ſit in caſu uaricum ⁊ ellefantia tamen ad omnes morbos melancolicos diligenter cõſideranti iuuamentum preſtabit ⁊ maxime ĩ melꝰis per aduſtionem ex ſanguine uel flꝰate. Et ſic ſit finis, laus deo

De Dolore Dorſi.

Dolor dorſi fit ⁊c. Jſte ẽ ſecundus tractatus huius fen. 22. Jn quo ut a principio dicebatur. Jntendit determinare de doloribus principaliter iuncturarum tã ꝙ̄ de uno principali nocumento iuncturis euenicute que iuncture ſunt membra apparentia in extremitatibus qꝛ ĩ uentribus omnibus extremis ut capite pectore ⁊ uentre ĩferiore uel qꝛ ſunt membra que extremitatibus participant ut natura cõſimilium membrorum ⁊ organicorum de quibus eſt intentio in hac fen determinare ut dicebatur in rubrica principali ad quam recurras qꝛ tamẽ dolor dorſi maximam habet conuenientiam cum doloribus iuncturarum in cauſis ⁊ cura cuꝫ ſit dolor mẽbrorum neruoſorum ut ſtatim uidebitur. Placuit in hoc tractatu de dolore dorſi determinare etiam de dolore Jllij ſibi conſimili ⁊ ſic patet rubrica tractatus dicit ſic tractatus ſecundus de doloribus horum membrorum. ſ. iuncturarum de dolore ſupple etiam dorſi ⁊ illii propter conueniẽtiã diuiditur preſens tractatus. prima diuiſio in duas partes quoniam primo determinat de dolore dorſi ⁊ illii. ſcðo de doloribus iuncturarum ſecũda ibi Cauſa patiens ⁊c. prima in duas primo de dolore dorſi determinat ſecundo de dolore illii ibi eſt, proximus huic ca. prima adhuc in tres quoniam primo ponit cauſas ſcðo ſigna. tertio curam partes per ſe patent preſens capitulum etiam diuiditur principaliter in duas partes quoniam primo ipſe põit cauſam patientem. ſ. membra ĩ quibus ſubiectiue fundatur talis actio leſa que eſt dolor dorſi. ſcðo ipſe enumerat cauſas talis doloris ſecũda ibi. Et qualitercunqꝫ ſit ⁊c. De prima parte dixit. dolor dorſi fit in lacertis ⁊ cordis intrinſicis ⁊ extrĩſicis clauſis cum dorſo. Pro intellectu partis ſunt cõmemoranda quedam que notata fuerunt circa principium capituli de giboſitate ut primo qđ dorſum dicit agregationem ſpondilium cum debito ordĩe aligatarum a radice colli uſqꝫ ad fineꝫ caude. Et ꝙ tales ſpondiles dorſum integrantes in totũ ſunt xvi. de quibus xi. ſunt ſpondiles pectoris. i. ille cũ quibus coſte coniunguntur ⁊ quinqꝫ dicuntur ſpõdiles alcatim que ſunt ultime uerſus caudam.

Cõmemorandum eſt etiam ut ibidem dicebatur circa conuenientiam ſpondilium qđ ſupra quãlibet ſpondilem ad aplanandum ⁊ ne caro oſſe duro ledatur ſupraposita ſunt ligamenta ⁊ nerui ⁊ muſcbuli ut dicte ſpondiles circa poſterius additiones proprias plane leues ⁊ lubrice reddantur. Ad anterius etiam ipſarum ſunt ligamenta ⁊ muſcbuli ad eas in debito ſitu continendum. Cauſa igitur effectiua doloris dorſi ſubiectiue in talibꝰ lacertis ⁊ cordis ⁊ ligamentis fundatur ⁊ ex conſequenti dolor in illis fit ⁊ hoc eſt quod dicit textus lege. Dolor dorſi fit in lacertis. i. ſubiectiue fundatur in lacertis ⁊ cordis intrinſicis ad debitum ſitũ ſpondilium continendum ordinatis ⁊ extrinſicis ad aplanandum clauſis cum dorſo. i. alligatis ad ipſum dorſum quia ad ipſas ſpondiles ſic ſituatas continendum ſiue hoc ſit ad intra iuncturas ſpondilium ipſas aligando ſiue interius ſiue exterius.

Et qualitercunqꝫ Jam ipſe ponit cauſas do

loris ipſius dorſi ⁊ duo facit quoniam primo ponit cauſas que ſunt cauſe per eſſentiam talis doloris ſecundo ponit cauſas que ſunt tales per cõitatem ſecunda ibi aut propter cõmunitatem in enumerãdo tamen cauſas per eſſentiam enumerat cauſas corporeas ⁊ primitiuas dixit igitur ⁊ eſt littera ſatis clara. Et qualitercunqꝫ fit ſupple in cauſis taliſ doloris aut accidit .ſ. talis dolor propter frigidas complexiones .i. propter complexionem frigidam ſingularem hoc eſt ſine materia .ſ. in dictis membris ſecundum modum doloris factum a frigido . ſecunda primi. Et fl'atis crudi .i. aliquando accidit propter complexionem frigidam cum materia ut propter preſentiam fl'atis crudi in talibus mẽbris ⁊ per fl'a crudam intelligamus quodcunqꝫ fl'a imprimens ſua frigiditate idem intellige de complexione calida ſine materia ⁊ cum materia ſed min⁹ frequenter q̃ꝫ a frigida aut propter multitudineꝫ .ſ. fit talis dolor qꝛ quicunqꝫ humor in dictis mẽbris inbibitus etiam ſine mala complexione ut hic ſupponitur ſed ſola quantitate extendẽdo ⁊ ſoluẽdo continuũ poteſt eſſe cauſa talis doloris poſtea enumerat cauſas primitiuas ut propter multitudinem cohitus propter quem producetur ad cauſam corpoream qꝛ propter motum ⁊ agitationem maxime in partibus dorſi fiet fluxus aliquarũ materierum ad dicta membra que materie erunt cã doloris uel ſua multitudine uel ſua qualitate uel etiaꝫ qꝛ que ex cohitu euacuationem ſpirituum debilitatis illis membris fit ut a qualibet leui cauſa leduntur addit. Et quandoqꝫ fit propter cauſas gibboſitatis cum nõdum eſt confirmata .i. etiam aliquando fit ab alijs cauſis primitiuis quales ſunt cauſe giboſitatis non ꝯfirmate .i. que non ſufficiũt ad perfectam giboſitatem ſicut uerberationes ſupra dorſum non tamen fortes qȏ ſufficiant plicare ſpondiles qꝛ ſi eſſent potentes facere giboſitatem tunc talis dolor deberet dici dolor giboſitatis ⁊ poneretur in ſuperiori cap. ⁊ non dolor dorſi. Addit ponendo cauſas per cõmũitatem dicens aut ꝑ cõmũitateꝫ quorũdam uiſcerum .i. membrorum intrinſicorum ſupple aliquãdo accidit hec egritudo ſicut fit propter debilitatem renum ⁊ maciem eorum qꝛ ipſis debilibus exiſtentibus ĩ uirtute ſuſtẽtatiua grauitant ⁊ ponderant uerſus uentrem maxime ſi hoc iaceat ſuper uentrem ⁊ conſequenter propter alligatõnem quam habuit cuꝫ dorſo diſtẽdunt ligamenta deorſum ⁊ ſic fit dolor dorſi per diſtenſionem cauſa cõitatis membrorum ⁊ renum .

Addit et propter repletionem uehementẽ uene magne .ſ. chilis poſite ſuper dorſum fit talis dolor comprimendo ſupra ligamenta ⁊ muſchulos dorſi aut imprimendo malam complexionem calidam ⁊ hoc ſepe accidit ⁊ eſt ſignum ſatis euidens precipue in pueris ſtante febre concluſa apparitionis uariolarum propter ebulitioneꝫ factam ĩ uena chilis fit dolor dorſi ⁊ percipitur ſicut uerberati. addit aũt propter cauſam apoſtematis .ſ. in locis uicinis comprimendo ⁊ contrahendo ut ſupra dictum eſt de giboſitate aut uulnus in cã pulmonis .ſ. põt eſſe cauſa talis doloris propter alligationem ⁊ uicinitatem ut patet.

Et quandoqꝫ fit in medio

Jam in enumerando cauſas doloris dorſi per cõitatem remouet dubitationem. poſſet aliqs dubitare dicens fit ne ſemper talis dolor in eadẽ parte dorſi rñoꝫ qȏ non qꝛ aliqñ fit in medio dorſi. aliquando infra circa ſpondiles alchatim fit ĩ medio dorſi quando membrum cuius cõitate leditur directionem habet ad medium dorſi uerbi gratia ſi fieret apoſtema uerſus originem artarie magne q̃ dicitur artaria adorti fieret dolor circa quintam ſpondilem dorſi quoniam ut dixit. G. in libello de iuuamento anelitus dicta artaria que originatur a ſiniſtro uentriculo cordis. primo terminatur ad .v. ſpondilem dorſi ⁊ in illo loco cedit yſofagus tali artarie vnde declinat in alteram partem dans locum dicte artarie ⁊c. ⁊ ſic fieret dolor circa medium propter directionem membri leſi aliquando uero fieret deorſum dolor ut propter cõitateꝫ matricis que alligatur dorſo inferius ſicut fit cum appropinquat deſcenſus meſtruorum qꝛ dillatantur uene meſtruales ⁊ extenduntur ⁊ ſic cõitate cum dorſo fit dolor in illis partibus. Addit ultio. Qꝛ iterum eſt quandoqꝫ ex ſignis criſis ⁊ maxime cũ fieri debet criſis per fluxum ſanguinis narium ꝓpter .ſ. ebulitionem ſanguinis circa uenam magnã ⁊c. lego litteram remouendo dubitationem dixit. Et quandoqꝫ fit in medio dorſi .ſ. dolor ſicut exẽplificatum eſt in caſu apoſtematis circa principiũ artarie adorti ⁊ ſupple quandoqꝫ fit circa dorſum inferius ſicut ⁊ quandoqꝫ fit propter cõitatem matricis ſicut cum appropinquat deſcenſus menſtruorum facta cõmotione in ſanguine ⁊ uenis mẽſtrualibus tumefactis aut ſupple cum fit perforatio matricis propter ſimilem cauſam fit dolor circa partem inferiorem dorſi. Et cum ſunt ſigna part⁹ alia .ſ. ſupple fit talis dolor dorſi. Iterum quandoqꝫ ẽ ex ſignis criſis .ſ. talis dolor dorſi ut uerificatum ẽ

De Signis Doloris Dorſi

Llum quidem ⁊c

i In iſto capitulo ſignorum tria facit principaliter quoniam primo ipſe ponit ſigna diſtinctiua cauſarum ſpecialia ⁊ per eſſentiam ⁊ per cõitatem. ſecundo ipſe ponit unam certam contingentiam euenientem in dolore dorſi. tertio ipſe ponit unum ſignum cõe ad diſtinguendum ſi cauſa talis doloris eſt in dorſo ⁊ membris ſuperioribus uel in uentre ⁊ membris inferioribus ſecunda ibi. Et dolores quidem dorſi ⁊c. tertia ibi in fine capituli ⁊ cum manus inuenit dolorem. prima adhuc ĩ duas quoniam primo ponit ſigna cauſarum per eſſentiam ſecundo per cõitatem ſecunda ibi. Et factus cauſa renum ⁊ primo ſigna corporearum ſecundo primitiuarum ibi. Et factum a labore de prima dixit. Illum quidem qui eſt ex

frigore.i.ex complexione frigida ſine materia ⁊ q̄
eſt ex humore crudo.ſ.ex frigiditate materiali.i.
deambulatio ⁊ exercitium ſedant ſecundum plu
rium ratio eſt clara qꝛ exercitium ⁊ deambulatio
calefaciendo perducunt membrum infrigidatum
ad complexionem ſuam naturalem dixit tamē no
tanter ſecundum plurium quoniam poſſibile eſſꝫ
ꝙ propter motum in corpore repleto propter agi
tationem factam in membris alique pars materie
fluerent ad locum ⁊ ſic eſſet cauſa adictionis dolo
ris ſed in corpore ſatis mundo ut ſecūdum pluriū
reperitur hoc non contingeret ideo ut plurium ſe
dant dolorem addit.Et eſt eius inceptio paulati
ratio autem ſatis clara qꝛ complexio frigida tarde
inducitur inter octiuas qualitates. Addit quando
qꝫ ſentitur cum eo frigus hoc uerum eſt ut in cor
pore multum ſenſibili ⁊ in principio cum talis cō
plexio frigida inducitur uel acquiritur in corpore
autem obtuſſi ſenſus forte non perciperetur uel ēt
ubi talis mala complexio eſſet diuturni temporis
⁊ quaſi abituata qꝛ tunc non ſentiretur ut ſecūda
primi de cauſis doloris ideo dixit quandoqꝫ ⁊ ſic
eſt prima littera clara lego eam.

Et factum a labore. Conſequēter ipſe pōit ſigna
cauſarum primitiuarum ⁊ eſt littera clara . dixit
factum a labore ut ex ſubleuatione rei grauis ⁊
onere rei grauantis ſupra humeros portatura ⁊ ſi
milibus ut ab aere frigido uel unctionibus frigi
dis uel balneo uel pluuia ut ſepe cōtingit ⁊ a cohi
tu ſignificatꝛ anteceſſio rei illius.i.quādo antece
dit aliquod iſtorum ⁊ ꝙ ſtatim ſubſecutus eſt do
lor ille tunc eſt ſignum ꝙ cauſa illius fuit cauſa il
la primitiua precedens lege litteram.

Et factus cauſa renum Nūc ipſe
ponit ſigna cauſarum per cōitatem ⁊ hoc faciēdo
primo ponit ſigna facti cōitati renum.ſecūdo imiſ
ſet ſigna facti etiam a mala complexione calida
ſatis incidentaliter tanq̄ꝫ de cauſa corporali de q̄
ſupra non fecerat mentionem.tertio continuat in
ſignis ⁊ quarūdam cauſarum per cōitatem ibi fa
Et factum cauſa caliditatis ibi tertia.Et factum
cauſa repletionis uenarum de prima dixit.Et fac
tus cauſa renum eſt apud alchatim ⁊ ratio eſt qꝛ
renes ligantur dorſo ſupra alchatim i loco medio
inter coſtas ⁊ anchas dixit igitur notanter iſtud .
qꝛ ſupra.Et debilitatur cum eo deſiderium coeun
di iſtud intelligatur ſtante apoſtemate in illis mē
bris uel ſtante lapide uel humore groſſo in dictis
membris qꝛ in iſtis caſibus maxime fit dolor dor
ſi propter diſtenſionem ⁊ in dictis caſibus minoran
tur uirtutes operationum non tantum renum ueꝝ
etiam membrorum uicinorum ut uaſſorum ſemia
rium tranſeuntium per renes ⁊c.Sed ubi eſſꝫ ma
la complexio calida aliqualiter debilitans forte n̄
contingeret ſed in tali caſu non fieret notabilis do
lor per uiam diſtenſionis a cōitate addit.Et fit cū
una cauſarum renum nōrum ſupple debilitatis ut
ſi propter lapidem uel apoſtema in ipſis uel dilla
tationem collatorij unde cōiter debilitantur ⁊ ſe
ſuſtentare non poſſint ſed grauitant lege litteram
⁊ eſt clara.

Et factum cauſa calidi.

Nunc ipſe ut ſupra dicebatur ponit ſigna inci
dentaliter doloris facti a complexione calida ſine
materia ⁊ eſt lr̄a clara dicens. Et factum cā ca
liditatis pure.i.ſine materia ſignificāt inflamatio
⁊ mordificatio.ſ.loci dolentis cum leuitate qꝛ pp
ter abſentiam materie nō eſt grauitas ⁊ priuatio
ne pulſationis propter idem qꝛ non exiſtente ma
teria non intumeſcit neqꝫ ebulit ⁊ ſic non percipitꝛ
pulſatio ⁊c.lege tu.

Et factum cauſa reple. Iſtō ē ca.

Conſequenter ꝯtinuat in ſignis doloris per cō
munitatē ⁊ dixit.Et facta cauſa repletionis uena
rum maxime.ſ.chilis ⁊ artarie adorti extenſaruꝫ
per dorſum ſignificant extenſio doloris in dorſo qꝛ
uenarum fit extenſio intenduntur ēt ligamenta q̄
bus dorſo alligantur cum caliditate propter mul
titudinem ſanguinis ⁊ ſpirituum ſibi uicinorum ⁊
inflatio in illis locis ſuper eandem cām ⁊ pulſatio
propter ebulitionem factam in ſanguine pp prohi
bitionem tranſpirationis factā ab oppillatione a
multitudine ⁊ extenſione.Et repletio corporis .ſ.
totius qꝛ ſtante repletione harum uenaꝝ que toti
differuut nutrimentū tanq̄ꝫ trunci magni a quibꝰ
alij minores ramificātꝛ expedit ꝯſequenter ut alio
rum fiat repletio ⁊ ꝯn̄ter totius corporis repletio
manifeſtatur litteram lege.

Et factum propter ⁊c.

Iam ꝯſequenter nos remittit ad ca.ſ̄.de ſignif
caꝝ giboſitatis ſupple cum nundū ſunt ꝯfirmate
.i.ſufficientes ad giboſitatē ut.ſ̄.dicebatuꝝ ⁊ bre
uiter dicit.Et factum pp cās giboſitatis ſm̄ modū
expoſitū ſignificant ea que docuimus in ca.eius.ſ̄
maxime ſi fuerit ab apoſtemate membroꝝ uicio
rum ex acuitate doloris febre ⁊c.Nota tn̄ ꝙ ſicut
.ſ̄.docuit nos ſignificare dolorem dorſi factū eſſe
cōitate renum p hoc ꝙ dolor ē.ſ̄.alchatim ⁊ ꝙ ali
qua extitit cauſa nocumentorum renum vt ſupra
dicebatur per idem mediuꝫ diſcurrere potes. Si
dolor factus fuerit cōitate Epatis ſplenis media
ſtini diafragmatꝭ vel matriciſ quia ſtante eſſentia
li nocumento in aliquo horum verbi gratia apo
ſtemate poſſibile eſt ymo vt plurimum contin
git fieri dolorem dorſi propter alligationem horū
membrorum ad dorſum ⁊ diſcurremus quod illo
rum ſit leſum ex leſa operatione illius membri ut
de Epate ⁊ ſplene clarum eſt videre per acciden
tia ⁊ ex loco doloris quia ſi fuerit propter Epar
percipietur dolor magis ad deſtrum ſi propter
ſplenē magis ad ſiniſtꝝ ⁊ hoc i loco t̄minatōis co
ſtaꝝ. Et ſi a mr̄ice erit dolor i alchati ⁊ ſi a me

diaſtino cum difficultate anellitus erit dolor ī me
dio ſpatularū in longū ⁊ ſic per ſimilia diſcurrere
potes ſi fuerit a ſtomaco uel iteſtinis uel meſcin
terio ſemper te reducendo ad genera ſignorū que
ſumuntur ſecunda primi doc. tertia ca. i. ſingula
ri. Accidētia ⁊ ſignificationes circa finem ibi ha
bes egregiam doctrinā ad hoc ⁊ ſimilia inueſtigā
dum lege lr̄am.

Et dolores Iſta eſt ſecunda pars pri
cipalis in qua ipſe ponit
vnum cōmuniter contingens in dolore dorſi ⁊ eſt
vel neceſſitas errectionis vel incuruationis ita vt
homo vel cogatur ſtare rectus ul' curuus in dolo
re ipſo dorſi duo facit primo ponit ↄcluſionē. ſcđo
ipſam declarat ibi. Et indigentes dixit igitur prio
Et dolores quidem dorſi aut egent incuruatiōe. i.
neceſſariam faciūt incuruationē vel ſaltem diſpo
nant aut egent errectione. i. neceſſariam faciunt
uel inclinant errectionem. Et proſequitur decla
rando dicens. Et indigentes incuruatione ſunt illi
in quibus eſt cauſa ſpaſmus ex apoſtemate dorſi
aut alijs ex cauſis giboſitatis. Et indigentes erre
ctione ſunt illi in quibus non eſt neceſſariū quod
diuerſificet reductionē anellitus ex incolumitate
lacertorū a reclinatione retro ⁊ icuruatione aū fa
cientibus dolorem. Notandum ꝙ dolores dorſi
vt plurimū fiunt a cauſis proportionalibus cauſis
giboſitatis cōmuniter accipiendo giboſitatem et
pro giboſitate proprie accepta que eſt eminentia
ad poſterius vel pro arcuatione concauatione ⁊
ſtruma que eſt eminentia ad anterius cum plica
tione ſpondilium ⁊ aliquando oſſiuꝫ caſſi anterio
ris vel etiam ꝑ contorſione que eſt plicatio ad la
tus patet diſcurrendo in cauſis ⁊ primitiuis ⁊ cor
poreis cum igitur cauſe giboſitatis cōmuniter ac
cepte comotione ſpondilium ad anterius uel po
ſterius faciunt eminentiam ante uel retro ⁊ ſic
cogant hominem ſtare declinem ad anterius uel
erectum ſequitur quod cauſe talis doloris dorſi ſi
ne giboſitate cum ſint debiliores illis ſaltem diſpo
nunt hominem uel facilitāt ad hoc uel ut incur
uetur uel errigatur uerbi gratia ſtante apoſtema
te in aliquo uiſcerum interiorum per uiam tactus
ſpondilium ad anterius fit ut inclinetur homo ad
anterius ⁊ ſi uult' errigi magis dolet ita etiam ſtā
te materia humida implente ligamenta ⁊ muſcu
los interiores trahente ad anterius tunc inclina
tur homo ad anterius uel propter ſpaſmum in di
ctis membris ut declaratum eſt ſupra in cauſis gi
boſitatis ⁊ in talibus cauſis fit difficultas in anel
litu ⁊ diuerſitas ⁊ propter conſtrictionem pecto
ris ⁊ inobedientiam inſtrumentorum in motu pro
portionabilibus uero cauſis exiſteñ in muſculis
exterioribus diſponitur homo ut non poſſit plica
ri ad anterius quia muſculi non obediunt tali pli
cationi uerbi gratia apoſtematis dictis muſculis
uel aliter in eis facto tetano ita ut non reddantur
plicabiles cogitur tunc homo ſtare rectus ⁊ in ta
li caſu propterea non difficultatur uel diuerſifica
tur anellitus tum qr non minoratur concauitas
pectoris tum qr inſtrumenta maxime in anellitu
deſeruientia vt intrinſica ſtant incolumia ut ſup
ponitur. Et hoc totum intelligebat in textu ſatis
difficili lego lr̄am. Et dolores quidem dorſi aut
egent incuruatione. i. diſponunt ⁊ aliquando ne
ceſſitant ad incuruationem aut errectionē. i. ad
errectionem inclinant uel neceſſitāt ⁊ hoc decla
rando dixit. Et indigentes incuruatione ſunt illi i
quibus eſt cauſa ſpaſmus ex apoſtemate dorſi. i.
lacertorū dorſi intrinſicorū aut alijs ſupple cauſis
fit ſpaſmus illorū membrorū ꝙꝫ ex apoſtemate ut
ex repletōne uel acuitate doloris a mala comple
xione ⁊c. uel aliter alijs. i. quādo ex alijs cauſis gi
boſitat' vt ex materia replente muſculos deorſuꝫ
grauitante uel ex nocumento membrorū intrinſi
corum dorſo alligatorum fit dolor dorſi tunc fit in
curuatio in tali dolore utꝫ addit. Et indigentes
errectione ſunt illi in quibus nō eſt neceſſerium
quod diuerſificet reductionem anellitus. i. in qbꝰ
nō ↄiūgit' cā ꝑꝑ quā neceſſario fiat diuerſus anel
litus in reductione ymo permanet cuiuſdam mē
ſure ſubſequens cū ꝓcedēti. Ex icolumitate lacer
torū ⁊ reclinatione retro ⁊ incuruatōe ante faciē
tibus dolorem. i. ꝑꝑ icolumitatē lacertorum qr ñ
ſunt leſi lacerti intrinſici ymo ſm ſe ſunt obedien
tes ⁊ in reclinatione retro ⁊ incuruatiōe aū faciē
tibus dolorē. ſ. qñ tales lacerti ſunt leſi cū hoc tñ
ſupponatur ꝙ in lacertis extrinſicis nocumentuꝫ
ad uerificandum textum.

Et cuꝫ manus In hac vltima pte
ca. ipſe declarat ꝑ
ſignum cōe manifeſtū qñ cā faciens dolorē eſt in
dorſo vel uentre. Et dixit breuiter. Et cū manꝰ
inuenit dolorē ita. ſ. pro compreſſione manus fiat
dolor tunc cauſa eſt in dorſo. Et ſi nō inuenit. i. ſi
comprimendo non propterea fit dolor tunc cauſa
eſt in uentre. Nota ꝙ lr̄a poteſt dupliciter legi qr
per dorſum poſſumus hic duo intelligere qa aut
per dorſum intelligimus agregationem ſpondiliū
cum ligamentis ⁊ muſculis extrinſicis tamen ⁊
non intrinſicis aut per dorſum intelligimus agre
gatum ex ſpondilibus ⁊ muſculis ſine ligamentis
extrinſicis ⁊ etiam intrinſicis ſi intelligamus pri
mo modo plana eſt littera qr ſi cauſa doloris fue
rit in extrinſicis membris cuti imediate ſuppoſitis
in compreſſione manus iuenit dolorē ⁊ cauſa exi
ſtente in itrinſicis vel alijs mēbris iterioribus nō
ſecundo modo accipiendo dorſum etiaꝫ ut credo
vera eſt lr̄a maxime in corporibus macris qm̄ cō
preſſione exterius facta ēt ſi cauſa ſit in muſculis
intrinſicis via vicinitatis fiet ēt dolor ſed ſi fuerit
in ventre in membris cōtentis i cōcauitate interio
re vt in renibus ſtomaco ſplene ⁊ ſimilibus vt ſu
pra dicebatur in cauſis per cōitatem tunc manus
nō inuenit dolorem lege ſicut placet. Et ſic finis
huius capituli.

De cura dolorum dorſi.

Poꝛtet ut redeas Iſtō ē ca.

o de cura doloꝛis doꝛſi ut dicit rubꝛica ca
pituli diuidatur preſens capl'um prima
diuiſione in tres partes quoniā primo pꝛo tali cu
ra nos remittit ad alia loca ſecundo ponit curam
ſatis generalem diſcurendo p cauſas a quib⁹ eue
nire poteſt tertio ponit curam talis doloꝛis euenieē
tis a cauſis utplurimum contingentibus ſecunda
ibi Frigidus vō. iquātum tertia ibi. ⁊ quoniā plu
rimum eius de pꝛima parte eſt lr̄a clara ⁊ dixit oꝫ
ut redeas in ea. ſ. cura ad curationes doloꝝ iun
cturarum quas diebus paulopoſt. ſ. Et curatōes
giboſitatis ⁊ ventoſitat' facien̄ giboſitateꝫ ſupple
quas diximus in ca. giboſitatis. nam vna eſt cura
vel. ſ. pꝛopoꝛtionalis ex quo a ſimilibus fiunt cau
ſis vt ſupra dictum eſt lege tu. Frigidus vero
nunc ipſe pꝛoſequitur ponendo curam generaleꝫ
diſcurendo per cauſas poſſibiles et poſſet diuidi i
tot partes per quot diſcurit cauſas partes patent.
Sed legendo lr̄am continuam dicit pꝛimo de fri
gido ſine materia. Frigidus vero iquantū eſt fri
gidus. i. inquātum eſt immaterialis ſꝫ a mala tm̄
complexione dependens opoꝛtet ut curetur cum
ebibitis. ſ. alterantibus ⁊ nō euacuantib⁹ niſi foꝛ
te eſſet intentio ad materiam in toto dubitātes de
fluxu qꝛ tunc opoꝛteret euacuare ⁊ Empl'is ⁊ vn
ctionibus predictis in ca. pꝛeteritis. i. nouit' dictis
ſ. de doloꝛibus iuncturarū ⁊ de giboſitate. Addit
⁊ inquantum eſt illic humoꝛ crudus. i. mala com
plexio frigida cū materia opoꝛtet ut fiat euacua
tio cum eis que ſunt ſicut iera de pulpa coloquinti
de. i. magna ⁊ pill'e fetiō qm̄ tales mãe materias
tales euacuant ⁊ a mēbꝛis longinquis. hoc tamē
intelligatur facta in tali materia aliqua digeſtio
ne ⁊ no. qō ibi non laudat leuia euacuatiua qꝛ ta
lia nocent vt magis declarabitur i de doloꝛibus iū
cturarum cum aliqualiter materiam agitēt ⁊ nō
ſunt ad educendum potentes ſed laudat ſolū me
dicinas foꝛtes quarū eſt ⁊ materias groſſas ⁊ ab
extremis membꝛis euacuare ⁊ tales ſunt' vt iera
logodion que ſm̄. d. A. quinto can̄ ē illa yera ta
men meſue diſtinctione tertia poſuit yeram colo
quintidos et diſcript' Raſis ⁊ i caſu valēt ⁊ pill'e
dicte maxime virtute gumarū intrantiū ⁊ tu vide
deſcript' locis ſuis.

Et factus laboꝛe Ponit curaꝫ fa
cti a labor' ⁊ eſt
lr̄a clara dicens. Et factus a laboꝛe ⁊ ſimilibus. ſ.
ex poꝛtatione ſupꝛa humeros grauis honeris vel
longa itineratione vel ſtatione pedes longa. vn
de pp aliquam talium cāarum ſequitur debilitas i
virtute ⁊ dictarum partium doꝛſi laſſitas ⁊ doloꝛ
pp cauſas ſupꝛa aſſignatas vt pꝛopter fluxum ali
quarum materierum ad doꝛſuꝫ opoꝛtet ut ſuccur
ratur cum cibo bono ad virtutem viuificandaꝫ.
⁊ vnctionibus temperatis ⁊ ol'ijs tepidis ad dicta
membꝛa laſſa ⁊ foꝛte aliqualiter atrita confoꝛtā
tia ⁊ materiā fluxam reſoluendo pꝛoſeqtur dicēs
Et facti a coitu cura illius eſt cura eius qui debi
litatus eſt ex coitu ibi ſupple recurras ad. xx. ter
tij. Addit. Et facti cauſa renum curatio eſt cura
debilitatis renuꝫ ēt ſupꝛa poſita. xviij. ⁊. xviiij. ter
tij in debilitate ſua eſſentiali dicit conſequēter ⁊
eſt notabilis text⁹. Et facti. ſ. doloꝛis cauſa reple
tionis venaꝝ plurime ſm̄ modū ſupꝛadictū. Cura
eſt fl'a ex curuatura genu ipſa. n. i diſpoſitione ſa
nat eum. i. ſtatim ⁊ ſubito. Addit ⁊ pꝛopꝛie cuꝫ ſe
quentur inunctiones ex oleo roſato ⁊ ſimilib⁹. ſ.
ad infrigidandū ⁊ remittendū ebulitionem ipſius
ſanguis. Pꝛo intellectu huius particule eſt pꝛi
mo notandū qō in hoc caſu maxime neceſſaria ē
fl'omia qm̄ licet nō adhuc fiat febꝛis vel ruptura
uene vel factuꝫ ſit aliquod notabile apoſtema ta
men quia dubium eſt non facta fl'ia de aliquo hu
iuſmodi neceſſaria eſt fl'ia. Et pꝛo hoc facit ſingu
laris textus. d. H. in libꝛo de fl'a diſtin. pꝛia ca. v.
cum dixit ſic. Non enim ſolum qm̄ iam magna
affuerit egritudo flobothomare eſt tempus ſꝫ cū
ſuſpicatur debens pꝛeuenit enī eruditio quā ypo.
dixit docens nos quecūqꝫ preſentibus iaꝫ egritu
dinibus recte vtiqꝫ agemus melius eſſe hic ſecū
dum pꝛincipia earū vel debentibus incipere anti
cipare facientes ut predicte intentiones ad ſanas
adhuc transferantur hoc tamen intelligatur ſtā
te roboꝛe ſemper virtutis. Secūdo notandum
qō licet textus dicat fiendā fl'iaꝫ ex curuatura ge
nu nō intelligamus qō ſub curuatura reperiatur
hec uena ſed exterius ad domeſticaꝫ uel ſiluestrē
partē. nam licet. d. A. quarta pꝛimi ca. pꝛopꝛio de
fl'ia uenarū in tali loco nullā fecerit mentionē cū
loquebatur de fl'omijs uenarū peduꝫ tamen alie
bas. viiij. pratice ponit duas uenas i exterioꝛi paꝛ
te genu que aliquando flobothomāt'. H. ēt i libꝛo
ſupꝛa allegato diſtin. ſcōa ca. iiij. pōit duas uenas
in cruribus differentes a uenis coſſarum ⁊ peduꝫ
inferioꝝum ⁊ has ego intelligo illas q̄ ſunt apud
genu credo tamen per iuuamenta fl'omie dictaꝝ
uenarum que illis locis colliguntur ⁊ a. H. ⁊ Alie
bate quod dicte uene ſint que in pedibus inferio
ribus dicuntur ſiatice uel ſafene quia eoꝛundem
ſunt iuuamentoꝛum etiam pꝛopter directionem
ad illas quod tamē hic eas laudauerit flobotho
mari ideo fecit ut exiſtimo quia cum pꝛoximoꝛes
ſunt loco dolenti ⁊ dubium uehemens ſit uel de
ruptura uenarum uel apoſtemate ſuperioꝛuꝫ mē
bꝛoꝛum citioꝛ fiet diuerſio a pꝛohibitione apoſte
matis ⁊ citioꝛ euacuatio materie habundant' ⁊
ſic pꝛohibitio rupture uenarum quam ſi ex ſafe
nis uel ſiaticis fieret. laudarem tamen ego in cāu
ſtante multa plectoꝛia ut pꝛimo fieret euacuatō
de una medicina ⁊ breuiter obſeruentur illi cano
nes in hac flobothomia qui obſeruari deberent
in cura ſinoce inflatiue ⁊ talē euacuationem ipſe
pꝛeſuppoſuit. Tertio notandum quod ex uer
bis textus inſinuauit' nobis modum circa actum
praticum ut quod pꝛeſens fiat flobothomia dein
de ponant' circa locū doloꝛis infrigidātia ⁊ extra
ctiua inflationis ex oleo roſato ⁊ ſimilibus qm̄ ſi
uellemus nō flobotādo infrigidare ⁊ extinguere
maius ſequeretur nocumētū ut fuit canon. d. A.

pꝛima quarti de cura febꝛis ſanguīs cū dixit. Et
ſcias ꝙ eſſe contentus infrigidatione ⁊ dimittere
fl̄am ⁊ ſolutionē uentris addit in oppillatiōe ⁊ co
hartatōne q̄r additur putredo ⁊ calit̄ in r̄liqua di
ſpoſitione ⁊c. lege tu lr̄az. Addit facti cauſa gibo
ſitatis. i. cauſis ꝓpoꝛtionalibus cauſis ꝓductiuis
giboſitatis tn̄ debilioꝛibus vt ſupꝛa dicebatur in
cauſis. Curatio eſt cura giboſitatis ad illuz igi
tur locum recurras patet lr̄a.

Et quoniam Jam in hac tertia parte
ca. ipſe ponit curā cāruz
vtplurimū ↄtingentiū ⁊ diuidi. pōt ps in tres par
tes quoniā pꝛimo ipſe ponit ipſaruz cārum curaz
generalem ⁊ remiſſiuam. ſcḋo ſpecialez aducēdo
particularia medicaia tertio ponit cām ī applica
tione remedioꝛuz localium ſcḋa ibi verum de cu
rationibus pꝛopꝛijs tertia ibi. Et melius quidē eſt
⁊c. in fine de pꝛima parte dixit ⁊ eſt lr̄a clara. Et
quoniam plurimum eius quod accidit ex dolore
dorſi. ſ. a cauſis non accidit niſi ꝑꝑ frigus aut ꝑꝑ
debilitatez renum tunc opoꝛtet vt ſit plurimuz cu
rationis eius ex parte eoꝛuz. ſ. frigiditatis vel de
bilitatis renum ⁊ remittēs nos dixit. Et nos iā
compleuimus ſermonē in curatione renum ⁊ ſup
ple conſequenter de debilitate eoꝛum. xviij. tertij
Et compleuimus ēt ſermonem in calefactiōe doꝛ
ſi in ca. giboſit̄ ſupꝛa ad illa igitur loca nos remit
tit lege lr̄am.

Uerum de curationibus.

In hac ſecunda particula ipſe ponit curaz ſpe
cialem adducendo particularia remedia ⁊ poſſet
diuidi ī tot partes quod ſpecialia ponit diuerſa re
media ſed legendo cōtinua lr̄am pꝛimo dixit ⁊ eſt
clara lr̄a. veruz de curationibus ꝓpꝛijs doloꝛi doꝛ
ſi frigido ⁊ adminiſtratio olei de eufoꝛbio ſoli⁹. i.
ad vnctionē compoſitionem eius ⁊ vtilitates po
ſuimus ſupꝛa de cura giboſitatis ibi recurras qm̄
eſt ſingulare. addit ⁊ de potōibus exꝑtis ad ipſuz
eſt diateſſeron ⁊ triacha ſcribit̄ ab oībus auctoꝛi
bus patet ꝙ merito componentiū quatuoꝛ calido
rum ⁊ ſubtiliantium que intrant valet aut oleuz
de cherua cum aqua Apij verbi gratia. ℥. i. cum
℥. ij. aque apii cherua ē cataputia maioꝛ ab ali
quibus dr̄ miraſolem vel pentadactilus aut ſiſſa
mus agreſtis in ſuma eſt cal. ⁊ ſiccum in ſcḋo fit
oleum ex ſemine eius eſt diſſolutiuuz ⁊ confoꝛtat
membꝛa maxime frigida ⁊ fit de eo duplex oleuz
ſimplex ⁊ compoſitum quinto cañ ſed compoſitū
eſt vehementis caliditatis credo ꝙ de compoſito
non intelligat. d. A. cū exibet ipſum in via poſitio
nis ſed tamen de ſimplici dixit Serapio ꝙ nō de
bemus eo vti in cibis ſed in lucerna ⁊c. tn̄. d. A.
ſepe eo vtitur per ſuperius. Et nota hic ꝙ. d. A.
laudat eum exiberi non ſolum ſed cum aqua apii
rō eſt qꝛ tale oleum ſatis tenacitate. ⁊ viſcoſitate
participat vt igitur acquirat penetratōꝫ ad longi
quas partes fit eius mixtio cum aqua apii. Addit
ponendo aliam potionē magis gratam. Et ſupple
cōuenit ut bibat patiens a cā frigida infuſſionez
ciceris nigri ⁊ acoꝛi multotiens cū quattuoꝛ. ʒ. bu
tiri ⁊. ʒ. i. melis. Iſtud idem ponit̄. xi. ↄtit̄ ſub ꝓ
pꝛia foꝛma ſaluo ꝙ non ponitur acoꝛus de mente
gatiſcuch eſſet ſuauis potus ſumendo. ſ. ℥. iiii. di
cte infuſionis cum ipſo butiro ⁊ mele iſta omnia
iuuant membꝛa neruoſſa calefaciēdo ⁊ notate ꝙ
notanter dixit infuſionē ciceris ⁊ non dixit deco
ctionē ut uirtus coꝛticis tantū ⁊ nō ſubſtantie ci
ceris abſoluatur qꝛ ſubſtantia ciceris uentoſa exi
ſtens que in decoctione reciperetuꝛ foꝛte nō iuua
ret ymo noceret ⁊ utatur hac infuſione. xiiij. die
bus in loco allegato. i. multo tempoꝛe qꝛ non eſt
timoꝛoſa ⁊ ē ſuauis. Addit. Et comeſtio ſpargoꝛū
⁊ aſſiduatio eius ē iuuatiua valde. Iſtud uale
re vr̄ deriuādo materias ad vias vrine non ſua ca
liditate que remiſſa eſt ut quinto coll̄z ⁊ ſecundo
cañ ⁊ cum multa ↄiūgitur humiditate ideo non
laudarem niſi in coꝛpore ſatis puro vel foꝛte hoc
facit a pꝛopꝛietate vt ſcribituꝛ. xi. ↄtit̄ vl̄ de mēte
dyam. qḋ tamen alibi nō repio dixit tn̄. d. A. ſcḋo
cañ bibitur eius decoctio ꝑꝑ doloꝛem doꝛſi ⁊ ſcia
tice. Addit pꝛoſequendo. Et pill̄e ſoluentes habē
tes hunc doloꝛē qui ſunt frigide cōplexionis ſunt
pill̄e fettide. Iſtas pill̄as omnes laudant ī talib⁹
diſpoſitionibus ⁊ patebit ipſaruz utilitas inſpiciē
ti compoſitionem ipſaruz per ea que ſupꝛa dicta
ſunt. Addit ḋ Emplaſtris. Empl̄a uō ſūt hoc mō
Nam Empl̄um cum oleandro ſanat illuz qui an
tiquus eſt de oleandro dictuz eſt ſupꝛa quid ſit ⁊
de mente. d. A. etiā ſecūdo cañ fit ex eo Empl̄uz
doloꝛi doꝛſi hoc etiam. xi. ↄti. ad finem de mente.
Tabir. dixit ſi empl̄etur ſpinale ī quo ſit doloꝛ an
tiquus cuz oleandro ſanabituꝛ addit. Et impla
ſtratio ex eis que ſunt ⁊c. omnia clara ſunt ex eis
que ſupꝛa dicta ſunt qꝛ de omnibus his ſimplici
bus ſupꝛa facta eſt mentio ſed notate hoc dictū
ꝙ in oleo de lilio ineſt pꝛopꝛietas mirabilis ⁊c. cla
ra eſt lr̄a lege eam tu.

Et melius In hac tertia ꝑte ca. ipſe po
nit vnam regulam obſeruan
dam in applicatione vnguentoꝛū ⁊ oleoꝛū in caſu
iſto. Et dicit. Et melius quidez eſt vt calefiat doꝛ
ſum in pꝛimis fricando cū panno aſꝑo deinde in
ungatur compꝛimendo rō cañ eſt qꝛ per talē pꝛe
cedentem calefactionē iductam cum fricatione
aperientur poꝛi cutis vnde foꝛtit̄ poſtea inungen
do pꝛeparatur tranſitus medicine ad locum pro
fundum ad quem foꝛte non penetraret non facta
tali pꝛeparatione. Et ex hoc inferratur ⁊ notate
ꝙ iſte canon non tamen appꝛopꝛiatur in hoc cāu
ſed ampl̄ari debet in oībus moꝛbis intrinſicis in
quibus difficulter tranſit virtus medicine exteri⁹
applicando vt in paſſionibus iuncturarū ⁊ paſſio
nibus pectoꝛis ⁊ cerebꝛi cuz volumus extrinſicus
inunctiones fieri debere ratio eſt eadem vtꝫ.

Et ſic eſt finis huius ca. non ſūmo ca. pꝛopter
tempoꝛis bꝛeuitatem neqꝫ pono oꝛdinem in cura
pꝛopter ea que ſupꝛa dicta ſunt de giboſitate.

De doloꝛe illij.

St proximus ⁊c. In h ca.d.

A.determinat de uno dolore qui eſt in
cauſis ⁊ cura cōicat cum dolore dorſi
ſ.de dolore illij vel illiorū ⁊ duo facit principalit̃
quoniā primo ipſe ponit quedam generalia circa
hanc diſpoſitionē ⁊ eius cura ſcd̃o ſpialiter deter
minat ponendo eius ſpialem curā ſcd̃a ibi. Et de
curatione propria prima ps poſſet in ptes tres di
uidi ſm tria dicta pricipaliter quoniā primo excu
ſando ſe remouet obiectōeꝫ que hic legitime oriri
poſſet.poſſet aliquis merito dubitare qr̃ i hac fen
determinat de dolore horū mēbrorū cum in gene
rali rubrica dictum ſit in hac fen determinādū de
egritudinibus acciden̄ in extremitatibus mēbro
rū cum tn̄ dicta mēbra nō ſint extrema aliquoruꝫ
dictorū modoruꝫ vt videbit̃ nām horū mēbroruꝫ
ꝯſideranti remouēdo ergo dixit ꝙ talis dolor.ſ.in
cauſis ⁊ cura ē proximus huic ca.ſ. de dolore dor
ſi ymo ſatis rōnabiliter pp ptinentiā ad ca. prece
dens ponit in hoc loco de tali dolore determinari
Et hoc intēdebat cū dixit.Eſt proximus huic ca.
dixit ſcd̃o ponendo cām vtplurimū contingenteꝫ
ſm quā cōicat cum dolore dorſi. Et plurimum
eius eſt uētoſum ſl'aticū.i.ut plurimū dolor ē de
pendens a uētoſitate cuius cā fouēs ē ſl'a dixitter
tio pur ꝯtinuando ptinētiaꝫ ad ca.precedēs. Et
appropinquat ei.ſ.dolori huic illiorū quātū ad cu
rā cura eius.ſ.doloris dorſi pro intellectu ptis eſt
aduertēdū qd̄ apud medicos reperiunt̃ iſti termi
ni yliom p.m.⁊ ylion.p.n.q termini diuerſa ſigni
ficant nam yliom eſt tertium de inteſtinis gracili
bus deſcēdēdo ⁊ alijs longi⁹ ⁊ in eo plures ſunt i
uolutiones q̄ꝫ in alijs id̄ dictū ē iteſtinū longū ſub
tille inuolutum ab Aui.ſupra.xvi.tertij ca.primo
ylion aūt ē mēbrum muſculoſum dorſo iherens ⁊
ſunt duo talia dicta membra ⁊ breuiter ſunt duo
muſculi ſuppoſiti renibus ad ipſos ſuſtentādū ⁊
dicunt̃ lumbi ⁊ dolor in talibus mēbris factus dr̃
dolor in yllijs ⁊ ſi i altero eoruꝫ tantum fuerit dr̃
dolor ylij vt ſonat rubrica ca.⁊ ſi dolor fuerit inte
ſtinalis in gracilibus inteſtinis dr̃ illiacus ꝓpter
inteſtinum ylion cōnumerari inteſtinis cauſa aūt
qr̃ i dictis mēbris vtplurimū fiat dolor ventoſus
ſl'aticus ſatis nō ē ex ſupra dictis cū dicta mēbra
muſculoſa ſint frigida ⁊c.Et ſic eſt clara littera
lege eam tu.

Et de curatione

Nūc ipſe ponit cu
rā magis ſpialem
huius doloris ⁊ primo curam cauſe vtplurimuꝫ
contingen̄.ſcd̃o aliarū cauſaruꝫ ſecunda ibi. Qd̄
ſi fuerit dixit igit̃ ponēdo diſcript̃ quarūdā pill'a
ruꝫ que ſummi debent partim ad digerēduꝫ ma
teriem frigidam ⁊ aliqualiter euacuan̄ ⁊ mēbra
cōfortan̄. Et de curatione propria ē vt ſumatur
fenugreci ⁊ granorū maſcet ⁊ ſeis apij ⁊ ameos
⁊.ʒʒ.cinamomi partes equales verbi gratia.ʒ.5.
Serapini quantum omnia ⁊ fiant ex eis pill'e vt
auellane.i.partem debent ſpecies pulueriʒari ⁊
Serapinum in vino diſſolui ⁊ omnia ſimul in pa
ſta reddigi poſtea pill'e conficiātur ⁊ poſſunt due
de eis omnibus duobus diebus exiberi hoc itelli
gitur niſi ſtomac⁹ ſit leſus qꝛ multū nocet Sera
pinum ſtomaco.In eis ſtant intentiones que di
cte ſunt i fenugreco ſemine apij ⁊ Ameos.Stat
in primis intentio ad digeren̄ talem materiam ⁊
in locis longinquis in.ʒʒ.⁊ cinamomo ⁊ digerēdi
⁊ confortandi ſimul ſtat intentio in Serapio ⁊ di
gerendi ⁊ ſoluendi materiā in dictis locis exiſten̄
vnd̄ dixit Meſue qd̄ mirabil'r ſoluit mās groſſas
⁊ dixit.d.A.ca.ꝓprio ꝙ ſoluit ab anchis ⁊ ꝯſter
intellige a materijs eis circūſtan̄ lege lr̃aꝫ. Q
ſi fuerit nūc ipſe remittit curā aliarum cārum ad
alia loca.Et dixit ꝙ ſi fuerit pp apoſtēa i mēbro
ſ.yllis aut in eo qd̄ cōicat ei puta in matrice i mu
liere vel in inteſtinis groſſis vel renibus tūc cura
tio eius eſt illa cura recurre ad tertiā quarti ⁊ ad
loca in quibus determinat̃ de nocumentis dicto
rum mēbrorū ⁊ tibi ibidē manifeſta fiet cura.Ad
dit vnā regulā de cauſis huius doloris ⁊ ē lr̃a cla
ra dixit.Et parū qdem fit.ſ.talis dolor pp malitiā
cōplexionis calide.ſ.ſine materia aut cum mate
ria niſi ſm ſemittam cōitat̃ mēbrorum urine.ſ.re
num precipue ⁊ inteſtinorū.Et addit. Et ſignū
⁊ cura in hoc.ſ.caſu male cōplexionis calide ſin
gulis uel cū materia in renib⁹ uel in inteſtinis ma
nifeſta ſunt ſupple ex dictis in.xvi.⁊.xviii.tertii.
Notandum ꝙ rō qr̃ raro talia mēbra icurunt do
lorem pp malitiā cōplexionis calide ⁊ ſicce imma
terialis vl' materialis ſumitur ex dictis ſupra qm̄
talia mēbra ſunt de natura frigida ⁊c.aliqn̄ tn̄ ui
cinitate renuꝫ talē malitiā incurrunt cum renes
ſint mēbra calida ⁊ facile i ſl'abilia et ꝯſter apta
et malā cōplexionē calidā materialem et immate
rialem incurrere et ſic vicino cōmunicare. Sꝫ
tu diceres ſcd̄um hoc non apparet ꝙ dicta mem
bra debeant incurrere dolorem a tali cauſa cōi
tate iteſtinoruꝫ cuius oppoſitum dicit textus cuꝫ
inteſtina ſint membra natura frigora qꝛ paniculo
ſa dicas ꝙ motiuum haberet euidentiam niſi ad
inteſtina multe coniungerent̃ vene mediāte me
ſinterio p quas in ipſis inteſtinis mandari poteſt
materia collerica et maxime quia inteſtinum ie
iunum dictis membris vicinatur ⁊ ad eum multū
fluit de colera ad expulſiuam ſtimulandam etiaꝫ
multi rami uenarum ſibi cōmunicāt ad humidū
hiloſum ſugendum ⁊ pro tanto ex fluxu talis ma
terie collerice ad dictum inteſtinum propter uici
nitatem non inconuenit uel tantū interdum ma
lam complexionem ſine materia cōicari et aliqn̄
cū mā cōicat̃.Et pꝫ ſnia lr̃e et clara ē lr̃a lege eā
tu.Seqt̃ glorioſum ca.de dolorib⁹ iūcturaꝝ ⁊c.

De doloribus iūcturaꝝ ⁊ eis q̄ cōicant podagre ⁊
⁊ ſciatice ⁊ aliis.

Auſa patiens in ⁊c.

In hoc ſecundo tractatu ſpecialiter ꝓ
ſequitur de doloribus iuncturarum ⁊
tria principaliter facit quoniā primo determinat

de egritudinibus iuncturarũ generaliter quãtum ad ipſaꝝ cãs ſigna ꝛ curã. Secũdo ꝑncipal'r facit capl'm õ cautella ab huiuſmõi dolorib⁹ iũcturaꝝ tertio ſpecialius deſcendendo ponit curã ſiatice ſecunda ibi. oportet ut utatur ille tertia ibi in ca. ſequẽti. Cura que magis propria ẽ ꝛc. Prima pars etiam in tres diuiditur qm̃ primo ipſe determinat de doloribus iuncturarum quãtum ad cauſas ꝛ tempora eoꝝ ꝛc. ſecundo ponit ſigna tertõ curam ſecunda ibi in prin. ſequentis ca. illius qõ ꝛc. tertia ibi cum cognoſcitur. Pũs capl'm prima diuiſione diuiditur in partes quattuor qm̃ primo ipſe determinat de doloribus iuncturarum ſatis generaliter enumerando cauſas ꝛ tempora ꝛc. ſecundo ſpecialiter determinat de ſiaticha ꝛ dolore anche tertio ipſe ponit comparationẽ i facilitate ꝛ difficultate redditus ſiatice ꝛ podagre ad alios dolores iuncturarũ quarto ipſe reddit ẽt ad determinañ de ſiccatica ꝛ podagra ſpẽaliꝰ ſecũda ibi Siatica uero tertia ibi dolores quidem iuncturarum quarta ibi. Et materia quidẽ ſiccatice.

Prima pars ẽt diuiditur in quatuor qm̃ primo ipſe ponit cauſas euentus doloris iuncturaꝝ ſcõo ipſe ponit corpora que aptiora ſunt ad tales dolores ꝛ cauſas multiplicatõis talium doloꝝ reſpectu alioꝝ dolorũ. tertio ponit uarios modos terminationis quarto ipſe enumerat tẽpora aptiora ad tales dolores cãndos ſcõa ibi. Et aptiora ad hoc tertia ibi. Et multotiens quidem inuiſcãtur quarta ibi. Et aptiora tẽpora prima adhuc i duas qm̃ primo ipſe ponit unam diuiſionem cauſarum talium dolorũ ſcõo ſubdiſtinguit mẽbra prime diuiſionis ſecũda ibi. Amplius diſtinguamus de prima igitur pte ponendo unã diuiſionem generalem cauſarũ dixit. Cauſa patiens in his egritudinib⁹ ẽ membrũ ſuſcipiens ꝛ cauſa efficiens ſunt cõplexiones ꝛ materie male ꝛ cauſa inſtrumentalis ẽ dillatatio meatuũ naturaliũ accidentalis aut ex creatione aut euentus complexionũ nõ naturaliũ quas accidere fecit mot⁹ ꝛ vacuitas ꝛ raritas accidentalis aut pp creationem ſicut eſt in carnib⁹ glandoſis. Pro intellectu ptis eſt attendendũ quod apud auctores medicine reperiũtur in doloribus iuncturarum quidã ẽmi medicinales appropriati. Nam reperiuntur iſti termi gutta artetica ciragia ſciatica ꝛ podagra. Artetica proprie ẽ paſſio in pluribus iuncturis ſimul cũ in oĩbus vel ſaltem pluribus vt in iuncturis colli dorſi manuũ pedum ꝛ ſimilium ꝛ dicitur artetica ab artus qõ ẽ iunctura vel cõcatenatio quod idem eſt qꝛ iuncture cum ligamentis ↄcatenantur ꝛ teneo tenes quaſi idem ſonet artetica quod dolor tenẽs artus vel cõcatenationes vel iũcturas ꝛ talis dolor plurimũ iuncturaꝝ proprie ẽt dicitur gutta vel ſtilicidiũ quia talis dolor plurimũ iuncturarũ ſimul fit potiſſimum per defluxũ humorũ ad iuncturas ꝛ ñ fit talis dolor per viam paulatine congeſtiõis humorum in talibus iuncturis qm̃ non fit veriſimile omnia membra iuncturarũ eſſe equaliter debilia in digerendo male ꝛ indebite ſuperfluum expellẽdo. Sed ſi ſtante in uenis plectoria vt plenitudie ſanguinis ꝛ aliorum humorũ tunc nõ ↄtenti debite in eis p poros venarũ ꝛ mẽbroꝝ defluũt ad iuncturas plures ſimul cũ quo etiã ſtat quod ad iuncturas tantũ pedũ vel manũ fluant ꝛ ſic patet qõ artetica ꝛ gutta vt multum fuerit per viam defluxus vbi dolores aliarũ iuncturarũ particularum aliquando fiunt per viã paulatine ↄgeſtiõis. Aduerte tamen qõ multi alij morbi a doloribus iuncturarũ fiant vtplurimũ p viam defluxus vt paraliſis ſquinãtia obtolmia ꝛ ſimiles nõ tñ appellãtur gutta vel ſtilicidiũ ſic dolor iuncturarũ a tali cauſa ꝛ ratio ſumi poteſt ex hoc qꝛ deflux⁹ materie ad iuncturas magis aſſimilatur ſtilicidio vel gutte q̃ flux⁹ materie ad alia mẽbra quoniã licet in iuncturis ſit manifeſta ↄcauitas ꝛ ſic uideant' ad ſuſceptionem ſupfluitatum diſpoſite tñ ex alia pte natura muniuit iuncturas deſup muſculis ꝛ ligamentis miro modo ↄteſtis ad eas roborandas vnde difficulter fit tranſitus materie intra iuncturam ꝛ ſic paulatine deſtillat ꝛ ſic ↄuenĩcter gutta dici poteſt non ſic eſt defluxu ad alia membra artetica igitur ꝛ gutta proprie ſunt noĩa ſinonima.

Ciragra ẽ proprie dolor in iuncturis manuũ cũ cubitis vel cum digitis ꝛ dicitur ciragra a ciros qõ eſt manus ꝛ gradior rís quaſi ſupgradiens man⁹ ſicut ciromantia dicitur ars docens diſpoſitiones hominũ p venas ꝛ lineas ꝛ figuras manuũ. Siatica dicitur proprie dolor circa ancham maxime cũ a iunctura icipit anche ꝛ deſcendit ad coſſam ꝛ aliquãdo uſqꝫ ad genu vel calchaneum extẽditur. In ancha aũt tria conſiderantur. ſ. primo ſuperior pars oſſis coſſe ꝛ vocatur vertebrũ ꝛ os rotundum a vertendo. qꝛ vertitur in gradiẽdo i cõcauitate oſſis ſuperioris ſibi contigui ꝛ illa concauitas qõ ẽ ſcõum in ancha ↄſideratũ dicitur piſſis vel ſia eſt tertio ligamentũ ligans vertebrum cum piſcide vel ſia vnde fit iunctura. Sunt ẽt muſculi circũuoluentes dictã iuncturã ꝛ hoc totũ appellatur ancha dolor igitur factus in muſculis ſuperioribus huius iuncture ꝛ nõ in oſſibus dictis neqꝫ in ligamẽto vt quidam dixerũt cũ ſit natura creatum inſenſibile pp fines colligendos prima primi dicitur dolor ſciaticus pp ↄcauitatẽ dicte iuncture que dicta eſt ſia. Siatica igitur eſt dolor ſiam tenens ad modum dictum podagra aũt eſt dolor in articulis pedum ꝛ calcaneis vnde dicitur podagra quaſi dolor pedum ſupgradiens. Secũdo notãdum quod. d. A. circa hanc ptem enumerando cauſas horũ dolorũ ſolum enumerauit cauſas in duplici genere cãrum. ſ. in genere cauſe efficiẽtis ꝛ materialis per ſe vel reductiue nullam faciens mentionem de cauſa formali uel finali ꝛ hoc nõnter fecit quia ſecũdum ueritatem harum duarũ cauſarum tantum ſumitur uaria indicatio de ingenio curatiuo nam finis egritudinis ſemper eſt idem ut leſio operationis ꝛ ideo ſemper vna manet intentio que eſt reductio ad operationem naturalem hec aũt reductio inducitur multipliciter uariando intentiones ſecundũ uarietatem cãrum

efficientiū vel materialiū ſecūdū.n.varietatē illa rū ſumittitur varia ellectio triū regulaꝝ principa liter facientiū ad igeniū curatiuū.ſ.de qualitate medicine ꝛ quātitate eius ꝛ hora ipſius ꝺ quibus clara fit mentio quarta primi ca. i. In his tribus tota vis principaliter curationis exiſtit vt ibidem hꝫ videri. Idem dico de cauſa formali que licet alia ſit in alio ꝛ alio morbo qꝛ tamē varietas cu rationis ab illis duab⁹ cauſis tm̄ ſumittitur vel ad illas tantū reduci pōt iō de illis tantū faciens mē tionē ſufficienter factā exiſtit qꝺ aūt per ꝯſidera tionē illarū tantū cauſaꝝ ſufficienter habeatur regule de igenio curatiuo patebit ꝯſideranti ꝛ vi denti que ſcribuntur loco allegato. vlterius itelli gendū qꝺ in enumerādo dictas cauſas enumera uit principales ꝛ inſtrumētales in vtroqꝫ genere ꝛ de principalibus efficientibus imediatas ꝛ me diatas mēbrum.n.ſuſcipiens.i.in quo ſubiectiue eſt dolor eſt cauſa materialis pricipalis ꝛ imedia ta talis egritudinis diliatatio aūt meatuū ſiue ſit naturalis ex creatōe ſiue accidentalis ex tp̄re vt ex receptione medicinarū aperitiuarū iſta eſt cā inſtrumentalis reducibilis ad genus cauſe mate rialis ꝛ ſubiectiue vtꝫ complexiones aūt male ꝛ materie male ſunt cauſe principales effectiue ſi ſint in iunctura dolente imediate ꝛ ſi ſint i aliquo principali membro ſunt cauſe pricipales ꝛ media te qm̄ pp malam cōplexionē membri principalis multiplicātur male materie ꝛ tādem a fortitudi ne membri expelluntur ad debilia vt iuncturas ꝛ ſic ſunt cauſe principales effectiue mediāte dolo ris iuncturarū motus aūt ꝛ vacuitas.i.inanitio di ſponētes ad inflammationē ꝛ ad malam cōplexio nem ꝛ curſum materierū ſunt cauſe iſtrumētales tenētes ſe ex parte cauſe efficientis ꝛ hoc intelli gi poteſt ꝛ mediate ꝛ imediate ſcꝺꝫ qꝺ dicta cō plexio acquiri pōt aliqꝺ principaliū membrorū vl̄ membris ipſis dolentibus motus tamen ēt eſſe pt̄ cauſa iſtrumētalis tenēs ſe ex cauſe pte materia lis pro quanto pp motū membro debilitato ꝛ ſu per calefacto ipſum fit diſpoſitū ad facile ſuper fluitates recipieñ. Idē dico de vacuatione ꝛ ina nitione pp quod dixit. G.ſecūdo ꝓnoſticorū circa finem comento.lxv.in fine comenti qꝺ effuſio hu morum ad membra que mouentur ꝛ calefiūt eſt facilior. Et ex his apparet clara lr̄a lege eam. Cauſa patiens.i.materialis ꝛ ſubiectiua in huiuſ modi egritudinib⁹.ſ.articulorum ē mēbrorū ſuſci piens.i.principalis ꝛ cauſa efficiens ſunt comple xiones ꝛ materie male ita qꝺ male addatur etiā ad complexiones qꝛ male cōplexiōis ſunt cauſa efficiens imediate doloris ſi ſint in membro dolen te. Et cauſa inſtrumentalis.ſ.tenens ſe ex parte cauſe materialis vt membrorū ſuſcipientiū. Eſt dillatatio meatuū naturaliū.i a natura deputato rum ad deferendū ad talia membra nutrimentū accidentalis ut propter medicinas aut ex creatio ne aut euentus complexōū naturaliū quas acci dere facit motus ꝛ vacuitas.i.inatio ſupple ſunt cauſe efficientes imediate vel mediate ſecundū modum dictū ꝛ conſequenter motus ꝛ vacuitas ſunt dictarum cauſarū cauſe inſtrumentales pn̄t etiam vt dictum eſt eſſe cauſe inſtrumentales ꝛ ſe tenere ex pte cauſe ſubiectiue ſicut raritas acci dētalis membro acquiſita vt pp caliditatem vel ex creatione ſicut in carnibus glandoſis eſt cauſa inſtrumentalis ſe tenens ex parte materie qꝛ per has diſpoſitiones membra reduntur apta ad rece ptionem ſupfluitatum ita etiā per malā comple xionē accidentalē ex motu.ſ.mēbro debilitatū di ſponitur ad receptionē ꝛc. Et ſic mala complexio tenebit ſe ex parte cauſe iſtrumētalis materialis iō addidit. Et raritas accidentalis aut pp creatio nem ſicut ē in carnibus glādoſis.i.ſicut iſte ſe te nent ex parte materie ita ēt euentus cōplexionū ꝛc. ſe tenere poſſunt lr̄a fuit aliqualiter difficilis

Amplius diſtinguamus.

In hac parte ipſe ſubdiſtiguit mēbra ſupraſcri pte diōnis ꝛ duo facit qm̄ primo ipſe ſubdiſtiguit primū mēbrū.ſ.tenens ſe ex parte cauſe paſſiue ꝛ materialis ſecundo diſtinguit ſecundū ſe tenēs ex parte cauſe efficiētis ſecunda ibi. Cauſa autē efficiens ꝛ primo ꝯtinuās ſe.cum precedentib⁹ ſe cūdo proſequitur quod itendit ibi mēbrū itaqꝫ ſu ſcipens primo ēt ponit vnā cām cōēꝫ huius cauſe materialis ꝛ eam declarat ſecundo ponit aliā cāꝫ diuerſam ēt in hoc genere ibi aūt cauſa ſui ſitus dicit de ambabus partib⁹ primo. Amplius diſtin guamus vnāquāqꝫ harum diuiſionum diuiſione aliqua.ſ. vnūquodqꝫ membrum diuiſionis. ite rum diſtinguamus ꝛ proſequēdo de cā patiente. Dixit.membrū itaqꝫ ſuſcipiens eſt cā vt eueniāt iſte egritudines.ſ.paſſiue ꝛ materialiter. Aut per debilitatem ſui aut pp malitiam complexionis cō firmate proprie frigide ꝛ debilitatem ſui in creatō ne ſua non ex parte complexionis aut ſupple etiā propter debilitatem complexionalem nō frigidita tis ſed propter vehementiā caliditatis. Addit ꝛ p̄ prie cum accidit ſupple talis mala complexio ca lida propter motum ꝛ per dolores ꝛ per cauſas ex trinſicas vt per morſū venenoſi animalis calidi vel medicamento aliquo calido ſupple tūc ē ma xima cauſa vt membꝝ patiatur huiuſmodi tamē cauſe extrinſice principaliter debilitant pro quan to imprimunt in membro malam complexionē iō addit licet.hec diſpoſitio nō ſit longiqua a diſpōe complexionali de ſcꝺa parte adducēdo aliam cāꝫ paſſibilitatis mēbri dixit. Aut cauſa ſui ſitus ſub membris alijs ꝛ vbi ad ipſum curunt materie per naturaꝫ.i.naturaliter ſupple eſt cauſa talis paſſi bilitatis ideo addit ꝛ propter hoc.i.propter iſtaꝫ cauſam vt propter ſitum deorſum in pedibus mul tiplicantur.ſ.tales dolores. Nota primo quod ex prima parte huius textus colliguntur quedaꝫ que in diuiſione ſuperiore explicite nō poneban tur quia ſupra eſt dictum de cauſis paſſibilitatis in his egritudinibus quod cauſa talis principalis eſt ipſum membrū ꝛ quod cauſa inſtrumentalis eſt dillatatio meatuum ꝛc. ꝛ dicebatur quod ma

le ꝯplexiones indifferēter ex illo textu ita atribui
poterāt ad cām effectiuaꝫ ſicut ad materialē ⁊ ꝙ
raritas accidētalis uel ex creatione uidebatur ꝓ
prijs attribui cauſis inſtrumētalibus q̄ꝫ pricipali
paſſione licet ēt ſibi attribui poſſet. Et iam ibi
explicite colligitur ꝙ debilitas membri eſt cauſa
quodāmodo imediata ⁊ principalis paſſibilitatis
membri ſiue ſit talis ex malitia ꝯplexionis confir
mate ⁊.ſ.ex tempore acquiſite ſiue fuerit talis ex
creatione ſua non ex parte ꝯplexionis quod pōt
dupliciter intelligi uno modo ꝙ membrum ſit ex
creatione debile non ex parte cōplexionis. ymo
ſtante tempamento ꝯplexionali ſtabit debilitas
merito male ꝯpoſitionis ⁊ propter raritateꝫ ⁊ ma
lam texturā uel aliter non ex parte ꝯplexionis.ſ.
acquiſite ſed cōgenite ⁊ naturalis poſſemus etiā
ymaginari gradualem ꝯplexionem temperatam
cum bona ꝯpoſitione in membro ⁊ tñ erit mem
brum debile naturaliter uel propter idebitaꝫ de
pendentiam uel paucitatem menſure ſpirituū re
quiſitorū ad debitam operationē membri uel ꝓp
ter occultam qualitatē habilitanteꝫ ut facile pa
tiatur ut uidebitur in quōculla ſi tales morbi ſint
hereditarij ⁊c. Et ſic erit membrum debile ex
creatione non ex parte ꝯplexionis ſcōm cōmuneꝫ
doctrinam licet ego in hoc fuerim contrarius cō
muni opinioni. In primo tegni igitur colligitur.
Secundo ꝙ talis mala ꝯplexio confirmata ex
tēpore acquiſita tamen quā membꝝ redditur de
bile proprie.i.ut multum eſt complexio frigida ⁊
ratio uero eſt cum talia membra ſint per naturā
ꝯplexionaliter frigida ideo ut multum magis la
buntur ad frigidum q̄ꝫ ad calidum. Colligitur
tertio ꝙ talis malitia ꝯplexionalis qua membruꝫ
redditur interdum debile ex ꝯſequenti paſſibile ē
complexio calida confirmata.ſ. Et hic ſingula
riter notate ꝙ exiſtente homine uerbigr̃a poda
grico a tali mala ꝯplexione confirmata calida cō
tinget medicum uel infirmū ſepe decipi quoniam
eger non percipiet caliditatē in ſe ipſo cum ꝯple
xio talis propter diuturnitatē ſit facta uelud natu
ralis non ſentietur ut diuerſa ꝯplexio ⁊ forte me
dicus per hoc credit cām eſſe frigidam ut cōmu
niter accidere ſolet ⁊ ſi ad tactum percipietur ali
qua caliditas attribuet ipſe alicui materie ſubtili
fluenti propter dolorem ⁊c. Et hoc contingere
pōt.ſ.ut talis mala cōplexio calida confirmetur
propter motum proprie ut multum in itinerātibꝰ
qꝛ non cōſiderabit medicus de tali itineratōe aut
propter dolores qui preceſſerunt ⁊ ibi oportet be
ne ſpeculari qꝛ forte prehexiſtētes dolores habue
runt radicem cām frigidā ⁊ ipſa remota propter
dolores remanſit in membro mala complexio ca
lida cōfirmata unde ⁊c. Et ſic oportet medicū
maxime eſſe diligentem ⁊ hanc credo eſſe unam
cām male curationis podagre diuturne que alias
habuit radicem cām frigidam qꝛ propter longos
dolores eſt membrum debilitatū per ꝯplexionem
calidam ⁊ ſic ab omni cā facile leditur ⁊ dolet ⁊
tunc. Medici exhibent regimen calefactiuum

qꝛ per talia ſolebat dolor aleuiari uel remoueri.
cum non erat dicta confirmata ꝯplexio ⁊ nūc cō
tinuo deterioratur qꝛ uel addit uel ſaltem fouetur
cā debilitatis ⁊c. Notate bene ideo oportebit
ꝙ alia multa diſcurrere ut uidebitur in ca. ſignoꝝ
idem dicatur poſſe euenire propter uſum medicia
rum longo tempore calidaꝝ qꝛ acquiretur in mē
bro ⁊c. Et hoc eſt qō dixit propter cās extrinſi
cas.i.medicinas qūo autem motus ſint cauſa ca
liditatis ⁊ maxime progreſſiuus in membris infe
rioribus ut pedibus manifeſtum eſt primo qꝛ mo
tum euigilato calido exacuitur ſic per quietē ebe
tatur ⁊ ſic ſibi ꝯuicinas partes magis callefacit ⁊
ſanguinem elliquidat. Modum aūt magis per
rationē aſſignabat Albertus magnus circa finem
primi Methau. dicens ſic qō eſt cā ierafactōis ⁊
ſepationis partium eſt cā caloris ſed quādo corpꝰ
mouetur ſuper aliud corpus diſtrahit ⁊ ſeparat
partes ab eo quod ſeparantur ⁊ diſtrahuntur ab
eo partes eius ēt ſi poſſit ſuſcipere ſeparationeꝫ ⁊
ſic alterando naturā educit calorem qui potentia
fuit in materia ſicut omnis forma potentialiter ē
in materia ⁊ hoc modo emicat ignis ex fricatōne
lapidum adinuicem ⁊ ſagita plumbea fricata ad
herens ex baliſtra proiecta liquefit ⁊ hic eſt mo
dus cōmunis motui locali. Alius modus eſt ēt
eius ⁊ appropriatur motui volūtario taliter quia
eo ꝙ natura ad membra motus dirigit ſpiritus ⁊
ſanguinem tanquam inſtrumenta ipſius ⁊ ſic mē
bruꝫ calefit. Alius modus poteſt eſſe quia pro
pter motum mēbrorūꝫ inferiorum maxime ſuper
fluum facta in ſpiritibus reſolutione ⁊ membris
debilitatis nitit̃ natura ſuccurrere ipſis ⁊ ſic ad ip
ſa tranſmittit quibus confortentur inſtrumenta
ſ.ſanguinem ⁊ ſpiritus ⁊ vtplurimum inordinate
vnde fit in ipſis confuſio ⁊ ſuperincenſio acquirit̃
igitur in membro caliditas non naturalis quia nō
conueniens neqꝫ proportionata ꝓ operationibus
membri cum huius totalis caloris cauſa non ſit
ipſa natura vt dictum eſt que ēt ſi ad hanc cōcur
rat hoc ſit ipā ſic neceſſitata ⁊ nō regulariter ope
rante facit ēt motus ad caliditatem innaturalem
maxime membrorum inferiorū cum per motum
agitat̃ in corpore humoribus diſponuntur natura
liter ⁊ deorſuꝫ moueantur ⁊ citius mouentur ſub
tiles ⁊ calidi ⁊c. hec tñ ratio patitur inſtantiam.
ſed ſit hic perſuadens tñ ⁊ ſic ꝑꝑ motum poteſt
acquiri mala complexio calida in membro ⁊ con
firmari vel habituari ēt erit cauſa debilitat̃ ⁊ paſ
ſibilitatis mēbri dolor ē ēt cā caliditatis per hoc
qꝛ cum dolor ſit ſenſatio cāe ꝯtrarie ⁊c. Et uir
tus expulſiua non exeat in actum ſuum ſine ope
ratione niſi cum nocumentū aliquod ſenſerit fit
igitur ut ad ſenſum ꝯtrarie cauſe eam uirtutem i
petuoſſe quodam motu moueri ut cām doloris a
ſe expellat ⁊ talis uirtus expulſiua excitatur non
ſolum in parte proprie dolente ſed etiam in adiacē
tibus partibus que ſecum ꝯpatiuntur unde fit ut
fortiter exprimat ut nociuum a ſe expellat ex qua
quidem expreſſione accidit ſanguinem ⁊ ſpirituꝫ

fluere ad locum dolentē ⁊ ſic ſupercaleſieri ⁊ qr
cum ſit ſenſus ꝯtrarij natura deriuat quaſi in ſu
curſum uocata ſanguinem ⁊ ſpiritū ut fortius ex
pellat quibus pars doloris ſuper caleſit unde i for
ti dolore intrinſico ſit infrigidatio extremitatū ⁊ i
terdum ſincopis propter deriuationē ſanguinis ⁊
ſpirituū ad locum dolentē. Qūo aūt cauſe extrin
ſice alique calefaciant ut medicine calide uľ bal
nea calida ⁊ ſimilia manifeſtū eſt. Secundo
no. ꝙ membro debilitato ſiue a cā frigida ſiue ca
lida ꝯfirmata ſiue ex creatione ipm diſpoſuit ad
hos dolores ēt materiales qꝛ ex ordine nature fit
ut membra fortia expellant ad debilia ⁊ ipa ſic
debilia exiſtentia ulterius expellere non poſſunt.
⁊ ſic materie in loco coarceantur. ēt ſi membrum
ſit debile per ꝯplexionē calidam ꝯtinget ipm plus
atrahere q̄ȝ poſſit debite alterare unde oȝ ipſum
ſuperfluū expelli ab ipſa uirtute expulſiua que ꝑ
portionetur ſue digeſtiue non totū ſuperfluum ex
pellet cum plus ſit atractum q̄ȝ ꝯueniebat ſue di
geſtiue. Et ſi uirtus expulſiua ſit ēt ibecilior q̄ȝ di
geſtiua proportionaliter ēt minus expellet ⁊ ſic
oportebit oīno illud remanere in membro ⁊ cōſe
quenter leſiones inferre penes malitiam quantita
tis ⁊ qualitatis eius qꝺ retentum ē neqȝ ſit ueriſi
mile ut expulſiua ſit fortior q̄ȝ ſua digeſtiua cum
ſibi ſubordinetur que ēt ſi eſſet per accidens for
tior non: propterea ad alia fortiora expellere pote
rit qꝛ illa fortiora non recipient ⁊c. Et ex his
patet capitulū totum clarum qꝺ dicitur in prima
parte qꝺ ēt ſitus ſub alijs membris diſponat ad re
ceptionem ſuperfluitatū manifeſtū eſt lego totaȝ
lr̄am. Continuando igitur dixit. Amplius diſti
guamus unāquāqȝ harum diuiſionū. i. unumqꝺqȝ
membrorū diuiſionis diſtinctione aliqua ⁊ proſe
quitur dicens. Membrum itaqȝ ſuſcipiens eſt cā
. ſ. paſſiua ut eueniāt iſte egritudines aut propter
debilitatem ſui ꝑpter malitiam debilitantem con
firmate. i. habituate ⁊ proprie frigide ꝑpter cām
dictam ⁊ ſupple propter debilitatem ſui i creatio
ne ſua non ex parte cōplexionis ſed ſupple ex par
te male ꝯplexionis ut raritať uel propter indebitā
dependentiā uel ꝑpter paucitatem in mēſura ſpi
rituum ⁊c. ut dicebatur. Addit ⁊ propter uehemē
tiam caliditatis. ſ. fuerit debile. ſ. ex tp̄re iꝺ addit
Et proprie cum accidit per motum ⁊ ꝑpter dolo
res quoniā talis ꝯplexio calida ab huiuſmodi cau
ſis maxime eſt cā talium dolorum ꝑpter cauſas
aſſignatas ⁊ ꝑpter cās extrinſicas ēt. ſ. ſi fiat taľ
mala ꝯplexio calida ē ⁊c. licet hec diuiſio non ſit
longinqua a diuiſione ꝯplexionali qꝛ ad illam re
ducitur ut exponebatur ⁊ addens aliam cām etiā
ſe tenentem ex parte cauſe paſſiue dixit aut cauſa
ſui ſit ſub membris alijs ⁊ ubi ad ipm. i. propter
quem ſitum currūt materie per naturam. i. natu
raliter qꝛ materie ſua grauitate deorſum mouen
tur. Et hanc ſniam ēt ponit Ar̄s prima ꝑble.
vij. ꝑble. Ideo infert correlariū dicens. Et prop
ter hoc multiplicantur in pedibus ⁊ anchis. ſ. ta
les dolores.

Cauſa autem efficiens

In iſta parte ꝑ
ſequitur de alio membro diuiſionis talium doloꝝ
. ſ. de cā efficiente. Et quoniā cauſarū efficientiuȝ
quedam ſe tenent ex parte cauſaꝝ corporalium.
quedam ex parte cārum primitiuaꝝ. primo ponit
cās corporales ſcꝺo magis primitiuas ibi. Et
cauſe diuiſionū quoniā ſupra de cā efficiente cor
porali determinās dixit qꝺ cā efficiens ſunt ꝯple
xiones male. ſ. imateriales ut dicebatur ⁊ materie
male. primo declarat qūo dicte male cōplexiōes
ſint cā. ſcꝺo qūo dicte materie. ut que ſint ille. ſcꝺa
ibi materie uero aut ſunt dixit igitur de pria p̄te.
Cā efficiens aut ē cōplexio corporis totius. ſ. ex
cellens uel inaturalis aut in membro principali.
ſupple calida inflamans aut ſupple talis ꝯplexio
eſt infrigidans congellans aut exicans conſtrigēs
addit ⁊ proprie cum ei admiſcetur humiditas ex
tranea. Pro intellectu huius partis eſt notan
dum qꝺ in hac parte enumerando cās que ſunt cō
plexiones ſine materia ſoluȝ exemplificauit de ta
libus cāis in toto uel in principalibꝰ mēbris nullā
faciens mentionē de cauſis talibus ſubiectiue in
membro dolente exiſtentibus. Et ꝯñter cās tales
mediatas tātum enumerauit ⁊ non imediatas. ⁊
huius cā fuit quoniā illas cās imediatas tanq̄ȝ no
tiſſimas cās effectiuas talium doloꝝ ſupra intelle
xit. Dubium enim non eſt qꝺ mala ꝯplexio diuͤ
ſa in membro ſentiēte ſubiectiue exñs eſt cā effi
ciens doloris illius membri non ita manifeſtū ap
parebat quod mala complexio in membris alijs
a membro dolente ſit cauſa talis doloris. Iꝺ hoc
declarans manifeſtauit qꝺ inmanifeſtum erat ⁊
dubium de manifeſto nullam faciens mentioneȝ
Secūdo notandū qꝺ non poſſit malaȝ comple
xionem humidam eſſe cām taliū dolorū ſicut fiet
aut fecit de reliquis complexionibus qm̄ habetur
ſcꝺa primi de cauſis doloris abſolute cōplexio hu
mida ēt ſubiectiue in membro exiſtens nullo mo
do efficit dolorem multo igitur minus facit dolo
rem in membro non exiſtens ſed mediate tantuȝ
concurrens ſicut alie faciunt quod maxime verū
eſt de dolore forti de quo eſt ſermo. Complexio
tamen calida vel frigida in toto vel in principa
li exiſtens poteſt eſſe cauſa taliuȝ dolorum eſſen
tialiter cōicando ſibi ſimilem quantitatem in ſpē
in membro dolente. ⁊ ſic fiet cauſa doloris ut pȝ
poteſt ēt eſſe cauſa doloris mediate materie tra
hendo materiā calidā uel frigidam ad iuncturas
expellendo ſiccitas aūt ſi fuerit in principali nō ſic
faciliter cōicatur membro dolenti ita ut per ſe do
loreȝ cauſent cum ſit qualitas magis patiens quā
actiua ideo ſi mediate concurrit ad dolorem hoc
magis efficit materiam preſiſtentem conſtringen
do ⁊ ad iūcturas exprimendo quoniam per ſe ma
teriam non generat ⁊ forte ad hunc ſenſum dixit
dominus. A. ſecūda primi loco allegato quod ca
liditas ⁊ frigiditať eſſentialiter cauſant dolorem ⁊
ſiccitas accidentaliter ideo notanter dixit textus
aut exicans ſupple ſiccitas conſtringens ⁊ proprie

cum ei admiſcetur humiditas extranea. Et ſic pꝫ
lr̃a clara lege eam.

Materia uero In hac ſecunda parti cula huius partis ipſe proſequitur de cauſis efficientibus corporalibus materialibus enumerãdo. ſ. materias que efficiũt talem dolorem. ⁊ duo facit quoniã primo facit qꝫ dictum eſt. ſcõo ponit ordinem harum materierũ in cãndo. ſcõm qð multum uel raro ſunt ſicut cãe ſcða ibi. Et plurium quidem fit ⁊c. de prima parte dixit. Materie uero aut ſunt ſãguis ſingularis .i. ſolus aut ſanguis fl̃aticus aut ſanguis colleric⁹ aut ſanguis mel̃icus aut eſt fl̃a ſingulare aut uehementia crudi aut ſingularis aut humor cõpoſitus ex fl̃ate ⁊ collera aut aliquid ex genere collere aut uentoſitas irritata hoc eſt quod dicit.

Pro intellectu partis eſt primo intelligendum ut colligi põt prima primi cap. de humoribus qð dupliciter dicitur uel dici põt ſanguis collericus fl̃aticus uel melancolicus uno modo cum ipſe ſanguis ab intrinſico ↄuertitur ad naturam alicuius talis humoris. ſ. collere fl̃amatis ⁊ melancolie qꝛ .ſ. calleſiat ⁊ exicetur uel infrigidetur ⁊c. // Secundo modo qꝛ ſanguis ab extrinſico admiſceat collera fl̃a uel melancolia ⁊ utroqꝫ modo poſſet intelligere .d. A. cum dixit. Sanguis collericus fl̃aticus ⁊c. maxime tamen intellexit ſecũdo mõ.

Nõm ſcõo qꝫ ex uerbis .d. A. expreſſe colligitur qð ex omni humore tanqꝫ ex materia fieri põt dolor iuncturarũ qꝛ humor quilibet aut eſt ſanguis ſingularis .i. ſol⁹ aut fl̃a ſingulare. ſ. naturale aut alius humor crudus ſiue ſit fl̃a aqueũ ſiue gipſeũ uel aliud ſimplex fl̃a innaturale uel mel̃ia inaturalis ex humore crudo ↄgellationẽ maxime generatam aut melancolia naturalis que ſingulariter iter humores naturales dicitur cruda ubi ſit ſola ⁊ ſingularis aut aliquid ex genere collere ſiue fuerit naturalis ſiue inaturalis ⁊ hoc ſiue ſub forma ſit collere exñs ſiue ſit facta melancolia per aduſtionem nam quelibet taliũ eſt aliquid de genere collere quoniã melancolia per aduſtionem cãta appellatur colera nigra aut eſt humor mixtus ex collera ⁊ fl̃ate aut ex collera ⁊ mel̃ia ⁊c. non apparet qð nullus reperiatur humor neqꝫ ſimplex. neqꝫ cõpoſitus licet multiplex ⁊ uaria fieri poſſit talium humorũ cõpoſitio qꝛ aliqñ fl̃a collã dñatur ⁊ aliqñ econtra ⁊ aliqñ eſt duoꝝ tantũ aliquando trium ⁊ interdũ oĩum humoꝝ eſt ↄpoſitio uariari ẽt põt talis ↄpoſitio ex parte multiplicis diuerſitatis in diuerſis ſpẽbus fl̃aticis collere ⁊ melancolie ut patet. Hos aũt modos omnes explicite uel iplicite poſuit .d. A. in textu primo quidem dixit explicite de ſanguine puro ſine alio humore per hoc qð dixit ſanguis ſingularis dixit ẽt explicite ð ſanguine cum aliis humoribus mixto per hoc quod dixit aut ſanguis fl̃aticus collericus ⁊c. ut exponebatur in nõto ſuperiori fecit ẽt mentionẽ de fl̃a ſolum poteſt eſſe cã per hoc quod dixit aut fl̃a ſingulare. Explicuit ẽt qñ o mel̃ia per ſe natural' maxime põt eſſe cã per hoc qð dixit aut ſingl̃is. ſ. ſingul̃is crudi. addit ſingl̃is .i. per ſe implicite. ut innuat qꝫ oĩs humor frigidus qui non eſt fl̃a naturale uel mel̃ia naturalis ſiue ſit aquoſitas ſiue aliud fl̃a naturale uel mel̃ia inaturalis non aduſta põt eſſe cã per hoc quod dixit aut uehementia crudi iplicite ⁊ inuebat qꝫ omnis humor ſimplex calid⁹ qui non eſt ſanguis põt eſſe ſic cã per hoc quod dixit aut aliquid ex genere collere includens ⁊ naturalem ⁊ preter naturã ⁊ melancoliã aduſtam ut dictum ẽ cum quilibet talis ſub noĩe collere dedit ẽt intelligere oẽm ↄpoſitionez unius humoris cũ alio uel pluꝛ per hoc quod dixit aut cõpoſitus ex fl̃ate ⁊ collera. Innuebat ↄſequenter oẽm poſſibilem ↄpoſitionẽ humorũ. De hac tamen ſpecialẽ facit mentionẽ tanqꝫ de ea que eſt utplurimũ cã talium doloꝝ ut in fen uidebitur. Addit etiã aliaz poſſibilem cãm talium dolorum non humoralem que eſt ſepe ↄtingens ⁊ eſt uentoſitas irritata .i. ipulſa cohartata ⁊ ↄſtricta inter iuncturas. Et ſic patet quod oĩs cã humoralis ⁊ uentoſitas eſſe põt cã talium dolorum. non ergo mirandũ propter maxime multiplicem ⁊ diuerſam humoꝝ ↄpoſitõm ſi tales morbi aliqñ ſunt tarde curationis lege litteram qꝛ iam clara eſt.

Et plurimuz In hac ſecunda parti cula huius partis ipſe ponit ordinem haꝝ materieꝝ in cãndo hos dolores dicẽs. Et plurimũ qðẽ fit ex fl̃ate ⁊ collera deide a crudo deiñ a ſanguie pꝫ a collã ⁊ raro fit a mſ̃ia

Pro intellectu part̃ oꝛitur dubitando quoniã non apparet quod talis ſit ordo in cãndo dictos dolores. Primo quidẽ uidetur quod fl̃a ut plurimum ſit in cauſa quoniam cuz mẽbra iuncturarum ſint naturaliter debilia non apta propriũ nutrimentũ cõuenienter digereꝛ uidetur quod p uiã indigeſtionis debeant materie fl̃atice in illis magis multiplicari ⁊ ex conſequenti debent eſſe cauſa talium doloꝝ. Secundo uidetur quod collera magis debeat eſſe cauſa quoniam cuz materia collerica ſit iter omnes humores magis mobilis uidetur quod ipſa pp ipſius facilem curſuz ad iuncturas utplurimum ſit cauſa talium doloꝝ.

Tertio apparet qð ſanguis plurimũ debeat eẽ cauſa quoniã multo maior eſt menſura ſanguis in toto qꝫ alioꝝ humorum ⁊ per conſequẽs citi⁹ ſuperhabundat i corpore aliis humoribus ⁊ exinde ſequitur quod magis debet ad iuncturas fluere ⁊ ſic eẽ magis cauſa doloris ⁊c. Pro reſponſione igitur ẽ pꝛio intelligendum quod mã faciẽs dolorem iuncturarum ⁊ in iuncturis exiſtens differenter ⁊ uario modo ibidez eſt contenta uel qꝛ per uiam indigeſtionis ⁊ paulatine congeſtionis eſt ibidem agregata uel eſt aliunde fluxa. do. A. autem quod cum ponit ordinem taliuz materieꝝ i cãndo maxie intellexit de fluxa materia uel fluẽte. Et hoc⁹ qꝛ tales dolores magis fiunt a materia currente uel expulſa quã a materia ibidem cõgeſta. Secundo notãdum in corpore naturaliter diſpoſito ⁊ debito utente regimẽ plus ẽ de ſanguine quaz fl̃ate et plus de fl̃ate quã collera et plus

de collera ꝗ̃ꝫ melᷓia cum ſanguinis ſit nature con
formior ⁊ melᷓia minime uite ꝯformis ⁊ alij duo
medij ſm medium modū i ordine dicto imo dicūt
aliqui ⁊ eſt multum probabile ꝙ ſm quādā ꝯiec
turam ueritati propinquā pōt dici ꝙ ſanguis ē du
plus reſpectu flᷓatis ⁊ flᷓa duplum reſpectu collere
⁊ collera dupla reſpectu melᷓie hoc tñ ſciᷓr pūctua
liter eſſꝫ ualde difficile hoc totum intelligitur de
humoribus naturalibus ⁊ in corpore debito utēte
regimine ꝙ dico pro tanto qꝛ hodie propter inglu
uiem ⁊ guloſitatē hominū plus ſumentes ꝗ̃ꝫ poſ
ſint digerere ⁊ ēt in alijs malum regimen utētes
ut exercitio uel coitu ut dixit. H. vi. affo. i ꝯmēto
illius affo. Eunuchi non podagrizant ⁊c. ueriſimi
liter de flᷓate per uiam indigeſtionis tātū multipli
catur ut ipm flᷓa non talē habeat ad ſanguinē ha
bitudinē ⁊ ad collᷓam ut ſanguis ad eum habeat
proportionē duplā imo multo breuē ut forte ſexq̄l
teraꝫ ⁊ ipm flᷓa non ſolū ſit duplū ad collerā imo
forte triplū uel quatruplū maxime dico in nr̄o cli
mate ⁊ hoc flᷓa per uiam indigeſtionis multiplica
tum appellatur hic ab. d. A. crudum qꝛ per uiam
cruditatis ⁊ īdigeſtionis multiplicatū. Tertio
nō. ꝙ collera cum ſit humor ſubtilis ⁊ calidus ex
ſui natura cū mouetur magis mouetur ad exterio
ra ⁊ ad circūferentiā ꝗ̃ꝫ ad interiora pꝫ. Ex his
itaqꝫ ſolui poſſunt difficultates dico igitur cuꝫ te
ſtu primo ꝙ plurimū ſit ex flāte cū collera qꝛ fleg
ma naturaliter quodāmodo mouetur ad iūcturaſ
ne motu iuncturaꝝ ⁊ calore acquiſito ipis areſcāt
imo ad humectādum ordiauit natura flegma ad
illas morari iſtud tñ ueꝝ ē de flāte naturali. In
hac tñ utilitate ēt cōicat flā aqueū inaturale ueꝝ
qꝛ illud flegma ē materia doloris iuncturaꝝ ē ut
plurimū ꝑ uiā indigeſtionis multiplicatū ꝙ uiſco
ſitate participat ⁊ groſſitie ⁊ tale non pōt niſi ſub
tilietur faciliter penetraret ad iuncturas propter
circūſtantia membra dictas iuncturas ſtricte alli
gantia ut ſupra dictū ē ſubtiliatur aūt ꝯueniēter
per collerā iō plurimū talis dolor fit a flegmate ⁊
collera per flegma itelligitur flegma quodlibet in
differenſ inaturale deinde fit a crudo. i. flegmate
ſubtili aqueo qȯ cruditati maxime uidetur attine
re quoniā tale ēt ſine miſtione collere fluere pōt
ad iuncturas. Sed ſi tu dices cum tale flegma
aqueū maxime per indigeſtionē cauſetur ⁊ de ſe
poſſit ad iuncturas fluere uidetur qȯ ipm utpluri
mum ſit cā taliū doloꝝ dicatur ꝙ non plus ō iſto
flegmate generatur ꝗ̃ꝫ de oībus alijs flegmatibus
inaturalibus ſimul quoniā ex multiplici uarietate
in regimine ⁊ uarietate corporū per indigeſtioneꝫ
uarie ſpēs flegmatis generari poſſunt. Iccirco ex
uarijs ſpēbꝰ flegmaticis cā collera alijs a flegma
te crudo utplurimū fit talis dolor ꝗ̃ꝫ ex flegmate
crudo deinde fit a crudo ꝓpter cām dictam. Et
ſm hoc ſolutū ē ad primas duas difficultates.

Ad primā dicitur ꝙ in propoſito ſermo ē de ma
teriebus que dolores efficiunt ꝑ uiā defluxus de
colore facto ꝑ uiā ꝯgeſtionis ar. ꝯcludit uerum.
Ad ſm dicitur qȯ licet collera ſit maxime inter
humores mobilis tñ ipſa ſui ſubtilitate ⁊ calidita
te magis ad alias regiones mouetur ꝗ̃ꝫ ad iunctu
ras unde maxime mouetur ad cutim ⁊ facit ſudo
rē uel aliqñ ſi multū habūdauerit facit ycteritiā ſe
pe ēt mouetᷓ ad os ſtomaci ⁊ uomitu educitᷓ. Ad
ꝫtiū dr̄ qȯ lꝫ ſāguis ſit multo āplior i ꝗ̃ꝫtitate alijs
humoribꝰ tñ ex alia ꝑte dico qȯ ſic eſſe fuit neceſ
ſarium ꝓpter reſtauratōm eius quod ꝯtinuo diſ
ſoluitur ⁊ ſi dicatur aptus ēt ex cibarijs magis in
toto multiplicari dico qȯ ſi multiplicatur ēt in mē
bra aptus ē tranſmutari. unde tunc membra ma
xime carniforia magnificātur ſm qȯ ⁊ ipſe multi
plicatur ⁊ ꝑ ꝯñs non ſuperfluit ita ut a uirtute ad
iuncturas expellatur ſic fit de alijs cum multipli
cantur poſſet tñ ex regimine ipinguatiuo ex ꝑte ci
borum ⁊ dimiſione exercitij ita multiplicare i ue
nis ⁊ facta uenaꝝ extenſione dillatatis poris uena
rum diſcurrat extra uenas ⁊ fluat ad iuncturas.
Et ex hac cā ſepe euenire ſolet in uiris conſula
ribus ⁊ multis religioſis qui cibarijs dellicatis ⁊
vinis precioſis multum habundant. Poſtea uten
tes ſtudio ⁊ cogitatōibꝰ modico utūtᷓ exercitio. Et
ꝯñter probibita reſolutiōe ⁊ multiplicato ſangui
ne tandem deueniūt ad illam habundantiaꝫ ⁊c.
Pōt ēt iſtud ꝯtingere ex priuatione alicuius
euacuationis fieri ſolide de ipſo ſanguine ſicut re
tentis emoroydibus que ꝑiſmaliter fluere ſole
bant vel retentis meſtruis in muliere. Poſſet
ēt hoc ꝯtingere ex debilitate atractiue alicuius ꝑ
ticularis membri non atrahentis ſanguineꝫ ꝯſue
tum vñ epate tm̄ de ſanguine generante ſicut ſo
lebat ⁊ nō actracto tm̄ de ſanguine ad membra
ſuperhabundat in menſura ⁊c. Et iſtum caſuꝫ po
ſuit Auerois ſingularē quarto colliget ca. xxxvi.
de quodam patiente fluxum ſanguis cuius cauſa
latuit medicos multo tempore tandeꝫ ipſe cogno
uit quod cauſa erat debilitas atractiue ⁊ digeſti
ue vnius brachij infirmi ⁊c. Iſte tamen cauſe
ut minus ſunt cauſe generationis dictorum dolo
rum quam flegma cum collera vel flᷓa crudum
qꝛ raro deuenitur ad iſtā exteñ venaꝝ qꝛ antequā
ad eā perueniatur ſepe ſuꝑcaleſit ſanguis vel pu
treſit: ⁊ fit febris ſanguinea alterius generis: ⁊ ex
debito regimē exhibito in talibꝰ febribus minora
tur dicta menſura ⁊c. Ex his igitur ſolutuꝫ ſit ad
difficultatē. Ex hijs etiā verificatꝰ eſt ordo. d.
A. in talibus materiebꝰ in cauſando hos dolores
quoniā primū eſt materia ꝑ viā defluxus flᷓa cum
collera ꝓpt̄ ſubtiliari flᷓa a collera: poſtea flegma
aqueū: deinde ſanguis: poſtea collera: que licet
ſit mobilior ꝗ̃ꝫ ſanguis tamen ꝓpter cauſas dictas
rarius mouetur ad iuncturas: hoc intelligitur de
collera pura forte qȯ collera groſſa ex miſtōe flᷓa
tis: vt vitelina magis eſt cā: ꝗ̃ꝫ ſolus ſanguis ꝓpt̄
illas cauſas que dicte ſunt: raro autē melancolia
eſt cauſa per uiā defluxus ⁊ hoc ꝓpter reſtreitatē
materie imobilitatem ⁊ groſitieꝫ eius. Notate ta
men ⁊ ſingulariᷓ quod licet rarius fluat materia
melᷓia ad iuncturas unde fiat dolor ⁊c. ut dictum
eſt tamē ex hoc non ſequitur quod pautiores re

periantur podagrici uel ciragrici ex materia me
lancolica q̄ȝ ex alia materia imo ſtat oppoſitum
⁊ credo utplurimū ↄtingere.ſ.qđ plures reperian
tur podagrici uel ciragrici ex materia mel'ica q̄ȝ
ex alia materia ⁊ hoc ideo eſt non qꝛ materia pri
cipaliter fluxa fuerit mel'ia ſȝ alia materia ut fleg
matica uel ſanguinea ſed ꝑpter tēporis diuturni
tatem fit mel'ia uel per uiam ↄgellationis ut q̄ fit
ex fl'ate crudo ⁊ maxime ſi illud fl'a genitum eſſȝ
ex cibis crudis ⁊ frigidis ut latucis cucurbit̃ citru
lis ⁊ alijs fructibus nam tale fl'a in membris frigi
dis longo tēpore exiſtens ↄgellatur ⁊ exp̄ſſo humi
do remanet mel'ia. Ex ſanguine aūt uel ex fl'ate
cum mel'ia mixto uel fl'ate ſalſo ſi cauſetur ſepe
propter malū regimen materia aduritur ⁊ ſubtile
reſoluitur ⁊ groſſum inceneratur ⁊ manet materia
melancolica aduſta ⁊ ſepe ↄtingit ꝑpter balnea
ſulfurea uel aluminoſſa uel inunctiones multū re
ſolutiuas non appoſitas ſecum humectatiuis uel
ꝑpter poni in furno ut quidam ↄſilio ydiotarum
fecerunt ſicut euenit magnifico dño Antonio de
triuultio Mediolañ ꝑpter enim talia ⁊ ſi materie
dictoꝝ morboꝝ non fuiſſent a principio melancoli
ce.ſ.ſanguinee uel fl'ate ⁊ ex parte materie fuiſſēt
ſatis ſalubres tñ nunc dicte materie uitio mali re
giminis facte ſunt mel'ice ⁊ morbi facti ſunt icura
biles. Et hoc potiſſimū accidit in ↄplexionibus ca
lidis ꝑpter reſolutionem que fit in materia .unde
ſicut fl'a cum exicatur fit ſicut lapis ita ſi ſanguis
fuerit in cā ⁊ exicetur fit ſicut caro. Concludo
igitur qđ licet materia fluens raro fit mel'ica tamē
plures reperiūtur laborantes ex materia mel'ica
q̄ȝ ex alia materia qꝛ cum alijs materiebus ſepe fit
ſalus q̄ȝ cum ad hanc deuentū eſt aſſociantur uſq̄ȝ
ad mortem ⁊ ſic patet l'ra clara lege tu illam. Se
quitur illa pars.

Et cauſe diuiſionum. In iſta parte auc
tor qꝛ ſupra manifeſtauit in genere cauſe efficien
tis cās ſe tenentes ex parte cārum primitiuarum.
qꝛ cauſe de quibus fit ſermo inferius aut ſunt uere
primitiue aut ad eas reducibiles ut patebit ↄſide
ranti prima pars pōt diuidi in tot particulas quot
cās particulares poſuit duo tñ principaliter facit.
primo facit qđ dictum eſt ſcđo epillogādo enume
rat in hoc genere omnes cās talium doloꝝ ſ'a ibi.
Et ſi adiuuent. De prima parte igitur dixit cauſe
diuiſionum huius cauſe.i.cāe diuiſionum.i.mem
brum diuiſionis huius cāe.ſ.efficient̃.ſ.eſt qđ cāꝝ
efficientium quedam ſunt uel uere primitiue uel
ad eas reducibiles ⁊ ſupple talium quedam ſunt
cauſe preterite.ſ.ex morbis precedentibus ⁊c.

Et nota hic qꝫ licet apud auctores medicie iſta
noīa catarus ⁊ coriza ſint termini differentes ſ'm
genus ⁊ ſpēm quoniā catarus ⁊ ſi generaliter dica
tur de fluxo materie humoralis de uno mēbro ad
aliud membrum qđ ſub ipſo continetur ſ'a primi
doc. prima cap. tñ proprie dixit fluxum ut a parti
culari membro ad inferiora ut a cerebro ⁊ simili
ter coriza licet differant quoniā catarus dixit talis
fluxum materie ad inferiora non per uiam naſſi.
coriza uero dicit de fluxu per uiam naſſi ⁊ maxie
de materia ſubtili ut expreſſe colligitur a.d.A.5
tertij cap. de coriza ⁊ cataro in principio cal'i ⁊ ſic
catarus uidetur i plus ſe habere q̄ȝ corizia. In
propoſito tñ ſumuntur ut termini ſynonimi ut di
cant defluxum a cerebro ad inferiora ⁊ ſi inter
hos terminos eſt diſtinctio illa eſt ex parte mate
rie catarus dicat defluxum materie groſſioris :⁊
corriza defluxū materie ſubtilis aquee: quomodo
aūt huiuſmodi catarus ⁊ corriza ſint cauſe talium
dolorū preterite: patet ex hoc quoniā precedētibꝰ
his ſignificatur materiā fluxiſſe ad inferiora ⁊ cō
ſequenter ad iuncturas ⁊ ſic ꝑ uiam debilitatis ac
quiſite in iuncturis etiam per viā defluxus mate
rie corriza uel catarus poterunt eſſe cauſe pre
terite talium doloruȝ quia imediate non ſemper
ſunt cauſe talium doloruȝ cuȝ non ſemper ad iun
cturas fiat defluxus ſȝ continuato defluxu ut ml'
tum fiet fluxus etiam ad iuncturas precipue pe
dum ꝑpter cauſas ſupra aſſignatas et dici poteſt
qꝫ fluente materia ad mēbra naturalia uerbi gra
tia ad ſtomacum uel epar ꝑꝑ debilitatem acquiſi
tam in talibus membris multiplicatis conſequē
ter materiebus in toto per uiam indigeſtionis di
ctorum membrorum facta deinde conſequent̃ ex
pulſione materierū ad iuncturas tunc catari ⁊ co
rizie fuer̃ cauſe preterite talium dolorū ut patet.
Conſequenter continuando in talibus cauſis po
nit illam cām preteritam ⁊ declarat modum eius
dicens. Et curatio collice ſ'm modum in quo cō
fortantur inteſtina ſupple eſt de cauſis preteritis
talium dolorum ⁊ declarando dixit. Et expellunt
ſuperfluitates conſuetas.i.propter hanc ↄfortatio
nem ipſis inteſtinis ↄfortatis ⁊ fortioribꝰ factis ex
pellunt ſuperfluitates ſupple quas aliūde ſolebāt
recipere ⁊ non recipiunt eas ꝑꝑ fortitudinem ipſo
ruȝ unde fit qꝫ dicte ſuperfluitates ad alias ptes
expelluntur ⁊ maxime debiles quales ſunt extre
mitates que ꝑꝑ debilitatem recipient ideo addit
continuādo qr̃ expelluntur ad extremitates ⁊ ſic
ad earum iuncturas ⁊c. Et ſic eſt clara littera de
claretur quomodo aliqñ in collica ↄfortātur inte
ſtina pro cuius intellectu breuiter aduerte quod
licet in collica coniungatur oppilatio quoniā i ea
ſemper difficilis fit exitus eius quod debet egredi
per naturam ut xvi. tertii in principio capituli ⁊
exinde ab hac intentione conueniunt de oppillan
tia ⁊ rara facientia ⁊ ſic non confortantia tamen
excellentes medici poſtquam adimpleuerūt hāc
intentionem ut ſit uenter factus leuis mitigata ēt
diſpoſitione inteſtinali doloroſa tunc uertunt ſe
ad aliam intentionem.ſ.ad confortationeȝ inteſti
norū cum puluere.ſ.inteſtini lupi ⁊ cum criſteriis
factis ex decoctione inteſtinorum caſtrati ⁊ ſimili
bus confortatiuis ad quam intentionem ſepe ad
minus paucā aduertentes non intēdūt circa quā
niſi intendatur fit debilitatis inteſtinis ⁊ ex dolo
re precedente ⁊ ex denudatione ipſorum ineſtino
rum facta propter fortia criſtera abſtergentia q̄

cunqꝫ modica uentoſitas per inteſtina tranſiens i
primit doloꝛem inteſtinoꝝ imo fortius perfecta iã
digeſtione ſtomaci ut poſt ſex uel ſeptez hoꝛas ab
ſumpto cibo cum pars groſſa ſequeſtratur a ſub
tili ⁊ groſſa in inteſtinis recipitur tunc infirmi ici
piunt ẽt dolere ⁊ medici intendẽtes remouere do
lorem ꝯtinuo pꝛoſequũtur cum abſtergentibus ⁊
mondificantibus ipſa inteſtina ⁊ ſic ſemper magis
debilitant. unde ſi procedimus cum ꝯfortantibus
ut dictum eſt foꝛtificantur inteſtina ⁊ curãtur. Et
pro intentione iſta ego iſto anno. 1452. cum eſſem
ad M'l'm uocatus in tribus nobilibus uiris acqui
ſiui maximum honoꝛem ⁊ fructum ẽt nobilez vn
de bene notate ⁊ ꝯtra iſtum canonẽ incedunt me
dici torpidi ut dixit. d. A. fa primi doc. fa de cãis
doloris abſolute in fine ubi dicit ⁊ eſt textus ſingu
laris. Eſt etiam poſt cum doloꝛem remanet ali
quid quod ſenſum habet doloris nec tamen eſt do
loꝛ certus ſed eſt ex ſuma reꝝ que per ſe reſoluun
tur ⁊ toꝛpidus quidem in medicãdo laborat ⁊ no
cet ei. credo ꝙ pꝛopꝛie loquatur in cañ iſto lege to
tam iſtam pꝛimam partem.

Et de cauſis eius In hac ſecunda
parte huius par
tis ipſe enumerans cãs magis ſe tenentes ex pꝛe
cãrum pñtium qꝛ non ex parte moꝛboꝛum prece
dentium ⁊ diuidi poteſt in tot partes quot ipe enu
merat partes patebunt dicit de prima parte ⁊ de
cauſis eius iterum in genere cauſe. ſ. efficientis ⁊
pꝛimitiuis. ſunt cibi generantes genus faciens eue
nire doloꝛem illum materierum. i. cibi facientes
ex natura ſui humorem pꝛopoꝛtionatum ad gene
rationem hoꝝ doloꝛum. Sicut uerbigfa cibi qui
uel pꝛopter groſſitiem uel uiſcoſitatez uel aqueita
tem multiplicant fl'a qð plerunqꝫ eſt cauſa mate
rialis talium doloꝛum uel ſolum uel cum collera
mixta ut ſupra dictum eſt. Ideo expoſuit Ghirar
dus in gloſa exterioꝛe ly materierum. i. ex materie
bus cibi igitur generantes genus pꝛopoꝛtionatum
materierum uel ex materiebus talium doloꝛum
ut dictum eſt ſunt de cauſis pꝛimitiuis hoꝛum do
loꝛum. Addit ⁊ paucitas digeſtionis ſupple unde
cunqꝫ fiat ſiue ex parte cibi in ſe ut dictuz eſt ſiue
ex parte ſtomaci in ſe qꝛ. ſ. pꝛopter malitiam com
plexionis ſit in uirtute debilis ſiue ſit ex rebus ac
cidentibus ſuperuenientibus digeſtionẽ impediẽ
tibꝰ de qbꝰ oĩbꝰ cãis clare locutꝰ ẽ. ꝫ. iz. tertij trac
tatu tertio i pꝛimis tribꝰ cap. tal' puitas digeſtiõis
eſt cauſa talium doloꝛũ multiplicando materias
fl'aticas ⁊c. cũ diminuta digeſtio faciat ad fl'atis
generationẽ pꝛima pꝛimi ex quo fl'a ẽ ſanguis di
minute decoctus tñ. d. A. h ſolũ numerat cauſas
diminute vel coꝛrupte digeſtionis extriſicas ⁊ pri
mitiuas ⁊ non complexionales vel coꝛpoꝛales qm̃
de illis ſupꝛa fecit mentionẽ. Ideo ꝯtinuando di
xit ⁊ tranquilites ⁊ quies per tranquilitatem itel
ligendo otium in operationibus aĩalibus ⁊ dimiſ
ſio exercitij vt ly ⁊ teneatur expoſitiue exponẽdo
ly quies ⁊ eſt ſenſus ꝙ tunc tranquilitas in aĩali
bus ⁊ quies. i. dimiſſio exercitij ſupple fieri ꝯſueti

Si ẽt per tranquilitatem ⁊ quietem idem intelli
gatur vt dimiſſio exercitij non erit malum ⁊ cobi
tus plurimus. i. ſuperfluus ⁊ frequentia ebꝛietatis
⁊ retentio euacuationũ conſuetarũ ſanguis men
ſtrui. ſ. in mulieribus ⁊ anni. ſ. ſanguis emoꝛoyda
lis ⁊ alioꝛũ ſupple retẽtio de illis. ſ. humoꝛibꝰ quo
ruz conſuetudo iam cucurrit ſupple vt euacuent
ex flobotho. aut ſolutiõe ventris ⁊ demiſſa eſt. ſ.
talis conſueta euacuatio omnes tales cauſe ſunt
ſecũdum quẽdam modũ cauſe ꝑuitatis digeſtio
nis vel coꝛruptionis ⁊ generaliter cauſe taliuz do
loꝛuz quoniã pꝛopter quãlibet earuz minuitur ca
liditas naturalis que ad perfectam digeſtionẽ eſt
neceſſaria ẽt ꝑꝑ multas earũ fit imediate ſupflui
tatum retentio ⁊ conſequenter ipſarum ſuperflui
tatũ i toto multiplicatio vñ tandẽ natura graua
ta tranſmittit ad iuncturas ⁊c. Quies. n. ⁊ trã
quilitas ſemper eſt infrigidans ꝑꝑ priuationem vi
uificationis caloꝛis ⁊ ꝑꝑ conſtrictionem que ẽ ſuf
focans ⁊ humectat ꝑꝑ defectum reſolutionis ſuꝑ
fluitatum vt ſecunda pꝛimi doct. ſecunda de eis
que pꝛoueniunt ex ſompno ⁊ quiete in fine cal'i.
Cohitus ẽt plurimus euacuat de ſpiritu qui
virtutis eſt inſtrumentum dixit notãter plurimꝰ
quoniã tempatus ut dixit. G. tertio tegni textu co
menti. xxxvi. iuuat ⁊ comẽtatoꝛ. clarius in comẽ
to ⁊ conciliatoꝛ differentia. cciij. declarat quomõ
temperatus in multis egritudinibus fl'aticis con
ferret. Frequentia quoqꝫ ebꝛietatis caliditatẽ
ſuffocat ideo ut tertia pꝛimi de regimine aque ⁊
vini dixit. d. A. frequẽs quoqꝫ ebꝛietas eſt res ma
la que epatis ⁊ cerebꝛi complexionem coꝛrumpit
⁊ neruos debilitat ⁊ ad neruoꝛũ egritudinẽ perdu
cit ⁊ appopleſiam ⁊ moꝛtem ſubitaneam dixit no
tãter frequens ebꝛietas quoniam ipſe teſtatur ex
pꝛeſſe in parte pꝛima ſecunde partẽ canticoꝛũ tex
tu cõmenti. xxiij. ebꝛietas ſemel in menſe non vi
tuperatur dixit enim ad litteram ſic in fine illius
textus. Eſtqꝫ omni tempoꝛe uite niſi ſemel i mẽ
ſe ebꝛietas euitanda ⁊ ſic eam concedit in menſe
Tandem Auerois eum redarguit in ꝯmento illiꝰ
partis dixit enim Aſcenſus autẽ ebꝛietatis ſemel
in menſe eſt erroneus quoniã licet uinum teſte
. G. ſit ex magis conuenientibus calori naturali
⁊ ſit reſpectu eius in gradu in quo eſt oleum ad lu
men ⁊ ignẽ tñ ſicut multũ ⁊ ſupfluũ oleũ extiguit
lumẽ ſic ⁊ ſupfluũ uinũ calorẽ naturalẽ extinguit
Et addit. Qꝛ ſi etiã ipſuz ſit ex magis cõueniẽtibꝰ
caloꝛi naturali ipſuz nihil hominis eſt ex nocenti
bus magis caloꝛi animali ⁊ ſenſibili: ⁊ oꝛganis
eius. ſ. cerebꝛo ⁊ neruis: ⁊ addit. Et ob hoc aqua
mellis vtilioꝛ eſt vino eis: qui naturaliter habent
neruos debiles: hec notate vtiliter ad ſequentia:
⁊ iſta ſententia mihi magis placet: retentio etiaz
cõſuetarũ euacuationuz imediate ad hos doloꝛes
quodãmodo pꝛeparat multiplicãdo in toto mate
rias vt dictũ eſt: cõſequenter addit dicens. Et
iterũ ſupple in talibus cauſis eſt exercitiuz ſuper
repletionẽ ⁊ cibum. ſ. ſtomaci: quoniã ꝑpter exer
citiũ diuertitur caloꝛ naturalis ⁊ animalis ad exte

rioꝛa ⁊ cibus etiã ꝓpter motũ agitatur ĩ ſtomaco
⁊ per cõſequens vel diminute digeritur uel coꝛrũ
pitur: ⁊ cõſequenter ⁊c. Addit ⁊ cobitus ſuper re
pletionez etiã nõ ſuperfluus: qꝛ nõ debito tẽpoꝛe
factus ꝓpter ſimilẽ moduz eſt de talibus cauſis.
Addit etiã uinũ plurimũ in ieiunio ante cibũ ſup
ple eſt de talibus cauſis nõ tñ ſm modũ qui dict⁹
eſt: qꝛ caliditatẽ naturalẽ minuit ſuffocando: ⁊ cõ
ſequenter numerant ſuperfluitatũ reſolutio ex eo
⁊ multiplicant materie in toto: ſed etiã ex alio in
hoc precipuuz cõferret nocumentũ: quoniaz mẽ
bꝛa debilitat neruoſa: vnde cõſequẽter paſſibilia
reddũtur: ideo dixit ipſũ nãqz ledit neruos: vnde
dixit. G. 5. anffo. in cõmento. vi. Uinũ per hoc
ꝙ cito cõfoꝛtat coꝛpus naturaliter implet neruos
⁊c. ⁊ ex ꝯſequenti propter potationez uini plurimi
ante cibum in ieiunio cum. ſ. ſunt membra auida
ad ſuſceptionem cibi maxime diſpõitur ad dictos
doloꝛes propter hec duo. ſ. primo propter multi
plicationem ſuperfluitatum diminuto calore na
turali pꝛopter ſuffocationem ut ſupra dictum eſt
ſecundo qꝛ membꝛa neruoſa debilitant p hoc qḋ
leduntur vt dixit ⁊ ex ꝯſequẽti iuncture q̃ neruo
ſis membꝛis alligãtur ⁊ iſte due cauſe neceſſarie
ſunt in omni moꝛbo materiali ut dixit Serapio
quarto bꝛeuiarij qui ſic dicit. Scias ꝙ in oib⁹
membꝛis ꝑparatis ut accidat eis aliqd ex egritu
dinibus que fiunt ex materijs neceſſarium eſt ut
agregentur iſte due cauſe. ſ. multitudo ſuperflui
tatis ⁊ debilitas membꝛi recipient ⁊ ſic apparet
iſta pars clara. Et ut etiam clarioꝛ ⁊ ueriorꝛ ap
pareat etiam quoniam iſta cauſa eſt una de cau
ſis maximis ad pꝛoduceñ hos doloꝛes circa hanc
partem mouebitur paulopoſt difficultas talis. ſi
potus debet precedere cibum uel ſubſequi ſuper
verbo quod dixit vinum plurimum in ieiunio añ
cibum. ſ. eſt cauſa ⁊c. pꝛius tñ expediamus totaz
iſtam partem dicit igitur conſequenter continuã
do in cauſis multiplicatõis ſuperfluitatum quia
ſupꝛa dixerat ꝙ retentio ſuperfluitatum ſolitarũ
manifeſte euacuari potiſſime ſanguinearuz qꝛ re
tentio fluxus ſanguinis meſtrui uel anni uel ex flo
bothomia ⁊c. erat cauſa. Jam dicit ꝙ retentio ẽt
ſuperfluitatũ crudarum uel flaticarum que nõ ſic
manifeſte euacuari ſolebant pur tamẽ euacuabã
tur ut per urinam uel peꝛ ſeceſſum ⁊ cum retinen
tur qꝛ per illas uias naturales non educũtur neqz
etiam per artem tunc ſi expellantur ad illas ptes
. ſ. iuncturas agrauata natura ⁊ ſe exbonerãte fit
talis retentio per hunc modum cã dictoꝛum dolo
rum quod ſi foꝛte non expellantur a uirtute ſed re
tineant tunc putrefiunt ⁊ ſupple ſunt cã febrium
putridarum. Et ideo dixit ⁊ humores crudi cũ
retinentur in corpore deinde non euacuantur peꝛ
naturam in egeſtione ⁊ urina neqz per artem non
eſt longinquum quin euenire faciant doloꝛes iun
cturarum ſi expellantur ad eas partes. ſ. iũcturas
ſupple. Et ſi remanſerint. ſ. in uenis uel alibi non
expulſe ad iuncturas ⁊ putrefiant qꝛ ſupple putre
fient tanq̃ non regulate a uirtute ſupple tunc eꝛũt
cauſe aliarum egritudinum ut febrium putrida
rum ⁊c. Conſequenter ponens ſignum quan
do a natura expelluntur dixit. Cum autem natu
ra expellit eos. ſ. humoꝛes crudos in egeſtione ⁊
urina tunc inuenis urinam cum eis ideſt pꝛopter
eos humores comixtos groſſam ſempeꝛ non ſubti
lem crudam ratio huius clara eſt unde cõcludit
quod facta expulſione talium humoꝛum per na
turam uel ſupple per artem fit ſecuritas a mali
tia: ⁊ nocumento eaꝛum in coꝛpore. Et hec eſt
ſententia Amffo. lxv. quarte particule quibus
ſpẽs eſt ad articulos apoſtema conuerti etcetera
Et ex oppoſito ſi nõ expellantur fiet uel doloꝛ
iuncturaruz uel putrefactio ipſoꝝ ⁊c. Jdeo dixit
Quare. ſ. ſtante urina groſſa uel aliter expulſa p
artẽ uel naturã: materia tunc foꝛſitã fit ſecuritas
ab eoꝛuz malitia. ſ. nocumẽto. Qḋ ſi uero non fue
rit: qꝛ nullo modo expellant erit. i. eueniet unum
eoꝛuz que diximus. ſ. uel doloꝛ iuncturarum uel
alius moꝛbus ꝓpter putrefactionẽ humoꝛum cru
doꝛuz. Et hec eſt ſententia ãffo. lxxv. quarte par
ticule: quibus ſpecies eſt ad articulos apoſtema
conuerti ⁊c.

Et ſi adiuuerit Nunc in iſta ſecũda
parte aliqualiter dif
ficili epilogat in dictis cauſis: vnḋ ipſe ponit tres
cauſas que ſi ſimul cõcurrant nõ eſt poſtea dubiũ
de euentu hoꝛũ doloꝛum ſtante ſenſibilitate mem
bꝛi: enumerat igitur pꝛimo cauſas facilitantes iũ
cturas pꝛecipue pedũ ad receptionẽ materierum
⁊ quodãmodo eas trahentes. ſecundo enumerat
cauſas facientes ad multiplicationẽ materierum
in toto. tertio anectit cauſam iuuantez ⁊ defferen
tem materias ad iuncturas ſua pꝛopꝛietate. Pꝛi
mũ tangit cum dixit. Motus iuncturarũ laboꝛio
ſus aut percuſio aut caſus. ſ. iuncture uel ad iun
cturam: iſta nanqz trahunt materias ad ipſum
locuz iuncturaꝝ calefaciendo ⁊ debilitãdo: ⁊ qm̃
natura ſucurrit uł itẽdit ſucurrere mẽbꝛo leſo: ut
manifeſtũ ẽ. ſcḋz tetigit. Cũ dixit: aut addiderit ĩ
ḋbilitate virtutũ ira ⁊ vigilie aut ſupple reliq̃ res
debilitãtes uirtutes quoniam talia debilitãtia uir
tutibus faciunt ad multiplicationem ſupeꝛfluita
tum tertium tetigit cum dixit. Et fiant penetran
tes ſua pꝛopꝛietate. ſ. materie penetrantes fiant
ad iuncturas pꝛopter cibos uel materias ſua pꝛo
pꝛietate penetrantes ad iuncturas unde tales ma
terie uel cibi ſecuz tales materias deferũt ad iun
cturas huiuſmodi ſunt uina alba ſubtilia acetuz
alique ẽt decoies ut ciceroꝛum rubeoꝛũ uel faſeo
loꝛum uel aqua aromatica que ſi exhibeãtur coꝛ
poꝛe repleto deferent materias ad iuncturas. Si
igitur iſta omnia concurꝛant ĩ cauſando ut labo
rioſus motus iuncturarũ uel caſus ⁊c. habilitan
do iuncturas ut atrahant materias ad eas ⁊ debi
litas membꝛoꝛum naturalium acquiſita ex illa ui
gilia cohitu uł alia huiuſmodi cauſa multiplicãs
in toto materias ſicut ſupꝛa dictum ẽ ⁊ cũ hoc cõ
curãt aliq̃ medicie uel cibi ſua ꝓpꝛietate trahẽtes

materias ad iuncturas tũc euenient dolores ꝗ mã
iuncturales ſemper preſuppoſita ſenſatiõe mẽbri
⁊ hoc totũ uoluit. d. A. uidere meo in textu ⁊ itel
liges eũ ſi leges ſm hunc ſenſum lege ergo ſic. Et
ſi adiuuerit eũ ad hoc. ſ. ad talem dolorez cãndũ
materias crudas ſupple atrahendo ad iuncturas
vel habilitãdo eas materias crudas ad decurſuz
ad ipſas iuncturas qd adiuuerit motus iunctura
rũ laborioſus aut ꝑcuſſio aut caſus ⁊ ſimilia. Et
hoc eſt vnũ aut addiderint in debilitate virtutuz
ſ. naturaliuz ira ⁊ vigilie aut ſupple alie res debi
litãtes virtutes ⁊ ſic faciẽtes ad multiplicationẽ
materierũ in toto ⁊ trahentes materias ad ipſum
ſ. locum iuncturarũ per hoc. ſ. qȯ inflammant mẽ
bra iuncturarũ ⁊ ea exicãt precipue vel ſi placet
iſta pars ⁊ trahentes mãs ad ipſum refferri põt
tantũ ad partem ſuperiorem ⁊ ad motuz laborio
ſum iuncturarum ⁊ caſum ⁊ percuſionẽ quoniaz
tales cauſe ſunt trahentes ad ipſum locũ. ſ. caſus
⁊ ꝑcuſio vt̃s exponebatur ⁊ tunc ordina textũ ſic.
Et ſi adiuuerit ad hoc vt̃s mãs crudas. ſ. atrahẽ
do motus iuncturarum laborioſus aut percuſio
aut caſus aut ſupple ſimiles cauſe de calefaciẽti
bus iũcturas ſupple tales ſunt trahẽtes materias
ad ipſum locũ vt dictum eſt poſtea proſequaris.
aut addiderint pro ſcõa cã vt dictum eſt Ira ⁊ vi
gilie debilitantes virtutes ⁊c. ⁊ ſic ſint cã ſcõa. Ad
dit pro tertia cauſa ⁊ fiant penetrãtes. i. ⁊ ſi adiu
uerint ad hoc. ſ. cibi ⁊ medicine tales. ſ. ⁊ fiãt pe
netrantes ſua proprietate ut dictum eſt euenient
dolores iuncturarũ iſtis. ſ. ſuppoſitis ut pȝ ⁊ ſic pa
tet lr̃a clara licet fuerit difficilis.

Et horum quidem Nunc ultimo pro complemẽ
to huius partis ipſe ponit unum canonez in mate
ria taliũ dolorũ ⁊ breuiter dixit. Et horum quidẽ
humorum. ſ. qui ſunt materia taliũ dolorũ pluri
mũ eſt ſuperfluitas digeſtiõis ſcõe aut tertie toti⁹
canonis ratio eſt ſatis manifeſta qm̃ cũ quattuor
tamen ſint in homine digeſtiones ut prima q̃ ſto
maci ſecunda que epatis tertia uenarum quarta
membrorum prima primi. Prime aũt digeſtionis
ſuperfluitas ſit egeſtio groſſa ⁊ ultime digeſtõnis
ut membrorũ ſuperfluitas ad cutim trãſmittatur
que in lauatiõe manuũ abſoluitur reſtat quod ſu
perfluus humor qui eſt materia talium humoruz
ſit ſuperfluitas ſecunde aut tertie digeſtõis utplu
rimum tantum eſt ſuperfluitas ſecunde quoniaz
ſecunda digeſtione digeruntur humores primi a
quibus mali ⁊ ſuperflui humores ſequeſtrantur
ut loco allegato dixit notanter utplurimum quo
niam aliquando etiam per corruptam uel abſolu
te imperfectam ſtomaci digeſtionem aliqui mali
humores generãtur ut ſecunde complexionũ uer
ſus finem. ⁊ conſequenter tales poſſunt eſſe mate
ria talium dolorum lege litteram. Antequam de
ueniam ad expoſitionem ſequentis textus princi
palis: primo mouebo illam difficultatem quam
ſupra determinare promiſſi. Sit igitur iſta pri
cipalis difficultas: utrum uinum uel alius potus
debeat precedere cibũ uel ſubſequi: uel poti⁹ ſecũ
debeat cõmiſceri. Primo probatur ꝙ precedere
debeat: quoniã cũ cibus ⁊ uinuz exhibeantur cor
pori pro reſtauratione diſſoluti. Nam neceſſitas
cibi eſt ut ſuppleat locũ eius quod reſoluitur. iȝ.
tertij cap. de deſtrictione appetitus: cũ itaqȝ pri⁹
diſſoluatur humorẽ ſubtilẽ cũ cõueniẽter ſatiſfit
per potũ ꝙ̃ groſſum cui ſatiſfit per cibũ ſequitur
prius debere ſumi potũ ꝙ̃ cibum. Secũdo potus
plerũqȝ exhibet' corpori ad dillationez cibi ꝑ mẽ
bra: ipſo prius i ſtomaco digeſto: ⁊ aliqualiter in
epate ⁊ uenis: potiſſimuz in corporibus: quorum
atractiua mẽbroꝝ eſt debilis: ſȝ hec eſt hora pre
ueniẽs ad futurũ cibum: ergo potus debet prece
dere cibũ. Probatur ſcõo pricipaliter ꝙ ſit ſimul
comedendũ ⁊ bibenduz. i. primo debeat ſumi cib⁹
⁊ poſtea potus: conſequenter cibus poſtea potus
⁊ ſic ſucceſſiue: primo per fundamentuz ſupra da
tum: quoniã ſimul conſumitur ſubſtãtia humida
que potu reficitur: ⁊ ſicca q̃ cibo reſumit' utriqȝ
enĩ equaliter applicatur calor naturalis reſoluẽs
igitur cibus ⁊ potus ſimul eſt dandus. ſcõo quo
niã maxime in corporibus temperatis ſatiſfaciẽ
eſt appetitui: cũ in illis maxime ſcõm naturã ꝓce
dat. Sed ſi cibus fuerit ſiccus ſimul cuȝ eo potus
deſideratur ut patet: igitur ſimul dandus eſt cib⁹
⁊ potus pro hac parte etiam eſt cõis uſus noſter
qꝛ ſic comedentes ⁊ bibentes facim⁹. Tertio prin
cipaliter ar. qȯ poſt cibum totaliter ſumptum ſit
bibendum ⁊ non ante: quoniã ſi aliter ſumatur
ita cibo commiſcetur potus ut inatet totus cibus in
ſtomaco quandoqȝ in parietes ſtomaci ⁊ ipſum
cibum interponitur humidũ: unde non poteſt ſto
macus debite cibum contangere medio humido
exiſtente ⁊ ſic i ſtomaco fit ipſius cibi fluctuatio
exhibito aũt potu poſt cibũ maxime ipſo predige
ſto conuenienter fit ipſius cibi per mẽbra diſtribu
tio ⁊c. Et pro hac ſententia ſunt uerba. G. vij.
tarapentice cap. viij. inuenio ibi expreſſe ſic dixit
Et non bibere in cena ſtatim antequam digeſtus
ſit cibus innatant. n. cibaria bibentibus eis ut nõ
tangat ea uentris. i. ſtomaci corpus media ſtante
humiditate tandem dixit. Si uero ſiticuloſi fue
rint abſtinere eos penit⁹ ſupple a potu triſte ſiml'
⁊ inutile paucum autẽ dandum ut mittigetur tri
ſtitia ⁊ humilietur ſitis poſtea addit. Cum autẽ
bene digeſſerint cibum concedere copioſe bibe
re diſtribuit enim in gerẽtibus citiſſime. Ad hãc
ẽt partem ſunt uerba expreſſa. d. A. tertia primi
capitulo de regimine eius quod comedit' ⁊ bibit'
ad mediuȝ capl'i. ubi ſic dixit. Ad ſumum uero oȝ
comeſtionẽ bibat quis: ⁊ non in hora comedendi
quantitatẽ aliquam que cibo conferat. Ecce quo
modo expreſſe concluditur cũ cibo non eſſe bibẽ
dum: ſed poſt ipſum. Pro deciſione huius diffi
cultatis faciam quattuor breues articulos. Prio
ponentur quedã preambula. Secundo ponã cõ
cluſiones de quiſito. Tertio mouebo difficultates
ꝫ cõcluſiões. Quarto rñdebit' ad motiua ſpialia

Quantum ad primū pono aliquas diſtictiones Prima ſit iſta vinum vel alius potus vel exhibetur corpori grā alimenti principaliter uel grā medicine. Secunda diſtinctō talis potus exhibitus grā medicine vel exhibetur pricipaliter ad alterandum vel ad dellationem nutrimenti ꝑ mēbra. Tertia diſtictio Cibus ō quo eſt ſermo in queſtione uel eſt de ſe groſſo ſatis ſubſtantie uel liquide ut ſunt piſtate ⁊ huiuſmodi. Quarta diſtinctio corpora regenda debito regimine in cibatione ⁊ potu uel ſunt alias conſueta potare poſt comeſtionem ex multo tempore ⁊ non ledi inde ut multa ſunt precipue yſpanorū uel non ſunt ſic aſſueta: Quantū ad ſcd̄um articulū ſit hec prima ꝯcluſio. Prima ꝯcluſio uinum uel alius potus exhibitus grā medicine alterat̄ tm̄ non debet cibo ad reſtaurationem ordinato comiſceri ꝙ añ cibum exhiberi probatur ꝯcluſio qm̄ talis potus ſi cuꝫ cibo miſceatur debelitatur eius opatio medicinalis ut colligi poteſt ſecunda primi ca. xviij. extraneatur ēt cibus a natura cibi vt pꝫ. Si aūt ante cibum exhibeatur ſtomaco vacuo ꝯuenienter perficitur eius operatio vt calefactio ſtāte cōplexione mala frigida ſine materia vel cum materia exhibito vino potenti odorifero uel infrigidatio exhibita aqua frigida in complexione calida ⁊ ſicca ſtomaci igitur ⁊c. Pro iſta ꝯcluſiōe eſt primo cōis modus omnium praticantium qui potus medicinales exhibent ſtomaco vacuo. Eſt etiam expreſſa ſententia Almamſoris quarto de regimie bibitionis ⁊ tertia primi de regimie aque ⁊ vini ⁊ in multis alijs locis. Secūda cōcluſio potus exhibitus grā dellationis nutrimenti per membra debet añ cibum exhiberi probatur ꝯcluſio qm̄ talis potus debet exhiberi ſtomaco ⁊ inteſtinis ſuperioribus iam euacuatis ⁊ aleuiatis ⁊ ipſo ēt in epate pro parte digeſto ⁊ hec ē hora future noue reffectionis igitur ꝯcluſio clara ⁊ ꝓ hac ſententia eſt auctoritas. G. vij. pratice loco allegato ſupra ⁊ .d. A. tertia primi de regimie eius ꝙ comeditur cum dixit neqꝫ poſt ipſum cibum multa bibenda ē aqua ſupple vel alius potus que inter ipſum ⁊ corpus ſtomaci ſepationem faciat ⁊ ipſum faciat natare ſed ē expectandum ⁊ non eſt bibendum donec de ſtomaco deſcendat ⁊ hoc qdem declarat ſuperioruꝫ ventris leuitas. Ex iſta ꝯcluſione infertur corelarie ꝙ poſt cibum ſumptum eſt potus dandus. ſ. multum medicine vt pꝫ. Tertia ꝯcluſio ſtante cibo ſolide ſubſtantie uł mediocris ⁊ potu exhibito ad debite digerenduꝫ uel chilificañ ſiue ſit potus nutritiuus ſiue non debet potus ſimul ⁊ plurimum cuꝫ cibo exhiberi ita ſ. ꝙ poſt modicum cibum ſumatur aliquid de potu ⁊ ſic conſequenter continuando ꝯcluſio probatur qm̄ ſic ipſis cibo ⁊ potu ordinate ſumptis conueniēs ſit potus cum cibo permiſto ⁊ ipſius cibi equatio ⁊ reductio ad ſubſtantiam tiſane ſimileꝫ que ad debitam facit chilefactioneꝫ cum vt dicitur prima primi ca. de humoribus. Nutriens cuꝫ dirigitur ſit in ſua eſſentia in multis aīalium auxilio eius quod ei admiſcetur de eo quod bibitur plurimum chilus ⁊c. ſ. factam propter debitam ꝑmiſtionem ſicci cuꝫ humido hec igitur permiſtio ad digeſtionem debitam preparat ⁊ tandē ad nutritionem ⁊ ſi alio modo ſumatur potus non debita ſit permiſtio ut patet igitur concluſio uera pro hac etiam concluſione ſunt quedam aducta ante dixi tm̄ notāter ſtāte cibo ſolide ſb̄e ⁊c. qm̄ poſſet eē cib⁹ adeo ſubtilis ⁊ liqde ſb̄e ut ſūt piſtate carniū cōit̄ exhibite egrotis ꝙ ad ꝺbitā chilifactōeꝫ n̄ eſſet ali⁹ potus neceſſarius: imo ſi alius ſumit̄ potus ut plerūqꝫ ꝓpter laſiuiā ſit ad idigeſtioneꝫ preparat ⁊ fluctuationē eius ī ſtomaco cauſando Dixi etiā ut plurimū: quoniā ſunt aliqui adeo humidoꝝ ſtomacorū ⁊ remolitoruꝫ: quibus ſi ſupra cibū mediocris ſubſtātie potus exhiberetur: cib⁹ extra ſtomacuꝫ extraheret̄. Quarta cōcluſio licet precedētes cōcluſiones vere ſint in quibuſdā tamē caſibus ſi potus ante cibuꝫ vel poſt ſumat̄ non ꝓpterea ſit nociuus. cōcluſio patet: primo in cōſuetis in mane ante cibū potare: vt ſunt multi papienſiū noſtro tēpore qui ante tercias ad potandum frequentāt: ⁊ tamen eis nō nocet: imo ſi forte abſtinerent ſubito eis noceret: cuꝫ conſuetudo ſit acquiſita quedaꝫ natura. ſcd̄o cōplexionū ca. quarto. ⁊ vſus ſint res extra rationē. tertia primi de regimine eius qd̄ comedit. Et etiā hec ſentētia dn̄i Aui. ſcd̄o canticoꝝ cap. de cibo ⁊ potu: textu cōtinēti. v. ⁊. vj. vbi dixit: ꝙ homo debet vti malitia tibi ſcd̄m vſum ⁊ conſuetū modum: ⁊ Cōmentator dixit ꝙ conſuetudo neceſſario ſit obſeruanda ꝙuis ēt praua eſſet: ⁊ illaudabilis: patet etiaꝫ in clamoſe ſcientibus quibus omni tēpore potus eſt exhibendus: vt patet ex Ga. v. affo. cōmento xxviij. dixit: oꝫ tamen proculdubio vt nimium ſcientib⁹ pot⁹ eis detur. Idē voluit. vij. terrapētice loco ſupra allegato: ⁊ ſic pꝫ ꝯcluſio clara. Pro euidentiori tamen ⁊ clariori intelligentia difficultatis obiitiam cōtra concluſiones omnes. Primo cōtra primā eſt mens expreſſa. G. ſcd̄o affo. in cōmento illius affo. potus indigentiā ſoluit: vbi expreſſe dixit per potū debere intelligi vinum ⁊ per indigentiā ibi intelligi appetitū caninuꝫ cauſatuꝫ ex preſentia humoꝝ frigidoruꝫ in ore ſtomaci: ⁊ ex ꝯn̄tiꝫ ibi exhibetur vinū gratia medicine: ⁊ tādē docet ibidem ipſuꝫ nō debere exhiberi niſi poſt cibaria quedam pinguia: que ſi nō aliter habeant̄ artificialiter machinentur: ergo ſequitur contra concluſionē: ꝙ potus exhibitus gratia medicine non debet exhiberi ſtomaco vacuo quod fuit ꝓbādum. Contra ſecūdā concluſionē ar. quoniam exhibito potu ſtomaco ⁊ inteſtinis aleuiatis: tūc exhibetur ſtomaco vacuo ⁊ ieiuno: ſed potu tūc exhibito: ſiue ſit aqua ſiue vinū ſequitur inde nocumentū igitur ⁊c. Tenet conci. cum minori: ſꝫ maior declarat̄: quoniam ſi ſit aqua ꝑ ꝯplexionē ſuam frigidā ſtomaco nocet inter membra naturaliter frigida: imo ſi exhibeatur in ieiunio numeratur inter uenena ſexta quarti. ⁊ inde timetur corruptio complexionis ⁊ ydropeſis: vt ibidem:

ſi uero ſit uinum etiā ſua penetratione ſtomacuꝫ
ledit cum ſit membrū neruoſum confirmatur etiā
quod ſic exhibitum acetoſabitur in ſtomaco ſic
etiam in neruis acetoſatur ut ſecūda tertij ⁊ per
hoc preparat ad ſpaſmuꝫ. Et propterea. d. A. ter
tia primi Amplius ſapiens ſibi prohibere debet
ne ieiunus uinū bibat ⁊c. Addit qm̄ cerebro ma
gnum facit nocumentū ⁊ neruis ⁊ ad ſpaſmū per
ducit ⁊c. Contra tertiam ɔcluſionē primo ſunt
auctoritates adducte añ oppo. ad ꝓbandū oppo.
huius ɔcluſionis eſt ēt ratio qm̄ potus eſt frigid⁹
⁊ humidus actu vel potentia cum ſitis ſit apetit⁹
ad potū ⁊ ſic ad frigiduꝫ ⁊ humidū modo tale fri
gidum impedit digeſtiuam cum digeſtio calido ꝑ
ficiatur. ergo ad digeſtionē nō ɔuenit miſcere po
tum cum cibo pro hoc etiam eſt pratica. G. qui
ſexto de regimie ſanitatis fatetur ſe hora quarta
diei ſumere panem ſolum ⁊ numquaꝫ in tali cibo
bibere igitur ⁊c. Contra quartā ɔcluſionē ar.
quoniam in illa primo ſupponitur qđ mala cōſue
tudo eſt obſeruāda vt bibere mane ⁊c. ɔ hoc eſt
ſententia Raſis tertio Almanſoris de regimie co
meſtionis ubi dixit de ɔſuetudine. Eſt etiaꝫ ſū
mo opere obſeruādū ut cibos ſibi ɔſuetos quiſqꝫ
accipiat ⁊. Addit niſi ɔſuetudo peruerſa fuerit q̄
omnino uitanda eſt. Etiaꝫ dixit. d. A. tertia primi
đ regimie eius quod comeditᷣ ⁊ bibitur ꝙ cibi ma
li conſueti ducunt ad egritudines pernecantes il
los ille uero in cuius ſtomaco mala digeruntur
cibaria. Supponitur ſecundo ꝙ multū ſitienti
bus ſit potus dand⁹ ⁊ tm̄ Ypo. loco allegato in te
xtu dixit nocte ualde ſitientibus ſi ſuperdormie
rint bonum ⁊ ſic non concedit eis potum. Ad
has auteꝫ difficultates eſt reſpondendum primo
ad primā: ɔtra primā concluſionē concedo ꝙ per
potū. G. in illo cōmento intelligit vinū: ⁊ ꝙ vinū
exhibetᷣ medicinaliter in apetitu canino: qꝛ facto
a cauſa frigida: ⁊ cuꝫ dicitur. G. ibi iubet ante vi
num exhiberi pinguia ⁊c. Et ſic non exhibetur
ſtomaco uacuo: dico ꝙ uinū in modica quātitate
ſi ſumeretᷣ tantū ad alterationē malitie cōplexio
nalis deberet exhiberi ſtomaco uacuo: ſꝫ ſi ſimul
cū alteratione intēdamus euacuationē materieꝝ
frigidarū in ſtomaco ɔtentarū per uomituꝫ: tunc
⁊ eo caſu debent talia unctuoſa ꝑexhiberi. Et ad
hunc ſenſum locutus eſt. G. ſed ad alterationem
tantū loquebatur ɔcluſio ⁊c. Ad difficultates
contra 4am ɔcluſionem dicatur primo ad formaꝫ
ar. ꝙ ar. non ualet. ſi per exhibitum potuꝫ ſtoma
co vacuo ſequitur notabile nocumētū ſiue potus
ſit uinum ſiue aqua igitur gratia dillationis nutri
menti non debet exhiberi ſtomaco uacuo quoniā
⁊ ſi notabile ſequeretur nocumentuꝫ tamen qꝛ in
certis corporibus maxima eſt neceſſitas dillatio
nis nutrimenti ad membra ut in quibuſdā macris
⁊ debilibus in quibuſ atractiua membrorum eſt i
becilis ⁊ hoc per potum perficitur ipſo taliter ex
hibito inde eſt ꝙ melius ē ſic facere ꝙ̄ non faceretᷣ
ideo ⁊c. tamen pro materia motiuorū qꝛ etiam ad
aliud tendunt. Nota igitᷣ ꝙ corporum quedaꝫ
habent ſtomacos debiles in complexione ⁊ com
poſitione ut quorum ſtomaci in ſpecie ſtomacoꝝ
ſunt natura frigidi ⁊ in textura rari ⁊ quedaꝫ ha
bent ſtomacos fortes ēt cū his diſpoſitōnibus uel
aliquarum earū qñqꝫ coniuugitur fortitudo cere
bri ⁊ ortorū ab eo. Et qñqꝫ debilitas ipſorū. Nō
ēt ꝙ ⁊ ſi ieiuniū interdum uario modo ſumatᷣ ta
men auctores per ieiuniū ɔmuniter intelligūt ſub
tractionem uel priuationē cibi hore debite ipſius
exhibitionis ut ſtante ſtomaco uacuo ⁊ facta de
bita atractione membrorū a uenis ⁊c. ⁊ fame con
ſequenter naturali cauſata ſi tunc non exhibeatᷣ
cibus ſed cum tali diſpoſitione ſtomacus per no
tabile tempus permaneat tunc proprie eſt homo
ieiunans ⁊ ſic aliud eſt dicere exhibere potū ſto
maco uacuo ⁊ ſtomaco ieiuno qꝛ ad ſtomacuꝫ ie
iunum antecedit uacuitas ſtomaci ⁊ non ecōtra
de neceſſitate. Et ſecunduꝫ hec dico conſequē
ter ꝙ ubi in for. eſſet neceſſitas dillationis nutri
menti ad membra ⁊ hoc conuenienter complere
tur per potum uini ſubtilis ſtāte ſtomaco uacuo
ubi tm̄ in forte eſſet debilitas ſtomaci ex parte ra
ritatis ipſius ⁊ denudationis cum cōitate debili
tatᷣ cerebri ⁊ neruorū: ꝙ eo caſu nō eſſet exhiben
dus potus: pro hoc fore exequendo: qꝛ uoriſimiliᷣ
maximum ſequeretur nocumentum ex parte ner
uorum ⁊ cerebri. Juuamentum delationis nutri
menti ad membra: poſſet aliter compleri uigorā
do. ſ. attractiuam membrorū cuꝫ conuenientibus
⁊ appropriatis de quibus habetis doctrinā ſecūda
quarti tractatu quarto. Sed ubi ſtaret oppoſitū
tunc illo caſu eſſet potus exhibendus ſtomaco ua
cuo: nō dico ſtomaco ieiuno: qꝛ ſtante ſtomaco ie
iuno ſemꝑ ē pot⁹ timoroſius ꝑꝑ auarā eſſe naturā
unde trahitᷣ ītra neruos ſtomaci: ⁊ ſi fuerit aqua
nocet: ut patet: ⁊ ſi fuerit uinū etiaꝫ indigeſtū tra
hitur ad membra alia uſqꝫ ad animata: ⁊ ibi plu
rimo nocet nocumēto. Et hoc eſt ꝙ ſentiebat. d.
A. tertia primi loco ſupra allegato: cuꝫ dixit. Sa
piens ſibi prohibere debet: ne ieiunus uinū bibat
⁊c. Dixit ieiunus ⁊. vj. 4. cū numerauit aquā exhi
bitā i ieiuno inter uenenā: ⁊ per hoc idē fundamē
tuꝫ ſcđa quarti de regimine cōualeſcentiū in ca.
cibationis dixit nō oꝫ ut bibat: ſubito fortaſſe. n.
erit ex hoc timor: ⁊ addit poſt aliqua uerba. Et
aqua uehemētis frigoris eſt ex eis a quib⁹ oꝫ alie
nari cōualeſcens. quādoqꝫ eniꝫ interficit ⁊c. Sed
ubi eſſet ſtomacus uacuus cū bonitate ſui ⁊ cere
bri ⁊ ortorū ab eo: ex potu aque uel uini i pauca
quātitate: nō ſequeretur notabile nocumētū: ⁊ ad
rationes: primo đ aqua que occurrit mēbro natu
raliter cōplexionaliter frigido. Dico ꝙ uerum eſt
quantū ad inatam eius cōplexionē: ſcđm quam le
deretur: niſi coadunaretur a circūſtantib⁹ mēbris
ut corde epate ⁊c. ſed ſcđm hanc influentem ē ca
lide cōplexionis: ⁊ per idem dico ad rationē de ui
no nō ſequitur ⁊ in neruis acetoſatur ⁊c. igitur ⁊
in ſtomaco acetoſabitᷣ: qꝛ in ſtomaco iuuatᷣ a ca
liditate circūſtantiuꝫ: ut dictū eſt: ⁊ ſic pꝫ reſpon
ſuꝫ eſſe ad motiua cōtra cōcluſionē: ⁊ de forma ⁊

ō materia. Ad obiecta ꝯ tertiā ꝯcluſionē rn̄detur
p̄io ad auctoritatē. G.vij.de ingenio ianitarū vr̄
laudare in fine textus potū poſt cibū vt cū bn̄ di
gesſerint dicat̃ ꝙ ibi loquebat̃ de potu dillatiuo
nutrimenti ad mēbra ut pꝫ cū dixit. diſtribuit̃.n.
ita gerētibus certiſſime. Sed quātū ad primā
partē textus ubi uidet̃ uituperare potū cuꝫ cibo
qm̄ dixit nō bibere in cena inatant.n.cibaria ⁊c.
dixit Conciliator qd̄ ibi loquebat̃ de regimie cu
ratiuo complexionis ſicce ſtomaci calidi nō valē
tis cibum groſſum ſolidū alterare ſed indigent ta
les ſubtiliori ⁊ liquidiori cibo quale eſt ius quo
exhibito non expedit potū ad comeſtionē exiberi
ymo ſi exibeatur inatāt cibaria ⁊c. ſed ſi eſſet ci
bus ſolidus dato potu in cena nō ſequeretur tale
nocumentum. Ideo notanter dixit in cōcluſione
ſtante cibo groſſo ⁊ ſolide ſubſtantie. Iſta rn̄ſio
⁊ ſi in ſe vā ſit tamen non bene adaptatur verbis
textus qm̄ ⁊ ſi exhibeatur potus etiā ſtante cibo
liquido non propterea ſequitur ꝙ inatet cibus ex
eo qd̄ nō tangit ipſum cibum ſtomacus media ſtā
te humiditate vt ipſe dixit qꝛ ex cibo tali ⁊ potu
ſecuꝫ exhibito ſit vna talis maſſa quā attingit ſto
macus neqꝫ humidū interponitur inter ſtomacū
⁊ cibū pōt igitur dari alia reſponſio interponēdo
textū cū dixit nō bibere i cena ſtati itell'at̃ p⁹cenā
ſtati ⁊ iſtā gloſulā reperi ſuper illa lr̄a. G.i libro
meo ⁊ ſm hanc lr̄am verificabitur clare tota ſen
tentia. G.⁊ ſic nō negauit ipſe quin ſimul cum ci
bo ſolide ſubſtantie ſit bibenduꝫ. Sed quoniā
vt ſepe ſit maxime apud magnates per mediam
horam poſt integrum prandium vel cenam bibit̃
ad hunc errorem corigendum dixit. Non bibere
in cena.i.poſt cenam ſtatim antequam digeſtus
ſit cibus. Et adducens rationem huius dixit. In
natant enim cibaria bibentibus eis. ſ. ita ut non
tangat ea.ſ.cibaria uentris.i.ſtomaci corpus me
dia ſtante humiditate qꝛ illa humiditas potus da
ti poſt cenam interponitur inter totā maſſaꝫ pre
ſiſtentem in ſtomaco ⁊ ipſam ſtomaci ſubſtantiā
ut bene patet nō ſic eſſet ſi eſt ſimul cum cibo da
tus ut patet ⁊ hec cauſa ē cōis ad omnem potum
etiam ſi ſit aqua. Et hanc expreſſam ſententiā di
xit.d.A.ſcd̄a primi cū dixit. Neqꝫ poſt ipſum.ſ.
cibum multa bibēda eſt aqua que iter ipſuꝫ ⁊ ei⁹
ſtomaci ſeparationē faciat ⁊c. De uino etiaꝫ ē
alia cauſa que ponitur loco eodem uinuꝫ quoqꝫ
poſt cibū eſt ex rebus magis impedientibus qm̄
digerit̃ uelociter ⁊ penetratur ⁊ facit penetrare
cibum cuꝫ nōdum ſit digeſtus ⁊ facit hereditare
oppillationes etiam putrefactionē ⁊c. Ad au
ctoritatem vo.d.A.loco ubi ſupra de regimie ei⁹
quod comeditur qui textus uidetur fortiſſimus ꝯ
ꝯcluſionem qꝛ uidetur in totum prohibere potuꝫ
miſceri cuꝫ cibo per hoc qd̄ dixit. Ad ſumū vo oꝫ
ut poſt comeſtionem bibat quis ⁊ non in hora co
medendi ⁊c.dico breuiter dimiſſis diuerſorum ex
poſitōnibus qd̄ ibi proprie loquebat̃ de potu della
tiuo ⁊ nō ad mixtionē neceſſario pro quo no.qd̄ li
cet talis potus ut ſupra dictum eſt aliqualiter ex

hibere debeat ſtomaco uacuo qꝛ ipſo ⁊ inteſtinis
ſuperioribus aliqualiter aleuiatis nō tamen exhi
berent debet hora uere famis quoniaꝫ tunc noce
ret pp illas cās que ſ̄ dicte ſunt qd̄ nō dꝫ exiberi
potus ſtomaco ieiuno ⁊ tn̄ hora famis ē hora co
medendi ut patet in corporib⁹ ſanis ⁊ temperatis
eſt igitur ſenſus qd̄ ad ſumū.i.uniuerſaliter de po
tu dellatiuo loquendo oportet ut poſt comeſtio
neꝫ bibat quis.i.mediate multū ut dixit cor.ſecū
de concluſionis ⁊ non in hora comedendi.i.hora
famis quantitatē aliquā.i.potus que cibo ꝯferat
ſ.ad dellationē ⁊ qd̄ de potu dellatiuo ibi loquat̃
pꝫ bene conſideranti ſeriem lr̄e imediate an̄rioris
⁊ ſic eſt reſponſum ad auctoritates. Ad rōnem
cum dicebatur potus eſt actu uel potētia frigid⁹
⁊ ſic eſt impeditiuus digeſtionis ⁊c. Dico primo
ꝙ ſi ſit potētia calidus ſicut eſt uinum cōmuniter
non impedit imo iuuat digeſtionē. Dico ſecundo
ꝙ etiā ibi ſit actu ⁊ potentia frigidus ſicut ē aqua
ꝙ exhibita in debita quātitate ad mixtionē in ſto
maco calido: vbi cōuenit non nocet̃ inde ſtoma
cus maxime: qꝛ refrangitur eius humiditas.i.fri
giditas a caliditate cibi: qꝛ cibus eſt calidus ⁊ ſic
cus: cū fames que eſt apetitus ad calidū ⁊ ſiccuꝫ
ſit ad cibū ⁊c. nō occurrit etiā humido ſtomaco.
cū prius uia ordinis in cōmeſtione precedat cibus
poſtea potus ⁊c. Ad illud ꝙ poſtremo dicebat̃
de practica. G.vj.de regimine ſanitatis: dicat̃ ꝙ
forte. G.erat hūidi ⁊ lapſi multum ſtomaci: ⁊ ſic
nō ſibi cōueniebat potus ad miſtionē cibi: qꝛ cib⁹
ad equalitatē ſubſtantie reducebatur p humidi
tatem ſtomaci: uel dicatur aliter: ꝙ.G.ſicut mos
fuit antiquorū ſemel tantū in die ſumebat cibum
uere nutritionis ⁊ reſtauratōis: ut in ſero in cena
in mane autē quarta hora diei ut loco allegato ſu
mebat cibū tantū ad aliqualeꝫ refocilationeꝫ uir
tutis: ⁊ hoc etiā obſeruandū eſt regulariter: niſi i
corporibus catarosis: ut dixit Conciliator. Etiam
hoc idē ſentit Gentilis.iꝫ.tertij. ſicut etiā hoc tem
pore multi hominuꝫ occupatiſſimi in die ad intel
lectuales cōſiderationes: ut cōſulares quib⁹ datuꝫ
eſt dare audientiā alijs in mane tantū faciūt col
lationē de cōfectionibus de zucharo uel melle: ⁊
nihil ſepe ſumūt de potu: poſtea in cena laudabi
liter ⁊ copioſe cenāt cū cibo potum ſumendo: ita
etiā Gallenus in die occupatus: ⁊ pp̄ter infirmorꝫ
uiſitationes ⁊ reipublice geſtionē i mane: ut ibidē
ipſe refert cibū tantū ſimpliciſſimū: ut panē tantū
comedebat parū.ſ. Sed poſtea in cena cū cibo
notabilis quātitatis potu utebatur ad miſtionem
debito: ⁊ talē cibum in ſero appellabat ordinariū
pro tanto.vij.de ingenio in textu ſuperi⁹ allegato
dans ordinem in cibatione ⁊ potu dixit: Non bi
bere in cena ⁊c. Et non dixit in prādio vel mane:
⁊ ſic eſt ſolutum ad motiua cōtra tertiam cōcluſi
onē. Ad motiua facta contra quartā concluſio
nem ubi ſumebatur cōſuetudinem eſſe cōſeruādā
licet hoc nō ſequeret̃ ex ꝯſuetudine qꝛ erat dictū
in cōcluſione ꝙ aliqn̄ talis cōſuetudo nō ē nociua
⁊ ex hoc nō ſequit̃: ergo eſt obſeruanda: qꝛ tamē

in probatione ꝯclusionis illud ē suppositum ꝛ pre
cipue fundatum sup quodam textu. d. A. secūdo
Canticoꝝ ꝛ Auerois loco eodē arguebat̃ ꝯtra ex
snia Rasis tertio alm vbi dixit ꝛ ē obseruandum
sūmopere vt cibos sibi ꝯsuetos quisqꝫ accipiat nisi
cōsuetudo puersa fuerit que oīno est vitanda ꝛc.
hec difficultas exigeret longam discussionē ad bn̄
intelligendū de ꝯsuetudine. Sed qm̄ nō est pn̄tis
propositi ad eā recurrēdū est scd̄o Amf. ibi assue
ti assuetos ferre ꝛc. ꝛ in sequenti Amf. ego igitur
strictum respondebo quantū potero. Notandum
primo ꝙ licet in naturalibꝰ ꝛ aīalibus acquirant̃
consuetudines qꝛ ex frequētatis operationibꝰ na
turalibus acquiritur quedā qualitas in agente vl̃
passo ad prōptius ꝛ cum minori nocumento tolle
randum certam actionē vel passionem q̄ꝫ in agen
te vel passo in quo nō prefuerint tales frequētate
operationes vtꝫ in comestionibus ꝛ potatōnibus
ꝛ exercitijs. Idem ēt in aīalibus euenit vt pa
tet in artibus ꝛ virtutibus quibuslibet moralibus
qꝛ tn̄ medicus ē artifex qui cōsiderans operatōes
ab homine peruenientes eas ꝯsiderat pro quanto
ipsarū principiū ē complexio compositio ꝛ vnitas
ex quo iste sunt nature mēbroꝝ sequitur ꝙ si cō
suetudo est alicuius operationis principium vel
inclinans ad aliquid agendum uel patiendum
hoc est uel ex acquisitione alicuius formalis dis
positionis se tenentis ex parte complexionis com
positionis vel vnitatis vel ipsa consuetudo est illa
formalis dispositio ex frequētatis opatiōibus acq
sita nō fit igitur talis noua dispositio in homine ni
si facta in his naturalibus principijs aliqua pmu
tat̃ ymo si assuetus cibis frigidis minus ledat̃ ex
eis ceteris paribus q̄ꝫ non assuetus hoc ē qꝛ in eo
assueto est acquisita quedam qualitas similitudis
per quam minus patitur ꝛ hoc per alterationem
in complexione factam ita ēt si exercitatus ex cō
suetudine prōptiꝰ ꝛ sine nocumento tollerat exer
citium qd̄ nō tolleraret nō exercitatus hoc euenit
p ꝯsoliditatem ꝛ fortitudinē acquisitam musculis
ꝛ iuncturis ꝛc. ꝛ talem vel similē dispositionē po
tuisset ēt natura a pricipio producere vt pꝫ ꝛ quē
admodū dico de his ita itelligere potestis ꝛ i reli
quis. Nō. tn̄ vlterius ꝙ he operatōnes ad ꝯsue
tudinem antecedentes qn̄qꝫ sunt de multuꝫ ꝛ no
tabiliter pmutantibus corpus humanū qn̄qꝫ debi
liter ut verbi gratia cōmestio fungoꝝ ē de maxie
pmutantibus corpus humanū comestio vero mo
dice quātitatis vl̃ potatio supra illud quod certo
corpori cōuenient̃ deberet̃ est de modice alterāti
bus cū his attēde ꝙ lꝫ in modice alterantibus p
cōsuetudinē corpus disponat̃ ita vt minus ledere
tur ipso recedente in vsu taliū a debita mēsura q̄ꝫ
si non eēt cōsuetus nō ppterea ē hec consuetudo
simplr̃ obseruāda qꝛ ꝛ si minus ledat̃ nō tn̄ p hāc
iuuat̃ simplr̃ sed interdū fm̄ qd vt qn̄ a cōi ꝛ deli
cato mō viuēdi diuertit̃ ad cibos grossiores uel
ad aerem frigidiorem qm̄ forte talibus ineuita
biliter occurreremus ꝛ tunc magis lederemur ni
si alias fuissemꝰ aliqualiter assueti plus tn̄ altera
tur corpꝰ simplr̃ q̄ꝫ si ordinatū ꝛ debitū modum vi
uendi semper obseruaret est igitur ab hac cōsue
tudine paulatim diuertendū cū illa magis alterēt
ꝛ noceant neqꝫ hec cōsuetudo ex ualde alteranti
bus prohibere pōt qn aliquādo corpus ad egritu
dinem deducat ꝛ hoc est qd̄ dixit. d. A. loco supra
allegato illo. §. Ille vō in cuius stomaco mala di
geruntur cibaria ꝛc. ubi dixit ꝙ mali cibi cōsueti
ducunt ad egritudines pernecātes ꝛc. Et Rasis
cū dixit nisi consuetudo peruersa fuerit que omnē
no uitanda est neqꝫ ex hoc concluditur quod cō
suetudo aliqualiter mala sit obseruanda ymo col
ligitur opp. per hoc eniꝫ quod dixit peruersa om
nino est uitanda innuit quod omnis mala etiam
consuetudo est uitanda sed cum maiore studio ui
tanda est peruersa. Est tamē hec alteranda pau
latine ꝛ non subito cuꝫ sit facta sicut naturalis ex
mutatione facta in principijs naturalibus ut dic
tum est ꝛ hoc est quod dicebatur in probatione
conclusionis de illis biblicis papiensibus. Hoc
tamen totum quod dictum est de permutatione
fienda consuetudinis si sit mala quoniam ipsa sp
alterat intelligatur nisi paulatine ꝛ fere ꝯtinue
post generationem sit inducta quoniam forte ta
lis nullo modo alterat permutando ut patet de
puella nutrita ex napello ut i mltis locis colligit̃
ꝛ expresse notat̃ ab Arle. similis snīa: pria pble
matū pblemate. 45. Ultimo nota p responsione ad
textū Auice. in cāticis. ꝛ Auerois: ꝙ in cibarijs re
spectu cibatoꝝ: duplex est conuenientia ꝛ etiam
diuersitas quedam est conuenientia complexiōis
ꝛ dicit̃ insequēs formā: quedā est specifica ꝛ inse
quēs materiā: infra etiā qdā est diuersitas isequēs
formā: ꝛ dicit̃ cōplexionalis: quedā dicit̃ isequēs
materiā ꝛ specifica. Exempluꝫ de cōplexionali
vt est cibus sanguineus est cōueniēs sanguineo: ꝛ
discōueniēs melācolico ad purā ꝯseruationē vt sic
cōtra est de cibo melācolico. Exemplū de cōueni
entia specifica: quoniā aliquis sanguineus elligit
inter cibaria fabas ꝛ legumina: que si nō ꝯueniūt
ꝯplexionalit̃: cōueniūt ergo scd̄uꝫ formā specificā
vel ex parte cōplexionis isequētis materiā. Et
nota ꝙ ista specifica cōueniētia plus facit ad nu
tritionē in cibo ꝛ cibato q̄ꝫ qualitatiua: ꝛ isequēs
formā videmꝰ eniꝫ in diuersis speciebꝰ ꝙ cibus ho
mini nō est cibus asino equo vel boui vt pꝫ de co
mestiōe carniū vituli: ꝛ hoc nō pōt reduci i discō
uenientiā vel cōuenientiā qualitatiuam: sꝫ magis
puenit ex cōueniētia vel discōuenientia isequente
materiā: magis eniꝫ cōplexionalit̃ ꝛ fm̄ formam:
bos conuenit carnibꝰ vituli q̄ꝫ homo ꝙ igit̃ sit ho
mini nutrimentū ꝛ nō boui. hoc est: qꝛ inter hoieꝫ
ꝛ carnes vitulinas cadit specifica conueniētia: q̄
nō cadit inter bouē ꝛ carnes vituli: hoc idē ē intel
ligere ita indiuiduis eiusdē speciei: quoniā aliqs
homo sanguineus meliꝰ nutrit̃ ex caseo veteri q̄ꝫ
ouis: ꝛ hoc nō pōt reduci nisi i pprietate isequēte
materiā: contingit igit̃ ꝙ homo parue qualitatis
ꝛ p similitudinē qualitatiuā: ꝛ p formā specificāꝫ
cōuenientiā habeat cū cibo male qualitatis: ꝛ ex

eo optime nutriatur ſicut enim homo ſanguineus
merito occulte proprietatis iter ipſuꝫ ⁊ uinū abbo
ret qn̄qꝫ uinum ita q̄ eſt quaſi ſibi uenenum .ita
talis malus cibus cōiter malus exiſtimatus reſpe
ctu alicuius corporis erit ꝯuenientiſſimus ⁊ iō di
xit.d.A.tertia primi vna queqꝫ preterea figura ⁊
ꝯplexio oīs cibum habet ꝯuenientem ⁊ ꝯſimilem
ad quē mutandum ſi uoluntas fuerit nocumentū
ei faciet ⁊ impedimentū.vbi igitur reperiatur ali
quod corpus maxime cibum certum deſiderans ⁊
ad ſenſum percipiatur q̄ inde nutritur ⁊ ꝯfortat᷑
plus alio cibo ⁊ nunq̄ꝫ in ip̄m nocumentū īprimit
tunc ſi iſto uſum fuerit corpus longo tp̄re talis cō
ſuetudo neceſſario eſt obſeruāda quoniā illa pro
prietas ⁊ ꝯuenientia ſpecifica plus facit ad iuua
mentum q̄ꝫ apparens qualitatiua ꝯplexio ad nocē
dum.i.ad nocumentū.Et hec ꝯuenientia ſpecifi
ca ſepe reperitur inter ꝯplexionē inequalem ⁊ ci
bum ēt inequalē ⁊ ſm̄ hunc ſenſuꝫ loquebatur.d.
.A.in loco allegato cum dixit. Sunt autem q̄ꝫ
plures ꝯplexiones inequales cum malitia cibi rec
tificabiles.i.cum malitia apparente ⁊ qualitatiua
que minus facit q̄ꝫ ſpecifica ꝯuenientia non addit
Utatur ergo eis homo.ſ.talibus cibis ſm̄ uſum ⁊
ꝯſuetudinē.⁊ ꝯmētator tunc dixit ꝙ talis ꝯſuetu
do neceſſario eſt obſeruāda q̄ꝫuis ⁊ praua eſſet ⁊ i
laudabilis.ſ.apparenter ēt huic non obſtat dictū
Raſis qꝛ ipſe appellabat peruerſam ꝯſuetudineꝫ
illam.ſ.que ē in cibis ⁊ in ſe malis ⁊ in quibus nō
cadit occulta proprietas cum cibatis ut cōiter eſt
de fructibus ⁊ ſimilibus ⁊ ſic eſt reſponſuꝫ ad oēs
difficultates factas ad ꝯcluſiones p̄ter ad illam d̄
ſiti que leuiſſima ē quoniā ſi pōt dormire ⁊ per ſō
num remouebitur ſitis bonum eſt dormire. Sed
ubi eſſet ſitis clamoſa impediens ſompnum tunc
dandus eſt potus ⁊ hoc erat dictum circa ꝯcluſio
nem. Ad oīa argumenta ante oppoſitum facta
patet rn̄deñ.per dicta in corpore queſtionis p̄terq̄ꝫ
ad primū q̄ uidetur ad hoc deducere q̄ ſemꝑ po
tus debet precedere cibum ex hoc quoniā potus ē
propter diſſolutionem humidi ſubtilis ⁊ cibus ad
reſtaurationē groſſi modo citius reſoluitur ſubti
le q̄ꝫ groſſum ⁊c.dicatur ꝯceſſo quod per potū re
ſtauratur humidū ſubtile ⁊ per cibum groſſum qꝛ
per humiduꝫ cibo repertū ēt reſtauratur humidū
ſubtile deperditum ut patet in illis qui multo tp̄re
ueſcuntur cibo ſine potu tamen ēt illo ſuppoſito di
co ꝯſequenter ꝙ non citius diſſoluitur humidum
ſubtile quod per potum reſtauratur q̄ꝫ groſſuꝫ ⁊c.
qꝛ licet ſit ſm̄ diſſolutionē magis paratum q̄ꝫ groſ
ſum qꝛ tamen natura humidi ſubtilis maiorē quā
titatem membris apponit q̄ꝫ groſſi non citius con
ſumitur humidum ſubtile neceſſitans ad potū q̄ꝫ
groſſum neceſſitans ad cibum imo eque cito cōſu
mūtur cōibus cāis ad reſolutionē facientibꝰ occur
rētibꝰ plꝰ enim reſiſtit ꝙ multum eſt ut ſit q̄ꝫ pau
cum ut patet ⁊c. Et ſic eſt finis queſtionis.

Et aptiores ad hoc Hec autem eſt ſecunda pars principalis partis prime totius capl'i: in qua

poſtq̄ꝫ in precedēti parte ipſe poſuit cās multipli
ces ⁊ uarias euētus dolorū iuncturarū in hac p̄te
ipſe ponit: que corpora ſūt magis parata ut eis ta
les dolores eueniāt: ⁊ duo facit in hac parte: qm̄
primo facit quod dictū eſt. Secūdo ipſe reſpōdet
cuidā tacito dubio.ſecūda ibi: Et nō quidē multi
plicant᷑ ⁊c. De prima parte dixit duo. Primum ꝙ
aptiores.ſ. hoīes ad hoc.ſ. ut ipſe exponit ut eis
multiplicent᷑ iſta.ſ.dolores iuncturaꝝ ſunt ſenes
⁊ habētes egritudines cronicas ⁊ ꝯualeſcētes cū
nō reguntur cū retificatione dixit ſc̄do reſponden
do cām huius dicti. Et ideo ſupple euenit: uti ta
libus multiplicētur dolores: quoniā eorū virtutes
debilitant᷑ a digeſtione bona: ⁊ proprie cum ſunt
curati.ſ.dicti conualeſcentes cū ſedatione.i.cura
blanditiua: abſqꝫ euacuatione ſufficienti ⁊ expul
ſione multa.i.eradicatiua. Notandū ꝙ ex ver
bis dn̄i Aui.in textu cōcludi poſſunt duo egregia
primū ꝙ oīa corpora in quibus eoꝝ virtutes natu
rales debilitant᷑ a digeſtione bona ſunt apta: vt ī
eis multiplicētur dolores iuncturarū: ratio huius
clara eſt: quoniā cū debilitantur digeſtione bona
multiplicātur ꝑ indigeſtionē ſuꝑfluitates fl'atice:
que vtſupra uiſuꝫ eſt: ſunt vtplurimū cā taliū do
lorū. Dixit tamē notāter: apta ul' aptiora: quoniā
nō in omnibus debilitata digeſtione eueniunt: hij
dolores: quoniā in aliquibꝰ tales materie ſuꝑflue
deriuātur ad alia loca: ⁊ non ad iūcturas: tamen
omnia talia ſunt apta ⁊c. vtpatet intelligēti colli
gitur ſc̄do ꝙ omnia corpora que debilitantur a di
geſtione ſunt uel corpora ſenū uel egrotātia egri
tudine cronica aut male recta: aut non uere con
ualeſcentia uel reducibilia ad aliqua iſtorum: q̄
dico ꝑpter corpora ſana in etate talia etiaꝫ apta
ſunt ꝑpter debilitatē a digeſtione incurrere dolo
res iuncturarū. Sꝫ huiꝰmōi reducūtur ad cor
pora ſenum: cū omnia talia dicātur neutra tertij
ſignificati utpꝫ: cū eniꝫ omnia corpora debilia ad
dirigendū ſint: aut corpora egra: aut debilia natu
raliter uel ſenū aut uere cōualeſcentia: cuꝫ malo
regimine utūtur: aut non uere conualeſcētia: ſed
apparētis tantū: ⁊ corpora egra egritudine acuta
⁊ ſi fiant debilia ad digerendū non tamē ſunt me
rito taliū egritudinū apta incurrere tales dolores
quoniā cū tales morbi ſint breuis terminatiōis ad
ſalutem uel mortē: ſi ad mortē terminētur nō ſūt
de illis utpꝫ: ſi ad ſalutē cū talia corpora ſint apta
cito reſumi ⁊ retificari iuxta ſentētiā āffo.7.ſc̄e
particule: que multo tempore extenuantur corpo
ra ⁊c. Et que modico.ſ.tēpore modice.i.cito: ēt
idem ſentit.d.A.ſc̄a quarti de regimine cōuale
ſcentiū ſequit᷑ ꝙ ī talibus nō multiplicabunt᷑ ma
terie que debebāt ad iūcturas fluere: imo uirtute
fortificata reſoluētur: corpora aūt egra egritudie
cronica ꝑꝑ diuturnitatē morbi ſunt apta multipli
care ꝑꝑ indigeſtionē ſuperfluitatis ⁊c. ⁊ hec etiā
eſt ſentētia Ypo.4.āffo.āffo.xliiij. Quibuſcūqꝫ
fe.longe ſunt ⁊c. Corpora etiā conualeſcentiū ex
morbis quibuſlibet ſi male regātur regimine ſunt
apta recidiuare: ex cōſequenti etiā apta icurrere

dolores iuncturarũ. Sed ſi debito regantur regimine: ut eis tantũ offeratur quantũ cõuenienť trãſmutare poſſunt: ꝛ ſi qualia oꝫ offerãtur: quoniaꝫ in talibus uirtutes in dies ꝛ horas fortificãť ſi ẽt alique materie ſuperflue generãtur tandeꝫ reſoluũtur fortificata uirtute. Et hoc uerum ẽ i uere ꝯualeſcentibus in quibus non ſtant materie retente apte facere recidiuam ſecus eſt in non uere ꝯualeſcentibus in quibus ſtant materie interiꝰ latentes que non ſunt apte ab illis corporibus reſolui propter debilitatẽ tales igitur materie erunt apte ad iuncturas fluere ꝛ ꝯñter erunt cã doloruꝫ iuncturarũ. Et hoc eſt ꝙ ipſe expreſſit in textu cũ dixit ꝛ proprie ſunt apte euenire tales dolores cũ ſunt curati. ſ. ꝯualeſcentes cum ſedatione. i. cũ cura blanditiua ut exponebatur abſqꝫ euacuatione ſufficienti ꝛ expulſioni forti. i. euacuatiua. In ſũma igitur oĩa corpora in quibus ſunt apta fieri dolores iuncturaꝝ propter debilitatem digeſtiue ſunt uel corpora neutra tertij ſignificati ꝛ hec dedit intelligi cum dixit ſenes ut corpora egra egritudine cronica qꝛ de egris acuta egritudine non uerificatur ut uiſum eſt uel ſunt corpora ꝯualeſcentium uera ſed malo recta regimine uel ſunt nõ uera ꝯualeſcentia ꝛ hec oĩa tetigit in lr̃a neqꝫ plura ſunt debilia que ſaltem ad aliqua hoꝝ non reducantur lego lr̃am. Et aptiores. ſ. homines ad hoc. ſ. ut ipſe exponit ut eis multiplicentur iſta. ſ. dolores iuncturaꝝ ſunt ſenes ꝛ ſupple oĩa ꝯſimiliter diſpoſita ſicut ſenes ut ſũt oĩa neutra tertij ſignificati ꝛ habentes egritudines cronicas dixit notanter cronicas qꝛ patientes egritudines acutas nõ ſunt huiuſmodi ut eſt uiſum ꝛ ꝯualeſcentes. ſ. ueri cũ non reguntur cum retificatione. i. cuꝫ bona dicta ꝯuenienti eis ꝛ ſupple non ueri ꝯualeſcẽtes i quibus materie intus latent qꝛ non ſunt ſufficienter euacuate ꝙ ſtatiꝫ manifeſtatur in lr̃a ꝛ adducẽs rõneꝫ horũ addit. Et ideo ſupple euenit dictis corporibꝰ quoniã eorũ uirtutes debilitãtur a digeſtione bõa ꝛ ideo ſupple multiplicãtur ſuperfluitates apte fluere ad iuncturas addit explicãdo de non ueris ꝯualeſcentibus ꝛ proprie. ſ. iſtud euenit cuꝫ ſunt curati. ſ. dicti ꝯualeſcentes cum ſedatione. i. cura blanditiua ſicut ſepe fit in collica cum ſtupefactiuis dolorem remouẽdo abſqꝫ euacuatiõe ſufficienti ꝛ expulſione ultima. i. non facta tali euacuatione materie ꝛ ſic eſt lr̃a clara.

Et non multiplicantur.

Nunc in iſta parte ipſe rñdet tanto cuidam dubio poſſet ẽt enim aliquis merito dubitare vnde eſt ꝙ dolores iuncturarum magis multiplicantur in corporibus humanis ꝗ̃ alij dolores aliarũ ſpecierum uel alijs partibus ſicut de facto ꝯtingit.

Rñdendo igitur ad hoc dicit. Et non multiplicantur dolores in iuncturis niſi quoniam ipſe ſunt magis uacue ꝗ̃ reliqua membra ꝛ pluris motus ꝛ debilioris ꝯplexionis ꝛ frigidioris ꝛ ſitus earum in extremitatibus longinquis a regimine primo. i. a regimine primorũ membrorum. i. pricipalium.

Pro intellectu partis attendẽdum ꝙ reſpõdendo ad quiſitum ipſe adducit cãs ſatiſfacientes doloribus cãtis ꝑ materiã paulatine ꝯgeſtam ꝛ per uiam defluxus materie tetegit primo cãs multiplicationis doloris in iuncturis per uiam defluxꝰ magis ꝗ̃ in alijs locis per hoc qḋ dixit quoniam ipſe ſunt magis uacue ꝗ̃ reliqua membra ꝛ ideo ſupple magis apte recipere ſuperfluitatẽ aliunde ꝓpter loci capacitatẽ ꝛ per hoc qḋ ſunt plures motꝰ fit ut. ſ. fuit declaratum ut ẽt ad iuncturas faciliꝰ fluant materie quoniã ipſe iuncture calleſiunt ꝛc. iſte due cauſe ſe tenent ex parte materie fluentis.

Addit poſtea cauſas ſe tenentes ex parte materie paulatine ꝯgeſte cum addit ꝛ debilioris ꝯplexiõis ꝛ frigidioris. ſ. ſunt iuncture ꝗ̃ reliqua membra tũ qꝛ ſunt rare tũ qꝛ ſunt membra niſi oſſuoſa cartilaginoſa uel ligamentalia ſanguine priuata iõ ꝑꝑ iſtas cãs multiplicãtur in eis ſupfluitates ꝑꝑ debilitatẽ reſolutiue earuꝫ ꝛ expulſiue ut ſupra ẽ declaratuꝫ ꝛ ad ħ ẽt iuuat ſitꝰ eoruꝫ i extrẽitatibꝰ longinquis. ſ. ſitus a regimĩe primo. i. principaliuꝫ membrorum ꝛ hec põt eſſe cã cõis materie fluentis ꝛ congenite ꝑꝑ hoc ꝙ mẽbra nobilia expellũt ad extrema ꝑ hoc ẽt quod diſtant a principalibus mẽbris nõ coadiuuanť i reſoluendo ſicut reliqua propinquiora ꝛ ſic iſte ſunt mãifeſte cauſe quod dolores magis in iuncturis ꝗ̃ in alijs locis multiplicantur. Aduertendũ tamẽ quod ad hoc ꝙ propoſitõ iſta. d. A. ſit uera oꝫ addi illa cõis pticula ceteris paribus ex parte aliarũ cauſarum fortificantium uel debilitantiũ mẽbra quoniã aliqua ſunt corpora in qbus ſtomacus uel caput uel aliḋ pticulare mẽbrum uel ꝑꝑ debilitatẽ in aliquo talium mẽbrorũ contractam ex principijs itrinſicis ut patre uel matre uel ex influxu horaruꝫ generationis debilitante ſic unum particulare mẽbrũ qḋ nõ iuncturas continget qḋ in talibus corporibus plus multiplicabunť dolores in ſtomaco ꝗ̃ in iuncturis ſed poſita ceterorum paritate concluſio. D. A. eſt uera ꝛ clara eſt lr̃a lege tu eam.

Et multotiens

Iſta eſt tertia pars pricipalis prime partis in qua ipſe ponit varios modos terminationis dolorum iuncturarum precipue cum non vere curantur. Et diuiditur iſta pars in duas quoniã primo facit ꝙ dictum eſt ſecundo ipſe ponit quoſdã cañ ſtrauagãtes circa iſtam materiam dolorum iuncturaꝝ ſa ps icipit ibi. Et plurimũ qdẽ illi cuꝰ ꝛc. De pria parte ipſe intendit iſtaꝫ cõcluſionẽ: ꝙ dolores iuncturaꝝ: cuꝫ non curãtur uere ꝑducũt ad hoc ut fiant aliquando uera iuncturarũ diſlocatio: ꝛ aliquando ꝛ ſi non fiat uera diſlocatio tamen ſupra iuncturas: maxime manuuꝫ ꝛ pedum fiunt quedam apparentes trumboſitates quaruꝫ alique ſunt ex materia ſlatica gipſea ꝛ indurata ꝛ alique fiunt ex ſanguine inſpiſato ꝛ indurato ꝗ eſt ſicut caro dixit igitur primo. Et multotiens ꝗdem inuiſcantur materie intra iuncturas ꝛ fiunt ſupple aliquando ſicut gipſum ꝛ ſupple propter hoc diſlocanť iuncture. Et proprie que ex eis ſũt

crude.ſ.dicte materie quoniã tales ſũt que magis
inuiſcantur ⁊ tandẽ gipſiãtur dixit Ho ⁊ multotiẽs
oritur ſup iuncturas eoꝝ.ſ.patientiũ caro.ſ.appa
rent ex ſanguine ſilr ingroſſato ⁊ proprie inter di
gitos.ſ.manuuꝫ ⁊ pedum qꝛ cum torquẽtur digiti
⁊ ꝯſtringuntur ⁊ fit dolor fortis qñqꝫ ⁊ ſedatur qñ
qꝫ addit declarando in quibus corporibus iſta ma
xime ꝯtingant ⁊ dixit. Et plurimum quidem hui⁹
nõ fit niſi in habentibus ꝯplexiones calidas.ſ.ta
lis diſſocatio uel dicta apparentia tromboſitatum
⁊ ſpecificando de carnea dixit. Et plurimum qui
dem oritur caro cum materia eſt ſanguinea.

Pro intelligentia partis aduertendũ ut expſſe
colligitur prima primi de humoribus in facto eſſe
fl'a crudum ẽt ſubtile ⁊ aquoſum cum longo tpre
fuerit retentũ in foraminibus ⁊ iuncturis eius ſub
tile reſoluitur ⁊ tandem fit ualde groſſum ⁊ albũ
⁊ eſt illud quod uocatur gipſiuꝫ qꝺ oibus ut ibidẽ
dicitur exiſtit groſſus tamen imaginandum eſt ꝙ
anteq̃ꝫ ad tantam duritiem ⁊ groſſitiem deducat
primum fit uiſcoſum ⁊ mucilaginoſum quoniã ta
le fl'a mucilaginoſſum uidetur eſſe uelud mediuꝫ
tranſitus inter fl'a aquoſum ſubtile ⁊ gipſiũ groſſũ
ad utrũqꝫ tamen iſtoꝝ deuenitur per reſolutionẽ
partium ſubtilium ⁊ per ꝯñs a calido producũtur
ſiue tale calidum fuerit naturale ut in ꝯplexione
calida naturali.ſ.ſanguinea uel collerica ſiue ta
le calidum fuerit accidentale ut ſepe ꝯtingit i mor
bis iuncturaꝝ ⁊ medicinis calidis ⁊ balneis mino
ralibus ut ẽt alias dictum eſt. Et hic adiungen
dum ꝙ queãdmõm ex fl'ate aquoſo lapſo intra iũ
cturas propter diuturnitatẽ tandem ꝯuertitur in
gipſium per reſolutionẽ ita defluxa materia ſãgui
nea reſudante ex poris uenarum propter repletio
nem ipſarum uel ſubtilitatem ⁊ liquiditatem eius
ſanguis intra iuncturas uel circa eas tandem ſtãs
ibi longo tpre facta reſolutione in partibus ſubtili
bus reliqua pars cum induratur fit ſicut caro.

Et ex his intelligenti patet clarificatio toti⁹ lr̃e
primo ꝙ materie que multotiens intra iuncturas
inuiſcantur fiunt ſicut gipſium ⁊ hoc quoniam ma
terie que multotiens in iuncturis exiſtunt ſunt cru
de ut ſupra dictum ẽ ⁊ tales propter diuturnitatẽ
gipſiantur tamen tales materie cum fiunt uiſcoſe
aliquãdo intra ligamentũ iuncture taliter recipit
ut ligamentũ prolongetur. vnde ſi fuerit tale liga
mentum ſic ligans uertebrum cum piſcide ipo ſic
relaxato ⁊ elongato propter tales materias muci
laginoſſas interdum reſſillit uertebrum ex piſſide
Et hec ẽ ſnĩa affo.penultimi vi.affo. quibuſcũqꝫ
a ſſatica moleſtat uero ⁊c. Aliquãdo uero tal' ma
teria recipitur in cordis ⁊ neruis ligantibus iunctu
ras exterius ⁊ ſi fuerint iuncture digitorum dilla
tatis cordis a materia implẽte ⁊ aliqñ recepta ma
teria in parte uerſus cutim tandem idurata ⁊ exi
cata a calido fiunt quedam apparentie trumboſi
tatum propter quaꝝ diuerſitateꝫ in diuerſis ſitib⁹
dictaꝝ iuncturaꝝ ꝯtorquẽtur digiti ⁊ ꝯſinguntur
⁊ fit dolor fortis ualde facta ſic torſione ⁊ ſedatur
qñqꝫ dolor cum non fit elongatio membrorum ſed
equalis tñ remolitio ⁊ ipſius materie conuerſio
ad cutim unde experientia ꝯſtat ꝙ aliquãdo fue
rit in ciragra uel podagra dolor acutiſſimus ma
teria cordas ⁊ neruos extendente cum tota man⁹
uel pes apoſtematur manifeſtiſſime dolor minuit
qꝛ materia ꝯuertitur extra neruos ad cutim. Col
ligitur ẽt ex dictis qꝺ ſanguis diuerſo modo ſicut
⁊ fl'a aqueum recipere põt in diuerſis membris ⁊
tandem ingroſſari ⁊ fiet ſicut caro propter reſolu
tionem in eo factam a calido ⁊ ꝯñter patet qꝺ qꝛ
talis effuſio ſanguinis ut multotiens ſequitur uel
habũdantiã eius ut uenarũ replect ut ſanguinea
ꝯplexione uel ſubtilitatem ⁊ pũtationem ei⁹ a ma
teria collerica ⁊ hec in ꝯplexione collerica ſequi
tur manifeſte ꝙ iſta fiunt in calida ꝯplexione exi
cante uel reſoluente ⁊ illa caro in complexione
ſanguinea magis vt patet: ⁊ habet hec tota ſentẽ
tia littere lego eã. Et multotiẽs quideꝫ inuiſcã
tur materie intra iuncturas: ſupple poſtq̃ꝫ fuerũt
ſubtiles ⁊ aquoſe: ⁊ fiũt ſicut gipſiuꝫ propter reſo
lutionẽ in eis factã: ⁊ ſupple ꝓpter id diſlongãtur
aliquãdo iuncture ⁊ hoc accidit vt dictũ eſt ꝓprie
cũ ſunt crude. Et addit ſupple per eũdeꝫ moduꝫ
Et multotiẽs oritur ſuper iuncturas eorũ caro.ſ.
apparent qꝛ ſanguine ingroſſato ⁊ ꝓprie inter di
gitos.ſ.magis hoc apparet q̃ꝫ in alijs iuncturis: li
cet etiã ⁊ in alijs fieri poſſit: quare cũ torquẽtur
digiti: ⁊ ſtringunt ⁊ fit dolor fortis: quãdoqꝫ ⁊ ſe
datur: quãdoqꝫ ꝓpter cauſas aſſignatas. Addit
⁊ plurimũ quidem huius.ſ.diſlocatio uel apparẽ
tia trũboſitatũ: nõ fit niſi in habẽtib⁹ cõplexiones
calidas: qꝛ a calido fit illa reſolutio ⁊ exſiccatio.
Addit vt plurimũ quidẽ oritur caro cum materia
eſt ſanguinea: qꝛ magis fit ex abundantia ſangui
nis q̃ꝫ ex eius ſubtilitate: vt patet intelligẽti: ⁊ ſic
magis in ſanguinea.

Et plurimum quidem In hac ſecũda
parte huius partis ipſe ponit quoſdã canones ſtra
uagantes circa iſtã materiã doloruꝫ iuncturaruꝫ
⁊ diuiditur in tres partes ſm tres ſpeciales canõ.
quos ponit. ſcõa ibi: Et dolores qdeꝫ ⁊c. tertia ibi
Et multotiens quidẽ: de prima parte dicit: Et
plurimũ quidem illi cui accidunt dolores iunctu
rarũ accidit in primis podagra. Canon iſte cla
rus eſt ex eis que ſunt dicta ſuperius paulatine de
cauſis multiplicatiõis dolorũ iuncturarum reſpe
ctu aliorũ dolorum: nam cũ magis multiplicẽtur
dolores in iuncturis: q̃ꝫ alibi iter alias cãs: quoniã
ſunt frigidioris ꝯplexionis ⁊ ſitus earũ longinqu⁹
eſt a regimine. Prio.i.principaliuꝫ mẽbrorum vt
exponebat cum etiã iuncture peduꝫ nõ ſint min⁹
frigide alijs iũcturis: ⁊ ex alia parte magis diſtã
tes a principalibus membris: ⁊ ſitus earum magis
deorſum exiſtat ex conſequenti paſſibiliores ſunt
ad recipiendum ſuperfluitates ex natura ſitus: ſe
quitur concluſio clara lege tu litteram.

Et dolores quidem Nunc ſecũ
do põit aliã
cauſaꝫ manifeſtantẽ aliquando difficultatẽ cure

dolorum iuncturarum ⁊ primo ponit cauſam ſo
reddit cauſam illius dixit primo. Et dolores iū
cturarum quidem ſunt ex ſūma egritudinum que
herīditātur plurimum ⁊ ideo tunc.ſupple cum ac
cidunt difficulter curantur propter cōnaturalita
tem principiorum dixit ſo reddendo cauſam dicti
hoc ſpeciale ideo eſt quoniam ſperma eſt ſecūdū
complexionem generantis ⁊ ideo ſupple cum ſper
ma podagrici fuerit maculatum neceſſario pedes
debilitantur filiorum. Et dixit. H.vi.affo.in fine
ꝯmenti xxix.illius affo. Eunuchi non podagrizāt
neqꝫ calui fiunt ⁊c. Pro clariori tamen intelle
ctu huius propoſitionis mouetur hic dubium.
vtrum podagra poſſit ex hereditate contrahi ita
qꝺ ex parentibus uel progenitoribus in filijs poſ
ſit acquiri ad partem negatiuam arguam breuibꝰ
medijs primo ſic qꝛ ſi ſic eſſet maxime eſſet ꝓpter
motiuum.d.A.qꝛ ſperma eſt ſcdm complexioneꝫ
generantis ex ꝯſequenti ſi generans eſt debilita
tum ſcdm pedes producitur ſperma debile pro ge
neratione pedum. Sed qꝺ hoc fundamentum
non ſit ſufficiens declaratur propter duo. primo
qꝛ ſperma prolificum ſimile uidetur in toto ⁊ ī par
tibus igitur non magis faciet defectum ex pede
q̄ꝫ in manu ſi igitur non generatur ciragra ex po
dagrico ergo neqꝫ podagra ſo.ſ.fundamento ha
berent uirtutem maxime eſſet qꝛ ſperma a quoli
bet membro diciditur ſed hoc ridiculum eſt dice
re ut expreſſe declarat Ariſt.15.de aīalibus circa
medium aducit enim tale mediuꝫ ad hoc quoniā
ſi ſperma eſſet ſcdm uiam diſſolutionis.ſ. mēbro
rum qꝛ.ſ.diſſoluatur ex quolibet membro tunc
animalia magni corporis eſſent multe generatio
nis ⁊ parui corporis pauce generationis hoc aūt
eſt fl'm qꝺ tamen hoc ſequatur manifeſtum eſt.
quoniam plus diciditur ex magno corpore q̄ꝫ ex
paruo ⁊ ſic patet fundamentum nullum eſſe.

Secundo principaliter Ar.ſic febris nō ē mor
bus hereditarius ſimiliter neqꝫ ydrops ergo ſeqꝛ
etiam qꝺ neqꝫ podagra debet dici morbus heredi
tarius patet cum dicte egritudines non cōnume
rentur inter morbos hereditarios ⁊ ꝯſequentia de
claratur cum dicti morbi ſint morbi principalium
membroꝝ ut cordis ⁊ epatis quorum pricipaliter
eſt influxus ſupra ſperma prolificum producēdū
Si igitur talia membra ſunt leſa ſequitur quod
ſꝑma erit ſm dicta mēbra maculatū ex ꝯñti gnā
būt ī fetu corrñdēria mēbra maculata. Et pōt
ꝯfirmari qm̄ ſi ꝓpter hoc ꝙ ſperma eſt maculatū
uerbi gratia podagrici fiat podagricus cum non
maculetur niſi uel ex parte ſubſtantie corpulente
uel ſubſtantie ſpirituoſe cum in ipſo non conſide
remus niſi duo talia principia unuꝫ materiale qꝺ
eſt pars corpulenta aliud formale qꝺ eſt pars ſpi
rituoſa cum ex parte materie maxime ex epate di
cidatur ex quo ut ſic eſt ſic materia ultimi alimē
ti diſtributi ꝑ membra ⁊c. Cū igitur epar ſit prin
cipium alimenti ut ſanguis eſt ēt principium ſup
flui dicti alimenti maxime ſuperflui in quanto ſe
quitur igitur ꝙ quo ad materiā ſpermatis macu
lato epate ut eſt in idrope ut omnes uolunt medi
ci debet ſimilis in fetu diſpoſitio generari. Si etiā
fiat maculatio ex parte ſpiritus incluſi in eo cuꝫ
quātuꝫ ad hoc principiuꝫ formale maxime ex cor
de dependat ſiue teneamus ſpiritum genitiuū eē
unum per agregationem omniū ſpirituū ſiue dica
tur eſſe ſubſtantiā uirtualiter includens potentiā
dictorum ſpirituū quomōcūqꝫ ſit maxime ex cor
de dependet ut patet ⁊ ſic febres parentū deberē
tur in filijs hereditari ⁊c. Pōt ēt confirmari quo
niam ſi aliquis morbus foret hereditarius ut po
dagra hec maxīe eſt quoniā talis morbus eſt diu
turnus ⁊ fixus ⁊c. Sed aliqua febris ut tenet de
quartana.xij.annorū ⁊ ethica. Ad oppoſituꝫ
primo eſt expreſſum uerbum.do.A. In textu eſt
etiam ſententia eiuſdem: d.A.ſecunda primi doc.
.i.ca.ultio in fine capituli ubi commumerādo egri
tudines quaſdaꝫ que in ſemine hereditantur ex
plicuit de podagra Idem etiam. H.vi.affo. ꝯmē
to illius anffo. Eunuci non podagrizant ⁊c. in fine
ꝯmenti ubi ponit podagram hereditari ⁊c. Idem
⁊ alibi pluries reperitur. In iſta queſtione duo
fient articuli in primo ponam declarationem ali
quorum terminorum ⁊ quaſdam ſuppoſitiones in
ſecundo ponam breues ꝯcluſiones de quiſito.

Quantum ad primum primo ſciendum ꝙ hic
terminꝰ egritudo in propoſito nō ſumitur ꝑ diſpo
ſitionem qua corpus eſt actualiter leſum in con
ſuetudinarijs operationibus ſicut per egritudinē
nunc ⁊ in actu ſed per egritudinem in propoſito in
telligimus diſpoſitionem ſecundum quaꝫ corpus
non eſt aptum ſecunduꝫ ſe toto tempore uite ſue
uel in maiori parte permanere ſanum ymo meri
to principiorum generationis eſt aptum egrotare
⁊ tale corpus ſecundum pluſq̄ꝫ cōmentatorem pri
mo tegni cōmēto.xv.xvi.ad mentem. H.dicitur
egrum ſimpliciter quia talis diſpoſitio qua dicitꝛ
egrum ſimpliciter eſt ut habitus qdā cōgenitus
ad facile actualr̄ egrotādū ꝑꝑ diſtare a pricipijs
corporis optime ſani ⁊ cū hac egritudīe habituali
ꝯiūgitur ſepe actualis ſanitas que dicitur ut ibi
dem ſanitas ut nunc. nam eadem diſpoſitio ē egri
tudo ſimpliciter ⁊ ſanitas ut nunc ut ibideꝫ decla
rat egregie pluſquam cōmentator ex quo talis ſa
nitas ut nunc non eſt ſanitas ſecundū ueritatem
ymo eſt lapſus a uera ſanitate ſed eſt tantuꝫ ſani
tas ſecundum ſenſum ⁊ apparentiam ⁊ ſic a gene
ratione talis contracta qm̄ omnia corpora ꝯhūt a
generatione aliquā cōplexionem equalē ſub qua
ſunt ſana ⁊ minima que dicitur ab.d.Aui.prima
primi de complexionibus: equalitas quinti modi
⁊ ſicut eſt ſanitas: ſi tamen talis equalitas non ſit
abſoluta equalitas ſed habēti tantum dicitur ſa
nitas nunc: qꝛ tamē talis diſpoſitio eſt ut habitus
quidā cōgenitus eſt aliqualiter talis ſimpliciter:
eſt igitur uel neutralitas uel egritudo ſimpliciter

Per egritudinem ergo in propoſito intelligo ta
lem egritudinem in habitu: que inquantuꝫ talis
diſpoſitio congenita a principijs generationis eſt
lapſa ab optima ſanitate in primis particulis ut

neruis cordis ⁊ huiuſmodi ⁊ ſenſibiliter dicit egritudo ſimpliciter inquantum uero hec eadez diſpoſitio eſt ei melior que acquiri potuit ex ſuis principijs qua .ſ. ſuo modo perficit operationes dicitur ppria homini ſanitas uerum qꝛ non eſt firma de ſe neqꝫ perdurans propter id dicitur ſanitas ut nunc qꝛ per ipſum eſt aptum corpus tantū eſſe ſanum . ut nunc permanere hoc tamen ut dictum eſt appellatur in propoſito egritudo cum queritur ſi podagra ſit egritudo hereditaria. ‖ Secundo notādum ꝙ per morbum hereditarium ego intelligo morbum contractum a principijs generatiōis admodum ſupra dictum propter conſimilem morbū fuiſſe diuturnum ⁊ fixum in patre matre uel progenitoribus uſqꝫ ad quartam generationem. qꝛ ultra illam non ſtat aſſimilatio fetus ad parentes ut ſi pater auus uel proauus fuerit podagricus ex multo tempore ⁊ fiat in filio diſpoſitio in pedibus per quam a facili cauſa incurrat podagram . Et tunc talis diſpoſitio dicetur morbus hereditarius

Sed ſi talis diſpoſitio ꝯtraheretur a principijs generationis per aliquam accidentalem cauſam. ut propter malum regimen imponendo non deberetur dici morbus hereditarius ⁊c. ulterius in propoſito ſuppono cum phō primo ⁊ ſecundo de generatione animalium ꝙ in generatione fetus agens generans eſt ſperma uiri ⁊ recipiens eſt mulieris meſtruum ⁊ ꝙ in ſpermate uiri eſt uirtus quedaz informatiua que uidetur uelud ydolum generatiue que eſt in patre quoniam homo generat hominem per ſperma ſicut per inſtrumentum ſicut artifex artificiatum per inſtrumenta media ⁊ ſcđm uarium motum inſtrumentoꝝ ab artifice fiunt uarie artificiatorum ſpecies ſimiliter ſecunduz uariū motum generantis mediante iformatiua ſpermatis fiunt diuerſe ſpecies membrorum. ‖ Cuz hoc ſupponitur ꝙ dicta uirtus informatiua ſubiectiue fundatur in parte ſpiritnoſa ſpermatis que dicitur a phīs ⁊ medicis ſpiritus genitiuus qui uel eſt ſpiritus quidam in uirtute continens potentiam ſpirituum particularium membrorum maxime principalium ⁊ precipue cordis uel eſt aggregatum ex huiuſmodi ſpiritibus agit igit informatiua uirtꝰ i uigore horum ſpirituum principaliter Supponitur tertio ⁊ cum phō 18. animalium ubi ponit cauſas aſſimilationis ⁊ alibi etiam ꝙ ſperma uiri quo ad partem corpulentam ⁊ meſtruum mulieris quod eſt materia generatiōis ſunt ſuperflui alimenti ultimi uel cibi .i. cibi quarta digeſtione digeſti quod erat in potentia propinqua . ut eſſet membrum qui tandem humor ueniens ad teſticulos in uiro ⁊ ad concauum matricis in muliere in uirtute ſpirituum concluſorum in eo dicitur ſperma in uiro ⁊ mēſtruū in muliere quicquid igitur reperitur in omnibus membris patris formaliter habet uirtus ſpermatis uirtualiter .i. dicta uirtus in forma que eſt dicta uirtus diuina in multis locis unde poteſt omnia facere i materia diſpoſita que erant in patre ⁊ non ſolum que erant in patre formaliter uerum etiam que in eis relucebat . ex auo ⁊ proauo ⁊c. Cum igitur in patre reperiātur diuerſa ut maſculinitas complexio color quantitas membrorum numerus ⁊c. que tantam habēt adinuicem diuerſitatem ꝙ quedaꝫ poteſt ab alijs ſepari contingere poteſt ꝙ dicta uirtus informatiua erit potens in uno motu ad alterum iſtorum pducendum ⁊ non in alio motu alterum producere poterit ut qđ poterit producere ens humanū ⁊ nō producet eum ſic colloratum uel non maſchulum Et quoniam ut ibidem dicit phs motus eſt a contrario in contrarium ſi contingat ut ſperma patris ſit omnino forte ⁊ materia que eſt meſtruum mulieris ſit omnino obediens aſſimilabitur fetus i totum patri ꝙ ſi ſperma obtinere non ſufficiat generabitur aliud quod aliqualiter agenti contrariuz eſt ſm tamen paſſi diſpoſitionem vnde ſi non poſſit maſchulus ex generante generari generabitur femella que maſchulo aliquo modo eſt contrariū ideo idem dicitur de femella eſt maſchulus occaſionatus ⁊ ſicut dictum eſt ꝙ ſperma uiri ipſum ē in potentia actiua omne membrum ita meſtruum mulieris eſt in potentia paſſiua omne membrum mulieris quoniam una queqꝫ partium corporis noſtri fit ex tali materia menſtruali particulariter cuius partis ipſa eſt ſuſceptiua vnde ex ultimo alimenti quod ſuperfluit uerbigratia nutricatiōi ſtomaci uel oculi matris generatur in fetu ſtomacus uel oculus quoniam corpus datur fetui ex matre anima autem ⁊ omnis forma ⁊ figura eſt ex patre. Ideo dixit philoſophus primo de generatiōe manifeſtum eſt quod ſperma uiri non eſt conueniens quantitati animalis ſed qualitati ⁊c .

Et iſto modo ego intelligo illam particulaꝫ ultimā poſitam in diffinitione ſpermatis cum dicit ꝙ eſt ſuperfluitas ultima alimenti licet Ja. de forliuio aliter intelligat ⁊ uidere meo male . In iſta materia poſſem multa bona dicere de cauſis ſimilitudinis ⁊ diſſimilitudinis ſed iſta propoſito noſtro ſufficiant. Et hec de primo articulo. Quātum ad ſcđm ſm articulum ſit iſta prima concluſio. Non ſemper podagra in patre uel matre eſt cauſa ſufficiens ad hoc vt in filio fiat ſimilis hereditarius morbus probatur quoniam ubi nō fuerit in aliquo eorum morbus diuturnus ſed modici temporis non generabitur inde morbꝰ hereditariꝰ ex dictis i ſcđo notato: ⁊ declaratur rōne: quoniā ubi in patre per diem tātū uł duos fuerit podagra contingit ut ex precedēti materia ſana ſit genituꝫ ſperma prolificum exiſtens in teſticulis uel uaſſis ſeminariis ex quo p copulationem cū muliere heta fiet fortes ſanus ergo ⁊c. Etiam ⁊ eſt fortius ubi dicidatur ex nutrimēto aliqualiter alterato ſꝫ remiſſe contingens eſt: ⁊ ueriſimile multū ut talis malitia debilis corrigatur remanente ſpiritu ex illo membro ut pede deciſſo forti ⁊ ſufficiente ex materia proportionata pedū fortem generare potente ergo ⁊c. ⁊ ſicut declaratum eſt ex parte ſpermatis uiri proportiōali medio declarari poteſt ex parte meſtrui mulieris. ‖ Secunda concluſio nō quelibet podagra a principiis generationis cōtra

cta eſt morbus hereditarius patet ubi propter in
fluxum ad aliam cauſam ex parte regiminis ſint
debilitate iuncture pedum filij ita ut merito talis
diſpoſitionis ſit tale corpus aptum faciliter in ac
tualem morbum podagricum cadere ⁊ tamen pa
ter uel progenitores non fuerint podagrici idem
dico de matre tunc talis podagra in filio ex prin
cipijs generationis non debet dici morbus heredi
tarius ut patet ex ſupradictis. // Tertia conclu
ſio ubi nunq̄ pater uel mater actualiter uel habi
tualiter podagrici fuerint ſtat tamen in fetu ge
nerari podagram uel diſpoſitionem habitualem
ad facile actualiter ſic patiendum pro merito ta
lis diſpoſitionis poterit dici talis ex hereditate cō
tracta patet in caſu ubi progenitores podagrici
fuerint ⁊ propter diſpoſitionē debilitantem iunc
turas filij tranſfuſſam in filio mediante patre ſa
no acquiretur in filio habitualis diſpoſitio ut faci
liter incurrat egritudinem actualem podagricaꝫ
manifeſtum eſt tunc ꝙ talis diſpoſitio debebit di
ci hereditaria qꝛ apparentibus derelicta eſt in fi
lio ergo ⁊c. Sed ſi forte dubitares hoc nō eſſe
poſſibile ꝙ ſi auus fuerit podagricus ⁊ non pater
tandem ꝙ merito principij aui in patre fiat filius
podagricus dicatur hoc eſſe multum poſſibile i
mo de facto eſt uerum in multis ut experiētia ma
nifeſtat etiam ex ſententia colligitur Ar̄is quarto
de generatione aīalium ubi uoluit quod motus
generantis quidam ſunt in potentia propinqua q
dam remota quidam remotiore ⁊ motus in potē
tia remota ſunt motus aui ⁊ in potentia remotio
re ſunt motus proaui quoniā in patre relucet uir
tus patris eius ⁊ aui ex ꝯſequenti non eſt ipoſſi
bile qḋ ſpiritus genitiuus in ſemine patris inclu
ſus recipiat uirtutem informatiuam ſcḋm motū
aui ⁊ non patris uel propter influxum uel aereꝫ
⁊c. poteſt etiam contingere ꝙ materia meſtrual'
obediat impreſſioni motus inducendi ex uirtute
aui ⁊ non patris propter multas contingentias ſi
conſiderabis ⁊ ſic generabitur fetus ſcḋm diſpoſi
tionem aui ⁊ non patris ⁊c. // Quarta concluſio
Et ſi podagra etiam diuturna ⁊ habitualis in pa
tre uel matre non neceſſario in filio hereditetur
eſt tamen talis podagra ex ſūma egritudinum q̄
hereditantur ut dicit textus. hec concluſio quo
ad primam partem probari poſſet. primo quoniā
malitia in ſpiritu deciſſo a pede patris uel etiam
malitia partis materie proportionata generatio
ni pedum filij quelibet talis malitia poſſet in uir
tute membrorum principalium corrigi ⁊ tūc nō
generabitur pes debilis poſſꝫ ⁊ ſecundo talis ma
litia corrigi in uirtute aſtrorum. // Etiam ſuppo
ſito qḋ pater fuerit podagricus unde merito ſper
matis uirilis ſi materia eſſet receptiua impreſſio
nis dicti ſpermatis deberet generari diſpoſitio ſi
milis in filio. ſtat quod materia non ſit obediens
imo dicte impreſſioni contrarietur quo caſu poſi
to nulla in pedibus ſimilis diſpoſitio cum patre
generabitur ergo prima pars concluſionis uera

ſecunda uero pars eſt ſententia textus noſtri ⁊
mens. d. A. ſecunda primi loco allegato in oppo
ſitum queſtionis ubi connumerat podagram iter
morbos hereditarios poteſt etiam ratione proba
ri quoniam omne genitum producitur ſecundū
diſpoſitionem generantis niſi generans fuerit im
peditum ſed cum ſperma uirile quod prolificum
eſt utplurimum obtineat ſupra materiam gene
rationis ſequitur qḋ diſponet materiam ſecūduꝫ
ipſius diſpoſitionem cum igitur ſperma diciſſum
ab habitualit̄ podagrico prolificum exiſtens ſit
quadam diſpoſitione ſecundum partem ſpirituo
ſam a pedibus diciſſam qualificatum talem uel
conſimilem diſpoſitionem in pedibus fetus pro
ducet. Sed hec talis diſpoſitio eſt egritudo ut
dictum eſt in corpore queſtionis igitur egritudo
in patre hereditabitur in filio ⁊ ſic eſt ex ſūma co
ruꝫ que hereditantur. Poſſet ēt aliter probari
ſed ad preſens ſufficiat Iaꝫ reſtat reſpondere ad
argumenta principalia facta ante oppoſituꝫ. Ar
guebatur primo ſic ſi quomodo foret vera maxie
eſſet pp motiuū. d Aui. qꝛ ſperma eſt diſpoſitū ſe
cundū complexioneꝫ generantis ⁊c. Sꝫ ꝙ hoc
fundamentum non eſſet ſufficiens declarabatur
pp duo primo qꝛ ſperma prolificū videtur ſimile ī
toto ⁊ partibus igitur ⁊c. dicat' breuiter qḋ licet
videatur ſimile quātū ad partem corpulentam ſe
cundū quā tamen non eſt ſimpliciter ſimile tamē
ſecundū partem ſpirituoſaꝫ in eo incluſam ē mul
tum varie virtutis ſecunduꝫ vt i ea parte exiſtūt
vel formaliter diuerſi ſpiritus diuerſorū principa
lium mēbrorū etiā aliorum ꝑticulariū multorū vl'
ſaltem ſpiritus genitiuus uirtualem diuerſitatem
dictorū ſpirituū ꝯtiet vn̄ pp talē varietatē nō icō
uenit uario modo i diuerſis mēbris uarias iprimi
diſpoſitiones ⁊c. maxie cū virtus informatiua pre
cipue ⁊ in mēte in dicto ſpiritu vel ſpiritibus fun
detur ⁊ ſic ſit ad primū reſponſum. Arguebat'
ſcḋo deſtruēdo fundamentuꝫ qꝛ ſi verum id eſſet
pp id ꝙ ſperma ex omnibus decidītur mēbris ſed
hoc ridiculum dicebat' de mente Ariſtot. qui ꝓ
babat ꝯtrium ⁊ ibi eſt inductum dicatur breuiter
cōcedendo cum pħo ꝙ ſperma nō ſit ſcḋuꝫ mate
riā diſſolutionis mēbrorū pp motiuum ſuum ve
rū tn̄ ſperma ſicut ⁊ ſanguis meſtruus ſit ex ma
teria quadaꝫ qua potuiſſent membra nutriri ⁊ ex
fere ſimili nutriuntur. Et cuꝫ eadem ſit materia
nutricationis ⁊ generationis ſecundum uarietatē
nutricationis diuerſorū membrorū ſit etiaꝫ varie
tas generationis diuerſorū membrorū ⁊ cū diuer
ſis qualeficationibꝰ vnde nō inconueniēs genera
ri pedem debilem uel pp materiam proportiona
tam generationi pedis ſic eſſe qualificataꝫ uel pp
ſpiritum a pede debili deciſſum ſic eſſe qualifica
tum ⁊ debilitatum ⁊c. vt dictuꝫ eſt in queſtione.
Ad ſm principale cum arguebatur Febris nō
eſt morbus hereditarius ſimiliter neqꝫ idrops er
go ⁊c. ⁊ confirmabatur qm̄ ꝙ cū in ſpermate duo
tn̄ conſideremus principium. ſ. materiale quod ē

ſuperfluum vltimi alimenti quod eſt ex epate .⁊
formale.i.pars ſpirituoſa que maxime a virtute
cordis dependet vt dictum eſt ſequitur ꝙ ſi macu
lato mẽbro particulari vt pede ſanguis uel ſpiri
tus inde deciſſus ꝑꝑ id maculentur ⁊ exinde mẽ
brū proꝑꝑtionale quod exinde generatur rema
neat debilitatum ſequitur ꝙ multo magis epate
vel corde leſis exiſtentibus ⁊c. dicatur primo pro
babiliter ꝙ in talibus membris morbi nõ poſſunt
diuturnari nã propter membrorũ principalitatem
ſi ſtet notabile vitium in his membris ⁊ per tem
pus perſeueret ad mortem deducet ⁊ ex dictis ſu
perius non fit morbus hereditarius niſi ex morbo
diuturno vel dicatur aliter ⁊ clarius ⁊ fundamen
talius ad materiã ꝙ morborū in membris princi
palibus quidam ſunt morbi ſimpliciter tales ſecũ
dum quos ⁊ ſi non fiat leſio in conſuetudinarijs
operationibus per tales tamen dicta mẽbra ſunt
apta faciliter labi in egritudinem nunc ſicut eſſet
debilitas cerebri naturalis ſiue ſequens malitiā
complexionalem ſiue non per quam tale corpus
aptum eſt cadere in vertiginem vel alios morbos
actu tales idem dico de debilitate cordis natura
li vel habituali ẽt ex tempore ſecundam quam ⁊
ſi ipſum cor non ſit actu egrum faciliter tñ ex mo
dico vapore ſibi cõicato vel ab itrinſico vel ab ex
trinſico aptum eſt cadere in lipotomiã tremorem
cordis vel ſincopi ⁊ de huiuſmodi egritudinibus
ſimplr non eſt dubium ꝙ ſi ſint in altero parentũ
⁊ non corrigantur per alium uel aliam cauſā ta
les ſunt maxime morbi hereditarij ⁊ de his intel
lexit Ioh. damaſcenus pria particula ſuorum
Amf. cũ dixit. Queadmodũ tā viciorũ aĩq̃ ſi
gure corporis a parẽtib⁹ cadit hrditas ita quoq̄
morb⁹ diuturnari⁹ ⁊ maxie ſi fuerit i pricipali mor
bo. Si autẽ dicti morbi in membris principalibus
fuerint actu tales ut idrops epatis vel febris cor
dis. tunc de tali diſpoſitione principaliũ talem poſ
ſumus facere conſiderationẽ: quoniam aut mate
ria uel ſpiritus ab illis membris diciſa taliter eſt
qualificata: qꝛ nequaquã corrigibilis eſt a virtute
informatiua viri: ⁊ tunc dico ꝙ tale meſtruū nõ
eſt aptũ generationi: ⁊ conſequenter non fiet mor
bus hereditarius i filio. Idẽ dico de ſpiritu deciſo
ab epate viri ydropici: qm̃ mala diſpoſitio in eo ẽ
talis ꝙ virtute aliorū ſpũū incluſoꝝ in ſpiritu ge
nitiuo non põt corrigi nec etiã a bonitate meſtrui
mulieris: ⁊ tunc dico etiã ꝙ tale ſperma virile nõ
eſt prolificũ. ⁊ ſic conſequẽter non fit morbus he
reditarius: ⁊ hanc cauſam prolificationis expſſit
d. Auice. zi. tertij. cap. de ſterilitate ⁊ difficultate
impregnationis cũ dixit. Et de genere quidem
ſpermatis ex quo non fit generatio eſt ſperma infã
tis ⁊ patientis nauſatiuã ſatietatẽ ⁊ ebrij ⁊ ſenis ⁊
eius qui pluri⁹ vtitur cohitu: ⁊ cuius corpus non
eſt ſanū: intelligebat principaliter de egritudine
talium membrorũ principaliũ: ⁊ non omnium mẽ
brorū indifferenter: quoniã alia membra particu
laria cum ſunt debilia ⁊ egra non propter hoc pro
hibent: quin ſperma vtplurimum reddatur proli
ficum: quoniã generatio non fit principaliter i vir
tute illorũ membrorum ſed principalium: licet in
uirtute illorũ fiat particulum aſſimiliatio mẽbro
rum ut ſupra dictũ eſt. Ideo notanter ſcďa tertij
de ſpermate generante ⁊ ñ generante dixit. d. A
Et ſpma habent mẽbra debilitata raro gnãt ſa
nū in hijs uerbis denotatur ſtantibus dictis mẽ
bris debilibus uel infirmis poſſibilitas generantis
⁊ ſimilitudo generati Si uero talia membra ẽẽnt
leſa egritudine ſm quam malitia in ſpiritu impſſa
eſſet corrigibilis: quia debiliter impreſſa: ut eſſet
caliditꝫ in ſpiritu in certo febriente remouibilis p
frigiditꝫ meſtrui mulieris: dicerem tale ſperma eſſe
prolificũ: ⁊ non ꝑpterea fiet morbus hereditarius:
⁊ ratio eſt qꝛ talis ſpiritus in ſemine incluſus non
remanet generans ſm illam talem accidentalem
diſpoſitionē inductā a generante: imo illa remo
uetur ut patet: imo fortius dico qđ poſſibile eſt ꝑꝑ
dictam caliditatẽ iductã a generante tale ſperma
cum hac muliere fiat prolificũ propter frigiditatẽ
meſtrui mulieris: ubi ſi fuiſſet in qualitatib⁹ tem
peratum non fuiſſet prolificum: ⁊ hoc quia p hãc
caliditatē deuenitur ad temperamñtũ quoddã ⁊c.
Et hanc ſentẽtiam expſſit. d. Auic. zi. tertij. caplo
allegato cum dixit. Et loquebatur ſecundum me
dicorum ſententiam de ſpermate mulieris. Et
quandoq̄ diuerſificantur duo ſpermata propter
cauſam malicie complexionis in unoquoq̄ eorū
qđ cum alio non equatur: imo addit ei corruptio
nem. Nam cum permutant vel ſupple alterū tã
tum permutatur inuenit vnũquodq̄ amborū qđ
equat ipſum cum contrarietate ⁊c. Eandem ſen
tentiam explicuit Ariſt. xviij. de animalibus vbi
dixit quoniam omnia naturalia ⁊ artificalia non
fiunt niſi propter terminum ⁊ temperantiam ⁊c.
Addit. Euenit quod Iuuenes non generant ⁊ cũ
iuerint in etate generabunt breuiter igitur reſpõ
dendo ad motiuū ⁊ confirmationem dicatur ar
gumetum hoc non valere idrops uel febris nõ he
reditantur cum ſint morbi principalium membro
rum ergo neq̄ egritudines particulariū morbo
rum non hereditabuntur. argumen. non valet per
media que aducta ſunt ſupra ⁊ hoc eſt fundamẽ
tum quia ad hoc quod ſperma ſit prolificum re
quiritur debita diſpoſitio principaliū ⁊ conſequẽ
ter ſpirituum inde deciſſorum ⁊ non ſit particula
rium vt patet ⁊ ſic ſit reſponſum ad totam difficul
tatem ⁊ conſequenter ad queſtionem ⁊c. lege tu
lr̃am ⁊ eſt tota iſta ps clara.

Et multotiens quidem ⁊c.

Iſte eſt tertius ſpecialis cañ circa iſtam ma
teriã ⁊ eſt multum notabilis ⁊ menti tenendus.
dicit ⁊ multotiens fit curatio doloris iuncturarū
⁊ ꝯfortatio eaꝝ ⁊ expulſio materieꝝ ab eis cã ad
ꝑnicĩẽ et aducẽs rõnẽ dicit qm̃ ille ſuꝑfluitates q̃

conſueuerūt ſupfluere ſupple ī toto ⁊ ꝑuenire ad
iuncturas currunt alibi.i. ad alia loca facientes
cadere habētē eaſ.ſ.ſupfluitates in timore Ho
tandū ꝑ intellectu ꝑtis de mente Auerois quinto
coll'ꝫ ꝙ via medicandi dolorē ē triplex vna ē re
motio cauſe doloris ſcđa ſtupefactio membri ter
tia impreſſio delitie in membrū īprimēdo qualita
tem membro conformē ⁊ iſta ē que vere dicitur
medicatiua qm̄ in primo genere vt ibidem dixit
Auerois cadunt multa genera medicinarum ut
ſolutiuarūꝫ digeſtiuarum ⁊ reſolutiuarūꝫ ⁊c.ſm̄
genus eſt tantum medicatiuū per accidens prohi
bendo ſenſatōnem mēbri. Idem ēt ⁊ ſimilibus
verbis dixit ſecundo canticoꝝ expreſſe. In propo
ſito Aui.ibi loquitur de medicatio doloris quātū
ad primū moduꝫ qui eſt remotio cauſe que ꝓpriꝰ
debet dici curatio ꝙ̄ aliud genꝰ medicanđ doloreꝫ
Ideo dixit multotiens quidem fit curatio ⁊c. At
tende tm̄ ꝙ talis remotio cauſe doloris aliqñ fit al
terando qualitatem cauſe doloris aliquando eua
cuando cum ſolutiuis aliqñ reꝑcutiendo ne fluat
⁊ membrū confortando. Curatio aūt doloris q̄
completur cum euacuatione materie ſiue ſenſibi
liter cū farmaco ſiue cum reſolutiuis nō eſt illa q̄
timoroſa fit qꝛ per euacuationē materie nō habi
litantur alie materie ut fluant ad principalia illa
ēt que perficitur alterando qualitatē cauſe mate
rie in iuncturis non redditur timoroſa ut patet il
la autem que cōpletur cum reꝑcuſſiuis ⁊ conforta
tiuiſ membri illa eſt que ſuſpecta eſt ⁊ de hac eſt
textus noſter propterea dixit ⁊ multotiens quidē
fit curatio doloris iuncturarū ut innuat uiaꝫ medi
cationis doloris que fit ꝑ ablationem materie eē
ſuſpectam ⁊ non illam que ꝓprie dicitur medica
tiua ⁊ quoniā non quelibet talis eſt ſuſpecta ſꝫ ea
tm̄ que fit confortando ⁊ reꝑcutiendo membrum
ſtipticando ⁊ conſequenter ꝓhibendo ne ulteriꝰ
dicte materie recipiantur explicuit continuando
de qua amotione cauſe intelligit dicens ⁊ confor
tatio earū ut ly ⁊ teneat̄ expoſitiue.i.amotio cau
ſe que fit cum confortatione membri ⁊ expulſio
ne materieruꝫ ab eis talis ē que ſuſpecta eſt ⁊ eſt
cauſa ad ꝑniciem ulterius conſiderañ ꝙ ſententia
textus verificatur de dolore iuncturarū qui fit ꝑ
uiam defluxus materie ⁊ non ꝑ uiam paulatine
congeſtionis materie in iuncturis qꝛ ī illa que fit
ꝑ uiam congeſtionis materie uera curatio facta
euacuatione materie eſt membri cōfortatio neqꝫ
propterea fit timor defluxu materie ad alia mem
bra qꝛ non ſupfluunt in toto ut ſupponit̄ ſed cum
in toto ſupfluunt ⁊ conſequenter conſueſcunt flue
re ad iuncturas tunc ſtipticatio iuncture ⁊ cōfor
tatio eſt timoroſa ⁊ ideo ad hoc declarādū dixit.
quoniam ille ſupfluitat̄ que conſueuerunt ſuper
fluere ⁊ peruenire ad iuncturas ecce ꝙ loquitur
de ea que fit ꝑ uiam defluxus perueniunt ad mē
bra principalia ⁊ ſi non trahuntur ad iuncturas
i.cum efficiunt timorem ꝑꝑ reꝑcuſſionem factam
⁊c.⁊ non inuenimus ꝯtrahendo ad iuncturas ⁊c.
uel aliter ſi non trahuntur ad iuncturas .i. ſi pro
hibentur ne moueantur ad iuncturas currūt ⁊c.

Ulterius notañ qđ notant̄ dixit multotiens qm̄
non ſemper iſtud ſequitur nam facta confortatio
ne iuncturarū ⁊ reꝑcuſſione non potente natura
tranſmittere materias que in toto ſupfluūt ad iun
cturas forte extra corpꝰ euacuabit ꝑ manifeſtos
canalles ut per fluxum ſanguinis nariuꝫ ſi fuerit
ſanguinea uel per ſudorem ſi fuerit collerica uel
per fluxum uentris ⁊c.⁊ ſic non ſequeretur timor
ubi ēt ꝑꝑ uarietatē in regimine unde materie nō
multiplicarent̄ uel aliter ꝑ artem euacuarentur
materie cum ſunt in toto multiplicate fluere ad
iuncturas ⁊ non fiat ꝑmutatio ī regimine neqꝫ ex
ꝑte diete neqꝫ ex ꝑte euacuationum tunc utplu
rimum cuꝫ fit ꝯfortatio iuncturarū ē timor de ꝑ
ditōe ꝑꝑ cām quā adducit.d.A .in hoc textu.

Uolentibus ergo nobis uere curare apodagra
uerbi gratia:qꝛ in hac eſt maior timor ꝙ̄ de dolo
re aliarum iuncturarū ꝓpter maiorem promptitu
dineꝫ ad materias recipieñ.facta euacuatiōe ma
terie anteꝙ̄ ſimpliciter reꝑcutiamus ⁊ cōfortemꝰ
pedes:prius ordinemus dietā ꝓuiſiuaꝫ a multipli
catione materie fluxure:etiaꝫ ubi fuiſſet talis do
lor creticus ut de menſe in menſem ante terminū
futuri fluxus euacuemus aliunde materiam:⁊ ſic
corpus munduꝫ conſeruabitur:⁊ a doloribus iun
cturarū:⁊ ab alijs morbis cretice euenientibus:
⁊ iſto caſu poterimꝰ factis euacuationibꝰ ꝓſeruar̄
a doloribꝰ iuncturarū:cōfortando iuncturas ſine
timore:⁊ uti illis de quibus infra erit ſermo cū de
terminabitur de cautela a doloribus iuncturaruꝫ
alias ſi corpus fuerit intēperatū:⁊ nō uelit ſubici
regimini diete:ut ego multos homines cognoui q
malūt habere aliquādo dictos dolores ꝙ̄ ſe abſti
nere a multa potatione uini:precipue albi poten
tis:⁊ etiā nolūt obedire medicinis:iſto caſu debe
mus eſſe cauti in cōfortat̄ iuncturarū ⁊ ꝓhibitiōe
fluxure materie:⁊ ꝑcipue quādo de multo tēpore
fuerit habituatus fluxus. Et hoc principaliter itē
debat.d.A.in textu ut nos cautos redderet ꝓpter
timoreꝫ de quo in textu fit mentio:lege literam.

Et multotiēs quidē fit curatio.i.meditatio do
loris iuncturarū cuꝫ amotione cauſe doloris:que
ꝓprie dicitur curatio ad differentiā mitigationis:
que fit cū ſtupefactione membri uel cū īprimenti
bus deliciā in membro.Addit:⁊ confortatio earū
⁊ expulſio materierū ab eis.i.amotio cauſe:que
nō fit cum euacuatiōibꝰ:⁊ reſolutionibꝰ⁊ remittē
tibus malitiā materie:ſed cū confortatione earū
iuncturarū ⁊ reꝑcuſſione:talis amotio materie ē
cauſa ad pernitiem:uel aliter dicatur:ꝙ curatio
doloris.i.mitigatio que fit cuꝫ euacuatione cauſe
que debet dici curatio:ad quā euacuationem ma
terie ſequitur confortatio ipſarum iuncturaruꝫ ⁊
expulſio materierum ab eis:talis ſubſequens con
fortatio ⁊ expulſio materierū fit cauſa ad ꝑnitiē ⁊
hoc ſepe fit:qm̄ euacuata materia medici ne fiat
recidiua ꝯfortāt iuncturas ⁊ apponūt reꝑcuſſiua
ſuꝑ iūcturas cōīter:⁊ in hoc ē error:niſi īrēdamꝰ
retificatōi corꝑis cū dieta ꝯueniēti ⁊ euacuatōibꝰ

vt ſupra dictum ē pp cām adductam in textu.qm̄
ille ſupfluitat̄ que ↄſuete ſunt ꝛc.ꝛ iſte intellect⁹
uidetur clarioꝛ lege tu totum textum qꝛ clarus ē
Sequitur illa pars.

Et aptioꝛa tempora Iſta ē q̄rta pars pꝛime
pꝛincipalis ca.in qua ipſe pꝛincipaliter ponit que
tempoꝛa ſunt aptioꝛa ad euentum doloꝛuꝫ iunctu
rarū ꝛ duo facit pꝛincipaliter qm̄ pꝛimo facit qđ
dictum eſt ſecundo ponit quoſdaꝫ canones ſpecia
les ſecunda ibi. Et cum ſacurrit̄ doloꝛibus ꝛc.igi
tur poneudo canonē ꝛ reddendo cām illius dixit.
Et aptioꝛa tempoꝛa ad hoc vt in eis eueniant do
loꝛes iuncturaruꝫ ꝛ podagra.i.pꝛecipue podagra
ſunt ver pꝛopter motū ſanguis ꝛ humoꝛū in eo ꝛ
auptūnus pꝛopter malitiam humoꝝ ꝛ digeſtōis ꝛ
anteceſſionē dilatationis poꝛoꝛuꝫ in eſtate ꝛ ex ca
loꝛe q̄ foꝛtis fit ī die. Pro ītellectu p̄tis aduer
te ꝙ in iſto textu ſm̄ ꝙ dn̄s Aui.expꝛeſſit duo tem
poꝛa in quibus maxime eueniūt doloꝛes iunctura
rū.ſ.ver ꝛ autūnus:ita etiam ſi bene cōſideretur:
explicuit duas cās generales euētus doloꝛis iūctu
rarū.ſ.cām peꝛ viam defluxus ꝛ hanc appꝛopꝛia
uit veri.Et ideo dixit. Qꝛ ver pp motuꝫ ſangui
nis ꝛ humoꝛū in eo eſt tempuſ aptum ꝛc.Ecce ex
plicuit cām defluxus intellexit ēt cauſam doloꝛis
iuncturarū factam per viam paulatine cōgeſtio
nis ꝛ hanc appꝛopꝛiauit auptūno ꝛ hoc mō innue
bat cum dixit. Et auptūnus pp malitiam eoꝛū
humoꝛū ꝛ digeſtionis ſupple malitiam eſt temp⁹
ꝛ qꝛ mala digeſtione facta in mēbꝛis vnde mali
generant̄ humoꝛes ꝛ uirtutes membꝛoꝛū particu
lariū ꝛ iuncturarū reddunt̄ īpotentes ad expulſio
nem ſuperfluitatuꝫ unde ↄſequenter agregantur
ꝛ ſunt cauſa ꝛc. licet iſta cauſa poſſit eſſe cauſa
doloꝛuꝫ per uiam defluxus ut patet conſideranti
dicta ſuperius addit. Et anteceſſionem dillatatio
nis pororuꝫ in eſtate. Intellige ꝙ pꝛopter talē an
teceſſionē dillatationis facta reſolutione in uirtu
te in auptūno coniungitur uirtus debilis que cau
ſa eſt ꝛc. Et ad hanc uirtutem ut debilitet̄ adiu
uat diffoꝛmitas tempoꝝ auptūni ideo addit. Et ex
caloꝛe q̄ fortis fit an die ꝛ ſupple in nocte aher in
frigidatur hec enim inequalitas facit ad debilita
tem uirtutis ꝛ ſic tales cauſe faciunt ut aptioꝛa tē
poꝛa ad euentum talium doloꝛum ſunt uer ꝛ au
ptumnus ut dicit textus. In uere quidem pꝛo
pter fluxum humoꝛum ꝛ in auptūno propter ma
litiam digeſtionis: ꝛ adducens cauſam talis ma
litie digeſtionis ī auptumno dixit hoc ſupple fieri
ꝑpter uirtuteꝫ eſſe debilitatā tunc: ꝛ hoc pꝛopter
anteceſſionē dilatatōis.ſ.tēpoꝛe poꝛoꝛum: ꝛ conſe
quenter reſolutionis facte: etiā ꝑpter īequalitatē
ꝛ diffoꝛmitatē tempoꝛū ipſius autūni: ex caloꝛe q̄
foꝛtis fit in die: ꝛ ſupple infrigidatur aer in nocte.
Similem ſententiā huic: quantū ad ſecundā par
tem textus poſuit. G.3.anffo.cōmēto.xvi.lege lit
teram quia clara eſt.

Et cum ſucurritur Iſta eſt ſcđa pars hui⁹ par
tis que in duas diuiditur: qm̄ pꝛimo ponit quoſdā
canones ꝑnoſticos circa iſtā materiā.ſecūdo ipſe
reddit ad aduceñ.cauſas doloꝛū iuncturarū quo
dāmodo eas epilogando: ſcđa ibi. Et de haben
tibus doloꝛes iuncturarū ꝛc.pꝛima aducit ī duas
ſm̄ duos pꝛonoſticos cañ.quos ponit: ſcđa ibi. Et
quando apparent uarices ꝛc. De pꝛima parte po
nendo pꝛimū cañ.pꝛonoſticū dixit. Et cum ſucur
ritur doloꝛibus iuncturarū in pꝛimis cū apparent
fit eoꝛum cura facilis. Qđ ſi confirmentur ꝛ ↄſue
ſcant pꝛopꝛie illi qui generati ſunt ex humoꝛibus
diuerſis nō curantur.i.multū difficiliter curantur
ratio cōcluſionis quantū ad ambas partes videt̄
eſſe clara: nam in pꝛincipio mēbꝛa iuncturaꝝ nō
ſunt adhuc debilitata: neqꝫ habituata ad mate
rias recipieñ.vnde faciliter poſſunt materie cum
fluunt ad alias permutare vias: mēbꝛa etiaꝫ ſatis
faciliter poſſunt confoꝛtari: cū non ſint multum
debilitata: unde non recipiēt: ꝛ ſic facilius erit eo
rum cura cū apparent in pꝛincipijs: ꝛ maxie hoc
dictū eſt uerum de ea que fit per uiaꝫ defluxus: lꝫ
etiā uerificari poſſit de ea que fit per uiam paula
tine congeſtionis ꝑpter mēbꝛum a pꝛincipio non
multuꝫ debilitatū poſſe a pꝛincipio faciliter foꝛti
ficari. Econtra uero ꝛ eſt ratio ſcđe partis cuꝫ
huiuſmodi doloꝛes ſunt cōfirmati ꝛ conſueti non
faciliter curātur: tamē qꝛ membꝛa iaꝫ ſunt facta
debilia. ꝛ meatus ſunt amplificati ꝛ relaxati: ꝛ
natura accepit cōſuetudine ſe exhonerare ad illa
membꝛa: ꝛ cum conſuetudo ſit alterata: quedam
natura difficulter multū poſſunt mēbꝛa retificari
maxime inferioꝛa ꝑpter ſitum ut in podagra ꝛ ſia
tica. In ciragra autē pꝛopter mobilitatē manuū
ꝛ ex conſequēti diſpoſitionē naturaleꝫ paſſiuam ī
atrahēdo materias difficulter diſponūtur ne reci
piant: relique etiā iuncture ſalteꝫ facte ſunt apte
pꝛopter laxitatē uiarum ꝛ ipſarū debilitatem ad
recpiendū. ſi ex multo tempoꝛe ſint ↄſuete: ꝛ ſic oēs
difficulter curātur: ꝛ pꝛecipue difficulter curant̄
illi doloꝛes qui generati ſunt ex diuerſis humoꝛib⁹
ut dixit textus: quoniaꝫ in talibus debilitatis iun
cturis ex multiplici malitia complexionali diuer
ſarum materierū male: ꝛ difficulter multuꝫ talis
membꝛoꝛū malitia eſt coꝛrigibilis: etiaꝫ ex parte
regiminis dicte ad pꝛohibitionē diuerſaruꝫ mate
rierū difficilis habetur oꝛdiatio: ꝛ ſic tales aſſueti
doloꝛes difficulter multum ſanantur. Aduerten
dum tamen ꝙ facilitas curationis talium doloꝛū
in pꝛincipio non eſt in omnibus equalis: imo mul
tum diuerſa magnam in ſe continens latitudineꝫ
quoniā in illis qui ſunt naturaliter foꝛtes in opera
tionibus membꝛoꝛum: ſed pꝛopter indebitū tantū
regimē īcurrāt doloꝛes iūcturaꝝ ut podagrā: vbi
gratia: qꝛ multū pedib⁹ exercitāt̄ cū uſu multi coi
t⁹ ꝛ potatōe vini multi ſubtilis: ꝛ comeſtiōe aceti
ꝛ multa moꝛa pedum in aqua frigida poſt exerci
tium laboꝛioſum ꝛc. Iſto caſu in pꝛimis cum ap
parent faciliter curantur ſi amicus obedire vellit
ꝛ maxie faciliter. Sed ſi pp malitiā naturalē mē
bꝛoꝛū radicaliū ꝛ dilatationē meatuuꝫ.cum malo

regimine fiant tales dolores tunc in primis cū ap
parent fit curatio facilis nō tamē ita facilis ſicut
in primo caſu vbi aūt cum cōditionibus dictis cō
iungatur debilitas ĩ iūcturis ex pͥcipiis gnātiōis
apparentibus vt ſit morbus hereditarius ad mōꝝ
ſupradictum ⁊ ſi in primis cū apparēt tales doloꝛ
quadam facilitate magis facilius curētur ꝙ̄ ſi cū
eiſdem condictionibus ꝯfirmentur ⁊ cōſueſcant
tū difficulť ſatis curātur. Et ſicut dictū eſt ꝙ faciĺ
litas curationis doloꝝ in principio cū apparent in
diuerſis eſt inequalis ſm varias circūſtantias ita
intelligatur de difficultate curationis taliuꝫ dolo
ruꝫ cū ꝯfirmanť ⁊ ꝯſueſcunt ꝙ talis difficultas ē
inequalis qm̄ in aliquibus cū certis circūſtantijs
⁊ minor ⁊ in aliquibus maior vt patꝫ intelligenti.
Et ex hoc clarus intellectus diſcurrere poterit ad
multa ſubtilia. ſ. ꝙ aliquis talis dolor ĩ principio
cum manifeſtatur difficilius curatur ꝙ̄ aliquis
certus datus ꝯfirmatus ⁊ aliquis eſt aliqualiť cu
rabilis ⁊ ꝙ aliquis ꝯfirmatus poteſt dici faciliter
curabilis ⁊ ad multa alia ſi conſiderabis que vidē
tur incōuenientia ⁊ tamen nō ſunt qꝛ omne faci
le eſt aliqualiter difficile ⁊ oē difficile eſt aliquo
modo difficile vt alibi habet videri ⁊c. lege tu lit
teram clara eſt ex dictis.

Et quando Iſte eſt ſecūdus caſ̄ prono
ſticus hui⁹ parť ⁊ eſt clarus
dicit. Et qm̄ apparent varices in habentibus do
lores iuncturarū ⁊ podagraꝫ. i. precipue podagrā
eſt earū ſanatio ꝑ eas. ſ. eſt ſignum ſanationis di
ctorum dolorū qm̄ ſignum eſt ꝙ materia que ſole
bat fluere ad iuncturas precipue ad podagrā vel
pedum iam conuertitur ad alias vias qꝛ ſi recipi
tur in venis per tibias protenſis quod manifeſtať
ex varicibus tibiarū de quibus pͥcipaliter itēdit.

Et de habentibus Iā in hac par
te ipſe recapi
tulat ſumatim cauſas euentus doloruꝫ iunctura
rum que breuiter ſub hac diſpoſitione comprehē
duntur ꝙ tales cauſe vel ſunt primitiue ⁊ quodā
modo extrinſice uel corporales ſi extriſice ſic ſe te
nent ex parte mali regimis ⁊ hanc primā cauſam
expreſſit in prima parte ſi ſint corporales vel hoc
eſt qꝛ tales iuncture ſint debilitate naturaliter qꝛ
ſi ex tempore magis ſe tenebit ex parte cārum ex
trinſicarū ⁊ ſic naturalř ĩ eis dicimus ēē corruptio
nem forme mēbrorū. i. dictarum iuncturaruꝫ vel
hoc euenit ex parte inſtřorum diſpoſitione vt qa
vie ſint late ad fluxum habitantes verſus iunctu
ras vel hoc eſt ex pͭe malitie complexionis mem
brorum radicalium unde ꝑꝑ dictam malitiam fit
in ipſis generatio maloruꝫ humoruꝫ ⁊ ex ꝯſequē
ti fluunt ad iuncturas uel ſupple hoc accidit ex oĩ
bus iſtis cauſis uel aliquibus earum certo modo
conbinať ut patebit intelligenti ⁊ has omnes cās
ipſe recte expreſſit in textu legenti lr̄am lege ergo
eam. Et de habentibus dolores iuncturaruꝫ q
dam ſunt qui ſibi ſuperuenire eos faciunt ꝑꝑ mali
tiam ſui regimis ecce aſſignat cauſas primitiuas
que ſub certo modo ſcđum uoluntatem noſtram
nobis occurrunt. Idcirco dixit ſibi ipſis eos. ſ. dolo
res ſuperuenire faciunt quaſi dicat ex imperio uo
luntatis eorū ipſis eueniūt. Et de illis ſunt ſuper
quos euenire facit eos. ſ. dolores corruptio forme
i. debilitas naturalis mēbrorū eorū. i. dictarū iun
cturarū ⁊ hec ē una cā corporalis addit. ⁊ dillata
tio meatuū uenarum uel ſupple artariaruꝫ eorū.
Et hec eſt ſecunda cā inſtrumentalis: ſequitur ⁊
generatio humoꝝ maloruꝫ in ipſis ꝑpter malitiā
cōplexionis mēbrorum radicaliū. ſ. maxime prin
cipaliū: ⁊ hec eſt tertia cauſa etiā corporalis: ⁊ ſic
omnes expreſſit: ut patet: ⁊ nota bene iſtaꝫ diuiſi
onē: qꝛ ad iſtaꝫ reduci poſſunt generaliter omnes
cauſe: qꝛ ibi explicantur mēbra nutrientia ⁊ recī
pientia cum habilitate mittendi.

Et quandoqꝫ In hac ultima pͭicula
quarte partis pͥe parť
principalis. d. A. ponit unuꝫ caſ̄ cōtingentē circa
dolorē iuncturaruꝫ: ⁊ breuiter dixit. Et quādoqꝫ
cōmouentur dolores iuncturaruꝫ in febrib⁹. i. ubi
alias euenerunt: ⁊ cū fuerint quietati quandoqꝫ
in febribus ſuperueniētibus cōmouentur. i. fit do
lor recidiuatio ꝑpter febres. Addit: Et eoꝝ eleua
tio ſicut ipſi quādoqꝫ ueniūt in febrib⁹. i. ſint dictī
dolores: aliquando incipiunt euenire in febribus:
ſimiliter fit eorum in febribus aliquādo eleuatio
ť. remotio. Cauſa taliū cōtingentiarū ſumitur
ex hoc. Nam in febribus propter aliquationē hu
morum ⁊ ſubtiliationem ipſorum contingit ꝙ in
corpore in quo alias ſolebant euenire dolores hu
iuſmodi ꝙ facta tali ſubtiliatione in humoribus
propter febrem currunt humores ad iūcturas ad
quas fluere ſolebant ⁊ ſic cōmouentur ꝑꝑ febres
ut in prima parte dicebatur ēt ꝑꝑ febres membris
debilitať ꝑꝑ indigeſtionem multiplicantur humo
res ⁊c. Et propter iſtas cauſas ꝯtingit ut in febrī
bus incipiant apparere ubi tamen nunquaꝫ ante
apparuerant ⁊ hoc maxime uerum eſt in corpo
ribus debilium iuncturaruꝫ naturaliter ſicut in il
lis in quibus ē egritudo ſimpliciter talis ex here
ditate ⁊ non actu talis ſed ſuperueniēte febre fit
actu talis ⁊ hoc dicebat ĩ ultima parte textus cō
tigit ēt ꝙ propter febres fit eleuatio ⁊ remotio do
lorum iuncturarum qm̄ contingit iuncturas debī
litatas eſſe ex malitia complexionis frigide ⁊ pro
pter febrem fit remotio talis malitie complexiōa
lis etiam ſi ſit cum materia ſicut de febre in ſpaſ
mo naturali contingit ubi ēt propter febres ſi cuꝫ
materia febris euacuata per ſudorem uel per urī
nam euacuetur ēt materia fluxura ad iuncturas
continget ꝙ in tali febre fiet amotio ⁊ eleuatio ta
lium dolorum iuncturaruꝫ ⁊ ſic febris ſicut aliqñ
eſt cauſa euentus talium dolorum ita eſt aliquā
do cauſa remotionis ſimilium dolorum ⁊ hoc eſt
quod dixit lege lr̄am claram.

Siatica uero Iſta eſt ſecunda pars
principalis capituli in q̄
ſpecialiter ipſe deſcendit ad declarandum de do
loribus ſpecialium iuncturarum ⁊ duo facit

principaliter qm̄ primo determiat de ſiatica ⁊ do
lore anche ſecundo ipſe vltimate ponit duos ca
no. pronoſticos abſolutos ⁊ generales circa dolo
res iuncturarū. ſecunda ibi in fine huius partis.

Et qui habet dolorem Anche ⁊c. prima pars
adhuc i duas diuiditur qm̄ primo determinat de
ſiatica ſcd̄o de dolore Anche ſcd̄a ibi. dolor v̄o an
che prima adhuc in duas qm̄ primo ipſe manife
ſtat qd ſit ſiatica p eius accidentia ſcd̄o ipſe ponit
modū aliqn̄ determinationis eius ſa ibi ⁊ quādo
qꝫ ſoluitur in eo natura ⁊c. de prima parte primo
ponit vnum generale de ſiatica dicens. ¶ Siati
ca v̄o eſt de ſuma doloris iuncturarū conſequen
ter adducendo accidentia ſiatice quibus ipſa ſia
tica cognoſcitur ab alijs doloribus iuncturarum
ponit quinqꝫ per ordinē. Primū eſt ꝙ ſiatica eſt
dolor qui incipit a iunctura Anche ⁊ deſcendit re
tro ad coſſam ⁊ quandoqꝫ extenditur vſqꝫ ad ge
nu ⁊ calcaneum dicit ſcd̄o ⁊ quanto plus prolun
gatur ſpacium eius additur eius deſcenſio ⁊ ſcd̄m
materiaꝫ in paucitate ⁊ multitudine ſua dixit ſe
cundo. Et qn̄qꝫ ꝓtendit̄ uſqꝫ ad digitos dixit ter
tio. Et extenuatur ex eo pes ⁊ coſſa dixit quarto.
Et in fine eius dellectantur compreſſione ⁊ deam
bulatione pauca ſuper extremitates digitorū ſuo
rū dixit quinto. Et fit ei difficilis curuatio ⁊ equa
tio errectionis. Pro itelligentia part̄ eſt aduer
tendū ꝙ licet ſiatica ſit de ſuma doloris iunctura
rū vt dixit textus tn̄ auctores de ſiatica precipuū
faciunt ca. vlt. Capl'm doloris iuncturarū ⁊ ratio
eſt quā ponit Raſis in diſpoſitionibus ca. proprio
in principio quoniā iunctura Anche eſt iunctura
multū profunda ⁊ ſuper ipſam eſt caro plurima
ſuper quam non apparet ſignuꝫ apoſtematis ma
nifeſte ſicut in alijs et in cura talis doloris ē diuer
ſitas a cura dolorum aliarū iuncturarū ideo ⁊ ſi
militer. d. A. poſtquā determinauit generaliter ō
doloribus iuncturarū abſolute iaꝫ ſpecialem facit
determinatōnē de ſiatica ⁊ dolore Anche ideo ut
hoc declararet dixit in principio textus. ¶ Siati
ca v̄o eſt de ſuma doloris iuncturarū tn̄ ſupple de
ſiatica ⁊ dolore Anche fiet ſpecialis determinatio
differenter ab alijs ⁊c. ¶ Secundo notanduꝫ pro
euidentia huius partis ⁊ ſequent̄ qd̄ licet ancha
large aliqn̄ ſumat̄ pro omni oſſe exn̄te circa con
catenationem illam vbi oſſa ꝯiungunt̄ dorſo que
ſunt in toto an̄ ⁊ retro ſex vt volunt auctores quo
modo ſumebatur quarta problematum ſcd̄o pro
blemate cuꝫ querebatur qr̄ eſt ꝙ occuli ⁊ anche
eorū qui plurimo utūtur cohitu ſenſibiliter cōpa
tiuntur ⁊c. ibi ſumebat̄ ancha large p oī tali oſſe
taliter ꝯiūcto. In propoſito aūt aliqn̄ per anchaꝫ
intelligimus ſtricte illud os latum multoruꝫ late
rū in cuius extremitate eſt foramē in quod ingre
ditur extremitas oſſis rotundi dicta uertebruꝫ qd̄
eſt extremitas ⁊ caput oſſis coſſe quā cōcauitatē
ſic appellamus ⁊ ſic doloreꝫ factū in dicta iunctu
ra qua alligatur uertebrum in piſſide anche. i. in
cōcauitate dicti oſſis dolorē ſiaticum appellamꝰ
⁊ aliqn̄ ſiaticā paſſionem ⁊ hoc modo ſumpſit. d.
A. i textu iſto: infra tn̄ cū dolore anche erit deter
minatio: ſumitur ancha magis large ut ſupra de
mente Ariſtot'is ſumebat̄ p ſiaticā: ergo intelligi
mus egritudinē ſiue dolorē dicte iūcture ul' ꝯcate
nationis que eſt vertebrū cum piſſide anche que
iunctura eſt in homine ad motū rectū ꝓgreſſiuū:
maxime neceſſaria: qr ſm eā fit elleuatio coſſe: ⁊
eius icuruatio: ⁊ ad eandē iuncturā vario ⁊ mul
tiplici mō alligat̄ corda ⁊ groſſa ueniēs a muſcu
lo magno: q oībꝰ muſculis corpis maior exiſtit: vt
dixit. d. A. pria primi ō anotomia muſculorū coſſe
qui muſchuli ſiluestrē uel extrinſicā partē coſſe ⁊
intrinſicā ⁊ os femoris ⁊ totā anchā cohoperit ori
ficiū ad policē diſtinguit: dicit quo mediante mu
ſchulo per cordā circa ipſiꝰ muſculi aliō extremū
factā: ⁊ cū genu alligataꝫ dicta iūctura ſic: ⁊ uer
tebri cū genu: magnaꝫ ⁊ precipuā habet colligā
tiaꝫ: ⁊ tandē cōſequēter mediāte genu ⁊ muſchu
lo cruris cū pede paruo per cordas etiā grandem
habet colligantiā ⁊ p uillos cuiuſdam muſchuli.

Et ex dictis hic infert̄: prio ueritas primi acci
dentis doloris ſiatici: quoniā eſt dolor qui incipit
a iunctura anche ſtricte ſumēdo anchā ⁊ deſcen
dit retro ad coſſaꝫ. i. talis dolor etiā ꝑcipit̄ deſcē
dens in parte extrinſica coſſe: ſupple etiā aliquan
do ſentit̄ in parte intrinſica: ⁊ hoc ꝓpter dictum
muſchulū aligantē dictā iuncturā cū tota coſſa ⁊
femoris vt dicebatur ⁊ addit. Et quandoqꝫ exten
ditur uſqꝫ ad genu ⁊ calchaneū: etiaꝫ. ſ. per colli
gentiaꝫ vt dictum eſt: ratio dicti ſcd̄i eſt clara: qr
quāto plus prolongat̄ ſpatiū eius. ſ. doloris maiꝰ
cōicatur nocumētū colligatis mēbris: ⁊ ſic magis
extendit̄ ⁊ ſic additur eius deſcēſio: etiā qr ad pro
longationē doloris plus atrahit̄: de materia que
tandē mēbris inferioribus cōicatur ⁊c. idcirco ad
dit: ⁊ ſm materiā in multitudine ⁊ paucitate ſua
ſ. ſm ꝙ materia eſt multa uel pauca: que trahit̄
uel mouetur deorſuꝫ ſic magnificat̄ eius deſcēſio
ad inferius uel minuitur: ⁊ ex cōſequenti poſſet i
tātū multiplicari materia: ꝙ quādoqꝫ protendit̄
ſ. dolor ſiaticus uſqꝫ ad digitos: ⁊ per uillos eiuſdē
muſchuli qui uſqꝫ ad policē extendūtur ut dictuꝫ
eſt: ⁊ hoc ē quod dixit: addit. 3. Et extenuat̄ ſup
ple quādoqꝫ ex eo. ſ. dolore ſiatico: pes ⁊ coſſa: ⁊
iſtud poſſet declarari per ea que dicta ſunt ſupra
in capl'o ō cauſis giboſitatis in fine: ſed ad p̄ſens
dicatur hoc eſſe breuiter: qr debilitantur in motu
pedes ⁊ coſſa: ex cōſequenti non atrahitur ad illa
nutrimētū etiā qr ad debilitatē uirtutis animalis
in mēbris uel defectū ſumitur potētia caloris na
turalis ut alibi eſt declaratū: etiā qr ꝓpter dolorē
atrahunt̄ ſ'atice humiditates que obtūdunt acti
onē calidi naturalis ⁊c. Unde ꝓpter oīa iſta tabet
crus ⁊ pedes: dixit quarto. Et in fine eius delectā
tur cōpreſſione ⁊ deambulatiōe pauca ſup extre
mitates digitoruꝫ ſuorū dixit in fine. i. i declinatōe
doloris iam tota fere materia euacuata: delectan
tur cōpreſſione. ſ. cum manu imprimendo coſſam
quoniam per talem compreſſionem excutitur reſi
duum materie que remanſit: ⁊ partes muſchuli

per ipſarũ appropiquationẽ debitã ſitum acquirũt
qm̃ prius erant elongate per impletionẽ materie
dellectantur ergo compreſſione qꝛ iuuant᷑ vel cõ
preſſione pedis cum terra melius pp̱ eandem cãꝫ
dellectantur ẽt ex paulatina deambulatiõe iuuã
tur qm̃ per talem exercitium uigoratur caloꝛ na
turalis ⁊ relique mãrũ que remanſerãt reſoluun
tur dixit notanter pauca qꝛ fortem deambulatio
nem nõ ſuſtinerent .i. longam dixit ẽt ſuper extre
mitates digitoꝝ ſuorũ vt iuuat talẽ motũ fieri ſua
uem ⁊ paulatinũ naꝫ cũ ſic mouemur ſuauiter in
cipientes incipimus cum depoſitione digitorum ⁊
hoc totum eſt qm̃ talia membra ſunt precedenti
morbo debilitata ⁊c. dixit vltimo de hac parte po
nendo aliud accidens ſiatice ꝙ fit difficilis incur
uatio ⁊ equatio errectionis .i. doloroſe incuruatur
crus uel coſſa ⁊ poſtquã eſt incuruatum crus ut
equetur difficilis fit errectio quoniã per quẽlibet
talem motũ fit diſtenſio ligamẽtorũ ipſius iunctu
re qꝛ ad talem motum neceſſaria ẽ reuolutio uer
tebri in piſſide ſtare auteꝫ nõ eſt eis difficile quia
ad ſtationẽ nõ mouetur uertebrum ſed ad expan
ſionẽ uel ꝯctionem cruris neceſſario mouetur iõ
dixit .d. A. prima primi doc. quinta ca. xxvi. Cũ
aũt muſculis coſſe aut cruris nocumentũ accide
rit ut in caſu noſtro figere erit facile ſed moueri
difficile lege lr̃am qꝛ iam clara eſt.

Et quandoqꝫ Poſtquã declarauit ſia
ticam per propria acci
dentia Iam ipſe ponit diuerſum modum termi
nationis talis doloris ⁊ duo facit ſm̃ duos modos
termiatõis quos ponit ſa ibi. Et quãdoqꝫ produ
cit ⁊c. dixit primo ⁊ eſt clarũ ⁊ quãdoqꝫ ſoluit᷑ in
eo natura ⁊ iuuat᷑ p̱ id .i. quod ĩ tali dolore aliqñ
lubricus fit venter qm̃ interdum irritata natura
ex acuitate doloris mouetur ipſa ſic ſtimulata ad
euacuandum materiã ꝓprie antecedenteꝫ ipſius
ut idem iuuatur ad euacuationẽ materie nociue
dixit tñ qñqꝫ qꝛ non ſemper cum ſoluitur natura
iuuantur per id infirmi qm̃ poſſibile ẽ ꝙ pp̱ dolo
rem iuncture per colligantiã debilitato ſtomaco
⁊ inteſtinis uel pp̱ paucitatẽ ſompni p̱ indigeſtio
nem dictoruꝫ membrorũ uel debilem ꝯtinuã eoꝝ
fiet lienteria paſſio ⁊ ſic uenter ſoluetur ⁊ non pro
pterea ide iuuatur dicit de ſcð̃a parte. Et quan
doqꝫ talis doloꝛ ſupple perducit id diſlocationem
extremitatis coſſe eius .i. taliter fit qð uertebrum
exit piſſidem ⁊ ꝓpriam ꝯcauitateꝫ ⁊ ẽ ſupple tũc
ꝫemetrecum ſm̃ ueritatem .i. ut dicit lr̃a fit tunc
priuatio greſſus ⁊ ideo ſupple tunc de cura hui⁹
ad iſtam fen tantuꝫ non ꝑtinet determinatio ſed
ſupple recurratur ad quartum canonis fen quĩta
ibi habetur clare de diſlocatiõe anche ⁊ oſſis an
che quomodo autẽ fiat aliqñ diſlocatio perfecta
oſſis coſſe a cã corporea iam ſupra dictuꝫ eſt quo
niam ad dolorem ſiaticũ aliqñ tanta ſeq̄tur atrac
tio materieꝝ muſcoſarũ ad dictam iuncturã ꝙ li
gamentũ alligans molificatur ⁊ elongatur ⁊ ĩ tã
tũ ꝙ interdũ reſillit v̾tebrum ex piſſide ⁊ eſt ſnĩa
Amſ. ſexti ſexte particule ante tñ illud ſepe acci
dit ſimilitudo diſlocationis ⁊ ꝯtingit in cãu tali ut
ſit uelox exitus ⁊ uelox reditus ad ſitum cõueniẽ
tem propter cauſam claram lege lr̃am.

Doloꝛ uero anche Nunc ſecundo
determinat de
dolore anche habente magnam conuenientiã cũ
dolore ſiatico ⁊ duo facit primo ipſum manifeſtat
per propria accidẽtia ſecũdo aducit cauſas ipſius
ibi multotiens accidit dicit primo quodãmõ con
tinuando cuꝫ dolore ſiatico. doloꝛ v̾o anche ẽ ille
in quo eſt doloꝛ fixus in ancha qui non deſcendit
ſupple ad genu ⁊ ad pedes ſicut ſiaticus niſi cum
ꝑmutatur ad ſiaticam ⁊ declarando cauſas p̱io
primitiuas ſcð̃o corporeas dixit. Multotiens ac
cidit aut a debilitate conſequente anchaꝫ cauſa
ſeſſionis ſup̱ dura ⁊ cauſa percuſſiõis ꝯſequente
eam ⁊ cauſa aſſiduationis equitãdi omnes tales
cauſe primitiue poſſunt eſſe cauſe debilitãtes an
cham ⁊ inducentes dolorem aut p̱ compreſſioneꝫ
⁊ ex conſequenti ex ſolutiõe ꝯtinui inde cauſata
⁊ in ſeſſione ſuper dura ⁊ ꝑcuſſione ſuper eã aut
cauſa deſcẽſus multe materie ad anchas pp̱ mo
tum in dictis anchis cãtum ſicut in aſſidue equi
tantibus ut dixit talis aũt doloꝛ vt dictum eſt ma
gis fixus eſt in ancha nõ deſcendens ad genu uel
pedem q̃ꝫ ſiaticus propterea qꝛ non ẽ tãta anche
⁊ illorum mẽbrorũ colligãtia ſicut ẽ cuꝫ iunctura
ſic ut manifeſtũ eſt tñ non eſt negãdũ qn ẽt aliqñ
in tali dolore cõicent ẽt genu cũ pede pp̱ muſculũ
cõem coſſe ⁊ anche ⁊ ſic ut dictũ eſt ſed ſufficit ꝙ
non tantum addit. Et ſunt cauſe eius ille cãe
ſ. omnes que dicte ſũt ſupra de cauſis doloris iun
cturarum abſolute ſunt ẽt cauſe huius doloris qꝛ
preter primitiuas ſicut complexionales omnes ſi
ne materia ẽt cum materia uel ſimplici uel mixta
ſcð̃um modum qui dictus eſt ſupra addit. Ue
rumtamẽ plurimum fit ab humore crudo. Et
ſi tu dicas ſupra in cauſis doloris abſolute dictuꝫ
eſt ꝙ utplurimuꝫ fit a ſl̃ate cum collera deinde a
crudo ⁊ tamen hic dicitur quod utplurimũ a cru
do no. qð cuꝫ incipit dicere ⁊ ſunt cauſe eius ille
cauſe licet verba textus uideantur adaptari pro
prie dolori Anche tamen cõia ſunt ẽt dolori ſiati
co ita ut numeret cauſas euentus doloris ſiatici ⁊
anche. Dico ſecundo qð iſta difficultas tacta ẽ
ſupra ad quã recurras loco ſuo. In ſumma tñ
dico qð per crudum hic ut ẽt ſupra intelligit᷑ ſl̃a
aqueũ ſubtile quod maxime cruditate percipiat
ex ꝯñti dico qð tale ſl̃a ꝯparatũ ad quoſqꝫ alios
humores ſingl̃ares ⁊ p̱ ſe ſine mixtiõe alioꝝ humo
rũ qð utplurimũ doloꝝ q̄libet iũcturaꝝ pẽdet ab h̃
humore pluſq̃ꝫ ab alio loquendo de dolore facto
per cãm fluentem ⁊ iſto mõ cõparabat᷑ hic ſed ſi
forte cõpararemus humorẽ talẽ ad quãlibet aliã
materiã ĩdifferent᷑ ſiue ſimplicẽ ſiue cõpoſitã dico
qð vtplurimũ magis fit a ſl̃ate cũ collera q̃ꝫ a ſl̃a
te crudo tantũ qr plus de alijs ſpeciebus ſl̃atis ſi
mul ſumpt᷑ generat᷑ ĩ corpore humano quã de ta
li ſubtili tantum ⁊ quoniaꝫ illa nõ faciliter mouẽ
tur ad iuncturas ſine mixtione collere habilitant᷑

autem ad fluxum per mixtionem cuꝫ colera inde eſt ꝛc. Et iſto modo cõparationis cõpabatur ſupꝛa: poteris etiã babere materiã pbabilẽ reſpõdendi ſi ꝯſiderabis: quia differẽter dicendũ eſt de biis iuncturis ꝛ de alijs: cũ iſte concauitates ſint ampliores q̃ꝫ cõcauitates aliaꝝ iuncturaꝝ cõſidera tu rñſionem. Addit numerando vnũ certum modum huius doloris p uiam pmutatõis. Et multotiens pmutaẜ a doloꝛib⁹ matricis cronicis ꝛ remanẽtibus tẽpoꝛe longo ita ut .x. mẽſes vel .ſ. aliquãdo plures: ꝛ ratio clara ẽ. quoniã pp doloꝛes matricis longos p uicinitateꝫ debilitatur ancha: vnde fit poſſibile q materia que faciebat doloꝛeꝫ matricis mouebaẜ ad iuncturas anche uel ſcie: ꝛ ſic fiet doloꝛ anche uel ſcie. Ponit ꝯſequenter alios modos explicite de mẽbꝛis faciẽtibus tales doloꝛes: quoniã dixerat q utplurimũ fit ab humore crudo: iam addit q quãdoqꝫ fit a materiis calidis .ſ. ſimplicibus ꝛ pmixtis: ꝛ declarãs unũ modũ euentus talis doloꝛis a cã calida: ut a ſanguine dixit. Et ex replectiõe uenaꝝ anche ex ſanguine .ſ. fit talis doloꝛ. quoniã pꝑter extenſionẽ uenaruꝫ per poꝛos ipſarũ reſudat dictus ſanguis ad concauitates dictarũ iuncturarũ. Addit ponẽdo aliũ modum euentus taliũ doloꝝ. Et ab apoſtematibus intrinſicis i profunditate locoꝝ ſupple exiſtẽtibus euenit aliqñ talis dolor ue; tamẽ non apparent propter pꝛofunditatem ſuam .i. dictaꝛum cõcauitatũ maxime ſic ſicut apparent apoſtemata reliquaꝝ iuncturarũ iſtud totum clarum eſt lege litteram continuam.

Et dicitur In iſta ultima pte huius partis ipſe ponit duo pꝛonoſtica circa hos doloꝛes ꝑa ibi. Et omne quideꝫ membrũ de prima parte dixit. Et dicitur qui habet dolorem anche ꝛ apparet in coſſa eius rubedo uehemens quãtitate triũ digitoꝛũ non faciens ei doloꝛẽ ꝛ acciderit ei in ea .ſ. coſſa pruritus uehemens ꝛ deſiderat ollera moꝛietur i .25. Iſta ſñia elligitur ab ipo. in libꝛo de capſa eburnea ſꝫ non ſic iacent uerba imo ẽ aliquanto generalior dixit ſic. Cum apparebit in coſſa ſiniſtra inferiori abſolute dicit inferiori. rubedo uehemens que non dolet tunc ſcias q habens eam morietur in 25. die ſue egritudinis .ſ. principalis ſi .ſ. ante .25. diem apparuerit. addit. Et ſignum eius illius eſt qꝛ in principio ſue egritudinis habet prurituꝫ uehementem ꝛ deſiderat comedere ollera. Ecce aliqualẽ diuerſitatem qꝛ in textu noſtro cõtrahatur ad dolorem anche ꝛ hic nõ. ẽt in nr̃o non determinatur ad anchaꝫ ſiniſtram ꝛ in hoc ſic ideo pꝛeciſſe uerificans nr̃m textum credo poſſe male aſſignari ſicut neqꝫ ratio aliarũ ſñiaꝛum eiuſdem libelli diſtincte aſſignari põt ſaltem per me uidẽtur ille ſñie eſſe quedam pꝛoficie quarum non ẽ ratio ſed probabilis quedã perſuaſio põt adduci. quoniã cum primũ acciderit in coſſa pꝛuritus uehemens fluente materia calida mixta ſanguini. qꝫ declaratur ẽt qꝛ appetit ollera ꝓpter ꝯplexionem non naturalẽ calidam ꝛc. tunc cum apparebit rubedo uehemẽs quãtitate magna .ſ. trium digitoꝛũ eſt ſignum qꝺ iam multum fluxit de materia calida ad coſſam ꝯſequẽter ad muſchulũ ei⁹ qui eſt mẽbꝛum maxime ſenſitiuũ ſi ergo non dolet ſignum ẽ q uirtus ſenſitiua eſt eberata multũ ꝛ quodãmodo ſtupida ꝛ qꝺ mens egrotat iuxta ſñiam anſto. illius. Quicunqꝫ dolẽtes plurimũ doloꝛis non ſentiunt his mens egrotat ꝛ ſic eſt ſignum moꝛtis cum cõdictionibus uerificantibus anſto. uide ibi ſed utrũ in .25. uel .23. neſcio aſſignare cãm ſed dicam cum Gentili in ſimili exponente ſic moꝛietur in viiij. uel .x. i. poſſibile eſt ut moriatur in illo die ita ipſe exponit alibi morietur: ergo in .25. i. poſſibile ẽ qꝺ moꝛiatur licet cum pudoꝛe ſic exponam. Dixit ꝯſequenter ponendo alium caſũ pꝛonoſticum. Et omne quidẽ membrum in quo ẽ doloꝛ iũcture magreſit ꝛ extenuatur ratio huius dicti adducta eſt ſupra per tres cauſas recurre ſupꝛa lege lr̃am totam.

Et dolores quidem Iſta eſt tertia pars pꝛicipalis ca. in qua ipſe ponit comparationem ſiatice ꝛ podagre ſimul alios doloꝛes iũcturarũ ꝛ duo facit quoniam pꝛimo ipſe ponit concluſionẽ quandam cum eius pꝛobatione. Secundo ipſe ponit vnam ſpecialem ꝯcluſionẽ de ſiatica ꝛ podagra q̃ tamẽ ſupra poſita eſt generaliter de oĩb⁹ doloꝛib⁹ iuncturaruꝫ ſecũda ibi. Et iſte quideꝫ ꝛc. de pꝛia parte ponit ꝯcluſionẽ ꝛ dicit. Et doloꝛes quidẽ iuncturarũ qui ſunt pꝛeter ſiaticam ꝛ podagram cum curantur ꝛ erredicantur earum materie nõ redeũt uelociter. Siatica ṽo ꝛ podagra cum curanẜ ꝛ erredicantur earũ materie ſunt ex eis que redeunt uelociter qualibet ex cã ꝛ pbando ꝯcluſionẽ dixit. Et id fit pp ſituꝫ mẽbꝛi. Pro intellectu huius pᵉ. Nota pꝛio qꝛ ad vreificationẽ text⁹ de hac ꝯpatione in redditu podagre ꝛ ſiatice ad alios doloꝛes oꝫ ĩtelligi ceteris parib⁹ quoniã eẽt multũ bñ poſſibile qꝺ ciragra in certo coꝛpoꝛe p⁹ quã materia eius eſſet erradicata ꝛ facta curaciti⁹ rediret q̃ꝫ podagra curata ſilr̃ in alio certo coꝛpoꝛe puta ſi ciragra pẽdeat ex diuerſis humoꝛib⁹ ꝛ podagra ex vno tñ vbi ẽt coꝛpus patiẽs ciragrã fit aptũ ad dictã paſſionẽ pp eius parẽtes vel malũ regimẽ parentis patiẽtis podagram nõ ſic ſint diſpoſiti ꝛc: tũc manifeſtũ ẽ qꝺ ciragra ẽt curata citius redibit in illo q̃ꝫ podagra curata in iſto ꝛ hoc pp iſtã diuerſitatẽ ſꝫ poſita paritate cõcluſio hꝫ veritatẽ ꝛ hoc pp cãm quã adduxit .d. A. iter tu pp ſitũ dictarũ iuncturarũ reſpectu cũ ſint inferioꝛes facilius ad eas fluunt materie quã ad al's. Et ex hoc iferri põt p eandẽ rõnem qꝺ cõparãdo podagram ad ſiaticã cuꝫ ẽ curata podagra facili⁹ apta ẽ reddire q̃ꝫ ſiatica ꝛ ĩtelligẽdo de ea que fit per viam defluxus quoniã p viã paulatine cõgeſtionis opp. ſtaret quoniã pedes cũ magis exercitentur ipſoꝛum reſolutiua erit foꝛtioꝛ ꝛ ſic nõ agregabiẜ ꝛc. pbabiliter tñ hoc dico quoniã poſſet dicere aduerſarius qꝺ in ſiatica eſt iunctura magis carnoſſa ꝛ ẽ ꝓpinquioꝛ pꝛincipalib⁹ mẽbꝛis ꝛ iſtõ

plus facit ꝙ minus agregetur materia in ſiatica
ꝙ̃ in pedibus ſed non eſt de hoc difficultas nr̃a:
quoniã ſermo ē de dictis doloribus factis per uiã
deſluxus. Nota ſ̃o ꝙ notãter dixit cum curan
tur ꝛ erredicantur earum materie ut inuat ꝙ ipe
intelligit de uera cura ꝛ nõ blanditiua que aliqñ
fit per ſtupefacientia qm̃ ſi remoueatur doloꝛ cira
gricus per ſtupefacientia ꝛ podagricus uериſimi
liter citius redebit doloꝛ ciragricus ꝙ̃ podagricuſ
qm̃ tardius remittetur equalis ↄplexio frigida i
ducta in pede ꝙ̃ in manu ꝛ ꝑpter magis diſtare
pedes a fonte caloꝛis ꝛ ꝑpter ipos eſſe minꝰ mobi
les ꝙ̃ manus ſed ſi fiat ueꝛa curatio erradicando
materiã morbi tunc facilius reddeꝛint podagra
ꝛ ſiatica ꝙ̃ reliqui dolores iuncturarũ ꝛ hoc ꝑp
ter ſitum deoꝛſum vnde diſponuntur ut faciliꝰ ma
terias recipiant ꝛc. lege lr̃am claram. Ponit
ↄſequenter aliã ↄcluſionẽ. Qꝛ iſte quidem egritu
dines.ſ.ſiatica ꝛ podagra ſunt ex eis que heredi
tantur ꝛ pꝛoprie podagra ratio huius paꝛtis dicta
eſt ſuperius ubi hoc dictum ē de oĩbus doloribus
iuncturarũ generaliter ꝛ de hoc facta ē ſpecialis
queſtio ad quã recurre ſi placet qr̃ tñ podagra fit
magis de illis que hereditãtur ꝙ̃ ſiatica ẽt ex dic
tis ibidem põt haberi fundamẽtalis rñſio quoniã
ſpiritus deciſſi a pedibus uidentur minus facere
ad neceſſariã generationẽ fetꝰ ꝙ̃ deciſſi ab alijs
membris iuncturarũ cum uideantur membꝛa mi
nus nobilia iõ ſtante malitia in talibus ſpiritibus
natura nõ reddit tãtũ ſollicita de coꝛrigendo dic
tam malitiã ſicut ſi ſpũs aliarũ nobiliũ magis iũ
cturaꝛum ſint infecti mala qualitate quoniã ubi
notabiliter eſſent infecti ꝑpter uicinitatem ſpiri
tuum principaliũ membꝛoꝛũ ſi ab illis aliqualiteꝛ
non coꝛrigantur illos principaliũ ſpiritus coinqui
nabunt ꝛ ſic non reddetur foꝛte ſperma pꝛolificũ
quoniaꝫ in uigoꝛe dictoꝛũ ſpiritũ maxie ipm red
ditur pꝛolificum lege lr̃am paruam.ꝛc.

Et mateꝛia quideꝫ ſiaticẽ.

Iſta eſt quaꝛta paꝛs pꝛincipalis cap.in qua ꝑ
ↄplimento doctꝛine etiam reueꝛtitur ad deteꝛmi
nandũ de ſiatica ꝛ podagra quodãmodo ſpeciali
ori ꝛ diuiditur pars in duas quoniaꝫ pꝛio de ſiati
ca ſpecialius determinat ſ̃o de podagra ſcđa ibi.
podagꝛa ueꝛo ex ſũma ꝛc.prima etiam in tꝛes di
uiditur quoniaꝫ pꝛimo ipſe ponit diuerſos modos
euentus doloris ſiatici ex diuerſo modo ſitus ma
terie doloꝛem efficient̃ ſcđo ipſe ponit unaꝫ freq̃n
tem ↄtingentiam ꝙ̃ etiam ſupra poſuit euenien
tem ad doloꝛem ſiaticum ꝑpter materiam illius
in certo ſitu ↄtineri.tertio ipſe ↄpaꝛat doloreꝫ ſia
ticum ad alios doloꝛes iuncturaruꝫ in uehemen
tia ipſius doloꝛis ſcđa ibi. Et multotiens ꝛc.ter
tia ibi.Et ſiatica quidem ꝛc.de pꝛima paꝛte dixit
Et materia quidem ſiatice plurimum eſt i iunctu
ra .i.plurimũ icipit dolor ſiaticus ꝑpter materiã
exiſteñ in iunctura.i.in ↄcauitate iuncturarũ uł
in ligamento aligante uertebrum cum piſſide ꝛ
pꝛocedit ex ea.ſ.iunctura uel ſupple dicto ligamẽ
to in neruo lato.i.in neruo expanſo exteriꝰ ſupꝛa
iuncturam.ſ.ad neruos ꝛ cordas exterius iunctu
ram ligantes ꝛ eam ſcđm debitum ſitum eaꝫ ſer
uantes. Pro intellectu partis nõ.qđ iſta liteꝛa
põt dupliciter legi vno modo ut lr̃a iacet.ſ.quod
materia faciens dolorem ſiaticum utplurimum
eſt in iunctuꝛa uel in ligamẽto formaliter poſtea
procedit dicta materia ex ea in neruo lato ita qđ
fit dolor tm̃ in pꝛincipio quoniaꝫ elungato a ma
teria ligamento ↄñteꝛ ẽt aliq̃liter uertebro a piſſi
de elungato corde ꝛ nerui exterius iuncturam al
ligantes extenduntur vnde tantuꝫ fit doloꝛ utplu
rimum in principijs non cõicata materia dcis mẽ
bris exterioribus ꝛ hoc eſt qꝛ utplurimum i con
cauitate iuncture ↄgregatur materia magis ſiue
per uiam deſluxus ꝑpter facilitatem receptionis
ſiue per uiam paulatine ↄgeſtionis ꝑpter debili
tatem oſſium in digerendo maiorem ꝙ̃ in exterio
ribus ubi propter preſentiam magni muſchuli ꝛ
carnis cooperientis iuncturam uirtus digeſtiua
foꝛtior redditur ꝛ expulſiua ideo utplurimum ag
gꝛegatuꝛ mateꝛia in concauitate iunctuꝛe . ꝛ fit
doloꝛ ꝑꝑ extenſionem membꝛoꝛum exterioꝛum
ut dcũꝫ eſt qꝛ mã in ligamento ſubiectiue exiſtẽs
non efficit in eo doloꝛem ꝑꝑ id ꝙ ligamentũ non
ſentit ſed in pꝛoceſſu agregata multa materia in
iunctura a natura expellitur ex ea in neruo lato
exterius.ſ.expanſo ſupꝛa iuncturam q neruus oꝛi
ginatur a muſchulo magno coſſe de quo dictuꝫ ē
ſupꝛa ꝛ tunc illa membꝛa extrinſica non ſoluꝫ do
lent ꝑꝑ extenſionem in illis cãm pꝛopter mateꝛiaꝫ
ligamentũ intrinſicũ elungãtẽ ꝛ ſic ſuperioꝛa mẽ
bꝛa extendentem ſed ẽt pꝛopter materiam dictis
membꝛis extrinſicis etiam cõicantem .Et hoc ui
detur clare ſonare lr̃a cuꝫ dicit.Et materia q̃deꝫ
ſiatice plurimũ eſt in iunctura.i.fit doloꝛ ſiaticus
utplurimũ pꝛopter eſſe materiam in iunctura ꝛ
non in exterioꝛibus hoc eſt.ſ.in pꝛincipijs doloꝛis
huiuſmodi ſed ſupple in pꝛoceſſu pꝛocedit dicta
materia.ſ.a natura ſic nutriente uel pꝛopter exu
berantiã eius pꝛocedit ex ea i neruo lato ꝛc. Se
cundus ſenſus lr̃e eſt ut inuat quod doloꝛ ſiaticꝰ
eſt in iunctura pꝛopter eſſentiam pꝛopter hoc qđ
utplurimũ i iũctura eſt mã faciẽs doloꝛeꝫ ſubiecti
ue ſed pꝛocedit ab ea iunctura .ſ. doloꝛ in neruo
lato per cõitatem.ſ.per compaſſionem dictoꝛum
membꝛoꝛũ ꝛ meꝛito hoꝛũ doloꝛ eſt ueniens pꝛinci
paliter. Sed ſi obiciatur ſi doloꝛ eſt per eſſen
tiam in iunctura ergo ligamentũ uel oſſa ſentiãt
quod non conceditur a medicis.Ad hanc difficul
tatem rñdet illucidatoꝛ quarta poblematũ ſecun
do poblemate i fine cõmenti quod duplex eſt ſen
ſus in aĩatis quidam eſt naturalis ꝛ quidem aĩa
lis ꝛ dicit quod oſſa ſentiunt ſenſu naturali lꝫ nõ
aĩali ꝛ hoc ſufficit ad dicendũ oſſa ancharum do
loꝛe. Reuera niſi eſſet auctoꝛitas tanti hoĩs ↄ
rñſionem inſtarem nec iſta rñſio cõiter a medicis
acceptaretur ꝑpter ergo fugere has difficultates
tenenda eſt pꝛima expoſitio que multũ textui eſt
confoꝛmis ſed quod materia utplurimuꝫ eſt i iun

ctura ⁊ poſtea cõicatur neruo lato hoc tñ in tali dolore non ſemper eſt quoniaꝫ poſſet aliquando eſſe materia primuꝫ in dicto neruo ⁊ per eaꝫ poſſet fieri dolor ſiaticus ⁊ poſtea dicta materia vel pars eius recipietur intra iuncturaꝫ ⁊ ꝓpter hoc addidit textus. Et qñqꝫ accidit ut nõ ſit. ſ. ocã materia a principio doloris. In iunctura ymo in neruo lato poſtea addit. Et cũ dolet ſupple ꝓpter materiam etiam tantum in iunctura contentam preparatur effuſio materierũ ex toto corpore de ſuper ad ipaꝫ.ſ.iuncturaꝫ preter materias cobartatas a principio rei ⁊ hoc eſt pp naturã uelle ſuccurrere mẽbro debili q2 ẽt dolor atrahit reuma ſicut uentoſſa pp caliditatem loci ⁊c. Et ex hoc textu potes colligere q̇ i corporibus repletis i pricipio doloris ſiatici q2 eſt de uehementioribus doloribus iuncturaꝝ ut ſtatim dicet textus debem⁹ a principio diuertere euacuando cũ flobotomia uel farmatia ut in fen. uidebitur. Et ſic legendo lr̃am ↄtinuando principiũ textus cũ fine ei⁹ ⁊ poſtea legendo textũ mediũ ut factũ ẽ: lr̃a eſt clara lege ergo eam ſic. Et materia quidem ſiatice plurimum ẽ in iunctura.ſ.in principio doloris ⁊ procedit ex ea.ſ.in proceſſu in neruo lato exteri⁹ ſupple hoc tamen nõ ſemp ẽ q̇ a principio ſit materia in iunctura. vñ addit in fine textus. Et qñqꝫ accidit ut nõ ſit in iunctura.ſ.a principio imo in neruo lato.ſ.prius poſtea effunditur ad iuncturã poſtea lege aliũ textũ medium ⁊ eſt textus notabilis. Et cum dolet.ſ. eger quãtũcũqꝫ.ſ. eſſet materia tãtũ i iũctura pp tñ dolorẽ ꝑparatur effuſio deſup ad ipam pp materias cobartatas in principio rei.i. doloris ⁊ ex hoc collige ↄcluſionẽ quam dixi ⁊ ſic clara eſt littera.

Et multotiens Iam ipe põit unã frequentẽ ↄtingẽtiã euenientẽ ad dolorẽ ſiaticũ ꝓpter materiã ↄtineri in iunctura uel eius ligamẽto ⁊ eſt lr̃a clara etiã ſupra lecta dicens. Et multotiens quidẽ multiplicatur humiditas uiſcoſſa in piſſide.i.i illa uacuitate iuncture ſiue.ſ. multiplicetur p defluxuꝫ ſiue p paulatinã ↄgeſtionẽ qr.i. ꝓpter quã mltiplicatẽ humiditatẽ molificatur ligamentũ qḋ ẽ inter additamentũ ⁊ piſſidem.i.ligamentũ ligans uertebrũ cum piſſide ⁊ ſupple ꝓpter molificatõm illam extenditur dictum ligamentũ ſicut in mẽbris paraliticatẽ euenit ⁊ ſic elungatur uertebrum a piſſide Quãobrem ꝓpter dictã elungatõm diſlocatur ancha.i.aliqñ reſilit uertebrũ extra piſſidẽ ſumẽdo ibi anchã pro tota illa iunctura. Conſequẽter addit ponendo quedã ſigna antecedẽtia ad dictã diſlocationẽ ⁊ dicit ⁊ ante id.ſ.diſlocationẽ. accidit diſpõ inter firmitudinẽ ⁊ diſlocatõm.i. q̇ patiens anteq̃ ſit in totũ facta diſlocatio ſed eſt in uia non poteſt debite formare crus ⁊ pedeꝫ ⁊ libere ambulare nec incuruare ⁊ elleuare tibiã ſicut ſanus non ẽ tamen ſibi ipoſſibile illa fieri licet cũ difficultate fiant ⁊ ſic ẽ diſpõ media inter fortitudinem que ↄuenit iuncture ad motũ ꝓgreſſiuum ⁊ diſlocationẽ q2 cũ pria diſpõne põt libere icedere in ea aũt facta.ſ.diſlocatõe nequaq̃ põt ⁊ ſic ante dictã diſlocatõm a materia molificãte ⁊ relaſante eſt i diſpõne media. Addit aliud ſignum dicens. Eſt.i.ↄtingit ut ſit uelocis exitus ⁊ uellocis redditus.i.ↄtingit q̇ ſiat facilis diſlocatio ⁊ facilis exitus uertebri a piſſide ꝓpter plurimam humiditatẽ relaſſantẽ ⁊ facilis redditus ad debitum ſitũ iuncture exicata aliqualiter materia vñ ↄtrahitur ligamẽtum ⁊ ſic trahit uertebrũ quod reſiliuerat extra piſſidem ad intra piſſidẽ ⁊ addit quod ẽ inquieta ualde põt dupliciter legi uno modo inquieta paſſiue q2 p hanc diſlocationẽ inquietatur ualde infirmus q2 cum diſlocatur extẽduntur ualde corde ⁊ nerui ſupra iuncturã exñtes ⁊ grandis ſit dolor ⁊ ſic reddit infirmus inquietus ualde uel aliter inquieta ualde.i. hec diſpõ nõ remanet uni⁹ modi iõ multũ uaria exiſtit aliquãdo quidẽ ſit diſlocatio multiplicata aliq̃liter humiditate aliqñ q̃dẽ ſit ſubitus reddit⁹ ad ſitũ ꝓprium exicata materia uel ꝓpter regimẽ exicantiũ infirmi uel medicinas locales exicañ ꝓpterea paruꝫ de nouo multiplicata humiditate ſit diſlocatio poſtea per exicatõm ſit redditus ⁊ ſic ẽ inquieta ualde hec diſpõ ⁊ iſtum ſenſum credo intellexiſſe .d.A. in lr̃a. Nota tamẽ qḋ dicit ẽ.i.ↄtingit quia utplurimũ cũ ſit diſlocatio ẽ tardi reddit⁹ imo fere ipoſſibilis ꝑcipue cũ illa humiditas in iunctura exiſtens exicatur unde ſit poſtea inobediens receptioni uertebri in piſſide.

Et ſiatica quideꝫ In hac tertia particula huius partis ipe ↄparat doloreꝫ ſiaticũ ad alios dolores iuncturaꝝ i uehemẽtia doloris ⁊ breuiter dicit.

Et ſiatica quidẽ de uehemẽtioribus doloribus iuncturaꝝ. Nota hic q̇.d.A. uoluit ꝑciſſe determinare nũqd iſte dolor ſit alijs doloribus iuncturaꝝ uehementior qm̃ hoc declarare eſſet difficile q2 ⁊ ſi ad iuncturã ſiue pueniat magna quantitas neruoꝝ ẽt multa materia pp receptaculũ ſiuat ad iũcturã nõ ſic ad iũcturas manuũ ul' peduꝫ

Poſſet tamẽ aduerſarius dicere qḋ ex alia pte nerui manuũ maxie ſunt magis ſenſitiui ⁊ ſpũs illis in ſenſu ſeruientes habẽt tẽperamentũ magis pro ſenſu proportionatũ ſicut ẽt dicit.d.A. capi. de ſtupore. Q2 tactus pedis eſt i ↄparatiõe tactus manus ſicut ſtupor uex tamẽ ẽ qḋ dolor ſiaticus ẽ multũ uehemens ⁊ forte alijs uehemẽtior ⁊ ita ſenſit Azararius tractatu de dolore iuncturarum cum dixit in capi. de ſiatica ⁊ hec ſpẽs doloris ſiatici reliquoꝝ ſpẽꝝ eſt pexima ⁊ loquebatur ad uehemẽtiã doloris qm̃ paulo poſt addidit qḋ eſt raro ↄtingens ⁊ ei⁹ curatio ẽ facilis ſi igitur ẽ pexia maxie hoc intellexit q̃tũ ad dolorẽ uehementiã. Gordanus in tractatu aũt ſuo iuncturarum dixit Q2 dolor podagricus ẽ maior alijs licet ad ſiã plures nerui ueniãt ut idẽ dixit uex ẽ tamẽ qḋ poſſet dici qḋ ipſe intellexit qḋ eſt maior ex tẽ ſiue qm̃ ad pedes plures materie mouentur pp ſitum eoꝝ ⁊ quoniã ſunt mẽbra minus carnoſſa ⁊ magis diſtantia a fonte caloris. unde difficilius

materia reſoluitur. Ad effugiendū igitur iſtos arbitrarios ſenſus dixit notāter.d.A.qđ ipſe dolor eſt de uehemētioribꝰ ꝛ hoc ē maxime uerꝫ ꝛ clarum ꝓpter plurimos neruos ad dictā iuncturā terminari ꝛc.forte tñ qđ ꝓbabiliter dicere poſſemꝰ qđ ceteris paribꝰ dolor ciragricus ēt maxie uehemens ex fundamēto ſtatim dcō lꝫ de hoc nō repe riam auctorꝫ mentionē ſpālem feciſſe ſꝫ qcqd ſit lr̃a ē uera ꝛ clara lege eā. Addit ultimo circa hanc ptē ptinētē ad pſeueratōm ne fiat diſlocatō anche ſupple cū ſit illa diſpō media inter firmitu dinem ꝛ diſlocatōm ꝛ dicit. Et cauteriū ſecuritatē facit eius.i.ne fiat diſlocatio uera ſupple qñ reliq̄ nō ſufficerint rō huiuſ ē qm̄ ut ſupra tractatu pˀio dictū ē cū erat ſermo de cauterijs. Cauteriū ſingl'r exicat humiditates mēbrorū maxime ſl'as ipˀimēdo ēt in mēbrū humidū ꝛ relaſſatū cōfortationē ne recipiat ut tradunt auctores ꝛ pˀcipue.d.A.quarta primi cap.xxix:ꝛ Albucaſis in ſua cirugia ca.pˀio poſt ꝓhemiū exicando igitur dictā humiditatē relaſſantē ligamētū unde elungatur ꝛ facilitatur ad exitū ꝯſumpta humiditate abbreuiatur ꝛ ſic diſlocatio ꝓhibetur. Notate tñ qđ auctores ſpāliter.d.A.quarto cañ.fen.5.de diſlocatione anche in fine cap.laudat cauteriū etiā facta diſlocatione ab huiuſmodi cā. Idem Aliebas 6.pratice cap.8i.ꝛ Albucaſis pˀio tractatu cirugie cap.iiij.quoniā p eādē cām iuuat remouendo diſlocatōm p quā ēt prohibet eā fieri in parāt ad eā. De modo aūt cauterizandi in caſu iſto ponūtur ab auctoribus uarij modi nō ꝯuenit nobis in pn̄ti adducere quoniā nō ē illud pˀcipalis propoſiti ſed ſi uultis recurratis ad Aliebatem ꝛ Albucaſim locis allegatis lege litteram.

Podagra uero eſt In pˀia pte principali huiꝰ partis poſt dicta de podagra adducit ēt quedam ſpālia de ipā primo manifeſtando modū inciſſionis eius ſo ipe ponit duo pronoſtica de ipā ſa ibi.

Et ex eis que accidunt ꝛc.prima ēt i duas qm̄ primo facit qđ dictū ē ſo ipe ponit quedā modū terminatiōis doloris podagrici ſcđa ibi. Et qñq3 apoſtemātur. De pˀia pte dicit podagra uo eſt ex ſūma dolorū iuncturarū exn̄s.Et qñq3 incipit a digitis.ſ.a pollicibus qñq3 incipit a calcaneo ꝛ qñq3 incipit a lateribus pedisꝛ qñq3 incipit a latere eius.ſ.pedis deinde cōicat ſupple alteri lateri uel toti pedi ꝛ addit. Et qñq3 cōicatur dolor uſq3 ad coſſam. Pro intellectu huius ptis eſt notandū de mente expſſa.d.A.pˀia primi doc.5.ſuma pˀia cap.ultio ꝗrto de iuuamētis membrorum cap.ij.de mente.G.pes humanus fuit ꝯpoſitus ex multis oſſibus puta ex.xxvi.unde i eo ſūt multe iuncture ꝛ hoc factū ē ut pes eſſet mēbrū aptum ad figendū ꝛ colligendū ut ibidē illarū tñ iuncturarū q̄dā ſunt magis principales quoniā ē primo iūctura calcanei ex oſſe groſſo q̄drangulato poſtea ē alia manifeſta ex oſſe nariculari etiā q̄drāgulare oblungū poſtea ē iunctura raxete pedis ex tribus ſpālibus oſſibus ꝯſtituta poſtea eſt pecten qꝫ colligatur cum oſſibꝰ digitorum q̄ ſunt .14.qꝛ qlibet digitus hꝫ tria oſſa pter policē qui tantū duo oſſa ꝯtiet ſꝫ igitur qꝫ materia aliqñ plꝰ recipitur in iūctura q̄ aligatur policibus q̄ꝫ alibi. ita plus incipit ibi dolor ſꝫ ſi plus fluat ad iuncturam calcanei plus incipit in illa iunctura dolor ꝛ ſic dico de reliq̄s poſtea uero pp ꝯpoſitōm ꝛ uicinitatē alijs iūcturis pedis cōicatur pōt autem in una earū plus recipi q̄ꝫ in alia pp uarias ꝯtingentias ꝛ naturales ꝛ acq̄ſitas de qbus in cauſis .ſ. facta eſt mentio. Eſt ſcđo notandū qꝫ p cordas harum iuncturarū ꝛ ꝯn̄ter p muſchulos qñq3 dolor elleuatur uſq3 ad coſſam quoniā ut ſupra dictum eſt muſchulus magnus coſſe extenditur per cordas uſq3 ad pedem.ēt corde adiuuantes in extenſione digitorū originantur a muſchulo cruris extrinſico licet corde iuuantes in ꝯtractione digitorum originētur a muſchulis qui ſunt in planta pedis ꝛ ſic p colligantiā dictarum iuncturarū cū dictis muſchulis aliquando elleuatur dolor uſq3 ad coſſam ꝛ poſſibile ē qđ cōicet ēt ſcie p eundē modum ſed erit medium ad declarādum nunqd debeat dici dolor ſiaticus uel podagricus quoniā in ſiatico primo incipiet dolor ſuperius uerſus anchā poſtea cōicabitur deorſum ꝛ in podagrico erit econtra lege lr̃am qꝛ clara eſt.

Et quandoq3 apoſtematur

Nunc ipſe ponit unum modum terminationis eiꝰ ꝛ duo facit quoniā pˀio facit B.ſo remouet dubitationē adducēdo cām q̄ oriri poſſet apud itelligētē adducēdo cām ꝛ auctorizādo de mente.G. ſcđa ibi.Et uidetur ꝛc.dicit igiť pˀimo de iſto dolore qꝫ qñq3.ſ.pes apoſtemať exterius.ſ.poſt dolorē ꝛ rō clara ē qm̄ aliqñ a nā mittiť materia q̄ erat in concauitate iuncturarū ad mēbra uerſus cutim ꝛ ibi apoſtemať ꝛ hoc nō eſt cōe oībus iuncturis qm̄ ad dolorē ſiaticū non ſeqtur apoſtema extrinſicū qm̄ mā eſt cohortata i loco maltū ꝓfundo ꝛ lꝫ eius portio aliqñ cōiceť mēbris exterioribꝰ qꝛ tamen illa iunctura ſuperius magno muſculo ꝛ multa carne coopta ſi ēt portio exteriꝰ moueať non ſit apparens extrinſicus eminētia uel apoſtematio nō ſic aūt pes qm̄ ſupra pedem non eſt niſi modica caro unde cū mā exterius moueť ſup pedem manifeſtatur tumor ꝛ apoſtematio nō ſic āt ſit cum mouetur materia a iunctura ſcie ſupra ꝓpter cauſaꝫ dictā. Ideo dixit.Et quādoq3 apoſtemať.ſ.pes pꝰ doloreꝫ podagricū quoniā hoc non ē cōe oībus doloribus iuncturarū ꝯſequenť remouet dubitationē adducendo cām poſſet aliquis dicere ſi pes apoſtemať igitur mā mittitur uel recipitur i mēbris exterioribus igitur i cordis ꝛ neruis ex ꝯſequēti pp̄ipletōnē neruorꝫ cāri ſpaſmꝰ qđ tamē non ſit ut ēt cōiter uidemꝰ in patientibꝰ podagrā qꝫ nō ſpaſmātur rn̄det ipſe huic difficultati dicens.Et uidetur qꝫ nō ſit id in cordis ꝛ neruis.i.apoſtematio nō ſit ꝛc.ymo in ligamentis ꝛ corporibus.ſ.carnoſis qbꝰ ꝯtinētur iuncture ꝺ foris ſm qꝫ dicit.G.addit remouēdo ꝛ pp hoc.i.pp

hanc cām qȏ non recipitur materia ī mēbris ner
uoſis non accidit ut ꝑueniat diſpō podagricoꝝum
in doloribus ſuis ⁊ apoſtematib⁹ ipoꝝ ad ſpaſmū
oīno. Intellige qȏ dixit ad ſpaſmū oīno q̄ſi inuat
qȏ ꝑꝑ illā cām neqꝫ fit ſpaſmus ex dolore quoniā
nō cōicatur imediate nocumētū principio. ſ. cere
bro neqꝫ nuce q̄le cōicaretur ſi materia faciens
dolores eſſet in neruis ⁊ ſic non ↄtrahitur cerebꝝ
ī ſe neqꝫ mēbra neruoſa ad ipm nō ēt fit ſpaſm⁹
de repletōe quoniā mā̄ i neruis dū ē non extēdan
tur in latū neqꝫ ↄſīter abreuiātur in longū ⁊ ſic n̄
fit ſpaſmus oīno qꝛ neqꝫ mālis neqꝫ imaterialis.

Cā aūt in podagra qꝛ mā̄ recipitur in ligamen
tis ⁊ nō in neruis uel cordis pōt eſſe ⁊ ſtrictioꝛ cō
poſitio ſubſtātie neruoꝝ uel fortitudo uirtutis ꝑꝑ
pn̄tiam multoꝝ ſpirituū aīalium in eis in reſiſten
do nō ſic aūt ē in ligamētis lege lr̄am qꝛ clara eſt
Sꝫ hic oritur dubitatio ex lr̄a q̄dam ſupiore qn̄
ſupra dixit Qꝛ materia ſiatice plurimū ē in iun
ctura ⁊ procedit ex ea in neruo lato. ſ. exterius ut
ſupra legebatur ⁊ ſic uꝛ̄ de mente ei⁹ qȏ materia
recipitur in neruo lato ⁊c. Ad hoc dicatur qȏ ibi
cū poſuit qȏ materia ꝓcedat ex iunctura ī neruo
lato poſuit unam poſſibilē ↄtingentiaꝫ ⁊ ſic dicē
dum eſt qȏ poſſibilit̄ poſſet fieri ſpaſmus ⁊ in hoc
textu intelligit qȏ raro uel dicas qȏ ibi ꝑ ueꝝ la
tum non itellexit niſi ligamentū extrinſicuꝫ ⁊ ma
gis placet ſic dicere lege lr̄am tu.

Et ex eis In hac ultima ꝑticula capi
tuli ipe ponit duos can. prono
ſticos in podagricis primus ē qȏ ex eis q̄ accidūt
habētibus podagrā ē ut prolungētur oſſea. i. bur
ſe teſticuloꝝ rō clara ē quoniā cū fluūt materie
deorſum a ſupiorib⁹ ad pedes ēt aliqua ꝑs eius ꝑ
ꝑtes oſſei trāſit ⁊ ſic ꝑ eum oſſeus ellungatur di
cit ſcd̄o ponendo alium can. Et podagra quidem
collerica atrahit mortē ſubitā ⁊ ꝓprie apud regi
men plurimū. i. regimē groſſum ratio huius dicti
ſatis euidens nā ex quo ī dolore podagrico a ma
teria collerica eſt uehemētia acuti doloris ⁊ ꝑꝑ
extēſionē ⁊ ꝑꝑ malam q̄litatē ⁊ cuꝫ talis materia
faciēs dolorē ſit fluxa neqꝫ fluxerit niſi per habū
dantiā ei⁹ i toto cum aūt ad accutiſſimū dolorem
materia collerica in toto exn̄s ſit apta faciliter in
flāmari ex ↄſequēti apta ponere oēs humores in
ebulitione. Ad hunc dolorē igitur ē apta ſequi fe
bris incenſiua q̄ uirtutē ꝓſternet ſimul cū dolore
vnde ↄſequēter attrahet mortē ſubitā. Et hoc pro
prie ueꝝ ē apud regimen plurimū. i. groſſum ut
dicit textus per regimē groſſum non intelligendo
regimē groſſi ⁊ pauci nutrimenti ut ē regimē le
guminū cauliū ⁊ huiuſmodi ut uulgares cōiter
accipiūt ſed ꝑ regimē groſſum intelligendo regi
men dillicatorū hoīnum qui cōiter accipiūtur ab
hac egritudine qȏ ſub modica quātitate eſt regi
men plurimi nutrimenti ut ſunt oua ſurbilia car
nes gallinarū uinum dulce groſſum ⁊c. tale regi
men uocatur groſſum qꝛ plurimi nutrimenti naꝫ
tale utplurimū regimē ē calidū iflamabile ⁊ ebu
litione ex ↄſequenti faciliter i materiā appropria

tam ⁊ ↄiunctā ↄuertibile ſtante igitur dolore for
tiſſimo addito hoc regimine ꝓpter qȏ eſt aptus
dolor nō ſolū ↄſeruari uerū ēt augeri pꝫ quomō
talis podagra cum tale regimie atrahit. i. ē apta
trahere mortē ſubitam per modum deinde lege
lr̄am. Et ſic finis huius glorioſi ⁊ difficil̄ capi.

In hoc cap. igitur primo habuiſtis generalit̄
quātū ad cās ⁊ tp̄ra primo quantū ad cās euētus
taliū dolorū. Primo ponit unam diuiſionē cau
ſarum ut ꝙ cauſa patiēs. i. materialis ē mēbrum
ſuſcipiens ⁊ cā efficiēs ſunt ↄplexiones ⁊ materie
male ⁊ cā inſtrumētalis ⁊ ꝑ̄paratiua ē dilatatio
meatuū naturalis aut accidentalis ex tp̄re acqui
ſita ut ex motu. ⁊c. Et ibi habuiſtis egregia de
cauſis ⁊ ꝑ ſe ⁊ accidentalibus ⁊ poſitiuis ⁊ priua
tiuis taliū dolorum in diuerſis generib⁹ taliū cau
ſarū. Habuiſtis ↄſequēter aliam diuiſioneꝫ ex
parte cauſe paſſiue ut qȏ membꝝ ſit patiens aut
ꝓpter debilitateꝫ in creatura aut ꝓpter debilita
tem ↄplexionaleꝫ ⁊ ꝓprie frigidam ↄfirmatā aut
ꝓpter ↄplexionem calidam ēt ↄfirmatam maxie
qn̄ eius cauſa ē caliditas acquiſita ex motu aut
morſu ueneno ſi aīalis aut tertio fit ꝓpter ſitum
membri ſub membris alijs iō multiplicātur tales
dolores i pedibus ⁊ anchis. Ibi habuiſtis qūo
de bonitate ↄplexionis mēbri pōt ſtare debilitas
membri ꝑꝑ malā ↄpoſitionē ut in caſu iuncturaꝝ
ꝓpter raritatem teſture ⁊c. ēt dicebatur ꝑꝑ malā
dependentiā a ſpiritibus ⁊ humoribus ⁊c. Con
ſequēter habuiſtis aliā diuiſionē ſe tenentem ex
parte cauſarū efficientium que fuerant due. ſ. cō
plexionales ⁊ materie de ↄplexionibus dicit qȏ
aut ſunt toti cōes aut in principali mēbro ut cor
de uel epate hec aūt aut ſunt ↄplexiones calide
aut ſicce ↄſtringētes ⁊ ꝓprie ſi ↄiungatur humi
ditas extranea de ↄplexione imateriali hūida nō
fecit mētionē ⁊ ibi uidiſtis cāꝫ. Poſtea poſuit
diuiſionē de cā efficiēte corꝑali. ſ. hūorali dicēs ꝙ
aliqn̄ tal̄ cā ē ſanguis ſingl̄is ⁊ pur⁹ aliqn̄ ali⁹ hu
moꝛ mixtus ſanguini ⁊ de quolibet alio humoꝛe
verificabat̄ aut fl̄a ſingl̄are aut vehemētia cru
di ⁊ ꝑ hoc intelligebat̄ qȏ ēt fl̄a ſine ſanguine. ⁊
mel̄ia ſine ſanguine pōt eſſe cā humoꝛ ēt miſtus
ſ. ex collera ⁊ fl̄ate cū mel̄ia aut ventoſitas ſola
omne tale pōt eſſe cā. Addidit poſtea ꝙ iter has
cauſas primū fit a collera ⁊ a fl̄ate ſimul poſtea
a fl̄ate poſtea a ſanguine poſtea a collera ⁊ qȏ
raro fit a mel̄ia. Et ibi habuiſtis circa hoc do
cumentū bonū lr̄ale ⁊ breuiter fuit verificatū di
ctū domini. Aui. loquēdo de talib⁹ doloribus fcīs
ꝑ viā defluxus qm̄ in factis per paulatinā ↄgeſtio
nē ēt al̄r dicendū ⁊ ibi ſingulariter dicebatur qȏ
lꝫ a mā̄ melancolica rarius fiāt tales dolores quo
niā ab alijs mēbris tn̄ ex illo nō debeat fieri ↄn̄tia
qȏ corpora mel̄ia rari⁹ icurrāt dcōs dolores alijs
ymo ēt ex materia mel̄ia plures reperiunt̄ ſic do
lentes q̄ꝫ alia materia nā poſtq̄ꝫ iā fluxit alia ma
teria poſtea fit mel̄ica ꝑ iduratōnē. Poſtea ha
buiſtis multas cās primitiuas q̄ inducūt ad tales
dolores ⁊ ſunt ferre omnes cāe que ſūt cāe idige

ſtionis ⁊ ibi dicebatur inter ceteras cāſ ꝙ ꝯfortare iteſtina i ꝯſuete pati collicā ſepe ꝑducit ad dictos dolores ⁊ quelibet retentio euacuationū conſuetarū ⁊c. ut fluxus ſanguinis ⁊c. ⁊ ꝑ uinū bibitum in ieiuno maxime ad illos ducit ⁊ percuſſio aut caſus.ſ.iūcturas ē fortiſi hac cā. Et ibi habuiſtis pulcrā ⁊ longā qōnē vtrū uinū uel aliꝰ potus debeat ꝓcedere cibū ubi habuiſtis qḋ uinū exibitū grā tātū medicine dꝫ ꝓcedere cibū ſed ſi exibeatur ad debite digerēdū ⁊ califican̄ ſtāte cibo groſſe ſubſtātie debet ſimul cū cibo ꝯmiſceri Et ibi dicebatur ꝙ tñ in qbuſdam caſibus ē irregulariter exibeatur ante cibū uel poſt nō tamen ſit ſemꝑ nociuꝰ iter alia hoc dicebatur ꝑꝑ ꝯſuetudinē. Et ibi uidiſtis utilē determinatōm de cōſuetudine qūo aliqñ cibaria mala nō nocēt ⁊ qūo tñ ñ debēt obſeruari ⁊c. ibi recurraᷓt Habuiſtiſ ꝯñter de patioribus ad has egritudines qḋ corpora ſenilia ⁊ habentia egritudines cronicas ⁊ ꝯualeſcentia cū nō debite regūtur ſunt aptiora ad tales dolores ⁊ hoc ꝑꝑ debilitatē digeſtiue eorū iō collegebatur qḋ oīa corpora i qbus ꝑꝑ aliquam cām digeſtiua debilitatur ſunt parata ⁊c. Poſtea habuiſtis cās qr̄ dolores iuncturarū magis eueniunt ꝙ̄ alij dolores qꝛ.ſ.ſunt mēbra magis uacua ⁊ pluris motus ⁊ debilioris ꝯplexionis ⁊c.

Poſtea habuiſtis modos termiātionis dictoꝝ dolorū cū nō uere curātur qm̄ aliqñ diſlocantur: aliqñ idurātur. aliqñ ꝯtorquētur aliquādo naſcitur ſup eis caro ⁊c. Et maxie in ꝯplexionibꝰ calidis hoc ꝯtingit. Poſtea habuiſtis qūo iter dolores iūcturarū utplurimū incipit fieri podagra.

Et qūo dolores iuncturarū ſunt de ſūma egritudinū q̄ hereditātur ⁊ ibi habuiſtis bonū documentū utrū podagra poſſit ex hereditate ꝯtrahi ⁊ uidiſtis ꝙ ſic licet multi alij ꝑiculoſiores morbi ⁊ prauiores nō ſint hereditarij ⁊ uidiſtis cāꝫ huiꝰ uarietatis. Habuiſtis ꝯñter ſinglarē can. qūo curatio doloris iuncturarū ē ſepe cā ad ꝑniciē ibi uidiſtis qūo hoc debeat itelligi qꝛ in corporibus debilibus ⁊ i qbus tales dolores ſunt antiq ⁊ i ꝑēdentibꝰ a diuerſis mēbris ⁊ utentibus malo regimine ⁊c. In talibꝰ ē timor ꝯfortare iuncturas in aliter diſpoſitis nō ſic ⁊c. Habuiſtis ꝯſequēter qūo uerſi ꝓpter motū ſanguinis ⁊ humoruꝫ ⁊ autūnus ꝓpter malitiā humoꝝ ⁊ debilitateꝫ digeſtiue ⁊ raritateꝫ pororuꝫ acqſitā in eſtate precedenti ſunt aptiora tꝑra euētus taliuꝫ dolorum.

Habuiſtis ꝯſequenter qūo ſi curentur uel ſuccurratur dolori iuncturaruꝫ in principio facilꝛ fit eoruꝫ curatio ⁊ ſi ꝯfirmetur ⁊ ꝯſueſcant difficile multuꝫ curāꝛ ⁊ qūo uarices ſi appareāt in habētibus tales dolores fit ſanatio eoruꝫ ꝑ eas poſtea etiā reducit euentuꝫ talium dolorum ad certas cās ſupra recitatas. Poſtea habuiſtis quō ſiatica eſt in ſumma doloruꝫ iuncturaruꝫ ⁊ manifeſtat eam ꝑ ꝟ qḋ icipit a iunctura anche ⁊ deſcēdit retro ad coſſam ⁊ genu ⁊ aliqñ uſqꝫ ad calcaneum ⁊ uidiſtis modum ꝓpter uerum latum. ⁊ quō extenuaꝛ in eo dolore pes ⁊ coſſa ⁊c. ⁊ quō aliqñ ꝑducit ad diſlocatōm coſſe. Et ꝙ dolor anche ab eo diuerſificatur quoniā eſt dolor fixus i ancha ⁊ nō deſcendit niſi ꝑmittetur ad ſiaticaꝫ ⁊c. Et ibi habuiſtis ꝯſequenter cās illoruꝫ ſpecialiuꝫ doloruꝫ q̄ ſunt ꝓportionales cauſis dictis .ſ. Habuiſtis ꝯſeqnter quō reliq dolores iuncturaruꝫ ꝑter ſiaticam ⁊ podagram cum curanꝛ nō reddunt uelociter ſiatica uero ⁊ podagra ex q̄libet cā facile redeūt Hūiſtis ꝯñꝛ quō ſiatica ē ō uehemētioribꝰ doloribꝰ iūcturaꝝ ⁊ ibi hūiſtis circa ꝟ dubitatōnē dictū ē ꝟꝟificari extenſiue itē ſiue ciragra eſt fortioꝛ. Poſtea hūiſtis mōm inceptōis podagre qꝛ i pede a diuerſis ꝑtibꝰ icipit ⁊ qūo aliqñ extendiꝛ vſqꝫ ad coſſaꝫ. Poſtea habuiſtis qūo dolores podagricoruꝫ raro perducunt ad ſpaſmuꝫ. Poſtea habuiſtis vltio qūo podagra ⁊ collica atrahit mortem ſubitaꝫ ꝓpꝛie apud plurimum ⁊ copioſum regimen ⁊ ſic finis capitu.

De ſignis dolorum iuncturarum.

Llud quod Iſtud ca. ſignoꝝ dolorum iuncturaruꝫ eſt ⁊ eſt ꝟa ꝑs principalis huiꝰ pꝛie parꝛ ſecundi tractatꝰ huiꝰ fen i qua. d. A. ponit ſigna ad decernendum dolores iuncturarum vel cauſas dictarum egritudinuꝫ ⁊ diuiditur pſens ca. pꝛia diuiſiōe in duas ꝑtes quoniā pꝛio ipſe preponit vnum ꝑambuluꝫ ꝓcognoſcenduꝫ ante ſpālem cognitionem cāruꝫ dictoruꝫ doloruꝫ. Secundo ipſe ꝓſeqꝛ ſpālꝛ ponendo ſigna cāruꝫ doloruꝫ materialiuꝫ ſcḋa ibi. In materiali vō ⁊c. pꝛia adhuc i duas quoniā pꝛio ipſe facit qḋ dictuꝫ ē. ſo ipſe ponit ſigna ad cognoſcenduꝫ diſticte cāꝫ doloris eſſe malā ꝯplexioneꝫ ſimpliceꝫ ſine mā ⁊ nō materialeꝫ ſcḋa ibi. Et ſimplex qdem ⁊c. de pꝛia ꝑte dixit. Illud quod oꝫ te cognoſcere de cāis haꝝ egritudinuꝫ.ſ. doloꝝ iuncturaruꝫ per ſigna i pꝛimis eſt diſpō ſimplicitaꝛ ꝯplexionis aut ꝯpoſitionis eiꝰ.ſ.ꝯplexionis cum materia.i. quod oꝫ primuꝫ cognoſcere de ſignis cārum doloruꝫ ē nunqd doloꝛ habeat cām q̄ ſit mala complexio ſimplex aut mala ꝯplexio mixta ⁊ materialis cā clara eſt qm̄ ꝟ ne ſcito nō poſſumꝰ ꝓcedere via recta i cura neqꝫ i iueſtigando cās qꝛ nō ꝑ ſigna humoribꝰ appropꝛiata niſi ſciamꝰ qñ morbꝰ eſt materialis neqꝫ ē in cura recta via poterimꝰ ꝓcedere quoniaꝫ in mālibꝰ pꝛia intentō eſt euacuatio q̄ aliqñ pficiꝛ nō ꝓcedente digeſtiuo ꝑ flobo. eꝛ ꝑ farmacuꝫ vt in fen videbiꝛ vbi ſi morbꝰ ſit in matialꝛ in ipō pꝛia intētio eſt pura alteratio ⁊ nō euacuatio igiꝛ eleganꝛ dixit textꝰ nr̄ vt hēamꝰ viaꝫ ad ꝓſequenduꝫ in ſignis humoꝝ vel ventoſitaꝛ vꝉ nō ꝓſequenduꝫ vt etiam ſtet in medico clara intentio curandi in euacuādo vel nō euacuando. Illḋ qḋ oꝫ primum cognoſcere de ſignis cauſarum dolorum eſt diſpoſitio ſimplicitatis complexionis id eſt ſi cauſa doloris ſit mala complexio ſimplex aut ꝯpoſitōis.i. ſi ſit mixta uel cum materia ꝯiūcta qꝛ alꝛ non poſſemꝰ ⁊c. Et ſic clara eſt lr̄a lege

Et ſimplex quidez In hac particula duo facit prio ponit vnū canonē talē. Qȝ ſimplex qdē ɔplexio ē parūꝑ ⁊ raro ⁊ addit ponēdo ſigna ɔplexionis diuerſe ſine materia dicēs ⁊ fit i ea dolor ſine grauedine ⁊ abſqȝ iflatōe ⁊ nō eſt alteratio colloris ſupple a naturali neqȝ ſignū materiei. Rō primi dicti ē clara quoniā raro fit mala ɔplexio ſimplex in mēbro quoniā vtplurimū ei⁹ cāe ſunt cāe primitiue ⁊ ipſe plerūqȝ mouēt añcedētes ⁊ ſic cū materia ɔiūgunť ēt qꝛ ſi mala ɔplexio ſiue materia ē cā doloris cū dolor atrahat reuma tertio tegni cōmento .xvi. fit ɔñr mala ɔplexio mālis ⁊ nō ꝑmanet ſimplex ⁊ ſic ſaltez vȝm eſt qȝ ſimplex ɔplexio diuerſa dolorē caſus ē paꝝꝑ ⁊ raro ꝑmanens ſimplex nō tñ eſt negandū qn ēt ꝑ notabile tp̄s poſſit ſimplex ꝑmanere vt intelligenti pȝ ideo ipſius poſuit ſigna diſtinctiua ⁊ oīa clara ſunt primo qdē fuit. In ea dolor ſine grauedie qm̄ tm̄ mãe ē grauedinē efficere ⁊ ſecūda primi ⁊ ſcōo interiorū ſepe ⁊ abſqȝ inflatōe qꝛ nō fit inflatio niſi a mā ⁊ ꝑ idē nō eſt alteratio coloris .ſ. a nāli quoniā talis alteratio nō ꝑueiret niſi ꝑ pñtiā mãe maxime i principijs mēbrorū qȝ nōnter dico quoniā in ꝓceſſu ꝑꝑ dolorē poſſet tāta fieri in ſpiritib⁹ diſſolutio ꝙ vbi color a principio erat uiuidus poſſet fieri palidus ⁊ ſic color mutareť ſȝ i pricipio hoc nō eſſet bñ ɔtingens. Addit ꝙ nō ē aliud ſignum mãei .ſ. de pōderoſitate de pigritia ad motū ⁊ reliqs querēdis ſcōa primi doctrina tertia ca. vij. ⁊ x. ⁊ ſic patet littera clara.

In materiali uero In hac pte .d. A. ponit diuerſos modos ad cognoſcendū diſpoſitōes mãles vel diuerſa genera ſignorū ad ſignificañ ⁊ prio facit ħ generalr̄ nō determinādo ſe ad ſigna ſpālis materie ȝo ipe ponit ſpālia ſigna ad ſignificañ .ſ. ſpāles materias ȝa ibi ⁊ materiā qdē ſanguineā prima adhuc in duas qm̄ prio ipſe pōit qdā genera ſignorū ſumpta in cōcomitantib⁹ eſſentialr̄ cās dolorū ſcōo pōit ſigna magis accidētalia ſecūda ibi. Et qñqȝ cognoſciť in plur̄ hōibus pria adhuc i duas qm̄ prio ponit vnū cōe cognoſcendū ſcōo ꝓſequiť ad vias cognitōis ſecūda ibi. Et via cognitōis dicit igiť prio. In materiali vero id qȝ de ea i pris oȝ te cognoſcere ē gen⁹ materiei .ſ. nūqd materia ſit ſanguinea vel fl̄atica ⁊c. dixit notāter genus quoniā ꝑter cognitōnē ſi materia ē fl̄atica in genere hr̄i p̄t poſtea cognitio de ſpecie fl̄atis nunqd fl̄a ſit aqueum vel uitreum vel gipſeum ⁊ ſic ſi tantum cognoſcatur ꝙ materia eſt flegmatica cognoſcitur. tamen genus materiei ⁊ hec eſt prima cognitio q̄ hr̄i oȝ quoniā iſta nō hita non p̄t medicus neqȝ ſpāli⁹ diſcurrere in cognoſcendo neqȝ i oꝑe aliqd canonice oꝑari dicit igiť i materiali qȝ opȝ primum cognoſcere genus materiei ⁊c. lege.

Et uia cognitionis Iſta ꝑs poſſet diuidi in tot ꝑtes qȝ vijs incedere poſſum⁹ ad cognoſcēdūȝ quas ponit i lr̄a: ⁊ ſūt i ſuma ſeptē vie .ſ. ex colore ex tactu ex accidētib⁹ doloris: ex iuuātib⁹ ⁊ nocētibus ex hora doloris: ex diſpoſitiōe icipiēte ad apoſtema: aut tarditate: aut priuatiōe apoſtēať: ⁊ ex grauitate ⁊ iſta ꝑs poſſet i .vij. ꝑtes diuidi: ꝑtes patebūt legēdo lr̄aȝ. Legēdo igiť lr̄aȝ ɔtinuȝ dicit prio. Et via cognitiōis ei⁹ .ſ. cāe talis doloris ē i ſumū: pōt aūt ex colore loci: ſupple tantū ſine apoſtemate ⁊ dolore .ſ. uehemēti: aut ex colorē apoſtemať ei⁹ cū dolore .ſ. ex colore cōiūcto apoſtemate cū dolore ſimul .ſ. acute: qm̄ aliter ſignificabimus de cā doloris: ex colore tātū ſine apoſtemate ⁊ dolore ſicut fit i humore crudo vt dicit text⁹. quoniā ſtante humore crudo i cā doloris nō alterať color cutis alteratiōe notabili a naturali: neqȝ manifeſtať apoſtema i mēbro: neqȝ fit uehemens dolor: oppoſito mō eſt ſtāte materia colerica miſta ſanguini: q̄ ſit cā doloris: quoniā tūc mutať color notabiliter: ⁊ fit apparētia apoſtēatis: ſaltē i alijs a fl̄atica cū dolore etiā vehemēti: ⁊ hoc eſt ꝙ dicit ī hac ꝑticula dicit ſcōo. Et ex tactu: ſupple ſumiť ſcōa ſignificatio: ꝑ hoc .ſ. ꝙ loc⁹ eſt frigid⁹ aut calidus iflāmat⁹: aut ſm̄ ɔſuetudīez: qꝛ neqȝ fit nōbilr̄ calid⁹ neqȝ nōbilr̄ frigid⁹ reſpectu ɔſueti: qꝛ aliter ⁊ aliter ex tali qualitatum ꝑceptiōe ſupra cāȝ dolorē facieñ. iudicam⁹ qꝛ ex calido tactu cām calidā ⁊c. Dicit tertio ꝙ iudicare poſſim⁹. Alia via .ſ. ex accidentib⁹ doloris an ſit cuȝ iuflāmatione vehemēti ⁊ pulſatiōe: aut cuȝ inflatiōe equali ⁊ tenſione aut cuȝ tenſiōe tātuȝ: quoniā vt ifra clare videbiť ſi fuerit cuȝ iflatione uehemēti ⁊ pulſatiōe ſignificabiť ſupra humorez colericū cuȝ aliquali ſanguinis miſtiōe. Si āt fuerit infl̄atio eq̄lis .i. nō minꝰ mordax cuȝ tenſiōe ſignificabiť magis ſupra materiā ſanguineā: ſi vero cuȝ dolore fuerit tenſio tatū ſignuȝ erit uel fl̄atis vel vētoſitatis: ⁊ hoc ꝙ dixit. Dixit quarto ponendo aliud gen⁹ ſignoruȝ ſumptuȝ ex iuuātib⁹ ⁊ nocentib⁹: ⁊ duo facit. prio facit hoc. ſcōo remouet errorez q̄ndā q aliqñ contigit: q niſi remoueret ſignū tale ex iuuantib⁹ ſumptuȝ nō eſſȝ uerū: ſcōa ibi. Si nō erānt: dicit igiť ɔtinuando in ſignis ꝙ cognoſciť cā .ſ. doloris ꝑter alias ſignificať. aut ex eis qb⁹ iuuanť: aut cū qb⁹ ſedať dolor: nā ſi dolor iuuatur a calidis ſignū ē ꝙ mā ē frigida: ⁊ ſi a frigidis ꝙ materia ē calida: ⁊ ħ ē potētiſſimuȝ ſignoꝝ niſi error iteruēiat: quoniā cū dolor fit ſenſatio rei ɔ̄rie diſpoſitiōi .ſ. naturali mēbri ſentienť: ⁊ ꝑ ɔ̄riuȝ ſupueniens illi cāe ɔ̄rie dicta cōplexio diuerſa remoueať: ut de natura ɔ̄rioꝝ eſt efficere mēbruȝ igiť ad naturalez diſpoſitionez deduciť ɔtinuo remiſſa illa ɔcluſiōe ɔ̄ria. Ideo ꝑ ɔ̄riū dolor minuiť vt pȝ: regula igiť ē vā niſi ꝑ accidens falſificeť. Iō ad remouenduȝ errorez q ɔtingere poſſet dixit ſcōo. Si nō errat extimatio .i. ſi nō ɔtigat error in extimatione ſupple ꝙ aliqñ ɔtingit quoniaȝ ſtante iterdum mā frigida cum applicātur certa frigida fit inde iuuamentum ⁊ tunc extimať ꝙ ɔplexio ē calida qꝛ ꝑ ɔ̄riū oȝ fieri iuuamentum ꝑꝑ cauſam dictam ſupius ⁊ tñ non ſic eſt quoniaȝ cā eſt frigida vt ſuppoſitū ē item addit tunc .n. extiat .ſ. medic⁹ ꝓpt̄ea ꝙ frigida ſr̄ ei ɔueniētia qȝ mā ſit calida ⁊ ñ ſupple ſic ē

quomodo autem hoc contingere poſſit manife
ſtum eſt per viam ſtupefactionis ⁊ prohibitionis
ſenſationis membri a cauſa frigida uel locali
ter ſuppoſita uel interius ſumpta quoniam iſta
frigida iuuabunt remittēdo dolorē quātūcūqȝ cā
dolorē efficiēs ſit frigida vt patet ꝯtingit ēt quia
ſtante cauſa calida ꝑ applicationem frigidorum
fieri i dolore additio quoniam per ipſa frigida fiet
inſpiſatio cutis ⁊ materie vnde fiet prohibitio exi
tus vaporū etiā fiet incentratio materie calide in
profundū membri ⁊ ſic fiet additio in dolore ⁊ tūc
extimabit̄ ꝙ cā ſit frigida ⁊ nō ſic erit ⁊ ſic erit ex
timatio fl'a. Jdō ꝓ hoc dixit textus. Et nō accidit
extimationi ei⁹.ſ.medici vt erret niſi ꝑꝑ additio
nem doloris apud infrigidationem inſpiſantē iſta
eſt cauſa additionis doloris vt dixi exiſtimans ꝙ
materia inſpiſata ſit frigida qꝛ frigida nocent ⁊ ta
men ſupple eſt calida vt ſupponitur ⁊ ſequit̄ ad
ditio in dolorem per aliū modū vt dictum eſt ꝙ ꝑ
additionem malitie complexiōis ꝯtingit ēt ꝙ ſtā
te materia faciēte dolorē calida ꝙ per applicatio
nem calidorū fit iuuamentum per reſolutōnē ma
terie ex ꝯſīti per minorationē eius rarefacta cuti
⁊ aliqual'r ſubtiliata materia vnde ipſa minorata
⁊ ex ꝯſequenti extenſione minorata minuitur do
lor ⁊ tamen materia eſt calida ⁊ exiſtimatur frigi
da ⁊ ideo addit textus Aut errat ꝑ ſedationē ȝ do
loris apud reſolutionem .ſ.materie. Et exiſtimat
ꝙ materia ſit frigida qꝛ.ſ.per calida ſequit̄ iuua
mentum. Et eſt calida que reſoluitur .ſ. faciens
dolorē ȝ. Et que reſoluit ⁊ ſedatur dolor eius ⁊ he
omnes remiſſiones doloris fiunt a ſimili ⁊ nō a ꝯ̄
rio ſed per accidens ⁊ ideo i hoc poſſet eſſe error
ideo addit textus ymo oportet .i.ꝑꝑ has ꝯtingētes
falſitates ſupple non oportet vt ꝯcludas materiā
calidam qꝛ iuuatur a frigido vel frigidā qꝛ iuua
tur a calido quoniam in hoc ſepe eſt error opor
tet igitur vt ꝯſideres omnia illa que ſunt dicta ſu
perius in generali de colore apparēte de tactu de
accidentibus doloris ⁊c. de quibus etiā infra ſpe
cialior fiet ſermo. Jdeo eleganter dixit.d.A.ſcdo
cap. quarte primi. Et caue tibi ne te decipiat im
preſſio que erit accidentalis ⁊ ſic ē iſta lr̄a clara.

Addit quinto ꝙ etiā cognoſci poteſt aut ex ho
ra doloris qꝛ ſi dolor magis infeſtat hora mane ē
ſignum ſanguinis quoniam illa hora eſt hora mo
tus ſanguinis ſi in meridie colore ⁊c. Addit ex ad
ditione eius. ſ. an eſt ſupple maior in vacuitate
aut repletione quoniā ſi tēpore vacuitatis magis
moleſtet eſt ſignum humoris calidioris ſi vero tē
pore repletionis magis ſignum humoris frigidi.

Addit de ſexta parte ſupple ꝙ cognoſci etiā po
teſt cauſa doloris per aliā viā.ſ. Et ex diſpoſitiōe
incipiente ad apoſtema.i.ꝙ non incipit diſpoſitō
doloroſa etiam incipit mēbrum apoſtemari ⁊ tar
ditate in eo.i.⁊ tarditate apparitionis apoſtema
tur i eo dolore qꝛ.ſ.ꝑ tempus ſtat dolor antequā
appareat apoſtema pur tandem apparet/ aut pri
uatione apoſtemat̄ oīo.i.qꝛ ſtante dolore ⁊ eo cō
tinuato nunquā apparet apoſtema. Nā ex his

varietatib⁹ ꝯtingit ſignificare ſupra diuerſas ma
terias qm̄ ſi cū apparet dolor ēt manifeſtat̄ tunc
vel ſubito apoſtema ē ſignū ꝙ materia ē ſubtilis
mala calida qꝛ ꝑ eius caliditatē ⁊ mobilitatē mo
uetur ſurſum ēt ꝑꝑ eius prauitatē a natura extra
pellitur vn̄ apoſtema manifeſtatur. Si uero cōti
nuato dolore nō apparet apoſtema oīo ē ſignum
materie maxime crude ⁊ groſſe cuius ē ſtare i ꝓ
fundo iuncture neqȝ faciliter extra poſſe tranſmit
ti. Si vero medio modo eueniat.ſ. ꝙ principiāte
dolore nō ſtatim appet apoſtema ⁊ ꝯtinuato do
lore ꝑ tp̄s tunc appet ſignū ē materie mixte qꝛ ne
qȝ ſimpl'r ſubtil' ⁊ calide neqȝ ſimpl'r groſſe ⁊ cru
de patet qꝛ ꝑ diſpoſitōē ȝ mediā in accidētibus oȝ
argui diſpoſitio media in cā hoc tn̄ totū intellige
in alijs ꝑcipue iuncturis a ſia in qua vt plurimum
nō fit apoſtema vt ſupra dictum eſt ⁊ hanc ſentē
tiam totam intellexit textus cum dixit . Ex diſpo
ſitione incipiente ad apoſtema.ſ. contingit ſupra
certam materiam ſignificare ⁊ tarditate ſcilicet
in eo dolore de apparic̄ apoſtemat̄ etiam ſupple
contingit ſignificare. aut priuatōne apoſtematis
omnino ideſt quia nullo modo appareat apoſte
ma in dolore etiam ſupple contingit ſignificare
⁊ declarat addens qr̄ ſignificat humores malos
ſubtiles calidos. ſ. primus modus apparitionis
apoſtemat̄ cum dolore ⁊ ſupple ex oppoſito ſcili
cet quod omnino non appareat apoſtema ſignifi
cat groſſos ⁊ crudos. Aut compoſitos ⁊ ſunt inter
humores calidos ⁊ humorem crudum purum ſci
licet ſi medio modo appareat ſignum eſt mate
rie medie inter humores ſimpliciter calidos ⁊
ſimpliciter crudos: ⁊ ſic eſt compoſitus per parti
cipationem calidorum ⁊ crudorū : ⁊ ſic eſt clara
littera: lege eā. Addit de ultima ꝑticula. ¶ Et ex
diſpoſitiōe grauitatis: ſupple poſſum⁹ ſignificare
quoniā ſi dolor fuerit ſine grauitate: ⁊ fuerit ma
terialis erit ſignū ventoſitatis vl' humorū ſubtiliū
dico notant̄ ſi fuerit materialis: quoniā i dolore a
mala cōplexione ſine materia nō eſt grauitas: ſȝ
de illo i ꝓpoſito nō eſt ſermo pn̄s vt ſupra dictum
eſt: ⁊ ſi fuerit grauitas ſignificat hūores groſſos:
vt fl'a uel melancolia: licet raro imo rariſſime ut
volūt doc. fiant tales dolores a melancolia ex di
ſpoſitione igitur grauitatis poſſum⁹ ſignificare ſu
pra materiā in genere.d.A.tn̄ remouet dubitati
onē que poſſet apud intelligentē oriri. Diceret ali
qs: eſt ne ſemꝑ verū ꝙ ſtante dolore cū grauitate
debeamus cōcludere ſuꝑ materiā groſſam. Re
ſpōdet.d.A. ꝙ nō: quoniā ſtante materia ſubtili
multa ꝑpter multitudinē cū dolore cōiunget̄ gra
uitas ⁊ eſt plus.i.plurimū euenit hoc: quoniā ȝ in
materijs ſubtilib⁹ poſſibile eſt: imo plurimū con
tingēs eſt: vt agregetur plurimū de illis in vno lo
co vna vice: ⁊ ſic ꝑꝑ multitudinē fiet in membro
grauitas lȝ humor nō ſit groſſus. ar. igit̄ ſumptuȝ
a grauitate nō ē ꝑ ſe euidēs: ſȝ ex eo alijs cōiūcto
poterit fieri ar. Et hoc intellexit.d.A. cuȝ primo
dixerat ꝙ ex grauitate ſumit̄ ſignificatio ſupple
viſit'is de hūore groſſo ſi q̄rat̄ ē ne hoc ſemꝑ ver

reſpondet ꝙ non: imo ſepe ⁊ plurimuꝫ in ſubtilibꝰ
ꝓpter multitudinē in una uice aggregationis in
loco ſtabit grauitas: iō dixit: grauitas.ſ.cū dolore
in materijs ſubtilibus de quibus poſſibile eſt ut
agregetur plurimū uice una ē plus.i. eſt plurimū
ↄtingens uel alr̄ legatur in plus.i.ſubito ut intel
ligatᷣ ꝙ grauitas eueniēs plus.i.ſubito ſignificat
materias ſubtiles ⁊ grauitas tarde apparēs ſigni
ficat groſſas ⁊ rō prime partis adducitur in textu
cum dixit quoniaꝫ in materijs ſubtilibus ⁊c. uice
una ⁊c. lege lr̄am ut placet.

Et quandoqꝫ cognoſcitur

In hac ſecunda parte huius partᷣ ipē ponit ſigna
quedam magis accidentalia ad ſignificandum ſu
pra dictas materias ſompta ex genere reꝝ preter
naturam puta ex accidentibus ⁊ genere reruꝫ na
turalium ⁊ nō naturalium partes patent dixit no
tanter in pluribus horis.i. multotiens cognoſcitᷣ
⁊ non ſemper recte cognoſcitᷣ uerbigratia quantū
cūqꝫ urina ſit tincta in dolore ſiatico non propte
rea debemus arguere materiam collericam uel
ſanguieam eſſe in cauſa quoniam propter dolorē
a uentoſitate vel alia materia contingentem ſup
inflatis ſpiritibus ⁊ humoribus portio collerica
de ea que eſt in venis trāſmittetur ad vias vrine
⁊ tingetur inde vrina ⁊ tamen materia coniuncta
morbi erit ventoſitas. Idem dico de fecibus ⁊ pro
pter hoc dixit multotiens vel in plurᷣ horis ⁊ iſtā
ſententiam expreſſam poſuit idem.d.A. ſecunda
primi ſuma de vrinis ⁊.xvi. tertij tractatu tertio
de ſignis deſtructionis collerice ī fine ca. dixit igi
tur. Et quandoqꝫ cognoſcitur in plurᷣ horis.i. mul
totiens id quod vincit ſuper ipſam.i. cognoſcitur
cauſa faciens egritudinem ex vrinis ⁊ ex egeſtio
ne an vincens ſuper eam ſit res collerica aut mu
coſa.ſ. propter egeſtionē apparere collericam vel
mucoſam vel ſupra alterius modi iudicatur ⁊c.
Et qñqꝫ cognoſcitur ex etate qm̄ in etate ſenectu
tis materia vincens vel morbū faciens veriſimili
ter eſt frigida oppo. in etate iuuētutᷣ contingit tn̄
oppoſitum vt patet per alias ↄtingentias. Et con
ſuetudine ſupple quandoqꝫ cognoſcitur quoniaꝫ
ſi conſueuit affligi a cauſa calida cuꝫ eodē ſuppo
ſito regimine veriſimile eſt etiam quod cā ſit cali
da vel ſi parentes ſui ſolebāt ex tali cā moleſtari
probabile eſt iſte a ſimili cā moleſtetur ſtaret tn̄
oppoſitū vt patet conſiderāti. Et ex regimine pre
cedente in comeſtis ⁊ bibitis qꝛ qui conſueuit uſ
qꝫ ad crapulam comedere eſt ſignuꝫ materie fl̄a
tice per indigeſtionem vel propter comeſtioneꝫ pi
ſcium olerū lactis ⁊ caſei fructuū ⁊ huiuſmodi op
poſito modo de dilicate viuentibus ⁊ ocioſe cum
ouis ſorbilibus carnibus electis cum ſpēbus pre
paratis uinis potentibus ⁊c. prout ſolet euenire
prelatis ⁊ viris ↄſularibꝰ ꝓbabile ē qꝺ cauſa ē ca
lida addit. Ex exercitio ⁊ quiete ⁊ contrarijs ho
rū que ſupple dicta ſunt quoniaꝫ quies infrigidat
⁊ motus calefacit probabiliter poſſumus arguerᷣ
⁊c. Addit. Et cōitate complexionis reliqui corpo
ris verbi gratia ſi totius habitudo ſit calida debe
mus arguere ſupra calidā ⁊ ſi frigida frigidā ideꝫ
intelligatur de tempore anni de regiōe de arte ⁊
reliquis ſignificationibus de quibus expreſſam ⁊
claram notitiam dedit idem.d.A. ſecunda primi
doc. tertia de ſignis dominij cuiuſcūqꝫ humoris ⁊
Aueroisquarto collꝫ cal'is a nono uſqꝫ ad .xiij.
Hec oia tamen ſigna ſingulariter ſumpta ſunt
accidentalia ⁊ nō eſſentialia ut patet ſi tamē col
lectiue ſumantur ⁊ ſimul ex his omnibus.ſ. idem
ſignificabitur erit euidens multū ſignificatio uer
bi gratia ſi totius habitudo ſit collerica ⁊ etas iu
uentutis ⁊ tempus eſtiuum ⁊ regio orientalis ⁊
dieta in cibo ⁊ fuerit calida ⁊ ſicca ⁊ exercitiū ca
lidum ut ars ferraria uel uitrearia ⁊ conſuetudo
parentum fuerit ad hos morbos calidos ⁊ ſiccos
etiam ipſe ſic conſueuerit ⁊ urine ⁊ egeſtiōes fue
rint collerice ⁊c. Et his omnibus probabiliter ſa
tis arguere poſſumus ſupra cauſam doloris eſſe
calidam ut patet lege lr̄am continuam.

Et materiaꝫ quidem

In hac ſecunda
parte principali huius partᷣ ipſe poſtquā poſuit ſi
gna generalia ad ſignificañ cauſas dolorum. In
iſta parte ipſe ponit ſigna ſpecialia uniuſcuiuſqꝫ
cauſe ⁊ duo facit quoniam primo ponit ſigna cau
ſarum ſimplicium: ſecundo materierum miſta
rum. ſecunda ibi: materias autem permiſtas ⁊c.
Pria adhuc in tres diuiditᷣ: quoniā primo ponit ſi
gna materierū humoraliū nō aduſtarū. ſcōo adu
ſtarū. tertio materie vētoſe. ſcōa ibi. Materiam
vero murie. tertia ibi. materiā uero uētoſaꝫ. Pri
ma adhuc in q̈ttuor: quoniā prīo ipſe ponit ſigna
cauſe ſanguinee. ſcōo collᷣe. tertio fl̄atice. quarto
melācolice. ſcōa ibi. Et materiā colericam ſignifi
cant. tertia ibi. Et materiā fl̄aticā. quarta ibi. Et
materiā melancolicā. pria adhuc in duas: quoniā
prīo ipſe ponit ſigna cōia cāe ſanguinee dolorū ar
ticulorū. ſcōo ſpēalitᷣ cāe ſanguinee ī ſiatica. ſcōa
ibi. Et eſt in ſiatica. prīo ponit ſignū ſumptū ex co
lere. ſcōo ex alijs de modis doloris ⁊c. Dicit igitᷣ
prīo. Et materiā quidē ſanguineā ſignificat ru
bedo loci nō eſt vehemētis ꝓfunditatis: aut nō ē
aut nō apparet adhuc. Pro ītellectu huiꝰ textꝰ
ſatis difficilis qui fecit me ad uarios ſenſus diſcur
rere: attende ꝙ textus debet ſic ītelligi ꝙ materia
ſanguinea debet manifeſtari ꝑ colorē rubeū niſi
ipſa ſit in loco multū ꝓfundo: ut etiā dixit. G. prīo
anffo. cōmēto ſcōo. Color corporis abundātiā hu
morū oſtendit niſi in ꝓfundo accubuerint: ⁊ ſi eſt
in loco multum ꝓfundo: aut nō eſt color rubeus
in cuti actualiter: neqꝫ futurus erit ſtāte materia
profunda: aut ſi aliquando apparebit: qꝛ forte ma
teria exteriꝰ expandetur: ſaltē adhuc nō apparet
ſtante ipſa profunda. Et ſic lege litterā clarā hoc
modo.ſ. Et materiā ſanguineā ſignificat rubedo
i. debet ſignificari materia ſanguinea per rubedi
nem loci: ſi non eſt uehementis profunditatis.ſ.
quoniam ſtante ipſa profunda: aut non eſt.ſ. co
lor rubeus in loco: neqꝫ erit: aut ſi forte erit: quia

expandetur materia exterius non apparet adhuc
Addit conſequenter proſequendo in ſignis ſangui
nee. Et ſignificant ipſam. ſ. materiam ſanguineã
tenſio uehemẽs quia materia ſanguinea pro ma
xima parte in uenis contenta τ quantitate et ca
liditate ſecum coniuncta extendente multum ex
tendit · τ ſic fit extenſio vehemens τ repulſio. i.
cum p tactũ comprimitur locus τ locus cedat cõ
primẽti tñ non actuali vlteriori facta compreſſio
ne digitus ſurſum impellitur τ hoc propter ebulli
tionem τ eleuationẽ materie ſequitur / τ pulſatio
pp eandez fit cãm addit / τ grauitas ſupple ↄcõmi
tatur τ regimie preteritũ. ſ. q̊ preceſſit regimẽ ſan
guinis multiplicatiuũ i comeſtis τ bibitis τ ocio
τ cũ iocunditate τc. Addit τ q̊ ſequitur de diſpo
ſitionibus corporis ſanguinei. Si eſt ſignum talis
Et addit qd̊ ſupple talis diſpoſitõ corporis ſangui
nei eſt quod fortaſſe eſt corpus groſſuz carnoſuz
τ pingue qꝛ i corpore ſanguineo reſtauratiua eſt
fortis ſupra diſſolutiuaz ipſo debite recto τ ſic cor
pus ingroſſatur τ fit carnoſſum τ pingue non pin
guedine vera ſm cõmuniter intelligentes ſed pin
guedine miſculoſa dixit tñ textus fortaſſe qꝛ poſſi
bile foret pp exercitiũ vel aliud genus euacuatio
nis q̊ corpus ſanguineũ p naturã non erit talis di
ſpoſitionis iccirco dixit ipo debite recto τc. ſtante
igitur tali diſpoſitiõe corporis ſanguinei ſimul cũ
alijs dictis ſupra τ alijs diſpoſitõibus corporis ſan
guinei ſumptis ex colore rubeo faciei τ repletiõe
vaſſorum τ fortitudine pulſus τ ſi ↄiungatur que
dam mẽbrorũ laſſitudo cũ caliditate actuali in
toto τ cum ſompno profundo τ ſompnietate rerũ
rubearũ ut refferet Auerois de mente. H. de illo
qui ſompniabat ſe balneare i dolio pleno ſangui
ne tunc ſtantibus his accidentib⁹ ſatis ſufficientẽ
concludere poſſumus ſupra materiã ſanguineaz
τ ſic eſt clara littera lege eaz. Et eſt in ſiatica.
Nunc ſpecialiter ponit ſigna ſiatice ſanguinee po
nens duo precipua ſigna dicit igitur. Et eſt in ſiati
ca ſanguinea dolor extẽſus long⁹ ſimilis longitu
dinis quẽ flobo. ſtatim ſedat τ hoc eſt ſecundum
ſignũ. Attẽde q̊ ſignãter poſuit ſpecialia ſigna
ſiatice ſanguinee poſtquã poſuerat ſigna i genera
li doloris iuncturarũ a cã ſanguinea quoniaz que
dã ſigna ex ſupra dictis non manifeſtantur i ſiati
ca ſanguiea. ſ. rubedo loci τ repulſio pp materiã
eſſe in profundo ſituatam. Et hec ſigna cõiter ac
cipiuntur ad probandũ materiã ſanguineã ut igi
tur clara haberetur notitia de ſiatica ſanguinea
τ diſtincta poſtquã ſigna alia ad ſiaticam conſe
quũtur fuit conueniens ſpecialia in ea ponere ſi
gna. Primũ ſignũ fuit q̊ dolor eſt extenſus long⁹
ſ. extenſus p coſſam τ tibiam ſimilis longitudinis
τ in hoc differt a ſiatica a cauſa ſſatica pendente
quoniã dolor τ ſi ſit forte longus extenſus p tibiã
tamen non eſt ſimilis longitudinis qꝛ. ſ. maior mł
to eſt verſus ſiã τ coſſam q̃ verſus genu τ pedes
quoniam eſt in illis locis per compaſſionem tãtũ
vt declaratum eſt ſupra. In ſanguinea autẽ quo
niam materia eſt venas replens τ extẽdens per
coſſam extenſas τ tibiam inde fit dolor ſimilis lon
gitudinis. i. fit dolor in longitudine τ extenſione ſi
milis. ſ. extenſiuus τ pulſatiuus verſus ſiam i coſ
ſa vel tibia. Secundum ſignum fuit quod flobo
thomia ſtatim ſedat dolorem patet quoniaz per
eam imediate euacuatur cauſa faciens dolorez.
In dolore autem ab alijs cauſis pendente for
te flobothomia auget dolorem ut in ventoſa uel
etiam in alijs per hoc q̊ humores fluere facit ut
infra uidebitur τ ſi aliquando iuuet qꝛ forte pro
hibet fluxum materie ad locum tamen non ſedat
i. dolorem non remouet niſi ſit materia dolorem
efficiens ſanguinea τ ſic eſt clara littera lege eã.

Et materiam collericam

In hac ſecunda part̃ huius partis ipſe ponit ſi
gna materie collerice doloris ipſaruz iuncturarũ
τ diuidi poſſet pars in tot ptes q̊ ſigna ponit par
tes patebunt legendo litteram continuaz dicit igi
tur. Et materiam collericam ſignificat calidi
tas uehemens que ledit tactum cũ paruitate quã
titatis in egritudine τ paruitate grauedis τ tenſio
nis τ paruitate rubedinis τ declaratione doloris
ad id quod apparet de cute τ tranquilitate eius
ex frigore ſupple declaratur τ quod p̃terijt ex re
gimine ſupple multiplicatiuo colore τ ſignifica
tiones ſupple relique quas diximus. ſ. ex colore
loci ut quia ſit color citrinus τ ex etate ut quia
etatis iuuentutis τ complexione τ conſuetudine
τc. Ex iſtis quidem omnibus ſufficiẽter argue
re poſſumus ſupra materiam collericam eſſe cau
ſam doloris ratio prime partis eſt manifeſta. ſ.
quod ſit in tali dolore caliditas uehemens que le
dit tactum quoniam collera exiſtens calida τ ſic
cã eſt acuta ad imprimendum τ ad tactum eius
calor imprimit ſicut calor febriẽt addit cum par
uitate quantitat̃ in egritudine. i. q̊ ille calor i mẽ
bro non ita extenditur neq̃ tantam quantitatez
membri occupat ſicut calor ſanguini ex eo quod
talis materia ſanguinea niſi ſit multe quantitatis
non efficit notabilem dolorem colierica uero etiã
modice quantitatis exiſtens notabilem efficit do
lorem ideo propter paucitatem materie eius ſuf
ficientem efficiens dolorem non tantum de mem
bro occupat uel aliter cum paruitate quantitat̃
in egritudine ut littere continuetur cum precedẽ
ti hoc modo. ſ. quod caliditas que ledit tactuz in
colerica eſt cum paruitate quantitatis. ſ. in detra
ctione egritudinis. i. quod ille calor qui ledit tac
tum in tangentem impreſſus paruo tempore du
rat reſpectu caloris ſanguini τ ſi ſit acutior quia
illi uapores ſunt ſubtiliores primus tamen ſenſus
magis mihi placet ut illa pars ſit per ſe legenda
addit etiam cuz paruitate grauedinis τ tenſionis
τ paruitate rubedinis ſed ſupple cum colore ad
citrinum declinante totum clarum eſt. Addit
etiam quod declinat dolor ad id quod apparet
de cute hoc eſt ad cutim ratio clara eſt quo
niam materia collerica ſubtilis exiſtens τ mobi
lis non remanet profundata in iunctura: ſed ſur

ſum ad cutim mouetur ꝛc. Addit ꝙ ex frigoꝛe trā
quilatur .ſ. infirm⁹ hoc eſt ex regimine in frigidi
tate: maxime localr̄ appoſito maxie iuuatur quo
niaꝫ mā colerica ſubtilis ꝛ paſſibilis exñs facileꝫ
recipit ipꝛeſſionē a ↄ̄rio ꝛ maxie quoniā materia
eſt circa cutim expanſa medicamē frigidū extrin
ſicus applicatū quodāmodo īmediate applicatur
ↄ̄rio ꝛc. totū reliquū claruꝫ ē vſqꝫ ad illam partē
ꝛ diſpoſitio coꝛpoꝛis collerici ſupple etiā declarat
materiā collericā .ſ. ſi ſit macer citrinus laterū ue
narū iracundus ꝛc. totū clarū ē lege litteram.

Et materiaꝫ flematicaꝫ

Iaꝫ ↄ̄tio
in hac pte ipſe ponit ſigna doloꝛis fl̄atice materie
ꝛ ↄtinuando in ſignis dixit. Et materiā fl̄aticā ſi
gnificāt ſupple accidētia que ſequūt̄ .ſ. ꝙ nō alte
rat̄ coloꝛ .ſ. loci dolentis alteratōe .ſ. ſenſibili a co
loꝛe naturali aut alterat̄ ad plūbeitatē .ſ. ſi pur al
terat̄ rō clara ē qꝛ fl̄a non coloꝛificat cutiꝫ colo
re ſpeciali qꝛ non rubeo quoniā aque attinet ꝛc.
ꝛ ſi pur coloꝛ alterat̄ hoc ē p accidēs offuſcando
claritatē ſanguinis ꝛ ſpirituūꝫ vnde cutis viuida
reddit̄ ꝛ pp hoc ſi alterat̄ coloꝛ cutis a materia
fl̄atica eſt ad aliqualr̄ fuſcum vel pūbleum decli
nans. Addit ꝙ aut eſt illis parū inflamationis .i.
cum tali doloꝛe ſi eſt inflammatio ē modica qꝛ nō
rōne pꝛopꝛie materie ſed rōne alicui⁹ modice q̄ti
tatis ſanguinis ꝛ ſpirituum ad locum fluentiū pp
remiſſum doloꝛē ꝛ addit ꝙ eſt adherentia doloꝛis
i. ↄtinuitas ad differentiam ventoſitatis i qua co
loꝛ ēt nō notabiliter mutatur ſed doloꝛ nō eſt ad
herens .i. ↄtinuus. Sed ne foꝛte diceret aliquis ēt
ↄtinuitas doloꝛis eſt in ſanguineo vel collerico ꝛ
ſic non erit diſtinctio vtꝛuꝫ ſit ex fl̄ate vel ſangui
ne uel collera ad hoc diſcutiendum dixit ꝙ cum
adherentia doloꝛis .i. continuitate eius eſt pꝛiua
tio ſignoꝛum ſanguinis ꝛ collere ꝛ pꝛopter iſtā pꝛi
uationeꝫ alioꝛū ſignoꝛuꝫ ſanguīs. ꝛ ſi ſit doloꝛ ad
herens tñ concluditur qꝺ non eſt a ſanguine uel
collera pendens addit ponendo aliud ſignum di
cens. Et ꝙ ſit foꝛtis inceſſio doloꝛis in latum .i. ꝙ
talis doloꝛ multū dillatatur per membꝛum ratio
clara eſt quoniaꝫ talis materia frigida exñs ꝛ nō
calida non ſurſum in cupuꝫ eleuatur ſed per mē
bꝛum ſpargitur. addit ꝛ ꝙ coꝛpus nō eſt carnoſuꝫ
ymo adipe plenum quoniā in tali i quo fl̄a dñat̄
uirtus ſanguifica eſt debilitata etiam reſtaurati
ua ꝛ a frigidis uapoꝛ ſanguificus in pinguedineꝫ
coagulatur: Addit pꝛo complimento ſignoꝛum.
Et ſignificationes notte huius complexionis .i. q̄
complexionem fl̄aticam conſequenter que pꝛete
rite ſunt .i. que pꝛius dicte ſunt .ſ. ſcda pꝛimi de ſi
gnis complexionū uel dominij fl̄atis ſupple i hoc
doloꝛe coniungūtur ſaltem ut i pluribus ut tardi
tas in motu puſilanimitas paruitas pulſus in ege
ſtione ꝛ urinis albedo ꝛc. Et ſic ē tota littera cla
ra lege eam continuam.

Et materiaꝫ melancolicaꝫ

In hac quarta pticula ipſe ponit ſigna materie
melācolice faciēt̄ doloꝛ huiuſmodi: lꝫ rō accidat
poſſꝫ ēt iſta ps i tot diuidi: qꝺ ſpēialia ſigna ponit
ptes patebūt: legēdo igit̄ lr̄am ↄtinuā ipe pꝛio di
cit. Et materiā melācolicā ſignificant ſupple q̄
ſequūtur .i. doloꝛis occultatio: ꝛ paruitas tēſionis
i. qꝺ doloꝛ ad tactū nō manifeſtat̄ qꝛ medico exte
rius aliqualiter ↄpꝛimēte non auget̄ doloꝛ: rō eſt
quoniā materia melācolica grauis exñs iacet i p
fundo iūcture: ꝛ iō p ↄpꝛeſſionē leuiter factā i mē
bꝛo extriſico: nō ppterea doloꝛ itēdit̄: ita qꝺ ad ta
ctū nō pcipitur ubi ſit doloꝛ: ſꝫ ifirmus tātū doloꝛē
ex ſe ſentit: iō ē doloꝛis occultatio etiā ē puitas
tenſiōis: quoniā nō ſit tenſio niſi p ſubintroitū ma
terie i mēbꝛa: ꝛ qm̄ materia melācolica ſua groſi
tie difficulter i mēbꝛa penetrat ꝛ ſm modicā eius
ptē: iō ſit pua tēſio: tñ aliqualis ſit: alias nō eſſēt
ibi uer⁹ doloꝛ pꝫ ex hijs q̄ ſupꝛa dicta ſunt uerſus
finē capl̄i p̄cedēt. Addit etiā paucitas iuuamēti
cū curatiōe ꝛ attenuatio loci: ſupple ſunt ſigna:
rō pꝛimi eſt: quoniā materia melācolica difficult̄
digerit̄ ꝛ difficulter reſoluit̄: ꝛ generalr̄ difficillē
recipit a medicinis ipꝛeſſionē: iō ex medicinis ſeq
tur paucitas iuuamēti: cū curatione rōne ſcdi eſt
quoniā pp māꝫ melācolicā membꝛ ifrigidat̄: etiā
a groſitie materie ſit oppillatio uiarū nutrimenti
vñ pp pꝛiuationeꝫ nutrimenti membꝛū attinuat̄.
Et pp hāc cāꝫ eſt iſtud cōe in oī doloꝛe iūcturarū
ut ſupꝛa uiſuꝫ eſt. d. A. tñ i melācolica maxie ma
nifeſtat: quoniā in tali maxie ſit oppoſitio ꝛ ifrigi
datio vñ ꝛc. Addit: ꝛ nō eſt i eo molities neqꝫ cla
ritas coloꝛis: ꝛ qñqꝫ tendit ad tenebꝛoſitatē: ꝛ per
hec ſigna diſtiguitur a fl̄atica cū qua magis ↄue
nit q̄ꝫ cū alijs .ſ. in pmittente doloꝛis: i pmittēte iu
ramenti a medicinis ꝛc. In hijs tñ diſtinguitur:
quoniā i fl̄atica eſt molities: q̄ nō eſt i melācolica
pp humoꝛē fl̄aticū eſſe moleꝫ fluxibilem: ꝛ nō ſic
melācolia: ꝛ p idē ul̄ ſimile in fl̄atica eſt claritas
coloꝛis: quoniā fl̄a aque ppoꝛtōatur potiſſimū fl̄a
ꝙ plerūqꝫ fluit ad iuncturas qꝺ eſt ſubtile aqueū
lꝫ poſtea in pceſſu interduꝫ induretur ꝛ gipſetur.
in melācolia aut coloꝛ cutis mutatur ad tenebꝛo
ſitateꝫ tendit: quoniā ipſa ad fuſchuꝫ declinat ra
ro tñ cōtingit: ꝙ in melancolia coloꝛ cutis mutet̄
ppterea qꝛ talis materia pp eius grauitateꝫ rema
net in pfundo iūcture: ꝛ ſic nō alterat̄ coloꝛ cutis
ab ea: ſꝫ ſi pur cōtingit: ut ipſi⁹ aliqua pars ſurſuꝫ
a natura mutatur: ut quādoqꝫ ſit: tūc coloꝛ cutis
tendit ad tenebꝛoſitatē: ꝛ ppterea dixit quādoqꝫ:
qꝛ raro hoc euenit: ꝛ notate ꝙ dixit tenebꝛoſitatē
ꝛ nō dixit ad pūbleitateꝫ ſicut erat fl̄atica: qꝛ ille
eſt coloꝛ magis clarius: ꝛ iſte eſt magis obſcur⁹
ſicut ꝛ materia. Et addit: ꝛ ſignificant ipſaꝫ com
plexio uiri .ſ. ꝛ mulieris: qꝛ .ſ. in eo ſigna ſtant do
minij melācolice .ſ. timoꝛ triſtitia ſolitudo maties
ꝛc. Et diſpoſitio ſplenis eius ꝛ apetitus ſupfluus
.ſ. fames nimia: ratio clara eſt: quoniā habundan
te materia mel̄ica in toto ml̄tū de ea mittitur ad
ſplenem tanquaꝫ ad eius ppꝛiū receptaculū: ꝛ ſic

ꝓꝑ eius multitudinē i ſplene ingroſſatur aut apo
ſtemat̄ ſplen ⁊ ꝑꝑ iſtā cām ꝯſequenter fit magnꝰ
apetitus qm̄ multa melancolica materia ꝓfluit a
ſplene ad os ſtomaci ꝑ canallem manifeſtum ibi
dēꝫ terminatū ⁊ ſic fit inde tedioſa ſenſatio ꝑꝑ cō
fricationē partiū ſtomaci facta corrugatione dicta
rum partiū ex acetoſitate melācolice ⁊ ſic ꝯñter
fit apetitus ad cibū ⁊ ꝑ cibum hec ſenſatio triſtis
remoueatur. Notate tñ ꝙ licet cuꝫ determinata
quantit̄ malancolice ꝓpulſe ad os ſtomaci inten
dat̄ apetitus qui eſt fames ⁊ ſic cōiter in quarta
nis domināte melēia fames ſit valida nō tamē ad
q̄ꝫcūqꝫ menſuram melancolie trāmiſſe ad os ſto
maci intenditur apetitus ymo aliqñ ꝑ multitudi
nem eius minuit̄ apetitus ⁊ aliqñ deſtruit̄ ut col
ligitur .xiij. tertij ca. proprio raro tñ ad dictam ſu
perhabundantiā fuit ꝙ perdat̄ ymo utplurimum
augetur ⁊ hoc intēdit textus ꝙ diſpoſitio ſplenis
i. groſſities ⁊ apetitus ſupfluꝰ ſunt ſigna dominan
tis melancolie. Addit ⁊ eſt lr̄a clara ⁊ regimē ipſi
us preteritū .ſ. quod fuit melancolicū de ſtudio co
meſtione leguminū timore ⁊c. ⁊ relique ſignifica
tiones quas inuimus in cognitione complexionis
melācolice .ſ. ſcōa primi: oīa talia cū precedētibꝰ
ſi ſimul coniungant̄ erit ſemicertitudo ꝙ dolor ta
lis pendeat a mā melancolica lege totā iſtā ꝑteꝫ.

Materiam uero Poſtquaꝫ ſupra in precedentibus par
ticulis ipſe poſuit ſigna materierū humoraliū nō
aduſtaruꝫ iā in hac ꝑte ipſe ponit ſigna materieꝝ
aduſtaruꝫ. Et no. ꝓ intellectu ꝑtis ꝙ lꝫ omnis
humoralis materia aduri poſſit vt pria primi doc.
de humoribus ⁊ prima quarti ca. de quartana tñ
ipſe precipue ipſe ponit hic ſigna materierū q̄ ab
intrinſico aduri ēt nō acquiſita i eis putredine poſ
ſunt ⁊ que plurimū adurunt̄ ſicut ſunt ſanguis ⁊
collera ⁊ precipue ponit ſigna collere aduſte qm̄
collera ēt facilius aduri ⁊ inflāmari poteſt q̄ꝫ ſan
guis ēt qm̄ talis materia aduſta eſt que frequen
tius facit doloreꝫ iuncturarū q̄ꝫ alia aduſta. Et
poſſet diuidi pars in tot partes ꝙ ſigna ponit part̄
patebunt dicit igitur primo. Materiaꝫ vō mu
rie. i. collere aduſte ſignificat caliditas vehemēs
cū re q̄ ē q̄ſi pruritꝰ nō dixit ꝙ caliditas vehemēs
ſit ſignū talis coller̄ aduſte qm̄ caliditaſ vehemēs
ēt ꝯiungit̄ in collera non aduſta ut ſupra in loco
ꝓprio ⁊ ſic ꝑ hoc nō diſtinguēt̄ ab ea ideo addit
cū re que eſt quaſi pruritus nam ſi iſtud accidens
cū uehementi caliditate coniungat̄ erit ſignuꝫ ta
lis materie aduſte ꝓ quo aduerte vt ibidē .d. A.
dixit ſeptima quarti tractatu tertio. Diſtingui
tur pruritus a ſcabie in duobus precipue primo .ſ.
qm̄ mā pruritꝰ eſt mā groſſior q̄ꝫ mā ſcabiei ideo
intra cutē magis ꝯtinet̄ ⁊ proinde ſequit̄ alia dif
ferentia ꝙ materia pruritus ꝯtinet̄ itra duas cu
tes materia vō ſcabiei ſcalpit mēbrum mā igitur
faciens vm̄ pruritum ē ſatis groſſa vt fl'a ſalſum
vel collera ſanguini mixta intra cutē ⁊ cutē inclu
ſa ibidem titilationē faciens vnde fit pruritus ꝑꝑ
eam mām ſua groſſitie exterius penetrare nō po
tentē quoniā igit̄ mā collerica aduſta aliquanto
groſſior eſt q̄ꝫ non aduſta tñ ſubtilior ē q̄ꝫ fl'a ſal
ſum vel q̄ꝫ collera ſanguini mixta. Inde fit qō nō
in totum ſub cute claudit̄ ſicut fl'a ſalſum ⁊ ſic ve
rum pruritum non efficit non ēt in totum ſub for
ma vaporis inſenſibilr̄ educit̄ ſicut mā collerica
nō aduſta ymo ipſius aliqua pars retinetur ideo
fit res que eſt quaſi pruritus vt dicebat textus.
Per vehementē ergo caliditatē diſtinguitur ab
alijs mēbris aduſtis ⁊ flegmate ſalſo que nō ſunt
materie calide: ⁊ ꝑ rem que eſt quaſi pruritꝰ ⁊ nō
uerus pruritꝰ diſtinguitur a ſanguine colerico: ⁊
ꝑ hoc ꝙ eſt quaſi pruritꝰ cū uehemēti caliditate
diſtinguit̄ a colera nō aduſta in qua eſt uehemēs
caliditas: ſed nō eſt res que ſit quaſi pruritꝰ. ⁊ ſic
eſt iſta pars clara. Addit ſupple ſumitur etiam ſi
gnificatio de materia colerica aduſta: cum nocu
mēto. i. ex nocumēto uehemēti ab eo in quo ē ca
lefactio: ⁊ iuuamēto uehemēti in quo eſt frigida
tio ⁊ ſtipticitas quedā totū clarū eſt ꝓpter illā ꝑtē
⁊ ſtipticitas quedā quoniaꝫ illa materia eſt uehe
mēter calida: ⁊ ſic iuuatur a frigido ⁊ nocet̄ a ca
lido. Sed de ſtipticitate poſſet quis legittime du
bitare: quoniā ex quo talis materia ē colera adu
ſta ſicca: debet igitur iuuari a frigidis in quibꝰ eſt
humiditas ⁊ nō ſtipticitas que in ſicco fundatur.
Dicatur ꝙ argumētū ꝓbat uerū ꝙ ſumpta indica
tione tamē a materia faciēte dolorē frigida ⁊ hu
mida magis cōueniunt q̄ꝫ frigida in quibꝰ eſt ſtip
ticitas ꝑꝑ cām dictā: verūtamē qō hic eſt ſermo d̄
doloribꝰ iuncturaꝝ a materia deponentibꝰ: utplu
rimū ꝑ uiam defluxus: ⁊ quoniā iuncture propter
uacuitatē ⁊ earū naturalē debilitatē cōplexiona
lem faciles ſunt ad ſupfluitates recipiendum niſi
aliqualiter ſtipticis cōfortētur. Ideo cautꝰ eſt mē
brū cōfortare ne recipiat dolore ⁊ caliditate mate
rie atrahētibꝰ cū aliqualiter ſtipticis q̄ꝫ attēdere
equationi materie ſicce cū humidis: quoniaꝫ illa
humida relaſſarēt ⁊ habilitarēt iuncturas ad re
cipieñ. illa tñ cōfortātia debent eſſe parū ſtiptica
⁊ nō multū ſtiptica q̄ꝫ mām ſicā ſicciorē efficeret
⁊ ꝓpterea dixit textus elegāter ⁊ artificioſe qō ta
les a tali cā patiētes iuuātur ab eo in quo eſt frigi
datio: ⁊ ſtipticitas quedā: Notāter dixit quedā. i.
debilis ꝑ quā .ſ. tātū mēbꝝ ꝯfortet̄ ⁊c. Et h̄ no
tate ꝓ ſingulari: quoniā ex hoc textu uos poteſtis
colligere qō in omni dolore iuncturarū nūquā ex
ſpoliari debēt medicine ab aliquali cōfortatione:
ſicut etiā in medicinis mēbroꝝ principaliū: vt. 7.
coll'ꝫ Auer. de hoc tamē melius in capl'o ſequenti
Nota tamē qō etiā ab alijs membris aduſtis pōt
fieri dolor ⁊c. ſꝫ tūc illa ſigna erunt remiſſiora ⁊c.
Et ſic patet littera clara: lege eā que aliqualiter
fuit ambigua. Cōſequēter in hac tertia ꝑticula
ipſe ponit ſigna doloris a uentoſitate que etiā ſola
exiſtens: quādoqꝫ eſt cā doloris iuncturarū. Dixit
breuiter. Materiā uero uentoſaꝫ ſignificat teſio
uehemens abſqꝫ grauitate: ⁊ per hoc diſtinguit̄
a materia humorali ⁊ ſanguinea: ⁊ ſignificat ipſā
cā doloris ꝑmutatio .ſ. de una parte ad aliaꝫ: qm̄

ut dixit.d.A.ſcða primi de ſignis uentoſitatis ſi ē
dolor extenſiuus ⁊ uehemens ſi illic permutatio
ex dolore fuerit iā ſignificatio ↄpleta erit ſupple
ad ſignificandū uentoſitatē.Addit p̄cipue cū nō
eſt grauitas ut in textu nr̄o addit ultimo . ⁊ regi
men uentoſitatis generatū ſupple p̄ceſſit de ↄme
ſtione fructuū de frigiditate pedum.de repletiōe
de inordinato motu ſupra repletionē ⁊ ſimilia lit
tera clara ē lege eā. Audiui tamen de quodā
pito medico qui fuit deceptus exiſtimās in genu
unius eſſe materiā aquoſſam fl'aticā cum tamen
eſſet uentoſitas ⁊ inciſſit ⁊ ſolus ſanguis exiuit ⁊
inde calumniatus remanſit.Aduertatis ergo dili
genter ne decipiamini.

Materias uero permiſtas

Hec eſt ſcða pars principalis huius partis in
qua poſtq̄ ſupra poſuit ſigna materierum ſimpli
cium iam ponit ſigna materie℞ ↄpoſitarū ⁊ diui
ditur pars in tres partes . quoniam primo ponit
quedam ſigna ſignificantia materias miſtas. ſo
ip̄e ponit que corpora magis incurrūt dolores a
materia miſta.tertio reddit ēt ad ſigna ſecunda
ibi ⁊ plurimū quidem ⁊c.tertia ibi.Et horum q
dem prima poſſet ēt diuidi in tot ptes quod ſigna
ponit partes patebunt.dicit igitur primo legendo
lr̄am ↄtinuam.Materias aūt permiſtas ſignifi
cant ſupple prima tenſio ueniens. Pro intellec
tu huius partis ⁊ ſequentium eſt intelligendum
ꝙ licet ↄpoſitio materie℞ poſſit eſſe multiplex .
quoniam aliquando eſt cōpoſitio rerum diuerſo
rum generum multum ellungatorum ut humoris
⁊ uentoſitat̉ ⁊ aliquando eſt ↄpoſitio diuerſorū
humorum eiuſdem ſpeciei in accidētibus multū
diſtinctorū ut ↄpoſitō fl'atis aquei ſubtilis ⁊ gip
ſei multum groſſi uel collere citrine ſubtilis ⁊ col
lere uitilline groſſe. Idem de ↄpoſitōe mel'ie.
naturalis ⁊ aduſte. Et hoc multipliciter fieri
pōt ut intelligenti ↄſiderāti uidebitur.In propo
ſito cum.d.A.uult ponere ſigna materie miſte.
non intendit ponere ſigna principaliter materie℞
genere ellungātium ut humoris ⁊ uentoſitatis.
quoniam ubi foret ↄpoſitio fl'atis ⁊ uentoſitatis
ſigna oīa in teſtu poſita nō poſſent uerificari vbi
gr̄a in tali ↄpoſitione eſſet manifeſtum iuuamē
tum ex calidis quod nō ↄtingit in materia miſta
ut in teſtu neq̄ etiam intendit ponere ſigna mate
rierum ↄpoſitarū eiuſdem ſpēi quoniā in eiſdem
ēt oīa ſigna non uerificarētur ut conſideranti pa
tebit.Intendit igitur ponere ſigna materierum
diuerſarū ſpērum ſubalternarū humoralium. ⁊
non quorūcunq̄ ēt q̄ non eorum humorū qui in
aliquibus cōicant accidentibus ut fl'atis ⁊ mel'ie
quoniā ēt in hac cōpoſitione non bene uerificari
poſſent ſigna in textu poſita principaliter igitur i
tendit ponere ſigna materierū cōpoſitarum ex di
uerſis ſpēbus humorum diuerſorum ↄ̄riarum q̄li
tatum maxime in actiuis diſperatarū ut collere
⁊ fl'atis uel ſanguinis ⁊ de his ponit potiſſimum
ſignum tum q̄ ꝑpter malum regimen utplurimū
he cōpoſitiones in corporibus nobilium euenire
ſolent ⁊ qui nobiles ut multum his morbis labo
rant tum ēt quoniā ſi comitatur error in curatio
ne in tali cōpoſitione maius ſequitur nocumētū
⁊ minus fit corrigibile q̄ ſi ↄmittatur error in cu
ratione materierum cōpoſitarum ab alio modo
ↄpoſitionis ⁊ notate bene iſtud notatum quoniā
ex hoc facile declarari poſſunt ſigna poſita i lr̄a
ēt ex hoc notato intelligens ſoluit multa dubiun
cula que circa lr̄ā oriri poſſent: eſt igitur prio tē
ſio uehemens quoniā ſtante materia faciente do
lorem miſta ex fl'ate ⁊ collera agente calliditate
collere in materiā humidam uentoſabilem factā
inde uentoſitate fiet extenſio uehemens addit .
Et paucitas iuuamenti cum curationibus cali
dis ⁊ frigidis ⁊ ratio eſt manifeſta nam curatio
nes calide ⁊ ſi pro parte poſſint iuuare pro mate
ria frigida nocent tamen inquātum adducunt ad
caliditatem collere ita dico correſpondenter de
frigidis.addit.Et diuerſitas horarum in quibus
iuuantur.i.in diuerſis horis diuerſo modo iuuan
tur ſeruato ſemper eodem genere applicationis
⁊ earumdē rerum ratio eſt quoniā hora vbi gr̄a
merediei q̄ eſt hora motus collere medicamē fri
gidum magis iuuat ⁊ hora noctis eidem medica
men minus iuuat propter tunc magis moueri fl'a
⁊ eſſe tunc indigentiam medicaminis aliqualiter
calidi ⁊ ſic ut dixit textus iuuatur medicina una
hora ⁊ hora alia cum ea que illi ↄtraria eſt . ut
dictum eſt de medicina frigida in meridie ⁊ in
nocte iuuantur calida.lege litteram iſtam.

Et plurimum quidem ⁊c.

Nūc ſcðo ipſe ponit q̄ corpora freq̄ntius īcurrūt
hos dolores.Et breuiter dixit . Et plurimum qui
dem accidit hoc accidēs.i.dolor a dicta materia
miſta corporibus calide complexionis aut colleri
ce nature que vtunt̉ regimine infrigidante ⁊ hu
mectante generatiuo fl'atis ⁊ humoris crudi ex
cibis ⁊ motibus ſup repletōnē q̄ ꝑmiſcentur duo
humores hij.ſ.collera ⁊ fl'a ecce quomodo loqui
tur expreſſe de materia miſta ex collera ⁊ fl'ate ⁊
non alia miſtione vt dicebatur in notato.Addit
ponendo modum quomodo tales.humores con
currant ad efficiendum talem dolorem dicens cō
tinuando. Et expellitur quod ex eis groſſum eſt
propterea q̄ð ſubmergit ipſū ſubtile ſanguineū
⁊ colericū ad iuncturas.i.ꝙ pars hūoris ſubtilis
ꝑmiſta cū fl'ate groſſo facilitat penetratōe͂ ipſi⁹
fl'atis: ⁊ eſt ſibi uinculū in iuncturas ꝓfundas in
quas nō faciliter penetraret: niſi ſubtiliaret̉ ⁊c.le
ge lr̄am q̄ clara eſt. Ultimo reddit ad ponēdū
vnū ſignū etiā talis materie miſte.Et co℞ quidē
plurimo℞ iuuantur ⁊ quieſcūt dolores.i.plurimū
horum ſic patientiū dolores q̄eſcunt: ⁊ ipſi ſupple
patientes iuuātur ⁊c. ꝑ ↄpreſſionē ſubtilē.i.lenē
cum manibus plurib⁹ dupliciter intelligendo plu
ribus vel plurib⁹.i.vicibus iterando ↄplexionem
leuem manibus uel aliter cum manibus plurib⁹
quaſi iuuat ꝙ totum membrum doloroſum debet

cōprimi manibus: ⁊ ſi nō ſufficiant due manꝰ tātū
ad ɔprimenduꝫ ⁊ occupanduꝫ totuꝫ membꝛuꝫ do
lens apponātur plures etiā diuerſoꝛum: ⁊ uterqꝫ
ſenſus eſt bonus ⁊ adducit cauſam iuuamenti di
cens quoniā humoꝛ reſoluitur ⁊ maturatur ꝑ eā
.ſ. leuē ɔpꝛeſſionē ⁊c. rō eſt qm̄ ad manū iſluent
uirtutes omnium membrorum pꝛincipalium me
diantibus ſpiritibus coꝛum vnde in ipſorum uir
tute fit inde reſolutio cum ibi etiam ſit caliditas
ualde temperata unde ponitur uolla manus īter
partes coꝛporis maxime tempeꝛata prima pꝛimi
doc. de ɔplexionibus per ipſam igitur confoꝛtatᷣ
caliditas naturalis membri dolentis ⁊ inde fit po
tens ad operationes naturales ⁊ ɔſequenter ad
reſoluendū ⁊ maturandum ⁊ pꝛopter iſtam cau
ſam dixit Serapio de ſimplicibus in ſermonibus
uniuerſalibus ca. ij. ſermone. iiij. Si poſſibile eſ
ſet ꝙ manus non ſeparetur ab aplicatione conti
nua membri in quo eſt generatio ſaniei neceſſa
ria ⁊c. citius generaretur in eo ſanies ꝙꝫ cuꝫ alio
⁊ addit rationem dicens. Quoniā talis medicina
eſt i ultimo aſſimilationis talis corporis ⁊c. dicit
tamen textus leuē. quoniā ſi foꝛte fieret ɔpꝛeſſio
foꝛtis fieret ide dolor uel augeretur. Et propter
iſtam cauſam addidit Et iuuantur cum unctio
nibus tem̄pate calidis cum quiete. Motus enim
pꝛohibet a maturatione naꝫ temperate calida cō
foꝛtando iuuant ut dictum eſt. Sed ſi medicina
ad aliquā ɔtrarietatem fuerit excedens nocebit
materie cum qua habet ſimbolum illam augen
do ⁊ intendendo materie igitur tem̄pate ſunt ne
ceſſarie. Et quoniā utplurimum ɔtingit in ta
libus doloribus cauſam eſſe miſtam ut īfra uide
bituꝛ debemus igitur eſſe cauti ut in pluribus nō
applicare medicinas exceſſiuarum qualitatum
qꝺ autem dixit qꝺ motus a maturatione ꝓhibet
manifeſtum eſt quoniā per ipſum ſpiritus cuꝫ ca
loꝛe naturali ad extra diuertitur ⁊ ſic eſt clara lit
tera lege eam totam ⁊ ſic habetis ſententiatum.
⁊ expoſitum totum capitulum ſignoꝛum qꝺ utili
mum eſt non in his caſibus tantū ſed in omnibuſ
etiam apoſtematibus omnium membꝛoꝛum i ex
terioribus appareñ ⁊ in occultis per hec declara
ta ad multa utilia diſcurreꝛe potes. In ſumma
igitur habuiſtis primo quomō primo oꝫ conſide
rare. ſ. in ſignis. Si dolor eſt pendens a mala cō
plexione tantū ſine materia uel eſt pēdens a ma
la ɔplexione cum materia: ratio fuit. quoniam
alias non poterimus in caſu pꝛocedere ut ibi de
clarabatur ⁊ ibi dicebat textus qꝺ raro fit talis
dolor a complexione ſine materia ⁊ ſupple. ſi fit
faciliter cuꝛatur quoniam ſola alteratio fit ⁊ ſuf
ficit ad curam ſed qꝛ ſigna ſunt ꝙ ibi non eſt gra
uitas neqꝫ alteꝛatio coloris ⁊c. Poſtea habui
ſtis qꝺ pꝛima conſideratio ſi ſit materialis eſt de
genere materiei conſidera ut ſi eſt pendens a ſan
guine uel collera uel fl'ate uel uentoſitate ⁊c. uel
ſimpliciter uel compoſite Et ad hoc cognoſcēdū
ipſe ponit pꝛimo quedam ſigna eſſentialia conco
mitantia. Et poſtea accidentale inteꝛ eſſentia
lia ipſe poſuit ſeptem ita qꝺ ſeptem uijs nos poſ
ſumus diſcurrere ad cognoſcendum ipſam mate
riam doloris. ſ. ex collere ex tactu ex accidentibꝰ
doloꝛis ex iuuantibus ⁊ nocentibus ex hoꝛa dolo
ris ex diſpoſitione incipiente ad apoſtema ut tar
ditate aut priuatione apoſtematis ⁊. 7. ex graui
tate. Alia poterunt eſſe ſigna ſed ſunt acciden
talia magis ex colore primo poſſumus ſignifica
re dupliciter quoniam aut ſecum concomitatur
apoſtema aut non qnoniam aliter ſignificare poſ
ſumus complicato apoſtemate etiam aliter ipſo
non complicato etiaꝫ aliter ſi cum colore compli
cetur dolor uel non complicetur quoniam ſi non
ſit uehemens dolor neqꝫ alteretur color membri
notabiliter neqꝫ apoſtema manifeſtetur tunc ſi
gnificatur quod materia eſt cruda econtra ſi do
lor ſit notabilis ⁊ color cutis notabiliter muteruꝛ
⁊ membrum aliqnaliter apoſtemetur tunc mate
ria eſt calida utplurimum ſanguinis. uel ſangui
ni miſta. niſi in ſiatica ubi aliquando fallit ut in
fra uidebitur propteꝛ materiam in profundo ſi
tuatam. ex tactu etiam iudicatur quoniam ſi tac
tus eſt calidus arguitur de materia calida ⁊ econ
tra ſi eſt frigidus ibi tamen dicebatur quod ali
quando fallit ut ubi ſupꝛa locum fuiſſe poſitum
aliquod callefaciens tunc eſſet error etiam ſtan
te materia frigida uel ſi membrum eſſet fricatū
appareret ad tactuꝫ locus calidus ⁊c. ex accidē
tibꝰ ēt doloꝛis. ſ. ex iſlamatōe uehemēti ⁊ tēſiōe
aut cū tenſione tm̄ ſine infl'atione ſi pꝛimo modo
ſignificabitur ſupꝛa mām calidam ſanguineam ſi
cum infl'atione ſine tenſione ſupꝛa materiam ma
gis collericam ſi vero cū tenſione ſine infl'atione
tunc ſignificatur ſupꝛa materiā fl'aticam vel ven
toſam ſed differenter qm̄ ſi fuerit cū hoc grauitas
ſignificatur de materia fl'atica ſi non de ventoſa.
Et ex his quibus ēt iuuatur ⁊ nō iuuatur ſequi
tur ſignificatio de materia quoniā ſi iuuatur frigi
dis eſt materia calida ⁊ ſi calidis frigida. Ibi
tm̄ habuiſtis vnū ſingulare bene notanduꝫ ꝙ hoc
fallit qm̄ aliquando frigida nocent ⁊ tm̄ cauſa eſt
calida ⁊ hoc eſt quando per infrigidationē iſpiſſa
tur mēbꝛum vnde conſequenteꝛ a materia maioꝛ
fit extenſio aut aliquando iuuatᷣ calidis ⁊ tamē
materia eſt calida ⁊ hoc eſt quoniaꝫ aliquando
calida rerafaciendo ⁊ materiā reſoluendo mino
rant materiā ēt calidā ⁊ ſic minoꝛata materia mi
nuitᷣ doloꝛ ⁊c. Ita ēt ⁊ aliquando frigida iuuant
in doloꝛe a materia frigida aut i groſſando mate
riā ⁊ ſiccam ad minoꝛes dimenſiones deducendo
aut ſtupefaciendo dixit igitur opoꝛtet vt omnia
illa conſcideres. Ex accidentibus etiā doloꝛis
vt ex hoꝛa maioꝛis vel minoꝛis afflictionis an die
an nocte an in uacuitate aut repletione quoniam
ſi in die ⁊ hoꝛa vacuitatᷣ magis moleſtat arguitᷣ
de materia calida ſi vero nocte ⁊ hoꝛa repletiōis
arguitur de mateꝛia fꝛigida. Ex diſpoſitione ēt
diſponente ⁊ incipiente ad apoſtema ⁊ tarditate
eius ſignificatur ſupꝛa genus materie quoniaꝫ ſi
pꝛincipiante doloꝛe ſubito appꝫet apoſtema ſignifi

catur de mā ſubtili cal'a ⁊ ſi econtrario ꝯtinuato
dolore non propterea accidit vt appareat apoſte
ma eſt ſignū ꝙ ē cruda groſſa ⁊ manet in profun
do membri ſed ſi incipiente dolore non tamen ap
paret apoſtema ſed per tempuſ. Apoſtema eſt
ſignum ꝙ materia eſt miſta ⁊c. Ex grauitate ēt
poſſumus arguere hoc quoniam ſi dolor fuerit
materialis ⁊ non fuerit grauitas ſignificatur vel
de ventoſitate vel de materia ſubtili calida ⁊ in
has diſtingue ex accidentibus doloris ⁊ colore.
⁊ tactu ⁊c. ſi vero fuerit grauitas cum dolore ar
guitur ſupra materiam frigidam groſſam dixit ta
men ibi textus qḋ aliquando propter multitudinē
materie calide ⁊ ſubtilis poteſt eſſe dolor cū gra
uitate ⁊ ꝙ hoc ſepe accidit. Ponit conſequen
ter alia ſigna magis accidentalia quoniam aliqñ
ex urinis ſignificamus aliquando ex egeſtionibuſ
aliquando ex etate ⁊ conſuetudine ⁊ regimine ꝓ
cedente in cibis ⁊ potibus ⁊ exercitio ⁊ quiete ⁊
tu diſcurre ad omnia iſta cōmuniter norata.
Poſuit conſequenter ſpecialiter ſigna harum
materierum prio ſanguinee que ſunt nota poſtea
collerice etiam nō ex dictis poſtea fl'atis etiam
ex dictis clara poſtea melancolice etiā ſatis nō.
tu diſcurre per illas ſeptem uias que dicte ſunt.
Poſtea ponit ſigna aduſte. Poſtea uento
ſe. Poſtea materie miſte omnia intelligenti
ſunt nota ex dictis ſubſtātialibus ſignis uel acci
dentalibus ⁊ in materia miſta potiſſimum ſignū
fuit qḋ ab una medicina aliqua hora iuuantur ⁊
non alia ⁊ qḋ talis dolor a materia mixta preci
pue euenit corporibus calide complexionis qui
utuntur regimine infrigidatiuo generatiuo fl'atis
Poſtea habuiſtis in fine qūo motus prohibet
a maturatione ⁊ .ſ. digeſtione materie ⁊ ſic finis.

De Curationibus dolorum iuncturarum.

Cum cognoſcitur Iſtud ſingu
lare capitulum ſic continuatur ad pre
cedentia quoniam poſtq̄ ſupra ipſe de
terminauit de doloribus iuncturarum quātū ad
cauſas ⁊ ſigna. In hac parte principali ipſe intē
dit ponere curam talium dolorum ⁊ prima diui
ſione diuiditur in duas quoniā primo ipſe ponit
curam magis generalē per canones uel regulas
obſeruandas. ſecundo ipſe ſpecialius deſcendit
ad medicias ſecunda ibi oportet ut in eis nō edu
catur ⁊c. prima etiam in duas quoniam primo
ipſe ponit cām circa curationem ex parte magis
medicinalium. ſecundo ex parte diete. ſecunda i
fine preſentis capituli ibi. Et oportet ut dimit
tat uinum omnino. prima adhuc in duas. quoniā
primo ipſe ponit curam quando doloris cauſa eſt
mala complexio ſine materia ſecundo quando ē
cum materia ſecunda ibi apud principium ſatis
capituli. Cum autem cauſa in eis eſt materia de
prima parte dicit Cum cognoſcitur qḋ cauſa ſup
ple doloris eſt complexio ſimplex. i. ſine materia
.ſ. dependens a cauſa primitiua facile eſt ipſius
regimen. ſ. curatiuum ⁊ declarat dicens multo
tiens nāq̄ eſt infl'atio pura abſq̄ apoſtemate ul'
ſupple abſq̄ alia materia quaꝛ̄ ſufficit ſupple ad
ueram curam. permutatio complexionis clarum
eſt ex quo non eſt peccatum niſi in complexione
membri ſufficit ſola alteratio ſupple cum locali
bus contrarijs ſine fluxu complexioni. ⁊ regimi
ne contrario. Et hoc dico multotiens ideſt
vtplurimum quoniam vbi eſſet timor de lapſu
humorū ſiue fluxu nō adhuc tamen lapſorū ſiue
fluxorū ꝓꝑ plenitudinē vel ꝓꝑ impreſſionē fuiſſe
fortem ex dolore aliqñ eſt ad curam ⁊ preuiſionē
futuri morbi aliud ſupple neceſſarium ⁊ ideo ad
dit textus. Et maius quo indigetur ſupple tunc
cum eſt timor de futuro lapſu verbi gratia humo
rū ad calidum propter malitiam complexiōis ca
lide ⁊ conſequenter de fluxu hoꝝ ad locum dolen
tem maxime propter inclinationē eorum ad mo
tum eſt euacuatio collere ſemel ⁊ ſanguinis ſup
ple ad prohibendum talem lapſum ad calidum ⁊
fluxum quoniam per euacuationē talium humo
rum calidorū fit totius infrigidatio dicit tamen
ſemel. i. talis euacuatio debet eſſe leuis ⁊ cū me
dicina leui euacuāte ſemel tantum vel bis facta
vt ſūt prūa tamarindi mana ⁊ huiuſmodi quoniā
fortes medicine colleram euacuantes ad infl'atio
nem ex alia parte perducunt. Idem intellige de
flobothomia ꝙ ſit minuta cum .ſ. eſt neceſſaria
flobothomia vt ſtante ſanguinis repletione ⁊ ta
lis euacuatio infrigidat per accidens vt patet vl'
aliter ſemel tantum euacuatio collere ⁊ ſanguis
fit ⁊ non pluries eſt maius quo indigetur .ſ. aliqñ
vt in caſu noſtro in complexione calida correſpō
dent intelligendum eſt in complexione tantū fri
gida ꝙ ſola ꝑmutatio complexionis cum contra
rio ſufficit hoc intellige cum non eſt facilitas ad
lapſum humorū frigidorum vt preter naturaliter
ad frigidum diſtemperentur ul' calidorū ne infri
gidentur nimis ⁊ tunc maius quo indigetur eſt
euacuatio fl'atis quoniam per euacuationem eiꝰ
calefit ſanguis per accidens cum reddatur minꝰ
frigidus qui conſequenter prohibet infrigidatio
nem frigidorum ⁊c. Et hoc eſt ꝙ dixit continuan
do. Et ſimiliter quandoq̄ eſt congellatio ⁊ frigꝰ
dolorem faciens .ſ. tantum ſine materia qꝛ̄ ſufficit
permutatio complexionis .ſ. ad curam cum cōtra
rijs ſed hoc non ſemper ſufficit vt in timore de la
pſu humorū quoniā forte exceſſiue calida ſine ti
more nō exhiberentur ⁊ tunc addit. Et maiꝰ quo
indigetur .ſ. in illo caſu eſt euacuatio fl'atis vt ca
lefiat ſanguis. Idem eſt intelligendum de ſiccita
te ideo addit. Et multotiēs quidem eſt ſiccitas ex
aſperans. i. contrahens vel corrugans ⁊ ſupple ꝑ
hunc modum cāns dolorem cauſando ſolutionē
in cōtinuo qꝛ̄ neceſſaria eſt humectatio ſicut ſcis
.ſ. vel cum humectantibus. ſ. poſitiue ⁊ ſi non
ſufficient maius quo indigebitur erit humectatō
priuatiua euacuando materiam collericam ſiccā
unde membrum reddetur humidius uel ſicut ſcis

ſupple in radicibus uniuerſalibus . ubi habitum eſt de modo humectationis hanc autem calefactionem uel infrigidationem uel humectationem priuatiuam poſuit.d.A.ſecunda primi doc. ſcd̃a ſumma prima capi.17.ad medium cap.ꝛ ſumma ſecunda eiuſdem doc.ca.primo ſecundo ꝛ tertio. colligitur etiam de flobothomia qꝺ̃ infrigidat calidꝰ de flobothomia quarta primi ſatis ad principiuꝫ capituli. Sed ſi tu queras.d.A.nõ hic poſuit curam male complexionis ſine materia humide ꝛ ſic uidetur inſufficiens dicatur breuiter cum eo. ſecunda primi ſũma eadem de cauſis doloris abſolute qꝺ̃ hũiditas ſine materia nullo modo dolorem efficit ꝛ ideo non oportuit ponere curam illiꝰ cum ab eo dolor non dependeat ꝛc.ꝛ ſi ex eo dolor cauſaretur eadem correſpondentia erit ratio in cura. Ex hoc textu poteſtis colligere qꝺ̃ aliqñ in mala complexione ſimplici ſine materia ad curam competit euacuatio. Et ſi contra hoc obiciatur de mente.G.tertio tegni textu ꝯmenti.82. ꝛ 83. Pluſq̃ ꝯmẽtatorẽ textu ꝯmẽti.34.illa parte. Curatio uero unum quidem habet modum ꝛc.ubi expreſſe colligitur de mente.G.eſſe quod diſcraſie facte ut eſt mala complexio ſimplex ex quo non habet cauſam a qua dependeat una ſola ſumitur intentio curatiua que eſt ablatio contrarij ut ſi cauſa fuerit calida applicetur cã frigida ut in textu ipſe declarat igitur in hac parte non conuenit euacuatio ex quo euacuatio reſpicit materiam ꝛc.dicatur hic concedendo ſententiam.G.Qꝛ diſcraſie facte una tantum ſumitur intentio curatiua que eſt remotio eius per contrarium alterans ꝛ hoc per ſe ꝛ hec uocatur uera curatio ut loco allegato tamen non inconuenit qꝺ̃ ſi in tali caſu coniungatur cauſa ut multitudo humorum propter quã dubitetur de futuro lapſu ꝙ tunc ad preuiſionem ꝛ non ad ueram curationeꝫ competat euacuatio que reſpicit illam materiaꝫ in quãto peccantem ꝛ ſic euacuatio eſt ſibi contraria pro quanto euacuatio ſiue innanitio cõtrariatur repletioni. Iſta reſponſio poſſet dari ſꝫ nõ uidetur tollere totam difficultatem.quoniam ex textu noſtro apparet qꝺ̃ euacuatio remouet illã complexionem frigidam uerbi gratia euacuando colleram quoniam talis euacuatio infrigidat dico igitur aliter.ſ.qꝺ̃ diſcraſie facte per ſe una tantum ſumitur intentio per alterantia per accidens autem interdum conuenitˀ euacuatio ut in exemplo dato euacuatio collere per accidens remouet complexionem calidam quoniam remota cauſa prohibente inductionem frigiditatis nã conſequenter mediantibus etiam alteratiuis remouet alteram complexionem calidam ſicut ꝛ aperiens feneſtram eſt cauſa per accidens illuminationis domus ꝛ ſecundum hoc ſaluatur utraqꝫ ſententia lege litteram totam quoniam iam eſt clara.

Cum autem cauſa in eis ẽ

In hac ſecunda parte principali huius partis ipſe proſequitur ponendo curam dolorum materialium ꝛ poteſt diuidi tota iſta pars i duas quoniam primo ipſe ponit canones obſeruandos i cura regulari.ſcd̃o oſtendit quid faciendum ẽ coacte in exceſſiuo dolore.ſcd̃a ibi uerſus finem capituli. Cum ergo fortes fiunt dolores. prima adhuc in duas quoniam primo ponit curam magis generalem.ſecundo minus generalem. ſecunda ibi prope. Et ſi fuerit ſanguinea ꝛc.prima pars etiam poſſet in duas diuidi. ſecundũ duas principales intentiones que ſunt hñde in morbo materiali a cauſa fluente dependentiã habente quarum una ſumitur a materia fluxura ꝛ alia ſumitur a materia iaꝫ fluxa. prima igitur intẽtio que ſumitˀ a fluxura eſt prohibitio fluxꝰ materie ſecunda que ſumitur a iam fluxa eſt reſolutio eiꝰ quod fluxuꝫ eſt. ꝛ has ponit dominus.A.in lr̃a ꝛ quoniam primo intentio perficitur tribus ſpecialibus inſtrumentis prohibendo.ſ.fluxum diuertẽdo materiam ad oppoſitũ.s.ſine euacuatione ꝛ diuertendo euacuando materiã que eſt fluxura ꝛ confortando membrum leſum ne recipiat cuꝫ his tribus ſufficienter completur prima intentio has omnes intẽtiones.ſ.duas generales ꝛ tres ſpeciales complentes. primaꝫ generalem poſuit ipſe in littera legendo litteraꝫ continuam dicit igitur primo ponendo primam intentionem ꝛ eam declarã do. Cum aũt cauſa in eis eſt materia.ſ.doloribus tunc oportet ꝙ prohibeatur effundetur.ſ. de materia ꝛ ponens modos prohibitiõis dixit.per attractionem ad contrariũ.ſ. nõ extra euacuando ꝛ ꝑ minoratˀ.ſ.per minoratˀ euacuando materiam extra tamen ad oppoſitum diuertendo qꝛ.ſ. euacuã do per partem oppoſitã loco dolenti ꝛ eſt ſecũdꝰ modus addit ponendo.tertiũ modum prohibitionis materie fluxure dicens. Et confortetur mẽbrum ꝛ nõ ſuſcipiat.ſ.cuꝫ medicis frigidis ꝛ ſtipticis ꝛc. Addit ponendo ſecundam principalem intentionem que ſumitur a materia fluxa dicẽs. Et reſoluatur quod iuentum eſt.ſ.eſſe fluxum ut prinet.ſ.in totum membruꝫ a materia que fluxit. Et excuſans ſe a ſpeciali determinatione diuerſimõi applicatõis repcuſſiuoꝝ uł diſſiuoꝝ ꝛ reſolutiuoꝝ addit. Et reddi in omnibus illis ad canones uniuerſales.ſ.ſcriptos tertio tegni ẽt quarta primi ſpãliter ca.xxv. Pro intellectu huius totius partis eſt ſciendũ vt colligitur ex verbis.G. expreſſe tertio tegni textu ꝯmenti.clxv. Qꝛ quandoqꝫ cũ apoſtemate uel dolore apoſtemoſo iũgitur plectoria totius i cura primo debet fieri euacuatio totius ſecundo debet fieri tractus ad partem oppoſitam deinde fiat repcuſſio in loco quatenus fiat reſolutio materie remanenť. Sed ubi non ſit corpus multũ uel minus ſecundum totuꝫ repletum dicit Pluſquã cõmentator ibideꝫ nõ oportet incipere ab euacuatione totius ſed expedit in reliquis habere ordinem qui dictus eſt ꝛ iſtum ordinem non exiſtente plectoria obſeruauit dñs.A.in textu noſtro ut primo fiat diuerſio ad oppoſitum que aliquando ſufficit ut fiat non extra euacuan

do materiã ut in corpore ēt nõ mediocriter pleno
quoniã in tali aliqñ ſolum exercitiũ partis oppo
ſite facit ad ſufficientē diuerſioné ut dixit .d.A.
q̃rta primi loco allegato. Nã multotiēs a ma
nu apoſtemoſſa trabitur materia qñ cũ alia res
differtur ponderoſſa ꝛ hora una tenetur/ utpluri
mum tñ ꝯuenit diuerſio euacuatiua ꝛ uocatur
minoratiua apud.d.A.hic per flobothomiã .ſ.
uel euacuatõm aliam que fiat ad oppoſitum ꝑ
unam tñ diametrũ integram qꝛ ſi fieret atractio
ꝑ duas diametros atractio fiet quodãmodo im
poſſibilis de materia fluente q̃ ē proxima mēbro
leſo nõ correſpondētibus mearibus materie in ta
li diuerſiõe habilis ꝛc.hec enim diuerſio ꝯueniē
ter facta dupliciter iuuat pᷓio qꝛ minorat mate
riam ꝛ probibet ipã fluere ad locum leſum cũ
ad ꝯtrariũ trabat ſcðo iuuat quoniã euacuando
facit ut totum ꝛ mēbra uicina mēbro egro poſ
ſint recipere materiã fluentē cũ repcutitur quam
recipere non poſſent ſi uaſa forent plena ꝛ boc
eſt ꝙ dicebat.G.qð corpus repletum non recipit
iuuat ēt qꝛ quodãmodo atrabit materiã fluxam
ne detur uacuũ iſta igitur diuerſio ꝯueniēter an
tecedere debet repulſioné ſiue repcuſioné quam
.G.appellauit pulſioné ꝛ tranſmiſſionem per pa
rum ante textum allegatũ ꝛ bec intentio que eſt
repcuſſio ꝯpletur cũ aliq̃liter frigidis ꝛ ſtipticis
naꝫ ꝑ frigida aplicata mēbro fit quedã expreſſio
de materia fluxa ēt uie aliqualiter ꝯſtringuntur
ne ſuccedens alia fluat materia ꝑ ſtiptica auteꝫ
unitis ptibus mēbri ꝛ uirtute mēbri ꝯfortata fit
ēt bumoris fluxi ad ptes uicinas excuſſio q̃dam
ipã ēt pte ꝯfortata ualidior redditur ad non reci
piendũ materiã ledentē. Dec tñ repcuſſio nõ
cum equalibus frigidis ꝛ ſicis fienda eſt ſemper
ſed in diuerſis materijs diuerſimode quoniã i ma
teria collerica frigidiora ꝛ magis ſtiptica conue
niunt q̃ꝫ in ſanguinea cum ſit breuioris quantita
tis ꝛ magis apta fluxui ꝛ plus ſoluens ꝯtinuum
q̃ꝫ ſanguinea correſpondēter itellige de materia
mixta ſtati ubi cũ remiſſioribus ꝯplentur repcuſ
ſit bec ēt intentio que ē repcuſio ꝯuenienter an
tecedit ad reſolutioné eius qð remanſit q̃ reſolu
tio ꝑ euaporationé fieri debet quoniã minorata
materia que erat in membro per modum dictũ
repercutiendo modica ꝯſequenrer i membro re
manente faciliter fiet dicte materie ſubtiliatio ꝛ
dillatatio nõ ſoluēdo ꝯtinuũ ꝛ non cauſando do
lorem ꝓpter extenſionem non fieri in membro a
materia que ſubtiliatur unde nõ cauſatur dolor
ubi ſi ñ facta repulſione applicaretur reſolutiuũ
mēbro ſubtiliata materia fieret mēbro extenſio
fortis ꝛ ſolutio in ꝯtinuo ꝛ ex conſequenti dolor
magnus. Et bos ordines ſeruauit.d.A.i textu
noſtro ut ſtatim uidebitur legendo lr̃am . prius
tamen eſt ulterius notandũ aliud i iſta materia
ſingulare. Nota igitur ſcðo hic ꝙ licet canon iſte
a.d.A.poſitus hic ꝛ a.G.loco allegato ſit genera
lis. Dabet tamen ꝛ patitur exceptiones quaſ
dam quoniã non in oi caſu debet obſeruari uer

bigr̃a ubi talis dolor iuncturarũ eſſet factus ꝑ
uiam criſis uel expulſionis cretice in febre acuta
ut ſepe fit maxime in pedibus non debemus iſto
caſu trabere ad oppoſitum uerſus pᷓcipalia ne
qꝫ fortiter repcutere quoniã eſſet timor ut infra
uidebitur. Ubi ēt talis dolor fieret a caſu uel
ꝑcuſſione ſupra iuncturam in corpore paucoruꝫ
bumoꝝ ꝛ bonoꝝ tunc ſola repcuſſiua nõ p̃cedeñ
euacuatione diuerſiua ſufficerent ad curam cuꝫ
aliquibus mitigatiuis doloris imo ubi in cãu ēt
neceſſaria ēēt diuerſio bic oꝫ prius cũ localibꝰ at
tendere mitigationi doloris quoniã dolor atrabit
apoſtema q̃ꝫ qð ad longinquũ fiat atratio uel di
uerſio vt dicebat d.A.quarta primi. Cum ma
teriã ad lõginquũ trabere volueris dolorē loci priꝰ
ſa. In alijs ēt quibuſdã caſibus cañ iſte nõ eſſet
obſeruandus. Ideo ne ꝯtingat error in opere
ipſe in bis remiſſit nos ad canones vniuerſales in
quibus ſunt vel fieri debēt tales exceptiones ege
cam litteram quia clara eſt. Cum cauſa in eis
ſ.doloribus eſt materia tunc oportet vt probibeť
quod effunditur ꝛ bec eſt prima intētõ generalis
que ſumitur ad cauſam fluenteꝫ ꝛ adducens mo
dos quibus cõpletur bec intentõ. Addit per atra
ctõnem ad ꝯtrarium.ſ.aliquando nõ extrabendo
materiam.i.euacuando illam ꝛ ē vnus modus ꝓ
ſequiť in alio ꝛ ꝑ minoratõem.ſ.per diuerſionem
euacuatiuã ꝛ eſt ſecũdus modus. Addit ponendo
tertium modũ dicens. ꝛ ꝯfortetur membrũ ne ſu
ſcipiat: Et eſt tertiꝰ modus ꝯplēdi primam inten
tionem. ecce ordinē quē ſeruauit primo diuertē
do non euacuando ſi ſufficiat ꝛ ſi non ſufficit fiat
euacuatio minoratiua poſtea ꝯfortetur membrũ
vt ſupra dictum eſt. Addit poſtea ponendo ſecun
dam principalem intentioné que ſumitur a fluxa
materia dicens ꝛ reſoluatur quod inuentũ eſt ut
priuetur.i.reſoluatur materia que iuenta eſt in lo
co fluxa vt priuetur membrum ex ea.i.in toto re
ſoluatur ꝛ hic eſt ordo generalis quoniã ut dictũ
eſt ſunt quidam caſus in quibus iſte cañ non de
bet obſerueri addidit : Et redi in omnibus illis
ad canões uniuerſales. Seqť alia ps pᷓcipalis.

Et ſi fuerit ſanguinea In bac
pte prin
cipali ipſe ſpecialius proſequitur ponendo curaꝫ
dictoꝝ doloꝝ ꝛ diuidi põt tota iſta ps pᷓcipalis di
ſpoſitione principali in duas ptes qm̃ pᷓio ipſe po
nit diuerſos canones reſpicientes diuerſos modoſ
euacuationũ ſumptos tam ex parte ordinis ipſaꝝ
euacuationũ inter ſe vt mediciarũ ſoluētiũ flobo
thomie ꝛ vomitꝰ q̃ꝫ ex parte ordinis medicinarũ
interiꝰ tantũ ſumēdaꝝ in fortitudine ꝛ debilitate
earũ.ſcðo ipſe ponit cañ circha aplicatiõeꝫ medi
cinarũ exteriꝰ.ſcða ibi. Repercuſio aũt mate
rie: prima etiã i tres: quoniã primo facit qð dictũ
eſt.ſcðo ipſe ponit quaſdã regulas obſeruandas
in eo qui debet ſumere medicinas.ſcða ibi. Et
expedit ei qui ꝛc.tertio ordinauit quid fiendũ eſt
factis euacuatiõibus: ibi: deinde adminiſtra pro
uocatiõeꝫ ꝛc.pᷓia etiã in duas: quoniã pᷓio ponit

canonē reſpicientē mōuз euacuatiōis fiende uel
nō fiende ante digeſtiōeз materie.ſcōo ponit cañ
in euacuatiōe poſt digeſtiōeз.ſcōa ibi: cūqз ɔple
tur maturatio.pᷓia etiā i duas diuidi pōt: quoniā
pᷓio ponit canones poſitiuos circha euacuationē
ſeruādos.ſcōo ponit canones negatiuos.ſcōa ibi.
Et nō fiat flobothomia.pᷓio etiā ponit ordinē ſer
uandū in euacuatiōibus p flobothomiā uomituз
uel ſeceſſuз.ſcōo ipſe pſequit circha cañ ſoluen̄
p ſeceſſum ibi. Et incipe a re forti ſi nō ꝛc. De
pᷓia igitur parte ponēdo ordinē in diuerſis modis
euacuationū: principaliter dicit tria. Dicit pᷓimo
ꝛ ſi fuerit ſanguinea.ſ.materia dolorem faciens.
aut cum dñio ſanguinis oз ut adminiſtres flobo.
ex parte ɔtraria ſupple ſi dolor ſit in certa parti
culari iunctura uerbigrā i pede uel manu ꝛ ſi fue
rit cōis iuncturis corporis tunc ex utriſqз ptibus
ſimul ſupple flobothomabis dicit ſcōo. Deinde
adminiſtra uomitū ꝛ proprie qñ dolor ē in inferio
ribus ꝛ adducēs rōnem dicti ſui.dicit uomitꝰ eniз
magis iuuatiuus ē ei q̄з uentris ſolutio.dicit tertiō
ɔtinuando ordinē.deinde adminiſtra ſolutionem
uentris.ratio prime ptis eſt ſatis clara nā ex quo
materia ē ſanguinea apta per flobo.euacuari cō
ueniens eſt flobothomia a principio ꝛ dixit notan
ter ex parte oppoſita puta ſi fuerit in pede dextro
fiat i baſilica ptis dextre uł mediana eiuſdeз bra
chij ꝛ ſi in ſiniſtro ſiniſtra correſpondēt ꝛ rōnes
huius ponit Raſis in tractatu de iuncturis qm̄ p
taleз flobo.pter id qō euacuatur materia peccās
apta fluere uel q̄ pro pte fluxit diſponitur remo
uens materiā ne fluat ad locum leſum .ſed ad op
poſitum inclinetur. Nota ēt pter illā pticulaз
aut cū dñio ſanguinis q illa lr̄a pōt dupliciter in
telligi uno modo q materia peccāte non exiſtēte
pura ſanguinea ſed alia ut fl'atica miſta cum ſan
guine q̄ū dñio tñ eiuſdem ſanguinis ɔpetit flobo.
pter cām dictā. // Alius ſenſus ē ꝛ notabilis ut
innuat q adhuc non exiſtente materia ſanguiea
faciente dolorē pura.ſ.neqз miſta ſanguini cū do
minio eius ſed ſupple fl'atica aut uentoſa ſi tamē
ɔiungatur dñium ſanguinis in toto ut poſſibile ē
in tali caſu adhuc in principio ɔpetit flobo. non
q2 euacuetur materia peccās ut in caſu ſupiore:
ſed qm̄ puidetur ne pter dolorē atrahatur dicta
materia ſanguinea in toto exñs ad locū leſum et
iſta ſñia uel ſimilis ēt ponebatur in principio ca.
ut qñ ſuſpicatur de futuro morbo ꝛ p flobo. poſſe
fieri preuiſio ēt ſi pro tunc non ſit actū egritudo in
qua ſcōm ſe non ſumatur intentio de flobo. fiēda
tñ tunc deberet fieri flobo. ꝛ hoc eſt qō dicebat
.G.in ſuo de flobo cap.v. Cum dixit ꝛ eſt textus
ſingularis. Non enim ſolum qñ iam magna fue
rit egritudo flobothomare eſt tpus ſed cum ſuſpi
cabitur debens puenit eniз eruditio q̄rta: V.dixit
docens nos quecunqз pñtibus iam egritudinibus
recte utiqз agemus melius eſſe hoc ſcōm pᷓcipia
earum uel debentibus incipere anticipare facien
tes.ecce q cum eſt ſuſpitio debemus anticipare
hoc tamen qō dictum ē de flobo.fienda intelligē

dum eſt ſi reliqua ɔſenſerint de etate ꝛ reliqs ꝛc.
Notate tamen qō non in omni repletione i pri
cipio dolorum debetur euacuatio per flobot. uo
lentes preuidere ne de materia replente aliquid
fluat ad iuncturam ſed tantum in illis ut idem di
cit.G.debemus preuidere cum flobothomia i fu
turis morbis quibus pſentibus recte uti agereſ
ſi flobothomare eius modo manifeſtum eſt exñte
repletione i toto fl'atica ſi flueret materia fl'atica
ad iuncturam quod tunc ab illa materia non ſu
meretur intentio recta de flobothomia Et hoc ē
q dicebat.d.A.quarta primi cap.proprio cū di
xit. Et debes ſcire quod non quotiens nomina
ta repletionis ſigna apparuerit oз ut minuas imo
quandoqз eſt repletio ex humoribus crudis ꝛ eſt
tunc flobothomia multum impediens ꝛc. ꝛ totam
iſtam ſententiam tacite innuebat textus noſter.
ubi tantum laudauit flobothomiam ſtante mate
ria ſanguinea faciente dolorem aut cuз dominio
ſanguinis in toto ſed ſcōm modum exponen̄. ꝛ h̄
totum bene notate quoniam multi medicorum in
omni dolore iuncturarum a principio faciunt flo
bothomiam ꝛ male ut etiam infra uidebitur.
Eſt ſecundo principaliter aduertendum etiaз
circa primam partem circa illud uerbum. Et
ſi fuerit cōis iuncturis corporis tunc expedit ex
utriſqз partibus ſimul flobothomare quod p paſ
ſionem eſſe cōmunem iuncturis corporis poſſumꝰ
duo intelligere.primo cōmunitatem generalem:
ita qō in omnibus uel maxime manifeſtis iunctu
ris totius corporis fit dolor ſicut in artetica fit.ſo
modo ut intelligamus paſſionem eſſe cōmunem
iuncturis corporis non omnibus ſed duabus: uer
bigratia ſi dolor ſit in utroqз pede tunc fiat i utriſ
qз brachijs ꝛ licet utroqз modo itelligi poſſit.cre
do tamen quod ſecundo modo proprius intelliga
tur: ratio tamen utriuſqз ſenſus eſt eadem.
Quoniaз exiſtente dolore in omnibus ut in ar
tetica ꝛ fuerit materia ſanguinea eſt ſignificatio
maxime ſuperabundantie ſanguinis in uenis.
vnde cum non poteſt in uenis contineri refudans
per poros uenarum effluit ad omnes iuncturas.
quoniam ex omnibus uenis totius fluit. In tali
igitur caſu conuenit flobothomia ex ambabus.
uel utriſqз partibꝰ ſimul.ſ. ex baſilica dextra ꝛ ſi
niſtra ſimul quoniam ex tali flobothomia ab om
ni parte diuertitur. Secundus ſenſus etiam eo
dem fundamento fulcitur quoniam exiſtente po
dagra in utroqз pede fienda eſt flobothomia in
utroqз brachio quoniam per flobothomiam fac
taз in dextro diuertitur conuenienter materia ex
pede dextro ꝛ exiſtente dolore in pede ſiniſtro cō
uenienter diuertitur materia per flobothomiam
ſiniſtri brachii ꝛ ſic expedit ex utriſqз partibus
ſimul flobothomare ſed hic reſtarent alique du
bitationes. Primo quoniam de mente Raſis
in diſpoſitionibus ſi dolor eſt in manu deſtra fiat
flob.i manu ſiniſtra ꝛ ſi i ſiniſtra i dextra quō fiet
ſi ēt dolor in vtraqз manu apparet ex dictis q de
bebit fieri ēt flobo.ex vtraqз mãu qm̄ per flobo.

deſtre diuertetur a ſiniſtra ꝛ ꝑ flobo. ſiniſtre a de
ſtra quod nõ appet rõnale qm̄ per quãlibet iſtarū
fieret tractus ad membrum leſum dicendum hic
ꝙ arg. non ↄcludit ꝑꝑ hoc nocumentum quod ſe
queretur quod dictum eſt ymo ē̄t vbi eſſet dolor
in vna manu tantum ſed eſſet timor qꝛ ſic ↄſueuit
ne ē̄t accidat in alia tunc non debemus ex manu
ſed ex pede non ſic autē ſequitur nocumentū exi
ſtente dolore i vtroqꝫ pede ſi fiat flobothomia ex
vtraqꝫ manu .i. brachio quoniā nulla illaruꝫ eſt
egra vt ſomno: exñte igitur dolore in vna tantuꝫ
põt fieri flobothomia in altero brachio niſi in ca
ſu dicto vel niſi eſſet mulier in qua eſſent retenta
mēſtrua vel his ſimilib⁹ vt in apoſtemate ſangui
neo epatᷓ vbi ſit fieñ flobothomia licet eſſet dolor
in pede ſiniſtro nõ deberemus flobothomare ſm̄
exigentiam pedis ſed epatᷓ ſed ſi eſſet i vtraqꝫ nõ
in ambob⁹ brachijs ſed in ſafenis vel arteticis ſub
cauilis extriſicis ſituiaris vt infra videbitur. Sꝫ
etiā ſecūdo remanet difficultas qꝛ exiſtente dolo
re in pede dextro debeat fieri in pꝛ̄cipio flobotho
mia ex manu vel brachio deſtro ꝛ i ſiniſtro pede
ex ſiniſtro brachio videtᷣ magis ꝙ exñs dolore in
pede dextro debeat fieri flobo. in ſiniſtro brachio
q̄ꝫ in dextro quoniā Raſis in diſpoſitõnibus dixit
ꝙ in elefantia debemus incipere a flobothomia
bſ̄ilice lateris oppoſiti ꝛ in Almanſore dixit. Ex
baſilica quoqꝫ contrarie partis minutio fienda ē
idem videtur dicere de dolore podagrico. Ideꝫ ē̄t
Serapio quarto breuiarij ca. xxiij. de curatione
doloris iuncturarū dixit in egritudine ergo poda
gre flobothomamus ex iūctura oppoſita pedi in
firmo iunctura aūt oppoſita non eſt dextre man⁹
ad pedem dextrum ſed. magis dextre ad ſiniſtrū
ꝛ ſiniſtre ad dextrum cū inter illa maior ſit diſtā
tia ꝛ cõſequenter oppoſitio. Pro hac parte ē̄t fa
cere videtur text⁹ noſter cū dixit ſi fuerit ſangui
nea ꝛc. oportet vt admiſtres flobothomiā ex par
te ↄ̄ria maior aūt ↄ̄rietas eſt ſupius ad inferius ꝛ
dextre ad ſiniſtram q̄ꝫ ſupius ad inferius tantū igi
tur potius fienda erit flobo. exñte dolore in pede
dextro ex baſilica brachij ſiniſtri q̄ꝫ dextri ꝛc.

Etiaꝫ ꝑ hac ꝑte ſunt expreſſa verba Azarij in
ca. de Aluacras ſiue podagra vbi dixit curatio q̄
fit ex ſanguine ē qõ flobo. patiens ex parte oppoſi
ta egritudini ꝛ declaratᷣ vt ſi fuerit dolor i dextro
pede fiat flobo. in baſilica ſiniſtri brachij. In op
poſitū tñ huius eſt cõis pratica praticantiū fundā
tiū ſe ſup hoc quoniā ars debet imitari nām natu
ra aūt exñte apoſtemate vt in epate cuꝫ facit flu
xum ex nare dextra ad bonū vt multum termina
tur ꝛ ad malū ſi ꝑ ſiniſtram oppoſito mõ ē ſi apo
ſtema eſſet in ſplene. Idē expreſſe dixit Auerois
ſeptimo collᷣet ca. 27. vbi ponens curaꝫ ſolutionis
ↄtinuitatis facte in venis exemplificando de frac
tu ad partem oppoſitā dixit. Et tractio ad ꝑtē
oppoſitā fit ſicut qñ propter fluxum ſanguinis na
rium vt dextre ventoſas ſuper epar poni iubem⁹
aut ſuper ſplenē ſi fuerit ex ſiniſtra. Idem Raſis
in diſpoſitionibus ſi eſt in pede dextro fiat in ma
nu dextra ꝛ ſi ſiniſtro i ſiniſtra. Idem ē̄t expreſſe
in tractatu ſuo de iuncturis. Pro declaratione
huius difficultatis eſt intelligeñ primo ꝙ corpus
patiens aut eſt pletoricuꝫ ꝛ cum hoc fortis virtu
tis ꝛ morbus ē in principio principiante aut iſte ñ
adſunt condictiones qm̄ ꝛ ſi forte ſit vna earū ver
bigratia qꝛ materia incipiat primū fluere tñ cor
pus nõ erit pletoricum qꝛ nõ maxime ſanguine
repletum ꝛ virtus non erit fortis aut forte corpus
erit plenum ſed medicus nõ occurrit niſi poſtquā
materia pro parte naturabili fluxit vt pleriſqꝫ fit

Secundo Suppono ꝙ i magna plectoria ſan
guinea ſi fit dolor iuncturarum vtplurimū non fit
dolor i particulari iunctura vt in pede tantū dex
tro vel ſiniſtro ſed vtplurimū fit arteticata que ē
pluribus cõis iuncturis ratio huius dicta ē ſupra
quoniā in maxima repletione ſanguinea per reſu
dationem effunditur ſanguis ab omnibus venis.
totius itaqꝫ ad omnes iuncturas fluit ꝛ i omnib⁹
recipitur ꝛ nõ in particulari tantum cum hoc ta
men ſtat ꝙ prius manifeſtetur flux⁹ i vna q̄ꝫ alijs.

Iſtis breuiter notatis ponuntur tres concluſio
nes prima ē ꝙ maxima exiſtente pletoria in prin
cipio fluxus ad vnam tantum iuncturaꝫ vt ad pe
dem deſtrum flobo. eſt ex parte contraditoria vt
ex uena baſilica ſiniſtra brachij hec cõcluſio pa
tet quoniam in tali caſu fiēda eſt maxima diuer
ſio a loco apto maius nocumentum incurrere cuꝫ
igitur maius nocumentum ſit aptum icurrere mē
brum quod primum incipit ledi propter maioreꝫ
facilitatem ad materiam recipieñ uel propter ip
ſius debilitatem uel uias eſſe latiores ad eum qꝛ
aliter in ea non prius incipiſſet uel propter dolo
rem prius ibi initiari qui addit atrahendo mate
riam uel ꝑꝑ omnes iſtas cauſas ſimul ꝛ alias de
quibus facta ē mentio in ca. cauſarū ſequitᷣ ꝙ ab
hoc membro ſit precipue maxima fiēda diuerſio
Maior aūt ſit diuerſio diuertendo cõtraditorie
ſm̄ modum dictum per unam ſemidiametrum q̄
eſt inferius ad ſupius ꝛ aliam que eſt deſtri ad ſi
niſtrū q̄ꝫ faciendo diuerſionem tantū ꝑ eam que
eſt inferius ad ſuperi⁹ igitᷣ ↄcluſio vā neqꝫ hic ob
ſtet qõ edutio que fit in longinqua multo plus de
bilitat q̄ꝫ q̄ ad ꝓpinqua unde flobo. pedis plus d̄
bilitat q̄ꝫ manus ca. de flobo. quarta primi nā hic
de hoc non eſt timor cum ponamus corpus pleto
ricum ꝛ uirtuteꝫ conſtare. Et iſtam concluſioneꝫ
expreſſe intelligebat Auerois ſeptimo collᷣet ca.
xvi. ubi dixit. Et ſi poſſibile eſſet deſideraremus
ut quando atrahere uolumus ut ſecunda conclu
ſio ibi omnes exiſterēt oppoſitiones maxime quā
do eſt replectio ſecundum uaſſa. Nota tamen
quod Auenzohar in. xlvij. teſir flobothomat i pri
cipio de uena cefalica oppoſiti lateris ſed cõmu
niter omnes alij faciunt flobothomiam de baſili
ca ꝛ hic ego aſſentio. Secunda concluſio eſt
in dolore ſanguineo deſtri pedis ſi corpus non
fuerit plectoricum ꝛ non fuerit uertus multum
conſtans uel materia non fuerit in principio

fluxus. ſed iam pro parte aliquali tantum fluxa tūc competit flobothomia cōtrarie tātū facta .ſ. in baſilica dextri brachij. hec cōcluſio ɔclaratur quoniā per flobothomiam ſic factam ſufficienter adipletur intentio medici que eſt inclinatio materie fluxure in partem diuerſam a mēbro dolente ⁊ cum hoc fit ɔueniēter de materia fluxa aliqualis euacuatio vbi ſi fiat diuerſio contraditoria nō fieret conueniēter de materia fluxa euacuatō cū ad illam partem rectitudinez non habeat que tamen requiritur in euacuatione diuerſiua vt colligitur quarta primi ca. prio. §. Et quandoqꝫ confert loci ⁊ ſocietatis ſimul ſolicitudinē habere ⁊c. Per illam ēt diuerſionē debilitaretur nimis vītus ergo ſequitur ɔcluſio .ſ. ꝙ fienda eſt cōtrarie tantum ad modum expoſitum. Et ex his infertur.

Tertia ɔcluſio talis vtplurimū in podagra. ſanguinea pedis dextri in principio floboth. eſt ī brachio dextro ⁊ ſi ſiniſtri pedis ī ſiniſtro ⁊ ſic ex pte contraria vt dicebat textus noſter ⁊ non contraditoria iſta ɔcluſio patet ex precedētibus primo qꝛ vtplurimum cum fit podagra in vno pede tantuꝫ non eſt corpus plectoricum ⁊ ſic non competit diuerſiua contraditoria ſed ſufficit contraria diuerſio. Secundo qꝛ vtplurimnm non occurrit medicus in principio fluxus materie ſed iam fluxa pro parte materia quo caſu inſurgit intentio diuerſionis ⁊ cum euacuatione ⁊ hec conuenienter completur per flobothomiam factam contrarie vt dixit precedens ɔcluſio igitur tota ɔcluſio vera dicitur etiam utplurimū propter caſus ſupra poſitos vel ſimiles qm̄ ſi in muliere propter retentionem meſtruorū fieret podagra in vno pede non debet fieri flobothomia in brachio ſed in alio pede ⁊c. ⁊ ſic de alijs quos caſus ponit Raſis in ſuo tractatu de iuncturis ca. tertio. Itē reſtat reſpondere ad dicta ante oppoſitū ad primū quod eſt forte de Elefantia in qua Raſis precepit fieri flobo. ō vena baſilica lateris oppoſiti reſpondet Conciliator differentia .ccxxiiij. vbi etiā ipſe tractat iſtaꝫ materiam ſatis obſcure dixit ad hoc quod ſimilitudo nō tenet de Elefantia ⁊ de dolore iuncturarum quoniā vt ipſe dixit Elefantia utplurimū cōtingit ex maiori plenitudine ꝙ̄ dolor iuncturarum ⁊ ex hoc ſoluit quaſi inuat ꝙ exn̄te plectoria vt dictum eſt debet fieri diuerſio contradictoria ⁊ hec vt multū ɔiungitur in elefantia qua nō exiſtente fienda ē flobothomia cōtraria ⁊ quia plurimum talis non exiſtit in dolore iuncturarū. Inde eſt ꝙ in tali dolore debet fieri de vena eiuſdē lateris hec reſponſio propter tanti viri auctoritatem deberet eſſe nobis ɔcluſio verūtamen propt̄ iſtos textus forte coniungeretur error in opere qꝛ ſi in omni Elefantia fieret flobothomia in parte oppoſita ɔtraditorie ⁊ eſſet confirmatus per auctoritatem Conciliatoris qꝛ cum ea ɔiungitur plectoria dicam hic quedā breuia ⁊ ſi diſſona ſint ɔciliatoris credo tn̄ euacuabūt radicit⁹ difficultatē.

Dico igitur primo ſupponendo ꝙ elefantia vt plurimū pendet a materia melācolica: ⁊ ſepe ēt a flegmate groſſo: rarius aliter fit a ſanguine.

Suppono ſcḋo ꝙ cum fit ex ſanguine vtplurimum cuꝫ tali cauſa coniungitur plectoria ſanguinea: iſte due ſuppoſitiões expreſſe colliguntur ex textu .d. A. ſupra in cauſis elefantie ⁊ in cura ei⁹.

Supponitur cōſequēter ꝙ raro vel nunꝙ̄ ɔuꝫ elefantia eſt melācolica vel flatica: ſecuꝫ cōiungitur plectoria ſanguinea: ⁊ cū hoc ſupponatur ꝙ alia plectoria a ſanguine non indicatur de flobothomia fienda. iſtud ſupra declaratum eſt de mēte .d. Au. quarta primi. Iſtis ſic ſtantibus dico primo cōtra cōciliatorem: ꝙ vtplurimuꝫ nō eſt fienda flobothomia in elefantia dextri pedis ex baſilica ſiniſtri brachij: qꝛ ſi in ea cōiungatur plectoria: quoniā vtplurimū elefantia pendēs eſt a materia melancolica uel flegmate groſſo: ⁊ in tali raro vel nunꝙ̄ cōiungitur plectoria: que indicet de flobothomia fienda: vt patet igitur dictuꝫ vel dico ſcḋo: ꝙ ſi elefantia eſt ſanguinea utplurimū cauſa eius eſt uehemētia repletionis ſanguinee ut dixit .d. Au. caplo proprio: dico igitur ꝙ in tali caſu in quo cōpetit flobothomia cum ɔiungatur plectoria debet fieri flobothomia ex parte cōtraria .i. cōtradictoria: hoc tamē raro contingit: quoniam raro euenit ut pēdeat elefantia a ſanguine ſi tamen fit a ſanguine tunc cōpetit flobothomia ſm modum dictuꝫ: ⁊ iſtum ſenſuꝫ forte intellexit cōciliator cū Raſi locis allegatis: ueruꝫ qꝛ text⁹ Raſis indiſtincte uidetur ſonare: ꝙ in principio elefantie ſemper debemus flobothomare ex pte oppoſita ⁊c. forte poſſet dici ꝙ in alijs elefantijs a ſanguinea non competit flobothomia: ⁊ ratio eſt nō qꝛ in ea cōiungatur plectoria indicans de flobothomia ut dicebat Cōciliator: ſed quoniaꝫ materia elefantie quecūqꝫ ſit aduſtione pticipat ad prohibitionem igitur aduſtionis: qꝛ flobothomia infrigidat ad modum ſupra dictuꝫ in principio capituli. forte in qualibet cōpetit flobothomia: ⁊ ex uena oppoſita cōtraditorie ſm modum dictuꝫ: qꝛ ſi ſit ſanguinea cōpetit ex alia uena per rationeꝫ aſſignatum: ⁊ ſi ſit alterius humoris frigidi: qꝛ a colera nō fit: ut caplo proprio fuit ɔclaratū ppter tamē aduſtionē in tali materia ad prohibitioneꝫ eius ad infrigidandum aliqualiter cōpetit flobothomia: ⁊ nō ex eadē parte: qꝛ timor eſſꝫ exiſtēte materia frigida ne minus infrigidaretur ⁊ ingroſſaretur. eſt igitur cōueniens ut in parte oppoſita fiat: ⁊ ſic in omni cōuenit a principio cōſentiente uirtute: ⁊ in etate conuenienti: ⁊ hoc forte uoluit Raſis ⁊ nō propter plectoriaꝫ ſecum cōiungi: ut dixit Cōciliator: ſed pp aliam cauſam ut dictum eſt que cauſa nō cōiungitur in dolore iuncturarū a cauſa frigida: qꝛ ibi nō eſt timor de aduſtione materie: ⁊ ſic eſt reſponſum fundamentaliter ad primam difficultatē ⁊ notatē. Ad ſecundū ꝙ fuit dictum Serapionis: dico cuꝫ dixit fiendā ēē flobothomiam ex parte oppoſita ipſe intellexit non oppoſitionē pprijſſime ſumptā que eſt inter ɔtraditoria: ſed eā tātum que ē inter cōtraria .ſ. que ē ſupius ad inferius tn̄. Deinde dico ad textū nr̄uꝫ

ꝙ fienda eſt ex parte contraria uere ꝛc. Ad textum Azarani clarū dicit qḋ ipſe intellexit in principio principiāte cum alijs conditionibus ꝛc. ꝛ ſic eſt ſolutum ad iſtam difficultatem pro hac parte. pro parte uero oppoſita ſi reperiatur textus quod debeat fieri ex parte contraria ēt non contradictoria intelligitur vt in pluribus nō exiſtente plectoria neq̧ exñte materia in principio fluxus principiante vt dictum eſt ꝛc. ¶ Eſt conſequēter circa preſentem lectionem aduertendū circa ordinem: quem dicit eſſe obſeruādum: hijs diuerſis generibus euacuationū: quoniā primo ordinat flobothomiā ſi fuerit expediens: poſtea vomituʒ proprie in paſſionibus mēbrorum inferioꝝ: poſtea ſolutiōeʒ ventris. Aduerte hic per ſolutionē ventris debere intelligi verā ſolutionem que fit cum electiue ſoluentibus: ꝛ non cum lenientibꝰ: quoniā lenitio vētris regulariter debet precedere flobothomiaʒ: vt prima quarti: ꝛ quarta primi ꝛ alibi ī multis locis ſed de ſolutione ventris exſoluente intellexit. d. A. idem dico de vomitu ꝙ aliquis eſt vomitus leuis factus in corpore aptiſſimo ad uomēdum ad mās cōes in ſtomaco leuigantes euacuandum vt cum aqua calida tantū vel cū pena inuncta olleo in gutur imiſſa quidā vero eſt factus cum approprīat eligēdo. ſ. cū medicis appropriate ſoluētibꝰ iter quas tñ ē diuerſit ī debilitate mediocritate ꝛ fortitudīe vt dixit Me. ī de cōſolatione mediciaꝝ intentiōe prima ca. ſecūdo hic tamen ordo. d. A. fuit ponere flobothomiam ante vomitum maxīe intellexit de vomitu electiuo ꝛ nō leui cōi quoniā forte non inconueniret inhabito ad vomitū ꝛ materia leuigante in ore ſtomaci ſtante ēt' neceſſitate flobothomie preponere vomitum leuem ſicut de lenitione ventris dictum eſt ſed de uomitu appropriato intelligebat per hoc ꝙ dixit ipſum conuenire quando dolor eſt in inferioribus qm̄ talis eſt quia in caſu multum confert ꝛ quia ab inferioribus erradicando. i. euacuando diuertit ꝛ propť iſtam cauſam. d. A. dicebat loquens de iſto forti appropriato ꝛ propter iſtam cauſam capi. proprio ꝙ ipſius atractio ꝛ erradicatio. i. euacuatio ē ab inferioribus ꝛ propter iſtam cauſam addidit textus noſter vomitus enim magis iuuatiuus eſt ei. ſ. dolori membrorū inferiorū q̄ʒ ventris ſolutio. ſ. per ſeceſſum ꝛ tota cauſa eſt q2 diuertit materiaʒ fluentem a membris leſis purgatio āt per ſeceſſū ſi fieret fluente materia coadiuuaret ad precipitādum materias deorſum ſuppoſito igitur ꝙ ſermo in vomitu ſit de electiuo vomitu ratio ordinis clara ē. ſ. ꝙ flobothomia precedere debet quoniaʒ ipſa minus agitat materias ꝛ ad eam fiendam non ſit requiritur preparatio ꝛ digeſtio ſicut ad vomitum quam preparationem reperies quarta primi ca. xi. uomitꝰ ēt ī caſu iſto ſtāte dolore ī iferioribꝰ precedere debet euacuationeʒ per ſeceſſum: quoniā ꝛ ſi vomitus apropriatus vtplurimū ſit euacuatio magis laborioſa: q̄ʒ euacuatio etiā cum apropriatis per ſeceſſum: vt dixit Aliebas caplo ꝓprio ꝛ Meſue loco allegato: q2 ad eum maior ſequiť in toto comotio: tamen q2 uomitus ab inferioribꝰ diuertit ꝛ ſolutio ſeceſſiua quodāmodo ad fluxuʒ preparat: ideo conuenienter preponendus eſt uomitus ſolutioni: ꝛ iſtum ordinem ſeruauit textus noſter: hic tñ aduerte ꝙ licet uomitꝰ talis debeat eſſe ex electiuis aliqualiter: non tamen in principio debet eſſe maxime fortis: ſed in proceſſu magis: quoniā ex eo nimia fieret comotio materierū in principio quod plurimū obeſſet: ſed ſit tamē talis vt ꝛc. Et hoc eſt qḋ dixit Serap. Incipiamꝰ ꝛ demus id quod complet mouet vomituʒ quadā motione ꝛc. verbigratia cum caſſia ꝛ decōie ſeminis aneti vel atriplicis. ꝛ nō cū nuce vomica vel cartamo que ſunt mediocriter uomitiua: multo minus conuenit eleborus ꝛc. Nota ultimo ex ultima parte textus colligitur ex oppoſito: ꝙ ſi dolor iuncturarū ſit in ſuperioribus: cum poſt factā flobothomiam debet fieri euacuatio per ſeceſſuʒ ad diuertēdū a ſuperioribus ꝛ poſtea uomitꝰ ꝛc. hoc etiā totuʒ intellige ſtante morbo in principio quoniā digeſta materia cuʒ intendimus erradicationi materie ſtante dolore in inferioribus magis ualet ſeceſſus q̄ʒ uomitus: ꝛ econtra ſtante nocumento in ſuperioribꝰ erradicatiue magis ualebit uomitus: ſed tunc debet eſſe cuʒ laborioſis ut itelligenti patere poteſt. Hic eſſent multa dicenda ꝺ qualitate uomitus ꝛ modo: ſed iſta alibi querantur: ubi hec materia proprius tangi debet. In propoſito tantum ſit dictum quantum ad expoſitionem textus noſtri: ꝛ eius bonam intelligentiam fuit conueniens: lego igitur litteram. Et ſi fuerit ſanguinea. ſ. materia faciens dolorem: aut cuʒ dominio ſanguinis. ſ. miſta cum dominio. ꝛc. aut cum dominio ſanguinis in toto: ut exponebatur. oportebit ut adminiſtres flobothomiam ex parte contraria ad modum tactum in queſtione. Et ſi fuerit cōis. ſ. dolor. iūcturis corporis dupliciter exponendo: ut dictum eſt: q2 uel cōis toti uel duabꝰ contrarijs iuncturis: tunc ex utriſq̧ partibꝰ ſimul ſ. expedit euacuare deinde. ſ. facta flobothomia: adminiſtra uomitum proprie quando dolor eſt in inferioribus: ꝛ hic loquitur de uomitu electiuo: ꝛ educens cauſam huius dixit. Uomitus enim magis iuuatiuus eſt ei. ſ. dolori inferioruʒ membroꝝ q̄ʒ uentris ſolutio propter cauſam dictā: ultimate hijs completis: addit deinde adminiſtra ſolutōeʒ uentris: ꝛ eſt tertiuʒ inſtrumentū in euacuantibꝰ

Deinde incipe a re forti.

Poſtq̄ʒ ſupra ī parte proxime lecta ipſe ponit canonem obſeruandum in ordine medicinaruʒ euacuantium. ſ. flobothomare uomitus ꝛ medicine ſeceſſiue. In hac parte ſpecialius ponit cañ attēdendos circha euacuationē per ſeceſſum: ꝛ poſſʒ diuidi iſta ps in tres: quoniaʒ primo ipſe ponit ordinē ſeruādū: ꝛ ſniaʒ quorūdā. tertio reuertiť declarādo ſʒ mētē ſuā. ſcḋa ibi. Et ꝺ hoībꝰ ſunt. tertia ib. Et rectiꝰ quidē ē: de prima parte dicit. Et incipe. ſ. in medicinis ſoluentibus a re forti: ſi non

probibeat priuatio maturitatis ⁊ groſſitudo materiei: q̄uis facilis ſit incolumior ⁊ gradatio conuenientior. Addit deinde ſequere cum ſolutiuis mondificantibus ſecundum gradationem.

Nota ꝙ ex hoc textu.d.A. vult inuere ꝙ in doloribus iuncturarū a principio cū volumus euacuare debemus euacuare cū medicina aliqualiť humorē eligente cuius ēt virtus vſqʒ ad iuncturas peruenire poſſit quoniaʒ cum tales morbi vt plurimū coniunganť cū magna repletione eſt indigentia a principio minorationis materie vt natura fortior reddať ſupra reſiduum quēadmoduʒ ēt facimus in magnis apoſtematibus in quibus ꝓpter multitudinem materie dubitamus ne virtus poſſit digerere materiā ab ipſo ſatis principio minoramus educendo de materia cum ferro tertia quarti de curationibus exiturarū apparētiuʒ vbi habes caſus i quibus interdum expedit euacuare de materia ipſa non digeſta ⁊ iſte eſt vnus caſus propter multitudinem eius talis autē minoratiua euacuatio nō debet fieri cum medicina abſolute debili quoniā vt infra dicet textus talis interdum mouet materiā ⁊ non educit ⁊ forte ſubtiliat humores vnde magis fluūt ad membrū leſum expedit itaqʒ ut ſit tm̄ potens vt aliqd de materia educere poſſit qꝛ etiam membra a quibus pro parte debet fieri edutio ſunt multum diſtantia quibus non coniunguntur loca vacua extrinſicus i. nō ad ea coniunguntur canalles manifeſti per quos fiat edutio materie ꝓpter etiam iſtam cauſam cōuenit medicina non leuis abſolute vt colligitur i canonibꝰ vl'ibus quarta primi ca.i.de elect quantitat medicine. Cuʒ hac tamē ſententia vult.d.A.nobis inuere ꝙ ſtante peccato in materia ſubtili vt collerica tutius exhibere poſſumus medicinam talem minoratiuā eligentē humorem vel ēt vbi materia eſſet fl'a ſubtile aqueuʒ quā qñ materia peccans fuerit ſimpliciter cruda groſſa qm̄ talis materia groſſa vt fl'atica viſcoſſa vel gipſea ñ ſic obedit euacuatōi a principio ſicut ſubtilis quoniam materia ſubtilis non eſt in totum priuata digeſtōne ſicut groſſa ymo ſatis faciliter educibilis eſt niſi eſſet ibibita ſed illa non flueret ad iuncturas: idcircho dixit textꝰ. Et incipe a re forti: ſi nō ꝓhibet priuatio maturitatis.i i diſpoſitio ad euacuationē: vt in materia frigida ⁊ groſſitudo materiei dicit tamē ſuppoſito ꝙ a principio debeamꝰ euacuare cū medcina forti: tamē facilis eſt incolumior.i.a principio euacuādo debemus eligere in gradu medicinarū fortiū ſiue a proprietate eligentiuʒ medicinā in illis debilem poſtea debemꝰ procedere addendo in fortitudine.ſ.a minus forti ad magis fortem verbigratia prio poſſumus i materia collerica exhibere Caſſiam in tanta quantitate vt eligat humorem ēt cuʒ aliquibus mirabolanis poſtea poſſumus addere in fortitudine exhibendo reubarbarum quod fortius ſoluit poſtea intendendo ꝓcedere poſſumus ad ſcamoneā ⁊c. ⁊ in frigida materia primo euacuare poſſumus cuʒ cartamo ⁊ polipodio poſtea addere ad agaricum materia facta aliqualiter digeſta poſtea magis completa digeſtione addere i gradu fortitudinis ad turbit poſtea in proceſſu magis ad colognthidā ⁊c. Aduerte tamen hic ⁊ eſt doctrina oīum in hac materia ⁊ erit textus expreſſus.d.A.infra in capitulo ſequenti ſatis ad principium qō medicine conuenientes in caſu noſtro que debent eſſe ita fortes quod atrahant a locis remotis oportet quod habeat ſtipticitatem aliquam: qua ſigillent orificia venarū ꝓhibēdo humores facta euacuatiōe minoratiua: ne alij deinceps fluāt. Ideo ibi ideʒ laudat.d.A.hermodatilos precipue: quoniā faciūt ſuccedere ſolutioni ſtipticitatē ⁊ cōfortant ⁊c. Et ita videbis obſeruatū ab eo in medicinis omnibꝰ ſuis contra multos praticantes: qui ad hoc nō aduertunt. Non eſſet tamē neganduʒ quin etiā ante talē medicinaʒ poſſit precedere criſtere lenitiuum: ⁊ notate bene iſtū modum exponendi: qꝛ de hac difficultate multi ſunt ambigui propter uaria dicta auctorū qui uidentur negare medicinas fortes ante digeſtionē materie: de hoc tamē etiam infra dicetur. Et ex his patet littera clara lege eam ſic. Et incipe a re forti.ſ.a medicinis educentibꝰ per ſeceſſum cuʒ ſtat intentio euacuationis a principio: vt ſepe fit: incipe cuʒ medicinis eligendo ſoluentibus etiā habentibus virtutem atrahendi a iuncturis.ſi nō probibeat priuatio maturitatis ⁊ groſſitudo materiei: quaſi dicat ꝙ in principio cū euacuamus tutius cum fortiori medicina euacuare poſſumꝰ i mā ſubtili q̄ȝ groſſa nʒ i groſſa ē tāta indigētia de euacuando in principio ſicut eſt in ſubtili: qꝛ nō ſic eſt apta ad fluxū ſicut illa: ⁊ ſic magis dat indutias ad digerendum addit tamē q̄uis facilis ſit icolumior: ⁊ gradatio conuenientior: quaſi dicat ꝙ euacuando a principio cum medicina forti ad modum dictum meliꝰ eſt: ſiue in ſubtili ſiue in groſſa incipere a medicinis eligentibus a debilioribꝰ in gradu fortitudinis deinde ſequere cum ſolutiuis mondificātibus ſm gradationem: quaſi dicat hoc non ſolum obſeruā dum eſt in medicinis minoratiuis. hoc eſt in principio ⁊ augumēto.ſ. procedere ſm gradationem intendendo in fortitudine verū etiaʒ in medicinis mondificātibus.ſ.in ſtatu ⁊c. hoc eſt obſeruādū.

Et de hominibus ſunt Iam ipſe ponit ſententiam quorūdā circha has medicinas ⁊ in ſententia illi nolebant vnq̄ȝ eſſe vtendum medicinis fortibus.i.eligentibꝰ ⁊ a iuncturis euacuātibus: niſi poſt materie integram digeſtioneʒ: ita ꝙ per totum proceſſum ante digeſtionem exhibebant medicinas tantum debiles.ſ.una poſt aliaʒ poſtea facta digeſtione ſigillabant.ſ.erradicādo cū medicina forti ⁊ nūq̄ȝ ante de eoꝝ numero fuit Serapio qui in capl'o curatiōis in generali dixit. Incipiamus ⁊ demus illud quod mouet quadam motione: ⁊ ſoluat cum facilitate ⁊c. poſtea addit ⁊ non oportet vt faciamus illud.i.exhibere ſolutiuū forte: niſi poſt termiationē hore.ſ. digeſtiōis materie. Idem etiam Alicbas viſus eſt ſentire.

Et eſt quod intendit lege litteram. Et de homini
bus ſunt qui deſcribunt .i. dicunt inicium cũ facili
poſt facile hoc ē i initio icipiūt euacuare cũ facili
ꝛ ſupple poſtea ſic continuant euacuando cũ alio
facili poſt facile: ꝛ ſigilant cuꝫ forti poſt matura
tionem .i. exhibent fortem medicinaꝫ erradican
tem ꝛ ſigilantem: ita ꝙ non amplius reſtet inten
tio ad euacuationem tãtũ poſt maturationem .i.
poſt completam digeſtionem.

Et rectius quidem In hac ter
tia parte ipſe
redit ad ſentẽtiã propriã ꝛ aduerſatur poſitiõi no
uiter dicte: ꝛ eſt ps declarãs dicta i pte ſupiore: ꝛ
prio ponit ordinẽ ſeruãdũ i materia ſimplici: ſcdo
in compoſita ſecũda ibi. Et ſi materia fuerit cõpo
ſita dicit igit̃ primo. Et rectius quidẽ eſt i hoc .i.
in iſta difficultate tacta ſi materia eſt ſubtilis col
lerica feſtinare euacuationem .ſ. a principio eua
cuare cum forti medicina ad modũ ſupra expoſi
tum cum videtur maturatio .i. cum pro q2 vr̃ ma
turatio ẽt in dicta mã ab ipſo principio qñ mate
ria collerica faciens talem morbuꝫ ab ipſo princi
pio vr̃ digeſta hac digeſtione que eſt ꝑparatio ad
expulſionem ex quo ē mobilis educibilis ꝛc. vel
cũ vr̃ maturatio quaſi innuat ꝙ nõ ſemper a prin
cipio poſſumus facere talem minoratiuã euacua
tionẽ ẽt in materia ſubtili pp aliquã cãm ipedimẽ
ti ad euacuationẽ ex pte materie vel alia cã ſed
quecũqꝫ ſit illa cauſa nõ videbit̃ tunc maturatio
i. ꝑparatio ad euacuationẽ hoc tñ raro euenit in
materia ſubtili ſed ſi pur ſtet itentio ad euacuatõ
nem in principio debemuſ euacuare cũ medicina
forti ad modũ dictũ ꝛ non cum facili vt dicebat
precedens poſitio prim⁹ tñ ſenſus mihi magis pla
cet pp neceſſitatem minorandi a principio in ma
teria ſubtili ꝛ eius diſpoſitionem. Ideo addit de
groſſa que aliqñ eſt indiſpoſita. Et ſi eſt groſſa
non eſt malum premitere ꝙ eam ſubtiliet ꝛ ma
turet ꝛ preparet eam ad hoc vt expellatur .i. diri
gat̃ cum medicis digeſtiuis ad parteꝫ euacuatio
nis hoc ē ad loca expulſionũ. Nota ex hoc tex
tu non aliud intendit .d. A. niſi ꝙ minus tute eua
cuamus a principio in materia groſſa q̃ꝫ in ſubti
li vt ẽt ſupra dixit ẽt tuti⁹ poſſum⁹ dimittere eua
cuationẽ in principio in materia groſſa q̃ꝫ in ſub
tili qñ in hac non ē timor de multo fluxu niſi g̊ ſit
plurima repletio non eſt maluꝫ in materia groſſa
ante euacuationẽ habilitare materiã ad euacua
tionẽ cum digeſtiuis vt dixit textus veruꝫ tñ quo
niã vtplurimũ in iſtis morbis ↄiungitur repletio.
laudarẽ ego a principio fiendam eſſe euacuatio
nem minoratiuã propter cauſam dictam ſuperi⁹
ꝛ in hoc magis aſentirem põtioni Raſis qui in
febribus fl̃aticis ꝛ mel̃icis a principio purgabat
G. S. qui vituperauit a principio in fl̃acis ꝛ ſi ve
ra eſſet ſententia Raſis cui etiam cõſentit. S. in
mel̃icis a principio eſſe euacuandũ pp multitudi
nẽ materie ut dixit. Auerois ſeptimo coll̃et cap.
ſexto vbi ponit iſtã ↄtrouerſiam multo magis hic
fieri oꝫ vbi pp multitudinẽ materie dubiũ ē ne ta
lis materia frigida ꝛ groſſa i iuncturis recipiatur
a quibus erit multum difficile erradicare. Sed ſi
materia eſſꝫ adeo groſſa ꝙ nullo modo obediret
euacuatiõi. iſto caſu dicit .d. A. nõ eſt malũ ꝑmit
tere digeſtionẽ: q2 tũc nõ erit timor. vt faciliter re
cipiatur in iuncturis. Uidetur tñ .d. A. velle ꝙ ẽt
in materia multũ groſſa ꝛ inobediẽte ad euacua
tionẽ: ꝛ ſi debeam⁹ intẽdere cũ digeſtiuis anteqũꝫ
fiat ſpecialis euacuatio: tñ debem⁹ etiã digerẽdo
aliqd euacuare de materia ꝑpria: v̄bi gratia dan
do vnã pill̃aꝫ ſatis leuẽ ante cenã vel poſt ſirupũ
ꝑ duas horas: ꝛ aliqui eã exhibent ante ſirupũ: ꝛ
poſt bibũt ſirupũ. ſed ali⁹ modus magis mihi plꝫ
Et hoc eſt ꝙ addẽdo dixit. Et tu iteri aleuia .ſ.
naturã minorãdo ꝺ materia cũ ſolutione ſubtili
in tali caſu. Et ex hoc toto textu poſſit colligi de
mente .d. A. eſſe ꝙ in tali caſu euacuatio quecũqꝫ
fiẽda ſit ſemꝑ debet eſſe cũ apropriatis ꝛ electiue
educẽtib⁹ ꝛ nõ cũ lenitiuis: vt multi iperitoruꝫ fa
ciũt qui exhibẽt in principiis caſſiaꝫ i modica q̃n
titate cũ decoctõe lenitiua: ꝛ male eis ſucedit cõ
muniter. Et notate bene iſtud qd̃ ē cõis error i
quẽ multi etiã appellati famoſi icidũt. Et ſi infra
.d. A. iubebit exhibere caſſiã ipſe intelliget ꝙ i tã
ta quãtitate exhibeatur: ꝙ ex ꝓprietate elligat ꝛ
exhibebit ipſe eã ipſa retificata cũ aliquo ↄforta
tiuo vt in cã calida cũ aqua ſolatri ꝛc. vt loco illo
uidebitis: hẽtis ſcdo ex hoc colligere ꝙ i quolibet
tali morbo etiã a pricipio eſt de materia ꝓpria ali
quid euacuãdũ: nã in ſubtili materia ē diſpoſitio
ita vt nõ ſit neceſſaria digeſtio: in groſſa auteꝫ in
qua etiã ē neceſſaria digeſtio: dixit ꝙ cuꝫ digerit̃
iteri aleuia cuꝫ ſolutione ſubtili ꝛc. Et nõ ꝙ ñ
dicit aleuia cuꝫ facili .i. medicina: ſꝫ dicit cũ ſolu
tiõe ſubtili .i. cũ medicia debiliter ſoluẽte .i. a ꝓpri
etate educẽte ſꝫ debiliter: ꝛ appellabit̃ medicina
fortis debilis: lege lr̃aꝫ ſic. Et recti⁹ quidẽ eſt: ſi
materia eſt ſubtilis colerica feſtinare .i. a pricipio
euacuare cũ .i. q2 videtur maturatio: ꝛ ſi eſt groſ
ſa nõ eſt malũ ꝛc. hoc eſt digerere: ſꝫ iteri digerẽ
do aleuia cum ſolutiõe ſubtili: vel ſic clari⁹: ſi eſt
groſſa aleuia cũ ſubtili ſolutiõe: hoc eſt a pricipio
ſꝫ iteriꝫ nõ eſt malum aliqd digerere .i. euacuan
do digerere ꝛ digerendo euacuare. Cõſequẽter
ponit ordinẽ ſeruandũ in ↄpoſita materia poſtq̃ꝫ
poſuit ordinẽ in ſimplici ꝛ groſſa: ꝑ ſe dicit igitur.
Et eſt lr̃a clara quodãmodo cõtinuãdo. Et ſi ma
teria fuerit cõpoſita fac vt ſolutiuũ ꝛ epl̃ꝫ ſint cõ
poſita .i. in eis diuerſa itegrãtia hñtia virtutes ad
diuerſas materias: q2 .ſ. in ſolutio ſit materia elle
ctiua colere ꝛ flegmatis ꝛ addit licet tamẽ meli⁹
ſit ut blande tractetur a principio. Nota q2 ſu
pra dictuꝫ eſt ꝙ in materia ſubtili a principio poſ
ſumus euacuare: etiã in groſſa debemus cũ apro
priatis aleuiare: in cõpoſita igitur debemus a pri
cipio euacuare ut ergo non contingat error: ꝛ ne
ſimus nimis audaces in ſoluendo cum medicina
forti nimis a principio: dixit melius eſſe vt blande
tractetur in principio .ſ. ſubtiliter ſoluendo: ꝛ non
nimis laborioſe: hoc eſt quod intendit lege lr̃am.

Et non fiat flobothomia.

Poſtquã poſuit canoñ reſpicientes mõuz fiende euacuationis poſitiuos ꝛ firmatiuos ɔñter ipſe ponit dictos canones negant ꝛ diuiditur ps in duas quoniã primo ponit can. circa flobothomiã ſcõo circa euacuat ſcõa ibi. Et ſimiliter non fiat ꝛc. De prima igitur parte dicit. Et non fiat flobothomia ꝛ aducens rõnem ſui dicti dicit ꝛ ẽ textus cõmuniter allegatus ꝛ huic ſilis ẽt ponebaᷓ quarta primi ca. de flobothomia apud principiũ ca. Flobothomia. n. acreſcere facit humores ꝛ facit eos currere in corpus. Et non extrahit illud qḋ neceſſe eſt vt extrahaᷓ. Pro intellectu huius partis eſt itelligendũ. Qꝛ lꝫ iſta ps ſit ſignata ſpecialis ꝛ ita ſit ſcõum modũ aſſignatũ tamen hec pars continuationẽ hꝫ cum precedenti vbi erat ſermo de materia compoſita ex ſubtili ꝛ groſſa vt ex collera ꝛ fl'ate que eſt cã frequent ɔtingẽs ymo vtplurimũ contingẽs vt ſupra dicebaᷓ. Eſt ergo ſenſus lr̃e quod in tali materia cõpoſita nõ fiat flobothomia aducendo rões poſitas in textu qm̃ acreſcere facit humores ꝛc. Et igiᷓ ſecũdo eſt aduerteñ quod indicatõne ſumpta a tali materia ꝑ euacuatione nõ competit flobo. quoniã flobo. reſpicit precipue peccatũ i ſanguie i quanto vel i quali qñ igiᷓ in caſu talis materie compoſite ex collera ꝛ fl'ate que non eſt ꝑ fl'omiam cõuenienter educibilis fieret fl'omia ſeqrerent nocumenta que ponũtur infra primo qꝛ ad fl'omiam ſequiᷓ motus in tota maſſa humorali ꝛ ideo fit ɔmotio ꝛ ꝑmiſtio humorũ malorũ cũ ſanguine laudabili ꝛ ſic acreſcere humores facit illaudabiles ꝛ hoc intelligit per hoc qḋ dicit acreſcere facit hũores qꝛ ſanguinem laudabileꝫ cõuertit ad illaudabilem per miſtionẽ cum malis humoribus ꝛ ꝑꝑ eandẽ radicẽ qꝛ comouẽdo humores qꝛ ẽt motus ſubtiliat hũores ꝛ hilitat ad fluxũ ꝛ ſic facit eos currere in corpus ꝛ ɔñr ad mẽbrũ leſum ꝛ ex eodem fundamẽto cũ talis materia non ſit bñ educibilis ꝑ fl'omiã ſed ꝑ fl'omiã educaᷓ ſanguis non peccans vt ſupponitur ſequitur quod dicit textus ſcilicet quod non extrahit illud quod neceſſe eſt vt extrahatur ſed ſupple malus humor remanebit ſaltẽ ſecũdum magnã partem ꝛ bonuſ euacuabiᷓ. Nota tamẽ ꝙ vbi materia peccans eſſet ꝑ flobothomiã educibilis vt ɔtigit ſi materia eſſet ſanguinea. i. principale peccatum ſit in ſanguine tũc flobothomia eſt melius remediũ quod fieri poſſit ꝛ ꝑ eaꝫ tantuꝫ ſepe curati ſunt egri vt. d. S. i de flobothomia ꝛ Raſis in ſuo de iuncturis vbi ponit pulcrũ exẽplũ de vna Muliere nos videaᷓ ꝛ in iſto cãu quãto citius fit a principio meliꝰ eſt vbi ẽt materia peccans eſſet miſta ſanguini. ꝛ in toto eſſet dñiũ ſanguinis ꝛ timeremus ne in ſanguine acqratur ebulitio ꝛc. tunc deberemus ẽt a principio flobothomare vt ſupra de hoc dictũ eſt. Sed ſi alius humor a ſanguine peccauerit ſimul cum eo ita tñ ꝙ dñium ſit illius humoris ſupra ſanguineꝫ dicunt quidã ꝛ bñ nõ incipimus a flobothõia propter textũ noſtrũ qm̃ ſubtiliat ꝛc. Sed primo debemus euacuare illum humorẽ vel illos ſi fuerint plures dominãtes poſtea fl'obõare ſi expedit hoc tñ intelligatur ſi ille humor peccauerit i quali ꝛ nõ in quãto quoniã ſi peccauerit in qũto cũ ſanguine maxie ſi eius quantitas nõ multũ dominãs fuerit in ſanguine tunc a flobothomia incipieñ. Et hanc ſententiã poſuit. R. de iuncturis cum dixit Si mã fuerit ſcõum proportionẽ humorũ in corpore ꝛ non appet victoria multa aliquorũ nec in colore nec in tactu tunc ſcias ꝙ dolor ẽ ex plenitudine ꝛ tunc icipe curã cõminutõe ſanguis ꝛc. Et de his potes recurrere ad ea q̃ dicũᷓ quarta primi ca. quarto ſatis ad principiũ. lege lr̃aꝫ cõtinuãdo cũ mã miſta qꝛ clara ẽ vt pꝫ ex modo expoſito. Et non ſolum verificatur textus in materia cõpoſita ſed in oi materia nõ educibili ɔuenienter ꝑ flobothomiam ſiue ſit fl'a ſiue melancolia ſiue vẽroſitas ꝑꝑ eadem nocumenta bene notate.

Et ſimiliter non fiat Nunc conſequenter ipſe ponit canon. principaliter negatiuos circa ſolutionem fiendã ꝛ poſſet diuidi pars in quattuor ſecunduꝫ quattuor ſpeciales canoñ quos ponit ſecunda ibi. Cum autem declinare ibi tertia. Et attende criſes: ibi. 4. Et ſi poſſibile eſt de prima igitur parte dicit. Et ſimiliter non fiat euacuatio. ſ. fortẽ erradicatiua. ſ. in principio maxie in mã miſta: ſicut ẽt ſupra dicebaᷓ de flobotomia quoniã eadẽ fere ſequereᷓ nocumẽta que etiã ſupra dicebatur de fl'omia: quoniã cũ talis materia ſit a principio nõ obediẽs euacuationi: fiet igitur in ea magna agitatio ꝛ cõmotio: ꝛ ſic ꝑmiſcebitur iuuatiuũ cũ nocitiuo: ꝛ ex cõſequẽti acreſcere facit humores malos: qꝛ etiã ex agitando humores facit eos fluxibiles: facit eos cõſequẽter currere i mẽbra leſa nota tamẽ ꝙ maiꝰ nocumẽtũ ſeqtur cũ fit fl'omia i tali materia q̃ qñ fit euacuatio ẽt fortis incõueniẽs. Et ratio eſt: quoniã ꝑ fl'omiam in caſu noſtro plus euacuatur de eo qḋ non eſt dignũ euacuari ꝛ minꝰ de eo qḋ deberet euacuari: q̃ per farmatiã. Naꝫ ꝑ talẽ eligẽdo euacuationẽ ꝛ ſi euacueᷓ etiã de iuuatiuo: plus tñ de nocitiuo euacuatur quoniã illud eligit: ꝛ nõ ſic iuuatiuuꝫ. Peccatũ ergo in farmacia nimis forti quantũ ad euacuare iuuatiuũ videtur eſſe ꝑ accidẽs: ꝑ quãto euacuatur ſimul cũ nocitiuo: quoniã ꝑpter indigeſtionẽ nõ ẽ ab eo ſepatũ. Peccatũ vero fl'omie in caſu noſtro in euacuãdo iuuatiuũ uidetur eſſe ꝑ ſe, ꝑ quãto flobotomia ꝑ ſe euacuat ſanguineꝫ q̃ in cãu nõ ɔꝫ euacuari: cũ hoc tñ ſtat ꝙ a principio in tali materia poſſit ꝛ debeat fieri euacuatio minoratiua eligendo: quoniaꝫ ꝛ ſi aliquale ſequatur nocumentũ: ꝛ ſic operatio aliquomodo videatur irregularis: tamẽ ꝑpter cauſas ſupradictas meliꝰ eſt eam facere q̃ non facere tamen ne credat me dicꝰ ꝙ ex quo poteſt fieri euacuatio minoratiua ꝙ ꝑꝑ hoc non debeat fieri continua digeſtio i materia vſqꝫ dum ſit complete digeſta ꝛ tunc tantã ɔducat erradicatiua dixit. Et aſſidueᷓ aqua ordei

ſ.in materia ſubtili: vł aliud digerēs appropriatū
ſ.ſirupus roſatus vel ſirupus de granatis vel ali⁹
vſq₃quo appeat maturatio: ⁊ tūc ſupple fiat eua
cuatio erradicatiua. Et ſicut exēplificatū ē ī ma
teria ſubtili: ita correſpōdente₃ intelligat̄ in groſ
ſa cū ſuis apropriatis. Sed ne ex mente ecidat
medici ꝙ aliquādo ante digeſtionē ꝯuenit euacu
atio: vt ſepe dictu₃ eſt. addit. Si autem repletio
exigit ut fiat expulſio. ſ. minoratiua a pꝛicipio pp
cām ſepe dictā: ad inſinuādu₃ ꝙ nō fiat cū multū
foꝛtibus: ſ₃ ꝼm gradus in foꝛtitudine incipiēdo a
debilioꝛi dixit: ꝙ tūc fiat cu₃ eo qđ facit aſſellare
ſemel aut bis ex eis que bibunt̄: ſicut aqua endi
uie ⁊ ſolatri cū caſſia fiſt. ⁊ criſterib⁹: ⁊ ſunt recti
oꝛa. i. ꝯueniētioꝛa. Nota ex hoc textu nō debetis
colligere ꝙ cum fienda eſt euacuatio a pꝛincipio
ꝙ debeat fieri cum lenitiuis: quoniā oppoſitu₃ eſt
ſupꝛa declaratū: imo debet fieri cum apꝛopꝛiate
eligentib⁹ debilit̄ tamē ſoluētibus: ut ſupꝛa dictū
eſt. Et ſi tu dicas uidetur qđ cu₃ lenietib⁹ tātū
debeat fieri talis euacuatio: quoniā dixit debere
fieri cum eo: qđ aſſellare facit ſemel ⁊c. ⁊ hoc cō
uenienti⁹ faciunt leniētia. Ite₃ expꝛeſſe dixit exē
plificādo de aqua endiuie cu₃ caſſia fiſt. quod ui
detur eſſe lenitiuū. Itē dixit qđ criſteria ſunt re
ctioꝛa: ſed criſteria uident̄ aſſellare facere leniē
do: igitur apparet qđ euacuatio fienda ſit cum le
nitiuis. Dicatur ut ſupꝛa qđ talis euacuatio fiē
da eſt cum apꝛopꝛiatis: cu₃ quibus etiā aliqua cō
iungatur cōfoꝛtatio: ne facta in materia agitatōe
plus ſequat̄ nocumētū pp fluere materias ad iun
cturas: q₃ ſit iuuamētu₃ ex uirtutis exoneratione
ſiue p leniētia: ſiue p aliter euacuātia in quibus
non ſit ꝯfortatio. Ideo cu₃ caſſia appoſuit aquā
endiuie ⁊ ſolatri ⁊ ī iſta eſt uirtus ꝯfortatiua ual
de imo ꝯſtrictiua ut ſcđo cañ cap. pꝛopꝛio ⁊ ad. d
A. prio qui iuſſit fieri debere euacuatōm cu₃ eis
que aſſellare faciunt ſemel aut bis de materia p
pria ⁊ nō de materiebus cōibus ſicut faciunt me
dicine lenitiue. Et cū replicas ꝙ ipe exēplificañ.
dixit de caſſia fiſt̄ dico qđ uoluit eā eſſe tāte quā
titatis qđ exoluendo educat ⁊ a pꝛopꝛietate ⁊ nō
leniendo tantū ſed de hac exemplificauit ut inue
ret nobis euacuationē talem eſſe fiendā cū ſoluē
tibus ſubtiliter. i. debiliter ut. ſ̄. dicebatur ⁊ non
cū foꝛtibus ⁊ in pꝛoceſſu cū foꝛtioꝛibus. Ad il
lud de criſteri dicit. qđ ipſe uoluit qđ i criſteri ſit
ēt aliqđ apꝛopꝛiate ſoluēs ⁊ qđ ſunt rectioꝛa. i.
minus tumoroſſa qm̄ minus ē aptū ſequi nocumē
tum p criſtere euacuans eligendo q₃ p medicinā
ſilem p ſuperius datā quoniā p criſtere minoꝛ fie
ret in toto agitatio ⁊ breuior anguſtia quoniam
materie trahentur ad inteſtina ⁊ nō ad ſtomacū
⁊ ſic ſunt rectiora ſi ēt fierent criſteria lenitiua tā
tum non eſſent nociua ſicut medicine ſumpte per
ſuperius ⁊c. Et nota bene expoſitionē iſtā qꝛ cre
do ꝙ iſte textus ſuperficialiter intellectus duxe
rit multos ad errorē lege totā lr̄am qr̄ clara eſt.

Cum autem declinare in.

Nunc ponit ſcđm cañ negatiuū ſumptū in me
dicinis aducentibus ex pte materie cum deoꝛſum
mouentur ⁊ breuiter dicit. Cum aūt declinare in
cipit tunc non declines ⁊ euacua quoniā foꝛtaſſe
mouebit humores a locis ſuis ad egritudinem. i.
ad locum egritudinis. Nota ꝙ iſte textus patitur
multiplicē expoſitionē una eſt qđ cum declinare
incepit. ſ. egritudo quoniā. ſ. eſt facta digeſtio in
materie ⁊ pꝛo pte euacuando tunc nō declines. ſ.
in euacuando. i. nō minores ſupple tātū ⁊ euacua
. i. ymo tunc euacua. ſ. eꝛradicatiue quoniā ſi ſup
ple euacuabis ⁊ declines in euacuatione. i. nō cō
plete euacues. foꝛtaſſe mouebit talis euacuatio
humores a locis ſuis ad egritudinem qr fiet agi
tatio ⁊ nō eradicatio iđ non declines ab euacua
tione eradicatiua ex quo materia ē obediens ne
ſequatur illud nocumentū. Iſte intellectus eſt ſa
tis peregrinus ⁊ ſubtilis ſed credo qđ nō ſit de mē
te. d. A. Alius igitur ſenſus ē ut lr̄a introduce
batur talis. Cum declinare incepit. i. in pꝛincipio
moꝛbi cum doloꝛ uel materia declinat. i. deoꝛſu₃
mouetur uel in inferioꝛibus incepit manifeſtari
tunc non declines. i. ſuppoſito qđ debeas euacua
re tunc nō declines. i. non euacua p inferius v̄bi
gr̄a in podagra ⁊ euacua. ſ₃ p partē oppoſita₃. ſ.
p flobothomiā brachij in materia calida uel per
uomitū ad diuerſum quoniā ſi euacuabis declinā
do foꝛtaſſe mouebit humoꝛes talis euacuatio a
locis ſuis ad egritudinem qꝛ egritudo eſt in infe
rioꝛibus. Et ſic materia deoꝛſum mota faciliter
ad locū defluet egritudinis. Si igitur in podagra
facta euacuatione diuerſiua p oppoſitu₃ ſit neceſ
ſaria euacuatio ite₃ p inferius debebit fieri cum
cautella ⁊ arte cum medicinis que poſt q₃ ſoluūt
etiā meatus ꝯſtꝛingendo ſigillent ut ēt ſupra dice
batur. Et ſi cum hoc illo cañ ēt apponātur ſupra
crura aliqua ſtipticantia uias claudentia nō erit
in artificiale ymo utile multum ⁊ conueniens.
uel tertio ſic cū declinare incipit. ſ. materia ad lo
cum egritudinis qꝛ. ſ. agitata a leui farmaco tūc
non declines. i. ad dictam lenem euacuationē qr̄
non debes pꝛoſequi ſic euacuando ſed euacua cū
foꝛti quoniam ⁊c. uel quarto ſic cum declinare in
cipit apoſtema uel inflatio loci dolentis. ⁊ hoc
ſine euacuatione pꝛecedente debita tunc nō decli
nes. ſ. deſiſtas ab euacuat̄ quonia₃ deſiſtendo ⁊c.
mouebit. ſ. nā humoꝛes ⁊c. ⁊ hunc cañ diligenter
notate maxime declaratū ꝼm. ſ. ꝼm modū exponē
di magis tm̄ placet ſecundus mod⁹ ſ₃ ſecundū ulti
mum modum magis uidetur littera continuari.

Et attende criſes.

Poſt q₃ ſupra declarauit quan
do ſit fienda euacuatio ex parte materie iam po
nit cañ in euacuatione ex parte quorūdā dierum
in quibus non debet fieri Ipſe igitur ponit unu₃
canonē qui ⁊ ſi uideatur affirmatiuus tamen i eo
continetur in uirtute cañ ⁊ negatiuus dixit ⁊ attē
de criſſes ⁊ que ſit in die quarto. vij. ⁊. xi. Et ad
dit ⁊ hora criſis melioꝛ eis ē. xiiij. Intelligeñ qđ
d. A. ex hoc textu non aliud itendit niſi qđ atten

dentibus nobis ad iſtos dies creticos non ꝯmitti
mus errorem quem faciliter ꝯmitteremus. niſi at
tendamus ad dictos dies in ope qꝛ in talibus die
bus plerūqꝫ fiunt criſes ⁊ euacuationes. Jdeo in
talibus diebus non debemus euacuare neqꝫ aliiſ
prouocationibus uti ⁊ ē ſententia affo. 20. prime
particule. Ea quoꝝ criſis fit ⁊c. hec eſt igitur
ꝯcluſio quam intendit qꝺ debet medicus attende
re hos dies ⁊ in illis non debet euacuare neqꝫ ali
quid nouum facere ⁊ ſic caſ̃ iſte negatiuus ī uer
bis. d. A. includitur ut ſupra dicebatur ratio aūt
huius qꝺ non ſit mouendum in talibus diebus ſu
mitur ab eodem ſcꝺa quarti tractatu ſcꝺo capi.
10. ad principium capit. dicit ſic. Et oportet in
die criſiis ut regatur eger regimine proprio non
ergo moueatur omnino cum medicina. fortaſſe
enim adiuuabit natura ȝ ad euacuationē. ſ. dicta
medicina ſi exhiberetur qꝛ ſuperfluet uehemen
ter. ſ. natura in euacuando ⁊ fortaſſe faciet ei cō
trarietatem in parte ſua. i. impediet naturam ab
euacuatione a uia per quam intēdit natura eua
cuare. qꝛ pariet dolorem non criſſim. ⁊ non fiet
euacuatio. i. debita ⁊ conueniens ⁊ hoc erit quo
niam forte natura intendit facere criſſim: ⁊ non
fiet euacuatio. ſ. debita ⁊ conueniens ⁊ hoc erit
quoniam forte natura intendit facere criſſim ⁊c.
per ſudorem ⁊ ſi tu dederis medicinam ſolutiuaȝ
trahendo materiam ad ſtomacum ⁊ inteſtīa mo
uetur materia ad diuerſum ⁊ ſic fiet nature īpedi
mentum ⁊ ſic appellabitur medicus non nature
miniſter ſed inimicus ut dixit. G. in prima de cre
ticis diebus. Secundo nota qꝺ licet in qualibꝫ
die poſſit fieri criſſis per accomodationē tamen ī
certo numero dieꝝ ut multum fiunt criſſes bo
ne ⁊ laudabiles ⁊ huiuſmodi ſunt in acutis dies
ſcripti ab. d. A. in lr̄a ut. 4. 7. iſ̃. ut omnes tradūt
medici ⁊ aſtrologi. Cauſam aūt integram ho
rum dierum creticorum quoniā non eſt preſentis
propoſiti requirere late a. G. primo ſcꝺo ⁊ tertio
de diebus creticis ⁊ ab domino Auicen. ſecunda
quarti tractatu ſecundo capitu. ſcꝺo precipue.

Cauſa tamen cōmuniter aſſignata eſt quoniā
per motum lune in dictis diebus acquiritur quidā
aſpectus ad illum punctum ȝodiaci in quo erat
luna tempore inuaſionis egritudinis. per quem
aſpectum aut uirtus confortatur: aut morbus ut
in ſextili ⁊ trino qui ſunt aſpectus amicitie inte
gre uel medie ⁊ in quarto ⁊ aſpectu oppoſitionis
qui ſunt aſpectus inimicitie medie uel integre.
Sed ſiue uirtus ſiue morbus fortificentur. tunc
pugna inſurgit nature contra morbum ⁊ econtra.
Et per hanc pugnam ſi natura fuerit dominans
ſupra materiam fiet criſſis ad bonum ⁊ ſi fuerit
ſubdominans fiet criſſis ad malum. Hic poſ
ſent multa dici ⁊ uaria curioſe ſed iſta ſufficiant
ad littere expoſitionem. Si tamen prius uiſum
fuerit in ueritate illius uerbi quod dicit dominus
Auic. ſcilicet quod hora criſſis melior eis eſt. 14.

Nam quod hoc non ſit uerum patet per hoc.
quia ſeptima dies fortior eſt ad creticandum q̄ꝫ
decimaquarta quoniaȝ de mente. y. quarta affo.
illo anffo. que imparibus iudicātur diebus diſcre
ta ſunt etiam amica conuerſioni colligitur quod
impares dies ſunt meliores ad criſſim cum igitur
quartadecima ſit par ⁊ ſeptima impar uidetur ꝙ
melior ſit ſeptima q̄ꝫ quartadecima ⁊ licet Gal.
in cōmento dixerit illum affor. non fuiſſe. y. Jteꝫ
etiam ipſe Gal. eadem particula cōmento. 36. il
lius affo. Sudores febrizantibus ⁊c. magis lau
dauit criſſes in imparibus q̄ꝫ paribus. precipue
quia parociſmi acutorum ut collericarum. maxi
me fiunt in imparibus cum criſſes fiant hora ma
ioris afflictionis ſecunda quarti ſequitur ⁊c. pro
hac parte etiam facit ratio criſſis que ſupra dic
ta eſt que maior uidetur contingi in ſeptīo q̄ꝫ in
quartodecimo. quoniam in ſeptimo uidetur eſſe
maior repugnantia q̄ꝫ in quartodecimo ubi autē
maior eſt repugnantia ⁊ contrarietas ibidem ma
ior intercedit pugna ⁊ conſequenter maior ⁊ per
fectior criſſis quod autem in ſeptimo maior ſit cō
trarietas q̄ꝫ in quartodecimo patet per hoc nam
cum ſigna ſint oppoſita ⁊ quodlibet habet duas
qualitates ſicut elementa ⁊ luna in ſeptimo ſemꝑ
ſit in ſigno oppoſito in duabus qualitatibus. uel
ſaltem in actiuis illi ſigno in quo erat luna quan
do incipit egritudo non ſic autem contingit cum
luna uenit ad oppoſitum in quartodecimo. quo
niam ⁊ ſi tunc luna fiet in ſigno oppoſito quo ad
ſitum non tamen in ſigno oppoſito quo ad formā
ſaltem tantum quātū eſt cū ē in q̄dratiua ī ſeptīo
quoniā ī. xiiii. uel ī oppoſitōe oppō ē tātū ī paſſiuiſ
q̄litatibus ſignoꝝ ⁊ cū ē in q̄dratura in ſeptimo
quoniam in. xiiij. eſt oppoſitio vel in utriſqꝫ qua
litatibus uel ſaltem in actiuis maior autem ē cō
trarietas que eſt actiuarum q̄ꝫ paſſiuarum igiꝰ
⁊c. Exempli gratia ſi egritudo alicuius incipit
luna exeñte in ariete in ſeptima die erit ī cancro
in ſimili gradu ſi erat in principio erit in principio
oppoſiti ſi in medio. in medio cancri ⁊ in his ut pa
tet eſt oppoſitio in ambabus qualitatibus cum
aries ſit calidus ⁊ ſicus ⁊ cancer frigidus ⁊ humi
dus ⁊ ſi in primo die fuit in cancro in ſeptima erit
libra inter que ſigna licet non ſit oppoſitio ī vtra
que qualitate eſt ſaltem oppoſitio in actiuis ut
patet. Cum tamen luna in principio egritudinis
fuit in ariete ⁊ oppoſitione in. xiiij. erit in libra
que cum ſit ſignum calidum ⁊ humidum non cō
trariatur in actiuis ſed in paſſiuis tantum ⁊ non
in actiuis ⁊ ita erit de alijs ſi conſiderabis ut de
ſcorpione ⁊ tauro ⁊c. ⁊ ſic pꝫ ꝙ. vij. dies vr̄ eē for
tior quo ad criſſim q̄ꝫ. xiiij. Jn opp. tñ huꝰ eſt
textꝰ nr̄ cū dixit: Et hora criſſis melior eis ē. xiiij.
ꝑ hac ēt pte eſt ſnīa cuiuſdā Fa. 4. tractatu Fo. c.
3. cū dixit. Et dies. xiiij. ē dies fortis valde ⁊ ō for
titudīe eiꝰ ē ꝙ nō iuenitꝰ dies cui nō ꝓportioneꝰ
xiiij. q ſit ultimꝰ in fortitudine ī indicijs criſſis ⁊ ſa
lute eiꝰ nedū a ꝯplemēto eiꝰ. Facit ēt ꝑ hoc qꝛ
mā ē magis digeſta in. xiiij. q̄ꝫ. vij. ⁊ ſic eiꝰ hilior
ſit expulſio cū in eā longiori tpe egerit uirtꝰ nālis
digerēdo ⁊c. Pro diciſſione huiꝰ q̄ōnis breuiter

ſtringētis materiā ponatur hec diſtinctio ꝙ una
dies pōt dici alia magis cretica dupliciter uno mo
do qꝛ in ea plur̄ criſſes ↄtingāt alio mō qꝛ i ea ue
hemētiores ⁊ acutiores fiant criſſes. Et ſm h
ponātur due breues ↄcluſiones pria ē iſta ſumēdo
diē eſſe magis creticā alia ſo mō qꝛ i ea fortiores
⁊ acutiores fiant cꝛiſſes ſic dico ꝙ .vij. ē magis cꝛe
tica q̄ȝ .xiiij. qm̄ morbi criſſi terminabiles in .vij.
ſunt morbi ꝑacuti quoꝝ materia ē calidior ſubti
lior ⁊ mobilior q̄ȝ ſit materia morboꝝ terminabi
liū ꝑ criſſim in .xiiij. igitur a tali materia eſt apta
uirtꝰ magis iritari ad pugnā ⁊ ꝑ ↄñs natura maio
ri conatu mouebitur ↄtra materiā ⁊ ꝑ ↄñs deriuā
do materiā ad loca expulſionū ⁊ tādē eam cretice
euacuādo accidētia fient ſenioꝛa ⁊ ex ↄñti criſſes
erunt acutiores ⁊ fortiores ⁊ ad hāc ↄclu. ꝓbādā
optie facit arg. aductuȝ āte oppo. qꝛ i vii. i pria ſe
q̄dre luna ↄiūgitur i aſpectu magis ↄ̄rio quātū ad
q̄litates q̄ȝ cū ē in .xiiij. ⁊ ſenſum huiꝰ ↄcluſionis ſo
nāt oēs auctoritates diceñ .vii. magis creticā: Se
cunda ↄcluſio ē tal' ſumēdo unā diē alia ēē magis
creticā qꝛ i ea plures criſſes ↄtingāt ſic dico quod
.xiiii. ē magis cretica q̄ȝ .vii. ⁊ iſtū ſenſuȝ ↄcluſiōis
itellexit .d. A. loco allegato ſa q̄rti ⁊ rōne declara
tur qm̄ modice materie furioſe repiūtur q̄ ſint in
vii. ꝑ criſſim termiabiles ⁊ multo plur̄ repiuntur
q̄ ſunt i q̄litatibus medieine int̄ uehemēt̄ calidas
⁊ frigidas ⁊ tales ſunt ꝑ criſſiȝ in .xiiii. termiabiles
⁊ nō i .vii. imo ēt magis q̄ȝ i alia cretica poſterioꝛi
igitur ⁊c. nona clara ⁊ aſſumptū ē .y. pria ꝑticula.
affo. illo affo. digeſta meditari ⁊c. in fine ubi dixit
ꝙ multe materie ſunt nō furioſſe ꝙ ēt multo plur̄
repiantur materie medie īter calidas ⁊ frigidas q̄ȝ
extremalit̄ frigide uel calide maxie ꝑ criſſim ter
minabiles pȝ de frigidis qꝛ tales ut multū nō ſunt
criſſi terminabiles de mente .d. A. loco allegato:
qꝛ ēt corpora calida ut ſepe hoc nr̄o tp̄re utuntur
crapulis ⁊ cohitu⁊ ſepe otio vñ ꝑ idigeſtionē ifrigi
dantur humores ⁊ ſic utplurimū multiplicātur. hu
mores medie nature q̄ i vii. non ſunt digeſti ⁊ in
.xiiii. aūt potīt ipoꝝ eſſe ꝑfecta digeſtio ⁊ ſic tunc
ipoꝝ fiet criſſis ↄueniens ⁊ ꝑfecta ⁊ nō ante neqȝ
ut multū in dictis materiebꝰ taꝛdatur ad creticādū
quoniā i illa die ꝓpter aſpectū oppoſitōis q̄ ē uere
inimicitie fit pugna ex ↄñti fit criſſis ⁊ quoniā egꝛi
tudines iuncturaꝝ utplurimū pendent a materia
nō ualde acuta ymo a materia miſta ex collera
⁊ fl'ate ut in cal'o cāꝝ dictū ē. Jō iſte materie cuȝ
ꝑ criſſim terminātur maxime in .xiiii. die termiant̄
⁊ ſic ſunt apte terminari ⁊ ad iſtū ſenſuȝ dixit tex
tus nr̄ ⁊ hora criſſis melior eis. i. dies ad criſſiȝ cō
uenientior i materiebꝰ facieñ dolorē iuncturaruȝ
eſt .xiiij. ⁊c. ⁊ ſic pȝ expoſitio lr̄e totius cū hac ſcd̄a
ↄcluſione. Et ad arg. primū factū ↄ̄ ↄcluſioneȝ qꝛ
dies ipes uidentur melioꝛes ad creticādū q̄ȝ pares
⁊c. Reſpondet .d. A. ſa q̄rti loco allegato dicēs
ꝙ ipes qdē fortiores ſunt in criſſibꝰ ſcd̄m plurimū
⁊ in plurimo numero quaſi dicat ꝙ plur̄ ſunt dies
ipares i q̄bus utplurimū fiunt criſſes q̄ȝ pares cuȝ
quo tñ ſtat ꝙ ↄparādo .xiiij. ad quālibet aliaȝ dieȝ
ꝙ plures fiunt in ea criſſes q̄ȝ in alia uel dicit con
cedendo ꝙ dies impar quātum eſt ex ꝑte materie
cꝛiſſi termiabilis q̄ utplurimū eſt acuta colleꝛa cō
ueniētioꝛ ē ad criſſim q̄ȝ dies par qꝛ criſſes fiunt i
uehemētia accidentiū modo in dictis mateꝛiebus
uehemētiora fiunt accidētia i iparibus quoniam i
illis fiunt parociſmi uel excreſcētie ⁊ non ſic i pa
ribus ſi tñ ↄſideretur aſpectꝰ cū ꝓparatione ſimul
materie dico ꝙ certa dies par ut .xiiii. ē magis cꝛe
tica ad hunc ſenſum ut in ea plures ↄtingūt criſ
ſes q̄ȝ in alia die ipari ⁊ hoc ē qꝛ materie pluꝛes re
periūtur terminabiles ↄueniēter in .xiiii. q̄ȝ in vii.
ut q̄ ſunt nature medie i q̄litatibus ut dictum ē ⁊
huiuſmodi ſunt materie facieñ utplurimum moꝛ
bos iuncturaꝝ de morbis aūt tertianarū non ſic ē
dicendū quoniā in illis ꝓpter mōm ꝑiodicandi ul'
manifeſte ſiue imanifeſte exerceſſendi de tertio i
tertiū magis fiūt criſſes in xi, q̄ȝ in .xiiii. quoniam
in talibus plus facit ad creticādū motus propꝛius
materie q̄ȝ aſpectꝰ ⁊ cū hoc ſtat qō .xiiii. ſit foꝛtior
ad ſenſum ſupra allegatū ⁊ ad iſtuȝ intellectuȝ di
xit .d. A. cap. ſ. allegato parum ante teſtum ſupꝛa
allegatum de foꝛtitudine diei .xiiii. in creticando
⁊ notate textum. Et dies xi. non eſt in uirtute
.xiiii. uerum tñ in egritudinibus in quibus perociſ
mi earum incipiunt in ipibus ut tertiana ē fortis
ualde ⁊ fortioꝛ q̄rtodecimo. Jnnuens ꝙ i tertianis
plures fiunt criſſes in xi. q̄ȝ xiiii. ⁊ notate. Et ſic
breuiter ſatiſfactum ē ad difficultatē de fortitudi
ne dieruȝ criſſis ⁊ hoc ſufficiat quātum ad decla
ratōm textus nr̄i lege igitur litteram. Et attēde
criſſes. i. dies in q̄bꝰ ð eoruȝ numero ē ut in eis ꝑꝑ
aſpectꝰ ꝑcipue lune fiāt criſſes. ſ. ad hoc: ut cum
cautella operis in dictis diebꝰ ꝑꝑ cām aſſignatā ⁊
enumerās quos dies dixit. Et q̄ fit. i. eſt apta fieri
in .iiij. vij. ⁊ .xi. poſtea cōparando dies creticos in
foꝛtitudie dixit. Et hoꝛa criſſis melioꝛ eis ē .xiiij.
ad modum expoſitum.

Et ſi poſſibile Nunc ipſe ponit .iiii.
cañ negatiuuȝ etiā re
ſpicieñ euacuationē: ⁊ quoniā i canone ipſe facit
mentionē de embꝛocis. Jpſe ſcd̄o ↄñter ponit
canonē ſpialeȝ in epitiatibꝰ q̄ cū embꝛocis multū
cōueniūt. Eſt tamē cōis etiā ad q̄cūqȝ localia ap
plicañ ſcd̄a ibi. Epitimata nō calida ⁊c. de prima
ꝑte dixit. Et ſi poſſibile eſt ut ceſſes ab euacuatio
ne uſqȝ ad maturatōm. ſ. qꝛ eſſet modicum ð ma
teria qꝛ corpus eſſet uelud purum ⁊ ſis ↄtentꝰ em
bꝛocis. i. ut tibi ſufficiant embroce cum aqua fri
gida ⁊ calida ⁊ tepida ſcd̄m canones ꝑdictos i ca
pitulo embꝛocarum fac ⁊ addit. Et incipe ab aq̄
frigida. Nota qō ubi iſta ſufficiant ↄueniens
eſt ceſſare in pꝛincipio de euacuatione quoniā lȝ
talis euacuatio in pꝛincipio facta utplurimuȝ ſit
neceſſaꝛia ꝓpter cās ſepe dictas. tamē qꝛ ut ſup
ponitur dicta materia in principio eſt indigeſta
ſemper ipſius euacuatio in pꝛincipio facta eſt ir
regularis: ⁊ cum aliquali ſit nocumento ſi igitur
embroce ſufficerent meliꝰ eſt ceſſare ab euacua
tione in principio. Eſt igituꝛ ſecundo notandū

ꝙ non exñte materia multū mobili . neqꝫ multa
neqꝫ iuncturarū paſſibilitate qñ.ſ.alias dicte iun
cture non fuerint paſſe aliqñ ſole embroce ſuffi
ciunt materiā fluentē ſiſtendo digerendo ⁊ aliqñ
reſoluendo qꝛ ubi modica fuerit materia calida
fluxa embroca cū aqua frigida ſaltem in uirtute
frigida ad digeſtionē ⁊ doloris remiſſionem ſuffi
ciet ⁊ ubi fuerit mā frigida modica ad digeſtiōeꝫ
materie ēt ad reſolutōm eius fortaſſe ſufficeret
embroca calida actu ⁊ in uirtute ubi autem fue
rit materia mixta ꝯuenienter aqua tepida facta
ſm cañ.ſcriptos quarti primi ca.18.ꝑcipue ibi da
tur ꝙ ſi materia non ſit in fluxu debemus icipere
embroca calida ad rarefaciendū mēbrum ſiue
igitur ſit materia fluxa frigida ſiue calida ſiue mi
ſta prius debet fieri embroca calida ſed differen
ter quoniā in materia calida debet eſſe embroca
calida tātum actu uel tepida ⁊ in potentia frigi
da ⁊ in frigida materia debet eſſe embroca ⁊ ac
tu ⁊ potentia calida poſt aūt embrocationē cum
calida laudat.d.A.fieri embrocā frigidam ſaltē
actu ad duo iuuamenta primū ē ut ꝯſtringatur
illud qō iam penetrauit de embroca prius facta
ſm eſt qꝛ embroca calida rarefaciendo mēbruꝫ
diſſoluit de ſpiritu ⁊ calido naturali ut igitur mē
brum factū laſſum ꝯfortetur ⁊ in uirtute robore
tur. Laudauit.d.A.embrocā frigidam poſt cali
dam ideo dixit textus de ordine harum embroca
rum calidaꝝ frigidarū uel tepidarum remittēdo
nos ad id quod alias dixit in canonibus q̃rta pri
mi eſt quod iſte embroce fiant ſm can.dictos in
cap.embroce quarta primi. Nota tamen qꝛ dixit
Et incipe ab aqua frigida non uult.d.A.qō ab
ſolute embrocādo prius incipiamus ab embroca
tione aque frigide quoniā eſſet ꝯtrarius ſibi ipſi
loco allegato ubi iuſſit eſſe incipien. ab embro
cis calidis ⁊ poſtea ſequi cum embroca actu fri
gida ut ēt ratio manifeſtat ut declaratum ē ſed
uoluit.d.A.incipere ab aqua frigida.i.in princi
pio morborum nō exñte materia fluxa ſed icipiē
te fluere pro quāto materie fluenti ꝯpetit reper
cuſſio debemus tunc incipere a frigida ſed ſi eſſꝫ
fluxa materia ⁊ intenderemus digeſtioni uel re
ſolutioni materie ⁊ mitigationi doloris ut ſepe
fit cum embrocis iſto caſu incipiendum eſt a ca
lida ut in canonibus dictuꝫ eſt ⁊ hoc regulariter
⁊ ut in pluribꝰ qꝛ ubi eſſꝫ materia multuꝫ ignea
forte magis ꝯuenient embroce frigide etiam ad
materiam fluxam ut fuit ſententiata affo.26 .5.
particule. In articulis tumores ⁊ dolores ⁊c.
Nam in tali caſu aqua frigida ſuper īfuſſa refri
gerat malā ꝯplexionem calidam ⁊ materiam ca
lidam humores attenuat repellendo ⁊ ſic dolo
rem ſedat etiā ⁊ ſtupefaciendo.⁊c.⁊ hoc eſt qō
intendebat lege lr̃am. Et ſi eſt poſſibile ut ceſ
ſes ab euacuatione uſqꝫ ad maturationem qꝛ.ſ.
non ſit neceſſaria a principio euacuatio ⁊ ſis con
tentus embrocis cum aqua frigida calida ⁊ tepi
da.i.tibi ſufficiant embroce. ſꝫ can.notes in ca
pitulo embrocaꝝ fac.i.cum tibi ſufficiāt embro
ce fac eas ſcōm can.notos quarta primi cap. ꝓ
prio embrocaruꝫ.ſ.embrocando prius cuꝫ aqua
calida.ſ.actu uel tepida deinde cum frigida ac
tu ꝓpter cauſam dictam tamen addit . ⁊ incipe
ab aqua frigida.i.morbo incipieñ fac embrocā
frigidam ad repercutieñ.materiam fluenteꝫ ⁊c.

Epitimata uero calida. Nunc poſtq̃
dedit quedam can.de embrocis dat can. quoſdā
alios circa aplicationē diuerſorum localium etiā
ſumptorum interdum per interius ⁊ diuidi poſſꝫ
pars etiā in q̃tuor ſcōm q̃tuor can.quos ponit ſa
ibi. Et aqua quidem calida tertia ibi. Et oximel
quarta ibi. Et ſemina fortia primo autem ponit
can.circa epitimata que magnam habent conue
nientiam cum embrocis cum utraqꝫ fiant ex re
humida liquida ſed embroce ex alto effundūtur
Epitimata uero fiunt cuꝫ pānis infuſis in liquo
ribus in quibus interdum ſunt alique pulueres
⁊ dictis pannis aliqualiter expreſſis membro ſu
perponunt ⁊ dixit. Epitimata uero calida.ſ.nota
biliter ⁊ actu ⁊ potentia ⁊ ſupple frigida etiam
intenſe oīa ſunt nociua maxime.ſ.in principio ⁊
adducens rōnem dicti ſui dixit. Calida quidem
ꝓpter atractionem ſupple nocent .ſed narcotica
ꝓpter ꝯgellatōm ⁊ cruditatem.ſ.ſunt nociua . ⁊
addit. Et iterum epitimata infrigidantia ſupple
que tamen non ſunt narcotica qꝛ nō ſint itenſe fri
gida groſſum faciunt crudum ⁊ mortificant ſub
tile ⁊ prolongant egritudinem. Nota quod.d.
.A.in hoc textu ponit etiam implicite can. nega
tiuum circa aplicatōm epitimatum. Et breuiter
intendit iſtam ꝯcluſionem ſub forma regule uel
can.ſ.qō medicus non debet in principio horum
morborum applicare epitimata calida. ſ. fortia
neqꝫ frigida ſtupefactiua uel narcotica neqꝫ ēt
intenſe frigida ⁊ ſi non ſint narcotica ut ſepe fit
ab idiotis in ſedatione dolorum applicant enim
talia frigida uel qō aliquādo ad reſolut̄ materie
parum fluxe applicant calida notabiliter nulla
facta prius euacuatione in corpore etiam in pu
ro ⁊ probans iſtam ꝯcluſionem dixit qō talia om
nia ſunt nociua quoniaꝫ calida atrahunt mate
riam ad locum ⁊ ſic plus ē id quod atrahitur q̃
quod reſoluitur ⁊ ſic auget̄ dolor ⁊ hoc ſepe eue
nire ſolet ſed narcotica propter ꝯgelationem ſup
ple quā faciunt in ſpiritibꝰ ⁊ naturalibus humidi
tatibus ⁊ cruditatem quam ſupple faciunt in ma
teria nociua eam ingroſſando ⁊ in mobilitando.
Nota ſecundo pro expōne huiꝰ t̄mini narcoti
cum qō narcoticum vt dixit conciliator differētia
ccxxij.eſt medicamē doloris ſedatiuuꝫ cuius na
tura cuꝫ ſiccitate uehementer,eſt frigida ipſa.n.
frigiditas ad finem tertij genꝰ eleuatur ⁊ uſqꝫ ad
quartum ⁊c. ꝯſequenter mortificat ſenſum mem
bri ⁊ per hunc modum ſedat dolorem ut quarta
primi in fine ⁊ quito collˀet ⁊ ſic ut patet nocet du
pliciter.ſ.extinguendo ca.naturale ⁊ ꝯgellando
materiam etiam incrudando eam propter cali.
extingui cuius eſt digerer̄ frigida etiam intenſe

ꝛ ſi non ſint narcotica uel ſtupefactiua ēt nocēt
ꝛ hoc intendit per hoc qȏ dicit epitimata infrigi
dantia quoniā groſſum humorē faciunt crudum
ꝛ.i. qꝛ mortificāt ſubtile. Nam in materia ēt ca
lida cum ipſa ſit eterogenea cuius una pars eſt
ſubtilis magis ꝛ alia groſſa ꝑpter ſubtilem comi
xtaꝫ groſſe tota materia redditur nature obediē
tior ad expulſionē qꝛ ꝑpter iſtas partes redditur
magis equalis quā ſi altera iſtarū partiū maxie
ſubtilis remoueretur. Ideo.xiiij.tertij de cura
aſclitis ipē ꝓhibuit euacuatōm collere qm̄ ut ip
ſe ibideꝫ dixit ipa aliquo mō reſiſtit aquoſitati iō
faciet in cap.ſequenti in principio cum igitur ta
lia intenſe frigidantia extinguant caliditatem fū
datam in parte ſubtili materie inde eſt qȏ nocēt
incrudando groſſum mortificando ſubtile ideſt
propter mortificationem caliditatis in ſubtili exi
ſtente ꝛ inde fit materia inepta euacuationi ꝛ ex
conſequēti prolongāt egritudinem ꝛ hoc ē qȏ in
tendit licet ēt aliter poſſet legi lr̄a ſed iſte ſenſus
magis placet. Et nota qȏ licet.d.A.faciat per
hunc can.nos cautos in applicatione epitimatū
pōt tamē ampliari cano.ꝛ debet ad oīa localiter
apponenda ſiue ſint fomētatiōes ſiue epitimata.
ſiue embrocationes ſiue olea uel unguenta. uel
empl'a ꝛ huiuſmodi quoniā oīa talia poſſent ex
dictis ꝯſtrui medicis. Aduerte ēt qȏ licet iſte
can.ſit regularis tātum in cura cohacta.ſ.i dolo
re accutiſſimo aliqñ neceſſarium eſt ad iſta deue
nire ut infra in hoc capi.uidebitur lege tu litterā
qꝛ eſt clara.

Et aqua quidem calida. Po nit ſꝫ
can.ꝑtineñ euacuationi ſꝫ occurrētē errori q ali
quando cōittitur in diſpoſitis ad dolores iunctura
rum ꝛ breuiter dixit ꝛ aqua quidem calida noci
ua eſt eis.ſ.uel actu patientibus dolores iunctu
rarum uel ꝑatis ad eos ꝛ diſpōiẗ ꝛ adducit ratio
nem dicti ſui quoniā humectat iuncturas ꝛ ex cō
ſequenti relaſſantur debilitāturqꝫ ꝛ habiles red
duntur ad recipiendas ſuꝑfluitates. Et ſic in
nuit iſtam ꝯcluſionē qȏ in talibus diſpoſitis uel
actu ſic patientibus non debet fieri lotio uel em
brocatio pedum cum aqua calida ꝯcluſio decla
ratur qꝛ nocet eis per modū dictum ꝑꝑ can.d.A.
quoniā humectat.ꝛc. Nota cum.d.A.loquiẗ hic
de aqua calida intelligit de aqua ſimplici calida
ꝛ non de calida in uirtute quoniā de ea ſupra po
ſuit can.qȏ nocet in pricipio per hoc qȏ materiaſ
attrahit eſt igitur ſermo de aqua ſimplici calida
ēt quoniam ut infra uidebitur in cap.cautelle a
doloribus iuncturarum ipē ibideꝫ laudat aquas
termarum quoniā ꝯfortant ut ibi declarabitur.ꝛ
ſi ſint actu calide ēt aqua ſalis laudatur ad ean
dem intentionem aqua ēt frigida in loco allega
to laudatur qȏ qūo adminiſtrare debeat ibidem
uidebitur ſed aqua calida ſimplex.i. fortis cōis
non laudatur ymo hanc hic uituperat ꝑꝑ cauſā
dictam quoniā humectat propter caliditatē eni
ſit eius facilis penetratio ꝛ poſtea per formalem
ꝛ uirtualem humiditatem relaſſat ꝛ ſic debilitat
ꝛ ex ꝯſequenti nocet lege lr̄am clara eſt.

Et oximel Iam ipſe ponit can. circa
applicationem oximelis etiā
ſumptionem eius per inferius ꝛ breuiter dixit.

Et oximel propter ſuam accetoſitatem non ē
magni iuuamenti. Nota qȏ.d.A. uidens quodā
modo ſententias uarias auctorum circa exhibi
tionem oximelis in huiuſmodi morbis neqꝫ ad
alteram partium poſſit afferri argu.multum eui
dens ipſe non uolens abſolute laudare eius exhi
bitioneꝫ neqꝫ negare uſus eſt miſtice hoc modo
dicendi quod oximel propter eius acetoſitatem
non eſt multi iuuamenti non dixit qȏ ſit nocumē
ti ſed qȏ non eſt multi iuuamenti ꝛ ex hoc uide
tur innuere qȏ non debemus in his paſſionibus
multum eo uti ex quo reperiuntur alie medicine
in caū magis apte proficere. Nam tertio regis
acutorum texti ꝯmenti.34. ibidem dixit ypo. qȏ
debilitat uirtutem articulorum.i. iuncturarum
etiam. G.primi regis acutorum ꝯmento 28. uitu
perat acetum ꝛ ſecamabim in membris neruo
ſis nā cū nerui ſint natura frigidiꝛ ſicci multū ab
aceto frigido patiūẗ M. ṽo i ātitodario diſ.vi.i
ſermone de ſecamabim puro dixit ꝙ ex tali per
mixtiōe aque acceti ꝛ melis maxime ex melle ꝛ
aceto acquiritur cōſequutio iuuamentorum mul
torū qui ſunt in corpore toto ꝛ ad materias que
ſunt in iuncturis proprie quoniā reſoluit eas ꝛc.

Itaqꝫ propter has ꝯtradictiones dixit ꝙ non
eſt magni iuuamenti non negauit iuuamentum
aptum ab eo prouenire ſed dicit propter acetum
non eſt magni iuuamenti qꝛ. G.non admittit oxi
mel in dictis paſſionibus propter acetum ꝛ Me
ſue dixit ꝙ in dicta comixtione aquiritur virtus
reſolutionis que non eſt in altero tantum ita qȏ
etiaꝫ Meſue conſiderando acetuꝫ tamen nō lau
daret in his paſſionibus ſed ꝯſiderata comixtio
ne laudat Aui.igitur caute procedens dixit ꝙ ta
cite ꝙ eſt iuuamentum ſed non eſt magni iuua
menti propter acetuꝫ quaſi inuat qȏ ad alias me
dicinas eſt declinandum que ſunt efficatioris iu
uamenti qr̄ in ſuma quid dicendum eſt. Ego
in ſuma dicerem qȏ in materia calida non con
ueniat neqꝫ etiam ſirupus acetoſus de zucharo
quoniā propter acetuꝫ ex qualitate nocet neruis
neqꝫ ibi eſt aliqua ſubtiliant neceſſitas. In ma
teria etiam frigida in principio ꝛ augumento non
cōuenit cum materia fluit quoniam preparat ad
fluxum materiaꝫ ſubtiliando .ꝛ uias dillatando
etiam nocet qualitate aceti ꝛ iſtuꝫ canoñ poſuit
Io.de ſancto amañ ſuper antidotario. N. qȏ in
reumate ꝛ defluxu non debemus audere ſupra
oximel propter iſtam cauſam. Si tamen ma
teria fluxa. eſſet multum groſſa ꝛ in corpore ſo
lidoruꝫ muſchulorum ꝛ neruorum ꝛ non macilē
to ꝛ raro tunc ad incidendum ꝛ pro parte ad re
ſoluendum darem ego in ſirupo etiaꝫ ſi extra po
natur partem oximelis maxime pauce comeſtio
nis quoniaꝫ in iſto caſu ſperarem multo maius

iuuamentum q̄ƺ nocumentum ⁊ ad iſtum intelle
ctum laudauit Roſarius oximel ſquiliticū licet
aceto noceat hanc etiam ſnīaƺ ſequut⁹ eſt Hiber
tus lege lr̄am iſtam nota bene.

Et ſemina ⁊c. Iaƺ vltimo circa hanc
ptem ipſe ponit vnum
canonē ut ēt incurrat indoctis medicis qui in do
loribus iuncturarū ⁊ per interius ⁊ localiter exi
bent medicinas fortis caliditatis ⁊ exicationis p̄
cipue in cā frigida non intelligendo qd̄ dicte me
dicine uehementer calide aliqn̄ ſtante repletione
elliquaut materias ex ↄſiti fluunt ad iuncturas ⁊
aliqn̄ adurunt. Idem dico ſi ſupra locum dolē
tem ponantur quoniā reſoluēdo ſubtile ſepe fue
rit cā petrificandi materiā. Ideo ut occurat̄
huic opationi irregulari dixit ponendo circa hoc
can. Et ſemina fortia ſicut ſemen feniculi ⁊ ſup
ple alie medicīe multū calide ⁊ ſicce ſepe adurūt
ſuperfluitatem .i. materiā ſuperfluam uel nociuā
⁊ ↄuertunt eam in lapideitatē. Et in iſtum errorē
cognoui unum noīatum medicum famoſum qn̄
hoc nr̄o tp̄re petrificauit pedes unius p̄ſtantiſſi
mi doc. dn̄i Catonis ut ipe mihi retulit in bina uel
trina applicatione cuiuſdam medicaminis local̄
Et notate qd̄ ſi aliquādo uſus horum per inte
rius ad prouocatōm urine ſit ↄueniens non tamē
niſi in certis caſibus ut infra loco proprio uide
bitur. Sed de localibus ſemper uerenda eſt iſto
rum exicātium applicatio niſi ſepe ſuccedat hu
mectatio ut infra uidebitur lege lr̄am qꝛ clara ē.

Cunqƺ completur matu.
Iſta eſt ſcd̄a pars principalis ſcd̄e partis prin
cipalis que ſic ↄtinuatur ad p̄cedentem quoniam
primo ipe poſuit can. attendendos in euacuat̄ ſi
fienda ſit an ne ſumpta indicatione a materia nō
digeſta ſcd̄o principlr̄ ponit canones attendēdos
in euacuatione materie cum iam facta eſt dige
ſtio ⁊ duo facit principaliter quoniā primo ipſe
exemplificat cum quibus debet fieri euacuatio
facta digeſtione ſcd̄o ponit can. circa exibitioneƺ
haruƺ medicinarū ſcd̄a ibi. Et caue ne ī potu ⁊c.
de prima pte dixit. Cunqƺ ↄpletur maturatio .ſ.
uerſus ſtatum uel ſupple eſt ↄpleta in ſtatu tunc
euacua cum his que ſunt ſicut hermodatili ⁊ bn̄
ƺidē ⁊ pill̄e eorum ⁊ intende cum facilitate ad
dit. Et incipe iterum ſupple embrocando etiaƺ
epitima cum eis que ſunt ſicut herba que naſcit̄
in fluuijs. Nota primo in can. maxime laudari
ab oibus in euacuat̄ materie ſl̄atice hermodati
los albos ⁊ electos quoniā rubeus uel niger ſunt
uehementis malitie educunt enim electi ſl̄a pre
cipue groſſum a iuncturis ut dixit Me. cap. pro
prio. Et ita ↄueniunt in doloribus iuncturaꝝ
⁊ euacuando materiā exiſtentē ibidem ⁊ confor
tando ⁊ reſoluendo exterius applicata qd̄ .d. A.
ſo can. cap. proprio dixit de eis. Qꝛ ſunt cōue
niens triacha omnibus doloribus iuncturarum
⁊c. uerum eſt tamen qd̄ de ſe nocent ſtomaco ut
omnes ſcribunt qꝛ propter ſuperfluum accidenta
lem humiditatem eorum inducunt nauſeaƺ ſto
maci ⁊ ſunt tarde ſolutionis ⁊ ſic permanent ma
terie atracte ad ſtomacum longo tempore in eo
generāt in ſtomaco uentoſitatem propter ipſorū
caliditatem niſi retificentur retificantur autem
cum cimino ℥. ⁊ pipere ut cal̄is proprijs ⁊ capi
tulo ſequenti expreſſe. Cum ergo .d. A. dixit qd̄
oportet euacuare cum eis que ſunt ſicut hermo
datili intellexit ſi electi fuerint ⁊ ſecundum arteƺ
retificati. Et ideo quoniam ad ratificationem
quedam adduntur ⁊ per illorum additionem ⁊ ſi
fiant citius ſoluentes qꝛ tamen minor eorum do
ſis per ſe eſt aur̄us unus ut Meſue ſi igitur alia
debent addi correctiua eorum fiet magna quan
titas pulueris exibenda ad ſolutionem pro una ui
ce ⁊ ſic īfirmos tediaret nimis. vnde propter iſtā
cauſam auctores conſtruxerūt pill̄as de hermo
datilis in quibus preter hermodatilos qui ſūt baſ
ſis pill̄arum ipſi addunt alia ſolutiua reſpiciētia
ſl̄a ⁊ colleram plus ⁊ minus ſecundum diuerſas
intentiones deſcriptionem ut ad debite ſoluēdā
parua ſufficiat quantitas ne tedium infirmis af
feratur. Ideo dixit .d. A. ⁊ pillule eorum .ſ. her
modatilorum .ſ. debent exiberi que diuerſifican
tur. Ideo dixit .d. A. in ſoluendo quoniaƺ que
dam ex eis plus ſoluunt flegma ut pillule de her
modatilis maiores ⁊ quedam plus colleram . ut
minores ⁊ quedam quodam modo equaliter utrā
qƺ materiam ut pill̄e deſcript̄ propria Meſue ſe
cundum quod in eis diuerſa adduntur ſolutiua
magis unum humorem q̄ƺ alium reſpicientia ⁊
ſic fiunt acutiores unde in ſatis pauca doſi cum
correctiuis ſimul dictorum hermodatilorum fa
ciunt completam ⁊ ſatis rectam ſolutionem. No
ta ſuper illo uerbo benzidem poſtq̄ƺ in multis ſi
nonimis non reperieram quid eſſet tandem in ſi
nonimis Raſis repeririq eſt teſticulus vulpis eſt
autem teſticulus vulpis ſaterion ſecundum Sy
monē ianuenſem de teſticulo vulpis ⁊ canis fa
ciunt capitula Serapio ⁊ Auic. ⁊ venter eorum
ponit quod aliqualiter ſoluat verum eſt tamen
forte appropriate confortat iuncturas ⁊ membra
neruoſa ⁊ ſi de eo non fecerint auctores in hoc
ſpecialem mentionem quia tamen multam uide
tur habere conuenientiam cum hermodatilis in
multum nutriendo ⁊ in prouocatione libidinis
etiam in qualitatibus manifeſtis forte quod ēt ꝙ
conuenit in iſta proprietate cōfortandi unde qꝛ
per manifeſtam qualitatem non apparet quomo
dō debeat curare ſpaſmum qui in poſterioribus
cerebri vt dixit .d. Aui. ⁊ Serapio qui conueniūt
in hoc qd̄ confert ſpaſmo ⁊ tetano qui fiunt in po
ſterioribus cerebri vel dorſi inde Auerois quinto
coll̄et ca. de ſatarion uolens ipſe ponere hoc de
intentione propria qꝛ nō vidit ī hoc rōnē manife
ſtam ſed ſi fit. fit p occultā ⁊ tn̄ non reperitur ab

auctoribus dictũ qđ a proprietate ɔfortet iunctu ras vel membra neruoſa neqz ꝙ ſoluat adduxit in hoc teſtimoniũ duorũ antiquorũ elmeſaic ⁊ el moſalic qui iurauerunt in eorũ animab⁹ ꝙ curat ſpaſmum poſtreme parť quando bibiť cũ vino ni gro ſtiptico ſucus ei⁹ diſtempatus ɔcludo igiť ꝙ a proprietate debet mẽbra neruoſa iuuare per occultã proprietatẽ ſi ergo cũ hmodatilis addere tur ſoluentibus addendo in confortatõe iunctura rũ nõ incõueniret alicubi tñ repi hñzeidem dixit Symon ſm iudeum qđ eſt biſtorta ⁊ in gloſulis Almanſoris qđ eſt ſpẽs Satarioñ de hũzidem fa cit ꝑpriũ ca Serapio ⁊ appellat de Sallamone ⁊ credo hoc ſit ꝑpriũ eius vocabulũ ⁊ ibi dixit qđ valet ſicut hmodatili in dolore iũcturarũ ⁊c. Ad dit tñ ⁊ intende cum facilitate .i. in his ſoluẽtib⁹ appropriatis que fortiora poſſunt exhiberi iam di geſta materia q̃z ante vt ſupra fuit dictũ oz tamẽ intendere cum facilitate ita qđ non nimis ſoluas neqz nimis laborioſe interponit ɔſequenter conti nuando certũ aliũ cañ dicens.

Et incipe iterum Nota ex h textu d. A. vult nobis inuere vnam optimam cautellã in ope. .ſ. qđ quã do eſt euacuatum de materia cõiuncta cũ medi cinis ſatis fortibus quod debem⁹ ſupra mẽbra do lentia facere embrocationes ⁊ epitimata cũ aliq bus molificantibus ⁊ aliqualiter ſubtiliañ. Idez eſt intelligendũ de vnctionibus ⁊c. ⁊ rõ eſt quo niam in talibus morbis vtplurimuz pendentibus a materia ſatis groſſa veriſimile eſt ne materia tota poſſit vna vice erradicari ex ɔſequenti cum per ſolutionem ⁊ euacuationem in materia fiat pri⁹ euacuatio partis ſubtilis ⁊ magis digeſta re manente pte magis groſſa tanq̃z minus apta eua cuari vt ɔſequenter ipſa poſſit ɔueniẽter euacua ri ⁊ non lapideatur quod eſt unũ de maiorib⁹ no cumentis que euenire ſolent in talib⁹ morbis. Idõ ipſe laudat fieri poſt euacuationẽ fomentatiões ⁊ epitimata ſup materia que remanſit ad finem dictum ⁊ nota qđ dixit. Et incipe iteruz ⁊c. quaſi innuat ꝙ ante etiaz quãlibet euacuationẽ laborio ſe fiendam cum appropriatis fortibus debemus ẽt habilitaŕ mãz ad euacuationẽ ĩ dcis embrocis ⁊ epitimatib⁹ ⁊ nõ ſolũ facta euacuať. Idõ ad h demõſtrãdũ ipſe ſupra anteq̃z cañ poneret in eua cuatõe materie digeſte: neqz exẽplificaret cũ qb⁹ eſſent dicte euacuatões fiẽde ipe ꝑordinauit cañ. reſpicieñ ẽbrocatiões ⁊ epitiata ad iſinuãdũ iſta debere vt in pluŕ in iſtis caſibus ꝑcedere. Ideo iſtõ ɔmemorãs dixit poſt dictã euacuationẽ iterũ incipe ⁊ epitima ⁊c. ſicut ſupple feciſti ante iſtaz euacuationẽ quoniã ſicut illa epitiata ɔueniebãt ad illã euacuationẽ factã: ita ad futurã: de mate ria q̃ remãſit iſta etiã ꝑparẽt: ⁊ exẽplificãdo cuz quib⁹ debeat fieri dixit fiat cũ eis q̃ ſunt ſicut her ba q̃ naſciť in fluuijs ⁊ ſilĩa Nota ꝙ iſta herba vt dixit lr̃a Girardi exterior vocať occa. Eſt ãt occa dixit Raſis ĩ ſinonimis eſt arbor .ſ. pua q̃ in locis paludib⁹ naſciť: ⁊ in occalib⁹: vbi .i. occe vt multũ comorãť. Eſt q̃dam herba pticipãs calidi tate ⁊ hũiditate ad intẽtionẽ nr̃az ⁊ hui⁹ iuuamĩti eẽt camõilla fenugrecũ altea ⁊ ſilĩa: lege lr̃az ſic.

Tunqz completur Scilicet in fine augmẽ ti: vel ſupple eſt cõpleta vt in ſtatu: tunc euacua cũ hijs q̃ ſũt ſicut hermodatili: q electiue educũt materiã groſſaz de iuncturis: ⁊ talis mã ẽ ĩ qua expectaŕ digeſtio: ⁊ hẽzidez .i. teſticulus vulpis vel ſatirion: q a ꝑprietate reſpicit mẽbra neruoſa ut eſt dictũ: ⁊ pillule horũ .ſ. hermodatilorũ ſunt .ſ. quas ad hãc ſolutionẽ ɔuenienť facieñ debem⁹ exhibere: ⁊ nõ hermodatiles ſolũ: neqz etiã cum correctiuis ſuis tãtũ: qꝛ eſſet quãtitas nimia ut di ctũ eſt. Et itẽde cũ facilitate .ſ. ſic euacuãdo ⁊c. Et incipe iterũ ⁊ epitima .ſ. uel ẽbroca facta pur gatione ad ꝑparãdũ mãz q̃ remãſit: ſicut etiã feci ſti ante ꝑdictã purgationẽ .ſ. faciẽdo epitia ⁊ em broca: cũ hijs q̃ ſunt ſicut herba q̃ naſciť ĩ fluuijs .i. occha ⁊ ſimilia que calefaciant aliqualiter ⁊ humectent ⁊c.

Et caue ne in potu des Nunc ſecũdo ipſe ponit cañ attendeñ in euacuatione quãdo .ſ. eſt facta digeſtio in materia. Et dicit textus ⁊ ſic iacere cõmuniter reperitur ſed ẽ difficilis mul tum. Et caue ne in potu des in primis hoc eſt fa cta digeſtione niſi medicinam debilem quoniam ipſa mouet materiam .ſ. per corpus ⁊ nõ facit cur rere aliquid .i. non facit euacuare aliquid de quo ſit curanduz qꝛ .ſ. debiliter euacuat ymo fortaſſe ſubtiliat materias ɔgellatas alias .ſ. que nõ actu cãnt nocumentũ ⁊ facit eas currere ad membrũ .ſ. propter eas eſſe ſubtiliatas ⁊c. Notate ego non uidi iſtum textum ab aliquo expoſitum ſicut neqz aliquẽ alium huius ferꝰ. Et re uera niſi ego imũtem verba textus ita vt aſcribatur error ſcri ptori neſcirem bene verificare textuz tamen ego afferam vnum ſenſum cuz quo poſſet ſtare text⁹ vt iacet ſed non videtur bene textui conformis.

Notands ꝙ dupliciter aliqua medicina diciť debilis vno modo quia lenis vt lenitiua uel etiaz exſoluens ſed debilis in gradu exſoluentiuz vt mi rabolani vel ſucus rox. Alio modo dicitur me dicina debilis qꝛ ⁊ ſi ſit de ſpẽ fortis exſoluẽtiũ tñ propter eius paruitatem in doſi eſt debilis in ſo luendo vt agaricus vel ſcamonea in parua doſi ⁊ ſic dupliciter dicitur aliqua medicina debilis igitur oppoſito modo poteſt dupliciť dici aliqua medicina fortis vt patet ſecundum hoc poteſt le gi ſic littera ſicut etiam ſupra legebatur quodaz modo illa parte ⁊ incipe a re forti. Et caue ne des in potu in primis medicinam niſi debilem ſecun do modo quoniam ipſa ſcilicet que eſt debilis primo modo quia lenitiua vel modice exſoluens

mouet materiam .ſ.propꝛiam ꝛ non educit .ſ.eaꝫ
ꝛ non facit currere ſcilicet euacuando extra ali
quid de quo ſit curandum qꝛ ſi aliqd educit non
ē de materia ꝓpꝛia ſed de materieb᷒ cōib᷒ ꝛ ſic ñ
ē aliqd de quo ſit curanduꝫ ꝛc. Alio mō p̄t uerifi
cari text᷒ ut. ly. ne ſit coꝛrupta dictio ſꝫ debeat ia
cere ut ꝛ iſto modo iacebit lr̄a. Et caue. i. menti
bñ teneas ut in potu des in pꝛimis .ſ. cum intendi
mus euacuare materiā digeſtā dēm medicinā ni
ſi debilem qꝛ quocūqꝫ mō fuerit ipſa mouet mate
riaꝫ ēt ſi debilis ꝛ nō facit currere .ſ. euacuari ali
qd de quo ſit curandū qꝛ ſi eſt debilis ſo mō qꝛ .ſ.
daremus in coꝛpoꝛe mediocri ſolū tres pillꝰas de
ꝯmodatilis qꝛ media .ʒ. tm̄ vt ſepe fit mouet ma
teriam ꝓpꝛiā ꝛ ſi aliqd educit de ꝓpꝛia materia
non educit aliquid de quo ſit curāduꝫ qꝛ modicū
educit ꝛ illud parū ꝓficit ſed ꝑ aliaꝫ ptē vel aliū
modū magiſ nocet ꝑ hoc qꝺ ſubtiliat alias mate
rias cōgellatas que ſepe reperiūtur in coꝛpoꝛib᷒
ſic patiētibus q̄ tñ nō actu cāint doloꝛē ſꝫ ſubtiliā
te currūt ad membꝛum leſum. Jdō illa nocet quo
cūqꝫ mō fuerit debilis ut ꝑꝫ uult igitur qꝺ ſtante
mā digeſta nullo mō dabis medicinā debilē ꝓpt
nocumentū dictū ſꝫ cū erat materia indigeſta in
pꝛicipio foꝛte ymo ut multū ꝯueniebat medicina
debilis ſo mō ut .ſ̄. declarabatur. Alio mō pōt
ēt legi lr̄a ꝛ in idē tendit ita ut ly niſi ſit lr̄a coꝛru
pta ꝛ debeat dicere uti ꝛ hoc ſepe euenit erroꝛe
ſcriptoꝝ q̄ repientes iſtā dictionē uti ſcriptā ꝑ u
cum puncto ſupi᷒ .ſ. ꝯ mō uti exiſtimāt᷒ ꝙ ly u ſit
unuꝫ n ꝛ punctū ſupius ſit .i. ꝛ tūc faciunt ſic niſi
ꝛ ē niſi ꝛ iſtū ꝓpꝛi᷒ credo fuiſſe erroꝛē text᷒ ꝛ diffi
cultatē ei᷒ ꝛ hoc mō ſic debebit legi. Et caue ne
i potu des medicinā uti debilē qm̄ ipſa .ſ. debilis
mouet ꝛc. expone totū ita ut in ꝓximo intellectu
ſtatim dato. Et re uera iſta dꝫ eē ſn̄ia text᷒ nr̄i
q̄ appellaꝰ difficilis ꝛ ē ſi ſic iaceat. Sꝫ tu dices
nō ne dando medicinā debilē ſo mō ēt in pꝛicipio
ſequunꝰ nocumēta hic poſita qꝛ nō euacuaꝰ ali
qd de quo ſit curandū ꝛ ſubtilianꝰ alij humoꝛes
ꝛc. dicendū ꝯcedendo ꝙ illa euacuatio ē aliqua
liter irꝛegularis tñ multo meli᷒ eſt eam facere q̄ꝫ
non facere ꝑꝑ plenitudinē in pꝛincipio coniunctā
vnde exonerata ꝑ pte natura ꝯſequenter foꝛtioꝛ
reddiꝰ .ſ̄. reſiduum cū hoc ēt dico ꝙ tunc nō poſ
ſimus tute euacuare cum medicina abſolute foꝛ
ti ꝛ ſi cum exhiberem᷒ volendo erradicā. magnū
ymo foꝛte maximuꝫ ſequereꝰ nocumētuꝫ ꝑꝑ ma
teriam non eſſe digeſtā neqꝫ paratā euacuationi
ꝛ ſic multa ſequerenꝰ nocumēta que nō ſequūꝰ
ſtante materia digeſta. Dico tertio ꝙ ēt lexhi
bita medicina foꝛti debili in pꝛincipio nō ſequiꝰ
tm̄ nocumentū q̄ꝫtum ſequereꝰ ſi exhibereꝰ i ſta
tu materia digeſta qꝛ non ſic eſt materia groſſa
apta ꝑ medicinā debilē ſubtiliari in pꝛicipio moꝛ
bi ꝛ fluere ad mēbꝛum ſicut ē cū ē materia dige
ſta ꝛ ſic in ſtatu debem᷒ euacuare cum medicina
foꝛti ꝛ non debili ſicut in pꝛincipio qꝛ mai᷒ ex ea
ſequitur iuuamentū in ſtatu q̄ꝫ in pꝛincipio ymo
in pꝛincipio ſequituꝛ notabile nocumentum etiaꝫ

per medicinam debilem ſecundo modo pꝛobabi
liter minus ſequitur nocumentum q̄ꝫ per eandeꝫ
in ſtatu ſi conſideras. b

Et triacha iterum Jn iſta vltia
pte hui᷒ ptis
ipſe ponit exēplariꝰ vnū ꝓuocatiuū ꝯpoſitū cōue
niēs in caſu qñ eis utendū eſt: ꝛ maxime poſt me
dicinā ſolutiuā de recenti exhibitā. Dixit igiꝰ. Et
triacha iterū. Jn frigidis ꝯferet ꝛ ꝓpꝛie poſt eua
cuationē: ipſa mūdificat reliquas materieꝝ cum
facilitate ꝛ reſoluit eas: ꝛ ꝯfoꝛtat oīa mēbꝛa. No
tate bene textū qꝛ utilr̄ ſeruit ꝛ in aliis locis. No
ta ꝙ. d. A. ſignanꝰ dixit: ꝙ ī frigidis .ſ. ꝯplexiōib᷒
ꝛ mēbꝛis .ſ. frigidis ꝯfert: quoniā uideꝰ innuere:
ꝙ in ꝯplexiōe calida: ꝛ cā calida ipſi᷒ applicatio
eſt aliqualr̄ uerēda. Nō tñ ꝑ caliditateꝫ eſt apta
magis nocere: q̄ꝫ multe aliarū medicinaꝝ calida
ruꝫ: quoniā ut dixit idē. d. A. in de uirib᷒ coꝛdis.
Expimētū oſtēdit nobis ut triachā ꝛ mitredatuꝫ
min᷒ notabiliꝰ calefacere coꝛpoꝛa nr̄a q̄ꝫ diacimi
nuꝫ ꝛc. Jmo ēt uoluit. d. A. 5. cañ. cap. ꝓpꝛio: ꝙ
ꝑ hoc: ꝙ ſuas opatiōes nō efficit niſi ꝑ ꝓpꝛietateꝫ
foꝛme ipſi᷒. Unde ꝯfoꝛtat ſpiritū ꝛ caloꝛē nālem
vel inatū inde iuuaꝰ nā ipſi᷒ .i. aīa .ſ. recipieñ. ſuꝑ
ꝯrietatē faciētia calida ꝛ frigida: ꝛ ſic vr̄ inuere:
etiā ꝙ i mēbꝛis. ꝛ ꝯplexiōib᷒ calidis ipſi᷒ exhibitio
ſit cōueniēs. Cōciliatoꝛ tñ in differentia .142. vr̄
ſentire ꝙ uſus triace eſt ſuſpect᷒ niſi in timoꝛe ve
neni: vel cū timeꝰ ſuꝑflu᷒ fluxus ꝛ effrenitans ad
ſtupefacieñ. ſꝫ tunc illa debet eſſe recēs ꝛc. ꝛ fun
damētū ei᷒ vr̄ eſſe: quoniā ꝑ ſua ſimplicia multū
foꝛtia in coꝛpoꝛib᷒: nimis grandē facit imutatōeꝫ
ꝛ maxie in caliditate: qꝛ dicit ꝙ debilitat virtuteꝫ
ꝛ ſpiritū reſoluit ꝛc. Et ꝙ ad calefacieñ alie repi
unꝰ materie q̄ illꝺ efficere pñt ſine tali nocumēto
ꝛ vr̄ in hoc quodāmō inherere Aueroi. 5. collꝰ. in
cap. de medicinis triachalib᷒: vel ex eo foꝛte ſum
pſit fundamētū qui dixit. Qꝛ iſte medicine nō
curāt niſi recipiātur cū eſt in coꝛpoꝛe venenoſa di
ſpoſitio facta a veneno. Tūc eniꝫ dat coꝛpoꝛi vnā
virtutē ꝛc. Et addit: qñ eas comedit homo ſanus
i. nō pticipās venenoſitate. ſꝰ ſicut venenū excepꝰ
granis citri ꝛ ſimilib᷒. Quid ſit de hac ꝯdictōe
qꝛ alias feci de hoc queſtionē: ſꝫ inquātum nō eſt
pñtis ꝓpoſiti intacrā relinquā: cū etiā tacite. d. A.
iſtā difficultatē dubiā relinquat ꝛ miſtice multuꝫ
locutus eſt. Noluit ipſe dicere: ꝙ in calida noceat
vel iuuet ꝙ aliq dicūt expꝛeſſe ꝙ in calida nocet
ꝛ eſt cōis ſentētia: ꝛ aliqui dicūt ꝙ tempate exhi
bita: etiā in calida iuuat ſpiritū: ꝛ caloꝛē inatum
cōfoꝛtando. Noluit etiā dicere ꝙ ſimpliciter in fri
gida ꝯueniat: quoniaꝫ in hoc aduerſareꝰ Aueroi
vt dictū eſt. Sꝫ addidit ꝛ ꝓpꝛie poſt euacuationē
ſupple factā cum farmaco .ſ. laboꝛioſo ꝙ aliquali
pticipat venenoſitate: ꝛ tūc nō eſt dubiū qꝺ cōue
nit. Jdcirco dicit: ꝛ legite litterā: qꝛ iaꝫ eſt clara
Et triacha etiam .ſ. fermentata: in frigidis com
plexionibus .ſ. ꝛ materiebus conferet .ſ. pꝛo diure
tico conuenienti: ꝛ pꝛopꝛie poſt euacuationem
poſuit iſtā pticulā ꝑꝑ cām dictā ñ ꝙ vellit nos cau

tos hic reddere φ diuretica ↄpetent. añ euacua
tionẽ qm̃ ex ordine textus ſupioris iſtud inuebat᷑
cũ dixit deinde ⁊c. ſʒ ſignanter poſuit hoc ad eui
tandũ ↄ̃dictionẽ Auerois ⁊ eũ ſeqentiũ q̲ nolle
bant eã ↄuenire niſi i diſpoſitõe aliqualr̃ veneno
ſa ymo dixit ⁊ ꝓprie pꝰ euacuationẽ factã.ſ.cum
farmaco venenoſitate participãte qm̃ tũc non eſt
dubiũ φ in mã frigida ↄferat ⁊ ita ẽ cõis mos pra
ticantiũ de cã calida nõ facit mẽtionẽ vt illud in
dubio relinquat cõis tñ ſnia eſt qδ in cã calida ⁊
puero ⁊ iuuene ⁊ tpe calido nõ ↄueniat ſʒ ſũt ver
ba eiuſdẽ i de viribꝰ cordis. Addit poſtea declarañ
vtilitates eius i mã frigida ⁊c. Ipſa.n.ſ.triacha
dicto mõ exhibita mõdificat reliquas mãerũ cũ
facilitate.ſ.educendo p̲ vias vrine ⁊ reſoluit eas
⁊ ↄfortat omnia mẽbra.ſ.cum ſua ꝓprietate ⁊c.

Repercuſſio autem In hac ſa pte principali poſt
q̃ ipſe poſuit cañ circa exhibitionẽ materiarũ p̲
interiꝰ exhibendarũ. Iam ipſe ponit cañ medicia
rũ p̲ exteriꝰ applicandarũ ⁊ prio ipe ponit cañ cir
ca exhibitionẽ medicinarũ nõ facta euacuat᷑. ſo
circa exhibitionẽ earũ in declinatiõe. ſa ibi. In
fine vero eius ⁊c. pria adhuc in duas quoniã prio
ipſe ponit ordinẽ exhibendarũ in principio cũ mã
ẽ pluria ſa ibi. Et cũ materia nõ eſt plurima ⁊c.
⁊ prio ponit regulã ſo aducit rõnem eius ſcða ibi
Illud.n.de pria igit᷑ pte dicit. Repcuſio autẽ
materie a mẽbro.ſ.iuncturali nõ oʒ vt fiat mate
ria exiſteñ fortis effuſionis plurime reſumptõis.
Illud.n.eſt rõ dicti.ſ.repcutere cũ ↄditõibꝰ dcis
facit duas res malas quarũ vna eſt φ facit ma
teriam inobedientẽ ⁊ eſt ↄ̃triũ.i.talr̃ repcutere ẽ
ↄ̃trium motui eiꝰ.ſ.materie qr̃ accidit dolor ma
gnꝰ. Et ponens mõm corrigendi errorẽ dixit. Et
cum accidit huiuſmodi.ſ.dolor magnꝰ pp̲ repcu
tere. Tunc ceſſa a repercuſſiuis ⁊ occupare cũ
leuificãtibꝰ.i.in applicatione leuificantium. Et
ſcða.ſ.res mala q̃ ſeqtur eſt quoniã fortaſſe ſup
ple p̲ talẽ repcuſſionẽ ↄuertet᷑.ſ.materia ad mẽ
bra principalia qr̃ accidit timor.ſ.de morte ꝑpter
talem ↄuerſionem factã materie ad principalia
quoniã cãbunt᷑ fortia ⁊ timoroſa accidentia ⁊c.
Pro intellectu parť eſt notandũ φ ex hoc ſta
tu uoluit.d.A.inducere timorẽ medico in appli
catione repercuſſiuorum in principio dolorũ iun
cturarũ quoniã ſepe medici adulatores vt blan
diant᷑ egris ⁊ ipſis obtemperent a principio cum
dolor manifeſtat᷑ in iuncturis ẽt i ↄſuetis pati do
lorem occurrunt ad remitendum dolorẽ ⁊ ad ꝓhi
bendum ne leſio ſit in iuncturis quoniã multi ſũt
q̲ ſolicitãt medicos qδ oĩo faciãt qδ non amplius
incurrant tales dolores iuncturarũ ⁊ maxime ſi
iuuenes fuerint apparet.n.mľtis eorũ qδ ad igno
rantiã ſit eorũ quoniã videntur dicte paſſiones ſe
nibꝰ ꝓprie accidere debere vt dicũt ⁊c. ⁊ ſic igno
miniã magis timentes q̃ dãnũ multũ ſolicitant
medicos ⁊c. vñ nõ medici adulatores ⁊ ad modica
reſpicientes occurrunt ad remiſſionẽ doloris ⁊ ad
repercuſſionẽ materie cũ repercuſſiuis. In his
igitur dat cañ ↄ̃ iſtos dicens φ repercuſſio nõ fiat
materia exiſtente fortis effuſionis ⁊ plurie reſum
ptionis.i.cũ materia eſt in magno fluxu ad mem
brum itaqʒ ſi pur aliqualr̃ reſiſtatur fluxui ita vt
uideat᷑ minui a prima repercuſſione. Iterato re
deat fluxus ⁊ maior q̃ prius ⁊ iſte reditus mate
rie datur intelligi per hoc qδ dixit. Et plurime re
ſumptiõis metaforice quoniã ſicut corpora dema
crata vel alr̃ miorata vľ extenuata cũ reintegrã
tur vel impinguantur dicuntur reſumi igitur iſta
apoſtemata iuncturarũ prius tumeſentia poſtea
per repercuſſiua minorata ⁊ extenuata ſi iterato
ingroſſentur ⁊ notabilr̃ talia apoſtemata dicunt᷑
fortis effuſionis ⁊ plurime reſumptionis. hic aũt
reditus apoſtematis vel reingroſſatio vel reſum
ptio non fit niſi dominãte multa materia in toto.
vnde corpus nõ recipit vt dicebat.G.tertio tegni
corpus plenũ non recipit ⁊ ſi pur aliqualr̃ ꝓpt᷑
frigida repercuſſiua materia ingroſſata ⁊ ad mi
nores demenſiones adducta uideat᷑ repercuti ⁊
membrum uideat᷑ minorari in apoſtemate tamẽ
propter habũdantiã materie in toto iterato fluit
alia materia ⁊ ſic reſumitur. Ex hoc ergo errore
ſi cõmittatur ſequũtur duo notabilia nocumenta
primum eſt qδ talis repercuſſio facit materiã in
obedientem.ſ.ad diſſolutionẽ per hoc qδ ingroſ
ſatur ⁊ impingit eam ad interius ſecundũ quod
expandebatur exteriꝰ ⁊ tale ipellere ad iteriora ẽ
ↄ̃triũ eiꝰ motui.ſ.materie q̃ mouebatur exteriꝰ qr̃
accidit dolor magnꝰ ipſa ipreſſa i virtute repcuſſi
uorũ ad itra mẽbra neruoſa. Ideo addit corrigẽ
do errorẽ medici. Et cũ accidit huiuſmõi tũc ceſ
ſa.ſ.ab aplicatiõe repcuſſiuoꝝ. Et occupare: cũ
leniẽtibꝰ ad relaxãdũ mẽbrũ: ⁊ dilatãdũ ne mã:
tantã cauſent extẽſionẽ: ⁊ ſic dolor minuet᷑ ſcðm
nocumẽtũ φ ſeqt᷑ p̲ repcuſſiua in mã fortis effu
ſiõis: ⁊ plurie reſumptõis eſt. quoniã fortaſſe con
uertit᷑ ad mẽbra principalia.ſ.talis mã cũ repcu
tit᷑ ⁊ ꝓhibet᷑ effundi ad extrema: ⁊ hoc maxie fit
cũ nõ ceſſaueris a repcutiẽdo etiã ceſſãte dolore
q̃re accidit timor.ſ.de morte pp̲ nocumẽtũ quod
inferet᷑ pꝛicipalibꝰ mẽbris: quoꝝ nocumẽtũ ſi fiat
nõbile vt plurimũ eſt mortale. Et nõte qδ dixit
Fortaſſe ↄuertit᷑: quoniã poſſibile ẽ qδ materia
repcuſſa ſolũ recipiat᷑ i mẽbris circũſtãtibꝰ: ⁊ nõ
trãſeat vſqʒ ad pꝛicipalia: quoniã nõ ẽ extremoꝝ
vt pedũ vel manuũ ad principalia manifeſta dir
rectio vnde nõ tantꝰ eſt timor in aplicatiõe reper
cuſſiuorũ i iuncturis quãtꝰ eſſʒ i aplicatõe earũdẽ
in emotorijs: quoniã ipſorũ ad pꝛicipalia eſt ma
nifeſta dirrectio: ⁊ ſic ſi ex eis repcuſſiua apponã
tur imediate cõuertit᷑ materia ad principalia: ⁊
ꝑpterea in nullo caſu i illis cõpetit repcuſſio: vbi
in iũcturis aliquãdo cõpetit: vt cũ materia nõ eſt
plurima. vt in pte ꝓxime futura. Iδ dixit fortaſſe
⁊c. Et iſtũ caſũ iſto ãno vidi in magnifico.d.
Andrea de birago illuſtriſſimi principis Meďani
aulico ſuo tꝑe ↄſiliario prio: q̲ cũ eſſʒ ãnis.53.⁊
iaʒ p̲.xx.annos paſſus erat piodice podagrã qm̃
accepat vxorẽ nobiliſſimã grecã iuuenẽ robuſtã

cuꝫ tamē nunquā eā uidiſſet uoluit ſe ꝑparare ut
ſenex non uidereť neqꝫ podagricꝰ ꝛ ꝑ menſem uel
duos cuꝫ nō eſſet actu eger fecit cōtinua repcuſſi
ua ſupra pedes dietā tamē ſubtiliando qꝛ tandem
ipſo multū debilitato ꝓꝓ atenuationē diete agre
gata tamen aliquali mā que ſolebat ad iuncturaſ
fluere cū nō potuit conuerſa eſt ad principalia ꝛ
ſubito mortuus eſt. Notate bene lege lr̄am ꝛc.

Et expedit Hec ē ſcđa ps principalis il
lius parť que ſic ꝯtinuať ad
ꝑcedētē qm̄ in ꝑcedenti ipſe poſuit quoſdaꝫ can̄
reſpicien̄ diuerſos modos euacuationū ſumptos
tā ex pte ordinis ipſarū euacuatōnū iter ſe vt flo.
ſoluť ꝛ uōiť ꝛc. q̄ꝫ ex pte medicinarū tm̄ ſoluen̄ in
fortitudine ꝛ debilitate. In hac pte principali ip̄e
ponit can̄ ſpāles atten̄ ex pte eiꝰ q oꝫ ſumere me
dicinaꝫ ſoluť ꝛ diuidi poſſet ps in tres ptes ſm̄ ꝙ
tria pᷓcipalia dat documēta pť patebūt dixit igi
tur legēdo lr̄am ꝯtīnuā primo circa primū dictuꝫ
tria primū ē. Et expedit ei qui vult ſumere medi
cinā vt ſumo mane ſumat/ſm̄ ē ꝛ tardet cibū. ſ. ſū
pta medicina ē deinde ſumat poſt tres horas xx.
auros panis cū vino ꝛ aq̄ pauca/dicit ſor poſt ſex
horas igrediať balneū ꝛ egrediať dicit tertio dein̄
cibeť cū eo qđ ꝯueniēs ē. Pro itellectu gnāli hoꝝ
dictorū ē nōndū primo. Qꝛ lꝫ ipſe idē. d. A. iiij. pri
mi ca. v. poſuerit ſufficienter can̄ attendēdos i eo
q oꝫ ſumere medicinā ꝛ anteq̄ꝫ ſumat ꝛ poſtquā
ſumpſit medicinā tn̄ ꝑcipue in hoc ca. memorať
quaſdā regulas obſeruan̄ i eo q medicinā ſumpſit
ꝛ hoc ſignāter facit qm̄ medicine q̄ i iſto can̄ dn̄ť
ꝛ maxime erradicatiue euacuātes de qbus i pre
ſenti. fen ē ſermo vt pꝫ ꝯtinuādo ad ptē ꝓxime ꝑ
cedentē debent eſſe multū fortes ꝛ laborioſe tum
vt euacuēt a mēbris longinqs tū vt euacuēt ma
terias difficilis euacuatōis qm̄ mãe taliū nocumē
torū vtplurimū ſunt huiuſmodi iō ꝓꝓ fortitudinē
earū medicinarū eſt maxīe occurren̄ ad nocumē
ta que ex medicis ſoluen̄ apta ſunt ſpālr̄ euenire
ergo poſuit circa exhibitionē iſtarū ſpāles canon̄
ꝛc. Scđo principalr̄ attende circa dicta i pria
ꝑticula pᷓo qr̄ debeat ſumere medicinā ſumo ma
ne rō clara ē ex hoc qm̄ vt dictū ē tales medicine
ſunt laborioſe exſoluentes ſunt igiť multū iflamā
tes iō hora recentiore ſūmi oꝫ ēt ꝛ fortius quoniā
opationē ſuā ꝯplent in longo tpe ꝓꝓ cās ꝓprie aſſi
gnatas ne igiť nimis tardareť cibus ad expectan
dā ꝯpletā operationē farmaci niſi ſumo mane ſu
mereť eſſet neceſſariū in die tardare multū cibū
ſpālē hic ergo efficit regulā quoniā non ſic i oībus
alijs medicis ē neceſſaria ſed i his tantū que i lon
go tpe opationē ꝑficiunt vt in caſu nr̄o. Scđo
dixit ꝙ tardet cibum. ſ. ꝑ primū prādiū ꝛ vere ci
balē rō clara ē ex quo tales medicīe tarde ꝯplēt
ꝯpationes ſuas neqꝫ oꝫ talis cibꝰ ſumi niſi cōple
ta operatōe farmaci ꝛ ſic ſequiť manifeſte ꝙ ex
pedit cibum tardari rō qꝛ nō oꝫ cibꝰ ſumi niſi cō
pleuerit medicina ſuā opationē hr̄i pt ex his que
ſcribunť loco allegato q̄rta primi pᷓo qꝛ cibus ꝑ
miſtꝰ medicine faceret vt medicina cū ipſo trahe
reť ad mēbra ſo medicina faceret vt cibus ad in
teſtina deſcēderet anteq̄ꝫ ſit digeſtus ꝛc. Dixit
tertio deinde ſumat pꝰ tres horas uiginti aureos
panis cū uino ꝛ modica aqua poſſet aliqs dicere
iſte textꝰ vr̄ ꝯtriari pauloan̄ dictis qꝛ ſi pꝰ tres ho
ras oꝫ ſumere ꝛc. ſeqtur ꝙ nō oꝫ multū tardari ꝛ
ſic nō fuit ēt expediēs ſumo mane ſumere medici
nā hic poſſet dici ꝓ ſolutōe pꝛ o cum dixit pꝰ tres
horas ſumat ꝛc. oꝫ itellī nō pꝰ tres horas imedia
te ab aſſumpto farmaco ſꝫ pꝰ tres horas ab opatō
ne cōpleta farmaci quoniā i illo ſpacio medio nō
occupata nā a cibo redeť ipſa ſufficiens ad reſol
uēduꝫ reliquas materierū ſi q̄ remanſerūt i iūctu
ris ꝛc. Iō ſignāter i iſto cān dixerat ꝛ tardet cibū
ſ. ēt poſtq̄ꝫ medicina ſuā cōpleuerat opationem ꝛ
dans tp̄s tardatōis dixit ſumat pꝰ tres horas ꝛc.

Uľ alr̄ pt legi vt vellit. d. A. ꝙ poſtq̄ꝫ erit ſum
pta medicina ꝑ tres horas ꝛ iā ꝓ pte opata fuerit
ꝯueniēs erit vt ſumat illū modicū panē infuſſum
in modico vino cū aqua. Nā in talibꝰ corporibus
cū dať medicina erradicatiua multo tpe dicta cor
pora debite recta ſteterūt cū dieta mľtū tenui ut
infra vr̄ vn̄ dicta corpora tūc ſunt in v̄tute relaſſa
ta ꝛ debilitata multū ēt ex dolore. Iō ad ꝯfortan
dā v̄tutē ſtomaci ꝛ totius vt a v̄tute coadiuuetur
medicina in expellendo commotoſ hūores ꝯueniēs
ē tunc aliqualr̄ cū cibo modico v̄tutē viuificare
ꝛ iſtū can̄ bn̄ poſuit. d. A. loco allegato nā cuꝫ po
ſuiſſet generalē regulā eū dixit Oportet ne me
dicine potator comedat vľ bibat donec medicina
ſuā ꝑficiat opationē ꝛc. exceptauit quoſdā caſus
iter quos dixit. Si ſtomacꝰ nō tollerauerit ne co
medat ꝓpterea ꝙ a comeſtiōe vehemēter abſti
nuit ꝛ famē tollerauit deť ei parū panis iſuſſi ꝛc.
ꝛ ibi inuebať nō debere i caſu dari cibū ꝓꝓ vehe
mentē apetitū ad eū ſꝫ ꝓꝓ id ꝙ uehemēter abſti
nuit vn̄ v̄tus ſupple ſit debilitata ꝛc. Iō laudauit
panē infuſſuꝫ qꝛ nō iſuſſus a v̄tute debili difficul
ter tranſmutareť ꝛc. ꝛ hūc ſenſum credo eſſe ad
mentē. d. A. hic itelligens ꝙ pꝰ ꝯpletā opationeꝫ
medicine tardet cibū vt prandiū viuificata v̄tute
aliqualr̄ ex ꝑcedēti cibo ꝛ iſte can̄ pt obſuari vbi
cūq̄ꝫ in v̄tute debili ſit neceſſaria medicina fortis
lꝫ hoc aliqualr̄ cohacte fiat impiti tn̄ medici ad
vulteriora nō cōſideran̄ ꝑſtantē medicū ſic opan
tē iſamarēt ut ē impitorum mos ꝛ ego ſepe vidi.
Sꝫ tu dices ſi talis cibꝰ exhibeť nō gr̄a prandij ſꝫ
tātum gr̄a aliq̄lis cōfortať nō appet ꝙ tanta dēat
exhiberi quātitas panis q̄ ē uigīti aureorū cuꝫ au
rus ſit. ʒ. j. ſ. uř ꝙ eſſent. 30. dragme ꝛ ſic eſſent cir
citer q̄tuor. ℥. panis ꝙ ſufficeret ꝓ prandio dicať
ut dixit Gentilis ꝙ aureꝰ aliqn̄ ſumiť ꝓ. ʒ. i. ſ. ali
qn̄ ꝓ. ʒ. tm̄ aliqn̄ ꝓ breuiori pondere q̄ꝫ. ʒ. ꝛ in ꝓpo
ſito ſumiť ꝓ breuiori ponder quā. ʒ. ut tota quāti
tas ſit unius. ℥. cū dimidia uel circiter uel dicať
leta fronte ꝙ ipſe uoluit tantā quātiť offerri debe
re ꝓ leui refectōe ꝛ illa erit modica quātiť tpe ſuo

Cum de regiōe ſua maiores multo eſſent ꝛ ſint
comeſtores quā italici ꝛ ꝑcipue lōbardi uľ tuſchi
No. ultio ꝑ B ꝙ dixit ꝛ pꝰ. vi. horas n̄ ab aſſūpto

farmaco. ſed ab iſta data refectõe ꝛ ſic erũt no
uẽ hore ab aſſũpto farmaco igrediaꝛ̃ balneũ ꝛc.
ſ. ante prandium quoniã tales medicine añ cõple
taꝫ opationem tardant ſepe uſqꝫ ad. vij. uel. viij.
horas poſtea aliqͣlr qͤtata nã pñt itrare balneũ. p
balneũ intelligendo uel aquã balnei aliqualiter
calidã ad reſoluendum reliquas ſi remanſerunt
uel aquã frigidam ad remittendũ inflammationẽ
in humoribus ꝛ mẽbris inductam uel p balneuꝫ
poſſumus intelligere caſſam balnei ꝛ nõ primam
neqꝫ tertiã quoniã prima non ſufficit ad aliqualẽ
reſolutionem materie ꝛ tertia minus exicat ꝛ de
uirtute diſſoluit intrent ergo ſcꝺam caſſam balnei
ſufficientẽ in propoſito quicqd tamẽ ſit ꝛ de quo
cũqꝫ balneo intelligaꝛ̃ inuit ꝙ modico tempore
ibideꝫ debet comorari quoniã aqua frigida noce
ret mẽbris neruoſis ꝛ balneum calidum nimis diſ
ſolueret Jdeo addit. Et egrediatur. i. modico
tempore cum ingreſſus fuerit in balneũ egrediaꝛ̃
ꝛc. Addit vltimo deinde cibeꝛ̃ cũ eo quod eſt
conueniens. i. aliqualiter quietata natura pᵒ bal
neum exhibeatur prãdium cũ cibus ſit boni nutri
menti ꝛ non tamen iſlamabilibus de quibꝰ infra
dicetur hic poſſent multa dici de balneo poſt me
dicinam ſi ꝯueniat vel non ſed quoniã nõ eſt prin
cipalis propoſiti ſed illa difficultas ẽ alibi tangen
da ꝛ omnia relinquo. Jn ſuma tamen dico oĩa
hic poſita debere i opere obſeruari primo. ſ. quod
exhibeatur ſũmo mane ꝛ ſupple poſt eaꝫ dormia
tur. ſcðo poſt tres horas in caſu noſtro ab aſſum
pto farmaco quoniaꝫ vtplurimũ ꝯiungitur virtu
tis debilitas ꝛ ꝑꝑ ſubtilem dietã precedentẽ mul
to tempore obſeruatã anteqꝫ talis medicina erra
dicatiua exhibeatur ꝛ ꝑꝑ doloreꝫ bonũ eſt ſi exhi
beãtur duo bolli panis infuſſi in aqua ꝛ vino ſit
tñ vinũ nigrum ꝛ aqua cocta ad ſubleuandũ vꝛ̃tu
tem ꝛc. poſtea tardeꝛ̃ p ſex horas partim vt opa
tio ꝯpleaꝛ̃ farmaci partim ẽt vt poſtea p horam
vel circa quietata natura ipſas reliquas humoꝝ
reſoluat ꝛ ſi placet potes iponere corpus i balneo
ego tñ non facerem neqꝫ eſt de cõi more praticañ
ſic facere ẽt quoniã corpora ſic diſſoluta vͥſimilr
cũ tedio hic intrarẽt tũc balneũ ꝑꝑ ꝑ̄cedentes la
bores medicine ad ſcellã. Jdõ ſi pur cẽt neceſſariũ
balneũ forte ꝯpeteret magis ſeqͣnti die poſt medi
cinã ꝛ nõ alia die ꝛ ita eũ laudauit ipſe qͣrta pri
mi loco allegato verſus finem ca. lego litteraꝫ ꝛ
expedit ꝛc. eſt tota clara.

a

Deinde adminiſtra Jn iſta par
te ipſe põit
cañ defieñ factis euacuationibus cum ſolutiuis
duo facit quoniã primo ipſe ponit vnum canoñ
circa hoc generalẽ vt ꝙ ꝓuocatiua tũc ꝯueniunt
Scðo ponit laudes vnius determinati ꝓuocatiui
in caſu ualẽtis vt triace. ſcꝺa ibi. Et triaca ꝛc. Pri
ma adhuc in duas qm̃ primo ponendo vtilitatẽ ꝓ
uocantiũ in caſu ſpecificat i quo dolore precipue
ꝯueniat. Scðo ponit exceptionẽ quorũdã corpoꝝ
in quibus vſus ꝓuocantiuꝫ eſt ſuſpectus ſcða ibi
Et de corporibus quidẽ prima adhuc i duas quo
niam primo ipſe facit qð dictũ ẽ: ſecũdo remouet
dubitationem quãdaꝫ ſecunda ibi. verumtñ pluꝛ̃
habentiũ ꝛc. de prima parte dixit. Deinde admi
niſtra. ſ. factis euacuationibus p magna pte erra
dicatiuis prouocationem ꝛ adducẽs rõnem dixit
Nam ꝓuocatio deſicat materiã dolorũ iunctura
rũ qm̃ ipa. ſ. mã eſt ex ſupfluitate digeſtionis que
ẽ epaꝛ̃ ꝛ venarũ. i. ẽ que reſecaꝛ̃ ex ſupfluitate di
geſtionis illorũ mẽbrorũ ꝛ declarans in quo dolo
re precipue ꝯueniat dixit ꝛ ꝓprie in podagra cali
da eſt ꝯueniẽtia ꝓuocantium dixit ſecũdo remo
uendo dubitaꝛ̃ verũtñ plures hñtiũ dolores iun
cturarũ frigidos ꝛ complexiões humidas nõ iuuã
tur. ſ. ꝯplete cũ ſolutione plurima facta. ſ. ẽt ꝯue
niẽter cũ potione ꝛ criſteri ꝛ cũ medicanꝛ̃ cũ diu
retius ſananꝛ̃ ꝯñr legendo lr̃am ꝯtinuã facit ex
ceptionem quorũdã corporũ in quibus vſus ꝓuo
cantiũ ẽ ſuſpectus ꝛ dixit: Et de corporibꝰ quideꝫ
extenuaꝛ̃ ſunt corpora que non tollerãt ſolutionẽ
ꝛ ꝓuocationẽ plurimã ꝛ adducẽs rõnem dixit: ꝛ
generaꝛ̃ ex eis. ſ. ꝓuocãtibus uel p ea in ipſis. ſ.
corporibus extenuatis aduſtio fortis. Conſiderẽ
tur ergo omnia illa ſcilicet ad exhibitionem pro
uocantium. Pro intellectu omnium harũ par
ticularum eſt primo notandum vt notat Conci
liator differentia. ccxxiij. Medicina prouocatiua
ſumitur dupliciter ſcilicet cõmunis ꝛ proprie ſu
mendo cõmuniter ſic omnis medicina de cuius
virtute eſt educere materias per vias vrine vo
catur prouocatiua ꝛ hoc modo alique dicuntur
tales que ſunt frigide vt aqua ordei ſemina mel
lonum ꝛ reliqua cõmunia frigida/ quedam ſunt
temperate vt capilus veñ liquiritia ꝛ huiuſmodi
alio modo ſumitur medicina diuretica proprie ꝛ
ſic ipſe deſcribit quod diureticum eſt medicamẽ
calidum ſcilicet ꝛ acutuꝫ ſanguis ſcilicet vel ſup
ple alterius humoris ſubtiliatiuuꝫ ſubtilis a groſ
ſo diſcretiuum ipſiuſqꝫ tenuioris in vrine vias
eductiuum ſicut. ſ. Apij feniculi ꝛ acorus ꝛ his
proprie ſumpꝛ̃ eſt ſermo in propoſito ꝛ de his in
tellexit. Secundo ſpecialius attendendum qð
ex principio textus per hoc quod dixit deinde ꝛc.
colligitur quod diuretica non ſunt approximan
da niſi factis purgationibus ſufficieñ ita ut modi
cum tantum de materia remanſerit quoniam ſi
ante exhiberentur eſſent ad nocumentum agitã
do materias ꝛ ponẽdo eas in fluxu ad iuncturas
ſed cum modicum de materia remanſit precipue
in iuncturis non amplius eſt talis timor vt patet
ſed ex illis aptum eſt ſequi iuuamentum exican
do materiam dupliciter vno modo per ſimplicem
alterationem exicando cum tales medicine ſint
ſicce alio modo ſubtiliando materias que ſunt in
iuncturis per caliditatem ſiccitati coniunctam ꝛ
conſequenter per eaſdem vias per quas defluxit
materia ad iuncturas eandem materiaꝫ ſubtilia
tam extra corpus per vias vrine educendo ꝛ hoc
modo deſicat materiam dolorum iuncturarum
ſcilicet actualiter in iuncturis ledentem. Uel
aliter vt intelligatur. ſ. quod religue materierum

que erant in venis ſunt que exicanť .i. cõſumunť
per hoc qȯ ad vias vrine educunť ⁊ declarãs quõ
tales ſint ꝯuenienter per illas vias educibiles di
xit quoniã.ſ.ipſa materia in venis exiſtens que ẽ
cã antecedens doloris iuncturarũ ⁊ cãm ꝯiunctã
ꝯſeruans eſt ex ſupfluitate digeſtionis que ẽ epať
⁊ venarũ ⁊ talis.ſ. ſupfluitať ẽ ꝯuenienter ꝑ illas
uias educibilis vt patet ꝯſideranti decisionem vri
ne ⁊ ypoſtaſis eius ⁊ hoc mõ exicat materiã.ſ.me
diatam ⁊ ſic illa remota faciliter vel a nã vel ĩ vir
tute localium medicaminũ remouebiť mã ꝯiunc
ta vterqꝫ intellectus eſt bonus ⁊ ſi ex vtroqꝫ fiat
vnus integer erit cõpletioꝛ vt per tales medicias
diureticas vtraqꝫ materia educať. ſ.que actu in
iuncturis exiſtit ⁊ que in uenis remanſerat ⁊ queli
bet talis eſt ꝑ illas uias educibilis cũ quelibet ta
lis ſit ex ſupfluitate digeſtionis epať ⁊ uenarũ ⁊c.

Et addit qȯ ꝓprie in podagra calidi talis diure
ticorũ exhibitio ẽ ꝯueniens ratio ẽ quoniã mate
ria calida ſubtilis exñs facilius educibilis eſt per
uias urine q̃ꝫ alia groſſa ⁊ maxime ſi ſit in iunctu
ris q̃ꝫ materia groſſa male poſſet reingredi uenas
ut tandem ꝑ uias urine educatur ⁊c. Sed hic
poſſet obici ex uerbis Azararij qui in cura dolorũ
iuncturarũ in generali poſtquã dixit ꝙ medicine
prouocantes erradicant dolorẽ iuncturaꝝ addidit
Et non decet eas accipere niſi eos in quorũ corpo
ribus multũ ſľa crudum ⁊ groſſum ꝯtineť. Sed
caueant ab eis quicũqꝫ paſſi ſunt hanc paſſionez
ex cã calida. Ecce quõ uetat diuretica in cã cali
da ⁊ tñ.d.A.uiſus ẽ ea magis laudare in cã cali
da dicať qm̃ iſti textus expreſſe uidẽtur adinuicẽ
ſibi aduerſari ꝙ ꝓuocatiua ẽt poſt debitas factas
euacuationes exhibita magis ꝯuenire in cã cali
da q̃ꝫ frigida põt duplicẽ habere ſenſum p̃io rõe
materie vt ꝙ magis ꝯueniant in materia calida
qꝛ ipſa ſit apta magis ⁊ ꝯuenientius educi ꝑ vias
vrine q̃ꝫ alia ſecundo magis ꝯuenire poſſumus in
telligere non reſpectu materie tantũ ſed cũ hoc re
ſpectu corporis cui aproximari debent qꝛ in eorũ
aproximatione corpus minus nocumentuꝫ incur
rat ⁊ ſm̃ hunc ſenſum iuſſit Azararius ꝙ corpora
calida vel que paſſa ſunt paſſionem ex cã calida
ſunt quibus nõ debent applicari talia ꝓuocatiua
qm̃ ſua caliditate adurerẽt humores ⁊ corpus ve
riſimiliter eſt ſiccum magis exicarent ⁊ hoc intel
ligens.d.A.ꝓpterea ꝙ viſus erat laudare prouo
cantia in calida cauſa dixit in fine textus noſtri.
Et de corporibus quidez extenuatis ſunt corpora
i.⁊ de corporibus ſunt quedã corpora vt extenua
ta vel aliter calida que non tollerant ſolutionez ⁊
prouocationẽ plurimã ⁊ generãtur.i.propterea ꝙ
ex dictis plurimum ſoluentibus ⁊ prouocantibus
fortibus generãtur ex his in ipſis aduſtio ſanguis
⁊c.propter igitur nocumentũ ꝙ dictis corporibus
infertur ſunt vetita dicta proucantia in dictis cor
poribus. Sed ſi per magis conuenire intelliga
mus medicinam dictis prouocatiuis eſſe magis
obedientem ad euacuationẽ: ſic dico ꝙ talia ꝓuo
cãtia ꝓprie uallent in cã calida: quoniã talis ſubti
lis: exiſtens habilius educiť ꝑ uias ſtrictas: qua
les ſunt uie uriales. q̃ꝫ materia groſſa: ⁊ hũc ſen
ſum intellexit.d.A.in prima parte textus: ⁊ aliuꝫ
ſenſum intellexit Azararius qui uetauit in eas ꝗ
paſſi ſunt hanc paſſionẽ ex cã calida. Et idem.d.
A.inferre textus: ⁊ ex his colligitur ex oppoſito:
ꝙ ꝓuocãtia ſecure exhiberi poſſunt factis ſuffici
entibus purgatiõibꝰ in corporibꝰ in quibꝰ flegma
groſſuꝫ cõtinetur: ut.ſ. habẽtibꝰ cõplexiones frigi
das ut dixit Azarariꝰ. Et hoc etiã intellexit.d.A.
in illa parte. Uerũtamẽ ⁊c. Nam cũ poſuiſſet
ꝙ in podagra calida ꝓprie ualent ꝓuocantia: po
tuiſſet aliquis dubitare: ſi in alijs corporibus ha
bentibꝰ dolores iuncturaꝝ frigidos ⁊ cõplexiones
humidas poſſent iſta cõuenire remouẽdo dubita
tionẽ: ut dicebať in diuiſione littere. dixit. Uerũ
tamẽ pluries habentium dolores iuncturaꝝ frigi
dos ⁊ ꝯplexiões humidas nõ iuuãtur.ſ. nõ ꝯplete
curanť cũ ſolutiõe facta potione.i.cuꝫ potione ⁊
criſteri.ſ.apropriatis. Et cũ medicãtur cũ diureti
cis ſanãtur.ſ.cõplete. Et ex hoc textu toto ſic
intellecto: colligo p̃io de mente.d.A.eſſe: ꝙ etiã
in calida ⁊ frigida factis ſufficiẽtibꝰ purgationibꝰ
cũ potionibꝰ ⁊ criſterijs: niſi corpora reddanť ex
illis ꝑfecte curata: qȯ ꝓuocantia cõueniũt. Sed ĩ
ipſa cauſa calida merito materie ꝓpriꝰ cõueniũt
q̃ꝫ in frigida: licet corpora frigida uľ patiẽtia moꝛ
bos frigidos ſine nocumẽto uel ſaltẽ minore tolle
rant ipſoꝝ exhibitionem q̃ꝫ calida. Et ex conſe
quẽti inferať regula pratica: qȯ ubi ꝺbeamus in
cã calida ꝓuocare: ⁊ in corpore macro debemus
exhibere leuiora prouocãtia: verbigr̃a: capillum
ve. cũ liquiritia ⁊ cuſchute: ⁊ ſi uolumus aliquid
forte apponere. ut uerbigr̃a daucũ uel ſpicã ſecũ
miſceamꝰ aliquod infrigidãs prouocatiuũ de ſemi
nibus frigidis: etiã hoc lene ꝑꝑ duas cãs erit cõue
niens in dicto caſu: tamen. qꝛ materia eſt inobe
diens eductioni ꝑ uias urine: unde cuꝫ leni prouo
catiuo educetur. Secũdo qꝛ dictũ corpus calidũ
exiſtens ⁊ ſiccũ ex forti prouocatiuo lederet: ubi
autẽ in corpore humido ⁊ materia groſſa ꝓuoca
tiua ſint exhibẽda ꝺbent fortia exhiberi: ut ſpica
daucus amomũ bace iuniperi rube tinctorum ⁊c.
quoniã expedit in talibus materiã groſſam uehe
menť ſubtiliſare: ut ꝑ illas uias ſtrictas poſſit adu
ci: nec etiã timoꝛ in dictis corporibꝰ de adurendo
uel exicãdo nimis. uerũtamẽ ne materia ſubtilis
educať ⁊ groſſa petrificeť a quo maxime cauere
debemꝰ ut oẽs tradũt auctores: ꝯueniẽs cũ dictis
prouocatiuis aliqua humectãtia admiſcere: ſi ẽt
fiat ſupra locum iuncturarũ erit cõueniens. Et
notate qȯ preter hoc qȯ corpora cõplexionuꝫ hu
midarũ nõ ſic ſunt apta ledi ex talibus fortibꝰ diu
reticis ſicut oppoſito modo diſpoſita etiã qꝛ mate
ria groſſa nõ ſic eſt obediẽs eductiõi cũ ſolutiuis
per ſuperius uel criſterijs ſicut mã calida. Credo
qȯ plurimũ cõueniat aplicare dicta ꝓuocatiua in
dictis corporibus pinguibus ⁊ humidis q̃ꝫ calidis
⁊ ſiccis: ⁊ pluries ex eis iuuãtur cum talibus pro
uocatiuiſ q̃ꝫ oppoſito mõ diſpoſiti: ⁊ hoc itẽdebat

cū dixit uextamē plures habētiū ⁊c. Quia tamē
materia calida facilius educitur uidetur qꝺ ma
gis debeat ita ꝯuenire in ea. Jccirco pp talē du
bitatōm dixit i fine textus. Cōſiderētur ergo oia
illa.ſ.ꝺe iuuamētis ⁊ nocumētis ⁊c. Et ex his ſic
declarās pꝫ itellect⁹ lr̄e lege eā. deide poſt factas
ſufficiētes euacuatōes cum ſolutiuis adminiſtra
prouocationem ⁊c. c

Et cuꝫ materia Nunc ipē oſ̄dit quid
fiendū ē cū materia
nō ē plurima ⁊ ē quodāmō remotio dubitationis
q̄ poſſet oriri ꝺixit igitur. Et tū materia non ē
pluria aut ē pue reſtaurat̄.i. cū nō ē materia for
tis effuſionis aut ē pue quātitatis ad reſtaurañ.i.
ad reditū ⁊ proſequēdū fluxum. Et ſic denotatur
qꝺ ē pauca tunc nō ē malū repellere eā in primis
cum ē.ſ. in fluxu ⁊ faciens exceptōm regule dixit
niſi in ſiatica ⁊ adducit rōnē qr̄ i ſiatica nō dēat
fieri repcuſſio addit. Nā repcuſſio i ea retiet ma
teriā in pfundo.i. iuncture qr̄ ſupple expedit. ut
nō fiat ⁊ ſi pur debet fieri. fiat paulati debilit̄. iō
dixit aut ꝺimittatur ⁊ occupatio.ſ. medici ſit cuꝫ
euacuatione.ſ. materie. Nota ꝙ ex prima pte
text⁹ prio colligitur ꝙ exñte materia pauca q̄ ſit i
fluxu ꝯueniēs ē uel nō malū ſi fiat aliq̄lis reper
cuſſio. ⁊ rō ē. Nā ſtante modica materia p reper
cuſſionē factā in principio fluxus unitur mēbruꝫ
⁊ ptes ei⁹ aliquo mō ꝯfortātur ne recipiant mate
riā intra iūcturā q̄ cū eſt fluxa itra iuncturā cū ip
ſa ſit mēbrū frigidū ⁊ ꝯcauū difficult̄ poſtea edu
citur ex iunctura. vñ meli⁹ ē ꝙ ad ptes circūſtañ
repcutiatuꝛ materia a. q̄bus melius reſolui pote
rit tū qꝛ ille ptes ſunt calidiores. tum qꝛ uirt⁹ me
dicaminis meli⁹ poterit ad materiā puenire cum
non ſic ſit in pfundo ꝯſtituta/ēt p repcuſſionē uni
tis ptibus mēbri ꝯñter calor mēbri erit aptus re
ſoluere modicā materiā fluxā ⁊ ſic iuuabit ipa re
percuſſiua ſupra locū iuncture applicare cum ſu
mus ſecuri ꝙ modica ſit materia ⁊ cū in pricipio
fluxus occurrimus. Sed ſi i principio fluxus non
poſſemus occurrere ſed iam ſatis notabilis ps ſit
fluxa uerbigr̄a ad genu ⁊ cum non ē pluria mate
ria in toto tñ non tunc debemus ſupra iuncturaꝫ
repcuſſiuū apponere ut dicunt doc. ſupra locum
apte unde fluit materia aliq̄liter diſtantē. uerbi
gr̄a ſupra genu uerſus coſſam ita qꝺ finis medi
cine repcuſſiue attingat principiū loci doloris ex
cluſiue cognoſcemus aūt notabilē ptem materie
fluxe ad locū qñ appoſito medicamine repcuſſiuo
ſupra ipm augebitur dolor ⁊ eo caſu remoueam⁹
repcuſſiuū ⁊ apponamus in loco ſupra ut dictum
eſt. Et hoc niſi ſit materia pluria in toto qꝛ illo
cāu neqꝫ ſupra debemus ponere repcuſſiuuꝫ pp
timorē ne fluat ad principalia. ſed debemus pri⁹
euacuare. Et hoc intendebat in pria pte cum di
xit ſi nō ē plurima ⁊c. bonū eſt repcutere eam in
primis cum eſt.ſ. in fluxu in principio ⁊ ex oppo
ſito ſequitur oppo. ut cum eſt plurima in toto nul
lo modo lꝫ repcutere ſꝫ cum non eſt pluria ⁊ non
in principio fiat repcuſſio tunc non repcutiamus
membrū leſum ſed ſupra ut dictum eſt. Nota
ſcꝺo qꝺ ipē fecit exceptōm in ſiatica ita ⁊ alij fa
ciunt ſaltem timorē iponentes in approximatiōe
repcuſiuoꝝ in ea ⁊ rō eſt quoniā ſi materia in ſia
repcutiatur/aliq̄li fluxa materia ꝓpter magnam
ꝓfunditatē iuncture materia ad ꝓfundum mul
tum ipellitur ꝓpter enim ꝓfunditatē eius nō ap
parent in ꝺolore ſiatico apoſtemata ſicut i reliqs
iuncturis ⁊ ſic indiſponit̄ reſolutioni. ēt qꝛ i dolo
re ſiatico non pōt bene manifeſtari q̄ ſit materia
fluens neqꝫ in colore neqꝫ in tactu ut ſupra uiſū
eſt. Jdeo non poſſumus ſcire q̄ ꝯueniēter ſint ap
plicanda repcuſſiua. ideo tutius eſt non repercu
tere. Sed ſi pur eſſet dolor ſatis fortis tunc ad
prohibendum ne uacuitas iuncture repleatur.
tunc ꝓpter timorem ſi repleretur qꝛ dubitaretur
de difficillima curatione ipius ꝓpter profundita
tem iuncture p̄eligimus aliq̄liter repcutere ⁊ tūc
oꝫ ut fiat paulatim ꝺebilit̄ ut dicit textus nr̄ ꝓpt
cām ſupra dictā. Licet Raſis i de iuncturis ca.
.17. dixit qꝺ non debemus apponere aliqd frigi
dum in paſſione ſiatica q̄uis ſit cā calida. ⁊ ꝯbu
ratur ex calore. Et nota qꝺ generaliter repcuſ
ſiua q̄ debent applicari in dolore iuncturarum.
ceteris paribus ſemp debent eſſe remiſſiora q̄ꝫ q̄
in alijs locis applicātur. tum qꝛ talia mēbra iun
cturaꝝ ſunt ꝯplexionis frigide. vnde a frigiditate
calor mēbrorum ꝺebilitatur tum ēt ut.ſ. dictum
eſt. ſi p repercuſſiua materia ipellatur ad itra cō
cauitatē iuncture tunc difficillime diſſoluitur. Et
ex oppoſito pōt colligi incidenter ⁊ eſt ſingul'r no
tandū qꝺ ſtāte intent̄ reſolutōis materieꝝ collec
tarū in iuncturis uel alijs locis qꝺ reſolutiua ma
terierū in iuncturis ꝯtentarū debent eſſe fortiora
reſolutionis materierū collectarū in alijs tum qꝛ
materia in iuncturis ē in ꝓfundo ſituata unde uir
tus medicine non eque bene. attingit ad medici
nam ꝺiſſoluēdam ſicut ad medicinā in alijs locis
ꝯtentā. tum ēt qꝛ materia in iuncturis exñs eſt ut
pluri mū magis groſſa ⁊ iuncture ſtricteꝛ ꝯpacte
vnde dcā mā ꝺifficulteꝛ ſubtiliatuꝛ ⁊ in uaporem
ꝯuertitur ⁊ qm̄ ꝺicte iuncture ſunt mēbra neruo
ſa ⁊c. Ultio nota qꝺ lꝫ ex textu nr̄o i pricipio do
loris pro applicandis repercuſſiuis uideatur fieri
exceptio tñ de dolore ſiatico in quo uel nō debēt
applicari uel ſaltē debilit̄ tamē dicunt quidam ⁊
bene qꝺ ēt incipiente dolore in ſpatula eſt ēt ha
bendus timor in applicatione repcuſſiuorum qñ
appoſitis ſpatule repercuſſiuis dubium eſt ꝓpter
dirrectionē ipius ſpatule ad pulmonem ne mate
ria repulſa ipellatur ad pulmonem ⁊ ad cor ⁊ ma
ius cāet nocumētum. Et ego memini audiuiſſe
qꝺ in dolore ſpatule apoſito quodā ſaculo a medi
co qꝺ infra duos dies amicus mortuus eſt ꝓbabi
liteꝛ fuit ſaculus repercuſſiuus unde materia fuit
ꝯuerſa ad interius ⁊c. ⁊ hoc notate bene lege lit
teram qꝛ clara eſt uſqꝫ ad illam partem.

In fine uero eius oꝫ In qua par
te ipſe ultimo
ponit can. circa applicationem medicinarum ex
o

textius cum itendimus erradicatiői materie.ſ. fac
ta minoratiua euacuatiue ⁊ digeſta materia in
iuncturis exiſtente ut in declinatione ⁊ duo facit
prio ponit.can.declarantē cū qbus ↄpletur hec ī
tentio.ſ.erradicare materiā ex iūcturis in decli
natione ⁊ hoc generaliter ƀo ponit can.magiſ ſpe
ciales circa illā materiā ƀa ibi Et oȝ ut miſceā
tur ⁊c.de pria igitur pte dixit. In fine vō eiꝰ oȝ
ut occupis ī eis q̄ reſoluūt ⁊ ſubtiliāt ēt extrahūt
materiā in pfundo ad illud qō apparet .ſ.ad cu
tem ſaltē cū uentoſis cū inciſione aut ſuctione.i.
tātuȝ cum igne uel forte cum ſanguiſugijs ⁊ cuȝ
cauterio ⁊ cū rubificātibus ⁊ ueſicātibꝰ p quas
.ſ.ueſicatões currunt materie ⁊ nō ↄſolidentur.
uſqȝ ad tp̄s declarās inter ueſicātia q̄ ↄueniūt di
xit exemplificādo.Et de ueſicantibꝰquidem ſunt
alea ⁊ cepe.⁊ nō ē qd'ſit ita electuȝ inter ueſican
tia ſicut mel anacardū.⁊ poſt ip̄m lac titimalli.⁊
lac fici. Pro intelligentia ptis prio eſt notādū
qō iſta lr̄a pōt duplr legi uno mō legēdo ƀm qō
lr̄a ē introducta ut cum intendimꝰ erradicare ma
teriā cum medicinis exteriꝰapplicādis debemus
occupari in eis q̄ reſoluāt ⁊ ſubtiliāt ⁊ ſupple ſi il
la non ſufficiant q̄ꝛ ſi ſit materia pfundata ī iūctu
ra ut eſt plerūqȝ in dolore ſiatico de quo diceba
tur pauloante tunc itendamꝰ ēt cum his q̄ extra
hunt materiā ex pfundo ⁊c.ↄtinuādo lr̄am. Ita
qō ex hoc mō uidetur poſſe colligi q̄ ſemp in de
clinatione doloꝝ iuncturarū debemꝰ pro ↄplimē
to cure applicare loco ea q̄ ſubtiliāt ⁊ reſoluunt.
Et ſi iſto mō intelligeretur ſnīa nō eſſet uera.
niſi apponatur una ↄdictio.ſ.quoniā in declina
tione ēt doloris nō ppterea mēbrū reddit aptum
ad motum uoluntariū pp.ſ.materiā eſſe in pfun
do ſituatā.vnde nō amplius extēdit neruos ⁊ cor
das circa iuncturā exiſtētes ⁊ ſic non ſit doloꝛ ſed
ſolū pꝰ ip̄am eſſe in iunctura uel ligamēto ⁊c. in
diſponitur mēbꝝ ⁊c.ad motum uoluntarium ſtā
te iſta ↄdictione tunc debemꝰ facere qō dicit ⁊c.
uel ēt ubi cā doloris fuerit materia groſſa aliqua
liter ut ſanguis groſſus uel ff'aticus uel melanco
licus quoniā ī primo ſi eſſet oppo.cum eſt remiſ
ſus dolor ⁊ cum hoc membrum poſſet in debitaſ
opationes nō expedit tunc uti diſſolutiuis ut ma
nifeſtum eſt in ƀo ēt cañ.ſi materia eſſet ſolū col
lera peccās non ↄpeterent diſſolutiua. Dixit
Raſis in de iuncturis cap.ix. Empl'a q̄ diſſoluūt
non ſunt neceſſaria niſi in doloribus iuncturarū
modo dcō quoꝛum materia eſt ſanguis groſſus.
uel melancolicus uel ff'aticus. Sȝ apoſtema qō
eſt ex pura collera iſtis oīno non indiget ⁊c.quia
uellit qō per ſe curabuntur ſine diſſolutiſ ƀm igit
iſtum mōm exponeñ.oȝ ſuppleri ut dictum ē alio
mō pōt intelligi textus ut iſto mō intelligatur q̄
poſitis medicinis .ſ̄.locum q̄ cōiter laudantur a
doctoribus ad dolorē remouenduȝ ⁊ ad habilitā
dum liberum motum mēbri leſi ƀm diſpōm mate
rie de qbus infra locis proprijs erit ſermo. tunc
quādo ille medicine non ſufficiunt dixit. In fine
uero eius.ſ.factis remedijs ſupradictis oȝ ut oc
cupis cum eis que reſoluūt ⁊ ſubtiliāt ⁊ extrahūt
materiā ex pfundo rō huius ē quoniā cum alijs
non faciebat uera curatio niſi ppterea qō mate
ria erat in pfundo exñs ⁊ q̄ groſſitie pticipabat.
quoniā ſi fuiſſet ſubtilis ut collera pura nō fuiſſet
neceſſaria medicina ſubtiliatiua aliq̄ ut ſupra.dic
tum eſt ſi igitur cum medicinis factis cōibus mi
tigatiuis doloꝝ ⁊ reſolutiuis nō eſt facta curatio
pfecta ſequitur igitur qō oȝ occupari cum eis q̄
reſoluunt ⁊ ſubtiliant ppter groſſitiem materie ⁊
extrahunt materiā ex pfundo ad id qō apparet
.ſ.ad cutem ⁊ ad ſupficiem ſaltem cum uentoſis
cum inciſione .ſ.ubi materia fuerit ſanguinea.
uel ſanguini mixta ſicut etiā in caſu tali ↄpeteret
ſanguiſugaꝝ appoſitō aut cum uentoſis cum ſuc
tione q̄ꝛ cum multo igne ſine ſcarificatione q̄ꝛ ex
ſucando multum atrahant ⁊ hoc magis ualeret
in materia ff'atica groſſa ⁊ cuȝ cauterio.ſ.actua
li uel potentiali de quo ſupra dictum eſt etiam ī
fra ſpecialiꝰ diceturꝛ ⁊ cum rubificantibꝰ ⁊ ueſicā
tibus.ſ.empl'is unguentis epitimatibꝰ cerotiſ ⁊ ta
libus ⁊ aliq̄ percutiunt cum urticis per quas ueſi
cationes factas.ſ.currunt materie. Et addit
Et non ↄſolidentur uſqȝ ad tp̄s.ſ.notabile ut ma
teria tota poſſit ↄplete aduci ⁊ erradicari ymo.ſ.
phibeatur ↄſolidatio apponendo humectantia.
uel pinguedines ⁊ aliq̄ acuta ut loco pprio uide
bitur quomōcunqȝ intelligatur ſiue legatur ſnīa
bona eſt ulterius attendeñ qō medicine ueſicato
rie ſunt ille q̄ ppter ſuā maximā caliditatem ſicci
tati ↄiunctā ſunt maxime atractiue ⁊ acentro ad
circunferentiā eductiue ita ut earum atractio di
catur quodāmodo uiolenta q̄ ſub genere rubificā
tium ↄp̄hendi poſſunt. Medicine autem rubifi
cantes ut dixit.d.A.ſcōo can.cap.iiij. declarans
qd ſit medicina rubificatiua dixit qō medicia ru
bificatiua eſt.illa cuius proprietas eſt .ut calefa
ciat membrum cui obuiat fortiter ita ut ad ip̄m
uehementi atractione ſanguineȝ trahat pueniē
tem ad eiꝰ exteriora ⁊ rubificat ip̄um ⁊c. hoc ue
rum eſt ſi.ſ̄.membrum ſanguificum apponatur.
ſȝ ubi ſupra membrum ī quo ſit dñans humor ff'a
ticus ponatur non dicetur rubificatiua cum tunc
ſanguinē nō atrahet ſȝ magis ueſſicatoria alias
materias ad cuti ↄuertēs ut ē ſinapis q̄.ſ̄. mēbrū
poſita aliqñ ueſicat ƀm diſpōm cui occurrit ut di
ctum ē huiuſmōi generis ēt ſunt cepe porri ⁊ alea
⁊ q̄ ut multū ſunt calida ī tertio gradu cū ſicitate
ī eodē ⁊ tales medicine uidētur eſſe remiſſioris
caloriſ q̄ȝ ſint medicine ulceratiue etiā ſubſtantie
ſubtilioris. Qm̄ medicina ulceratiua ē cuius p
p̄etas ē vt reſoluat ⁊ ↄſumat hūiditates ↄtinuañ
iter ptes cutis ⁊ atrahat māȝ malā. i.a medicina
malitiatā ad eā ita vt pueniat vulnꝰ in mēbro.ſ.
⁊ tales ſunt medicine q̄ ſunt calide ī q̄rto ut ana
cardi loco allegato dcē tñ medicine añ ↄpletam
earū opationē fiunt ueſicantes ut ēt itelligēti pōt
appere ex dcis ⁊ pp iſtā cām hic ↄnumerauit ut
anacardi iter ueſſicantia cū tñ ƀo can.ponat int
ulcerantia. Anacardus ē fructꝰ quidaȝ habens

teſtã ⁊ medulã itrinſic⁹ ⁊ aſſimilaꝛ oſſei dactilli ⁊
dr̃ a medicis pedicul⁹ ellefantis ut dixit Simon
⁊ cortex ei⁹ ut dixit .d.A.ca. ꝓprio ẽ rarus frangi
bilis i cuiuſ raritate ẽ mel uiſcoſuz ⁊ dicitur mel
anacardi ⁊ ẽ quo utimur ad ulcerãdũ uel ueſican
dũ ⁊ adiuuãdũ memoriã leſam pp habũdãtiã hu
miditatis colligitur aũt ipm mel anacardinuz ut
dixit Raſis i de iũcturis qꝛ alibi nõ potui repire.
hoc mõ accipe anacardos ⁊ pone i aceto forti ad
ignẽ ⁊ pmitte diu bullire mel q̄ otinetur i anacar
dis exibit ⁊ iuenietur i aceto illud accipietur ⁊
uſui reſeruetur ⁊ ego credo ſi anacardi frãgantur
groſſo mõ ⁊ poſtea ⁊c. meli⁹ colligetur mel. De
titimallo ⁊ de lacte ei⁹ nõ faciũt mẽtõm. A. neqz
Serapio ſub ꝓprio uocabulo. ſz Diaſcorides ẽt
Symon refferet ponit ipſius ſeptẽ genera. Sz qꝛ
eſſet nimis lõgũ dicere uos uidebitis loco allega
to diſtinctõm ipoꝝ in ſũma ẽ lacticiniũ quoddã
faciẽs aſtas ſatis longas facit ſemẽ ⁊ lac diuerſifi
cãtur folia in figura ⁊ coloꝛe ⁊ extẽſione ẽt ſemẽ
ei⁹ ſm diuerſitatẽ generũ i ſũma ẽ exuberãtis lac
tis magis q̄ȝ aliud lacticiniũ. Natura ei⁹ ut dixit
Auerois .5. colliget eſt in fine caloris ⁊ ꝓprie ei⁹
lac iõ oz eẽ ulceratiuũ ⁊ dixit q̄ radix ei⁹ cocta in
aceto remouet i otinẽti dolorẽ dentiũ maxie groſ
ſoꝝ ſz addit qd̃ ſi cadat i aliq̄ pte oris qd̃ oburit il
lam ⁊ ꝓpterea dixit qd̃ qñ uolum⁹ ipm ponere ſu
per dente debẽt alij dentes cera circũdari qm̃ fa
ceret cadere alios dentes ⁊c. De lacte Fichus
multa dicũtur clara a doctorib⁹ ineſt ei uirt⁹ lacti
cini acuti ita qd̃ callefacit callefactõe uehemẽti
ut dixit Serapio. Et ſic ſm ordinez i fortitudi
ne ueſicãtiũ uel ulcerañ eſt prio mel anacardi po
ſtea lac titimali ⁊ debili⁹ eſt lac fic⁹. ſ. arboris uel
folioꝝ ⁊c. ut dixit text⁹ ⁊ ſic clara eſt lr̃a nr̃a lege
cam totam. Sequitur illa pars.

Et oportet Jam oñ̃ ipe ponit can. ſpe
ciales circa applicatõm : ut
reſoluentiũ ⁊ rubificantiuz uel ueſicantiuz ⁊ diui
di põt ps i duas ſm duos cañ. quos ponit pricipa
liter ſa ibi. Et nõ oz ut aꝓximent ei reſolutia pria
adhuc i duas ſm qd̃ prio facit qd̃ dictuz eſt. ſo po
nit unuz incidentẽ cañ circa iſtam materiam ſa
ibi. Et deuitetur frig⁹ de prima pte dixit. Et oz ut
miſceatur cuz abſterſiuo ⁊ ueſicante lenitiuuz .i.
humectatiuuz uel molitiuum ⁊ adducit rõnez di
cens. Et ſi nõ .ſ. ſi nõ miſceatur ſm lenitiuuꝫ per
ducet .ſ. ueſicans ad lapideitatem iuncturaruz qꝛ
reſoluẽdo ⁊ exicando ſubtile ⁊ hoc declarans di
xit. Nam ueſicatio iterum eſt ſicut reſolutio p il
lud qd̃ timetur de igroſſatione q̄ſi dicat ſicut i re
ſolutiuis p illud .i. pp illud qd̃ timetur de ingroſſa
tione materie pp facilius ⁊ citi⁹ reſolui ſubtile q̄ȝ
groſſum apponit canonice aliqd̃ humectatiuum.
ita pp eandẽ cãm dz apponi ẽt i ueſicantib⁹ q̄ mul
to magis reſoluũt q̄ȝ ea q̄ dicta ſunt ſimplr̃ reſolu
tiua cum reſolutiuuz medicamen aliqd̃ eſt calidũ
tãtuz i ſo uľ ad magis in tertõ ubi ueſicantia ſunt
uehementꝛ calida qr̃ uel i fine tertij grad⁹ uel in
q̄rto ſicut ſupra dictum eſt. dz igr̃ eſſe maior tior
de ingroſſatione materie ⁊ lapideitate p approxi
mationem ueſicatiuz niſi appõatur humectatiuũ

q̄ȝ p approximationez ſolum reſolutum ſimplr̃ h̄
eſt qd̃ dicit Nota tñ q̄ non eſt mens ſua qd̃ lini
tiuuz ſemp debeat actualr̃ admiſceri cum ueſicã
te quoniaz forte ſi admiſceretur ueſicatorium im
pediretur in operatione ſua ſz uult qd̃ ſecum mi
ſceatur in effectu .ſ. ꝓponendo linitiuuz uľ humec
tatiuum ante ueſicatorium ut materia humecta
tur uľ adeq̄tur uľ ẽt aliqñ poſt ueſicatoriuz appo
natur humectatiuum ad ꝓhibendum exicatiõni
remanentem ⁊ poſtea apponatur ueſicatorium ⁊
poſtea humectatiuum ſicut idem dixit tertia q̄ti
de apoſtematib⁹ duris. ſint iſte reuolutõnes ſucce
dentes .ſ. ſibi inuicem .ſ. poſt unaz intentionem ſe
quitur alia ⁊ hoc modo miſcebitur ueſicanti uel
reſolutio lenitiuum in effectu ⁊ ſi non formalr̃. iõ
in fine lr̃e addit. Et oferet ueſicans ſi miſceatur
cum reſolutiuis ⁊ adipib⁹ ad modum expoſituz le
ge lr̃am quia addit. Et deuitetur frigus pati .ſ.
membrum in loco ueſicato ideo eſt quoniaz ꝓpt
frig⁹ occurrens ipediret operatio medici q̄ eſt atra
ctio a ꝓfundo membri ad id qd̃ apparet .ſ. ad cu
tem nam frigus impingeret materiam ad intra.
Jdeo deuitetur ⁊c. lege.

Et non oportet Jam ſcd̃o ponit
alium cañ. reſpiciẽ
tem etiaz applicationez reſolutiuoꝝ ⁊ prio po
nit eum ſpãlem in uno tp̃re morbi ſcd̃o ampliat
eum ad oĩa tp̃ra morbi ibi. Et oz dixit legendo
lr̃am otinuã qꝛ clara ẽ. Et non oz ut approximẽtꝛ
ei .ſ. dolori iuncturarũ ẽt a .cauſa frigida reſoluti
ua fortia in principio rei añ euacuationẽ .ſ. mate
rie ⁊ adducit rationẽ quoniaz faciẽt euenire ma
terias plurimas .ſ. ipa fortia reſolutiua .ſ. ad locũ
doloris. ſtãte .ſ. repletione qꝛ viſimile ẽ q̄ pl⁹ atra
hetur de materia q̄ȝ reſoluaꝛ ex quo coꝛp⁹ eſt re
pletum ut ſupponiꝛ ⁊ ſic per ipſorum aproxima
tionẽ augebiꝛ morb⁹ hoc eſt unum nocumentuz
adducit aliud ſcd̃m nocumentum deiñ p⁹ iſtud no
cumentum ſeq̄ꝛ aliud q̄ reſoluunt ſubtile earum
.ſ. materieꝝ ⁊ inſpiſſant reſiduum .i. p reſolutõm
ſubtilis inſpiſſaꝛ ps remanens ⁊ retinebunt ipm
.ſ. reſiduuz inſpiſſatuz .i. ꝓpt id qd̃ eſt inſpiſſatuz
reſiduum retinebitur in iunctura ⁊ indiſponeꝛ re
ſolutioni oñ̃ reddens cãn. cõem ad oĩa tp̃ra mor
bi dixit. Et oz ut obſeruetur illud ſcd̃z plurimũ
iterum .i. obſeruetur ille can. de ñ applicãdo loco
doloris reſolutiua fortia nõ ſoluz in principio mor
bi añ euacuatõem materie ſz etiã obſeruetur ſm
plurimuz. ſm pluria tp̃a morbi .i. qꝛ etiam in au
gumẽto ⁊ ſtatu obſeruetꝛ iſtud pp cãs dictas que
forte ſimiles eueniẽt ſi dicte materie fortes appli
carentꝛ in augumento vel ſtatu ſicut ẽt in princi
pio ⁊ ſi nõ tantuz ſeq̄reꝛ nocumentũ tñ aliq̄le ſeq̄
reꝛ nocumentũ qꝛ nocumentuz inſpiſaꝛ ubi ſola
applicentꝛ reſolutiua ſine molitiuis maxime i ma
teria apta terreſtrificari ſicut eſt materia groſſa
⁊ melãcolica quoniã ſcã modica reſolutio de ſub
tili totuz remanens eſt terreſtre. Nõ ſic ãt timoꝛ
eſſet ſi materia fuiſſet ſubtilis uel mediocris ſḃe
cuius q̄libet ps eſſet faciliter a medicina reſoluti
ua apta reſolui unde nõ eſſet timoꝛ d̃ tali petrifi
caꝛ ut patet. Jdeo bene notanter addidit. Et

pprie supple oȝ obſeruari quod dictū ē q̄n mā eſt uiſcoſa aut melācolica lege lr̄am q̄ꝛ tota ē clara.

Cum ergo Hec ē ultia ps hui⁹ capi. de applicatōe medicinaꝝ q̄ ſic ꝯtinuatur ad p̄cedētes. Nā poſtq̄ȝ ſupra poſuit canones obſeruādos i cura regulari ꝛ in v̄a cura q̄ principaliter v̄titur ad cām ꝛ ei⁹ remotōm. Jam ꝯn̄ē ip̄e ponit quoſdā breues can. in applicatione medicinaꝝ ad curā magis mendoſam ſpectātium ꝛ p̄io facit hoc ſo ip̄e ponit unū can. generalem circa applicatōm medicinarū quarūlibet indiffe renter ſa ibi. Et ſcias q̄ð recti⁹ ē ꝛc. Jn pria etiaȝ p̄te duo facit q̄n p̄io ponit cū q̄bus generaliter in cura nō v̄a mitigatur dolor ſo pōit magis ſpe cialē mōm applicatōis dictarū medicinarū dolo rem mitigātiū ſcḋa ibi. Et mēſura illud de prima p̄te quoniā aliq̄s poſſet dicere. Ego itellexi q̄d fa ciēdum ē p v̄a remotōe doloris in diuſis t̄pribus ip̄i⁹ q̄d ſi dicte medicine nō remouerent doloreȝ ſȝ pur dolor eſſȝ magn⁹ p̄ſternēs uirtutē debem⁹ facere tūc huic r̄ndet. Cū ergo fortes fuerit do lores q̄ꝛ nō remouētur p medicinas cāe apropria tas ꝛ ſupple ita fortes fiūt q̄ꝛ ꝛ nō tollerātur q̄ꝛ. ſ. uirt⁹ p̄ſternitur nō ē excuſatio q̄n tribuāt̄ ſedati ua doloris ebibita ꝛ linita uł ſupple epitimata. Et addit ſpecificādo de localib⁹. Et epitimata. aut ſedāt. ſ. dolorē cū ſubtilitate reſolutōis mate riei aut cuȝ ſtupefactōe Et addit unum ſingulari ter obſeruādum circa ſtupefaciētia. Et nō ad miniſtres ſtupefaciēs niſi ap̄ neceſſitatē. ſ. q̄n reli que medicine nō ſufficiunt in remotōe doloris ꝛ uirt⁹ nō ſuſtinet ꝛc. Nota primo ex hoc textu colligitur q̄ð dolores mitigari uel remoueri poſ ſunt generalr̄ dupl̄r p ebibitas medicinas ꝛ p lo cales ſiue leniēdo ſiue emplaſtrādo ſiue epitiman do ꝛc. p̄ȝ colligitur ſcḋo q̄ð cū dolor nō remouet̄ p remotōm cāe cū apropriāt q̄ ē v̄a curatio quod tūc p duo alia ingenia pōt fieri remotio uel ſaltē mitigatio ip̄ius ꝛ p̄cipue p epitimata uel localia medicamina primū ē cuȝ eis q̄ ſedāt. ſ. dolorē cuȝ ſubtilitate reſolutōis materiei ꝛ p h̄ inuebat mōȝ medicinaꝝ q̄ dicunt̄ uere mitigatiue doloris ꝛ. ſē ille q̄ uocāt̄ anodine nā tales ut dixit Auer o. 5. colliget p̄ſtant ſine medio illud q̄ð reſiſtit cāe do loris. nā tales ſunt tēpate ſil̄es calori naturali aut parum calidiores intātū inquātū calor naturalis erit refrigerat⁹ a debita mēſura caloris naturał̄ mēbri pp̄ reſolutōm factā in ip̄o ex dolore uł cā ei⁹ ꝛ p̄pterea dicte medicine mitigāt dolorē ꝛ ex cā calida ꝛ frigida p q̄ꝫto augumētāt caloreȝ na turalē q̄ ē inſtr̄m aīe i ꝯpationib⁹ oīb⁹ ꝛ iō ſic for tificatus dn̄atur ſup oēm malā ꝯplexionē q̄ facit dolorē ꝛ ſcḋȝ hoc ēt adiuuabūt ad digeſtionē ma terie ꝛ ad aliq̄lē reſolutōm q̄ ē cā doloris. Jō di xit q̄ð ſedant cū ſubtilitate reſolutōis materiei. iō tales medicine ultra hoc q̄ð ſunt ſic tēpate debēt ēt eſſe ſubtilis ſb̄e penetrātes ꝛ hui⁹ generis medi cinarū ſunt ut ibideȝ dixit Auerois pingnedies ꝛ olea ut pinguedo anatis ꝛ galine ꝛ anſeris pigue do melior eſt ut ibidem ꝛ iſte modus pōt ꝯueniē ter exiberi ſine magna ꝯdictione ad oppoſitū i oī dolore. Et ad iſtū modū reduci poſſunt q̄dam modi mitigatiui doloris poſiti q̄rta primi ca. pe. i fine ubi dixit. Q̄ꝛ dulcis cantillena ꝛ occupā in eo q̄ð gaudium efficit mitigat dolorem. ſ. h̄ fit ꝯfortādo calorē naturalē ſus modus mitigādi uł remouendi dolorem fit p ea q̄ ſtupefaciūt ut non ſentiat dolorem ꝛ ſm̄ iſtum mōm nō aufertur do lor niſi p accidēs pricipaliter p quāto aut aufferūt ſenſum a mēbro aut ip̄m indurāt pp̄ idiſpōm ac quiſitā i ſpiritu q̄ eſt inſtr̄m ſenſus aut i membro q̄ð eſt organum ſenſus cum ita diſponitur q̄ð a cō plexione debita ſenſitiui ſpiritus nō p̄nt ad debi te ſentiendum diſponi ꝛ hoc pp̄ ꝯplexionē frigidā ip̄ius medicine ut dixit. d. A. ſcḋo can. cap. quarto ꝛ Cōciliator dr̄a. xx. narcoticum hoc oīno narco ticum eſt medicamen doloris ſedatiuum cui⁹ na tura cum ſiccitate uehement̄ eſt frigida ip̄a eniȝ uſq̄ȝ ad finem tertij grad⁹ elleuatur ꝛ uſq̄ȝ ad q̄r tum. Et ex hoc poteſtis iferre ꝯ multos moder nos q̄ð medicina calida p caliditatem non pōt di ci ſtupefactiua ꝛc. dico tn̄ p accidens principalit̄ iuuat ad mitigationem doloris cuiuſlibet indiffe renter quoniā in dolore a cā calida remitendo cō plexionem ei⁹ poſſet p ſe iuuare ſȝ hoc non eſſet cōe oī dolori ubi tn̄ p hoc q̄ð ſtupefactiuum oēm dolorem remouet uel minuit etiā p̄pter aliā cām ꝯferre pōt ſtupefactio ut uidebitur in p̄ticula ſe quenti. Et ex hoc colligi poteſt v̄itas tertij dicti. d. A. in textu cum dixit. Et non adminiſtres ſtupefaciens niſi apud neceſſitatem. i. niſi cum ti metur q̄ð uiri⁹ diſſoluetur ꝛ homo p̄pter dolorem in uita perſiſtere non poterit ratio eſt quoniam ſtupefactiuum uidetur iuuare tātuȝ per hunc mo dum quoniā calidū naturale mortificat ꝛ ſic ſem per ei⁹ exibitio eſt multum cohacta ꝛ irregularis Jdeo bene dicebat Meſue ad retificationeȝ me dicinarum intentione tertia ca. 3. can. 6. illo ſingl̄i in principio. Compingere autem ꝛ ſtupefacer̄ eſt ultimum ad q̄ð niti debes ꝛ poſtq̄ȝ reliq̄ oia n̄ ꝯtulerint ꝛ eſt res poſita ſicut in deſperatione ad dit. Componunt autem rem magni erroris a prin cipio huiuſmodi curātes cum narcoticis eſt enim cum eis curatio mendoſa ꝛc. poſtea infra dixit. Timentur autem ex narcoticis plura nocumenta ſunt. n. oīa ꝯtria rei uite ꝯgellātia ꝛ mortificantia nuda q̄dem magis recentia ꝛc. ꝛ in p̄ceſſu magiſ addit etiā q̄n ſunt correcta ꝛ ratificata v̄um ſi ex cuſari potes non p̄pinari eſt melius ꝛ ſi excuſari non potes meli⁹ ut non potui deſ̄ ſȝ adminiſtrari in empl̄is tātum eſt melior cura ꝛc. poſtea addit Et oīno caue ne dederis ſuper cibum neq̄ȝ corpo ribus ip̄uris ſȝ poſt mondificationes poti⁹. Et ui ta exibitioneȝ eoruȝ dieb⁹ ꝯtinuis ymo' iteruenīat t̄ps ꝛ t̄pis exibitio rerum ꝯfortantiū. ut ſaluetur teſaurus ꝛc. Ecce q̄ȝ ſingularia v̄ba dantia nobis timorē in applicatōe ſtupefactiuorū ſil̄em ſn̄iam poſuit. d. A. i6. tertij' ca. de cura collice frigide in principio vbi voluit q̄ꝛ prim⁹ can. eſt i cura v̄t nō incipiat̄ a ſtupefactōe ꝛ q̄n̄o ſedare dolorē cum narcoticis eſt ꝯponere rē maximi erroris ꝛc. Et q̄ꝛ nō eſt curatio v̄a ꝛ q̄n̄o eſt ꝯfirmatio cāe dolo ris ꝛ deſtruitur ſenſus ꝛc. Jdē voluit de cura flu xus ventris abſolute. xvi. tertij. Cū dixit. Jn non

coticis ṽo ē timor ꝛc. addit. Et q̄nocūq̄ȝ ſit nō oȝ
vt admiſtretur q̄ȝ diu ab eis excuſatio eſſe p̄t. Or
ſi neceſſaria fuerit eoꝝ̄ admiſtratō nō exibeātur
ei cuius infrigidatur corp⁹ ꝛ debilitatur ṽtus ꝛc.
ꝛ generaliter hec eſt ſnīa oīum auctoꝝ̄ circa hāc
materiam ymo in dolorib⁹ iuncturarū Raſis nō
audebat applicare medicinas intenſe frigiditat̄
ēt non opiatas niſi cū dolor erat tante vehemētie
ꝙ dubitat̄ de defectu egri ꝛ ſic pȝ quomō nō ſunt
adminiſtrāda narcotica niſi apud neceſſitateȝ. ſ.
grandē ut dicit textus nr̄ tñ ut dixit Meſue cap.
allegato ī uehemēti dolore aliqñ melior cura eſt
cura mēdoſa q̄ ē ſtupefactio q̄ȝ cura uera ne uir
tus reſoluat̄ ꝛ cadat ꝛc. Si tñ poſt dictas medici
nas mēbrū remaneret ſtupidū tūc expedit uti me
dicinis callefaciētib⁹ ſenſum mēbri reducētib⁹ ꝑ
auctores locis ꝓprijs ē expſſum ſic pȝ iſta pars
clara lege eam tu.

Et menſura Nūc iþe ponit mōm ſpālē applicatōis medicinaruȝ
dolorē mitigātiū. Et breuit̄ dixit. Et mēſura illud
qd̄ ſedat malitiā ſumā doloris ꝛ utere eo cū auda
tia ꝛ temeritate plus. Nota iſta ꝑs pōt duplr̄ le
gi uno mō generalr̄ referēdo lr̄am ad utrūq̄ȝ mo
duȝ mitigādi dolorē ut ſit ſenſus. Menſura illud
qd̄ ſedat malitiā doloris. i. medicamē ly ſumā dȝ
dicere ſuma. i. mēſura medicamē ſuma doloris. i.
qd̄ ꝓportionetur medicamē ſume ꝛ quātitati dolo
ris ꝛ pōt hoc ītelligi ſiue ſubtiliter reſoluēdo ſiue
ſtupefaciēdo ī nullo eñi dȝ ꝑtrāſiri mēſura eq̄l̄ me
dicamis ꝛ terminata maxīe in ſtupefaciēdo ꝛ tūc
utere eo ſic ɔmenſurato cū audatia ꝛc. uel aliter
ut iſte ſenſus lr̄e referatur tātū ad medicamē ſtu
pefactiuū ꝛ erit ſenſus. Menſura illud qd̄ ſedat
malitiā ſumā doloris ꝛ tale eſt ſtupefactiuū. i. ip
ſum ſtupefactiuū ɔſolare cū medicinis ɔuenienti
bus. ſ. cordialib⁹ ꝛ ſtomaticis ꝛc. ut declarāt auc
tores talia ei ſatis corrigunt malitiā ſtupefactiui
vñ talia ēt cum eſt neceſſitas nō ſunt exibēda nu
da uel pura ſȝ correcta ut etiā. ſ̄. dicebatur ō mē
te Meſue ꝛ qñ ſic eſt correctū utere eo tunc cum
audatia ꝛ temeritate plus ꝛ iſtum ꝓprius credo
eſſe intellectum. d. A. neq̄ȝ oȝ ſic exponendo alte
rare lr̄aȝ etiā ſibi ɔſonat lr̄a exterior Gerardi cū
exponit. exponit menſura. i. ꝑmitte. ſ. cum ſtupe
factiuo ꝛc. ꝛ prim⁹ mod⁹ exponeñ habet aliqualeȝ
difficultatem de his medicinis lege lr̄am tu.

Et multotiens In hac ꝑticula. d. A. uult rñdere cui
dam tacite dubitatōi poſſet aliq̄s q̄rere ſi medicia
ſtupefactiua aproxiata hora neceſſitatis ad aliō
ɔferre pōt q̄ȝ qd̄ dolorem mitiget ſenſum membri
auferendo uel īdurādo ꝛ rñdet qd̄ ſic. quoniā ubi
aproximaretur materia fluente exiſtente ſubtili
ſtāte tñ dolore uehementiſſimo in iſto caū. p̄t ħ
qd̄ mitigat dolorem ſtupefacieñ ſenſum. ɔferret
etiā ſtupefactio. i. medicina ſtupefactiua īquātū
ingroſſat materiā. ſ. ſubtilem ꝓcedeñ. i. fluentem
q̄r retinetur. ſ. qd̄ non fluat ꝑ hoc qd̄ eſt ingroſſa
ta hoc eſt qd̄ dicit textus iuuat etiā uel iuuare p̄t

ſtante tali materia calida ꝑ hoc qd̄ ſtāte medicia
ſtupefactiua frigida remittitur malitia ɔplexio
nis calide q̄ eſt cā doloris ꝛ ſic remittet dolorem
ꝑ ſe ꝛ ñ ſoluȝ ꝑ accñs ut. ſ̄. dictum eſt lege lr̄am.

Et ſcias In hac ultīa ꝑticula ꝑtinente ad exibitōm medicinarum iþe pōit
unum can. cōem circa applicationē medicinaruȝ
q̄ maxīe ɔueniēs eſt in morbis cronicis ꝛ breuit̄
dixit. Et ſcias qd̄ recti⁹ eſt. i. magis ɔueniens.
ut ꝑmutatio fiat cum medicinis ꝛ. ſ. non ꝑſiſtat̄
ɔtinuo ī una medicina ꝛ adducens rationeȝ dicti
ſui addit. quādoq̄ȝ eñi eſt medicina ɔferens uni
membro ꝛ non alteri membro. Et quādoq̄ȝ cō
ferret in hora. ſ. certa deīde poſt illud. i. tp̄us no
cet. ſ. eadem medicina ꝛ mouet dolorem ergo be
ne ſeq̄tur qd̄ non eſt ſtādum in una medicina im
mo rectius eſt ut ꝑmutatio fiat. Pro intelligē
tia ꝑtis eſt nōndum qd̄ ꝑmutationem fieri in me
dicinis p̄t intelligi duplr̄ prio qd̄ permutatio fiat
in medicinis diſcurrendo in morbos ſm diuerſas
eius circunſtātias ut uerbigr̄a diſcurrendo ī mor
bos ſm diuerſas circunſtātias ut ṽbigr̄a diſcur
rendo ꝑ diuerſa tp̄ra morbi ꝛ hoc modo non ē du
bium qd̄ oȝ ut ꝑmutatio fiat ī medicinis quoniam
alie debentur medicine ī pricipio morbi alie in ſta
tu ꝛc. ſo modo pōit ītelligēti qd̄ manente morbo
eiuſdem uel ſil̄is diſpōnis manifeſte ſtāte tali diſ
poſitione diuturna oȝ qd̄ fiat ꝑmutatio in medicis
Et ſi hoc mō ītelligatur ut ītelligi dȝ hoc etiā
pōt ītelligi duplr̄ aut qd̄ fiat ꝑmutatio in medicis
diuerſe q̄litatis ſil̄i diſpōne ut ſi ſtante una erat
calida alia aproximetur frigida vel fiat ꝑmutatō
in quātitate ei⁹ vt pri⁹ exibita medicina calida in
prio. Iā debeat fieri ꝑmutatio ad calidā in ſo vel
eꝫ. Aut ſo principalr̄ pōt intelligi ꝙ ſtante ea
dē diſpoſitione fieri debeat ꝑmutatio in medicis
diuerſe ſpēi q̄ tñ ſint eiuſdē ṽtut̄ in q̄litate ꝛ eiuſ
dem quātitat̄ ī gradu ut pri⁹ exibui multo tp̄e re
gulr̄ Camōilam manente eadē diſpoſitōe debeā
exibere meliloturȝ in equali doſi. Si intelligatur
prio ut ꝙ ꝑmutatio fieri debeat ad medicinas di
uerſas in qualitate uel quātitate manente eadeȝ
diſpoſitione ſic dico qd̄ non dȝ talis mutatio fieri
ymo ꝫ tales ſic ꝑmutantes ſtat ſnīa. d. A. q̄rta pri
mi ca. i. illo. §. ꝓter hoc tibi caue ne a rectitudine
recedas lȝ uideris ꝙ ipſaruȝ. ſ. materiaruȝ tarde
tur iuuamentuȝ. Ideȝ uoluit. d. ypo. in āff. oia ſȝ
rōnem facienti ꝛc. Ibidē innuitur ꝙ nō eſt tran
ſeundū ad aliā medicinā qñ diſpoſitio manet ea
dem. Si ṽo intelligatur ſo mō ut. ſ. quod ſtante
diſpoſitiōe diuturna ēt uniformi ſaltē ſm apparē
tiā ꝙ ꝑmutatio fieri debeat ad medicias diuerſas
in ſpecie ſimiles tñ in uirtute ſic dico cū dño. A. ħ
qd̄ rectius ē ut talis ꝑmutatio fiat qñ ir̄ diuerſis
mēbris ſil̄i appente diſpoſitōe qñq̄ȝ eſt medicina
ɔferens uni membro ꝛ non alteri membro ꝛ hoc
qñ ꝑꝑ diuerſam ɔpoſitōeȝ diuerſoꝝ̄ mēbroꝝ̄ di
uerſo mō actuabitur una medicina in diṽſis mē
bris aut ꝑꝑ ꝓprietatē q̄ cadit ſic occultā uni⁹ me
dicine in ſpecie ad unuȝ mēbrum qd̄ non ad aliō

ſicut ꝛ in cibis pp eaſdē cāſ manifeſtū eſt uidere
pp qȯ dixit.d.A.tertia primi cap.de regimie eiꝰ
qȯ comeditur ꝛ bibitur unaq̄q; ꝑterea figura . ꝛ
ꝯplexio oīs cibū h; ꝯuenientē ꝛc.ꝛ addit. Ex ho
minibꝰ quoq; ē cui aliqȯ nutriētiū lauabiliū.ſ.de
cōi ꝯſideraꝶ nocet ꝛ hoc totū ē pp occultas ꝓprie
tates ꝛc.i diuſis ad diuſa reptas. In eodē ēt mem
bro manēte eadē diſpōne diuturna rectiꝰ ē ut per
mutatio fiat i diuſis medicis ſm mōm dictu; ꝛ h
ē qm̄ ꝯtinuata una medicina iter eā ꝛ mēbrū acq
ritur una aſuetudo q̄ ē q̄dā ſilitudo pp quā non fit
mēbrū aptū pati ab hac medicina nec talis medi
cina apta agere cū actio fiat ꝓpter ꝯrietatē me
dicatio aūt fit cū alteratione ꝛ paſſione fcā in mē
bro ꝛ pp iſtā cā; dicebat.d.A.q̄rta primi loco al
legato. Et cū hoc nō ſm unā medicatōm cū una
tibi ſtādū ē medicina ymo i una medicatōe medi
cinas ꝑmuta qm̄ ab ipo qȯ ꝯſuetū ē nō fit paſſio
pōt ēt hec uitas i agēdo ꝯtingere ut.ſ. dicebatur
ꝓpter occultas ꝓprietates q̄ diuſe cadūt i diuerſis
medicis reſpectu eiuſdē mēbri ſm quas una me
dicina ſilis alteri i q̄litate diuſa tn̄ i ſpecie auget
ꝯuenienꝶ in mēbꝝ ꝛ alia nō ꝛ talis diuerſitatū ꝓ
prietas nō pōt cognoſci niſi expimēto .o; igiꝶ ua
riare ꝛ hanc totam ſniam inuebat .d. A .io.tertij
de cura aſmatis cum dixit. In medicinis uo o; ut
ꝑmutatio fiat ꝛ nō ꝯtinueꝶ una medicina ex eis
aſſidue ꝛ amplectatur eā nā.i.fiat ſibi aſſueta ꝛ
ſicut expſſit primā cām ꝛ addit. Et iteꝝ inteꝛ me
dicinas ꝛ corpora ſunt ꝓportiones ꝛ corpora que
nō ꝯphenduntur niſi expimento cu; ergo expieris
ꝯſeq̄ris qd magis iuuatiuu; ſit ꝛc. Cōtingit ēt
ut una medicina una hora iuuabit ꝛ alia nocebit
ut dicit textꝰ nr̄ ꝛ hoc erit pp cām extriſicā ut ꝓp
ter ſupercelefte; influxum ſcd̄m quem aliq̄ hora
iuuabitur ad debite agendū ꝛ alia hora impedie
tur uel eiꝰ operatio ꝓprius ledetur . Neq; pōt talꝭ
diuſitas in aliā cām reduci ubi ergo uiderimꝰ tunc
membꝝ a tali medicina ledi debemꝰ ad aliā diu
ſe forme eiuſdem tamen q̄litaꝶ declinare ꝛ nō ad
ꝯriā ꝯrie q̄litaꝶ ut multi empericoꝝ faciunt dico
hoc ſemp manente eo Q a principio ut dixit ypo.
anſo.ſ.allegato. Et ad hunc ſenſum ēt dixit .d.
A.pria primi de ꝯplexionibꝰ uſus finem. Ιōq;
ꝑcipitur eis q medicātur ubi cum ꝯplexione; mu
tare uoluerint ꝛ unā adhibuerint medicinā q̄ non
ꝯtulerit ab ea diſcedāt ꝛ alia; ſupple ſilis q̄litatis
diuerſa;.tn̄ in forma aproximēt. ꝛc. Et i hijs oībꝰ
patet clarificatio littere nr̄e lege eam tu ꝛc.

Et oportet ut dimittat uinū ꝛc. Hec
ē ſa ps principalꝭ huiꝰ capꝭi
q̄ ſic ꝯtinuatur ad ꝑcedēte;. Nā poſtq̄ ipe poſuit
can.circa medicinalia magis ſo ponit ꝯnter can.
i dieta ꝛ diuiditur tota iſta ps i duas. quoniā prio
facit qȯ dictu; ē. ſo ipe ponit icidenter unu; can .
ēt medicinale; circa ſꝭoa; fiendā.in quodā ſpetia
li mō doloris ſa ibi. Et ſi euenerit doloꝛ i dorſo.
pria adhuc in duas.prio pōit can.circa potum.ſo
circa cibu; maxie ꝛ circa carnes.ſa ibi . Et o;
ut euitetur caro ꝛc.pria adhuc i duas. quoniā pri
mo pōit duos canōes ð potu. ſo icidēter i curatōe
pōit ſpetialē can.circa q̄dā corpora ibi. Et melā
colici ð hn̄tibꝰ ꝛc.prio etiā pōit can.circa abſtien
tiā uini.ſo pōit qd exhibendu; loco illius ibi . Et
utatur. De prima igitur pte dicit legendo lr̄a; ꝯti
nuā. Et o; ut dimittat unu; oio.ſ.patiens dolorē
iūcturaꝝ.quouſq; ſanetur ex eo.ſ.doloꝛ ſanatiōe
itegra ꝛ ueniant ſup ipm.ſ.dolore; q̄tuoꝛ tpa.ſ.pri
cipiu; augmentū.ſtatꝰ ꝛ declinatio.ſ. ꝑ totu; tps
uniuerſale morbi o; ut dimittatur uinu; addit po
nendo alium can. Et o;.ut dimittat illud.ſ.uinū
ꝯſuetꝰ.ſ.ad potādum.ſm gradatōe; addit et uta
tur cū ipm dimittit diureticis.ſ.loco uini ꝛ addit .
Et uinū ð melle.i.idro mel.uel ſirupꝰ de melle cū
diureticis.ſ.ſimul ꝯferet eis.ſ.patientibꝰ loco uini
ꝛc. Eſt itelligēdum prio ꝓ remotiōe ꝯdictiōis q̄
ur̄ poſſe colligi i teſtu. qm̄ ex prio teſtu ur̄ abſolu
te colligi qȯ nullo mō debeatur eis uinū in aug .
tpe morbi ꝛ ex ſcd̄o ur̄ colligi oppoſitu;. qm̄ o; ut
ꝯſuetꝰ dimittat ſcd̄m gradationē.q2 ſi in principio
doloris minus bibat. q̄ȝ tpe ſanitatis ꝛ poſtea ad
huc minus uerſus aug.ꝛ in aug. minus uſq; dum
ſit ſcd̄m gradationē minorando nihil detur. Et ſic
appet qȯ in cōſuetis in q̄buſdā tpibus ōbeat exhi
beri.unu; qȯ repugnāt dictis in prima pte. Eſt ḡ
intelligendū ꝓ ꝯdictione remouenda. qȯ iſti duo
textus nō de eodē corpore uel eiſdem corporibꝰ cū
eiſdē circunſtātiis uificātur neq; uificari poſſunt
ut p;. Sed prius textꝰ uificatur de patiente actu
dolore; iuncturarum qȯ manifeſtatur ꝑ hoc qȯ di
xit quouſque ſanetur ex eo ſanatōe itegra. Et ſic
denotatur qȯ eſt ſermo ð patiente actu dolorem.
Scd̄us uo textꝰ intellr̄ de ꝑuiſiōe a dolore iun
cturaru; in non patiente actu in quo tn̄ eſt timoꝛ
de dolore ne eueniat ut q2 ꝓgenitores ſui paſſi ſint
tales dolores cum talis ſit morbꝰ hr̄ditariꝰ ut.ſ.
dictum eſt ꝛ ōmoſtratu; in q̄ōne aut q2 alꝭs ſemel
uel bis ſit paſſus tunc ad ꝑuiſionem eſt uinum di
mittendum. Et in hoc caſu dixit textꝰ qȯ aſſue
tis.ſ.bibere uinum oportet qȯ dimittat ſcd̄m gra
datōm ꝛ h tpe ſanitaꝶ q2 ſi fieret ſubita mutatō ta
lē ñ ſuſtineret natura ſine nōbili nocumēto ut.ſ.
uiſum eſt de conſuetudine in q̄ōne de potu o; igi
tur paulatie ꝛ ſm gradatōem dimitti ꝛc. ꝛ ſic p;
qȯ non ꝯdicunt textꝰ quoniā de diuerſis eſt diuer
ſus ſermo. S; ꝓ uificatōe ꝛ clara itelligēda utriꝰ
q; textꝰ o; dubitare. Utꝝ uinum uel exibitio eius
ꝯpetat in doloribꝰ iuncturarum ꝛ ur̄ qȯ ſic primo
quoniā cum iuncture ſint mēbra neruoſa frigida
ꝛ ſicca exiſtentia ꝑter nālr̄ diſpoſita debent ad na
turalē diſpoſitōem reduci ꝑ ꝯrium huiuſmodi āt
eſt uinum calm̄ ꝛ humidum exiſtens ſeq̄tur igi
tur qȯ uinum in cura cōuenit ꝛ ar. ſaltē h; euidē
tiā ubi tales iuncture ſint lapſe ad cōplexōe; ma
lā ſile; eis ꝛ ꝓportōalē ſiue mālem ſiue imālem.
Secūdo ſic ſile eſt de egritudinibus neruoꝝ ꝛ
iuncturarū cū dicte iuncture ſint mēbra neruoſa
ut p;. S; unū ꝯpetit i cura egritudinū oīum ner
uoꝝ ergo ꝛ neruoſoꝝ appet ꝛ ar.ſilr̄ p; ꝑ .d.A.
ſa tertij ca.de cura paliſis ultra māe cū dixit. Et
uinū ātiquū paucū ꝯferet valde egritudinibꝰ ner
uoꝝ oībus ꝛc. Preterea q2 calorē naturalē cō

foꝛtat ꝛ mām digerit maxīe in ſciatica ꝛ eaȝ dige ſtā ad expulſionē ↄuenit illud ↄuenit in cura ta lis doloꝛis ſciatici ſȝ vinū ē huiuſmodi vinū maxie de quo ē cōis ſermo vt pȝ ꝺ mēte. G. ſo aff. cōmē to aff. eoꝛūqȝ nutriuntur ꝛc. Igiẛ vinū vr̄ ↄpeteẛ ſaltē in aliquo. Ad opp. ē text⁹ nr̄ expſſe. Ad hꝯ ē ēt ſingularis textus Auerois ſcd̄o canticoꝛuȝ in cōmento. 23. ad finē cū dixit. Et ſi vinū ſit ex re b⁹ magis ↄueniētib⁹ calori nāli ipm̄ nihilominus ē ex nocētib⁹ magis calori ↄnāli ꝛ ſenſibili ꝛ oꝛga nis ei⁹. ſ. cerebro ꝛ neruis ꝛc. ex ↄūti nocet mēbꝛis neruoſis. Idē uoluit. G. ſcd̄o aff. Idē ēt colligitur tertia primi de regimie aq̄ ꝛ vini ſaltē ꝙ cerebro niſi multū foꝛti nocumētū afferet ꝛ ꝑ ↄn̄s ēt oꝛigi natus ab eo ſicut ſunt nerui ꝛ mēbꝛa neruoſa ꝛc. ꝛ alibi de mente auctoꝛū plures. In iſta q̄ſtiū cula breuiter determinādā duo faciā pꝛio notabo q̄dā ſcd̄o ↄcluſiōes ponā in mā deciſiuas. No. igi tur pꝛio ꝙ vinū ↄpetere in doloꝛib⁹ iuncturarū pt̄ dupl̄r intelligi vno mō ꝙ ↄpetat vel noceat ſtāte actu doloꝛe iuncturarū alio mō vt intelligaẛ ↄpe tere vel nō ↄpetere in doloꝛib⁹ iuncturaꝝ nō actu exiſtentibus ſed ꝙ ei⁹ vſus ꝑſeruādo iuuet a dolo rib⁹ iuncturarū i coꝛpoꝛe diſpoſito ad tales doloꝛ̄ vel ꝙ eius vſus facilitet ad caſuȝ i doloꝛe iunctu rarū ita ꝙ coꝛpoꝛa diſpoſita de ſe ēt magis ꝛ citi⁹ diſponat vt icurrant doloꝛē iuncturarū ꝛ ſub vtro qȝ ſenſu itelligiẛ titul⁹ q̄ōnis. Scd̄o nota ꝙ vi nū iuuare uel nocere ſm̄ alterū modoꝛū dictoꝛū ſi exibeatur pt̄ ēt intelligi dupl̄r uel. ſ. ꝙ exibituȝ alimenti ꝛ nutricatōis gr̄a ſit ↄueniēs ul̄ nociuū ita ꝙ ſit poti⁹ nutritiu⁹ ↄueniens uel diſcōueniēs in actu patiente doloꝛes iuncturarū uel ad ipſos diſpoſito alio mō q̄ȝ ipm̄ exibitū loco medicine ſit ↄueniens uel ita ꝙ ſit medicina curās doloꝛes iun cturarū in patiente foꝛmal̄r uel ſit medicina ꝑſer uans a doloꝛib⁹ in diſpoſito ad tales doloꝛes ul̄ ꝙ ſit medicina nocens in doloꝛib⁹ uel actu exiſtenti bus ul̄ futuris ut. ſ. ꝑ ipm̄ tanq̄ȝ ꝑ medicinā coꝛp⁹ male diſpoſitū ēt deterius diſponaẛ ita ut ꝑꝑ uſuȝ uini facili⁹ ꝛ citius cadat in doloꝛes ꝛc. Et hoc no tatū iō poniẛ q̄m aliq̄n ſumiẛ in ſanis uel egris ui nū ut hȝ rōnem cibi ꝛ pot⁹ ꝑ q̄nto ex eo q̄riẛ re ſtauratio deꝑditi qō eſt cibi officiū ꝛ dellatio cibi alterius ad mēbꝛa qō ē de rōne potus ꝛ ꝑꝑ vtrāqȝ talē intentōem aliq̄n ꝛ plurimū ſumiẛ uinū. aliq̄n uero ſumitur uinū loco medicine ꝛ potus tantuȝ alteratiui q̄le ē uinū ꝙ in digeſtione humoꝛū exi bitur frigidoꝛuȝ ꝛ in apertione uiaruȝ ꝛ in ſincopis releuatōe. Ad q̄ȝ intentionē dixit ypo. quod pot⁹ indigentia ſoluit. i. uinum potatum curat apetitū caninū. Tertio nota qō lȝ uinuȝ multipl̄r diuer ſificatum repiatur in ↄplexione quoniā quoddā eſt frigidum ꝛ humidum aq̄ uicinuȝ ꝛ aliud cali dum ꝛ humidum aliud cal̄m ꝛ ſiccuȝ ut tertio re giminis accutoꝛuȝ ↄmento. viij. ꝛ ↄmento ꝛ alibi in multis locis in ꝑpoſito cuȝ de uino eſt Sermo intelligitur de uino in eius potioꝛi ſumpto ſignifi cato qō in oībus ferre uini circunſtātijs mediocri tatē obtinet ēt tale eſt cal̄m ꝛ humidū quod plu rimum ponitur nutritiuuȝ de quo dixit. G. tertio

itroductoꝛi pulſiuuȝ ea q̄ a uino appoſitio eſt cita qꝛ cal̄m eſt ꝛ humidum ꝛc. ꝛ quinto de regimine ſanitatis idem colligitur ꝛ tertia ꝑblēatum ꝑble mate. 16. ꝛ. 18. etiaȝ colligitur. Iſtis ſic notatis circa iſtā materiā poniẛ cōiter iſta ↄcluſio i egro tantib⁹ actu in pꝛincipio maxime in coꝛpoꝛe ple toꝛico non ↄpetit uinum. In declinatione autem i parua q̄ntitate ꝛ coꝛpoꝛe mondificato ↄpeteẛ pt̄ hec ↄcluſio ſic expreſſe ponitur A gordonio ꝛ ſil̄is huic ponitur a Gentili ſa tertij de cura paraliſis circa illum textum. ſ̄. allegatum. Et vinum anti quum purum ꝛc. ibi dixit quod ſi mā eſt cruda ꝛ influxu quod uinum non ↄpetit ſed ſi mā eſt dige ſta ꝛ euacuatiōes ſint aliq̄les facte quod tūc com petit uerum eſt quod iſta concluſio gentilis poni tur de uino in egritudinib⁹ neruoꝛum ſed ad ideȝ uenit ut dictuȝ eſt. ſ̄. cuȝ iuncture dicantur mem bꝛa neruoſa. Iſta ↄcluſio ꝛ ſi foꝛte ad intellectuȝ eoꝝ ſit v̄a quoniā in pꝛincipio facit ꝑcipitare mās ad loca leſa ꝛ in declinatōe ↄfoꝛtando caloꝛē nā lē ꝛ mām modicā q̄ remanſit expellēdo iuuet tn̄ iſta ↄcluſio ſic abſolute plata ē expſſe ↄ̄ textū nr̄ȝ vbi dr̄. Et oȝ ꝙ dimitat. ſ. patiens vinuȝ oīo vſqȝ quo ſaneẛ ſanatōe itegra ꝛc. Iō ſuſtinēdo textū nr̄m ut iacet ampliādo ad coꝛpoꝛa nunc ſana uel uentra diſpoſita ad tales doloꝛes al̄r ē dicenduȝ.

Dico igitur ſo pꝛincipal̄r ꝛ ſit hec pꝛīa ↄcluſio ꝙ vinū exibitū ꝑ cibo ꝛ potu tm̄ vt cōiter eo vti mur cū cibarijs reliq̄s ſꝑ per ſe nocent neruis ꝛ ex ↄūti e⁹ viſus nunq̄ȝ ↄuenit in doloꝛib⁹ iūcturaꝝ ſi ue actu exiſtētibus ſiue futuris neqȝ reliq̄s paſſio nibus neruoſis. ↄcluſio iſta ē de mente. d. A. hic ꝛ pt̄ declarari pꝛio q̄m cib⁹ neruis ↄueniēs dȝ eiſdē in ↄplexione ꝑpoꝛtionari ita vt q̄leȝ ſitū nerui ob tinēt in genere mēbꝛoꝛū talē ſitū ſibi ↄuenientem obtineat in genere nutrimentoꝛuȝ vt eſt cōis ſco la medicoꝛuȝ ſȝ nerui in genere mēbꝛoꝛū cū ↄpa tōe ſcā ad cutiȝ modicū recedunt ꝑ frigiduȝ ꝛ ſic cum nutrimentū igitur taliter diſpōi dȝ vt ſit frigi dum ꝛ ſiccū ſi dȝ eſſe ipſis cōueniens vinum autē de quo ē ſermo ē cal̄m ꝛ humidum in genere nu trimentoꝛuȝ ergo ꝛc. Sȝ ſi foꝛte diceres ꝙ hoc ē v̄m in coꝛpoꝛe optime ſano conſeruādo ſimplici ter in mēbꝛis āt egris vel neutris i q̄bus ē neceſſa ria ꝑuiſſio vel curatio q̄ in q̄dā cōſiſtunt ↄ̄rietate cōueniret vt nutrimentum nō ſit illo mō ſil̄e ymo aliquomō ↄ̄riuȝ ut in caſu nr̄o ubi nerui uel ſunt actu dolentes uel in uia ad caſum in doloꝛeȝ ꝛc. Cum igitur uinuȝ calidu ȝ ſit ꝛ humiduȝ ur̄ in ca ſu maxie cōuenire huic difficultate breuiter dica tur ꝙ motiuum hȝ euidentiā in caſu quo uinum exibeatur alteratōis ꝛ medicine gr̄a ꝛ nō gr̄a tā tuȝ nutrimenti ut in concluſiōe dr̄ dico ēt ꝙ in ꝑ uiſſione ipſoꝛum neruoꝝ caſu ↄplexionem frigi dā ꝛ ꝑpoꝛtōalem ipſoꝝ neruoꝛuȝ non eſt uinum ſibi ↄueniens quoniā in tali ꝑuiſſione dȝ medicia uel cib⁹ tātuȝ medicīalis ad ↄ̄rium ꝑciſſe cōuerti quantum membꝛum coꝛrigendum uel preſeruan dum in aliud contrarium conuertitur ut uolebat G. tertio tegni, textu ↄmenti quīti mō vinuȝ ꝺ quo eſt ſermo plus ad humidum ꝛ calidum declinat

respectu cibi tpati quã nerui i frigido ⁊ ſicco acu
te declinent vt manifeſtũ eſt intelligenti ſequit᷑
igitur quod ẽt ex pte huius vinũ tale non ↄuenit
ymo ſua notabili caliditate nocet neruis ↄtriũ ni
mis exiſtẽs ipſis. Confirmat᷑ ẽt ↄcluſio qm̃ vinũ
tũ ſubtilitate ſbe tũ amicabilitate cũ ṽtute ẽ ma
xie penetratiuũ. vñ ſepe idigeſtũ ad mẽbra p⁹ epar
tranſit ⁊ vſq₃ ad oẽs neruos in qbus a frigiditate
dictorũ mẽbrorũ cũ nõ poſſit ſufficienter digeri in
acetoſum ↄuertit᷑ ⁊ ꝓinde ſicut acetũ nocet ma
xime neruis ſua acuta q̃litate mordicãdo vt dice
bat. G. tertio regiminis acutorũ textu ↄmẽti q̃rto
Acetũ feminis pluſq̃ maſculis inimicat᷑ q₂ vul
ue. i. matrici nociuũ eſt q. ſ. ẽ neruoſa ⁊ ibi p₃ i cõ
mento de mente. G. quo acetũ maxie noceat ner
uis ⁊ mẽbris neruoſis qm̃ cũ ſua frigiditate ẽ ma
xime penetratiuũ pp ſubtilitatẽ ſue ſbe. vñ dicit
q penetrat i mẽbrũ neruoſũ igit᷑ vt nõ remaneat
in eo ps q̃uis ſit pua valde cui nõ noceat ⁊c. Cũ
igit᷑ vinũ ſit aceto maxie vicinũ ſm mõ₃ dictũ p₃
quõ ei⁹ vſus via cibi ſit nociuus neruis ⁊ mẽbris
oĩbus neruoſis nocet ẽt ſua penetratõe ẽt ſi aceto
ſum nõ fiat qm̃ mãs ſupfluas intra ſbam neruorũ
⁊ neruoſorũ mẽbrorũ ſecũ deferẽdo ↄuertit. Ter
tio ad ↄcluſionẽ Ar. qm̃ vinũ calm ⁊ ſubtile ⁊ hu
midũ eſt exiſtens plurimũ ad cerebrũ euaporale
Nam hoc vr̃ ꝓpriũ calo ſubtili cũ humido ↄiun
cto qm̃ calidũ agens ⁊ humidũ euaporare facit ⁊
ſic ipm ad cerebrũ eleuat pp qõ ex vino maxime
fit ebrietas vel crapula tertio ꝓblẽatũ replet᷑ igi
tur cerebrũ vaporib⁹ maxie ex vino q tãdẽ igroſ
ſati ⁊ ad naturã deducti ſ̃laticã frigiditati cerebri
ipſo cerebro nocumentum inferunt ipm vlterius
infrigidãdo ⁊ humectãdo ⁊ ſic debilitãdo quo ſic
a mã humida debilitato facile tales materie ad
neruos ⁊ neruoſa mẽbra deducũt᷑ ⁊ ſic vinũ hoc
mõ nocet. Pro iſta ↄcluſione ẽt ẽ ſingl'e ṽbũ
Azaranij q i patiẽte dolorẽ iuncturarũ dixit. Et
nõ bibat vinũ oĩbus dieb⁹ vite ſue. Et ſi nõ ẽ poſ
ſibile ei relinquere vinum ex nimia ei⁹ iclinatiõe
ad ipm abſtineat ſaltẽ ab ipſo vno ãno vel duob⁹
vſq₃ quo dolor recedat ⁊c. hec ẽt ↄcluſio ẽ de mẽ
te Cõciliator dĩa. ccij. vbi ṽificat ↄcluſionẽ ẽt ex
pimento dicit ſic videm⁹. n. hoĩes vinũ non biben
tes pp legẽ vt Saracenos aut carentes q₂ illuc ñ
ꝓueniat vel inopia ſeu abominatõe fatali vel pie
tatis ſtudio neruoꝝ paſſionibus icũbere minime.

Ex hoc p₃ q in cura regulari nunq̃ in talibus
patiẽtib⁹ in aliquo tpe morbi ꝑ via alimẽti ẽ exi
bendũ vinũ infert᷑ ſo q ſi exibeat in declinatõe ẽt
in via cibi talis exibitio eſt diſcõueniens infertur
tertio q magis nociua ẽ eius exibitio hoc mõ in
principio vel augumẽto q̃ in declinatõe quonia₃
in princ pio p ipm liq̃ſcunt materie q ad neruos d
portate ex eis nerui magis replent᷑. Infert᷑ q̃rto
q ẽt i ſanis ad eos diſpoſit᷑ exibitõ uini ꝑparat ad
dictos dolores. Infert᷑ ↄſr q i dictis ⁊ actu patiẽ
tibus uinũ ſubtile albũ ẽ magis inimicũ. Infert
ẽt q uinũ acutũ⁹ citrinũ uetus ẽt magis nocet q̃
mediocre pp hoc. ſ. q ẽ magis penetratiuum ⁊c.

Infert ultio ex eiſdẽ fundamentis q in dictis cor
porib⁹ bibere uinũ in ieiunio ⁊ cũ uehementi ſiti
ẽ multũ ledens ut dicebat. G. vi. Anf. in cõmento
aff. Eunuci nõ podagrizant ⁊c. poſſes ad alia di
ſcurrere ſi liberet. Eandẽ ẽt ↄcluſionem expreſſit
Raſis. ĩ. ↄtinentis dixit ſic abſtinẽtia potus vini
ſanat podagrã. Ego. n. dixit ipſe vidi plures patiẽ
relinq̃re potũ vini ⁊ ſanati ſũt õ podagra oĩno aut
ad min⁹ debilitata eſt paſſio inde valde bñ addit
Cõſidera tñ q ſi de retentõe potus vini nõ euene
rit patienti detrimentũ euitet᷑ eius potus oĩ tpe
eius. Q2 ſi non poterit abſtinentia potus uini fieri
toto tpe uite ſue ſaltem fiat p duos ãnos ut paſſio
tollat᷑ ⁊c. Ecce itaq₃ ſi aliqñ medici cõcedunt ui
num in talibus paſſiõib⁹ uia cibi ⁊ in cõi uſu pot⁹
hoc fit ex praua medicorũ ↄſuetudie magis blã
diri intendentiũ q̃ recte curare uel modica ipſo
rũ aduertentia ⁊c. uel niſi ſi infirmari uolunt ali
quõ relinq̃re uel quoniã pp dimiſſione₃ uini incur
runt aliqd notabile detrimentũ ut debilitate₃ in
ṽtute aut multiplicatõe₃ uentoſitatũ i naturali
b⁹ aut debilitate₃ digeſtiue Epat᷑ ut q₂ ↄuertãtur
ad cacheſſiam uel aliqd huiuſmodi. Et tunc po
nitur iſta ↄcluſio q̃l₃ ita ſit ut dictũ eſt tñ uinũ
aliqñ in dolorib⁹ iuncturarũ ⁊ in paratis ad eos
uia medicie ↄuenienter exibetur aliquãdo qde₃
regul'r aliquãdo irregul'r ſ₃ ↄuenient᷑. Iſta cõclu
ſio quo ad primã pte₃ eſt de mente. d. A. ſecunda
tertij loco allegato ubi dixit ⁊ uinum antiquum
paucum ↄferet in oĩb⁹ egritudinib⁹ neruorum ⁊c.
notanter dixit paucum ⁊ ſic medicinal'r ibi qde₃
intelligebat q in declinatione morborum ꝑcipue
materialiũ neruorũ ⁊ neruoſorum exibitio modi
ci uini ↄferet. i. eſt apta ↄferre. Dico ẽt regul'r
q₂ non exiſtente forti indicatione ad opp. quoniã
tunc in declinatione morborũ ṽtute debilitata ⁊
materia iam p pte expulſa uel reſoluta per exibi
tione₃ uini antiq modice q̃titatis ṽtus ↄfortatur
⁊ relique materierũ ſi ſint in uia expulſiõis expel
luntur uel a caliditate uini reſoluuntur ⁊c. Neq₃
eſt ibi timor de nocendo neruis nocumẽto nõbili
tũ q₂ modicũ exñs a ṽtute debite regl'at᷑ ⁊ digerit᷑
neq₃ aptum eſt in neruis acetoſari non eſt etia₃
aptum penetrare multũ ⁊ materias in ꝓfundũ
ideducere tum q₂ modicum exiſtens. nã auara
i naturalib⁹ multo tpe ſuſtinet ne ſubito penetret
materie etia₃ ſunt ꝓ magna pte euacuate uel ſal
tem digeſte unde ſunt magis ad expulſionem icli
nate q̃ ut intra neruos deducant᷑ non etiam pp
ide₃ eſt timor de liq̃factione materierũ non etiã
timor eſt ex modica q̃titate ut nocumentum per
euaporationem fiat cerebro ⁊ ↄſr neruis crapulã
uel ebrietatem cãndo ⁊c. ut p₃ ⁊ etiã manifeſtũ
eſt q eius exibitio illo tpe eſt regularis quoniam
conueniens ſine indicatione magna ad oppoſitũ
quandoq₃ etiam gr̃a medicine in dolorib⁹ iunctu
rarũ a mala ↄplexione ſicca ſine materia uinũ
aqua mixtum ſi modicum ipſius exibeatur vide
tur regulariter exiberi poſſe vt patet conſideran
ti. In alijs vero caſibus de quibus ſupra dicebat᷑

cū vinū exibet̃ in alijs tp̃ibus morbi mālis iunctu
raꝝ vt pp̃ debilitatē ſtomaci ⁊ multiplicatōez vē
toſitatis ⁊c. tūc dico ꝙ ⁊ ſi aliqñ ꝯueniat ei⁹ exibi
tio qm̄ meli⁹ ē in ceteris ſil'ib⁹ cāib⁹ vinū exiber̃ ꝙ̄
ñ exibere q: maius ſeq̄ret̃ nocumentū· nō exhibē
do ꝙ̄ exhibēdo tñ q̄libet talis exhibitio ē irregu
laris maxime ſi cū cibo ⁊ in ꝙ̄titate exhibeat̃ ut
exhiberi ſolet qm̄ ꝑ ipſi⁹ exhibitōez in dictis tp̃ri
b⁹ morbi neruoſis mēbris ſēꝑ nōbile ſeq̄t̃ nocumē
tū ut pȝ ex eis q̄ ſupra dicta ſunt nō recapitulādo
Et forte ꝙ iſte fuit itellectus Gordonij in ꝯclu
ſione ſua .ſ. ꝙ in principio in dolorib⁹ iuncturaruȝ
nō competit uinū. hoc ē regul'r maxīe in corpore
plectorico ut ip̄e dicebat. In declinatōe aūt ⁊
corpore mōdificato i pua ꝙ̄titate cōpetere pōt .ſ.
regul'r ut dictū ⁊ ſic potes formar̃ ꝯcluſionē ſi plȝ
hoc tñ totū ē cū uinū exhibet̃ gr̃a medicine ⁊ nō
alimēti gr̃a. Neqȝ hoc repugnat textui nr̃o cū di
xit. Et oȝ ut nō bibant vinū oīo vſqȝ ſanentur
ex eo ſanatōe integra. Intelligebat ipſe nō bibāt
via cibi ⁊ potus vt cōiter fit. Sȝ ſi aliqñ oȝ ad ip̄ȝ
inclinare medicial'r tunc oȝ ip̄m ratificari .ſ. vt ui
debitur in ſeq̄nti ꝑticula text⁹ nr̄i. Et ſm̄ iſtā ꝺ̄cla
ratōez ē rñſum ad difficultatē totā ⁊ ſm̄ eandeȝ
poſſum⁹ rñder̃ ad ar. q̄ fiebāt añ opp. ad primū ꝺr̃
prio ꝙ ar. hȝ euidentiā cum exibetur vinum via
medicine ⁊ gr̃a nutrimenti dico ſo ꝙ ꝑ vinum cō
uenienter non fit ꝓſeruatio neruoruȝ a lapſu ſibi
ꝓportōali ymo ē uinū ampli⁹ cal. ꝙ̄ ꝯueniat ⁊ ner
uos relaſſat ⁊ reſoluit ut dictuȝ in corpore q̄ōnis
⁊c. poſſit ēt dici ꝙ lȝ ꝑ hunc mōm uideat̃ debere
ꝯferre tñ ꝑ ml'tos alios mōs magis nocet ⁊ ſic ei⁹
vſus nō ē ꝯueniens ad textum. d. A. dictuȝ ē q̄uo
intelligat̃ ⁊c. Ad aliud dicatur via medicie aliqñ
ꝯuenit vſus ei⁹ vt dictuȝ eſt. Et ſic ſit finis cū gr̃a
altiſſimi ⁊c. Et ꝯñr declarādo prime lr̃e textus.
Pro declaratōe ſe lr̃e ſeq̄ntis vbi ponit q̄d ſiē
dum loco pot⁹ quando dimittitur vinum in caſu
de neceſſitate. Eſt igitur notanduȝ quoniā dixit.

Et utatur ⁊c. Poſſet aliquis legitime
dubitare quoniaȝ ſupra
cum loq̄batur de exibitōe diureticoruȝ noluit diu
retica ſolū exiberi debere factis euacuationibus
ſi igit̃ vinū ē dimitteñ vſqȝ a principio ⁊ ꝑ totū tp̄s
vl'e morbi ut dictū eſt cum tñ a principio non ſint
facte euacuatōes appet ꝙ non ſꝑ duȝ dimittit̃ ui
num ſit utenduȝ diureticis. Pro hac igit̃ difficul
tate remouenda eſt intelligendū ꝙ mēs. d. A. nō
fuit ꝙ ſimpl'r diuretica ꝯueniāt loco uini. Sȝ di
xit ꝙ eſt utendū diureticis .ſ. aliq̄b⁹ ad decotōem
ſimul cū aq̄ paucis tñ ita .ſ. ꝙ illud totum gr̃a po
tus offert̃ non ſimpl'r diureticū ſȝ bñ ſit ꝑticipans
v̄tute diureticorū ⁊ rō hui⁹ ē quoniā uinū qꝺ̄ exi
bet̃ cū cibis ad duplicem itent̃ exibet̃ .ſ. loco nu
trimenti ⁊ loco potus delatiui cibi ad mēbra unꝺ̄
cib⁹ cū uino mixt⁹ poſtq̄ eſt digeſt⁹ ꝯueniēter tūc
meli⁹ ad mēbra trāſit ꝙ̄ ſi cū vino nō eſſet mixt⁹
expedit igit̃ loco vini cū ip̄m dimittit̃ loco potus
aliq̄d exiberi in quo ſit v̄tus penetrare faciens ci
bū ad mēbra Aq̄ aūt ſola de ſe ad hoc nō ſuffice
ret cū ſua frigiditate ⁊ groſſitie ꝓhibeat magis pe
netratōem ꝙ̄ iuuet fuit igit̃ neceſſariū ꝓ hac ꝑfi
cienda intentione vt ſimul cū aq̄ in decoctōe eius
appōerent̃ aliq̄ leuia diuretica .i. deportatiua nu
trimenti ad mēbra quoruȝ v̄tute hec intentio cō
pleri poſſit. Et pp̄ hoc addit. Et vinū ꝺ̄ mele cū
diureticis ꝯferet eis .i. aliqñ eis ꝯferet ſirupus me
lis cū aq̄ ei⁹ vbi .ſ. eſſet corp⁹ melācolicū ſenille in
quo difficulter penetrat cibū ad mēbra nō ē autē
neceſſariū in oī hora dolores patientes talē potū
exiberi ymo i cā calida valebit ſola decoctō ordei
cū modico zuchari vt in plur̃ tñ ꝯueniens potus
loco vini in dolorib⁹ iuncturarū ē aq̄ mellis ut di
xit Meſue in ſermone de aq̄ mellis diſtinctione
vi. ⁊ aliqñ aq̄ zuchari in eſtate ſufficit ⁊ vocabit̃
hec aq̄ fcā cū diureticis vel aliquo corū quoniaȝ
zucharum in hoc ponetur diureticum eſt. n. in eo
aptio ⁊ abſterſio pr̄ia q̄rti de cura effi. ex opillatō
ne ꝑ hoc igitur ꝙ ē in eo aptio ⁊ ſic in ꝓpoſito dr̃
diuretieum de cōi tñ vſu apponunt medici in aq̄
cinamomuȝ aliq̄ macem aliqui ſaluiā vel roſma
rinum in iſtis ē v̄tus aliq̄lis apitiua ⁊ cum ꝭ ner
uorum ꝯfortatiua ⁊ ſic i caſu eſt ꝯueniens remit
tendo nocumentum aq̄ aptum ſua frigiditate fie
ri neruis. Et ex his pȝ mal⁹ mod⁹ multoruȝ pra
ticantium q̄ in doloribus iuncturaruȝ ꝓhibito vi
no exibēt aquā decōis coriādroꝝ intēdētes ꝯſtipa
tioni ꝑ coriandros ⁊ non ꝓuocatōi aliq̄li v̄m ē ꝙ
forte ꝑ decōem illā acgritur q̄dā aptio ꝓpt̄ partē
calidā ſuperficialē coriandri q̄ acuta eſt cuȝ mo
dicum dequoq̄tur ſȝ hoc non eſt de eorum inten
tione ſed cuȝ ſit illa pars calida diſſoluitur ⁊ cen
tralis frigida ⁊ ſtiptica i decotōe remanet ⁊ tunc
illa aq̄ in caſu eſt nociua lege lr̄aȝ qm̄ clara eſt.

Et melancolici In iſta ꝑte ſuperius
diuiſſa ip̄e pōit vnuȝ
can. ī cident̃ curatiuum quorūdā determinatoruȝ
corporum vt melancolicorum dolores huiuſmodi
patientium dicit igitur breuiter. Et melācolici
.ſ. hoīs de hñtib⁹ artericā vel ſupple ſp̄alem dolo
rem iuncturarum oȝ vt retificetur. i. corrigatur
ſplen ⁊ euacuetur ei⁹ melancolia ⁊ humectetur
corp⁹ ei⁹ ⁊ leniatur cum cibis ⁊ inūctionibus ⁊ ſil'i
b⁹ ⁊ non aſſiduetur ſuper ip̄m .ſ. cum medicis pu
ra reſolutio ſine lenificatōe ſicut ſciuiſti in radici
b⁹ vl'ibus .ſ. hit̃ q̄rta primi etiam ſupra in ca. Nō
ꝙ iſta lr̄a ꝑt hr̄e duplicem ſenſum prim⁹ eſt ꝙ ſi
hō melācolic⁹ patiatur arteticaȝ ⁊c. Scōus ſen
ſus eſt ſi hō patiatur dolorem arteticum a cā me
lancolica .i. a mā mel'ica oȝ ut retificetur ⁊c. Et
iſte ſs ſenſus eſt maxīe v̄us qm̄ prio expedit retifi
care ſpleneȝ digerendo māṁ mel'icaȝ in ſplene vt
plurimū reſeruatā ēt ſplenē ꝯfortare ut ſic poteris
in mōdificādo ſanguinē a mel'ia ne fluat ad iun
cturas exigitur ēt poſtq̄ eſt fcā digeſtio in mā ut
cum appropriat̃ euacuet̃ exigitur ēt ſp̄aliter cuȝ
mā digerit̃ ut humectet̃ ⁊ leniatur ⁊ cum cibis ⁊
medicis notanter qm̄ de hac maior ē timor de pe
trificatōe mãe ꝙ̄ de quacūq̄ alia mā peccāte uñ
⁊ ſi ſupra poſuerit generaleȝ can. circa oēm māṁ
iuncturaruȝ ⁊ non ſimpl'r attendam⁹ cuȝ reſoluti
uis niſi cū hoc humectem⁹ pp̄ dubiū petrificatio
nis qꝺ̄ ē unū de peſſimis accidentib⁹ ꝯtingētib⁹ in
dolorib⁹ iuncturaꝝ ꝑcipue tñ de hac mā ſpecialē

fecit can. quoniam talis materia facilius trãſiret
in petrificationem ⁊c. lege lrãm quia clara eſt.

Et opoꝛtet ut Poſtq̃ poſuit regimē
i dieta circa potū. Nūc
pōit regimē circa cibū ⁊ ꝑcipue circa uſuꝫ carniū
dixit igiť. Et oꝫ ut deuitetur caro i eo qđ frigi
dū ē de hac egritudine Q̃ ſi neceſſaria fuerit tūc
deť caro Auis mōtane ⁊ lepoꝛine ⁊ Gazelli ⁊ oīs
caro paucarū ſupfluitatū. Nota hic repiť duplex
lrã vna dixit. Oꝫ vt deuiteť caro in eo qđ fcm̃
ē de hac egritudine ⁊ tunc oꝫ exponi vitetur caro
cū talis egritudo multū infeſtat tūc quaſi dř egri
tudo fcã ⁊ rō ē qm̃ cū talis egritudo multū ifeſtat
ſicut ēt in alijs mãeb⁹ multū infeſtantib⁹ oꝫ dare
cibaria facilis digeſtionis modici nutrimēti ⁊ mo
dicarū ſupfluitatū ⁊ ſic ē vitãda caro vt v̄tus poſ
ſit intendere moꝛbo ⁊ mãe eius ⁊ ꝑcipue in talib⁹
doloꝛib⁹ nō oꝫ exhiberi caro qm̃ ꝑ eã coꝛp⁹ minus
humectatur ⁊ ſic i caſu nocet Q̃ ſi pur neceſſaria
fuerit vt ꝑꝑ debilitatē infirmi vel aliã cãm tūc de
tur caro Auis montane ad dr̃iaꝫ auiū in͛ aq̃s de
gentiū q̃ Aues montane hn̄t hūidū aereū ⁊ ſic ꝓ
ſtant nutrimētū nō aqueū humectans ſed ſubſtã
tificū ſunt ēt paucarū ſupfluitatuꝫ ſunt ēt merito
modi ſb̃e facilis ſatis digeſtionis. Jdē dico de car
ne lepoꝛina ⁊ gazelis ⁊ huiuſmodi in ꝯparatōe ad
al's carnes q̈drupedū ſunt q̄dē magis aerei nutri
mēti ⁊c. alia lrã dicit vt i libꝛo meo. oꝫ vt deuite
tur caro in eo qđ ē frigidū de hac egritudine .i.
ꝙ oꝫ vt uiteť caro in hac egritudine ēt frigida .i.
a cã frigida pendēte ꝑꝑ cãs nūc dictas ꝑꝑ doloꝛē
infeſtantē vt nã poſſit intēdere digeſtōi mãe mul
to ergo magis vitanda ē caro in eo qđ eſt calidūꝫ
de hac egritudine ꝑꝑ cãs magis ipedientes ⁊ de
qb⁹ ſumiť melioꝛ idicatio de nō dãdo ⁊c. cū i egri
tudine de cã calida pendente maioꝛ ſit doloꝛ ſit ēt
moꝛb⁹ futur⁹ bꝛeuioꝛ q̃ ambo idicãt de magis ſub
tiliãdo dietã vt pꝫ itelligeñ. Si igiť oꝫ uitari ca
ro regul'r i doloꝛe iuncturarū a cã frigida ꝑꝑ cãs
ſ. tactas ꝑ hoc ꝙ humectat ⁊ ē notabiliū ſupflui
tatū ēt ſatis difficilis digeſtionis ſeq̄tur ꝙ multo
magis in alio doloꝛe oī iuncturarū ēt in doloꝛe ēt
qm̃ in doloꝛe a cã calida exhibitio carniū caleface
⁊ ſic tacite inuebat ꝙ i nullo tali doloꝛe regul'r cō
ueniunt carnes. Sꝫ aliqñ ꝑꝑ neceſſitatē cū volu
mus exhibeam⁹ de illis q̃ dcã ſunt quo caſu ſi poſ
ſint digeri ꝯuenienti⁹ exhibenť aſſate q̃ʒ elliſſate
qm̃ min⁹ relaſſant ⁊ paucaꝝ ſūt ſupfluitatū q̃ʒ elliſ
ſate ſi ꝯueniēter de his ēt ⁊ reliq̃s ad dietã ꝑtinē
tib⁹ ēt infra diceť in ca. de cautella a doloꝛib⁹ iun
cturarum lege litteram tu.

Et ſi euenerit In hac vltiã pticula
d. A. ponit vnū ſpãleꝫ
cañ declarãtē a quo loco ſit fiēda fl'omia in certo
caū ⁊ bꝛeuiter dixit. Et ſi euenerit doloꝛ i doꝛſo
in pꝛimis ꝑmuteť ad man⁹ fl'omia ex mãu vt egre
diať ſanguis ⁊ humoꝛ. ſ. cū ſanguie peccãs ex pte
ſue declinatōis. Pro itellectu ptis ē ſingul'r itel
ligeñ qm̃ .ſ. cū ē fcã mētio de fieñ fl'omia in dolo
re iuncturarū ſolū erat ſermo de fl'omia fiēda vel
materia in principio flux⁹ exiſtēte vel ꝑ pte fluxa
⁊ ꝑ pte fluxura ⁊ tūc ſtabat itētio diuerſiua tãtū
vel ſtabat intētio diuerſiua ſimul ⁊ euacuatiua ⁊
ꝓpterea ibidē dicebať ꝙ exiſtente doloꝛe in parti
culari mēbꝛo fiēda erat fl'omia vel ex pte ꝯ̃ria tã
tū uel ex pte ꝯditoꝛia quoniã ſi erat intētio tantū
diuerſiua ſtante v̄tute fieñ erat diuerſio ꝯditoꝛia
⁊ ibi erat intētio mixta. ſ. diuerſiua ⁊ euacuatiua
fienda erat fl'omia ex pte ꝯ̃ria ita ꝙ nūq̃ȝ dictū
eſt ꝑ eandē ptē fieri debere euacuationeꝫ cū fl'o
mia. Nūc aūt. d. A. ponit can. in fienda fl'omia
quoniã ē itētio tãtū euacuaȓ ⁊ nullo mō diūſiua
qñ. ſ. materia ē total'r fluxa vel trãſmiſſa ⁊ nō eſt
ei⁹ aliq̃ ps fluxura vt cuꝫ venerit doloꝛ in doꝛſo in
pꝛimis ⁊ qm̃ talis doloꝛ i doꝛſo ꝯtingēs vt plurimū
pendet ex ſanguine vel materia mixta ſanguini.
Jntelligit ergo de doloꝛe a tali materia pendēte
facto igiť illo doloꝛe ⁊ factis. ſ. diuerſionib⁹ opoꝛ
tunis cū fl'omijs reliq̃s ēt factis ꝯuenietib⁹ reme
dijs ſi poſtea ꝑmuteť ad man⁹. ſ. total'r vt. ſ. ad cu
bitū vel ad raſetaꝫ man⁹ ꝓpꝛie ſumpte ita vt tota
materia ſit permutata ⁊ in totuꝫ ceſſauerit doloꝛ
doꝛſi ſtante doloꝛe in manu vel bꝛachio materia
ēt tali exiſtente vt ſit cum fl'omia educibilis tunc
dixit textus ꝙ fl'omia fieri oꝫ ex manu vt euacue
tur ſanguis ⁊ humoꝛ. ſ. cum ſanguine peccans ex
parte ſue declinatōis. i. ex pte de q̃ humoꝛ decli
uit ⁊ rō hui⁹ eſt quoniã vbi intētio ſola ē euacua
tio q̃ meli⁹ adimpleť euacuando. ſ. ꝑ ptē in q̃ pec
cat. q̃ʒ per aliam vt colligiť tertio tegni. Et fuit
ēt ſnĩa clara eiuſdē. G. in ſuo de fl'omia diſtictōe
ſa ca. v. ad prin. cum dixit. Naꝫ icipientib⁹ q̄dem
ſ. doloꝛib⁹ vel apoſtematib⁹ ex materia fluente ꝓ
hibere oꝫ ꝙ ſupfluit. ſ. diuertendo in antiquat nō
i. ipſis totaliter fluxis ſolū euacuaȓ ꝙ incineratū
eſt in patienti ſupple ꝯuenit ⁊ addit. Euacuabiť
autem optīe h̄. ſ. talis materia totaliter fluxa per
copulatas venas eis. ſ. mēbꝛis q̃ in ipſa particula
ſupple ſunt ꝯtente ⁊c. Et ſic pꝫ de mēte ei⁹ eſſe ꝙ
materia in totuꝫ fluxa ſi eſt fienda euacuatio per
fl'omiaꝫ q̃ eſt fienda peccante materia ſanguiea
tunc fieñ eſt fl'omia per venas copulatas materie
peccanti ⁊ ſic per parteꝫ ad quam materia decli
nauit oꝫ fieri euacuatō ⁊c. Nota tū non eſſe men
tem ſuam ꝙ ſi doloꝛ ſit in cubito ꝙ fiat fl'omia ex
cubito qm̃ nunq̃ʒ a membꝛo egro eſt actu fienda
fl'omia ꝑꝑ timoꝛem ne ad ipm alię traherēť mãe
niſi foret mã uenenoſa ſꝫ intellexit ꝑ uenas copu
latas ⁊c. i. ꝑ venas pꝛimas ⁊ hn̄tes magnã ⁊ ime
diatam ad locuꝫ colligantiaꝫ fieri debere fl'omiã
ſtante igiť doloꝛe in cubito fiat flobothomia cuꝫ
intendim⁹ in caſu euacuare tantum materiaꝫ ex
vena poſita inter anulareꝫ ⁊ minimum lꝫ ēt vena
poſita inter policem ⁊ indiceꝫ in caſu eodeꝫ iuua
ret cū ſit ram⁹ ēt baſilice vt alias dixi eē de men
te. d. A. ⁊ ſic ēt credidit Gentilis tertia tertij. Si
v̄o foret doloꝛ in raſeta man⁹ in cãu nr̃o fiēda eēt
flobothomia euacuatiua ex baſilica eiuſdeꝫ bꝛa
chij quoniaꝫ lꝫ nō euacueť ex loco dolente fit tū
euacuatio ꝑ venas copulatas ⁊c. Et h̄ eſt ꝙ iten
dit i ſuma lege lrãꝫ totaꝫ ⁊ ſic eſt finis ca. laudes
altiſſimo infinite. Jam reſtat ut ſnĩa cal'i. me
moꝛie magis cōmendeť ſumere ca. Jn ca. igi
tur pꝛio poſuit curã doloꝛis iuncturarū pendētiū

a malitia tātū cōplexiōis vt ꝙ cura ē per regimē
ꝯtrium ⁊ ſi cā eſt iſlamatio pura cura ē infrigida
tio cū dietā ⁊ medicis ita ēt ſi cā eſt malitia ꝯple
xionis frigide curatio eſt cū regimie calido ponit̄
tn̄ ibi vnū ſingulare in textu .ſ. ꝙ aliqn̄ i dolore ēt
immateriali ꝯuenit euacuatio vt in cōplexiōe ca
lida euacuatio collere ⁊ ſanguis qn̄ curat per ac
cidens infrigidando ita ēt in mala cōplexiōe fri
gida euacuatio fl'atē iuuat quoniā calefit mēbꝛuꝫ
per accidens. Poſtea ponens can .curatiuū in
dolore māli ipſe ponit duas principales itentiōes
quaruꝫ vna ſumit̄ a mā q̄ eſt in fluxu ⁊ alia ſumi
tur a mā fluxa ⁊ illa q̄ ſumit̄ a materia vt eſt in
fluxu pficitur duab⁹ primis intentōibus .ſ. diuerſio
ne ad opp. ⁊ ꝯfortatōe mēbri ne recipiat ⁊ illa di
uerſio ēt ē duplex quoniā q̄dā eſt diuerſio tantum
ſine euacuatione q̄dam eſt diuerſio cū euacuatio
ne intentio āt q̄ hr̄ ad materiā fluxā eſt vna tātū
ſ. in totum euacuatio ei⁹ qđ fluxit ⁊ talis aliqn̄ fit
ſenſibil'r cum ſcarificatē vel fl'omia aliqn̄ inſenſibi
liter cuꝫ ēpl'is ⁊ huiuſmodi. Poſtea ſpālius de
ſcendendo in materialib⁹ ponens ordinē in ea i q̄
cōpetere pn̄t fl'omia vomitus ⁊ ſolutio ventris vt
materia peccante cum ſanguine dixit primuꝫ qđ
fiat fl'omia diuerſiua ⁊ ibi ſunt dicta multa de flo
bothomia fienda .ſ. ex q̄ vena fieri debeat an ex
eadē pte vel ex oppoſita poſtea fiat vomitus cuꝫ
materia ſi peccat deorſum vt in pedib⁹ ēt diuertē
do poſtea fiat ſolutio ventris ⁊ expōebatur debe
re intelligi de ſolutē ꝓprie dicta ⁊ nō de lenitione
ventris quoniā illa dꝫ ꝑcedere alias euacuatōes
poſtea dans ordinē in exhibitōe medicinarū ſolu
tiuarū dicit ꝙ debemus icipere a re forti niſi ꝓhi
beat priuatō maturitatē ⁊ groſſitudo materiei vbi
fuit text⁹ ſatis ambiguus quoniā aliqn̄ vr̄ ponere
timorē in exhibitione medicinarū fortiū a princi
pio ⁊ poſtea vr̄ earū vſuꝫ a pricipio ēt magis lau
dare. In effectu dictū ē ꝙ ipſe intendebat ꝙ a
principio euacuandū eſt cū medicīa appropriata
aliqualiter euacuante a iuncturis debili tn̄ ⁊ in p
ceſſu poſſum⁹ ad fortiores ſm gradationē proce
dere ⁊ nō debem⁹ vti medicina lenitiua tantū vt
multi faciunt. Et ſi aliqn̄ auctores vidētur vti
caſſia ſiue alijs ſolutiuis de ea tātū ſumūt cū ele
ctiue euacuēt .ſ. i collerica ſꝑ apponēdo aliquod
ꝯfortatiuū ne mā fluat ad iūcturas vt aquā ſolla
tri in collerica dictū eſt tn̄ ibidē de mēte .d. A. eē
ꝙ minor timor eſt in applicatione taliū medicina
rū ellectiuarū in principio peccante materia col
lerica vel fl'atica ſubtili ⁊ aquea q̄ꝫ peccante mā
frigida groſſa quoniā talis materia ſubtilis a pri
cipio ꝯpata materie groſſe vr̄ ſicut digeſta aliq̄li
ter ⁊ ſic minus nocumentū ſeq̄tur ad ipſi⁹ euacua
tionē in principio fcā cū medicīa appropriata q̄ꝫ i
groſſa. Et addidit ꝑꝑ talē varietatē i diuſa mā ꝙ
i mā ꝯpoſita fiāt ſolutia ⁊ ēpl'a ꝯpoſita ⁊c. P⁹ea
poſuit timorē in faciendo fl'omiā a pricipio qn̄ .ſ.
nō eſt neceſſaria fl'omia vt cū nō ē materia pec
cans ſanguine vel cū ſanguine mixta vbi dixit ꝙ
fl'omia acreſcere facit humores ⁊ facit eos curre

re in corpus ⁊c. Et idē dixit de euacuatiōe forti
⁊ laborioſe m'l'tuꝫ ſoluēte fcā i principio ꝙ ꝑꝑ eā
dē cām nocet. Et ꝑꝑ hoc addidit. Et cuꝫ decli
nare incipit tunc nō declines ⁊ ibi ſunt dicti mul
ti modi exponen̄ ſed iſte ē ibidē poſit⁹ magis gra
t⁹ cuꝫ declinare icepit dolor .i. moueri ad mēbra
deorſum tunc non declines .i. non euacua cuꝫ me
dicinis mouētibus ꝑ deorſum in ipſo principio ſed
magis cū diuertētib⁹ ad oppoſituꝫ .ſ. cuꝫ vomitu
ſ. appropriato aliq̄liter ⁊c. Poſtea dat nobis re
gulā de die euacuatōis vt ꝙ debem⁹ attēdere criſ
ſes ne in die cretica ꝯtingat euacuar̄ ne aut natu
ra ipediatur aut forte opatio ſuꝑhabundet ⁊ ibi
dicebatur dē mēte .d. A. ꝙ dies. xiiij. ē melior dies
ad creticādum ⁊ ibi eſt dubitatuꝫ ⁊ ꝓbabatur qđ
7. ſit fortior ꝑ bona motiua ⁊ ibi breuiter ꝯcorda
batur qđ ſumendo vnā diē eē alia magis creticā
q2 in ea fortiores ⁊ acutiores fiāt criſſes ſic .7. eſt
magis cretica q̄ꝫ .14. Si uero dicatur dies magis
cretica quoniā in ea abſolute pluries fiant criſſes
ſic dicebatur qđ .14. ē magis cretica ⁊ ſm hoc ſol
uebātur in alia materia difficultates. Cōſequē
ter corrigens qđ ſupra dictuꝫ erat de fienda ſolu
tione i pricipio q̄ iō laudabatur quoniā tales mor
bi vt m'l'tuꝫ ꝯiunguntur cuꝫ repletōe ⁊ ſic a prici
pio ē ꝯueniens minoratio. Si forte in aliquo fie
ret talis dolor ⁊ nō niſi a modica materia. Dixit
qđ ſi eſt poſſibile data iſta cā ceſſare ab euacua
tione vſq3 duꝫ ſit materia digeſta eſt laudabile ⁊
eſſe ꝯtentus embrocatōibus ad mitigationem do
loris ⁊ ad digeſtioneꝫ māe verūtn̄ q2 ibi dixit qđ
tc icipe debem⁹ ab aq̄ frigida embrocādo ⁊ tn̄ .4
i.c. ēbrocarū dixit oppo. Dicebat̄ ꝑ ꝯcordia qđ
icipiēte materia fluere ⁊ modica exiſtente inten
dendo ad fluxum tantum debem⁹ incipere ab aq̄
frigida ſed ſi materia eſſet pro pte fluxa ad quam
eſſet intentio digeſtōis ⁊ mitigatōis doloris debe
mus incipere ab aqua calida vel tepida niſi ma
teria foret nimis ignea quo caſu aq̄ frigida eſſet
ꝯueniens digeſtiuū ⁊ doloris mitigatiuuꝫ poſtea
ponens etiā mōm circa embrocas vel' epitimata
poſuit nocumenta ipſaruꝫ in principio m'l'tuꝫ cali
da ſiue m'l'tuꝫ frigida. Nā calida nocent materiā
atrahēdo ēt aq̄ calida ꝑ hoc qđ humectat iūctu
ras ⁊ frigida narcotica ꝑ hoc nocent qđ ꝯgellant
materias ⁊ ingroſſant ⁊ ſic indiſponunt ad reſolu
tioneꝫ. Poſtea poſuit vnum can. circa exhibi
tioneꝫ oximelis quoniā erat iter auctores ꝯdictio
vt. H. prio regis acutoꝝ ēt Az. regis ⁊. H. ex vna
parte qui vetāt acetū ⁊ oximel in talibus mem
bris ⁊ Meſue vr̄ ex alia parte laudar̄ exhibitōꝫ
ipſe volens ſe in hoc determinare ad alterā ptiuꝫ
dixit qđ oximel ꝑꝑ ſuā acetoſitateꝫ nō eſt magni
iuuamenti ⁊c. Uidebatur innuere qđ debem⁹
loco ei⁹ alijs vti medicis cū alia repiāt̄ q̄ vtil'r ſer
uiūt ſine nocumēto. Poſtea poſuit timorē i ap
plicatōe ꝓuocatiuorū fortiū an̄ ꝯpletā digeſtiōeꝫ
⁊ euacuatōeꝫ dicēs ꝙ talia qn̄q3 adurūt māꝫ ⁊ cō
uertūt eā i lapideitatē. Poſtea pōit qđ fiendū eſt
poſtq̄ꝫ mā eſt digeſta vel fcā maturitas dicens ꝙ

tunc opoꝛtet euacuare cum eis que ſunt ſicut her
modatilis ꝛ benzidem ꝛ exponebatur .i. teſticulꝰ
uulpis. Et ibi habuiſtis iuuamēta hermodati
loꝝ i caſu iſto ꝛ coꝛrectōes nocumētoꝝ eoꝝ.
Et ibi poſuit vnaʒ ſingularē cautellā obſeruā
dā in euacuatione materierū ex iuncturis cū me
dicinis foꝛtibꝰ ꝛ fuit ꝙ tūc factis his euacuatōibꝰ
foꝛtibꝰ debemus epitimare iuncturas cū aliquibꝰ
humectātibꝰ vł aliter embrochare vel inūgere vt
mā remanēs nō induret .qm̄ uerisimilr̄ tales me
dicine foꝛtes euacuantes a iuncturis euacuāt ſp
de mā illa que ē magis ſubtilis ꝛc. Jō addidit ꝛ
incipe iterū ꝛ epitima ꝛc. Poſtea poſuit illum
tex. difficilē. Et caue ne in potu des in primis niſi
medicinā debilē ꝛc. vbi dixit niſi coꝛrigat̄ lr̄a qȯ
textꝰ nō poſſet tollerari ſʒ fuit erroꝛ ſcriptoꝛis qui
vbi dixit niſi debeat dici vti vel alr̄ vt exponat̄ ſʒ
ꝙ ſupꝛa exponebat̄ i alio textu cū dixit. Et icipe
i primis a re foꝛti ꝛc. ſ. ꝙ nō des i potu i primis me
dicinā niſi ꝺbilē. ſ. foꝛtē. ſ. ſolutiuā a ꝓꝓetate debi
lē tm̄ i ſoluēdo ꝑꝑ ꝑuitatē i doꝛſi qm̄ medicia alio
mō debilis. ſ. leuitiua mouet mām ꝛ nō facit cur
rere .i. nō euacuat aliqd de quo ſit curādū ꝛc. ſed
coꝛrigēdo lr̄aʒ vr̄ ſenſus lr̄e clarioꝛ. Poſtea po
ſuit in alia ꝑte principali cañ reſpicieñ illū q dēt
ſumere medicinā ex ꝑte triū circūſtantiarū prio
ſ. ꝙ ſumat ſumo māe ꝛ ꝙ tardet cibū ſumpta me
dicina ꝛ ꝙ ſumat pꝰ tres hoꝛas .xx. aureos panis
cū aqua dixit ſcd̄o ꝙ pꝰ ſex hoꝛas īgrediat̄ balneū
tertio ꝙ pꝰ cibet̄ cū eo qȯ ē ꝯueniēs vbi videbat̄
dub. quō tardat̄ cibꝰ ſi pꝰ tres hoꝛas ſumit̄ panis
xx. aureoꝝ ꝛc. dicebat̄ breuiter ꝙ ibi erat ſermo
de medicis debentibꝰ erradicare mām pꝰ ipſoꝛum
digeſtionē talia igit̄ coꝛpoꝛa ꝛ ex doloꝛibꝰ ꝓcedēti
bꝰ ꝛ acuitate medicie multū pꝰ tres hoꝛas a prin
cipio oꝑatōis remanēt relaſſata vt igit̄ ipſoꝛū vir
tus aliqualr̄ reſſocilet̄ tūc parū dietent̄ ꝛ .xx. auri
panis ſunt modica qn̄titas tꝑe .d. A. vel ꝙ aurus
ſumit̄ i ꝓpꝛie poſtea pꝰ ſex hoꝛas ab aſſumpta oꝑa
tione medicie ipoſito prius parūꝑ coꝛpoꝛe in bal
neo dʒ poſtea dietari cū cibo ꝯueniēti ꝛc. Po
ſtea poſuit qd ē faciendū fcis euacuatōibꝰ cū ſo
lutis docens tūc exhibitionē in genere ꝓuocatiuo
rū ꝛ ibi dictū eſt quō in diuerſis mēbꝛis diuerſa ꝓ
uocatiua ſm magis ꝛ minus ꝯueniūt qm̄ coꝛpoꝛa
extenuata nō tollerāt ꝓuocatiua foꝛtia ꝛc. Et
ibi ē dubitatū in quo coꝛpoꝛe magis ꝯpetunt ꝓuo
catiua ꝛ dictum ē ꝙ qn̄tū eſt ex ꝑte nocumēti apti
inferri ex ꝓuocatiuis nō ꝯueniunt ſiccis ſed ex vti
litate ipſoꝛuʒ magis ꝯueniunt in coꝛpoꝛibꝰ colle
ricis ꝛc. Poſtea ſingulr̄ ꝓ vno ꝓuocatiuo lau
dauit triacham qm̄ ꝑꝑ hoc ꝙ mōdificat reliquas
māeruʒ cū facilitate ꝯfoꝛtat ēt oīa mēbꝛa. Po
ſtea poſuit circa applicatōeʒ cañ medicinaruʒ lo
caliū earū. ſ. que in principio dn̄t adminiſtrari ꝛ i
fine dixit primo quō reꝑcuſſio ē verenda mā exi
ſteñ foꝛtis effuſiōis .i. in coꝛpoꝛe multū repleto ꝑꝑ
duo tū qꝛ facit māʒ iobedientē reſolutiōi tū qꝛ re
ꝑcutiēdo ab ignobilibꝰ mēbꝛis foꝛte ille materie
ꝯuertent̄ ad mēbꝛa pꝛicipalia. Poſtea addidit
ꝙ exiſteñ mā multa tunc in principio nō eſt mul
tum repellere niſi in ſciatica. Nā reꝑcuſio i ea mul
tū nocet materiā in iunctura ꝓfundando qr̄ oʒ in
ea aut dimittat̄ aut paulatim fiat. Poſtea po
nit cañ. qd facieñ eſt in declinatiōe euacuata ma
gna ꝑte māe qm̄ oʒ tunc occupari cū eis q̄ ſoluūt
ꝛ ſubtiliāt ꝛ extrahūt materiā ex ꝓfundo ꝛc. etiā
cū rubificantibus ſi expedit ꝛ veſificañ tm̄ circa
hoc poſuit cañ vt talia nō abſoluāt̄ ab humecta
tiuis alias petrificaret̄ materia. Naʒ veſicatio ē
ſicut reſolutio q̄dā ꝛc. Poſtea ipſe poſuit quid
fiendū eſt in cura coacta qn̄ foꝛtes fiūt doloꝛes ꝛ
canonice fcā nō ſufficerēt q̄ cām doloꝛis principa
liter reſpiciunt ꝛ ibi poſuit duo ingenia in ſedādo
doloꝛē vnū eſt applicare ea q̄ ſedant cū ſubtilita
te reſolutōis vt ſunt medicine anōdine vt ibi fuit
declaratū ſm eſt cum eis q̄ ſtupefaciunt ꝛ ibideʒ
addidit nō debere appꝛoximari ſtupefacientia ni
ſi apud neceſſitatē ꝛ qn̄ reliqua oīa non ꝯtulerit.
Et ibidem ſunt adducta quedā vtilr̄ de itentio
ne Meſue circa illā materiaʒ poſtea poſuit cañ
in ꝑmutatōe medicinarū in talibus doloꝛibꝰ quo
niā aliqn̄ ꝯfert vna medicina vni mēbꝛo ꝛ nō alte
ri ꝛ aliqn̄ vna hoꝛa ꝛ nō alia ymo tūc nocet. Et
ibi habuiſtis cās huiꝰ ꝛ quō fienda ē talis ꝑmuta
tio qꝛ non dʒ fieri ꝑmutatio ad medicinas diuer
ſe vel ꝯrie qualitatis ꝛ diuerſi gradus ſed ſolū di
uerſas .ſm ſpeciē manere ſp eadem diſpoſitione
moꝛbi ꝛc. Poſtea poſuit regimē in dieta ꝛ pri
mo in vino qꝛ oʒ vt dimitatur vinū oīo uſqʒ ſanet̄
ex eo doloꝛe patiens ſanatiōe itegra ꝛc. Et circa
hoc ē mota qȯ ꝛ ſoluta qꝛ uia nutrimēti nūquam
ꝯuenit loco medicie aliqn̄ regulariter in declina
tione conuenit aliqn̄ cohacte in alijs tempoꝛibꝰ.
Poſtea uiſum ē qd dʒ dari ſanis ꝛ egris loco ui
ni ut ſirupus de mele cū diuret. i. cū uirtute alicu
ius diuretici ita ꝙ aliqn̄ aqua ſolla zuchari appel
lat̄ potus ꝯueniēs loco uini ꝛc. Poſtea poſuit
q̄ndā cañ circa coꝛpoꝛa melācolica ſi eis accidat
doloꝛ iūcturarū ut ꝙ ſplē ipſoꝛū retificetur ꝛ coꝛ
poꝛa humectentur ꝑꝑ dubiū ne materia petrifice
tur ꝛc. Poſtea poſuit canon. circa carnes ut qȯ
uitetur caro in eo quod factū ē de egritudie. i. dū
infeſtat egritudo uel in eo quod frigidū eſt quaſi
innuat ꝙ in oi egritudine artetica ēt a cā frigida
nocent carnes. Sʒ ſi pur ꝑꝑ neceſſitatē debeāt ex
hiberi ſint ſicut carnes auium montanarū ꝛ lepo
ris ꝛ generaliter ſint carnes leuis digeſtiouis mo
dicaruʒ ſuperfluitatum. Poſtea poſuit ultima
tum can. circa flobotomiā fien. gr̄a euacuatōis
tantum dicens ꝙ ſi doloꝛ euenerit in doꝛſo poſtea
ſit permutatio ad manus tunc ſi materia eſt ſcia
tica educibilis dʒ educi per eandeʒ partē ad quā
declinauit materia ut ſanguis ꝛ humoꝛ. ſ. ſecum
mixtus egrediatur. ſ. totaliter ꝛ ſufficienter ꝛ ibi
aduxi bonum textum. G. in ſuo de ſcīa in iſta ma
teria ꝛ hec fuit ſumatim collecta. Si aliquid
ſpālius itelligere uolueris recurrer̄ ad loca ꝓpꝛia
ſupꝛa Alias foꝛte oꝛdinabo modū cure in tali ma
teria faciendo de his conſciliuʒ generale in fine.

De Solutione eorum.

Portet ut in eis Poſt
q̄ dn̄s
Auic. ſupra in capl'o proxime lecto po
ſuit curaꝫ doloruꝫ iuncturarum genera
lem p̱ canones. iam incipit ſpecialius proſequi de
cura ipſorum dolorum cōnumerando medicinas
ſpeciales ꝯferentes. Et duo facit. quoniam primo
facit qđ dictum eſt. ſcđo ipſe ponit curam accidē
tium conſequentium ad dictos dolores iuncturaꝝ
p̱s ſcđa icipit ibi. Iſti ſunt hn̄tes complexiones.
calidas ꝛc. prima ēt in tres. quoniam primo ponit
medicinas magis ualentes in dictis doloribꝰ a mā
frigida fl'atica. ſcđo ponit medicinas p̄cipue valen
tes in dolore ventoſo. tertio ponit eas que magis
vallent i dolore a cā calida. ſcđa ibi. hoc occurrit
curſu giboſitatis. tertia ibi. ſed ut curetur cum eis
que infrigidātur ꝛc. prima pars ēt in duas diuidi
tur. quoniā primo ponit diuerſas medicinas ualē
tes in cauſa frigida ex p̱te medicinaruꝫ ſumenda
rum per interius. ſecūdo ponit medicinas i illa in
tentione exterius aplicādas. ut per empl'a vnctio
nes embrocas ꝛ huiuſmodi. ſecunda ibi. Empl'm
bonum ꝛc. prima ēt in duas. quoniā primo ipſe po
nit quoſdam can. reſpicien̄ medicinas exhibēdas
enumerādo cū hoc aliquas medicinas ſeceſſiuas
ꝛ vomitiuas. ſecundo pſequitur magis ad medici
nas ſpeciales precipue ſeceſſiuas. ſecunda ibi. et
de illis que ꝯferunt eis ꝛc. pn̄s cal'm etiam prima
diuiſione diuiditur in tres p̱tes. quoniam primo ip
ſe ponit dictos can̄ ſecundo ipſe ponit iuuamenta
quarundā ſpecialium medicinarum in cā ualenti
um. tertio diſcurrit ad medicinas ꝯpoſitas ſecūda
ibi. Et in hermodatilis quidem tertia ibi. et de co
gnitis ſunt pillule ꝛc. prima ēt in duas ſecūduꝫ ꝙ
duos ponit can̄. Fa ibi. et non oꝫ ut ſit ꝛc. prio igi
tur ponit can̄ obſeruan̄ in euacuatione materie
fl'ate in cāu noſtro. q eſt talis. Oportet ut i eis
. ſ. doloribus iuncturarum a materia flegmatica
p̄cipue pendentibus ut plerūqꝫ euenit nō educa
tur ſolutione. i. cum medicina ſolutiua flegma ſo
lum. et adducens rōnem dixit. Nam cum in eis ſo
lum flegma ſolutione educitur. iuuātur ſtatim. ſ.
egroti. ſed ſupple poſtea faciliter ꝛ poſt modicum
tempus reddit dolor. ꝛ. i. qꝛ reddit collera ꝛ facit
currere ad mēbrum. ſ. dolores. flegmatice alia to
ta p̱s ē clara. quoniā euacuato flegmate ſine col
lera corpus per accidens calefit ꝛ humores calidi
redduntur accutiores ut dicebatur i pricipio cap.
generalis cure ꝛ ſic ſup̱calefacta ꝯn̄ter mobilis fa
cta p̱ corpꝰ mouetur. et ita ad flegma quod remā
ſit attingens ſubtiliat ipſum. ꝛ ꝯn̄ter facit ipſum
fluere ad membrum iam debilitatum. ꝛ ex ide fit
recidua. ut dicit textus nr̄ lege eum tu.

Et non oportet Et nō oportet ut
catarticū eoruꝫ ſit
uehemētis caliditatis fortis ualde. i. nō ſit medici
na ſolutiua ēt fl'atis fortis caliditatis valde ꝛ ad
ducit rōnē qr̄. i. p̱p̱ quā cām liquefiāt humores. ſ.
q ſunt i toto p̱p̱ eos q educūtur a caliditate exceſ
ſiua medicine Et reddeant. ſ. dicti humores lique
facti ad mēbrū q̄tuꝫ ē illud quod acceptū ē. ſ. ex
mēbro multipliciter. i. ne illi liq̄facti humores ſint
plur̄ multipl'r̄. i. multo plur̄ qui reddeūt ad mēbrū
p̱p̱ liq̄factionem eorū qm̄ ſint humores accepti ex
mēbris. i. euacuati ex mēbro p̱p̱ farmacum ꝛc.

Nota ꝙ iſte can̄ maxime obſeruandus ē in do
loribus iūcturaruꝫ qm̄ in dictis doloribus ſcā eua
cuatōe p̱ farmachū educta materia de mēbro uie
remanent aperte iuncture de ſe etiam remanet
apte receptioni ſuperfluitatuꝫ p̱p̱ ipſarum uacui
tatē ꝛ ꝓ tanto cauēdum eſt ne medicie ſoluentes
ſint humorū liq̄factiue ymo ſint i q̱bꝰ poſt ſolutio
nē mēbris acquiritur virtus ſigilās ut in mirabola
nis rep̱itur ꝛ hermodatilis ut ſtatim videbiť. Et
ꝓpterea preſtātes medici cū eſt indigētia fortiuꝫ
medicaminū p̱p̱ ~~medicinā~~ groſſā peccaī ꝛ eē ſitua
tā in locis multū lōginqs ſemper ponūt ad remiſ
ſionē inflamaī medicinarū ꝛ ad acgrēdaꝫ aliquā
ꝯfortationē in mēbris ne recipiant roſſas in ꝯpoſi
tiōe ꝛ ita dicit Roſſa Anglicana ſemper facere.

Iſti can̄ ſunt in materia nr̄a p̄cioſi ꝛ eos ſemp̱
in euacuādo debemus hr̄e ante oculos ne ꝯtigat
error lege litteram quia clara eſt.

Et in hermodatilis poſitiſ
iſtis duobus can̄ nunc ꝯn̄ter ipſe laudat duas p̄ci
puas medicinas in cāu iſto vallentes ad ſoluen̄ ꝛ
ſꝫ hoc pōt diuidi iſta p̱s in duas. ſcđa p̱ incipit ibi.

Et dixerūt quidā ꝙ pedi coruini ꝛc. p̱ria ēt i du
as qm̄ p̱rio ponit utilitatē hermodatilorū i ſoluen̄
in cāu. ſecundo pōit ipſorum nocumenta niſi corri
gātur ſecūda ibi ueruꝫ de p̱ria parte dixit. Et i her
modatilis q̱dē creditur eē plurimū iuuamenti. ſ.
ad caſum ꝛ adducit rōnem dicēs. ꝓpterea ꝙ ipſi
ſoluūt ſtatim. i. p̱ ꝓpriā virtutē humorē frigidum
ꝛ hoc ē ꝙ intēdimus. ꝛ addit. et i ipſis eſt res alia
quoniā faciūt ſucedere ſolutioni. ſ. quā faciūt ſtip
ticitatem ꝛ ꝯfortāt qr̄. i. p̱p̱ hoc ꝙ inducūt ſtiptici
tatē. nō eſt poſſibile cū eis. ſ. ſtiptice ꝛ ꝯfortatiōe
ut redeāt ſup̱fluitates liq̄fcē p̱ medicinā ſua. ſ. ca
liditate q̱bꝰ. i. ſup̱fluitatibꝰ non accidit ut euacue
tur ymo. ſ. in corpore remanēt. et ꝯtinuās ipſoruꝫ
utilitatē p̱p̱ ꝯfortatiōem ꝛ ſtipticitatē dixit. ꝛ pro
hibetur iteruꝫ illud ꝙ ſubtiliatū p̱ uirtutē medici
ne ſolutiue currere i meatus. ſ. dillatatos. addidit
appropriādo iſtā utilitatē hermodatilis. qꝛ nō eſt
cōis alijs ſolutiuis oibus dicēs. et hoc quod ſuple.
ex op̱atiōe hermodatilorum. ſ. p̱uenit de ſtipticā
do ꝛ ꝓhibēdo ꝛc. ꝯ̄rium eſt reliq̄s ſolutiuis ꝛ eua
cuatiuis calidis dixit ſignāter calidis ut i mirabo
lanis. hoc bn̄ reperitur Nā per hoc ꝙ relinquunt
frigiditatē faciunt ſuccedere ſtipticitatem ut. 16.
tertij de cura ulceratiōis in medicinis aūt calidis
nō eſt ſic reperire. Uerum plura eorum. ſ. ſolu
tiuorum calidoꝝ ſūt q̄ dillatāt meatus ꝛ dimittūt
eos dillatatos ꝛ ſic eorum uſus niſi reprimantur ē
nociuꝰ quoniaꝫ ut ſupra dicebatur forte liq̄factis
ꝛ ſubtiliatis humoribus q remanſerunt rederēt

ad mēbꝛum i maioꝛi quātitāte ꝙ̄ ſit illud ꝙ accep
tum eſt ⁊ euacuatum ex mēbꝛo.

Uerum ponit ipſoꝛum nocumenta niſi reti
ficentur ponit ēt cum ꝗbus debēt
retificari dixit igitur. verum hermodatili ſunt no
ciui ſtomacho. quoniā ꝑꝑ plurimam humiditatē
inducunt nauſceā. etiam quoniaꝫ ſunt tarde ſolu
tionis humoꝛes ad ſtomachum attractos ꝓpter
longam moꝛam in euacuādo in uentoſitatem con
uertūt ut idem. ſo cañ ⁊ ſapio ⁊ generaliter oēs i
hoc ꝯueniūt vt ēt ſupꝛa dicebatur ad coꝛrectiōeꝫ
igitur exigunt miſtionem quoꝛundā q̄ humidita
tem accidentalem exicent q̄ etiā ventoſitateꝫ diſ
ſoluant. q̄ etiam oꝑationem eoꝛum accellerēt hu
iuſmodi autem ſunt zenz. ⁊ pip ⁊ ciminū exicañ.
⁊ reſoluendo ēt in accelerando ſolutionē q̄ ſi non
ſufficiāt in accellerañ aliquando additur aloes ⁊
aliquādo ſcamonea ⁊ hoc eſt qꝺ̄ dicebat teſt⁹ cū
dixit ꝯtinuādo qꝛ̄ oꝫ vt miſceantur cum eis. ſ. her
modatilis qꝛ nocēt ſtomacho que ſunt ſicut pip ⁊
zenz. ⁊ ciminum. et quādoqꝫ admiſcentur ei. ſ. ſo
lutiuo hermodatiloꝛum cum alijs correctiuis qm̄
ſ. non ſufficiunt in cellerit. ſoluēdo ea q̄ ſunt ſicut
aloes ⁊ ſcamōea vt ꝯfortet eoꝝ ſolutio. i. celleret
Raſis tñ in ſuo de iuncturis ſemper cum buzidē
⁊ ſunt hermodactili addit ad pꝛohibendum nocu
mentum ſtomaci. ſ. anexum zenz. ⁊ maſticem. et
qm̄ ut dixit ipſoꝝ magnus vſus exicat iuncturas.
ipſe laudat cum utimur eis vnctionem iunctura
rum ex oleis ⁊ pinguinibus ⁊c. Iſta tota pars eſt
clara ſi legatur ſcꝺ̄m modum expoſitum intelligē
do de hermodatilis albis ⁊ electis ſi exponatur
vna particula qm̄ dixit in textu ꝙ ipſi hermodati
li ſoluunt ſtatim humoꝛem frigidum ⁊ tñ dictuꝫ ē
ꝙ oꝫ coꝛrigere ipſos in ſoluendo quoniaꝫ ſunt tar
de ſolutiōis breuiter dicatur ꝙ nō intellexit ꝙ ſol
uant ſtatim. i. ꝙ ſolutio ipſoꝛuꝫ ſit uellox ymo eſt
de ſe tarda Ideo intellexit vt in lr̄a exponebatur
ſoluunt ſtatim. i. ellectiue ⁊ appꝛopꝛiate educunt
hūoꝛem frigidum ⁊ groſſum ex iuncturis vt oēs
teſtātur auctoꝝ. et ſic i ſoluendo multum iuuāt in
caſu iſto maxime ꝓpter id qꝺ̄ cōfoꝛtant ⁊c. lege
litteram ꝯtinuā qꝛ clara eſt. Addidit ⁊ eſt ſcꝺ̄a
pars huius partis in qua laudat ēt duas alias ſim
plices medicinas vnam de mente quoꝛūdā. aliam
videtur laudare de intentione pꝛopꝛia dixit.

Et dixerunt quidaꝫ fuit paul⁹
ꝙ pedi coꝛ
uino ineſt oꝑatio hermodatiloꝝ q̄ntum ad iuua
menta. ⁊ non ē eius. ſ. pedis coꝛuini nocere ſtoma
cho ſicut hermodatilis addit ⁊ lapis armeus ꝯfe
ret doloꝛibus iuncturarum. ſ. in ſoluēdo ⁊c. In
tellige ꝙ cum auctoꝝ vtūtur pede coꝛuino in ca
ſu ēt iſto ſemꝑ vtuntur radice eius ⁊ nō folijs. ita
ēt. d. A. ſcꝺ̄o can. ponit iuuamenta radicis ei⁹. ſo
ēt cañ de lapide armeno ñ ponit ipſum iuuare in
talibus doloꝛibus ſꝫ bene dixit ꝙ nocet ſtomacho
foꝛte iuuaret euacuando humoꝛē melancolichū
quē a pꝛopꝛietate reſpicit ſi ex eo doloꝛ penderet
Idem dixit. Me. in cap. pꝛopꝛio nō attribuēs ei
pꝛopꝛietatem ſoluendi ex iuncturis. Ego ut ali
as dixi in tractatu de varicibus nō vterer eo qm̄
re uera neſcitur quid ſit vt ēt dixit rabimoyſes qꝺ̄
de eo intullit dubietatem nobilioꝛ medicoꝛum. ſ.
Auenzoar nūquid ſit illꝺ̄ qꝺ̄ tali noie nūcupatur
⁊c. lege litteram.

Et de cognitis hec eſt tertia ꝑs
pꝛincipalis cap. i
qua ipſe diſcurrit ad medicinas ꝯpoſitas i cāu va
lentes ⁊ pꝛio ponit diuerſas medicinas ꝑ ſeceſſus
eductiuas. ſecūdo ipſe ponit medicinam unā uo
mitiuam ſecunda ibi apud finem capituli uomi
tiuum foꝛte ⁊c. pꝛio etiam ipſe ponit quaſdam me
dicinas notas in caſu valentes ꝯpoſitas et ſimpli
ces. ſecundo ponit ꝯpoſitōeꝫ aliaꝝ diuerſaꝝ medi
cinaꝝ. ſa ibi deſcriptio ſolutiui cū facilitate dixit
pꝛimo et de cognitis et. ſ. in cōi uſu hēatis ſunt pil
lule iuuamenti et pill'e fetide et iera ruffi eſt ma
gni iuuamenti ad ſiaticam ⁊ podagram de pillu
lis iuuamenti licet. d. A. ſepe ponat eas ꝯferre in
cāu ymo infra in cura ſiatice in ſolutiuis dixit nō
ſunt aliq̄ ſicut pill'e iuuamenti. ſ. tantum in caſu
utiles ēt in fine quinti can. eas in caſu maxie lau
dat Ego tamen ꝑ plura diſcernēs antidotaria nō
inuenio harum pillulaꝝ deſcriptōeꝫ vidi Alieba
tem et in cura et i. io. pꝛatice Serapionē et q̄rto
et ſeptimo bꝛeuiarij Azaraniuꝫ in antidotario. an
tidotariū ēt vl'r. d. A. ſpecialiter diſcurrendo et in
hac Fen et in quinto cañ alios ēt plures verū eſt
qꝺ̄ apꝺ̄. d. A. quinto cañ ponūtur pill'e pꝛoficui q̄
ēt ſpecialiter in caſu iſto ꝯueniunt et ſunt multū
foꝛtes ⁊ ibi. d. A. vr̄ multum timidus i appꝛoximā
do nā dixit ꝙ ꝺ̄ ipſis dent uſqꝫ ad. ʒ. i. tertiam ꝑ̄tē
⁊ ſi plus ad. ʒ. ſ ⁊ ſi uis plus multiplicare uſqꝫ ad
duas tertias. ʒ. ſꝫ ille non ꝯnominantur pill'e iuua
menti q̄ in caſu ita laudantur ſꝫ pꝛoficui Si ali
quis⁹ deſcriptionem ipſarum autenticam mōſtra
uerit habeo multum gratam De pill'is fetidis
non eſt dubium ꝙ tales pill'e. d. Aui. ⁊ Me. ma
ioꝛes ⁊ ab aliis poſite in caſu nr̄o maxime ꝯueni
unt ꝑꝑ genera gumoꝛuꝫ ⁊ hermodatiloꝝ ⁊ pulpe
coloquintide ⁊ reliquoꝛum intrantium in cōpoſi
tione ut infra uidebitur diſcurrēdo ꝑ ſimplicia ie
ra ēt ruffi ꝑꝑ colloquitidā et multa reliqua intrā
tia in eius ꝯpoſitione ut ꝑꝫ quinto can. tractatu
ſo eſt conueniens Nā colloquintida pꝛopꝛie edu
cit fl'a ex neruis ⁊ membꝛis neruoſis vt Serapio
7. bꝛeuiarii cum de ſolutiuis determinat etiam
dicit in ſuo ꝺ̄ ſimplicibus ꝙ educit fl'a groſſum ꝑ
pꝛie ex iuncturis idem Meſue cap. pꝛopꝛio Iera
āt ruffi addit ſupꝛa cōeꝫ ultra aloem agaricuꝫ ⁊
colloquintidā ⁊ eſt cōmuniſſima ita ut antiquit⁹
nō cadebat nomen iere niſi ſupꝛa ierā ruffi quin
to can. ut ſupꝛa addit ⁊ grana nil iteruꝫ iuuatiua
ſunt et grana regis et buzidē ⁊ almeheza haragi
de nil nihil ſcribit. d. A. cap. ꝓpꝛio q̄ntum ad intē
tionem nr̄aꝫ ſꝫ eſt cal'm in pꝛimo ⁊ ſiccū in ſo Sꝫ
dicit Symon ꝙ ē herba ſil'is uolibuli ⁊ eius gene
rum inter ſolutiuā ponitur Serapio vero ꝺ̄ eo ſa
citicalm quꝺ̄ eſt cal'm ꝺ̄ grano indico ⁊ dicitur ha

bel et ibi dr qd educit fl'a viſcoſum ſʒ pp tardam nimis ſolutiõnem dixit q facit tortiões in ore ſto maci vñ addit qd nũq̃ vidit ipſum dari ſolum niſi admiſceatur ei ſcamõea ⁊ ſic ꝯueniẽter opat ⁊c. ⁊ in hoc teſtu poteſtis colligere qd educit illd fl'a ex iuncturis genẽrũ regis credo q ſit granũ ſolis licet nõ reperiã alibi i cãu nr̃o valeᷓ qꝛ tñ pcipue valet in fractione lapidis ⁊ ꝓuocatõe vrine q̃ opa tiões nõ ꝯplentur niſi a cal'o ⁊ ſicco probabile eſt ẽt qd ſoluat fl'a ⁊c. buzideꝫ ponitur ſpẽs ſatirionis dixit Symon ſm alios expſſe. ponitur teſticulus vulpis vel palma criſti Et licet ẽt non repiam ex preſſum qño in caſu valeat tñ qm̃ eſt plurime ca liditatis ut quinto collet non eſt longinquuꝫ quin in caſu ꝯueniat tñ ut ibidem dixit auerõys. quidã ſapieñ iurauerunt in eoꝝ aiab⁹ qd curat ſpaſmuꝫ p⁹ t̃re ptis qñ bibiᷓ cuꝫ vio ⁊c. Idẽ ſenit. d. A. ſo cañ de teſticulo vulpis ꝓprio cap. Serapio tñ fa cit cap. ꝓprium de buzidem ⁊ dicit qd ualet ſicut hermodatili ⁊ cũ pp caliditatẽ non dbeat iuuare ſpaſmũ ſiccũ apparet ꝯñr qd valet in paſſiõibus neruoſis ⁊ ſicut iuncturaruꝫ a materia groſſa ⁊c. almebezabaragi ex qbuſdã ꝓbabilibus exiſtimo qd ſit cartamus licet non repiam expſſe poſitum q ẽt ſiugl'r in caſu valet ut oẽs tradũt euacuañ fl'a ⁊ ſpecialiter dixit auerõys. qd eſt eius nobili tas quaſi ſupra nobilitatẽ oĩum medicinarum ſol uentiũ fl'a ⁊ rabaial hamen dicit gloſa ordinaria Girardi eſt fum⁹ terre qui lꝫ ſm oẽs auctores va leat in euacuande humorẽ aduſtũ ⁊ clarificando ſanguinẽ tñ dixit Meſue qd ẽt purgat fl'a cuꝫ col lera ⁊ ſic in hoc eſt eius ꝯueniens vſus maxime quod eſt de medicinis q̃ ſtipticitatẽ ⁊ ꝯfortatõem habẽt ⁊ ſic meatus poſt euacuationem ꝯſtringũt ſicut ſupra de hermodatilis dicebatur addit ⁊ cen taurea ⁊ colloquitida ⁊ aloes ⁊ ſcamonea ⁊ vitis alba ⁊ anacardũ mel ponãtur cũ eis armoniacuꝫ ⁊ ſacracolla ⁊ bedeliuꝫ ⁊ turbit ⁊ piretruꝫ de cen taurea dictum eſt ſupra que in cãu nr̃o pcipue mi nor maxime laudatur ⁊ potiſſimum criſterizata i ſiatica ẽ ſingularis medicia ut. d. A. ſo can. cap. ꝓprio ſecũdũ Meſue euacuat flegma ꝓprie a iũ cturis de coloquitida ⁊ aloe manifeſtũ eſt ſcamo nea quoqꝫ iuuat ut cum flegmate fiat euacuatio collere ut ſupra dictum ẽ vitis alba eſt ⁊ brionia ⁊ apud. d. A. ſecũdo can. feſſire dr eſt calida ⁊ ſic ca i tertio qua vtuntur ruſtici ad ſoluendum ẽ fo2 tis multum educit fl'a ⁊ ex longinquis vnde i cãu valet Armoniacũ ualet ſoluendo fl'a ſꝫ proprie ua let exterius aplicatum molificãdo durities iunctu rarum ⁊c. ⁊ criſterizatum pp aptionem aperit ori ficia venarum ita ut emanat ſanguis ⁊ ſic in ſiati ca pcipue ꝯuenit harmel ẽ ſpẽs rute agreſtis uel ei ꝯparatur. que ſecundũ Auic. cap. ꝓprio ꝯfert ſiatice ⁊ doloribus iſcturarũ que ſi forte nõ ſoluit ſenſibiliter ſaltim inſenſibiliter hoc facit ⁊ in hoc cum aliis medicinis ſoluen. ꝯuenienter miſceri põt Sacracolla ẽ ſpeties gumi nota educit ſolu tionẽ flegma crudum ⁊ groſſum ꝓprie ex iunctu ris ⁊ ancha vt dixit Meſue ſꝫ qm̃ nocet ſtõacho

uigoratur eius opatio cuꝫ ʒʒ. ⁊ cordumẽi bedeliũ intelligendo de arabico claro ⁊ ellecto ẽt deponit flegma. ⁊ valet ſpaſmo et ſic membris neruoſis ut ſecundo can. de turbit nõ eſt dubitatio quod edu cit flegma groſſum ex lõginquo ⁊ precipue ex iun cturis ut dixit Meſue cap. ꝓprio maxie ualet do loribus iuncturarum euacuando materiã groſſaꝫ ⁊ viſcoſam de piretro nõ repio quod de ꝓpria uir tute ſoluat ſꝫ uerum eſt quod ſua acuitate ⁊ mor dicatõe attrahit flegma Ideo ſi non ſoluat ſalteꝫ iuuat alias medicinas ad ſoluẽdum et forte q ſol uit ut hic ponitur licet ab aliis nõ ſit expſſuꝫ quos ego uiderim ⁊c. et ſic patet clarificatio iſtoꝛuꝫ ſim plicium. Nota tñ q lꝫ oẽs dicte medicine ſim plices ſolutiue in caſu nr̃o ꝯueniunt tñ ex eis ali que ſunt electiores vñ ut infra videbitur de cura doloris ſiatici Elementa qdem medicinaruꝫ ſolu tiuarum. i. p excellentia i caſu nr̃o ſunt pulpa col loquitide ⁊ cẽtaure ⁊ gume. ſ. ſacracolla armõia cũ ſerapinũ oppopanacũ ⁊c. et fumus terre et tap ſia ⁊ ſuccus cucumeris aſſini ut in § en uidebitur ⁊c. Iã pſequitur diſponẽdo deſcriptõnes medi cinarum ꝯpoſitaruꝫ et poſſet diuidi ps in tot quot ipſe ponit partes patebũt dicit igitur ponendo pri mam ſic.

Deſcriptio ſolutiui cum facilitate. ſ. ſol ueñ et appropriati. ℞. ʒeꝫ. ʒ. i. pipis agarici añ. ʒ. ʒ. medulle cartami. ʒ. ij. ra dicis pedis coruini. ʒ. iij. hec eſt baſſis ⁊ ſuple fiãt pillule ſi placet cum ſucco cauliuꝫ uel fiat puluis ſubtilis et ponẽs doſſim dixit cui⁹ doſſis ẽ decem octo ſiliq̃ ſiliq̃ eſt pondus q̃tuoꝛ granoꝛũ oꝛdey boni et dr ẽt hizac ſunt circiᷓ. ʒ. i. ℈. ʒ. ẽ ꝯueiens doſſis ⁊ ſatis lenis et notãda nã ibi ponuntur cor rectiua ut ʒenꝫ. ⁊ pip et reliqua lenitiue et appro priate ſoluũt de agarico non eſt ſupra dictum ſed eſt ſolutiuum familie ut dicebat democritus edu cit humiditatẽ oẽm et fl'a et humores groſſos pre cipue et a cerebꝛo ⁊ iuncturis ſpecialiter ut Me ſue cap. proprio et dicebat auerõys de eo in ſecun do canticoꝛum q agaricus eſt medicina laudabi lis et educit humoꝛes groſſos et in ſumma eſt⁹ ſecu rioꝛ oĩbus aliis medicinis. ſ. laboꝛioſᷓ hũoꝛes groſ ſos ſolueñ dicit quod facit aſſelare ſexies aut ſep ties breuiter eſt lenis et bona et iterũ ponit aliaꝫ receptã. ℞. cinamomi carmẽi. i. illi⁹ ꝯte ʒenꝫ. iſta ſunt coꝛrectiua hermodatiloꝛũ hermodatiloꝛum oĩum añ. ʒ. i aloes. ʒ. ii. ſumatuꝛ de puluere. ʒ. ii. ʒ cum decotiõe aneti ut trahat ad longiqua uex ẽ quod illa aq̃ ẽ aliqualiter uomitiua idiſpoſito ad uomendum darem cum aqua maioꝛãe uel rute licet iſta doſſis uideatur foꝛtis nõ tamen in coꝛpo re robuſto eſt nimis foꝛtis quõiam maioꝛ ſoluᷓ ps eſt aloes eius doſſis in ſbia eſt uſqꝫ ad. ʒ. ij ca. proprio ponit aliam Et iterum ſumatur oleuꝫ de nucibus uel oleum de alcherua uel hertua ideꝫ ẽ eſt cataputia maioꝛ uel pentadactilus a cui⁹ gra nis exprimitur oleum ⁊ dicitur oleum de hertua ⁊ ſarcacolla una die cum iera et una die ſolla nouẽ diebus. Medici noſtri tẽpoꝛis non utuntur da

re oleum in potu licet multi antiquorum illud fa
ciunt ſi dicta olea exhiberentur nõ eſt dubium ꝙ
aliqualiter ſoluerẽt materiam frigidam ⁊ groſſaʒ
maxime oleum de keruа ꝙ oleum exterius appli
catum groſſas ventoſitates diſſoluit ⁊ fl'a groſſuʒ
atenuat Sarcacolla ut ſupra dictuʒ eſt in cãu cõ
uẽit.ſʒ addit ꝙ exhibeatur vna die cũ ierapigra
ad molificañ materias ẽt cões et poſtea alia die
ſolla.ſ.ſarcacolla vt a longinquo magis atrahat
⁊ videtur innuere ꝙ nouẽ diebus ↄtinuetur eius
exhibitio. Intelligatis ad bonum intellectum ex
hoc uidetur innuere ꝙ eſt neceſſariuʒ in talibus
paſſionibus frequentare ſolutiua quia bis vel ter
euacuando non fit cura perfecta ymo aliquando
nouem diebus uel nouẽ vicibus oʒ euacuare non
dico continuis neqʒ ipſe dicit ſed intelligatur in
terpolañ ⁊ addit Et non ſumatur .ſ. ierapigra
uel ſacracolla niſi cum alfelizaragi aliqñ repitur
aleſimati.⁊ eſt potus factus cum aqua decotiõis
ſpecierum cõium vt zenʒ . garioff. cinamomi de
quo ẽt dixit prima tertii de cura apopleſie ad me
dium cap.⁊ aneto decotiõis uult dicere ꝙ fiat de
cotio cum ſpẽbus ⁊ aneto ⁊ cum illa decoctione
debite quantitat̃ ſumatur quoniam confortabitur
operatio ſolutiui ⁊ ſtomachus etiam ex eo nõ le
detur ⁊c. Et nota hoc ſimiliter ad multa ſimilia
quoniam quando uis exhibere aliquod ſolutiuuʒ
in forma pulueris quod ſit corrigeñ ⁊ ſi apponãt
correctiua puluerizata cũ debita doſſi ſolutiuum
fiet nimia quãtitas ⁊ tedioſa tunc iſto caſu facias
decoctionem correctiuorum ⁊ cum illa exhibea
tur ſolut̃. ⁊ non exhibeatur ſolut̃. ſolum hoc eſt ꝙ
intendit poſuit aliquas deſcriptiones in forma pil
lularum ⁊ puluerũ modo ponit aliquas alias ĩ for
ma el'ii ⁊ decoctionis primo in forma el'ii ſic.
¶ Et iterum ſumantur hermodatili ⁊ buziden ⁊
meizabaragi de iſto facit cal'm ipſe ſecundo cañ
⁊ dicit quod ſolutione educit humores groſſos et
fl'a ⁊ quod conferet dolori iuncturarum ⁊ ſic ⁊ po
dagre ⁊c. Et ſic apparet quod ex illis mẽbris eua
cuet eſt ſpẽs lacticini ⁊ eſt ſicut arbor ſcebiã ⁊ ibi
dixit pro uſu ꝙ quando proiicitur in gurgite ubi
ſint piſſes inebriat eos ⁊ elleuat eos ⁊c . hec tria
ſoluũt materiam propriã ex iuncturis. ⁊ pip. zẽʒ.
⁊ aneſum ac daucum iſta ſunt correctiua ſoluti
uorum maxime hermodatilorum ↄficiantur cuʒ
melle in forma el'ii. ⁊ bibatur ex eis .ſ. reductis
in compoſitione .ſ.cũ aliqua aqua appropriata ut
aqua mellis vel yue omni die non intelligatur ꝙ
uelit dare omni die tale ſolut̃. quoniam re uera
non eſſet laudabile ſed bibatur omni die fieñ ſo
lut̃.ſ. ſi erit gratius quã ſumere pillulas uel pul
ueres ⁊c. debebunt illa correctiua exhiberi ſecun
dum propoſitionem ad ſolutiua ſecundum qõ eſt
dictum ſupra doſſis erit proportionando quoniaʒ
in el'io ad libr̃ mellis ponuntur tres oncie ſpẽruʒ
ſi in puluere de ſpeciebus darentur .ʒ.i.ſ. uel cir
cha poſſet dari uſqʒ ad .ʒ.vj. uel ad minus. ℥.ſ.
in el'io. Ponit nunc ſolut̃ in forma potionis di
cit Et iterum ſumantur ex hermodatilis põd⁹.ʒ.

xxx. pulpe coloquitide. ʒ.x. decoquantur cũ quin
decim libris aque donec remaneant tres libre
aque i. decoct̃ Et ſit doſſis eius omni die ad mo
dum expoſitum paulo añ media libra eſt un⁹ cia
tus ſex. ℥. cũ tribus. ℥. zuchari ad dulcorañ Eſt
enim mirabile ualde iſta medicina in corpore
multũ robuſto credo quod ſit conueniens. ſed in
corpore mediocri ego eam non exhiberem tamen
quia in ipſa non intrant ſolutiuorum propria cor
rectiua tamen quia pro qualibet doſſi ut pro om
ni media libra decoctionis que eſt ſexta pars to
tius intrant in uirtute pluſꝗ̃ ſex. ʒ. ſolutiui in dcoc
tione que ſaltem reddunt tres . ʒ . ſolut̃ ueri preci
pue coloquintide poſſet dari. ℥.ij. dicte decoctõis
ſine magno timore. ſʒ quedaʒ ſunt corpora. ita ro
buſta qõ conuenirent. Ex modo huius decoc
tionis poteſtis colligere quãta decoctione debẽt
decoqui ſolutiua cum intendimus ſolutionem p
decoctõem Nam debet decoctio conſumi ſecũdũ
proportionem que eſt quindecim ad tria ut pʒ q̃
eſt conſumere pluſꝗ̃ duas partes ⁊c . ymo de qn
qʒ partibus quatuor ex hac etiaʒ potes colligere
quanta aqua debet poni pro decoctione ſolutiuo
rum ſi uolumus facere decoctioneʒ ſolutiuam qr
pro qualibet. ℥. ſolutiui tres libr̃ aque ⁊ pro qua
libet. ʒ. ſolutiui aque. ℥. iiij. ſ. Et hoc ẽ ut ĩ pl'ib⁹
cõe ſi conſiderabis in his eſt talis proportio ſicut
in iſta Auic. ponit aliam que eſt ẽt ſatis fortis nõ
tamen ſicut dicta. ẽt eſt correcta dicit tamen ipẽ
Solutiuum leue iuuatiuuʒ. ℞. ſacracolle rubee
.i. ellecte. ʒ. iij. zuchari rubei. ʒ. iij. terrantur ⁊ mi
ſceantur cum oleo centum nucum ad vigorandũ
operationem ſacracolle ymo frequẽs uſus nuchũ
educit uermes ſecundo cañ Et prohitiatur ſuper
ea aqua aneti ẽt ad intentionem remotionis uen
toſitatis quam ſepe inducit propter tarditateʒ ſo
lutionis eius. i. bibatur cũ aqua aneti ẽt ut dixi
hoc eſt ſolutiuũ nr̃o tempore forte doſſis ſacracol
le eſt a. ʒ. i. uſqʒ ad duas dicit tamen ipſe. eſt enĩ
mirabile ſoluens abſqʒ labore ⁊ aleuiat forte ꝙ
talis cõmiſtio facit eum domeſticum ſolutiuum.

Uomitiuum forte Hec eſt tertia pars
principalis huius capitu
li in qua ipẽ ponit ſolutiuũ per uomitum poſtꝗ̃
poſuit ſolutiua per ſeceſſum ⁊ breuiter dixit. Uo
mitiuum forte ualde conferens habentibus hũi
ditatem ⁊ melancolicam ex habentibus dolores
iuncturarum ⁊ ſiaticam. ℞. aloes ⁊ ſeis eleboris
nigri ⁊ ſcamonee omnium añ. ℥. i. euforbij ⁊ nitri
amborum añ. ℥. ſ. et conficiantur cuʒ ſucco cau
lium. et addit et quando fit uomitus cum eo . ſ.
uomitiuo erradicatur radix egritudinis intelliga
tis hic non eſſe mentem. d. A. ꝙ iſtud totuʒ ſuma
tur pro uno uomitiuo quoniaʒ re uera eſſet rudis
ingenii qui ſic crederet quoniam ſecundum iſtuʒ
non tantum homo interficeretur ſed tres boues
ſimul interficerentur ſi recte conſiderabitur. Sʒ
fuit mens. d. A. ꝙ iſtis ſic in paſtam reductis ſi ſu
matur d̃ ea circiter. ʒ. ſ. et diſſoluatur cum aqua
decoctionis aneti uel nucis uomite ꝙ ẽ uomitiuũ

forte ⁊ ſi continuetur erradicatur radix egritudis
Nam omnia intrantia ſunt ſatis fortia ut pȝ ſingu
lariter eleborus euforbium ⁊ ſcamonea que ſunt
fortiſſime medicinaruȝ doſſis quorum eſt per gra
na ⁊ non eſt per .ʒ . neque minus. ℥. verum ꝙ at
trahunt a longiſſimis partibus et erradicant ma
terias difficilis erradicationis ſed iſtorum omniũ
uſus ⁊ ſingulariter compoſitorum eſt maxime ue
rendus. Nam eleborus albus propter acuitatem
ſi excedatur interficit homines et eſt uenenũ ca
nibus et porcis ymo ſtercus bibeñ ipſum propter
acuitatem interficit galiãs ut .d. A . capitulo pro
prio multomagis eleborus niger cum ſit fortior
ut uolunt auctores breuiter eſt medicina ſupra
quam etiam in minori quantitate quam dixerim
non preſumerem ueruȝ eſt quod per uomitum iu
uaret in melancolicis et flegmaticis qui per aliũ
modum non poſſent curari. Et ſic ipſe poſuit unã
medicinam quodãmodo deſperatam ut patebit
diſcurendo per cal'a ſimplicium ſecundum Me.
Serapionem ⁊ Auic . ideo dixit uomitiuum for
te valde ⁊c .lege litteraȝ ⁊ ſic finis huius capituli
Primo in capitulo poſuit duos cañ attendeñ
in ſoluendo in dolore iuncturarum primus fuit
quod non euacuetur flegma ſine collera quoniaȝ
licet dolor a flegmate pendens remoueretur tañ
preſto recidiuaret quoniaȝ collera ſubtiliaret ali
ud flegma ⁊ ſic ſubtiliatum flueret ad iuncturas
⁊c. Secundus cañ fuit quod ſolut in caſu con
ueniens non oȝ ut ſit uehement calidũ. ne lique
fiant humores ex eo ⁊ plures conſequenter fluãt.
ꝙ̃ ſint illi qui ſunt euacuati et ſi ſolutiuũ neceſſa
rium ſit calidum remittatur . Addidit poſt lau
dando quaſdam medicinas ponendo etiam nocu
menta vnius ipſarum niſi corrigantur dixit laudã
do hermodatilos ꝙ ipſi ſoluunt humorem frigidũ
ſtatim .i. appropriate et poſtea faciunt ſuccedere
ſtipticitatem ⁊ confortationem unde poſt ipſorũ
ſolutionem nõ poſſent fluere poſtea humores ad
iuncturas ut cõmuniter fit in alijs medicinis cali
dis quia dimittunt dillatatas poſt ſolutionem No
cumentum uero ipſoruȝ eſt qȯ nocent ſtomacho
forti niſi corrigantur cum cimino ⁊ ȝenȝ. et dictuȝ
eſt qȯ etiam alios ad ſolutiõem uigorandam ali
quando ſibi aſſociatur . Laudat ſecundo aliaȝ
medicinam dicens qȯ pedi coruino ineſt operatõ
hermodatilorum et nõ eſt ei nocere ſtomacho ⁊
intelligebatur de radice eius laudauit ẽt alia di
uerſa ſimplicia ſoluentia ut lapidem armeñ. colo
quintidã centauram grana nil ⁊ alia Laudat in
ter ɔp oſita pillulas iuuamenti dixi ibi quomodo
repiantur et qnõ nõ laudauit pillulas fetidas ie
ram ruffi. Poſuit ɔſequẽter deſcriptõeȝ quarũ
dam pillularum ſingularium poſuit etiam pulue
rem unum ellect. ſolut. ⁊ ipſorum doſſes erant ſa
tis moderate. Poſuit cõſequenter ell'm etiam
ɔueniens. Poſtea unam decoctiõem ubi uidi
ſtis ꝓpoſitõeȝ medicinarum ad aquam mõm ẽt
decõis medicinarum. Poſtea ultimo poſſuit
unuȝ uõitiuum ualde forte de quo uidiſtis paulo
añ ⁊ hec de cap. ſumatim in ſolueñ tañ materiã
frigidam groſſam ex iuncturis. Ego ɔmemoro
ſingulariter pillulas de ſacracolla quas põit Me
ſue cap. ꝓprio ð ſacracolla. ualent etiam alie pi
lule quarum deſcriptio eſt iſta . ℞ . turbit. ʒ.i.
coloquintide. ʒ.i.ſ. ſacracolle. ʒ.iij. coloquintida
⁊ ſatracolla cum oleo nucũ liniantur ſalis gẽme
ʒ.i. ex eis pilule ɔficiantur doſſis eius a .ʒ.ſ. uſqȝ
ʒ.i.ſ. uel poſſunt fieri pilule ſub hac forma . ℞.
agarici medule cartami hermodatilorum añ . ℥.
ſ. radicis peonie radicis pedis coruini añ. ℥.i.ſ.
piperis ȝenȝ. an. ʒ.ij. polipodii quercini. ʒ.i.ſ. ma
ſticis. ʒ.i. turbit reubarbari an. ʒ.i. roſ. ʒ.ij.ſ. cuȝ
ſuco caulium fiant pilule doſſis eſt ut ſupra etiã
ſunt leuiores põt etiam fieri pul' domeſticus ſecũ
dum iſtum moduȝ. ℞. hermodatilorum ȝenȝ. an.
℥.ſ. aloes loti. ʒ.ii . fiat pul' addendo de ȝucharo
ad libitum ſed doſſis pul' ſine ȝucharo eſt . ʒ.i.ſ.
uſqȝ ad duas cõiter poſſeȝ receptas multiplicare
ſȝ iſte ſufficiant quoniam .d. Auic. ſufficientiſſimꝰ
fuit et alibi a doctoribus multas inuẽire poteſtis
iſte tamen in materia iuditio meo ſunt egregie ⁊
debite correcte.

De Potionibus ad ſolutõem faciendam

[P]otiones ad ſolutio.

p Sequitur capitulum cuius rubrica ẽ
potiões ad ſolutiõem faciendam ꝓ cu
ius intelligentia nota quȯ ex iſta rubrica nõ ðbe
mus intelligere de mente .d. A. eſſe qȯ deſcriptõ
nes poſite in. capitulo ſint principaliter ſolutiõem
facieñ .ſ. per ſeceſſum. uel uomituȝ educentes qm̃
ut patebit cõſideranti tales nõ ſunt principaliter
ſolutiue. ſȝ ideo dicuntur potiões ad ſolutiõem fa
ciendam quõiam ſunt preparantes ad ſolutiõem
faciendam qr uel materiam digerentes quia ſub
tiliantes ut multe earum uel apperientes ut etiã
alique ex eis principaliter que dicuntur ꝓuocati
ue uel cõfortantes uirtutem membrorum neruo
ſorum et ſic etiam iuuant in expellendo materias
ex iuncturis et ſic debet ſupleri rubrica potiões
ad ſolutionem faciendam .ſ. iuuantes ⁊ non potõ
nes ſolutiue uel ſoluentes quõiam ð eis dixi i ca
pitulo antecedenti . Et quia ut habitum eſt ſu
pra in capitulo generali ſi materia eſt groſſa nõ
eſt malum ymo eſt cõueniens premittere qȯ eam
ſubtiliet et maturet et preparet eam ad hoc ut
expellatur ad partem euacuationis. Ideo po
ſitis ſolutiuis ne quis arbitretur ut i tali materia
groſſa debeat fieri euacuatio ſine digeſtione po
nit poſt cal'm ſoluentiũ appropriatorũ cal'm de di
geſtiuis ⁊ ſic ſunt iuuantes ad ſolutionem facien
daȝ poſſumus ẽt dicere quod ꝑ hoc quod dixit po
tiones ad ſolutionem faciendam intelligebat po
nere deſcriptiones ad ſolutionem ſcilicet minus
ſenſibileȝ quam per ſeceſſum. ſcilicet facieñ ad ꝓ
uocationem ꝑ vrinam uel ad exicationem ⁊ reſo
lut inſenſibilem ⁊ iſte ſunt que conueniunt poſt

purgationes ut ſupra dicebatur in ca .generali ⁊
iſte ſenſus eſt bonus ualde. Uerum eſt tamen
in iſtis digerētibus vel prouocātibus aliquādo ēt
imiſcentur aliqua apropríetate ſoluentia ⁊ hoc
facit quoniam ut ſupradictum eſt aliquando con
uenit digerendo euacuare ponēdo igitur deſcrip
tiones iuuantes ad ſolutiōez ſecūdum alterꝫ iſto
rum modorum tria facit quoniā primo facit hoc
ſolute ⁊ indifferenter ſecūdo apropríetate cū do
lores ſunt remoti.tertio etiam ſpecialiꝰ trahit ad
dolores anche.ſecunda ibi Et cum cronica ſunt
apoſtemata tertia ibi. Et ad dolorem anche
prima poteſt diuidi in tot partes quod deſcriptio
nes ponit partes patebunt de primo dixit . et ō il
lis.ſ.medicinis ꝯpoſitis que cōferunt eis.ſ. corpo
ribus ſecunduꝫ aliquem dictorum mōꝝ eſt medi
camen albeſed ſecunduꝫ hunc modum.℞.albe
ſced de quo quidam dixit quod ē alkeyri rubei et
ita creditur neqꝫ aliter repio.M.i.5.alkecri ſe
cundum aueroy quito colliget eſt uiola de roma
nia eſt calida in ſecūdo facit aborſum ⁊ apit opil
latōm cerebri unde ſuſpenſa ad colla epilentico
rum ab ea liberantur debet ergo in caſu ualere
cerebrum confortando et calefaciendum ner /
uos ⁊ materiam ſubtiliañ aurus ut eſt ſepe dic
tum eſt ponendꝰ .ℨ.i.5.garioff.ℨ.vi. callefaciunt
⁊ neruos cōfortant mirra calida ⁊ ſicca cerebruꝫ
cōfortat peonia ēt ut fama eſt cōis de mente.S.
ita cerebrum cōfortat qō a poſciſmo epilenticuꝫ
liberat ⁊c.⁊ ſēis aneti oīum an. ℥.i.polij uenti xij
poliū.ſ.montanum eſt calidum ⁊ ſiccum ultra ſe
cunduꝫ ſunt eius due ſpēs ſed quelibet earū mul
tum aperit ⁊ prouocat uentum eſt pondus nō re
perio expreſſum quātitatē ſic uidi in multis ſyno
nimis.arbitror ꝙ ſit pōdus.ℨ.iij. uel circa erit igi
tur polij.ℨ.xxxvi. ⁊ utriuſqꝫ ariſtrologie an. ℥.ij.
utreqꝫ et longa ⁊ rotunda ſunt calide ⁊ ſicce i ſe
cundo ſecundum aueroym. multuꝫ aperientes ⁊
dixit.d.A.ꝙ quando bibunt habentes podagraꝫ
iuuantur ab ea.ſ.exicando ⁊ prouocando ⁊ ꝙ eſt
cōueniens epiť. ſuper podagram ⁊ maxime rotū
da fiat ex eis.ſ.puluis de quo in potu detur uentū
j.i.ℨ.iij.proice cum aqua mellis ecce quō eſt cō
ueniens digeſtiuum ⁊ preparatiuum in materia
noſtra ⁊ reſolutiuum ⁊ exicatiuū ⁊ prouocatiuū
Addit non comedat nouem horis.ſ.poſt ipſum et
nō impediatur eius operatio ⁊ faciat illud decem
diebus . Et notate hoc ꝙ ex iſto uerbo inuitur
qō digeſtiua māeꝝ.groſſarum debēt continuari
multis diebus ⁊ non debetis eſſe contenti exhibi
tione trium ſyruporuꝫ ⁊c.vt cōiter fit ⁊ male uel
cum intendimus prouocare ⁊ reliquas materieꝝ
per urinam uel alios meatus inſenſibiliter educe
re nō debemus per multos dies regimen mutare
cōtinuando ponit aliam deſcriptionem dixit . Et
iterum medicamen qō adminiſtratur omni hora
.i.adminiſtrari poteſt ſecundum diuerſas circun
ſtantias omni tempore morbi ut ſupra dictuꝫ eſt
ut cum eſſet modica ualde materia ⁊c. tamen cō

uenientius adminiſtrari debet in declinatiōe fac
ta pro maiori parte euacuatione materie . tunc
contingit prouocare ⁊ exicare.et ſanat cum ꝓuo
cať.℞.camepitreos camedreos gentiane oīum
an.ℨ.vi.foliorum rute ſicce.℥.viiij . terrantur et
cribellentur ⁊ ſit doſſis eius.ſ. pulꝰis omni die co
clearium unum in ieiunio poſt digeſtionem cibi
preteriti in tribus unciis aque frigide. Nota ex
hoc teſtu artific. Auic.quia iſte puluis eſt notabi
liter ymo maxime calidus exhibet ipſuꝫ cū aqua
frigida ad prohibitionem inflāmať ⁊ aduſtionis
uel exicationis nimie de qua eſt timor in iūcturis
exhibeatur ergo cum aqua ordei uel aqua Jndi
uie uel zuchari tantum quia etiam talis puluis
eſt maxime prouocatiuus propter timoreꝫ ne oc
currens cibo in ſtomacho faceret precipitare ip
ſum ante completam digeſtionem ad membra.
⁊ eſſet cauſa oppilationum dixit ſignanter quod
offeratur in ieiuno poſt digeſtionem cibi preteriti
Camedreos calidus ⁊ ſiccus eſt in tertio . Came
pitreos calidus in ſecundo ⁊ ſiccus in tertio in uir
tute ſunt ferre pares. Jdeo auctores fere ſemper
eos ponunt aſſociatos maxime prouocant ⁊ exi
cant ⁊ apropríetate reſpiciunt membra neruoſa
de camedreos dicitur ꝙ conferunt atractioni la
certorum ⁊ eius ſyrupus conferret ſpaſmo.de ca
mepitreos dicitur quod conferet ſiatice . ⁊ quan
do bibitur cum aqua mellis quatuor diebus ſa
nat ſiaticam ⁊ reſoluit duritiem podagre in ſe
cundo can.de gentiana dicitur etiam in ſecundo
can . quod eius radix eſt ultima in apertione et
ſubtiliatione ⁊ abſterſione . nam calida eſt in
tertio ſicca in ſecundo ⁊ aſpectum habet ad mē
bra neruoſa . Sed ibidem colligitur quod ex ea
aſſumitur ſuccus eius ⁊cetera . Et ponit modum
uide tu ibi. de ruta dictum eſt ſupra . etiam.hic
dicitur quod ruta ſicca domeſtica eſt calida et ſic
ca in tertio ſed ſilueſtris eſt calida ⁊ ſicca i quar
to eſt ſubtiliatiua ⁊ reſolutiua ualde.Confert pa
raliſi ⁊ ſiatice bibita et doloribus iuncturarum .
et more.Emplaſtri ſuperpoſita cum melle etiam
ſecundo can . Ecce quomodo uis iſta ſimplicia
ſingulariter in can . cōueniunt prouocando ⁊ ma
teriam que remanſit pro parte reſoluendo uel exi
cando ⁊ apropriate a iuncturis .hoc igitur ē for
te multum in declinatione conueniens . ⁊cetera.
Ruta autem agreſtis ita eſt acuta propter cali
ditatem .ut eius uſus hominem interficiat quoni
am eſt calida in quarto ponit conſequenter aliaꝫ
deſcriptionem ſimilem prime ⁊ dixit . Et iterū
medicamen albeſced ſecundum Simonem ſup
ple illius qui exiſtimauit quod ſit alkeberi ru
bei colloris quia eſt uiolla rubea ut dictum eſt .
et eſt proximum deſcriptioni prime. ℞ . cinamo
mi Fillonii omniū an. ℥.ij.folii indii.℥ i.garioff.
ℨ.xv.quoniam ex garioff.multe quantiť timeret
ſtipticitas prohibitiua prouocatiōis qm̄ uentrem
conſtipant quinto colliget. Abeſced quod eſt al
keri predicta ecce affirmat iudicium illorum de

Albeſced Ariſtrologie vtriuſqꝫ. ℨ.iiij.cuius doſ
ſis ē omni die lzerat.iij.i.duodecim grana eſt ſa
tis parua doſſis forte propter tediū filonij poſuit
paruam doſſim iſta tota deſcriptio ſatis nota eſt
quomodo utiliter ſeruiat ad intentionem noſtrā
ſi declaratur quid ſit Folium indum eſt foliuꝫ qd̄
dam romaticum ſimile ſpice in uirtute ſed eſt ca
lidius quoniam eſt cal'm in ſecundo ⁊ magis cō
fortat ſtomacum ⁊ Epar q̄ꝫ ſpica ⁊ magis prouo
cat ca.proprio propter tamen caliditateꝫ medica
minis ipſe ponit quo tempore eſt uſus eius magis
conueniens ⁊ dixit quod.ſ.medicamē incipiat bi
bere apud equalitatem ṽtualem ⁊ utatur eo.ſ.
euacuatus.xl.diebus et demittat ipſum quinde
cim diebꝰ ne aquiratur ad medicamē aſſuetudo
deinde reiteretur ſecundū hoc anno toto. ſ.ſumē
do.xl.diebus ⁊ poſtea interponere qndecim dies
niſi cum ortu aſſabara uſqꝫ ad menſem ⁊ mediū
i.demittatur per totum tempus caniculare icipiē
do a deceꝫ. Julij uſqꝫ per totuꝫ menſem auguſti
propter inflāmationem ⁊ ſecundum regiones ēt
fiat maior uel breuior in hoc abſeruātia quoniaꝫ
in calidioribus regionibus pluri tempore eſt ab
ſtinendum ⁊ in minus calidis vti poſſumus pluri
tempore addit. Si autē non poteſt bibere ipſum
toto anno.ſ.añ corpus infl'atur ēt ſecundum mo
dum dictum bibat ipſum imediate frigida.ſ. a ſe
cunda parte autūpni vſqꝫ per primam ṽis ſecun
dum tamen modum dictum interponendo dies.
Addit. Et cum per tranſierint ducenti dies.ſ.i eo
qui ea poteſt vti toto anno preterquā in diebꝰ ca
nicularibuſ cum poſtea volumus dimittere medi
cinam quoniam fecerit notabilem ipreſſionē iaꝫ
in corpore dixit.ꝙ non erit malum vt bibatur de
illo vna die ⁊ duobus nō ⁊ poſtea vna die ſic ⁊ tri
bus non ⁊ ita paulatiue diſceſſere ⁊ non ſubito.
Addit. Et oportet vt elongetur ab eo comeſtio
quantum poſſibile eſt ei ne virtus medicine impe
diatur ⁊ ſi nō plus ſaltem vſqꝫ ad nonam tardet'
ſ.addit. Et retificet' reliquū regimen. ſ.in cibo ⁊
potu ⁊ reliquis.ſ.vt deuitet ea que nocent habē
tibus dolorem iuncturaruꝫ. ſ.de nimia comeſtio
ne de potu vini ⁊ aceti ⁊ cohitꝰ ⁊c. Ex iſto tex
tu debetis notare multa primo ꝙ quando corpus
ſolitum pati dolores iuncturarum fuit purgatum
ſufficienter ad euacuañ reliquinas materierum
⁊ confortandum mēbra neruoſa ne amplius fiat
reditus ad ſimiles dolores oportet corpori exibe
ri medicamē tale ad has perficieñ intentiones ⁊
ſecundo debemus continuare multo ⁊ multo tē
pore etiam vltra annum quia tamen talia medi
camina ſunt de genere calidoruꝫ ⁊ inflamantiuꝫ
docet quod non debemus vti eis in tempore mul
tum calido. Idem intellige ſi corpus eſſet de ſe
multum inflāmabile debemus tunc parce ⁊ in
tempore ⁊ doſſi iſtis vti. Colligitur etiaꝫ quod
quomodocunqꝫ in longo uſu debemus iterpone
re vices. Etiam colligitur quod quando eſt fa
cta longa medicaminis impreſſio tunc cum volu
mus dimittere medicamē debemus etiam grada
tim dimittere ⁊ non ſubito. Colligitur etiam
quod in vſu talium medicaminum prouocantiuꝫ
⁊ exicantium debemus multum tardare cibum.

Colligitur etiam ⁊ eſt radix preſeruationis qd̄
cum intendimus preſeruare preter vſum talium
medicaminum oportet retificare regimen ⁊ con
ſeruare regimen retificatum cauēdo ab omnibꝰ
alijs que nocent patientibus dolores iuncturaruꝫ
⁊ nota quod licet poſuerit iſtas condictiones in
iſto medicamine iſte tamen ſunt cōmunes ad ſu
periores medicinas de quibus dictum eſt .etiam
ad omnes ſimiles que exiberi poſſent. Et credo
ego re vera quod quoniam medici noſtri tempo
ris non obſeruant iſtos cano. hic poſitos neqꝫ iu
bent vt obſeruentur quod hec eſt cauſa re ditus
poſiſmorum dolorum iuncturarū vbi ſi iſti can.
obſeruarentur multi vere curarentur ⁊ nō recidi
uarent ſed medi.cuꝫ purgauerunt corpus ⁊ cor
pus eſt cum aliquali conualeſēnia non amplius
eis iniungunt regimen neqꝫ medicinas preſerua
tiuas. Ideo in tempore redeunt ⁊c. hoc igitur
magis aſſcribendū imperitie vel negligentie me
dicorum quā fragilitati nāe vt fieri ſolet. Notate
egregie iſtos can. vtiles.

Et extimauerunt Poſtquam ſu
pra ipſe poſuit
medicinas iuuanteſ cum qualitate manifeſta cō
ſequenter ipſe ponit vnam ſingularem valentē in
caſu cum occulta proprietate ⁊ eam ponit de in
tentione aliorum dixit igitur. Et extimauerunt
quidam ꝙ de excepꝰ que non diuerſificant'.ſ.qn
producant talem effectum. Eſt vt in potu dentur
oſſa hominis aduſta.ſ.pulluerizata exibendo.ſ.
coclear vnum pro vice ſtomaco ieiuno cuꝫ aqua
yue vel alia appropriata ⁊ addit. Et iam quideꝫ
viſi ſunt eis quidam de preſumptuoſis ⁊ ſanati
ſunt cum eis ex podagra ⁊ doloribus iuncturarū
omnino ecce quomodo domi. Auic. affirmat eo
rum iuuamentum nec eſt irrationale quoniam
propter ſpecificam conuenientiam probabiliter
debet cadere proprietas ſecundum quam adin
uicem confortantur ⁊ ſic confortatis iuncturis
modica exiſtente materia vl' nulla ſi modica erit
poterit reſolui ⁊ ſic tandem denuo non recipiens
aliunde neqꝫ per earum impotentiam iunctura
rum nouam agregabunt materiam ⁊ ſic non fit
redditus poſſiſmorum ⁊ per conſequens remane
bunt curati omnino ⁊ ex hoc probabiliter poteſt
inferri quod in doloribus iuncturaruꝫ peduꝫ ma
gis debebunt valere oſſa correſpodnentia peduꝫ
pulluerizata ⁊ ſi dolor fuerit in ancha magis de
bebit os coſſe maxime circa eius extremum ver
ſus piſſidem quoniam inter talia maior eſt con
uenientia ⁊ ex conſequenti maior ipſorum adin
uicem confortatio ubi tamen eſſet medicina no
tabilis vltra dicta oſſa credo eſſet neceſſariū ali
ꝙ ſoluēs. Et ad hāc itentōeꝫ ad vacuañ.ſ.⁊ cō
fortañ poſſet cū dcō puluere addi tertia ps hmo

dactilorum ⁊ quarta.ʒ. Sed eſt aduertendũ di xit roxa Anglicana qđ qui utitur hoc puluere oƺ ut uenter cum cristeriis moleſtat quoniam talis puluis ẽ multũ ɔſtipatiuꝰ. Et ꝑinde ordinãs ipe iſtũ puluerem confortatiuum addit liquiritiã ad aliqualiter humectañ cuius deſcriptio eſt talis ℞. berbene. ℥. i. oſſium humanorum combuſtorum ſecundum correſpondentiã ſi fieri poteſt vt dictum eſt ſubtiliſſime puluerizatorum. ʒ. ij. liquiritie. ʒ. iij. miſſe ſumatur de eo quolibet die coclear vnum cum brodio per vnã horam admin⁹ ante cibum ⁊ appellat iſtum puluerem puluerez ſaraceniũ addit etiã ipſe quod calcbaneus porci aduſtus idem. operatur appropriate lege lr̃am Addit ɔtinuando in eis que per qualitatẽ prouocant exicant ⁊ confortant. Et dixit qđ iera quidẽ hermetis maxime eſt iuuamenti ei qui bibit eam in vere diebus aliquot confortãdo iuncturas ei⁹ ⁊ ponens modum conferentie dixit. Et ipſa extrahit ſuperfluitates cuius. ſ. iuuamẽti plurimũ efficit per ſudorem ⁊ prouocationem ⁊ conferet ſiatice. ſ. precipue. Iſtam ieram nõ reperietis inter ieras a dño. A.. poſitas ſed bene reperietis in confectionibus ante ieras vbi ponit duas deſcriptiones confectionis hermetis ſed prima eſt q̃ maxime confert doloribus iuncturarum in eius cõpoſitione intrant ſingularia in caſu noſtro valentia. ſ. agaricus ⁊ ſemen' rute ⁊ Euforbiuz gentiana ⁊ Ariſtrologia ⁊ centaurea ⁊ ſimiles medicie que in caſu valent videbitis vos ſ3 ibi nõ poſſuit inter ieras quoniam non intrat in ea aloes vel coloquintida a quibus ſumitur iere denominatio vt uolunt doctores cõmuniter tamen bene inſpitienti eſt ſingulariter in cãu appropriata. poſuit etiã deſcriptionem confectionis hermetis infra in cura proprie ſiatice ſed eam non appellauit per ierã ſed credo quod proprius eam intelligat hic quoniam ſic conferet vt hic innuit neq3 in hoc ſumi debet iera hermetis q̃ꝫ ponit Meſue diſtinctõne tertia ⁊ eſt ſecunda deſcriptio inter ieras quoniã ⁊ ſi laudetur in doloribus iuncturarum tamen in caſu noſtro non cõuenit quoniam illa eſt multuz ⁊ fortiter ſolutia hec aũt vt dixit. d. A. hic ⁊ i fra de cura ſiatice plurium eius iuuamẽti efficit per ſudorem ⁊ prouocationem ⁊ ita operaᵗ dicta cõfectio. d. A. ⁊ ibi loco allegato vult inferre qđ ei⁹ vſus ſit hora vis ſicut etiam dixit hic. Et hec confectio. d. A. eſt illa ferre ꝑ totum quã poſuit Azaranius pro iera hermetis vt patebit cõſideranti ⁊ ibi ipſe dixit qđ iſta iera eſt cito penetrans ad interioꝝ corpoꝝ ⁊ quod ſoluit ſuperfluitates ⁊ humores groſſos per vrinam ⁊ ſudorem addit quod eſt ſicut candella in corpore huma. nõ igitur debet haberi in uſu niſi in tempore tẽpato. Nota te bene que dicta ſunt quoniam poſſet eſſe error in vſu eius accipiendo illam Meſue ꝑ loco iſti⁹ que nõ reperitur apud. d. A. inter ieras doſſis eſt ʒ. i. ſ. in puluere ⁊ notate qđ Azaranius ⁊ ſi cõnumerauit iſtam cõfectõem inter ieras nõ tamẽ in ea ſecundum euz intrat aloes neq3 coloquintida lege lr̃am.

Et cum cronica Hec eſt ſecũda ps principalis huius capituli in qua ipſe ſpecialius ponit medicamen valens ad intentionem dictam quando egritudo facta eſt cronica ⁊ dicit ⁊ cum cronica ſunt apoſtemata ⁊ dolores iuncturarum iuuãtur per hoc regimen relatũ. Adiuueyni ⁊ eſt nomen cuiuſdã medici ſumatur ſauine ſicce quarta kelini. kelini eſt nomen pondeꝛ nõ reperitur ſ3 eſt ſicut. ℥. x. vt credo ⁊ quoquatur cum eo quod ſubmergat. ex aqua. i. in aqua tante quãtitaᵗ preciſſe quod ſubmergatur in aqua ſuper lentum ignem donec denigretur aqua ⁊ ſumatur de collatura ei⁹ libr. i. ⁊ ſemis. i. ℥. xviij. ⁊ probiciatur ſuper eam olei ſiſamini. ʒ. iij. ⁊ bibat ipſam eger ⁊ comedat ſuꝑ ipſam. ſ. potõem cibum preparatum cuz agreſta ad reintegratiõem apetitus debilitati per potuz oleagineum ⁊ vnionem partiũ ſtomaci Sauina eſt planta nota aſpera calida eſt ⁊ ſicca in tertõ diſſoluit ⁊ ſubtiliat ⁊ propter eius ſubtiliatõem ꝓuocat meſtrua plus omni alia re educit ſua acuitate fetum viuum ⁊ mortuum dicit Serapio eſt igitur multum ſubtiliatiua ⁊ prouocatiua ⁊ propterea in cronicis magis laudatur ⁊ propter eius fortem ſubtiliationem ⁊ exicationem addiderunt oleum ſiſſaminum ad humectañ ⁊ molificañ qđ ualde neceſſarium eſt in talibus apoſtematibus cronicis. Ego tamen ut ſupra dixi non uterer neq3 moderni utuntur tamen in ſe talis compoſitio in caſu eſt apta multum iuuare.

Et ad dolorem In hac tertia ⁊ vltima parte hui⁹ ca. ipſe ponit vnum leue remedium valens proprie in dolore anche quando reliqua ⁊ lenia ⁊ fortia exibita non ſufficiunt localia etiam interius exibita ⁊ dixit. Et ad dolorem anche eſt regimẽ leue ſi non ſedant ipſum balneum ⁊ aqua calida ⁊ eſt de leuibus remediis ⁊ ſcia. ſ. exibita interi⁹ vt in ſuperioribus dictum eſt etiam non ſufficiũt ⁊ eſt forte remedium ponit ipſuz leue medicamẽ Forſitam proprie poſt cibum malum in ſe vel cũ malo ordine ſedat eum. ſ. doloreꝫ vomitus ſuper aquam ciceris ⁊ ſolutio ventris cum aqua olerũ ⁊ caſſia fiſtula vult innuere quod aliquando multiplicatis diuerſis remediis ⁊ exterius ⁊ interius leue vomitum. ſ. factum cum malo ordine cibariorum ⁊ cum aqua ciceris iuuat aliquando ſolutio leuis ventris iuuat quando fortiora nõ iuuant facta. ſ. cum aqua olerum ſcilicet decoctione cõmuni olerum ⁊ caſſia fiſt. Et hoc eſt quando aliquando natura a fortibus medicinis nimis terretur vnde conſequenter non debite actuat medicinas fortes ⁊ debiles debite regulat ⁊ ex eis conſequenter fit iuuamentum ⁊ hoc ego aliquotiẽs vidi notate etiam aliquando ab vno leui nõ iuuabitur ⁊ alio ſic ymo ſic una hora quod nõ alia ut ſupra dictum eſt lege litteram hic tamen nõ ẽ omittendum uerum Raſis in de iuncturis circa materiam criſteriorum dixit ſic poſt purgationẽ

ſcilicet factam per ſeceſſum ⁊ uomitum maior
cura ſunt criſteria que atrahunt materiam tali
atractione quod uulnerantur iteſtina et exire fa
ciunt ſanguinem ⁊ tunc ceſſat dolor eadem die ⁊
addit. Et ego non vidi ⁊c. ſequere quando nõ ex
pedit ſumare capitulum quoniam breue eſt ⁊c.

De Emplaſtris.

Mplaſtrum bonum:

e Sequit̃ rubrica de Emplaſtris. Iſta
pars cõtinuatur vt ſupra diuiſa eſt ad
precedentem in hunc modũ poſtquã ſupra ĩ pre
cedentibus duobꝰ ca͛lis ꝓximis ipſe poſuit curaʒ
ſpialem dolorũ iuncturarũ pẽdentiũ a cã frigida
groſſa que eſt apta precipue indurari ꝑ medicīas
ſumendas ꝑ ſupius ⁊ exterius primo. ſ. ſoluentes
per ſeceſſum vel vomitũ poſtea poſuit potiones
ad ſolutionem facieñ ẽt per interius ſumendas q̃
ſunt ad ſolutionem facieñ ſm alterum duoꝝ. In
tellectuũ. poſitorũ ſupius. Iam dñr ipſe ꝓſeq
tur ponendo curã etiam dolorum ab eadem cau
ſa pendentiuʒ ꝑ medicinas locales ⁊ primo facit
hoc ꝑ emplaſtra ſecundo ꝑ vnctiones ⁊ vnguen
ta tertio ꝑ embrocas ⁊ balnea ſecunda in princi
pio ſequentis ca͛li imediate ibi oleum ⁊c. tertia ĩ
principio tertij ca͛li ibi. Embroca. Ex hac diõne
patet clarificatio ru. talis. Emplaſtra iuuantia
ad dolores iuncturaruʒ groſſi humoris ⁊ eorum
q̃ ſunt in uia ut conuertantur in lapideitatẽ. ſ. ꝓp
humoris groſſitiẽ. ‖ Et nota pro intelligentia ge
nerali poſitoruʒ in cap. ꝙ in mente medici in his
Emplaſtris ſtant diuerſe intentiones. nam ꝑ hoc
ꝙ materia eſt frigida groſſa ſtat per oppo. inten
tio calefactiua ⁊ ſubtiliatiua ꝑ hoc ẽt ꝙ eſt dura
uel diſpoſita ad petrificationẽ ſtat intẽtio hume
ctatiua ⁊ molificatiua ꝑ hoc ẽ ꝙ in profundo mẽ
bri ut puta in iunctura nocens ſtat alia intẽtio q̃
ẽ atractiua ad exterius ⁊ per hoc qȯ ẽ nocens et
ſimpliciter preter naturã ſtat ultima intentio que
eſt reſolutiua. Iõ in Emplaſtris in caſu appro
priatis debent reperiri medi. ad has intẽtões va
lẽtes uel ad omnes uꝉ ad plures earũ ſi nõ, omnes
poſſint reperiri. Iõ. d. A. in cap. vt uidebitis põet
diuerſa. Emplaſtra quorũ aliqua ad unam iten
tionẽ magis declinant q̃ȥ ad aliam ut aliquando
ad reſolueñ magis q̃ȥ molificañ ⁊ aliq̃ ad atrahẽ
dum magis q̃ȥ ad reſolueñ et hoc fuit bene ↄue
niens quoniam aliquãdo una itentio ſuperat aliã
quoniam ſtante materia in profundo ⁊ dura pri
ma intentio ẽ molificatio ſecũda atractio tertia
reſolutio ⁊ quando iſte intẽtiones oẽs nõ poſſent
ꝑ vnum Emplaſtrũ ↄpleri tũc oportet ꝑ diuerſa
cõpleri vnum prius a ponendo ⁊ poſtea alterum
ſuccedere faciendo. Et quoniam in mente me
dici raro reperiuntur dicte itentiones equales ẽt
ẽ difficile ex eodẽ emplaſtro illas oẽs itentiones
equaliter compleri fuit igitur ↄueniens diuerſas
empl͛orũ ponere deſcript͛ ꝑ quas diuerſe itentões
cõpleri poſſint Et propter iſtam cauſam ipſe di
uerſas poſuit deſcriptiones empl͛oruʒ poſſet ita
qȥ preſens ca. in tot partes diuidi quot ponit de
ſcript͛ partes patebunt legendo de prima igitur
ponit Empl͛um bonũ hoc mõ. ℞. granorũ alkee
ua mondatorũ. ℥. iij. terrant͛ cũ. ℥. i. butiri vaci
ni optime ⁊ ꝓiciat͛ de ſup. ℥. i. mellis vt fiat ipʒ
viſchoſum ⁊ fiat cũ eo empl͛m ⁊ proprie ſup iun
cturas ſiccas ⁊ addit ⁊ quãdoqȥ ponitur cũ eo ex
aceto forti. ℥. i. ad adiuuandum penetrat͛ ⁊ ſubti
liat͛ de keerua dictum eſt ſupra que eſt cataputia
maior vel pẽtedactilus calefacit ⁊ ſubtiliat. idẽ
operantur ſeia eius ex quibus fit oleuʒ de keerua
debent mondari quoniã habent exterius corticeʒ
aſpum durum butirum calefacit humectat ⁊ diſ
ſoluit mel quoqȥ calefacit ⁊ ſubtiliat ⁊ reſoluit ⁊
vr͛. d. A. ipſuʒ hic ponere principaliter ad compo
ſitionẽ ⁊ ad formã empl͛i vt fiat viſcho. ⁊ hoc no
tate cũ uultis agregare aliquas medicinas ad cõ
poſitionem emplaſtri que ſint de ſe ſicce vnde nõ
poſſit inuiſcari ſi non ſit intentio ad infrigidandũ
poteſtis ↄueniẽter ad iuiſchañ apponere mel ⁊c.
dixit notanter qȯ ſuper iũcturas ſiccas valet qm̃
in v͛tute butiri ẽt illoruʒ generuʒ unctuoſorum
eſt medicamẽ humec. ⁊ ſic facit vtiliter ad iũctu
ras ſiccas. i. in quibus ẽ timor de ſiccitate ⁊ duri
tie eſt etiam tale medicamẽ atractiuum ut patet
⁊ ſic cõuenit ſubtiliando diſſoluendo atrahendo
⁊ humectando aliqualiter in caſu igitur eſt mul
tum conueniens addit ponendo aliud medicamẽ
qȯ multum laudat in ꝓpoſito dicẽs. Et empl͛atio
cum ſtercore uacino. ſ. cum educitur ex animali
eſt fortis valde. ſ. multum iuuans. In iuncturaꝝ
doloribus ⁊ dorſi ⁊ genuũ ⁊ eſt quaſi melior pluri
bus alijs emplaſtris ad hoc. Notate hic ĩ hoc
caſu ut videris laudat ſtercus vacinum ſuper re
liqua ſtercora ⁊ tamen omnia cõueniunt ſua ca
liditate quoniam dixit Serapio ꝙ omne ſtercꝰ
ẽ calidum ⁊ ſiccum differenter tamen dixit etiaʒ
d. A. nullum reperitur frigidum ⁊ humidum poſ
ſet aliquis dicere quod de mente do. A. ſecundo
can. cap. de ſtercore animalium. cxxiij. ca͛lo ĩ au
reola iuncturarum ipſe ſingulariter ⁊ precipue
laudat ſtercus Cameli. d. A. etiam infra cap. cc
xx. in ſecundo can. de ſtercore abſolute ſimiliter
in aureola iuncturarum ꝑcipue laudauit Capra
rum ſtercus cum aceto ⁊ dixit eſſe de experim̃.
S. Idem dixit Serapio ca. ꝓprio de ſimp. dixit
ſtercus Caprarum ẽ calidum reſolutiuum ⁊ con
feret apoſtematibꝰ fraudolentis ſicut ſunt appo.
genuũ ⁊ dolori iuncturarum ⁊ ſic ⁊c. Quidaʒ
etiam principaliter in iſto caſu laudant ſtercus
pauonum ⁊ dicunt de hoc vidiſſe experimentum
manifeſtum breuiter dicatur ꝙ in caſu noſtro in
corpore mediocris habitudis verum eſt verbum
d. A. hic de ſtercore vacino quoniam licet repe
riantur fortiora ſtercora in calefaciendo ⁊ exicã
do ut eſt ſtercus Cameli ⁊ columborum ut dictũ
ẽ qꝛ tñ ĩ cãu nr̃o timor ẽ ꝺ nimis exicãdo ⁊ petri
ficãdo tale ſtercꝰ ẽ ĩ cãu nr̃o magis alijs ↄuẽiẽs

nam tale eſt aliqualiter molitiuum ut dixit Se
rapio loco allegato maxime ſi colligatur tempo
re vis vbi autem non ſit timoꝛ de exicando ſed in
tentiõ ſit ad multum reſoluẽdũ tunc in iſto caſu
magiſ conuenirent alia foꝛtioꝛa exiſtentia que ta
men ſemper uerenda ſunt ne minus exicent et in
durẽt ideo auctoꝛes cum eis talibꝰ foꝛtibꝰ utũtur
cum eiſdem applicant aliquod inciſſiuum ut ace
tum in ſtercoꝛe columboꝛum uel addunt ſecum
aliqͦ̃ humectatiuũ ut ſtercoꝛi capꝛarũ mõtanarũ
addunt aſongiã poꝛci vt in ho cano. Stercꝰ ṽo
pauonũ credo ꝙ ſit aliqualiter timẽdũ ꝓꝓ nimiã
ſcicitatẽ ſicut ẽt ſtercus Anatis ꝛ acipitris ꝛ alia
rũ auium rapaciũ qꝛ raro adminiſtrãtur qꝛ ſunt
ſuperflua valde ut dixit .d. A. loco allegato in pꝛi
cipio caꝉi bꝛeuiter igitur ꝓ ꝯcluſione dicaꝰ qͦ̃ exi
bendo aliquod ſtercus tm̃ in caſu noſtro ſine alio
coꝛrigeñ ꝙ tenenda ẽ ſnĩa .d. A. h ꝙ ſtercus vaci
nũ eſt empꝉatio quaſi melioꝛ pluribꝰ alijs ꝛc. ꝛ ſi
poteſtis eũ ex aĩali côlligere poteſtis eũ faceꝛ ca
leſieri in cacabo cum aliquo oleo appꝛopꝛiato uꝉ
aq̃ yue vꝉ roꝛis marini ꝛc. Notãduz dixit ẽt textꝰ
ꝙ ſit melioꝛ omibus alijs ſꝫ pluꝛ alijs lꝫ ſꝫ bonã
logicam ad ſenſum arguenti illa foꝛet ṽa qͦ̃ iſta
empꝉatio eſt melioꝛ alijs oĩbus ꝛc. Ponit con
ſequenter aliud empꝉm ꝛ vtile multũ in caſu dic
empꝉm foꝛte. ℞. olei ãtiqui libr. i. ſ. nitri alexan
drini ꝛ glutinis albotim amboꝛũ an. libꝛ. iꝰ. eufoꝛ
bij. ℥. i. yreos. ℥. ij. farie fenugꝛeci libr. i. ſ. fiat
ex eis empꝉm eſt notabiliter ꝯpoſituꝫ in caſu nr̃o
eſt .n. calefactiuũ atractiuũ ꝛ reſolutiuuꝫ ꝓ yrios
nitrũ eufoꝛbium qͦ̃ genus gumi foꝛtius oĩ gumi i
calefaciendo de yreos ꝛ nitro dictũ ẽ ſupꝛa ꝛ glu
tine albotim .i. termentina ẽt dictũ eſt qm̃ calefa
cit ꝛ atrahit oleum ẽt antiquuꝫ .ſ. caꝉm ſi de oleo
cõi vt dꝛ ſit ſermo. Nam vſqꝫ ad tp̃s ſatis ma
gnum cũ antiquatur calefit quoniã elementa ca
lida in eo dominanꝰ poſſetã in tantũ antiquari
qͦ̃ infrigidaretur ꝛ fieret terreũ ħ tñ tp̃s eſſet lõ
gũ nimis vt poteſt colligi ſecundo can. ca. pꝛimo
poſt ꝓhemium ꝓꝓ ipſius foꝛtem ꝯplexionem. idẽ
ẽt colligi poteſt quarto methauroꝛũ eſt ẽt aliqua
liter humectatiuũ. Idẽ dico de fenugreco ꝛ ſic i
eo eſt oĩs intentio noſtra ponit aliud eſt ẽt clarũ
ex dictis dicit. Et iterũ bedeliũ oppo. adeps lique
facta ꝛ itelligatur de adipe anatis cũ ſit alijs foꝛ
tioꝛ quinto colꝉet iuuatiua ſunt valde ei qͦ̃ ſit ex
crudo humoꝛe in genibus ꝛ iũcturis. Ponit aliõ
empꝉm ſugitiuũ .i. atrahens quodãmõ ſugendo
reſolutiuũ. ℞. nitri dauic. j. armõiaci. ℥. i. ſ. fiat
ex eis empꝉm .ſ. puluerizando nitrũ ꝛ armoniacũ
in aceto diſſoluendo ꝛ poſtea comiſſendo ponit
aliud qͦ̃ ẽ multũ foꝛte ꝛ ipſe teſtaꝰ empꝉm foꝛte
℞. baurac. i. ſp̃es ſalis calidũ ꝛ ſiccũ. Et galiaꝫ ẽ
quid ꝯpoſitũ a potecarijs notũ calidũ ꝯponitur
ex ſpeciebꝰ ꝛ muſcho diuerſo mõ quoniã diuerſe
fiunt ꝯpoſitõnes ſed illa Meſue ẽ multũ electa ẽ
reſolutiua ꝛ ꝯfoꝛtatiua ṽtuꝰ mẽbꝛoꝝ. Piretruz
ꝛ ſtafiſagriã ſunt calida ꝛ ſicca in tertio multum
atractiua vt ſupꝛa dictum eſt calceꝫ oĩa miſceanꝰ
tur ꝛ leniantur ex eis iuncture cũ melle ꝛ aliquã
tulo aceto eſt foꝛte valde ad diſſolueñ ponit cõſe
quenter aliud dixit. Empꝉm bonuꝫ reſolutiuũ ar
moniaci ꝛ litij partes ſumãtur equales litium eſt
ſuccus folioꝛum arboꝛis cuiuſdaꝫ ſpinoſe deſicat
in tertio lꝫ eius caliditas ſit fere temperata ꝛ ꝓ
eius ſecundam virtutem multuꝫ reſoluit vt dixit
Serapio terrãtur cum antiquo vino albo. ſ. ꝛ po
tenti ꝛ oleo oſſantio ad aliqualẽ ꝯfoꝛtationem ꝛ
farina fabarũ Empꝉatur cum eo calido. Iſtõ
emplaſtrum propter litium ꝛ farinam fabarum
non eſt notabiliter calefactiuum ſꝫ ẽ exicatiuum
quoniam etiã farina fabaruꝫ eſt fere in actius tẽ
perata ſed notabiliter exicat ꝛ abſtergit ꝛ appꝛo
pꝛiate confert podagre ubi igitur doloꝛ depende
ret ex materia molli in iuncturis iſtud magis cõ
ueniret ꝙ̃ ſi eſſet groſſa materia verum eſt tamẽ
qͦ̃ pꝛopter vinum antiquum ꝛ armoniacum ẽ no
tabiliter reſolutiuuꝫ addit. Et emplaſtrũ ex cine
re ciclaminis cuꝫ aceto et melle eſt mirabile ual
de. Et notate iſtud verbum mirabile ualde ci
clamẽ habet folia ſimilia folijs edere ſꝫ ſunt ma
culata ſignis ad album declinantibus medici utũ
tur radice ſucco et ſemine ſed ſucco vel ſemine
magis eſt calefactiua ſubtiliatiua et apitiua mul
tum ymo dꝛ de ea quod ſi mulier poꝛtauerit eaꝫ
ſuper collum uel humeros non poteſt impꝛegna
ri ꝛc. pꝛopter ergo ſuam virtutem et aceti et mel
lis credo cum domino. A. quod in materia groſſa
eius operatio in caſu debeat eſſe mirabilis ꝛ ma
xime quando in cineribus pꝛopter ignitionem ag
ſita ẽ quedã foꝛtis acuitas ad diſſolueñ addit po
nendo vnum emplaſtruꝫ confoꝛtatiuuꝫ pꝛincipa
liter membꝛoꝛuꝫ ne iterata recipiant ꝛ cum hoc
etiam ẽ aliqualiter reſolutiuum ꝛ ponit regulaꝫ
in uſu eius dicit ſic. Et de emplaſtris eſt modus
i. quedam eſt ſp̃es emplaſtroꝛum que neceſſaria
ſunt ad confoꝛtandum membꝛuꝫ ꝛ reſolueñ. ſ. re
ſiduum quod remanſit in materia ꝛ ponens regu
lam in vſu eoꝛum dixit. Et non indigetur eis poſt
euacuationem integram ſupple uel quaſi quoniã
ſi vteretur eis ante completam uel fere comple
tam euacuationem eſſet timoꝛ pꝛopter ſtipticita
tem ne materia in iunctura clauderetur ſꝫ cuꝫ ẽ
modica materia confoꝛtata virtute membꝛi non
eſt de hoc timoꝛ quoniam natura illam modicaꝫ
poterit reſoluere de quibus eſt hoc emplaſtrum
℞. ſauine ꝛ nuchum cipꝛeſſi ꝛ oſſium aduſtoꝛuꝫ
ſ. humanoꝛuꝫ partes equales. ſ. ℥. ſ. de his omni
bus ſupra dictum eſt quomodo reſoluant ꝛ exi
cent confoꝛtando aluis parꝰ .i. ſ. ʒ. i. ſ. ad maioꝛẽ
exicationem draganti eſt vitreolum etiam reſo
lutiuum ꝛ exicatiuum uehementius acutum po
nitur eius modica pars quia eſſet timoꝛ aduren
do ꝛ ſexta pars. i. 9. vt ciciter. ℈. iiij. ꝛ notate qͦ̃
hic poſſet eſſe erroꝛ credendo ꝙ per dragantuꝫ in
telligeretur gumi frigidum notum ſed in caſu il
lud non conuenit ꝛ illud appellatur ab auctoꝛi
bus dragagantum addit et glutinis piſſcium q̃n
tum ſufficit ad incoꝛpoꝛandum ad foꝛmam.

empl'i q᷑ reliqua oīa ſunt ſicca ēt ꝓhibet nimiaꝫ
ericationē. Pōit ꝯñr aliud empl'm iuuans ad
multas egritudines ⁊ maxie in atraheñ ⁊ eſt de
ſcriptio multū ſingularis ⁊ Artificioſa dicit aliud
faciens opeꝛatōes in plur̄ egritudinib⁹ ⁊ declarat
⁊ illud iō quoniā apit ⁊ extrahit ſpinas ⁊ oſſa pu
trida ex ꝓfundo.ſ.mēbꝛoꝛū. Et ꝯferet mollifica
tioni iuuamētum manifeſtū.i.paliſi. ℞.ſeis vrti
ce mondate calefacit ⁊ reſoluit calefactione ⁊ re
ſolutōe m'lta dixit. Serapio ſpume baurac ē que
dā ſpēs baurac ſiue nitri ⁊ differet ſm.S. vt dixit
Serapio a baurac affice hoc q͠ ſpuma baurac ē
ſicut farina frumēti baurac āt ſiue minerale ſiue
artificiale eſt agregatū vel cohagulatū ⁊ vocat᷑
iſta ſpuma baurac affonitiuꝫ virtus ei⁹ eſt ſicut
ſalis deſicatiua multū ⁊ ſubtiliatiua hūoꝛuꝫ groſ
ſoꝛuꝫ ſicut ⁊ q̄libet ſpēs nitri ⁊ ſalis armo. ⁊ ſpēs
ſalis naturalis extrahit᷑ ex lapidib⁹ albis electioꝛ
eſt ſicut criſtalus eſt calidus ī quarto eſt ſubtilia
tiuus humoꝛū groſſoꝛū ⁊ de proprietate eius ē q͠
trahit de interioꝛib⁹ ad exterioꝛa Ariſtrologie ro
tunde eſt foꝛtioꝛ alia de qua dictuꝫ eſt ſupꝛa quꝫ
notabiliter ſubtiliet ⁊c. radix coloquintide dictū
eſt ſupꝛa qūo eſt calida ⁊ ſicca in tertio ⁊ ſubtilia
tiua multū reſolutiua ⁊ atractiua a remotis gluti
nis alimbat. Idē q͠ glu. albotiꝫ eſt terbentina di
ctum ſupꝛa ſepe qūo ē calefactiua ⁊ reſolutiua ſi
cut oēs raſine oiuꝫ añ aureos:xx.fenugreci pipis
⁊ macro piperis macro piper eſt id ī quo genera
tur piper ſicut faſioli generantur in quodā oblun
go oīa ſunt calida ⁊ ſicca vt dictum ē ſupꝛa atrac
tiua oīum añ auroꝛū.x.armoniaci dictum ē ſupꝛa
quomō ſubtiliat humoꝛes groſſos proprie in iunc
turis ⁊ quomodo valet podagre ⁊c. aur̄.vij.ēt ad
debitam facit comiſtionem. Coꝛdumēi eſt ex me
dicis rubificantibus ⁊ ꝯfert per propꝛietateꝫ egri
tudinibus neruoꝛū ⁊ doloꝛi anche ſecundū Aui.
ſecūdo can. ⁊ xilobalſami ⁊ turis xilobalſamum
eſt lignum balſami ⁊ licet ſit minus foꝛte q͠ꝫ oleū
balſami tamē eſt notabiliter calefactiuū ⁊ diſſo
lutiuū de ture manifeſtū eſt ⁊ mirre ⁊ adipis cap̄
valet aliq̄l'r humectañ ⁊ idoluēdo iuuat ⁊ gūmi
pini calefacit vt raſiue alie vt dictū eſt ⁊ atrahit
oīum añ aur̄.x.cere libꝛ.iij.dhab lib̄.ß.dhab ē
ſpēs ſtelionis calefac. multū lactis fici ſilueſtris
aur̄.viij.ponitur inter rubificantia ⁊ ueſicantia.
olei de lilio quātum ſufficit ad liquefacieñ medi
cinarū humidarū ⁊ vini optimi quantum ſufficit
ad ꝯficieñ medicinas ſiccas ꝯficiant᷑ oīa ſimul ⁊
fricentur ⁊ adminiſtrent᷑ lege nunc totā deſcript̄
continuam ⁊ videbis ipſius mirabilē vtilitatem
in caſu ⁊ ad alias egritudines de q̄bus dixit. Po
nit ꝯſequēter aliud ſatis domeſticū in caſu valēs
maxie ad remiſſionem doloꝛis dixit. Aliud confe
rens in hec hoꝛa.ſ.ſubito ad ſiaticā ⁊ doloꝛeꝫ ma
nus ⁊ pedis ⁊ doloꝛē reliquarū iuncturarū ſuma
tur fenugrecū ⁊ ꝓiciat᷑ in vaſe teſteo.i.lapideo.
⁊ proiciat᷑ de ſup aceti comiſti quātū ſufficit.i.cū
modico aque ⁊ quoquat᷑ ſuper pꝛunas vſquequo
diſſoluantur in decoctōe deinde proiciatur de ſu
per mellis quantū ſufficit.ſ.ad bonā compoſitio
nem ꝓ empl'o ⁊ buliat ſecundo ⁊ reſeruetur pꝛo
vſu totū claruꝫ eſt ex dictis ſiue ꝑ fenugrecuꝫ in
telligas herbam ſiue ſemē eius. Addit aliud ſi'le
illi.ſ.quantum ad effectum. ℞.picis de minera
libr.iij.fecis aceti ſicce aduſte libr.i.baurac
i.nitri libr.i.ß.gumi pini ⁊ cere ⁊ ſulfuris non
aduſti ne nimia fiat exicatio ⁊ ſaſifragie oīuꝫ añ
libr.i.piritri libr.ß.coꝛdumēi ℞iſtum.i.diſſol
uantur gume cum aceto ⁊ reliqua miſceantur ⁊
ſi placet adatur parum mellis et fiat empl'm oīa
ſūt clara ſi declaret᷑ q̄d ſit pix ō minera reliq̄ oīa
ex habitis poſſunt intelligi quomō conueniant.
Eſt igitur pix de minera pix noua ſecundum qō
educitur ex arboꝛe ⁊ vocatur pix liquida ad diſ
ferentiam alioꝛum duoꝛum modoꝛuꝫ picis quos
ponit Serapio ca'lo pꝛopꝛio vide tu ⁊ hec noua
liquida dicta calefacit ⁊ exicat et plus calefacit
q͠ꝫ exicat vbi alia pl⁹ exicat q͠ꝫ calefaciat et. Ad
dit Auerois q͠ ī maturañ foꝛtioꝛ ē que eſt recens
dr̄ igitur de minera q᷑ neqꝫ tēpoꝛe neqꝫ artificio
adulterata eſt ⁊c. ℞iſtum eſt pondus liber.i.ß.et
hoc de cap. iſto.

De Unctionibus

Leuꝫ de coloquintida

Ponit conſequenter vnctiones in intē
tōne pꝛedicta vt dicit rubꝛica.ſ.in cale
facieñ diſſoluendo ad exterius trahendo confoꝛ
tando et ſecundum hunc modum in remouendo
doloꝛem et dicit pꝛimo. Oleum de coloquintida
et oleum de caſtorio et oleum ſinapi ⁊ oleum de
℞erua iſta omnia ꝑ virtutes ſimpliciuꝫ ſuoꝛū ma
nifeſte conueniunt ⁊ de his habetis deſcriptōes
⁊ vtilitates cōiter ab auctoꝛibus quinto can.tra
ctatu ultimo ⁊ a Meſue diſtinc.ul'ē addit ⁊ oleū
de nuce romana ⁊ pꝛopꝛie quādo aduritur ⁊ cur
rit.i.quando ita aduritur qō nō pꝛopterea exica
tur ſed currit uel currere poteſt oleum ipſa com
pꝛeſſa in caſu iuuat quoniam per aduſtionem ſi
fuerit recens pars hūida aquea conſūmit᷑ rema
nente humido oliagineo pꝛopꝛio unde ſua calidi
tate ⁊ ſiccitate iuuat addit. Et oleum de cologn
tida factū ex decoctōe eius cum oleo roxato do
nec conſumatur aqua. Et ſic innuit modū facieñ
ipſum.ſ.ponendo coloquintidam in tribus parti
bus.ſ.cum rox.ut reddatur aliqualiter confoꝛta
tiuū ⁊ una parte aque ⁊ tantum buliāt ut aqua
conſumatur tūc illud appellari poterit oleum de
coloquintida ⁊ oleū de coſto ultimū eſt.ſ.ī iuuā
do ⁊ pꝛopꝛie cum ſtoꝛace.ſ.ſi bulierit ut de alio di
cebatur aut oleum de coſto cuꝫ aſſa.ſ.fetida bu
litum q᷑ aſſa fetida calidioꝛ ē q͠ꝫ odoꝛifera ſꝫ foꝛ
te pꝛopter odoꝛeꝫ eligeretur odoꝛiffera eſt calida
vſqꝫ ad pꝛincipium quarti eſt etiam exicatiua cō
foꝛtās iūcturaſ ſtoꝛax ē ēt gumi calidū ⁊ ſiccū nō
bil'r exñs ⁊ ꝯfoꝛtatiuū maxie aromati. ſua qm̄ ē
bōi odoꝛis ⁊ ſil's. calefcōe ⁊ ſiccita, cū mirra i mē

bris neruoſis vſus eius precipue conueniens ⁊ ſic patet ꝙ olea in quibus iſta dequoquetur propri⁹ in caſu conueniunt ponit aliud cōiter laudatum caſum dicit. Et de vnguentis bonis iuuatiuis eſt oleū in quo dequoquitur vipera ⁊ eſt ex eis que ſanant ſanatione integra intelligatur ponēdo cū parte ipſius parum cere habeatur etiam vipera electa de qua ſcribitur quinto cañ de triacis ⁊ ab Andro. ſingul'r in tractatu ſuo de triacha ⁊ abſcidat' ab ea caput ⁊ cauda vſq; ad tres digitos ⁊c. patet quoniā in vipera eſt virtus multum calefactiua ⁊ atractiua et virtus etiam in ea confortat' vt ad exterior expellat ut patet in uſu eius in lep.

Ponit aliud ſingulare multum laudatum ab auctoribus ⁊ eſt oleum de veſptilionibus dicit ſic. Et ex eis eſt oleum ueſpertilionum eius modus eſt ut ſumātur duodecim ueſptiliones decollati ⁊ ſumatur de ſuco almarmacor ⁊ olei antiqui libr. 5. ⁊ ariſtrologie. ℥. 4. ⁊ caſtorei. ℥. iiij. ⁊ coſti ℥. iij. ⁊ dequoquātur oīa ſimul donec conſumatur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ ſupple illud pro uſu reſeruetur. In ueſptilionibus dicit. d. A. ſcđo can. qđ eſt uehemens calefactio ⁊ abſterſio ⁊c. quid ſit ueſptilio eſt ſatis notum uult quod decollentur forte pp aliqualem uenenoſitatem Almarniacor non reperitur ſic ſed bene marmacor ⁊ eſt curungem. Eſt āt curūgem ſecundum Symonem ozimū garifilatū uel meliſſa proprius ⁊ ponitur unū pro altero ſed ſiue ſit meliſſa ſiue ozimum nō eſt dubitandū qūo in caſu conueniat de ariſtrologia coſto ⁊ caſtorio dictum eſt ſupra qūo quolibet horuz eſt in caſu noſtro ſingulare. Ita qđ reuera hec eſt egregia deſcriptio in caſu valens iſta etiā ualere debet in paliſi ⁊ ſi'libus egritudinibus notate bene eam ſi conſpicitis in deſcript' non ponit aquam ⁊ tñ dixit dequoquantur vſq; dum conſumatur aqua nolebat nobis innuere ꝙ cū d; buliri oleū d; ſemp quaſi apponi vl' aq̄ vel vinum ſimul in decoīoe ⁊ manifeſtum eſt. n. quod in illo oleo ⁊ ſucco non poſſet predicta cōuenienter buliri niſi aliud humiduz apponeretur. Et ſic p; finis huius ca. pui. Et cōſequēter emplorum ⁊ linimētorum. d. A. que ſingularia ſunt ego hic ponā aliquas breues deſcript' electas. primū igitur ſit hoc emplaſtrū ualens in cā frigida ad reſolueñ appo. aliqualiter dura ⁊ ad dolores iuncturarum oīum ⁊ podagre ſpialiter ē Azarāij. ℞. Camomile aneti farine fenugreci ſeis lini añ. ℥. x. bedelij mellis ſtoracis liquide Armōiaci galbani añ. ℥. v. kerue purgate. ℥. x. olej de lilio quod ſufficit ad gumas molificañ lactis ficcuū ſiccarum quod ſufficit ad iſtas congregādas ⁊ fiat emplaſtrum. Unguētum appropriatum cū materia eſt pfundata ad reſolueñ. ℞. olej de ueſptiliōib⁹. d. A. ſupra olei de ſerpentib⁹ ⁊ olei de vlpib⁹ ⁊ de radice cucumeris aſſinini olei de edra ⁊ delanreola medule cerui ⁊ vituli fellis vacini añ ptes equales olei terbētine ⁊ de lateribus añ ptem mediaz croci ſextam part' miſceātur oīa ⁊ iunctio fiat cum eis. Aliud domeſticum emplaſtrum ⁊ eſt roxarij. ℞. folior ebuli. M. iij. dequoquātur in aqua diu deīde extrahantur ⁊ terātur bene poſtea ponātur ī mortario ⁊ ſecum miſceātur flores geneſtre cuz aſongia porci uel cum butiro ⁊ ſic ſupponatur. Et ſi uolueris ex eo facere vnctionem ad modū vnguēti facias totum extrahi p panū lineum ⁊ qđ collatum fuerit reſeruetur. Aliud excellens. ℞. bedelij opp. armo. nitri galbāi ſeis ſinapis piritri ſulforis añ. ℥. ij. litergirij quātū de oībus poſtea accipe litergirium ⁊ quoquatur ī oleo antiquo donec inſpiſetur deinde reliqua apponantur ⁊ bulian' donec fiat emplaſtrū. Linementū in caſu multum approbatum fit vt in fen. ℞. pullum Cicōie anteq̄ multū creſcat ī penis ⁊ depillatum fruſtratum incide ⁊ pone in vaſſe cum libr. j. olei dulcis vel ſiſanum ⁊ ſuper adde medulaz vulturis ⁊ medulam aſſini maſculi ⁊ fac bulire vſq; ad completā decoctionē ⁊ colla ⁊ vtere. Aliud ⁊ vltimū quid dicunt multi eſſe expertum ⁊ eſt precipuuz vt dr̄. ℞. maſculum anſerem ⁊ depilatum ⁊ euiſeratum intromitte in uentrē eius. M. i. gumi edre ⁊ turis ⁊ adde ēt itus ſanguīe porci ueſus ⁊ ſepū ouiū ⁊ ſpēs aromaticas ponatur dñr ad ignez ut aſſetur ⁊ cum aſſatur plenus his oībus colliga' quod deſtillat ⁊ cū eo deſtillato iūcta cera liq̄fcā ſecundū ꝓpoſitionem debitam fiat unguentum ⁊ vſui reſeruetur ⁊ his ſum contentus non curans de multiplicatione remediorum.

De embrocis ⁊ balneis.

b His expeditis Do. A. proſeq̄tur determinādo de embrocis ⁊ balneis. Et primo ſimul determinat de eis ſecūdo facit paruum cal'm de balneis. Ibi balneatio qdem pñs ēt cal'm prima diuiſione diuiditur in tres quoniaz primo ponit deſcript' embrocharū ſecūdo ſuffumigij vel ſtuffe. tertio ꝓprie balneorū ibi ſecunda. Et ex his iterū ibi tertia. Et ſedeat in decoctione aſſini ⁊c. prima adhuc in duas quoniā primo pōit embrocam valentem in cā calida ſecundo in frigida ibi. Et iterū maiorana de prima dixit. embroca ſedatiua. ſ. doloris a cā calida iuuatiua expta Sumantur galea ⁊ ordeum ⁊ latuce quoquatur cuz aceto donec diſquoquātur ⁊ diſſoluan' ⁊ fiat cuz eo embrocatio ⁊ eſt conueniens ad cal. iſtud in principio magis iuuaret fluente materia facta diuerſione ⁊ pro parte euacuatione ad ſedanduz dolorem ⁊ repercutieñ ut patet ualet tñ ēt ubi eēt modica materia in declinatione multum calida galia tamen confortat uirtute membri remittendo ēt frigiditatem aliorū. Ponit aliō ad cām frigidam dixit. Et iteruz maiorana et anetum et folia lauri et ruta et ciminum quoquā'. ſ. ī aqua et fiat cum eis embrochatio non eſt dubium qđ hic ualet in cauſa frigida ponit conſequenter ſuffumigium fieñ uel ſtuffam in caſu ualentez et dixit. Ex his iterum que conferunt ad lapideitatem iuncturaruz ⁊ genu eſt fex aceti in omni gte

cuius ponitur.ſexta pars harmel cōtriti ⁊ eſt ſpe
cies rute agreſtis ſuper quā probiciantur lapides
igniti.ſ.cum aceto ⁊ fiat ſuffimigium faciendo cū
eo ſuffimigatiōem ſub triſſe.i.panno cohoperień
lineo uel ſimilibus ita credo intelligat. Nam triſ
ſa eſt pica Auis nō eſſet in propoſito iſtud ſuffimi
gium eſt uehementer inciſſiuū ⁊ ſubtiliatiuū et
deſicatium ut patet cōſiderań ſimplicia no. Et ſe
deat in decoctiōe. In hac tertia parte ipſe pōit
deſcriptiones balney uallentes in cāu ⁊ in duas
poſſet diuidi ſecundum qꝺ duas ponit ſcꝺa ibi.Et
ꝺcoctio ordei ⁊ vulpis ꝺ prima parte dixit. Et ſe
deat in ꝺcoctione aſſini ſilueſtris in qua ponūtur
omnia membra eius ꝺcocta cum aneto ⁊ ſale ⁊ re
tificatur.ſ.fortificatur ꝺcoctio cum ſeibus.ſ. cali
dis ut aneto ⁊c.⁊ porris ⁊ ſimilibus.ſ. exicatiuis.
Nota qꝺ dixit ſedeat in ꝺcoctione iſtud verbū
ſedeat intelligatur qń.ſ. eſſet dolor in ancha ita
ꝙ oporteret balneum ad ancham uel ſiam atin
gere ⁊ ſi ſolum eſſet in pedibus ſufficeret pedes i
balneo poni ubi autem eſſet in toto artetica tūc
oporteret fieri balneum toti cōe ita ut totuꝫ cor
pus in balneo extenderet omnia poſita in deſcrip
tione ſunt clara preter qꝺ de aſſino ſilueſtri ꝺ quo
nō reperio capitulum ſpeciale verum eſt ꝙ.d.A.
ſecundo cań facit cālm ꝺ aſſino abſolute ſꝫ dixit
ꝙ ualet humectando. qꝛ in toto a ſiccitate ualet
⁊ ſic nō bene apareret quomodo in cāu. valleret
poſſumus dicere.ꝙ licet caro aſſini ſit humecta
tiua cum totus aſſinus maxime ſilueſtris decliat
ad notabilem ſiccitatem primo aſſinus eſt anial
melancolicū maxime ſilueſtris poſtea oſſa aſſini
que dńantur in eo cū ſit animal modice carnis no
tabiliter ſunt ſicca.ideo totus aſſinus reddit no
tabiliter exicatiuus ⁊ propterea dixit in qua de
coctione ponantur oīa membra eius.reliqua po
ſita callefaciunt ⁊ exicant ⁊ ſic totum balneū red
ditur calefactiuum ⁊ exicatiuum. Ponit ꝯńter
aliud balneum quod fit ut in Fen dicit. Et ꝺcoc
tio ordey ⁊ uulpis cuius modus eſt ut buliat aq̄.
ebulitione uehementi tamdiu donec minuat ter
tia eius ⁊ probiciatur ſuper ipſa daba ſcꝺm. Sy
monem que eſt ſpēs ſtelionis ⁊ ſcꝺm alios eſt mu
ſtella aut uulpis viua aut ſuple decollate cū ſan
guine ⁊ ꝺcoquantur donec diſſoluantur in decoc
tione ⁊ colletur aqua ⁊ ſedeat in ea.ſ.patiens ad
modū ſupradictum. aut probiciatur ſuper illam
aquā oleum ⁊ decoquantur donec permiſceātur
.ſ.oleum ⁊ aqua forti permiſtione aut donec cō
ſumetur aqua ⁊ remaneat oleum ita ut tantum
buliat quod prima decoctio uideatur cōſumpta.
ita ut tota uis decoctōis remaneat in oleo ⁊ ſede
at in eo.ſ.patiens in oleo.Et qńqꝫ decoquitur.ſ.
vulpis in oleo ſicut eſt.ſ.ſine aqua. Notate hic
quia ꝺ iſto balneo multi medicorūꝫ faciunt i iſto
cōpoſito mirabile feſtum ⁊ ſingulariter dixit.d.
Auic.primo cań ſecūda Fen ꝺ eis que proueniūt
ex uſu ſolis ad finem capituli.Si in oleo vulpis
cocta fuerit autem dab.i.muſtella ut exponebat
⁊ ſuple ex eo oleo fiat balneuꝫ.erit medicamē me
lius quod eſſe poteſt dolorem habentibus iunctu
rarum ⁊ podagram. Idem etiam ſecundo can.
capitulo proprio de vulpe dixit ⁊ ſunt uerba egre
gia.dixit ſic.quando vulpes coquuntur in aqua ⁊
embrocantur iuncture dolloroſe ex ea cōfert ue
hementer ⁊ ſimiliter oleum qń uiua decoquitur i
ipſo imo hoc eſt ualde fortius ⁊ oꝫ quidem.ut ꝓ
longetur eius.ſ.corporis ſeſſio in ipſo.ſ.oleo ſic fa
cto.ut pōit textus noſter hic.ubi notate ꝙ ex hoc
textu habetis triplicem mōm fień balnei ex vul
pe primū qꝺ buliat i aqua tantum que tamen pri
us bulierit uſqꝫ ad conſumptionem tertie partis.
ut reddatur poſt decoctionem illa ꝺcoctio ſubti
lior ⁊ apta magis penetrare facta reſidentia groſ
ſi per decoctionem ⁊ ibi ponitur aliquid ꝺ ordeo
qm̄ iuuat in exicań ⁊ prohibet inflationem.

Secundum mōm ponit ut cum aqua ponatur
oleum facta decoctione ipſius in aqua ſecundum
modum ſuum.ſ. qꝺ tādiu ꝺcoquantur ꝙ vulpes
diſſoluantur in decoctione ⁊ poſtea addatur ole
um facta collatura decoctionis ⁊ iterato ſimul aq̄
⁊ oleum buliant.uſqꝫ dum facta ſit bona miſtio
oleum cum aqua uel uſqꝫ adeo ꝙ tota aqua i bu
litione conſumatur ⁊ eſt fortius. Tertium mo
dum ponit.ſ.decoquendo eam tantum in oleo uſ
qꝫ ad ꝑfectam decoctionem ut ſupra. ⁊ ſm iſtuꝫ
mōm ēt eſt eius balnei fortior opatio in reſolueń
⁊ exicando ut ipſe dixit loco allegato. Sed quō
cunqꝫ tamē decoquatur ꝺ iſtis tribus modis dic
tis aliquando ꝺcoquitur viua ligata uel ruptis ti
biis eius ⁊ ea conſequenter īpoſita in aqua uel
oleo bulientibꝰ ⁊ decocta uſqꝫ ad ſepationeꝫ par
tium aut decollatur ⁊ mortua cum ſanguine ſuo
ut ponit textus.ponitur ad buliendum. quaſi uel
lit.ꝙ omni modo tota debet poni in ꝺcoctione.qꝛ
ēt in uirtute pellis eius eſt plurimum diſſolutiua
quoniam ut ipſe ſcꝺo can.dixit ſua pellis eſt om
ni pelle calidior. Eſt igitur hoc balneum maxi
me reſolutiuum ꝺ materiebus iuncturarum.ueꝝ
eſt ꝙ.d.A.timens ipſius fortem callefactioneꝫ et
diſſolutionem dixit ſecundo cań ꝙ non eſt hoc ap
plicań niſi facta euacuatione propter timorem ne
magis diſſoluantur materie calefaciendo q̄ ſunt
in toto ⁊ fluant ad iuncturas q̄ꝫ reſoluatur ꝺ ma
teriebus exiſteń in iuncturis Ideꝫ dixit de pin
guedine uulpis in eius applicatiōe. Sed ſera
pio in de ſimplicibus laudauit in omni dolore iun
cturarum huiuſmodi balneum ⁊ affirmat aucto
ritate antiquorum eius utilitatem ſemper in tali
bus doloribus ⁊ conſequenter dixit ꝙ tale oleuꝫ
trahit materias in habitu totius exiſteń.ad exte
riora vnde conſequenter non poſſunt fluere ad iū
cturas. ⁊ ſic ſi fiat mora diuturna corpus in tali
balneo non tantuꝫ reſoluuntur materie que erāt
in iuncturis ſed etiam alie ⁊ pro tanto non nocet
eius uſus etiam ſi exhiberetur tale balneum an
te euacuationem. Ego tamen in hoc magis in
hererem ſententie.d.A.loco allegato.⁊ ad illam
intentionem poſuit hic ipſius ꝺſcript. magis ⁊ mi
nus fortes ut aliquando una utatur et non alia

ſecundū corporis maiorem ⁊ minorē plenitudinē.
Et ex his patet littera clara lege eā. Ponit
nunc unuȝ capl'm ubi generaliter magis tractat
vtilitatem ⁊ nocumenta balneorum. ⁊ dixit bre
uiter.

De Balneis.

b **Alneatio** quidem cum aquis calidis ⁊ humidis
nocet eis. ⁊ aducēs rōnem. q̇ꝛ nocet di
xit. p. i. pp illud ꝙ liq̄facit de hūoribus
.ſ. in toto exiſtētib⁹ ⁊ dilatat de poris ex ↄ̄ńti ſu
ple habilitat materias ut fluāt ad iūcturas p̄rio
liq̄facien. materiā ſ̄o diſpoñ. mēbrū ad recipieñ
dilatādo ⁊ apiēdo meat⁹ nō ſolū oēs ymo ēt mea
tus p̄rios ⁊ imediatos ad iūcturas. Pōit ↄ̄ńter
faciēdo exceptōeȝ utilitatē certoꝝ balneoꝝ dixit
Niſi i aq̄s termaꝝ. i. niſi i balneis mīeralib⁹ talia
balnea q̄ ſūt actu calida utplurimū ſaltē ꝑticipāt
minera ſulfuris ut uoluit Ari. in d̄ ꝓprietatibus
elemētoꝝ ēt. 24. problematū ꝓblemate. 18. ſȝ illu
mina. in fine ꝓblemat̄ lȝ aliq̄ plus aliq̄ min⁹. ſȝ
utplurimū vltra ſulfur ꝑticipāt nā allumis uel
nitri uel aliq̄ñ ferri ⁊ talia maxie cal. ⁊ ſtipticita
te ↄfortāt ⁊ exicāt. ⁊ ſic iuuāt exicādo mā ȝ ⁊ iun
cturas ↄfortādo. iō talia mineralia p hoc ꝙ mul
tū ↄfortāt. nō bñ cōueniūt niſi facta ſufficiēti pur
gatiōe d̄ his balneis poſſeȝ hic utiliter multa di
cere. ſȝ ad aliū magis ſp̄ialē ꝑtinēt tractatū. Ad
dit balneatōes vero ſicce cū fricatōne cū nitro et
ſalle ⁊ ſepeliri i arēa calida ſūt iuuatiua eis. ſ. ſu
dare faciendo ⁊ exicādo ⁊c. // Circa dictū i p̄ria
ꝑte. nota cū dixit ꝙ balneatio cū aquis calidis ⁊
humidis nocet hoc nō tātū itelligit̄ d̄ balneatiōe
i aq̄ dulci cōis fōtis calida. ſȝ ēt āpliari pōt dictū
ad decoctiōes rerū calidarum ⁊ humidarū ſicut
ēt decoctio ſeis lini paritarie atriplicis altee. Siſ
ſami amidularū ⁊ hui⁹mōi tñ talia i v̄tute calida
et hūida ita nocerēt ſicut ēt aq̄ fontis calefcā et
forte plus Ex oppōito collige. ꝙ nō ſolū aq̄ terma
rū ⁊ mineraliū in caſu cōueniūt ſȝ ēt aq̄ decoctio
nū radicū ⁊ herbarum i caſu calefaciē. ⁊ exican
tium et a proprietate iuncturas ⁊ mēbra neruo
ſa reſpicien. ut v̄bi grā d̄ radicib⁹ ſicut eēt acorus
q i cāu ſingulariſſime ualet. Iua aromatica ymo
ſola Iua vt dixit Gibert⁹ confert arteticis oīb⁹
ſūpta ēt i cibis ⁊ recēs ⁊ ſicca ⁊ hoc facit cū ꝓprie
tate ſua q̄ȝ hēt ad iūcturas. lȝ ēt cū q̄litate māiſe
ſta ualeat ad ꝓpoſitū nr̄m calefaciēdo ⁊ exicañ.
Idē dico d̄ roſmarino betonicha ruta maiorana
ſaluia ſerpillo ⁊ huiuſmōi. Nā ſi ex eis. uel i aq̄
uel oleo fieret decoctio⁹. et ↄſeq̄nter balneuȝ uel
ſtuffā i declīatōe uel poſt purgatōes ēt ſi hēre nō
poſſent balnea mineralia loco illoꝝ ↄuenirēt et
poſſēt addi i decoctōe nitrū alumē ſal ſulfur cuȝ
gumis appropriatis ⁊ eēt ſingulare ⁊ forte excel
lenti⁹ q̄ȝ ſimplex minerale unde cū talib⁹ poſſum⁹
multos debiles ex etate uel morbo excuſſare. ne
ad balnea mineralia deducāt̄. quoniā ſepe talib⁹
nō ſine magno diſcrimie id fieri pōt unde ſepe ad
malos fines deducūt̄. nō pp balnea tātū. ſȝ pp in
ↄſuetudinē ad ↄ hcrē regiōis ⁊ icōſuetudinē ad
motū ⁊ mutationē i comeſtiōibus ⁊ potib⁹ ⁊ lectis
⁊ huiuſmōi. unde laudo ego p̄ri⁹ talia artificiata
balnea. atēptari. q̄ ſi pur forte nō ſufficiāt ſi ēte po
ſtea apetitu ⁊ inclinatione forti i firmi ad dcā bal
nea tūc ad ipa ⁊ ſup ipa p̄ſumēdū ē al'r nō laudo
maxie i corporibus ex etate uel morbo debilitatis
uel alias multū delicatis hoc notate.

De Sedantibus dolores

s **Umat fenugrecum.**
Sequitur rubrica ca'i de ſedātib⁹ dolo
res medicaib⁹. ſ. q̄ ſūt calida leuia.
Pro itellectu rubrice ē intelligēdū ex his que
dcā ſūt ſupra in ca. gn̄ali ꝙ ſedatiua doloris q̄ nō
dicūt̄ ꝓprie curatiua ſūt duplicia Nā q̄da ſūt ta
lia q̄ uocātur ꝓprie mitigatiua doloris p hoc ꝙ ſe
dāt dolorē cū ſubtilitate reſolutōis mācy ↄfortā
do. ſ. cal'm nāle ut ibi dicebatur. ut ſūt medicine
anodiē q̄ uel ſunt tēpate ſil'es calori nāli. uel paꝝ
calidiores/q̄dā uero ſedāt dolorē p hoc. ſ. q̄d ꝓhi
bēt cāȝ doloris. nō ſentiri ⁊ h̄ uel q̇ꝛ auferunt ſen
ſum a mēbro. uel q̇ꝛ ipm indurāt. ⁊ tales ſūt medi
cine ſtupefact̄ multum fortes in ifrigidādo. d. A.
igitur poſt aquā poſuit localia aplican. ſupra i do
lorib⁹ iūcturarū q̄ de ſe ſunt uere curatiua dolorū
iuncturaruȝ reſpicien. cām frigidā p̄cipue Nūc
ↄſequēter pōit medicias aplicādas i ſedādo dolo
rē q̄ ꝓprie cām nō reſpiciunt ut remoueatur ⁊ p̄ri
mo pōit ſedātia dolorē p̄rio mō q̄ ſedāt ↄfortādo
calorē naturalē ut ſunt tēpata uel calida leuia. ⁊
hoc ē quod dicit rubrica p̄ſentis. cap. ſ̄o ponit me
dicinas ſedatiuas doloris p mōm ſm. ſ. ſtupefaciē
do. ⁊ h̄ facit i ſeq̄nti cap. ⁊ h̄ eſt quod dicit rubri
ca ſeq̄nt̄ ca. cuȝ dixit ſedātia doloreȝ narcotica. i.
ſtupefactiua. In p̄rio igitur caſo ponunt̄ me
dicie ↄferentes p̄rio mō. ⁊ ſm h̄ pōt diuidi capl'm
in q̄nq̄ȝ ꝑtes. ſm quod quiq̄ȝ ponit deſcriptiones
ꝑtes patebunt. de p̄ria ꝑte dicit Sumatur fenugre
cum. ⁊ teratur cuȝ aceto miſto ↄtrictiōe minutiſ
ſima deide ifundatur ſup ipȝ mel. ſ. tāte q̄titatis
quod decoq̄ poſſit ideo addit ⁊ coq̄tur donec coa
guletur. ſ. ad formā empl'i ⁊ leniatur poſtq̄ȝ ↄteri
tur. i. poſtq̄ȝ ē ↄtrictum ⁊ bulituȝ ⁊ reductum ad
formā empl'i ſup tabulā ſicut algalia extēſa. ſ. ſup
tabulā petia lini ſup q̄ extendat̄ ⁊ loco ſuppōatur
Ideo addit ⁊ imiſcetur loco. ſ. dolenti cuȝ pāno li
ni. ſ. notabil'r ſupligetur ut fortiter adhereat ad
fortiorē ipreſſiōeȝ ⁊ addit ⁊ dimittatur duob⁹ die
b⁹ aut trib⁹. ad ꝑficiēdā itegrā opatōeȝ. ſȝ ſi forte
pp lōgaȝ morā exicaretur empl'ȝ ⁊ noceret corru
gādo ut corrigatur nocumentuȝ addit ſuccurratur
exicatōi ei⁹ cuȝ oleo roxato. ſ. aliq̄ñ ſupra petiā in
fundeñ oleum roſatuȝ ⁊c. Et addit quod ⁊ h̄ q̄dē
ↄueniens ē i p̄ricipio egritudis ⁊ aſcenſiōe ei⁹. i.
ēt i augumento. Sil'is deſcriptio poſita eſt ſupra
fere ad unguem i caſo ſupiore de empl'is uerſus

fiñe ubi põit ꝙ gnal̃r ualꝫ ad dolorẽ oĩuꝫ iũctura
rum et ex dcis ibidẽ hẽs ſufficiẽter declarat̃ iſti⁹
ꝙ ualeat i pricipio ⁊ augmẽto aliq̃l̃r ꝓhibeñ flu
xuꝫ mãifeſtũ ẽ in v̄tute aceti intrãtis. Põit etiaꝫ
aliõ ualẽs i ꝓpoſito ẽt i pricipio ⁊ aliis tpib⁹ exñte
mã magis groſſa ⁊ dixit. Et iterũ ſumat̃ i pricipi
is ⁊ i reſiduis .ſ. tpib⁹ mucillago ſeis lini. ⁊ fenugr̃
⁊ ꝯq̃ſentur cũ oleo ſiſſamino. ⁊ igroſſet̃ ſicut mel
.ſ. debite ꝯq̃ſañ ⁊ bulieñ. iſtud ẽt ut pꝫ ẽ ſicut tẽ
ꝑatuꝫ vel ad caſ͠m parũ declinãs ⁊ ꝑ illũ mõꝫ iu
uat ut ſupra dicebat̃ ponit aliud ẽt qñ mã ẽ ma
gis groſſa ⁊ dolor ẽ breuior dixit. Et iteruꝫ qñ nõ
eſt dolor ualõ uehemẽs iplaſtret̃ cũ caulib⁹ recẽ
tib⁹. et a pio dixit ſignãter recẽtib⁹ q̃r ꝑ decoctõeꝫ
fiũt ſtiptice nequaq̃ꝫ reſolutiue. ubi ſi ſint recẽtes
nõ bulite neqꝫ lote. neqꝫ ex multo tꝑe collecte in
ꝑte ſupficiali ẽ ꝑs ſatis acuta diſſolutiua q̃ per de
coct̃. lotionẽ uel ꝓpter aherez etiã ex multo tꝑe
diſſoluit̃ illa pars ⁊ ſic nõ iuuaret ut põt colligi.
ꝭo cañ ꝭo cap. Põit aliã ⁊ ultimã qñ etiaꝫ mã
eẽt groſſior ⁊ dixit. Et ſi fuerit fortior .ſ. i ꝑmaneñ
ita ꝙ ex p̃cedẽtib⁹ nõ mitiget̃ dolor ꝑꝑ materiã
eſſe groſſioreꝫ ⁊ caloreꝫ naturaleꝫ eſſe nimis refri
geratũ. Emplaſtretur cũ oleo irino ⁊ faria fenug̃
⁊ farina ciceris ipa eſt exicatiua. ⁊ ſic ꝯfortatiua
cũ ſirupo mellis .i. yromelle. ⁊ cuꝫ pauco uino. pꝫ
quõ iſta medicia ſit aliquãtulũ aliis calidior ⁊ ſic
in cãu ꝯueniẽs maxie addendo ut dixit. cũ aliquã
tulo olei de alkna ꝙ ꝓprie ualꝫ ꝯfortañ membra
neruoſa. ut Me. diſtinõe ultia alkna ideꝫ eſt ꝙ
ciprus inde oleuꝫ de alkna .i. oleuꝫ de cipro. Di
xit ultio. ⁊ ẽ ẽt forti⁹. Et iteꝝ cinis cauliuꝫ ẽ acut⁹
⁊ deſicatiu⁹ cuꝫ adipe .ſ. anſeris. q̃ eſt aliis melior
utẽ de mente aueroys. ⁊ ciroto facto cuꝫ oleo ca
momille bon⁹ ẽ eis ualde. ſ. addeñ cinereꝫ cauliũ
⁊ adipẽ oleum camõillium cũ modico cere. ⁊ ide
fiat cerotũ uel unguẽtuꝫ ⁊c. pꝫ quõ ualet. ⁊ ſic ſit
finis huius caſ͠i pñt̃. Ad h̃ caſ͠m de ſedãtib⁹ do
lorem ꝯfortañ caloreꝫ naturalem recte reduci de
bent medicine q̃ in caſu iſto ualent a proprietate
q̃ꝫ ille ſũt. q̃ ꝓprie calorẽ naturalẽ ꝯfortant. nõ
abſolute ut ẽ calor naturalis. ſꝫ appropriate ut eſt
calor naturalis appropriat⁹ huic membro uel his
mẽbris iũcturarum de numero haruꝫ medicina
rũ ſunt utẽ dcũm eſt ſingul̃r hermodatili non tm̃
ut ſoluũt per interius aſumpti ymo exterius apli
cati eſt ꝯuenienstriacha oĩb⁹ dolorib⁹ iuncturarũ
⁊ p̃cipue hora fluxuuꝫ. ut dicebat. d. A. ꝭo cañ de
oſſib⁹ ẽt humanis ꝯbuſtis dcũm ẽ Et hermetes i
ſuis expimẽtis dixit cognouiſſe medicum q dabat
de cinere dcõrum oſſiuꝫ i caſu iſto ⁊ proficiebat
multũ ⁊ maxie correſpõdeñ. Ad iſta qdẽ. addũt
⁊ v̄r empericũ ꝙ ſi qs accipiat viuẽtem ranam i
nõie dolẽtis ⁊ ligauerit i pelle ceruina qñ nec ſol
nec luna fuerint ſuper terrã. ⁊ cũ forfice duos po
ſteriores pedes abſcinderit ⁊ ligauerit i pelle cer
uina. ⁊ dextruꝫ dextro pedi ⁊ ſiniſtrũ ſiniſtro liga
uerit podagricũ ſanabit. Dicũt alii maxime ubi
intẽdim⁹ preter remiſſionẽ doloris ꝓhibere mate
riam in iunctura exiſtẽtem alapideitate qõ ſi ueſi

ca apri cum urina in ea ꝯtenta tolatur ⁊ ſiccetur
deiñ cum urina q̃ in ea remanſerit in ea igroſſata
⁊ in mõm unguẽti reducta ſup iuncturaꝫ hora de
clinatõis doloris illuminatur quod dolorẽ tollit. ⁊
materiaꝫ in loco exiſtenteꝫ lapidari nõ permittit
dicunt quoqꝫ iſtud ſi potu detur in certa doſſi cu
rat epillenticos. De radice ẽt matricarie cũ de
melle comeſta miranda dicunt i caſu. Vor nõcu
ro iſtas narrare hiſtorias uel forte fabulas. quõiã
nõ ſunt d̃ principali intentiõe nr̃a tamen ſi pluries
tales uolueris medicinas recurre ad Raſim in
ſuo de iuncturis. quoniã de talibus facit ca. ꝓpriũ

De Narcoticis.

s **Umantur opii** Iam ſe
quitur ali
ud caſ͠m cuius rubrica ſupra ꝯtinuata
eſt cum precedenti in quo ipe ponit me
dicinas ſedãtes dolorẽ narcoticañ ul̃ ſtupefacieñ
⁊ poſſet totuꝫ caſ͠m in tot partes diuidi quod põit
deſcriptõnes. põt tñ diuidi principal̃r in duas par
tes quoniaꝫ primo ipe ponit deſcriptõnes fortes
ſtupefactiuas in ꝭa parte uerſus finem ipe ponit
duas domeſticas ⁊ ſuauit̃ ſtupefatieñ. ibi ꝭa. Et
ex his q̃ ſtupefaciũt ⁊c. de prima parte primo po
nit unam deſcriptiõeꝫ q̃ talis eſt. Sumantur opii
aur̃. iiij. ⁊ croci aur̃. i. ⁊ terrant̃ cuꝫ lacte uacino.
⁊ ꝓhiciatur de ſuper medulla panis ſimulaginey
uel de ſimila idẽ eſt ⁊ leniatur .ſ. manib⁹ totuꝫ mi
ſceatur ⁊ fiat empl͠m ⁊ cohoperiatur cuꝫ folijs ſic
cle aut lactuce. ut innuat quod non ſuper ligetur
quoniã talia narcotica non aplicantur niſi in for
tiſſimo dolore. ut clare ſupra dictuꝫ eſt quo caſu
membrum multum callet medicamen igitur tan
tum cohoperiatur et non ligetur ꝑꝑ euitare infla
matiõeꝫ. Iſtud eſt nõbile ſtupefactiuum ⁊ eſt
id quo coĩter utimur in iſto caſu ymo etiam in ali
is dolorib⁹ mitigandis quoniã eſt correctum per
crocum qꝛ opium eſt frigidum in q̃rto ⁊ oĩ ſtupe
factio forti⁹ eſt ſucc⁹ papaueris nigri. ⁊ quoniam
inimicatur principal̃r calori naturali ⁊ uitali. ⁊ p̃
cipue uitalli quõiã mortificat. corrigit̃ ꝯuẽiẽt̃
per crocum uiuificãtem perficitur etiã ꝓprie ei⁹
operatio exteri⁹ applican. ſi cum lacte miſceatur
ut cap. ꝓprio ꝭo can. medula ẽt panis de ſimilla
multũ ꝯuenit ſua q̃dã uiſcoſitate quõiaꝫ ſimilla
eſt flos farine frumenti humectant̃. Itaq̃ꝫ ſtãte
neceſſitate iſtud eſt p̃cipuum remedium. poſſim⁹
⁊ cum opio ⁊ croco ⁊ modico cere facere cerotũ
addendo parum oleum rox. ſi expedit ⁊ h̃ eſt quõ
addit aut ponatur loco panis ſemulageni cerotũ
quoniam cum reperitur abſente cerotum intelli
gunt ãt cerotum galieni qõ ſit ex oleo roxato ⁊ ce
ra tantuꝫ ibi dicit Symõ ⁊ ſi non habeatur pãis
de ſimilla qꝛ apõ nos raro reperitur loco ei⁹ bene
ꝯueniet ſumere medulã uni⁹ miche panis frumen
ti albi ſine furfure nam ꝓpter h̃ ſingul̃r ꝙ in pãe
ſit furfur elligitur panis de ſimilla. ⁊ qꝛ aliq̃l̃r fri
gidior quoniam farina eſt prius humectãta ⁊c.

ponit ꝯñter aliam ꝛ dicit ꝛ iterū ſeminis iuſquia
mi nigri. ℥.vi.ē frigidum ꝛ ſiccum in tertio i fine
ei⁹ etiam ſtupefactiuum ſatis forte ymo dixit. d.
A. fo cañ ca. ꝑprio iuſquiamū nigrū eſt forti⁹ in
ſtupefaciendo aliis unde dixit. ꝙ non debem⁹ eo
uti dixit. Alienetur nigruȝ ſemper forte intellexit
ne interius ſumatur eſt in multum forte. opii.ʒ.i.
croci.ʒ.i.uini dulcis.i.cocti cum quo ꝯficiantur
ꝛ miſceantur cū ceroto.i.q̄ſi fiat cerotū vel aliter
miſceatur cū ceroto. H. qđ fit ex oleo roxato ꝛ ce
ra. ut paulo ante dicebatur. ꝛ tunc hēbit bonam
ſbaȝ. ut extendatur ſup locum pōit aliud ad ean
dem intētōeȝ ꝛ dicit. Et iterū ſemen iuſquiāi albi
ꝛ opiuȝ ꝛ pſiliuȝ ēt ponitur ſtupefactiuuȝ exteri⁹
exibitum urā dictum eſt. ꝛ acatia ēt ſua intenſa
frigiditate ꝛ ſiccitate iuuat ad ſtupefacien. ꝛ mu
gath eſt radix generati.ſ. agreſtis ē calidū uſq̄ȝ
ad tertium gradum humidū in fo ꝯfortat iunctu
ras, ꝛ ꝓhibet duritiē eaꝝ ꝛ ſm. d. A. fo can. ē igi
tur hic multū ꝯueniēs in ꝯpoſitōne. Nā eſt ſicut
correctiuū ſtupefactiuorum ꝛ informentur ex eis
trociſci ut eorū v̄tus lōgiori tpe ꝯſeruetur. ꝛ limā
tur cū lacte uachino.i.diſſoluātur cū lacte cuȝ ē
eoruȝ neceſſitas ꝛ reſeruentur cum folio. iſta ps
pōt dupl'r legi. vno mō ut tales trociſci ꝯſeruētur
cum folio.i.cum eis ad ꝯſeruanduȝ ponatur foli
um romaticuȝ ſi'e ſpice in v̄tute notum apoteca
riis. Nā p̄ſuat ymo dixit. d. A. ca. ꝑprio cuſtodit
pannos atineis. uel aliter reſeruentur corpora pa
tientia ſuperpoſito medicamine cū folio.i.aliquo
.ſ. lactuca uel ſicle ut ſupra dicebatur nō ponen
do ligaturā ponit aliud dicēs. Et iterum aloes.ʒ.
x. ſucci iuſq̄ami.ſ.albi.ʒ.vi.iuſq̄ami nigri.ʒ.iiij.
ypoquiſtidos.ʒ.vi. ſuccus barbe ircine frigidus
pomorum mandragore aur̄.xx. croci aur̄.iiij. de
coquātur poma mādragore cū aceto donec diſſol
uantur ꝛ probiciantur ſup medicinas alias.ſ. ipi
us bene maſſellatis ꝛ leniatur cū eis.ſ. locus dolo
ris. iſta medicina ē multuȝ fortis verum ē ꝙ ē no
tabil'r correcta cū croco ꝛ aloe ut pȝ tota ē clara
ex dcis ſi dicatur aliq̄d de pomis mādragore. ꝺ ip
ſis nō facit mētiōeȝ. d. A. fo can. in duob⁹ cal'is i
q̄bus de mādragora facit mētioneȝ. ſȝ bene de li
gno. ꝛ lacte ꝛ ſucco ei⁹ licet q̄rta primi capl'o ul
timo de eis dixit breuiter ē frigida in tertio. ꝛ ſic
ca in eodē ſtupefactiua. ꝛ dixit ꝙ ex radice ei⁹ cū
ſauic fit empl'm ad dolorē iūcturarū ꝺ ſeie tamē
eius facit unū uerbū ꝛ forte ſemē appellat poma
ei⁹. Serapio facit ſingl'are cal'm ꝛ magnū ꝺ mā
dragora ꝛ ibi ꝛ de ſcie ꝛ ſuco ꝛ radice ꝛ pomis fa
cit mētōeȝ ꝛ ponit ei⁹ nōbiles v̄tutes videatis uos
b̄r ē ſtupefactiua ip̄e tamen laudat. Epl'm fcūm
ex radice ei⁹ cū ſauic ſicut ēt. d. A. in dolorib⁹ iun
cturaꝝ. ymo dicit ꝙ remouet oēȝ dolorē iō ſi loco
pomorum ponatur radix nō erit in cāu nr̄o incon
ueniēs aueroys quito col'et facit mētiōeȝ de pōis
eius ꝛ vr̄ innuere. ꝙ in eis ꝑꝑ multā hūiditatē cō
iunctā cū frigiditate maxime ꝓuocāt ſompnū for
te magis. ꝛ ſic ſedat dolorē ꝑ h̄ ꝙ ſupius ē una de
cāis ſedatiōis doloris q̄rta primi cap. penultio po
nit aliud dicit. Et iteꝝ mādragora ꝓhitiatur i bu
tiro uacino trita deinde inūgatur cū ea dolor cla
rum ē qđ intelligit de radice ponit aliđ. Et iteruȝ
ſtorax ꝛ opiū ſumātur.ſ. eq̄l'r ſtorax eſt ꝯueniēs
ei⁹ correctiuū utē intelligi potuit ꝛ fiat ex eis epiti
ma.ſ. in aq̄ bulieñ. ꝛ poſtea ex ea fiat Epitima. ꝛ
ē nōbile ꝛ peregrinū remediuȝ imponendo deſuꝑ
petiā in illa aq̄ infuſſam.

Et ex eis Hec eſt ſa ps pꝛicipalis hu
ius cap. in q̄ ip̄e pōit duas me
dicinas. magis domeſticas in ſtupefaciendo. ꝛ di
xit primo. Et ex eis q̄ ſtupefaciūt ē effuſio aq̄ plu
rime.ſ. frigide addit cū nō ſunt ulcera non ꝙ intē
dat q̄n effuſio aq̄ plurie inducat ſtuporeȝ. cū ſunt
vlcera ꝛ ſi nō eēt ꝙ induceret. ſȝ vult ꝙ nō debet
applicari illud ſtupefactiuū cū ſunt ulcera. q̄ꝛ ni
mis lederēt ulcera ꝑ formalē hūiditatē aq̄ ꝛ uir
tualem. ſȝ i cāu neceſſitatis ſtante ulcere factis
aliis ſtupefactiuis eēt utēdū. qūo āt aq̄ frigida ſtu
pefacit. notū eſt ꝛ declaratū q̄rta primi cal'o alle
gato pōit aliā medicinā ēt domeſticā dicit. Et ite
rum pſiliū infundatur i aq̄ calida. ꝛ cū iflatur cō
q̄ſetur cū oleo roxato. ꝛ ifrigidetur ꝛ limat̄ cū eo
q̄r aūt pri⁹ ifundit̄ in aq̄ calida anteq̄ȝ agitet̄ cū
oleo rox. ē quoniā per illam infuſionem depōit̄
pſiliū. ut illa ps hūida uiſchoſa in ſuꝑficie latens
ex q̄ educit̄ mucilago poſtea debite miſceatur cū
oleo rox. cū illoꝝ ſimul fiet agitatio ꝛ ꝯq̄ſatio ubi
ſi ꝯq̄ſaret̄ cū oleo rox. pri⁹ nō educeretur illa mu
cillago ymo aut frigiditate formali olei aut ſaltē
quadā eius ſtipticitate ꝓhiberetur illud unctuo
ſum a pſilio abſolui ymo i ꝓfundū pſilii magis pe
netraret ꝛ ex ꝯñti i uirtute pſilii poſtea nō fieret
ſtupefactio q̄m rōne mucilaginis. tm̄ h̄ opat̄. ut
alias declaraui ſupra. ꝛ ſic hētis expeditōeȝ cal'i
lege litterā tota ē clara iſta q̄ ſunt hic poſita prin
cipal'r poſita ſunt ꝑ localibus remediis. ſed ſi eēt
indigentia exhibendi ſupius ad hoc facit. triaca
noua ꝛ filomū ꝛ rubea trociſchata. et requies re
cens ꝛ huiuſmodi de quibus hētis ab auctorib⁹
copiā. pone ēt vnū domeſticuȝ ſtupefactiuū loca
le. R̷. folioꝝ iuſquiami ſolatri papaueris lactuce
plātaginis añ decoquātur in aq̄ ꝛ ꝯterātur et ſuꝑ
ponātur ēt illa ꝺcoctio via epitimat̄ eſt iuuatiua
et ſic finis huius medicine

De Curatione uentoſi

b **Ec currit** Sequitur cal'm do
loris uentoſi ut dicit
rubrica Curatio ventoſi.ſ. ꝑ medici
nas ꝑ interius ꝛ exteri⁹ duo facit i ca.
primo ponit curā ſatis gnālem remitten. uos ad
ea q̄ dcā ſunt ſupra in cura giboſitatis uentoſe fo
ponit unum ſpeciale medicamen ſumendū ꝑ iteri
us ſtupefaciendo iuuās. fa ibi ꝛ. de eis prio dixit.
hec currit curſu giboſitatis ventoſe.ſ. q̄tū ad cu
ram dādo medicias prius digeſtiuas et euacuati
uas et cōſumptiuas reliq̄rum mārū et etiā apli
cando medicias locales ex unctōib⁹ et empl'is ꝑ

quibus omnibus recuren.ē ſupra in loco ꝓprio ō
ꝭa parte dixit. Et de eis in quibus ē iuuamētum
ſedando dolorē cum ſtupefactiōe eſt vt ſumātur
gentiane.ꝛ rubee ꝛ ameos ꝛ ariſtrologie ꝛ cala
mētū. Iſta oīa itēſe multū calefaciūt ꝛ reſoluūt
vt habuiſtis ſupra ꝛ ſeis citrulli ēt iuuāt ꝓuocañ
heremodactilorū ꝛ buziden . iſta a proprietate re
ſoluūt ex iuncturis utē ſepe . ꝛ almehezara ꝛ al
mugath.de mugathi dictum paꝝ ſupra eſt radix
calida ꝛ ſicca Amehezara nō repio qd ſit. dȝ eſſe
corruptū vocabulū.ſȝ ēt dȝ eſſe radix reſolutiua
ꝛ exicatiua. ptes eq̄les oīuȝ.ſ.iſtoꝝ ſumanť opij
ꝑs media unde fit ſtupefactiuū totū medicamen
lȝ ſint plura intrantia calida ꝙ quō hoc ſit poſſi.
eſt alibi uidendū ꝭo ꝛ quinto cañ huius doſſis ſit
uſqȝ ad.ȝ.ij.nō exhibeať tñ niſi poſt ſex menſes
ſicut ēt cōe eſt reliq̄s opiatis ualeret loco iſti⁹ ege
tea Me.ſȝ i maiori doſſi.ꝛ ſic finis huius capli.

De regimine cauterij

e T de cauterizatio.

Expeditis caľis diuerſoꝝ modorū.ꝛ
interiorū curatiuorū dolorū iūcturarū
.ſ.ꝑ potiones empľa linimēta epitimata ꝛ balnea
tam domeſtica q̄ȝ ſtupefactiua . Iā ꝯñter ipſe
ponit mōm cure ꝑ cauteria p̄cipue actualia . qm̄
de potentialibus nō multū diuerſificant auctores
ꝛ h̄ facit in dolorib⁹ a materia frigida. ꝛ h̄ eſt ꝙ
dicit rubrica Regimen Cauterij.ſ. actualis ad
eos.ſ.dolores a materia frigida. Et ex hoc ordie
potes tu duo pricipaľr ellicere primū ꝙ cauteria i
curatiōe taliū dolorū ꝯpetūt ſic in doloribus a cā
frigida ꝙ non calida quoniā i cura calidoruȝ non
ponit regimen cauterij ut patebit innuens ꝙ illis
dolorib⁹ nō ſic ꝯueniūt cauteria ſicut i dolorib⁹ a
materia frigida. Colligitur ꝭo ex ordine caľoꝝ
ꝙ ip̄e poſuit iſtud caľm ipſum ultimū i curatione
horū dolorū.ut ex hoc innuat ꝙ medic⁹ nunq̄ȝ dȝ
atētare curā ꝑ cauteriū.maxie actuale niſi prius
tēptauerit oīa alia regimia ad curā illorū poſſibi
lia.ꝛ tūc ſolū qñ reliq̄ nō ſufficiunt ad cauterium
recurēdū eſt Et hec ē cōis medicorum ſentētia ꝛ
albucaſis p̄cipue in pria ſua pte cap .44. ō caute
rizatiōe podagre ibi dixit. Cū ergo curatur po
dagra frigide cāe.cum modis curatiōis.ſ.poſſibi
lib⁹.ꝛ nō remouentur dolores. tūc cauterium re
mouet ꝛc. Idē uoluit aliebas.viiij.pratice cap.
Si.ad pricipiū ſatis. In cap.āt duo facit prio ip̄e
ponit ordinē quēdā modū cauterizādi cōem pluri
bus iūcturis ꝭo ip̄e ponit ꝙ fieñ ad viuificañ v̄tu
tem.qñ fiat actualr cauterizatio.ꝭa ibi in fine cľi
Et oȝ vt ſit de pria pte dixit de cauterizatōe bōa
eis.ſ.ſi pur fiēda eſt aut.i.ꝛ ō eis q̄ ſurgūt.i.ſb ue
niūt loco cauterij.i.loco cauterizañ qꝛ nō ſolū h̄
poniť forma cauterij ſȝ ēt ponunť diſpōſitōes ſer
uientes indebite cauterizan.eſt ut iacet iferi⁹ ꝭm
figurā q̄ oȝ.ſ. ut māifeſteť loc⁹ doloris ꝛ cauteri
zādo ꝛ prohibeatur ei mot⁹ non tātū actuaľ imo
neqȝ ꝙ ſe mouere poſſit ne.ſ.ipediat ꝑ dolorem
opatōeȝ medici.ſ.ligetur ꝯuenienť ut decet ꝛ cō
ſeruetur circuit⁹ doloris.i. circa locū doloris fiat
circul⁹ v̄bi gr̄a circa os. ſiue ſi noluerim⁹ cauteri
zare ſiam fiat circul⁹ cū icauſtro ꝛ ipleatur medi
um ei⁹ ſalle.i.i medio circuli ꝓprie circa os . ip̄m
ſic pōatur ſal mediocriter tritū ꝛ ponatur de ſuꝑ
paruȝ olei ꝛ ponatur deſuꝑ panus ō lana uel.ſ.li
neus dur⁹ ſupra ſal ꝛ oleū q̄ ſūt ſupra locuȝ caute
rizañ. Et ſint pñtia cauteria diuerſa ꝭm.ſ.formā
ꝛ figurā loci cauterizañ quoniā i diuerſis mēbris
diuerſa ꝯueniunt cauteria uel ēt ꝑ eodeȝ cauteri
zan.membro v̄bi gr̄a in ſia ſint cauteria diuerſa i
groſſitie ꝛ ſubtilitate ut unum forti⁹ iprimere poſ
ſit q̄ȝ aliud uľ aliť i eodē cauterio ſint diuerſa pū
cta cauterii ut unica opatiōe diuerſe fiāt cauteri
zatiōes ſȝ ꝭm ſenſus magis placeat ꝑ ea q̄ ſequūť
Et igniātur cauteria illa diuerſa ꝛ adminiſtretur
iprimis taliter ut nō ſentiātur calida.i. ſentiātur
nō intēſe nimis calida aproximētur ḡ prius ea q̄
ſunt ſubtiliora.qꝛ nimis calefacient ꝓpter minorē
multitudinem forme calidiť. Deide ſentiātur cuȝ
ea.ſ.caliditate ſatis intenſa deide fiāt fortia.i.for
titer iprimentia donec nō poſſint tollerari ꝛ iſtaȝ
gradatōeȝ ip̄e ſignāter poſuit ne natura nimis ter
reretur ꝛ ex timore forte ſincopim incurreret ſed
paulatine aſſuefacta natura min⁹ leditur. Cū
ergo pertrāſierint v̄tuteȝ.ſ.vſtionis māifeſtañ.i.
cum ipertrāſiuerint calefacieñ ꝛ urendo ita.ſ. ꝙ
uſtio ꝛ a patiente ꝛ ab operante ſit cognita. per
foretur ſuple tunc maſſa.ſ. panus cuȝ ſale ꝛ oleo
ꝑforetur cum ferro ignito ꝛ ſuple tunc p̄cipiať ei
vt iclinetur.ſ.dict⁹ patiens ꝯuertendo ſe ſupra lo
cum cauterizatuȝ q̄ten⁹ egrediatur ſal ꝛ oleū ne
.ſ.i loco remaneāt.qꝛ ſi remāerēt ꝯtinuo adderēt
in cauterizañ deinde cohopiatur cū lana ꝛ ligeť
h̄ eſt ꝙ dixit i pria parte ꝑ Intelligētia tñ ulte
riori ō bonitate ꝛ utilitatib⁹ cauterii ꝛ ellectis ac
tuaľ ſupra potētialē uel eō ꝛ modo cōi applicatio
nis ſatis ego dixi ſupra in tractatu rupturarū ꝛ gi
boſitatis ad illa loca ꝑ iſta mā debite itelligenda
recurratis debetis ēt itelligere ꝙ ꝑ cauterizando
diuerſas iūcturas diuerſi diuerſa ſunt imaginati
inſtr̄a ēt cum diuerſis cauterijs circa eādē iunctu
rā cauterizāt ō qb⁹ ſpiaľr recurrať ad aliebatem
ꝛ albucaſim locis ſupra allegatis. Cōmemoro ēt
hic uobis ꝙ lȝ cauteriū cōiter laudetur in oī mor
bo materiali a cā frigida qñ reliq̄ ꝛc. tñ ip̄m non
ꝓprie ꝯuenit in dolore iuncturaruȝ qñ mā ē igroſ
ſata nimis ꝛ idurata.ſȝ p̄cipue ꝯuenit.qñ propter
exuberātiaȝ materie ꝛ remolitiōem ligamētoruȝ
diſlocatur iunctura ut colligebať ſexto afforū. in
auffoř. qbuſcunqȝ a ſiatica moleſtatis v̄trebrum
foris reſilit his tabeſcit crus ꝛ claudicāt ſi non
urantur.i.cauterizētur ꝛc.ibi ꝓprie utebatur cau
terio ꝓpter exicare ꝛc.ut alias declaratuȝ ē.hoc
dico eē uerum de cauterio actuali intelligēdo. qꝛ
de potentiali aliquādo medici utuntur ꝓpter ali
os fines ut ifra magis uidebitur lȝ ēt ad illos fines
ꝯueniret actuale.ut in ꝓpoſito poſuit.d.A . cōeȝ

eius utilitatem i oī dolore iuncturarum a cā frigi
da ut ſupra eſt ītroductū cal'm. Et ſo ſpialiter no
tanduꝫ pro intellectu modi cauterizañ. hic poſiti
ab. o. A. quem alij nō poſuerunt. ſ. de poneñ ſal ⁊
oleuꝫ in medio circuli facti ſupra iuncturā ſupra
quā q̄rimꝰ cauterizare. ⁊ poſtea ſuperponere pa
num ⁊ poſtea gradatim cauterizare ſꝫ modum
expoſitum ꝙ. o. A. immaginatꝰ eſt iſtum mōm ar
tificialem tñ ꝓꝓ minus ledere infirmum. tñ qꝛ iſto
modo ꝯueniētiꝰ adimpletur intētio medici q̄ꝫ ſolū
cū ferro cauterizañ. Nam ſic calefacieñ pꝛio ca
leſit ſal ⁊ oleū ⁊ ſic ꝯſiter plus ⁊ plus caleſit ⁊ ſic
ferrum nūq̄ꝫ niſi uſqꝫ ad ultimū ꝑuenit ad ꝯtactū
īmediatū carnis ſꝫ mediāte ſalle facit uſtionē. ⁊
ſic ſal ē imediatum cauterizās. quod ēt ē uirtua
liter ad illā intentōeꝫ ꝓꝓ quā cauterizaṫ iuuatiuū
oleuꝫ aut parū additur ꝓꝓ hoc ꝙ ſal firmū mane
at intra circulū facit ēt ut ſal citiꝰ igneatur ēt foꝛ
te aliq̄l'r mitigat dolorē cauterii panꝰ ēt ſupponi
tur ne ſal fieret iſlamatū citiꝰ q̄ꝫ medicꝰ intendat
ēt forte reſiliret cū caliditas ferꝛi ſi aliq̄l'r intenſe
cōicaretur. ſicut ēt pꝫ pꝛoiecto ſalle i cineribꝰ cali
dis ꝙ crepitat extra cineres humido ſuo ītrinſico
in uentoſitatem ꝯuerſo ſi igitur panꝰ ſuppoſitus a
circūſtantibꝰ manibus deoꝛſum p̄ſſus teneaṫ clau
ſo iferius ſalle ꝯuenienter fiet ꝑ ſal cauſticatio. ⁊
ſi ꝑtes ſalis eſſent ſatis groſſe ſupplerent uices plu
rimuꝫ cauterioꝛū ſicut ēt fuerit cauteria artificia
lia cū pluribus pōctis ⁊ ſic pꝫ bene ītelligeñ quō
iſte modꝰ ē ad cauterizañ ꝯuenientiſſimꝰ tū ꝙ mi
nus cruciaṫ eger qꝛ fit īductio ꝯ̄rie q̄litatis paula
tina ⁊ nō ſubita tum qꝛ in uirtute ſalis adipletur i
tētio medici in cauteriꝫ. ut dcūm eſt. ſ. ꝑ uirtualē
ſiccitatē eiꝰ ēt nō ē tātus timoꝛ de ꝯtactu neruoꝛū
⁊c. Reliq̄ oīa ſūt clara ꝓut litteral'r ē expoſituꝫ.
Attēde ēt util'r i iſta mā ꝙ iſta cauteria actua
lia ſiue potētialia in diuerſis ſitibus mēbꝛoꝛū ſtan
te ēt doloꝛe i eodē loco ꝓꝓ diuerſos fines. Nā ſtan
te verbi grā dolore in genu aliquādo cauterizant
medici i loco genu. tñ aliqñ ſupra locū genu i coſ
ſa aliqñ ifra i crure. ⁊ h̄ ꝓꝓ diuerſas ītētiōes. nā ſi
mā fluat ad genu per mēbꝛa ſupioꝛa ꝯuenienter
fiet cauteriū ſupra genu ꝑ tres ul' q̄tuoꝛ digitos i
coſſa. ut i illo loco recipiaṫ mā q̄ñ mēbrū per do
loꝛē diſponetur ad recipien. multipliciter materiā
⁊ per eādē ꝑtē euacuabitur. iō opportebit orificiū
teneri lōgo tp̄re apertū. Si vō materia eēt ibi
deꝫ paulatīe ꝯgeſta tūc ꝯuenienṫ fieret cauteriū
ſuper loco ad eā materiā exicandū ⁊ per eā ꝑteꝫ
euacuan. ⁊ ad membꝛū ꝯfortan. ꝯueniret etiā fie
ri cauteriū ifra v̄bi grā i crure ꝑ tres digitos ifra
genu h̄ tamen fiat cuꝫ igenio. ne ꝑtigaṫ ad fines
muſchuloꝛuꝫ qꝛ eēt timoꝛ. iō forte tutiꝰ erit magis
infra q̄ꝫ per tres digitos facere cauteriuꝫ quōiā ēt
ad illuꝫ locuꝫ d̄riuabit materia q̄ paulatine in ge
nu generareṫ ⁊ ꝯſeq̄nter ꝯfortato genu fieret v̄a
cura ſꝫ expedit tenere aptuꝫ orificium m'to tp̄re
credo ēt forte ꝯueniret fluente materia ad genu
quoniā ꝓpteꝛ doloꝛē ⁊ ꝯcauitateꝫ tranſibit mate
ria etiaꝫ ultra genu uſqꝫ ad locum cauterizatum

neqꝫ in genu remanebit itaqꝫ ſiue fiat doloꝛ ꝑ ma
teriam paulatine ꝯgeſtam ſiue per materiam flu
entem laudo fieri cauterizatōem in loco deoꝛſuꝫ
⁊ iſtud ꝓpꝛiꝰ ꝯuenit quando doloꝛ a materia con
geſta nō fuiſſet multum cronicꝰ quo caſu melius
credo erit cauterizare pꝛimo locum ⁊ poſtea per
tp̄s pōt cauterizare locum inferioꝛem ut patebit
ꝯſideranti. Pꝛimum erit ad curandum actua
lem dolorē remouen. cauſam exiſten. Scd̄m
erit ad ꝓuiſionem. ⁊ erit ad diuerſionem materie
ut pꝫ. ⁊ iſtud qd̄ dixi de cauterio ideꝫ intellige d̄
medicina ꝯburente uel ueſſicāte ⁊ cauterizante.
⁊ ſicut exēplificatum eſt de genu ita intelligatur
de doloꝛe ſiatico coꝛreſpōdēter facien. ſ. rupturā
in nate uel i coſſa ul' ifra genu ⁊ ita uidi ſingularē
utilitatē in domino petro de carpalica p̄poſito ec
cleſie maioꝛis Papie q cū m'tis annis bis uel ter
in anno laboraret graui dolore ſiatico poſito ſibi
ruptoꝛio in coſſa in parte ſilueſtri fuit curatus ex
illo doloꝛ ſꝫ ſemper tenuit orifficiū apertū tenen.
intra oꝛifficium unum cicer groſſum oī die ipꝫ re
nouādo. Ego quoqꝫ in artetico doloꝛe pluriū mēſi
um fcis ſufficiētibꝰ euacuatōibꝰ feci ruptorium in
palma manꝰ ſiniſtre in domino aleſandro ſpinolla
⁊ fuit curatus v̄a cura ⁊ nūq̄ꝫ poſtea recidiuauit
hec bene notate quōiam in caſibꝰ huiuſmodi iſta
ſunt plurimi iuuamēti lege lr̄am totā uſqꝫ ad ali
am partem.

Et Oꝫ ut ſit ſuper caput q̄ eſt ſa pars pꝛinci
pal' in q̄ ip̄e ponit unū obſeruādū qñ
coꝛpꝰ debet cauterizari ad uiuifican. virtutem q̄
forte ꝓpter doloꝛem diſſolueretur. ⁊ dicit. ⁊ oꝫ ut
ſit ſupꝛa caput infirmi. i. iuxta caput. vas plenum
aqua. ſ. ſimplici ⁊ aq̄ roxata cū. q̄ abſtergatur fa
cies eiꝰ quādo ſudat. ſ. p̄ dolore ⁊ ſi apponeretur i
ea etiam parū uini romatici nō eſſet niſi bonum.
Nā oīa ſimul miſta ſua aromaticitate ꝯfortāt ſp̄s
⁊ ſtiptice aqua rox. pꝛohibent ipſoꝝ diſſolutōem
Et h̄ ꝙ hic ponit. o. A. eſt etiam fienda in omni
uehementi diſſoluṫ ſpirituū a cā calida Addit po
ſtremo ⁊ caueatur ne caro adduratur ⁊ ulcereṫ
q̄. ſ. operatione iſta nō eſt neceſſaria ut aduratur
patet ⁊ ſic finis huius capituli egregii.

De cura calidi humoris.

o Poꝛtet ut curetur cum eis ⁊c.
Hec eſt tertia pars pꝛin
cipal' prime parṫ ſupra diuiſe d̄ cura in
ſpetiali doloꝝ iūcturaꝝ i q̄ poſtq̄ꝫ i dua
bꝰ p̄ceden. partibꝰ determinauit pꝛimo d̄ cura do
loꝝ a cā frigida ⁊ ſo d̄ cura doloꝛis uētoſi. Nūc
tertio determinat d̄ cura doloꝛū taliū a cā calida
pendentiū ⁊ maxime a collera ⁊ h̄ faciēdo tria fa
cit quoniā pꝛimo ip̄e pōit general'r curā ex parte
regiminis in dieta etiam applican. quedam me
dicinalia magis et interius. ⁊ exterius applican
da ſo pꝛincipaliter ip̄ſe ponit medicinas locales
ſiue ꝑ exteriꝰ applican. tertio ipſe ponit curā ma
gis per medicinas ſolutiuas ſcd̄a ibi. Scias ꝙ qñ

ipſa ſc̃ frigida ⁊c. ꝺtia ibi. Sumãtur mirabolãoꝝ
citrinoꝝ ⁊c. primo ẽt ponit regimẽ ad dietã per
tinens generaliter ſc̃do ponit cãm ſpãlem in me
dicinis exibendis ſc̃a ibi ⁊ oꝫ vt ſoluantur de pri
ma parte dixit. Oꝫ vt curet̃ cum eis q̃ infrigidãt
⁊ humectãt ex olerib⁹ ⁊ carnib⁹ ⁊ cibis ⁊ fructib⁹
intellige talibus oĩbus humidis non tñ ſuperflua
hũitate qm̃ ſuperflue humida reddunt humores
aqueos ⁊ fluxibiles ⁊ inſtr̃a iuncturaꝝ relaſſant
⁊ ꝓpterea fine ca. ſequent̃ ipſe aboret ea q̃ replẽt
ſanguinem aquoſitate plurima vt ſunt perſica ⁊c.
Idem intellige de reliquis cibis addit ⁊ lenimẽ
tis ⁊ embrocis ⁊ cerotarijs qꝛ. ſ. talia ſint frigida
⁊ humida intellige ṽm eſſe ſumpta indicatõne a
materia doloris cum quo tñ ſtat ꝙ hita intentiõe
a compoſitione mẽbrorum q̃ ꝑ nimiã hũitatẽ re
laſſantur ⁊ ſic fiunt aptiora ad recept̃ ſuperfluita
tum ꝙ talia notabl̃r hũida nocent vt ſepe ſupra
dictum ẽ ẽt hita a tp̃e morbi ut fluente materia
in principio repcutiendo materiã lenimenta ad
ſtipticũ declinãtia magis ꝯueniat addit. Et exer
citet̃ cũ equalitate non intelligatis ꝙ ſtante dolo
re ṽbi gr̃a in pedibus ꝙ corpus debeat exercitari
deambulando qm̃ tunc quies mẽbroꝝ inferioꝝ
ꝯuenit ⁊ non motus ut manifeſtum eſt ⁊ hoc ge
neraliter uolunt oẽs ſed bene uoluit ꝙ exercitet̃
cum equalitate. i. cũ temperamento ⁊ ꝯueniẽtia
ſ. fricationibus mẽbrorum ſuperioꝝ in caſu dcõ
ut mã ꝓhibeat̃ a fluxu deorſum ẽt ut ab interio
ribus ad exteriora ducãtur ⁊c. getato tamen do
lore ⁊ euacuata materia etiã i dolore podagrico
in declinatõe ꝯuenit leue exercitiũ pedũ ad reli
quias materieruꝫ reſoluẽdũ ⁊ mẽbra ꝯfortan. ad
dit circa exibitionẽ balneoꝝ. Et balneẽtur cũ aq̃
dulci poſtq̃ effundit̃ ſuꝑ extremitates eoꝝ aq̃ fri
gida in domo prima. i. in domo vel caſſa pria bal
nei vbi eſt aqua tepida balneantur in aqua dul
ci tepida ideo addit ⁊ adminiſtretur tina tepida
deinde ſubmergatur in aqua tepida ſubiroſemel
⁊ fundatur ſuper pedes eorum aq̃ frigida vult i
ſuma ꝙ talia corpora balneẽtur in aq̃ tepida nõ
calida ne materia igneret̃ fit ãt tale balneũ ad
ꝯuertendũ mãm exteri⁹ ẽt ad ifrigidandũ ⁊ hũe
ctañ mãm talẽ calidã ⁊ ſiccã. Sꝫ qm̃ tale balneũ
relaſſat ⁊ mãm ponit in fluxu ne ergo in iũcturis
pedũ recipiat̃ materia. intendit. d. A. ꝯfortare iũ
cturas pedũ cũ aq̃ frigida. iõ iubet pri⁹ ſuꝑ pedes
infundi aquã frigidã. Iſte igit̃ text⁹ maxime in
telligit̃ in patiẽte dolorẽ iunctu. pedũ tm̃ ꝗ cã col
l̃ia quoniã in dolore aliarũ iuncturarum non poſ
ſet verificari lege lr̃am totam qꝛ clara eſt.

Et oꝫ Nunc dr̃ ipſe põit vnã can. circa me
dicinaſ exibendas i cãu duo facit quo
niã primo facit ħ ſc̃do ponit deſcript̃ cuiuſdã me
dicaminis in quo ẽ intentio ſolutõis ⁊ ꝓuocat̃ ſa
ibi. medicamen bonum ⁊c. de prima parte dixit.
Et oꝫ vt ſoluant̃ ⁊ ꝓuocatõe utantur cum eis i q
bus nõ eſt calefactio plurima ⁊ exemplificat õ ꝓ
uocan. ſicut eſt ſirupuſ rox. de ſoluen. ſicut eſt dia
citonitem ſolutiuũ. Nota ſignanter poſuit can. in
ꝓuocantibus ⁊ ſolnentibus quoniam in talib⁹ in
caſu vt plurimum errare ꝯtingeret qꝛ ꝓuocantia
⁊ ſolnentia ut plurimum ſunt calida ⁊ ſicca vt ſu
pra viſum eſt. Fuit igitur expediens in his redet̃
medicum cautum ſtante morbo a cauſa calida.
Nota ſo ꝙ poſſes dubitare de ſirupo rox. quõ ſit
ꝓuocatiu⁹ qõ triplex reperitur ſirupus rox. qdam
fit cum ſuco roxarum ⁊ eſt aliqualiter ſolutiuus
qdam fit cum ſb̃a ſicca roxarum infuſſaruꝫ ⁊ ħ
eſt ſatis ſtiptic⁹ qdã fit cum infuſſione roxarum
recentium ⁊ iſte eſt aliqualiter aperitiuus ⁊ ꝓuo
catiuus ⁊ de iſto eſt hic ſermo quoniam in parte
ſuperficiali rox. recentium eſt ṽtus calida aperi
tiua vnde ponitur ꝓuocatiuus. Et de hoc hẽtis
hic mentem. d. Aui. quoniam de alijs intelliget̃
nõ poſſet ⁊ notate hoc bene de ſirupo tamen rox.
ipſe in cap. inferiore faciet vnum qui eſt ſirupus
ſolutiuus ⁊ de illo non intelligit de diacitonitem
ſolutiuo facit duas deſcriptiones quinto canon.
tractatu ſo prima ẽ notabiliter calida ſa nõ ⁊ ẽ
q̃ fit cum carnoſitate citoniorum illa eſt q̃ forma
ri dꝫ in iſto caſu ponit alias duas in ca. inferiore
prima ſatis erit ꝯueniens poſſuit ẽt ipſius deſcrip
tionẽ. xiij. tertij i cura generali malitie ꝯplexio
nis cũ materia vbi tantum intrant citonia zuch̃
⁊ ſcamonea ego aceptarẽ illã q̃ dicta ẽ qnto can̄
ponit ꝯſequenter medicamẽ ⁊ dixit medicamen
bonum in quo ſunt ꝓuocatio ⁊ ſolutio ⁊ ſedatio
doloris. ℞. ſeis melonũ ⁊ ſeis citrulli iſta ſunt ꝓuo
cantia ⁊ frigida ⁊ hermodactiloꝝ alboꝝ qꝛ ſunt
alijs electiores ꝑ hos ſoluit ⁊ alnugat ẽ radix, vt
dictum eſt ſupra ẽt ꝓuocat oĩum añ partẽ vnã
opij tertiã ptẽ. ʒ. per hoc fit ſedatiuũ doloris ego
tñ ſimul nõ efficerẽ medicinã ſolutiuã ⁊ ſtupefac
tiuã ſimul quoniã videnť ad ꝯ̃ria ꝓmouere ⁊ for
te eſt lr̃a corrupta ut loco opij debeat dicer̃ apij
⁊ tunc erit ṽtus forti⁹ ꝓuocatiua exiſtimo tamẽ
ꝙ fuerit mẽs ſua vt eſſet ſtupefactiua ẽt ꝓuocar̃
⁊ ſoluere per ſeceſſum videntur eſſe ꝯ̃rie opera
tões ſed. natura dirriget euacuando materias ħi
les vt ꝑ ſeceſſum euacuantur ⁊ q̃ ꝑ ſudorem vel
vrinã ꝑ illas vias educet ⁊ in ṽtute ſtupefactiuũ
dolorẽ ſedabit ſm mõm alibi videndũ agregent̃
omnia ⁊ ſit doſſis ei⁹. ʒ. iiij. vr̃ eſſe fortis doſſis. ſ.
qꝛ nimis ſtupefaceret ſed forte ꝓpter ſolutionẽ.
ei ꝯiunctã impediet̃ ei⁹ ſtupefactio tanta ⁊c. cũ
ʒ. iiij. ʒ. ſ. puluerizando ⁊ exibendo cũ modico aq̃
ordei c̃. n. ꝓſent̃ iuuamẽti ⁊ ſic ẽ finis h⁹ ꝓſent̃ ca.

De Epitimatibus.

Scias quod Scias ꝙ quãdo ⁊c. Nunc ſpãlius
in hac ſa parte ꝓſeqtur ponendo ordi
nẽ per localia applicãda in tali dolore
a cã calida ⁊ duo facit principal̃r quoniã primo
ipſe ꝓhibet fieri vnũ errorẽ q faciliter cõiteretur i
pricipio horuꝫ doloꝝ dãdo ẽt mõꝫ corrigen. ſi cõiſ
ſus eẽt ponen. dr̃ medicinas ꝯueniẽtes in prin. ⁊
augumento talium doloꝝ ſc̃do ipſe põit medicias
magis ꝯueniẽtes in fine talium doloꝝ ſine declina

tione ſcđa ibi. Et de eis q̃ iuuatiua ſunt in fine ta
lium dolorū ſine declinatōe ſcđa ibi. Et de eis q̃
iuuatiua ſunt in fine ⁊c. pria adhuc in duas qm̃
primo facit qđ dictum ē ſcđo ipſe ponit unū can.
multum vtilē cum vtimur medicinis frigidis in
dolorib⁹ mālibus ſcđa ibi. Et cum ſedant dolorē
⁊c. prima ēt in duas qm̃ prio ipſe docet cauere ab
errore dicto ⁊ errorē corrigere ſecūdo ipſe narrat
medicinas ↄuenieñ ⁊c. ſecunda ibi. Et qñqʒ pōi
tur ſuper illud ⁊c. de prima parte dixit. Scias ꝙ
qñ ipſa .ſ. medicamina q̃ applicāt̄ ſunt frigida ſti
ptica ſicut ſandali tunc fortaſſe ledunt ⁊ rō ē qm̄
frigiditate ⁊ nimia ſtipticitate ſtante iā fluxa mā
corrigatur mēbꝝ ⁊ mā magis ꝓfundatur ⁊ ſic du
pliciter nocet tm̄ qꝛ mēbro ad minores dimēſiones
deducto eadē ſtante mā mēbꝝ a mā extendetur
⁊ dolor augebitur ēt qm̄ magis ꝓfundata mā ali
qñ maior fit dolor qꝛ mēbris aliqñ magis ſenſiti
uis vicinantur ēt indiſponitur materia ad reſolu
tionē vtʒ ⁊c. Jđ addit ymo oʒ ut ſint .ſ. medicie
teporem facieñ .i. aliqualē leuē caliditatē inducē
tes ⁊ leniant .ſ. aliqñ qñ .ſ. talia ſtiptica applicata
dolorē inducunt addit dando intelligere ꝙ nō ſo
lum p̄t comitti error in applicatōe medicaminuʒ
ꝑ hoc ꝙ ſunt ſtiptica ſed ēt ꝑ hoc ꝙ ſunt frigida
nimis qm̄ ꝑ frigiditatē ꝑducitur ad ſil'ia nocumē
ta q̃ dicta ſunt ſupra. Et qñ leduntur cū infrigidā
tibus ꝑꝑ tenſionem eoꝝ .ſ. mēbroꝝ dolentiuʒ fcā
a materia ↄpſſo deorſum mēbro circa materiaʒ
ꝑꝑ frigiditatē medicaminis adminiſtrentur ea q̃
mollificant .ſ. ad dillatādum ⁊ rarefacieñ mēbꝝ
⁊ hoc mō ꝓhibebit̄ extenſio membri ⁊ dolor miti
gabit̄ ⁊ exemplificat ſicut rob .i. vinū coctuʒ nō
ſit tm̄ vinum nimis potens ⁊ oleum rox. factuʒ .ſ.
ex oleo cōi oliuaꝝ maturaꝝ ⁊ cerotū .ſ. S. ō quo
dictum eſt ſupra qđ fit ex ſolo oleo rox. cum cera
Nā talia aliqualiter leniunt ⁊ ſic dolorē mitigāt
⁊ errorem corrigunt. Nota ꝙ ſignāter h̄ docuit
uitare errorem ⁊ ipſuʒ corrigere quoniā fluente
materia ⁊ maxime calida intentio eſt ꝓhibere
fluxum materie fluxure q̃ ſtipticis ꝑficit̄ ⁊ repcu
tere ēt iā fluxā ꝓ pte materiā q̃ frigidis ⁊ ſtipticis
etiā adimplet̄ tamen vt̄s dictum eſt illa ſtiptica
ꝓhibentia fluxū nō debent ſupra locum dirrecte
apponi ſed ſupra ꝑ duos vel tres digitos ad ꝓhi
ben. materiā vel fluxum ei⁹ ſup locum v̄o apponi
debent ea q̃ repellant ſiue repcutiant ſiue igit̄ er
ror fiat vt pure vel principaliter ſtiptica applicen
tur loco dolēti ſiue etiā frigida nimis ⁊ ſtiptica ēt
ſup loco ponerentur ꝑꝑ medicum nō bene ↄmen
ſurañ medicinas ſm̄ morbūm ⁊ naturā eius ⁊ cui
libet ēt pito facile euenire poſſet. Jđ fuit conue
niens h̄ ponere iſtum can. multa hic dici poſſent
q̃ dicta ſunt vtiliter i ca. generali de cura illa par
te. Repcuſſio autem materiei a membro ⁊c. ad
illum locum recurratis. Sequitur illa pars.

Et quandoqʒ Ubi incipit ponere di
uerſas medicinas ualē
tes in p̄n. morbi ⁊ aug. a tali materia ⁊ poſſet di
uidi in tot ptes quot ponit deſcript̄ ptes patebunt

legendo dicit igitur primo. Et qñqʒ ponit̄ ſuper
illud .i. membrum dolens a materia calida in p̄n
cipio ⁊c. pannus infuſſus aq̃ ⁊ aceto pʒ quō valʒ
in mā niſi tamen ſit maximus feruor non dʒ poni
remedium actualiter frigidum ſed dʒ tepefieri ali
qualiter in virtute illius anff. frigidam inimicuʒ
neruis oſſibus ⁊c. addit. Et de eis q̃ ſunt experta
eſt ſucus extremitatum canne humide .i. noue ⁊
recentis. Cum .n. ex eo linimentum fit ſedat̄ do
lor ſtatim Canna ⁊ ſi multiplex reperiatur intelli
gitur de canna q̃ naſcitur in paludib⁹ vel ꝓpe aq̃s
q̃ ē exterius innanis cui⁹ radix ut dixit Serapio
pōtica ē .i. ad ſtipticuʒ declinat ⁊ ualet emplata
atritiōi neruoruʒ ↄſequenter in hoc caſu dʒ ↄue
nire multuʒ ponit aliud dicit. Et iterum terrant̄
glandes optime ⁊ dequoquant̄ uehementer ut .ſ.
v̄tus ſtiptica in qua poſſit remanere ⁊ embroccen
tur cum eis hora longa addit. Et cum tollerāt in
frigidantia ⁊ nō faciunt eis dolores ꝑ inſpiſſatio
nem ⁊ tenſionem tunc nō eſt aliquid .ſ. ita iuuati
uum .ſ. ad epitimandum ſicut aqua endiuie ⁊ aq̃
ſollatri ⁊ aqua ſꝑ uiue ⁊ aqua bletarū ⁊ cucume
ris .ſ. oia ſimul ſumpta quoniā in toto eſt v̄tus fri
gidā ⁊ humectatiā cū aliquali ↄfortatione ſtipti
ca vtʒ ⁊ cucurbita .ſ. inciſſa tp̄e ſuo ⁊ ſuppoſita i
maxia inflatione ēt ↄuenit ⁊ ſil'ia addit ponēdo
eplm in quo nō p̄t eſſe timor de nimis infrigidan
do dixit ⁊ ſilr eplm cū adipibus .ſ. humectañ non
intenſe caliditatis vt pulle iuuenes vel oleo cōi ⁊
ſil'ibus eis .ſ. humectātibus ſicut eſſet mucillago
dragaganti ⁊ ſeis lini ⁊ cum mellonibus .ſ. ipſos
buliendo ⁊ poſtea piſtando ⁊ cuʒ dictis pinguedi
nibus miſcendo in forma empl'i ſupple eſt conue
niens ⁊ declarando eius vtilitateʒ dixit ipſa .n. ſ.
talis emplatio īfrigidat ⁊ lenit ſimul utʒ addit ⁊
mucilago pſilij eſt fortis infrigidatiōis dixi uobis
quō ponitur ſtupefactiuū ⁊ diſſoluatur cuʒ aceto
eſt multum potēs in caſu ut ponit Azaranius i ta
li cura addit ultio circa hanc partem. Et iterum
ſandali ⁊ memite ⁊ ſil'ia ſedant dolorē .ſ. talem.
memite ē herba frigida ⁊ humida ex cuius ſuco
fit Sief memite ⁊ multum laudatur in oltalmia
⁊ in oi paſſiōe calida occuloruʒ a Meſue ⁊ a re
liquis auctor̄ ſua igitur humiditate cum tēperat
ſiccitatē ſandaloruʒ. Nunc conſequenter ipſe
ponit unum can. cōem ⁊ obſeruañ in applicatiōe
medicinarum frigidarum cum apponūt̄ pricipa
liter ad ſedandum dolorem materialem dicens.
Et cum ſedant dolorem .ſ. tales medicine frigide
tunc oʒ ut auferantur ⁊ renouentur ⁊ rō clara ē
quoniā tales medicine ſua frigiditate ingroſſant
mām ⁊ claudunt porros membri maxie tales ſti
ptice ⁊ eā ꝓfundare faciunt in membro ⁊ conſe
quenter indiſponunt eā ne reſoluatur ⁊ ꝓpterea
ubi eſt modica talis materia non nimis furens ⁊
circa ſuperficiem exiſtens laudauit Raſis in de
iuncturis non debere apponi medicinaʒ localem
quoniam per ſe ipſum reducetur ⁊c.

Et de eis que Hec ē ſcđa ps hui⁹ pri
cipalis ca. in qua poſt

quā poſuit medicinas magis valētes in principio ⁊ aug. Nūc ipſe ponit medicinas q̄ ꝓprie ualēt in d̄clinatōe reſolutōis. ſ. reſolutis ꝑtib⁹ ſubtilioꝛib⁹ ipſi⁹ mãe lʒ Raſis vt dixit ſupꝛa uoluerit in declinatōe taliū doloꝝ nō eē neceſſaria remedia ⁊ poſſet diuidi ꝑs in tot ꝑtes quot medicias ponit partes patebunt de pꝛia igit̄ ꝑte dixit. Et de eis que iuuatiua ſunt in fine reſiduoꝛū doloꝛuʒ iunctura rū ⁊ podagre calidoꝛū eſt ut ſumant̄ aloes ⁊ croci ⁊ mirre partes eq̄les ⁊ leniātur cū aq̄ caul' aut endiuie ſed ſcd̄m q̄ntitateʒ caliditatis quoniā ſi timeremus ꝙ ꝓꝑ talē medicinā mēbꝛū i caliditate adhuc intēderet̄ tunc ad remiſionē caliditat̄ medicine ipſe aponit aquā endiuie. Nota tamen ⁊ tale medicamē ⁊ ſequentia uideant̄ notabiliter calida ⁊ ſic in caſu non uideantur ualere tamē cōſiderādo diligenter tunc maxie ꝯueniunt quoniā primo mã eſt ingroſſata per medicinas frigidaſ ⁊ in pꝛofundo mēbꝛi pꝛofundata mēbꝛa ēt q̄ naturaliter ſunt frigida per medicinas frigidas ſunt debilitata ēt ex dolor̄ ꝯuenient̄ igitur in declinatōe partim ad habilitañ materiā reſolutioni ⁊ ad cōfoꝛtañ dicta mēbꝛa debilitata per medicinas frigidas pꝛecipue tales medicine ꝯueniunt q̄ vltra ꝙ calefaciunt ⁊ ꝯfoꝛtant vt pʒ ꝯſiderañ ſimplitia de quibus. ſ. dictum eſt. Nā aloes ut dixit ⁊c. d. A. ſcd̄o can. valet doloꝛib⁹ iūcturaꝝ ⁊ addit Meſue ⁊ doloꝛib⁹ a cā calida vel collera factis de reliquis dictum eſt ſupꝛa addit. Et iteruʒ cerotum ſ. S. de quo dictuʒ eſt ſepe cum oleo camomiliō ſ. eſt ꝯueniēs. Et iteruʒ diaquilon diſſolutum cuʒ oleo camomiliō. ſ. eſt ꝯueniēs. itellige de diaglō ſuo ſcripto quinto can. v̄ſus finē q̄ nō eſt intēſe caliditatis ⁊ nō de diaglon magno Meſue quo cōiter vtimur nā ip̄m ⁊ multo calidiuſ ponitur tñ ab eodē diaglon ꝑuum ꝙ in caſu nr̄o multū ꝯueniret ad frigidū ⁊ hūidū declinat ⁊ dixit ꝙ valet diſſoluēs moꝛbos a caliditate factos. Et poſtea ꝯñr vltio circa hāc partē ponit can. circa balnea q̄ñ balnea in declinat̄ maxie cōuenire dicuntur ⁊ dixit balnea q̄ eis nocent ſunt balnea q̄ eis nocēt ſunt balnea calida. ſ. minerales in caſu ꝓꝑ dubiū inflationis frigida v̄o q̄ñqʒ iuuant nō tamen in h tp̄e declinat̄ qꝛ nō efficiunt vtilitateſ q̄ tunc q̄runtur q̄ ſunt ſupꝛa ꝓxime dicte ſed interduʒ tp̄e pꝛicipali ⁊ aug. ꝯueniunt. Jd̄ dixit quādoqʒ iuuant ⁊. i. ꝓ quanto repercutiunt ⁊ ꝯfoꝛtant ⁊ ſedāt doloꝛē vt ē ſupꝛa dictum ⁊ ſic eſt finis huius ca.

De Solutiuis.

Umantur mirabo.

ſ Sequitur de ſolutiuis rubꝛica. In iſto igitur caſ̄o ponit deſcrip. ſolutiuorum in caſu conuenient̄ duo tñ facit quoniā primo facit h ſcd̄o ipſe reddit ēt ad oꝛdinandum debitas eis dietas maxie ex ꝑte cibi ſcd̄a ibi. Et iſti quidē iuuantur plurimum a cibis ⁊c. pꝛia adhuc in duas quādo pꝛio ponit medicinas magis valētes in mã ſimplici calida ſc̄o ponit eas q̄ valent i mã miſta dominãte tamen mã collerica ſcd̄a ibi. Et cum eſt illic compoſitio pꝛia poſſet diuidi i tot partes q̄ð ponit deſcript̄ partes patebūt dixit pꝛimo. Sumãtur mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. x. ⁊ hermodactiloꝛum ⁊ buzidem amboꝛuʒ an. ʒ. iij. ſcis Apij ⁊ Anexi ad coꝛrigeñ inflationem aptam euenire ex hermodatilis amboꝛū an. ʒ. ij. cōficiantur cum zucharo diſſoluto. i. pulueriʒato ſi placet vl' diſſoluto in aqua endiuie ⁊ addit illis ſp̄iebus ꝑt fieri confectio in moꝛſelis ponendo ꝓ q̄libet. ℥. i. ſp̄erū lib. i. zuch̄r de quo ipotu ſumatur oi die. ʒ. ij. vr̄ innuere ꝙ ſumatur in foꝛma pulr̄ ꝑ h q̄ð dixit in potu ⁊ re v̄a ſi tm̄ de tertio poneretur ſicut ſunt ſp̄ēs ſicut fit cōiter in puluerib⁹ eſſet doſſis ſp̄ēruʒ ꝓ qualibet doſſi. ʒ. i. ⁊ eēt multū ꝯueniēs doſſis ⁊ leuis exiberetur ergo oi die. ſ. fieñ ſolut̄ ⁊ eſt egregia medicina ⁊ in caſu pꝛaticāda vt pʒ conſideranti ea q̄ ſupꝛa ſunt dicta. Si v̄o fieret in foꝛma cōfectōis ſcd̄m mōm dictū de tertio ad debite ſoluen. opoꝛteret ſūere pluſq̄ duaſ. ʒ. ymo ad min⁹ poſſet dari. ℥. ſ. ſi tamen veles ea vti oi die nō dʒ eſſe maioꝛ doſſis. ʒ. ij. in moꝛſellis ponit aliud vnde fit confectio diacitonioꝝ h mō. Et iteꝝ ſumatur ſucci citonioꝛū lib. i. ⁊ aceti de uino ad d̄ram aceti fructuū. ℥. iij. ⁊ zu. lib. i. ⁊ ʒ. iij. ⁊ doſſis eius ſit. ℥. ſ. vſqʒ ad. ℥. i. ſ. ibi cū poſuit zuchari lib. i. ⁊ ʒ. iij. cadit carta noua inter ly ⁊ ⁊ ʒ. iij. ubi deeſt aliq̄ð ſolutiuū tñ i oibus uoluminibus circa hāc partē viſſis q̄ fuer̄ ſex uel ſeptē uel fuit lr̄a ſicut eſt in meo ⁊ aliqui ſic ꝯtinuāt lr̄am nihil interponēdo aliq interponūt dicētes ⁊ cer̄ ʒ. iij. ⁊ oēs male q̄m medicamen nō eſſet ſolutiuū ſicut intēdit. d. A. ego niſi ꝙ doſſis eſſet nimis magna dicerem ꝙ ibi deberet eſſe ſcamonee ſed trāſeat tanq̄ non intellectam ⁊ veniam⁹ ad aliā ⁊c. ponit aliā dicens. Et iterum hermodactiloꝛuʒ. ʒ. x. ſcamonee. ʒ. i. ⁊ tertia. ʒ. xviij. i. ℈. iiii. cubebe ad coꝛrectionem vtriuſq̄ ꝓ ꝯfoꝛtatione ſtomaci eſt ſp̄ēs v̄o zuchari taberiʒ. ʒ. xxx. doſſis ei⁹. ſ. eſt ʒ. iij. quō debite ſoluit in iſto caſu mãm collericā ⁊ nō ē doſſis nimis foꝛtis ſi ꝯſiderabis ponit aliā ſic. Et iterū ſcamonea decocta in duplo ſui aq̄ citonioꝛum acetoſoꝛū aut pomoꝛū ꝑ aquam intelligendo aquam decoctionis eoꝛūdem decoctōe in qua ꝯſideret̄ ſb̄a ei⁹. ſ. vt nō nimis exicet̄. Jd̄ addit. Cū ergo incipit inſpiſſari oppillet̄ os eius in quo eſt. ſ. vas lapideū i quo bullit ⁊ demittat̄. ſ. nō buliendo donec inſpiſſet̄ ⁊ ſumat̄. ſ. poſtea d̄ ea ſic inſpiſſata ſcamonea pond⁹. ʒ. x. ⁊ ſumat̄ d̄ tabeſet. ʒ. xx. ⁊ cubebe ꝯtrictis ſicut alcoꝛ. ſ. ſubtiliſſime pond⁹. ʒ. ij. agregent̄ oia cū iulep. ſ. rox. ⁊ fiant īde pill'e ⁊ exicent̄ i vmbꝛa ⁊ ſit doſſis earū pill'e due uſq̄ ad tres. ſ. ℈. ij. in oi hoꝛa. ſ. ꝯuenienti ad purgationem re v̄a ſi iſte pill'e bñ ꝯſiderent̄ ſūt ſingul'es i caſu ⁊ notabilr̄ coꝛrecte q̄m ꝑ illā decōem ſcamōee cū ſuco citonioꝝ vl' aq̄ eoꝝ remittit̄ acuitat̄ ſcamonee ⁊ acquiritur bonitas ꝯfoꝛtionis ſtomaci cubebe ēt corrigunt nocumēta eius vt pʒ inſpiciēti vtilitates eoꝛū ꝑcipue ſua

aromaticitate ⁊ ɔfortatōne membrorum natura
lium ⁊ ego ſatis laudo uſuz iſtarum in caſu iſto.

Et cum eſt Hec ē ſecūda ps principal' ca. i qua ipſe ponit deſcript̄
valenteſ in talib⁹ dolorib⁹ qñ materia ē ɔpoſita. ſ.
cū fl'ate tñ collera dñante poſſz ēt diuidi i tot par
tes qō ponit deſcriptiones dicit primo. Et cuz eſt
illic ɔpoſitio admiſtra ierâpigram nā in ea vt pz
eſt v̄tus euacuañ collera ⁊ fl'a i v̄tute aloes ⁊ ſpe
cierū ei⁹ v̄m eſt qō iera. ſ. nō hz v̄tutē q̄ tranſeat
vſqz ad iuncturas credo igiť qō itelligat de iera
acuta. i. acuata cuz agarico vl' colognida. Addit
Et ex eiſq̄ ɔferunt eis eſt ſirupus roxat⁹ ſcōum
hūc mōm. vnde. ſ. fit ſolutiu⁹. Sumātur ſucci ro
xati lib. ij. ⁊ mellis lib. iiij. ſcamonee aſſate. i. cor
recte p aſſationem in coctano. ℥. i. dequoquātur
vſqzquo iſpiſſenť. ſ. ſpiſſitudine ɔueniente ſ'be ſi
ruporū doſſis eſt ex duobus nō exprimitur pōd⁹
in meo neqz in alijs libris quos vidi ſed ſolum re
peritur ex duob⁹ vſqz ad qnqz bñ ɔſiderāti ⁊ cal
culāti ɔputata ɔſumptōe ſucci i decoctōe mellis
pt dari de ſirupo. ℥. i. qm̄ in eo intrabūt. ℈. x. ſca
monee p qualibz. ℥. ſirupi ⁊ eſt doſſis cōis ſcamo
nee credo igiť ꝙ vellit dicere textus ꝙ doſſis ei⁹
eſt ex duob⁹ auť vſqz ad qnqz ⁊ erit bona doſſis
Et aduertatis hic ꝙ ſcamonea ut ſoluat materiā
miſtā ɔmiſſeť cū melle hic ⁊ non cū zucharo ut
fiebat in precedentib⁹ deſcriptionib⁹. Addit aliā
vt dixit. // Et iterū infundantur tamarindi ꝑprie
ſoluunt colleraz ēt aliqualiter ɔfortando qz frigi
di ⁊ ſicci i ℈o cū caſſia fiſtula q̄ educit cū collera
aduſta flegma i aqua hendiuie ⁊ feñ. vt materiei
ɔpoſite appropriet ēt valebit ſi ſic fiat. ℞. tama
rindorū electorū. ℥. i. infundanť in aquis endiuie
⁊ feñ. añ p horas octo poſtea fcā exp̄ſſione forti
collatuř addatur caſſie fiſtule nouiť extracte de
canis. ℥. i. neqz iſta medicina relaſſando nocere
pōt pp tamarindos in quibus eſt v̄tus ɔfortatiua
vt dictū eſt nā ſolla caſſia in his aquis non ɔueni
ret vt al's ſupra dixi ponit aliā deſcript̄ magis ap
propriatā qñ non eſt febris dixit. Et ſi non fuerit
febris ſumať decoctio mira. ſ. citrinorū ⁊ fumiter
re ⁊ prunoruz ac tamaridoruz oīa hec appropria
te ſoluūt colleram ⁊ abſintij magis reſpiciēdo fl'a
ſcōum ꝙ vř. ſ. ponendo pl⁹ ⁊ min⁹ de abſintio ſcōz
ꝙ pl⁹ ⁊ min⁹ eſt materia groſſa. Et poteſtis ſume
re v̄bi gr̄a de mirabolanis ⁊ reliquis an. ℥. ſ. i de
coct. ēt leuis erit potio de abſintio lz non reperia
tur clarus text⁹ ꝙ ſoluat flegma ymo. d. A. facit
v̄ba q̄ videntur dubia ad ɔ̄riuz ſed ꝙ ſoluit colle
rā vt expreſſe Meſue tñ dicunt ꝙ interficit aſca
rides ⁊ ſoluit eos vnde bene ꝓbabile eſt ꝙ etiam
ſoluat fl'a ſed leuiter ⁊ credo qō ad hāc intentio
nem hic ponitur ⁊ ſi non eſt aliud expreſſum ſol
uens fl'a inter mirabolanos pone vnaz ptem Mi
rabola. kebulorū ⁊ ſufficiet ⁊ ſic pz quō iſto d̄ſcri
ptio in caſu conuenit ſz debes intelligere qō ſignā
ter dixit ſi nō ē febris ⁊ intelligit de materiali qm̄
ſi eſſet febris exibitio mirab. pp ſtipticitatē eorū
eſſet timoroſa maxie ſi exiberetur añ digeſtionē

vt ipſe exp̄ſſe dicet inferius prima quarti de cur̄a
febriū in generali v̄ſus finē ca. ⁊c. Ponit aliaz
deſcript̄ dicens ⁊ iterū buziden ⁊ hermodatili ⁊
rox. rubee iuuabunt ſoluendo ɔ̄hendo ad collerā
⁊ corrigendo nocumentuz hermodactiloruz p par
te equali menſura ſumantur de quo ſumatur. ſ.
toto. Auř vnus ⁊ ſemis eſt. n. in ipſo ſedatio. ſ. do
loris ⁊ infrigidatio ⁊ ſupple appropata ſolutio vtz
ɔſiderañ que dicta ſunt ſupra de ſimplicib⁹ iſtis.

Et iſti quidem Hec eſt tertia pars principal' hui⁹ ca. in
quarta ipſe reddit ad ordinañ ɔuenientem dietā
eorum ⁊ dixit. Et iſti qdem iuuantur plurimum
a cibis frigidis ⁊ groſſis ad ingroſſandum ⁊ infri
gidañ materiā calidam ſubtilem maxime ħ con
uenit in principio fluente materia ⁊ exemplificat
ſicut qui fit de lentib⁹ cuz aceto nō intelligas cuz
multo aceto ſed aliqualiter acetoſitatis nam ace
tum in caſu maxime nociuū eſt per interius ſum
ptum ⁊ reliquis cibis infrigidañ ⁊ ingroſſantib⁹
ſanguinez ſicut eēnt extremitates aīaliuz maxie
pedes porcorū ⁊ relique partes muſchulore ciba
ria de paſta azima piſſes parui caſſe⁹ recens ⁊ hu
iuſmodi ħ tñ intelligatur ſtante digeſtiua ſtoma
ci forti ⁊ in corpore nō apto oppillationi exempli
ficat ipſe ſicut ille cibus qui fit de acetoſa ⁊ ven
tres cū aceto p̄parati. i. inteſtina animaliū p̄para
ta aliqual'r cū aceto ⁊ acetoxā carnis vacine eo
dēmō exponendo cuz ɔdictionib⁹ dictis intelligē
do. addit ⁊ qñqz iuuantur plurimuz cuz cibis exi
cantibus ſicut eſt orob⁹ pz ſtante fluxibilitate ⁊ li
quiditate materie ponit aliaz regulam circa die
tam. Et nō oz vt ieiunēt plurimum. No. dixit plu
rimum quoniaz vult ꝙ dieta ſit ſubtilis ēt reſpe
ctu quāti ut natura membrorum reddatur auara
vnde materia non ita fluet neqz natura occupabi
tur plurimum ne materiam digerē poſſit non ta
men ſit ieiunium plurimuz qm̄ perducit ad infl'a
tionem in caſu iſto peccante materia calida vtz
ponit ɔſequenter regimen in fructib⁹ dixit. Et eis
qdem ɔceditur ex fructibus uti piris ꝓprie nā fri
giditate ⁊ ɔfortatōe iuuant ⁊ prunis et malis gra
nať ⁊ pſicis ħ dixit ſcōm cōem uſum praticantiuz
ꝓpterea dixit ɔceditur quoniā pruna ⁊ perſica ⁊
alij fruct⁹ humidi multum non ɔueniunt. Jō ad
dit de intentione ꝓpria. Ego autem aborreo eis. ſ.
etiaz patientib⁹ a cauſa calida ea q̄ ſunt ſicut per
ſica ⁊ griſomila ⁊ per hoc qō dixit ſicut intellexit
omnia huiuſmodi. ſ. multum humida. Ideo ad
dit ⁊ eſt redditio cauſe nocumenti ⁊ q̄ replent
ſangninē plurima aquoſitate omnia talia nocent
ſupple quoniā. ſ. fit ſanguis ex eis ebulibilis ⁊c.

Et ſic eſt finis ca. lege tu lr̄am totam ɔtinuam
ſi placet cal'm fuit ſingulare ibi hētis div̄ſos mo
dos ɔponen. medicinas ſolutiuas ⁊ in forma po
tionis ɔfectionis ſolide pulř pillularum ⁊ ſirupo
rum ⁊ fuerunt egregie multū deſcript̄ vt uidiſtis
ego tamen hic afferam tres deſcript̄ ſingulares
unam in materia tantum calida unam in mā mi
ſta dñante collera aliam i mā miſta dñante mā

ſtatica. Sit ergo hec prima deſcriptio. ℞. Mi la. citrinorum. ʒ. ij. rubari electi. ℥. ſ. roxaruʒ. ʒ. i. ſcamonee cocte in pomo. ʒ. ſ. cum ſucco roxa. fiant pillule doſis eſt. ʒ. i. uſqʒ in duas. Alia deſcriptio inuſta dominante collã. ℞. reubari. ʒ. ij. Mirabolan. citrinorum. ℥. ſ. hermodat. agarici turbit añ. ʒ. i. ſ. diagredij maſt. gario. añ ʒ. ſ. ɔficiant cũ ſuco roxarũ ꝛ ẽ doſis vtẽ. Alia deſcriptio q̃ magis ualet uincẽte ſtate. ℞. turbit M. citrinorũ ꝛ embricorũ añ. ʒ. iij. rox. ʒʒ. anexi hermodatorũ añ. ʒ. i. piperis longi ſticados an. ʒ. ſ. garo. croci an. ℈. ſ. diagredij. ℈. i. aloes. ʒ. i. ſ. ɔficiant oĩa cũ ſuco yue ꝛ roxaruʒ ꝛ fiant pille.

De cura iuncturarũ ɔuerſarũ ĩ lapideitatẽ ꝛ exicatarũ.

i Sti ſunt. Seqᷓ rubrica iuncturaꝝ ɔu̾ſarum ĩ lapideitatẽ ꝛ exicatarũ hec eſt ps principalis ptis curatiue q̃ ſic ɔtinuaᷓ ad ꝑcedẽtẽ. nã poſtq̃ ipſe poſuit curã doloꝝ iuncturarũ ſm m̾tiplitia igenia curatiua ut uidiſtis. Nũc ſo ipſe ponit curã quorũdã accidentiũ ſequentiũ ad dolores iũcturaꝝ merito mãe ipſoꝝ doloꝝ ꝛ diuidiᷓ ps ĩ duas qm̃ prio ipſe ponit curã iuncturaꝝ induratarꝝ ꝛ exicataꝝ in lapideitatẽ ɔuerſaꝝ ſecũdo tanq̃ unius accidentis ſepe ſequentis ad dictos dolores ꝛ hoc ẽ q̄ dicit rubrica pñs ſecũdo ipſe ponit curã ɔctõnis mẽbroꝝ ſcđa in principio ſequentis cal'i ibi. Scias q̄ oleũ ꝛc. pñs ca'm prima dione diuidiᷓ in duas ptes qm̃ prio ipſe ponit duos can. declarãtes cãs induratõis ꝛ lapidatõis iuncturaꝝ ſcđo ipſe ponit curã ꝑ medicinas ſcđa ibi. Et de eis quibus caueᷓ ꝛc. pria ps ẽt in duas diuiditur quoniã prio ponit can. dicti accidentis ex pte cãꝝ itrinſicaꝝ ſecũdo alio ſub ſelecto can. cãꝝ extrinſicaꝝ huius acciden ꝑ uiã correlarij infert dando regulã in ꝓhibendo illas cãs extrinſicas q̃ ad hoc accidens adducũt ſcđa ibi. Et oʒ ut ꝛc. De pria pte dixit. Iſti. ſ. qui ad hoc ſepe deducuntur ab intrinſico. Sunt habẽtes ɔplexiões calidas ꝛ mãs groſſas rõ huius eſt quoniã ꝑ cõplexionẽ calidã cito reſolui ꝛ exicaᷓ ad modicuʒ ſubtile qđ ẽ ĩ mã groſſa ꝛ ɔſequẽter ɔtinuata actõe in groſſo ad groſſum terreſtrificaᷓ ꝛ lapideatur. Et hoc qđ intendit lege tu lr̃am ꝛ hoc ẽ una cã. Conſequẽter ipſe ſubintelligit aliã cãm extrinſicã. ſ. q̄ aliqñ fit hoc accidẽs ꝑꝑ hoc q̄ applicanᷓ medicie fortes reſolutiue ſupra locũ doloris ſine aliquo humectãte ꝛ ꝓpterea infert. Et oʒ ut iſti. ſ. ſic diſpoſiti nõ reſoluãᷓ ſine lenificatõe ymo oʒ ut leniantur ꝛ reſoluãtur ſimul ꝛ rõ dicta eſt.

No. tñ q̄ lʒ de iſtis ſit maxie habenda iſta cautella tanq̃ in maxie diſpoſitis ad talẽ induratõeʒ iuncturaꝝ tamẽ ẽt in alijs maxie cũ eſt mã groſſa illud obſeruari oʒ vt ſupra ſepe dictũ ẽ. Si ẽt nõ ſꝑ ſimul talia applicenᷓ medicã dũ tamẽ talia ſibi inuicẽ ſuccedãt nõ ꝑducenᷓ ad indurationẽ lege lr̃am. Cõſequẽter ipſe ponit medicinas curãtes cũ iã ſunt lapideate iuncture ꝛ diuidi poſſʒ ps ĩ tot ptes quot põit medicĩas ptes patebunt de pria pte dixit. Et de eis qb⁹ caueᷓ a lapideitate ſunt Empl'a ſcã ex farina orobi vel herbi idẽ ẽ ꝛ lupinorũ cũ oximele ꝛ allaniu. ꝛ vite alba cũ pte licij ꝛ armo. cũ vino ãtiquo ꝛ oleo vnfancio addit ꝛ qñqʒ poniᷓ de ſuꝑ farina fabaꝝ. No. q̄ lʒ dicat q̄ ex eis qb⁹ caueᷓ ꝛc. ꝛ ex hoc videaᷓ ponere regimẽ ꝑſeruatiuũ ꝛ nõ curatiuũ tñ mẽs pricipalis ſua h̄ fuit ponere curã hui⁹ accidẽtis ꝑ hoc ergo q̄ dixit caueᷓ volebat innuere q̄ iſtis medicinis ſtãte iã ĩduratõe caueᷓ ab vlteriori lapideitate ꝛc. Sʒ ſpialiter ꝑ verificatõe notate prio orobus calid⁹ eſt ꝛ ſiccus ĩcidit abſtergit ꝛ apit ꝛ ita apit q̄ ſi eius magna q̃titas ſumiᷓ facit mingere ſãguieʒ vt dixit Auerois cũ Serapiõe farina ei⁹ fit artificial'r ſuꝑ aſꝑſis pri⁹ ĩpis aq̃ ꝛ aceto ꝛ tũc in empl'is molificat apoſtemata oĩa dura ut Serapio de farina lupinoꝝ idẽ Serapio dixit q̄ reſoluit ſine mordicatõe apoſtemata dura ꝛ ꝑcipue q̃do dequoqᷓtur cũ aceto ꝛ melle vt h̄ fit quoniã cõficietur cũ oximelle vt pʒ allaniudẽ nõ repio qđ ſit oʒ eſſe vocabulũ corruptũ bene repio aniudeʒ ꝛ ẽ arbor aſſe q̃ in caſu ɔuenit vt pʒ ſecũdo can. ca. ꝓprio de vite alba dictuʒ ẽ ſupra quõ ẽ fortis medicina nã fortiter ſubtiliat ꝛ diſſoluit apoſtẽata ꝛ vtimur in empl'is radice ei⁹ hʒ ſingularia iuuamẽta õ qb⁹ al's addit cũ pte licij q̄ ſtipticat ut ſupra dictũ ẽ ꝛ ɔfortat mẽbꝝ ne ꝑ medicinã illaʒ fortẽ diſſoluatur robur mẽbri reliqua oĩa ſũt clara intelligẽdo de vino albo quõ in caſu ɔueniat nr̃o ſubtiliando ĩcidendo reſoluẽdo ꝛ aliqualiter molificãdo lege tu addit remittendo nos ad ea q̃ dicta ſunt ſupra ꝛ ẽ lr̃a clara dixit. Et de eis q̃ cõferunt ei cui⁹ iuncture in lapideitateʒ ɔuerſe ſũt aut ſunt in itinere lapideitatis. i. in via vt ɔuertãtur ſunt empl'a q̃ dicta ſunt vel q̃ diximꝰ ĩ frigidis de doloribꝰ. ſ. remouendis frigidis iuncturaꝝ groſſorũ humo. ꝛ vnctões ꝛ embroce q̃s cũ eis. ſ. ſuꝑple diximꝰ iuuari addit. Et illis q̃ ɔferunt eis ẽ farina lupinoruʒ cũ oximelle aut aceto commiſto. ſ. ſine melle ad magis ꝓfundãdũ v̾tutẽ lupinorum. Et iteruʒ radix almaroth ſupple eſt iuuatiua. ſ. ſi cũ farina lupinoruʒ redigatur ad formã empl'i almaroth quidã dicunt qđ eſt pulegium ſubtiliatiuuʒ ꝛ inciſſiuũ tamen credo qđ dẽat dicere maroth ꝛ ẽ radix aniudeʒ de quo. ſ. eſt dictum ꝛ ei⁹ natura eſt min⁹ potens q̃ aſſa q̃ eſt ſucc⁹ ei⁹ arboris ſed eſt fortior arbore ſecundo can. addit ꝛ iteruʒ empl'etur cum bulb. diſſoluto cum aq̃ bulb⁹ eſt cepe cõe q̄ cõeditur ſm aliquos. d. A. vr̃ innuere q̄ aſſimilatur ei ꝛ in v̾tute anagalis. Serapio dixit qđ eſt cepe ꝑuum ſine tunicis oẽs ɔcordant qđ aſſimilatur cepe cõi ꝛ quod ſi fiet empl'm cuʒ eo ɔferet atritioni neruoruʒ ꝛ lacertoruʒ ꝛ ɔferet podagre ꝛ generaliter doloribꝰ iuncturaruʒ ſubtiliañ humectando ꝛ reſoluendo et ſic in caſu nr̃o dʒ multuʒ ɔuenire iõ addit ipẽ. n. ſ. bulb⁹ ꝓhibet lapideitatem incipieñ. addit ꝛ ſil'r embroce ĩ qb⁹ decocta ſunt calamentuʒ et alaſſe aut. i. cuʒ aceto pʒ quomodo iſta ɔueniat addit aut decoctõe

ſ.fiant embrocha in qua caſſeus antiquꝰ decoctꝰ ē ꝓprie in iure caſſie fi. i.talis decoctio i qua caſſeus antiquꝰ ē decoctus miſta decoctōe cū expreſſione caſſie fi.ē multum conueniens qñ in virtute iuris caſſie fi.ē notabiliter molificās poſtea ex parte Caſſei antiqui fortis ſaliti ⁊ multum diſſoluens ymo dicunt multi ꝙ talis Caſſeus antiquus pulueriȝatꝰ ⁊ ſuperpoſitus talibus iuncturis induratis cū non poſſint molificari eas rūpit ⁊ tandē educta materia conſolidātur vere ⁊ nihil poſtea remanet de induratione. Addit vltimo. Et nitruȝ ⁊ Euforbium ⁊ aqua cineris caulium cōbuſtarū ſupple valent credo ꝙ rūperent illam induratam vt dicebatur paulo añ vt patet ꝯſiderañ termios alias declaratos ⁊ has duas deſcript́ poſuit in fine ca. qm̄ non reſtat aliud ingeniuȝ curatiuū i talibus iuncturis induratis cū nō poſſunt molificari niſi vt rūpantur ⁊ materia educat́ ⁊ poſtea fiat ꝯſolidatio ⁊ hoc de ca. ſcōm ipſum. Ego autē ad iſtaȝ intentionē obſeruarē can. Raſis in de iūcturis in principio ca. dixit ſic. Cum apoſtema incepit indureſcere vtaris medicinis molificat́ ſm̄ duritiem apoſtematis ⁊ tam diu donec videas remoliri ⁊ rarefieri ⁊ in latitudine augumētari tūc reuertaris ad diſſolutiua ⁊ eis vtaris ſecundū duritiei quātitateȝ ⁊ non ceſſes quandoqȝ molificare quandoqȝ diſſoluere donec totuȝ reſoluat́ ⁊c.

Molificatio aūt adimplet́ cū balneat i omnibus appropriatis vt decoctōe radicis altee fenig. ⁊ lini ⁊ cum vnctionibꝰ de quibus ponit vnā quā dixit exptam ⁊ ꝙ nō fallit ſic. ℞. feces olei Irini ⁊ feces olei ſeis lini mucilag. feng. pinguedo anatis ⁊ miſſe ⁊ ſuperpone ad hoc optime valet yſopi cerotum cū aſongia anatis ⁊ compone cū Armoniaco ⁊ bedelio diſſoluatur i ſuco rute cū iſto adimplet́ omnis tua intentio ſimul. Ideȝ Raſis in fine ca. eiuſdem ad rumpeñ dicta apoſtemata qñ reſolui non poſſunt dixit ſic de mente. H. Accepit. H. caſſeū antiquū longi tpis ⁊ narſtutiū ⁊ pulueriȝauit ſimĺ poſtea accipet pedeſ porci antiqui ſalitos ⁊ coxit ⁊ cum aqua illa miſcuit narſturtiū ⁊ caſſeū ⁊ fecit. Empĺm ſup iuncturas lapideatas ⁊ rumpebat́ cutis ⁊ exibat omnis venenoſitas ſiue humoroſitas ⁊ ſic patiens ſanabat́ ⁊ addit. Expertus ſum illud ſepe. Quidam vero dicunt cū egreditur materia indurata ex loco rupto ſuperponitur pul'is cipi cum aſongia anſeris ⁊ iſtis in iſta materia ſum ꝯtentus.

De cura contractionis ⁊ vocatur azemena.

ſ **Cias quod oleum** Seqtur rubrica de cura ꝯctionis ⁊ azemenea dixit Symō azera ē ꝯctio nō reperio azamenea breuiter ē rubrica de ꝯctione mēbrorum quod eſt accidens ad dolorē iuncturarū aliqñ ſequens extenſionem neruorū vel neruoſoruȝ a ventoſitate aliqñ a mā implēte aliqñ fit talis ꝯctio qm̄ ꝑꝑ dolorē ꝯhuntur membra ad ſuā originē ſicut proprie dr̄ de ſpaſmo. Jō in ca. primo ponit curam qñ fit talis ꝯctio a materia extendēte ſecundo qñ a ventoſitate tertio qñ a dolore principaliter cōcomitante ſiccitate ſecunda ibi. Et illiꝰ que ex ea ⁊c. tertia ibi. Et de eis que expta ſunt dixit igitur de prima parte ſcias quod oleū de andacoca potando ex eo ⁊ vngendo cū ipſo ē magis ꝯferens ei. ſ. ſic diſpoſito a cauſa dicta Andacoca ē ſpēs triffolij ſcōm omnes ſed apud do. A. ſcribitur tarifilou breuiter Serapio in ca. de trifolio dixit in fine ca. ꝙ quidam Curauit abſqȝ eo quēdam cui faciebat inungi pedes cū oleo tali ⁊ diſſolute ſunt enodationes pedū eius manifeſtat eius v̄tutem grādē cū dixit. d. A. ꝙ eius decoctio ſi effunditur ſuper morſum vipere ſedat dolorem eius ⁊ ſi effunditur ſup mēbrum ſanū facit in ipo ꝯtingere ſimile illi qȯ ꝯtingit ex morſu vipe. ideȝ Serapio i ſnia ꝯñr dixit ponendo eius deſcriptionem. Et modus faciendi hoc oleum eſt vt dequoq̄tur andacoca cū ſemibꝰ nā ſeia ſt́ fortiora in tāto vino. ſ. albo ⁊ potēti quātū ipſa ē ⁊ oleo. ſ. cōi hoc ē tantū de oleo ⁊ vino accipiat́ vt illa i vaſſe cohopiri poſſit ⁊ ſupple tantū dequoquat́ donec ꝯſumat́ aquoſitas eius. ſ. uinū ꝯſumat́ remanente oleo cuiꝰ doſſis. ſ. in potu ſit a. ℥. ij. minꝰ hoc dicit ne ſcimus nimis audaces in ipm̄ exibendo ꝑꝑ eiꝰ fortitudinē ut dixi ꝓ uſu eius in ungendo nō eſt ponenda doſſis.

Et illius Nūc ꝯñr ipe ponit curā illius ꝯctōis que a uētoſitate pendet ⁊ dixit. Et illius q̄ ex ea uentoſa eſt curatio currit curſu curatōis uētoſitatis facieñ uētoſitatē. i. itadȝ cura ſicut cura uentoſitatis ⁊ ſupple rei facieñ uentoſitatē uel fouētis eā. ſ. ſi fuerit uētoſitas pura cū reſolueñ ⁊ carminātibus uētoſitatē ⁊ ſi fuerit ēt cā faciēs uel fouens uētoſitatē ut fl̄a ul' melancolia ipam appropriate digerendo ⁊ euacuādo ⁊ ꝯñr uētoſitatē reſoluendo cura ergo ſit cuȝ eis q̄ curāt uētoſitatē ⁊ q̄ faciunt uel fouēt uētoſitatē ⁊c. lege lr̄am. Cōſequenter in tertia pte ponit curā ꝯcti a dolore principaliter maxie ſi cōcomitet́ ſiccitas ⁊ dixit. Et de eis q̄ expta ſunt ad ꝯctū eſt vt ſumat́ pellis ouis hora q̄ excoriat́ ⁊ ponat́. ſ. ſic calida circa ipm̄ uel ſup ipm̄ ⁊ leniatur ſupple ſi expedit lacte uacio dulci ad humectañ ⁊ iuuat́ eo pȝ intelligēti ꝯfortādo illa caliditate quodāmō naturali mēbris ⁊ ſic deliciā iprim̄do ⁊ ē unus modꝰ mitigando dolorē ⁊ leuit́ reſoluendo addit ⁊ admiſtratio balnei ſicci ut ſudare in furno aut in fouea ignita iuuatiua ſunt. Ego iſta fortia remedia nō aptētarē q2 niſi ſtāte materia uētoſa uel ſubtili credo ꝙ eēnt ad timorē magis. Et ego uidi in magnifico dño Anto. de triuultio q habebat iuncturas iduratas ⁊ fuit poſitus i furno ⁊ poſtea fuerūt lapideate facte ⁊ niſi ego fuiſſem credo qȯ fuiſſet ſuffocatus naȝ uolebant ponere ipſum intra furnum etiam cū capite ⁊c. Et ſic finis ca. lege lr̄am.

De Cautella a Doloribus Juncturarum.

Oportet ut utatur.

Seqꝛ cap. ꝺ cautella a doloꝛib⁹ iūctu
raꝝ ut dixit rubꝛica q̄ ē ꝑ tertia pꝛinci
palis huius pꝛime partis nam poſtquam determi
nauit de doloꝛibus iuncturaruꝫ ſecundo determi
nauit de accidentibus plerūqꝫ ſequentibus ad di
ctos dolores. Nunc in hoc ca. determinat de cau
tella uel pꝛeſeruat̄ a doloꝛibus iuncturarū maxie
in his q̄ alias paſſi ſunt dictos dolores iuncturaꝝ
uel etiam alias paratis ad dictos doloꝛes. Et di
uidi poteſt totum ca. pꝛima diuiſiōe in duas ptes
pꝛincipales quoniam pꝛimo ipſe ponit quid ſit fiē
dum circa medicinalia ſecundo oꝛdinat quid fieñ
circa ea que ad dietam reꝝ non naturaliuꝫ perti
nent ſecunda ibi. Et utatur exercitio temperato
pꝛima pars etiam in duas diuidi poteſt quoniam
pꝛimo ipe ponit quid ſit fieñ magis generaliter in
medicamib⁹ ſecūdo ſpialius ſecunda ibi. Et cum
accidit euacuatio ꝛc. pꝛima etiam in duas nam
pꝛimo facit ꝙ dictum eſt multum generaliter ſe
cundo minus generaliter ſecūda ibi. Et omnino
opoꝛtet ſi cauſa de pꝛia parte dixit opoꝛtet ut uta
tur ille q̄ aſſuetus eſt his doloꝛibus flobothomia
ꝛ ſolutione uentris in uere hoc intellige ſi tales
doloꝛes ſint materiales ut ſecundum plurimuꝫ ē
ꝛ intelligatur ly ꝛ aliquando pꝛo vel quoniaꝫ ali
quando ſolla fl'ia ſufficit ꝛ cum materia eſt ſan
guinea uel ſanguini multuꝫ mixta que ſollent fa
cere tales doloꝛes aliquando autē ſolla foꝛmatia
ſufficit ut cum cauſa eſt fl'a uel mell'ia nō mixte
ſanguini neqꝫ coꝛpus eſt natura ſanguineum ali
quando tamen utrūqꝫ eſt neceſſarium ꝛ hoc eſt
utplurimum uerū maxime in illa que fit per uiā
defluxus ut patet conſiderā. ea que dicta ſunt in
ca. cauſarum ſupꝛa opoꝛtet hic multa ſupponere
que alias dicta ſunt ne contingat idem multotiēs
replicare dixit ſignanter in uere quoniam mate
rie in uere calefiunt ꝛ mouentur vnde apte ſunt
magis ad iuncturas fluere ut etiam declaratum
eſt eodem ca. ſupꝛa de tempoꝛe quo magis eue
niūt dicti doloꝛes. Si igitur fiat illo tempoꝛe fl'ia
ꝛ farmatia vel vtrunqꝫ ſimul materia euacuabi
tur ꝛ a fluxu diuertetur ꝛc. Nunc conſequen
ter ſpicialius pꝛoſequitur declarando quid fieñ
circa euacuationem materie ꝛ alterationē eius ſi
alteratio eſt neceſſaria ꝛ dixit legendo litteram
continuam. Et omnino opoꝛtet ſi cauſa ī eo qꝺ
accidit ei. ſ. de doloꝛe ſit multitudo humoꝛum. ſ.
peccantium in quanto vt non dimittat eos multi
plicare cum eo quod euacuet. ſ. euacuando cum
flobotho. que pꝛopꝛie reſpicit peccatum humoꝛis
in quāto. ꝛ cum eo quod minoꝛat ex cibo duplici
ter. ſ. modicum dando de cibo. ſ. nutritiuo uel cū
cibo exicatiuo aliqualiter ſed ſenſus pꝛimus meli
oꝛ eſt. ꝛ cum eo quod adminiſtratur ex exercitio
bono. i. aliqual'r reſolutiuo ꝛ minoꝛatiuo materie
quod eſt exercitium magis longum q̄ꝫ uellox ad
dit. ꝛ ſi cā. ſ. talium doloꝛum conſuetoꝛum euēire
ſit coꝛruptio eoꝛū. ſ. humoꝝ ita. ſ. ꝙ ſit peccatū in
q̄li ꝛ nō in quāto oppōatur illi. i. occurratur. ſ. ne
eueniat a tali cā. cū euacuatiōe eius qꝺ oꝫ. ſ. eua
cuādo materiā peccātē cū ſolutiuo appꝛopꝛiato ꝛ
ꝯrietate regimis ꝑ qꝺ grauatur. ſ. talis hūoꝛ pec
cans in quali. i. inducatur ꝯrium regimen ad illꝺ
ꝑ quod illud generatur vbi gr̄a ſi peccans mā ſit
fl'a inducatur regimē ꝯriū regimini facieñ ad fl'a
tis gn̄atiōeꝫ ꝛ ſi hoc oꝫ fieri oꝫ pꝛeſcire qꝺ ē illud
qꝺ gn̄at fl'a ut ſumatur ꝯriū eius ideo addit. Fl'a
eīm gn̄at ꝑ adiutoꝛiū ex ifrigidañ ꝛ tu qꝺē ſcis ea
. ſ. q̄ infrigidant ꝛ ſcis oppoſitiōeꝫ eoꝝ. Iꝺ ſupple
in illo cāu dimitte ifrigidātia ꝛ utere calefacieñ
ꝛ eꝯ ſi cā fuerit collera tūc oꝫ euacuare cā cū ap
pꝛopꝛiatis. ꝛ occurrere cāe calefaciēti faciēti ad
gn̄atōeꝫ collere cū infrigidātib⁹. ideo addit. ꝛ col
lera gn̄atur ꝑ adiutoꝛiū calefacieñ ꝛ tu ſcis ea. ꝛ
ſcis oppōitiōeꝫ eoꝝ. ſ. cū infridātib⁹ idē eſt ēt itel
ligēdum de mel'ia. ſi ſit in cā ut purgeꝛ deide adu
ducatur regimē ꝯriū regimini ipſam gn̄anti. Iꝺ
ē'raddit. Et ſimil'r mel'ia gn̄atur ꝑ id qꝺ ſcis ꝛ op
ponit ei qꝺ gn̄at ipſaꝫ ꝑ id qꝺ ſcis qm̄ gn̄atur ab
infrigidātibus ꝛ exicantib⁹ oꝫ occurrere cū calefa
cieñ temperate ꝛ humectañ. Et hoc eſt quod
intendit de tota iſta parte lege eā quia clara eſt.

Et cuꝫ Hec ſecunda pars generalis pꝛime
partis in qua ipſe poſtquam poſuit
facienda in pꝛeſeruando a doloꝛibus iuncturarū
generaliter circa euacuat̄ fieñ vel non fieñ ꝛ cir
ca alterantia medicinalia. Nunc conſequenter
ipſe inſinuat nobis quid ſit fieñ cum accidit fieri
euacuatōnem ꝛ bꝛeuiter dixit. Et cū accidit eua
cuatio. ſ. ꝙ fieri debeat tuuc ex illis que rectioꝛa
ſunt eſt confoꝛtatio membꝛi cum ſtipticis ꝛ adu
cit rationem vt non ſuſcipiat. ſ. membꝛum aptuꝫ
ſuperfluitates qm̄ cum ſit euacuatio ſiue per me
dicinam ſiue per flobothomiaꝫ mouentur humo
res maxime per medicinam ſolutiuā vnde ſic co
motti ꝛ poſiti in motu faciliter fluerent ad mem
bꝛum conſuetum ad recipieñ tum ꝑꝑ debilitateꝫ
ipſius membꝛi tunc ꝑꝑ nām alias conſuetam eſſe
ad illud membꝛum tranſmitteñ ideo conueniens
eſt vt mēbꝛuꝫ ſtipticis ꝯfoꝛteꝛ ꝛ ꝑꝑ vigoꝛare ipſi⁹
virtutē vt reſiſtat materie q̄ fluēt ēt ꝑꝑ ꝯſtringeꝛ
meatus ne ꝑ ipſos facilis fiat penetratio dixit tñ
d. A. qm̄ timoꝛ eſt in repcutiendo a mēbꝛis igno
bilibus materiā ne ꝯñ fluat ad mēbꝛa pꝛicipalia
vt ſupꝛa eſt poſitus can. Et ꝑꝑie. ſ. fiat talis ꝓhi
bitio fluxus ad mēbꝛū cum ſtipticis cuꝫ non time
tur ꝯuerſio earū. ſ. materieꝝ ad mēbꝛa pꝛincipa
lia cauſa antecesſionis mondificationis duplicit̄
intelligendo aut qꝛ nulla pꝛeceſſit mondificatio
ſed eſt coꝛpus repletum qꝛ eo caſu ante mondifi
cationem appꝛopꝛiatā foꝛtem nō deberem⁹ appo
nere illa ſtiptica pꝛohibentia fluxū ad illas ptes
qm̄ eſſet tunc magn⁹ timoꝛ de reddituu materieꝝ
ad pꝛicipalia ꝑꝑ coꝛpoꝛis nimiā plenitudinē ꝛ ſic
cā antecesſionis mondificatōis nō facte nō debēt
iuncture ꝯfoꝛtari ſtāte coꝛpoꝛe multuꝫ pleno qm̄

minus ſequeretur nocumentum non prohibēdo quam prohibendo prout alias fuit ſnia ſua ſupra alio modo legatur affirmatiue. ſic cū accidit eua cuatio. i. cum facta eſt euacuatio. tūc ex illis que rectiora ſunt eſt confortatio membri cum ſtipti cis vt non ſuſcipiat ſuperfluitatē ꝛ proprie cū non .i. quia non timetur ↄuerſio earū ad membra pri cipalia cauſa anteceſſionis ꝛ molificationis. i. pp iſtam cām ꝙ eſt facta mondificatio antecedens ad illam ↄfortationem non timetur ꝛc. Et ad eū dem redeundum intellectum ꝛ exemplificat cuꝫ quibus debet fieri talis ↄfortatio dicens. Et iſta ſunt ſicut acatia ꝛ balauſtie ꝛ ſucus uirge paſto ris ꝛ licium ꝛ memite de oībus iſtis eſt ſupra de claratum quomodo repcutiunt ꝛ cōfortant in cā calida. ꝛ in cauſa frigida ponit alia confortātia. Et iterum fricatio cum ſalle trito ꝛ cum oleo. ſ. maſticis niſi ſit ſiccitas uehemens. quoniaꝫ tunc talia exicantia confortātia eſſet aliqualiter timo roſa ut patet.

Et quando eſt apoſtema ꝛc. Nunc incidenter circa hanc par tem ipſe ponit unū canō curatiuum ſi eſt apoſtēa uel ēt preſeruatiuum ſi futurum ē approbabiliter apoſtema ſſaticum per ſpialem medicinā ꝛ dicit. Et quando eſt apoſtema ſſaticuꝫ. ſ. in actu ꝛ ſup ple eſt facta purgatio uel dubium eſt de apoſtēa te ſſatico futuro ꝛ bibit habens ipſum ad ſenſum expoſitum ariſtologie rotunde que eſt fortior pō dus. ʒ. ij. aliquotiens in hyeme ꝛ uere tūc fortaſſe prohibetur pondus ei⁹ poſt ꝗ loquitur ō preuiſſio ne eius cum. ſ. eſt timor de futuro apoſtemate di xit in uere uel ieme. quoniaꝫ in eſtate eſſet timor de calefactione ꝛ inflamatiōe nimia oēs ↄueniūt ꝙ ualet in paſſionibus iuncturarū ꝛ dixit ſo canō ꝙ patientes podagrā bibunt eam ꝛ iuuantꝰ ex ea

Et utatur exercitio temperato. Hec eſt ſcōa pars principalis cañi in qua ipſe ponit regimen cōueniens in dieta in pre ſeruando a dictis doloribus iuncturarūꝫ ꝛ poſſet diuidi in tot partes ꝙ ſpiales canō ponit ſcōm ali ꝗs diuerſas res de nō naturalibus ꝑtes patebūt legendo. de prima dixit circa motum ꝛ quietem. Et utatur exercitio temperato. ſ. pedes ambulañ ſuauitꝰ. quoniaꝫ laborioſum ꝛ forte noceret ut ſu pra dictum eſt quies ēt nocet debilitando iunctu ras ꝛ ꝑ paucitatem reſolutionis. ēt quoniā infri gidantur tēperatum ergo exercitium iūcturas cō fortat addit ꝛ uectatione ſupple utatur cū nō pōt multū incedere ꝛ ſufficienter pedes portetꝰ i equo tamen ſuauiter iō addit. Et non ſuperfluat in eis quoniam excitant podagram ꝛ dolores nimis ad iuncturas materiā atrahendo pp caliditatē aquiſi tam ꝛc. addit ēt magis determinādo ꝛ ſpecificañ regulā precipue circa motum dicēs. Et non adhi beatur illō. ſ. exercitiū quo nō eſt ↄſuet⁹ ſubito ſi ne gradatōe ratio clara ē q̄ð ſi illud accidat. ſ. ut ſit neceſſariū ēt ſine gradatōne inungi verbi grā nō eſt ↄſuetus niſi ſuauiter ꝛ tarde incedere et ſit

expediens propter aliquam particularem ↄtingē tiam ut ſolicite ꝛ uelociter exercitetur tūc ſupple adminiſtra olea ↄfortantia in ungēdo. ſ. iūcturas

Et oportet ut deuitent ꝛc. In hac parte ipē ponit regimē quā tum ad cibuꝫ ꝛ potū primo circa cibum ſo circa potum ibi. Et deuitent potare ꝛc. dicit primo ꝛ oꝫ ut deuitent carnes groſſas hoc precipue uerū eſt in dolore a cā frigida ut plerūqꝫ euenit. ꝛ ſal ſa oīa iſta ſunt ſupra declarata ꝛ aſſalzeſſud nō reperio quid ſit ſed debet eē genus ſalſimenti ace toſſi ꝙ nocet ut patet per dicta addit Et ex olleri bus deuitent ea que ſunt ſicut ſicl'a ꝛ bautie. i. pa ſtinaca ꝛ citroli ꝛ aqua mellonis addit nocent eis .ſ. talia proterea ꝙ generant humorem aqueſſuꝫ addit tū dubitatiue dictum eſt ſupra ꝙ prouoca tiua ↄueniunt igitur iſta conueniunt. ideo dixit ꝛ conferunt per prouocationem. ſ. aliqs poſſet di cere hoc et reſpōdens dixit. Et diuerſificatur diſ poſitio eorum. ſ. prouocantium i corporib⁹. ſ. quā tum ad iuuandum ꝛ nocenduꝫ. quoniam i corpo ribus mondificatis actu egris. a materia groſſa ꝛ flegmaticis in declinatione prouocantia ↄueniūt ut ſupra eſt dictum. In ſanis autem ſiue neu tris ad preuiſſionem ut hic non conueniunt tū propter nimiam ipſorum humiditatem. tum etiā quia diſponunt materias ad fluxum ꝛc. hoc eſt quod intendit dicit ſecundo circa potum. Et deui tent potare uinum plurimum et groſſum quia no cet. humores commouēdo ꝛ ſubtile prouocando nocet ꝛ neruis ut ſupra fuit declaratum in que ſtione de hac materia ideo addit. Imo cum ui num omne ſcilicet oportet deuitare tamen preci pue dixit groſſum in uia iuuamenti cum generat groſſum nutrimentum quod in cauſa frigida de qua eſt hic ſpecialis intentio eſt diſconueniens. addit continuando in cibis generaliter. Et ciben tur eis que ſunt bone digeſtionis ꝛ uellocis de claratum eſt ſupra naꝫ calida cibaria que conue niunt in morbo conueniunt etiam in preſeruatiōe ut patet addit. Addit ponendo regimen circa ali am rem non naturalem. Et oportet ut deuitent replectionem ꝛ anichilationem ab exercitio ꝛ de uitent cum hoc ſuperfluitatem in labore ꝛ exerci tio et proprie ſuper replectionem. Iſta omnia ſunt declarata ſupra in capitulo cauſarum addit circa quoddam anexum exercitio. Et deui tent coitum patet quomodo multiplicit noce at non eſt hic morandum ponit⁹ conſequenter or dinem circa balneationes et dicit. ꝛ minorent in balneationibus. i. ex balneationibus ꝛ dicit litte ra exterior ꝛ adducit rationem. quoniam ipſe li quefaciunt humores et faciunt eos currere ad iū cturas relaſſādo ꝛ meatus aperiendo. addit tamē unum aque termarum conferunt eis in hora egri tudinis de his late dictum eſt ſupra ponit conſe quenter unum obſeruañ cum corpus uult uti bal neo etiam minerali ut dixit. Et ex illis que confe runt eis in principio balneorum. i. termarum et

poſt ipſarum explectionem ꝛ in medio introitus ipſoꝝ in ipis ē effuſio aque frigide ſup iuncturas. iuuat enim i principio. ne relique materie fluētes recipiantur in iuncturis i medio ēt ꝯueniunt partim ad eandeꝫ intentionē. partim ad ꝯſeruanꝰ uirtutem termarum in iūcturis ꝛ poſtremo ualet ad eandem intentionē ubi tñ eſſent iuncture debiles poſt balnea calida ſi exhiberetur aqua crede qȯ nimis nocerent. Ideo elegāter addit id ōbere obſeruari. ſi nō eſt aliquid qȯ prohibeat inꝰ debilitate neruorum ēt addit. Et quandoqꝫ afferūt h̄ nocumentum. ſ. de debilitate neruorum febres dicit ultimo Et oꝫ ut non dormiant super cibum oīno quoniā ē ex rebus nocibilioribus eis pꝫ ēt quoniā caput tunc uaporibus repletur ꝛ reumectatur ꝛ ꝯñter nerui ꝛ mēbra neruoſa ꝛ iuncturꝫ debilitantur ꝛ remolliuntur ꝛc. pꝫ ꝯſiderāti ea q̄ dicta ſūt ſupra lege totam litteraꝫ quia clara eſt ꝛ ſic finis capituli huius.

De cura que magis propria eſt ſiatice ꝛ doloribus anche.

C
Vra que magis propria ē ꝛc. Hec eſt tertia ps principalis prime partis huius tractatꝰ in qua ipſe ponit ſpecialiter curā doloris ſiatici ꝛ anche ꝛ diuiditur pars preſens i duas partes quoniam primo ipſe ponit curam horū dolorum magis generalem. ſo magis ſpialem p medicinas appropriatas. ſa ibi in rubrica. Embroce piūs calꝰm ēt in tres diuiditur quoniā primo ipe ponit curaꝫ doloris ſiatici generaliori modo ſo ēt magis ſpialr. ſa ibi in illis vo que de eis ſunt ſanguinee i prima parte pro cura generali ipe remittit nos ad ea q̄ dcā ſunt ſupra calꝰo generali in cura ꝛ adducit rōnem qr̄ de dolore ſiatico facit ſpecialē determinaꝰ ultra illaꝫ generalē de doloribꝰ iuncturaꝝ igitur dicit. Cura que magis ē ſiatice ꝛ doloribus anche ꝛ genuum. i. ꝛ non ſic alijs dolor̄ aliarū iuncturarum ē ꝙ oꝫ ut reddeatur in curatione eorū ad canꝰ in doloribus iuncturaruꝫ tñ qꝛ poſſet aliquis dicere dubitatiue quō ē recurenꝰ ad canꝰ generales. ſi ē hic ponenꝰ cura que eſt magis propria ſiatice ꝛc. Rñdēdo dicit ꝛ tu quidem ſcis. ſ. ex eis q̄ ſunt dcā loco allegato ubi erat ſermo de repercuſſiuus. ꝙ ipſi differūt ab alijs doloribus iūcturarū. ꝛ declarans dixit. ꝛ eſt idem cū dictis in loco allegato. Nam repercuſſio in pricipio. ſ. facta egritudinis quandoqꝫ nocet eis nocumēto uehemēti ꝛ tanto. ſ. nocumento nō nocet ſi fiat in alijs doloribus iuncturaꝝ ꝛ declarat ſic dicens quoniā mā profunda eſt. ſ. illa que iam eſt fluxa. ꝛ repercuſſio retinet eam illic. ſ. in profundo talium iuncturaꝝ ꝛ ponit eam talem. i. taliter opaꝰ repercuſſio uel medicina repercuſſiua in ea profundando ꝛ incrudādo ꝙ difficilis fit eius reſolutio ꝛ preparat eam. ſ. materiā profundando intra iuncturas ut diſlocet iuncturas cū ipſa diſlocet iūcturas abſqꝫ repercuſſione ſimiliter. i. per hoc ꝙ materia aliquādo ibibitur in ligamento de ſe ꝛ cōſequenter ellōgatur ligamentum fit diſlocatio iūcture. ita ēt cū per repercuſſionē profundetur mā interius habilitabitur iunctura ad diſlocatiōeꝫ p eundem modum per quem ēt aliquando diſlocaꝰ ſine repercuſſione ut eſt dictum. ꝛ ſic duplex p repcuſſionem in dictis iuncturis ſequitur nocumentuꝫ quod non ſic ſequitur p repercuſſionē in aliis pp hoc. ſ. ꝙ dicte iūcture ſunt magis profunde vnde appoſito repercuſſiuo in dictis iūcturis materia magis profundatur unde fit difficilis reſolutionis etiam propter illud diſponuntur iuncture ad diſlocationē ſcōm modum dictum. Et propterea ēt ut ſupra dicebatur Raſis i de iuncturis prohibebat repercuſſiua localia ꝛ frigida qꝫ in ſiatica. etiam ſi a cā calida quodāmodo ꝯbureretur dicebatur tñ ꝙ ubi eſſet uehementiſſimus dolor. ita ut dubitaretur de diſſolutōe uirtutis iñ illo cāu apponeremus frigida prehebeligētes materiaꝫ ingroſſari ꝛ incrudari ꝛ iuncturā habilitari ad diſlocationē qꝫ diſſolutionem uirtutis ꝛ mortem ꝛ hoc totum pendet ex h̄ ꝙ tales iuncture ſunt magis profunde alijs vnde in alijs i principio fluxus ēt poſt qꝫ aliquid fluxit de mā repercutius ubi in iſtis nō ſumus anxi repercutere dicebatur etiam ſuper timorem eſſe in iuncturis ſpatule ꝛ ſic pꝫ quō ō ſiatica ꝛ dolore anche ꝛ genu eſt cura fienda ppria ut dicit teſtꝰ noſter. totum eſt clarū ſi declaretur quid ſit ancha ꝛ ſia ꝛ lꝫ ēt ſupra ſit dictū tamē ēt utiliter hic repetetur. Eſt igitur notanꝰ ꝙ ancha ab auctoribꝰ dupliciter accipi ꝯſueuit aliqñ generaliter ꝛ cōiter pro tota nate ꝛ comprendit iūcturam et coſſam aliquando pro ſola iunctura ꝯpoſita ex oſſe anche et coſſe. nā in oſſe anche ē cōcauitas q̄dam appellata piſſis i qua egreditur extremitas ſuperior oſſis coſſe q̄ uertebruꝫ appellatur ꝛ in ea inuoluitur. Et ipſa cōi uocabulo et large ſumpta proprius dicitur ancha ſtricte aūt ſumpta dr̄ ſia ꝛ ſi apparet quid debeamus aliqñ intelligere per ancham ꝛ aliquando per ſiam ita p dolorem anche. ꝛ per dolorem ſie in propoſito cum dixit cura magis propria ſiatice ꝛ doloribus anche ibi ancha ſumebatur ſtricte et ly ꝛ tenebatur expoſitiue ut eſſet ſenſus cura propria ſiatice et doloribus anche ꝛc. et hoc eſt quia ſumendo ancham large quilibet dolor in ancha illo modo ſumpta accidens a materia fit a materia in loco profundo recepta ut pꝫ conſideranti ꝛc. Et ex h̄ iam patet tota littera clara lege eam tu uſqꝫ ad illam partem in illis uero ꝛc.

In hac parte autem ſpecialius proſequitur ponendo curam horum dolorum ſecundum ſpeciales cauſas ipſorumꝰ duo facit quoniam primo ipſe ponit curam magis ſanguinee ſecundo flegmatice tanquam plerunqꝫ occurrentium ſecunda ibi illi vo qui flegmatici ex eis ꝛc. prima etiaꝫ poſſet diuidi quoniam primo ponit utilitatē flobotomie in tali dolore ſecundo ponit utilitatem uomitus. et ſolutionis partes patebunt legendo litteram

ↄtinuaȝ primo dicit in illis uero.ſ.doloribus que de eis.ſ.mēbris ſunt ſanguinee ō rebus magis cō ferentibus eis eſt fl'oia pȝ cum per eam ↄueniēter factā materia ſufficiēter diuertatur et euacuetur Jdeo addit.et iuuantur in diſpoſitione.ſ.ſubito per fl'iam in primis.i.in principio factā ex manu .ſ.ex una brachij.ſ.baxilica diuerſe partis ut ſupra eſt declaratuȝ ad debite diuerteñ. deinde.ſ. in proceſſu fluxa materia ad euacuañ ex pede.ſ. fiat fl'ia ex ſafena uel ſiatica ut pa ulopoſt uidebitur euacuañ ab ea que dirrectionē hēt aſpectum ad locū ut ↄuenientioꝛ fiat euacuatio materie de inde ponit unaȝ regulā bene obſeruañ in cāu iſto dixit. Et non fiat flōmia ex pede niſi poſt fl'iaȝ ex manu. ꝛ ratio eſt qm̄ ſi primū fieret ex pede que ē euacuatiua fl'ia ꝛ non eſſet facta ex brachio. que eſt diuerſiua uerīſimiliter ſtāte corpore pleno ut in principio multo plus atraberetur ō materia ad locum q̄ȝ euacuaretur per partē. ꝛ hoc bene notate. Jdem eſſet dicendū in ſimilibus.ut ſi eſſet apoſtema calidum in matrice uel teſticulis nūquaȝ maxime i principio eſt fieñ fl'ia ex ſafenis niſi prius ſit facta ex baxilica. Et fit iuuamentū ꝛc. Nūc ↄñter ipſe ponit iuuamentum uomitus ꝛ ſolutionis in caſu ꝛ dixit.

Et iuuamentum fit ex eis per uomitum.

boc maxime uerum eſt cum alia materia eſt ſanguini mixta ut collera.uel ēt collera ſola.qm̄ per uomitū diuertitur materia ad oppoſituȝ ēt materia calida faciliter ē uomitu educibilis ꝛ addit ō uentris ſolutiōe. Uentris autē ſolutio quando qȝ uſqȝ ad finē poſtponitur.ꝛ adducit rationē duplicē.primo quia dixit et.i.qꝛ eſt ſufficiētia in uomitu forti.forti.ſ.non tantum ad diverteñ i principio.ſed etiam ad euacuañ ſecundo ↄtinuat nō fit ſolutio per deorſum.ut non trabat ſolutio uentris materiam ad inferiora vnde ſi traberetur ēt ipſius pars faciliter moueretur ad ancham. Addit niſi ſciatur ſit parua.ſ.materia quoniam ſtāte modica materia pecāte ꝛ corpore non repleto.nō fit timor in ſolut' ventris ne materia fluat ad ancham quoniaȝ illa modica materia in uirtute potionis uel ſolutiui deorſum per uentreȝ educitur.

Addit ↄñter de bono.ſ.regimine eſt ut ieiunēt duobus diebus deinde flobotometur.ſ. ex appropriatis uenis qm̄ per tale ieiunium niſi corp⁹ nimis inflamaretur fit aliqualis minoratio materie unde natura redditur auara ꝛ ſic materia nō redditur apta ad fluxū ſuplet igitur uices flōie diuerſe.et hoc fieri poſſet in corpore timoroſo ad flobotomiā de venis magnis qm̄ quidam timēt illaȝ ꝛ nō fl'iam puarū ut peduȝ ꝛ tunc illud ieiunium ſuplebit vt dcūm eſt ſi corpus fuerit de illis qui faciliter tollerant ieiuniū ideo ↄtinuañ de uenis peduȝ dixit. Et ſcias q̄ fl'ia ſiatice uene magis iuuatiua ē in ſiatica q̄ȝ ſafenne qm̄ dirrectioreȝ babet aſpectū ad ſiā q̄ȝ ſafena ex quo ſia eſt in parte ſiluestri natis ſituata ita et uena ſiatica ē in extrinſica pte pedis ſituata ubi ſafena ē i domeſtica ad dit tñ ut plurimū ꝛ dixit.ubi ſit doloꝛ leuioꝛ extenſus i ſilueſtri.ſ.tibie ꝛ ſupple i domeſtica grauioꝛ parte tibie.ut aliqñ ↄtingit addit ↄtinuādo. ymo ſit purus.ſ.doloꝛ in domeſtico ꝛ ſuple nō in ſilueſtri declaratur.ſ.q̄ ſit i domeſtico p coloreȝ ut.ſ. ſit rubeus.ſ.coloꝛ tibie cui⁹ extēſio ex domeſtico ſuple ſit tñ. Jſto cañ dixit q̄ erit tunc ſafena magis ↄferens ei q̄ȝ uena ſiatica.ſ.ad flobotomāduȝ ꝛ hoc erit quoniā tūc illa uena ſiatica magis immediate educet de mā ↄiūcta ex quo expanditur per ptē domeſticā addit remouendo dubitatiōeȝ quāuis ambe ſint duo rami uene unius ſicut baxilica ꝛ ceſalica in māibus ſuple ꝛ ſi ſint rami uene eiuſdeȝ tñ i diuerſis mēbris fl'iam in eis fcā diuerſo modo ↄuenit qꝛ in paſſionib⁹ capitis fl'oia ceſalice proficit.ꝛ nō ſic baſilice in paſſionibus auteȝ epatis ꝛ naturaliū magis proficit baxilica ꝛ non ceſalica fl'ia. Jdē dico de iſtis ramis ſiatice ꝛ ſaſene licet ex eodē truncho oriantur tñ inequaliter ſeruiūt quoniā illa que ſiatice magis ualent i paſſione ſie ꝛ illa que ſafene magis ualēt in paſſionibus matricis ꝛ genitaliū in viris ut expreſſe declarauit. G. in ſuo de fl'oia diſtinctione tertia cap. quarto boc dictū eſt utplurimū pp ſimilē ↄtingētiam quā poſuit.d.A.hic nā ubi māifeſtatur expſſe q̄ mā ſiatice intenderetur ad interius tibie uel pedis fl'oia ſafene eēt ↄuenientioꝛ et hoc manifeſtabitur ex colore ꝛ doloꝛe extenſis per parteȝ domeſticam tibie quomodo autem baſilica ꝛ ceſalica ab eodē truncho ramificentur ꝛ ſafena ꝛ ſiatica etiam ab eodem eſt declaratum quarta primi cap.proprio ubi ēt ponitur iſta ſnia. ut hic ꝛ ego alias declaraui ipſorum uariā utilitatem in diuerſis ꝛ breuiter dixi q̄ licet ab eodem trunco ramificentur quoniaȝ tamē ad ipſos terminantur alie venule parue a quib⁹ fit ēt euacuatio cū fit ab illis euacuatio ꝛ ille pue verbi grā ſaphenarum imediatioꝛem babent colligentiam cum matrice q̄ȝ cū ſia ꝛ eõ uene parue ad ſiaticam uenam terminates imediatiorē hēnt cū ſia colligētiaȝ.tñ fit ꝛc. Jdeȝ debes intelligere de ceſalica ꝛ baxilica reſpectu capitis ꝛ naturalium. addit uerum. G. rememoratur ſafene.ꝛ uene curuature policis.i. in curuatura pollicis exiſtente tñ.i.de iſtis facit mentōeȝ tantum q̄ iuuāt i tali doloꝛe ſiatico.ſ.in quodā de hoc ſpeciali tractatu quoniā i ſuo ō flobotomia ō ſiaticis uenis ad hanc utilitatem facit mētioneȝ. Et addit ꝛ fl'ia uene curuatiue pollicis magis iuuatiua eſt q̄ȝ uene ſiatice ꝛ ſafene ſimul. boc ē uerū ſi intelligat' diuerteñ quoniā euacuañ non eſſet uerū cū p illas tāq̄ p trunchos maioꝛes et dirrectioꝛes meli⁹ poſſit euacuari mā q̄ȝ p iſtaȝ puam uenā q̄ eſt ramus alteri⁹ illaȝ ſȝ ad diuerteñ ut dictū eſt qm̄ pp cām debilitat' nō poſſemus ad aliam ↄriam diametrū diuertere tūc fl'oia illius eſſet ↄuenientioꝛ ut pȝ intelligenti addit. Et ex eis.ſ.uenis pedis que flobotomātur.ſ. in cāu iſto eſt uena q̄ ē inter minimum et ſecundum pedis et flobotomatur poſt ipſam uena ſiatica quoniaȝ primo facta flobotomia diuerſiua per aliam uenā

tunc conuenientius fiet flobotomia euacuatiua ꝑ uenam ſiaticam. ut dicebatur paulo ante de alia parua uena quoniam etiam talis que iacet inter minimum ⁊ ſecundum eſt ramus ſiatice ſicut illa que eſt incuruatura policis eſt ramus ſafene. Et addit verificando quod dictum eſt. Et dicitur ꝙ hec uena. ſ. in flobotomando in caſu noſtro eſt magis iuuatiua quaꝫ uena ſiatica ſit diuertendo ſicut ſaluatela que eſt in manu inter minimum ⁊ ſecundum eſt magis iuuatiua ꝙ̃ baſilica in egritudinibus epatis ⁊ ſplenis. hoc eſt uerum modo expoſito quia iſta ſaluatella plus iuuat in egritudinibus epatis diuertendo quaꝫ baſilica ut patet non tamen in euacuando. ideꝫ igitur eſt intelligēdum de iſtis uenis minutis pedum ad comparatōnem ſiatice uel ſafene. Et ſic patet littera clara lege eam totam ſic exponendo uſqꝫ ad iſtam ptē.

Illi autem qui flegmatici ex eis ⁊c. In hac ſecunda parte huius partis ipſe ponit curam doloris ſiatici a cauſa frigida materiali. ⁊ duo principaliter facit quoniam primo facit. hoc ſecundo ipē declarat quomodo diuerſe intentiones etiam quodāmodo ꝯdicen̄ concurrunt in aplicatione emplaſtrorum fortiuꝫ in caſu iſto. Emplaſtrorū quideꝫ adminiſtratoꝝ ⁊c. primo ⁊ duo facit principaliter quoniam primo in cura huius ipſe nos remittit ad ea q̄ ſupra dicta ſunt in cura apoſtematum groſſorum. ſc̄do ipſe ponit unam deſcripꝰ confectionis hermetis quam ſupra ⁊ hic in caſu iſto multum laudat. ſecunda ibi. Et adminiſtretur poſt euacuatiōeꝫ ⁊c. dicit igitur primo illi autem qui flegmatici ex eis currunt curſu apoſtematum groſſorum. i. curantur cura apoſtematum groſſoꝝ. Et verificatione curationis. i. per equales verificatur ratiōes utriuſqꝫ cura. hoc eſt ſi unum medicamen ꝯuenit in certo tempore in cura apoſtematum groſſorum. idem etiam conuenit in proportionali tempore in dolore ſiatico cāto a materia frigida nā utriuſqꝫ ratio eſt una ut patet conſideranti. ideo addit inferendo. Et propter hoc non oꝫ ut ſit preſumptio ad miniſtrandum reſolutiua fortia ante euacuationem. ſ. in dolore ſiatico ſicut etiam non conuēit in principio apoſtematis a materia groſſa fortia reſolutiua applicare propter id quod ſciuiſti cuꝫ eis. ſ. remedijs que diximus. ſ. ſupra quoniam fortia reſolutiua in principio facerent ebulitioneꝫ in materia. ⁊ atraherent ad locum materiam ⁊ apoſtemat conſequenter augeretur ſimiliter ſi apponeretur in dolore ſiatico a tali materia eſſet ſil'is timor. ⁊ ſic de augumento doloris ⁊c. hoc ē quod dixit lege litteram. conſequenter etiam repetit. q̄dam de uomitu ⁊ ſoluꝰ uentris in caſu ⁊ dixit. Et iam diximus. ſ. capitulo generali ſupra etiam hic paulo ante ꝙ vomitus iuuantior eſt ꝙ̃ uentris ſolutio propter motus materiei. ſ. per ſolutioneꝫ ad partem doloris quia per ſolutionem materia mouetur deorſuꝫ ⁊ ſic quodāmodo mouetur ad locū doloris. et uomitus mouet eaꝫ. ſ. materiam ab eo. ſ. loco doloris conuertendo in ſurſum. Et ſimiliter Raſis uoluit i capitulo ſiatice dixit. ⁊ ſis memor. ut non utaris medicina laſſatiua ante uomitum poſtea ponēdo uomitum in caſu ꝯueniēs dixit. ⁊ de eis que bona ſunt in eo. ſ. faciendo uomitum eſt ut fiat cum baurach ⁊ aceto utrūqꝫ ē ſolutiuum ut dictum eſt ſupra dando cum aqua tepida eſt cōe ⁊ non multum forte poſtea ſuple intendit ꝙ fiat cum fortioribus ⁊ cum nuceuōica ⁊ elleboro uel virtute eius ⁊ ſimilibus. de quibꝰ habuiſtis ſupra deſcripꝰ ideo addit. Et cuꝫ euomuerint cum uomitiuis fortibus quibus indigetur in humoribus eorum frigidis groſſis tunc oꝫ ut occuperis vel cōſequeris id. ſ. talia fortia uomitiua cū ſubtiliatiuis calefatientibus. ſ. localibus ipſa in forma emplaſtroꝝ uel unguentoruꝫ ſupra anchā apponendo ⁊ ex iſta littera colligitur ꝙ nūquam talia localia uomitiua debent apponi niſi prius factis talibus uomitiuis. ⁊ hoc bene notate ꝑpter dubium tractus materie ad locum. ſed ſi propter dolorem ſint neceſſaria aliqua localia ante dc̄as euacuationes ⁊ ne appareat deffectus in operāte tunc apponamus de illis que dolorem remittunt confortando ⁊ leuiter reſoluendo ut ſupra dictuꝫ eſt lege litteram quoniam eſt clara addit ultimo circa hanc partem ad retentionem cōis erroris Et eſt neceſſaria in flegmatis de iſtis. ſ. paſſiōibꝰ Iterum quandoqꝫ ymo multotiens flobotomia pꝫ can̄ ex his que dicta ſunt ſupra quoniā licet habita intentiōe ad materiam coniunctam uel etiā proprie anteceden̄ in flegmatica non cōueniat flobotomia tamen habita intentōe ad cāꝫ an̄ceden̄ antecedentis. ut in corpore ſanguineo uel aliter calido dubitando ne per caliditatem ſanguinis uel collere cuꝫ ſanguine miſto aliud flegma ſubtiliaretur et ſic ad iuncturam ꝑflueret iſto cāu ad infrigidandum et ꝓhibendum fluxum ad illā partem leſſam conueniens ē flobotomia et hoc ſepe accidit ideo ſignanter dixit ymo multotiēs et ſic eſt clara tota iſta pars lege eam totam ꝯtinuam ſi placet.

Et adminiſtrentur In iſta parte conſequenter poſtq̄ꝫ dedit modum circa euacuationes fien̄ poſt quas conuenienter in caſu iſto aplicari poſſunt et interius et exterius ea que ſubtiliant prouocant et reſoluunt pricipaliter intendit ponere deſcripꝰ confectionis hermetis quaꝫ ſupra Ierani hermetis appellauit. quoniam ipſa eſt i hoc caſu mirabilis iuuamenti et dixit et adminiſtrentur poſt euacuationem cum eis que diximus. ſ. flobotomijs uel uomitu de medicaminibus. ſ. ex diureticis et ebibitis. ſ. ad itentionē dictā. iuuātibus ad dolorē iūcturarū et ponit medicamen hermetis dixit medicamē hermetis proprie. ſ. ꝯueniētiſſimum ē. Nā h medicamen eſt mirabile ualō. ℞. camedreos gētiāe āboꝝ an. ℥. 9. ariſtrologie rotūde. ℥. ij. ſeis rute ſicce lib. i. terāꝰ ⁊ cribellēꝰ cribello ſb̄tili cuiꝰ doſſis. ſ. in puluere ſit coclearium unum cum medico ſcilicet idromellis manifeſtum eſt ex ſimplicibus ſupra declaratis q̄ō iſt ö

medicamen eſt multū prouocatiuū ⁊ exicatiuū
⁊ iuncturaruꝫ confortatiuum ⁊ educit per ſudorē
ut ſupra dicebat et eſt timor uſus eius in eſtate.
Jdeo ſupra laudabatur i vere addit ⁊ adminiſtrē
tur ēt vaporationes ⁊ embroce reſolutiue ⁊ aque
termarum de quibus oibus dictū eſt ſupra quō i
hac intentione ualeāt. addit quod ſi non excuſſat
.ſ. ꝙ dictum eſt de uaporatōibus ⁊ embrocis ⁊c.
tunc criſteriza .ſ. cum criſteri forti excoriatiuo ut
dicebatur ſupra de mente Raſis dixit ſic repeto.
quoniam vtile poſt purgationem maior cura ſunt
criſteria que atrahunt materiam tali atractiōe.
ꝙ uulnerantur inteſtina ⁊ exire faciunt ſanguinē
⁊ tunc ceſſat dolor eadeꝫ die. quod ego uidi dixit
ipſe. pluſquam in mille hoibus ⁊ addit ⁊ nunquā
uidi aliquem. qui uteretur iſtis medicinis quin ex
toto ſanaretur uel aleuiaretur niſi ſit ita fortis .ſ.
cā ꝙ indigeret uſtione h ipſe. Et ego dico pro
uero dum eſſem iuuenis doctor trium annorum
qō uiſitaui unū armigerum patientem. ſiaticaꝫ q
fuerat eger multis menſibus ⁊ cum feci ſibi tale
criſtere. ⁊ excoriatis inteſtinis fuit ſubito curatus
habui inde magnum honorem verum ē quod ali
qui uituperāt ſed re uera in homine robuſto ha
bente inteſtina fortia. quādo reliqua non ſufficiūt
de factis ut dixit. d. A. laudarem ego fieri aliquō
tale propter cuius utilitatem in caſu hic ponam
duas deſcriptiones in caſu ualēt prima eſt Raſis
loco allegato ſub hac forma ℞. corticū radix ca
peris corticis coloquitide centaure minoris cucu
meris aſſenini corticis agarici an. ʒ. v. ⁊ coque in
tribus libr̄ aque donec remaneāt due tertie libr̄
xviiij. deinde colla ⁊ pone mel ⁊ oleum ⁊ fac cri
ſtere. ⁊ ſuſtineat quāto magis poterit. pono nunc
aliud quod eſt ſic forte non tamen ſicut precedēs
habet cum h uirtutē mitigando dolorē omneꝫ ar
teticum uel ſiaticum fit ut infra. ℞. bletis mercu
rialis an. M. i. furfuris fenugr̄ ameos carni cen
taure minoris florum camomille an. M. i. coquā
tur in aqua ⁊ collentur. ⁊ i collatura ponatur hn̄
dicte. ℥. i. Serapini. ʒ. i. ſallis geme. ℥. ſ. mellis
℥. ij. olei camomile. ℥. ij. miſſe. Nota tn̄ quod an
tequā ponantur dicta criſteria. ⁊ maxime primū
prius debet apponi criſtere linitiuum fecum educ
tiuum h notate. Addit deinde adminiſtrentur uē
toſſe ſuper anchbam cum inciſſione ⁊ ſine inciſſio
ne. Nā tales atrahunt materiam ad ſuperficiem
⁊ ſi fuerit materia ſanguinea educitur per ſcarifi
cationem. ⁊ ſi nō fuerit ſanguinea ſaltem extrahi
tur ita ut poſtea relique medicine melius eam re
ſoluere poſſint. Raſis tamen in tractatu ut ſupra
poſuit eam ad uerificandum dixit accipiat uento
ſam cuius orificium ſit magnum ad quātitatem
palme manus ⁊ ingrediatur ⁊ orificium ſuperius
optime claudatur ⁊ ponatur ſuper anchbam et
immediate adherebit ⁊ ſic ſtet per duas horas
poſtea admoueatur ⁊ iterato ponatur uſqꝫ dum
ueſicetur ⁊c. poſtea obſerua circa h ꝙ dicta ſunt
ſupra. Addit vltra ventoſam ⁊ ſi non ſufficit. po
ne rubificantia ⁊ veſicantia de quibus dictum ē
ſupra ⁊ non conſolidentur ſcilicet uulcera facta
donec ſanetur .ſ. patiens ex dolore apponeñ ſemꝑ
aliqua atractiua ⁊c.

Et emplaſtrorum Jn ſecūda parte princi
pali huius partis ipſe ponit intentiones contrari
as coniungi in aplicatione emplaſtrorum fortiuꝫ
in caſu ⁊ primo ponit cañ qr̄ ꝯponuntur acuta in
caſu dicit igitur emplaſtrorum quidem admiſtra
torum in eis .ſ. conueniēter nolit acuitas propter
duas intentiones. i. curant medici ⁊ intendunt vt
ſint acuta propter duas intentiones quarum vna
eſt reſolutio .ſ. fieñ. de materia difficul̄r reſolubi
li ⁊ altera eſt atractio ad exteriora .ſ. ex profūdo
iſta duo faciunt ut medicus intēdat in caſu acui
tatem emplaſtrorum ⁊ aboretur eorum acuitas.
ponit contrarias intentiones que ad unam redu
cuntur propter quandam intentionem. ⁊ eſt quō
iſta .ſ. acuitas emplaſtrorum exicat materiam ⁊
in lapideitatem conuertit .ſ. propter fortem reſo
lutionem que fit in ſubtili prius materie ⁊ dimit
tit eam .ſ. materiam non recipieñ medicinā. i. non
recipit cum eſt lapideata vtilitatem ex medicina
Jdeo addit corolarie. Quāobrem oportet ut nō
demittatur lenificatio .ſ. quando miſceatur cū re
ſolutione aut ſalteꝫ ei ſuccedat ſicut eſt ſupra dic
tum addit ultimo ⁊ quandoqꝫ ſunt neceſſarie uē
toſſe ⁊ eam appoſitio propter atractionem dictuꝫ
eſt ⁊ ſic ſit finis capituli. Jn capitulo breuiter
habuiſtis primo quomodo cura ſiatice eſt ſibi pro
pria ita quod eſt diuerſa a cura aliarum iunctu
rarum precipue in hoc quod in principio aliorum
dolorum licet repercute materiam in ſiatica autē
non licet dictum eſt niſi materia ſua acuitate tan
tum dolorem imprimeret quod eſſet timor ō mor
te. quando tunc auderemus. Habuiſtis conſe
quenter cauſam huius ne materia profunderetur i
ipſa ſiatica idē dicebatur de genu ⁊ ſpatula. Et
ubi ſit aliqualis dolor' debemus ipſum mitigare
cum lenitiuis reſoluen. ⁊c. Habuiſtis poſtea ꝙ
in cauſa ſanguinea flōmia eſt de rebus magis cō
ferentibus facta primo flobotomia ō brachio po
ſtea de pede ⁊ ibi adebatur quod nunquam in ta
li caſu fiat flobotomia ex pede niſi poſt flōmiam
ex manu. Poſtea dicebatur quomodo i uomi
tu eſt magnum iuuamentum in caſu etiam ali
quando ex ſolutione ſed ipſa interdum poſtponi
tur uſque ad declinationem ⁊ fit ſufficientia i uo
mitu. Poſtea habuiſtis quomodo flobotomia
ſiatice vene eſt magis iuuatiua q̄ꝫ ſafene niſi ma
nifeſtaretur quod materia ōriuaret magis ad ſa
fenam quia .ſ. eſſet maior dolor in parte domeſti
ca cruris. et color rugidus ibi alteratus. Po
ſtea habuiſtis quomodo uena curuature pollicis
iuuātior eſt in caſu q̄ꝫ vena ſiatica uel ſafena. idē
ēt dicebat̄ ō vena poſita iter minimū ⁊ ſecunduꝫ
pedis ſicut ēt dicebat̄ de flōmia ſaluatene magis
Juuat in paſſionib' ep̄t ⁊ ſplenis q̄ꝫ flob. baxilice
totū iſtud intelligebat̄ qñ eſt intentio diuertēdi
vt ē in prin. ſed vbi ē intentio euacañ ſec' ē diceñ

Habuiſtis ꝯñr ꝙ illi q patiũť dolorẽ a mã ſſatica curãtur curſu. i. ſicut curãtur app. groſſa vñ non debẽt applicari ſſolutiua fortia añ euacuaťe mãe ꝛ ibi ẽt repetit de vomitu quõ iuuãtiorẽ ꝗ̃ veteris ſolutio ꝛ ibi dictũ eſt de mente Raſis ꝙ nunquã oꝫ medicꝰ i ſiatica ſoluere niſi priꝰ vomitũ ꝓuocauerit ꝛ ipſe poſuit võitiuũ in caſu ꝯueniẽs ex baurac ꝛ aceto ꝛ. ſ. idromelle. Poſtea dixit pꝰ euacuationẽ ꝯpetere ſubtiliatiua ꝛ ꝓuocatiua interius ꝛ exteriꝰ interiꝰ ſumeť laudauit medicamẽ hermetis ꝛ ibi poſuit deſcripť eius exterius laudauit embrocas fumẽtatões ꝛ huiuſmodi. Habuiſtis ꝯñr ꝙ illa qñ non ſufficiunt tũc criſteria fortia cõueniunt. Et ibi habuiſtis dictum egregiuꝫ Raſis quõ non vidit aliquẽ q vtereť eis pꝰ mondificationẽ q nõ ſanareť ꝛc. Et poſtea hñiſtis ſi iſta nõ ſufficiunt tunc vẽtoſe ꝛ medicine veſicatorie ſunt neceſſarie. Poſtea habuiſtis quõ in aproximatione emplˀorum acutorũ ſunt contrarie intentiones in caſu quidem cõueniunt pro quãto atrahũt ex profundo ꝛ reſoluũt ꝛ nocent pro quanto indurant materiam. Et ibi habuiſtis corelarie quõ miſceanť uel ſunt miſcenda ſecum molificatiua.

De embrocis.

e Vmantur olei Sequitur õ embrocis rubrica ꝛc. ꝯtinuatur ad precedeñ ſic quoniã ſupra in ca. poſuit curã generalem ipſiꝰ ſiatice per can. ꝛ medicinas generales. Nunc ipſe enumerans medicinas magis ſpẽales ꝛ primo locales ſecundo ſoluentes ꝛ numerãdo locales numerat eas que maxime faciunt utilitatẽ factis purgationibus ꝛ primo numerat embrocas ꝛ unctiones ſecundo emplˀa ꝛ epitimata Et hoc eſt quod dicunt tres rubrice futurorũ capitulorum de prima parte embrocarum. Dicit primo ſumãtur olei de alzua lib. i. ꝛ aceti lib. ʒ. ꝛ nitri quartã lib. iꝰ. ʒ. ℥. iij. ꝛ cardamõi. ℥. i. ʒ. ꝛ yſopi. ſ. hũide. ℥. i. ʒ. ſumergať in eo lana ꝛ uaporetur cum eo locus. In caſu iſto multum ualꝫ oleum de alzua qñ confortat membra neruoſa ꝛ calefacit diſſoluendo. Nã alzua idem eſt qõ ciperus de quo dictum eſt ſupra quomodo valet nitrum ꝛ cardamomum manifeſtum eſt quomodo valeant in caſu exicañ ꝛ atrahendo ꝛ diſſoluendo acetum ponitur ad penetrationem yſopus humida ad mollificationeꝫ prohibendo lapideitatẽ ẽt mitigat dolorẽ addit. Et adminiſtrentur tine ex aqs medicinarum ſingularium reſolueñ predictarũ in hoc ca. ſicut ſunt gentiana. Camedreos Ariſtrologia. Centaurea roſmarinus bethonica yua ꝛ ſimilia. Et iſta eſt cõis pratica ꝙ facta purgatione fiunt tales tine in quibus infundiť eger ſecundum Auchas ꝛ aliquando cũ vapore ab illis decoctionibus reſoluto fiunt Stuffe ꝛ multũ valent in caſu addit. Ea võ ex qbus fiunt vnctiones ſunt ſicut oleum coſtinum ꝛ oleum de Euforbio ꝛ oleum de piritro ꝛ oleum de Caſtoreo que adminiſtrantur poſt mondificať. i. talia adminiſtrãtur ꝛ adminiſtrari ſoluꝫ debent poſt mondificať totum eſt clarum addit. Et cerotaria cum oppo. ꝛ Euforbio ꝛ oleis predictis. ſ. ꝯponi poſſunt ꝛ in caſu multum valebunt.

De Emplaſtris ꝛ Epitimatibus.

e Mplaſtruꝫ reſoluens Proſequitur conſequenter circa Emplaſtra ꝛ epitima ꝛ poſſet diuidi calꝫ in tot partes ꝙ ponit deſcripť partes patebunt dicit primo cõnumerã. vnam deſcrip. in forma Emplaſtri. Emplaſtrum reſoluens. i. primo atrahẽs materiam ad id quod apparet. i. ad cutem ex ꝓfundo ꝛ ſupple poſtea vltima reſoluens ꝛc. ℞. ſeminis rute ſilueſtris bacharũ lauri ãnidem nitri ſceba omnia iſta ſunt clara armeni poteſt intelligi ſceba illius contracte naꝫ ſceba eſt ſpecies abſenti dicitur herba lombricoꝝ vel aliter vt ly armeni ſit aliud ſimplex quoniam reperitur apud auctores armentrias ꝛ eſt lzli in caſu conueniẽs vnde fit ſal lzli ꝛ eſt atractiuũ forte ꝛ ueſicatiuũ vnde forte dicitur armeni ſed primus ſenſus eſt probabilior ſumitur ibi herba lombricorũ illius contracte que fortior eſt cordumeni ꝓ vulpe colloquintide ameos cordumeni eſt carui agreſte valet precipue ſecundo can. omnium añ auť. iiij. omnia ſunt clara rute recentis non ſicca ne ſit nimis acuta picis cere armo. omnium añ octauam ſ. partem de auť. iiij. ſ. auť medium bezard auť v. notate dicit Symon ꝛ egregie ꝙ auctores per bezard generaliter intelligunt omnem medicinã liberanť a ueñeo aliquando intelligunt triachaꝫ aliquando intelligunt galbanum propter excellẽtem virtutem eius contra venenũ de quo mirabilis dixit. d. A. ſecundo can. cap. ꝓprio quomodo ſit triacha omnibus venenis uide tu ibi aliquando intelligunt lapidem quẽdam qui dicitur lapis bezarde generatur in oculis Ceruoꝝ orientaliuꝫ vt etiam vidi ab arabi moyſe in quodam ſuo tractatu ſed Symon ponit modum generationis eiꝰ vide tu breuiter hic dominus. A. per bezard intellexit galbanum ꝙ in caſu iſto valet ut ca. ꝓprijs Oppo. ſulfuris quod non tetigerit ignis quoniaꝫ ignis debilitat virtutem eius vt etiam patet ſecũdo can. eſt medicina fortis multũ ymo vſqꝫ in q̃rto exicat amboꝝ auteꝫ añ auť. iiij. fiat ex eis emplaſtrum. ſ. diſſolueñ gumas i vino ꝛ poſtea pulr ſuper aſpergendo ꝛ cum cera fiat emplˀm vel cerotum ẽ forte multuꝫ vt patet conſideranti addit continuando in emplˀis. Et ſi leniatur ſiatica cuꝫ ſtercore caprino ꝛ aceto forti. ſ. infuſſo ſtercore in aceto ut alias dictum eſt erit ſicut medicamẽ de ſinapi. ſ. quantum ad atraheñ ꝛ dolorem mitigañ ꝛ melius eo ꝛ magis iuuatiuum ipſo quoniã in ſtercore cum hoc q̃ẽ uirtus fortis in atrahẽdo etiam ẽ uirtus confortatiua addit. Et Emplˀa rubificantia ꝛ ueſicãtia bona ſunt ualde i caſu quo

niam materiam atrahunt forti atractione de eis
dictam ē ſupra inter cetera laudabatur mel ana
cardi ⁊c. ⁊ poſui uobis mōm extractionis eius ad
dit ponendo modum vſus veſicātiū p⁹ opatōez eo
ruz ⁊ dicit. Et oz vt perforentur ueſice .ſ. ipſis fa
ctis p̱ tales medicinas ⁊ deinde pulueriƷetur ſup̱
eas medicamen exicatiuum deinde itereť ueſica
tio uſq̧ quo currat ſanitas. Non intellige q̇ ime
diate facta ueſicatione ⁊ ipſis ruptis q̇ debeāt ap
poni exicantia facientia cicatrigantia ⁊ ꝯſolidañ
⁊ poſtea apponantur alia ueſicatoria ſƷ facta pri
ma ueſicatione ⁊ ipſis perforatis per tempus ex
eis educatur materia cuƷ atractiuis lenibus uel
cum melle uel cum ficubus uel cum caulib⁹ acu
tis ut fieri conſueuit ⁊ hoc per notabile tempus.
⁊ cum exiſtimamus euacuatam ſufficienter ma
teriam tunc apponamus medicamen exicatiuuƷ
ad intentionem conſolidañ vt mirram aloem tus
gallas ⁊ huiuſmodi ⁊ ſi non adhuc apparebit fa
cta vera cura neq̧ materia ſit ex toto euacuatā
tunc de nouo applica veſicatoria ⁊ fac vt prius uſ
q̧ quo currat ſanitas lege lr̄am ⁊c. Addit ⁊ iterū
ſumatur lib.i. baurac ⁊ lib.i. olei ⁊ fiat ex eis epi
tima ſi erit oleum antiquuƷ erit magis cōueniēs
patet quomodo valeat aliud. Et iterum empl'a i
iuuatiuum. ℞. ſtrafiſarie lib.i. fecis aduxte lib.
ij. piretrum lib.ʒ. naſturƷij lib.i.ʒ. beƷard.i. gal
bani lib.ʒ. ſulfuris lib.i. baurac tantumdem olei
cotillos tres.ſ. antiqui gumi pini quod ſit equale
cum beƷard.ſ. in quantitate.i. libr.ʒ. fiat ex eis.
emplaſtrum ⁊ adminiſtretur omnia iſta ſunt ſu
pra declarata recurre ſupra pro verificatione po
nit aliud. Et iterum ſumatur picis pars vna ⁊ ſul
furis pars vna ⁊ contricti ſint vt alcol.i. ſubtiliſſi
me ⁊ leniatur ſuper Ancham erit i forma vnguē
ti vtƷ ⁊ ponatur de ſuper carta.ſ. vel petia groſſa
vel corium ⁊ demittatur vſq̧ quo cadat per ſe po
nit conſequenter unum modum ſingularem cure
excuſantem a fortiter veſicantibus ⁊ dicit. Et ex
eis que experta ſunt eſt ut colligatur planta cap
ſie in eſtate dum eſt uiridis ⁊ eius contrictio opti
ma fiat.i. longa fiat quoniā eſt difficilis ad conte
rendum deinde agrega ipſam.ſ. ſic piſtataƷ ⁊ hu
midam cum cera ⁊ inuiſca eaƷ Ancha ⁊ loco do
loris ⁊ ligetur deſup̱ ⁊ dimittatur quatuor horis
uſq̧ ad ſex de Capſia non habetis cal'm neq̧ a
do. Auic. neq̧ a Serapione ſed a Serapiōe ha
betis ſingl'e cal'm in t dicitur ab eo tapſia ⁊ bene
dicit Symon q̇ corupte ſcribitur debet ſcribi per
c ut hic ⁊ ſcribitur per t breuiter ē planta eius ſu
cus ⁊ radix eius eſt fortis multum in atrahendo
ita q̇ quādo uolumus ex profundo atrahere iſta
eſt ſingul'is medicina ⁊ ibi dicit Serapio q̇ prop
ter eius acuitatem oportet q̇ qui colligit leniať
quodam lenimento ne membra nuda ⁊ facies
a uapore eius forti noceantur dicit etiam q̇ eius
operatio eſt tarda propter humiditatem coniun
ctam. Ideo ſignanter dixit.d.A. dimittatur qua
tuor horis uſq̧ ad ſex addit deinde ingrediať bal
neum.i. ſtufam etiam ad magis atraheñ. Cum
q̧ parū rorare incepit.ſ. corpus incipiat ſudare
ingrediatur tinam.ſ. balneum humidum ⁊ ſi eēt
factum cum decoctione rerum apropriataꝝ eſſet
conuenientius ⁊ tollatur.ſ. poſtea emplaſtrū qm̄
debuit iam multum atraxiſſe ⁊ ueſicaſſe ⁊ loco
eius apponatur ſuper locum lana cum dradanto
i. uitriolo prius.ſ. infuſſa lana in aliquo ſuco de a
propriatis ⁊ poſtea ſuper aſpergatur uitreolum
ad exicañ ebdomoda vna aut deceƷ diebus ⁊ ite
retur quoniā excuſſat aſinapi ⁊ guma rute agre
ſtis que ſua acuitate fortius mordent ⁊ cum qua
dam violentia magis atrahunt ⁊ ſic maioreƷ cau
ſant dolorem addit ⁊ iterum Saſifragia ⁊ guma
pini ⁊ iterum guma rute agreſtis ⁊ cera ⁊ oleum
de ruta.ſ. ſi ex eis fiat cerotū erit cōueniens totū
patet ex ſupra declaratis addit ⁊ iterum piretrū
⁊ dabeb ⁊ flos lapidis ⁊ baurac ⁊ ſaſifragia ⁊ ſu
matur ex eis empl'm ⁊ qn̄q̧ additur i eo naſtur
cium omnia iſta ſunt clara preter duo ly dabach
eſt viſchus patet quomodo atrahat flos lapidis
non reperio quid ſit ſed etiam ſi eſſet lapis mola
ris patet quomodo notabiliter exicat addit. Et
ex eis que conferunt ad hoc.ſ. ſiaticam ⁊ ad do
lores genuum eſt cerotuƷ ex Euforbio patet. Et
iterum oleū ō allƷua. ℥.viij. ⁊ aceti. ℥.iiij. ⁊ nitri
℥.ij. ⁊ piretri. ℥.i. infundatur piretrum in oleo ō
allƷua poſtquā tuleris ipſum ⁊ pone ipm̄ in oleo
ſ. eodem tribus diebus ⁊ buliat.ſ. poſt bulitione
leni deinde prohiciantur de ſuper acetum ⁊ nitrū
poſtea imbibatur in ipſo lana ſordida.i. ſucida ō
inde ponatur ſuper locum doloroſum Anche vt
patet hec deſcriptio eſt notabilis in caſu ⁊ artifi
cioſſa ponit conſequenter quatuor alias deſcript
ad eandem utilitatem ⁊ quoniā in eis non ponun
tur aliqua que non ſint ſupra ſepe declarata fu
giens prolixitatem ne aliјs tedio fiam ipſas ſpe
cialiter hic non declarabo ſed vos ipſi diſcuratis
⁊ facile ex dictis intelligetis.

De Solutiuis.

b
D na et utilia Sequitur ca
pituluƷ de ſo
lutiuis in caſu conferentib⁹ in quo duo
facit primo ipſe ponit medicinas ſoluē
tes ſecundo in fine ca. ipſe etiā reddit ad aliqua
localia ſecunda ibi ⁊ emplaſtreť Ancha cum fe
ce prima adhuc in duas qm̄ primo ponit medici
nas ſumendas per ſuperius ſecundo per inferius
vt ſuppoſ'ia ⁊ criſterƷa ſa ibi. Et cū accidit mon
dificatio ⁊c. prima ēt in duas quoniaƷ primo ipe
enumerat quaſdam ſingulares medicinas princi
paliſſime in caſu valentes ⁊ compoſitas ⁊ ſimpli
ces ſecundo ponit deſcrip. duas ſecunda ibi Su
mantur due colloquintide primo etiam ponit cō
poſitas ualeñ ſecundo ſimpl' diciti gitur primo bo
na ⁊ vtilia quidem ſunt pill'e de hermodactilis.ſ.
may. dn̄ate ſl'ate ⁊ pill'e fetide.ſ. maiores ⁊ pill'e
ō capſia Meſue non ponit. Sed.d.A. ponit tres
deſcrip. prima ⁊ tertia in caſu magis ualent quā

ſecunda ⁊ prima precipue ⁊ pill'e de ſtorace iſtas
non repio ſʒ debent eſſe in virtute ſtoracis de qua
eſt ſupra dictum quomodo in caſu valeant addit
⁊ non ſunt alique.ſ. tantuʒ vtiles ſicut pill'e iuua
menti de iſtis feci multa verba ſuperius ſingula
riter eſt dictum ꝙ ſub hoc titulo non reperiũtur
ſed bene reperiuntur pill'e proficui inde ſupra ne
qʒ ſicut iera hermetis ẽt de hac ſufficienter eſt di
ctum recipiatur vna ꝯfectio q̃ ipſe ponit añ Je
ras facit duas ⁊ ſumat' prima addit ꝙ bibatur in
vere ⁊ ponens modũ iuuamentoꝝ eius dixit ⁊ il
lius.ſ. hominis qui bibit eam incipiunt eoruʒ iun
cture doloroſſe rorem emittere ⁊ ſudare ⁊ hoc ẽ
propter fortem ipſius apertionem ⁊ non eſt in ea
ſolutio ventris plurima quoniam non ſoluit niſi p
agaricum ſoluentem. Ideo addit ymo mondifi
cat cum ſubtiliat'. Conſequẽter enumerat me
dicinas ſimplices hic precipuas dicens. Ellemen
ta quidem medicinaꝝ ſolutiuarum.i. fundamen
ta ſunt pulpa' colloquintide ⁊ centaura ⁊ gume
ſ. oppo. Serapinuʒ ⁊ huiuſmodi ⁊ fumuſterre ⁊
Capſia ⁊ ſucus cucumeris aſſini ⁊ de iſtis omni
bus dictum eſt ſupra. Et ſumantur due. Nũc
conſequenter ponit deſcriptiones ſolutiuorum ⁊
dicit primo. Sumantur due colloquintide ⁊ per
forentur ⁊ educatur quod in cõcauitatibus earũ
eſt ex pulpa ⁊ ſeminib⁹ ⁊ carne ita.ſ. ꝙ nihil ĩtrin
ſicum remaneat ſed ſolus cortex exterior ⁊. Im
pleantur oleo Siſamino ⁊ cooperiantur amboꝝ
foramina.ſ. vbi ſunt perforate ⁊ dimittantur noc
te vna.ſ. ſic deinde proiiciantur ambe collogṅti
de in mane illius noctis hoc eſt mane ſucedenti.
cuʒ oleo quod eſt in eis ambabus in olaʒ.ſ. coop
tis ipſis vt pri⁹ ⁊ fundatur ſuper eas ambas quã
tum eſt menſura olei vna ⁊ media.ſ. menſuram
de aqua verbi gratia.ſ. oleum eſſe due libre ponã
tur in olla aque libre tres ⁊ quoquãtur ſimul uſ
qʒ quo diſcocte ſint ambo collogṅtide qꝛ.ſ. diſſol
uantur in decoctione. Cum ergo diſcocte fuerint
ambe extrahantur ⁊ proiiciantur ambe ⁊ quoq̃
tur aqua ⁊ oleuʒ tempore ſufficieñ ita.ſ. ꝙ aqua
conſumatur deinde proiiciatur de ſuper ellebo
rus albus.ſ. contrictus cribellatus ſecundũ quan
titatem qua congelletur.i. ĩſpiſſet' aqua vel oleũ
ex ipſo puluere ⁊ fiat ſicut panis.i. ita ſpiſſus ſi
cut paſta de quo fiant magdaliũculi.ſ. forme ro
tunde ſecundũ quantitatẽ auellane ⁊ ſumantur
de illis auellanis.xviij. numero non intelligatis
pro vna doſſi quoniam dictum eſſet erroneum ſʒ
intelligatur ꝙ ex decem ⁊ octo ad plus fiet vera
cura añquã omnia ſint expedita.ſ. ſumendo quã
do expedit vnum pro vice credo etiam ꝙ erit for
tis doſſis addit ⁊ ſumat infirmus poſt balneatio
nem ad molificañ ⁊ ſubtiliañ materiam vt.ſ. me
lius per farmacum poſſit educi ponit etiam aliũ
modum ſic. Et modus alius eſt vt dequoquat'
oleum cum ſuco.ſ. colloquintide recentis ſuper
adendo aquam ad menſuram datam deinde fiat
bullitio ad conſumptionẽ aque poſtea ſuper aſp
gatur pul'is ellebori tante quantitat' ut fiat paſta

⁊ ſequere ſicut eſt dictum in precedenti ⁊c. hor
iſtas deſcript' ego non ponerem in pratica ⁊ pro
pter fortitudinem ⁊ conſuetudinẽ olei lege lr̃am.

Et cum Accidit mondificatio hec eſt ſe
cunda pars prime partis ĩ qua ip
ſe ponit medicamina per inferius ſumenda fortia
quando exibita' per ſuperius non ſufficiunt dicit
primo. Et cum accidit mondificatio.ſ. vt facta ſit
per ſolutionem ventris ⁊ vomituʒ ⁊ prolongatur
egritudo ita.ſ. ꝙ non remoueat' per predicta tunc
tibi conuenit vt ſuppoſitorijs ⁊ medicinis facieñ
excoriationem ⁊ ſolutione educentibus ſanguinẽ
ſ. de criſterijs ſicut eſt decoctio cucumeris aſſini
⁊ colloquintide ⁊ fel vacinum ⁊ piretrum ⁊ cen
taurea ⁊ naſturtiuʒ ⁊ Capſia ⁊ elliſſatura piſciũ
ſ. ſalitorum omnia illa iuuatiua ſunt in eis in hac
hora ⁊ fortaſſe ſanant omnia iſta ſunt clara ⁊ de
hoc vidiſtis ſupra ſententiam Raſis addit ⁊ quã
doqʒ ponitur in criſterib⁹ euforbium ⁊ dicitur gõ
id ẽ nocitiuum valde.ſ. ſi exibeatur in principio
añ alias mondificationes prohibẽs a reliquis cõ
uerſionibus hoc eſt quia propter eius grande no
cumentum in pĩcipio producitur eger ad mortẽ
vnde non poteſt amplius curari neqʒ recidiuari
ſecundum ꝙ multi poſt curationem recidiuãt vl'
conuertuntur ad ſimilem diſpoſitionem prohibet
ergo mortem inferendo a reliquis conuerſionib⁹
ideo addit. In fine vero eius eſt iuuatiuũ ⁊ ꝓprie
quando ſequit' veſicatio quoniaʒ tunc manifeſta
tur iuuamentum eius per veſicatõnem ſubſequẽ
tem quoniam per eam in tempore debito factaʒ
ſit completa cura lege lr̃am addit. Et multotiẽs
quideʒ accidit excoriatio per ſe.i. non manifeſta
cauſa vt qꝛ nõ ex criſteri vel ſuppoſitorie excoria
tiuis ⁊ fit vel euenit in ea ſanitas ⁊ hoc eſt qꝛ ita
diuertitur ⁊ euacuatur materia dolorẽ cauſans ſi
ue arte illo modo inducatur excoriatio ſiue a na
tura tantum ponit conſequenter criſtere in caſu
conueniens dixit. Criſtere bonum excoriatio
nem faciens dequoquantur collogṅtida ⁊ naſtur
tiuʒ ⁊ radix Caperis ⁊ centaurea ⁊ cucumer. aſſi
ninuſ ⁊ capſia ⁊ rubea.ſ. tictoꝝ ⁊ fiat criſtere cuʒ
aqua.i. cum decoctione iſtoruʒ collata addendo
modicum mellis ⁊ olei ſi placet. Et Emplaſtres
Ancham cum fece.i. cum eo quod remanet poſt
collaturam de rebus decoctis patet ꝙ valẽt atra
hendo ⁊ diſſoluendo ſupra ſunt iſta omnia decla
rata addit. Et eſt ex criſteribus iuuatiuis.ſ. ꝙ di
ctum eſt nunc vel id quod imediate ſequitur etiã
quod dicit apponeñ eſſe exterius ⁊ melius ſit. Iõ
continuando dixit ⁊ eſt ex criſterib⁹ iuuatiuis ⁊
iterum emplaſtretur cum aceto ⁊ furfure hoc ẽ
ex his poteſt fieri criſtere ⁊ emplaſtrum ad inten
tionem nr̃am dixit vltimo. Si autem fuerit illic
ſanguis.i. in ſia qui moriatur in ea.ſ. ſia qꝛ ſi idu
retur ⁊ fiat mel'ia ſanguinea ita vt ſanguis ꝑdat
propriam formã ⁊ ſi moriatur in ea cauteriza cuʒ
auro rubeo.i. ellecto vel rubeo.i. rubificato per
ignem locus ſanguis cauterizatione vehementi
vt currat ſanguis in ea. Non intelligatur ꝙ poſt

cauterizatiouem currat ſanguis ymo vna preci
pua vtilitas cauterizationis eſt prohibere fluxuꝫ
ſanguis vt ſupra eſt declaratũ ſed intellexit ꝓfun
detur cauterizatio vt currat ſanguis.i.tantũ pro
fundetur vt deueniatur ad illum ſanguinem ita
ꝙ ſi nõ eſſet ingroſatus ⁊ nõ eſſet in membro cau
terizatio tũc ille ſanguis flueret ⁊c.hoc eſt quod
intendit vtr.autem fieri debeat cauterium cũ au
ro vel ferro fuit ſupra declaratum in primo trac
tatu.Et de modo cauterizañ in ſiatica dictum ẽ
in ca.proprio de cura cum cauterio lege totaꝫ lit
teram quoniam clara eſt. Et ſic eſt finis huius
cap.⁊ conſequenter totius tractat̃ de doloribus.

De Bothor.

b **Ee bothor apparent** Expeditis iſtis conſequẽter ipſe pro cõ
plemento iſtius fen.xxii.⁊ conſequen
ter totius tertij can.d.A.vt cõpleatur ſermo om
nium egritudinum que euenire poſſunt a vertice
capitis vſqꝫ ad extremitat̃ pedum ⁊ vnguium po
nit curã quarũdam ſpialium paſſionũ quaruꝫ ali
que cruribus eueniunt ⁊ ſunt quedam bothor ali
que pedibus ⁊ calcaneis ⁊ vltimo vnguibus ⁊ ſic
facit nouum quẽdaꝫ ſpecialem tractatum qui in
tot partes diuidi poteſt quot parua ꝓponit cal̃a ⁊
ſunt in ſuma quinqꝫ parts patebunt dixit igit̃ pri
mo in rubrica de bothor nominatis bothi ⁊ ex ħ
contrahit determinationeꝫ apoſtematum bothor
ad certa bothor illa.ſ.que dicuntur bothim. Nã
bothor abſolute eſt apoſtema paruuꝫ ⁊ maxime
ſanguineũ de iſtis erit determinatio i tertia quar
ti vbi de apoſtematibus determinatur abſolute.
Sed de bothor bothim que ſunt apoſtemata tm̃
crurium hic cõuenienter determinat dicit igitur
primo hoc bothor.ſ.ſpecialia de quibus eſt rubri
ca apparent in crure nigre quaſi ipſe ſint fructus
tamauſci ⁊ grana virida magna grana tamariſci
ſ̃t nõ aſſimulãt̃ gall̃ granũ uiride d̃ grañ ꝙ ẽ fru
ctus arboris terbentini unde colligitur terbentia
⁊ uocatur a dño.A.bothi inde glutem albothiꝫ
i.terbentina nõ igitur illa apoſtemata ſunt uiri
da ymo ad nigrum declinant ſed aſſimilãtur gra
nis uiridibus in quantitate ⁊ figura ſunt ſicut gal
le addit ꝙ materia earum .ſ. puſtularum eſt ma
teria uaricum.i.materia melancolica utplurimũ
ex ſanguine facta ut ſupra eſt dictum. Et con
ſequenter addit ⁊ cura earum ex parte mondifi
cat̃.ſ.ex flo.⁊ farmatia ⁊c.eſt cura uaricũ ⁊ ulce
rum melancolicorum quantum.ſ.ad curationeꝫ
ipſarum ſi ulcerentur.Jdeo ad mondificationẽ
recurras ſupra de uaricibus ſed ad curam ulceꝝ
dixit quorum can.dicemus in libro quarto Jdeo
ſupple quantum ad curam ulcerum ad illum lo
cum recurre lege totam lr̃am quia clara eſt.

De Dolore Calcanei.

q **uandoqꝫ accidit** Põit conſe
quenter aliud ca.de dolore calcanei ut
dicit rubrica primo ponit eius cauſas
utplurimum contingeñ ſecundo curaꝫ ibi ⁊ ſanat
ipſum dicit primo quandoqꝫ accidit ex õuiatiõe
conterente.ſ.ad lapidem ⁊ bancam uel aliquod
huiuſmodi aut caſu.i.propter cauſaꝫ alicuius rei
ſuper calcaneuꝫ aut cohartatione.i.ſtrictura cal
ciamenti ſicut ſepe euenit iuuenibus pollitis phi
locaptis precipue pedemontanis ⁊ galicis ⁊ alijs
ſupple ſimilibus cauſis ſolet euenire dolor calca
nei ⁊ apoſtema calidum in eo addit ponendo cu
ram.Et ſanat ipm̃ embrocatio plurima cũ aqua
frigida ⁊ epitima de memite ⁊ boliarmeni reſolu
to.i.diſſoluto cum memite. Memite eſt herba
frigida ⁊ humida vt eſt dictum ſupra ex ſuco ei⁹
fiunt trociſci memite multuꝫ laudati in otalmia.
Nota hic ꝙ talis dolor aut iniungitur apoſte
mati non facta eius ſolutione manifeſta aut eſt
ſolutio apparens ⁊ aliqñ cuꝫ apoſtemate ⁊ aliqñ
ſine ſi ſit apoſtema tm̃ ſic embroca aque frigide.
eſt ſufficiens repercutere materiam ⁊ malam cõ
plexionem calidam remouere ſi vero coniunga
tur ſolutio manifeſta ſic bolus armens cum ſuco
memite eſt magis conueniens vt patet. Ad pri
mam etiam intentionem uoluit Azaranus pre
cipue valere ſucum coriandri ⁊ aquam roxatam
ad ſecundam intentioneꝫ maxime fluente aliqua
virulentia dixit ipſe ꝙ ſi fiat cinis de ſolla ſutula
rium maxime valet idem dixit de gallis ⁊ pulmo
ne vulpis pulucrizato. Nota etiaꝫ ꝙ nullo mo
do ponat̃ calcaneũ in terra ⁊ ſtent in quiete ⁊c.
etiam aliquando eſt neceſſaria flob.ſtante corpo
re plectorico ⁊c.

De Debilitate Pedis.

f **Jt quandoqꝫ** Ponit ꝯſequẽ
ter ca.de debi
litate pedis vt dicit rubrica ita vt ab oi
fere cauſa leduntur in inceſſu. Et põit
cauſas eius de quibus tamen dictum eſt in cap.
cauſaꝝ dolorum juncturaruꝫ dixit fit quandoqꝫ
in creatione.ſ.talis debilitas ꝓpter parentes al̃s
in pedibus debiles vel propter ſpecialem influxũ
⁊ fit quandoqꝫ debilitas ex labore plurimo vt .ſ.
ex multa itineratione vel multa ſtatiõe pedis co
ram principibus vt ſupra dictum eſt . Et ex mo
lificatione antecedente ut qñ ſteterit multum in
aqua vel balneo aque dulcis ⁊ ex oppillatiõe vie
nutrimenti ad ipſum.ſ.pedeꝫ ſicut accidit caſtra
tis quoniaꝫ in ipſis propter dominium frigidirat̃
in eis quoniã vt dixit Ari.decimonono de anima
bus omnia animalia caſtrata alterantur in natu
raꝫ femiaruꝫ inde oppillantur vie tranſitus nutri
menti maxime in extremis ⁊ ſic prohibito nutri
mento pes debilitat̃. Non ponit hic curam ſꝫ
pro cura recuras ad curam ſpecialium cauſaruꝫ
locis proprijs ⁊ ſatis dictum eſt ſupra de conforts

tione iuncturarum in cap. de cautella ⁊ doloribꝰ iuncturarum lege litteram.

De Doloribus Unguium

a **Appropinquat cura** Ponit conſequenter ca. de doloribus vnguium ⁊ atritione. i. propter atritionem earũ ⁊ ponit quedam que magis vallent in principio ⁊ quedam magis in proceſſu ⁊ quedam ad liquefactionẽ ſanguis cobagulati infra vnguẽ dicit primo appropinquat cura cor cure ſuppurationis. i. apoſtematis in via ad ſaniationem ⁊ innuit in via repercuſſiua non ↄuenire propter atritionem factam vt eſt ↄmunis doctrina Cirugicorum ymo ſemper cum confortatione apponantꝛ aliqua que reſoluant. Ideo addit. Et ex illis que conferunt illis eſt emplaſtrum cum folijs Mirti ⁊ cum folijs cipreſſi ⁊ hoc magis in principio. Et Emplaſtrum de adipibus cũ fimo caprino ⁊ ſtercore vacino ad maiorem reſolutionem ⁊ mitigationem doloris ⁊ hoc magis in proceſſu addit ⁊ conferunt eis nus cipreſſi ⁊ ſauina emplaſtrata confortant exicant ⁊ reſoluunt ⁊ ſic etiam in proceſſu ut in augũto conueniunt. Et conferunt eis fiſtici decocti emplaſtrati. ſ. magis in ſtatu hoc ẽ magis ſolum ad reſoluẽ poſtea addit de eis que liquefaciunt ſanguinem mortuum. i. cohagulatũ ſub atritione eſt farina. ſ. furmenti confecta cuꝫ oleo. ſ. cõmuni oliuarum maturarũ ⁊ ſuper ipſuꝫ poſita iſta omnia hic poſita ad dictas intentões ſunt no. ex eis q̃ dicta ſũt ſupra ſepe lege tu lr̃aꝫ.

De Inflatione Unguis ⁊ pluritu in ea.

c **Curatur cum aqua** Ponit ultimum ca. de inflatione unguis ⁊ pluritus in ea ut dixit rubrica. Iſta inflatio cum pluritu pendet potiſſime ex extenſione a uaporibus acutis facta ẽ etiã igitur intentio reſolutio ⁊ exicatio dicit igitur. Curatur cum aqua maris abluendo cuꝫ ea ſemp. i. ſepe: qr̃ remouetꝛ ſ. ſi ſic fiat patet cauſa aut cuꝫ decoctione lentiũ ⁊ horobi. ſ. abluantur patet quomodo ualet propter aliqualem in eis uirtutem calidam reſolutiuam aut cum decoctione cucumeris non domeſtici ſed aſſini iſta eſt fortior quando relique nõ ſufficerent addit. Ex emplaſtris eſt nenufar habet lr̃a exterior eſt bulbꝰ ⁊ magis ueriſimile qm̃ bulbus hic manifeſte ualet ut ſupra dictum ẽ nenufar aũt ſi multum ualet hoc eſt magis per proprietatem ⁊ oleum ⁊ ficus decocte coniunctim ⁊ ſingulariter omnia iſta ſunt intelligenti clara neqꝫ eſt hic multum laborandum ad uerificationẽ cum iſta non ſint de principali intentione ⁊ de eis apud Cirugichos eſt ſermo p̃cipuus ⁊ ad eos conuenienter eſt recurrendum maxime ad Lafranchum Mediolañ ⁊ Gulielmum placentinũ ⁊c. Et ſic finis cum laude altiſſimi.

Expliciunt expoſitiones Magiſtri Johannis Mathei de Agradi Super vigeſſimãſecundam Fen tertij canonis. d. Auicene.
Impreſſum Mediolani Sũmo ſtudio ⁊ diligentia per Jacobũ de ſcõ Nazario de la Ripa Anno. M.cccclxxxxiiij. die. xvij. nouembris.

Regiſtrum huius operis.

a	g	n
Prima alba	caſi ca. de	. ſ. in materia
Expoſitiones	ad extrahẽdũ	ſtringẽs mãꝫ
ita famulentur	determinant	et ſi non
ponit intentionẽ	ſitus ſecundũ	auctoribus
b	h	o
diſpoſitionibus	mentiõibꝰ p̃ter	cum dixit
debet dici	nago ponendo	teſtum et
ymo ibi	loris ipſius	coticis uero
cedenti quoniã	diaſtino cum.	fortat et
c	i	p
eius que eſt	le complexiões	De ſolutiõe
hernie inteſtini	cuꝫ ei admiſcetꝛ	bel ⁊ ibi
tra ipſum	petiantur	forte ei ſi
de cauſis	riora ⁊ cibus	Albeſced
d	k	q
ſperice figure	co optime	cuius ponitꝛ
lidantia. Et	crudo ſcilicet	finem ubi
humidum ſaltẽ	neruis crudis	quibꝰ oibus
incorporentur	ſuperfluum	ipſa ſunt
e	l	r
tet ſupple	autem ad	Or ut utatꝛ
da ſubtiliatiua	ctura et	poſt ipſaruꝫ
uideñ ⁊ non :	hanc cauſam	tũc ↄuẽiẽtiꝰ
Dixit ultimo	Et ſimplex	Habuiſtis
f	m	
tas facta	ut dixit	
ſolutione addit	catur de	
infuſiõe paulati	do materiam	
euacuata	dextre diuertetur	

Incipiunt magiſtri Joannis Mathei ex ferrarijs
de gradi Expoſitiões ſuper tractatuꝫ de vrinis ⁊
vigeſſimamſecundam fen tercij canonis domini
Auicene: ſup quam nullus ante ipſum ſcripſit.

Greſſurus ma

teriam vrinaruꝫ primo que
dam preambula neceſſaria
a ad materiam urinarum pre
mittaꝫ. Primo vꝫ ꝙ vrina
duplicitèr ſumitur. Pri
mo ſumitur pro qualibet a
quoſitate exiſtēte per uias ⁊
meatus urinales ſiue in eā impreſſerit natura de
bite ſuam actioneꝫ aut non. ⁊ ſic dicimus aquā
fore emiſſaꝫ in eiſdem diſpoſitionibus ſubſtātie
⁊ coloris ut ī paſſione dyabetica contingit eſſe
urinā. ‖ Secundo modo conſideratur urina pro
ut eſt aquoſitas per uias vrine emiſſa in quam
calor nālis ſuam impreſſit actionem ipſaꝫ digerē
do. ⁊ in coloreꝫ mutationē in ea faciendo per cō
miſtionem aliquaꝝ ꝑtium humoꝝ ſecum. ⁊ illa
proprie eſt vrina. ⁊ de iſta duplex eſt cōſideratio
.ſ. qd nois ⁊ qd rei. Quid nois ipiꝰ vrine dn̄t qdā
vrina ē ⁊c. dr̄ quaſi in renibus ſit una. Aut dicit̄
ab urith grece ꝙ demōſtratio fertur ut iquit Egi
dius. Aut ⁊ tercio dicitur urina quia vrit mordet
⁊c. Salua tamen reuerentia egidij prime due ſi
gnificationes non minus conueniunt egeſtionibꝰ
q̄ꝫ in vrinis ⁊ precipue ſa. Quare ſicut ſit in reni
bus vrine ſequeſtratio a ſanguine. ita ī iteſtinis
ſit ſeq̄ſtratio fecum a ꝑte utili kiloſa ⁊ ſic egeſtio
ſit vna in inteſtinis ⁊ ex conſequenti pōt egeſtio
dici vrina. Et ſo ſicut ſignificat nobis vrina ſu
per corporis diſpoſitiones ita ⁊ feces ſiue egeſtio
nes vt patet quare non videtur ratio maior q̄ꝫ ꝙ
dicte due interpretationes potius vrine aſſignen
tur q̄ꝫ egeſtioni. melius ergo cōuenit tertia decla
ratio vt ꝙ dicatur vrina ab urith. Declaratur
vrina ſo quo ad quid rei q̄ eſt colamentum ſan
guinis .ſ. maſſe ſanguinee ex epe veniens ad veſi
cam vt. S. 4. affo. ꝯmento 70. illius affo.
Quibuſcunqꝫ vrine groſſe ⁊ globoſe. ⁊c. Notetis
textuꝫ. ⁊c. Et ſic ēt declaratur ab yſaac. vnde cō
plete ſic diffiniri pōt vrina eſt colamētum ſangui
nis ⁊ alioꝝ humoruꝫ factum ex mā cruda ⁊ ſubti
li materie chiloſe a calore naturali epatis ut de
purētur boni humores ab illa aquoſitate ſupflua
⁊ ut tranſeat cum ſanguine dando ei penetratio
nem in ſingula corporis mēbra. Cauſe urinaꝝ
ſunt quatuor ſicut ⁊ aliarum reruꝫ naturalium.
Nam cauſa mālis eſt illud humidū quod recipi
tur via cibi uel potus ⁊ ſuperfluit ad illud quod
principaliter ē neceſſarium pro eſſentia ⁊ forma
maſſe ſanguinee. ⁊ ſic ſentit Auicena prima pri
mi de humoribus. Et Theophilus ī tractatu ſuo
de vrinis. Et cauſa efficiens eius eſt duplex .ſ.
imediata ⁊ remota. Immediata dr̄ forma epatis
cuꝫ tēperamēto ⁊ cōplexione eius. Et remota dr̄
uirtus ſequeſtratiua renū ſeparās illā aquoſitatē
a ſanguine. Unde ſecunduꝫ duplicē cauſam eius
efficientē duplex ē forma vrine ut uoluit concilia
tor differentia .96. ⁊ Nicholus in hac mā .ſ. ſub
ſtantialis que acquiritur ab immediato efficiēte
.ſ. ab epe. Et accidētalis que acqritur in reni
bus .ſ. ꝑ ſequeſtratione eius a ſāguine. Forma
lis cā eius ē forma ſubſtantialis illius mixti ſatis
impfecti ⁊ ſatis uicini forme aque. Et ut alij. di
cunt cauſa formalis eius eſt talis modus ſe hn̄di
illius materie aquoſe. Modus autē ſm quem
generatur urina ut dicit theophilus capitulo pri
mo poſt prohemium eſt. Quia in ſanguine turba
to ⁊ cōturbatione in eo facta colera attrahitur ꝑ
meatū propriuꝫ ad chiſtim fellis ⁊ terreū melan
conicum ad ſplenē ꝑ ſuā deputataꝫ uiaꝫ ⁊ manet
adhuc cuꝫ ſanguine illa ſuperfluitas aquoſa que
tandeꝫ recipitur in renibus mediante uena chilis
deſcendente per ſpinam. vnde tota uel quaſi to
ta aquoſitas vrinalis uadit ad renes ut etiam ui
ſus eſt ſentire. Dn̄s Auic. prima primi de genera
tione humoꝝ. licet cuꝫ hoc ſit ꝙ certa pars illius
aquoſitatis ſimul cuꝫ ſanguine tranſit ꝑꝑ finē dā
di ei penetrationē ut mittatur ꝑ venas ad mēbra
q̄ ſanguis ꝑꝑ eius groſicieꝫ ineptus eſt ad ſingu
las oium menbroruꝫ venas penetrare q̄ alique
minime ſūt. ⁊ multum parue ut idem dixit Dn̄s
Auic. uerſus finem capituli. primo de humoribꝰ
tandeꝫ delato ſanguine illo per menbra median
te aquoſitate illa ꝯſequēter aquoſitas quia nutri
catione inutilis retrocedit per eaſdem uias ⁊ per
meatus urinales tandem emittitur qr̄ cōtingit ex
iſta urina ſignificare ſupra corporis diſpoſitiones
Sicut etiaꝫ medici ſentiunt de ipoſtaſy ⁊ de ſub
ſtantia urine ꝙ ſupra menbroruꝫ diſpoſitiones ſi
gnificet. Ex his habetur cauſa finalis urine que
duplex ē ſcꝫ intrinſeca uꝫ ipſius ī corpore humec
tatio que ē debita ſubtiliatio maſſe ſanguinee ⁊ d̄
bita depuratio ſanguinis ab aquoſitate ſuperflua
⁊ uoluptuatio renuꝫ ⁊ ueſice. Alia extrinſeca uti
litas eius eſt ut apud mentem medici ex inſpecti
one debita eius urine remaneat aliquid circa diſ
poſitioneꝫ corporis humani. Hic dubitari pōt
utrum urina ſit de medici conſideratione. Dicat̄
ꝙ medicus urinam tribus modis poteſt ꝯſiderar̄
Primo ut rem naturalem in corpore dantem ſā
guini penetrationem. Secundo inquantum pōt
eſſe cauſa ſana uel egra ab extra corporibus hu
manis approximata ut habetur ſecundo canonis
ab Auicena ꝙ ad multa ualet capit̄lo eius ꝑprio
Tertio ut ſignum quod debite cōprehenſuꝫ a me
dico dat iudicium de hominis diſpoſitione. unde
dicit Auicena primo can. capitulo de ſignificatio
ne eoruꝫ q̄ in epe ſgnāntur textu cōmēti 7.
Et ipā quidem aqua fert ſecum colores eorum
vꝫ non omne illud quod eſt neceſſariuꝫ in decla
ratione ⁊ ſignificatione ſuple tu corporis. Et ſic ēt
uoluit Theophilus capitulo primo ꝓhemiali de
vrinis dicens. Nam vrinaruꝫ aperta inſpectio
manifeſta facta non apparentes ⁊ faciētes locos

cognoſcit ⁊ q̄n̄o diſpoſiti ſunt ⁊ ſecundū qualem
criſim eorum ſinguli aut ſ̄m naturaꝫ diſpoſiti ſūt
aut extra nām̄ conſtituti aut preter naturā̂ diſpo
ſiti. Uolēs innuere quod medicus de ſingulis mē
brorum diſpoſitionibus pōt noticiam habere ex
debita vrine inſpectione cū debitis circunſtātijs
ad hoc requiſitis que in proceſſu patebunt neqꝫ
obſit dictum. Damaſceni in ſuis affo. Glorioſo
rum ſuperbiam ad vrinale multiloquiuꝫ ſi ſapi
ens cōtemnas ⁊c. Poteſt hic dici concordādo ꝙ
in morbis in materialibus urina nō pōt preſtare
iudicium medico de tali corporis diſpoſitione ⁊
ſic uerificatur dictū damaſceni qꝛ nō ī oibus fert
iudicium contra illos ſuperbos. Quia tñ cōueniē
tiſſime in diſpoſitōe ſana ut dictū eſt ſupra urina
ꝑ ſingula mēbra pertranſit ut iudicare poſſumus
ſuper corporis ⁊ mēbroꝝ diſpoſitionem ſanā. Si
militer ⁊ in egritudinibus materialibus materia
exiſtente in venis vrinā nobis preſtare iudicium
non videtur negañ. quod ēt voluit. Ga. primo de
criſi cap. vij. Ex his patere pōt reſponſio ad diffi
cultatem qua queri pōt vtrum vrina ſit pura ſup
fluitas. Breuiter dicatur ꝙ quātū eſt ad nutri
re poſſe vel materialiter vel diſpoſitiue eſt pura
ſuperfluitas reſpectu alioꝝ humoꝝ. Sed ſi vrina
ꝯſideretur q̄ꝫtum ad eius multas alias utilitates
ſupradictas nō eſt pura ſuperfluitas qꝛ notabile
eſt eius iuuamentū in corpore humano dādo pe
netrationē ſanguini ⁊ veſice uoluptuationē ⁊ ab
extra medico de corporis humani diſpoſitionib⁹ i
dicationē. Ultio probēialit̄ poteſt queri quid ſit
certius ſignum an ab urina uel a pulſu ſumptum

Licet a diuerſis diuerſimode dicatur. tñ breui
ter colligendo fiat iſta diuiſio qꝛ aut querimus ī
corporibus ſanis ⁊ ſic certior eſt ſignificatio a pul
ſu ſumpta q̄ꝫ ab urina qꝛ pulſus eſt habilior ⁊ nō
ita mutabilis ex qualibet regiminis in ordinatio
ne ſicut vrina ut patet. Aut querimus de corpori
bus egris ⁊ ſic dupliciter aut in egritudine imate
riali ⁊ ſic iterū ex pulſu certior habetur ſignifica
tio In egritudine aūt materiali dupliciter qꝛ aut
querimus de materia ex ſpecie egritudinis ⁊ ſic
certior eſt ſignificatio urine q̄ꝫ pulſus ⁊ precipue
in epatis egritudinibus renum ⁊ ueſice. Aut que
rimus de temporibus morbi. vꝫ materialis. ſ. prin
cipio augumēto ⁊c̄. ⁊ ſic ſumitur ēt certior ſigni
ficatio ab urina qꝛ urina ſequeſtratur pro parte
ab iſtis membris ut dictum eſt. Si aūt querimus
de morbis quātū ad terminū mortis uel ſalutis ⁊c̄
certior ſumitur indicatio ex pulſu q̄ꝫ ex urina. qꝛ i
morbo proprie ſalubri maniſeſte creſcit uirtus ui
talis ⁊ in mortali deperditur. Uñ ſ̄m hoc medic⁹
bene ꝯtemplādo pulſationes ⁊ ꝯpando ſequenteꝫ
ad precedentē pōt ꝯſiderare ꝯuenīēter quātū uir
tus pōt ſupeſſe ⁊ ſic al'n de hora mortis recte pno
ſticari. Jn ſeq̄ndo textū Aui. ꝗ poſt tractatū pul
ſuū pōit tractatū ⁊ ſūmā p̄ñteꝫ ō urinis tal' fiat di
uiſio totalis ſūme de urinis. Jn tres ptes. Qꝛ pri⁹
Auic. determinat de urinis ſ̄o de egeſtionib⁹. ter
tio excuſat ſe a determinatione ſputi ⁊ ſudoris ⁊

alioꝝ de quibus in particularibus libris. ſ. in ter
tio ⁊ quarto determinabit. Scđa ibi Egeſtio
pl'mqꝫ. Tertia in fine eius capituli. Eſt aūt cū
⁊c. Prima in duas primo ponit quaſdam ꝯdicio
nes obſeruandas in bene iudicādo ex urinis ēt po
nens diuerſa genera diſpoſitionū urine. ſ̄o proſeq̄
tur de huiuſmodi generibus ſigillatiꝫ. ibi ex colo
ribus urine Jn ſequenti capitulo p̄ñs pars. i. p̄ñs
capitulum diuiditur in tres. primo ponit cōdicio
nes obſeruandas. ſ̄o ponit ⁊ enūerat quedā mem
bra ſupra que pricipaliter ſignificat urina. tertio
enumerat genera ſignoꝝ urinarum. Secunda
ibi. ſcito ēt ꝙ ⁊c. Tertia ibi Amplius ſignifica
tiones. prima adhuc i duas. Primo ponit neceſſi
tatem illarum ꝯdicionum ſiue circūſtantiaꝝ. ſ̄o
proſequitur de illis ibi. Oꝫ enim. De prima
dicit ad medicum debentem recte ſignificare de
diſpoſitionibus humani corporis non oꝫ credere
uie ſignificationis urine. i. diſpoſitionibus uiarū
urinarum a quibus ſumūtur ſignificationes niſi
ꝯdiciones que inferius ponūtur i capi. obſeruate
fuerint. Jſta cōcluſio declaratur. Nam medico
non conſiderante ꝯuenienter has ꝯdiciones ſi in
differēter diſpoſitionibus urinarū crediderit iudi
cium erit eroneum ⁊ fallax ergo concluſio clara
⁊ aſſūptū manifeſtatur. Nam ſi inſpiciatur a me
dico urina Sor. flētici frigidi ꝗ ſumpſerit reꝫ tin
gentem urinam ut caſſiam uel crocum iudicabit
ex tinctura urine dñium caliditatis cū talis tictu
ra niſi a cauſa primitiua dependeat ut infra ſeq̄n
ti capitulo manifeſtabitur uel ſequitur p̄ñtiā hu
moris tingentis cal'i uel fortem impreſſionē uirtu
tis qualitates imprimētis ut ſ̄a quarti. De ſignis
ſumptis ex tinctura urine in fine ⁊ ſic iudicabit
ſupra caliditatē cum tñ eius ꝯplexio ſit frigida ut
ſupponitur ⁊ ꝯſequenter iudiciuꝫ fuit fallax ⁊ h̄
fit propter credere diſpoſitioni urine abſqꝫ con
ſideratione illius ꝯdicionis ꝙ non ſūmat rē tingē
tem de qua infra erit ſermo ⁊ ſicut dico de hac cō
dicione ita dico de reliquis. Sequitur notañ.
ꝙ condiciones oēs hic poſite ſunt obſeruande a
medico ex urina iudicare uolente in oibus diſpo
ſitionibus niſi in illis de quibus infra ab Auicē.
fiet ſpecialis mentio. qm̄ tales ſcđm condiciones
ibi poſitas non darent v̄m iudicium medico ⁊ tñ
ꝑ illas ſumitur uera ſignificatio verbigr̄a Auic.
infra dicet diſpoſitiones urine uigilantis ⁊ ieiunā
tis que tñ abſolute conſiderādo textum Auic. in
p̄ñtibus generalibus condicionibus non uidetur
dare medico iudicium uerum ymo fallax.

Oportet enim Auice. Enumerat condiciones obſer
uandas ad debite ſignificañ per urinas ſupra diſ
poſitionem corporum humanoꝝ ⁊ duo facit. p̄io
facit hoc ſcđo ponit quendā canonē ad corrigēdū
fallacias quibus ſolēt decipi medici p̄ñtādo alios
liquores eiſdem. ſcđa ibi. Scias aūt qđ ī urina
Prima ēt in duas qm̄ primo facit quod dictuꝫ ē.
ſ̄o ponit unam ꝯtingentiam ad remouenduꝫ ēt
errorem qui poſſet euenire ad ſignificandum per

vrinas merito etatꝭ ſa ibi. Amplius vrine pue
rorum. Prima adhuc in tres. primo ponit vnā cō
ſiderationē habendā ex parte vrine ex qua debet
ferri iudicium vt ꝙ ſit prima ⁊c. Secundo ponit
alias ꝯdiciones plures ⁊ obſeruandas ex pte cor
poris cuius vrina inſpici debet ad recte ſignificā
dū ex ea. tertio reuertitur ad ponenē ēt condiciōes
attendendas ex parte eiuſdem vrine ſa ibi prope
Neqꝫ ſit ille cuius eſt tertia ibi. Et ſic cuꝫ ip
ſā multis que condiciones ſunt. 16. vel ſcōm aliaꝫ
diuiſionē poſſent eſſe. 22. ⁊ ſcōm hoc tota iſta pars
diuidi pōt in tot partes quot condiciones enume
rat partes patebunt legendo. De prima igitur
parte dicit duo principaliter. primo ſuple ad hoc
ut non inficiatur iudicium ſumptū ex urina que
a medico ꝯſideratur oꝫ ut ipſa ſit prima uria que
in mane colligitur. Dicit ſcōo ⁊ non permāeat
longo tēpore ſupple retenta i veſica Et nota ꝙ
nō eſt mens Auic. alias urinas extra condiciōes
hic poſitas non poſſe ſignificare de corporis diſpo
ſitione ⁊ qō non ſint inſpiciende ſed uoluit qō cer
tius indicamus his ſeruatis ꝗ̄ his nō obſeruatis
Ratio aūt qō debet de mane eſſe collecta eſt qꝛ
urina ſignificat principaliter ſup ep vt infra Aui.
⁊ Auerois primo canticorū. c. de ſignificatiōe eoꝝ
que in epate generātur ꝯmento viiij. Cum igiť di
geſtio eius perfectior fiat in nocte ꝗ̄ in die ⁊ per
ꝯñs melior ſequeſtratio urine a ſanguine certior
uidetur ſumi indicatio ab illa ſi ſit in mane collec
ta. Et ratio qō debet eſſe prima eſt qꝛ cum prima
urina plures ſuperfluitates humorales ꝯmiſcenť
⁊ poſt ſequeſtrationē iterum alique expelluntur
ad ueſicam quibus collectis in ueſica in mane ag
grauata his eas expellit una cū uria prio emiſſa
Et ſcōo pōt eſſe cauſa illius qꝛ ſi urina non in
ſpiciatur prima. i. que non in tp̄re ſit quo ſolent
primo emiti urine. ſed poſt illud tēpus retineatur
cum urina multum ⁊ per longum tēpus in ueſica
retenta ulteriorē capit digeſtionē ⁊ tincturam ul
tra eam que ſibi dabatur in epate vbi habuit for
mam eius ſubſtantialem ⁊ in renibus ubi recipit
actualem vnde ſtat urinā indigeſtā in epate ⁊ re
nibus que ſi emittitur in mane ſignificaret indige
ſtionē humorum que ſi diu retineatur. ipſa tunc i
ſpecta pōt ſignificare digeſtionem humoruꝫ licet
ita non ſit. vnde male faciunt ruſtici portātes uri
nas qn̄qꝫ ad medicos ciuitatis in ueſica ſua uſqꝫ
ad merediem. Nam conſtat ex dictis illius urine
iudicium eſſe incertum. Ulterius nota qō pro ue
rificatione canonis ⁊ condicionū requiritur qō il
le cuius eſt urina debitum obſeruauerit in ſex re
bus non naturalibus regimē. qꝛ alr regula Auic.
non haberet ueritatem. Nam ſi uerbigr̄a eſſet ali
quis febricus febre tertiana qui propter poſiſmuꝫ
oꝫ ſumere cibum per tres horas ante diē. In hoc
caſu conſtat urinam in mane collectam non eque
euidenter ymo indicaret icertius ꝗ̄ illa que emit
titur per ſeptē horas poſt comeſtionē dictā. Etiā
in alio caſu ſi quis ſumeret cibum mordacem uer
bi gr̄a ſinapim uel uinuꝫ potentiſſimum quidem
irritaret naturam ad expulſionem ante tēpus de
bitum. ſtat ꝙ certius ſignificet ſcōa urina ꝗ̄ pria
Etiam ubi quis ſit nimis tarde digeſtionis reſpec
tu cibi aſſumpti ſtat ſecundā urinam certius in
dicare prima qꝛ dum ſcōa mingitur tunc primo ē
facta ⁊ cōpleta digeſtio ⁊ non ante. unde ſubdit
Auic. Et non permaneat tēpore longo. uno mo
do. ſ. poſtꝗ̄ mincta eſt ⁊ ſic non intelligitur qꝛ in
fra illud oſtendet. Alio modo exponitur. ſ. in ueſi
ca qꝛ per talem retētionē ut imediate dictum eſt
alteratur ⁊ tingitur per calorem ultra debituꝫ ꝗ̄
ultra digeſtionem que ſimpliciter debetur in epa
te ⁊ renibus qr̄ de digeſtionibus i humoribus fac
tis non pōt per eam uere iudicari. Et propter hoc
addit neqꝫ ſit in nocte reſeruata. ſ. in propoſito re
tenta.

Neqꝫ ſit ille cuius. Hec eſt ſecūda pars huius par
tis principalis in qua ponit condiciones attenden
das ex parte corporis illius cuius urina inſpici de
bet. Et diuidi pōt iſta pars in ſex partes ſcōm ꝙ
ſex principales conſiderationes obſeruandas aſſi
gnat ptes patebunt legendo. De prima parte
in condicionibus obſeruandis dixit ꝙ non ſit ille
ſupple cuius urina inſpicitur ad ſignificandū debi
te qui aquam non bibit aut cibum non comedit
. ſ. qꝛ ſit in totum ieiunus uel nō debitam cibi quā
titatem uel potus ſumpſerit. Nam ſiue ieiunꝰ
fuerit ſiue minus de potu uel cibo ſumpſerit ꝗ̄ cō
ueniat imperficietur indiciū qꝛ mutabitur urina
in corpore ab eo qō ſibi naturaliter ꝯuenit. Et
ratio littere eſt qꝛ ille cuius eſt urina non ſumpſe
rit cibum ⁊ potum debito modo cōtingit urine in
dicium uariari ut ſi nihil uel paucuꝫ ſumeret no
tum eſt paucum ex illo reſcindi ⁊ calorem i illud
paucum magis agere ⁊ ipſum magis tingit ſolito
h eſt quoniam ſi debitam quantitatem cibi cōſue
tam aſſumpſiſſet ⁊ ſic incertum ex hac urina ha
betur iudicium de corporis diſpoſitione. Et per ci
bum ⁊ potum refrigeratur calor naturalis ⁊ ſi ni
hil datur conſtat calorem ⁊ humores inflamari
qr̄ iterum urina magis tingitur. Et dicit Auic. no
tanter aquam: qꝛ ſarraceni ſūt quibus uinum bi
bere eſt illicitum niſi in caſu ſincopis. tū ampliā
do textum intellexit omnem potum.

Et non ſit qui Addit continuando in cōdicionibus obſeruā
dis. ſ. ꝙ non alteretur urina per aliquod extrinſe
cum ſiue interius ſumptum. ſiue exterius. Et prio
exemplificat de quibuſdam que per interius ſum
pta tingunt urinam. ſecundo exemplificat d̄ quo
dam quod etiam exterius tingendo fortaſſis tin
git urinam ſecunda ibi. Nꝫ ſit de prima parte po
nit. v̄. a quibus canon eſt per que tamen dantur
multa reliqua intelligi que poſſent colorificare
urinam ſi interius ſumerentur. Unde in ſūma
dixit exemplificando de quibuſdam ꝙ ille cuius
urina debet inſpici ad recte ſignificandum ⁊c. nō
ſit qui ſumpſerit crocum aut caſſiam aut almura
aut uinum ſupple notabiliter nigrum aut multuꝫ

album quoniam talia tingunt urinam ad citrinū
aut rubeum. Nota ꝙ licet non ſemper ad ſum
ptionem illoꝛum non ſequatur tinctura urine ut
quando eſſent pauce quantitatis ut notum eſt at
in pluribus tam̄ ita contingit ſi ſint aliqualis quā
titatis notabilis ut notum eſt. vt igitur certioꝛ ſu
matur ſignificatio ex urina conuenienter factus
eſt canon ille. Qꝛ non ſit ille qui rem ſumpſit ali
quā tingentem ⁊c. Et nota caſſiam altero duo
rum modoꝛum poſſe urinam tingere. Primo qꝛ ī
ea ſunt quedam partes ſubtiles citrine que mixte
cum urina ipſam tingunt tinctura citrina ⁊ que
naturaliter mouentur ad uias vrine ẜo modo qꝛ
per illas partes ſubtiles caſſia educit humoꝛes co
lericos ⁊ maxime per uias urine quas uidetur in
ſpicere magis q̄ꝫ inteſtina licet eius pars groſſioꝛ
magis reſpiciat inteſtina per eas partes inteſtina
leniendo vel etiam ſoluendo ſi debite ⁊ ſufficiētis
ſit doſis. Et ex hoc ſoluitur pꝛoblema pꝛopter qd
eſt ꝙ caſſia faciat urinas rubeas ⁊ egeſtiones ni
gras qꝛ pars groſſa eius reſpicit inteſtina ⁊ ſubti
lis uias urine. Iſto modo ēt tingit crocus urinā
pꝛouocando ad uias urine ⁊ ſui mixtione ⁊ educ
tione materierū colericarū cū urina tingit. Al
muri eſt ſalſamentum nigrum ex ſale ⁊ alijs apō
ſarracenos ꝙ per idem tingit ⁊ maxime coadiu
uat ſal in eo poſitum ratione eius acute ſalſedinis
⁊c. Olera etiam tingunt ad viride ⁊ maxīe diu
retica que etiam mutant coloꝛem urine vt ō ſpar
gis uidetur ⁊ hoc faciunt aut per admixtionē eo
rum cum urina uel ductione humoꝛum per illas
partes quoꝛum humoꝛum coloꝛe ſecundum eius
exigentiam tingitur urina. Et iſto ſecundo modo
non tingunt ſemper ad uiride ſed coloꝛe humoꝛū
per illas uias ductoꝛum uirtute olerum aſſumpto
rum. Uinum etiam ſi ſumatur exuberantis quan
titatis maxime ſtomaco ⁊ ep̄e inanitis ⁊ in quibꝰ
uirtus contentiua eſt relaxata ſic indigeſtum mo
uetur ad uias urine ita ut pꝛopꝛio coloꝛe aliquo
tiens coloꝛificet urinam.

Neqꝫ ſit qui .addit continuando de re
tingente exterius ad maio
rem cautellam qꝛ uidetur eſſe minus rationale ꝙ
res exterius tingens coloꝛificet urinam tamē qꝛ
aliquotiens ſic euenit dixit. Neqꝫ ſit alcanna eſt
quoddam arbuſtum cipreſſi uel flos eius ex cuiꝰ
fricatione cum membro membrum tingitur q̄
tinctura ẜm Auic. fortaſſe penetrat interioꝛa. In
ficitqꝫ urinam ⁊ ẜm Marſiliuꝫ tingit ad citrinū
licet ei hic modus uideatur extraneus ⁊ ẜm Hu
gonem ad rubeuꝫ ⁊ ſarraceni tingunt ungues eo
rum ⁊ mulieres maxime crura earum ad decoꝛē

Neqꝫ ſit qui .Ponit ꝯñē aliam cōditio
nem obſeruandam uolens
in effectu ꝙ non debet ferri iudicium de urina il
lius qui ſumpſerit aliquam rem educentē mate
rias ad uias urine ſiue per ſe educat ut pꝛouocati
ua ſiue per accidēs ut ſolutiua foꝛtiter agitatiua
qꝛ qui ſumpſerit ſolutiuū ⁊ maxime per uias urīe
⁊ pꝛouocatiuū uel etiam ſolutiuū per uias inteſti
noꝛum qꝛ illa mā ſoluenda per farmacum ſatis
uiolenter mouetur ⁊ ẜm partem per urinam eua
cuatur ⁊ ſic tingitur urina ẜm exigentiam humo
ris euacuandi ut ſi ſit colera ad citrinum. Si fl'a
ad albedinem Si mel'ia ad nigrum.

Neque quis Hic nunc conſequēter po
nit unum canoneꝫ genera
lem ⁊ maxime cōem obſeruanduꝫ ad debite ſigni
ficandum per urinam per quam innuit in effectu
coꝛpoꝛis illius urinam non debere inſpici quod ē
īmutatum notabiliter ex aliqua cauſa pꝛimitiua
⁊ h̄ ponit exempla ꝯcernētia mutationeꝫ coꝛpoꝛis
ex parte cauſarum extrinſecarum ut laboꝛis per
quod datur intelligi omne calefaciens extrinſecū
per uiam mutationis coꝛpoꝛee ⁊ exempla concer
nentia mutationem coꝛpoꝛum ex parte paſſionū
al'iuꝫ per h̄ ꝙ dixit ira ⁊ timoꝛ ⁊ concernentia ēt
mutationem cauſarum mediarum inter cauſas
extrinſecas ⁊ al'es per hoc dicit ieiuniuꝫ ⁊ uigilie
⁊ ſub his uidetur concludere omnes cauſas pri
mitiuas. Et hic ponit aliam condicionem obſer
uandā in bene iudicando ex urina ſuper coꝛpoꝛis
diſpoſitiones dicens ꝙ ille cuius urina a medico
inſpicitur non ſit extra naturā exercitatus. extra
Curſum nature motibus. ſ. coꝛpoꝛeis nꝫ extra
curſum nature in operationibus. i. paſſionibus. ſ.
al'ibus nec ſit ēt exercitatus extra curſum nature
in diſpoſitionibus. ſ. medijs īter motus coꝛpoꝛeos
⁊ paſſiones al'es qꝛ hec omnia mutant urine colo
rem plus naturali tinctura qꝛ fallitur illius urine
iudicium ⁊ ſic Auic. in caſu iſto omnem mutatio
nem compꝛehendit cōtingentem circa coꝛpus hu
manum ex parte cauſarum pꝛimitiuarum ⁊ po
nit omnium illarum exempla. Quomodo autem
ieiunium ⁊ uigilie ſint diſpoſitiones medie inter
laboꝛes. i. motus coꝛpoꝛeos ⁊ paſſiones al'es alias
uidebitur. Et dicit Auicē. notanter extra cur
ſum nature. i. ſatis exceſſiue uult extra conſuetu
dinem non autem cum paruus ſit motꝰ coꝛpoꝛeꝰ
uel abſtinentia aut uigilia quia opoꝛtet aliquādo
in uita hominem his motibus exerceri abſqꝫ hoc
etiam ꝙ ſint extra nature curſum factum tingat
urinam plus ſolito. i. q̄ꝫ debet eſſe naturaliter eſt
ſatis nota quia ſuperinflāmātur ſpiritus quoniaꝫ
infrigidantur per cibum ⁊ potum ⁊ pꝛopter tedio
ſam ſenſationem in oꝛe ſtomaci ⁊ inoꝛdinatum
motum ſpirituum ad ipſum ⁊ exinde humoꝛes ⁊
maxīe ſubtiles mobiles ut colerici qui ꝯmoti cū
urina commiſcentur ⁊ eam tingunt ⁊ ſic fallax ē
iudicium huius urine. Et eadem ratione paſſio
nes al'es tingunt urinam quia ex uario motu ſpiri
tuum intus ⁊ extra ſpiritus ipſi inflamantur ⁊ ſi
militer colera ⁊ fit in ea cōmotio ⁊ educitur eius
pars cum urina ⁊c.

Uigilie .Contra h̄ eſt Auicē. infra dicens
urinas uigilantium eſſe albas. Di
cendū breuiter obmiſſis multis alioꝛum reſpon

ſionibus. Q₂ in uigilia duo poſſumus conſiderare
Primo diſtractionem cal'i naturalis ab interiori
bus ad exteriora. Exempli gratia in corpore qꝺ
nunc aſſumpſit cibum per uigiliam cõuertitur ca
lor ad exteriora ⁊ a membris digeſtionis ⁊ ſic con
ceditur albeſcere urinas uigilantium ⁊ incruda
ri uel conſideramus ſuperfluitatem uigilie i qua
fit inflamatio ſpirituum propter nimium motum
in eis ⁊ ſic citrinantur urine. Ad formam argu
menti dicatur ꝙ ad primum ſenſum conſideratio
nis vigilie loquitur Auic. infra ⁊ bene q₂ naturali
ter non tingitur urina niſi poſt digeſtionez. Et ad
ſenſum ſe conſiderationis vigilie loqtur ꝟ Auic.
qr̄ ſuperflua uigilia citrinat urinam magis debito
De labore vel exercitio extra curſum nature ñ
eſt dubitatio ꝙ calefacit ⁊ inflãmet cum omnes
concedant motũ in re calida excitare calorem ꝺ
modo aũt huius non debet eſſe hic inquiſitio de
ira etiam ⁊ furore non eſt dubitatio qꝺ inflãmãt.

Timor Contra timor infrigidat ergo nõ
.tingit ad citrinum. Dicenꝰ cũ dic
tis ſupra ꝙ timor infrigidat tamen ad argumẽta
dicatur dupliciter. Primo ꝙ timor per ſe infri
gidat ſed per accidens calefacit quoniam infrigi
dando conſtringuntur pori ⁊ meatus ⁊ calor ⁊ ꝓ
hibetur debita euacuatio eius qr̄ inflãmat' ⁊ ſtat
cauſari inde febrem ⁊ ſic multoplus tingit urinã
Secundo poteſt dici ꝙ in timore membra ex
teriora infrigidantur tamen calefaciunt interio
ra quia ad ea mouentur ſpiritus ⁊ inflãmantur
⁊ coleram cõmouent quam ſtat cum urina cõmi
ſceri ⁊ ipſã ad citrinitatez ⁊ rubedinẽ tiger. Uel
etiam in timore vna cum ſpiritibus ab exteriori
bus ad interiora mouentur humores qui ſuperca
lefacti expulſiuam ſtimulant ⁊ cum urina expel
luntur. vnde urinam cõtingit tingi ⁊ in debito ſuo
indicio uariari. vnde contingit aliqñ in paſſioni
bus al'ibus pre timore hominez mingere et egere
re propter materias acutas ad interiora motas.
et naturam irritantes quare per ſeceſſum expel
luntur

Et choitus Ponit aliam condicionem
⁊c. Nota ꝙ licet urina diu̾
ſum habeat meatum per quem emittitur uſqꝫ ad
medium uirge a uia per quam emittitur ſperma
ut patet in anothoia tamen aliqua pars ſperma
tis poteſt reſudare ad uiam exitus urine. vt etia ꝫ
contingit in de rebus humectatiuis et dulcibus
aſſumptis per os paulatiue deglutitis ꝙ reſudant
ad cannam pulmonis ipſam humectando ut pa
tet in cura tuſſis ſicce. et iſto modo contingit ſper
ma miſceri cum urina ipſam impinguando. Et ẽt
quia ſperma eſt materia pinguis adherens meati
bus ductibus eius et urina ſuperueniente lauat
illam uiam cõmunem eis et ſecuꝫ ducit illas par
tes ſpermatis abſtergendo eas a parietibus dicte
uie.

Et ſic uomitus Ponit aliam condi
cionem ⁊c. Ex litte
ra intelligitur de omni uomitu. ſ. ſponte ⁊ artifi
cialiter facto q₂ in omni tali fit cõmotio materie
rum humoralium ratione cuius cõmotionis aliq̃
partes mouebuntur ad uias urine mutando eius
colorem cum quo tamen ſtat ꝙ uomitus ⁊ eua
cuatio attenuent ſubſtantiam urine. Nam uomi
tus ⁊ euacuatio attenuant ſubſtantiam urine ab
ea que in ea naturaliter eſſe deberet q₂ diuertũt
multas materias a uijs urine. Unde incidentali
ter dicatur ꝙ vomitus maxime laudatur ab auc
toribus in egritudinibus uiarum urine ratiõe di
uerſionis ſimiliter lenitio. Dico ſignanter de leni
tione ⁊ non de medicina forti exſoluente ventrẽ
ad idem. ⁊ in alijs caſibus non detur ſolutiuũ for
te q₂ urine ſunt membra exanguia debilia ⁊ ma
xime dum egrotant ut patet ⁊ cum uirtus fortis
farmaci ad ipſa peruenit maxime nocentur et de
bilitabuntur et ex poſt plures materie ad illa lo
ca mouebuntur qr̄ magis conueniunt lenitiua. ut
caſſia tamarindi ſebeſten ⁊c Et non agaricꝰ tur
bith diagridium et ſimilia fortia ſolutiua. Et ex
littera Auic. hoc colligitur corolarium ꝙ urina ĩ
die in quo fit ſolutio uentris uel uomitus collec
tatio incertum dat indicium. Ratio iſtius dicta
eſt q₂ ſi emittitur poſt aſſumptum farmacum. Iã
diximus tamen in canone. Si anteqꝫ ſumat' far
macum emittitur melius eſt tamen adhuc nimis
mane non adhuc bene celebratis digeſtionibus
ſuper quibus habet ſignificare urina hic uidetur
eſſe collecta ſaltem ut cõiter dantur ſolutiua per
duas horas ante diem et citius ⁊c.

Et ſimiliter In hac tertia parte princi
.pali huius partis reuertit'
ad poneñ condiciones obſeruandas ex parte uri
ne per quam uolumus recte iudicare et diuidit' ĩ
quinqꝫ ſpeciales particulas ſꝫm quinqꝫ ſpeciales
condiciones obſeruandas quas ponit. partes pa
tebunt de prima parte dixit. Et ſimiliter. i. ad rec
te iudicandum per urinam ultra condiciones q̄
ſe tenent ex parte corporis ſimiliter habende ſunt
condiciones ex parte urine ut qꝺ non multis per
manſerit horis. Quapropter dixerunt quidaꝫ qꝺ
per ſex horas conſideranda non eſt quoniaꝫ eius
ſignificatio debilitatur. i. iudicium ex ea ſumptũ
fit debile et adducens rationem dixit et. i. q₂ color
mutatur et ypoſtaſis diſſoluitur. aut mutatur ſi
tualiter aut fit ſpiſſior quoniam poſt multas ho
ras micta urina et uariari poteſt color propter cõ
fuſionem in urina acquiſitaꝫ et facta ypoſtaſi po
teſt reſolui ypoſtaſis reſoluto uel extincto calido
naturali faciente ypoſtaſim et ad fundum muta
bitur ypoſtaſis ubi prius erat in medio pendens.
Si non reſoluetur qñ multo tempore conſerua
ta fuerit urina propter reſolutionem partium ſub
tilium et caliditatis continentis eam in debito ſi
tu. vnde ponderoſitate partium tereſtrium moue
bitur ad fundum urinalis aut fiat ſpiſſior ꝑ maio

rem applicationem partium groſſarum ad inuicē
reſolutis partibus ſubtilioribus ⁊ ſic iudiciuꝫ erit
debile. ⁊ addit Auic. q̃uis ego dicam ꝙ nec poſt
horam h̓ non intelligatur ꝙ urina non debeat in
ſpici ante horam. ſ. quando mingitur ⁊ poſt horā
ſed uoluit Auic. qḋ certius habeatur iudicium ꝑ
ipſam ſi inſpiciatur in hora q̃ꝫ ante uel poſt horā
vnde ſm̄ raſis. xx. ꝯtinē̄ omni hora poteſt inſpi
ci urina ⁊ omni tempore ⁊ hoc dicit Yſaac ꝙ tri
bus uicibus. ſ. precipue debet inſpici urina. ſ. quā
do mingitur. ⁊ quando ſequeſtrat ⁊ quando ſeq̄
ſtratio facta eſt. Et ratio qꝛ tot uicibus debet in
ſpici quot uicibus contingerint in ea mutationes
uariantes iudicium apud medicum ex ipſa uolen
tem iudicare. ſed in tribus uicibus contingunt ta
les mutationes. Quia in principio cum mingitur
contingit eam uariari eo qḋ aliquando mingitur
turbida ⁊ clareſcit ⁊ econtra. Et ſm̄ illud diuerſi
mode iudicat ex ea medicus ut infra patebit. ē̄t
debet inſpici tempore quo ſequeſtrat. qꝛ i egritu
dinibus ſi tempus ſequeſtrationis urine ē breue
ſignificatur ſtatus propinquus ⁊ ecōtra ſi longuꝫ
ſignificatur ſtatus longinquus. Debet etiam īſpi
ci poſt ſequeſtrationem. ſ. conſiderando eius ypo
ſtaſim an ſit laudabilis uel non ⁊ cuius ſubſtātie
coloris ⁊ quantitatis ſit ⁊ dicit Auicē. notanter.
Nec poſt horam. quia uériſimiliter calor nūq̃ꝫ
eſt ita diminutus quin ſpacio hore uel adminus
vnius cum medietate eius poſſit ſuam perficere
ſequeſtrationem in urina ⁊ corpus ypoſtaticum
in naturali diſpoſitione reddere. Et ſic quandoq̄ꝫ
vna uice tantum eſt urina inſpicienda a medico.
ut cōmuniter fit a praticantibus etiam certior ex
urina poſſit ſūmi ſignificatio ſi in hora uł paulo
poſt uideatur quam ſi multis permanſerit horis.
quoniam tunc probabiliter debuit facta eſſe ſe
queſtratio ſi fieri poterit non negauit tamē Auic.
qn̄ pluribus uicibus inſpiciatur ſi fieri poteſt. ut
ſupra uoluit Yſaac. Hic tamen aduerte qḋ de
hoc ſpacio temporis ſic abreuiato uerificatur uł
in urina corporis ſani uel egri materia iam dige
ſta ſed in urina corporis egri non digeſta uiſ̄ eſt
uelle raſis. xx. ꝯtinē̄ qḋ talis urina in taꝫ modico
ſpacio temporis non facit ueram ypoſtaſim ymo
aliquando tardat duabus tribus aut quatuor ho
ris uſq̄ꝫ ad ſex. Unde dicit ſe uidiſſe urinam in
qua in mane non apparuit ypoſtaſis ⁊ qḋ poſt ſex
tam horam apparuit laudabilis. vnde nota ꝺ mē
te Nicholi hic qḋ calor naturalis uel ſpirit⁹ emit
titur cum urina ⁊ manet per tempus in urina ⁊
uirtute ipſius fiunt operationes naturales in uriā
. ſ. ſequeſtratio ⁊ corpus ypoſtaticum ⁊ quantuꝫ
ad hoc eſt ſententia Auer. iiij. colliget. Et in pro
ceſſu temporis qꝛ poſt horam uel unam ⁊ mediā
euaneſcit ⁊ exalat ſpiritum ratione aeris extrinſe
ci ⁊ pauce fixionis eius ⁊ urina cōturbatur ⁊ ypo
ſtaſis diſſoluitur ⁊ ubi prius ī medio urine remā
ſerit ypoſtaſis naturaliter nunc reſidet in fundo.
qr̄ rationabiliter poſt horam uel vnam cum me
dia iudicium urine incertificatur ratione illi⁹ exa
lationis ſpiritus ⁊ per conſequens permutationis
urine ut patet. Unde malefaciunt qui reducūt
urinam minctam turbidaꝫ ad ignem qꝛ deſtruūt
iudicium proprium urine. Primo ratione cōmo
tionis que fit in illa reductione. ſecundo quia ca
lor igneus diſſoluit ypoſtaſim ⁊ alr̄ ſequeſtrat q̃ꝫ
facit calor naturalis. tertio ⁊ ille calor ultra ſoli
tum tingit ratione ſue acuitatis extranee ut patꝫ

Urina preterea tota

Dat aliaꝫ cōdicionē dicens qḋ tota urina eſt colligenda in urinali ne
ex ea aliquid effundatur. Iſte canon eſt correc
tiuus falacie mulierum ut monialium ⁊ aliarum
delicatarum que euacuant urine medietatem ne
ut medicus ex multa quantitate arguat ipſas in
ſero nimis potaſſe. Et ratio canonis eſt quadru
plex. Prima quia medici ex urine quantitate
ſuum ſumunt iudicium quia aliquando ex urine
quantitate multa ſignificatur liquefactio corpo
ris. Ubi igitur talis non tota ⁊ integra eſſet collec
ta conſtat non uerum poſſe ferre iudiciuꝫ. Se
cunda cauſa eſt quia urina multa non ita cito ⁊
faciliter ab extrinſeco continente. ſ. aere alteratᷣ
⁊ conturbatur ſicut pauca. Tertia cauſa ⁊ pri
cipaliſſima eſt quia medici per contenta in urina
ſupra corporis diſpoſitiones iudicant ut per ypo
ſtaſim trunbos lapillos ⁊ ſaniē ⁊c. ⁊ ubi non tota
colligitur contingeret medicum non poſſe habe
re uerum iudicium propter illud cōtentum a quo
ſumere debet iudicium propter eſſe expulſum ⁊
eiectum ſiue effuſum medico non preſentatum.
Exempli gratia contingit ſi aliquando dictis do
minabus ut emittant a principio mictus lapilluꝫ
uel ſaniem uel arenulas que in ueſica exiſtenᷣt
cum prima parte urine ſtat ut emittantur ubi igi
tur ipſe effundant hanc primam partem urine ⁊
non totam colligant in urinali ymo nulli dubium
eſt quin medicus penitus nihil de lapide indica
bit. Quarta ratio ⁊ cauſa canonis eſt quia ua
riatur ⁊ apparētia coloris quia modica urina ma
gis irradiatur a medico q̃ꝫ multa ratione cuius ap
paret clarior ⁊ nimis colorata. Unde etiam nota
qḋ ſi etiam tota colligeretur ſed in diuerſis urinali
bus adhuc dicte quatuor rationes ⁊ maxime due
habent efficaciam. Et propterea addit Auic. In
tegra. i. tota inſimul in uno. ſ. urinali magno

Et eius quidem

Ponit alium canonem qui etiam de
claratus eſt paulo ante illos. Et ſimiliter quo
qꝫ. Quare hic non eſt colligenduꝫ ꝙ alijs tempo
ribus non ſit inſpicienda ſed bene ꝙ clarior ⁊ cer
tior ex urina habetur ſignificatio poſt eius ſeque
ſtrationem quare vult Auic. qḋ non inſpiciatur
illico dum mingitur ⁊ h̓ quia tunc non adhuc fac
ta eſt ſequeſtratio ut notum eſt.

Et obſeruanda eſt Annectit alium canonem ꝛ dat modum quo urina debeat reſeruari quouſqȝ ſequeſtrat quia non ſtet in locis calidis qđ intelligit per ſolem. Primo quia tingunt ad rubeum uel citrinum. Secundo quia diuertũt aľ impediunt naturalem ſequeſtrationem quia attrahunt ad extrẽales partes qđ in medio debent reſidere. Et ſic hic canon eſt correctiuus erroris eorum qui prope ignem uel ad ſolẽ tenent urinas quouſqȝ uenit medicus. Sed debet reſeruari in pannis calidis prope lectum ubi caliditas ſatis conformis calori urine dicitur eſſe qꝛ licet urine apud igneȝ non conturbentur. tamen falſificatur ex hoc iudicium ut iam dictum eſt addit ſupple. Neqȝ teneatur in loco multum frigido per hoc qđ dixit ne congeletur quia in uarietate extingueretur calidum naturale urine ꝛ per conſeqñs non fieret debita eius ſequeſtratio. Etiam uentꝰ propter ipſam urinam commouere ꝛ conturbare impedit ypoſtaſis generationem ſeu debitam ſequeſtrationem propter hoc dixit. nȝ uẽtus ſupple eam tangat ne perturbetur ꝛc. declarans quanto tempore debet ſic obſeruari dixit donec ypoſtaſis ſepetur ꝛ ſignificatio compleat̃ qꝛ apparẽte ypoſtaſi tũc haberi poteſt completa ſignificatio ex urina. Etiam precaueatur ab omnibus alijs extrinſecis alterantibus ſubſtantiam ꝛ colorem urinarum ut a pulueribus. ¶ Conſequenter remouet dubitationem quia potuiſſet aliquis dicere iſtaȝ obſeruantiam non eſſe neceſſariam ut expectet̃ ſequeſtratio ypoſtaſis quoniam a principio micta urina ſequeſtratur ipoſtaſis. Unde notandum qđ materia exiſtente optime digeſta qꝛ exiſtit in fine maturitatis ipoſtaſis non illico quoqȝ mingitur urina deſcendit ut patet experiẽtia. Ergo nec deſcendit materia non exiſtente digeſta. ꝛ hoc intellexit Auic. dum inquit. Non enim deſcendit illico. ſ. ipoſtaſis dum mingitur nec in ultimo fine maturationis. Nota ultimo quod littera iſta Auic. ne ſol eam tangat poteſt intelligi ut quidã exponunt qđ urina non inſpiciatur in ſole uel in magno lumine. cuius ratõ eſt prĩa qꝛ propter multum lumen ut dicit Raſis xx. continent̃ apparẽt in urina quedam nubes quare diſcreti medici dubitantes de illa interponunt manum ꝛ ſi non apparent iudicant ipſam eſſe ſophiſtam ꝛ non eſſe ſecunda quia ex nimio lumine apparent corpora minutiſſima in urina de quibus medicus non habet ferre iudiciuȝ nec curat. Tertia quia ex nimio lumine apparet corpus urine magis tenue ꝛ peruium ꝛ clarum atqȝ lucidius q̃ꝫ de ſe ſit ꝛ ſic falleretur urine iudicium magis tamen placet primꝰ modus exponendi ut doceat nos cuſtodire urinã ab omnibus cauſis calefacientibus ꝛ infrigidantibus ꝛ quomodolibet aľr permutare potentibus ſubſtantiam urine ideo uſqȝ per horam eſt maxime obſeruanda urina precipue quia infra paulo poſt ponet ſpecialiter quod ſuper eam. ſ. urinam non cadat radius.

Colligitur in ꝛc. Dat aliũ canoneȝ obſeruandum etiaȝ ex parte urine que colligitur ꝛ correctiuum erroris ſepe contingentis quoniam ſepe recipitur urina in urinali male mundo ꝛ hunc remouendo errorem dixit ꝛ non colligatur. ſ. urina in urinali i quo alia fuerit urina niſi prius fuerit ablutum quia ſi ꝛc. dat alium canonem quia ſi urinale poſt precedentem urinam in eo contentã non fuiſſet mundatum ſtat aliquid extrinſecum cum preſenti urina cõmiſceri quod falſificat iudicium. unde urinale ut dicit Auicen. peruium lucidum ꝛc. etiam non debet ſecunda urina commiſceri cuȝ prima propter confuſionem ſubſtantiarum colorum ꝛ contẽtorum earum ambaruȝ ad inuicem. Et quia poſt urinam expulſam non loto urinali de fetulentia precedentis urine remanet aliquid in fundo urinaľ quod cum abſoluitur ab urinali uidetur ſicut ſquama uel pochaloides furfurea. Unde micta noua urina etiam corporis ſani i dicto urinali percepta tali materia iudicabit medicus de ſcabie uel ſice uel aliquid huiuſmodi.

Amplius urine puerorum. In hac parte principali ſuperius diuiſa ponit unum canonem correctiuum erroris qui poſſet contingere ex inſpectione urinarum infantium ad ſignificandum ſupra ipſorum complexionem talem uel talem. Nam ex inſpectione illarum probabiliter iudicaretur de complexione frigida comparatione facta ad urinas iuuenum ne ergo committatur talis error poſuit hunc canonem. dicens qđ ſignificatio urine puerorum eſt parua. i. debilis hoc eſt qđ medicus ex colore ꝛ ſubſtantia urinarum puerorum non debet ſignificare taliter ſicut in alijs ſignificaret. ꝛ adducit quinqȝ cauſas ut in littera patet. Notandum qđ licet dictum ſit calorem pueri ꝛ iuuenis ẽẽ eundem in radice ut prima primi. c. de etate tamen urine eorum ſunt differentes eo qđ puerorum urine apparent magis frigide quare ex urina nõ habes iudicare puerum eſſe frigidioreȝ iuuene quia apparent magis frigide q̃ꝫ ſint multis de cauſis. Prima quia nutriuntur lacte ꝛ maxime infantes quod frigidum eſt aliqualiter ꝛ ſic deciſuȝ ab eo declinat ad frigidum quare abſit a te ut infantes frigide dicas complexionis ex hoc urine iudicio ut innuit dominus Auic. in littera. Secunda cauſa eſt quia color lactis declinat ad album ꝛ ſic probabile eſt ab ipſo deciſa declinare ad albedinem ꝛ ſic ſupra frigiditatem ſignificare. ¶ Tertia cauſa ꝛ litteralis eſt quia calor colera ꝛ ſanguis ſunt tingentia urinas. ſed illa in infantibus opprimuntur ab humiditatibus infantie. qꝛ debita eorum pmixtio cum urina non fit ſicut in

iuuenibus ⁊ alijs. // Quarta cauſa eſt quia ſunt
debilis caloris innati non potenť magnum ueſti
gium digeſtionis imprimere. // Quinta cauſa eſt
longitudo ſomni eorum qr̄ non citrinantur urine.
// Contra quartam rationem ⁊ cauſam aſſigna
tam in canone ſic arguitur. virtutes naturales in
puero ſunt fortiſſime. ⁊ optimam habent comple
xionem vj. regiminis ſanitať. iij. c. Igitur non de
bilis caloris innati ⁊ ipſorū urine non tincte. Reſ
pōdetur cōcedendo ꝙ reſpectu determinati obie
cti ceteris paribus quantum eſt ad illud ꝙ eſt de
bite reſtaurare ⁊ precipue melius pro uita. ⁊ cuz
hoc in ſubſtantia augmentum facere. virtutes na
turales ſunt perfectiores non tamen fortiores qꝛ
durius digeſtibile digereret Iuuenis ⁊ multo ma
iorem digeſtionis gradum imprimeret abſolute
ꝙ̄ꝫ puer licet non perfectiorem pro uita ⁊ ſecundū
hoc reſpondetur ⁊ patet. Dubitatur contra qn
tam ⁊ vltimam cauſam. In ſomno melius perfi
ciuntur digeſtiones uꝫ igitur ⁊c. Dicen̄ ꝙ tempe
ries ſomni facit ad perfectionem digeſtionis ⁊ de
bitam cōmixtionem. Nō autem ſuperfluitas ſom
ni. vnde licet ſomnus pueri ſit ſibi temperatꝰ nec
illud hoc nego ⁊ faciens ad bonitatem digeſtiōis
tamen quia retinentur multe ſuperfluitates que
in uigilia expellerentur ⁊ reſoluerentur que obtū
dunt ⁊ impediunt calorem naturalem a debita i
preſſione eius in urinam ipſam citrinando ſicut n̄
fit in iuuenibus ⁊c.

Scias autem Supra Auic. poſuit ca
nones obſeruandos ad
habendum debitum iudicium ex conſpectiōe uri
ne h̄ ponit canon̄ correctiuum errorum qui medi
co poſſent contingere ex fallacia vulgi. Et dicit
Auic. pro euidentia littere nota Qꝛ corporū mix
torum exempli gratia liquorum. Quidam ſūt ha
bentes mixtionem firmam partium ſubtilium cū
groſſioribus ⁊ illi apparent equalis claritatis a lō
ginquo ⁊ propinquo ut uinum uetus ⁊ illi ſunt bo
ne cōmixtionis. alij ſunt quorum non eſt bona cō
mixtio partium ſubtilium cum groſſis ſed uideť
ſepatio partium ſubtilium a groſſioribus ſicut in
uino nouo quod muſtum dicitur manifeſtum eſt
uidere. // In urina autem eſt modus cōmixtiōis
partium ſubtilium cum groſſis medius inter hos
iam dictos duos modos. ita ꝙ non ſit in ea mixtio
ſuarum partium firma ⁊ bona vt in uino ueteri
nec etiam qꝺ eius partes. ſ. ſubtiles cum groſſis
ſint omnino impermixte ut in muſto ymo eſt que
dam ſubtilis ⁊ oculta permixtio partium ſubtiliū
cum groſſis dominantibus tamen partibus puijs
aereis ⁊ ſubtilibus in urina ſaltem ſani corporis
de qua Auic. in littera principaliter habet uerita
tem. ſ. qꝺ ipſa quanto plus oculo appropinquatur
tanto turbulentia eius augmentatur. et quanto
plus elongatur apparet nobis clarior. Cuius ra
tio ex fundamento habite diſtinctionis eſſe pōt
qꝛ urina ſani de longinquo inſpecta dn̄antibus in
illa illis partibus ſubtilioribꝰ aereis ⁊ puijs ⁊ ſtā
te iſta mixtione media non apparent partes groſ
ſe ſeparate a ſubtilibus ⁊ ſic tota in toto apparet
clara. Sed a propinquo qꝛ non habet omnino fir
mā mixtionem partium ⁊ fixaꝫ qr̄ apparent ēt ⁊c
adh̄ partes groſſe a ſubtilibus aliqualiter ſepate
non tamen ita ut a ſenſu diſtincte percipi poſſūt.
Et per illum moduꝫ ipſa apparet magis turbida
a propinquo ꝙ̄ꝫ a longinquo ⁊ groſſior etiaꝫ ut pa
tet. Et ut medicus non truffetur ſi ei aliꝰ liquor
ab urina pn̄tetur hanc cautelam Auicē. habere
debet. ſ. ut ſemper magis ⁊ minus a ſe elonget uri
nam ⁊ propinquet. Sed re uera eſt ſatis difficile
ſemper diſtinguere principaliter urinas infirmoꝝ
non habentes aliquando ypoſtaſim penes ꝙ̄ꝫ etiā
maxime diſtinguimus urinam omnem ab alijs
liquoribus. Unde dicit raſis 20. ↄtin̄. Qꝛ decipiun
tur medici cum ſirupo acetoſo decoctione palea
rum ⁊ alijs. Et datur conſilium medico iudicāti i
his fallacijs ꝙ odoret ⁊ ſecrete guſtet intingendo
digitum cōmouendo urinale ⁊ melius eſt ꝙ̄ꝫ ꝙ ui
num dicat urinam ut iſti ſicut in forliuio contige
bat ⁊ infamiam exinde deportet coram uulgo. ꝺ
hoc etiam uerſus finem ſūme dicetur.

Cum urina Repetit quoddam dictuꝫ
ſuperius ⁊ cauſa ibidem
fuit aſſignata. ſ. canone illō. Et obſeruan̄ eſt ne
ſol qr̄ ibi recurre. ſequitur iterum textus.

Scito etiam Nunc principaliter pōit
Auic. membra ſup quo
rum diſpoſitiones urina habet ſignificare. Et di
cit h̄ preſupponitur ut ſupra in prohemiali parte
huius tractatus de cauſa efficienti urinarum. di
cebatur ꝙ urina recipit duplex eſſe. ſ. formale ſi
ue eſſentiale ⁊ hoc in gilboſitate epatis. ⁊ aliꝺ ac
cidentale ⁊ hoc in renibus per ſequeſtrationem.
⁊ ſic rationabiliter dicitur ꝙ primo ſignificat uri
na ſuper epar ⁊ uias urine eo ꝙ in eis recipit ſuū
eſſe ſm igitur impreſſionem factam in his mem
bris in urina ſignificat medico ſuper ipſa ⁊ eorū
diſpoſitiones Et ſuper diſpoſitiones uenarum.
Nicolus exponit uenarum. ſ. epatis ⁊ concauitať
eius ⁊ non aliarum uenarum extra epar. Alr̄ ⁊
melius per uenarum intelligamus ut uiſum eſt
uelle Gal. primo de criſi viij. c. uenas non pulſa
tiles per ambitum totius diſperſas quia ut infra
patebit ypoſtaſis ſuper illarum uenarum diſpoſi
tiones ſignificat qꝛ ab eis deciditur ⁊ ab alijs re
motis membris in toto corpore exiſtētibus. Etiā
dicimus de ſanie cum urina emiſſa ueniens a
longinquis membris totius quod ſignificat ſuper
diſpoſitiones illoꝝ membroꝝ remotorū ⁊ dr̄t a ſa
nie ſolum ueniēte a propinquo ut a uijs urine qꝛ
ipſa eſt magis ꝑmixta cuꝫ vrina ſꝫ illa veniens a
uijs vrine duntaxat eſt magis ſeparata ⁊ nō ita
cum vrina ꝑmixta. Concluſiue igiť hētur ex iſto
textu tm̄ ꝙ firmius ſumiturꝰ ſignificatio ex vrina
ſup epar ⁊ renes ꝙ̄ꝫ ſupra alioꝝ mēbroꝝ diſpoſiti
ones ⁊ fortaſſe ēt ꝙ̄ꝫ ꝑ alias diſpoſitiōes ſiue ſigni

ficationes.

Amplius Ponit nunc genera a quibus ſumuntur vrinaruz ſignificationes que ſeptem ſunt.ſ. genus coloꝝ genus ſubſtãtie.ꝛc. Et duo facit qm̃ primo facit hoc ſo quedã ipoꝝ declarat in generali diſtinguendo ẽt iterꝫ ea ſecunda ibi Cunqꝫ dicimus. De prima dicit Amplius.ꝛc. Notañ ꝙ diuerſi diuerſimode enumerãt hec genera qꝛ quidam reducunt illa ſolũ ad tria .ſ. colorem ſubſtantiam ꝛ contentum. Et raſis in 10. almanſoris tractatulo de urinis in fine libri dicit. In urina attenduntur color ſubſtãtia ꝛ odor ꝛ illud quod in fundo reſidet aut ꝙ in medio pendet. aut quod in ſuperficie apparet ꝛ idem eſt qꝛ ultima tria ſunt contenta licet odorem ſuperaddat. Et quidam reducunt ad xv. ut egidius Quale quid aut quid in h quantum ꝛc. Uerum etiam Auic. quedam de his poſuit ſupra ut ubi. quando ꝛc. Sed pro nunc Auic. ſequamur qui ſeptez poſuit quorum ſic ſumitur ſufficientia. Nota tamen qȯ preter dictas conſiderationes de urina ſi bene uis per eam indicare oportet te conſiderare cum hoc omnes res naturales ꝛ non naturales ꝛ preter naturam. Et ratio qꝛ alia urina correſpondet naturaliter colerico ꝛ alia fl'atico Alia ſeni. ꝛ alia iuuẽi dẽtur ꝛ alia ieiunãti ꝛ alia cibato ꝛ ſic diſcurrẽdo in alijs hẽat igr̃ hec oia medic⁹ mẽti.

Cunque dicimus Proſequitur declarando qȯ intellexit ꝛ duo facit primo declarat quedam genera ipſorum. ſo diſtinguit inter ea. Ibi inter hoc autem genus. Prima poteſt in tres diuidi ſm qȯ tria declarat. Ut quid intelligatur per genus coloris genus ſubſtantie genus claritatis ꝛ turbulẽtie. Totum qȯ dixit de primis duabus partibus ẽ claruz patet qȯ dixit de genere claritatis ꝛ turbulentie cum dixit. Qꝛ penetratio uiſus in ea fit facilis nõ colligas qȯ uiſus fiat extra mitẽdo ꝛ hoc fit de opinione ſua. Nam ipſe tertia ſexti naturalium per longum proceſſum declarat oppoſituz. Sed per hoc uoluit innuere qȯ facilius uideãtur contenta in urina uel etiaz qȯ facilius obiecta extra urinam per ipſum corpus urine uideantur. Nam cum faciliter comprehendit contenta i urina eſt ac ſi faciliter uiſus penetraret in urinã.

Inter hoc autẽ genus .ſ. claritatis ꝛ turbulẽtie. Nunc ipſe ponit ꝛ ultio dr̃iã inter quedã genera ꝛ ſm hoc poteſt pars diuidi in tres qm̃ primo ipſe diſtinguit inter claritatem ꝛ turbulentiã ex vna parte ꝛ inter ſubſtantiam puta ſubtilitatẽ ꝛ groſiciem. ſo inter ſubſtantiam ꝛ ypoſtaſim. tertio inter ſubſtantiam ꝛ colorez. ſcȯa ibi. Inter eam uero ꝛ ypoſtaſim tertia ibi. Inter ipſam ꝛ colorem. Prima etiam in duas primo facit qȯ dictum eſt. ſo manifeſtat cauſas turbulentie. Et ex hoc oppoſito poteſt colligi cauſa claritatis ibi

Turbulentie autem qȯ dixit de pr̃ia parte pꝫ ȯ ſcȯa parte dicit ꝛc. Pro intellectu huius partis nota qȯ. d. Auic. adducit duas cauſas concurrentes ad turbulentiam mixti. Una eſt p̃ntia partiũ habentiũ colorꝭ fuſcos ꝛ opacos cũ ꝑuijs qm̃ ubi in mixto eſſent partes tm̃ ꝑuie ꝛ clare ſine p̃ntia partium obfuſcarum uel nigrarum non poſſet ẽẽ turbulentia ẽt quocunqꝫ modo permiſcerentur. ſcȯa cauſa eſt modus mixtionis partium talium ad inuicez. Nam i mixto partes ſub certa mixtione exñtes reddunt ipſum claruz que al'r cõmixte efficient ipſum turbidum uel non ſic clarum. Ut patet de uitro liquefacto ꝛ nõ liquefacto ꝛ i multis alijs tetigit primam cauſam cum dixit turbulentie cauſa eſt permixtio partium colores habẽtium extraneos ꝛc. Secundam tetigit cum dixit qui ab aſpiciente non ſunt percepti ꝛ prohibẽt ꝑuietatem .i. ſunt tali mixtione tal'r partes obſcure permixte cum ꝑuijs qȯ prohibent ꝑuietatez totius ꝛ id eſt exempli gratia qm̃ ab aſpiciente non per ſe .i. ſeorſum percipiuntur neqꝫ percipi poſſũt ſepate a ꝑuijs qm̃ ſi per ſe ꝛ ſeorſũ poſſent a ꝑuijs ſenſu percipi fortaſſis nõ prohiberent ut ſi ille partes opace ad fundum tenderent in urinali remanentibus partibus ꝑuijs dominãtibus ſepatis maxima pars urine remaneret clara ut patet ꝛ hoc intendebat cum dixit qui ab aſpiciente non ſunt percepti .ſ. illi colores fuſci nõ ſunt percepti diſtincte ab aſpiciente ſed ſunt permixti tali mixtione. ut prohibeant peruietatem ipſius urine ꝛ declarans dixit ꝛ non per ſe percipiuntur .i. ſeorſum ꝛ ſepate ad modum ſupra expoſitum ꝛ nota bene iſtam declarationem qꝛ ab alijs non declaratur aliquo modo textus ꝛ eſt difficilis conſequenter ponens differentiam inter ſubſtãtiam ꝛ ypoſtaſiꝫ dixit ꝛc. quoniam uiſus plerũqꝫ cognoſcit ypoſtaſim .ſ. ſepatam a ſubſtantia. Nam ſubſtantia eſt ipſa aquoſitas ꝛ ſubtilis ꝛ groſſa ꝛ ypoſtaſis eſt quid ſepatũ Et ultimo dixit inter colorẽ ꝛ ſubſtantiam eſt etiam dr̃ia quoniam color per totaz humoris ſubſtantiam procedit cum maiori ꝑmixtione .i. maiori vniformitate non ſicut ſubſtantia eſt ut multum vniformis qm̃ aliq̃ pars eſt groſſior ꝛ aquea ut patet ꝛ ſic eſt finis huius primi capituli cum laude dei omnipotentis.

De Coloribus Urinarum.

e **Ꝺe coloribus** In ſuꝑioribus .d. Auic. poſuit canonem ꝛ condiciones quaſdam obſeruandas ſi medicus bene uoluerit iudicare ex urinis ꝛ poſuit genera ſignificationum ipſarum urinarum. Nunc exequitur de omnibus iſtis generibus ſpecialiter de quolibet pertractando ꝛ diuiditur in duas qꝛ primo facit hoc ſecũdo determinat de urinis etatum ꝯpl'onũ et dr̃ia urinarum aliorum al'iuꝫ ab urina hominis ſcȯa ibi.

Infantium urine. Prima in duas quia primo facit quod dictum eſt. ſecundo tractat de urina hominis ſana optima ſecũda ibi. Et hec ẽ mediocris. Prima in vij. ſcȯm ꝙ ſeptem genera conſiderationũ iudicando ȯ urinis pȯt. partes patẽt

per capitula ſequentia. Pro remotiõe difficulta
tis notañ q multi auctores incipiunt prius deter
minare de ſubſtãtia urine q̃ de coloribus eius ut
theophilus ⁊ quidam alij ⁊ ratio ipſorum eſt du
plex. una quam ſcðm eos per ſubſtantiam urine
certior ſumitur ſignificatio q̃ ex colore eius ergo
prius determinauit de eius ſubſtantia q̃ de colo
re. Uerum iſta ratio eſt leuis qꝛ per idem pri⁹ de
berent determinare de yposta ſi ex quo ex ea cer
tiſſima ſumitur ſignificatio deiñ a ſubſtantia. ter
tio a colore ſumitur ſignificatio q tamen nullus
eorum fecit. Alia ratio eorum potuit eſſe ⁊ pba
bilior qꝛ ſubſtantia urine eſt illud quod effundit
⁊ illud ſcðm theophilum primo inſpicitur ⁊ in in
ſpectione conſideratur ⁊ ſic ſubſtantia urine eſt
prior color autem ſubſequens. Et nota q licet in
naturalibus corporum diſpoſitionibus ⁊ ſanis ſub
ſtantia urine ⁊ color ſimul producantur ⁊ ſimul i
tenduntur tñ uia nature ſubſtãtia ſemper ẽ prior
⁊ precedit ⁊ fere eſt cauſa coloris ⁊ dixi notanter
in naturalibus qꝛ in corporibus infirmoꝝ aliqñ i
tenditur color ſubſtantia urine exiſtente idigeſta
ut patet ⁊ propter has ⁊ ſimiles rationes iſti prio
determinauerunt de ſubſtantia ſcðm Auic. h ⁊ i
cant. cantᷓ. c. de ſignificatione ſumpta ab his
que in epate generantur ⁊ Auer. iiij. coll'ʒ ⁊ raſis
⁊ almanſor. ⁊ egidius qui uerſibus. Incipiũt pri
mo tractare de urine coloribus qꝛ color prius cõ
prehenditur a medico qꝛ eſt ſenſibile propriũ ſub
ſtantia autem per ſe non percipitur ſed per acci
dens ⁊ ut ſenſibile cõe. ⁊ ẽt qꝛ drie coloris facilius
comprehenduntur q̃ drie ſubſtantie. Igitur tan
q̃ a facilioribus primo tractat Auic. de coloribuſ
⁊ determinatio in pñti cap. de coloribus urinarũ
Auic. duo facit qꝛ enumerat ⁊ determinat de ſim
plicibus coloribus. Secundo de oppoſitione ibi.
Amplius colores urine ſunt quidem cõpoſiti. Et
nota q dicuntur ſimplices qꝛ ſcðm ſenſum cõpre
henduntur ſingulares ⁊ uniti licet aliqui ſint ex
extremis coloribus compoſiti aliqui ſunt ipſimet
extremi. Et per oppoſitum dicuntur compoſiti qꝛ
ad ſenſum apparent diuerſi ſicut urina ſimilis lo
ture carnis cuius color componitur ex albo ⁊ ru
beo ⁊ ſimiliter color puluerulentus. Prima in
quinqꝫ ſcðm quinqꝫ genera colorum de cõſidera
tione in pñti facit. ⁊ probat de tribus medijs ſcðo
de extremis. ſcða ibi gradum autẽ coloris nigri.
Prima in tres ſcðꝫ q tres ſunt medij. ſ. citrinus
rubeus ⁊ uiridis. Primo ergo de citrino determi
nat ſcðo de rubeo tertio de uiridi. Et determinã
do de citrino primo enumerat gradus citrinitatis
proprijs noibus ſcðo ponit ſignificationem eorum
partes patebunt. Et nota q licet albus color ſcðꝫ
Yſaac Rahm ⁊ theophilũ ſit primus in ſuis trac
tatibus urinarum. tñ hic Auic. primo determinat
de citrino qꝛ in corpore naturaliter ſe habẽte uri
ne diſponuntur ſcðm aliquam ſpeciem coloris ci
trini ⁊ ſic conſequenter determinat de uiridi ⁊ ru
beo coloribus qꝛ in corporibus lapſis poſt citrinũ
colorem magis apparebit rubeus ⁊ deide uiridis

q̃ colores extremi ut albus ⁊ niger qꝛ ⁊c. Ultio
de his coloribus extremis determinat. Pro in
tellectu partis notañ q color in urina tripliciter
fit qꝛ quidam ſequitur ꝯmixtionem quidam dige
ſtionem ⁊ quidaꝫ ſimplicem alterationeꝫ. p dige
ſtionem fit color in urina qꝛ in epe capit tranſmu
tationem ⁊ colorem dum ſimul cum humoribus
digeritur. licet etiam aliquid colere per digeſtio
nem miſceatur in epe. Sed per ꝯmixtioneꝫ di
citur ille qui debet urine rõne alicuius partis hu
moris potentis tingere eam poſtq̃ꝫ digeſta ⁊ ſeq̃
ſtrata eſt in epate ut ſi in poris uritidibus eſt ali
qua pars humoris que mixta cum urina ipſaꝫ tin
geret. Ultimo per ſimplicem alterationem qꝛ ut
ſupra declaratum eſt de mente Auic. eſſe urinaꝫ
non diu eſſe reſeruandam. ſ. in ueſica uel etiam in
urinali ⁊ per longum tempus quia tingeretur. Et
pro hoc ẽt eſt ſententia Auic. fa quarti de ſignis
ſumptis ex tenuitate urine ad finem capituli. Ul
terius nota q color citrinus capit multis modis.
Primo pro quocunqꝫ tendente ad glaucum ſiue
magis participet uel tendat ad albedinẽ ſiue ad
citrinum. Et ſic palearem dicimus eſſe citrinum
licet albus in eo predominetur. Alio modo capit
magis proprie ſeu ſtricte pro omni uertente ad ci
trinum magis ſiue hoc fiat q cum hoc tendat ad
albedinem uel rubedinem. Tertio ſumitur p
colore ſimili citri bene maturi ⁊ iſtius coloris eſt
urina ſani. ⁊ iſta diſtinctio ualet multum ad pro
poſitum qꝛ Auic. in diuerſis locis utitur omnibus
iſtis exceptionibus qꝛ qñ dicit gradus citrinitatis
eſſe plures capit colorem citrinum large ut exten
dat ſe ad omnes hic in littera enumeratos. ſ. pa
learem ruffum ⁊ igneum ⁊ qñ dicit. deide citrin⁹
capit proprie ut patet. Et nota q in primis trib⁹
coloribus citrinis cum citrino ꝯmiſcetur albedo
⁊ cum alijs quatuor rubedo ⁊ ſm gradus citrini
tatis cum albedine uel rubedine attribuũtur eis
nomina ſm ſimilitudines. Et primus dicitur pa
learis ad ſimilitudinem coloris palee frumenti ⁊
ut ſpecificat Nicolus in agro exñt nũdum matu
re cuius quidem color eſt participans albedine q̃
dam ⁊ uiredine. Per citrinum intelligamus colo
rem ſimilem citro bene maturo ⁊ ille eſt ſcðs. ter
tius eſt flauus ſimilis capillis iuuenis madefactiſ
uel caſtaneis non bene maturis ⁊ hi tres tendunt
ad glaucedinem cum albedine ſed ſequentes mi
ſcentur rubeo. Ruffus eſt ſimilis auro non perfec
to ſcðm theophilum ducto de minera ut eſt aurũ
renenſe. Citrangularis eſt color magis declinans
ad rubedinẽ q̃ ruffus ut color pomi citri uel arã
ci non ſimpliciter in ultimo fine maturatiõis exi
ſtentis Igneus eſt ſimilis colori aque in qua diſ
ſoluitur crocus. Ultimus color. ſ. croceus aſſilat
croco puro. i. pilt. ʒafrani ⁊ dicitur rubeus clar⁹.
Et nota q aliqui medici ſolum graduãt quatuor
colores citrinitatis. ſ. ſubcitrinum qui poteſt ſub
ſe tenere flauum ⁊ citrinũ ⁊ ẽ citrangularis ⁊ ſub
ruffum ideſt igneũ ⁊ rubeũ clarum. Et nõ de mẽ
te Auicen. q ex his gradibus citrinitatis diuerſa

ſumitur ſignificatio. quia dicit Auicen. ꝙ omnes
qui ſunt poſt citrinum ſignificant caliditatē ⁊ ſic
citrinus ⁊ pallearis non ſignificāt caliditatē ymo
cōiter colligit᷑ qᷓ pallearis ſignificat frigiditatē
⁊ citrinus temperamentū. Sed ↄtra hoc uidetur
textus. G. primo de criſi cap. xiij. vbi uidetur dice
re colorem optimum eſſe citrinū ↄmixtum cū ru
bedine ⁊ eſſe ipſius optime ſani corporis ⁊ h̄ tal᷑
ſignificat caliditatē igitur ⁊c. dr̄ qᷓ. G. uoluit ꝙ
urina optima ⁊ ſani corporis que ēt citrina eſt vt
ſupra dicebatur ꝙ ſit magis declinans ad rubedi
nem q̃ ad palleare: ymo eſt ecōtra. Sed uoluit
colorem illius urine eſſe medium inter palleare ꝫ
⁊ rubedinem al̄r inter ſub citrinum ⁊ ſub rubeū
ut patet bene inſpicienti ſeriem textus ibidē. Nā
dixit qᷓ declinat ad citrinū tinctū ⁊ rubeū claꝝ.
Et illud vr̄ velle ēt theophilus. Cum dicit vrina
eſt bona ⁊ colore nō ruffo aut ſub ruffo ⁊ ruboris
aliquid participans. Similiter hoc uoluit. G. ſo
pronoſticoꝝ ↄmento. xxix. Et ſic ex dictis habes
qᷓ in gradibus citrinitatis ſit intenſio ⁊ remiſſio
ut patet ſed non correſpondēter ſcd̄m intenſionē
illius gradꝰ citrinitatis ſumitur abſolute iudiciū
de intenſione maioris caloris qꝛ ultimus gradus
citrinitatis. ſ. rubeus clarus minoreꝫ ſignificat ca
lorem q̃ alij duo gradus citrinitatis īmediate ip
ſum precedentes. qm̄ ſicut colores rubedinis ut in
fra declarabitur minorem ſignificant caliditateꝫ
q̃ colores citrinitatis ſuper flauū ⁊ cum color ru
beus clarus ut vult. Ga. prīo de criſi. c. xiij. qᷓ ſit
medius inter colorem ſanguinis naturalem ⁊ co
lorem colere naturalem. Uidetur īnuere ꝙ talis
color intenſiorē ſignificat caliditateꝫ q̃ color ru
beus abſolute ⁊ remiſſiorē q̃ color pure colericꝰ.
Cuius ratio eſt qꝛ ille fit per admixtioneꝫ partiū
ſanguinis cum urina maioreꝫ q̃ alij colera tamē
dn̄ante. Ubi alij gradus. ſ. igneus ⁊ citrāgularis
fiunt magis per admixtionē pure colere cum ipſa
vrina q̄ multo ē calidior ſanguine ſaltē potētial̄r
ut infra declarabitur qr̄ ⁊c. Et nō intelligas ꝙ
gradus ultimus citrinitatis plus participet rube
dine q̃ citrinitate qꝛ ſi ſic male fuiſſet enumera
tus in gradibus citrinitatis ſed bene dicitur talis
qꝛ maiorem habet rubedinē alijs precedentibus
⁊ plus rubedine participat qr̄ dicitur rubeus cla
rus ⁊c.

Et eſt quidem Hic Hugo colligit ꝙ
motꝰ fames per natu
ram ſuam miſcent coleram cum urina ſed illud
uidetur arbitrari in dictum qꝛ non uidetur ꝙ tin
gant vrinam niſi per augmentum caliditatis qꝛ
dolore forti exiſtente ſpūs ⁊ humores ad doloris
locum mittātur qui confuſione ⁊ motu inflamā
tur ⁊ calor ī eis augmentatur ⁊ ſic Auic. videtur
hic remouere dubium. Utrum medicus abſolute
ex dictis gradibus citrinitatis habet ſignificare
vt dictum eſt ⁊ dicit qᷓ non. ſed oꝫ ēt conſiderare
ieiunia dolores que illam ēt tingunt urinam licet
nō permanēt ⁊ ſic canon pōt eſſe correctiuus me
dico ut patet in cap. ſuperiori ſequit᷑ textus ⁊c.

Poſt iſtos Enumeratis ſeptem gradibꝰ
. citrinitatis ⁊ poſita ſignifica
tione eorum nunc enumerat gradus colorū rub.
Et hoc faciendo primo ponit ſignificationē eorū
generalem ſo ſpecialem magis ibi ſa. Et eſt
preterea. Et primo facit qᷓ dictum eſt ſcd̄o decla
rat colorem igneum ⁊ rubeū ſignificare calidita
tem ēt ↄparando colorem igneum ad rubeū ⁊ pul
uerulentū in ſignificādo ſupra caliditatē maiorē
ul᷑ mīorē corporis ſa ibi. Et ī oībꝰ qdē Pro ītel
lectu prīe ptis nōdū ꝙ dicit pꝰ iſtos ut īnuat ōbi
tū ordinē ⁊ lī pꝰ dicit ſequellā coloris rubei poſt
citrinum ⁊ ſequitur eum dupliciter. primo in na
turalitate qꝛ ut heri dictum eſt optima ⁊ ſana uri
na eſt coloris citrini abſolute ⁊ ſm̄ theophilum ⁊
Gal. in dictis ↄmentis ſcd̄i pronoſticorum partici
pans aliquali rubore ⁊ primo de criſi. c. xiij. ⁊ pꝰ
illum citrinū abſolute ſequitur rubeus qm̄ de co
loribus recedentibus a naturalibus minus rece
dit rubeus ceteris. Uel al̄r ⁊ ſcd̄o qꝛ ut ſupra dic
tum eſt de mēte theophili ⁊ Yſaac albus eſt pri
mus colorum in urinis modo tranſeūdo ab albo
uerſus alterū extremū. ſ. nigrū citrinū ſequit᷑ ru
beus qꝛ uiridis magis participat nigredine. ⁊ pri
mus ſenſus magis placet qꝛ ſecūdus uidetur ha
bere aliqualem difficultatē. Ulterius nota ꝙ ſi
cut color citrinus capitur large pro omni colore
participante citrinitate ut ſupra ⁊ ſtricte ſiue pro
prie ita ēt rubeus qꝛ ille pōt dici rubeus large q
habet rubedinem ſiue cuꝫ aliquali albedine ſiue
claritate ſiue turbulentia. ſcd̄o modo capitur pro
prie pro prīmo gradu rubedinis ab Auic. hic poſi
to ſimili ſcarlate. Primo modo cepit Auic cū di
cit. Exiſtunt gradus rubedinis. ſecundo modo ce
pit cum dicit. Sicut rubeus. ⁊ Auic. ut patet ī lit
tera ponit quatuor rubedinis gradus ⁊ diſtinctiꝰ
graduauit q̃ Aū. quarto colliget qui ſolum pōit
duos gradꝰ. ſ. rubeum ⁊ roſeum quos ēt Auic. po
nit pro primis. Sed tertium auic. ſubiunxit in ru
beum obſcurum ⁊ rubeum puluerulentū ut patꝫ
per rubeū igitur abſolute ⁊ proprie debemus ītel
ligere uere rubeum clarū ſine albedine vt color
ſcarlate per roſeum intelligamus colorem rubeū
declinantem pluſq̃ precedent᷑ ad aliqualem albe
dinē. vt color roſe ſub rubee. Et rubeus obſcurꝰ
dr̄ color rub. cū obſcuritate ī toto puluerulētus ē
color rub. cū puluerulēta nigredine quaſi ī toto ⁊
aliquali claritate ī qbuſdā ptibus. vn̄ pꝫ dr̄ia īter
rubeū obſcuꝝ ⁊ puluerulētū quā nō ex deſcript᷑
iā iā. Et iſte puluerulētus alio noīe dr̄ iops ut ui
nuꝫ rubeū qᷓ uertit ad nigredinē uel ſi pulueres
lateꝝ ru. cū aqua miſceret᷑. vel ut ſandalus rub.
ſcd̄m aliquos. Alij tn̄ diſtixerūt ī qnqꝫ gradus. ſ.
ſubrubeū rubeū ſub rubicūdū rubicūdū ⁊ inops.
Et nota qᷓ auic. ſic ordinādo gradꝰ rubedīs prīo
rub. ſo roſeū ⁊ ſic nō graduauit p hoc qᷓ trāſeun
do ab albedine ad nigrū rubeꝰ añcedit roſeū qꝛ ro
ſeus nimis diſtat ab albo ut pꝫ dictū ⁊ illud ↄſide
rans Auer. enūerat roſeū ꝓ prīo gradu ſꝫ iō qꝛ d̄
rubeo loquēs primū uere rubeū noīauit ⁊c.

Et omnes quidē Et hoc nō. ſignificat ꝙ itelligat̃ ſē ꝑ i toto corpore ēē dñiuz ſāguis qꝛ alū i debilitate epatis ut i ydropiſi ex debilitate ſequeſtratiue apparet vrina rubea ſimiliteꝛ in ruptura vene. Similiteꝛ in dilatatione collatorij in quibus caſibus ſtat corpus eſſe pauci ſanguinis vnde vrina apparet rubea ſꝫ bene ſignificamus ſaltem ꝓbabiliteꝛ in vrina eſſe dominiuz ſanguinis reſpectu tēperate vrine ꝛ hoc ex permixtione ſanguinis cū urina ſꝫ dices pōt ne urina ſemper tingi ad rubedinem per ſimplicē alterationē: dicēdū ꝙ ſic ut illi⁹ cui⁹ membra declinant ad calidum ꝛ humiduz probabiliteꝛ habet urinas magis ad ru. dͨlinantes pp ſimilitudinez quā habet cū urina i qua eſt ſanguis Sicut etiaz calida ꝛ ſicca menbra per que uadit urina probabiliteꝛ magis tingunt ēt ſimplici alteratione propter ſimilitudinem quaz habet cuz colera. Jacobus for. dicit unū ſatis ꝓbabile hic. ſ. ꝙ coloꝛ rub. abſolute ſignificat ſanguinez uenalē permiſceri cuz urina. Roſeus ꝑmixtionez ſanguinis arterialis. obſcurus ſignificat ebulitionez aliquā in ſanguine. Puluerulentus ſignificat putrefactionez in ſanguine qꝛ in putrefactione alique partes incinerantur que mixte cuz urina una cuz aliqua parte ſanguinis reddūt urinaz rubeaz turbulentaz in toto corpore urine participantez tñ in aliquibus partibus aliquali claritate ꝛ minori nigredine quaz rubeus obſcurus ꝛc.

Et in omnibus Proſequitur declarando quō colores igneus ꝛ rubeus ſignificent caliditatem probando quod igneus maiorem ſignificet caliditatem ꝛ duo facit primo adducit rationem ꝙ ſignificet ſuper caliditatem etiam ꝓbādo quod dcm̄ eſt ſecundo adducit ad hoc exemplū ſecunda ibi. Color debet ꝛc. quod dixit de omnibus partibus eſt claruz ſuppoſito ꝙ ſāguis ꝛ colera ſunt humores calidi ſeqtur ꝙ omnes ſignificent caliditatez q ſignificāt ſr̃ colerā ꝛ ſāguinē. ꝛ ꝑ colorē q attinet zafrano itellexit colorē maxīe citrinum puta igneū ꝛ ꝑ colorē q attinet puluerulēto itellexit colorē rubeū ei primū ut rubeū obſcurū. Nā ī iſtis maxime uerificatur quod dixit utz ex ſupradictis proxime. Nota tñ ꝙ Auic. d. notanteꝛ igneus de quo dictum eſt magis ſignificat calorem quaz rubeus ꝛ pulueꝛulentus ut denotet ꝙ magis ſignificat calorem q̄z rubeus obſcurus de quo īmediate ante. ꝛ quoniam puluerulentus pp ꝛc. uel alr̃ ut uideatur innuere ꝙ color citrinus pro quanto ſignificat coleram maiorem ſignificat calorē q̄z aliquis rubeus ꝛ ꝓpter hoc dixit q̄z rubeus puluerulentus qui ſunt extremi gradus rubedinis innuens ēt ſic eſſe de alijs medijs inter eos enumeratis Et non intelligatis ꝙ uelit Auic. omnem graduz citrinitatis ſignificare maiorem calorem gradib⁹ rubedinis qꝛ hoc eſſet falſum de palleari q ſignificat frigiditatem ꝛ de citrino proprie qui ſignificat temperantiam caloris. ſꝫ hoc eſt uerum ſi intelligimus de omnibus citrinis ſupra ſeu ultra citrinuz ꝓprie ꝛ flauuz qꝛ ſatis diminute ſignificat cal'itatē. ſ. ꝙ ſignificāt maiorē calorē gradib⁹ rubedinis. Et hoc quia colera calidioꝛ eſt ſanguine ut hic dicit Auicena ymo ꝙ plus ē dicit. Ga. i libro de malicia cōplexiōis diuerſe capi. quarto ſatis ad prin. Qꝛ colera ſit res calidioꝛ q̄z ſit in corpore humano ꝛ hic tenent aliqui ꝙ non ſoluz virtualiter ſed etiam formaliter ſit uerum. Nec ſeqtur Auic. prima huius. c. de cōpleſione membrorum poſuit ſanguinem i tertio gradu. In enumeratione rerum calidarum noſtri corporis igitur eſt calidioꝛ ſanguis ipſa colera. ſed bene ſibi crederetur ſi etiam nominaret inter illa coleram de qua tamen nullam facit mentionem. Unde ſufficit ꝙ inter illa que ibidem enumerantur ſanguis obtineat tertium gradum in caliditate nec aliud uoluit Auic. Cōiter tñr ꝙ ſanguis formaliter eſt calidioꝛ colera ꝛ ſic dicitur ad Gal. ꝙ uoluit ipſam coleram potentialiter ꝛ non actualiter eſſe calidiorem qꝛ ad maiorem gradum caliditatis in corpore poteſt deduci q̄z aliqua alia res. Iſte tamen modus reſpondendi cōis uidetur contrarius uerbis G. loco allegato qꝛ uidetur uelle ꝙ ex natura ſua ꝛ non qꝛ ſubtilioꝛ ſit calidioꝛ Sed qualitercunqꝫ dicatuꝛ ſemper dictum Auic. hic uerificatuꝛ qꝛ ſm̄ primos dicentes ꝙ potencialiteꝛ ꝛ formaliteꝛ colera ſit calidioꝛ ſequituꝛ manifeſte ꝙ illud cum quo miſcetuꝛ ſignificat maiorem caliditatem ꝛ ſm̄ alios uerificatuꝛ qꝛ omnes gradus citrinitatis ultra flauum ſignificant lapſum notabilē in caliditate pp incendiū in colera que ut dictum eſt intenſius poteſt inflammari q̄z ſanguis igituꝛ ad h̄ illi gradus citrinitatis ſignificant maiorē calorē gradibus rubedinis. Et h̄ ſpecialiteꝛ nota. Qꝛ nō ſēper per colorez ru. in urina minorē uel remiſſiorez arguimus caliditatem q̄z per citrinum qꝛ ſtat urinam eſſe rubeam per adhuſtionē. Similiteꝛ per ſimplicem alterationem ꝛ talis nō ſignificat minorez caliditatis gradum ſed Auic. dictum debet intelligi. ſ. ꝙ coloꝛ igneus propteꝛ ꝯmixtionem colere cuz urina ſignificat intenſiorē graduz caliditatis q̄z rubeus cauſatus ex cōmixtione ſanguinis cum urina ꝛ hoc eſt uerum ut ſupra declaratum eſt.

Et color Adhunc experimentum ꝛ dixit ꝛc. ꝛ non eſt canon per ſe ut dicunt quidam quare ligatur cum ſuperiori cōtinuādo ꝓbādo ꝑ expimētū ꝙ urina ignea maiorē ſignificat caliditatem q̄z rubea quoniam talis apparet in febribus incenſiuis in quibus eſt maxīa caliditas ꝛc.

Quod ſi fuerit Ponit regulā potentē aliqū ɔtigeṙ circa urinā ꝛ dicit ꝛc. Et h̄ paſſus cōit̃ ſic itelligit̃ a Dino Jacobo ꝛ Nicolo. ſ. ꝙ ſi apparet tenuitas nō qdē in ſubſtantia urine ſed in coloꝛe eius qꝛ ſit remiſſio igneitatis eo ꝙ prius fuerit ignea. Jā igneitas remittitur licet in ſubſtantia non appareat digeſtio ſignificat principium digeſtionis cuius ratio eſt qꝛ ſignificatur calorem ꝑter naturalem remit

ti ⁊ naturalem dn̄ari ei. // Sed dices digeſtio ſolum debetur ſubſtantie ⁊ non colori ergo ⁊c.

Dicendū breuiter ꝙ digeſtio capitur dupliciter unomodo proprie ut ē paſſio mixti dicens mixtionē ⁊ ſic nō capitur hic ab Auic. ſecundo modo ſumitur large digeſtio pro quacūqȝ reductiōe diſpoſitionis innaturalis uſus nālem ⁊ ſic colori ꝯuenit digeſtio. Diceres ñ uidetur ꝙ calor naturalis faciat digeſtionē in colore ⁊ nō ī ſubſtātia ex quo non pōt fieri mutatio in colore niſi ꝑ mutationē ī ſubſtātia cū color ſubiectiue fundetur in ſb̄a. Dicēdū ꝙ utrobiqȝ fit digeſtio ſed nō ita ſenſibiliter apparet in ſubſtātia ſicut in colore. qꝛ facilius eſt colori nūc incipienti digerere immutare colorē ꝙ̄ ſubſtantiam. // Ego aūt aliter intelligo hūc textum. Et ita uiſus eſt intelligere Ugo ſenenſis .ſ. ꝙ Auic. vellit ꝙ ſi vrina ſit alba ⁊ tenuis in ſubſtantia ⁊ ſubtilis. ⁊ ſi parūper incipit citrinari ſubſtantia eadem manente quo ad ſenſum medici ſignificatur digeſtionis principiū. Et iſte canō fuit. G. primo de criſi. c. iȝ. Ubi Gal' comparās ſubtilem aquoſam ſiue albam ad ſubtilē aliqualiter tinctam dicit illam ſecundam eſſe digeſtam licet adhuc non apparet digeſtio in ſubſtantia.

Subtilis autem aquoſa eſt ſimpliciter indigeſta quia nō tanta in eam facta eſt impreſſio a calore nec tāta colere pars ſecum miſcetur vȝ color aliqualiter tingatur ut patet ⁊ iſte intellectus littere concordat cum littera Auic. in mediate ſequente: ⁊c.

Si autem citri fortior Ubi nota in cōcluſione qꝺ ſi alba vrina tenuis ſecundum intellectum datum citrinatur fortius ⁊ ignitur eiꝰ color ſupple propter admixtionem partium colericarū cum ea ſignificatur bona digeſtio licet in ſubſtantia magna que habent quantum ad ſenſum quia aliqua eſt ſufficiens tingere totam urinam nō autem eius tenuitatem poteſt corrigere. Si autē color eius urine inceſſanter proceſſerit uſqȝ ad finem igneitatis manente etiam ſubſtantia tenui ut ſupra bene ſignificatur maior calor ⁊ non digeſtio qm̄ ſi ita eſſet tincta per digeſtionē ⁊ per mixtionem colere non tantum fieret in colore mutatio ſed etiam in ſubſtātia. ⁊ ſic talis extremus color cū tenui ſubſtātia ſignificat qꝺ ſit talis magis per ſimplicem alterationem a calido quam per digeſtionem. Ideo addit textus ſi claritas augmētetur .i. in colore igneitas remittatur calor iam ſȝ diminutionem incedit ex quo erat talis ſolum per ſimplicem alterationem a calido ⁊ ſic patet littera clara ⁊c.

Et eſt preterea Hic ſpecialiꝰ magis ponit ſignificatōes q̄ ſumuntur ex urina rubea. pricipaliter quo ad bonum uel malum ſignificare ⁊ diuiditur in tres ſȝ tres contingentias quas ponit. ſecunda ibi yctericia. tertia ibi fames quoque. Prima in ſecūdas Primo ponit ſignificatōnes quaſdam malas ſecūdo bonam cōdicionatam tn̄ ibi ſecunda cum aūt ex ea. De prima parte dicit Auic. Si in egritudinibus acutis ſanguineis. ſicut ipſe ſanguis urina emittitur ex reſudatione. ſ. illius ſanguinis ad meatus vrinales aut per deriuationē partium ſanguinis per concaua meatuū ⁊ nō ex ruptura uene que ruptura tunc ex dolore naſceretur ſignificat' repletio ſuperflua que maxime ueretur qꝛ ex quo ē i egritudine acuta fit ebulitio magna ⁊ ꝑꝑ multitudinem difficulter corrigitur igitur ⁊c. Et nocumenta que timentur ex ea ſunt ſincopis ⁊ preſocatio ventriculorum cordis ſi materia illa declinetur ad cor. aut appopleſia ſi ꝺclinat ad cerebrū aut ad uenas guidez. Et nota ꝙ iſti canōes hic poſiti. Ab Auic. multo clarius recitantur ab ipſo cum ratōibus ſuis. ſecunda parte de ſignis ſumptis ab vrina rubea. c. de ſignificatōne ſumpta ex colore vrine quare uide. Dicit vlterius Auic. hic ꝙ ſi in aliqua vrina rubea ut ſanguis mingitur paulatim tamen cum odore malo qꝛ fetido eſt peſſimum ſignū quia ex hoc ꝙ paulatim emittit' ſignificat' magna debilitas virtutis nō potentis expellere nociuū per vias debitas. // Retinetur igitur: ⁊ illud eſt putridum ebuliens quod ſignificatur ex fetido odore igitur ⁊c. ⁊ iſta eſt multo deterior ſignificatio ꝙ̄ prima in canone immediate dicto ut pȝ. // Addit tertiam ſignificationē mortis dicens in egritudine acuta ſanguinea apparet urina rubea ſubtilis in colore. i. roſea ⁊ diſpoſitiōe. i. etiam ſubtilis in ſubſtantia ⁊ paulatim mingitur eſt ſignū mortis maxime ſi eſt fetidi odoris ꝺ certo, quia ex primo ſignificatur materiā multe quātitatis eſſe materiam morbi. // Et ex ſecundo .ſ. ſubtilitate ſignificatur colerā eſſe ꝑmixtam cū ſanguine que dabit ei maiorē ſubtilitatem ⁊ per conſequēs mobilem reddit eum. ⁊ fluxibiliorē ad mēbra ſuffocantia ⁊ ex tertio ꝙ eſt paulatim mingi ſignificatur debilitas virtutis nō potētis expellere niſi ſubtile ut Jam iam dictum eſt. Et ex fetore magna putrefactio igitur de certo eſt ſignū mortis. Dubitatur contradicta de mēte ypocratis. ſecūdo pronoſticorum textu cōmenti. xxvij. ⁊ G. quarto affo. cōmento. 72. Dicentium colorem rubeū in vrina cum ypoſtaſi rubea ſignificare ſalut' igitur ⁊c. Dicendū breuiter ꝙ ypo. intellexit ⁊. G. cum alijs circunſtantijs ⁊ ſignis bonis. ſ. cum fortitudine uirtutis ſine fetore ⁊ mediocri diſpoſitione vrine ⁊ ſic eſt verum quia iſta urina rubea cum ypoſtaſi rubea mediocris diſpoſitionis ⁊ ſine odore malo ⁊ cū fortitudine uirtutis ſignificat humorem ſanguineum nō multum infectum. ſed de facili bonificabilem. ⁊ ad benignū reducibilē igitur illa eſt nuncia ſalutis ⁊ hec reſponſio colligitur a galieno in dicto cōmento quarto affo. cū alijs multis ſingularibus textibus ⁊c.

Cum autem ex ea. Facit quod dictum eſt ⁊ dicit cōntingit quādoqȝ ꝙ ex vrina rubea micta in febribus acutis ꝯmixtis ⁊ ſimplicibus multa tn̄ ⁊ nō paulatiȝ ſit ſignificatō bona qꝛ ſignificat criſim bonam niſi dicit Auic. ſubito ⁊ inordinate anteꝙ̄

criſis ſit perfecte cōpleta attenuetur quia tunc ſi gnificat recidiuā3 quia ſi attenuatur ante q̄ꝫ vera criſis ſit cōpleta ſignificat materias eē derelictas ꝛ contentas ꝛ tales recidiuā3 facere conſueuerūt igitur ꝛc. tota ſn̄ia eſt clara.

In icteritia. Addit alium canonem de ſignificatione urine rubee ꝛ eſt cōtingentia ſepe apparēs ꝛ dicit ꝛc. Corre larie ſequitur ꝙ cum certis circūſtantijs qn̄q3 me lius eſt aliquod accidens ꝛ ſignum preter naturā intendi q̄ꝫ remitti vt patet in propoſito de colore vrine yeterici. Ratio canonis ꝛ correlarij ē. Nā in ytericia quanto urina eſt magis tincta per pre ſentiam colere cum urina tanto maior ſignificat potētia virtutis ad expulſionē materie facientis ictericiam per deputatas vias ꝛ debitas pro expul ſione colere niſi eſſet nocumentū in uijs urine q̄r tunc lederentur illa mēbra licet ex parte qua eua cuatur nocitiuū eſſet conueniens que colera ſi nō cū vrina expelleretur eſſet factiua morbi q2 idro piſis timpanite plerūque. Unde illa materia ſic re tenta debilitat uirtutem digeſtiuā ꝛ per ꝯſequēs ſequeſtratiuam epis ꝛ aliorum membrorum nutri tiuorum q̄r ꝛc. ꝛ hic preſupponatur quid ſit icteri cia q2 eſt defedatio cutis toti cōis ꝛ quot ſint eius ſpecies quia citrina ꝛ nigra ꝛ que ſint cauſe ei⁹. ſ. oppilatio ꝛ multitudo colere patēt h in alio loco ut in. xv. tertij. Signū autem diſtinctiuū ꝙ vri na ſit ita tincta per p̄n̄tiam colere ꝛ nō per ſimpli cem alterationem eſt quia ſi pannus albus infu ſus i illa urina capit colorem illius tincture de dif ficili remouibilem ꝙ nō fit niſi propter p̄n̄tiam co lere. ꝛ ſi oppoſitum eſt ſignatū urinam eſſe illius tincture per ſimplicē alteratione. Et dicit Auic. notanter ictericia in ſua diſpoſitione manente. ſ. in febribus ꝛ accidentibus ſuis quia ſi non mane ret eadē diſpoſitio ita ꝙ remiteretur cauſa mor bi nō eſſet mala ſignificatio. Si ēt tinctura urine remitteretur imo debet remitti. ſtat enim ꝙ in ic tericia materia nociua expellatur ſeceſſu uel uo mitu ꝛ non per vrinā3 igr̄ ꝛc. Ex textu hic iferat regula gn̄alis ꝙ i febrib⁹ acutis ꝑſeuerātib⁹ ſi fac ta urina tincta proportionabiliter ſm intenſionē febris uel correſpondentiam eſt ſignificatio mala quia uel ſignificat uirtutem eſſe impotentē expel lere materiam febris. uel ſignificatur ꝙ illa mate ria deriuat ad membra principalia uel nobilia quia ſi ad ignobilia moueretur febris remoueret ꝛ non remaneret in eadem diſpoſitione nec inten deretur ꝛc.

Fames quoq3. Ponit aliam contingē tiam ꝛ eſt remotio du bij q2 diceres eſt ne dicta uria ſemper mala ſigni ficatio dicitur q̄ꝺ ſic ſi non fuerit talis a cauſa pri mitiua uel ab extrinſeco ut fame labore ꝛc. Qūo aūt ieiunium tingat urinam patet ex dictis ſupra in cōditionibus attendendis q2 in fame calor uer titur circa pingue ſanguinis ꝛ illud inflāmat ꝛ in naturam colere conuertit. Simpliciter ſpiritus i flāmat humores ut patet. ꝛ hic nota duas regu las raſis. Prima in febribus acutis perſeueranti bus ꝛ apparentibus urinis rubeis ultra xiiij. ꝛ. xx diem de iſtis eſt dubia ſignificatio ꝛ ratio. Nam manente urina tincta ad tantū tēpus arguitur d apoſtemate epatis q2 non manet talis tinctura ipſa urina ultra xx. propter euacuationē humoris cum ea urina q2 febris remitteretur ſit ergo talis propter malitiā cōplexionis in epate ꝛ ex tali ge neratur probabiliter in eo apoſtema uel ſignifica tur apoſtema exiſtens actu in epate ex quo reſu dat continue aliquid tingens urinam. Alia re gula vrina in ydrope perſeuerās rubea ē mala ſi cut dicit raſis xvi. ꝯtinenti. Urina in idrope alba ē bona q2 illa tinctura non ē propter p̄n̄tiam hu moris facientis idropem cum ille ſit frigidus ſed ē propter malitiā ꝛ ipotentiam ſequeſtratiue epa tis. errant igitur ꝛ male faciunt aliqui medici ui dentes urinam tinctam in idrope facientes flobo tomiam ut patet.

Poſt uero ſunt. Poſtq̄ꝫ Auic. deter minauit de colore ru beo hic determinat de uiridi ꝛ merito q2 ſequit ipſum i malitia eſſe intendentia ab albo uerſus nigrū3 poſt rubeū ſequitur uiridis q̄r ordo Auic. eſt bonus ꝛ ꝯueniens ꝛ duo facit. Primo enume rat quinq3 gradus uiriditatis. Sō exequitur ſpecia liter de eis ꝛ de ſignificatione cuiuſlibet in ſpecia li ſā ibi. Fiſticalis ſignificatur de prima dicit Auic. q̄ꝺ poſt. ſ. colorem rubeum ſunt gradus ui riditatis ſicut urina in colore phiſticorum corpo ri attinet. Dubitatur utrum graduādo colores rubeos ꝛ uirides oīs ad inuicem quilibet uiridis magis tendat ad nigredinem quolibet rubeo. Di cendū breuiter q̄ꝺ non q2 rubeus obſcurus maio ri participat nigredine uiridi fiſticali ſtn̄ ꝛ ſō dica tur q̄ꝺ tota latitudo graduū uiriditat̄ magis ten dat ad latus nigredinis q̄ꝫ latitudo graduū3 rube dinis quare ꝛc. Notan̄ quod aliqui dicunt hos quinq3 gradus uiriditatis ſolum differre inter ſe ſm magis ꝛ minus unde dicit Auer. quarto colli get ꝙ cauſe uiriditatis ſunt min⁹ tales q̄ꝫ que cau ſant colorem nigrum ꝛ ſic in propoſito diceret iſti q̄ꝺ cauſe fiſticales ſunt minus tales cauſis erugi noſis uel aliorū graduū uiriditatis ſequentium. Et aliqui dicunt q̄ꝺ dr̄nt ſm ſpēm ꝛ non q̄ꝺ ſo lum ſm cauſas dr̄nt que ſpecie dr̄nt q2 ſequeret a ſimili q̄ꝺ caliditas producta a lumine ſolis uel influentia non eſt eiuſdem ſpeciei cum caliditate producta a caliditate reali q̄ꝺ apud phos abſur dum eſſet dicere ſed dr̄nt ſpecie q2 ſignificant cō traria ꝛ diuerſa in ſpecie q2 aliqui ut iam dicetur ſignificant frigiditatem ꝛ alij duo caliditatē. hi aūt gradus ſic poſſunt deſignari per res extrinſe cas ſimilitudinem cum eis habentes. Ut primus dicatur fiſticalis q2 ſimilis tunice iteriori apparē te in fiſtico qui eſt uiridis ſubalbidus plus tēdēs ad albedinem omnibus alijs gradibus uiriditatis ꝛ dixi notanter interiori q2 fiſticus eſt granū3 ob lungum ad modum auelane cum cortice exterio ri rubeo ut patet. Et ſecundus dicitur erugino

ſus uel zinarius ſimilis erugini eris uel flori eris qui ad maiorem tendit uiriditatem cum nigredie cum claritate tñ. Tertius eſt lilialis ⁊ dicit̃ ſm quoſdam celeſtinus q2 ſimilis colori florum lilij celeſtis uel yrios. Et ex iſto habes colligere ꝙ in enumeratione graduũ uiriditatis non ſolum fit mentio de proprie uiridi. Sed cum latitudine ut ẽt celeſtis dicatur uiridis licet ſit participans multum flauedine ⁊ iſte ẽt plus tendit ad nigredinem ꝙ̃ precedentes duo dicti. Quartus gradꝰ dicitur indicus uel nigellinus participans celeſti ſiue flauo cum maiori tñ nigredine ⁊ obſcuritate ⁊ eſt ſimilis colori indorum mediocriter nigroꝝ ſicut ẽt tẽpore frigoris apparet alius color in cute ſanguinei ſecundum hugonem ſenenſem. Ulterius dicitur porralis ſimilis ſucco foliorum porri qui naturaliter ad nigredinem declinat ⁊c.

Fiſticalis ſignificat Proſequitur de ſignificationibus iſtorum ⁊ poſſet diuidi in. viij. ſꝫ ꝙ octo ponit ſigna partes legendo patebunt. De prima parte dicit ⁊c. Et nota ꝙ licet oẽs colores virides vt in pluribus ſignificẽt frigiditatẽ preter eruginoſum ⁊ porralez. tamen ſcias ꝙ fiſticalis remiſſiorem ceteris ſignificat frigiditatem. Et ratio ꝙ ſignificãt frigiditatez eſt quia talis viriditas ⁊ nigredo non accidit niſi propter mortificationem calidi naturalis ⁊ ſpirituum igitur ⁊c. Et dixi notanter vt in pluribus. pp dicta Auer. quarto colliget qui dicit non eſſe dubium illos ſignificare q̃nꝫ caliditatem. Unde videmus ad experientiam ꝙ urina colericorum declinat ad citrinitatem cuꝫ quadam cruda uiriditate intelligatur ergo vt in pluribus. Etiaꝫ q2 quandoqꝫ porrinum antecedit lilialis vel indicus ⁊ tales ſignificant frigiditatẽ ſequitur qḋ niger porral' etiam aliqñ ſignificat frigiditatem quare ⁊c. Sed dices qũo ergo diſtiguitur qñ ſignificat caliditatem ⁊ quando frigiditatem. Dicit hic nicolus ſi color uiridis cõiungatur cuꝫ ſubſtantia tenui ſignificat frigiditatem ſi cum ſpiſſa caliditatem. Cuius ratio eſt. Nam caliditas i humidum agens reſoluit ⁊ inſpiſſat humidum etiaꝫ cõmiſcet ⁊ conſequenter ſi coniungitur viridis color cum illa ſubſtantia ſignificat caliditatez. ſed frigiditas agens in humidam prohibet eius diſſolutionem ⁊ non commiſcet ſic permanet vrina ⁊ reddit vrinam ſubtilem merito igitur ſignificat frigiditatem. hoc dictum ⁊ ſi ſit perſuaſiuuꝫ tñ pace ſua ſalua iſta ſentẽtia non placet. ⁊ v̾ contra. G. ſecundo pronoſticorum commẽto tertio illius textus. Uomitus ſi fuerit mixtus ⁊ diuerſus. vbi gal' verſus finẽ commẽti declarans nullum eſſe in nobis humorem ſimplicez quia ſi reperiretur quilibet talis eſſet ſpiſſus volens ibidem ꝙ ſicut caliditas adhurendo inſpiſſat ita frigiditas congellãdo. Uidetur igitur contra nicholuꝫ ꝙ vrina talis frigiditatem ſignificans ſit ſpiſſa per congellationem. In propoſito igitur alia fiet diſtinctio .ſ. qḋ tunc ſignificet caliditatẽ quando antecedũt alia ſigna ſignificantia caliditatem ut ſi ſit febris uel alij calores coicidentes cum fiſticali vrina arguimus caliditatem. Sed ſi precedunt ſigna frigiditatis ⁊ euacuationes notabiles ſignificat frigiditatem etiã ſi fiſticalis lilialis uel indicus color apparet urina cito ⁊ de facili ſit poral' ſimiliter qḋ fiet a caliditate vbi ſi eſſet a frigiditate non ſic deueiret ad vltimũ gradũ viriditatis ⁊ addit Auic. verum tamen ſucco porri ſimilis. Ratio quia minorez ſignificat caliditatem vt poteſt declarari ex fundamentis dictis prima huius. c. de humoribus de collera paſſiua que per vlteriorem adhuſtionẽ fit zinaria vt patet ⁊c.

Et illa quidez que Cõtinuãdo ꝑgulas d̾ ſignificatione vrine viridis addit aliam ſignificationẽ ⁊ dicit ⁊c. Notañ ꝙ per laborem tria poſſumus intelligere. Primo .ſ. corporeuꝫ. ſecundo ſpontaneũ ſine manifeſta cauſa dolorem prouenientem. ⁊ tertio poſſumus intelligere febrez laxantem ⁊ qual'r cunque capiatur verus eſt canon dñi Auic. Ulterius nota qḋ quantum eſt ad propoſitum noſtrum qḋ duplex eſt ſpaſmus .ſ. de Inanitiõe. ⁊ ſpaſmus ad materiam non proporcionatus ⁊ de vtroque iſtorum poſſumus intelligere. Et ratio ſiue verificatio canonis eſt q2 talis vrina eruginoſa ſignificat materiã colericam zinariam in corpore exiſtentẽ que materia non ſit talis niſi ab vltima caliditate adherente ⁊ incendẽte vt ſupra aliqualiter dictuꝫ eſt que etiam per laborem qualitercũqꝫ ſumatur vlterius calefit ⁊ ẽt per motus corporeos per dolores ac deniqꝫ per febres laxãtes corpora diſponũtur ad exſicationem ⁊ ſpaſmum diſponuntur etiã ad facilius recipieñ impreſſionem ab illa colera eruginoſa fere venenoſa quare iſta vria apparẽs poſt laborem ſignificat ſpaſmuꝫ de inanitione precipue pp .ſ. conſumptionez corporis factam ab inceſione illius coler ⁊ a labore põt tamen iſta urina etiam ſignificare ſpaſmum non proporcionatũ ad materiam ⁊ hoc pp nocumentũ perceptũ ab iſta materia erugioſa vbi gr̃a i ſtomaco uel i alio membro ſenſibili rõne cuius retrahuntur mẽbra ad ſuam originem ⁊ ſic ſpaſmus ille ⁊c.

Uiridis quoque in Dat aliuꝫ canonẽ ⁊ dicit: ⁊c. Et poſſumus hunc canonem dupliciter intelligere: primo ſolũ de eruginoſo ⁊ porali coloribus nullo precedẽte labore. Et tunc ratio canoñ ẽ pp multã ⁊ facilẽ paſſibilitatẽ membroꝝ ⁊ huiuſmodi in pueris ⁊ ut iam dictũ ẽ urina non ſit niſi pp uehementẽ incenſionẽ colere zinarie. Que quidẽ materia de facili in pueris inducit ſpaſmum ſine alio labore ꝓcedẽte ſcḋo poſſumꝰ itelligere canõez de quolꝫ gradu uiriditatis ſiue ſignificet caliditatem ſiue frigiditatẽ ⁊ tunc ſit ſpaſmus de repletione ſi ſit a frigiditate cuius cã eſt q2 i pueris multum eſt lucidũ ꝙ ſi non bene regulatur de facili fluit ad loca ſenſibilia ut neruos ⁊ iducit ſpaſmũ Si aũt ſit illa urina a caliditate notum eſt ꝙ ſit ſpaſmus de inanitione uel non proportionatꝰ ad materiã ex iam dictis paulo ante nam in utrũqꝫ

lapſum .ſ. humidū ꝛ ſiccum facilius labuntur pue
ri q̄ in alijs etatibus conſtituti ꝛ ſic in ſpaſmum
Utrunq; facilius labuntur nam eis eſt uterq; ꝓ
portionalis ꝛ ſimilis ut alibi declaratur .

Que uero Dat aliū canonē ꝛ dicit ꝛc. Ratio cañ. ut ēt antea dictū
eſt pōt eſſe q2 urina celeſtina naturaliter plus de
clinat ad latus nigredinis q̄ fiſticalis ut notum ē
que nigredo non eſt inducta niſi per uiam uehemē
tis mortificationis cal'i qr̄ ſignificat uehementē
frigiditatem. Et quare dicatur ſm pl'imū ſupra
dictum eſt. Unde colligitur octaua problema
tum problemate primo qđ ſpūs ſunt celeſtes ꝛ lu
cidi ad album declinant. Unde eorū pñtia i mē
bris ipſa redduntur uiuidi coloris. Si igitur a fri
gido mortificantur reddunt ad nigrum qr̄ urina
ꝯſiſtis tal' reddit ꝓp mortificatōes cal'i naturalis
cum ipſa non ſit temperata ꝛ laudabilis niſi a ca
lido naturali quo mortificato redditur illaudabil'
ꝛc. Signum aūt confirmans qđ ſignificat frigidi
tatem ipſa urina yrios eſt eius permanentia in il
lo colore q2 poſt ipſam nigredo quaſi ſubito inten
deretur ꝛ alia ſigna caliditatis preſuiſſent ſignifi
caret fortaſſe tunc caliditatē ut ēt heri dictum ē.
Et no. qđ urinam celeſtem' precedit fiſticalis. qr̄
minorem ſignificat frigiditatem q̄ celeſtis ꝛ ſeq
tur ipſam indica qr̄ minorem ſignificat frigidita
tem q̄ indica habet ſe igitur medio modo i ſigni
ficādo frigiditatem inter fiſticalem ꝛ indicam ut
patet. Ratio aūt qr̄ celeſtem precedat fiſticalis
eſt ſatis nota q2 anteq̄ ſit intenſa frigiditas prius
ſit remiſſa rationabiliter igitur precedit fiſtical'
tanq̄ minorem ſignificans frigiditatē q̄ celeſtis
ut declaratum eſt.

Et quidam dñt. Ut iude' ſo cōti. qꝫ ſignificat uenenū in potu fuiſſe
hauſtum ſupple proprie frigidum uenenum licet
ēt poſſit fieri a calido. Et no. qꝫ canon habet ma
xime ueritatem ſi cito ꝛ repente non precedente
fiſticali apparet talis urina celeſtis q2 tunc ſigni
ficatur cauſa ſubito imprimēs ſicut facit uenenū
non tñ ſemper concordatur de ueneno ſumpto in
potu cum ēt aliqñ i corpore generatur ex ſperma
te uel ex ſanguine meſtruo retēto ut vij. interioꝝ

Et ſi fuerit i ea yppoſtaſis. Erit ſpes uite. q2 ſignificat non oio impo
tētia caloris agentis nec ſit manifeſta actio calo
ris naturalis in urinam.

Et ſi non Supple apparet yppoſtaſis timetur ei ymo eſt ſignum mortis.
q2 ſignificatur totalis ablatio actionis calidi na
turalis in eam qr̄ ꝛc. Et nota qꝫ ēt urina uiridis
pauca eſt ſignificatio mortis ut dicunt auctores
q2 ex illo colore ſignificatur mortificatio calidi ꝛ
per paucitatem ſignificatur debilitas uirtutis ex
pulſiue non potentis expellere nociuū qr̄ ꝛc.

Eruginī uero Q2 ſignificat materiā uenenoſā prauiſſime q̄litatis eſſe in corpore igitur ꝛc. Dubitat hic
Jacobus forliuienſis qr̄ hic Auic. nō ponit urinā
uiridem ēt aliqñ bonum ſignificare cum ipſa ſit
media inter rub. ꝛ nigras que aliqñ bonum ſigni
ficant. ēt ipſa antecedit nigram que qñq; ſignifi
cat criſim ut in apoſtematibus ſplenis mricis ꝛ
quartanis ut infra patebit que eſt bona ſignifica
tio igitur ēt uiridis. Hic Jacobus dicit qꝫ urine
uirides poſſunt ēt bonum ſignificare ſed raro qr̄
Auic. nō poſuit uel poſſet dici Q2 Auic. dedit hoc
intelligi per alios colores. Uerum ego dico qꝫ
diſtinguendo uiridem urinā que ſit per adbuſtio
nem aut mortificationē de qua proprie hic loqt
a plumbina que dicitur fuſca uel indica ſimilis
picture facte a plumbo in carta que ut ſepe appa
ret in egritudinibus ſtaticis ut infra patebit dico
qđ ipſa plumbina qñq; bonū ſignificat ꝛ nō ſem
per ſed urina uiridis alia ſemper malū ſignificat
ꝛ hoc uult Auic. non dicens aliquid de ſignifica
to bono ipſius ſicut facit de alijs. Et nota de mē
te conciliatorū dña .c.v. Q2 colera ꝫinaria ꝓpter
eius prauiſſimam qualitatem uenenoſam nō pōt
manere in corpore ut putrefiat ꝛ faciat febrem.
ymo ante interimit hominem. ēt ſi uomeretur ad
huc eſſet maximus timor mortis. Ex quo ſoluit
dubium utrum in febribus intenſiuis uel quibuſ
cunq; alijs poſſit apparere urina eruginoſa. Et cō
ciliator dubitat an ēt ſic ſit ō praſſina uex yſaac
dicit qꝫ ēt praſſina non pōt in uiuo corpore ſtare
ut faciat febrem uel aliud genus egritudinis pu
tridinalis ex quibus clare habes urinam erugio
ſam ſignificare uehementē perditionem. Simili
ter ēt porālem qr̄ de iſtis non eſt dubium qn ſem
per malum ꝛ nunq̄ bonum ſignificant ēt ſi bene
conſideras non erit tibi dubium fiſticalē celeſtē
ꝛ indicam ſignificare malum q2 mortificationem
ut dictum eſt ēt ille cum ſuis coloribus ſunt pluri
mū tenues ꝛ ſubtiles in ſubſtātia qꝫ ſignificat uir
tutem non potentem morbi materiam expellere
ꝛ hoc Auic. conſiderans non poſuit ſignificatiōes
bonas coloris uiridis ſicut de alijs ut patet ꝛc.

Graduum Poſtq̄ dñs Auic. determinauit de ſignificationibus colo
rum mediorum in urina. Nunc exequitur de ſigni
ficationibus colorum extremorum ꝛ duo facit q2
primo determinat de nigro ſo de albo ibi ſecūda.
Urina autem alba. Prima in quatuor. primo po
nit modos ꝛ ſpecies colorum nigri ponendo cum
hoc quādam generalem ſignificationem eius. ſo
diſtinguit ſignificationes coloris nigri. tertio re
mouet quandam tacitam queſtionem. quarto ite
rum reuertitur ad poneñ eius generalē ſignifica
tionem contrahendo ad febres ibi ſa. gs aūt ab
incendio ibi tertia ꝛ eſt quidē cum accidit ibi q̄r
ta ad ſumum uero urina nigra. prima in duas pri
mo ponit gradus urine nigre ſo ponit ſignificatio
nem eius generalem ibi ſa. Ad ſumum quidem.
Prima adhuc in tres ſm tres ſpeciales gradus
urine nigre quos ponit ſa ibi. Et alius tertia ibi.
Al' niger. De prima dicit ꝛc. Notañ qꝫ ſicut
Auic. hic ponit tres gradus urine nigre. ſ. primo
qui eſt ex citrino ad nigrum. ſo ex fuſco ad nigrū

tertio ex uiridi ad nigrum. Illos eoſdeʒ tres gradus urie nigre ponit Auer. iiij. colliget. c. i. Secundo notañ. ꝙ iſti tres gradus nigredinis ſecundum dinum ⁊ ſuos ſequentes non diſtinguũtur ſecundum intenſum ⁊ remiſſum. ita ꝙ ſecundꝰ gradus nigrior ſit primo. ⁊ tertius nigrioꝛ ſecundo ſʒ diſtinguũtur hi gradus tres ad inuicem ſecundũ mixtionem maiorum coloꝛum cum nigro ⁊ tēdētia alioꝛum coloꝛum. uel ex alijs coloꝛibus ad nigrum. Unde ſtat qȯ aliqua urina nigra pꝛimi gradus nigrioꝛ ſit illa ex ſecundo gradu ut patet.

Notañ. qȯ licet colera dicatur eſſe citrina tamñ multitudo eius mixta cum urina cauſat quandã obſcuritatem in ea ⁊ maxime ſi etiam fuerit ſpiſſa ut patet in ictericia. Quarto notañ. qȯ contingit urinam denigrari ex citrino aut ex preſētia colere ⁊ maxime multe ⁊ ſpiſſe in urina uel ex adbuſtione colere ipſa tendente per adbuſtionē ad mel'iam. Aut ex pñtia colere adbuſte qñ iam facta eſt mel'ie ⁊ hos tres modos tincture nigre ex citꝛino intellexit Auic. in littera ſi cõſideras ⁊c

Et ſignificat ictericiam.

Et exponitur ſecundum aliquos. ſ. nigram ⁊ hoc ex intenſa caliditate ⁊ adbuſtione colere. Sʒ dicatur cum hugo. qȯ non ſignificat ictericiam nigram quia in nigra non fit receſſus a citrino cuʒ tendentia ad nigrum ſicut in citrina qꝛ ſignificat citrinam ictericiam ſequitur textus

Et alius Ponit ſecundum gradum coloris nigri ⁊ dicit ⁊c. Notandũ qȯ Marſilius ⁊ Jacobus uolũt quod ſignificat coleram nigram. i. mal'iam naturaleʒ quia ſi illa miſcetur cum uꝛina reddit ipſam fuſcam ⁊ ſi in proceſſu maioꝛ quantitas ipſius miſcetur cum urina reddit ipſam nigram. Sed iſta expoſitio ſecundũ hugonem non poteſt ſtare qꝛ ſic eſſet de omni humore per adbuſtionem tal'. ſecundo ex quo mel'ia quedam fit per adbuſtionem ex ſanguine ⁊ quedam ex fl'ate. Quõ igitur diſtinguerentur ille urine nigre facte per pñtiam illarum materierũ ab illa que fit nigra a mł'ia naturali ⁊ queratur qd ſignificent ille Si Auic. non poſuit dicatur igitur cum hugone ⁊ melius qȯ omnis urina dicatuꝛ nigra. i. ij. gradu nigredinis que non fit talis ex citrino uel uiridi. ſed ſiue ſit talis per pñtiam mł'ie naturalis ſiue non naturalis. Dicitur nigra qm̃ niſi ſic eſſet Auic. eſſet inſufficiens Exponitur ergo ſignificat coleram nigram. i. quõlibet mł'iam non ex colera ⁊c.

Et aliter niger Ponit tertium gradum ⁊ dicit ⁊c. Notandum qȯ alius color niger tertij gradus nigredinis non ſignificat coleram ʒinariam uel praſſinã qꝛ ut in. c. de humoribus dicetur tunc per ulteriorem adbuſtionem dealbantur qꝛ urina ex pñtia ipſarum cum ea redderetur alba ⁊ non nigra dicatur igitur cum Auic. qȯ talis urina ex uiridi celeſtino uel fiſtico facta ſignificat humoꝛem factũ ſimilem mł'ie pure cum intenſis ſuis qualitatibus uel humoꝛem mł'icum per congellationem factũ uel in uia ad ipſum l'. mł'icũ naturalem dominantem exceſſiue frigidam qꝛ licet mł'ia quando fit ex adbuſtione per tempus retineat aliqualem caliditatem tamen illa in proceſſu per reſolutioneʒ partium calidarum reddit ad naturam propriam mł'ie pure per intenſam frigiditatem ⁊ ſiccitateʒ non tamen ad tantam frigiditatem ducitur ſicut ē pura mł'ia ex intenſis ſuis qualitatibus qꝛ illa urina ſignificat frigiditatem multum intenſam ymo moꝛtificationem calidi naturalis.

Et ad ſumum Dat generaleʒ ſignificationeʒ urine nigre dicit ⁊c. Sequitur coꝛrelarie ex dictis ꝙ omnis urina nigra aut fit talis per pñtiam colere multe ⁊ groſſe ⁊ ſic eſt pꝛimus gradus urine nigre. ſ. ex citrio aut fit urina nigra ex pñtia colere nigre ſiue naturalis ſiue non naturalis per adbuſtionem ⁊ ſic eſt ſecundus gradus urine nigre. ſ. ex fuſco ad nigrũ. Aut fit urina nigra per pñtiam mł'ie facte per cõgellationem uel in uia ad eam uel ſibi ſil'i ⁊ ſic eſt tertius gradus. ſ. ex uiridi qui ſignificat frigiditatem tendentem ad nigrum qui ſignificat mortificationem. Notañ. qȯ caloꝛ naturalis prio moꝛtificatuꝛ per ſimplicem alterationem a contrario qꝛ a cibarijs frigidis in tempore frigido ⁊ per expreſſionem partium ſubtilium ⁊ calidarum. ſecũdo per ꝛeſolutionem ⁊ de iſta intelligitur hic.

Dubitatur hic qm̃. H. pꝛimo de criſi poſuit ſolũ duo ſignificata urine nigre. ſ. aut ſignificat uehemens incendium aut congellationem ⁊ Auicen. ſuperaddit alia duo ſignificata igitur. Ha. inſufficiens. Diceñ. qȯ. H. ſoluʒ poſuit duos ultimos gradus ⁊ modos urine nigre ſic permanent ⁊ ſuperatio caloꝛis ſupple per reſolutionem reducitur ad incendium.

Quod autem Poſtꝗ Auic. ſuperiꝰ poſuit numerum graduum ſiue ſpērum urine nigre qm̃ quidam ē gradus eius qui ſequitur citrinum. quidam qui ſequitur fuſcum. quidam qui ſequitur uirideʒ. i. fiſticũ yrios ⁊ indicum poſuit etiam diuerſa ſignificata illius urine nigre qꝛ ſignificat uehemens incēdiũ aut forte frigus poſitiuum aut frigus priuatiuuʒ qꝛ caloris naturalis ſuperationem pꝛopter reſolutioneʒ ut in febribus longis uel inceuſiuis aut criſim. Nunc ponit diſtinctionem inter illa ſignificata ⁊ quatuoꝛ facit. primo oſtendit quando illa urina nigra ſignificat uehemens incendium. ſecũdo quando ſignificat forte frigus. ſ. a cauſa poſitiua inductum. tertio quando frigus priuatiuũ. quarto quando criſim ibi ſcȯa. Uerum que ex frigiditate ibi tertia. Illud aũt quod ibi quarta.

Et illud quod accidit. Prima in duas ponit pꝛimo quedam ſignificata pꝛopꝛia illius ſcȯo coē et contingens ibi ſecunda. Et eſt etiam De pria parte dicit ⁊c. et ponit quatuor ſigna ſpecialia declarantia iſtam urinam nigram ſignificare incendium. Illic eſt foꝛtis ardoꝛ. Uno modo exponituꝛ

illic in emiſſione urine eſt fortis ardor. Alio modo illic .i. in tali corpore toto uel etiam eius epate ⁊ qualitercunqꝫ intelligitur ueruꝫ eſt. Et ante ipſam fuit urina citrina ⁊ rubea qꝛ etiam ille ut ſupra dictum eſt ſignificant caliditatem per preſentiam colere uel ſanguinis in urina. Nigra igitur ſequens ad illam per ulteriorem adbuſtionem rationabiliter forte ſignificat incendium. Unde notate ut etiam ſupra dictum eſt quod urina nigra ſequens ad uiridem ad intellectum ſepe dictū nō poteſt ſignificare incendium ſed de neceſſitate frigiditatem quia illa nō ſequitur niſi ex fiſticali celeſtino aut indico que ſignificant frigiditatem ⁊ nullo modo ex porali uel eruginoſa ut patet.

Et ipoſtaſis eſt diuulſa .i. in diuerſas partes diuiſa quia a caliditate ſepantur etherogenia ab inuicem. Et non erit uehemēs nigredinis. Iſtud eſt ultimum ⁊ quartum ſignum diſtinctionum ad declarandum urinam nigram ſignificare incēdiū .ſ. quando in ea non eſt primus color niger ſed declinans ad citrinum rubeum qꝛ talis color ſequit̄ preſentiam humorum calidorum .ſ. ſanguinis ⁊ colere ⁊ ſi ad uehementem citrinitatem trahit urina nigra ſignificat ictericiaꝫ ⁊ hec quatuor ſigna particularia notate hic i actu pratico qꝛ ſatis euidentia ſunt in ſignificando claritatem ⁊ incēdiuꝫ ut claret.

Uerumque Ponit ſigna ad declarādū urinam nigram ſignificat̄ frigus poſitiuū .ſ. preſentiam frigoris aut humoris multum frigidi ⁊ ponit tria ſigna particularia ad ſpecificationem dicti ⁊ dicit qȯ primum ſit ſi ante ipſam precedat urina uiridis non tñ oīs ut ſepenumero dictū eſt ⁊ rō cañ. eſt nota ſm ſignuꝫ ꝙ ipoſtaſis ſit pauca iuncta. Ratio huius etiam eſt nota qꝛ ſi eſt pauca ſignificatur calorem eſſe mortificatum non potentem expellere nociuum. ⁊ ſi eſt iuncta ſignificat frigus cuius eſt unire diſcontinua tertium ſignum ꝙ nigredo in ipſa ſit purior .i. magis nigra qꝛ propter mortificationem caloris ⁊ ſpirituum dilucidantium ſiue clarificātiū urinam in eorum diſpoſitione naturali ipſa denigratur etiam ſanguis ⁊ colera infrigidati ſunt q etiam in uera eorum diſpoſitione tingerent urinā quare remanebit nigra ⁊ multū ⁊c.

Et eſt Nūc admittit alium canonem ⁊ cōtingentiam in diſtinguendo quando urina nigra ſignificat incendium ⁊ quando mortificationem calidi ⁊ dicit ⁊ eſt .i. contingit ⁊c: Naꝫ urina ſignificans incendium habebit odoreꝫ acutum ⁊ fortem. ⁊ ſignificans mortificationem calidi priuatur odore forti. Et ratio eſt. nam odor ſequitur fumalem euaporationem uel ſine ea non fit ⁊ illa fit a calido euaporare faciēte ergo ſignificamus ex odore forti in urina ſuper magnaꝫ caliditatem ⁊ iſtud eſt ſignum contingens ut plurimum ⁊ non de certo quia eſt odore forti in canf. roſ. uiol. ſandal̄ non habemus arguere caliditatē licet in urinis ſit ſignum euidens ⁊c.

Illud autē Nūc ⁊ tertio ponit breuiſſime qñ urina nigra ſignificat frigus priuatiuū .i. caloris naturalis extinctiuum uia reſolutionis ⁊ dicit ⁊c .ſ. per pulſum ⁊c.

Et id quod Ultimo ponit ſigna quādo urina nigra ſignificat bonū quia criſim laudabilem. Et primo facit hoc ſecūdo concludit ꝙ non apparentibus his ſignis eſt ſignificatio mala ex urina nigra ibi ꝙ ſi non ita fuerit ⁊c. Et tria ſunt ſignificantia criſim bonam ex urina nigra. Primum ꝙ ipſam anteceſſerit alba ſubtilis ſiue aquoſa. ſecundum ꝙ poſt ipſaꝫ adueniat corpori alleuiatio ⁊ quies qꝛ al'r criſis nō ēēt laudabilis qꝛ ſignificaret materiam non eſſe extradicatam per iſtam urinam tertium eſt qȯ debet eſſe multe quantitatis ⁊ copioſe unde ſi urina ēēt pauce quantitatis non ſignificaret criſim completam ꝙ per eam non fieret expulſio nociuarum materierum completa. Et illa tria ultima ſigna ſignificantia criſim in urina nigra ſunt ſatis nota Sed primum habet difficultatem qꝛ criſim debꝫ antecedere urina digeſta. Sed urina alba ſubtilis eſt peſſima non ſignificans digeſtionem ut uoluit ypo. ſecundo pronoſticorum tex. cōmenti. 33. in utroqꝫ uero ſexu nigra peſſima eſt in pueris niſi aquoſa eſt. Et idem uult. G. in cōmento ⁊ prio de criſi. c. 13. ⁊c. Dicit Hugo ſenenſis qȯ lr̄a Auic. hic eſt corrupta ⁊ debet eſſe negatiua ſed qꝛ omnes tex. tenent litterā affirmatiuā ipſe dicit urina alba aquoſa que poſtea fit digeſta. Et dicit ſi nō contentaris da tu aliam expoſitionem. Sed al'r ego expono urina nigra aut ſequitur ad urinā uiridem ſubtilem uel citrinam uel rubeam. Si ſequtur citrinam uel rubeam nō eſt ſignificatio bona nec criſis ymo ſignificat uehemens incendiuꝫ ut ſupra dictum eſt. Si ſequitur ad uiridem .ſ. fiſticalem celeſtinam uel indicam ſignificat forte frigus ut iam dictum eſt ⁊ ſic iterum eſt ſignificatio mala. Sed contra hanc ſignificationem bonam uidetur mens. G. primo de criſi. c. ſepe allegato ⁊ cōmento. 33. ſi pronoſticorum ⁊ ypo. ibidem ubi uolunt in ſententia ꝙ urina nigra eſt maxime maliciei ⁊ ſignificat uehementem perditionem igit̄ non eſt ſignificatio bona. Si uis textus formales quere loc. .t. alleg. Dicendum breuiter qȯ aut urina nigra apparet in principio morboruꝫ aut in proceſſu. ſi in proceſſu apparuerit ⁊ preceſſit ipſā ab aquoſa cum alijs conditionibus in caſu dictū eſt ſignificatio bona quia laudabilis criſis ⁊ ſic loquitur hic Auic. Sed ſi in principio tunc apparet ſemper eſt ſignum malum nec poteſt ſignificare bonam criſim ⁊ pro iſto eſt textus notabilis. iiij. affo. cōmento xxii. ⁊ no. qꝛ to. bo. Et pro hac parte ſunt textus in oppoſitum preallegati. eſt tamē notandum qȯ non ſequitur urina nigra extra ſignificationem criſis eſt ſignum mortis igitur mors neceſſario ſequitur ⁊ nullus euadit quia ut ſecunda quarti. c. primo de iudicijs urine in fine capituli ⁊ infra. c. de ſignis ſumptis ex colore urine i principio capituli dicit tex. Scias quod non uerifica

tur iudicium penitus de morte propter nigredinē coloris urine in egritudinibus acutis licet in ſe ipſo ſit ſignum malum ⁊ q̄zuis aſſocientur ei. Jterū ſigna alia mala cum uides uirtutē in ea fortem ⁊c. Urina igitur nigra apparet aliquādo cū alijs ſignis malis ⁊ tamen non ſequitur mors neceſſario ⁊ hoc ſtante uirtutis fortitudine ⁊c.

Quod ſi non fuerit .i. ſi nō precedit urinā ni gram alba aquoſa nec ſequitur eā lenitas ⁊ ges nec fuerit multa eſt ſignum malum ⁊c.

Et quanto magis fuerit: groſſa erit deterius ⁊c. q2 ſi eſt groſſa per pn̄tiam humoris groſſi conſtat q̄ ille eſt rebellior uirtuti debili q̄ȝ tenuis aut eſt groſſa per maiorem reſolutionem humidi ingroſſati iterum eſt ſignum pei⁹.

Et eſt quidem Hec ē tertia pars principalis partis ſupra diuiſe in qua remouet dubitationem que ex iā dictis oriri poſſet. Et primo facit hoc ſo pro complemento doctrine ponit quaſdam regulas de ſignificatione urine nigre. Jbi urina nigra in ſenibus. Prima in tres ſm tres contingentias quas ponit ſa ibi ⁊ eſt quoqȝ bona criſis. tertia ibi ⁊ eſt etiaȝ cauſa exit ⁊c. De prima parte ſi dubitares eſt ne urina nigra ſemper ſignum malum extra ſignificationem criſis rn̄det Auic. hic dicēs ⁊c. Notandum q̄ aliqui ut dinus hunc canonem intelligunt ſicut in diabetica paſſione contingit ſed illa non fuit mens Auic. hic q̄ñ in caſu diabetice paſſionis timor magnus eſt q2 ſignificant futurā pti ſim ut .19.3. Auic. c. de diabetica paſſione. Unde uoluit Auic. hic q̄ aliquādo apparet urina nigra uel rubea obſcura ex potu uini aut alterius liquoris nigri in quam natura propter nimiam quantitatem non impreſſit actionem eius naturalē ymo aggrauata natura operatur ad expulſionem ſicut contingit in maximis bibulis in quibus egreditur uinum. Jn eiſdem diſpoſitionibus quibus ſumit᷑ nec in hoc eſt timor q2 ordinato debito regimine ceſſat hec urina ⁊c.

Et eſt cum Nunc adducit alium caſuȝ ⁊ canonem remotiuū dubij q2 dicere poſſes eſt ne urina nigra i acutis egritudinibus ēt ſemper ſignum malum. Rn̄det Auic. ⁊ dicit ⁊c. Et Hugo hic facit plures contingentias uſqȝ ibi ⁊ eſt ēt cum exit ⁊c. ſed tu lege lr̄am continuā. Notañ. q̄ apparente huiuſmodi urina. ſ. nigra pauca tenui cum ipoſtaſi diuulſa i febribus acutis ut plurimum eſt ſignum malum ⁊ ſignum apoſtematis cerebri ⁊ precipue ſi coniunguntur ei uigilie deſipia ⁊ ſonitus capitis. Uerū q̄ñqȝ accidit quod ſignificat criſim per fluxum ſanguinis narium apparentibus ēt iſtis ſignis iā dictis cum ea q2 ex hoc q̄ habet ipoſtaſim lȝ ſit diuulſa ſignificatur aliqualis digeſtio. Et ex hoc qd̄ ipoſtaſis non petit fundum ſignificatur qd̄ non eſt oio adhuſtio. vnde contingit digeſtum ſurſum eleuari ad caput ⁊ cauſare ſonitum ⁊ uigilias q̄ ſui acuitate pungit panicl'os cerebri. vnde natura aliquale habens dominium ſuper illaȝ materiam forte ipſam expellit ad uenas nariuȝ ubi ſui acuitate uenas aperit ⁊ effluit. Et ex iſto habes quaꝛ mingitur tenuis in hoc caſu q2 pars digeſta ſurſū mouetur ⁊ indigeſta per urinam emittitur. ſed ut plurimum eſt ſignificatio mala ⁊ mortalis q2 ex nigredine ſignificatur in fe. acutis maxima adhuſtio. Et ex ipoſtaſi diuulſa ſimiliter ex tenuitate ſignificatur leſio. uirtutum naturalium. ⁊ ex altera parte ſi coniunguntur ſecum accidentia in textu poſita ſignificatur maxima leſio in al'i uirtute q2 rationabiliter dixit Auic. Et eſt. i. contingit.

Et eſt etiam Ponit tertium caſum remotiuum dubij. Tu diceſ tu dixiſti duos caſus in quibus urina nigra non ē ſignificatio mala. ſ. quando prouenit a re extrinſeca. ⁊ quando ſignificat criſim eſt ne ultra uel extra hos caſus ſemper mala ſignificatio. rn̄. Auic. q̄ non. Notañ. breuiter non ſequendo itroductionem textus ſm Jacobū q2 nō eſt de mente Auic. dicatur cum hugone qd̄ in paꝛ ad lapidem renū contingit deriuarſ multas materias groſſas ad partes illas. vnde iſte partes groſſe cū urina emiſſe reddunt ipſam magnam ⁊ ſignificāt lapidis generationem. Jn eo q̄ groſſiores partes illarū materierum in collatorio renum retinentur que per ulteriorem adhuſtionem in lapidem conuertunt᷑ Sed illud ēt non eſſet neceſſarium ſemper fieri. q2 ſtat totam materiam cum urina expelli quare cauteloſe loquitur Auic. dicens ⁊ eſt. i. contingit. Et non incidentaliter qd̄ ſi in paratis ad lapidem renum appareuerit iſta urina nigra poſt duos uel tres dies ſequitur ipſam tenuis multum eſt certū ſignum iam generati lapidis in renibus. Sed tu dices uidetur quod tu implices in uerbis q2 dicis illam urinam nigram ſignificare lapidem futurū ⁊ dicis cum hoc ſignificare bonum q̄ño iſta ſtāt ſimul cum lapis ſit res extra naturam. Diceñ. qd̄ uerum eſt qd̄ ſignificatio eius abſolute non ē bona. Sȝ vult Auic. quod ſit bona ſignificatio iſti⁹ urine nigre groſſe q̄ȝ in futuro lapide q2 ſignificat meatus eſſe amplos ⁊ conſtantiam uirtutis potēt expellere. Et Auic. confirmat hoc dictum auctoritate ruffi dicentis urinam nigram groſſaȝ i lapide renum ⁊ ueſice eſſe bonum cum fuerit ſine ardore ⁊ dolore q2 ſi eſſet cum ardore eſſet ſignificatio eius peſſima q2 ſignificaret materiam coroſiuam que ulceraret uias illas ⁊ excoriaret ueſicā ⁊ etiam inducere poſſet exaſperationem in uenis ⁊ facere fluxum ſanguinis ⁊ ēt cancrum q2 ⁊c.

Urina nigra in ſenibus. Eꝛ ponit nunc duas alias regulas de ſignificatione urine nigre ⁊ dicit ⁊c. Notan. quod ad hoc quod canon ſit uerus oportet intelligere ipſuȝ de urina nigra ſecluſis conditionibus iam iam predictis diſpoſitionibus. Quia ⁊ in diſpoſitione lapi

dis mulierum τ ſenis eſt bona ſignificatio ſimiliter in criſi eorum. Ut in mulieribus poſt retentionem meſtruorum nimiam urina nigra apparente non eſt ſignum malum ut ſupra dictum eſt. Unde Auic. non loquitur hic de urina nigra apparēti p̄ uiam purgationis ne q̄olibet al'r ſicut in contingentijs iam dictum eſt ſed ſolum quando ē talis per uiam adbuſtionis. Et ratio canonis eſt q̄r τ ſenes τ mulieres ſunt frigide nature vnde ſi in eis apparuerit urina nigra ſignum eſt maxie cauſe adburentis difficulter remouibilis quare nulli dubium quin ſit ſignum peſſimū Subdit Auic.

Urina nigra poſt laborem .i. fe. laxantem ſignificat ſpaſmum hic dicatur ſicut ſupra de uiridi ubi uide τc.

Ad ſummum Hec eſt ultima pars pricipalis in qua epilogat τ ponit generalem ſignificationem urine nigre in feb. Et dicit. Et nota quod etiam oportet pro uerificatione canonis ſupplere niſi ſit in cauſa generationis lapidum τ ſimilibus.

Urina autē alba Determinat de reliquis coloribus ſimplicibus urinarum τ proſequitur determinare de al. Et quatuor facit primo appropriando uera nomina coloris albi in urinis. ponit ſignificationes generales urine al. quomodolibet accepte ſecundo ſpeciales. tertio docet remouere errores circa colorem album i urina. quarto ponit pronoſtica quedam de urina alba τ hoc facit comparādo eam ad rubeam ſecunda ibi. Et eſt cum in omnibus horum tertia ibi. Scito autem q̄ poſſibile eſt quarta ibi. Urina quoq̄ȝ mulieris. Prima in duas. primo ponit diuerſam acceptionē urine albe. ſecundo proſequitur de ſignificationibus ei⁹ ibi ſecunda. Album igitur ſecundum intentionem tranſlucentis. De prima parte dicit τc. Nota q̄ ex textu habetur breuiſſime expediendo q̄ albedo ſumitur dupliciter. Primo pro tranſlucentia cum omni colorum priuatione τ hec acceptio ſumitur a cōmuni modo loquendi vulgariū. Secundo modo ſumitur proprie ut eſt unus de uerīſ coloribus extremis diſgregatiuis uiſus. Notandū quod eandem ſententiam hic cum Auicen. ponit Auer. quarto colliget. c. proprio ſepenumero dicto. Secundo notandum quod idem eſt tranſlucētia tranſparentia dyafenitas peruietas τ eſt quando mediante ipſa obiecta poſterius poſita ſecundum proprios colores poſſunt uideri ut eſt uidere in aqua τ aere. Et talis tranſlucentia eſt duplex Nam quedam eſt clara limpida per quā τ ultra uidentur obiecta ſecundum proprias ipſorum colorum differentias ut patet i aere τ aqua atq̄ȝ criſtalo. Altera eſt tranſlucentia non clara cū qua licet ſit tranſparentia coniungitur aliqualis color remiſſus ratione cuius obiecta per ipſam uel ultra ipſam non uiderentur ſecundum proprios colores quin ymo immutentur apparenter ſecundū colorationem eius ut in uitro τ urina al'n apparet ex qua diſtinctione ſequitur quod tranſlucentia primo modo dicta non eſt color ymo reperitur in celo τ eſt quidam candor τ mundificatio lucis Ulterius nota quod tranſlucentia ſecundo modo dicta non ſolum reperitur in urina alba ymo quādoq̄ȝ in rubea τ citrina ut patet. Sed i propoſito Auic. loquitur de alba tranſlucente ſiue clara τ tenui que non habet colorem niſi remiſſe τ iſenſibiliter. Et hoc non impugnat Gal. in commento aſſo. Quibuſcunq̄ȝ urine limpide uolens aliquod limpidum eſſe coloratum quia loquitur de non clara. Unde ex dictis aliqua ſequūtur correlaria. primo q̄ non quilibet color albus eſt diſgregatiuus uiſus quia cum aliquo tali coniungitur tranſlucentia ut ad experientiam uidetur in urina alba ſecundum uiam tranſlucentie. ſecundo q̄ non quodlibet mixtum eſt proprie coloratū τ ſenſibiliter ut iterum de tranſlucente patet τ a fortiori de criſtallo. Et nota q̄ nullo modo poſſūt uerificari hec duo correlaria de urina uere alba nec lactea nec carta papiri ut patet. Ultimo notandum quando Auic. dicit ipſa eſt tenuis trāſlucens qui color albus tranſlucens non coniungitur de neceſſitate cum ſubſtantia groſſa licet exēplificauerit Auic. de criſtallo vnde magis appropriatum exemplum fuiſſet de aqua clara ſed poſuit illud ut ſciretur q̄ etiā illa tranſlucentia poſſet coniungi cum ſubſtantia groſſa ut in albumine oui etiam ipſe exemplificauit vulgo qui multotiens appellat tranſlucentem albedinem.

Album igitur Proſequitur ponendo generales ſignificationes urine albe. Et primo albe ſecundum uiā trāſlucentie. ſecundo ſecundum intentionem proprie alb. ibi. Sed alba pro certo de prima dicit τc. Pro intellectu littere notandum q̄ urina non colorificatur niſi altero duorum modorum. primo p̄ ſimplicem alterationem a calore naturali digerēte uel innaturali τ imprimente alterationem i ea ſecundo per ꝯmixtionem habentium colorare ipſam. Nunc ad propoſitum ſi urina eſt alba ſecundum intentionem tranſlucentie clare ſequitur q̄ i ea ē priuatio utriuſq̄ȝ cauſe colorāt ſignificat igitur frigiditatem τ priuationem coctionis τ hoc iō q̄r calor naturalis non alterauit nec fuit potens p̄ miſcere cum ea humores calidos ut co. τ ſan. habentes ipſam colorare. Dicens talis urina .ſ. alba limpida aliq̄n ſignificat apoſtema cerebri ut freneſim ut dicit. G. in ꝯmento illius aſſo. quibus urine limpide τc. Et Auic. xvi. iij. dicit q̄ aliq̄n ſignificat motum colere igitur non ſignificat frigiditatē Diceñ. primo modo ſcd̄m aliquos q̄ cañ. Auicen. hic eſt uerus poſitis duabus clauſulis primo q̄ nō ſit talis ab opillatione. ſecūdo q̄ non ſit deriuatō materie ad partem aliam q̄r in his duobus caſib⁹ contingit cum caliditate urinam apparere albā claram etiam ut in ſirſen facilis eſt uidere. ſimiliter in egritudinibus apoſtemoſis inteſtinorū ma

teria deriuante ad ea ⁊ non ad uias urine. Simi
liter ſtante opillatione in uijs urine facil'r fit uriã
alba clara limpida eo ꝙ cũ urina nõ poſſunt edu
ci materie ⁊ tñ ꝯplexio erit mal'a calida aut etiã
humores calidi habũdãt in corpore. Uñ ſtat cali
ditatẽ debilitatã eſſe intm̃ ꝙ maxime expulſiua ꝺ
bilitatur vñ non erit potens expellere niſi qȯ ſubti
le eſt. In his igitur caſibus urina alba clara nõ ſi
gnificat frigiditatẽ ymo morbos calidos. Fo dica
tur cũ Hugone ⁊ reddit fere ad idem ꝙ apparẽte
urina alba clara ſignificat dñiũ frigiditatis ⁊ pri
uationẽ coctionis. Ex hoc tñ non ſequitur igitur
ſemper apparẽte tali eſt dñium frigiditatis qꝛ ut i
fra patet urine albe clare ꝯiungitur aliqñ dñium
caliditatis ſed vult Hugo ꝙ quãtum ad hoc qȯ ẽ
alba clara tenuis nõ digeſta ſignificat frigiditatẽ
licet in corpore ſit predominãs caliditas. Dice
res ſi urina alba clara eſt auferens fidutiam dige
ſtionis ergo ſignificat mortem. iſtud tñ eſſet con
tra. G. in ꝯmento xij. affo. dicentez ablatio coctio
nis non perditionẽ uel ſalutem ſed morbi ſignifi
cat longitudinẽ. ymo uirtute infirmi bene perſcru
tata poterit nunciari ſalus futura. Dicendũ ꝙ
iſta urina dupliciter dicitur auferens fiduciaz di
geſtionis. primo. ſ. actualis ⁊ talis non eſt ſignum
mortis. Fo actualis ⁊ potentialis ⁊ illa ſignificat
mortem. Uel dicatur ⁊ idem eſt ⁊ ſi talis urina al
ba ſm intentionem tranſlucentie diu ⁊ perſeuerã
ter manet ſignificat mortem ſi uero non. nõ. Sub
dit Auic. ultimo quãtũ pro iſta parte. ⁊ ſi cũ groſ
ſitudine fuerit ſignificat flegma. Ratio huius no
ta qꝛ nullus alter humor eſt albus preter flegma
qȯ ſi miſcetur cum urina ipſam ingroſſat ⁊ tingit
ad al. nec urina illa fit alba ſm uiam uel intentio
nem tranſlucentis a quolibet fl'ate qꝛ nõ a uitreo
uel mucilaginoſo eo quod illa auferunt tranſlucẽ
tiam ⁊ faciunt urinam pro certo ⁊ uere albam ſed
a flegmate albo tenui ſubtili. Diceres ex iſto
habeo qȯ aliqua urina al. tranſlucens coniungit'
cum ſubſtantia groſſa attamen pauloante dixit
cum ipſa eſt tenuis tranſlucens. Dicendum ꝙ
ſupra intellexit non de uere alba ſed de tranſlucẽ
ti cum qua non eſt alius color niſi eſſet multum
remiſſus non impediens tranſlucentiam. vnde uri
na alba per pñtiam fl'atis albi tenuis non eſt uere
alba. ⁊ ſimiliter licet ſit a dñio alba ⁊ fit talis per
pñtiam flegmatis tenuis ⁊ non uitrei uel etiaz ut
iam dictum eſt ex quibus ſi conſideras patet for
maliter reſponſio ad dubium tuum ⁊c.

Sed alba pro certo P'ꝗ. Auic. declarauit
ſignificationes generales urine albe tranſlucẽtis
Nunc ponit ſignificationes urine albe certe. i. uer'
albe uero colore ſic colorate ⁊ duo facit. primo po
nit eius generalem ſignificationem per quam di
ſtinguitur ab alia tranſlucente. Fo ponit alias ſi
gnificationes ſpeciales eius ibi ſecunda. Et eius
quidem alia eſt. De prima dicit ⁊c. Pro itellectu
lr̃e notandũ ꝙ ipſa poteſt dupliciter intelligi. prio
qȯ urina uere alba ſit groſſe ſubſtantie reſpectu
mediocris ⁊ iſte intellectus non eſt uerus de qua
libet alba. ut infra patebit de glauca que coniũ
gitur cum mediocri ſubſtantia. Fo intelligitur reſ
pectu tranſlucentis ⁊ hoc uoluit Auic. in littera ⁊
ratio canonis eſt qꝛ ex quo urina eſt ſm ſubſtan
tiam aquoſitas limpida. Et ſi debet colorari albo
colore oportet qȯ fiat per pñtiam humoris al. ut
fl'atis qȯ etiam ipſam reddit groſſiorem reſpectu
tranſlucentis.

Et eſt Proſequitur de alijs generalibus ſi
gnificationibus urine albe ⁊ diuidit'
in quinqꝫ ſm qȯ quinqꝫ facit. ſ. quinqꝫ ſpẽs urine
albe enumerat ut ſignificationes earũ ponit par
tes patebunt de prima dicit ⁊c. Notandum pro i
tellectu lr̃e qȯ iſta urina dicitur mucilaginoſa qñ
eſt ſimilis in tenacitate ſubſtãtia colore ⁊ per uie
tate mucilagis pſilij uel dragagãti uel albu. oui.
nec illa urina eſt uere alba terminans uiſum qꝛ ꝑ
ticipat quadam tenuitate ⁊ puictate ut patet ⁊ ra
tio canon. eſt. Nota qȯ urina non fit mucilagioſa
niſi per preſentiam humoris fl'atis crudi ſignificat
igitur hec urina huiuſmodi fl'atis crudi multitu
dinem in corpore. Et nota ut ſupra dictum eſt in
canone iſto. Et ſi cum groſſitudine fuerit ſigni
ficat fl'a qȯ ſicut ex urina alba ſm intentionez trã
ſlucentis coniuncta quadam groſſitie ſignificatur
fl'a ſubtile ut ibidem clare declaratuz eſt. Ita ex
mucilaginoſa que etiam eſt tranſlucens aliquali
ter coniuncta tñ cũ maiori groſſicie ſignificat fl'a
crudum ⁊ tunc ordinem nota ⁊c.

Et alia eſt cuius. Dicit ⁊c. Nota
qȯ licet pinguedo
aliquando propter eius raritatez ⁊ aerietatẽ aquo
ſitati urinali ſupernatet ut ſepe uidetur. tamen fa
ciliter eſt ymaginañ calorem diſſoluentez eſſe for
tem ⁊ commiſcere fortiter pinguedinem cum di
uerſis partibus aquoſitatis urinalis. vnde appare
bit tota ſubſtantia urine unctuoſa ⁊ maxime ſi
propter fortitudinem caloris diſſoluentis liquefit
etiam aliquod flegma quod ſua uiſcoſitate om
nibus urine partibus a calore commiſcetur. Di
cit hic Marſilius. Et Nicholus cum ipo quia
ſequitur ipſum fere i oĩbus ꝙ illa pinguedo in pri
cipio ſupernatat ſed de facili coagulat' ⁊ ſic gra
uitas deſcendit ⁊ diuerſis partibus urine cõmi
ſcetur propter quãdam uiſcoſitatem fl'atis ſecum
liquefacti qr̃ r̃dditur urina ſecundũ eos alba mul
tũ. ⁊ in tota ei9 ſubſtantia unctuoſa. Et hic notañ
eſt ꝙ duplex eſt pinguedo. ſ. de recenti facta de
iſta intelligit canon. Auic. hic qꝛ tingit' urina ad
album. Alia eſt uetus non recenter facta que ſi li
quefit reddit urinam declinantem ad citrinuz ue
rificetur ergo canon de prima pinguedine ⁊ non
de ſecunda Et nota hic de mente Gal. ſecundo ꝓ
noſticoꝝ cõmento xxviii. tex. illo Et ſi eiuſdẽ ipo
ſtaſ furfurea fuerit mala eſt ꝙ primũ qȯ liquefit
eſt adeps nouus deinde antiquus. deinde caro re
cens moll' deinde dura antiqua caro. Deinde ue
ro mẽbra ſcilicet radicalia. Inferatur igitur hoc
correlarium ex dictis. Auice. qȯ non omnis urina

alba ſignificat frigiditatem quia unctuoſa ſignificat caliditatem diſſoluentem ⁊ fortaſſe adburentem ut patet ⁊ conſumentem totum niſi prouideatur quare ⁊c.

Alia eſt Ponit aliam ſignificationem urine ueriſſime albe ⁊ dicit ⁊c. Nota ꝙ albula eſt macula uel ueſtigium album multū aut cicatrix ex ulcere in cornea facta ſimilis margarite albe. Unde ſi iſta urina eſt ſimilis margarite albe ipſa eſt uere alba ⁊ talis fieri non poteſt niſi per preſentiam flegmatis multum albi cum urina per liquefactionem mixti ſignificat igitur talis urina ut dicit A. flegmatis liquefactionem que nunc eſt in fieri ut complete accidit niſi prouideatur aut facta eſt complete. Et dinus dicit hāc urinam eſſe ſimilem aque fluuij tiberini continentis aquam albam ad fuſcedinem declinantem. Sed qualitercunqꝫ non omnes poſſunt uidere hunc fluuium quare ſufficiat tibi quod ſit ſimilis margarite uel albule. Et nota qđ illa urina albule ſimilis maiorem ſignificat caliditatē ꝗ̄ unctuoſa de qua immediate iam dictum eſt eo quod difficilius coagulatum flegma diſſoluitur quaſi recens pinguedo. Et tu medice ſis cautus in ſignificando ex urina alba quia ſepe contingit errorem fieri eo qđ quandoqꝫ in criſibus cum urina emittitur flegma faciens urinam albam. Sed tu illam diſtinguas ab urina albule ſimili eo quod in illa non eſt tanta permixtio flegmatis cum urine partibus ſicut in albule ſimili nec illa fit a cauſa calida ita multum diſſoluente ſicut in albule ſimili. Sis igitur cautus ne arguas multum calidum diſſoluens ex illa in criſi facta ut ſepenumero cōtingit ⁊c.

Et alia eſt Ponit aliam ſignificationem ⁊ dicit ⁊c. Notandum qđ urina fungalis eſt alba cum aliquali rubore inclinato ad liuiditatem ſicut eſt manifeſte uidere ī fungis albis declinantibus ad liuiditatem. hec igitᷣ urina alterum trium ſignificat. ſ. ſaniem ex ulcere uiarum urine aut materiam ſtaticam crudam aut lapidem. Uerum diſtinctio eſt quando ſignificat hoc ⁊ quando illud ut patet iam. Et nota ꝙ ex uerbo Auic. dicenᷣ. Cum tenuitate colligitur hec concluſio qđ illa urina fungalis non eſt uniformis ſubſtantie in toto nec colorum qđ patet quia ſi educitur cum ea ſanies ueniens a uijs urine aut humor groſſus aut partes lapidis diſſoluti conſtat quod illa petant fundum ⁊ ſuperior pars urine magis tenuis eſt fundo ſimiliter minus colorata colore iſtorum cum urina emiſſorū .ſ. ſaniei ⁊ partium lapidis ⁊c. Nota tamen quod ſanies a toto ueniens ſi emittitur cum urina optime cum eius partibus erit commixta non ita petens fundum ut ſanies a uiis urine emiſſa cum urina. Unde ſanies a ueſica ueniens maxime petit fundum ⁊ multo plus ea a renibus ueniente. Uerum etiam illa a uirga ueniens reſidet in fundo multum tamen diſtinguitur ab alijs eo quod ante urinam egreditur. Et ſicut dictum eſt de ſanie qđ non facit urinam albam uniformiter ymo cum tenuitate ſuperiorum partᷣ. Ita notius eſt de arenis lapid̄. bene diſſolutᷣ. Et diſtinguitur ſignificatio iſtius urine fungalis quia ſi adeſt fetor ſignificatur ſanies. Si bene diſſolutus eſt lapis erit ſedimen maxime petens fundum ⁊ eſt ſubtile. ſi adeſt flegma crudum erit ſedimen magis natans ⁊ groſſius ⁊c.

Et eſt alia Et dat ſextam regulam ⁊ dicit ipſam quatuor ſignificare ⁊c. Nota quod illa urina alba eſt magis groſſa ⁊ globoſa ꝗ̄ aliqua ex antedictis eo ꝙ fit talis ex p̄ſentia humoris maxime groſſi quia flegmatis uitrei quod ſpermati aſſimilatur ſignificat igitᷣ hec urina ut dicit Auic. Aut criſim materie flegmatice apoſtematum ſtaticorum expulſe a natura anteqꝫ ſanietur apoſtema ⁊ hoc ſi illa urina apparebit in die cretica ⁊ ſequitur in ea alleuiatio infirmi ⁊ quies. Significat etiam criſim aliarum egritudinum flegmaticarum conſimiliter precipue ſi fuerit aliqualiter copioſe quantitatis. Uerum ſi non ſequitur alleuiatio ⁊ quies ⁊ non apparuerit in die cretica tunc ipſa ſignificat laxitudinē mēbrorum interiorum propter diſſolutionem ⁊ ſparſionem humorum ſuper membra. Aut eſt propter apoſtemata flegmatica a quibus. ſ. reſudat talis materia flegmatica que reddit urinam talem vel etiam propter diſſolutionem. i. cōſumptionē humidi ſubiecti. Et ſi illa urina apparet in principio egritudinis alterius ab apoſtemate nec euacuatur ſecundum ſemitam criſis tūc ſignificat flegma uitreum in quantitate multa eſſe in corpore quare timor eſt de appoplexia ⁊ paraleſi propter cerebrum de ſe eſſe membrū maxime flematicū.

Et eſt cum Hec eſt ſecunda pars principalis huius partis in qua dicit Auic. poſtqꝫ poſuit generales ſignificationeſ urine albe. Nunc ponit ſpeciales ⁊ diuiditur in ſex ſecundum ſex ſpeciales ſignificationes quas ponit. De prima dicit ⁊c. Et ſimilis cañ. reperitᷣ xx. conti. quod cum in omni tempore febris fuerit urina alba ſignificatur qđ ibit in quartanam. Notandum qđ per febrem hic ſolum ītelligimus cronicam. Et per horas omnis febris non intelligantur omnia tempora febris ſecundum longum tēpus febr. uel multum. Quibus intellecᷣ concludo ſi uerificetur tam de alba tranſlucente ꝗ̄ alba uere. Primo de tranſlucente quia ſtante febre cronica ⁊ non quartana. apparēte igitur urina alba tenui. ſecundum intentionem tranſlucentie per magnum ⁊ multum tempus ſignificat uel arguit quod de materia morbi nihil educitur propter eius groſſicum uel ineptitudinem ad expulſionem. Subtilis autem in longo tempore a calore febrili agente in ipſum bene reſoluitur.

Reliqua autem pars groſſior magis induratur ⁊ conuertitur ad naturam humoris melancolici et facit quartanam. ſecundo etiam perſeuerante urina al. pro certo humore ut exempli gratia per preſentiam fl'atis uitrei in ea per multum tempus in fe. cronica ſignificat ꝙ illius feb. materia non digeritur permanente autem materia fl'atica cruda longo tempore adnectitur ei multum de materia melancolica que prius non putuerit et nunc putreſcit. et facit quartanam. Et illa cauſa etiam poteſt addi in uerificatione cano. de alba tranſlucente. Unde notanẽ hic aduerte ꝙ tal' urina alba non perſeuerat per longũ tempus tal' niſi ꝓpter rebellionẽ humorum groſſiorũ digeſtioni. Et ſcd'm hoc ſoluitur dubium quando dicitur uidetur ꝙ ſi urina eſt ſemper eiuſdem ⁊ uniformis diſpoſitiõis ſequitur ꝙ ſemper erit idẽ tempus morbi ⁊ ſic nõ per multa tempora morbi apparebit tal' dicẽdum ſecundũ ꝙ etiam ſupra notatũ eſt per multũ tp̃s apparet talis. Et ſi dicis cõtra ſecũdã introductionem uel verificationẽ textus de uere alba ſequeretur ꝙ humor fl'aticus properet ⁊ faciet ad collectionem ſecum de mel'ia ꝙ tamen non determinaẽ ab auctoribus diceñ ꝙ per ſe humor flegmaticus non facit hoc. Uerum plerũqꝫ cõtingit cum fl'ate groſſo multo tempore manẽte indigeſto coniungi de mel'ia non putrida que ut iã iam etiam dictum eſt a fl'ate putrido accenditur ⁊ putreſit faciens quartanam ⁊c.

Et plumbina dicit ⁊c. Nota ꝙ urina plũbia eſt alba declinãs ad liuidũ. Ratio littere eſt Nam tal' urina aut ſignificat mortificationẽ calidi aut incendium ut ſupra ſed quodcunque horũ fuerit eſt ſignificatio mala. ⁊ ſi eſt ſine ypoſtaſi eſt ſignificatio maioris rebellionis materie morbi. Sed cum ypoſtaſi poteſt ſignificare criſim materie mel'ice per hoc ꝙ ſignificat materiam iam aliqualiter expelli ⁊ ſic non ſemper eſt ſignificatio mala. Et nota ꝙ ad ueritatem cañ. uel regule addatur maxime ĩ ꝓceſſu quia ĩ principio morbi tal' urina non eſt oĩo mala ſignificatio.

Et lactea Ideſt alba multum ad moduꝫ lactis dicit ⁊c. Ratio canon. eſt qꝛ color lacteus non fit niſi propter liquefactionẽ hũidi pinguis aut fl'atis albi ſed quodcũqꝫ iſtoꝝ fuerit eſt peſſimum precipue ĩ acutis febribus. ut addit canon que ſunt cum ſeuitate accidentium. Quia ſi primum ſignificat ptiſim de conſumptiõe ⁊ ſic eſt alba ualde. Si ſecundum. ſ. quod morbꝰ eſt acutus ⁊ dependens tamen a fl'ate albo ſignificatur morbum non cito terminaturũ qr̃ eſt eius ſignificatio pernicioſa ⁊c.

Albedo Nunc exequitur alium canonem credo quartum ſepe contingentem ⁊ dicit ⁊c. Notandum ꝙ pro ueritate canon. reqritur febre acuta remanente in ſua acuitate ⁊ ſeuitate ⁊ qd̃ ſubito fiat alba clara urina precedente tincta. i. rubea uel citrina. naꝫ ubi febris remitteretur ⁊ paulatim urina rubea uel citrina fieret al. tranſlucens uel al. uere non ſignificaretur ſemper malum qꝛ forte alio tempore paulatino expulſa eſt materia ſucceſſiue ⁊ proportionabiliter remiſſa ſunt accidentia fe. ⁊ incenſio rubedinis. Et ratio canonis eſt nota quia materia colerica priꝰ expulſa cum urina que nunc ſubito eſt facta alba tenuis ſignificatur qd̃ colera ad aluum canalẽ mittitur ⁊ ut plurimum ad caput propter colere mobilitatem ⁊ leuitatem igitur ⁊c.

Et ſimiliter Ponit alium canonem ⁊ dicit ⁊c. Canon maxime uerificatur niſi materia moueatur ad inteſtina uel' ꝑ uomitum uel per aliam regionem manifeſte educatur. nam nullo tali concurrente ſignificat deſipientiam ut patet.

Et cum urina Ponit quintam regulã particularem ⁊ dicit ⁊c. Notañ ꝙ regula ueritatem habet de omni urina alba. ſ. ſecundum intentionem tranſlucentie ⁊ uere alba. primo de tranſlucente perſeueranter manente patet qꝛ illa duo ſignificant primo qd̃ calor naturalis nihil imprimit neqꝫ per uiam ſimplicis alterationis aliquod ueſtigium digeſtionis in urina relinquit. ſecundo qd̃ calor etiam non eſt potẽſ miſcere cum urina humores eam tingere potenẽ Et quodcunqꝫ de iſtis rebus fuerit ſignificat indigeſtionem. Si autem urina uere alba perſeueranter apparuerit ſignificatur preſentia fl'atis. Non autem fit dominium fl'atis in corpore ſano niſi a diminuta caliditate ⁊ ſic frigiditate non potente hũ digereẽ ⁊ colerã cuꝫ uria cõmiſcere ſicut in naturaliẽ ſana urina eſſe debet ſignificatur igitur talis urina alba perſeueranter manens in corpore ſano indigeſtionem ut ſupra deductum eſt ⁊c. Et hec indigeſtio fit aliquando in ſtomacho non debite chiliſicante ⁊ aliquando in epate non debite ſanguinificante. Unde non poteſt colera generari que ſufficit urinam tingere. Et nota quod canõ eſt uerus maxime ſi talis indigeſtio non prouenit ab intrinſeco. Ut a debilitate horum membroruꝫ naturalium ita qd̃ talis indigeſtio non dependet a cauſa primitiua ut ex comeſtione multe quantitatis lactucarum portulace ⁊ ſimilium ⁊ ſic probabiliter ſignificare poſſumus ſuper euentum morborum frigidorum ⁊c.

Et albule Nunc ponit ſextã ⁊ ultimaꝫ regulã ⁊ dicit ⁊c. Et quodã modo eſt repetitio cuiuſdam regule antedicte. Similis lacte acetoſo ideſt que habet odorẽ acetoſum. Et ratio canonis ut ſupra dicitur canone illo. Et lactea ⁊c. qꝛ illa alba multũ ⁊ tẽuis cũ odore acetoſo ſignificat ebulitionẽ ⁊ putrefactõẽ magnã ĩ mã ⁊ ſi adeſt febris acuta ſignificat morteꝫ

Si autem in febre acuta fuerit urina uere alba ſignificat liquefactionem ptiſ ꝛ conſumptionem que idem important.

Scito autem Hic finit tertia pars diuiſionis ſupra facte de urina alba in qua .d. Auic. nos docet euitare errorem ſepe contingētē pp quedā dicta ſupra ꝺ urina alba ꝛ rubea. Et duo facit. Primo ponit regulas remotiuas errorum. Secundo addit rationes uerificantes has concluſiones uel regulas remotiuas errorum aptorum contingere in colerica complexione ꝛ in flegmatica. ꝛ dicit primo ꝛc. ſecundo adducit rationes verificantē cañ ibi ſcđa.

Colera enim ex textu igitur habetis hanc concluſionē quod non ſequitur vrina eſt alba ergo in corpore cuius ē complexio frigida predñans. Etiā quantuncunqꝫ ex tali ſignificetur mixtio calidorum humorum cuꝫ vrina vt patet ex canone. Et conſimili argumento vtitur Gal. quinto affo. cō. ſecundo quod licet in vulnere ſpaſmus ſuperueniens ſit mortalis non tamen vult illud eſſe neceſſarium. Sed vt plurimum ſic etiam in propoſito dicatur quod vrina alba ſignificat frigiditatem vt plurimum non tamen ſemper nec rubea caliditatem ſemper vt nunc iam dictum eſt ꝛ iam probabitur quare ꝛc.

Colera enim rubea. Nunc adducit rationes verificantes cauſam errorum Et primo facit hoc de alba. ſecundo de rubea ibi ſecunda. Cauſa vero ob quā exiſtit rubea. Prima in tres primo ponit cauſaꝫ verificantem regulam predictam ſecundo. dat canonem medico ad cognoſcendum quando ſit vrina alba a frigiditate. ꝛ quando a caliditate ſecunda ibi. Debes ergo vrinam tertia ibi. Et ſi in egritudine acuta De prima parte Auic. volens declarare primam concluſionem dicit ꝛc. Unde pro intellectu notañ quod ad verificandum regulam oportet addere vnam particulam .ſ. vbi vrina fuerit multe quantitatis. Nam ſtante ea modice quantitatis quātūcūqꝫ declinet humor calidus ad vias inteſtinorūꝫ contingeret vrinam tingi ſine preſentia illius .ſ. humoris quia vt ſupra dictum ipſa ſepe tingitur ꝑ ſimplicem alterationem a calore in habundantia humoris habentis tingere. Et hoc etiam Innuit Auic. in tertio fen. xiiij. de vrinis idroꝑ. c. de ſignis eorum ſic dicens. Et in omnibus illis ꝛ proprie in aſclite deinde in yposarcha minoratur vrina. ꝛ in pluribus diſpoſitionibus rubet propter paucitatē ſuam ꝛc. Ubi vult breuiſſime quod eorum vrine tinguntur ſtante complexione frigida .ſ. vel per alterationem ſimplicem aut propter paucitatem ſeparationis ſanguineitatis et colere rubee ab vrina. vnde tu medice bene nota ne ex qualibet vrīa alba ſignifices frigiditatē ꝛ qualibet rubea caliditatem vt nunc deductum eſt ſicut plures faciūt ſicco pede ambulantes parūqꝫ laborantes ꝛc. ut vult Auic. loco preallegato ꝛc.

Debes ergo vrinam. Nunc ſecundo in iſta parte reddit medicum doctuꝫ atqꝫ cautum ne decipiatur ex vrina alba in ſignificando ex ea ſuper corporis diſpoſitionem ꝛ dicit: ꝛc. Si humor .i. vrina ꝛc. Notandum quod inter humores ſplendidos magis ſplendidus eſt flegma album. vnde ſi vrina eſt alba ſplendida redditur talis per preſentiam flegmatis ꝛ non alterius et etiā per preſentiam eius cum aquoſitate vrinali redditur vrina maioris quantitatis. Sequitur igitur vt dicit Auic. ꝙ illa vrina ſignificat flegma et maxime ſi ipoſtaſis eſt pōderoſa groſſa et ſpiſſa. Si autem fuerit econtrario ut dictuꝫ eſt in ſententia littere ſignificatur ex illa vrina coleraꝫ eſſe occultatam a vijs vrine ꝛ ad aliū canaleꝫ raptum hēre vnde tunc vrina non eſt ſplendida ſimpliciter. ſed priuatiue. ſ. per priuationem humoris debent ipſam non illucidare ſimiliter ꝛ ſpirituum ſed ad fuſcedinem trahit quia colera eunte ad alium canalem tñ etiam in corpore virtutem debilitat vel ēt ſpiritus ꝛ calidum reſoluit uel adhuritur. ex quibus omnibus ꝺ facili declaratur vrinam obfuſcari. et principaliter per admixtionem materie adhuſte et abſentiam debite quantitatis ſpirituum quorum precipue eſt urinam lucidam reddere ut ſupra dictum eſt.

Et ipſius ſedimen multum ꝛ groſſum. Ex iſta littera poſſumus dicerē ſi placet quod iſta urina propter humores groſſos petentes fundum in ſuperiori parte redditur multum lucida quia illa pars depuratur multum a groſſis humoribus. Uel dicamus quod ipſa ſit lucida ſecundum totum etiam ſecundum fundum quia iam dictum eſt flegma eſſe humorem maxie lucidum reddit igitur ꝛc. fundum illius urine lucidum. Sed contra iam dicta dubitatur quia iā dictum eſt ſupra quod vrina albule ſimilis ſignificat calidtatem tamē vt videtur ipſa eſt alba ſplēdida groſſi fundi multe quantitatis ꝛ non accidit a frigiditate igitur ꝛc. Secundo dubitatur quoniam qñqꝫ ſit urina alba ad fuſcedinem declinans cum ſedimine non multo non tamen ſignificat coleram eſſe ocultatam igitur ꝛc. añs patet de fungali que accidit ex ſanie in renibus uel ueſica aut ex lapide rupto in his membris ut. ſupra. Ad hoc dicendum quod uerum eſt ul'iter regulam nō eſſe ueram ſed intelligitur deductis nocumentis in uijs urine ꝛ febre eliquante ꝛ tunc concluſio ē uera ꝛ neceſſaria quare ꝛc.

Et ſi in egritudine. Tertio pro hac parte ponit regulam pronoſticam ex urina alba apparente in principio egritudinis acute. Et dicit ꝛc. Notanđ pro intellectu partis quod in febribus acutis humor peccās eſt calidus per cuius pñtiaꝫ in urina ipſa tingitur. Unde ſi urina ſit alba in his febribus exempli gratia in colericis coleram ad aliud declinare canale et maxime ad inteſtina ſi patiens fuerit ſine dolore capitis ſine

aleuiatione ꝛ ſimilibus accidentibus ex quibus timetur freneſis. et nota quod ſicut dicitur. et que ſunt ſicut ipſum poſſumus intelligere alias egritudines colicas tam in aliis membris quam in ſpiritualibus ꝛ ſic ſpecificando litteram ipſam habebit veritatem. et pro idem eſt ad inteſtina ꝛ eandem regulam innuit Auic. xvj. tertij ꝛ accidit eis conſtrictio ſecundū Iac. i. quod extat colera per vias vrine et iſta expoſitio ē ſatis puerilis nulli dubia vñ dicit Ug. ɔſtrictio. i. opillatio ex apoſtēate i iteſtinis ex illa colera. i. mota generata vel dic et melius conſtrictio. ſ. hominis propter dolorē quē in inteſtinis hec materia acuta infert. Unde conſtringuntur. Uel conſtrictio. i. excoriatio inteſtinorum ꝛ hoc vult Auic. loco allegato. ſ. 16. iij. de ſignis fluxus in ulti ad pricipiū capituli dicens dr ꝙ qñ ꝛc. tunc caue excoriationem inteſtinorū uel cōſtrictio. i. retentio uentris quia aliquādo colera plus excitat ſua caliditate inteſtina ꝙ̄ ſtimulet quare accidit quandoqꝫ cōſtipatio licet raro vt i colica. xvj. iij. Et ſic pōt eē clauſula remotiua dubij. Accidit ne ſemper ex illo motu colere ad inteſtina excoriatio ꝛ fluxus dicit Auic. Qđ accidit aliqñ conſtrictio vt ſi ipſa faciat apoſtēa. in iteſtinis aut imbibatur in eis ꝛ accipe introductionem textus vt placet.

Cauſa uero. ob quam. Nunc ſecundo verificat aliam regulam remotiuam erroris. ſ. quia aliqñ contingit apparere rubeā non tñ a cauſa calīa imo a frigida ꝛ quattuor media ad huius declarationem adducit ꝛ ſꝫ hoc pars hec pōt i quattuor diuidi ꝛ pꝫ ꝛ dicit primo. Pro intellectu littere eſt notañ ꝙ per colorē rubeum non intelligimus proprie rubeā tincturā ſed large omnem rubeam vel citrinā ita vt dicamus oēm vrinam talem eſſe rubeam ergo erit ſenſus littere ſm hoc applicādus vel adaptandus ad oēm tincturam dictaꝫ croceam rubeā proprie vel citrinam. Et ſubdit Auic. primā verificationē regule dicens ꝛc. Unde caueas ne ex iſta vrina rubea dicas colicam a frigida cauſa dependenteꝫ a calida dependere ꝛ hoc manifeſte vult Auic. 16. iij. ca. ð ſignis diſtinctiōis colice flegmatice i fine. c. ſic dicens Et nō oꝫ vt decipiatur aliqs ꝑ quod ſit forte de ſiti ꝛ inflamatione ꝛ rubedine aque. ſ. vrine ꝛ eſtimet ꝙ egritudo ſit calida illud nanqꝫ oibus. ſ. doloribus cōe eſt vꝫ tingere vrinam.

Pro quo nota ꝙ multis ex cauſis dolor tingit vrinam. Primo per ſimplicem alterationem. ſ. in flāmādo humores ꝛ ſpūs ꝛ membra quibus inflāmatis poſſunt ſimplici alteratione tingere vrinaꝫ

Secūdo quia inflāmat ſpūs ꝛ humores ad naturam colericam ſupcalefaciendo tranſmutat ꝛ coleram ſic multiplicat que propter eius multitudinem ꝛ inflāmationē cōmouet ꝛ vrine cōmiſcetur. Tertio quia dolor exagitat maxime vel cōmouet hu. in venis ꝛ cuꝫ colera ſit maxime mobilis quare facilr cōtingit vriaꝫ ex ea tingi per eius commixtioneꝫ cum ea. Et dicit Auic. notanter. Sicut in colica accidit frigida vt de eo ꝙ magis dubium eſt nos certiores redderet eo quod in colica a cauſa calīa non eſſet dubium nobis. Sed dubitatur propter vnam partem textus. ſ. dolor colicus reſoluit coleram rubeam ſequitur qđ remittitur tinctura vrie tenet ɔña quia ſi reſoluit ꝛ minorat eam minoribus de ea coniungetur cū vrina reddetur igitur minus tincta. Secundo dubitatur quia ſtante dolore in aliquo membro natura tranſmittit ad ipſum ſpiritum ꝛ ſanguinem vt vult. G. ſecundo affo. com. 46. ſic dicens. Ad maiorem dolorem virtus enim ſenſibilis ſemper tota tranſit ꝛ magis ad propoſitum Auic. de viribus cordis capitulo primo. ij. tractatus. v. j. Et ad membrum quidem dolens ꝛc. ꝛ ſic ſequitur ꝙ minoretur tinctura vrine propter hum. ad membruꝫ dolens tranſmitti. Dicendum breuiter quod dolor reſoluit coleram ideſt diſſoluit ipſam agitādo ꝛ commouendo ꝛ ſic loquitur improprie vel aliter dicatur conceſſo quod aliquā parteꝫ colere reſoluat proprie tamen ex altera parte humores ad naturam colere tranſmittat ut Iam dictum ē ꝛ ipſuꝫ commouet ſecundum quem moduꝫ dictū remanet vrina tincta ꝛ conſimiliter dicatur.

Ad ſecundum conceſſo quod aliq̄ pars colere moueatur ꝛ ad membrum dolens tamen propter eius multam quantitatem ex dolore generatam ꝛ eius mobilitatem remanet vrina tincta. Et ſic patet ſolutio ad dubium maxime ſi fuerit dolor in membro longinquo a vijs vrine verum ſi fuerit dolor in membro propinquo vt ħ in colica argumentum nullam habebit euidentiam imo contingit propter propinquitatem doloris cuꝫ vijs vrine humores maxime fluere ad eas ꝛ precipue hu. multum mobiles vt colericos ꝛc.

Aut opillatio. Adducit ſecundam cauſam verificantē dictam regulam. Et dicit ꝛc. Ex ſuperatione flegmatis ideſt habūdantia hum. flegmatici. Notañ quod fel diuerſimode capitur apud medicos ꝛ Auic. hic primo pro receptaculo ideſt kiſtifellis ſecundo pro colera vt hic ꝛ rationem littere tangit Auic. in littera quia ſtante opillatione in meſeraicis a flegmate colera non deſcendit naturaliter ſicut ſolebat ad inteſtina ad complendum vtilitatem vnam quaꝫ habetis prima primi capitulo de humoribus ad ſciendū quid ſit humor que eſt Inteſtina a flegmate ꝛ ſtercore mundarī ꝛ ablue re ꝛ ſecundo inteſtina ꝛ muſculos pungere. Ut quid ſit eis nociuum ſentiat ꝛ egeſtionem emittat Unde dicit Auic. ibidem. Ideoqꝫ ſepe accidit collica cauſa opillationis que fit in foramine qđ a felle deſcendit ad inteſtina. Unde concluſiue habetis quod in colica frigida quia ex opillatione in meſeraicis cauſata apparet vrina maxime tincta quia colera que naturaliter deſcendit ad inteſtina ab opillatione ad epar regurgitat ad venam chilis ꝛ ad vias vrine mittitur tingit igitur vrinam. Et hunc modum rubificationis vrine declarat Auic. xvj. tertij. capitulo de ſignis colice abſolute verſus finem ꝛ quinta primo.

Et qm̄ uia colere ad inteſtina ſm̄ plˀimum cōſtri
gitur qꝛ ⁊c. ymo paulopoſt .c. de ſignis colice que
ſit ex fece uerſus finem capituli dicit in tali caſu
nūq̄ mutari ictericiam. Ubi incidentaliter nota
qȯ in iſta ictericia non conueniunt frigida ymo
aperitiua opillationū ut patet qꝛ ſis cautus quia
augmentares diſpoſitionē ſicut ſepe contingit ⁊ ſi
bene conſideras lrām Auic. Item habes duplicē
cauſam qꝛ urina in hoc caſu eſt tincta. primo eſt
dolor ſcd̄o oppillatio qꝛ non bene ⁊c.

Aut propter debilitatem:

Adducit tertiam cauſam ⁊ dicit ⁊c. Notandū qȯ
licet debilitas epatis poſſit ſequi cuiuſlibet cōdi
tionis malitiā tn̄ ad propoſitū Auic. hic faciemus
nunc ſermonē de frigida que maxime debilitat
epar qꝛ ipſum non pōt debite ſequeſtrare aquoſi
tatem urinalē a ſanguine mittitur igitur maior
portio ſanguinis cum urina ad renes q̄ꝫ requirat
pro nutriendis renibus qui ab eis ſpernitur ⁊ cū
urina emittitur reddens ipſam tinctam ⁊ ſic patꝫ
ratio canonis ⁊ hunc canonē ēt tetigit .14. iij. de
ſignis ydrop. ut heri dictum eſt ⁊ magis clare .18
iij. c. i. uerſus finem ⁊c.

Aut propter conſtrictionē

Nunc ultimo pro iſta parte additat Auic. aliam
cauſam uerificantem regulam ⁊ dicit ⁊c. oppilla
tiones .ſ. quecunq̄ ſiue ſint coartatorie ſiue atte
nuatorie ⁊c. Et ratio lr̄e eſt putrefactio eſt cā ca
lefactionis ut ſꝫa primi ſūma ſcd̄a doctrina tertia
.c. i. de cauſis calefacientibus ubi dicit Auicē. ⁊
ēt putredo. cuius proprietas eſt ut caliditatē ex
traneam euenire faciat que quidem caliditas ex
tranea materiā rubificat licet materia eſſentiali
ter ſit frigida alba que cum urinali aquoſitate cō
miſcetur .ſ. oppillationibus ipſam tingit. Et ſub
dit Auic. diſtinctionē qn̄ illa urina tingitur per
pn̄tiam illius fl'atis putridi ⁊ qn̄ per pn̄tiam co.
rub. dicens vnde ſis cautus ne apparente tali uri
na tincta per pn̄tiam fl'atis putrefacti in uenis fa
cias flōiam ⁊ bene attendas ſi urina ⁊ ſedimē eiꝰ
ſint ſcd̄m modum quem diximus .ſ. qȯ ſit groſſa
cum fundo groſſo. Et ſimilem canonē licet parti
cularem tangit Auic. prima quarti de urinis fo.
fl'aticax. c. de ſignis .ſ. illo Urina aūt eius in pri
mis ⁊c. vnde dicit raſis xx. cti. qȯ per experientiā
uidit in quotidiana urinas rubeas ⁊ i ſirſen albas
Sꝫ dices ſupra dixiſti .ſ. parte illa debes ergo
ſcire qȯ fl'a reddit urinam maxime lucidam aut
puiam nunc aūt dicit qȯ illa urina tincta a fl'ate
cauſata ſit urina magis debiliter tincta ⁊ minus
luminoſa q̄ꝫ a colera rubea. Dicendū qȯ ſupra di
cebatur de fl'ate albo non alterato qȯ cōparatū
ad alios humores facientes albam eſt magis luci
dam urinam reddens putrefactā aūt ⁊ rubificatū
non facit illud ⁊ ſic flegma faciens rub. urinā fa
cit eam minus lucidam q̄ꝫ alij humores faciētes
rub. ⁊c. qm̄ mixtio colere uel ſanguinis tingentiū
urinas reddunt eas magis puias q̄ꝫ illud fleg. pu
trefactum ex quo quilibet talium humorū magis
puius eſt q̄ꝫ talis humor putrefactus ⁊c.

Urina quoqꝫ

Hec eſt quarta ps pri
cipalis de urina alba i
qua Auic. ponit quaſdam ſignificationes ſeu pro
noſticationes de ſignificationibus urine albe po
nendo ēt cōpationem urinarum. diuerſorum colo
rum ad inuicem. Et diuiditur in tres primo ponit
quedā pronoſtica ex urinis alb. in morbis apparē
tibus. ſcd̄o ponit ꝯpationem urinarum al. ad rub.
ibi ſcd̄a tinctura rub. tertio pro ꝯplemento ſignifi
cationū colorum ſimplicium in urinis ponit regulas
quaſdam de ſignificationibus urine rub. ibi tertia
Amplius urina ru. Prima in duas primo ponit
canonē pronoſticū de urina a principio egritudinū
apparente al. que poſtea fit nigra fetēs ſcd̄o pōit
aliam regulam pronoſticā de alba apparente tē
pore ſanitatis ibi amplius urina poſt ⁊c. De pria
Auic. ſic dicit ⁊c. Notan̄ qȯ in egritudinibus ma
terialibus ⁊ repletionalibus maxime cōtingit ut
dicit hic Auic. Cuius ratio eſt in his morbis i pri
cipio materia eſt indigeſta nec obediens nature
qꝛ non expellitur ymo uias opillat reddit igitur
in eorum principio urina tenuis alba in proceſſu
aūt iam digeſta materia ⁊ apertis opillationibꝰ
apparet urina nigra fetens qꝛ propter opillatōes
materia illa putruit ⁊ apertis opillationibus ex
pellitur cum urina ⁊ reddit ipſam fetentem ⁊ ni
gram propter adhuſtionē aliquarū partium ⁊ ru
bificationem earum ex putrefactione. Et addit
textus ſicut dicit in ictericia ex quo colligitur qȯ
fit ictericia ex opillatione qui eſt ad inteſtina uel
ſtomacum ſed ēt pori per quem tranſit colera ab
epate ad renes uel ueſicam. Si ergo in ictericie
principio debet apparere urina alba oꝫ qȯ ſit ex
opillatione illius pori per quem tranſit colera ad
uias urine ⁊ non illius qui uadit ad inteſtina qꝛ
tunc tingeretur urina ut patet. Sed dices mihi
quis eſt iſte porus eſt ne quidem ſpecialis porus
⁊ manifeſtus. Dicen̄ qȯ iſte porus non eſt alr̄ q̄ꝫ
uena chilis ⁊ uene emulgentes que ad renes ter
minantur. vt ex anothomia ſcitur. vn̄ aliquando
pōt contingere qȯ fiat opillatio in uijs emulgenti
bus tanta qȯ humores habentes tingere urinam
ad renes prouenire non poſſunt ſed ſola aquoſitas
pura urinans. Unde neceſſario attenuant re
nes in hoc caſu cum ſan. ad ipſos non perueniat.
Unde ēt ⁊ ſcd̄o infertur qȯ tenuuior eſt aquo
ſitas urinalis ipſa colera ⁊ hec duo correlaria ſe
quūtur de neceſſitate ex textu ⁊ ſūt de ſe ſatis no
ta qꝛ ex quo aquoſitas urinalis penetrauit et non
poteſt penetrare colera Sequitur neceſſario igi
tur ipſa eſt tenuior ipſa colera et a fortiori ſāgui
ne maxime cum non cōcurrat uirtus magis attra
ctiua unius q̄ꝫ alterius. Et erit urina improprie
alba qꝛ tranſlucens. Poſſumus tamen dicere
ſi placet qȯ illud exemplum ſicut accidit in icteri
cia non refertur ad totum canonem ſed ſolum ad
ultimam partem .ſ. qȯ apparebit urina fetens et
nigra ſunt in ictericia ⁊ erit lr̄a clara ſed primus

modus eſt artificioſior.

Amplius urina Nunc ſecūdo ponit regulam pronoſticā ex urina alba in ſanis apparente etiam infert ex hac unum corelarium ibi propter hoc dicit ꝛc. Notandum ꝙ dinus dicit ꝙ poſt cōmeſtionem urina albeſcit qꝛ reuertitur calor naturalis ad inteſtina ꝛ ſtomacū ꝛ ſic non alteratur ab eo urina ꝓ tunc exiſtens in uijs urine qꝛ eſt alba ſm ipſum. Sed hec ratio non eſt ſufficiens qꝛ conceſſo ꝙ calor ad locum ſtomaci trahatur uel reuertetur ꝛ inteſtinorū ut digeſtio celebretur tamē añ aſſūptū cibum illa aquoſitas urinalis recipit alterationem a calore ꝛ ueſtigium digeſtionis qꝛ ſi ēt illo tēpore medio. ſ. quo fit digeſtio cibi aſſumpti emitteret᷑ urina non deberet iſta de cauſa apparere alba cū illud digeſtionis ueſtigium propterea ſibi non ꝓbetur hora illa ſed ante. Unde alr dicatur ꝙ cañ. Auic. maxime uerificatur poſt comeſtionem multe quantitatis cibi ꝛ ſumptionē potus ut uini albi ſubtilis qꝛ multe partes ſubtiles indigeſte de iſto cibo ꝛ potu cito penetrant ad epar ꝛ uias urine ꝛ urine cōmiſcentur que licet prius habuerit ueſtigium digeſtionis tamen ipſam dealbant Et ꝓ intellectu corelarij notandū ꝙ triplex eſt tēpus uigiliarum quoddā mediocre temperatum ꝛ debitum ꝛ quoddā multū ſuperfluū quoddā exceſſiuū Unde dicatur ſi loquimur d̄ primo tēpore uigiliarum temperato urina in ipſo apparebit minus tincta ꝙ̄ in ſomno temperato huic proportionato qꝛ calor trahitur ab interioribus ad exteriora ſi loq̄mur de ſo tempore uigilie tunc dico ꝙ apparent urine tincte qꝛ talis uigilia introducit inflāmationem. Si aūt loquamur de ultimo dico ꝙ tunc urina non multum tingitur ymo fit fuſca propter ſpirituū reſolutionem in his extremis uigilijs quorū eſt proprie ut ſepe dictum eſt illuſtrare ꝛ illucidare urinā. Ex quibus patet qꝺ corelariū ab Auic. intelligitur de primo tempore uigiliarum ſed cum dicitur ꝛ adiuuat ad hoc caloris inati reſolutio intelligitur. ſ. in ultimo nec ſunt tunc luminoſe ꝛ illud proprie declarat Auic. ſ. qꝺ de ultimo tempore uigiliarum non intelligitur ꝛ tales proprie dicūtur uigilantes ꝛc.

Tinctura rubea Nunc ponit tres compatiōes urinarum ad inuicem qꝛ primo cōpat ru. ad albam ſo tincturam ru. ad tincuram colꝛicam. tertio igneā ad igneam ſa ibi ſed ru. que eſt ſanguine. tertia ibi. Rubea quoqꝫ. De prima dicit ꝛc. cuius ratio eſt qꝛ urina alba aquoſa in acutis egritudinibus materialibus ſignificat alterum duorum aut materiam acutam retineri in corpore ꝛ ſic de apoſtemate timetur ꝛ raptu iſtius materie ad aliquod principale membrum aut ſignificat impotentiam nature ꝛ debilitatem expulſiue ꝛ rebellionem materie que ambo ſunt mala. Et ſi apperet rubea ſignificaretur oppoſitum. primo quod materia morbi expelleretur nec tunc eſſet periculum de apoſtemate ꝛ ſignificaret᷑ de potētia uirtutis ſupra morbum ꝛ materiam eius igitur Et addit textus ꝙ̄ aquoſa. Et hoc declarat. ß. primo d̄ criſi ꝙ aquoſa eſt deterior omnibus. Nota tamen qꝺ intelligatur de rubea proportionali nature morbi acuti ex quo habetis qꝺ non loquitur Auic. de rubea ꝓprie ſolum ſed etiam de tincta quolibet reſpondēter tñ nature morbi ſanguinei uel colerici qꝛ ꝛc.

Sed rubea Hic comparat ſanguineam ad colericam ꝛ dicit ꝛc. Ratio littere qꝛ ex iſta arguimus mitiorem humorem. ſ. ſanguinem qui benignior eſt colera igitur eſt ſignum maioris ſecuritatis. Et nota hic qꝺ exp̄ſſe habetur urinam rubeam dupliciter ſumi ſiue accipi primo proprie pro rubeo. ſo cōiter pro ticta qꝛ citrina colerica.

Rubea quoqꝫ Tertio ꝛ ultimo compat colericas inter ſe. Et dic̄ ꝛc. Ratio lr̄e eſt nota qꝛ ubi colera ſit quieta eſt magis diſpoſita euacuationi ꝛ magis diſponit᷑ expulſioni aut ad benignum reducitur. Si autem ē mobilis non quieta hec dicta non fiunt ymo timetur maxime de raptu eius ad membrum aliquod principale magis igitur extat timoris ꝙ̄ prima.

Sed tu dices qñ ego cognoſcam qꝺ colera eſt quieta ꝛ quādo mobilis. Diceñ qꝺ quando nō ſentitur leſio in aliquo membro particulari ꝛ urina ē ſtabilis per tempus in eodem colore ꝛ eadem ſubſtantia aliqualiter incipiente digeri fortaſſe in ꝓceſſu cum ipoſtaſi quibus apparentibus ſignificatur coleram eſſe quietam. Si aūt ſentit leſiones in particularibus membris ſignificat materiam illam nunc fluere huc nunc alibi nec urina apparet ſemper eiuſdem coloris qꝛ nunc eſt tincta multum nunc parum ſm qꝺ ad uias urine mouentur vel ad aliud membrum nec apparent in ſubſtantia ſigna digeſtionis ymo eſt ſubtilis ſine ipoſtaſi ꝛ ſic ſignificatur coleram eſſe mobilem.

Amplius urina Poſtq̄ dicit Auic. ſupra poſuit operationem urine al. ad rubeam ꝛ compabāt rubeaſ inter ſe nunc ſubiungit ultimo pro complemēto doctrine de uria rubea quatuor cano. partes patebūt Dicit de prima ꝛc. Et ponit cām cañ. ꝛ eſt littera nota tota ꝛ non deſcenſum fecerit qꝛ tūc ſignificat maximam prauitatē ꝛ rebellionē materie non apte regulari a natura igitur qꝛ non facit deſcenſum uel ipoſtaſim ſignificat humorē non digeri ꝛ tam̄ eſſe calidū. ex quo eſt urina rub. in morbis acutis morbo igitur breui exiſtente cū ſeuitate accñtium ex quo ē acutus materia exiſtente indigeſta non ducibili a uirtute ſignificatur mors futura ꝛ qñqꝫ renum apoſtema. Nā propter apoſtema renum in ipſis fit opilatio. vnde prohibetur tranſitus partis groſſe que debet facere deſcenſum in urina Qꝛ ſi cum rubedine fuerit turbida ꝛ taliter permāſerit apoſtema in epate qꝛ epar eſt principium ſanguinis. In quo preciſſe ex nimia cōculcatione maſſe ſanguinee fieret ebulitio. Et caloris innati debilitatē qꝛ nō potētis debite ſanguinē ab aquoſitate ſequeſtrare ꝛ urinam illuſtrare.

Amplius colorum Urine. Ex p̄
dictis colori
bus ſimplicibus urine ⁊ ſignificationibus earum
Auice. determinat in hac parte ultima capitu
li de compoſitis. Et licet plures poſſint eſſe modi
colorum compoſitorum urinarum tñ ab auctori
bus dũtaxat quatuoꝛ nominantur tanq̄ꝫ famoſio
res ⁊ ut plurimũ euenient̄. Diuiditur igitur hec
pars ſ̄m hoc in quatuoꝛ. ſ̄a ibi ⁊ ex eis eſt color.
tertia ibi. Et ex eis ē ēt. quarta ibi. Et qñqꝫ eſt co
lor. De pꝛima parte dicit ⁊c. Notandũ anteq̄ꝫ
ad ſignificata deſcendamus Qꝛ quidē colores cõ
poſiti uel mixti urinarum ſic miſcentur ꝙ in tota
quantitate uꝛine partibus eius non apparent di
ſtincti. Aliqñ uero ita componũtuꝛ ꝙ un⁹ color
eſt in vna regione urine utputa in fundo al'r in ſu
peꝛiori parte. Et quidam colores in urina ſic com
ponuntur ꝙ inſunt diuerſis minutis partibus per
totam ſubſtantiã urine. Unde ſi attente multum
⁊ diligēter inſpiceretur apparent diuerſi colores
tamen pꝛopter pꝛopinquitatē illarum partiuꝫ mi
nutarum ad inuicem apparet vn⁹ coloꝛ appꝛehē
ſione quadã cõmuni. Et de iſto ultimo modo ꝯpo
ſitionis coloꝛum in urina eſt ſermo in pꝛopoſito.

Unde color rubeus in urina contingit vnde di
camus ꝙ coloꝛ rubeus tripliciter contingit in uri
na. Primo qd̄ in urina in toto ſit rubea ⁊ talis nõ
fitut multum niſi per pꝛeſentiã multi ſanguinis.
Secundo eſt rubea ipſa urina in altera regionũ
.ſ. in fundo ⁊ non in ſuperioꝛi. ⁊ ſic eſt coloꝛ diuer
ſus ⁊ hoc fit ex ruptura uene renũ uel ueſice. ter
tio eſt urina rubea apparenter in tota urina ñ tñ
exiſtēt̄ qꝛ ſi diligenter iſpicitur ꝯpꝛehēditur color
compoſitus. ſ. ex rub. ⁊ al. exiſtentibus in diuerſis
minutis partibus ſibi inuicem multum propinqs
ex quibus reſultat coloꝛ ſimilis loture carnis recē
teꝛ decolate. Unde dicit Auic. ꝙ illa uꝛina rubea
ſignificat alterum duorum Notandũ pꝛo uerifica
tione littere qñ dicit. Et eſt ex debilitate epatis
Qꝛ illam debilitatem dupliciter poſſumus imagi
nari primo pꝛopter debilitatem digeſtiue non po
tentis debite ſanguificare ⁊ ſequeſtrare aquoſita
tem a ſanguine. ſ̄o qꝛ licet digerat ⁊ ſequeſtret tñ
non digerit ꝯplete ſanguinem ut ſit conueniens ꝑ
nutricatione membꝛoruꝫ. Unde membra refutãt
ipſum qꝛ̄ regurgitat ad uenam chilis ⁊ emulgētes
⁊ ꝯmiſcetur aquoſitati urinali. Qua diſtinctione
pꝛemiſſa dicam⁹ ꝙ ex pꝛima debilitate epatis fit
urina in toto vniformiter rubea ⁊ non mixta cum
alba. Sed ex ſ̄a eius debilitate fit urina colora
ta colore mixto ſeu compoſito de quo hic eſt ſer
mo. Sed hoc contingit dupliciter dubitare. pꝛi
mo ꝙ non ſolum ex ſc̄da debilitate epatis proue
niat talis color ru. compoſitus ꝙ probatur in tri
bus caſibus. Primus quando eſt rupta uena par
ua in renibus qꝛ tunc contingit ſanguinem cum
aquoſitate iſto modo cõponi ergo ⁊c. Secundus
caſus in debilitate renum qꝛ ſicut dicitur de debi
litate epatis ita dico de debilitate renum. Terti⁹
caſus in ruptura parue uenule in epate. vnde tunc
ſanguis fuit debite ſanguificatus ⁊ digeſtus per
fecte tamen pars ſanguinis miſcetur ſatis vnite
ꝑpter longitudinem uie cuꝫ urina ſit igitur color
ſimilis loture carnis recent̄. Ad hoc dubiũ reſ
pondent Nicholus Jacobus ⁊ Hugo ꝙ duo pri
mi caſus pꝛobant uerum Et ad Auic. dicerent q
ſolum dicit vnum caſum quod eſt uerum ut plu
rimum ſed qñqꝫ licet raro põt etiam in dictis duo
bus caſibus euenire. Sed nos dicam⁹ ꝙ in dictis
duob⁹ caſib⁹ nõ apparebit urina ſimilis loture car
nis ymo illa urina in fundo erit rubea ⁊ ſuperius
aquoſa alba ut experientia patet in debilitate re
num. ſed in rupta uenula magis reſidet ſanguis ĩ
fundo q̄ꝫ in debilitate ſequeſtratiue renuꝫ. Et no
ta ꝙ qñ ſanguis fuit bene digeſtus atqꝫ ſequeſtꝛa
tus in epate ab aquoſitate tunc mittitur cuꝫ aquo
ſitate illa ad renes ſanguis pꝛo eoꝛum nutricatio
ne non tamen ꝯmixtim ita ꝙ reſultet ex hoc ſan
guine ⁊ aquoſitate urinali coloꝛ ſimilis lotuꝛe car
nis. Sed ſanguis ille obtinet ſitum diuerſum ab
aquoſitate. Unde ſi tunc in renibus non bene ſeq̄
ſtꝛatur aquoſitas ab iſto ſanguine ſed cuꝫ ea min
gitur apparet qd̄ ſanguis in fundo reſidet minus
tamen q̄ꝫ ille qui exit pꝛopter rupturam uenule re
num. Sed in tertio caſu dicamus ꝙ arguit ueruꝫ
in ruptura paruule uene non autem magne quia
tunc urina fieret in toto rub. fere. Secundo dubi
tatur qꝛ dicit ſi uirtus fuerit fortis. Queritur ſtan
te colore urine mixto ex al. ⁊ rub. an defecta ſit
aliqua uirtus. Qꝛ non eſt Auicen. in uerbis ſupra
gratia quibus dubium motum eſt. ſed qd̄ ſic etiã
colligitur de mente eius cum dixit. Ultra menſu
ram quam uirtus diſgregatiua penitus ſepare nõ
ſufficit. Uidetur igitur qd̄ uiꝛtus diſgregatiua ſit
leſa. Dicatur ad mentem Auic. qd̄ abſolute nulla
uirtus in hoc caſu eſt defecta quod patet. Primo
non digeſtiua epatis qui ſanguis eſt bonus nec at
tractiua membꝛorũ qꝛ eſt foꝛtitudo uirtutis ymo
receperunt quantitatē ſufficientem pꝛo eoꝛuꝫ nu
tricatione ſed ſanguis eſt nimis habundans ĩ quã
to ⁊ ſuperfluus ultra menſuꝛam que requirit̄ nec
retentiua nec expulſiua neqꝫ ſequeſtratiua. Sed
dico qd̄ quantum ad retinere omnem bonum ſan
guinem retentiua eſt leſa non tamen dicitur eſſe
defecta. Sicut a ſimili dicunt doctoꝛes uiꝛtutem
digeſtiuam ſtomaci non eſſe defectam eo quod ñ
digerit oſſa ceꝛeſoꝝ ut patet. Simili igitur modo
etiam dicatur h̄ ⁊c. lego lr̄am ⁊c. Ueruꝫ plus exi
ſtit ex debilitate epatis. qꝛ raro contingit homĩes
eſſe ita repletos bono ſanguine quin ſepius conti
gat epar debilitari ad ſecundũ modum intelligen
di ut ſupra. Ex quacunqꝫ ꝯcluſionis malitia uin
cente qꝛ etiam a frigida de qua magis eſt dubiuꝫ
qꝛ debilitat ſequeſtratiuam ſanguinis ab aquoſi
tate ⁊c. Et uirtutis diſſolutio qꝛ membra nõ debi
te nutriuntuꝛ qꝛ̄ extenuantur ymo ſi nutriuntur
erunt caretica ⁊ in cute apparebunt infecta ⁊c.
Et ex ultima clauſula textus non deberis collige
re uirtutem ſequeſtratiuam eſſe aliam a retenti
ua atractiua digeſtiua ⁊ expulſiua ſed ē eadeꝫ cũ

bis ut clare declaratur prima primi doc.vi.c.iij.
de uirtutibus naturalibus miniſtrantibus.

Et ex eis etiam eſt Nunc deter
minat de fo
colore compoſito qui dicitur oleagineus. Et diui
ditur in tres partes. Primo notificat illum colorē
per quandam ſimilitudinem ad olm oliue in colo
re in ſubſtantia ⁊ tranſlucentia. fo docet pronoſti
care per eum. tertio ponit eius quaſdam dñas ⁊
ſpecies ſcđa ibi ⁊ in diſpoſitionibus plurib⁹ tertia
ibi. Ad ſumum uero. De prima dicit ⁊c. Notandū
ꝙ urina oleaginea ē urina ſpiſſa in ſubſtantia cū
colore ſimili colori olei cuꝫ nitore adipino. Unde
notandū ꝙ color oleagineus dicitur dupliciter cō
poſitus. Primo qꝛ componitur ex diuerſis colori
bus proprie ſumpt. ſ. ex citrino ⁊ uiridi claro. ſecū
do qꝛ ex colore proprie ſumpto componitur ⁊ im
proprie. ſ. luciditate uel tranſlucentia de prio mo
do intelligi ē dubium qꝛ ex quo iſte color ē ſimil
ut dicit Auic. colori olei qui ē unus color ſimplex
⁊ non duo ſecundū materiam ſequitur ⁊c. Sꝫ de
ſecundo modo ꝯpoſitionis debemus itelligere ita
ꝙ ſecūdū diuerſas irradiationes ſuper illaꝫ urinā
apparet aliqñ citria ⁊ aliquādo uiridis clara ſimi
lis ficle cum nitore adipino. i. claritate quadā cau
ſata ex admixtione adipis liquefacti cū urina ⁊c.

Et in pluribus Hic docet pronoſti
care ex hac uria olea
ginea ⁊ diuiditur pars iſta i vi. ſecundū quod ſex
ponit ſignificationes eius partes patent. Dicit de
prima. Ratio littere ē clara qꝛ talis urina nō fit
niſi ex liquefactione adipis ⁊ pinguedinis a calo
re liquefaciente ⁊ adhurente ergo ⁊c. Ex hoc eni
calido non fit digeſtio materie ⁊ maturatio nec
melioratur infirmus ymo conſumitur igitur ⁊c.
Et ſubdit ſcđo Sed fortaſſe raro. Hic nota quod
licet talis urina aliquando ſignificet criſim tamē
adhuc eius ſignificatio non ē per ſe bona. vñ hic
poſſes formare inſtantiam aliquando iſta urina
ſignificat euacuationem materierum creticā igi
tur eſt bona. Dicendū ⁊ erit declaratio lr̄e ꝙ ꝯ
tingit poſt fe. liquefacientes ceſſante calore febri
li remanere aliquas reliquias materierum feb.
vnde uigorato calore naturali ⁊ agente atqꝫ diſ
ponente illas reliquias tandem illas expellit cre
tice ⁊ qꝛ ex illa febre liquefaciente remanſit etiaꝫ
adeps liquefactus qui ꝯmixt⁹ huic materie ⁊ uri
ne expellitur per accidens non per ſe ⁊ ſic iſta uri
na oleaginea ſimpliciter non eſt ſignum bonum
ex parte liquefact̃ ſed per accidens inquantum ſi
gnificatur calorem fortē eſſe ſuper reliquias ma
terierum fe. ⁊ illud contingit raro. Poſſumus ēt
ymaginari quod non per uiam liquefactionis fiat
talis urina per modum dictum ſed quod materia
faciens febrem putridam ſit materia unctuoſa na
turaliter que putrefiat ⁊ in fine cretice expellatur
parue eſt quantitatis. Ratio qꝛ ex fetore arguit̃
cām liquefacientem ēt eſſe putrefacientem ⁊ ma
teriam liquidam eſſe putridam quod ſignum eſt
malum ⁊ maxime ſi ſit parue quantitatis qꝛ tunc
aut arguitur calidum nimis uehemens conſumēſ
⁊ reſoluens aut uirtus eſt indebilis quod non pōt
expellere. Aut materia de ſe ē ita ingroſſata qđ
expulſioni ē inepta que omnia cum fetore ſunt ſi
gna peſſima igitur ⁊c. Et ſi ex his omnibus fieret
vna cauſa totalis ē ſignum mortis qꝛ ſignificat ꝙ
non ſolum partes ſubſtantiales liquefiunt ⁊ reſol
uuntur ymo groſſe etiam membrales ut patꝫ ⁊c.
Cum uero ⁊c. Dicit quarto ⁊c. Diceres qūo uria
erit oleaginea ſi ei admiſcetur aliquid ſimile lotu
re carnis. Dicendum concedendo qđ iſta urina ñ
erit oleaginea in corpore ſed bene in ſubſtantia
uiſcoſitate ⁊ nitore adipino. Et ratio lr̄e eſt. ſ. ꝙ
illa ſit deterior prima qꝛ ſignificatur maximū no
cumentum epati eſſe cōicatum ſicut contingit in
ydropiſi per eſſentiam qꝛ ē proprie egritudo epat̃
dependent̃ uel ptiſi ⁊ etiam per cōitateꝫ ē a colica
mala. i. apoſtemoſa vnde ſi in his caſibus appare
bit urina ſimilis loture carnis cuꝫ uiſcoſitate ſub
ſtantie ⁊ nitore adipino cum fetore ⁊ ſit in parua
quantitate eſt ſignum peſſimum.

Et teſt cum Dixit ſupra quod in criſi uri
na oleaginea non ē ſignum
malum ⁊ hoc hic declarat ⁊ dicit ⁊c. Eſt. i. conti
git qꝛ ſequente requie ut dixit ſupra etc. qꝛ poſt
adhuſtiuas febres nunc ceſſante calore febrili re
mittitur urina in nigredine. Unde ſequente urina
oleaginea ad modum iam declaratum eſt ſignū
criſis non oīno male ſignum et hec de quinta pte.

Maius autem Addit ultimum cano
nem pro hac parte et
vult qꝛ dixiſti ſupra qđ urina iſta oleaginea ſigni
ficat malum aut non bonum et aliquando ſignifi
cat criſim et ſic non malum. Diceres quod iſtoꝝ
magis euenit. Reſpondent qđ ut plurimum ſi
gnificat malum. Et dicit ratio qđ ſignificat mortē
in ſeptima qꝛ ſi ī quarta apparet ſignificat magnā
ebulitionem ⁊ liquefactionem in humoribus. et
pinguem propter dñium caloris innaturalis cū āt
q̄rta ſit idicatiua ſeptīe q̄ ſeptia ſignificat morteꝫ

Ad ſumuꝫ Nūc tertio pōit quaſdā
ſpecies et differentias
vrine oleaginee ⁊ ſunt due diuiſiones quas ponit
de ea. ſecūda ibi ex ea etiam eſt ⁊c. De prima di
cit ⁊c. Notandum vt ſupra dictū eſt ꝙ iſta vri
na oleaginea nō fit talis niſi per p̄ſentiam adipis
liquefacti. ⁊ quādo dicitur ꝙ ex ea eſt que tota ē
adeps nō intelligatur quod in ea nō ſit aquoſitas
ſm quod in tota quātitate vrine ē mixtio pingue
dinis cum ptibus aquoſitatis ⁊ nō ſolum in una
eius regione et ſic reſpectu aliarum duarum ſpe
cierum urine oleaginee dicitur illa tota adipina.
Ulterius nota quod ſi parua quātitas adipis mi
ſcetur cum urina et non a forti calido cōmiſcet̃
tunc ſupnatabit. Si autem multa quātitas cōmi
ſcetur ptibus groſſis flegmaticis forti cōmixtione
tunc illa pinguedo petet fundum ſicut ⁊ materia
cui cōmiſcetur. Uel ſi adeps eſt multus ſed cōmi
ſcetur aquoſitati toti non ſolum viſcoſis partibus
et flegmaticis forti ꝯmixtione tūc urina apparet

tota adeps. Et medicus ex illis diuerſis ſpecieb⁹
urine oleaginee diuerſa habet ſignificare. Quia
ex prima .ſ. que in ſuperficie eſt pinguis et oleagi
nea non habet ſignificare multum et fortem calo
rem quod apparet ex pauca liquefactione et de
biti mixtione etc. Sed ex tota oleaginea maiorē
calorem liquafacientē et adburentem. Et ex ter
tia .ſ. q̄ in fundo eſt oleaginea habet arguere ma
ximum calorem adburentem q non ſolum liq̄fa
cit adipem ſed etiam humores groſſos et adipez
fortiſſime cum eis cōmiſcet q̄re. Pro ſecunda di
uiſione nota quod uetus adeps eſt citrini coloris
nouus aūt albioris ex quo dicatur ꝙ qū ꝯmiſcet
cum aquoſitate urinali tunc facit oleagineam in
colore tm̄. Si aūt nouus tm̄ ⁊ multus tūc erit uri
na oleaginea in ſubſtantia tantum. Si uero am
bo ſimul liquefiunt tunc erit oleaginea uera .ſ. in
ſubſtantia ⁊ colore ſimilis oleo. Uel etiam quan
do adeps uetus in multa quātitate fit liquida ⁊
aquoſitati ꝯmiſcetur non ſolum eam tingit . ſed
ēt eaz notabiliter ingroſſat. Et ex illis diuerſis
ſpeciebus urine oleaginee iſtius ſcōe diuiſionis
etiam diuerſa habet ſignificare medicus ut ſumi
tur ex fundamento ꝯmenti .xxviij. ſi pronoſtico
rum qꝛ ex prima oleaginea in ſubſtantia tantum
non multa ſignificatur caliditas liquefaciens pre
ternaturalis qꝛ recens adeps faciliter liquefit ut
Sal. in dicto ꝯmento. Et ex oleaginea in color̄
tantum maior ut plurimum ſignificatur caliditas
preternaturalis adburens. Et ex ultima .ſ. uer̄
oleaginea quia in ſubſtantia ⁊ colore ſignificat̄
maxima caliditas adburens ut patet igitur ⁊c.
Ex quibus ſequitur primo correlarie ꝙ i caſu mi
nus malum ſignificat oleaginea in ſubſtantia tan
tum q̄ꝫ in colore tantum patet. Secundo ſeq̄t̄
ꝙ licet uetus adeps difficilioris fit diſſolutiōīs re
centi tamen contingit apparere urinaz oleagineā
in colore tantum non precedente urina oleaginea
in ſubſtantia ut ſi liquefit ab aliquo calore parua
quantitas adipis ueteris propter meliorem ad ip
ſum applicationem uel ubi in corpore non fuerit
adeps antiquus ꝙ eſt poſſibile. Nota tamen ꝙ
licet Auic. i prima diuiſione poſuerit tres ſpecies
urine oleaginee contingere tamen raſis .ij. conti
nentis auctoritate. R. dicit ſe nunq̄ꝫ uidiſſe urinā
oleagineam totam nec in medio tantum quia de
natura olei eſt ſupernatare ⁊ dicit ſic pluries ui
di oleum ſupernatare urinis ꝙ eſt ualde malum
Urinam uero per totum unctuoſam non recolo
unq̄ꝫ uidiſſe neqꝫ in medio neqꝫ in fundo qꝛ de na
tura olei eſt ſupernatare ⁊c.

Et eſt etiam Nunc determinat de ter
tio colore ꝯpoſito ⁊ dicit.
⁊c. Notanduz ꝙ per urinam carmineam debem⁹
intelligere urinam in qua color eſt compoſitus ex
citrino ⁊ nigro compoſitione ueluti unita in parti
bus urine ut dictum eſt ſupra de colore ſimili lo
ture carnis ⁊c. Et notate ꝙ addit textus qui ē ma
lus ⁊ pernitioſus cum ratione qm̄ utriuſqꝫ colere
.ſ. citri. et ni. ⁊c. pro quanto enim apparet in aliq
bus partibus urine color mixtus ex citrino ⁊ cine
rulento denotat adbuſtionem colere citri. uel ru
bee. Pro quanto autem apparet color niger ⁊ ci
nerulentus pro tanto ſignificat colere nigre adbu
ſtionem. In morbo igitur cōpoſito facto .ſ. ex ad
buſtione colere ⁊ melīe probabiliter ſumit̄ ſigni
ficatio multi timoris qꝛ in tali morbo ſunt nata
fieri multa accidentia ſeua ut manifeſtum eſt in
telligenti ⁊ maxime uerificatur ſi coniungitur uir
tut̄ debilitas. Sed hic dicit Dinus ꝙ cañ. Auic.
eſt uerus ſi talis urina non fiat talis per modū cri
ſis quoniam ſi ſic non eſſet ſignificatio pernitioſa.
Quare tamen auctores omnes apparēte tali uri
na carminea iudicant de periculo magno. Jccir
co cum textu dicere poſſumus . ⁊ etiam ſic ſentit
Hugo ꝙ facta adbuſtione tali .ſ. qō appareat uri
na carminea tunc non eſt poſſibilitas in uirtute.
ut talis materia ſic adbuſta digeri poſſit ⁊ conſe
quenter per criſim conuenienter expelli qr̄ ſemꝑ
eſt ſignificatio pernitioſa ⁊c.

Et quandoqꝫ eſt Nūc in parte ulti
ma huius capituli
Auicenas ponit quartum colorem compoſitum
.ſ. ex rubeo ⁊ nigro. Et dicit etc. Unde notanduz
ꝙ poſſumus hunc colorem dicere compoſitum ex
rub. Jta qō quaſi tota urine ſubſtantia fit rub.
et qō ꝑ totā ei⁹ ſbaz portetur nebula nigra. Et ra
tio lr̄e eſt .ſ. qō ſignificet ſe. compoſitas qꝛ huiuſ
modi urina ſignificat diuerſos humores ymo ad
buſtos qō patet ex nigredine et addit textus q̄ꝫ ſi
calidior. Ratio qꝛ ex quo ibi coniungitur cla
ritas arguitur ſatis de ſubtilitate materie ⁊ tenui
tate modo tendente iſta materia ad ſuperiorem
partem urinalis tunc arguimus eius mobilitatez
⁊ leuitatem et non tamen tātam ut moueatur ad
membra animata ex quo cepit cum ea nigredo in
materia aliqualiter grauitatem. Notum eſt qō ñ
eſt talis .ſ. nigra per uiam congellationis ſed ad
buſtionis que ob eius tenuitatem ⁊ acuitatez ſal
tem nata eſt fluere in corpore ad partes pectoris
⁊ cauſare apoſtema quare apparente tali urina
cum dolore pectoris rationabiliter ſignificare po
teſt apoſtema lateris. Et no. licet Auic. ſolum
quatuor poſuerit colores urinarum compoſitos
poſſunt tamē eſſe plures alij. Et illud ēt ſupra no
tum ē in principio de coloribus ꝯpoſitis. Sunt
enim ſaltē alij ꝯpoſiti ꝯpoſitiōe nō unita. Ut ubi
ſit in ſuperficie liuid⁹ et inferius niger uł rub. ⁊c.
et iſtos Auic. nō poſuit qꝛ ſatis de ſignificatiōe co
rum dictū ē intelligēti de coloribus ſimplicibus.
nec de iſtis ē tāta difficultas in ſignificādo ꝑ eos
ſicut ex cōpoſitis cōpoſitione unita de quibus uo
luit tractare Auic. pro uero cōplemēto ſignifica
tione ex coloribus urine ⁊ ſic eſt finis hui⁹ cap.

Epilogus iſtius Notate tm̄ pro quo
dā epilogo qō tres
dicuntur eſſe res quibus uariantur urinaruz colo
res et ſupra quas cōſequenter uario modo ſignifi
camus una eſt uarietas cōplexionis .ſ. calide fri
gide uel mediocris. Unde eſt qō quidā colores

vrinarum ſignificant frigiditatē cōplexionis ut al bus. Quidam ut liuidus ſublapide⁹ lacteus ꝛc. Et palearis. Quidam ſignificant cōplexionē calidā ut ruffus rube⁹ rubicūd⁹. Et aliqui ſignificāt tēperantiā cōplexiōis in actiuis ut citrinus ſubruffus ꝛ palidus ſm egidium. Et quidam eorum ſignificant aliqñ ſuperfluam adbuſtionem ꝛ caliditatē ut poralis ꝛ ʒinarius ꝛ aliquādo nimiam frigiditatem ut uiridis. Sa res ſumitur ex uarietate digeſtionis ꝛ priuationis eius. Nam aliquotiens ſignificamus ſuperpriuationē oīmodā digeſtionis .i. coctionem eius ꝛ contrarium digeſtioni. ut quando fit color ſignificans mortificationem calidi ut uiridis niger. Et aliquando ſignificamus non contrariū digeſtioni ſm priuationē eius ut ex albo ſcōm uiam tranſlucentie ꝛ lacteo. Et aliqñ ſignificamus principiū digeſtionis ut ex ſubcitrio palido ꝛc. Et aliqñ perfectionē digeſtionis ut ex citrino proprie ꝛ ſubruffo. Res tertia ſumitur ex diuerſitate humorum in corpore humano quia quidam colores ſignificant pñtiam ſanguinis. Et quidam colores ut rubeus ꝛ citrinus cum gradib⁹ eorum. Quidam ſtatis ut albus ꝛ ām proprie ꝛ proprie ſumptus Quidam mſiam naturalē ꝛ adbuſtam. ut uiridis niger ſm modos ſupra declaratos. Et hos uarios colores ſub epilogo tetigit egidius in ɔmento hoꝝ ſuoꝝ metro. Bis deni urinā poſſunt uariare colores. Et hec eductio colorum multū egregie erat adducta. Et ſic ē finis iſti⁹. c capituli.

Subſtantia uero. Dicit rubrica illud eſſe capitulum tertiū de ſubſtantia urine. Quod conueniente ſequitur ad capitulum de colore urine quoniā ſubſtantia urine ut uidebitur non eſt aliud q̄ ſitus aquoſitatis urinalis ꝛ ptiū ɔponētiū eā ꝛ qm̄ talis ſitus ē ſēſibile cōe. Color āt ſēſibile ꝓpriū. et ſenſibilia ꝓpria ſūt per ſe primo ɔprehenſibilia. Cōia autem non ꝑ ſe uel ſaltem non eque primo ut ſcōo de aīa. Conuenientius igitur prius determinauit Auic. de coloribus urine. Et nunc ſubſequenter de ſubſtātia ut patet. Et licet multi auctores ut teophilus ꝛc. prius determinauerit de ſubſtantia q̄ ſubſtantia urine, eſt liquor urine qui emittitur uel ad ipſū ꝙ effunditur. Nā ut iō dicit theophilus. cap. iij. Oīs urina ſcōm ſubſtantiā ipſam effuſio eſt ꝛ illō pri⁹ inſpicitur. Jccirco prius de ſubſtantia determinauit Uerum Auic. ordo curioſus atq̄ artificioſus apud me exiſtimatur. Diuiditur pñs capitulū Primo in duas partes principales primo determinat de ſignificationibus urine que ſumūtur ex ſubſtantia urine in ſe ꝛ abſolute ſcōo ō ſignificationibus eius non abſolute. Sed cum quibuſdā annexis ſubſtantie ibi ultra medium capituli. Cum urina groſſa mingitur. Prima in duas pīo facit quod dictum eſt ſcōo determinat de turbulentia ꝛ claritate ꝛ ſignificatione eaꝝ ꝛ hoc propter quādam ɔuenientiā q̄ habeat claritas cum ſubſtātia tenui ꝛ turbulentia cum ſubſtantia groſſa lʒ differant ut patet ex predictis ſcōa ibi. Amplius urina ſpiſſa queadmodū ꝛc. Prima in duas. primo ponit diuiſionem generalem. ſcōo proſequitur ei⁹ membra ibi ſcōa. Ualde uero tenuis ī omnib⁹ De prima dicit ꝛc. Notandum ut dictum ꝙ ꝑ urine ſubſtantiam non intelligimus eius quantitatē ſed aquoſitatē aut liquorem ꝛ modum ſe habēdi in groſſitie tenuitate atq̄ mediocritate. ſcōo notandum ꝙ mediocritas urine dupliciter ſumitur. primo pro illa que debetur urine corporis temperati. et ſic oīs recedens ab hac in tenuitate dicet' tenuis ꝛ recedens ab hac in groſſitie dicet' groſſa ſcōo qō illa que debetur urie corporis ſibi ſani naturaliter diſpoſiti ſiue dicatur groſſa ſiue tenuis reſpectu mediocris ipſius temperati corporis. Et licet multi doctores dicant Auic. hic intellexiſſe ō mediocri urina cuiuſcunq̄ corporis ſibi ſani ſcōo modo dicta. Tamen ego una cum Hugone credo qō intentio Auic. fuerit loqui de mediocri abſolute ꝛ primo modo dicta. ꝛ quod compauit groſſam ꝛ tenuem ad illam mediocrem abſolute. et ita uidetur colligi quarto almanſoris in cōmento vij. in fine. Pro quo dicemus qō tenuis urina eſt in quam acies uiſus faciliter atq̄ uelociter penetrat groſſa in quam difficulter mediocris medio modo penetrat. et cum omnis urina aliquo modo iſtoꝝ ſe habeat. ſ. quod uiſus in eam faciliter aut difficulter aut medio modo penetret. Sequitur neceſſaria diuiſio qō ſubſtantia urine aut eſt tenuis aut eſt groſſa aut mediocris groſſa in quā difficulter mediocris medio modo penetrat q̄ ꝛc̄

Ualde uero Nūc proſequitur ſignificationes ſubſtantie urine ꝛ maxime groſſe ꝛ tenuis. et primo de tenui. ſcōo de groſſa ibi ſa urina aūt multum ꝛc. Prima in quinq̄ primo determinat de ſignificationibus urine tenuis in ſe ꝛ abſolute ſo de ſignificationib⁹ urine tenuis in acutis morbis ibi ſa. et in acutis quidem egritudinibus. tertio ſignificationes eiuſdē ponit in pueris ibi. et urina quidem tenuis. quarto ponit ſignificationes eius in ſanis ibi ꝛ ſimiliter ſi hoc in ſanis. quinto ꝛ ultimo ponit pronoſticū urine tenuis in criſi uel poſt criſim apparenē ibi tenuitas quoq̄. De prima dicit quādoq̄ ſignificata urine ualde tenuis. et inquit primo ꝛc. Pro cuius intellectu notandū primo qō ſubſtantia urine ut iam dictum eſt dicit mihi aquoſitatem uel liquorem urine redditur aūt hic liquor ſpiſſus per pñtiam partis ſpiſſe ꝛ groſſe cū eo ꝛ mediocris ꝑ pñtiam partis mediocris ſubſtantie in urina. Jccirco dicebat Yſaac quod paſſiue qualitates. ut humidum ꝛ ſicum dant urine ſubſtantiam ꝛ actiue colorem. Nam ſtante humido humorali groſſo molli redditur miſcilibile cum urina. ꝛ dat ei ſubſtantiā puta groſſitiem. ſimiliter humidū ſubtile aquoſum mixtum cum urina dat ſibi ſubſtantiam utputa tenuem. et humidum contentum ī poris ꝛ uijs urine licet aliquid reſiſtet tamen aliquid ſecum deffertur quod dat ſubſtantiam urine ꝛ ſic habetis humidum humoroſum ꝛ aquoſum dare urine ſubſtantiam q̄ faciunt ad mixtionem

in poris ⁊ ꝯſimiliter dico de ſicco. Et ēt humidum
aquoſum qꝛ penetratm̄ ⁊ dilitatm̄ poroꝝ dat urie
ſubſtantiā paſſiue ſū. preſtat. Unde licet hec mix
tio humi uel ſicci cum aquoſitate urinali. vnde re
ſultat eius ſubſtantia tenuis uel groſſa fiat a cali
do ⁊ actiue uideatur mouere paſſiuas tn̄ pꝛicipa
liter ⁊ imediatius huiuſmodi ſubſtantia depēdet
a paſſiuis ideo eis Yſaac pꝛimo attribuit ⁊ bene.
Ex dictis ſequitur uerificatio pꝛime partis litteř
.ſ. ꝙ maturationis ſignificat priuationem qꝛ per
digeſtionem debet fieri mixtio partis groſſe cum
ſubtili ⁊ humidi cum ſicco. vnde ſi eſt tenuis ualđ
ſequitur non factā eē illam mixtionem ⁊ ſic ſigni
ficat digeſtionis pꝛiuationem. Et dicit Auic. notā
ter ualde tenuis qꝛ remiſſe tenuis ſolum ſignifica
ret coꝛruptam uel diminutam digeſtionem ⁊ hoc
ſm̄ gradus ſuos ubi conſidera ꝙ in tenuitate ſunt
gradus ſicut in coloribus dictū ē tamen auctores
non poſuerunt eoꝝ nomina eo ꝙ non ſunt ita di
ſtinguibiles per ſenſum qꝛ ſunt de ſenſibus cōibus
ut dictum ē. Dicit Auic. fo de hac parte aut in ue
nis opillationē ex quo colligite qđ nō ſequitur uri
na eſt tenuis igitur ſignificat digeſtionis priuatio
nem qꝛ pōt fieri talis per opillationē uenarū poſt
⁊ ante epar nec econtra ſequitur urina eſt tenuis
igitur ē talis ab opillationibus ut patet ⁊ ratio lit
tere ē manifeſtiſſima nam ſtante parua latitudie
in poris uenarum ⁊ uiarum multo difficilius edu
citur groſſa q̄ꝫ tenuis igitur groſſa remanet. Et in
telligatur quādo cauſa opillationis fuerit calidi
tas uel ſiccitas materialis ut materia ſicca uł im
materialis. Nam ſtante opillatione a materia ui
ſcoſa humida fit urina aliquotiens groſſa qꝛ illud
uiſcoſum non remanet ymo cum aquoſo educitur
ut uult. H. quarto affo. ꝯmento. lxx. illius textus.
Quibus urine groſſe ⁊ globoſe ⁊c. Dubitatur
ſtantibus opillationibus in uenis fit tractus nutri
menti ad mēbra qđ tn̄ in ſe ſpiſſius eſt ſubſtantia
mediocris aquoſitař igitur illa opillatio nō erit cā
tenuitatis urine. Dicatur pꝛimo qđ ubi opillatō
eſt uehemens multum ⁊ modicum ē qđ ad mem
bꝛa trahitur qř extenuantur ⁊ illud qđ penetrat
eſt ſubtile ualde mixtum cum aquoſitate urinali
ſubtili ratione cuius penetrat. Ut pꝛima pꝛimi de
humoꝛum diffinitione ⁊ eoꝛum utilitatibus. Aquo
ſitas nāqꝫ non eſt ex humoꝛibus nꝫ eſt neceſſaria
niſi in nutrimenti attenuatione ac penetratione.
Dico ſcđo ꝙ non ualet argumentum non prohibe
tur attractio nutrimenti ad membra igitur nō fit
tenuis ex illa opillatione. Et ratio eſt qꝛ cum ma
iori conatu attrahunt membra nutrimentū q̄ꝫ ꝙ
expellant a ſe urinalem aquoſitatē qř aliqua opil
latio poteſt facere urinam tenuem non aūt pꝛohi
bere nutrimentum ne attrahant ipſum membra.
De tertia parte dicit Auic. Aut epatis debilitatē
Ratio ex debilitate atractiue non atrahitur niſi
ſubtile igitur ⁊c. Dubitař ſtāte debilitate epa
tis fit urina groſſa qꝛ ſimilis loture carnis recētis
igitur ⁊c. Dicendū ꝯcedendo qđ uehemens de
bilitas digeſtiue epatis non peꝛfecte generans ſan
guinem facit urinam loture carnis recentis ſil'em
non aūt aliqualř. ſ. non tanta quin inducat foꝛmā
perfectam ut ſupꝛa dictum eſt ſanguinis. nec qui
ſequeſtret ſanguinem ab urinali aquoſitate quia
talis non facit illam ymo tenuem ſi epar eſt debiľ
expulſiue uel atractiue de quarum duarum uirtu
tum debilitate pꝛopꝛie hic eſt ſermo. aut multaꝫ
aquam ⁊c. Ratio qꝛ multa aqua relaxat conten
tiuam membroꝝ tam ex parte quātitatis materie
q̄ꝫ ex parte frigiditatis qř exit ſicut bibitur. Sub
dit Auic. quinto ⁊ ultimo pꝛo nunc dicēs. Aut ue
hementer. Ratio lr̄e eſt qꝛ frigiditas conſtringit
⁊ opillat ⁊ ſicco tam materiali q̄ꝫ imateriali nihil
reſcinditur ꝙ reddat ipſam groſſam. Et circa iſtā
quintā partem nota ſingľr ſi iſta urina tenuis eſt
pauca aut multa. Si pauca ut dicit Auic. ſignifi
cat ꝯplexionis frigiditatē. Si multa ſtat ꝙ fiat a
caliditate nimia renū atrahentiū qđ ſubtile ē. vn̄
medicus atente ꝯſideret ne argueret ꝯplexionis
frigiditateꝫ ⁊ procederet cuꝫ calidis quādo eſſet
cum caliditate renuꝫ qꝛ grauiter erraret ⁊ ob hoc
uituperande ſunt mulieres medietatem urine ut
plurimum abicienť ne medici de nimia earum po
tatione arguant.

Et in acutis In hac ſecūda pte partis
ſupꝛa diuiſe pſeqtur Aui.
de ſignificatōe vrine multū tenuis i ſubſtātia ⁊ h̄
in acutis egritudinib⁹. Et pꝛio ponit ſignificatōeꝫ
ſcđo remouet dubitatōeꝫ q̄ oriri poſſet ibi ſecūda.
Et ē etiā reliquarū. De pꝛia dicit ⁊c. Notandū
vt ſupꝛa dictū ē qđ p digeſtioneꝫ fit mixtio humo
ris cū aquoſitate vrinali cū igitur virt⁹ digeſtiua
ē debilis cū vrina nō cōmiſcetur humoꝛ emittitur
igitur ipſa tenuis: Et dicit notāter maturatōis pꝛi
uatōem vt innat illius moꝛbi acuti materiā eē na
ture inobediētē ⁊ velit uirtutē digeſtiuā nō eē de
bilē abſolute ſꝫ reſpectu illi⁹ materie digerēde eo
ꝙ ē multū rebellis. Quib⁹ ſtantib⁹ clara tibi pꝫ lr̄e
rō ⁊c. Sed dubitař ēt vrina multū tenuis ꝯtin
git i moꝛbis cronicis q̄re ergo dicit potius i acutis
Reſpondit Dy. ⁊ aliq ipſuꝫ ſequētes Qꝛ vt plu
rimū illa ꝯtingit i acutis ⁊ rarius i cronicis. Sed
hic Hugo dicit ⁊ bene ꝙ foꝛte magis appet in cro
nicis q̄ꝫ acutis ⁊ pͨipue in cronicarū principio pp
multitudinē materie ⁊ ēt ei⁹ groſſitudinē ⁊ opilla
tōem. Sed cā pp quā dixit i acutis eſt qꝛ appa
rēte vrina multū tenui i acutis mł'tū peioꝛ ē ſigni
ficatio eius q̄ꝫ ſi in cronicis appareret ⁊ maxime
ſi perſeueraret. Quia in his moꝛbis acutis coniun
gitur accidentium ſeuitas ⁊ vt declaratum ē illa
vrina ſignificat rebellionem materie quoniaꝫ na
tura non poteſt digerere niſi in longo tempoꝛe ſꝫ
moꝛbus eſt acutus longe non durans igitur ⁊c.

Et eſt .i. ꝯtingit ⁊c. Nunc remouet dubita
tōem ⁊ dicit ⁊ non eſt intelligendum
quod virtutes nullo modo operentur in aquam. i.
aquoſitatem vrinalem quia adminus atractiua
renum ipſam atrahit ⁊ expulſiua per debitam
regionem ideſt per vias vrine expellit quare he

due uirtutes in ipſam agunt. Sed vult Auice.
quod retentiua adeo debilitata ſit ut digeſtiua
nullum iprimat digeſtionis ueſtigiū ⁊ ex quo ita
paucam facit morantin corpore quēadmoduz in
greditur īfra labitur. non propter digeſtiue debili
tatem in ſe ſed ſolū. quod retentiua ei non debite
ſubſeruit aquā retinēdo vt digeſtiua in ipſaz ſuā
poſſit iprimere actōnem. Et ſic paret remotio du
bij. ſ. vtrum ſolū pp digeſtiue debilitatē appareat
talis urina multuz tenuis. Reſpondetur quod nō
ſed etiam propter aliarū uirtutum debilitatē ⁊c.

Et urina quidem Nunc tertio pōit
ſignificatōes vri
ne valde tenuis apparentes in etate puerili ⁊ duo
facit. primo ponit eius compatōem in malitia in
puero ⁊ iuuene. ſcōo ponit eius ſignificationez in
pueris. ſecūda ibi. Et ſi h̄ in eis. De prima pte di
cit ⁊ adducit duas rōnes pro uerificatōne ↄcluſio
nis. prima rō ſumitur ex pte naturalis humidita
tis puerorū. ſecūda ex pte multe nutricatōis pue
roruz q̄z ppter illas rōnes debent eē groſſe eoruz
vrine. Si igitur ſint tenues ſeqtur ipſos eē multū
elongatos a naturali ipſoruz diſpoſitione ⁊ magiſ
q̄z ſi appareret huiuſmodi urine in iuuenibus.

Notandū q̄ humiditas aerea multuz iuuat di
geſtionē vt pria p̄mi de etatibus qō yſtimbre pue
rorum ſunt pfectiores rōe illius humidi aerei pu
ri. Stante igitur i pueris digeſtiue valida fit for
tis cōmixtio ptium groſſarum cuz aqueis quare
naturales eorū vrine non debent eſſe tenues ymo
groſſiores q̄z in iuuenibus igitur ⁊c. Secundo
ipſi indigent multo nutrimēto cauſa augmēti. cū
autem eorum digeſtiua ſit fortis a tali multū ſup
fluū reſecat̄ ⁊ expellitur quod urinaz reddit groſ
ſam ad hoc etiā iuuat mixtio humiditatuz ⁊ pre
cipue flegmaticarū multiplicatarū ⁊ inordinata
comeſtione ⁊ mota ſuper ipſaz quare ⁊c. Sed
dubitatur in ſenibus urine ſunt tenues ⁊ tamen i
eis eſt materierū flegmaticarū groſſarum multa
quātitas ⁊ ſupflua ergo ⁊ in pueris ppterea n̄ de
bent eſſe groſſe. Cōtra ſecūdū dictū q̄z propter
multā neceſſitatē nutricationis i pueris maxima
fit cōuerſio nutrimēti in mēbra igitur paucum eſt
quod urine cōmiſcetur ergo nō reddetur ea ō cā
groſſa i pueris ymo tenuis. Et itez maior eſt cibi
quātitas que debetur iuueni ea que debetur pue
ro ⁊ ab illa maior quātitas ſuperflui reſecabitur
igitur groſſiores deberēt apparere vrine i iuueni
bus q̄z ⁊c. Ad primū cōceditur añs ⁊ dicatur q̄
ex hoc nō ſeqtur eē bonā ↄſequentiā q̄z in ſenibꝰ
eſt digeſtiue debilitas non potentis hos flegmati
cos ⁊ groſſos humores cū ptibus aquoſis miſcer̄.
Etiā debilem habent expulſiuā nō potentē ſuper
fluū expellere ſed he due virtutes ſunt fortiſſime
in pueris quare ⁊c. Ex prima eniz fortis vt dictuz
eſt fit ptium groſſarum pmixtio cū ſubtilitatibus
⁊ ex ſecūda fit earūdē debita expulſio in puero q̄
deficiunt in ſene vt patet. Ad ſecundū cōceſſo
añte negatur ↄña q̄z nulli dubium quin a m̄lto ci
bo multum reſecetur ⁊ illud vrine cōmixtuz red
dit eam groſſam. Ad tertium negetur ↄſequē
tia. nā licet maior quātitas cibi abſolute ſit neceſ
ſaria iuueni q̄z puero ⁊ maior q̄ztitas reſecetur in
iuuene q̄z i puero nō tamē illud eſt multū vl' plus
reſpectu ſue mollis ⁊ ēt minor quātitas ſupfluita
tū expellitur cū urina i puero q̄z i iuuene q̄z cal'in
iuuenis eſt acutius q̄r multā quātitatez ſupfluita
tū reſoluit. Etiam fortius faciunt iuuenes exerci
tiū quod ēt maxime reſoluit paucū igitur de ſup
fluitatibus vrine cōmiſcetur. Sz pueri inordina
te viuūt comedēdo multas res malas ⁊ ſe mouē
do inordinate prima primi quare cōtingit vrinas
eoruz eē groſſiores in pueris quā in iuuenibus pp
ſupfluitates illas nō ſic in eis reſolui ymo magis
multiplicari ⁊ vrine cōmiſceri ⁊c. lege lr̄am. De
ſecūda pte dicit ⁊c. ſignificat perditōem. ſ. pp cāz
dictā q̄z ſignificatur materiā multū inobedientez
nature que nō pōt digeri niſi in longo tpe niſi bo
na fuerit adiuncta ſignificatio vt ↄſtantia in pul
ſu de virtute vitali ex appetitu bono ad cibum
ſine inſtantia vigiliarum ⁊c. vnde his apparen
tibus ſignificatur ⁊ ex tali urina tunc multū apo
ſtema fieri ſub drafragmate ſub pte epatis et idē
pōit. y. et Hal. ſcōo pronoſticorū q̄ ſignificat apo
ſtema ſub drafragmate. Cuius ratio ē q̄z ex quo
virtus eſt ſtabilis ⁊ materia inobediēs eſt nature
⁊ groſſa ⁊ ſeua inducēs accidētia natural'r ſtimu
lata eā expellit ⁊ nō extra corpus q̄z nō dñatur ei
ſimpliciter igitur ad loca ad que materia cōuenie
tius mouetur ⁊c.

Et ſimiliter Nunc quarto ponit ſignifi
catōem de vrina valde te
nui apparente in ſanis ⁊ dicit ⁊c. Notanduz quod
per corpora ſana non intelligit inculpate ſana. ſ.
non actu egra ſed neutra que dicuntur neutra de
cidentie qō manifeſtatur q̄z inuit Q̄z dolorem ſen
tiunt nā per quēlibet dolorē nō dr̄ quod corpus ſit
egrum vt alibi declaratur. Nā in talibus apparen
tibus vrinis valde tenuibus accidit ⁊c. Ratio lr̄e
ē q̄z ptes groſſe q̄ naturaliter cū urina expelli de
berent nunc retinent̄ ⁊ ad membrum dolens atra
hentur quare ⁊c. Ubi nota Q̄z dupl'r fit apoſte
ma. prio p uiam defluxus. ſecūdo p uiā paulatiue
ↄgeſtionis. Unde verbi grā mēbrū ſit pcuſſū ⁊ ap
parēte tali vrina multū tenuis ſignificat̄ humorē
fluere ad locū doloris ⁊ ibi facere apoſtema etiaz
exiſtente apoſtemate licet nō manifeſte apparen
te in membro per viaz ↄgeſtionis paulatiue gene
rato. Unde illud in augmēto generabit dolorē ⁊ p
viam defluxus magis augmētabitur. Unde tunc
apparente vrina tenui multum manifeſtū ē ipſaz
ſignificare materiam retineri et ad doloris locum
attrahi quare ⁊c. In catin. i. membrum deorſum
verſus caudam quoniam in illis mēbris propter ſi
tū deorſum materie ſunt apte facilius moueri. ſz
q̄nocunq̄z tales urine ſignificāt aptitudinē ad apo
ſtema ppterea qō materie retinētur pp ipotētiaz
expulſiue. vñ tandē aggregate ſtimulata natura
iſurget ad expelleñ. ⁊ ſic tādē faciēt apoſtema per
viā d̄fluxꝰ ⁊ ſi fuerit dolor i ptic'ari loco ibidē auge

bitur ſi prius fuerit apoſtema ⁊ ſi non de nouo ge
nerabiť ēt ſi ñ fuerit dolor in pticulari loco fiant
apoſtemata cōia toti. Ut Bothor uariole. Naȝ fa
cilius erit nature ad primas diuerſas ptes expel
lere materiā ꝙ totā ad vnam ptem et hoc eſt qđ
dixit lege tu litteram.

Tenuitas Dicit quito et vltimo p hac
pte etc. Ratio qꝛ in morbis
terminabilibus p criſim quoꝝ materia educitur p
vrinā. Urina fit groſſa ⁊ ſpiſſa. Cum igitur iſta ſi
ne ordine fit multū tenuis ſignificat ptem mate
rie eſſe retentā. ſed que relinquūtur ĩ morbis reci
diuā facere ɔſueuerūt igitur ⁊c. vnde medicus ĩ
hoc caſu reiteret euacuatōem ſuā artificialē ⁊c.

Urina autem In hac ſecūda pte capi
tuli dn̄s Aui. pſequitur
declarando ſignificatōem vrine multū ſpiſſe ⁊ po
nēdo eius ſignificatōnes quatuor facit. pᷓo ponit
quaſdam ſignificatōes de urina multū ſpiſſa. ſcđo
compat multuȝ ſpiſſam in durabilitate ĩ malitia
ad multū tenuē. tertio ipſe reuertitur ponendo ſi
gnificatōem de urina ſpiſſa quātū ad ſignificare
bonum ⁊ malū. quarto remouet dubiū quod oriri
poſſet de ſpiſſa ⁊ tenui urina ex dictis. ſecūda ibi
Uerūtamē durabilitas. tertia ibi. Et vrinarum q
dem. quarta ibi. Nō aūt prima adhuc in duas ſe
cūdū qđ duos canones ponit. ſecūda ibi plurimū
qdē. De pᷓa pte tria dicit per ordinē ⁊c. Pro itel
lectu ptium notañ. qđ in corpore debite diſpoſito
vrina nūquā tendit ad multā ſpiſſitudinem ſȝ ad
mediocritatē vel modicū a mediocritate ad latuſ
tenuitatis vel groſſitiei recedit. Unde in materia
ſubtili per digeſtionē eius ingroſſatur. non tamen
apparebit urina mediocris ſed modicū tendēs ad
latus tenuitatis. Et ecōtra in materia groſſa per
digeſtionē inducitur ſubtilis nō tamē tanta vt ap
paret vrina ſemp mediocris ſed ad latꝰ groſſitiei
tendens. Etiam pfecte digeſtionis eſt ſequeſtrarꝭ
groſſum a ſubtili ⁊ illud facere reſidere in urina
multū ſpiſſa quare ſeqtur ꝙ ſignificat priuatōem
digeſtionis ⁊ hoc vt plurimū. Naȝ ſi aliqñ ſignifi
caret iſta vrina multū ſpiſſa groſſe ſubſtantie ma
turatōeȝ aut ſupple euacuatōnem hoc eēt in criſi
materieruȝ groſſaruȝ. Sed in criſi tali materie di
geſte ſubtiles ſolū euacuātur vt plurimū p urinā
eo qđ groſſe nō ſunt apte expelli p illas uias ſed
per latiores vt p ſeceſſum uel uomitū. Et ſi aliqñ
ptes groſſe adducerentur ut in hoc caſu non ſunt
tante. Ut totam urinā reddant ſpiſſam ſȝ a calo
re digerente ſequeſtratur a ſubtilibus ⁊ multipli
cant ypoſtaſim in quātitate ⁊ groſſitie nō tamen
totā urinā reddūt ſpiſſam. Seqtur igitur pᷓa cō
cluſio textus ē vera ⁊c. Dicit ſcđo ⁊ tertio ſecūdū
minus uero lȝ pur aliqñ hec urina ſignificare poſ
ſet maturatōem uel euacuatōem materierū groſ
ſarū ut ĩ ſtatu febriū a groſſis materiebꝰ depēden
tiū uel apitione apoſtematū ⁊ pcipue uiaruȝ vri
ne ut gibbi epatis uenarū emulgētiū uel renum.
Nā multe ſaniei q̄ttitas urinā multaȝ ĩſpiſſat q̄re
⁊c. Et ſic ē ſignū ſatis bonū nō tñ ɔplete digeſtio
nis vt patet. Ex quo inferatur ɔcluſio generalis.

Urina multum ſpiſſa apparens in morborum
principijs eſt ſemp ſignificatio mala. Nam p illā
in principio non potes ſignificare euacuationem
creticam ⁊ materiā digeſtā nec ruptū apoſtema
a natura niſi uiolēter ⁊ ſinthomatice. Et h̄ yſaac
ſentiebat in de urinis. Quādo dicit ꝙ urina ſpiſſa
in ſtatu ⁊ augmēto morboꝝ apparens ſignificat
aliqualiter bonū morborū. ſ. a membris groſſis de
pendentiū. Sed multū ſpiſſa nūquā in principio
ſignificat bonū ymo ſemper malum. Et ſic patet
ſecūda ɔcluſio lȝ ĩtermiſcuerim ipſaȝ cuȝ prima.

Et plurimum quideȝ in acutis. Ra
tio lr̄e qꝛ morborum
acutorū materie realr̄ ſunt ſubtiles ſi igitur ĩ hu
iuſmodi morbis apparet urina ualde groſſa aut
ſignificat ebulitōem materierū forteȝ aut ſignifi
cat multitudinē materierū ⁊ qđcūqȝ illorū ſignifi
cetur ĩ acutis ē malū uł alr̄ ĩ morbis acutis appa
rente urina groſſa ſignificat groſſitudineȝ humo
rū ⁊ cū illa groſſitie pōt ſtare malignitas humo
rū ⁊ malitia rōne cuius accidētia fuit ſeuiſſima.
Stante ergo humore groſſo nō pōt digeri niſi in
multo tpe ⁊ ſic morbus nō terminabiť niſi ĩ lōgo
tpe. Et ex altera pte morbus ē acutꝰ cū ſeuiſſimis
accñtibꝰ. Seqtur igitur ō neceſſitate qđ ille mor
bus termiabiť ad mortē qꝛ diu illa accidētia uir
tus tollerare nō pōt. Et dicit Auic. notāter ut plu
rimū et nō ſemp qꝛ nō inconuenit materia ſtante
ſubtili et multe q̄ttitatꝭ ĩ acutis pp multe materie
ſubtiľ mixtionē cū urina reddāt ipſaȝ groſſam nō
pp earū groſſitiē ſm multitudinē. Et qꝛ humores
ſubtiles groſſiores urine ſunt ſꝰa. Unde ĩ criſi ex
multitudine materie ſubtiľ cū urina poterit eē ſi
gnificatio bona. Et ſic pȝ tertia ɔcluſio huiꝰ ptis.
Unde ĩferatur hec cōcluſio uľr qđ apparentibus
accñtibꝰ acuti morbi et urina fuerit ſpiſſa ĩ princi
pio ſignificat mortem lege lr̄am etc.

Uerumtamen In hac ſecunda pte
Auice. compat mali
tiā durabilitatis urine ſpiſſe et tenuis ad inuiceȝ
et dicit etc. Et adducit duas rōnes pro uerificatō
ne dicti ⁊c. Et deinde ſubiungit quid multū ſpiſſa
ſignificet. Notandū Q2 dicit ſpiſſitudo quandā ſi
gnificat digeſtionē vult inuere qđ pur p mixtionē
ptiū groſſarū cū ſubtilibꝰ p q̄rū pſitiā redditur to
ta urina ſpiſſa ſignificatur aliqualis digeſtio que
ſubſtātie ɔfert qꝛ nō eſt digeſtio perfecta ut debi
te ſequeſtrare poſſet iſtas ptes groſſas in urina ⁊
facere reſidere ĩ formā ypoſtaſis ſȝ parū eſt aliq̄ľ
digeſtio ſufficiēs ad mixtionē illarū ptium groſſa
rum cū ſubtilitatibus aqueis dantibus toti urine
ſubſtātiā. Et addit Aui. qđ hec urina groſſa ſigni
ficat bonū qꝛ expellendi potētiā qꝛ groſſum de ſe
nō ē natū educi p urinarū uias quare ergo cū uri
na expelliť ſignificat potētiā uirtutis expulſiue.
In q̄ ē fiducia. Et ex oppoſito poſſumꝰ argueꝛ pri
uatōnem digeſtionis ⁊ uirtutis expulſiue debilita
tem ex urina multum tenui. Concluditur igiť
his duabus rōnibus durabilitatē tenuitatis plus

ſignificare malum.

Et inquantuʒ Nūc addit etiā alias ſignificationes urine ſpiſſe multum ad malū innuēs ꝙ non ſoluʒ fit ex dicta digeſtione ⁊ uirtutis expulſiue fortitudine ſed etiam ex alijs ⁊ in hoc ſignificat malum ⁊c. Nam quādo materia groſſa peccat ſua quātitate nimia aut qualitate irritatur natura ⁊ eam ſinthomatice expellit. Exempli gratia cum urina quare fit urina multum ſpiſſa ſignificans malum qꝛ ſignificatur illam materiam eſſe euacuataʒ ſolum ui ſinthomatꝰ ⁊ ſtimuli ⁊ non ui nature. Et etiam quādo ſignificat materiaꝝ ꝓhibitōnē ſeparantē et ad fundum deſcēdēteʒ .i. ſequeſtrāteʒ groſſum a ſubtili ⁊ ad funduʒ facienteʒ ipſum deſcendere ſignificat maluʒ. Dicens tu dixiſti mihi bonam et malam ſignificationem urine multum ſpiſſe quādo igitur ego per eam iudicabo ſaluteʒ et quādo periculum. Reſpondet Auice. ꝙ autē duas res .i. ſignificationem bonam et malaʒ ſeparantius .i. diſtinguens qꝛ ſi ſeqtur eaʒ quies et fortudo uirtutuʒ ſignificatur ꝙ iſta criſis eſt facta ui fortitudinis uirtutis et precipue ſi ſubtiliatꝰ paulatiue urina ut contingit in criſi ⁊ ruptura apoſtematis ſed illud eſt raro. Si anteʒ oppoſita ſigna ſequūtur ſignificat morteʒ et illud eſt ut plurimū habetis igitur hanc cōcluſionem ꝙ urina multū ſpiſſa perſeueranter talis ſine ipoſtaſi eſt ſignificatio mala. patet qꝛ ſignificat digeſtionis priuatōnem et ſinthomaticam eius expulſionem cū ipſa de ſe propter eius digeſtionis priuatōnem a natura non ſit apta expelli. Et dicitur notanter perſeueranter qui ſi ratificaretur et alia ſequerentur ſigna bona ſalutem nobis preſtabit licet illud rarius ſit ⁊c. lege litteraʒ ſed ſolum ui ſtimuli et licʒ etiam illa groſſa ubi ſequitur accñs ſeu ſequūtur accidentia et ſigna bona expellatur ui ſtimuli nō tamen principaliter ſed quia propter digeſtioneʒ aliqualem in materia acquiſitam. Exempli gratia in ſtatu fe. uel apoſtematum natura plus dominatur materie et uirtute expulſiua fortificata eam expellit quare dicit Auice. ꝙ in illa eſt fiducia ⁊c.

Et urinarum quidem In hac tcia pte huius partis reuertitur ad ponenduʒ ſigna urine ſpiſſe maxime quo ad bonum uel malum per eā ſignificare. Et poteſt diuidi pars iſta in tot quot ponit canoñ. De prima parte dicit et patet. ſecundo adducit rationes duas pro uerificatione dicti dicens ⁊c. Notandum ꝙ ratio prime partis manifeſta eſt. Naʒ ut heri dicebatur urina ſpiſſa ſignificare habet aliq̄lem digeſtioneʒ ⁊ uirtutis expulſiue fortitudinem. Si ergo urina ſpiſſa in multa quātitate expellitur ſignificatur ex ea hec duo .ſ. ꝙ uirtus expulſiua fortis eſt in expellendo materiam nociuam egritudinis ſiłr digeſtio aliqualis ut heri declaratum eſt ergo ⁊c. Et ex hoc etiam patet ratio ſecunde partis qꝛ in principio egritudinū ſi accidit urina multum groſſa ſignificatur ex ea aut multitudo humorum aut eoruʒ corruptio ex quibus ſtimulatur natura ⁊ ſinthomatice eos expellit ubi igitꝰ paulatiue eos expellit ⁊ paucus pro uice ſignificatur uirtutis expulſiue debilitas quare ⁊c.

Enim poſt Repetit declaratōem uniꝰ particule ſupra poſite qꝛ heri dictum eſt urinam ſpiſſam aliquādo ſignificaꝛ bonum aliquādo maluʒ et inueſtigata ſunt ſigna diſtinguentia inter has duas res. Nunc adducit clauſulam hanc et dicit etc. Ratio eſt q̄re natura euacuante urina ad mediocritatem tendet et uirtus deoneratur ⁊ fortificatur quare ſequitur quies q̄ eſt ſignificatio bona quare ⁊c. Et non intelligatur quod ſtatim et imediate ſequaꝛ mediocris poſt ſpiſſam ſed gradatim. Aduertite tamen Qꝛ dicit notanter cum requie qꝛ licet poſt ſpiſſaʒ ſeq̄retur mediocris ⁊ ſine requie non eſſet ſignificatio bona ymo ſignuʒ impotentie uirtutis expulſiue et ſic malum etc.

Cum autem Nunc ponit alium canoneʒ de urina tenui quando cōuertitur ad ſpiſſam. Et dicit etc. Ratio canonis ſatis clara eſt. Nam in morbis acutis materia ut plurimum eſt ſubtilis. licet etiaʒ groſſa aliquando cōiuncta ei malitia praua faciens accidētia ſeua ſed raro ut ſupra dictum eſt. licet ergo a principio eſſet multum tenuis propter indigeſtionē materie. et ñ cōmixtionē eius cū urina ſed in ꝓceſſu digeretur et cuʒ urina expelletur et urinā ſpiſſam reddet. Unde ſi ad illā digeſtionē atqꝫ expulſionē nō ſeqtur alleuiatio et requies ſignificatur ꝙ urina illa ſpiſſa ꝓcedit ⁊ fit ex liq̄factione mēbroꝝ ⁊ a fortiori humiditate ſi pſeuerauerit ⁊ ñ digeſtionē materie morbi ⁊ eiꝰ expulſiōeʒ. Notādū tñ iptinēter ꝙ ēt i morbis acutis ſalubribus in augmēto digeſtionis materie urina iſpiſſaꝛ ⁊ accidētia itēdūtur ⁊ poſtea i ſtatu ultimantur ut ſcitis ⁊ nō fit quies ēt apparēte urina groſſa poſt tenuē. nō tñ ex hoc ſignificaꝛ liq̄factio humiditatū naturaliū ⁊ mēbroꝝ. Ut igitur bñ itelligatis dico ꝙ Auic. uoluit qñ poſt tenuē ſequitur ſpiſſa mł'tū ſ uel ultra mediocritatē que debeꝛ materie morbi. ⁊ nō ſeqtur quies ſignificatur liq̄factio humiditatuʒ. Pōt tñ ēt urina fieri ſpiſſior debito. et hoc ꝑ deriuatōem et ꝯuerſiōeʒ aliaꝝ materieruʒ ad uias urine nō neceſſario ꝯiūctaruʒ acuto morbo ſʒ antecedētiū uel ꝯtingēter ꝯiūctaꝝ ei. ita ꝙ tūc nō ſignificet liquefactōem etc. et eſt bonum etc. ⁊ tunc hoc conſidera.

Tunqꝫ in ſano Ponit aliū canoñ. de urina ſpiſſa et dic ⁊c. Deiñ remouet dubitatōeʒ dicēs. Eſt .i. ꝯtigit. Notādū Qꝛ ꝑ corpa ſana nō debetis intelligere uere ſana. ſʒ neutra decidētie q̄ nō ſenſibilꝛ ſunt leſa in opatōibꝰ ꝯſuetudinarijs. Unde i talibus ſi urina ſpiſſa pſeurāter i eis apparuerit cū dolore capitis ⁊ laxitudine ⁊ aggrauatione totius ſignificatur ebulitio humorum qua ebulitione perſeuerante ꝓbabiliter ſequitur putrefactio in materia et

tandem fe. humoralis quare etc. Et illud non eſt
ſemper. ymo dicit Auic. qđ contingit oppoſitum
illius quare habeatis pro ꝯtingente vt exēpli grā
quādo materia que ebulit pro maiori eius parte
expelleretur cū vrina vel vbi de ſe fit pauca cuiꝰ
pars expellatur cū vrina nō de neceſſitate fit fe.
Similiter ita ꝯtingit vt dicit Auic. i apoſtēatibꝰ
viarum vrine ⁊ vlceribus renū vbi non incōuenit
eleuari fumos ad caput cauſātes dolores capitis
⁊ pſentia ſaniei vrinam inſpiſſare. nō tamen ſeq
tur fe. futura humoralis quā habebis ſignificare
ex illa vrina quare ⁊c. Uerum nō apparentibus
his apoſtēatibus ⁊ vlceribꝰ viarum vrine vt plu
rimū canon eſt verus ⁊c.

Non autem Hec eſt quarta pars huiꝰ
partis in qua remouet du
bitatōem que ex ſupradictis legitime poſſet oriri
.ſ. q2 tu dixiſti quod tenuis vrina ſignificat priua
tōem digeſtionis ſimiliter ⁊ ſpiſſa. Cōtra ꝯtrario
rū ꝯtraria ſunt ſignificata. Si igitur tenuis ſigni
ficat priuatōem coctionis ſpiſſitudo dꝫ ſignificare
coctōem. Innuit Auic. argu. hoc nō valere ⁊ di
cit ⁊c. Notandū ergo quod digeſtio i vrina ſigni
ficat mixtionem factam a calore naturali conue
nienter cōmiſcente etc. tale aūt ꝯuenienter cōmi
ſcens deducit ad mediocritatē ſubſtātie receſſus
ergo ab illa ſignificat indigeſtionem ⁊ hoc decla
rat textus. Et ratio quod argu. nō valet eſt q2
illa nō ſignificāt digeſtionis priuationē niſi inquā
tum nō ſequitur quies. ſed bene ſequeretur ſpiſ
ſitudo ſignificat digeſtionis priuatōem ergo aliq̄
non ſpiſſitudo oīo ſignificat digeſtionē ⁊ hoc ē cō
cedendum de mediocri que reſpectu groſſe dicit
nō ſpiſſa ſed tenuis. Et eſt notandū ꝙ nō ſemper
apparente vrina tenui arguimus ſuper humorū
tenuitatem q2 aliquādo fit tenuis ex opillatione
⁊c. vt ſupra viſuꝫ ē. Intelligatur igitur textus qđ
vrina fit vt digerendo ad equalitatē tenuitas mu
tetur vt per incendia ⁊c. Unde in hoc caſu opilla
tionis dicto licet apparet tenuis. tamen nō debe
mus humorem ingroſſare cuꝫ frigidis procedēdo
credendo vrinam eaꝫ tenuem eſſe a tenui humo
re ſed cuꝫ de opillantibus ⁊ incidētibus illud fleg
ma groſſum opillans rōe cuius apparet vrina te
nuis et tu conſidera.

Amplius urina ſpiſſa. Nūc in hac
parte principali ſ̄.
diuiſa. Dominus Auic. proſequitur determinādo
de vrina clara ⁊ turbida. Et quoniaꝫ vrina clara
videtur habere maximā cōuenientiā cum tenui
⁊ turbida cum groſſa ſiue ſpiſſa ideo etiā determi
nando de his. ſ. de turbida ⁊ clara ſimul determi
nat de tenui ⁊ ſpiſſa. Et diuiditur pars iſta i ptes
duas q2 primo determinat đ clara ⁊ turbida ponē
do de eis ſignificationes magis ſpeciales. Secun
do declarat de turbida ſimul. ſ. quādo certo tēpo
re mingitur clara ⁊ fit turbida ⁊ ecōtrario ſecūda
ibi ampliꝰ dēs ⁊c. Pria i duas. primo ponit dr̄iaꝫ
vnam inter tenuem ⁊ claram ⁊ turbidaꝫ ⁊ ſpiſſaꝫ
referendo ſe ad quedaꝫ ſuperius dicta. ſ. c. primo
huius ſūme de vrinis in fi. c. ſ. vij. turbulentie āt
cauſa. ſecūdo ponit ſignificatōnes vrine ſpiſſe ⁊
clare ibi. Que quidem huiuſmodi exiſtit ⁊c. De
prima dicit ⁊c. Ratio primi dicti diſtinctim eſt.
Nam groſſitudo vel ſpiſſitudo vrine non fit niſi ꝑ
pter preſentiam ptium groſſarum viſcoſarum cō
mixtarum cum aqueis. Unde fit qđ magnas
facit vndas ſi vrinale mouetur vel inundatur q2
ille partes propter viſcoſitatē non poſſunt diuidi
ex illo motu ad minima vel modica ⁊ oppoſitum
eſt vbi vrina ē tenuis nō groſſa nec viſcoſa etiam
ſi ille ptes groſſe ſint ſolum terree ſine viſcoſitate
ille reſident in fundo ⁊ difficulter in ſurſuꝫ mouē
tur. Terreſtreitas. n. ⁊ groſſitudo ptium facit ad
difficilem motum vt pꝫ. Secus auteꝫ eſt de tenui
vrina q2 eius partes facilis ſunt motus ⁊ ſic patet
ſecūda dr̄ia. Patet ⁊ tertia quod illa vrina ſpiſ
ſa tranſlucēte ſi in actu mingendi vel cōmotione
vrine ſub parte aquoſitatis vrine ſubincluditur
aer faciens ampullā fiunt plures ⁊ diu permanē
tes q2 talis generatio ampullarū nō fit niſi per in
cluſionē aeris ſub partibus vrine. ſi igitur ille par
tes ſunt viſcoſe erunt habiles eleuari in altū qua
re erunt plures ⁊ difficulter rumpūtur q2 illa ma
teria viſcoſa motui aeris in ſurſum reſiſtit ⁊ op
poſito modo eſt in tenui.

Que quidem Nunc declarando pōit
ſignificationes dictarū
vrinarum et diuiditur pars in quatuor. primo po
nit ſignificationes vrine ſpiſſe et tranſlucētis vt
iam iam premiſſuꝫ eſt hoc fieri in hac parte. ſecū
do ponit ſignificationes ſpiſſe abſolute non ꝯtra
hendo ad turbulentiam vel claritatem ibi ſpiſſa
autem vrina ⁊c. quarto ⁊ vltimo ponit ſignifica
tiones ⁊ cauſas turbulentie ibi. Ad vltimum ve
ro ⁊c. De prima parte dicit ⁊c. Notandum pro
intellectu partis quod reperitur littera affirmati
ua hic vt littera mea que dicit ex flegmate bene
digeſto ⁊ illa littera cōiter nō admittitur q2 textꝰ
videt̄ ſubiūgere ex flegmate vitreo. illud autem
eſt indigeſtum littera igitur debet ſtare. non di
geſto vt dicit dinus ⁊ marſilius in hoc paſſu. Sꝫ
nicholus tenet litteram affirmatiuā comparando
flegma ſubtile faciens tranſlucentem vrinam ad
flegma groſſum faciens groſſaꝫ vel ſpiſſam illud
flegma ſubtile eſt digeſtum reſpectu groſſi. Et ſic
ſecundum euꝫ poteſt ſtare littera ex flegmate di
geſto ad modum dictum nō tamen ſimpliciter di
geſto. ymo ei ex natura debetur equatio per ſub
tiliatōem vt patet ⁊c. Ulterius notandum nō
fit urina ſpiſſa et clara niſi per preſentiam colere
groſſe ut uitelie. aut flegmatis groſſi ut uitrei. vn
de ex iſtis ſecunduꝫ quod dixit Auice. exemplari
ter fit vrina ſpiſſa clara. i. tranſlucens. Mlia
autem non facit claram vrinam propter eius ni
gredinem niſi deſcendat ad fundum neqꝫ ſan
guis cuiuſcunqꝫ ſubſtantie vt patet ⁊c. Et nota
differentiam ſeu diſtinctionem quando illa vri
na groſſa clara fit a flegmate uitreo quia tunc
non eſt colorata ⁊ ſine citrinitate. Si autem

a colera vitelina eſt cuʒ tinctura citrinitatis. fleg
ma autem vitreuʒ ñ eſt ad citrinitatem declinãs
ſeu tendẽs ſicut colera vitelina igiť ⁊c. lego lr̃aʒ
reſolutõeʒ .i. ſeparatõnẽ ⁊ expulſionẽ a natura ⁊c.

In tenui Hic ponit ſignificatões urine te
nuis ⁊ diuidiť i quatuor ſʒ qua
tuor ſignificationes quas Auic. de ipſa ponit ſcđa
ibi propter hoc ⁊c. tertia ibi. Cum autem quarta
ibi. Et ſi tenuis fuerit. De prima dicit ⁊c. Et no
ta ꝙ ex textu primo uidetur cõtradictio uerboꝝ
textus ſo uidetur ſnia textus eſſe falſa. primo qꝛ
prima ſnia innuit quod apparente urina tenui tic
ta non habeat in ſe digeſtionem ⁊ ſubiungit quod
natura tingendo digerit ut poteſtis colligere ex
uerbis textus et ſic patet contradictio. Falſitas
autem ſic deducitur qꝛ ſupra cap. de coloribus ſa
tis ad principium cap. ſ. illo. Et color quidem uri
ne in egritudinibus acutis etc. Ubi Auic. expſſe
innuebat urinam tenuem coloris zaffrani ſignifi
care digeſtionem ex parte coloris ſolum licet in
ſubſtantia digeſtio non inceperit. Et hoc idẽ etiã
uoluit Gal. primo de criſi .c. ſepe uobis allegato
hic aũt diť pria nãqꝫ digeſtiõis opario ẽ ſubſtãtiã
efficere et ſic ñ prio colorẽ cuiꝰ oppoſitũ ſ dixímꝰ.

Circa hunc textum ſatis difficileʒ circa quem
multum laborant expoſitores inter quos mihi vt
videť hugo ſanius intellexit hunc paſſum. No
tandũ eſt qđ digeſtio proprie i nocitiuo nõ eſt niſi
operatio quam operatur natura in materiam vt
fiat obediens expulſioni ⁊ aliquãdo licet raro vt
ad benignum redducatur. Et ad hoc maxie opa
tur equatio humoruʒ licet nõ ſufficiat vt alibi eſt
declaratum. Intentio enim digeſtionis eſt equa
re humores in ſubſtãtia. Primũ ergo qđ intendit
natura eſt ſubſtantiam efficere equalem vt dicit
Auic. vnde ſtante vrina groſſa equando ipſam p
ſubtilltatem ipſa digeritur ⁊ ecõtra ſubtilis dige
ritur equando ipſam per ingroſſatõnem. Dico
tamen ꝙ ubi vrina eſſʒ multũ tenuis ⁊ clara ſtat
principiuʒ digeſtionis in illa prima apparere i co
lore ⁊ nõ in ſubſtãtia vt ſi cum ea miſcetur modi
ca quãtitas ſubtilis colere per cuius pſentiam di
cta vrina aliqualiter tingereť. non tamen ex illa
colera modica ⁊ ſubtili ſenſibiliter ſubſtãtia vri
ne mutaretur in hoc caſu facile eſt intelligere.
Primo apparere digeſtioneʒ in colore vrine quã
in ſubſtantia ⁊ ſecũdũ hunc ſenſuʒ itellexit Aui.
ſupra ⁊ Gal. in preallegato loco cuius ratio etiã
ſupra dicta eſt qꝛ huius color ſignificat aliqualeʒ
mixtionẽ colere cum urina non tamen tantaʒ qđ
poſſit dare tempatã ſubſtantiam. Non põt tamẽ
urina eſſe multum digeſta ⁊ cum hoc tenuis qꝛ
al' ſequitur quod prima operatio nature eſſet co
lorem dare quod eſt contra textum hic ⁊ rationẽ
eius iam iam dictam qꝛ natura primum intendit
equationem in materia digeſta ut habilis fiat ex
pulſioni ꝙ colorem ut patet Et hoc uoluit Auic.
hic ⁊ ſic patet uerificatio et ueritas textus. Una
cum concordia. lege lr̃am etc. alioquin .i. ſi eẽt pp
ter digeſtionem completam eſſet digeſtio in ſub
ſtantia qꝛ prima operatio nature in digeſtione eſt
ſubſtantiã efficere equaleʒ etc. Et poſſet dici alio
quin .i. qñ ⁊c. Et propter hoc etc. ifert correlariũ
ex dictis. Et dicit etc. Et totum eſt clarũ ex dictis

Cum autem Continuando dico quod de
terminat de ſignificationi
bus urine tenuis ⁊ dicit ⁊c. Notandũ qđ dupl'r
poſſumus intelligere in urina tenui apparere di
uerſitatem in citrinitate ⁊ rubedine. primo i diuer
ſis partibus ⁊ regionibus urine. ſcđo quod totus
color urine ſit compoſitus ex his. Et primus mo
dus intelligendi magis mihi placet. Tamẽ uterqꝫ
intellectus ẽ uerus qꝛ color rubeus ⁊ citrinus i uri
na non fit niſi a ſanguine et colera. Sed hi
ſunt humores calidi quare ⁊c. Et dixit Aui. ſignã
ter tenuẽ qꝛ nõ repugnat vrinam groſſam reperi
ri cuius color eſt illo modo .ſ. primo diuerſus. ⁊ ta
men nõ ſignificaret laborem inflãmãtem ad intel
lectum dicendum qꝛ vt ſupra uobis dictum eſt de
vria fe. flegmaticaruʒ ille color ſepe apparet ⁊ ſi
gnificat flegma putrefactum. Per laborem aũt
inflãmãtem debetis intelligere nocumentuʒ cau
ſatum a cauſa calida.

Et ſi Hic annectit alium canoñ. circa vri
nam tenuem. Et dicit ⁊c. Ratio clara
eſt. Nam apparentibus fruſtris ſicut furfures ex
quo ſunt alba alterum duorum arguimus. aut qđ
deciduntur a membris albis paniculoſis aut ab
humore albo. Sed nulla exiſtente egritudine in
ueſica nec alijs membris paniculoſis ſibi vicinis
dico vicinis quoniã ſi a membris remotis reſolue
rentur ad minores partes diuiderentur vt ſupra
eſt declaratum quã ſint ſquame furfuris clare cõ
cludimus fieri ab humore flegmatico. Et qꝛ vri
na eſt tenuis neceſſe eſt ipſum eẽ adhuſtuʒ quia
cum de ſe eſſet viſcoſum niſi adhuſtum eſſet ad
herens omnibus partibus nec ſic reſideret ſed qꝛ
nunc reſidet ⁊ grauitat quare ⁊c.

Spiſſa autem In hac parte tertia
huius partis ponit ſi
gnificationes vrine ſpiſſe nõ cõtrahẽdo ad clari
tatem ⁊ turbulentiã ⁊ hoc in acutis fe. ⁊ ponit di
uerſa ſignificata et ponit diſtinctõem inter illa et
dicit etc. Et dixit notanter acutis quia in alijs
morbis materialibus non acutis poſſet hoc eſſe
propter groſſitiẽ humoꝝ. Sʒ cũ i his acutis ſint
hũores ſubtiles nõ põt vrina eẽ ſpiſſa niſi a multi
tudine illaꝝ materieꝝ ſubtiliũ q̃ lʒ ſint tenues ta
mẽ a pluralitate ipſaꝝ cũ vrina reddiť vrina ſpiſ
ſior nõ tamẽ mltũ ſʒ ſpiſſior quã cõiter acutis fe.
ↄueniat. ⁊ lʒ i eis appareat aliquotiens propter li
quefactõem .ſ. adipis ⁊ pinguedinis qꝛ ex his iſpiſ
ſatur urina vt pʒ. Signũ aũt diſtictiuũ quãdo fit
hec vrina ſpiſſa in fe. acutis a multitudine humo
rum ſubtiliũ et quando a pinguedinis vel adipis
liquefactione eſt vt dicit Auic. quia illa que fit
talis ex preſentia adipis cum aquoſitate vrinali
cito ↄgellatur qꝛ adeps ẽ aeree ⁊ ſubtilis ſbe nec
illa manet in prima ſpiſſitudine cũ qua mingitur

uel ſicut ē in principio ymo ulterius poſt horam in
ſpiſſatur non aūt ſic fit de alia ⁊c. Et hec diſcep
tio habet maxime ueritatem in eſtate uel aere tē
perato q² etiam ſpiſſa ex multitudine humorū ſub
tilium poſſet in yeme congellari ut patet.

Ad ultimum In hac quarta parte ⁊ vl
tima huius partis ponit ſi
gnificationem ſpecialem urine turbulente. ⁊ dicit
⁊c. Et adducit rōnem ⁊c. Et rō ē q² ad hoc ꝙ ap
pareat urina turbulenta requiritur qȯ partes ter
reſtres ↄmiſceantur cum partibus aquoſis urine
Et hoc non ſufficit ſed requiritur uentoſitas ſuble
uans q² ſi partes groſſe terreſtres habent̄ colores
obſcuros opacos uel fuſcos eſſent mixte cū aquo
ſitate vrine ſine uaporibus uel uentoſitatibus illa
ſua grauitate deſcenderent ad fundum ut quiſq3
facilis pōt intelligere. Sed ſi adeſt uentoſitas iſte
partes groſſe ſubleuantur ⁊ cum ceteris partibus
aqueis ↄmiſcentur qr̄ urina redditur turbida. vn
de notandū ꝙ licet uentoſitas ⁊ terreſtreitas ſint
factiua principia turbulentie non tamen ubicun
q3 ē terreſtreitas ⁊ uentoſitas ē turbulentia pat3
q² aliquotiēs ē urina clara ⁊ fit turbida ut in tem
pore yemis ⁊ iſtud non ē ꝙ de nouo uentoſitas ge
neretur cum ipſa a calido fiat magis. Nō ergo uri
na turbida ſemper ſignificat mixtionem partium
terreſtrium cum aqueis a uentoſitate. Expedit er
go vt dicamus illa duo dicta principia turbulen
tie. ſ. terreſtreitatem ⁊ ventoſitatem eſſe ſufficien
tia ad turbulentiam cum certo modo mixtionis ⁊
non q̄nocūq3 hec duo ad inuicem mixta. Non eni
quelibet pars terreſtreitatis mixta cum uentoſita
te in aquoſitate urinali faciet urinam turbidam.
ut ſatis claret intelligenti. Sed tunc qn̄ res pura
exiſtens ſiue clara ſimpliciter debet turbari opor
tet ergo quod ſit per aliquod aduentitiū. ſ. partiū
terrearum ⁊ uentoſitat̄ ut patet ſatis ad experiē
tiam i aqua clara que nunq̄3 inturbaretur niſi hec
duo principia aduenirent ei ⁊ ſic de illa re pura
loquendo ꝓpō Auic. ē uera. Stat tamen cu3 hoc
ut diximus urinam claram perturbari ſine aduen
tu partium groſſarum ⁊ uentoſitat̄ ut patet de uri
na poſita in aere frigido qr̄ ⁊c. In qua prius erāt
dicte partes ſed non cum tali modo mixtionis.

Amplius uero Hec ē pars quedam
principalis prius diui
ſa in qua Auic. dat nobis ſignificationes de urina
turbida ⁊ clara ⁊ maxime ſm̄ diuerſa tempora. ſ.
quando mingitur clara ⁊ inturbatur uel econtra
mutatur aut manet qualis mingitur. Et diuiditur
ps iſta i duas. Primo ponit ſignificationes genera
les magis de huiuſmodi urinis manifeſtando no
bis tres principales conſiderationes aut ſignifica
tiones ex dictis urinis. ſ͛o de eis ponit ſignificatio
nes magis ſpeciales ibi ſecūda. Urina quoq3 mul
totiens ⁊c. Prima in duas primo declarat tres pri
cipales conſiderationes de urina turbida ⁊ clara
ponendo etiam earum ſignificata. ſecundo cōpa
rat illas ad inuicem in bonitate ⁊ malitia ibi ſ͛a.
illa uero que ⁊c. Prima in tres ſecundū tres conſi
derationes principales de dictis urinis. Prima ēt
in duas diuiditur ſecundū duo ſpecialia ſignifica
ta. Partes patebunt de prima dicit ⁊c. Notan
dum quod per urinam tenuem in propoſito non de
bemus intelligere ut contra diſtinguitur groſſe ſ3
claram. Nec per groſſam ut contra diſtinguitur te
nui ſed turbidam. Et ē patiens. ſ. ipſa materia di
gerenda non tn̄ ſecūdū totalitatem eius eſt patiēs
ſed ſolum ſecundū una3 partem n3 vndiq3 mate
ria nature obediuit. Et addit Auic. ſcd̄o exceptio
nem uolens non ſemper illam mutationem in uria
ſignificare laborem nature in maturando. Et dicit
⁊c. q² dū adipes liquefacti ſunt clari apparent qn̄
aūt coagulantur ingroſſantur ⁊ turbantur. appa
rebit igitur aliqn̄ urina clara ⁊ poſt tempus turba
tur ⁊ ſignificat liquefactionē adipis ut vult Auic.
Aut diſpoſitio medici inter primam ⁊ alteram
.i. q² mingit̄ turbida ⁊ manet talis ⁊ hoc de textu
Notandum ꝙ has tres conſiderationes de uria
turbida ⁊ clara etiam ponit Gal. primo de criſi. c.
xiij. ſatis ad principium ſed non eo ordine ut dicit
hic Auic. Et dicit ibidem Gal. qȯ illa que mingit̄
turbida ⁊ poſtea clarificatur melior eſt ſibi oppo
ſita ēt que mingitur turbida ⁊ ſic permanet etiam
melior eſt q̄3. ſ. illa que mingitur clara ⁊ poſtea fit
turbida. Cuius contrarium inuit hic Auic. i textu
⁊ ſic Gal. ⁊ Auic. dr̄nt in ſignificatione ⁊ compara
tione illarum urinarū ad inuicē. Et Rabi Moi
ſes quinta particula ſuoꝝ afforiſmoꝝ poſuit ordi
nem G. et ſic uerificat ⁊ Auer. v. coll't ſaltem in
duabus ponit eadem ſignificata ut Gal. Auicen.
aūt his auctoribus uidetur in hac parte diſſonus
q² prima ſignificat ſcd̄m eum qȯ natura in digerē
do laborat cum ratione q² natura non ei obedit ſe
cundum eius totalitatē licet ſecundū partem pa
tiatur. ſcd̄a ſignificat digeſtionē factam ſcd̄m eu3
⁊ alios proximam digeſtionem ↄpleta3. tertia ebu
litionem. Pro ↄcordia hoꝝ auctoꝝ ⁊ uerificatiōe
lr̄e notan̄ ꝙ in urina poſtq̄3 emiſſa eſt remanet ue
ſtigium impreſſionis calidi naturalis ⁊ preter na
turam imprimentiū in urinam. Contingit igitur
inturbari urinam ex ↄmixtione hu. mixtoꝝ cū uri
nali aquoſitate a calore naturali uel preternatu
rali ebuliente. Sumitur aūt diſtinctio in hoc q² ſi
illa turbulentia urine qn̄ mingitur ↄtingit potiſſi
me propter digeſtionem calidi naturalis ſic ↄmi
ſcentis hu. cum aquoſitate urinali tunc adeſt uir
tutis fortitudo ēt gradati3 acquiritur clarior ⁊ ſuc
cedit quottidie quedam remiſſio in groſſitie ⁊ tur
bulentia. Et non eſt tanta confuſio illa quin con
tenta in illa poſſint ad inuicem diſcerni ſepata ab
aquoſitate urine ⁊ hoc merito fortitudinis uirtut̄
potent̄ ſequeſtrare partes groſſas a ſubtilib⁹. S3
ſecus ē ⁊ omnino oppoſito modo ſi illa turbulen
tia fit a calore preternaturali ebuliente ⁊ tal̄r hu
mores cum urina ↄmiſcente. primo q² ei non con
iungitur durabilitas in fortitudine uirtut̄ ꝙ Auic.
notanter uoluit qn̄ dixit. Et uirtus fixa q² licet ali
quando coniungatur fortitudo uirtutis tamen nō
durabit etiam cum hoc apparebit in illa maior cō

ↄfuſio ptium. ita ꝙ nõ poſſunt diſcerni ab inuicē distincte vt in prima et ſtat etiam illa turbulẽtia cum maiori obfuſcatione et plurimũ coniungitur virtutis debilitas vt iam dixi ſaltem in relatione ad morbum et in proceſſu nõ clareſcit ymo pturbatur vel adminus manet talis qualis prius i diebus antecedẽtibus. Sed diceres ſi eſſemus i caſu in quo urina dicit̃ manere turbida debet ne ſemꝑ manere eiuſdẽ diſpoſitionis dicendũ ꝙ nõ negañ. eſt quando aliqualr̃ plus pturbetur uel mutetur ſed nõ multũ ſenſibilr̃. Notandũ vlterius quod licet in oibus febribus putridis humoralibus ꝑ putredinem fiat ebulitio in humoribus nõ tamen in omnibus fiũt urine turbide imo hoc raro accidit.

Ad hoc igitur vt fiant turbide exigitur ꝙ materie uel hu . qui cõmiſcẽtur cum urina ſint groſſe ⁊ cum hoc habentes colores opacos fuſcos et cuꝫ eis miſceatur ventoſitas que ſit nata tenere ptes terreas fuſcas cum aqueis ut heri declaratuꝫ eſt. Illa autem ſic acquiſita ad turbulentiã urine nõ ſemper repeziũtur in ebulitionibus febriũ qꝛ huo res poſſunt eſſe ſubtiles vt colera uel flegma ſubtile quare i his nõ apparebit turbida urina et forte propter opillatõem ptes groſſe nõ educẽtur cuꝫ ipſa aquoſitate urinali uerificãõ igitur. Dicendum eſt ſecũdũ mentẽ Gal. quod cuꝫ apparet urina clara deinde inturbat̃ ſignificat̃ qõ nõdũ per naturã deuentũ eſt ad completã inſpiſſatõnem et mixtionẽ humorũ cum urina quod turbida ul' ſpiſſa quãdo mingitur apparere poſſit. Sed ſtatim fit illa mixtio a natura cuius ſignum eſt qꝛ inturbat̃ poſt horam et hoc ex ueſtigio naturalis caloris remanẽtis in ea licet micta ſit clara. Si uero mingitur turbida et poſtea cito clareſcit dicit Gal. qõ ſignificat quod modicum remanſit de diuerſitate ⁊ augmẽto feruorũ ſignificat ergo digeſtionẽ ꝺ ꝑximo ↄpletam. Et in hoc cũ pace tamẽ Hugo nõ uidetur bene intellexiſſe Gal. in hoc paſſu quãdo credit mentẽ Gal. fuiſſe qõ ex illa urina ſignificaretur intenſio feruorũ et qõ ſolum ipſa appareat i augmẽto feruoris et ebulitionis ſed hoc nõ eſt qꝛ illa nõ apparet niſi in ſecũda pte ſtatus imo vult Gal. ut dixi quod ſignificet ↄpletam digeſtionem de proximo futurã et maxime ſi clarificatur cum ipoſtaſi aliqualiter laudabili nõ tamẽ ſimplr̃ optima. Ut exempli gratia quod ſit alba reſidens in fundo nõ tamen vnita ſed in fine quando aderunt omnes ↄditiones laudabiles ipoſtaſis digeſtio erit completa et pfecta. Et ex his dictis ↄcluditur ſm Gal. ꝙ illa que mingitur turbida ⁊ clareſcit ẽ melior ꝙ̃ ſibi oppoſita. ſ. que mingitur clara ⁊ obſcuratur ut ſatis manifeſte patet qꝛ prima ſignificat digeſtionem completam de proximo fieri ſa aũt non. bene ſignificat principium digeſtionis ut patet qr̃ ⁊c. Sed illa que medio modo ſe habet inter has qꝛ mingitur turbida ⁊ manet turbida etiã ſignificat medio modo qꝛ eſt proximior ꝙ̃ prima i ordine noſtro ut complete digeratur ut apparet in augmento uel ſtatu. Eſt igitur melior ꝙ̃ pria ⁊ hec de dictis Gal. Cum autem Auic. dixit quod urina que clara mingitur ⁊ poſtea turbatur quod ſignificet materiam in maturando laborare bene dixit. i. icipit digerer̃ ⁊ hoc declarat ipſe ut etiam ſupra dixi qꝛ ſignificat qõ materia non undique obediuit ſed pro parte ſolum patitur digeſtioneꝫ a natura ⁊ non tota ⁊ hoc ſatis conſonat uerbis Gal. In urinis aũt que turbide emittũtur ⁊ ſic ꝑmanet ſi fiãt tales a calido naturali ↄmiſcẽte illa etiaꝫ ẽ melior ꝙ̃ illa que mingitur clara ⁊ poſtea inturbatur quoniã illa fit in ultimo. Uel quaſi ſtatus proxime ↄplete digeſtioni et in alia ſignificat̃ quod nũdum eſt ei motus a natura ſed erit in primo vt ibidẽ dixit Gal. proximior tamẽ ẽ illa digeſtioni ↄplete que migitur turbida et cito clareſit cum deſcenſu ipoſtaſis etc. vt vterqꝫ illorũ uoluit Et ſic pꝫ concordia inter hos viros de ſignificato huius urine licet plures cõcordare eos nõ poſſint.

In his ergo urinis ↄſideremus principalr̃ nunquid cũ eis cõiũgatur fortitudo virtutis an nõ et nũquid clare fiant quottidie. Raꝫ. io. almanſoris raſ. dicit quãdo ſumitur ſignũ maturatõis ꝑ groſſiciem. i. turbulentiã urine hoc non eſt niſi quottidie vel ↄtinue clarificetur aliqualr̃ adminus et ħ a calore naturali. Et ſic dicemus quod urina turbida manens eſt melior quã clara que poſtea inturbatur et optia que mingitur turbida et poſtea clarificatur et hoc ſemꝑ coniuncta virtutis fortitudine. Si vero econtra fiat turbulentia a calore preter naturã ebulire faciente ſine uirtutis fortitudine facta tunc dicemus qõ compando urinam ꝗ mingitur turbida et poſtea clareſcit ad illam que mingitur clara et turbatur quod pria eſt deterior ſecunda . Prima enim ſignificat ebulitionem in materia. Sed ſecũda ſignuꝫ eſt future digeſtiõis et mixtionis hu. cum aquoſitate urinali. comparando autem illam que mingitur clara et turbat̃ ad illam que mingitur turbida et permanet turbida ut etiam comparat Auicen. in textu dico quod melior eſt. prima quia ex hoc quod mingitur clara ſignificatur aliquale ueſtigium calidi naturalis. ſecunda autem non fit niſi ab ebulitione facta a calore extraneo. quare prima eſt melior et maxime ſi ſic procedit. i. reuertitur ad claritatem vel procedit. i. manet ſic turbida. Et dicit Auic. notãter quod ſit melior ſecundum plurimas horas qꝛ ut plurimum vrina turbulenta non fit niſi a calido ebulire faciente. Uerum ad ſaluañ. etiã Gal. dicemus quod turbulentia pur aliquando fit a calore naturali permiſcente humores obfuſcos cum urina ut aliquando in febribus materialibus ſalubribus uirtute conſtante et hoc etiam innuebat Auic. quãdo ita caute dixit ſcõꝫ plurimas horas et ſic etiam patet concordia inter hos uiros i comparatione iſtarum urinarum ad inuicem in bonitate et malitia quare etc.

Urina quoqꝫ In hac ſecunda parte partis diuiſe ponit Auic. quoſdam canoñ. per quos declaratur ſignificatio urinarum interdum ſpiſſarum quãtum ad bonitatem et malitiã. Et diuiditur pars iſta in tres ſm

tres canõ. quos ponit de prima dicit ⁊c. hic prim⁹ canon deſeruit nobis multum ad hec que ſupra dict a ſunt in compatione urinarum ad inuicẽ ubi dicebamus rationem qꝛ urina que emittitur tur bida ⁊ manet talis eſt deterioꝛ ea que emittit̃ cla ra ⁊ perturbatur qꝛ prima fiebat ex ebulitione in materia a caloꝛe pꝛeter naturã facta ⁊ dicebatur ꝙ ipſa ſignificabat eductionem materie ebulient̃ ⁊c. Nunc quis legitime poſſet dubitare an ſo lum fiat turbida a caloꝛe extraneo ebulitionem i materia faciente. Ad hoc dicit Auic. qꝺ non ſo lum nꝫ ſemper qꝛ ut dicit Auic. hoc aliquotiẽs fit ſolum propter caſum uirtutis contentiue. ſ. ut in pꝛopinquis moꝛti manifeſte uidemus debilitata contentiua qꝺ non ſolum expelluntur ſuperfluita tes ſed humiditat̃ humoꝛales naturales ymo etiã membrales que cum urina mixte eam perturbãt ut notum eſt. Et i hoc caſu nullo modo fit illa tur bulentia pꝛopter expulſionem qꝛ nec pꝛopter ebu litionem a calido extraneo nec expulſionem a ca lido naturali qꝛ ⁊c.

Sed urina que Ponit ſcꝺm canon̄. ſ. de urina clara pꝛma nente clara ⁊ dicit ⁊c. Unde illa eſt deterioꝛ om nibus qꝛ ſignificat ſimplicem uirtutis impotentiã in digerendo ⁊ ꝯmiſcendo ac expellendo qꝛ peſſi ma. Sed dices eſt ne illa ſpiſſa que ſignificat uir tutis caſum de qua immediate iam dictum ẽ ma gis mala ꝙ̃ illa dicen̄. qꝺ illa tenuis adhuc eſt de terioꝛ qꝛ poteſt ſtare cum maioꝛi debilitate uirtu tis ꝙ̃ groſſa. Unde licet in coꝛpoꝛe multum infri gidato ⁊ exinde eius contentiua permaxime debi litata humiditates a foꝛtitudine contentiue uirtu tis non contineãtur tamen pꝛopter extremam in frigidationem he materie magis ingroſſantur ⁊ pori clauduntur qꝛ in hoc coꝛpoꝛe maxime debi li non apparebit urina ſpiſſa cum iſte materie ſic i groſſate per poꝛos conſtrictos non poſſint expelli fit tamen i hoc debili multũ coꝛpoꝛe urina aquo ſa tenuis qꝛ peſſima ⁊ cum maioꝛi debilitate. ut claret ꝙ̃ dicta groſſa ⁊ ita iſtam claraꝫ ponit. G. peſſimam pꝛimo de criſi. c. allegato Et hoc totuꝫ de urina tenui intelligatur cũ ipſa eſt modice quã titatis ꝙ notanter dico qꝛ i diabetica paſſione ali quando apparet taliter tenuis. ⁊ non tamen cum caſu uirtutis ſed tunc ẽ notabilis quantitatis ⁊c.

Et urina Ponit tertium canonem quia poſſet queri inter uꝛinas ſpiſſas que eſt melioꝛ ad hoc reſpondendum cum men te Auice. ⁊ dicendum ⁊c. Et ratio eſt qꝛ facilitas exitus multe urine ⁊ ſubito maxime cum bona ſe queſtratione arguit maximam uirtutis potentiã ⁊ uigoꝛem potentem multum ꝯmiſcere ⁊ foꝛtiteꝛ expellere ⁊ debite groſſum a ſubtili ſepare qꝛ ⁊c.

Cum urina In hac parte pꝛincipali ſu pra diuiſa Auic. ponit ſigni ficationes urinarũ que ſumuntur ex groſſitie uri ne uel eius turbulentia ſcꝺm quod alteri diſpoſi tioni coniungitur. Et tria facit quoniam prĩo po nit ſignificationes que ſumuntur ex groſſitie cum ãnexa alia diſpoſitione licet incidentaliter ponat canon̄. de turbulentia. Secundo ponit ſignifi cationes ex turbulentia cuꝫ ãnexa alia diſpoſitio ne ibi ſcꝺa. Urina turbulenta. Tertio ponit re gulas ad ſignificandũ de urinis extrauagantibus per res que in eis apparent non tamen ut ꝓpoſta ſis ibi circa finem capituli Urina que colori mẽ bri. Prima in tot quot ponit canones uel regulas ut patebit i ꝓceſſu. prĩo dic̃ ⁊c. Quia ſi mlta emit titur licet attenuetur tñ ex multitudine ſignifica tur illam continuationem non fieri ex debilitate uirtutis uel opillatione ſed ex uirtutis foꝛtitudĩe potentis copioſe expellere. Et notandum qꝺ per hoc qꝺ dicit ſcꝺm oꝛdinem attenuatur non intelli gatur ꝙ ad extremuꝫ tenuitatis ducatur ultra me diocrem ſed minoratur in groſſitie uerſus medio critatem ⁊ adequationem ducitur ⁊ ſic declarat̃ oꝛdinata expulſio materieꝛum peccantium ⁊ ſm ꝙ in coꝛpoꝛe minoratur ita urine attenuantur

Et cum ipſa Ponit alium canonem ⁊ dicit ⁊c. Notandum quod ſimilis ſententia habetur quarta parti. affo. affo. vij. Quibus uꝛine groſſe ⁊ globoſe ab ipo. ⁊ a. G. in ꝯmento multum egregio. Et ratio canon̄. ẽ qꝛ uꝛina groſſa ⁊ globoſa non fit niſi pꝛopteꝛ materie groſſitiem que non poteſt emitti niſi pauca ⁊ gra datim. Ubi igitur nunc multa ⁊ ſubito mingatuꝛ ſignificatuꝛ obedientia materie ex diſpoſitione ac quiſita ⁊ foꝛtitudo nature ut patet qꝛ ⁊c. Notan dum ex textu tamen cum debita intelligentia ꝙ iſta litteꝛa dupliciteꝛ poteſt legi. Uno modo ape ritur. ſ. opillatio uiarum ⁊ dillatantuꝛ meatus. qꝛ ubi pꝛius pauca mingebatuꝛ nunc multa emitit̃ Alio modo aperituꝛ. i. rareſit materia ſubtiliatur ⁊ digerituꝛ ⁊ diuiditur ⁊ ſic ipꝛoprie loqtur Auic. et ulterius innuit textus quod illa urina aliq o tiens expellituꝛ in criſi fe. acutis. Sed contra il lud contingit dubitare quia acute egritudines a ſubtilibus dependent materiebus ergo in criſi ha rum minime apparet urina globoſa per preſentiã harum materierum ſic inglobata ⁊c. Dicẽduꝫ quod ut plurimum materie acutarum fe. ⁊ aliaꝝ acutarum egritudinum ſunt ſubtiles non tamen inconuenit materiam aliquotiens in acutis eſſe groſſam ut in canſoẽ facto a flegmate falſo. Et hoc eſt quod Auic. caute dicit multotiẽs pot tñ li multotiẽs refferri ad alias egritudines reple tionales ⁊ erit ſenſus clarioꝛ ⁊ repletionales nun dum certitudinales. Et addit ⁊ ille quidem urine modus eſt extraneus. Et illud eſt notum ex dicto cõmento quia ut in pluribus digeſtio pꝛocedit in groſſando ut quarto metha. Si igitur aliquando urina in pꝛincipio eſt indigeſta et groſſa ⁊ in pro ceſſu attenuetur ratione cuius ſignificemus dige ſtionem ſatis rarum eſt ut declarat Gal. ⁊ extra neum lege litteraꝫ. Cum. i. quando ipſa. ſ. tenuis ⁊ multa et ſubito emiſſa ⁊c. Cum hac enim ponit utilitatem iſtius urine in criſi.

Quando cum urina Põit tertiũ canonem et

dicit ꝛc. Et concluditur hic canon ex duobus pre cedentibus tanꝙ̃ correlarium ut patet intelligen ti ꝛc. qꝛ dictum eſt urinam groſſam aliquando ſi gnificare malum ymo caſum uirtutis ꝛc. ꝛ qñꝙ̃ boñ qꝛ uirtutem fortem in expellendo. Ut etiã hic repetit. Et eſt canon notus qꝛ urina multum ſpiſ ſa ſi in modica quantitate ꝛ paulatim cũ difficul tate emittitur ſignificat malum quantũcunqꝫ ſit boni coloris nec color refert cum digeſtio princi palibus debeatur ſubſtantie. Si autem in multa quantitate ꝛ ſubito atqꝫ cum facilitate eicitur ſi gnificat bonum cuius ratio nota eſt ꝛ ſepenume ro dicta.

Urina ſpiſſa Nunc ſubdit canonẽ ſpe cialem quando illa urina ſignificet bonum quia iamiam dictum eſt ꝙ quã doqꝫ bonum ſignificat quandoqꝫ malum ꝛ dicit ꝛc. ſupple aliarũ egritudinum pendentiũ a groſſa materia mlͥca. Notandum qꝺ per criſim harũ egritudinum duo poſſumus intelligere vno modo actualem expulſionem. ſecundo ſalutem ſequen tem uel criſim alterationis. Hic tamen eſt ſermo de criſi primo modo quia in actuali expulſione ñ oportet expectare equalitatem quia natura in ex pellendo impeditur quia eam actu expellit ꝑ uri nam non expectatur enĩm digeſtio in materia ex pulſa. Uerum in proceſſu. i. criſi alteratiõis expec tatur digeſtio in ea ꝛc.

Urina ad ultimum Nunc ponit i cidẽtem regu lam etiam ſupra adductam de urina turbulenta ꝛ dicit ꝛc. Notandum ꝙ per urinam turbulen tam in propoſito debemus intelligere maxime in principijs morborum apparentem ꝛ ſic perſeuerã tem ꝛ non de illa que in criſi apparet vt ſplenis ꝛc̃ ut pauloante dictum eſt quoniam nec ipſa ſignifi cat materierum multitudinem ꝛ naturam labora re in maturando ymo natura in expellendo impe ditur ut iam diximus ꝛ ratio littere eſt ſatis nota qꝛ illa urina apparente in principio morborum ſi gnificatur ꝙ natura maxime incitatur ad expellẽ dum et hoc maxime fit a materierum multitudie preſertim in morborum principijs nundũ curata materia etiam materia tunc temporis eſt cruda ꝛ in hoc ꝙ expelliť ñ ſignificať dñium nature ſup eam in digerendo ſignificat igitur hec urina in principio morborum ut dicit Auic. ꝛc. ſaltem nõ apparente debita ſequeſtratione ſed aliquali ꝛc.

urina ſpiſſa Hec eſt ſexta regula in or dine in qua Auic. ponit ſi gnificationes urine ſpiſſe ut alteri coniungitur. ſ. quando in ea arenoſum apparet ſedimen et dicit ꝛc. Et littera proprius uerificatur de ſpiſſa nõ tur bida eo quod in turbida arenule nõ poſſunt uide ri licet etiam de ſpiſſa turbida uerificetur qꝛ om nis groſſa non ſit talis niſi a materia groſſa com mixta cum urina. Unde ſi hec materia a calidita te ita inſpiſſatur ꝙ ex ea uideantur ſiue appareãt arenule ꝛ lapilli his perſeuerantibus tantũdem ſignificatur fieri lap. qꝛ ꝛc. ſignificatur lapis futu rus ꝛc. lego litteram ꝛc.

urina ſpiſſa Ponit ſignificationes uri ne ſpiſſe quando per eaꝫ ſignificamus aptionem apoſtematis uel opillatio nem. Et diſtinguit nunc hoc. Et ſeipſum declarat qꝛ non eſt multum hic ſtandum quia littera cla ra ꝛc. Et dicit ꝛc. ꝛ alia ab iſtis ut quedam figu ra ꝛc. Ulcerum in ueſica. i. exiture uel ulceruꝫ ꝑ prie qꝛ ulcus quandoqꝫ propter dolorem eſt cau ſa noui apoſtematis ꝛ tantũdem eius rupture ita ꝙ dicamus ꝙ apparente ulcere in ueſica ꝙ cogno ſcitur ex ſuis ſignis ad quod ſequitur exitura ꝑꝑ ter dolorem quem inducit ulcus que exitura rup ta facit hanc urinã ſpiſſaꝫ ꝛc. Et ſubiungit Auic. magis particularizando dictum ſuum ſigna acci dentia in quo loco uel membro apoſtema ſit rup tum qꝛ aut in gibbo aut ĩ concauitate epatis aut pectore ꝛc. Si ãt eſſet ſpiſſa ut ſanioſa ꝑꝑ aptio nem opillationũ eſt ſine fetore ut ſtatim infra pa tebit. Et hec nõ ex littera Auic. per quem cana lem materia a pectore ueniat ad urinam ꝛc.

Et eſt cuꝫ Ponit regulam remotiuaꝫ du bitationis qꝛ quis poſſet dubita re vtrum apparẽtia ſaniei ĩ urina ſemper ſit ſignũ rupti apoſtematis. Reſpondet Auic. ꝙ non ꝛ di cit ꝛc. Notandum ꝙ euacuatur dupliciter põt exponi. Uno modo ſupple per arteꝫ ſecũdo a na tura quia ſi corpus ſanũ. i. neutrum non actu egrũ habens laxitudinem in toto dimittit exercitium contingit ꝙ in eo congregabuntur ſuperfluitates in membris que in proceſſu temporis digeruntur ꝛ diſpoſitiones uere ſaniei acquirit. ſ. colorem al bum ꝛ conſimilem modum ſubſtantie ſed nõ odo rem fetidum. Unde in hoc caſu natura põt hanc materiam digeſtam per urinam expellere ꝛ appa rebit urina ſicut pus uel ſanies. Et dicit Auic. no tanter ſicut ut nobis intelligere non eſſet uerum pus ut expoſitum eſt. Et nota accidẽtaliter quod ſicut natura poteſt hanc materiam expellere per urinam ita etiam per egeſtionem ut patet ꝛc.

Et eſt Ponit aliam regulam credo nouam in ordine. et dicit etc. Ratio lr̃e nota eſt qꝛ propter opillationes fiunt urine tenues et retinentur materie que naturaliter expelli debe rent quibus retentis diſponuntur forte ad naturã ſaniei licet non uere ſaniei ut iam dictum fuit in canoñ. in ultima clauſula illius textus. Et talis ſpiſſitudo non etc. Unde apertis opillationibus h̃ materia ſic retenta a natura expellitur appare bit igitur hec urina ſpiſſa quare etc. Coram ipſo ideſt in ſtomaco ſplene uel pectore etc. licet hec urina ut plurimum fiat ex aperta opillatione in uijs urine quia ex ſplene ſtomaco et concauo epa tis quãtũcunqꝫ opillantis. Si in eis aperitur opil latio potius materia retenta per receſſum expel leretur et hoc vlͭ quãdo dicit. Hoc tamen ſepius ẽ ex parte epatis. i. gibbi eius etc. Et ex iſtis patet quod hic canon etiaꝫ eſt remotiuus dubitationis quia non ſolum in apertione apoſtematum et di uiſione exercitij apparet vrina ſanioſa ſed etiam

ex apertione opillationum ut dicit canon quem
non lego q2 clarus eſt ꝛc.

Urina turbulenta Hec eſt pars pncipalis par
tis ſupra diuiſe. In qua ſupra poſtq̄ imediate de
terminauit de ſignificationibus ſumptis ex ſpiſſa
urina ſecundum illud q alteri diſpoſitioni coniū
gitur. Nunc determinat de ſignificationibus urie
turbulente etiam ſecundum conſimilem diſpoſi
tionem ponendo tamen de ea can. abſolute. Et
diuiditur pars iſta in tres ſecūdum tres canones
quos ponit. Partes patebunt de primo dicit ꝛc.
Ratio regule ſiue can. eſt. Nam ſtante caſu na
turalis ꝛ uital' uirtutis fere fit ſemper turbulētia
in urina. Nam uirtute non potente prohibere pu
trefactionem nec ſequeſtrare groſſum a ſubtili.
neq̄ potente continere hu. fluxuales ſua grauita
te deorſum tendentes propter hec enim tria con
tingit urinam fieri turbulentam ꝛ addit textus q
ſtante exceſſu caſus uirtutis. verbi gratia ex fe.
reſoluente uel alia egritudine frigiditas ſupera
bit. Uno modo exponendo ut Hugo non qd uria
ſit actu frigida ut aqua ſed eſt remiſſe ꝛ modice
caliditatis pp caliditatē naturalē in hoc maxio
caſu uirtutis eſſe conuerſam ad cor ꝛ non impri
mere multum in urinam qr ꝛc. Sed hec expoſi
tio mihi non placet q2 non adaptatur textui quia
remiſſe cal'm non infrigidat ſicut illa que exteri
infrigidāt. ſ. aer frigidus ꝛ aqua exponatur ergo
ꝛ melius q membra exteriora multum ſint frigi
da ꝛ ad actu3 infrigident. Et ratio littere ſecūdū
hanc expoſitionem eſt q2 i membris predominat
elementa frigida ꝛ maxime terra. vnde retractis
ſpiritibus ad interiora illa membra depaupata
calore naturali in uirtute elementorum frigidoꝝ
reducunt ſe ad diſpoſitionem ſuam ꝛ frigida ap
parēt ad tactum ꝛ ſic ſtante uirtute multu3 debi
li quod cognoſcitur ex pulſu debili ꝛ alijs ꝛ ſtante
frigiditate exteriorum membrorum apparet uri
na turbulenta poſſet etiā de urina in tali diſpoſi
tione uerificari ut patet conſideranti licet. de mē
bris proprijs uerificetur qr ꝛc.

Urina turbulenta Ponit alium canonem de
urina turbulenta contracte q2 tendente de turbu
lentia ad nigrum ꝛ erit remotio dubitationis ꝛ di
cit ꝛc. Notandum quod per urinas pregnantiū
poſſumus primo intelligere urinas earum in pri
mis menſibus ſue impregnationis ꝛ tales ſūt ſub
tiles clare q2 clauſum tunc eſt os matricis ut ac
non poſſet penetrare quare ſunt propter hāc opil
lationem tenues. Etiam ſunt colorate propter di
geſtionem a ſpermate uirili. Et de iſtis urinis p
gnantium non eſt ſermo hic. Alie ſunt urine pre
gnantium in ultimis menſibus. ſ. quando propin
que ſunt partui ꝛ tales ſunt turbulente tendētes
ad nigrum quia tunc incipiunt aperiri matricis
meatus ꝛ expellitur materia meſtrualis que ex
longa eius retentione ſecundum indiuiduum ali
qualiter corrupta eſt et quaſi putrefacta licet ſe
cundum ſpeciem hec materia adhuc ſit natural'
quare ſi hec materia miſcetur cum urina claru3
eſt quod reddet eam turbidam ad nigrum decli
nantem quare ꝛc. Et de his urinis pregnantium.
ut declaratum eſt hic eſt ſermo. Dubitat tamē
Hugo contra ſecundam partem canon. non uide
tur quod hec urina fiat ab apoſtematibus longi
temporis quia apoſtemata longi temporis fiunt
ab humoribus frigidis ex talibus autem non poſ
ſunt reſudare materie tendente ad nigrum quare
ꝛc. Reſpondet ipſe quod poſſunt tales urine
nigre turbide in talibus apparere primo quia ex
diuturnitate apoſtematis interioris cōicatur epa
ti nocumentum quia epar non ſequeſtrat urina3
a ſanguine ꝛ i principio illius nocumenti erit uri
na loture carnis recentis ſimilis ꝛ in proceſſu ma
gis ingroſſatur ꝛ denigratur. Etiam ꝛ ſecundo q2
in proceſſu ex longa putrefactiōe materie ex apo
ſtemate aliquid putridi nigri reſudat quod cum
urina mixtum eam denigrat. Et ſic uult Hugo
quod humores frigidi facientes apoſtema in inte
rioribus diuturnum etiam faciunt hanc urinam.
ꝛ licet bene dixerit tamen uerba ſua non faciunt
ad textum quia dicit Auice. Habentium apoſte
mata calida. quare dicatur exponendo textum d
apoſtemate diuturno a ſanguine groſſo penden
te vbi reſudat illa virulentia urinam taliter tin
gens.

Urina que Nunc ponit tertiam conclu
ſionem ꝛ ultimam circa vri
nam turbulentam. Et dicit ꝛc. Aliorum. ſ. ſubiu
galiu3. ꝛ ratio littere clara eſt quia non fit urina
turbulenta niſi ex cōmixtione humorum groſſoꝝ
in urina cum uentoſitate eos ſubleuante. ꝛ Gal.
quarta pti. affo. in cōmento. lxxi. illius textus.
Quibuſcunq̄ in fe. urine conturbate velut ſubiu
galium his capitis dolores adſunt. Iſta ergo uen
toſitas quia fit a calido nata eſt petere caput fa
ciet igitur capitis dolorem quare dicit Auic. hanc
urinam ſignificare capitis dolorem uenturum et
ſupple preſente3 atq̄ preteritum et ſic eſt ſignum
rememoratiuum. Et ſignificat albachal. i. ſtillici
dium quia ſi multa materia ſubleuatur ad caput
continue illa in cerebro conuertetur in aquam
vel flegma et deſcendet ad membra iferiora qua
re ꝛc. Et cu3 perſeuerat illa urina ſignificat litar
giam quia ſignificat continuum aſcenſum illarū
materie flegmaticarum eleuari ab ebulitione.
Unde cauſato dolore capitis materie noue attra
hentur que calefacte quia putride ꝛ ebulientes
licet ſint flegmatice tamen ratione calefactionis
poſſunt ſubintrare paniculos cerebri et cauſare li
targiam. i. apoſtema frigidum eſſentialiter in ce
rebro.

Urina que colori Hec eſt tertia ps principalis partis
ſupra diuiſe in qua Auice. ponit ſignificationes
quarūdam urinarum merito eius quod in eis cōti
nentur et non vt uera yppoſtaſis. Et diuiditur pars

iſta in quatuor ſcōm quod quatuor ponit canon.
ſcōa ibi. Et quidam dixerunt tertia ibi. Urina āt
habens partes quarta ibi. Urina in qua uidentur
De prima dicit ⁊c. Uerificando regulam duo ſūt
conſideranda media. Primo ſupponatur ꝙ color
principalius debetur urine a permixtione humo
rum cum urina q̄ȝ ab impreſſione in eam a cōple
xione membri. vnde ſuperfluitatē humorales ſi mi
ſcentur cum urina uidemus urinam ſecundū ea
rum colorem mutari ⁊ colorari ſimiliter ⁊ ſic ē de
ſuperfluitatibus a membris deciſis quod ſi cum
urina miſcentur ipſam colorant ſecundum colo
rem membri a quibus dicte ſuperfluitates deci
duntur aut ſuperfluūt. Ex quo ſuppoſito con
cludatur quod contingit urinam colorari colore
membri cuius ratio clariſſima eſt ſuppoſito quod
ſuperfluitates ab aliquo membro deciſe obſeruēt
colorem membri a quo deciduntur qr̄ ⁊c. Qui
bus declaratis ratio littere eſt talis quia ſi urina
ſimilis coloris cum certo membro diu perſeuerat
ſignificat in hoc membro plurimas multiplicari
ſuperfluitates ⁊ hec multiplicatio nō fit niſi a de
bilitate huiuſmodi membri nō potentis materias
ſuas debite regulare ⁊ reſoluere quare concludit̄
cum Auic. ꝙ hec urina ſit probabile pronoſticuȝ
de egritudine illius membri futura dicunt alij ⁊ ſe
cundo uolentes litteram uerificare quod hec uri
na colorificatur colore partis membri deciſe exē
pli gratia a parte uel partibus epatis deciſis uel
ab epate ⁊ urine ꝯmixtis ⁊ illo modo ſignificat̄ il
la urina actualeȝ egritudinē in membro illo ut ſa
tis clarum eſt. Dico tamen quod textus eſt ualde
difficilis ad bene ⁊ fundamentaliter intelligendū
Nam licet primus modus declarandi ſit ſatis cu
rioſus tamen intellectui non ſatisfacit qr quan
tuncunqȝ ille ſuperfluitates ſic deciſe a membris
tingant urinam ad modum dictum tamen ego nō
intelligo quomodo diuerſimode colorificentur il
le ſuperfluitates colore diuerſorum membrorum
officialium ⁊ inſtrumentalium qr color eſt ſecun
da qualitas inſequens proportionem primarum q̄
primo debentur ſimplicibus ⁊ non officialibus ⁊
ſic non poſſum intelligere qūo he ſuperfluitates i
colore diuerſificari poſſint niſi quando eſſent de
ciſe a membro conſimili. ſ. carniformi aut ſperma
tico. Aliter preterea fortior uidetur fieri impreſſio
in ſupefluitatibus deciſis a membris ſanis q̄ȝ ab
egris uel neutris igitur ex colorificatione urine ſe
cundum colores ſuperfluitatum a membro deci
ſarum magis ac potius debemus ſuper ſanitatem
membri arguere q̄ȝ eius certitudinem. Ideo con
cludo ꝙ hic canon Auic. eſt mihi dubius ⁊ quod
modi declarandi ipſum ſunt magis apparētes q̄ȝ
uere concludentes ⁊ declarantes ſecundus nāqȝ
modus non uerificat regulam propter colorem in
urina ſed potius propter contentum in eo de quo
non eſt mentio nunc ſed infra.

Et quidem Nunc Auic. ponit ſecundū
canonem de mente aliorū
multum incidenter etiam merito alicuius conten
ti in urina ⁊ dicit ⁊c. Notandum quod ex ultia
parte canon. colligitur quod ex illa urina poteſt
fieri tam a pure ſiue ſanie aut a materia non ſa
nioſa ſed a materia fl̄atica adhuſta a caliditate
extranea ⁊ ad minimas partes diuiſa. Naȝ exiſtē
te ſanie in urina deducta ex ulcere renum uel ue
ſice in modica quantitate contingit urinam in iſe
riore eius parte ab illa ſanie inſpiſſari ⁊ turbari
licet ſuperius ſit tenuis ⁊ clara. Unde ſi tunc uri
na ꝯmiſcetur aut ꝯmouetur aſcendit ab inferiori
parte nebula ⁊ totam urinam perturbat. Simili
ter dico ſi illud fl̄a ſit adhuſtum reſidet in fundo
urine ut pl̄uis ſi ꝯmouetur urinale aſcēdit ab illo
fundo quaſi fumus ⁊ puluis totā urinā pturbās. ⁊
Auic. uult ꝙ hec uria cū tali reſidētia nebuloſa ul̄
pulueruleta ſignificat egritudinis plōgationē ul̄
nām oīno non dominari. Et ſic mortē ſi per lōguȝ
tempus apparuerit. Et ponit Auic. vltimo ſignuȝ
diſtinctiuuȝ quando illud ſedimen ſit ſanies a uijs
urine deciſa aut a flegmate illo adhuſto ⁊ pulue
rizato quia dicit quod cognoſcitur ex fetore lego
litteram.

Urinaȝ auteȝ Ponit tertiam regulaȝ
⁊ dicit ⁊c. Notanduȝ
quod per urinam habentem partes diuerſas intel
ligimus urinam in qua ſunt contenta in diuerſis
eius regionibus ſituata ut. ſ. ubi quedam ſunt in
fundo ⁊ quedam ſupernatant quedam in medio
ſtant. Secundo notandum ꝙ tales partes uel
ꝯtenta ul̄ ſunt humorales aut membrales. Si pri
mum hoc eſt dupliciter quia vel cuȝ laudabilibꝰ
qualitatibus ut quod ſint boni coloris ⁊ equalita
te partium ⁊ ſine fetore aut ſunt oppoſite. ſ. cum
mal̄s qualitatibus. Quibus notatis dicatur quod
regula Auic. non habet ueritatem de illa que ha
bet diuerſas partes membrales que a membris
deciſis quia quāto ille partes ſunt maiores tanto
peiores. Sicut neqȝ de humoralibus male diſpo
ſitis vt patet ex oppoſita ratōne canonis. Si uero
ille ſunt bene diſpoſite ⁊ humorales quāto maio
res tanto meliores ⁊ de his loquitur Auice. ⁊ ra
tionem ſui dicti ponit Auic. in littera. ſ. quod ſigni
ficat potentiam nature ⁊ curioſitatem eius in di
gerendo quare ⁊c.

urina in qua Nunc ponit ultimam regu
lam ⁊ dicit ⁊c. Et canoñ. ſa
tis manifeſtus eſt quia ſignificant hec filla quod
aliquid fuit retentum de materia ſpermatica in
uijs medijs quod tandem cum urina educitur.
Sed dices nunquid illa filla fiunt aliquando a
flegmate aliqualiter adhuſto deſcendente cum
uria. Dicat̄ ꝙ ſic ſȝ diſtiguitur iter illa filla qr illa
filla ſpermatica ſunt magis ſplēdida ⁊ alba ⁊ ma
gis compacta ſiue cōmixta ⁊ congregata q̄ȝ fleg
matica. adhuſtio enim in flegmate ducit ad ſub
citrinitatem quare ⁊c. Et cum fillis ſpermatis
coniungitur quedam unctuoſitas in urina ⁊ hec
ratio quia ad actum uenereum aliqualis ſequit̄
ſupercalefactio que eſt cauſa diſſolutionis non
coniungitur autem unctuoſitas hec cuȝ fillis fleg

maticis quare ⁊c.

Dixerunt quidam Poſtquã Aui. determiauit d
ſignificationibus que ſumuntur ex colore vt in ſe
cundo capitulo huius ſũme. Et de ſubſtantia vri
ne ⁊ eius claritate ⁊ turbulentia ut in tertio capi
tulo heri expleto iam ſibi placuit determinare de
ſignificationibus urinarum ſumptis ex odore. Et
diuiditur preſens capitulum multum ellegans in
partes duas quia primo Auicenas ponit dictum
quorũdam. ſecundo proſequitur ponendo ſenten
tiam ſuam propriam ibi ſecunda. Et nos quidem
dicemus. De prima parte breuiter inquit ⁊c.

Notandum ꝙ illam litteram nõ ſic poſuit raſis
ſecundo conti. ſ. quod nõ uiderit ſecũdum hanc
clauſulaꝫ. Sed bene dicit raſis ſcias quod urina
ſani non aſſimilatur urine egri. Sed cõtra ſen
tentiam iſtorum auctorum eſt dubium in pluribꝰ
caſibus. primo in egritudinibus materialibus in
quibus urina apparere poteſt ſimilis urine ſani.
ſecũdo etiã in materialibus vbi materia non cõi
catur uijs urine qꝛ uel effumat ad caput vel ex
pellitur per ſeceſſum. tertio ubi per opillationes
etiam in egritudine materiali materia non poteſt
cõicari uijs urine. quarto vbi ſor. naturaliter ſit
colericus nunc ſanus ⁊ infrigidetur p̄ter naturã
⁊ poſtea calefiat caliditate nõ naturali ad eiuſdẽ
tamen gradus in intenſione cum calore naturali
primitus habito. in hoc enim caſu poſito ſicut et
in alijs caſibus poſitis nõ uidetur urinam muta
ri ab urina que in ſanitate apparuit in his corpo
ribus. Et ubi ſanus utatur ſpargis in cibo ſtatim
habebit urinam in odore ſimilẽ cum urina egri.
Reſtat igitur ut dicamus cõcluſioneꝫ Auic. ſim
pliciter nõ eſſe ueram nec ipſe in hoc eſt falſificã
dus quia nõ ponit eã de mẽte propria vt uidiſtis.
Poſſumus enim ſaluare Auic. in omnibus ⁊ hic
dicere quod concluſio ſua ueriſſima eſt quia nõ
aliud inuit niſi ꝙ aliqui ſic dixerunt ⁊ hoc ẽ verꝫ
nec ipſe dicit hoc eſſe uerum nec falſum. Sꝫ ſo
lum alios ſe nũquã uidiſſe ſic fieri ⁊ hoc poteſt eẽ
ita. Nec Auic. vult inde ꝯcludere ipſi nõ uiderũt
ergo non eſt ita qꝛ ſimpliciter ponit ꝯcluſioneꝫ et
hoc modo etiam ſub ſenſu propoſitionisꝰ Auic. di
ctorũ ipſorũ de quorũ mente ponit ꝯcluſionem eſt
verum. ſ. quod ipſi nõ uiderint. Et ſic ſi bene con
ſideramus uidetur ipſe ſaluare ⁊ gloſare dicta ra
ſis cuius uerba abſoluta nõ continerẽt ueritatem
ut patet ĩ caſibus ſupra additis. Poſſumus tamẽ
nos etiam dicere ſaluando uerba raſis quod ipſa
ſint uera ut plurimum. ſ. ubi corpus dicatur incul
pate ſanum ⁊ ꝑmutetur ad egritudinem putridã
toti cõem conuerſa materia ad uias urine ⁊ vni
formi ſtante regimine qm̃ ſic ĩtelligendo ꝯcluſio
raſ. eſt uera ⁊c.

Et nos Nunc proſequendo ſuam ſententiã
propriã de ſignificatione odoris uri
ne tria facit qꝛ primo ponit ſignificatõẽs ex priua
tione odorum in urina. ſecũdo ex poſitiuo odore
urine. tertio de ꝑmutatione certi odoris ad aliuꝫ
ſecũda ibi. Cũ autem odorem habuerit fetidum.
tertia ibi. In acutis egritudinibus. De prima di
cit ⁊c. mortẽ nature. i. calidi naturalis. Notan
dum ſicut colligitur ſecũdo de anima ⁊ primo de
ſenſu ſenſato odor fundatur ĩ fumali euaporatõ
ne uel ſaltem ſine illa non fit ⁊ eſt ſecunda quali
tas licet de hoc dubitaret Auic. ſecundo canoñ.
ubi inuit odorem eſſe in re frigida tamen dicatur
finaliter quod odor non cauſatur ſine re calida.
Quo ſuppoſito p̄miſſo faciliter patet ueritas pri
me partis textus qꝛ cum ab urina non reſoluitur
odor ſignificat frigiditatem ꝯcluſionis ad quam
ſequitur humorum cruditas quare ⁊c. Notan
dum pro alia parte littere quod ĩ febribus acutis
materia eſt calida ſaltem ut plurimum ſimiliter
morbus eſt calidus ergo ex parte materie ⁊ mor
bi in talibus febribus in urina debet manifeſtari
odor. Si igitur non apparuerit odor ſignificatur
mortificatio calidi naturalis per uiam reſolutio
nis. ſ. facta ita ⁊ taliter quod eſt ita debilis calidi
tas naturalis licet adhuc ſit aliqualis tamen non
tantus ut poſſit effumare. Attende tamẽ pro ueri
tate huius ſecũde partis quod Auic. dicit. Plerũ
qꝫ inuens quod non ſemper urina tenuis ſine odo
re apparens ſignificet illam maximam mortifica
tionem calidi per uiam reſolutionis qꝛ ubi mate
ria egritudinis mitteret ad aliam parteꝫ corporis
ut in freneſi ſimiliter ubi ſit opillatio repletiona
lis. in his enim caſibus licet emittatur tenuis ſi
ne odore nõ tamen ſignificat illam mortificatõẽꝫ
ſed extra hos caſus regula eſt uera ⁊c.

Cum auteꝫ Nunc ſecundo proſequitur
ponendo ſignificationẽ de
odore poſitiuo urine. Et poteſt pars iſta diuidi in
ſex partes patent. De prima dicit ⁊c. Notate
hic quaſdam ꝯtingentias quas inuit Auic. prima
ſtat urinam eſſe digeſtam ⁊ tamẽ habere odoreꝫ
fetidum probatur quia digeſtio que debetur uri
ne maxime ſumitur ex ypoſtaſi vt infra patebit
ſed ſtante ſanitate in mẽbris oĩbus excepta ueſi
ca humores debite digerũtur ⁊ laudabilis ab eis
deciditur ypoſtaſis q̃re urina erit digeſta tamen
habebit fetorem in ueſica. acquiſitum. Contingit
tamẽ ubi maximũ ſit nocumentũ in uijs urine ut
renibus vel ueſica ꝙ ẽt toti corpori illud nocumẽ
tum cõicetur ⁊ vna cum fetore laudabilis ypoſta
ſis fiat. Contingit etiam cum digeſtione urine eẽ
fetorem ſine nocumento uiarum urine quia vbi
humor putridus in uenis ſit digeſtus ⁊ cuꝫ urina
emittatur faciet fetorem licet ſit digeſtus. Ad
diſtinguenduꝫ autem an h̄ fetor proueniat ex ui
tio renum vel ueſice ſcriptum eſt li. iij. fen. ꝑprijs
de egritudinibus horum mẽbrorum ⁊ he contin
gentie ꝑtim habentur in littera. Ad diſtinctioneꝫ
auteꝫ illius fetoris an fiat a uijs urine an ab alijs
mẽbris dico ꝙ ſtante ſanitate ĩ aliisꝰ ſubiectis ex
ceptis uiis urine ⁊ dicit prima ꝯtingẽtia iã ſupra
poſita ſtat urina digeſta cũ qbuſdam ſquamis in
fundo nec ille prohibẽt qn ypoſtaſis ſit bona. In
tertia aũt ꝯtingentia nõ apparebunt he ſquame

cum digeſtione humoruꝫ. Et in ſecūda ↄtingētia
eſt urina idigeſta vna cum ſquamis ⁊ ſic faciliter
diſtinguens. Et addit textus ꝙ ſi maturatio non
affuerit.ſ.in urina poſſibile eſt eſſe hunc fetoreꝫ
in ea ex apoſtemate uiarum urine vel materierū
in membris diſperſis non dico uenis ſiue ille ma
terie hec membra apoſtemēt ſiue ñ ſufficit mihi
quod ſint putride illud ſecūduꝫ debet tamen eſſe
raro eueniens quare Auice. caute dicit poſſibile
erit. Et addit correlarium ⁊ dicit qꝛ non ſtante no
cumento uiarum urine ⁊ apparente urina fetida
in his acutis febribus ſignificat magnaꝫ putrefa
ctōem hu.in uenis erit igitur ſignum malum ⁊ di
cit hoc maxime in acutis quoniam cum magna
putrefactione difficulter corrigibili ſtante breui
tate morbi acuti probabiliter ſequitur mors non
ſic eſſet in cronicis dantibus inducias ad digeſtio
nem ⁊ euacuationem ut in flegmatica ſepe con
tingit.

Et cum ad Hec eſt ſecūda regula quam
ponit de ſignificatione odoris
poſiti in urina. Et dicit ⁊c.acredineꝫ.i.acetoſita
tem. Pro intellectu littere ſupponēdum eſt ut
colligitur ſecūdo de anima ⁊ prio de ſenſu ꝙ odo
res dicuntur ſpecifice tales i reſpectu ad ſapores
⁊ ex eiſdem cauſis fiunt. Secundo notandum
eſt quod ſapor acetoſus ut prima primi de humo
ribus dictum eſt fundatur in ſubſtantia aquoſa
ſubtili. Et duplex in ea producitur. Uno modo ꝑ
uiam digeſtionis diminute quando eſt in uia
ad saporem dulcē.ſecundo mō ꝑ putrefactionem
reſoluto calido naturali dominante extraneo vt i
vino contingit quod fit acetum. Sed drñt hi mo
di acetoſitatis inter ſe qꝛ primus nō fit cum acui
tate niſi remiſſa ut manifeſte uidetur in lacte ace
toſo ⁊ hoc contingit in multis fructibus immatu
ris. Secundus autem cum notabili acuitate
vt i aceto. Ex quibus dictis infero quod odor ace
toſus urine uel ſignificat putrefactionem humo
ris frigidi uel digeſtioneꝫ humoris acetoſi non pu
trefacti cuꝫ urina.dicit tamen Auic.ꝙ ſignificat
primum quia humor acetoſus frigidus per natu
ram niſi coniungatur cum aliquali putrefactōne
non eſt natus repreſentare ſuuꝫ odorem quare po
tius de illo ītellexit Auic.cū illo tñ ſtat ꝙ ēt ſigni
ficet ſcōꝫ. Et ne ↄtingat circa iā dicta dubitar̄
Notādū Qꝛ lꝫ ſit poſſibile ꝑꝑ agitatōeꝫ ↄtingēteꝫ
in urina dū mingitur ꝙ cōtingat euaporationem
fieri ⁊ pñtari odorē acetoſum ab illo humore ace
toſo non putrefacto coniuncto cum urina magis
tamen ⁊ multū percipietur hic odor humore ace
toſo exiſtente aliqualiter putrefacto. Et ratio lit
tere nota eſt ex dictis qꝛ odor acetoſus in urina nō
fit niſi per pñtiam hu.acetoſi ſed exiſtēte forti hu
iuſmodi odore ⁊ faciliter perceptibili ſignificatur
ꝙ eſt putridus qr̄ ⁊c. Unde ſi conſiderabitis hāc
inferetis concluſionem qō hec urina acris uel ace
toſi odoris aliquotiens ut ſepe in fe. fl'aticis appa
rere debet. In febre autem acuta ubi materia ñ
eſt frigide nature odor ille acetoſus in urina non
poteſt ſignificare niſi ſuperationem calidi natura
lis factam a calore extraneo ergo ſignificat mortē
Dubitabitis autem ſtatim quō preſentata ē mi
hi urina acetoſi odoris ⁊ nō exiſtēte corpore egro
ita quod non ſciam an acute febriat an non quō
ego diſtinguam inter dicta ſignificata.ſ.an ſignifi
cet putrefactionem in hu.frigido aut mortem ca
lidi naturalis. Dicatur quod diſtinctio illa pōt
colligi ex iam dictis ſupra.qꝛ acetoſus odor in ma
teria frigida non coniungitur acuitati ſed ē remiſ
ſe acetoſitatis. Sed cum odore acetoſo propter
dominium preternatural' calidi coniungitur maxi
ma acuitas. Et ſic habetis diſtinctionem quando
hic odor acris ſignificat putrefactionem in mate
ria frigida ⁊ qñ in calida ⁊ vos ipſi cō ſiderate ⁊c.

Odor uero Ponit tertiam regulam di
cens ⁊c. Ratio littere clara
eſt qꝛ non fit talis odor in urina niſi per preſentiaꝫ
humoris dulcis ſed nullus ex humoribus ē dulcis
niſi ſanguis qr̄ ⁊c. Notate tamen quod diſtinctio
horum odorum eſt multum difficilis nec bene per
cipitur niſi ab experto in arte ut ſatis patet qr̄ ⁊c.

Et que multum In hac parte reſpō
det cuidam dubita
tioni que poſſet oriri qꝛ diceret aliquis tu dixiſti dō
odore acetoſo ⁊ dulci quid ſignificet. Nunquid ēt
poteſt ſumi ſignificatio ex amaro. Rñdet Auic.
Et dicit ⁊c. Ratio littere eſt qꝛ odor fetid⁹ funda
tur in materia adhuſta exempli gratia ut eſt cole
ra ⁊ illa multum fetet. Unde dicit raſis ſcōo conti
nentis qō odor fetidus magnā ſignificat adhuſtio
nem ⁊ ſalſus odorem. Sed diceres odores ſan
guineorum magis ſunt fetentes q̄ꝫ colericorum er
go terapentice ergo ⁊c. Dicendum ꝙ odor dupl'r
eſt magis fetens uno modo qꝛ horridior ⁊ magis
extraneus ſcōo qꝛ magis acutus in fetore lꝫ nō ita
horrid⁹ poſſum⁹ itaqꝫ dicer̄ ꝙ ſāguinei magis fetēt
prio mō ⁊ colerici.ſcōo mō. Unde ꝑꝑ acuitatē fe
torū in urina colerica odor ille multū fetidus ap
paret nō aūt i ſanguinea. Al'r tñ poſſumus dicere
⁊ ſcōo Qꝛ ſanguis ē magis fetens q̄ꝫ colera ideſt
citius accidit ſanguini putredo rōne cuius fetet
q̄ꝫ colore. Cuius ratio ē manifeſta qꝛ ſiccitas vt
dicitur quarto methaurorū ꝓhibet putredinē uel
retardat qō accidet in colera. Sꝫ ſtāte putre
dine i colera ipa magis fetet.i.intēſiuius ſiue acu
tius. Et tu accipe ſenſum quē uis. Subdit Auic.
Et fetida ad acredinē. Et vult ⁊c. Et ꝑ acredinē
intelligere debetis ponticitateꝫ. Et rō lr̄e clariſſi
ma eſt cū nō ſit alter humor qui habeat ponticita
tem niſi melancolicus quare ⁊c.

Cunqꝫ urina Ponit ultimū ⁊ ſextuꝫ
in hac materia ⁊ dicit
⁊c. Notādū pro fundamēto herine ⁊ hodierne
lectionis ut colligitur ſcōo pronoſticorū cōmento
ultio Qꝛ odor fetēs i urina ñ abſoluitur ab humo
re putrido.ex hoc tñ non ſeqtur ꝙ oīs res odoris
fetidi ſit putrida qm̄ q̄dā ſūt mixta q̄ ēt natural'r
diſpoſita ſunt fetidi odoris. Ut ſecundo canone
de aſſa fetida caſtoreo ⁊ ſimilibus.ſed ea que

naturaliter diſpoſita non fetent ſi poſtea acquiratur fetor tunc talis fetor ſequitur putrefactõeꝫ vt in caſu noſtro. Notandum quod per corpus ſanum vt etiam ſepe ſupra diximus debemus intelligere non inculpate ſanum ſed neutrum nõ egruꝫ formaliter. Unde ſi i hoc corpore neutro materia putrida retinebitur ſtatim febriet. Si autem integre expelletur ſequetur alleuiatio ⁊ hoc eſt qđ dicit. Aut minorationem .i. euacuationẽ humorũ putridorum ad quam ſequitur eius minoratio in corpore illo et per conſequens alleuiatio ⁊c.

In acutis In ponendo finem huic capitulo ponit concluſioneꝫ de permutatione odorum urine ⁊ dicit ⁊c. Pro fundamẽto etiam huius concluſionis ſupponatur quod fetor arguat putredinem humiditatis in corpore. Et ratio littere eſt quia cõtingit niſi dupliciter remouere fetorem ab urina. Primo modo ꝓpter ablationem putredinis ut per euacuationem illiꝰ hu. putridi extra corpus aut eius remiſſionem in corpore ⁊ hoc aut a natura aut ab arte. Secũdo propter remanſionem illius materiei putride i corpore a qua non decidatur quod miſceatur vrine ⁊ ipſam reddat fetidam. Unde dico. Si primo modo fiat non fetens eſt ſignum ſalutis ⁊ ſequitur ſtatim alleuiatio. Si ſecundo modo eſt ſignificatio mortis quia ſignificat uirtutem non poſſe expellere nocumentuꝫ neqꝫ poſſe euacuare ⁊ hec eſt regula generalis ⁊ ego uobis eam generaliter introduxi. Uerum Auice. particularizat eam in acutis egritudinibus. vnde in iſtis egritudinibus regula eſt magis manifeſta. Cum he egritudines ſ. acute minus dent inducias nature. Unde ſicut ſubito urina i eis priuatur ſuo fetore ita ſubito deꝫ ſequi quies. Et erit ſignum bonum quod ſi non ſequitur alleuiatio eſt ſignum mortis calidi naturalis. Unde in morituris mala eſt illa permutatio odoris ⁊ ſic eſt finis huius capituli.

Spuma accidit Poſt ſignificatiões odoris urine determinat de ſignificationibus que ſumuntur ex ſpuma eius ⁊ hoc pertractando duo facit. primo oſtendit quomodo ſpuma generetur in urina. ſecundo ponit ſignificationes de tali ſpuma illi ſecunda. Et ſpuma quidem ⁊c. Prima in duas ſecundũ quod dat nobis duos modos generationis ſpume i ipſa urina. ſecunda ibi. Uentoſitas vero de prima pte dicit ⁊c. Notandum quod ſpuma nihil aliud ẽ generaliter ꝙ diuerſarum ampullarum ad inuicẽ cõmixtio vt ſecũda affo. cõmento. xliij. illius textus. Strangulatorum diſſolutorum. Ex quo ifertur quod ſpumam non ſoluꝫ imaginari poſſumus in ſuperficie urine ſed etiam intra ſubſtantiaꝫ vrine ut in medio quod de facto contingit quãdo granula que ſunt in ea ad inuicem cõmiſcentur.

Secundo notandum quod ad ſpumam due cõcurrunt materie. primo humidum aqueum. ſecũdo uapor aer uel uentoſitas proprie ſumpta ſub incluſa. Unde collige hic contra quoſdaꝫ quod ad hoc vt ſpuma generetur non requiritur humidum illud eſſe uiſcoſum ſed ex ſola humiditate aquea non uiſcoſa una cum uentoſitate poteſt ſpuma generari. Nam manifeſtat experientia quod in cõmotiõe aque ſimplicis fit ſpuma. Et per hoc habetur textus. Gal. ſecundo pronoſticorum cõmento. xlvi. illius textus. Uiride ſputum malum ſpumoſum malum ubi circa medium comenti dicit. quoniam in humiditate tenui ſicut aqua pura clara cui non admiſcetur aliqua res quando aer clarus retinetur non eſt poſſibile vt moretur i ea longo ſpacio quia hora ⁊c. Concludendum eſt ergo expreſſe contra Hugonem quod ſpuma non ſolũ fit a materia uiſcoſa ut uidiſtis experientia ⁊ auctoritate Gal. Unde concludendo ex dictis dicamus quod neceſſario ad ſpumam concurrunt dicta duo principia ſcilicet uentoſitas aer uel vapor ⁊ humiditas. Et licet ad hoc magis faciat aer ⁊ uincat quia ſubleuat non tamen ſimpliciter dominatur eo quod tenetur clauſus inter certos terminos ab humido. Et ex hoc tanquam ex fundamento uidetur ſequi quod quanto aqueum humidum erit uiſcoſius tanto erit aptius ad cauſandam ſpumam. Sequitur etiam quod quanto uapor incluſus eſt groſſior tanto diuturniori tempore eſt nata ſpuma conſeruari. Et ſequitur quod talis uapor groſſus aptior eſt ad cauſandum ſpumam ꝙ aer ⁊ uentoſitas ſubtilis quia illa magis uiolenter tendunt in ſurſum ratione cuius magis diuidunt ampullas ⁊ non poteſt fieri ſpuma ex his ad inuicem mixtis. Ex hoc infertur vlterius ignis ⁊ aer purus ſicut terra non poſſunt eſſe materia contentiua ſpume. Prima enim duo ſcilicet ignis ⁊ aer purus non poſſunt uaporem incluſum continere. In urinis loquor nec terra eſt ſic ſubleuabilis quare ⁊c. Humidum autẽ aquoſum eſt ſubleuabile ⁊ uiſcoſitate ſua aut modo ſubſtantie naturali omni modo diuiſioni reſiſtit quare conſequens erit materia ſpume contentiua. Notandũ conſequenter quod licet particulares cãe ſpume efficiẽtes poſſint eſſe multiplices ad duas tamen principales reducuntur ſcilicet motum ⁊ calorem ut colligitur a Gal. in dicto cõmento affo. Nam motus agitando partes humidi aquei ⁊ impellendo partes aqueas ad aereas vel uentoſas cauſa eſt incluſionis aeris ſub aqueo ⁊ ſic cauſa ſpume. Caliditas etiam licet non ſine motu locali poſſit efficere ſpumam tamen efficit eam ſubtiliando humidum ⁊ ipſum in uaporem conuertendo dicimus tamen caliditateꝫ eſſe cauſam ſpume quando ipſa principaliter concurrit. motus autem conſequenter ſiue ſecundario. Ex quo patet quod aliquotiens motus ⁊ calor ſimul concurrunt ad ſpumam generandam ut exemplificat Gal. de equis currentibus. Ex his patet uerificatio littere quam legam ⁊c. Proiecta ideſt quando proiicitur ſubincluditur aer uel uentoſitas ⁊c.

Ventoſitas uero Ponit alium mo
dum generationis
ſpume in urinis aliuꝫ a primo. Et dicit ⁊c. In ſub
ſtantia vrine ⁊ hoc quantuꝫ ad ſpumificandū ſub
ſtātiā urine. Et dat exemplum dominus Auice. in
littera de vrinis habentium opillationem dicens
queādmodum in urina accidit. uoluit ergo illud
eſſe ſignum quod ſpuma fit a uentoſitate cuꝫ uri
na emiſſa cuius ratio eſt nota quia propter opilla
tiones prohibetur calidi naturalis euentatio mul
tiplicatur ergo ventoſitas propter actionem calidi
non euentabilis in materiam. Unde talis uentoſi
tas emiſſa cum vrina facit ad multiplicationem
ampullaruꝫ et per ꝯſequēs prebet auxiliū ad ſub
ſtantiam vrine. i. ad ſpumificatōem urine. Et ſic
introducēdo lr̄am ipſa eſt clara. Notate tamē
quod in habentibus opillationes multiplicantur
ampulle nō ſolum propter ventoſitatem ī eis mul
plicatam ſed etiam propter aptam materiā conti
nentem uentoſitatē. Naꝫ in habentibus opillatio
nes ſunt materie vt plurimuꝫ uiſcoſe que cōmixte
cum urina erunt apte in ipſa urina ad ꝯtineñ. uen
toſitatem quare ⁊c. Poteſt tamē alr̄ legi lr̄a. ſ. ꝙ
uentoſitas prebet auxilium. In ſubſtantia urine
iſto modo. quia in habentibus opillationes urina
difficulter egreditur ventoſitas autem iuuat ad
egrediendū ſtimulando ipām naturam ⁊ ſic pre
bet auxilium. In ſubſtātia urine quia ad euacuā
duꝫ liquorem urine ad modum dictum. tertio ſic
poteſt legi lr̄a. In ſubſtātia urine. i. turbulentia ⁊
claritate qꝛ ut ſupra dictum eſt ſi uētoſitas ſuble
uat partes groſſas obfuſcas erit urina turbida le
go lr̄am. Et ſic habemus duas cauſas efficientes
ab Auic. ipſius ſpume primo motum quem innuit
cum dicit proiectionem urine. ſecūdo uentoſitatē
quam expreſſe audiuiſtis nunc in lr̄a nominari.
Et hec ſint prolixius dicta ubi bene itelligātur ea
que cōmuniter in hac materia latent apud intel
lectus ſcolarium.

Et ſpuma quidem Poſtquā ſupiuſ
dn̄s Auic. poſuit
duos modos generationis ſpume vnum per uiam
mictus et cōcuſſionis alium a uentoſitate cuꝫ uri
na emiſſa ut clare heri audiuiſtis. hic cōſequēter
ponit ſignificationes que ſumi poſſunt ex ipſa ſpu
ma. Et diuiditur in quatuor. Nam aliquotiens ſu
mitur indicatio ex colore ſpume ⁊ d̄ illa primo de
terminauit. ſecūdo ex multiplicatione ſpume ſiue
ꝗtitate. ſ. diſcreta. tertio ex cita uel tarda eius ru
ptura. quarto ex paruitate ⁊ magnitudine partes
patent quia vna eſt ibi. Et eſt cum paruitate ſui.
Alia ibi. Et ipſa quidē ſignificat ⁊ eſt tertia. Alia
⁊ vltima eſt ibi. Et parue qdē ampulle. De pma
dicit ⁊c. Ad doctrinam pfectiorem pauca hic di
cāt auctores. Et eſt notanduꝫ qd̄ apud modernos
triplex reperitur ſpuma. ſ. granuloſa ⁊ ampulloſa
medioqꝫ modo ſe habens que proprie appellatur
ſpuma. Granuloſa eſt agregatio granularum mi
nutarum circa ſuperficiem urine. Et d̄ tali ſpuma
dicūt vniuerſaliter medici quod ſignificat reuma
de capite differenť tamen. Nā dicunt quod ſi hec
ſpuma apparuerit in ſuperiori parte circuli quod
ſignificat multiplicatōem humiditatis catteralis
in cerebro ⁊ ſi fuerit magis uerſus medium illius
circuli ſignificat grauitatem ſenſuum. ſ. materiaꝫ
catteralem in auribus ⁊ narribus ⁊c. Si uero
magis infra ultra medium circuli tunc ſignificat
ſtillicidium materie ad inferiora vt pectus ⁊c. et
maxime ad ſtomacum. Dicunt etiaꝫ quod ſi ꝯmo
uetur urina ⁊ he granule moueantur deorſum ⁊
ſi ſtatim aſcendunt ⁊ ad ſuperficiem circuli reuer
tuntur ſignificatur nocumentum eſſentiale eſſe ī
cerebro. Si autē poſt hanc cōmmotōem cito aſcē
dunt ad medium circuli ſignificatur nocumentuꝫ
membrorum faciei ⁊ ſenſuuꝫ. Si vero ad inferio
rem parteꝫ circuli reuertuntur ſignificatur nocu
mentum membrorum inferiorum. Et dicūt quod
talia granula conſtituentia ſpumam illam granu
loſam fiunt ex ſtillicidio ⁊ ictu materie cattaralis
ſuper membrum in quo cadit illa materia. Nam
ex tali ictu ſubincluditur aer vel vētoſitas ꝗ mo
dicus modica igitur faciet granula que per modū
occultum miſcentur vrine ⁊ cuꝫ ea emittūtur. Et
hic modus generationis illorum granulorum eſt
ſatis manifeſtus. In his vbi fit ictus vel defluxus
ſiue ſtillicidium illarum materierum cattaraliuꝫ
ſub quibus debet ſubincludi vapor uel uentoſitas
parua ⁊ cauſare hec granula. In alijs autem ubi
non eſt defluxus materierum illarum ſed ſolum
preſentia illarum ut in cerebro ipō notum eſt ad
experientiam quod tunc etiaꝫ aliquando apparēt
hec granula nō tamen generantur ad modum di
ctum ſufficit igitur dicere quod fiant a uentoſita
te pauca ſubincluſa humiditate. Spuma autem
ampuloſa diſtinguitur ab illa granuloſa in duob⁹
precipue. primo qꝛ ampuloſa ad ſenſum magnas
habet ampullas. ſecundo ipſa non tamen adhe
ret circulo ſed occupat quaſi totam ſuperficieꝫ ⁊
ut plurimum per digitum uel. ij. Et d̄ hac ſpuma
ampuloſa loquitur ypo. vij. affo. in textu continē
ti. xxxij. ſ. Quibuſcūqꝫ in urinis ampulle ſuperna
tant nefreticam ſignificant ⁊ longam egritudineꝫ
fore. Et talis ſumitur ſignificatio de ea ut poteſt
colligi a Gal. in cōmento dicti amphoriſſimi quia
ſignificat pluralitatem materie crude cum eius ui
ſcoſitate. Nam ſtante illa materia cruda uiſcoſa
in corpore ñ conuenienter digeſtibili a natura.
In iam materiam agens calor naturalis debilis
reſpectu illius materie digerende aliquā eius par
tem in uentoſitatem conuertet ⁊ ſubleuet que tan
tūdem incluſus ſub materia illa uiſcoſa multum
extenſibili ⁊ dilatabili magnam faciet ampullaꝫ.
Unde apparentibus his ampullis magnis maxi
me arguimus materiam earum eſſe proximā uijs
expulſionis urine. Nam ſi hec uentoſitas ſimiliter
materia contentiua eius ueniret a longinquo in
puas ptes diuiderentur. Nā igiť poſſet facere ma
gnas āpullas ſꝫ granula pua d̄ qb⁹ paulo añ dixi
m⁹. Dicem⁹ igiť ꝙ ipſa ſignificat mā̄ꝫ crudā ī vijs

urine exiſtentem. Spuma autem uera eſt media inter has in paruitate magnitudine ampullaruʒ. Etiam non ſic ſupereminet ut ampuloſa nec ſic diuiſa eſt ut granuloſa ſed eſt magis continua circulo. Et de illa proprie loquitur hic Auic. Et hec ſpuma aliquotiens fit a caliditate forti quia faciente euaporare ſubtiliante ⁊ rarefaciente humiduʒ ⁊ ita incluſa ventoſitate ſub partibus humidi fit ſpuma. Et aliquotiens fit propter uentoſitatem a debili calido incluſam in materia uiſcoſa ⁊ hanc diſtinctionem tacite innuit Auic. in textu et diſtinguitur ſpuma ſignificans caliditatem multipliciter a ſignificante frigiditatem primo per colorem ſpume ⁊ etiam urine. Nam ſi color ſpume ſit niger uel citrinus ſignificat caliditatem. Si albus uel liuidus frigiditatem. Et ſi color urine cui hec ſpuma coniungitur atteſtatur caliditati hec ſpuma ſignificabit caliditatem. Si econtra frigiditatem. Sumitur etiaʒ hec ſignificatio ex modo ſubſtantie urine cui coniungitur. Nam ſi coniungit᷑ tenuitati urine ſignum eſt caliditatis ſi ſpiſſitudini ſignum eſt frigiditatis. Dixit ergo Auice. circa hanc primam parteʒ. Nã i ycktericia ſignificat caliditatem qꝛ non fit hic color citrinus ut uidemus in ycktericia citrina niſi a colera. talis auteʒ eſt calida quare ⁊c. etiam magis ſignificat caliditatem quia adhuſtionem in materia quare ⁊c. Notandum quod quãdocunqꝫ apparet ſpuma tincta tinctura citrina uel nigra ſignum eſt magne purgationis ⁊ expulſionis humoris tingentis cõmixti cũ urina quia propter aerem uaporem uel uentoſitatem incluſum ſub aqueo nec illud fuerit multum tinctum debet apparere album ⁊ ideo in urina colericorum non ſemper apparet ſpuma citrina ſed ut plurimum ſolum in ycktericis ubi multa quantitas cõmiſcetur bene urine ex hu. multum tincto. Significat igitur hec coloratio ſpume magnam mixtionem humoris tincti cum urina ut colere citrine in ycktericia citrina et nigre in ycktericia nigra ⁊c.

Et eſt Ponit alium canonem quod aliquãdo ſignificat ſui magnitudine ⁊ paruitate. Notandum ſicut etiam ſupra dictuʒ eſt quod licet neceſſario ad eẽ ſpume requiratur aer uapor uel uentoſitas ⁊ humidum non tamen requiritur illud humidum eſſe uiſcoſum. ymo aliquotiens ſubſtantia aquea reſiſtens naturaliter diuiſioni ⁊ continuitatem conſeruans prohibet aerem uel uentoſitatem ne in ſurſum eleuetur ⁊ exalet ⁊ ampulatur ut in aqua pura uidetur. Magna igitur ſpuma ſignificat ſaltem magnam uentoſitatem ⁊ non ſemper nec neceſſario uiſcoſitatem lʒ aliquando cuʒ alia tamen diſpoſitione ut magna durabilitate poſſit uiſcoſitatem ſignificare. Et ſic non apparente colore in ipſa urina ſignificante caliditatem uehementem hec ſpuma ſignificat frigiditatem cum hec magna uentoſitas non a caliditate proueniat ut patuit ex colore fit igitur a frigido ualido ⁊ per conſequens ſignificat frigiditatem. Magna autem ⁊ multa ſignificat magnã uiſcoſitatem ⁊ uentoſitatem ⁊ hoc maxime ſi diu perdurat. Nam licet a caliditate uapor poſſit generari ⁊ ſub humido includi tamen quoniam caliditatis eſt rarefacere ſubtiliare ⁊ diuidere quare ampulle a cauſa calida ⁊ etiam ex parte ſubtilis aeris potentis eſſe ſupra aquam non multiplicantur nec perſeuerant niſi materia ſit multum groſſa ⁊ uiſcoſa patet igitur quod magnitudo ſpume ſimul cum multitudine ſignificat magnam uentoſitatem a frigido factam ⁊ uiſcoſitatem materie. Et ex hoc non iferatis quod multitudo ſpume cũ paruitate ampullarum non tantam ſignificet uẽtoſitatem ⁊ uiſcoſitatem. ymo forte maiorem ſignificat uiſcoſitatem. Nam humidum ſua uiſcoſitate prohibet ſe eleuari. Jccirco ex multitudine ampullarum cum earuʒ paruitate non debemus breuiter ſignificare uiſcoſitatem qꝫ ex earum magnitudine. Et ideo tacite hoc innuens Auice. non poſuit ſignificationem de multitudine ⁊ paucitate ⁊ ſiue coniungatur paruitati aut magnitudini non fecit ſpecialem mentionem. Jn hac ſaltem iſecunda parte littere de qua loquitur etc. lego ambas partes ſimul. Significat frigiditatem ſcilicet in pluribus ut nõ coniunctis ſignis caliditatis.

Et ipſa quidem Nunc ponit aliam ſignificationem que ſumitur ex cita uel tarda ruptura ampullarum ⁊ dicit etc. Notandum cum comparat ampullas in tarda uel cita reſolutione et ruptiõe comparat eas que ſunt facte tales non ex ictu uł mictu aut alia extrinſeca cõmotione ipſius urine quia ille ex ſe faciliter rumpentur nec immediate emiſſa urina ex ſpuma arguas. Sed ex his ſũmas ſignificationes quas per longum tempus uideris in urina a tempore quo micta eſt aut aliter cõmota et hoc conſiderate. Notandum conſequenter quod ampulle principaliter duobus reperiuntur modis. Uno modo per diuiſionem medij ideſt humidi continuantis et inſpiſſationem uentoſitatis incluſe ſub humido. Nam uentoſitas incluſa aliquando ingroſſata conuertitur in naturam aque et ubi prius ſub forma aeris exiſtens nitebatur ſurſum moueri et ſurſum eleuabat humidum modo ingroſſata non amplius ſurſum mouebitur nec membruʒ ideſt humidum continens eleuat quare corrumpitur ampulla. Unde dico ſtãte prima cauſa rupture ipſarum ampullarum. Ratio littere manifeſta eſt quia ſi tarde corrumpitur ſignificatur magna uiſcoſitas eo quod ex tali fiat magna reſiſtentia quare etc. Stante autem ſecũda cauſa rupture .ſ. vbi humidum ſui grauitate deſcendat deorſum et dominans ſuper uentoſiatem eam inſpiſſet ſignum eſt multum dubiuʒ. Sed raro eſt quod ampulle ſtent per horam et quod iſto modo ſecundo corrumpentur. Et cauſa huius eſt ueſtigium caliditatis impreſſe in urina et ideo ſi infra horã corrũpantur argumẽtũ ſumit᷑ ꝓbabile qꝛ q̃ citi⁹ corrũpãt᷑ miorẽ ſignificãt uiſcoſitatẽ mãe

continentis ⁊ q̃ magis cito minorem ⁊ ſic de alijs quare ⁊c.

Et parue Ponit vltimam ↄcluſionem de ſignificatione paruaruꝫ ampullarum que nõ fuerunt rupte .i. remãſerũt. Et dicit ⁊c. Ratio lr̃e eſt nota quare ſunt parue q2 materia groſſa nõ potuit multũ eleuari ⁊ tarde rũpuntur q2 medium cõtinens eſt uiſcoſum quare ⁊c. ⁊ hic canon ẽ de mente. Hali in ſeptia ꝑticula affo. eſt bene declaratus quare nũc tranſeamus ſubdit Auic. Cõcluſionẽ correlariã ⁊ dicit ⁊c. Et per ↄñs vrina ſignificãs hunc humorez ẽ mala. Et frigiditatẽ .i. t̃minũ ad quẽ ducunt uel a quo fiunt q2 ab humore frigido ⁊c.

In primis Dicamus ⁊c. In hoc capitulo dat nobis Auic. doctrinam de ſignificationibus ſumptis ex ipoſtaſi in ipa urina. Et duo facit principaliter. Nã primo ip̃e ponit declaratõuem quid noĩs huius termini ipoſtaſis ſm modum quo utũtur ipſi medici. ſecũdo proſeq̃tur ſignificationes ⁊ modos ſignificationũ ipſius ypoſtaſis ibi ſecũda dicemus ergo quod ⁊c. De prima dicit duo ⁊c. Notandũ q2 ipoſtaſis dicit᷑ ab ipoſ quod eſt ſub. ⁊ ſtaſis ſtatio uel ſtans quaſi ſubtus ſtans. Et medici vtuntur ſinonime cum ipoſtaſi alijs terminis. Ut ſedimen quod in urina ſedet. ⁊ reſidentia quod in ea reſidet ⁊ ſic idem importãt dicta nomina. Uerum proprie capiendo ipoſtaſiꝫ vt medici capiunt importat omnem ꝑtem groſſiorem in ſubſtãtia in ipſa urina ↄtentam ſenſibiliter a ſubſtantia urine ſepatam. Et hec ultima clauſula excludit vrinã turbulẽtã q2 licet habeat partes groſſas nõ tamen ſepatas ab urine ſubſtãtia quare ⁊c. Et notate quod illud ſic ſeparatuꝫ ab urine ſubſtãtia aut reſidet in fundo ⁊ proprie dicitur ipoſtaſis aut in ſupremo ⁊ dicitur nebula abſolute uel nephilis aut in medio ⁊ dicitur nebula pẽdẽs vel norinia. Et dicitur nebula methaforice uel ſimilitudinarie q2 ſicut in aere nebula apparet groſſioris ſubſtãtie ipſo aere ita nebula urine eſt groſſioris ſubſtãtie q̃ꝫ ſubſtãtia vrine. Unde ↄcludendo dicamus quod medici capiendo ipoſtaſim ꝑ ut ſe extendit ad id ſeparatũ a ſubſtãtia urine ubicũ q3 in urina reſideat declinant a rectitudine huiuſ termini ⁊ propriĳſſima eius ſignificatiõe Et hoc ẽ quod dicit textus ⁊c.

Dicemus ergo Hec eſt ſecũda pars principalis huius capituli in qua proſeq̃tur determinãdo de ſignificationibus ipoſtaſis ⁊ diuiditur in duas quoniaꝫ primo Auic. ponit modos ſignificationũ ipoſtaſis .i. per quẽ modum ex ipoſtaſi poſſumus ſignificare. ſecũdo exequitur de illis modis ibi ſecũda. Significatio uero. De prima ꝑte dicit ⁊c. Ex ſubſtantia ſui an ſit ſubtilis uel groſſa ex quãtitate .ſ. multa uel pauca. Ex qualitate multipliciter ut colore ⁊ equalitate ut infra. Situ ſuarum ꝑtium uno mõ .i. uicinitate ⁊ propinquitate ꝑtium ad inuiceꝫ intelligendo per ſitum uicinitatẽ. Alio modo ſitu ꝑ ſitũ intelligendo proprie ſitũ ſurſuꝫ deorſuꝫ dextrorſum uel ſiniſtrorſum. Et loco ſui an ipſa ipoſtaſis in fundo reſideat aut ĩ medio pendeat aut ſup̃mo Et ſic patet differentia ſiue diſtinctio ſi bene conſideratur inter ſitum ⁊ locum quia locus totius ipoſtaſis conſideratur ultra ſitum partium eius quare Auic. etiam cõmemorauit poſt ſitum de loco. Et tempore .i. ex tempore ſui euentus. Utruꝫ tarde uel cito appareat poſt urine mictum. Et qualitate ſue mixtionis .ſ. ſi cõmouetur vrinale an ex hoc motu urinali aquoſitati ↄmiſceatur. Ult ergo Auic. quod ex his ſeptem principaliter ſumat᷑ ſignificatio ⁊c.

Significatio uero Nunc proſequitur ſpecialiter de dictis modis ſignificationum ſigillatim ⁊ diuiditur pars iſta in ſeptem ſecunduꝫ ſeptem enumeratos modos quos poſuit. ſecunda pars ibi multũ ĩfra Ypoſtaſis uero ſignificatio ex quãtitate ipſi⁹ ſumpta ⁊c. tertia ibi. Eius autem ſignificatio in qualitate ſui ⁊c. quarta ibi ex ipſius uero ſitu. q̃nta ibi. eius autem ſignificatio ex loco. ſexta ibi. Significatio vero ipoſtaſis ex ſuo tẽpore. vltima ibi. Significatio autem. De prima autem parte ſubintellecta diuiſione quod duplex eſt ipoſtaſis ſcilicet quedam naturalis quedam innaturalis Auic. duo facit. Nam primo determĩat de prima. ſecundo de altero membro diuiſionis ibi non naturalis uero ipoſtaſis. prima adhuc ĩ tres quia primo ponit conditiões ipoſtaſis laudabilis ⁊ naturalis ⁊ ſignificata eius. ſecundo ponit quãdam comparationem inter illam ipoſtaſim laudabilem et ſaniem laudabilem. ibi ſecunda. Et proportio ſue ſignificationis. tertio remouet dubitationes ibi. Et ipoſtaſis quidem ⁊ ſedimen. De prima parte inquit Auic. Et addit Auer. quarto colliget quod ſit figura piramidalis. Pro intellectu littere notandum. primo quod ex textu colligitur quod ipoſtaſis. Quedam eſt naturalis ⁊ quedam non naturalis. et de naturali addatur quod quedam ſit abſolute naturalis ſcilicet que debetur corpori optime diſpoſito ⁊ hoc ſecundum multos. Quedam naturalis nõ abſolute ſed eſt uicina naturali. Ut que debetur corpori ſibi ſano licet. non optime diſpoſito. Dixi notanter ſecundum multos quia aliq̃ dicunt quod in corpore optime ſano nõ fit ypoſtaſis quia ut infra uidebitis non fit ypoſtaſis niſi ex humore extra excutiendo ſed natura optima talem non patitur ex quo ipſa tantum accipit quantum digerer̃ poteſt vel igitur remanet expellendum quare ⁊c. Alĳ tamen dicunt motiuum illud eſſe debile quia per ſimile poſſet concludi q2 in corpore temperatiſſimo non deberet multiplicari ſperma ex quo non remanet humor excutiendus quod tamen eſt falſum ⁊ inconueniens quia aliter non daretur compl̃o temperata apta ad generandum quod abſurdum eſſet apud intelligentes dicere quare ⁊ cetera, et de hoc magis

Dux ? ypoſtaſis

infra videbitur. Pro nunc auteꝫ dicatur ꝙ ī qua
libet digeſtione etiaꝫ in corpore tēpato ⁊ ex nu
trimento ꝯuenientiſſimo aliquid reſecatur ꝙ eſſe
poteſt ſubſtātia ipoſtaſis. Stat tamē vbi corpus
ſit rarum ⁊ uirtus fortis ⁊ nutrimentum ſubtile ꝙ
illa ſuꝑfluitas ſub forma ypoſtaſis excutienda cū
vrina per alias regiones corporis expellatur ⁊ nō
per meatus vrinales. Concluditur igitur ꝙ nec in
ſanis neqꝫ in egris ſemper ſit ypoſtaſis expectāda
vt faciliter potuiſtis iam ītelligere. ſecūdo colligi
te ex textu. Ꝙ ypoſtaſis demonſtratiue ſignificat
digeſtionem ⁊ maturatōem naturalem. Sed hec
eſt lōga dubitatio nūqd ſignificet digeſtionem na
turalē que fit in membris vel ī venis proximis mē
bris minutis multum aut minutiſſimis aut ſignifi
cet digeſtionem epatis. Ut nunquid ypoſtaſis
ſit ſuperfluitas deciſa a ſecūda vel tertia digeſtio
ne. Hanc difficultatē ob prolixitatem eius in p̄ſen
tiarū reſcindam. Nam de ea facit tractatuꝫ lon
giſſimum pluſqꝫ oportet per quaternū tenendo qđ
tam in ſanis qꝫ in egris ypoſtaſis decidatur ex ſe
cunda digeſtione a materia. ſ. que refugit opatio
nem nature in epe. i. que non ſanguificatur de ma
teria chiloſa ideo alba apparet. Si dicatur con
uenienter facta. Et pro poſitione ſua adducit mul
tos textus apparēter ſibi multum ſeruientes pre
cipue textum Gal. primo pronoſticorum comento
vltimo qui videtur hoc dicere in fine comēti. c. i.
ꝙ eſt qꝛ res que refugit naturam vt operetur in
ea ex cibo apud cōuerſionē ſuam ⁊ ad ſanguineꝫ
reſidet in vrina. Et ꝑ alios duos textus. Gal. p̄mo ď
criſi. c. iꝫ. habet etiam pro ſe rōnes ſatis euidētes.
In parte autem oppoſita eſt cōis ſcola medicorū
volentium ypoſtaſiꝫ p̄ncipaliter ſignificare ſuper
digeſtionem membrorū ita Ꝙ ſit ſuperfluitas ter
tie digeſtionis. Sed in hoc diuerſificatur. Nā qui
dam volunt ꝙ ſuperfluit a digeſtione que fit ī ve
nis minutiſſimis quādo fit prima de ſecundis. ſ. in
extremitatibus paruarum. venarum. Alij vero
dicunt ꝙ ſit materia que effugit oppoſitōem natu
re quando ſecūde humiditates debent in membra
conuerti. Sed qualitercūqꝫ ſit talis digeſtio ⁊ ſeq̄
ſtratio fit in uirtute caľi membrorū radicaliū na
turaliter alborum. Iccirco debite diſpoſita ipſa
dealbatur ⁊ pro poſitione ſua hꝫ ſingularē textum
yſaac in vrinis ⁊ textum. Gal. primo de differētijs
febrium ſatis manifeſte ſaltem in vrinis febricitā
tium habent etiam ad hoc euidentes rōes. Quia
tamen queſtio hec nō eſt ad opus multum vtilis.
Iccirco ꝓpter eius prolixitateꝫ vt ſupra proteſta
tus ſum nō curo tractare materiā. Dico tamen ꝓ
cōcordia que in duobus poteſt haberi verbis ꝙ ī
corporibus ſanis videtur ypoſtaſis decidi a ſecun
da digeſtione vt ſatis euidenter ipſe pluſqꝫ conte
taor probat auctoritatibus et rōnibus. In egris
autem a tertia digeſtione ut dictum eſt in ſecūda
oppoſitione ⁊ multū cōi. Et hec pronunc ſufficiāt
patet igiꝰ quod ſm vnāquāqꝫ poſitōem ypoſtaſis
naturalis debet eſſe alba. debet etiam deſcēdere
īferius qꝛ dicit Auer. quarto colliget Ꝙ digeſtio

eſt ingroſſatio per mixtionē terrei cum humido.
Ideo per inſpiſſatōem ⁊ ingroſſatōem debꝫ ī vri
na cōſequēter deſcendere. Etiam illud originalř
colligitur quarto metha. ſatis ad principiū deſcē
dit ergo cum ipſā ponamus ſolidiorem aquoſitate
vrinali. Addit textus. Et eius partes ꝯtinue. Naꝫ
ex hoc arguitur fortitudo caloris digerentis ⁊ ex
cluſio uentoſitatis per digeſtiōem. Nam ſi ē diuul
ſa ſignificatur aut materia non eſt obediēs virtu
ti propter ventoſitatem incluſam aut aliquaꝫ hu
midi cauſam. Aut ſignificatur uirtus de ſe nō eē
ſufficiens debent igitur partes eius eē continue.
Et ſimiles. ſ. in modo ſubſtantie ⁊ colore propter
eandem rōneꝫ ut ſupra. Et equales quātū ad hoc
. ſ. ꝙ partes yposſtaſis ñ magis accedant ad dextrū
qꝫ ſiniſtrum ymo ſic directe in medio uel equales
quātum ad partes extrinſecas ⁊ ſuꝑficiales ypo
ſtaſis. ſ. ꝙ vna pars ñ ſit alteri ſupereminēs ſꝫ ſuꝑ
ficies eius ſit equalis. ⁊ nō vna pars ſuprimatur
⁊ altera egrediatur. Et ex hoc ſequitur ꝙ ſit rotun
da non intellige ſm ſe totam ſed ſm fundū. Po
ſtea ꝙ ad piramidalem figuraꝫ vt dicit Auic. iiij.
colľꝫ. debet tendere. Cuius ratio eſt ex diuerſis trī
collecta vt dicit ibidem Auer. Una ratio eſt quia
natura intendit illaꝫ figuram ex quo caľitas ipſaꝫ
digerens eſt caľitas ignea licet non ſimpliciter ⁊
ignis flāma naturaliter ad talem tendit figuram.
Ueſtigium igitur ꝯſequēter relictum ab illo cali
do inclinat ad talem figurā qꝛ ⁊c. Aliter ⁊ ſecūdo
quoniā ſecundū talem figuram cōueniētiſſime di
ſponūꝰ partes ipoſtatice que inequaliter ſunt gra
ues ⁊ leues. Unde domināte caľo naturali ⁊ debi
te cōmiſcente ꝑtes graues magis diſponuntur ad
fundum. Et minus graues magis ſurſum ⁊ leuio
res adhuc magis ſurſum. Ita ꝙ tandeꝫ in pirami
dem tendunt. Aliter ⁊ tertio dicatur etiaꝫ Ꝙ vbi
partes eſſent vniformiter graues tamen in deſcen
ſu harum ꝑtium per ſubſtantiā urine acquireretꝰ
illa forma piramidalis per hunc modum. ſ. quod
partes ſuccedentes diſponunt inferiores ad fundū
⁊ alijs ſuccedentibus ad ſecūdas cōprimunt ſecū
das verſus primas eas cōculcando ⁊ deprimendo
ipſarum grauitate ⁊ ſic de alijs ꝯñter dicatur vt
tertijs quare ⁊c. Ita ꝙ inferiores ſemper magis
pre ſeſe habeāt et magis dilatentur ⁊ ſuperiores
minus ⁊ ſic tantūdeꝫ in cōi tendunt ſurſum ⁊ infe
rius per ꝯpreſſionem baſim faciunt. Et ideo aliq
ipoſtaſim bonam dicunt crinoideꝫ. Et hic modus
manifeſte intelligitur ꝯſiderando figuraꝫ q̄ acqui
ritur in cumulis. ſ. milij vel frumenti ⁊c. Nam ⁊ ſi
partes in ſe equaliter ſint graues ſm tamē deſcen
ſum ex dicto modo iāiam declarato acquiriꝰ for
ma ⁊ figura talis. ſ. piramidaľ. Dicit poſtremo
Auic. ſubtilis ſimilis ipoſtaſis aque roſ. ⁊c. Nam
ſubſtantia ipoſtatica nō debet eſſe groſſa compac
ta ymo ſubtilis et rara. Ita ꝙ cuꝫ mouetur vrina
le diſſoluatur ipoſtaſis per urinam non tamen Ꝙ
inturbidet per eam. Et ſecūdum hoc diſtinguitur
ab inaturali ipoſtaſi ex materia flegmatica. Cu
ius partes ſint groſſe licet ſint albe et non facile

diſſoluuntur ⁊ urinam inturbant ipſis diſſolutis.
Et iccirco dicit ſimilis ipoſtaſi aque roſ. qꝛ illa eſt
ſubtilis rara ⁊ ſi ꝯmoueatur facillime aque ꝯmi
ſcetur eam non perturbãs. Nec medici potuerũt
habere exempluꝫ accomodatius q̃ꝫ de illa ipoſta
ſi. Et hoc quod dicit lege litteraꝫ multũ clarã ⁊c.

Et proportio Poſtq̃ꝫ ut ſupra uidiſtiſ Auic. poſuit conditiones
laudabiles ipoſtaſis ⁊ ꝯſequenter eius ſignificata
Nunc ponit eius ꝯparationem uel proportionem
ad pus laudabile uel ſaniem ⁊ dicit ⁊c. Pro i
tellectu littere notandum q̃ licet quantum ad ſi
gnificare maturationem bene proportionẽtur ta
men in multis alijs dr̃nt quia ipoſtaſis eſt ſuper
fluitas ſecunde digeſtionis ſecundũ pluſquã Cõ
men. uel tertie aut quarte ſecũdum alios ut in ſu
periori lectione audiuiſtis. Sanies autem non ẽ
ſuperfluitas eius quod digeritur q̄r nõ ſic refugit
digeſtionem ſed ipſamet digeritur. Secundo
dr̃nt qꝛ ipoſtaſis laudabilis. Ut exẽpli gratia cor
pis ſibi ſani fit ſine calore extraneo In ſanie aũt
qualitercunqꝫ laudabili concurrit calor extraneꝰ
⁊ ſic ex hac parte dr̃nt. Dico tamen q̃ aliqua
ipoſtaſis conueniens non dico naturalis ſimplici
ter uel abſolute per hanc ſecundam dr̃iam non
a ſanie ut ipoſtaſis ꝯueniens deciſa a materia pu
trida in fe. que non diſtinguitur a ſanie ymo eſt
quaſi pus. Et hoc uoluit. G. io. primo dr̃ntiaꝝ fe.
Reſidentibus in urina. In fe. putrida melior eſt
que a cauſa coniuncta deciditur. In aliquibꝰ er
go ipoſtaſibus ẽt ꝯueniens non tamen optima nõ
diſtinguetur a pure per illud quod in hac ſecũda
dr̃ia dictum eſt. Laudabilis tamen ſimpliciter d
quibus principaliter eſt ſermo ſicut patet. Dixi ta
men quod i ſanie ꝯcomittatur caliditas extranea
non q̃ fit a caliditate ut multi dixerunt fundati
ſuper textu G. primo pronoſticorum ultimo ꝯmẽ
to cuius uerba non concludunt pro ipſorum poſi
tione ſed ex eis uidetur magis colligi oppoſitum
q̃ꝫ propoſitum. Naꝫ in ſanie laudabili fit digeſtio
a caliditate pure laudabili ut Auic. quarta quar
ti tractatu tertio cap. primo ad medium uolens
ſaniem laudabilem ex operatione nature proue
nire. Unde ſic inquit. Illa enim operatio natu
re eſt ſecundum curſum naturalem ⁊ non genera
tur ſanies niſi ex digeſtione naturali ⁊c. Uide
⁊ nota uerba ſequentia. Et idem uult tertia quar
ti cap. de iudicijs ſaniei ad principium calidi di
cens. In qua non eſt operata niſi caliditas ĩnata
In his. n. locis ⁊ aliis non aliud colligitur niſi ꝙ
fit a caliditate naturali cui tamen aſſociatur ex
tranea. Et de mente ſua uidetur colligi quod lꝫ
non poſſit fieri ſanies niſi ex materia ſupercale
facta caliditate extranea ipſius tamen digeſtio ñ
fit niſi a caliditate naturali oportet enim ſi debet
fieri ſanies ut materia extraneeſ a caliditate ex
tranea ⁊ deinde digeretur a calido innato ita ꝙ
caliditas extranea ñ adducit ad ſpeciẽ ſed tm̃ na
turalis. Et hoc poſſet latius declarari quarto me
thaurorum ⁊ ſecunda primi de cauſis calefacien
tibus. Et idem uoluit. G. in ꝯmento allegato per
eos dicit enim ſic ⁊ bene ponderate uerba. q̃ ſi
caliditas innata egreditur ab equalitate ſua na
turali egreſſione multa putrefit ſan. ſicut putrefit
in corporibus mortuorum ⁊ ſi fuerit uirtus eius
adhuc remanens accidit ſanguini diſpoſitio com
poſita a diſpoſitione extra naturam ⁊ diſpoſitiõe
naturali quare putrefit pars eius propter diſpoſi
tionem ĩnaturalem ⁊ quecunqꝫ harum diſpoſitio
num uincit tunc ſignificationes operationis ſunt
magis uincentes in colore ⁊ odore ⁊ ſubſtantia.
Et qꝛ textus ſinglr̃ eſt in materia ipſum uobis le
gam. Addit. G. In primis. n. nõ putrefit ſupple
ſanguis ſed recipit primam maturationem ſꝫ ſe
cundo apparet in ea aliquid putrefactionis egreſ
ſe a natura. Uerum tamen illud eſt peruiuꝫ ſicut
dicit Ipo. nõ habens odorem horribilem. Addit
Gal. aſſimilatur ſanies colori membrorum radi
calium aſſimilatione ⁊c. Dicebat tamen Auic. in
textu noſtro q̃ ſanies ab ipoſtaſi diſtinguitur in
hoc q̃ ipſa eſt ſpiſſa ipoſtaſis autem ſubtilis. Et
ratio partis eſt qꝛ ſanies fit in loco ꝯcluſo ſaltem
loquendo de ſanie apoſtematum de qua ẽ proprie
ſermo ut uidetur in clarificatione littere ubi ma
teria non permiſcetur cuꝫ alijs hu. quare reſolui
tur ſubtile remanente groſſo ipoſtaſis autem de
ciditur a re humida non conculcata ⁊ ꝯcluſa in
certo loco ubi reſoluatur ſubtile remanẽte groſſo
fit ergo ipoſtaſis ſubtilis ſanies uero groſſa. Et di
xi notanter ſanies ſpecialis apoſtematis qꝛ ipoſta
ſis que deciditur a materia feti. putri. non diſtin
guitur a ſanie q̄r hec diſtinctio Auic. nõ haberet
hic locum. Lego lr̃am ⁊c. Dicit ex pure laudabi
li arguimus ſuper digeſtionem factam ⁊ matura
tionẽ naturalem in toto corpore. Et ex oppoſi
to colligite ſicut ex illaudabili pure arguimus ſu
per imaturationem particulaꝝ membri. Ita ẽt
ex illaudabili ipoſtaſi ſuper digeſtionem illauda
bilem factam in toto q̄r ⁊c.

Et ipoſtaſis Nunc in hac tertia parte remouet quaſdam dubita
tiones ⁊ diuiditur iſta pars in tres. Primo enim
facit quod dictum ẽ. Secundo abiicit dictũ quo
rundam de quadam diſtinctione ibi ſecunda. tu
autem non attendas. Tertio ponit quedaꝫ de bo
na ⁊ mala ipoſtaſi ad ipſarum dr̃iam ⁊ ꝯueniẽtiã
ibi male autem ipoſtaſis ⁊c. Prima in duas. prio
remouet vnam dubitationem ſo aliam ibi ſecũda
Amplius plurime ⁊c. Dubitatur ſuppoſitis dic
tis ꝯditionibus ipoſtaſis. vtrum deficiente aliqua
earum poſſit adhuc ſignificatio illius ipoſtaſis eẽ
bona. Pro remotione huius dubitationis que
ſatis legitime mota ẽ dicit Auic. Reſpondendo
ad dubium ꝙ ſic. Et inquit ⁊c. Deinde addit ⁊c.

Notandum quod ex hoc textu primo colligit
quod omnis ipoſtaſis ẽ laudabiliſſima uel innatu non
ralis ymo ẽ aliqua naturalis non tamen laudabi
liſſima ut ubi vna ꝯditio laudabiliſſime deficiat
aut plures minus tamen numero q̃ꝫ laudabiles
ita quod numerus laudabilium ꝯditionũ maior

ſit q̄ꝫ numerus illaudabilium. De. n. ipoſtaſes ſic diſpoſite nec ſunt laudabiliſſime nec innaturales ſed naturales licet non ſimpliciter ⁊ medio modo ſe habentes ⁊ ex eis ſumitur ſignificatio bona non tamen ſimpliciter ⁊c. Secundo notanduꝫ ꝙ per hoc quod dicit licet tinctura ⁊c. Q per tictu ram hic non intelligit receſſum ab albo ad rub. uel citrinum ſed collorificationem ipoſtaſis que debetur ei in corpore temperato. Et ſic. ē ſenſus littere. licet tinctura. i. color conuenientiſſimus qui ei debetur in corpore temperato ut ali defece rit addit Auic. Uerum equalitas melior eſt q̄ꝫ il la albedo. Ut uelit quod melius ſit ꝙ dicatur nō alba ſed equalis q̄ꝫ econtra. ſ. inequalis ⁊ alba. ⁊ ratio ē q꞉ digeſtio in ſubſtantia melior eſt q̄ꝫ dige ſtio in colore eo quod fortior actio calidi requirit ad equandū ſubſtantiam q̄ꝫ colorem igitur ⁊c.

Secundo ipoſtaſis cum deficit una uł due cō ditiones laudabiliſſime ipoſtaſis ut in pluribus ꝑ cipue in fe. deciditur a materia cuius digeſtio nō ē niſi preparatio ad expulſionem ſed melius pre parantur expulſioni per equationem ſubſtātie q̄ꝫ colorem bonum q̄r ⁊c. Tertio. nam ipoſtaſis pōt eē alba ex materia fl'atica uel ex multa aeris permixtione non concurrente principaliter ipreſ ſione uel alteratione in ipoſtaſi acquiſita a mem bris radicalibus ſed non pōt eſſe continua ⁊ equa lis niſi a calido naturali exprimēte partes uento ſas ⁊ materiam equāte igitur relinquetur equali tatem ipoſtaſis eſſe meliorem eius tinctura cōue nientiſſima. Et pro hac parte fuit ſnia raſ. ſo oti. ⁊ Gal. ↄmento. iij. epidimiarum. Ubi dicit quod in fe. ſepe apparuerit ipoſtaſis alba ⁊ diuulſa ⁊ mortui ſunt. Et ſepe non alba ⁊ continua ⁊ equal' ⁊ ſanati ſunt. Et ſic his rationibus ⁊ auctoritati bus patet ueritas textus Auic. Sꝫ fortaſſe ex tertia ratione iamiam uobis adducta queretis q̄ ſit dr̄ia inter ipoſtaſim albam ex materia fl'atica alba ſic albificatam a calido membrorū radica lium. Et albam ex ſubinclusione aeris. Dicendū primo quod illa que ē alba a materia fl'atica ubi ſit continua difficulter diſſoluitur naturalis aūt facilē. ſo q꞉ diuulſa ipoſtaſi fl'atica ex motu uri nalis ſtatim quietato urinali iterum reſidebit ⁊ ad ↄpactionem reducetur non ſic naturalis etiaꝫ illa que ē talis per incluſionē uentoſitatis ē diuul ſa ſed non ſic naturalis neqꝫ etiam flegmatica ſꝫ ē magis ↄpacta ſaltem ut plurimum ⁊ magis pe tens fundum. Illa autem a uentoſitate magis in ſurſum tendit. Et ſic habetis diſtinctioneꝫ ipoſta ſis naturalis ab ipoſtaſi fl'atica alba ⁊ ex uentoſi tate albificata. Et etiam dr̄iam iſtarum duarum ultimarum ad inuicem ⁊ conſiderate uos ⁊c.

Amplius Nunc remouet aliaꝫ dubitatio nem quia poſſet aliquis dicere tu dixiſti ꝙ ipoſtaſis laudabilis debet eſſe alba. Nunquid ipoſtaſis ſit eiuſdem coloris cum colore urine utplurimum rñdet Auic. ⁊c. Et dicit ⁊c.

Notandum quod ſi lr̄a intelligitur ut uerba ia cent in corporibus temperatiſſimis nō eſſet uera concluſio q꞉ in talibus color ipoſtaſis qui albus ē non aſſimilatur colori urine qui citrinus ē cuꝫ ru bedine aliquali. Sed in reliquis corporibꝰ. ſ. lap ſis a temperamento optimo utplurimum uerum ē quod dicit Auic. ſ. quod in pluribus color ipoſta ſis aſſimilatur colori urine ⁊ ſic concluſio abſolu te ſtat i ueritate eo quod plures ſint ipoſtaſes cor porum lapſorum q̄ꝫ temperatorum. Et poſſumꝰ uerificare concluſionem de corporibus tempera tis per ſimilitudineꝫ hoc modo. Sicut uel quem admodum in corpore temperato urie debetur co lor ↄuenientiſſimus. Ita etiaꝫ eius ipoſtaſi debe tur color ↄuenientiſſimus ⁊ ſic aſſimilantur hi co lores in conuenientia licet ſint diuerſi q꞉ vnus al bus alter citrinus cum rubedine. Ratio autē lit tere. ſ. quod hi colores utplurimum aſſimilantur ſumitur ex hoc ſm cōmunem opinionem ipoſta ſis deciditur a tertia uel quarta digeſtione etiaꝫ colorificatur urina ab eo quod defertur a locis tertie uel quarte digeſtionis ⁊ urine ↄmiſcetur. Et illud etiam ↄmiſcetur ipoſtaſi ergo urina ⁊ ipoſtaſis eodem colorantur colore. Dico tamē ꝙ in corporibus ſanis propter longam ⁊ maiorē fie ri impreſſionē in materia q̄ deciditur ab eo quod ē ↄuerten̄ in membra q̄ꝫ ſit impreſſio que fit in materia aquoſa. Hinc ē ꝙ materia ipoſtaſis ma gis apparet alba ſeu ad rubedinem tendit q̄ꝫ uri ne ſubſtantia. Unde uidemus urinam colerici ſa ni non ſic albam apparere ſicut eius ipoſtaſiꝫ ꝑp ter cauſam dictam proportionātur tamen in colo re. Addit Auic. Sed ex eis que diuerſificātur .i. non ſunt colorate colore urine ſꝫ diuerſo alba ē melior intelligatur. i. melior eſſe poteſt. Naꝫ ſi fiat receſſus ad al. ab illa proportionali ſimilitu dine iam dicta inter coloreꝫ ipoſtaſis ⁊ urine. tūc autem ſignificat ille receſſus meliorem fuiſſe fac tam digeſtionem in materia ⁊ ſic alba ē melior. Si autem ſit alba propter admixtionem materie fl'atice illa ↄparata ad ru. non ē melior q꞉ illa q̄ ē rubea ſignificat ſanguinem miſceri cum ea ⁊ quā to melior ē ſanguis fl'ate tanto melior ē ipoſtaſis rubea q̄ꝫ alba ex pr̄tia fl'atis al. q̄r non ſemper al ba melior rubea ſed eſſe poteſt. Addit lr̄a ⁊ poſt illam. ſ. albam ē rubea. Notandū ꝙ diſtinguē do rubeam in ſuos gradus. ſ. ſubrubeam rubeaꝫ ⁊c. Dico ꝙ recedendo ab illa melior ē ipoſtaſis ſubrubea q̄ꝫ rubea non tamen quelibet. nā ex quo ipoſtaſis rubea ſignificat pr̄tiam ſanguinis. Qui cum debet digeri aliqualiter debet albari. Ubi ergo ſit in uia conuerſionis ⁊ digeſtionis ex colo' rub. permutabitur ad ſubrubeum ⁊ ſic melior eſt ipoſtaſis ſubrubea q̄ꝫ rubea. Sicut etiam ſputū ſubrubeum ē melius q̄ꝫ rubeum ut prima affo. ⁊ dixi notanter non tamen quelibet q꞉ contingit ꝙ ipoſtaſim fieri ſubrubeaꝫ propter mixtionē aquo ſitatis cum ſanguine. Cuius digeſtio fiet per ſepa tionem ⁊ diſſolutionem aquoſitatis a ſanguine ⁊ illo caſu melior ē color rub. in ipoſtaſi q̄ꝫ ſubru. Nam ſignificabit ratificationem epatis ⁊ natura lium uirtutum. De hac autem diſtinctione nūqd

ipoſtaſis fit ſubrubea propter ꝯplementum dige ſtionis aut propter mixtionē aquoſitatis apud doc tum clare ſunt diſtinctiones. Addit textus ꝛ poſt rubeam eſt citrina. Ratio littere clara eſt. Nam illa ſignificat coleram naturalez que poſt ſangui nem ē humor laudabilior. Poſt eam illa que eſt ut arſenicum.i.citrina declinans ad albū ſubrub. Ratio ē quia ſignificat coleram uitellinam que deterior eſt ꝙ citrina qꝛ ꝛc. Et malitia ꝛc. qꝛ ſigni ficat caliditatem ꝛ adhuſtionem.

Tu autem Hac in parte remouet ſentē tiam quorundam. Nam q dam dicebant ꝙ albedo in urina melior eſt ꝙ de bita ſubſtantia ad remotionem igitur huius erro ris dicit tu autem non attendas al' tradas. Et ra tionem adducit.

Male autem Conſequenter dn̄s Auic. ponit quedam de ipoſtaſi mala ꝛ bona. Et duo facit qꝛ primo facit hoc. ſo remouet quaſdam dubitationes ibi ſa. Et hec q dem. prima in duas. primo ponit vnum de ipoſta ſi mala. ſo ponit quandam dr̄ntiaz inter ipoſtaſiz bonam ꝛ pus ibi ſecunda. Uerumtamen pus ꝛc. De prima dicit ꝛc. Notandum ꝙ per ipoſtaſiz malam intelligit malam ſcd̄m aliquam malitiam ut coloris qꝛ nigra uel ſubſtantie quia pinguis. Di xit ꝙ ſi talis fuerit in continua dicitur eſſe melior ꝙ ſi fuerit continua. Pro quo ē ſcd̄o notandū ꝙ talis ipoſtaſis poteſt dici continua dupliciter. Uno modo ut dicatur continua continuitate tem poris ut omnibus diebus talis appareat. ſecundo modo poteſt dici continua continuitate partium ꝛ per oppoſitum dicitur diſcontinua. Et quōcūqꝫ intelligatur littera eſt uera. Nam apparente ipo ſtaſi mala ſcd̄m ſe ꝛ non continuitaꝛ malitia ſm tempus melius eſt ꝙ ſi continue mala appareat. Ratio eſt ſatis clara. nam ſi talis ipoſtaſis mala continue mala appareat arguitur impotentia uir tutis ad non corrigendū malitiaz materie ꝛ rebel lionem materie ubi ſi mala aliquotiens ad bonū conuertatur ſignificat materiaz non omnino eſſe rebellem ꝛ aliquotiens naturā dominari. Et hāc continuitatem quidam appellant equalitatem ut Ypo. ſcd̄o pronoſticoꝝ textu ꝯmēti maxime ſecun dum antiquam tranſlationem. Et dicit theophi lus exemplum familiare ad hec. nam manifeſtuz eſt hic uidere in pulſu. Nam ubi pulſus dicatur in terſectus uel al'r malus deterius eſt talem pulſuz malum continuum eſſe ꝙ non continuum. Si er go continua fuerit mala ꝛc. Sed in etiam ſecun dum ſenſum lr̄a eſt clara atqꝫ uera. Nam ipoſta ſis mala incontinua ſecundum partes arguit uic toriam cauſe preter naturam. Nam fit continua propter caliditatem adhurentem uel frigiditatez congellantem apparente igitur ipoſtaſi innatura li ubi fit continua arguitur de prauitate fortiori. Ita ꝙ obtinet ſuper materiam ſiue ſit caliditas. extranea ſiue frigiditas congellans ꝛ ſic ſignifica tur de remiſſione uirtutis qꝛ ubi uictoriam tenet caliditas preter naturaz uirtus ibi debilis ē. Ergo ſequitur ꝛ ipoſtaſis mala ſi fuerit continua conti nuitate temporis uel continuitate partium illa de terior eſt ꝙꝫ incontinua ꝛ hoc uoluit Auic. i hac parte quam lego.

Bona autez Hic dominus Auic. ponit vnum de bona ipoſtaſi cō parando ipoſtaſim bonam ad pus ſaniem uel fleg ma crudū. Pro quo nota ꝙ bona ipoſtaſis aſſi milatur flegmati crudo ꝛ puro in quibuſdam ꝛ in quibuſdam ab eis ſepatur aſſimillatur eis i albe dine ꝛ in deſcenſu ꝛ continuitate ꝛ inequalitate partium. Sed ſepatur a ſanie qꝛ ſanies eſt id qd̄ eſt primo digeſtuz ipoſtaſis uero eſt ſuperfluitas eius quod digeritur. Etiam ipoſtaſis fit a calido naturali non neceſſario concurrēte calido preter naturam. ſed ſanies non fit ſine calido preter natu ram. Iterum ſanies eſt cum fetore. laudabilis āt ipoſtaſis ſine fetore qꝛ fit a calido naturali ſanies autem concurrente calido preternaturam quare fetet. Et diſtinguitur a flegmate crudo conculca tione partium. Unde dominante multo humido aqueo propter grauitatez partes deſcendētes ma gis conculcant ſe. In ipoſtaſi autem partes ſunt magis aeree propter hoc dicit Auic. qd̄ ab utriſqꝫ differt ſubtilitate ꝛ leuitate. Nam ſanies ꝛ ſi ſit al ba continua ꝛc. eſt tamen grauior qꝛ calidum pre ter naturam dominatur. In materia ꝛ ſic ē tanꝙꝫ cinis de lignis qꝛ reſoluitur ſubtile ut. S. in ꝯmen to. xlvij. ij. affo. Et etiam flegma quia aqueum ui ſcoſum ꝛc. Et etiam flegma dr̄t ab ipoſtaſi quia cum mouetur urinale ipoſtaſis diſſoluitur ꝛ non reagregatur flegma autem non facile diſſoluitur Et cum diſſolutum eſt partes eius facil' iungunt' ꝛ hoc propter grauitatem uiſcoſitatem ꝛ aqueita tatem. Et ſic patet quomodo pus ꝛ flegma cru dum cum ipoſtaſi conueniant ꝛ quomodo ab ea diſtinguantur ꝛc.

Et hec quidez Hic remouet quaſdaz dubitationes circa pre ſentem materiam ꝛ poſſet diuidi in tot quot du bia remouet. De prima parte dicit ꝛc. Adducit rationem ꝛc. Notandum qd̄ iſta littera poteſt dupliciter legi. ſ. nō queritur vno mō. i. non neceſ ſario fit in corpore humano ſano ꝛ ſic non eſſet ſententia uera quia etiam in corporibus egris nō reperitur uel requiritur. i. neceſſario fit. Secūdo modo non reperitur uel non requiratur. i. non re quiritur ad debite ſignificandum ſuper bonum in corporibus ſanis ipoſtaſis. Sed ad debite ſignifi cādū i corporibꝰ egris reqritur ipoſtaſis ſaltem in qbuſdā. Pro quo dicēdū ut colligitur de mēte ra ſis. ſo ꝯti. quod in urinis optime ſani corporis nō apparet ipoſtaſis. ꝛ ideo in quibus ſanis cum ap paret ſignificatur quod digeſtio non ē perfecta.

Ex quo notant quidam quod ubi corpus opti me ſanum fuerit non habundat ſuperfluitas i ue nis et in membris que ſit miſcenda cum urina ut fiat ipoſtaſis non dico tamen ego preterea ut qui dam dixerunt quod in eis multipliciter nulla ſup fluitas a tertia digeſtione membrorum uel etiam

uenarum quoniam ut ſupra dictum eſt per ſimile motiuum corpora optime ſana non eſſent de ſe generantia qꝛ nihil ſuperflui i eis habundaret. Etiã non maior eſſet ratio de ſuperfluitate prime ⁊ ſecunde digeſtionis q̃ꝫ tertie ⁊ tamen a prima ⁊ ſecunda manifeſte ſuperfluitates reſecantur ergo ꝑ idem a tertia ⁊ quarta membrorum. Sed in talibus corporibus propter fortitudinem calidi naturalis ⁊ paucitatem ſuperfluitať fit iſtarum ſuperfluitatum inſenſibilis reſolutio. Unde non eſt humor expellendus. quando ergo in urinis corporuꝫ ſanorum apparet ipoſtaſis ſignificatur elongatio a debita ↄiunctiõe ul' a bonitate regiminis. Ad bonum ergo ſignificandum non requiritur ipoſtaſis in urinis ſanorum in corporibus autem egris. Dicit Auic. non dubitatur quin male ſint retente materie in uenis ipſorum que niſi maturẽtur ⁊ expellantur ſenſibiliter cũ urinis pretendunt ad corruptionem. Unde notandũ ꝙ ſi illa littera ſimpliciter intelligatur etiam non eſſet uera qꝛ i egritudinibus materialibus non habundat ſuperfluitas excutienda ⁊ maxime in his quorum cauſa ẽ ſubtractio cibi uel reſolutio loquitur ergo de materialibus morbis non eſſet tamen ſimpliciter irationale dicere ꝙ etiam in omnibus morbis toti cõmunibus propter hoc ad morbum conſequitur leſio operationis digeſtiue ⁊ conſequenter per indigeſtionem multiplicatio ſuperfluitatum. Et ſi de ſe morbus eſſet imaterialis ꝙ tamen in talibus apparet ipoſtaſis ſicut ⁊ in corporibus ſanis uel etiaꝫ temperatis malo regimine utentibus. Sed ad mẽtem Auic. ſufficiat concluſio dicta ad uerificãdũ dictum. ſ. quod ad debite ſignificandũ ſuper bonis ex urinis ſanorum non requiritur ipoſtaſis ubi ad debite ſignificañ. in urinis ſaltem aliquorum egrorum puta egritudine materiali requiritur ipoſtaſ Sed ſi obiiciatur de textu dñi Gal. primo de criſi ubi innuit Gal. ꝙ laudabilior urinarum eſt cum ipoſtaſis eſt alba lenis ⁊ equalis ⁊c. Et eandẽ ſententiam dicit in ſecundo pronoſticorum in textu xxv. ⁊ ſic uidetur innuere quod ad laudabileꝫ urinam requiratur ipoſtaſis. Dicendum quod loquitur in urinis egrorum egritudine in qua eſt etiam expectanda ipoſtaſis. Et quod hoc ſit uerum colligitur ibidem. ſ. ſecundo pronoſticoruꝫ in fine dicti ↄmenti ⁊ hoc etiam infra dicit. d. Auic. de uria matura ſana optie ubi dicit. Et ipoſtaſis ſi ibi fuerit qř ⁊c. ⁊ ſuper tex. hic fundat pluſq̃ ↄmentator ſuam poſitionem. ſ. qđ ipoſtaſis reſcindatur ex digeſtione epatis ⁊ hoc intelligit per cibum hic. Sꝫ ſcđm ↄmunem poſitionem intelligimus per cibuꝫ chilum aut humores qř ⁊c.

Et in macilentis Hic remouet aliã dubitationem qꝛ diceres tu dicis qđ inoptime ſanis non ſit expectãda ipoſtaſis. Erit ne ſemper expectanda ipoſtaſis in reliquis reſpondet Auic. quod non ⁊ dicit ⁊c. qř clara. ẽ lrã.

Et in nullis In hac parte proſequitur remouendo aliud dubium de urinis etiam laudabilibus qꝛ poſſet aliquis q̃rere nunquid in talibus ſubito poſt mictum reſidet ipoſtaſis. Reſpondet quod non niſi in eis que ualde ſunt mature. Unde in illis parum eſt expectandum. Ratio canonis eſt clara. Nam ſequeſtratio non fit niſi a calido naturali ⁊ eius ueſtigio nam non dominante ſimpliciter calido naturali tarda fit ſequeſtratio groſſi a ſubtili ⁊ magis dñante citius. Ex quo ſequitur qđ in urinis maxime digeſtis ipoſtaſis citius deſcendit q̃ꝫ in reliquis proinde dicebat Yſaac ꝙ urina pluribus uicibus eſt inſpicienda ut quando mingitur. ſ. nunquid mingatur turbida uel clara ⁊ in tempore ſepationis ipoſtaſ ⁊ poſtq̃ꝫ ẽ facta ipoſtaſis. Naꝫ cita deſcenſio ſignificat complementum digeſtionis aliquantulũ tarda augmentum. Tarda multum ſignificat principium ⁊ hoc ex ratione paulo ante dicta. Et proinde etiam ex hoc textu colligitur modificatio dicti ſuperius in primo cap. cum dicit Auic. ⁊ ego dico qđ neqꝫ poſt horam inſpicienda eſt urina. nam ibidem colligebatur ymo poſt horam inſpicienda eſt urina. Sed uoluit. d. Auic. innuere Qꝛ in urinis ꝑfecte digeſtionis maxime certior ſumitur ſignificatio perfecta ↄprehenſione urine in hora uel paulo poſt horam q̃ꝫ poſt multum tempus ut addiť ibidem color urine mutatur ⁊ diſſoluitur ipoſtaſis. In urinis autem non perfecte digeſtis ẽ amplius expectandũ ymo aliquotiẽs uſqꝫ ad duas uel tres horas ⁊ forte ultra quoniam. ut dicit raſis ſecũdo ↄti. Urina que ẽ perfecte digeſta facit reſidentiã poſtq̃ꝫ micta fuit per vnaꝫ horam ſupple aut citi⁹ aut parum poſterius. Sed in urina que non ẽ perfecte digeſta in iſto paruo ſpatio nõ apparet ipo. ⁊ habebis intentionem tuam. In petendo tempus ⁊ horam in qua micta fuerit ⁊ precipe illam non ſpargi donec tranſeat vna aut due aut tres. ⁊ ut plurimum uſqꝫ ad vi. qꝛ frequenter dicit ipſe inſpexi urinam mane in qua non erat manifeſta ipo. ⁊ poſtea hora vi. poſt eius mictum uidi in ea ipo. Ex quo tamen textu ego non colligo ꝙ ipo. nõ deſcendat in urina niſi in vi. hora poſt mictum quoniam non ẽ ueriſimile quin ante illud tempus quãtumlibet remiſſe dominãte calido naturali ſit facta ſequeſtratio groſſi a ſubtili qř conuenienti⁹ ego colligerem quod inter duas uel tres horas ſit facta ſequeſtratio ⁊ ꝙ ipſe uiderit hora vi. pur tamẽ uobis dico ꝙ memorie ẽ ↄmendandum ꝙ ultra primam ſecundam ⁊ tertiam horam ẽ facta ſequeſtratio.

Et plures Hic repetit ſententiaꝫ ſupra dictam de ipoſtaſi naturali non tamen naturaliſſima quãtum ad eius colorẽ Et dicit ⁊c. Quoniam illa pars ſupra fuit declarata non me ulterius extendo niſi in vno quia dictum erat ſupra ſicut etiam hic deinde citrina. deinde ſimilis arſenico ⁊ mala icipit a lentiginoſa. Videtur ex dicto textu innui quod citrina ipo.

⁊ ſimilis arſenico citrino dicãtur eſſe laudabiles
ipoſtaſes per hoc quod dicit. Et malitia quidem
a lentiginoſa incipit. Et forte illud indiget decla
ratione qꝛ non reperitur ab auctoribus expreſſuꝫ
ꝙ citrina ipoſtaſis cum diuerſificatur in colore a
colore urine ſit laudabilis multo ergo minus de
hac que ſimilis ē arſenico. Uerum ſecundo pro
noſticorum ⁊ quarto affo. de al. ⁊ rub. ſcriptum ē
qđ ſint laudabiles ergo iſte tex. ſic legatur ꝙ al.
⁊ ru. ſint laudabiles. Citrina ⁊ ſimil' arſenico ſint
illaudabiles. Et malitia .ſ. intenſa incipit a lenti
ginoſa ⁊ ſi illa expoſitio applicetur ei parti ſupra
conuenienter factum erit lege litteram.

Non naturalis

Hec eſt pars princi
palis in qua domin⁹
Auic. Poſtq̃ꝫ ſupra determinauit de ipoſtaſi na
turali quantum ad eius conditiones ⁊ compara
tiones ad quedam alia remouendo etiaꝫ quaſdã
difficultates circa eam nunc determinat de ipo
ſtaſi non naturali ⁊ diuiditur in duas qꝛ in pria
enumerat modos ⁊ ſpecies ipoſtaſis non natura
lis ſecundo proſequitur ſignificationem eorũdeꝫ
ibi ſecunda ſimilis uero. De prima parte enume
rando modos ipoſtaſis non naturalis dicit ⁊c.
Sufficientia harum ſiue debita diſtinctio clau
dens ſufficienter eius ſpecies non poteſt haberi
niſi quantum experientia probatur. Nec per uiã
rationis poſſet probari quoniam etiam poſſet ap
parere oſſuoſa. Sed quia illa non eſt comprehē
ſa uiſu quare de ea non fit mentio ⁊ ſic ſolum ſũt
decem. Prima corticalis ſubdiuiditur rationabi
liter ſecundum maiorem uel minorem diſſolutio
nem ſubſtantie membri. Nam dicebat theophi
lus cum omne corpus habeat longitudinem lati
tudinem ⁊ profunditatem ſi de ſuperficie mēbri
radatur fit corticalis que dicitur pethaloides. ⁊
conſequenter ſecundum maioreꝫ profundationē
fit furfurea ſi eſt alba aut orobi. ſi ē turb. Et cõ
ſequenter ſecundum maiorem profundationem
membri fit crinoides. Et notate qđ per non natu
ralem ipoſtaſim intelligimus ipoſtaſiꝫ ñ tm̄ inna
turalem ſed etiam preter naturam.

Similis uero raſura

Poſtq̃ꝫ ſupra enumerauit .x. ſpecies ipoſtaſis nõ
naturalis. Nunc proſequitur de ſignificationib⁹
harum ſpecierum. Et diuiditur in .x. ſecundum
quod .x. ſunt ille ſpecies. ſecunda ibi. Et tu quidē
iam ſciuiſti. tertia ibi. ipoſtaſis uero adipine. q̃r
ta ibi. Sanioſa uero ulcus. quinta ibi. Et muci
laginoſa. ſexta ibi arenoſa. ſeptima ibi. plurimuꝫ
autem. octaua ibi. Sanguiſugalis ibi nona. Et
rub. ibi decima. Et citrina partes patebunt. De
prima parte principaliter intendit ponere ſignifi
cationem corticał' ipoſtaſis ſecundum differentiã
latitudinis ⁊ magnitudis talis corticalis ſupple
intelligendo hanc diuiſionem quod corticalis eſt
ſicut raſura ſuperficialis ⁊ quod quedam eſt lon
ga ⁊ lata ultra longitudinem ⁊ latitudinem ſicut
cõmuniter debetur furfuri. Quedam eſt ea mi
nor ⁊ eſt ſecundum extenſionem ſimilis furfuri
frumenti quod eſt ingroſſatum per infuſiones ei⁹
in aqua hac preſuppoſita diuiſione. primo ponit
ſignificata corticał'. ſecũdo furfuree proprie ſum
pte ⁊ tertio crinoidis ſecunda ibi ⁊ ex ea quidem
que tertia ibi. Et crinoidibus uero plurimuꝫ. De
prima pte quatuor dicit ſm ordinem ⁊ primo ⁊
principaliter dicit ⁊c. Ratio huius dicti ſumitur
ex hoc quoniam ex talibus membris decidi po
teſt materia ſatis longa et ſatis lata et hoc ꝓpter
latitudinem uiarum illorum membrorum. Tales
ergo petaloides late ⁊ longe deciduntur ex mem
bris urine. Ex membris autem aliis ſuperioribus
non decidi poſſunt tante latitudinis et deriuari
ad has uias in tali quãtitate propter ſtricturam
meatuum et uiarum. dicit cõſequēter et albe ⁊c.
Ponit differentias et dicit ⁊c. Et ratio dicti col
ligit' ex hꝰ qꝛ illđ ꝙ decidit' a mēbro dꝫ aſſimilari
mēbro in colore. cũ ãt ueſica et pori uritides ſint
alba et ſpermatica ſequitur quod deciſa ab illis
debent ad album declinare. Et etiam cum renes
ſint rub. ſequitur ⁊c. Apparentibus igitur cortici
bus magnarum partium quia ſicut educentes la
te et ad album declinantibus arguimus quod ex
ueſica deciduntur. Ubi autem non ſunt ita late
licet non minus longe tñ albe arguimus quod ex
poris uritidibus abraduntur ubi autem fuerint
longe late ⁊ rubee arguimus quod ex renibus ue
niunt. Dicit ſecundo ex petaloidibus quedã ſunt
coloris fuſci ⁊c. Ex petaloidibus .i. corticibus et
fruſtis longis ⁊ latis pluſquaꝫ conueniat quanti
tati cõmuni furfurum. Nam ſi ille fuerunt liuide
.ſ. in colore ſimiles ſquamis piſcium quia liuide
cum luciditate ⁊ claritate earum ſignificatio eſt
uehementer mala quia ſignificat raſuram mem
brorum radicalium etc. ſ. cum uehementi adhu
ſtione et mordicatione totius. Pro quo notate
quod facta liquefactione a cauſa adhurente de
membris radicalibus a cauſa liquefaciente illa
materia in illis calidis membris exiſtens liquefa
cta permanens deſcendere poteſt per anguſtas
⁊ ſtrictas uias uſqꝫ dum eius portio educatur ꝑ
uias urine et tandem ad ueſicam deueniens pro
pter id quod locus ueſice eſt frigidus non prohi
bet talis materie coagulationem. Ideo talis ma
teria liquefacta prius in ueſica congelata recipit
petalaidis formam quia tamen eſt ſubſtantia
unctuoſa quare aliqualiter lucet. Et propterea
quare in ea permanet ueſtigium caliditatis adhu
rentis ad fuſcum aliqualiter inclinatur. Et ſi cuꝫ
hoc coniungitur mortificatio calidi naturalis ut
plerũqꝫ euenire ſolet liuidi coloris reddit' ſignifi
cat ſolũ raſuram ueſice uel renum quare cũ tali
nocumēto põt ſtare icolumitas aliorũ mēbrorũ.
Sꝫ cũ tali liq̃factõne ſtat notabilis leſio aliorum
principalium membrorum. Iccirco ſequitur qđ
dicit textus quod hec eſt uehementer mala. Et
notate quod quoniam prime ſpecies ipoſtaſis ra

ro abſoluũtur ab ulceribus renum uel ueſice qꝛ
in huiuſmodi urinis plerunqꝫ fit eductio ſaniei.
Unde talia petala latent in ſanie ⁊ non manife
ſtarentur niſi poſt ɔmotionem factam in ipſa uri
na. Apparente igitur ſanie iu urina debet medi
cus cum diligentia concutere urinale quoniam
ɔmota ⁊ diuiſa ſanie per ſubſtantiaꝫ urine dicta
petala ſi fuerint confuſa in ſanie redduntur uiſui
manifeſta que prius non manifeſtabantur. Ad
dit textus uerum duo prima ipſius ⁊ adduxit unã
ſententiam quorundam. Dixerunt quidam.
Notandum ꝙ hugo hic notat per hoc qd̃ dicit
ꝙ illa duo genera prima nullo modo impediunt
quod aliquando contingit circa ueſicam multipli
cari materias uiſcoſas adherẽtes que aliquotiẽs
reſoluta ex ueſica uidentur petala deciſa a ſub
ſtantia ueſice que tamen non ſunt niſi partes hu
morales que cum euacuantur ſanant quoniam
per euacuationem horum reſoluuntur opillatio
nes. Aliquando autem educuntur partes fruſtra
les de ſubſtantia ueſice per uiam excoriationis.
⁊ talia ſigna ſunt uerenda ⁊ multum impediunt
⁊ diſtinguitur inter utraqꝫ quoniam prima peta
la ſi fricentur manibus diſſoluuntur manibus ⁊
reſoluuntur in aquam ſicut lutum. Sed ea que
ex ſubſtantia membri deciduntur ſunt ſoliđ ſub
ſtantie non faciliter reſolubilia ⁊ ad iſtum intel
lectum dicit Auic. intelligendo de petalis humo
ralibus non a ſubſtantia membrorum deciſis ꝙ
non impediunt. Et eodem modo uerificatur qd̃
ille qui ſumpſit cantarides factus eſt ſanus per
eductionem horum petalorum non membraliuꝫ
Nam reſoluebantur facile. Sed cum pace Hu
gonis illa ſententia non poteſt adaptari textui.
quoniam bene inſpicienti ſerieꝫ littere manifeſte
uidetur qd̃ fit comparatio de tertio genere peta
loidis ad prima duo genera que ut dicebat textꝰ
deciduntur a membris urine. Nam albe ſignifi
cant qd̃ ſunt ex ueſica propter ulcera. Rubee
autem carnoſe ſunt ex renibus ſupple eodem mo
do poſtea interponendo petaloides fuſci coloris
que ſunt ſimiles ſquamis piſcium ⁊ hec eſt uehe
menter mala. Poſtea addit uerum duo prima
ipſius genera. ſ. al. ⁊ rub. de quibus pauloante di
xerat nullo modo impediunt ymo ueſicam pur
gando ſanant. Ecce quod non fit comparatio ad
petaloides hũorales ſed ſubſtantiales ueſice. ut
tex. no. Pro remotõe ergo difficultatꝭ ꝓ h̃ ꝙ dixit
ꝙ h̃ duo pria nullo mõ ipediũt iudicio meo diceñ
ẽ ꝙ ñ ẽ ſimplr̃ itelligẽđ ꝙ talia nullo mõ ipediãt
ymo ſunt notabilis leſionis ſignificatur ut dicit
textus. ſed intelligatur comparatiue vt ipſe recte
comparat ideſt non tantum impediunt quãtum
corticales de tertio genere ſimiles ſquamis piſciũ
quoniam vt dicebat ſupra cum ita ſtat ſenſibilis
leſio principalium membrorum et ſubſequetur
mors coniuncta debilitate uirtutis que iudicatur
ex debilitate caloris. Cum alijs auteꝫ duobus ſta
re poteſt incolumitas principalium membrorum
ex quo aliqñ ſequitur ſalus ⁊ pro hoc adducit
argumentum efficacius probando poteſtatem ſa
lutis facta vlceratione in ueſica vel renibus per
hoc quod induxit illam ſententiam quod dixerũt
quidam ⁊c. Nam cantarides per proprietateꝫ ap
periunt orificia venarum educendo materias ꝑ
vias renum prouocando mictum ſanguinis ⁊ ex
coriando renes ⁊ veſicam. Si ergo poſt ſumptio
nem cantaridarum ille minxit cortices albos q̃ſi
venenoſos qui cum fricabantur cum aquoſitate
tingebatur aquoſitas tinctura rubea uoluit quod
eſſet ex ſubſtantia membri qui tñ factus ẽ ſanus
⁊ uixit denotabat maximam leſionem per hoc ſe
cundum poſſibilitatem viuendi. Et ſic comparã
do dicit quod prima duo nullo modo impediunt
. ſ. tantum non ſunt ſigna neceſſaria mortis ſicut
petala tertio modo accepta non quod ſimpliciter
non impediant ymo praua eſt ipſorum ſignifica
tio ⁊ ſufficiant pro totius huius textus declaratõe

Et ex ea quidem Poſtquã ſupra đ
terminauit đ ſigni
ficationibus que ſumuntur ex raſuris magnis et
latis. hic ɔſequenter determinat de alia ſpecie ra
ſure que eſt minoris latitudinis determinando de
vno membro ſecundo de ſecundo ſecũda ibi. Fur
furea vero ⁊c. De prima parte dicit ⁊c. Notan
dum quod Auic. differenter a reliquis auctoribus
hic diſtinguit inter furfuream ⁊ orobinam quia
aliqui dicunt quod furfurea ſit media inter oro
binam ⁊ petaloidem Auic. autem hic ponit diffe
rentiam inter furfuream ⁊ orobinam ex parte co
loris ⁊ cõſequenter declarando ſignificata dicit.
Notandum ſi fuerint rub. partes debent atteſtari
rei rubee aut ergo atteſtantur ſanguini aut mem
bro rubeo quale eſt epar renes ⁊c. De epate ſa
tis manifeſtum eſt quod per reſolutionem poſſũt
diſſolui partes epatis que tandem emittuntur cũ
vrina faciliter vt infra patebit diſſoluitur ⁊ diui
ſiones ſiue fracturas eſt recipiens quia ẽ ſicut ſan
guis coagulatus. Et adducit Auic. diſtinctiones
inter illa ſignificata in littera enumerata. ⁊ dicit
ſed que eſt ex rene. Et poſita hac differentia ĩ mo
do ſubſtantie. ſ. ſoliditate ⁊ difficultate diſſoluen
do ſubiungit Auice. aliam diſtinctionem dicens.
Et cum vehementer totum eſt clarum.

Furfurea uero Poſtquam dominus
Auic. declarauit de o
robina que eſt rub. vel citrina Auice. nunc deter
minat de furfurea ⁊ dicit. Et ponit differentiam
inter eas ⁊c. Notandum ut etiam colligitur đ
mente Gal. iiij. affo. cõmẽto. lxxviij. illius textus
Quibus urina pingui exiſtente. Ibi per pingueꝫ
vrinam intelligit. Urinam mediocrem ⁊ digeſtaꝫ
in ſubſtantia. Nam ſi in illa urina mediocri appa
rent furfurea eſt ſignum quod nocumentum eſt
in ueſica. ⁊ econtra. Si vrina eſt indigeſta ut te
nuis uel aliter cuꝫ ipoſtaſi inaturali furfurea erit
ſignum quod fit ex liquefactione radicalium ſu
periorum ⁊ hoc maxime ſi non eſt nocumentum
in ueſica nec vijs urine vt arbor in ramice virge
⁊c. Et dicebat Gal. ſecũdo pronoſticorum cõmen

to.xxix.illius textus.Et ſi eiuſdem ypoſtaſis fue
rit mala eſt.ꝙ primo diſſoluitur humidũ vnctuo
ſum vel adipinum.⁊ deinde ſubſtantificũ. Uide
ſi placet ante medium cõmenti.Uerba formalia
vbi igiᷣ primo emittitur pus cum fetore ⁊ ſequi
tur hec ypoſtaſis furfurea ſit tibi ſignuȝ quod ſit
ex ueſica.Ubi autem mingeretur cum preſentia
adipis liquefacti ex inflamatione membrorum
ſuperiorum cum debilitate uirtutis ꝛc. Sit tibi
ſignuȝ quod ſit ex membris ſuperioribus. Hic
tamen contingit dubitare qꝛ uidetur Auic.innue
re ꝙ ſtante nocumento i uijs urine non imperfici
tur digeſtio urine ymo in nocumento ueſice dicit
adeſſe ſignificationes urine que demonſtrant eiꝰ
maturationem. Contra in diabetica paſſione
urine ſunt indigeſte ut primo de criſi ⁊ tamen no
cumentum eſt in uijs urine preterea i calculoſis
urina eſt indigeſta tamen nocumentum eſt i his
uijs qꝛ ꝛc.Dicendum breuiter quod quantum ẽ
ex parte leſionis horum membrorum nõ oportet
urinam eſſe indigeſtam qꝛ digeſtio eius maxime
perficitur in gibbo epatis.vnde dico illo modo.
Auic.intellexiſſe hoc.Stat tamen cum hoc ubi
nocumentum uiarum urine cõmunicetur mẽbris
ſuperioribus ſicut i dolore magno uel mala com
plexione uel fe.quod tunc etiam incrudetur uri
na ⁊ illud probant argumenta adducta qꝛ ꝛc.

Et crinoides Nũc ultimate circa iſtã
partem ponit ſignifica
tões corticales minutiſſime.ſ.ſimiles fruſtris fru
menti.i.ſimule.⁊ dicit ꝛc. Ratio primi dicti eſt
qꝛ ſanguis dum adburitur induratur ⁊ in mini
mas partes diſſoluitur. Ratio ſecundi qꝛ non in
conuenit a caliditate ultimo agente ſolum adbu
ri ⁊ diſſolui ſanguinem in minimas partes. Sed
etiam quod adburantur partes membrorum ⁊
diſſoluantur ⁊ declinant ad albedinem cum qua
dam tamen fuſcedine qꝛ adbuſtio liuiditatem in
ducit licet ſecundum minus. Ratio iſtius dicti
tertii eſt qꝛ ueſica panicularis eſt multũ reſiſtẽs
diuiſioni ⁊ diſſolutioni in partes minutas qꝛ niſi
cum magna difficultate a calido ſic diſſoluitur.
Jam ſciuiſti ſupra de facili diſſolutione earum
uel difficili.

Omnes preterea Ponit cauſam
circa hanc ma
teriam dicens ꝛc. Ratio quia ſignificant magnã
reſolutionem in membris ⁊ talis eſt mortalis quã
do non ſit ex renibus vel ueſica. Unde petaloi
des uiarum nullo modo ſunt ita male. Et notate
quod petaloides membrorum ſuperiorum ſunt
ſquamoſe clariores ꝙ̃ uiarum urine ꝛc.

Et tu quidem De ypoſtaſi corticali ſi
mili raſure inteſtinorũ
ſubdiuiſe vt uidiſtis in tres.proſequitur Auice.
de alia ipoſtaſi innaturali.ſ.carnoſa.Et dicit ꝛc.
Ex hac ſententia.ſ.pauloante dicta de rubea cri
noide aut ex ſanguine adbuſto aut ex rene ⁊ epa
te ſicut eſt de carnoſa. Et ratio primi dicti eſt qꝛ
ypoſtaſis talis groſſe ⁊ carnoſe ſubſtãtie maxime
deciditur a uiis urine eo quod in magnitudine ta
li non poteſt propter ſtricturam meatuum a lon
ginquis membris ad vias vrine deriuari niſi diui
deretur ad minima ſed nullum membrum in uiis
urine ẽ ita carnoſum ⁊ rubeum ut renes quare ſe
quitur quod plurimum eius ẽ ex rene. Ratio
ſecundi dicti ẽ quia ſubſtantia renum ẽ conſtan
tior et permanentior carne epatis que multum ẽ
rara quia ſanguis coagulatus igitur ꝛc.Et hoc ẽ
quod dicit caro eſt ſane carnoſitatis.i.ſolidioris
carnoſitatis ꝙ̃ ſubſtantia epatis et non eſt in cor
pore liquefactio.ſ.per uiam ulceris in renibus ñ
exiſtente liquefactione in epate uel ſtomacho.
Aliud ſignum diſtinctiuuȝ poteſt addi qđ ſtan
te eductione de ſubſtantia renũ declinat ad rub.
citrinum.Ex epate uero ad rub. obſcurum ꝛc.
Ultimum ſignum diſtinctiuũ eſt qꝛ ſtante nocu
mento reſolutionis in renibus poteſt urina eſſe di
geſta ⁊ matura.Si autem in epate ſemper uri
na eſt indigeſta. Uerum etiam ſi nocumentum
renum ſit multum quod cõmunicet membris ſu
perioribus.Urina etiam erit indigeſta ſed hoc ñ
ſecundum ſe ſed per accidens.Et hoc intẽdebat
Auic.ꝙ dicebat.Et urina quidem matura ꝛc.

Ypoſtaſis uero Proſequitur nunc
de alia ypo. ĩnatura
li.ſ.adipina.Et dicit ꝛc. Notanduȝ quod aqua
auri ẽ quedam tella apparens cum nitore et qua
ſi aurei coloris in ſuperficiebus aquarum ſtantiũ
vt ſtagnalium.Duo autem ipſius principia.ſ.uel
ex renibus aut ex toto. Notate quod ex littera
et modo loquendi Auic. Primo colligitur quod
ipoſtaſis adipina ſignificat liquefactionem ſecun
dum gradum quia primo liquefactionem adipis
tanquã materiei facilius reſolubilis. Secundo
materiei minus faciliter liquefactibilis ut.pingue
dinis.Tertio carnis tanquã magis difficilis.Et di
ſtinctio de illa liquefactione illius.ſ.adipis uel
pinguedinis etc.an ſit a renibus an a toto ſumiᷣ
primo ex quãtitate.ſecũdo ex ꝯtinente partiuȝ et
vnione earum ad inuicem. Ex quãtitate quia
tunc ẽ multum maior ꝙ̃ ſi ſit ex toto.Cuius ratio
ẽ multiplex. Primo qꝛ circa renes ⁊ mẽbra urine
ẽ multa pinguedo que ſi liquefit emittitur ſm ſe
diſſoluatur nõ tota ymo minima ps mittiᷣ ad uri
narũ uias qꝛ nõ facit ipo.illã ita magnã ymo po
tius mittitur ad ĩteſtina.Eo qꝛ multa requiritur
caliditas q̃ a toto diſſoluaᷣ ⁊ illa multũ de pigue
dine ꝯſumit qꝛ iter minor quãtitas ad uias urine
mittitur ꝙ̃ ex renibus ubi non requiritur calidi
tas multa qꝛ ꝛc.ſcđo principaliter habetur alior
duorũ principiorũ diſtictio ex ꝯmixtõe qꝛ ſi ex to
to diſſoluiᷣ piguedo tũc bñ pmixta ẽ cũ ſba urine
pp lõgã feciſſe morã i trãſitu p meatus ſtrictos cũ
aquoſitate urinali.Si aũt ex renibꝰ pauca facta
ẽ mixtio piguedis cũ urina p oppoſitã cãm.Et ex
hoc ſeqᷣ ut uidetis ꝙ ſi ẽ a renibꝰ imediate poſt
quã migitur appet unctuoſitas ſup ſupficiẽ urine
nõ aũt ſi a toto pp cãm dictam. Poſſunt ẽt alia ſi
gna diſtinctiua addi. Primo et ẽ dictum quia

ſi eſt illa diſſolutio ex renibus non requiritur fe
bris uel nõ tanta ſicut ad diſſolutionem pinguedi
nis in toto etiam illa ex rene eſt magis lucida.
Etiam qꝛ circa renes ſentitur debilitas ꝛc. Unde
apparente fe. forti ⁊ diuturna ⁊ apparente tali
ipoſtaſi adipina eſt timenda ethica ymo dicitur
tunc prima ſpecies ethice quãtum ex iudicio uri
ne. Si autem cum hac ipoſtaſi iterum apparet
vnctuoſitas in ſubſtantia urine quãtũ ad aliquid
eſt ſecunda ſpecies ethice. Si autem tota eſt pin
guis eſt tertia ſpecies ethice. Ex quibus ſequitur
quod illa que auri aque aſſimilatur eſt peſſima
quia illa ſignificat liquefactionez carnis eo quod
propter illam vltimam adbuſtionem in materia
totius a caliditate febrili intenſa nõ ſolum lique
fit pinguedo ymo diſſoluũtur partes carnis. Un
de in illa relinquitur ueſtigium adbuſtionis cuiꝰ
eſt ad fuſcum colorare ⁊ non apparebit ita luci
da uel clara alba ſicut illa que fit ex rene ut iam
tactum eſt. lege litteram duo autem ipſius princi
pia quia ſuper duo habꝫ ſignificare ut audiuiſtis
ꝛc. ⁊ illa ſic diſtinguitur.

Et cum in urina Ponit vnaz contin
gentiam de tali ipo
ſtaſi adipina ⁊ dicit ꝛc. Ratio quia ſi fit illa diſſo
lutio in renibus ſtatim quod diſſoluitur mittitur
ad veſicam ⁊ in ea coagulatur et cuz vrina emit
titur in modũ talis granuli. Si autez illa diſſolu
tio facta ſit in membris longinquis propter diſtan
tiam multo minora illa apparent quare ꝛc.

Sanioſa uero Proſequitur nunc de
alia ipoſtaſi inaturali.
Et dicit ꝛc. Ratio primi dicti eſt primo quia ſu
per vias urine ⁊ renes tranſit materia magis acu
ta vitroſa ⁊ vlceratiua q̄z ſuper alia membra qua
re ut plurimum illa vlcerantur. non ſic autẽ alia
membra. Et lꝫ ẽt ſup̱ illa trãſeat cũ trãſit vna cuz
ſanguine remittente eius acuitatem. Et vltra hoc
ex quacũqꝫ alia cauſa poſſunt vlcerari alia mem
bra etiam ex eadem ulcerantur vie vrine quare
ꝛc. Iteruz non ſic apparebit ipoſtaſis ſanioſa ab
alijs membris eo quod minima pars ad uias uri
ne mittetur. Prio ad alios meatus magis aptos
natura mittit vt inteſtina ⁊ tantũdem cum ege
ſtionibus expellit ⁊ hoc eſt quod dicit Auice. qð
proprie in membro mingendi addit textus ⁊ pre
cipue ꝛc. ⁊ illud ſupra declaratum eſt. ſ. quod cuz
nocumento renum ſtat ſanitas aliorum membro
rum ⁊ per ꝯñs urina digeſta. Diceres tu quomõ
exiſtente in urina ippo. ſanioſa poteſt eẽ ſedimẽ
laudabile. dicatur breuiter ⁊ dupliciter. Primo
hoc contingere poteſt qꝛ non ſemper aggregabi
tur tanta ſaniei quãtitas quod in urina multum
appareat. Unde tunc poteſt apparere ſedimen
laudabille. ſ. ſtante ſanitate omnium membrorũ
aliorum a renibus. ſecundo modo dicatur ſiue ſa
nies ſit pauca ſiue multa ipſa reſidet in fundo vri
nalis non autem ſic ſedimen laudabile vnde ſtat
ſupra ſaniem apparere ſedimen cum laudabilibꝰ
conditionibus quare ꝛc.

Et mucilaginoſa Poſt expeditio
nem de quatuor
ſpeciebus ipoſtaſis inaturalis. ſ. corticalis ſubdi
uiſe in ſpecies carnoſe adipine ⁊ ſanioſe proſequi
tur de vrina ſpecie inaturalis ipoſtaſis. Et diuidi
tur pars iſta in tres quoniam ipſe primo ponit ſi
gnificationes talis ipoſtaſis inaturalis. Secũdo
docet remouere quoſdam errores aptos continge
re ex apparentia illius ipoſtaſis mucilaginoſe ex
materia cruda. tertio ponit canonẽ. ad ſignificãdũ
bonum ex tali ipoſtaſi ibi. ſecũda plerunqꝫ enim
ſubtiliatur ibi tertia. Et urina quidem. De prima
parte quatuor principaliter dicit. primo ꝛc. Ra
tio quia illa ipoſtaſis non deciditur niſi a ma
teria cruda ⁊ ſpiſſa que mucilaginoſa dicitur vt
iam uidebitis ergo non ſignificat niſi talem ꝛc.
aut dolorum interiorum ⁊ ſupra aliorum morbo
rum a tali materia dependentium. Notandum
qð materia mucilaginoſa. Eſt materia groſſa te
nax uiſcoſa que taliter permanens non eſt facili
ter educibilis per uias urine propter ipſarum ſtri
cturam ymo illa materia ſua uiſcoſitate ⁊ groſſi
tie non eſt apta impelli niſi in uias latas. Si er
go expellitur per uias urine hoc fit altero trium
modorum quia aut illa materia fit in vijs urine
paulatiue congeſta ⁊ tunc ſatis cõuenienter edu
citur uel faciliter expellitur quia peccat in uijs
urine aut ⁊ ſecundo educitur illa materia p̱ uri
narum uias quia tanta eſt multitudo eius ita qð
natura ex debilitate ⁊ grauedine inducta ipſam
totam non poſſit regere ⁊ ad vnam regionez edu
cere q̄z omni ex parte expellat ita quod etiã pars
mittat̃ ad uias urine ⁊ faciat hanc ipoſtaſim mu
cilaginoſam. aut ⁊ tertio illud contingit quia hac
materia ſubtiliata per digeſtionez poteſt ad has
uias deriuare. manente tamen ipſa ſpiſſa ⁊ groſ
ſa reſpectu materie mediocris flegmatice. Et hos
tres modos tetigit Auic. in textu. ſ. primum quan
do dicit ex inſtrumẽtis urine egredient̃. ſm qñ di
cit. In corp̱e multũ. tertiũ moduz tetigit qñ dicit
aut criſiꝫ. Nec app̱et alia uĩa qua poſſit fieri illa
ipo. qꝛ aut materia ẽ aggrauãs naturã ĩ toto aut
nõ. ſi primũ ẽ ſecũdus modus ab Aui. poſitus. Si
ſecũdũ ⁊ hoc dupl'r aut ĩ uijs urine paulatiue ꝯge
ſtus ex debilitate digeſtiue ⁊ ſic ẽ primus modus
iã aſſignatꝰ aut aliqual'r digeſta mã ⁊ criſi ex p̱ti
culari mẽbro ut ſcia cũ urina expulſa ⁊ ſic ẽ ter
tius modus. Et notate circa tertiũ modũ quod p̱
uenã ſiaticã duo poſſumus ĩtelligere. Uno mõ p̱
uenã ĩ exteriori pede oppoſita ſaphene. ſo mõ ue
nã ĩmediate terminatã ad ſciã ⁊ illa uena ſciatica
reſpicit illã determinatã ſciã ad quã termĩatur ⁊
ñ ĩcõuenit hũorẽ a ſcia ad illã ĩpelli q̱ deinde ad
uias urine ſm modũ medico ĩſenſibilẽ p̱uenir̃ p̱t.
Uidemꝰ p̱ uenã magnã ꝛc. ſo cauſat̃ illa ypo. mu
cilaginoſa ⁊ exẽplificauit Auic. potiꝰ de dolor̃ ſia
tico. ſ. qð ĩ eo fiat iſta ypo. q̄z ĩ alio dolore qꝛ hec
egritudo plerũqꝫ dependet a mã mucilaginoſa ⁊
multa qꝛ ſcia ẽ mltũ ãpla ⁊ ĩ ea multa q̄ztitas illiꝰ
materiei p̱t aggregari que deinde a criſi expulſa
nõ bene fit gn adminus p̱s ad uias urine p̱ueniat

⁊ hanc ipoſtaſim faciat vbi ſi fuiſſet pauca foꝛtaſ
ſe non faceret. Deinde Auic. ſubiungit ſignum di
ſtinctiuum. Et dicit ⁊c. Quia quando fit per viaꝫ
criſis ſequitur quies. Non autem quando ſequit᷑
per uiam ſinthomat᷑ vt in aggrauatione totius. le
gem litteram totam ⁊c. Aut criſim apertionis et
ħ habilitata materia ⁊ coadiuuāte medico. Ut
per vrinam expellatur vt in excoꝛiatione inteſti
noꝛum neceſſitatur medicus diuertere ab inteſti
nis ⁊ facilitare expulſionē per vias urine. Et hec
quilibet. ſ. de criſi vel ſinthomate.

Plerunqꝫ enim Remouet duos er
roꝛes natos euenire
ſiue contingere ex apparentia humoꝛis crudi in
vrina ad moduꝫ ipoſtaſis. Et pꝛimo remouet vnū
ex quo infert quēdam alium. ⁊ ſecundo remouet
erroꝛem poſſibilem contingere inter ſaniem ⁊ hu
moꝛem mucilaginoſum. ibi ſecunda inter ſanio
ſam uero ⁊c. De pꝛima dicit ⁊c. ſubtiliatur ⁊ atte
nuatur. ſ. humoꝛ mucilaginoſus. Et reddit medi
cum multum cautum ne decipiatur de ypoſtaſi
ita facta ex humoꝛe mucilaginoſo aliqualiteꝛ ſub
tiliato ut ſe habeat in urina quaſi ipoſtaſis lauda
bilis. Et dixit pꝛecipue hoc ī febꝛibus acutis quo
niaꝫ in eis magis eſt natus fieri erroꝛ pꝛopter ſub
tilitatem ipoſtaſis eaꝛum reſpectu cronicarum.
Et hic utiliter colligitur quod ad ſignificandum
ſuper ipoſtaſim laudabilem etiam in acutis opoꝛ
tet pꝛeter ſubſtantiaꝫ ipoſtaſis alia ꝯſiderare ⁊c.

Et eſt etiam Supꝛa dictum eſt quod
quādoqꝫ ī vijs urine mul
tiplicatur pꝛopter indigeſtionem ille humoꝛ mu
cilaginoſus per paulatiuam congeſtionem qua
re aliquando appꝫet ipoſtaſis mucilaginoſa. Nūc
illud declarat ⁊ dicit ⁊c. Ratio quia viarum illa
rum. ſ. urine frigiditas non debite dimittet humo
res influxos pꝛo eoꝛum nutrimento debite digeri
multiplicantur igitur hi mucilaginoſi ⁊c.

Inter ſanioſa Remouet ſecunduꝫ du
biumqꝫ tu dixiſti ꝙ qñꝫ
apparet ipoſtaſis fere laudabilis ex humoꝛe mu
cilaginoſo. nō tamē eſt laudabilis quomodo diſti
gues a ſanioſa que etiam non eſt laudabilis dicit
Auic. ⁊c. Unde bꝛeuiſſime diſtinctio pꝛimo ſumi
tur ex fetoꝛe ex fe. ⁊ alijs malis accidentibꝰ apo
ſtematum ut doloꝛe fe. ut dictum eſt ⁊c. Unde ex
iſtis ſignificatur quod eſt ſanioſa. Ubi auteꝫ illa
nō ſint ſcias quod ē ex humoꝛe crudo. i. mucilagi
noſo non uere digeſto ⁊c. Diſtinguitur ex facili di
uiſione ⁊ diuulſione ⁊ poſt diuulſionem ex facili
re vnione partium ⁊ hec omnia ſunt clara in lr̄a.
Sanioſam enim quia partes eius ſunt adhuſte
aliqualiter quare non ſic inuiſcantur cum parti
bus urine ſicut mucilaginoſa. Hic tam̄ eſt no
tandum quod licet fetoꝛ ſanioſe in urina aliquan
do percipiatur non tamen ſemper niſi ponatur ſu
per pꝛunas quaꝛ᷑ aliquando neceſſarium eſt ſup
eas ponere vt certioꝛ fias. Quidam dicunt ꝺ mu
cilaginoſa ipoſtaſi ſi diſſoluitur ita ut partes diſ
gregentur ex cōmotione urinalis quod ſi tūc ꝑtes
eius moueantur ſurſum ⁊ ibi remaneant dicunt
ipſi ꝙ ſignificant nocumentū capite ſi ī medio uri
nalis reſident ſignificāt nocumentuꝫ circa pecto
ralia ſi in fundo ſignificant nocumentum in mē
bꝛis inferioꝛibus. Ego tamen huius cauſaꝫ deter
minatam penitus ignoꝛo. ſed imaginoꝛ cauſam ꝑ
eis aliqualiter apparentem qui humoꝛ qui in al
to peccat eſt minus groſſus ⁊ grauis q̄ꝫ qui ī me
dio ⁊ in fundo coꝛpoꝛis quare ſequitur quod mi
nꝰ grauitat in urinali q̄ꝫ ille ꝗ peccat ī pectoꝛe uel
in membꝛis inferioꝛibus ⁊c.

Et urina Ponit ultimate canon. qui itel
lectus eſt ex dictis. Et dicit ⁊c.
Ratio quia ſignificat criſim ⁊ expulſionem mate
rie ad quam ſequitur quies.

Capillaris autem Pꝛoſequit᷑ de
terminando de
illa ſpecie illaudabilis ⁊ inaturalis ipoſtaſ s. ſ. ca
pillaris ponendo eius ſignificata ⁊ cauſas. Et di
cit ⁊c. Pꝛo intellectu littere notandum. pꝛimo
quod ipoſtaſis capillaris ē in qua apparēt quedā
reſolutiones longe ſubtiles ad modum capilli. Et
illa quandoqꝫ apparet alba quādoqꝫ rubea intel
ligendo per rubeam citrinam. i. ad citrinum decli
nans. Et dicit textus cauſam huius. ſ. quod ſit hu
moꝛ ſempeꝛ groſſus ocultus. i. pꝛofūdatus ī poꝛo
ſitatibus renum que conſolidatur. i. induratur et
inſpiſſatur ex caloꝛe in ipſum agente et deſicante
Que quandoqꝫ eſt alba quandoqꝫ rubea. Pꝛo
hac parte notandum quod quidam ex hoc textu
colligunt quod materia huius ipoſtaſis uel pillo
rum ſemper ē humoꝛalis aliquādo alba aliquan
do rubea ſecūdū maioꝛem uel minoꝛem foꝛtitudi
nem caloꝛis agentis in eam quoniam ſi caloꝛ ali
cuius membꝛi foꝛtis fuerit ⁊ longe in materiā im
pꝛimit relinquetur ueſtigium in materia. Et co
loꝛ idem uel ſimilis coloꝛi membꝛi. Ubi auteꝫ nō
fit illa foꝛtis impꝛeſſio a caloꝛe membꝛi ⁊ hoc pꝛo
pter debilitatem caloꝛis membꝛi aut paucaꝫ mo
ram materie in membꝛo illo materia illa ſuum
pꝛiſtinum obtinebat coloꝛem. exempli gratia ſi
fuerit alba remanet alba. Alij autem dicunt
pilum non ſolum decidi ab hu. ſed ex ſubſtantia
renum ut in diabetica paſſione contingit ubi ap
paret reſolutio in urina quaſi pillus rubeus que
potius uidetur eſſe deciſa a ſubſtantia renum q̄ꝫ
a materia in eis contenta eo quod humoꝛes non
tanto tempoꝛe remanent in rene quod poſſint in
ſpiſſari et fieri pillus eo quod cōtinuus ſit fluxus
per renes in hac paſſione. Sed quid ſit ꝺ hoc
ſm̄ auctoꝛes dico quod uiſus eſt Gal. tenere. iiij.
affo. cōmento. lxxvij. illius textus. Quibus in uri
na pingui et groſſa ⁊c. Circa pꝛincipium cōmenti
quod impoſſibile ſit pilos ex ſubſtātia renū diſſol
ui ymo ſi quis dicit hoc naturā reruꝫ neſcit urtim
ymo in hoc cōmento. Gal. declarat modū genera
tionis hoꝛū piloꝛum. Et dicit ꝙ quidā minxerunt
pilos ad medietatē vnius bꝛachijs ſupple ī lōgitu
dine. Et ꝯcluſiue Gal. tꝫ ꝙ n̄ fit pilus niſi ex hūo
ribꝰ ut claret legēti cōmētū dictū. Ego autē ī iſta

materia dicerem cum pace. Gal. ⁊ ita etiã videtur ſonare textus ypo. in preallegato textu quod non incõuenit a ſubſtãtia renum decidi materiã ſimilem pilo vt dicit textus Ypo. aut pili exeunt his de renibus exeunt. ⁊ hoc etiam uidetur dicere noſter textus Auic. ⁊ eius ↄſolidatio ẽ ex rene licet vt in pluribus fiat ab hu. occulto conſolidato in renibus per hoc tamen quod dicit qñqȝ rubea uidetur tacite innuere ꝙ aliquando fit illa reſolutio piloſa ex ſubſtantia renum licet ſuperficialia verba magis ſimilia ſunt verbis Gal. ꝗ̃ Ypo. Notãdum vlterius qḋ cauſa propter quam hec conſolidatio fit in renibus ẽ. Nam ex quo pori uritides terminantur ad collatorium renuȝ ſtante materia occultata in porositatibus renuȝ multa tenacitate ⁊ viſcoſitate ꝑticipante cum ẽ a caliditate renum inſpiſſata ⁊ indurata diſtenditur ſꝫm partem a natura per poros uritides uel aliquem eorum. Unde ſic reſidens ſiue pendens ĩ poro recipit formam ſpilarem longam ⁊ gracilem ⁊ iſto modo poteſt fieri apparentia pili i urina. Talis autem opportunitas inſtrumentorum ĩ alijs membris nõ reperitur ad ſic formandum et figurandum apparentiam pili. ⁊ ideo merito dicit Auic. ⁊ eius conſolidatio eſt in rene ſupple et poris uritidibus. Recitat Hugo ſe uidiſſe qui ꝑ multos annos minxit hoc modo ipoſtaſiȝ. ſ. capillareȝ ⁊ non fuit curatus licet vſus fuerit medicorum conſilijs.

Que autem Declarat ↄſequenter aliã ipoſtaſis ĩnaturalis maneriẽ. Et dicit ⁊c. Notandum qḋ aliqui habuerunt litteram corruptam intelligentẽ Auic. hic loqui ſicut de crinoide dictum ẽ. ſ. ſimilis fruſtalis frumenti. i. ſimile ⁊ dicunt ↄſequenter ꝙ Auice. non repetit idem ſed dr̃nter loquitur eo quod ſupra de crinoide loquitur in corporibus egris. hic autem in ſanis. ſed ego reperi ĩ textu meo fruſtulis fermenti ⁊ non furmenti. Unde cum diſſoluitur fermentum in aqua diſſoluitur ſcḋm partes inequales ⁊ in multum maiores. ſ. latiores rotundiores ⁊ compactiores ⁊ minus molliores quoniã ſi ſimula in aqua diſſoluatur de iſtis igitur loquitur hic Auic. ⁊ dicit ꝙ alterum duoruȝ ſignificat. ſ. debilitatem digeſtiue ſtomaci ⁊ inteſtinorum aut ſumptionem lactis aut caſei recentis ſupple ⁊ alterius rei difficulter digeſtibilis. Et ratio ſumitur ex hoc. Nam non apparet alter modus vnde aliunde poſſit fieri talis apparentia ipo. niſi ꝓpter materiam dealbatam in ſtomaco non cõuenienter digeſtam que conſequẽter conuenienteȝ epatis digeſtioni refugit. vnde tranſit ſic alba et inequalis ad uias urine expulſe a uirtute tãquaȝ diſconueniens nutricationi. Unde igitur aut erit talis indigeſta manens alba propter nocumentũ eſſentiale ſiue uitiũ ſtomaci ⁊ inteſtinoruȝ vt plerunqȝ propter cõplexionem frigidam ⁊ humidã aut erit talis non propter malitiam cõplexionis membrorum ſed propter ineptitudinem cibi idebite digerendo ⁊ maxime cibi ad album declinãtis cuiuſmodi ẽ lac aſſumptum in ſtomaco nõ debite diſpoſito reſpectu huius obiecti vel caſeus recens uel alia huiuſmodi nature ut cerebella aĩaliuȝ uel piſces ⁊ cibaria de paſta ⁊c. Nec alie uidentur eſſe cauſe huiuſmodi ipo. hos igitur duos modos tetigit Auic. in textu tanquam ſufficientes lego litteram ⁊c.

Arenoſa Nunc determinat de ipo. arenoſa. Et dicit ⁊c. Notandum ꝙ multe ipo. apparent arenoſe que non ſunt uere arenoſe. ſed appellantur athomales ĩ quibꝰ ſunt quedaȝ reſolutiones rotunde parue ſolide ſubſtãtie diſperſe per ſubſtantiam ipoſtaticam que ſi fricentur digitis diſſoluũtur ⁊ per hoc differunt a vere arenoſa de qua hic eſt ſermo. Nam licet he reſolutiones uideantur ſimiles in colore quantitate ⁊ rotunditate tam̃ arenoſe uere ſolidiores ſunt ⁊ duriores nõ ſic digito diſſolubiles ut prime diſtinguũtur etiã ad inuicẽ ex ſitu. Nã tales uere arenoſe reſident in fundo urinalis. Athomales autem reſolutiones ſaltem quedam earum magis manifeſtantur in medio aliquando uerſus ſuperficiem urine. ⁊ de his athomalibus dicunt cõmuniter pratici quod ſi albe fuerint ſignificãt nocumentum iũcturarum propter illud quod ĩ iuncturis materie lapidantur ex diuturnitate more in uacuitatibus earum ⁊ ſi fuerint reſidentes in fũdo urine ſignificãt nocumẽtũ iuncturaꝝ pedũ. Et pendentes in medio nocumẽtũ iuncturarum mediaꝝ. verſus uero ſupius natantes nocumẽtũ Juncturarũ ſuperiorũ mẽbrorũ iuxta cauſam ꝓbabilem heri in. §. de ſanioſa nobis adductam. Si autẽ tales reſolutões athomales fuerint ad obſcurum rub. declinãtes plerũqȝ ſignificãt ĩ mulieribꝰ meſtrua retenta que adburũtur. Et vt dictũ ẽ tales nõ ita ſunt ſolide ſubſtãtie qn digitis preſſe nõ diſſoluãtur lȝ nõ repugnet ẽt materiam arenoſam terream factam ⁊ durã decidi ex alijs membris ꝗ̃ ex renibus ⁊ ueſica ut recitat Alexãder de illo q expuit ſanguinẽ ex pulmone ſȝ ſaltẽ ut plurimũ arenoſe uere ſignificãt ut dicit textus noſter aut lapideȝ q reſoluitur. i. diſſoluitur poſt quã erat factus lapis aut q ↄſolidatur. i. qui incipit ↄfirmari. Diſtinguitur aũt inter hec ſignificata. ſ. an ſignificet lapidem futurum fieri an actu factuȝ. Quoniã lapis uel ſubſtãtia arenoſa ſignificãs futuꝝ lapidẽ ẽ melioris ſubſtãtie ⁊ humidioris ꝗ̃ ſit illa que deciditur a lapide qui nunc diſſoluitur. illa enim eſt durior. Notate tamen qḋ hic habet intelligi niſi fiat continua euacuatio. talis ipoſtaſis arenoſe quoniam dicit raſis ſecundo conti. quod quando in urina ſemper apparet arena non poteſt in eo lapis generari ⁊ per conſequens nec diſſolui. Sed quando ſolẽt manifeſtari arenule in urinis poſtea ſubito retinentur ſequente aliquali grauitate renum ſignum eſt de lapidis generatione. Ubi econtra ſtante prius dolore renum in eo qui aliter conſueuit habere lapillos ⁊ non ſtante apparentia arenularum.

Si poſtea fiat arenularum emiſſio nona

ſignificatur diſſolutionē lapidis ſi ſequatur inde
alleuiatio. Nota de ultimo quod per hoc quod di
cit. Et que quedam ex ea eſt rub. eſt ex rene ⁊c.
intelligitur ut in pluribus. Et ratio canoñ. eſt. nã
caliditas renum videtur eſſe magis uſtiua q̃ ue
ſice. Ideo imprimitur magis ueſtigiū caloris eo
rum vt rubedo q̃ i ueſica. Etiam qꝛ ueſica eſt al
ba. Cũ quo ſtat ꝙ aliquot a reni. decidat᷑ arena
alba ⁊ hoc mãifeſtat expiẽtia medicoꝝ. Nã aliqñ
occurrunt accidentia lapidis renum. ⁊ tantũdem
factis balneis ⁊ alijs prouocãtibus lapidem exhi
bitis fit manifeſtatio ⁊ emiſſio albarum arenula
rū ⁊ nõ niſi ex renibus illud fit ⁊ ſequitur inde re
miſſio omnium accidentium malorum circa re
nes ſaltem.

Plurimum autem Proſequitur ð duabus poſtre
mis ſpeciebus ipoſtaſis inaturalis ex pte ſubſtan
tie. ſ. ð cinericia ⁊ ſanguiſugali. Et dicit primo ð
cinericia ⁊c. Notandum ꝙ in ipoſtaſi cinericia
ẽ ſimilitudo cum cinere in duobus. ſ. in colore qꝛ
declinat ad album ſub rub. ſicut emis. Et ſimilitu
do in ſeparatione ptiū ⁊ ſm hoc diſtinguitur ab
arenoſa qꝛ arenoſa eſt magis conſtans ⁊ magis
ſolida vnde hac diſtinctione preſuppoſita dicit
text' ꝙ ſignificat aut flegma aut pus taliter diſpo
ſitum eſſe in colore ⁊ ſectione propter longam mo
ram que ei accidit nec uidetur quod poſſit hec
ipoſtaſis apparere niſi pp flegma ⁊ ſaniem ⁊ pro
pter diuturnitatem more mutatur color eius ad
ſub rub. cuꝫ tamen de ſe ſit al. ⁊ hoc ſi reſeuerua
tur in aliquo particulari loco fiet ipſius mutatio
in colore. Conſumpto etiam humido que ẽ cauſa
continuationis mixti fiet ſectio ⁊ diuiſio ad ptes
minimas ⁊ iam ſignificat flegma aut pus taliter
diſpoſita propter diuturnitatem actionis caloris
in ea. Et dicit ⁊ qñqꝫ adhuſtionẽ vt innuat quod
non tantum a caliditate paulatiue agente multo
tempore ⁊ ex diuturna actione fieri poteſt ipoſta
ſis cinericia vt in cronicis. ſed etiam ex violenta
actione calidi in materiam. Ut fit adhuſtio ma
terie ex qua poteſt fieri ipoſtaſis cinericia ẽt i mo
dico tempore. ſ. ex flegmate aut pure vt dictum ẽ
per eundem tamen modum fiet ſicut ſupra dictũ
ẽ de caliditate non uſtiua diuturno tempore pau
latiue agente. ſ. ꝙ perueniat cito ad mutationem
colorum etiam diuiſionem ⁊ ſeparationem ptiū
Unde in cauſone a flegmate ſalſo per adhuſtio
nem fieri poteſt ipoſtaſis cinericia ⁊c. ⁊ etiam in
flegmatica. Et h̄ intendit lege litteram.

Sanguiſugalis Nunc determinat de ipoſtaſi ſangui
ſugali. Pro cuius intellectu notandum quod ꝑ
ipoſtaſim ſanguiſugalem non modo intelligimus
ipoſtaſim ad fundum deſcendentem in qua ſit ſi
militudo ſanguiſug. i colore ⁊ figura. ſ. ut ſit rub.
⁊ longa ⁊ aliqualiter applanata vt plerunqꝫ ẽ in
ſanguiſugis rubeis obſcuris. Sed etiam per ſan
guiſugalem intellexit non tantum illam que aſſi
milatur ſanguiſuge i ꝯditõib' dictis ueruꝫ ẽt ipo
ſtaſim ſanguineam ſimpliciter ſiue ſit ipoſta
ſis vera ad fundum deſcendens ſiue ad medium
uel magis ſuperius tendens. hanc tamen ſangui
neam claudit ſub ſanguiſugali quoniam de urina
ſanguinea ſm ſubſtantiam dictum ẽ ſupra in ca
pitulo de ſubſtantia urine. Determinando igitur
de ipoſtaſi ſanguineam cõuenienter contraxit ad
ſanguiſugalẽ quoniaꝫ ſi ſubſtantia ſanguinis dꝫ
eſſe ſeparata ab aquoſitate urinali hoc non fit ni
ſi per inſpiſſatõem uel coagulationem eius. hec
autem inſpiſſatio ⁊ coagulatio ſepando ab aquo
ſitate ducit ad colorem ⁊ aliqualiter figuram ſan
guiſugalem per ipoſtaſim ergo ſanguiſugalem
intellexit ipoſtaſim ſanguineam large ſumptã.
Et in hoc credo cum reuerentia Hugonem non
debite accepiſſe uerba Auicene. hic. Nam decla
rando iſtam ptem. Uiſus ẽ declarare ſubſtãtiaꝫ
urine ſanguineaꝫ de qua ſupra ſufficienter dictũ
fuit iſto ſuppoſito dicit Auice. primo declarando
ipoſtaſis ſignificationes ſanguinee non uere ſan
guiſugalis deinde ⁊ ſecundo uere ſanguiſugalis
ibi ſa. Et ſi i urina fuerit ⁊c. dicit primo ⁊c. Eſt in
telligendum quod imaginari poſſumus ipoſtaſim
ſanguiſugalem ad modum expoſitum. i. ſubſtan
tiam ſanguineã aliqualiter ſepatam ab aquoſita
te urinali ⁊c. eſſe uehementer cõmixtam ſubſtan
tie urine. i. ſuperiori inferiori ⁊ medie ptibus ita
ꝙ incerte ptes urine erunt de hoc ſanguine coagu
lato non tamen omnes. Nam talis permixtio nõ
fit niſi per ſepatõnem ſanguinis coagulati uel in
ſpiſſatõem a ſubſtãtia urine. Et talis probabilit̃
educitur ab epate. Nam ꝯſtantẽ debilitate epatis
nõ generato debito ſanguine ſꝫ a caliditate adhu
ſtiua adhuſto vel a frigiditate aliqualiter coagu
lato cum non redditur uirtuti conueniens expelli
tur per uias urine ⁊ ſic in tranſitu commiſcetur
cum ſubſtantia urine vt dictum eſt. ubi auteꝫ nõ
ſit tanta cõmixtio ſed pur aliqualis maior tamẽ
ſeparatio q̃ in prima ⁊ diſcretio ab aquoſitate
urinali ſignificatur vulnus in canalibus urine
ſcilicet renib' uł poris uritidibus ⁊ ſolutionem
continuitatis in ipſis. Nam euacuato ſanguine
ab his membris propter non tranſire longo tran
ſitu cum urina non fit ipſius longa cõmixtio cum
ſubſtantia urine. Ideo addit quod ſi fuerit mul
tum ſeparata quod tunc plurimum eius eſt ex ue
ſica ſcilicet collo eius uel uirga. Nam ſanguis
cum ex ueſica deciditur in eius concauitate rece
ptus faciliter forti coagulatione coagulatur. Et
ideo ſecundum omnes ſanguis ueſice conuenien
ter diſtinguitur a ſanguine ſuperiorum membro
rum quia ille eſt fortiter globoſus factus propter
fortem eius coagulationem in ueſica non igitur
multum tranſiens cum urina permanet ſepara
tus a ſubſtantia urine multa ſeparatione ⁊ ma
iori ſi ſit ex radice uirge ut patet et proinde
ſequitur clara littera. Dicebat ultimo quod ſi in
urina fuerint ſicut ſanguiſuge rubee ad nigrum
ſupple declinantes parum et cetera. Splenem

habente .i. apoſtema ſplenis. Nam ſanguis ſple
neticus eſt melancolicus diuturnitate temporis
ſpiſſantis propter tamen longitutudinẽ tranſitus
vſqȝ ad uias urine ad minima diuiſus propter ta
men tortuoſitatem ⁊ anfractuoſus tranſitꝰ a ſple
ne ad ueſicam uidetur formam illam accipere .ſ.
figuram ſanguiſuge. In habẽte igitur apoſtema
ſplenis ⁊ nõ exiſtente nocumento uiarum urine ẽ
multum probabile ⁊ rationabile qȏ apparente ta
li ypoſtaſi quod ſit ſignum reſolutionis illius apo
ſtematis. Et hic aduerte quod ille tales reſolutõ
nes ſunt uarie ⁊ multiplices.. Nam refert Nicho
lus ſe uidiſſe in quodam ypoſtaſes ſanguiſugales
ad modum quarũdam renularum non perfecte
diſtinctarum habentium quaſi tunicam extrinſe
cam paniculoſam que cuȝ rumpebatur educeba
tur quedaȝ humiditas ſanguinea aquoſa. Unde
⁊ ſic ad ru. decimabant ⁊ mortuus eſt amicus et
correſpondenter non repugnãt quin in aliis diuer
ſis figuris ultra formam ſanguiſugalem ⁊ renalẽ
hec ypoſtaſis apparere poſſit lego litterã. Sci
to qȏ in egritudinibus. Hic remouet dubitatõem
qꝛ dicit ⁊ tangitur a conciliatore in quadam diffe
rentia propria. Utrum ex mictu ſanguinis poſſit
argui rupture uene ueſice ſicut ⁊ aliarum venaꝝ
et eſt ibi egregia deciſio ad quam recurre ſi pla
cet. Ad hoc dicit Auic. ⁊c.

Ypoſtaſis uero Poſtquaȝ ſuperius in particulis proxie
electis fuit determinatuȝ de ypoſtaſi nõ naturali
multipliciter ex parte modi ſubſtantie. Nunc pro
ſequitur de ea ex parte aliorum. Et primo ex pte
quãtitatis eius. ſecũdo qualitatis. Et determinãs
de ea ex parte quãtitatis duo dicit principalit̃ pri
mo ⁊c. Pro intelligentia partis difficilis iudicio
meo eſt notandum quod cõmuniter expoſitores
hic dicunt ⁊ precipue hugo qȏ Auic. hic differen
ter locutus ẽ per hoc qȏ dixit multitudine ⁊ pau
citate magnitudine ⁊ paruitate. Nam per multi
tudinem intellexit multam ypoſtaſim quãtuȝ ad
ſuam totalitatem ita quod uelit quod quando
ypoſtaſis ſecundũ ſuam totalitatem eſt multa ſi
gnificat multitudinem cauſe. Et oppoſito mo
do intellexit per paucam. paucam quãtuȝ ad ſuã
cauſam. Pro hoc autem quod dicit magnitu
dine ⁊ paruitate nõ intellexit magnitudinẽ ⁊ pau
citatem quãtum ad totalitatem ypoſtaſis ſȝ quã
tum ad partes eius ita vt ſi ypoſtaſis habet ptes
diuerſas diuiſaſqȝ in magnas ⁊ paruas illa tũc q̃
habet partes maiores ⁊ minores dicendum eſt de
ea ſicut mucilaginoſa differẽter loquitur de his.
Et obiicit Hugo contra ſeipſũ. Nã ypoſtaſis mu
cilaginoſa ſiue fuerit multa aut parua eius mala
eſt ſignificatio. Ypoſtaſis autem cuius ptes ſunt
magne dicitur eſſe bona ⁊ laudabilis ſignificans
dominiũ uirtutis ſuper materiam. ⁊ ubi ypoſtaſis
dicatur haber̃ diuerſas partes minutas ſignificat
quod natura iam vincit materiam. Et pro hoc ẽ
ſententia Gal. ſecũdo pnoſticorũ cõmẽto .xxviii.
illius textus. Et ſi eiuſdeȝ ypoſtaſis furfurea fue
rit mala ⁊c. Ultra medium cõmenti uerſus finẽ
Reſpondet Hugo quod utraqȝ iſtarũ ypoſtaſiũ
eſt mala. Comparando autem ipoſtaſim cuiꝰ
partes ſunt magne ad illaȝ cuius partes ſunt par
ue. prima eſt melior ut expreſſe dicit Gal. ibidẽ.
Et ſecundũ hoc cadit ſimilitudo de mucilagino
ſa qꝛ ipoſtaſis i mucilaginoſa eſt mala ſȝ habens
multas partes qꝛ multa eſt minus mala q̃ȝ pauca

Sed hec expoſitio ẽ artificioſa. ⁊ non vr̃ con
ſentanea expoſitioni date ſupra de mucilagino
ſa neque viſus eſt Auicenas hoc dicere quod
ipoſtaſis mucilaginoſa multa ſit melior q̃ȝ pauca
ymo uidetur innuere quod quãdoqȝ eſt oppoſitum
quia ſi eſtis memores. Auic. dicit qȏ mucilagino
ſa generali ſignificatione ſignificat hu. crudum
corpore ⁊ ſpecialius ſignificabat q̃nqȝ hu. multũ
ut ſupple cum a principio educitur ſinthomatice
propter nimium aggrauare naturam i toto ⁊ hec
ẽ ſignificatio mala aut ſignificatur quod hic hu
mor eſt in inſtrumẽtis urine ⁊ licet ſignificet fri
giditatem uehementẽ uiarum urine tamen me
lior eſt eius ſignificatio q̃ȝ prime aut ſignificat cri
ſim dol. iuncturarum ⁊ ſciatice ⁊ tũc ſi fuerit mul
ta in fine eſt ſignificatio bona ita qȏ ſi multa ap
paret in principio non eſt bona ymo multo meliꝰ
eſt qȏ nõ multa appareat i principio. Unde non
ſtat illa ſimilitudo ſecundum qȏ poteſtis uidere
quantum ad hoc. Dimiſſa igitur hac expoſitione
dicerem ego qȏ Auic. idem uoluit intelligere per
multitudinem magnitudinem paucitatem ⁊ par
uitatem correſpondenter comparando multã ma
gne ⁊ paucam parue ita ut ſit ſenſus quod ſignifi
catio que ſumitur ex quãtitate ipoſtaſis vt multi
tudine ⁊ paucitate que ſunt differentie quãtitatis
ille ſignificationes ſumũtur ex cã multa uel pau
ca ita quod multa ipoſtaſis ſignificat multaȝ uel
magnam cãm ⁊ pauca paucam uel paruam. Un
de Auic. ſpecialius uolẽs ſe exprimere dicit quod
de quãtitate ipoſtaſis in magnitudine et paruita
te idem ſit ſicut dictum eſt de ipoſtaſi mucilagino
ſa pro quo notandum qȏ per cãm efficientem nõ
intelligit proprie efficientem. ſed proprius cauſaȝ
materialẽ a qua deciditur ipoſtaſis ⁊ ſecũdũ hoc
ſoluitur dubitatio que ſolet hic moueri. Nam in
egris amplior apparet ipoſtaſis q̃ȝ in ſanis tamen
cã effectiua in ſanis ẽ amplior q̃ȝ in egris. Ut uir
tus ſeparans et expellens decauſatur igitur facti
ua h̄ proprie non ẽ ſermo. Multa autem ipoſta
ſis multam cãm materialem ſignificat et modica
modicam et pro hoc facit textus. Gal. ſecundo p
noſticorũ in cõmento. xxvi. ſuper illo uerbo. Uri
na uero ẽ laudabilis que ipoſtaſim al. ⁊c. Ubi cir
ca medium cõmenti dicit. Uerũtamẽ uirinaȝ in
qua non ẽ ſedimen mingit ille cuius regimen eſt
multum groſſum. Urina vero cuius ⁊c. Eãdẽ
ſententiam poſuit Ga. primo de criſi. c. xiij. ubi po
nit ſingularem textum de corporibus puerorum
non propinquorum natiuitati et de corporibꝰ iuue
num vtentium multo ocio et de corporibus uten
tium multo nutrimento. In iſtis omnibus multi

plicatur ſedimen in urinis et in oppoſitis paucifi
catur. Et adducit cām quare in pueris multipli
catur ⁊ infert ꝙ in febribus pendētibus ex multi
tudine ciborū fit terminatio ad bonū quādo min
gitur urina cū multa ipoſtaſi. In pendētibꝰ aūt
ex pauco cibo uel ex labore ⁊ exercitio fit termi
natio ad bonū cuꝫ urina ſine ipoſtaſi vel ſi appa
ret ē nephilis ⁊ nebuloſa. Ex his igitur colligiť
quod multa ipoſtaſis ſignificat multitudinē ma
terie ex qua deciditur ⁊ modica modicā ⁊c. No
tandū poſtremo pro vltīa pte textus quādo dicit
ē quēadmodū diximus ī ipoſtaſi mucilaginoſa ꝙ
hoc ē dicere quātū ad ſignificādū bonū aut ma
lum ſicut in mucilaginoſa. Nam apparente ipo.
multe quātitatis nō poſſumus ſimpliciter bonū
ſignificare ymo aliquādo ꝑ multā ī principio ap
parentē ſignificamus malū qꝛ exuberantiā mate
rie in toto ⁊ ſic ſupra malum qꝛ aut ſuper longitu
dinē morbi aut mortē qꝛ ſi ē ſine alio malo ſigno
ſignificatur longitudo morbi ⁊ ubi eſt cum malo
ſigno ſignificat mortē in longo tēpore accidere.
Cuius ſimile uoluit Auer. quarto colliget de ipo.
rub. Ubi dicit ꝙ talis ut plurimū ē ſalubris licet
ſignificet longitudineꝫ morbi qꝛ ſignificat multi
tudinē materie ⁊ pigritiam nature in ꝯuertendo
materiā. Nam pp multitudinē natura nō uincit
niſi in longo tpe vbi ergo ꝯiungatur cum alijs bo
nis ſignis ſignificatur ex ea lōgitudo morbi ⁊ cū
malis modis addit tamē Auer. ibideꝫ qꝺ ut pluri
mū ſignificet ⁊ tu uide in ſūma igitur ex multitu
dine ipo. aliquādo ſignificamus bonū ⁊ aliquan
do malū ſicut ēt in mucilaginoſa quādoqꝫ bonuꝫ
⁊ quādoqꝫ malū ſignificamus. Naꝫ mucilagi
noſa in fine egritudinis ſciatice ⁊ in criſi eiꝰ ſigni
ficat bonū cū fuerit multa. Ita etiā mľta ipoſta
ſis in hora digeſtionis in feb. de repletione ſigni
ficat bonuꝫ vt dixit textus primo de criſi. pauca
ipo. etiā aliquādo ſignificat malū neqꝫ debemus
per modicā ipoſtaſim arguere ſuꝑ paucitatē ma
terie ſimpliciter ut quādo nondum aduenit hora
maturationis. Naꝫ ſi apparet a principio mor
bi modica hoc eſt ideo qꝛ tūc regulariter nō eſt
apta in multa quātitate expelli ſicut ēt ſupra di
cebatur de mucilaginoſa. nam de ipoſtaſi appa
rente ſecūdū ſimilitudinē laudabilis ipoſtaſis ut
dicebat ſupra textus. non eſt confidendum in ea
cum nondum fuerit maturationis hora neqꝫ etiā
preſentes fuerint eius ſignificationes. Ex
paucitate ergo non debemus īmediate ſuper bo
num ſignificare neqꝫ etiam ſuper malum. Sicut
neqꝫ ex mediocri ſubſtantia ſemper bonuꝫ ſigni
ficamus ut patet ſupra. Uerum poſtꝗ apparue
rint ſigna digeſtionis ⁊ apparuerit multa ipo. et
facta ꝯſequenter euacuatione ſenſibiliter ꝺ ma
teria. Nam tunc apparente modica ipo. ſignifica
mus bonum quia minorationeꝫ materie. Et hoc
totum tacite innuebatur ſ. de mucilaginoſa ut vi
ſum eſt ibi. Et hoc modo uerificando textuꝫ red
ditur clarus qui erat factus dubius ſecūduꝫ expo
ſitionem aliorum lege litteram efficientis impro
prie ⁊c.

Eius autem ſignificatio

Poſt determinationē ſignificationis ipo. innatura
lis ex parte ſubſtātie ⁊ quātitatis determīat Auic.
de eiꝰ ſignificationibus ex parte qualitatis ⁊ prio
ex parte qualitatis coloꝝ ſo odoris ibi ſa. Ex odo
re uero. De prima qnque principaliter facit. ⁊ ſm
ꝭ hec pars diuiditur in quinqꝫ qm̄ primo ponit ſi
gnificationes que ſumuntur ex colore nigro. ſo ru
beo. tertio citrino. quarto albo. quinto uiridi ptes
patent. De prima dicit Auic. ⁊c. intelligeñ. genera
liter pro his oibus partibus ſimul ꝙ ex textu hoc
colligitur quod quelibet ipo. alia ab alba. leni eq̄
li ꝯtinua rotunda figure piramidaľ inferius deſcē
dente dr̄ innaturalis ⁊ mala ſiue illaudata ut citri
na ſimiľr rub. ⁊c. Et ex hoc infero atqꝫ colligo
ꝙ illud qꝺ dicebatur ſupra in cap. vi. in prima me
dietate prime colūne. ſ. illo. Amplius plurime ipo
ſtaſes ſcꝺm colores urine exiſtunt ubi dicebatur
ꝙ incipit malitia a lentiginoſa ut ibidem recte ex
ponebatur debet intelligi ꝙ mala ſupple multuꝫ
intenſe mala incipit ab ea. Nam non tm̄ malitia ī
cipit a lentiginoſa. ſed a rub. ſubrub. ⁊ citrina ⁊c.
Ibidem tamen dixi incipere quoniam rub. ſo
pronoſticoruꝫ quarto affo. ⁊ ſecunda quarti cap.
de ſedimie ⁊c. ⁊ quarto colliget habetur. Qꝛ cū
ipoſtaſi rubea plerunqꝫ ſtat ſalus ſi ei ꝯiūgatur
equalitas ſubſtantie licet etiam ſignificet longi
tudinem morbi vt heri uobis declaraui omnia ſi
gnificat multitudineꝫ materie tm̄ ob eius obediē
tiam ad naturam vt etiam uoluit theophilus de
ipoſtaſi rubea in ſuo vrinarum tractatu licet nō
ſit laudabilis non tamen dicimus malitiam ab
ea incipere ſicut de citrina vt ſupra dictum eſt
⁊ de reliquis ꝯſequenter que ſunt deteriores oēs
tamē ſunt īnaturales vt ſumitur hic clare. Ul
terius conſiderandum vt colligitur ſupra. c. ij.
huius ſūme ꝺ coloribus quod color niger ut erat
ſnīa Galieni primo de criſi non fit niſi ex duabꝰ
cauſis ſ. ex uehementi adhuſtione vel mortifica
tione vt Gal. loco preallegato in ōibus apparet
cutis denigrari ab aliqua harum cauſarum dua
rum. ſ. aut adhuſtione vt in comorātibus ſub ſo
le tempore eſtatis. aut propter uehementem fri
giditatem mortificando calidum vt in decrepi
tis ⁊ morti propinquis. Diſtinguūtur tm̄ hec ſigni
ficata de urina nigra ex his que preceſſerūt ut di
cit theophilus. Nā ſi precedat color liuidus uel in
dicus nigredo ſequitur infrigidationē ſiue mortifi
cationē calidi naturalis. Si uero fiſticalis uel ui
ridis ſequitur magis adhuſtionē ⁊ ſic ex parte ni
gredinis malū ſignificat ⁊ per hoc dicebat. G. pri
mo de criſi qꝺ cum ipoſtaſis fuerit nigra ſignificat
ꝙ egritudo deuenit ad extremā peſſimitatē. Et di
cit ſe nūꝗ uidiſſe hominē qui euaſerit poſt urinā
nigram ⁊ ipoſtaſim nigrā addit tamē qꝺ minꝰ ma
la ē illa que eſt pendens ꝗ que reſidet ⁊ minꝰ ma
la ſupernatans ꝗ pendens. Omnis tamē peſſima
non tamen ut dicit. G. ſed Auic. ſecunda quarti ē

nigra groſſa ⁊ pauca hoc tamen totū intelligitur de apparente in principio aut augmento morboꝝ Nam ut ſupra uiſuꝫ eſt in caſibus mel'icoꝝ ⁊ egritudinum ſpleneticaꝝ verbi grā urina groſſa multa ē ſignificatio bona ⁊ qm̄ de his omnibus dictū ē ſupra cū tractabatur de colore nigro urine ideo Auic. nos mittit ibi ad ea que ibidē dicta ſunt per hoc quod dicit ē ſignū malū ſcdm̄ diuiſiones quas noiauimus dicit ſignanter ſignum ⁊ nō uoluit ꝙ ſequatur mors noluit. S. et ſi in principio uel augmento appareat. nam ī hoc ponit can. ſecūda q̄rti in principio capituli de ſignis ſumptis ex colore nigro in urina ubi inducit textum ad corrigendū dictum. S. Dicens ſcias qđ non uerificatur iudicium penitus de morte propter nigredineꝫ urine in acutis egritudinibus licet in ſeipſo ſit ſignum malum Et ꝗ̄uis ei aſſocientur iteꝝ ſigna mala cum ⁊c. uide textum ibidem que tamen ex ea ē ſanior ē illa cuius ⁊c. Ratio dicti ē. nam ſtāte ipoſtaſi ⁊ aquoſitate ſimul denigratis ſignificatur ſuper uehementiorem cauſam denigrationis ꝗ̄ ſit ipoſtaſis tn̄ nigra ⁊ non aquoſitas. Et ē probabile qđ per ſimplicem alterationē agendo ⁊ maxīe per adhuſtionē difficilius ē denigrare aquoſitatē ꝗ̄ ipoſtaſim eo quod ſubſtantia ipoſtatica ē ſpiſſior ⁊ ad terreuꝫ magis inclinata ꝗ̄ ſubſtantia aquoſa facilius igitur eſt a calido adhurente denigrare materiā ad ſiccum terreum declinantē ꝗ̄ humidū aquoſum. Ubi autē per mortificationē hoc fieret eſſet de h magis dubium. Ubi ē ꝯ per mixtionem rei tingētis debeat denigrari aquoſitas ⁊ ſubſtantia ipoſtaſis forte magis eſſet oppoſitum ut patet conſideranti ſufficit tamen hic ad mentem Auic. quod minus malum eſt alteꝝ iſtoꝝum denigrari ꝗ̄ utrūqꝫ manifeſtum eſt lege litteram.

Et rubea Proſequitur de ipoſtaſi rubea Et dicit ⁊c. Proprietatem .i. dominiuꝫ ſanguinis ita ꝙ ſit propriū ſignum dn̄ij ſanguinis. Notandū pro itellectu lr̄e quod duplex ē rubedo. quedam ē rubedo ad obſcurū declinās. Quedam ē clara ſplendida. Quedam ꝯiungitur cum ſubſtantia ſpiſſa quedam cuꝫ ſubſtantia magis tenui. Ubi ergo ipoſtaſis dicatur ēē rubea rubedine obſcura ⁊ inſpiſſa ſubſtātia ſatis ē propriū ſignuꝫ ſanguinis. Ubi autē eſſet rubedo clara ad igneum tendens cuꝫ tenuitate ⁊ ſubtilitate ſubſtātie magis ſignificaretur ſuper coleram rubeaꝫ de colore ergo rubeo prio modo ſumpto uerificatur textus ⁊ ex hoc ſequitur qđ ſignificat faſtidium.
Nam ſtante habundantia ſanguinis in uenis ſit cauſa nō appetendi ut colligitur tertio uirtutū naturalium cum plenitudine uel repletiōe Igitur ſan. plerunqꝫ ſequitur faſtidiuꝫ ⁊ hoc eſt quod uoluit Auic.

Et citrina Proſequitur ⁊c. Notandum hic quod Auic. ſignanter dicit de citrina quod ſignificat caloreꝫ fortem ⁊ egritudinem inſidioſam. nam ex quo ipoſtaſis naturalis debet eſſe alba apparente ipoſtaſi rubea. Et ſi formaliter non uideatur plus diſtare ab alba ꝗ̄ citrina ymo apparenter magis uirtualiter tamen propinquior ē color rubeus colori albo in ipo. ꝗ̄ color citrinus ut declarauit theophilus. nam ex colore rubeo deueniatur ad album per uiam digeſtionis qꝛ ſanguis a natura membroꝝ dealbatur. Iccirco rub. non ſic malum diximus ut ſepe diximus eo quod ē in uia correctionis a uirtute ⁊ nature amic⁹. Et propter hoc dicit Nicholus ꝙ color ſubrub. ē deterior ꝗ̄ color rub. nam dicit ipſe ⁊ ſi ſit ꝓpinquior albo facto per incluſionem aeris nō tam̄ eſt ꝓpinquior albo naturali intento a natura. ymo color rubeus eſt uirtualiter ſibi propinquior. Sed cum reuerentia ipſius illud indiget modificatiōe Nam aliquis color ſubrub. ē propinquior albo uirtualiter ēt albo naturaliteꝛ intento ꝗ̄ color rub. al' in acquiſitione gradus albi tempāte albi faciet ſaltus ⁊ tranſitus de extremo rub. ad uere album ⁊ non per medium. ſ. uere ſubrub. ꝙ eſt impoſſibile qr̄ ſubrubeus factus extendentia a rubeo in album de facto melior ē ꝗ̄ rubeus qui eſt tāꝗ̄ vnū extremoꝝ ⁊ hoc qꝛ magis digeſtus ut patet. Sed loquēdo de ſubrubeo aquoſo indigeſto uia ad colorem rub. de illo non eſt dubitatio qꝛ ſi propiqor formaliteꝛ uideatur albo ultimate intēto a natura Eſt tn̄ uirtualiter diſtātior ⁊ hoc declarauit theophilus ꝙ color ſubrub. ē minus laudabilis ꝗ̄ rub. qꝛ antecedit digeſtionē rubeam. In propoſito igitur color citrinus ſubſequitur ad colorem rubeum per uiā caliditatis iflāmātis ⁊ ſic elongatur a caliditate ꝯmenſurata naturali ꝑficiēte ⁊ deducente ad ipoſtaſim albā. Uere ſignificat ergo caliditatē inflāmatā ⁊ ſic colorē fortem ⁊ egritudinē inſidioſam exponēdo cōiter ſiue generaliter. i. malitioſā ſed ſpecialius. i. timoroſam propter incertitudinē nam materia talis pp̄ mobilitatē facit egritudinē illo modo inſidioſaꝫ. nā aliquotiēs elongata a pricipalibus membris non facit accidentia multum moleſtantia que poſtea pp̄ eius mobilitatē ⁊ malitiā deducta ad principalia mēbra pernecabit ⁊ iō ſignificat egritudinē inſidioſam timoroſam ⁊ icertam ⁊c.

Ex ea quidem Proſeqtur de alba ⁊ dicit ⁊c. Notate quod quedā ē alba lenis ⁊c. ⁊ de iſta hic nō ē ſermo ſꝫ de illa alba inaturali ſimili puri uel ſtati crudo mucilaginoſo ⁊c. Et oēs tales ſignificāt malum quō aut diſtinguātur dictuꝫ eſt ſupra. De ſpumoſa aūt dicit textus quod maturationi ſit ꝯria ⁊ h ideo qꝛ ex dictis ſupra nulli dubiū ē de mucilaginoſa ⁊ ſanioſa qn digeſtioni ſunt ꝯrie ⁊ quō diſtiguūtur a naturali ipoſtaſi quare hic Auic. d' his determinate nihil expreſſit niſi quod ſignificant malū. Sꝫ de ſpumoſa cum ſit alba rara ſubtilis ſimilis ipo. naturali rationabiliter potuit de ea eſſe dubitatio quare Auic. expſſius dixit eam ſignificare ꝯriū digeſtioni cui⁹ rō eſt illa q̄re ſit ꝓ incluſionē aeris q a calore tempato ⁊ debite digerēte excluditur ⁊ expellit' quare ⁊c. Et de illa dominus Aui. ſecūda q̄rti cap. de ſignis ſumptis ex ſedimine ante mediuꝫ capituli quod tale ſedi

men ſpumoſum ⁊ plenũ eſt malũ ualde egrediẽs a natura ſimiliter ibidem dicit de ſedimine crudo ꝙ ſit malũ uidete textũ uos lege lrãm. Uiridis quoqꝫ determinat de uiridi ſedimine de quo oĩa prius manifeſtata ſunt tamẽ notate ꝙ per uiridẽ non ſolũ intelligit phiſticalem ſed indicũ ⁊c. ⁊ poſtremo pro hac lectione excuſat ſe a determinatione odoris ipoſtaſis. Et dicit ⁊c. Premiſſa ſunt .ſ. cap. de odore urine.

Ex ipſius vero ſitu Poſt expeditionem determinationis de ipoſtaſi non naturali ex pte ſubſtãtie quãtitatis qualitatis. Nunc determinat ð ea ex parte ſitus. Et iudicio meo hec pars diuiditur in quatuor. qm̃ primo declarans quid nominis ſitus dupliciter põnit quoddam ſignificatũ de ſitu ſumpto pro ſocietate. Fo principaliter proſequit᷑ de ſitu ſumpto pro loco ut de ipoſtaſi natante pendente ⁊ reſidente. tertio declarat can. de ipoſtaſi inquantũ ad ſitũ ſumptũ pro ſocietate. quarto ponit can. de ſitu pro uel ex loco ſcđa ibi. Eius autẽ ſignificatio ex loco. tertia ibi ipoſtaſis uero diuulſa. quarta ibi. Cunqꝫ in principio. De prima pte intelligens illã diuiſionẽ ꝙ ſitus ſumitur dupliciter .ſ. pro loco ⁊ ſocietate dicit ⁊c. Unde ꝯſiderate quod de ipoſtaſi ſm ſitum duplr̃ poſſumus ꝯſiderare primo ſumendo ſitũ pro loco. nam ſm hoc ipoſtaſis dicitur hr̃e triplicem principalẽ locum in urina qꝛ aliqñ dr̃ eſſe natans aliqñ pendens. aliqñ in fundo reſidens. Fa ꝯſideratio de ſitu ipoſtaſis ſumendo ſitũ pro ſocietate ẽ ꝯſiderare ipoſtaſim ſcðm partes eius ⁊ ſcðm hoc ꝯſiderare poſſumus ſecũdũ partes eius ⁊ ſecundum ꝯſiderare poſſumus lenitatẽ ⁊ aſperitatẽ in ſuperficie eius quãdo partes ſũt equaliter plane uel quãdo una eſt ſuper aliam eminens. Nam in his ſeruatur q̃dam ſocietas uaria ut manifeſtum ẽ. aut ꝯſideramus ſocietatem in partibus inquãtum .ſ. partes ſunt ab inuicem diſtant᷑ uel ꝯiuncte ⁊ ſecundum hoc dr̃ ipoſtaſis. aut non. i. ꝯtinua de utroqꝫ igitur ipoſtaſis ſitu eſt hic ſermo ⁊ de ſitu pro loco ⁊ de ſitu pro ſocietate. Dicit igitur Auic. incidentaliter de ſitu pro ſocietate in laudata ⁊ nõ laudata ꝙ lenitas ⁊ equalitas. ſ. in ſuperficie ipoſtaſis in ipo. laudata melior ẽ ⁊ ĩ nõ laudata ẽ deterior Et idẽ itelligat᷑ de diuulſa nã diuulſio in laudata ẽ deterior ⁊ ꝯtinuitas melior. Et econtra in non laudata diuulſio ẽ minus mala ⁊ ꝯtinuitas deterior. Et põt reddi cã generalis. nã ſicut ĩ laudata ipo. ꝯtinuitas ⁊ eq̃litas in ptibus arguũt digeſtionẽ ⁊ pfectionẽ a calido naturali potentiaꝫ uirtutis ⁊ obedientiã materie Ita ex oppoſito in illaudata. ſ. nigra uel uiridi uel alr̃ illaudata ꝯtinuitas ⁊ eq̃litas arguũt fortitudinẽ deprauatõis materie ut ipſius multã reſiſtẽtiã ad uirtutẽ ubi ſi non fuerit ita ꝯtinua ⁊ vnita ſtãte ipſa mala ñ tãtã prauitatẽ ⁊ ad uirtutẽ rebellionẽ ſignificat. ut conſideranti patet lego illam partem.

Notat hic Hugo vnũ ꝙ lꝫ diuulſio ipo. plerũqꝫ ſignificet uẽtoſitatẽ tñ aliquotiẽs fit ipo. diuulſa uerbi gr̃a pforata circularit᷑ ab alia cã. Nã ꝯtigit eã fieri ex mã uiſcoſa et ex euaporatiõe fcã a caliditate qñ. ſ. pp uapores eleuatos effumãtes p ſbam vrie ĩpedit᷑ ne ſba ipoſtatica ad ꝯtinuitatẽ ꝯducatur. Ubi tãdẽ reſolut᷑. uaporib⁹ ipoſtatica mã remanet vnita circulariter qꝛ ſm mediũ nõ potuit vniri pp uapores eleuatos effumãtes ⁊ ſic tal᷑ ipo. remanet eleuata in medio pforata pp uiſcoſitatẽ phibentẽ ptiũ ad inuicẽ ꝯtinuatõem. ⁊ ſic remanet diuulſa ſecũdũ figurã circularẽ pforata. Sꝫ re uera illud dictũ ẽ ⁊ ſi uideat᷑ artificiale tamen declinat a cõi mõ accipiendi uentoſitatẽ ſecũduꝫ medicos. Nã cũ dicũt medici cãm diuulſionis eẽ ventoſitatẽ ut hic dicit Auic. p uentoſitatẽ nõ tñ intelligũt uentoſitatẽ pprie ſumptã ſꝫ ẽt quẽlibet uaporẽ ſepantẽ ⁊ diuidentẽ vt in caſu ſuo ⁊ nõ tãtum in hoc ſed in multis alijs exemplis hoc manifeſtari poſſet ⁊c.

Eius autem Nunc ꝯſequẽter ⁊ ſecũdo Auic. pſeq̃tur declarãdo ſignificatões que ſumũtur ex ſitu ipo. p ſitũ intelligendo locũ. Et duo facit. Nã prio declarat hoc in laudabili ipoſtaſi. ſecũdo ĩ nõ laudata ipoſtaſi ibi ſecũda, non laudata vero. De pria pte duo facit. Nã primo appropriat noĩa determĩata ipo. ſm diuerſa loca exñti. ſecũdo ponit ſignificatões ſupra huiuſmõi ipoſtaſes dicit ergo prio ⁊c. Pro quo notate quod ex hoc textu colligitur quod hic terminus ipo. dupliciter ſumitur. Uno mõ cõiter p q̃libet reſidẽtia manifeſta ĩ urina ſiue ſit ĩ ſupmo aut ĩ medio ſiue fundo urinal᷑. i. p manifeſta ſepatione groſſi a ſubtili. Secũdo ſumitur pprie p illo groſſo ſepato reſidẽti in fundo urinalis ⁊ ſic ꝯ diſtinguitur nebule natãti ĩ ſupficie urine ⁊ enorme pendẽti. Ulteri⁹ dicit Auic. qð ⁊c. Pro cui⁹ ĩtellectu ẽ notãdũ ut colligitur a Gal. ſecũdo pronoſticoꝝ comẽto. xxxvj. ſup hoc uerbo rõnis nõ ẽ vbi in fine cõmẽti ĩ. § . illo. Res ergo cui⁹ digeſtio certificata ẽ ⁊ diſcreta ⁊ eq̃ta ⁊ eius ptes aſſimilãtur ẽ ĩ q̃ nõ ẽ uentoſitas q̃ſi ⁊c. Expſſe igit᷑ vult Gal. quod cũ mã ẽ pfecte digeſta ſit pfecta excluſio ⁊ ẽ fcã ptiũ uẽtoſitas ſubleuãtiũ mãꝫ ipoſtaticã ⁊ ſepantiũ ⁊ diſcõtinuãtiũ. Cũ. n. mã ipoſtatica dicatur groſſioris ſubſtãtie q̃ꝫ mã aquoſa niſi a cã nõ naturali retineatur ſuſpẽſa ĩ urina illa ſui grauitate naturali mouet᷑ ad fundum urine ut ſupra dictũ fuit declarãdo ꝯditões ⁊ q̃litates ipo. laudabiliſſime. Cõcludat᷑ igitur quod in ipoſtaſi laudata ⁊ debite circũſtãtionata laudabilior ẽ ea q̃ eſt iferius reſidẽs ꝯñter minus bona q̃ ẽ in medio pẽdẽs, tertio minus bona q̃ ẽ natãs ĩ ſupficie ⁊ hoc ĩtelligat᷑ ut fuit alias dictũ ſtãte materia vna vt ĩ morbo vno ab una materia ĩ ſe pẽdẽte. Nã ex diuerſitate materierũ ꝯtingere poſſet oppoſitum vt ſupra uiſuꝫ ẽ etc. Addit Auic. ꝯpando enormiã. i. in medio ſtantẽ ad ſeipſam dicit. Et expendente illa etc.

Non laudatur Declarat qd ſit diceñ in nõ laudandata. Et dicit etc. Et exẽplificat᷑ de nigra ĩ febrib⁹ acutis.

Et dicit text⁹ ꝙ leuioꝛ eſt melioꝛ. Notate ut ex
ſnīa textus hic colligitur nō laudanda fit melioꝛ
ꝑꝑ alterā duarū cauſarū aut ꝑꝑ caliditatē et acui
tatē ſubtiliantē. aut ꝑꝑ uētoſitatē occultā ſubleuā
tē. Ubi ergo nō ſit uētoſitas cā dr̄ eſſe caliditas.
Et ubi cā fuerit caliditas quāto mioꝛ facta fuerit
uſtio melior ē ſignificatio. Et q̄to maior uſtio tā
to deterioꝛ. cū igitur ad maioꝛē uſtionē materie
ſequatur maioꝛ icineratio ⁊ grauitas ī materia.
Seqtur ꝯñter ꝙ ī ipo. nō laudanda. ut nigra ut ī
febrib⁹ acutis ſiue ſit ex hu. fl'atico qđ quāto eſt le
uior ꝙ nō ſit tal' ꝑ uētoſitatez ut ſupponitur red
ditur tal' ꝑ minorez uſtionez ⁊ minoꝛez icineratio
nez ⁊ ſic melioꝛ. Ex oppoſito cū ē grauior ⁊ ad
fundū magis diſtendēs dr̄ eſſe deterioꝛ. lego lr̄az
qꝛ ipſe ſui dicti rōnez addit ⁊ rōnem declarat qꝛ
littera de ſe clara eſt.

Ypoſtaſis Determinat̃ ſupi⁹ de ipoſtaſi
q̄tū ad ſitū ſumendo ſitū ꝓ lo
co ut. ſ. ꝙ ī laudanda ipo. melioꝛ dr̄ eſſe reſidens
q̄z pendens ⁊ pendens q̄z natās ⁊ ī non laudanda
oppoſitū ut heri audiuiſtis. nūc ꝯñter de ipo. iudi
cio meo etiā quātū ad ſitū ſumendo ſitū ꝓ ſocieta
te ſiue ꝑ ſocietatez ītelligamus eq̄litatez uel ieq̄li
tatem in ſupꝼicie partiū ipo. ſiue per ſocietatem ī
telligam⁹ ꝯtinuitatez uel ſeꝑationez ꝑtiū. ⁊ dicit
Auic. ⁊c. Dicūt expoſitoꝛes hic ꝙ lr̄a ſit clara ut
Marſilius Jacobus Hugo ⁊c. Nā clar dicūt
eſſe ſi urina eſt groſſa ⁊ ipoſtaſis diuulſa leuis ꝙ
natat qꝛ plurib⁹ partibus medii groſſi ad diuideñ
occurrit qꝛ ⁊c. Sꝫ iudicio meo aliud uoluit h̄
īuere. ſ. ꝙ illaudabil' ipo. exēpli gr̄a nigra ⁊ groſ
ſa ut in fe. acutis ī ſubtilib⁹ urinis ut ſupꝛa ī textu
ſi deſcendat̃ dr̄ eſſe deterioꝛ. Et rō qꝛ ꝑ hoc ꝙ de
ſcendit ſignificat̃ ipſius maxia groſſities ⁊ ꝑ ꝯñs
magna adhuſtio. Et ꝑ h̄ ꝙ ſubſtātia urine eſt ma
gis tenuis ſignificatur maxia tenuitas ⁊ cruditas
ī ipo. ⁊ ipſius elōgatio ab urine ſubſtātia. Nam in
ſubſtātia tenui urine dꝫ coꝛreſpōdere ſubſtantia
ſubtil' ipo. ergo ſi deſcēdit ī tenui urina illaudabil'
ipo. eſt mala ſignificatio ⁊ hoc Auic. uoluit īuer̄
Et rō dicti eſt. nā diſpeꝛſa ⁊ diuulſa peꝛ hoc ꝙ
eſt leuis diuulſa ⁊ per hoc ꝙ occurrit plurib⁹ par
tib⁹ medij diuidendi dꝫ natare ī ſupꝼicie ſi igitur
deſcendat arguit̃ maxia denſitas q̄ acq̄ſita eſt ꝑ
adhuſtionez uel ꝯgellationez ⁊ ſic eſt deterioꝛ q̄z
ſi ſupernataret. Ubi aūt eſſet ipo. in materia ſub
tili. ⁊ ſupnataret ⁊ ſi eēt mala qꝛ diuulſa ⁊ ꝑꝑ aliaſ
circunſtātias nō eſſet ſic maluz ſignuz. ⁊ ubi eſſꝫ
ī groſſa urina ēt ſi ſupernataret non eſſet eq̄ ma
lum ſignuz ubi ēt deſcēdat ī groſſa ⁊ ſi ex ꝑte den
ſitatis ⁊ grauitatis ipo. ſumeretur mala ſignifica
tio qꝛ tñ nō eſſet ſic elongata a coꝛreſpōdētia ſub
ſtātie urine ſicut ſi deſcendat in tenui non. ē ſic ma
la hoc totum intendebat Auic. in textu iudicio
meo licet aliqui nihil dicant qꝛ ⁊c.

Cumqꝫ in principio Nunc iudi
cio meo re
mouet dubitationes q̄ poſſunt legitime ī materia
oriri. Et ſm̄ hoc diuiditur pars in tres. prio remo
uet duas dubitatōnes. ſcđo annectit icidentaliter
cano. ſignificatiuū ī illa materia. tertio remouet
aliā dubitationē ſcđa ibi. Et cuꝫ ītra. tertia ibi. Et
multotiens q̄dem ⁊c. pria in duas ſcđa ibi macilē
toꝝ uero. In prima parte rñdet huic dubitationi
qꝛ tu diceres tu dixiſti. ſ. ꝙ ipo. pendens eſt min⁹
mala q̄z natās eſt tñ deterioꝛ q̄z reſidens. Eſt ne
ita mala ſi perſeuerauerit ꝙ ſemper ſignificet peꝛ
ditionez rñdet Auic. ꝙ non ⁊ dicit ⁊c. Et ſic ſigni
ficat criſim permutatōis. ⁊ rō ſumitur ex hoc. nā
cuꝫ in principio egritudinis apparet ut natans ⁊
poſtea pendens perſeuerat ſignificat ꝙ materia
aliq̄liter obedit nature ⁊ qđ eſt digeſta lꝫ non cō
plete eo ꝙ non deſcendit ad funduꝫ ⁊ ſic ſignifica
tur dñium nature ſupꝛa materiam licet non ſim
pliciter ſꝫ natura dñante terminabit moꝛbum ad
ſalutem ſꝫ nō ſimpl'r. ſ. per criſim laudabiliſſimaꝫ
ueꝝ ꝑ uiā criſis icōplete qꝛ ꝑ criſiꝫ ꝑmutatōis ⁊c.

Macilentorum Nunc remouet aliā
dubitationē q̄ foꝛtioꝛ
eſt qꝛ poſſet aliq̄s dicere. Si urina aliq̄ fuerit ha
bens ipo. ſoluꝫ natantē pōt ne eger illaꝫ habens
terminari ad bonuꝫ ita ꝙ illa ipo. poſſet eſſe bōa
ſignificatio. rñdet Auic. ꝙ ſic dicēs ⁊c. Et ex hoc
notate qđ apparēte nephili uel enoꝛmia perſeue
rante nō dꝫ medicus ſemꝑ dare iudiciū de mala
ſignificatione. nam aliquotiēs egritudo cum tali
ipo. termiatur ad bonuꝫ. Et hoc ē qđ. Gal. ſ. dice
bat prio de criſi ut fuit allegatū de fe. pendētib⁹
a materia ſubtili uel ex ieiunio ꝯtigētib⁹ ⁊c. Et
ſm̄ hoc Hugo mouet dubitatōez iſto dato ſeq̄re
tur qđ ipo. deſcendēs nō eſſet melioꝛ natante uel
pendente cui⁹ oppoſitum dicit tex. Ad hoc rñdet
ipſe ſub dubio ⁊ qđ loc⁹ eſt nimis ſub ꝯſideratiōe
⁊ foꝛte qđ non ſemper eſt ita ſꝫ ut ī plurib⁹ eſt ueꝝ
Sꝫ dicat̃ clari⁹ ꝙ ubi ex materia morbi ſit ap
ta fieri oīs ſpēs ipo. ſ. natās pendens ⁊ deſcendēs
loquor ī ſalubri ⁊ laudabili ipoſtaſi qđ ſemper re
ſidens dr̄ eſſe melioꝛ. Et ad hoc uidet̃ ſonare tex.
Auic. ſ. ⁊ Auer. iiij. colliget ⁊. G. prio de criſi ꝯti
git tñ qđ in certa materia moꝛbi non erit poſſibile
ꝓpter ſubtilitatē ⁊ paucitatē materie fieri ipoſt.
deſcendentē ſꝫ ꝯuenienter natās erit uel pendēs
⁊ ꝑ tunc moꝛb⁹ termiatur ad ſalutez cum ipo. na
tante uel pendente ut hic in macilent̃ ⁊ ſupꝛa in
coleꝛicis Et ad iſtum intellectum loquebatur ēt
Gal. in ꝯtrahendo de illis febrib⁹ ut dictuꝫ ē ⁊c.

Et cum Nunc incidētal'r pōit vnuꝫ can. ſi
gnificatiuuꝫ ſupꝛa maluꝫ dicēs ⁊c
Notañ cuꝫ diligentia qđ illa lr̄a ꝑt dupl'r legi.
Uno mō cuꝫ intra nephilim ⁊ enoꝛmiā ⁊ ī ſpacio
medio inter nephili ⁊ enoꝛmiā. i. partem ſuperio
rem ⁊ inferioꝛem q̄ loca debētur nephili et enor
mie. Et ſic ſenſus erit inter partē ſupremā et me
diā ipſi⁹ urine. Alio mō intelligitur inter nephiliꝫ
. i. inter ſubſtātiā nephil'. i. natant̃ ipo. et ſubſtan
tiam enoꝛmie. i. pendent̃ ipo. Nota ſcđo quod
per file telle aranee hic intelligim⁹ quoddā ſubti
le unctuoſuꝫ apparens cum eminentijs ⁊ elleua
tionibus ita qđ vna pars alteri uideatur ſuperpōi

vt in nubibus aliquotiẽs ꝯtingit uidere. Et ꝑ den
ſitatẽ itelligimꝰ aliqđ unũ magis ꝯpactũ ⁊ vnctuo
ſum. Et hoc modo itelligẽdo manifeſtũ ẽ ꝙ ſi ap
paruerit illud vnctuoſuʒ ſubtile aut ꝯpactum in
teri ẽ ſignificatio mala nã ſignificat liq̄factionem
cũ debilitate uirtutis ut itelligẽti patet q̄r ⁊c.

Et multotiens In hac tertia par
te prius diuiſa. Re
mouet ẽt dubiũ qđ legitime oriri põt q̄ꝛ poſſʒ ali
quis dicere tu dixiſti. ſ. ꝙ nephilis natãs nõ ẽ bo
na ſignificatio ubi igitur eſſet ſedimen natans ⁊
malũ oʒ ne ſemp malũ ꝓnoſticare. Unde Auic.
reſpõdens huic difficultati dicit ⁊c. Pro intel
ligentia ptis eſt aduertẽdũ ꝙ ipo. natans uel pen
dẽs aliquotiẽs eſt reliq̄s circũſtãtijs bñ ꝯditiona
ta. Et aliquotiẽs ẽ ſimpl'r mala. Et aliq̃ñ ẽ medio
modo ſe hñs in ꝓpoſito Auic. loq̄tur de ipo. natã
te nõ bona neqʒ ſimpl'r mala. ſʒ ꝯditionata q̄buſ
dam alijs circũſtãtijs. De prima igitur põt uerifi
cari textus. Nã lʒ in principio inſurgat timor i mẽ
te medici qđ cũ eadeʒ ipoſtaſi ꝯiũguntur alique
bone ꝯditiones bone ipo. põt medicus ex his cõ
iecturari ꝙ ſit principiũ maturationis. Et ex hoc
infert textus tacite ꝙ medicus nõ dʒ ꝓrumpere
ad ſignandũ certe ſupra malũ ⁊ ſi ſit timor. Sed
eſt expectãdũ utrũ talis ipo. ꝯuertatur ad meliꝰ
uel ad deteriꝰ ⁊ ubi prius erat uiridis an ꝯuertat'
ad albã uel nigrã. Et ſm eius ꝯuerſionẽ ad bonũ
uel malum. Dicit Auic. ſupple ſi ad bonuʒ cõ
uertatur ſignum eſt ꝙ talis non ſimpliciter bona
a principio apparẽs erat tal'r diſpoſita quoniã tũc
erat principiũ maturationis. i. digeſtionis. Sʒ ſi
ad malum ꝯuertatur expreſſe ſignuʒ ẽ ꝙ timor q
habebatur a principio ẽ neceſſariꝰ timor ⁊ tũc põt
medicꝰ certe ⁊ determinate ſupra maluʒ ſignifica
re ⁊ determinare nõ ergo ꝓrumpet a principio in
iudicio ſʒ uideatur de ſignis pſeucrãtibus ad bo
num uel ad malum ⁊c. lege lr̃am ⁊ dicit nõ malũ
qđ uex nota. Q; ſi ſupple fortaſſe poſt ⁊c.

Significatio uero Nunc ꝯñter
Auic. ponit ſi
gnificatiões ipo. ẽt in egris q̄ ſumit' ex tp̄re deſcẽ
ſus ⁊ ſue apparitionis. Nam ſuperius erat poſitũ
de ipo. in ſanis ſumpta ſignificatõe ẽt ex tp̄re de
ſcẽſus ⁊ appitionis cum dicebatur in pñti cap. in
prima colũna. Et in nullis q̄dem urinis ipoſtaſis
illico cuʒ mingitur deſcẽdit hic ergo repetit ſil'eʒ
ſniam ⁊ in egris. Et dicit ⁊c. Notandum pro in
tellectu lr̃e ꝙ Auic. notanter dicit ſcđm maturi
tatem uel maturationeʒ. Nam aliquotiens i egris
ipoſtaſis ſubito deſcendens nõ ẽ ſemper ſignifica
tio bona. Nam ipo. male q̄litatis ut nigra q̄to ci
tius deſcendit tãto deterior eſt eius ſignificatio.
quoniã ſignificat maiorem uſtionem ⁊ grauitatẽ
acq̄ſitam. nec talis deſcenſus ſignificat digeſtio
nem ut innuit Auic. q̄ꝛ non eſt de ipo. ſignificãte
maturitatẽ. i. ꝯditionata tal'r ꝙ per eam ſignifica
mus ſup digeſtionẽ q̄ aut incipit aut ẽ ꝯpleta ⁊
de tali loquitur Auic. ⁊ nõ q̄cunq; alia ſubito de
ſcendente ut patet de nigra ⁊c. et ratio can. eſt.

Nã q̄to citiꝰ illa deſcendit tãto melior eſt eius ſi
gnificatio q̄ꝛ ut dicebatur de mente Gal. ſo ꝓno
ſticoꝝ in fine ꝯmenti. xxxvi. qđ illa ſignificat om
nimodã uẽtoſitat' excluſionem ſignificat ẽt ꝯtinui
tatem ꝑium ipo. q̄ eſt effectꝰ digeſtiõis: nã diuul
ſio facit ut heri potuiſtis intelligere ꝙ magis na
tat ⁊ nõ ita cito deſcendere ꝑmittit in ipoſt. ĝ po
tente ſignificare digeſtionẽ regula quo ad primã
hanc partem eſt clara Sed ſi pp groſſitiem ⁊ ter
reſtreitatem humoꝝ fiat citiꝰ deſcendens ſignifi
catio eſt deterior ⁊ h̃ tal'r ſignificãs ad ſenſum
diſtingui põt ab alia ſignificãte maturatõeʒ licet
ambe cito deſcendant. ſ. ex groſſitie ſubſtãtie ipo
ſtatice ⁊ ex eius malo colore lego lr̃am. Et cum
tarde deſcendit ⁊ ſupple cũ non deſcendit a fortio
ri ſm quãtitatẽ ſue diſpõnis. i. ſi deſcendit ſcđm
qđ citiꝰ uel tardiꝰ maiorẽ uel minorẽ ſcđm hoc ſi
gnificat digeſtionẽ ⁊ medio modo mediocrẽ. Ul'
aliter ſcđm quãtitatẽ materialẽ accidẽtiũ lauda
biliũ ⁊ non laudabiliũ. Nã ſi cũ ea ꝯiũguntur diſ
poſitiones laudabiles tunc ex tarditate deſcẽſus
arguimꝰ tarditatẽ digeſtionis. Et ex uelociori eiꝰ
deſcenſu arguimꝰ minorẽ eiꝰ elõgationẽ a digeſtio
ne. Ubi aũt fuerit cũ malis diſpoſitionibus intel
ligatur opppſitum Ita ut in nigra ſepenumero
declaratũ ẽ qđ ex eiꝰ citiori deſcenſu q̄ʒ ex tardo.
ut patet. Et primꝰ modꝰ exponẽdi eſt ſatis ꝯſonꝰ
. ſ. ſcđm q̄ntitatẽ ſui deſcẽſus vʒ in non deſcendere
uel deſcendere ſed tarde uel ueloriꝰ aut mediocri
ter q̄ꝛ ſi non deſcẽdit ſignificat priuationem dige
ſtionis ſi tarda ſignificat eiꝰ multã elongationem
a digeſtione ſi uelociter uelocem ſignificat dige
ſtionẽ ſi medio mõ mediocrẽ. Et ſi adderetis ſe
cundã expoſitionẽ ad primã erit certiꝰ ⁊ cautius
adaptare hunc can. ad opus praticum ⁊c.

Significatio autem Nunc i his
ultimis uer
bis cap. excuſat ſe a determinatione de ipo. q̄tũ
ad ſignificationes ſumptas ex forma mixtionis
ipoſtaſis cũ aquoſitate urinali ⁊ dicit ⁊c. Nã ibi
erat dictũ quod ipoſtaſis ſanguinea uel adipina
ſi ſit multe ſepationis ita quod ſit ad fundũ deſcẽ
dens ſignificat exitũ ⁊ deſcenſũ tal' materiei ipo.
facient' ex membris proximis. Et ſi fuerit multe
mixtionis ⁊ tarde ſepationis ſignificat quod ma
teria deſcendens eſt ex membris longinq̄s diſtan
tibus a uijs urine. Ita intelligatur correſponden
ter de omni ipo. quãtũ eſt ex eius forma i mixtio
ne ⁊ ſepatiõe cũ ſubſtãtia urine. Et hec ſufficiãt
ꝓ expeditiõe huiꝰ ſingularis capi. de ipoſtaſi ⁊c.

Urina Poſt capl'm ſingl're de ipo. ꝓſeq̄tur
dñs Auice. determinãdo de ſignifica
tõibus q̄ ſumi poſſunt ex quãtitate urine ſ. m'titu
dine ⁊ paucitate. Et diuiditur prima ſui diuiſione
in duas ptes q̄m primo ponit generales ſignificatõ
nes q̄ ſumũtur ex q̄titate urine. Secũdo ponit ſi
gnificatões magis ſpãles ꝯhẽdo ad diuerſos mor
bos ibi ſa. Urine multitudo in acu. Prima ps
in q̄tuor. primo ponit ſignificationes pauce urine
ſecundo multe. tertio ponit urine pauce ⁊ multe

ſignificationes ↄtrahēdo ad malos colores. q̄rto
ponit ſignificationes urine q̄ q̄nq̧ ē multa ⁊ q̄nq̧
pauca ſcđa ibi. Illa uero q̄ eſt tertia ibi uria ma
li coloris. q̄rta ibi. Urina diuerſarū. prima adhuc
in duas. p̄io ponit ſignificatiōes urine modice ab
ſolute. ſc̄o i reſpcū. i. ad id qđ ſumit̄ ď potu ſa ibi.
Et illa q̄ eſt ⁊c. de prima dicit ⁊c. Pro intellec
tu toti⁹ capituli eſt notan. ꝙ urina pōt dici multa
uel pauca dupl̄r. vno modo quātū ad quātitatem
ↄtinuā. ſcđo quo ad diſcretā quātitatē Ita. ſ. qđ
freq̄nter aut raro mingatur ⁊. ex hoc patet ꝙ vna
certa urina pōt dici multa ⁊ pauca ſcđm diuerſas
acceptiones iſtoꝝ terminoꝝ q꞉ pōt eſſe multa ſm
quātitatē ↄtinuā ⁊ pauca ſcđm diſcretā ⁊ ecōuer
ſo hic tñ ꝑprius de quantitate ↄtinua erit ſermo
l3 de diſcreta habeatur ēt ſignificatio. Secundo
notate ⁊ ꝑticulari⁹ ꝙ ex l̄ra text⁹ hanc debetis col
ligere diuiſionē qđ urina dupl̄r dr̄ multa uel pau
ca loquor de quātitate ↄtinua ⁊c. Uno mō multa
abſolute. Alio modo in reſpectu. Abſolute enī qñ
eſt augmentata reſpectu eius q̄ debetur corpi tē
perato ↄueniēter recto dr̄ multa. Si aūt non ſit
excedens menſurā quātitatis urine hore tēperate
determiate recti ſ3 minor in relatione ad ipſā ab
ſolute pauca. Et ide3 poſſet colligi de quantitate
diſcreta in reſpectu aūt dr̄ urina multa uel pauca
. ſ. in relatione ad id quod in potu ſumit̄ uel de ci
bo potabili. Et ſcđm hoc nō incōuenit vnam uri
nam eſſe multā in relatōe ad corp⁹ tēꝑatū ⁊ modi
cam in relatione ad id qđ ꝑportionabiliter corre
ſpondere d3 bibitioni ⁊ ecōtra ut manifeſtū ē intel
ligenti. Ponēs ergo Auic. ſignificationē de vrina
pauce q̄titatis abſolute. ſ. in relatione ad corpus
tēperatū dicit ⁊c. Et ratio can. eſt clara. Nā ſtāte
corpore debite recto quātū ad cibū ⁊ potū ⁊ reliq̄
Si minoret̄ ei⁹ urina in quātitate reſpectu medio
cris non appet in quā cām reduci poſſit niſi in vir
tut̄ debilitatē. Hec tñ uirtut̄ debilitas pōt eē mul
tiplex. Nā pōt eſſe ďbilitas uirtut̄ expulſiue aquo
ſitat̄ urinal̄. Et hoc p̄cipue uicio epatis uel ēt de
bilitas expulſiue cōis mēbroꝝ ꝑ quā fit expulſio
certarū materieꝝ humoraliū q̄ mixte cū aquoſita
te urinali multiplicāt urine quātitatē Uel pōt ne
debilitas p̄cipue i'atractiua renū ut colligit̄. xix.
tertij non i corpore ſibi ſano ⁊ debite recto ut dic
tū ē. Addit Auic. ↄñter ꝙ illa q̄ ē min⁹ eo correſpō
denter qđ bibitur ſignificat alterū trium. ſ. aut re
ſolutionē multā aut uētrem. i. fluxum uentris aut
aptitudinē ad ydropiſim. Pro itellectu partis
notañ. ꝙ talis urina modice quātitatis in ꝑportio
ne ⁊ correſpondētia ad id qđ ſumit̄ de potu nō ur̄
aliunde pendere poſſe niſi aut qm̄ expellatur per
alias uias illa materia aquoſitat̄ uel humoralis
miſcenda cum urina uel q꞉ in corpore retineatur
Si q̄dem ad alias uias hoc ē aut q꞉ inſenſibiliter
reſoluitur aut ꝑ poros manifeſtos educitur ⁊ per
hoc notat̄ uehemēs reſolutio ul̄ ꝑ meat⁹ magnos
⁊ manifeſtiſſimus educitur aut per uentrē qñ uē
ter redditur lubric⁹ ↄuerſa materia ad uias inte
ſtinoꝝ diuertitur a uijs urine ⁊ ꝑpterea dicit. y. 4

affo. vltio affo. Urina nocturna multa facta mo
dicum ſeceſſum ſignificat. Et ↄñter Et intelligat̄
qđ per idē medium ſi fiat euacuatio ꝑ uomitum
poſſet eſſe cā minorationis vrine ut manifeſtum
eſt a ſil̄i. Explicuit tñ de uētris fluxu q꞉ ē accidēs
magis ↄtingens ⁊ magis ꝑſeuerās cū accidit. Aut
fit pauca ꝑꝑ retentionē eius in corpore ita qđ non
expellat̄. Et ſm hoc dupl̄r pōt eſſe cā ydropiſis.
uel q꞉ retenta ſua q̄litate reddit ꝑꝑ alteratōm epa
tis ⁊ ↄñter redditur iperfecte digerens ⁊c. Uel q꞉
retenta reſudat per poros meſaicaꝝ intra uacui
tatem. ſ. ↄtinente3 inteſtina iter ſiphac ⁊ inteſtia
ut cōiter uolunt auctores aut inter ſiphac ⁊ mi
rach. vt raſis vij. ↄti. cap. iiij. de ydropiſi ſm ſpēs
ſuas. Et ſub hoc clauditur ipotentia uirtutis ⁊ ex
pulſiue ut dicebatur ante ⁊ attractiue renum non
apparet autem ad alias cās poſſe reduci q̄ ñ ſint
ad has reducibiles. Et hoc eſt quod intendit.

Illa uero Nunc ↄñter in hac ſcđa parte
ꝑtis iā diuiſe ponit ſignificatio
nes de urina multe quantitatis ⁊ maxie cōꝑando
eam ad id quod ſumitur de potu q꞉ eſt multa re
ſpectu ſibi debite urine. ⁊ dicit ⁊c. Et addit ⁊c.

Pro intellectu ꝑtis notandū ꝙ vrina ml̄te quā
titatis nō fit multa reſpectu eius quod ſumitur ꝑ
pter illud ꝙ aquoſitas multiplicetur. Nā ſi aquo
ſitas multiplicatur que eſt uera aquoſitas vrinal̄
multiplicatur per cibum et potum in ſe. Ubi igi
tur fit multa reſpectu illius quod ſumitur ď potu
hoc eſt per mixtionem quorūdam humiditatum
ſimul cum urina. vnde per eas multiplicatur uri
na. tales igitur humiditates que educuntur cum
vrina aut ſunt expulſe ſm nature expellentis mās
humorales deriuādo ad vias urine vt aliquotiēs
in criſi contingit aut expelluntur q꞉ liquefact̄ a ca
liditate febrili uel exercitio ⁊ labore humiditati
bus in corpore. vnde aggrauata ↄtentiua uirtute
membroꝝ ⁊ ↄñter debilitata tales materie reſu
dant ad uias urine ⁊ ſic multiplicatur urina diſti
guitur autem inter alteram duaꝝ cauſarum. Nā
ubi fiat multitudo urine in nature expellent̄ hoc
cognoſcitur ex tollerātia uirtutis ⁊ ſuccedēte q̄e
te poſt euacuationem. Sed ubi fiat propter lique
factionem factā in humiditatib⁹ naturalib⁹ ⁊ ipo
tentiā uirtutis ↄtētiue manifeſtat̄ debilitas i toto
que cōtinue intendit̄ et non ſubſequetur requies
nec fortitudo. Et hoc eſt quod uoluit innuere in
textu cum dicit. Et nos quidem differentiam iter
has cognoſcere poſſumus ſm uirtut̄ diſpoſitōem
quia ſi ſequitur alleuiatio erit euacuatio ſuꝑflui
tatum. Si non eſt ſignum liquefactionis ut patet
lego l̄ram. Sed ſi diceres poteſt ne fieri aliunde
urine multitudo ad intellectum datum preterq̄3
ab harum altera cauſarum. Et apparet quod ſic
Nam fieri poteſt ex uſu diureticorum deriuātiu3
materias ad uias urine poteſt fieri a caliditate
renum. Unde emplaſtra calida ſuppoſita renib⁹
multiplicant urinam. Dicit Hugo quod has duas
cauſas dedit intelligere quia ſunt cōiter ↄtingen
tes has igitur Auice. non explicuit tanq̄3 notas.

Ego autem dicerem textui magis inherendo ꝙ il
le due cauſe de quibus argutum eſt reducuntur
ad has in textu poſitas. primo de diureticis diure
tica ſunt duoꝝ modoꝝ. Et notauit ꝯciliator i dr̃ia
ccxxij. Uno modo dicuntur diuretica quecunqꝫ
de quorum natura eſt per ſuam humiditatem uel
ad principium facere habundare urinã ⁊ hoc mo
do aqua ⁊ ſemina cõia frigida ut melonuꝫ ⁊c. ſũt
diuretica ſcđo modo ſumendo proprius diuretica
talia ſunt medicine acute liquefactiue ⁊ ſubtila
tiue humorum de quorum proprietate eſt mate
rias mouere ad renes. vt ſemia dautij apij ⁊ huiꝰ
modi ſi loquamur de primis diureticis difficultas
eſt nulla qꝛ illa urina correſñr multiplicatur ⁊ non
eſt amplior q̃ꝫ conueniat huic cibo uel potui. naꝫ
illa de ſe ⁊ per naturam ſuam augmentant aquoſi
tatem. Si autem ſermo fuerit de diureticis ꝓprie
ſumptis talis q̃ꝫtitas multiplicate urine ſequitur
liquefactõem humiditatum corporis ut eſt mani
feſtum. Si vero illa multiplicatio urine pc̄deat
a caliditate renum etiam illa caliditas nõ mul
tiplicat niſi liquefaciendo humiditates ⁊ eas ad
renes ꝯuertendo ita ꝙ ẽt in primã cãm textꝰ red
ducitur. Et ſic lr̃a eſt maxime clara ⁊c.

Urina mali coloris In hac ter
tia pte ponit
ſignificationes de urina multa ⁊ pauca ꝯhendo
ad malum colorem coniunctis etiam alijs malis
ſignificatõibus vt groſſitie ⁊c. Et dicit ⁊c. Ratio
huius can. ſepenumero dictum ẽ ſupra capitulo
de coloribus ⁊ de ſubſtantia urine. Naꝫ multitu
do euacuationis ſaltem arguit expulſiuam fortẽ
in expellendo ⁊ maxĩe quando deriuatur euacua
tio ad vnum determinatum locum ꝙ dico notan
ter propter ſinthomaticas euacuationes in quibꝰ
plurima materia expellitur aliquando ad plurias
uias propter debilitatẽ uirtutis ut patet. Sed cuꝫ
per vnum locum fit euacuatio ⁊ quãto maior fue
rit euacuatio. De materia tãto ſignificatur maior
uirtutis potentia in euacũando ſi ergo continue͛
euacuatio multe quantitatis materie melior ſumi
tur ſignificatio q̃ꝫ cum interciſa fuerit euacuatio
qꝛ ſignificat naturam non poſſe propter eius debi
litatem ſupereſſe ad cõtinue ⁊ ſufficienter euacuã
dum de materia ⁊ hoc eſt ꝙ intendit lego lr̃am ⁊
ſicut exemplificat de nigra ita de alijs malis colo
ribus poteſt intelligi qr̃ ⁊c.

urina diue. Nunc i hac quarta parte, po
nit ſignificationes de urina
ſcđm eius diuerſas diſpoſitiones. ſ. quantũ ad ac
tum mingendi ⁊c. Et quodãmodo declarat quod
pauloante dictum eſt. ⁊ dicit ⁊c. Ratio lr̃e ẽ cla
ra qꝛ ut dicit Auic. ſcđa quarti cap. prio. de ſignis
ſumptis ex multitudine ⁊ paucitate urine qꝛ urina
que mĩgitur qñqꝫ pauca qñqꝫ multa ⁊ qñqꝫ reti
netur ⁊c. Eſt ſignum in febribus acutis ſignificãs
pugnam magnam egritudinis ⁊ nature ⁊c. etiam
eſt preciſe canon hic poſitus in fe. acutis qꝛ aliqñ
uincit natura. ſ. quando euacuat multaꝫ materiã
⁊ aliqñ uincitur. ſ. qñ non euacuat aut ſufficiẽter
ſignificat igitur laborem non in expellendo. Eo
etiam ꝙ natura conatur ad expellendum certo co
natu ⁊ qꝛ debilis ſaltem ad relationem ad hunc ef
fectum non poteſt expellere uel multuꝫ inſufficiẽ
ter expellit ⁊ in tempore medio aliqualiter confor
tata iterum conatur ad expulſionem aliam ſꝫ qꝛ
debilis non expellit ſufficiẽter qr̃ ⁊c. Et in morbis
quietat͛ uel quietis ſignificat ſaltem morbi longi
tudinem qꝛ ſignificat groſſitudinem materie que
non niſi in longo tempore a uirtute terminari põt

urine multitudo Hec eſt ſecunda
pars principal͛ ca
pituli. In qua quatuor principaliter facit. ⁊ ſcđm
hoc pars iſta in quatuor diuiditur. quoniam pri
mo ponit ſignificationem que ſumitur de urine
quãtitate. In fe. acutis. ſecundo quando fe. ẽ ge
ta. tertio in corpore ſano. quarto autem ponit ſi
gnificationem multe urine albe in colica. ſecun
da ibi. Et ſi fe. tertia ibi cum autem ſani. quarta
ibi. Cum in egritudine. Prima in duas ſecũdum
duas ſpeciales diſpoſitiones q̃s ponit de quãtita
te vrine in febribus acutis ibi ſecunda. Urina q̃
in acutis. De prima dicit ⁊c. Et ſupple ex oppoſi
to ſignificatur bonuꝫ ſi ſequitur quies ⁊c. Ratio
cano. eſt nõ. Nam in febribus acutis apparente
vrina multa alterum illorum ſignificat. ſ. vel liq̃
factionem humiditatum naturalium ⁊ illarũ ex
pulſionem ut ſupra dictuꝫ eſt uel ſignificat expul
ſionem aliarum materierum educendarum a uir
tute. Si quidem ſecundum ſignificet ſequit͛ ad
talem euacuationem requies ⁊ fortitudo ſi nõ ſe
quitur requies igitur ſignum eſt quod talis multi
tudo vrine fit propter liquefactionem in febribꝰ
acutis a cauſa intenſiua liquefaciente ⁊ quodã
modo fixa facta quod ſignificatur ex eiꝰ perſeue
rantia quare ſignificat ethicam ⁊ conſequenter
ſpaſmum de inanitione. Nam facta conſumptio
ne naturalium humiditatum cõtrahuntur mem
bra ſecundum longum vt al͛ fuit declaratum ⁊c.
Et ſimiliter intelligatur de ſudore per eadeꝫ me
dia lege lr̃am.

urina que Ponit ſecũdo aliam ſignifica
tionem etiam in acutis ⁊ dicit
⁊c. Pro intellectu partis notandum quod i fe
bribus acutis cum urina gutatim mingitur dupli
citer poteſt contingere. primo propter acuitatem
vrine. Unde facta urina acuta a qualitate aut
materia ſecum mixta terita ſenſitiua ueſice non
ſuſtinet ipſius tantam quantitatem vt poſſit ſimł͛
multam expellere ſed gutatim emittitur uł͛ hoc
poteſt contingere ⁊ ſecundo propter debilitatem
in contentiua membri. Ut ueſice uigorata princi
pał͛r ex muſculis ſubſeruientibus ueſice in conti
nendo. Si igit͛ mingit͛ gutatim propter primam
cauſam non mingit͛ gutatim uoluntarie. ymo cũ
triſti ſenſatione ⁊ voluntarie exprimẽdo. Ut in
ardore contingit urine. Si igit͛ mingat͛ gutatim
⁊ inuolũtarie hoc ſequitur nocumentum factuꝫ
in muſculis ſubſeruientibus ueſice i ꝯtinẽdo ⁊ cõ
ſequẽter nocumentuꝫ principii eorũ vt neruorum

nuce ⁊ ultimo cerebri. Et hoc ē ꝙ innuebat ⁊c.

Et ſi ſe Nunc ꝯñter ponit ſignificationē cō
trahendo ad ſe. quietas ⁊ dicit ⁊c.

Notandū ꝙ per febrem quietam non itelligim⁹
ſimpliciter febres tardi motus ut uerbi gratia fe
brem fl'aticam ſed intelligimus fe. ⁊ ſi forte ſit de
genere. cal'arū illam tamen appellamus quietam
in qua ſatis remiſſa ſunt accidētia ut exempli gra
tia eſt tertiana interpolata. Ubi non ſunt acciden
tia multum uerenda dicit ergo Auic. ꝙ ſi fuerint
in tali febre quieta reliqua ſigna ſalut' ⁊ mingatur
gutatim ⁊ etiam inuoluntarie propter nocumentū
cōicatum membris neruoſis ad modum dictum ſi
gnificat fluxum ſanguinis narium. Nam ſtante bo
nitate hanelitus ⁊ urine ceterorum ſignorum ſigni
ficantium ſignificat naturam obtinere ſuper ma
teriam per hoc igitur ꝙ materia non educitur per
deorſum cum urina ſignificatur materiā ad aliū
locum raptum habere ⁊ non ad inteſtina tantum
uel cutem. Sed ad partes ſuperiores. quia
inuoluntarie mingitur. nam inuoluntarie emit
tere ſignificat nocumentum muſculorum ſubſer
uientium contentiue igitur ſignificat nocumen
tum cerebri tanq̄ʒ principij omnium neruoſorum
membrorum rapit igitur ad caput q' dominante
uirtute ſuper materiam eam expellet per uias ſu
periorum tales autē ſunt nares q' ⁊c. Qꝛ ſi ſigna
ſalutis non affuerint ſignificat deſcipientiam ꝓp
ter nocumentum magnum cōicatū cerebro a ma
teria a uirtute non uincibili. Et in his caſibus uri
na guttati micta ad album declinat licet materia
morborum ſit de genere calidiorum.

Cum autē ſani In hac tertia parte
ponit can. ꝺ paucitate uri
ne apparente i ſanis. Et dicit ⁊c. minuitur. ſ. i quā
titate. Et attenuatur. i. ſubtiliatur ⁊c. Ratio
regule. nam ſi attenuatur urina ⁊ minuitur poſita
paritate regiminis ⁊ in corpore ſano. Ubi non eſt
cauſa multum diſſoluens. hoc fit aut qꝛ materia
ad alias uias conuertitur aut propter opillationē
in uiis urine aut propter aliam cauſam impedien
tem eam multiplicari. Cognoſcitur autem manife
ſte aliqualem fieri opillationem in renibus ⁊ exin
de minorari urinam per hoc ꝙ dolor manifeſtatur
in renibus ⁊ grauitas propter materiam que ibi re
tinetur ⁊ tātūdem illa materia ibi preter naturali
ter retenta probabiliter cauſabit apoſtema ⁊ pre
cipue frigidum durum per hoc ꝙ ponimus talem
materiam paulatiue cōgregari ꝙ minuitur ꝑ hoc
quod dicitur ⁊ perſeuerat. nam apoſtemata cali
da citius inducerentur ēt non tātuʒ ſignificat apo
ſtema futurum fieri. Ita quod ſit pronoſticum ſʒ
ēt eſt demonſtratiuū preſentis apoſtematis. nam
propter ponderoſitatem ⁊ dolorem arguitur ſuper
apoſtema ad modum dictum. apoſtema autē du
rum frigidum infrigidans renes debilitat attracti
uam eorum ⁊ ſic modica urine quantitas trahit'
ad eos. Et ex alia parte propter opillationem ēt
minoratur urina ut. xviij. tertii de apoſtemate du
ro ⁊c. Ubi autem eſſet apoſtema calidum niſi fue
rit opillatio īpediens multiplicaret urinā calidita
te iuuante ad attrahendū ⁊ ſic cōcurrentibus his
oībus ſignis ⁊ manifeſtatis iā per t'ꝑs his acciden
tibus ubi corpus ſit ſibi ſanū ſaltē apparēter debi
te rectū ſignificatur actualiter apoſtema durum ī
renibus ⁊ dixi notāter ſtāte bonitate uel paritate
regiminis. Nā ubi corpus nimis exercitaretur uel
uigilaret licet non ſit cā reſolutionis febris cū ab
huiuſmodi non naturalibus rebus inordinat' ſit tā
ta exiccatio quod urina minuatur ⁊ attenuatur.
q' ⁊c. vel al'r pōt exponi apoſtema durū. i. difficile
ad curan. Nam apoſtemata renū ſunt difficilime
curationis ut alibi declaratur.

Etenim in egritudine. Dicit ultimate ⁊c.
proſperū euentū qꝛ criſim bonam
⁊ laudabilē materie colice. Ratio can. quoniam
ex quo colice materia plerunq̄ʒ eſt fl'atica ut. xvi
tertij multiplicata igitur urina alba in ea nō mul
tiplicato potu nec reliquis iuuātibus ad multitu
dinē ſignificat' qꝛ materia alba cū aquoſitate mi
ſcetur q' multiplicatur ⁊ ꝯñter ſequitur ꝙ mate
ria que ē factiua colice minuitur ⁊ mittitur ꝑ ue
nas meſaicas ⁊ epar atq̄ʒ emulgētes uenas ad re
nes ⁊ ueſicam cum aquoſitate expellitur. Et dixit
notanter plerunq̄ʒ. Ratio qꝛ ubi eſſet repletio in
toto de materia fl'atica poſſet habundare fluxus
illius materiei ex reliquis membris q̄ꝫ ex iteſtinis
⁊ tunc multiplicatur urina alba. tamē ex hoc ma
teria colice non remoueretur propter exuberantiā
materie in toto. ſed non exuberante materia ſigni
ficat quod dictum eſt lego litteram.

Hec eſt mediocris. In hoc paruo capitu. d.
Auic. duo facit primo ponit cōditio
nes optime urine ſecūdo ponit unuʒ can. pronoſti
cum apparente uria optime diſpoſita. In morbis
in ultimo acuitatis ſm ſniam quorūdam ibi ſcða.
Quidam aūt dixerunt De prima dicit ⁊c. Notā
dum primo ꝙ ex textu hic colligitur qð in uria op
tima non neceſſario exigitur ipoſtaſis per hoc qð
dicit dubitatiue ſi ibi fuerit ⁊c. ⁊ de hoc ſatis dictū
eſt ſupra. Secundo notandum qð hec optima
uocatur urina que eſt urina corporis optime ſani
ſcðm quoſdam uel ſcðm alios qꝛ eſt urina corporiſ
ſibi ſani cōueniētiſſima in eius ſanitate. Ego aūt
dicerē qð hec eſt urina que ⁊ ſi debeatur corpori
optime ſano debite recto reperiri ēt pōt i alijs cor
poribus ſibi ſanis ⁊ non tātū in corporibus ſibi ſa
nis ut dicūt ſʒ ēt in corporibus egris. Et hoc ꝓpter
duo p'io qꝛ nō repugnat in corpore egro reperiri
cās factiuas urine ſane optime ⁊ ex parte humoꝝ
⁊ ex parte uirtutis ſepantis ⁊ ex parte gradual' ca
loris ſimil' i egro ſic i ſano ⁊ reliquoꝝ pꝛicipioꝝ ut
manifeſtum eſt conſideranti. ſecundo per hoc eſt
ſententia textus noſtri. in ſecunda parte cum dicit
Qꝛ cum huiuſmodi urine. Uoluit ergo Auic. qð i
egritudine coniungatur aliquotiēs hec urina ⁊c.
Quare Auic. ꝯditiones de qbus dictum ē appro
prientur debite urine iam uiſum ē ſupra ⁊ i cap. ꝺ

coloꝛibus. ⁊ de ipoſtaſi ⁊ de ſubſtantia. Quia tñ
circa coloꝛes uꝛ̃ eſſe uaria ſnia auctoꝛuꝫ. Nã hic
uꝛ̃ Auic. uelle ꝙ ſit tincture ad citrinũ trahentis
⁊ tamẽ Gal. primo de criſi. xiii. cap. ad principiuꝫ
uoluit ꝙ declinet ad citrinũ clarũ ⁊ rubeum cla
ruꝫ ⁊ in proceſſu uoluit ꝙ ſit coloꝛata quaſi ſi cuꝫ
aqua miſcetur poꝛtio ſanguinis ⁊ poꝛtio coleꝛ̃ ci
trine. quare uꝛ̃ ꝙ de hoc non põt ꝑciſe dari deter
minatio ſed oꝫ cõſiderare comparatõem illarum
ad urinas cõiter apparentes in coꝛpoꝛibus optie
ſanis que fuerint illis ſimiles ⁊c.

Quidẽ autem Dicit ⁊c. iſta facit
ſnia. H. ſo ꝓnoſti
coꝛũ ⁊c. Notate per hoc quod dicit in die ſequen
ti dꝫ intelligi in die ſequenti. ſ. cretica ⁊ non conti
nua. Et rõ lr̃e eſt. nam apparente urina ſm̃ cõdi
tiones dictas ſignificatur optimũ dñium nature
ſuꝑ materiaꝫ et materiaꝫ optime digeſtaꝫ aptam
expelli ergo ſignificatur quod aduẽiente die cre
tica. Ubi erit pugna nature ɔtra materia expel
latur et fiat ſalus quod natura dñium habeat ſu
per eam ⁊c.

Infantiuꝫ In hoc paruo caplõ determi
nat Auic. de diſpoſitõibus uri
naruꝫ et ɔñter õ ſignificatõib⁹ earũ ſũptis ex pte
etatũ. Et qñqꝫ pꝛcipalr̃ facit ſꝫ qõ qnqꝫ diſpões
qnqꝫ etatũ ſpecialiũ. Nam primo ponit diſpoſitõ
nes vrine infantiũ. ſecũdo pueroꝛũ. tertio iuuenũ
quarto primoꝛũ ſenũ. qnto decrepitoꝛũ. ptes pate
bunt de pꝛima pte dicit ⁊c. Notandũ qõ hic colli
gitur qõ in pueris naturaliter diſpoſitis urine de
bent eſſe albe ⁊ ſatis groſſe. ⁊ ex ɔñti apparente
urina in infantib⁹ alr̃ diſpoſita nõ eſt bona ſignifi
catio. Et ergo ſubtilis tenuis ut aqua eſt peſſima
ut uoluit Gal. pꝛimo de criſi ⁊ precipue in pueris
qꝛ in illis debent eſſe albe groſſe ſatis. Et adducit
Auic. duas cauſas pꝛo uerificatõe illi⁹. Pꝛia ſu
mitur ex pte nutrimenti eo qõ pueri lacte nutriũ
tur. Et qꝛ urina ſupfluit de maſſa ſanguinis debꝫ
ei atteſtari ex parte nutrimẽti. ſ. lacꝭ ex quo deci
ditur ⁊ illud eſt albũ igitur ⁊c. ſcõa cã ẽ qꝛ pueri
hñt habundãtẽ hũiditatẽ urinalẽ debẽt igiꝭ mul
plicare urinas ẽt pꝛiuatas in coloꝛe. i. debent ad
albũ declinare qꝛ pp habundantẽ humiditatem
multiplicatur ⁊ ẽt obtundiꝭ impꝛeſſio caloris na
turalis nõ igitur ipꝛimitur ueſtigiũ ruboꝛis uel ci
trinitatis. Sed ſtat qõ coloꝛ ſopitus in multo hu
mido pꝛimo aſſo. vbi igitur urina fuerit in iſante
rubea uel citrina ſignificatur ꝙ ei⁹ ɔplexio ẽ mul
tũ elongata a diſpoſitione naturali ⁊c.

Pueroruꝫ Ponit ɔſequẽter quales de
bent eſſe urine in pueris. ſ. a
ſecundo anno uſqꝫ ad iuuẽtutẽ. Et dicit ⁊c. Ra
tio can. eſt clara ⁊ ſupꝛa capitulo de ſubſtãtia uri
ne dicta. nã pueri utuntur cibo et pp ꝑditi reſtau
rationem ⁊ pp augmẽtũ fieñ. Et ẽt eoꝛũ caloꝛ nõ
ita in ſicco fundatur ſicut in iuuenibus plures igi
tur ſupfluitates ſenſibilr̃ educũtur cuꝫ urina pue
roꝛuꝫ que a calõ accutioꝛi iuuenis inſenſibilr̃ re
ſoluerẽtur. Iteꝫ pueri dietantur inoꝛdinate tñ
pp guloſitatem tũ qꝛ mouẽtur inoꝛdinaꝭ motib⁹.
Unde fit ꝙ per idigeſtionẽ multiplicãtur pꝛie ſu
perfluitates que ſm̃ ptes deriuate ad urine uias
inſpiſſant ⁊ ingroſſant pueroꝛum urinas reſpectu
iuuenum. Et ex eodẽ uel ɔſĩli argumẽto ſequitur
autẽ fundamẽto ꝙ dñt eſſe multe ipſe urine pue
roꝛum qm̃ multum ſumunt de potu reſpectu ſue
mollis in ɔpatione ad iuuenes ⁊ ꝑpter guloſitatẽ
eoꝛũ. Et qꝛ pueri naturalr̃ humidioꝛes ſunt iuue
nibus quare appetũt potum ⁊ potus eis eſt neceſ
ſarius ad deffereñ nutrimentuꝫ per uias que ſunt
ſtrictioꝛes in puero ꝙ̃ in iuuene. debent igiꝭ pue
roꝛum urine eſſe pluris ꝙ̃titatis ⁊ groſſioꝛes ⁊ tur
bidioꝛes et etiam albioꝛes non ſic tincte pꝛopter
calm̃ non eſſe ſic acutum in pueris ſicut in iuueni
bus maxime ãnectendo ꝙ uirtutes naturales in
pueris ſunt foꝛtiſſime ut ſupꝛa dictum eſt. Et ex
hoc inferatur ꝙ ſi urine pueroꝛuꝫ fuerint alteri⁹
diſpoſitõis ita ꝙ non ſint groſſe turbide et minus
tincte reſpectu urinarum iuuenum tunc nõ eſt ſi
gnificatio bona ⁊c.

Iuuenum Ponit tertiã ɔcluſionẽ de uri
nis iuuenũ. et dicit ⁊c. Ratio
eſt clara. Nã in iuuene caloꝛ eſt fundat⁹ in mãſic
ca et ſic ẽ magis acutus et ipꝛeſſiuus igneitatis
et ideo coloꝛat ad citrinum rubeum. Etiam etas
iuuẽtutis eſt ꝑfectiſſima ac tẽꝑãtiſſima et regula
te magis uiuũt iuuenes nec eis tanta cibi ꝙ̃titas
ẽ neceſſaria reſpectu ſue mollis qꝛ augmentuꝫ in
eo nõ fit et ideo urine ipſoꝛuꝫ quãtũ ad ſubſtãtiã
declinant ad medioꝛcritatem ẽt ex hoc inferaꝭ ꝙ
ſi fuerit alteri⁹ diſpõnis ut albe groſſe ⁊c. ẽ malũ

Et urine ſenum Ponit quales de
bent eſſe diſpoſitõ
nes urie ſenũ ⁊ duo facit qm̃ pꝛio facit quod dictũ
eſt. ſecũdo remouet dubitatõnem. de pꝛima dicit
⁊c. ſ. reſpectu iuuenũ. Rõ can. eſt uera. Naꝫ uri
ne ſenũ pẽdẽt a calõ minus remiſſo ꝙ̃ urine iuue
nũ quare ɔñter nõ debẽt eſſe ſic tincte. Et ex alte
ra pte uirtutes nãles ĩ eis deficiũt ⁊ ex ɔñti ñ pñt
tm̃ expellere. Et cũ ɔplõ coꝛũ nãliter ẽ ſiccioꝛ. et
cibi ei ɔueniẽtes naturalr̃ debẽt eẽ ſiccioꝛes. et ꝑ
inde ſeqtur qõ minus debẽt eẽ groſſe ymo ſubti
lioꝛes etiam pꝛopter maioꝛem ſtricturaꝫ meatuũ
in eis quare ⁊c.

Eſt tamen Ideſt ɔtigit. Remouet du
bitatõꝫ dicẽs. Eſt ne ſimplr̃
et generalr̃ uex ꝙ urie ꝑmoꝛũ ſenũ ſint ſemꝑ ſub
tilioꝛes et albioꝛes urinis iuuenũ. Rñdet ꝙ nõ et
dicit ⁊c. Rõ nã ɔtigit pp debilitatẽ uel ex debili
tate calidi nãlis ſupfluitates multiplicari ⁊ aggre
gari q̃rũ expulſio fit ĩ certo tpe. nã ſtabit tãta lati
tudo meatuũ ⁊ tãta expulſiue foꝛtitudo qõ uirtu
te aggrauata pp mltitudinẽ ſupfluitatũ ſe exone
rante natura expellẽdo materias ad uias urine
ingroſſatuꝛ urina ⁊c.

Decrepitorum In hac ultima par
te. facit pꝛimo quod
dictum eſt. ſecundo ponit can. de pꝛima dicit ⁊c.

Ratio prime partis dicta eſt ſupra. Et fundatur
ex hoc generali. Nam cauſe naturales albedinis
⁊ ſubtilitatis urine fortiores ſunt in decrepito re
ſpectu iuuenis q̄ in primo ſene. Si igitur in ſene
primo ut fuit declaratum ſunt albiores ⁊ tenuio
res q̄ in iuuene ſequitur euidentius quod in decre
pito. Ratio etiam ſecundi cano. clara eſt ex pau
loante dictis quia non inconuenit in decrepito re
periri uirtutem expulſiuam ita fortem et latos
meatus vt ſuperfluitates expellantur et ſic erunt
urine groſſe. hoc tamen raro accidit in decrepito
reſpectu ſenis primi propter virtutez eſſe debilio
rem ⁊ uias ſtrictiores. Ratio can. quam addit
eſt. Nam ex quo ſupponimus natura eſt debilis
naturaliter in decrepitis ⁊ virtutes debiles deri
uante natura materiam ad uias urine rationabi
le fit propter impotentiam uirtutis non ſufficiat
in integrum expellere materiam ⁊ ſi pro parte re
tinetur in renibus que conſequenter inſpiſſata a
calido ⁊ tandem conuertitur in lapidem erit aūt
huius ſignum quando poſt groſſam urinam atte
nuabitur urina. Nam quando actualiter emitti
tur groſſa non ſumitur ſignificatio de lapidis ge
neratione niſi in futurum ut dictum eſt.

Mulierum urine In hoc capitulo
determinatur de
diſpoſitionibus urinarum ex parte ſexus principa
liter contingentibus. Et diuiditur in partes tres.
primo determinat quales ſint diſpoſitiones urina
rum in mulieribus comparando ad urinas uiro
rum abſolute. ſecundo ponit quales ſint diſpoſitio
nes in urinis uirorum ac maſculorum in relatio
ne ad urinas mulierum. tertio determinat de qui
buſdam diſpoſitionibus appropriatis ſexui femi
nino. ſecunda ibi. Maſculorum vero urinas. ter
tia ibi urine pregnantium. De prima parte dicit
⁊c. ⁊ adducit quatuor cauſas ſui dicti. ſ. quare uri
ne mulierum ſint tenuiores albiores ⁊ minus niti
de ſiue clare ⁊c. Notandum quod concluſio
Auice. verificatur poſita paritate in correſpōden
tia. Ut comparando virum colericum ad mulie
rem colericam ⁊ uirum iuuenilis etatis ad mulie
rem iuuenilem etatis. ſ. quod ſint in puncto eiuſ
dem etatis ⁊ dictatum ad dictatam ⁊ exercitatū
ad exercitatam ⁊ ſic de alijs preterquam in ſexu
⁊ ſic omnibus iſtis conſeruatis ē concluſio Auic.
vera vt eius rationes probant. Secundo nota
te quod debilitas digeſtiue pōt eſſe cauſa nimie
tenuitatis vrine ut habitum eſt ſupra capitulo d̄
ſubſtantia urine in principio cum dicitur ualde
uero tenuis in oībus diſpoſitionibus maturationī
ſignificat priuationem ⁊c. Aliqua tamen eſt de
bilitas ad quam ſequitur groſſities que eſt infra
illam ad quam ſequitur tenuitas. ſ. debilitas que
non eſt vltimata. Unde per indigeſtionem mul
tiplicantur ſuperfluitates eſt tamen uirtus ſuffi
ciens ad expellendum illas ſuꝑfluitates ⁊ de hac
debilitate loquitur hic Auic. Nam hanc habent
mulieres in relatione ad maſculos ⁊ non primaz
quia cum prima non conſeruatur ſanitas nec cō
uenienter eſt nata conſeruari non igitur debetur
ſexui muliebri naturaliter conuenienter diſpoſi
to. Nam natura mulieres ſunt frigidiores uiris
vt prima primi capitulo de complexionibus eta
tum ⁊. 5. affo. comento. lxiij. circa finem comenti
habent igitur debilitatem conſequentem natura
liter ſexuuz cum. qua ſtat generatio ſuperfluitatū
pluſquā in uiro cum potentia expulſiue. ⁊ ſic eſt
manifeſta prima cauſa ab Auic. aſſignata. tertio
notandum quod ad complexionem frigidam mu
lierum merito ſexus ſequitur anguſtia pororum
in totius habitudine reſpectu habitudinis uirorū
preterquā in uijs membrorum urine. Nam talia
membra habent poros latos magis quam in
maſculo ⁊ hoc ordinauit natura propter finez vt
materie multe que aggregantur in mulieris ma
trice regulariter conuenienter poſſint per illas
vias expelli ergo ſequitur quod in ambitu totius
vbi etiam eſſet paritas in digeſtiua ſunt apte re
tineri multe materie propter ſtricturam pororū
in muliere que non ſit i uiro ſunt ergo ceteris pa
ribus multarum ſuperfluitatum mulieres q̄ vi
ri. Et ad hoc facit diuturnitas ocij corporei i mu
liere pluſquā in uiro. facit etiam frigiditas com
plexionis non ita ad reſolutionem ſicut in uiro. ⁊
ex hoc patet verificatio duarū aliarū cauſarum.
nā ſunt plurimarū ſuꝑfluitatū ⁊ que non poſſunt
expelli ꝑ poros habitudinis toti⁹ ſtante latitudie
meatuū uiarū urine fit igit̄ expulſio ꝑ illas uias.
Et qꝛ tales ſuꝑfluitates ad al. declināt qꝛ ad ſtati
cū fiūt igit̄ albiores ⁊ groſſiores urine adiuuat ⁊
ē q̄rta cā ꝙ a natura in mulierib⁹ ordinatuz ē ut
multe ſuꝑfluitates expellant̄ ad matricē ⁊ nō ſic
in uiro. Et exinde ille ſuꝑfluitates in matrice ag
gregate ꝓꝑ uicinitatē quā hn̄t cū uijs urine ꝑ eas
expellūt̄ ⁊ h̄ ē q̄rta cā ꝯpletiua. Uñ fiūt· groſſio
res ⁊ albiores ⁊ mioris pulchritudis. i. min⁹ luci
de nā i eis uirt⁹ ſeq̄ſtratiua groſſi a ſubtili. ē ipo
tētior q̄ i uiris. vñ ñ fit i eis eque bona ſeq̄ſtratio
ꝑtiū groſſarū a ſubtilib⁹ ſicͭ i uiris ⁊ exinde reddū
tur opacatiores urie mulierū. nā ut ſupra dictū ē
cap. prio hui⁹ ſūme i fine capl'i. §. i. Turbulētie ē
ꝑmixtō ꝑtiū hn̄tiū colores opacatiores extraneos
fuſcos ita ꝙ ſenſu ꝑcipi nō pn̄t. ſ. ſeꝑatim ꝑmixtio
igit̄ taliū ꝑtiū cū urina facit ipaz mioris pulcritu
dinis q̄ opacā. Et dicit hic marſili⁹ ꝙ expimētuz
d̄clarat ꝙ tales, urine mulierū ſūt mioris pulcritu
dinis qꝛ ēt ñ tꝑe meſtruatōis ſi pānus mūdus i eis
fundatur remanet maculat⁹ ⁊ nō ſic in urina uiri
⁊ uos ipſi experimentate ſi placet quare ⁊c.

Maſculorum Nūc ſc̄o pōit diſpōnes uri
narū maſculorū ꝯparando
ad urinas mulierū. Et prio facit h̄. ſc̄o pōit vnā ici
dētiā d̄ q̄dā diſpōne apparēte ⁊ ꝯtigētei urinis ui
rorū qn̄ miſcētur mulierib⁹ ibi ſc̄a. In urinis uiro
rū. De pria ꝑte dicit ⁊c. Rō p̄mi dicti. ſ. ꝙ facile
turbāt̄ ē qꝛ ut iā audiuiſtis i ꝑticl'a lecta urie mu
lierū ſūt mioris pulcritudis ⁊ opacatiores nec ſūt
cum tanta . ſequeſtratione ſicut urine uirorum
et illud quod eſt in eis ſequeſtratū eſt multum

terreū groſſuʒ ī fundo reſidēs ac ſua grauitate fū
dū petēs. ꝑ ꝯmotōeʒ ergo urinaꝝ ubi ē uria uiri
illud deorſuʒ reſidēs facile ꝯmiſcet̃ cū ſb̃a urīe ⁊
ſui leuitate facile petit ptes ſupiores reſpc̄u ei⁹
quod aſcēdit ī vrina muliebri ⁊ ꝑ ꝯn̄s citi⁹ turba
tur urina maſculi q̄ȝ femelle pp̄ citiorē cōmiſtio
nē groſſi cū ſubtili. Et qꝛ ptes ſupiores in urina
maſculi ſunt ſenſibil'r clariores ⁊ nitidiores q̄ȝ in
urina muliebri ꝑ cōmotionē ergo ⁊ mixtionē par
tiū obfuſcaruʒ plus ſenſibil'r opacātur ⁊ turban
tur ptes clariores ⁊ ſupiores in urina maſculi q̄ȝ
femelle. Et ſic pȝ ꝙ facili⁹ turbātur ⁊ magis urīe
maſculoruʒ qm̄ femellarū ⁊ manifeſtius nō tātū
ꝑ ꝯmotōem ſed ēt ea nō facta. Naʒ lȝ calor nālis
vel ei⁹ ueſtigiuʒ faciens ad ſepatōnem in uiro ſit
potentior ad ꝓhibenduʒ ꝯfuſionē urine q̄ȝ in mu
liere qꝛ tn̄ in muliere nō fcā tanta ſepatio ſicut in
uiro ꝓportionabil'r plus facit ad inturbatōem uri
ne uiri illa fore totalis ſepatio ptium groſſaruʒ a
ſubtilibus reſpectu minoris ſepatōnis in muliere
q̄ȝ faciat fortitudo caloris ad ſic ꝯtinuādūʒ reſpe
ctu mulieris. Notate ulteri⁹ ꝑ pte text⁹ q̄ dicit
ſupra ſumitatē ſuā ſupremā rotundā. Rō partis
eſt qꝛ in mulierib⁹ multiplicat̃ plus uentoſitas et
uiſcoſitas q̄ȝ in urinis. In urinis ergo mulierū pp̄
viſcoſitatē ⁊ globoſitatē mãe ⁊ uentoſitatē inclu
ſam ſunt nate magis generari āpulle ⁊ ꝯn̄ter ſpu
me quoniā in urinis uiroruʒ ⁊ h̄ ē qꝺ̄ intendebat
in lr̄a. Et ex his ptib⁹ ſil'lectis ꝯplicādo ſignifica
tōes ac ꝯditōes urīe maſculi ⁊ femelle poteſtis fa
cer̃ bonaʒ ꝯiecturā ad diſtiguen̄ ⁊ iudican̄ de uri
nis ſexus maſculini ⁊ ml'iebris ⁊ int̃ eas vt pȝ ⁊c.

In urinis Nunc in hac ſcd̄a pticula ptis iam expedite ponit vnā ꝯtigen
tiā in urinis uirorū cū miſcent̃ mulierib⁹. ⁊ dicit
⁊c. Iſta lr̄a dupl'r p̄t exponi. Un⁹ ſenſus ē quod
miſceātur urine uirorū ⁊ mulierū tūc apparebūt
q̄dā filla ad inuicē texta. Et rō p̄t eſſe. Nā a cali
ditate uel ueſtigio ei⁹ ipreſſio in urinis uirorū cir
ca materiā in urinis mulierū ſubtiliat̃ ⁊ elongat̃
ad modū fili ⁊ ſic apparet ⁊c. Ul' alr̄ ⁊ ſcd̄o ⁊ me
lius ſic exponat̃ cuʒ uir ꝯiungit̃ mulieri appare
bunt in vrina uiri poſt coitū q̄dā fila alba ꝯtexta
⁊ ſm aliquos h̄ apparētia uocat̃ ipo. filoſa ⁊ tra
ctauerūt de ea inde de ipo. ⁊c. Sed qꝛ Auice. de
hac in ueritate ſi ꝯſideratis dicta ſupra nō deter
miauit ſȝ h̄ magis ꝯueniēter qꝛ appropriat̃ ſexui
tantū. ⁊ ſic exponendo rō can. erit clara qꝛ poſtq̄ȝ
uir cohiuit cum muliere alique ptes ſpermat̃ pin
gues uiſcoſitate pticipātes adherēt uie exitus ſm
ei⁹ longitudinē ⁊ acqrunt formā fili. Unde ſucce
dēte urina ille reliquie ſpermatis abſtergūtur et
ſic uario mō cū urina educte ⁊ ſperſim ſolidioris
ſb̄e quā ſit urine aquoſitas ad inuicē cōmiſcētur
q̄dā ꝯmixtionē q̄ſi uideant̃ fila ad inuicē ꝯtexta
⁊ hoc manifeſtum eſt uidere quaſi ſemper in pri
mis urinis poſt cohitum quare ⁊c.

Urine pregnantium In hac ter tia pte pri
cipali capl'i hui⁹ ꝓſeqtur Auic. ponēdo ſignifica
tōes urinarū ſm aliq̄s diſpoſitōes ꝯcernētes ſexū
femineū. Et duo facit quoniā prio ponit diſpoſitō
nes ⁊ ſignificatōes urinarū in p̄gnātibus. ſecūdo
in enixis. ſecūdi ibi pturiētis urina ⁊c. De prima
pte ponēdo ſigna urinarū ī p̄gnantibus dicit ⁊c.

Pro itellectu ptis notādum qꝺ̄ urine p̄gnātiū
in diuerſis ptibus ī p̄gnatōis addunt̃ diuerſo mō
diſpoſite. Nā ⁊ ſi in p̄ncipio. ī p̄gnatōis dicantur
clare ⁊ ſubtiles. in ultimis tn̄ mēſib⁹ maxie ī ultio
menſe aliq̄liter inſpiſſant̃ ⁊ magis colorificātur.
Et horum cā eſt. Nā in primis mēſibus materie
ꝯueuiēter a calore regulant̃ ⁊ retinētur in matri
ce ⁊ pro formando fetu et ꝑ debita nutricatōe fe
tus. Unde nō tantuʒ materie materiales q̄ regl'r
ad matricē deriuant̃ ī matrice retinētur et ꝯuer
tunt̃ tpe ipregnatōis ymo ēt multe alie materie
ꝯuertūtur a natura ad matricē tpe p̄gnatōis pp̄
finē nutricatōis q̄ nō ꝯuertunt̃ tpe nō ipregnatō
nis. Et ex h̄ clare ſeqtur quod matrix ita cōſtrin
gitur ⁊ clauditur quod nec extremitas acus itra
re p̄t ut ſecunda tertij colligit̃ ꝯn̄ter ex h̄ quod ī
primis mēſib⁹ ipregnatōis clare ſumit urie. ꝓpter
priuatōem eductionis materieꝝ matricaliuʒ cuʒ
urina ⁊ nō earuʒ tm̄ ſȝ ēt aliaruʒ q̄ ut dictuʒ ē de
riuant̃ ad matricē gr̄a finis q̄rum portio ſil' eua
cuaret̃ ꝑ urinaʒ niſi ad matricē ꝯuerterent̃. In
ultimis aūt mēſib⁹ et maxie tpe ꝓxio partui iam
aggrauata uirtute ex ſuphabūdātia materieruʒ
retentaruʒ fit ipſaruʒ materierū aliqual' expulſio
ꝑ pte q̄ ml'to tpe retente et quodāmō putrefacte
fuſce et oppace facte reddunt vrinaʒ ad fuſcum
declinantē et groſſiorem. Et hoc innuebat qn̄ dicit
vrine p̄gnantiuʒ ſunt clare intelligat̃. ſ. in primis
mēſibus. Et qn̄ ꝯn̄ter dicit et qn̄qȝ trahunt ad co
lorē aque cicerū aut aque pedum ſm quoſdā ex
ponitur. i. decoctione pedū. Ego aūt itelligo lotu
ram pedum. Nā decoctio peduʒ nō eſt ad nigrū
vel fuſcum declinans ſed lotura pedū 'vr̃ ſicut aq̄
ciceruʒ et hoc in ultimis mēſibus iam appropin
quāte partu. Notate tamen ꝙ h̄ non eſt ſimpli
citer et in oī p̄gnatione ueruʒ. Sȝ bene hoc ō na
tura ipregnatōis ꝯtingere dȝ. nam multe ſunt p̄
gnantes ex q̄bus effluunt meſtrua et ꝑ totuʒ tp̄s
ipregnationis quo caſu ſtante manifeſtum eſt ꝙ
tunc urine ēt in primis menſib⁹ non ſunt clare. ve
ruʒ de natura ipregnationis h̄ urine turbulentia
ꝯtingere non dȝ. Et dicit Auic. Ut ipſaruʒ ſupfi
ciem eſt nebula. i. uerſus ptem ſupiorem dr̃ eſſe
velut ſb̄a q̄dam ſubtilis uaporoſa groſſa ad nãʒ
nebule tendens ⁊ hoc ꝯtingit ꝓpter reſolutōnem
factaʒ de ptib⁹ ſubtilib⁹ ex materieb⁹ ſpermaticis
ad inuicē ꝯmixtis ⁊ que per tp̄s ꝯmiſcētur ad for
mationē fetus. nam ipſarum q̄dam ptes uapora
les non groſſe reſoluūtur ⁊ cum urina miſcentur
q̄ calide ſubtiles ac rare exiſtentes ſurſum mouē
tur in urina ⁊ hanc apparentiā nebule uerſus ſu
perficiem urine efficiunt ⁊ hoc maxime uerum
eſt in primo menſe propter illaʒ ꝯmixtioneʒ tunc
fieri ī materieb⁹ ſpmaticis. vt dictū ē. Addit Aui.
et in ipſa. ſ. urina pregnantis eſt color yrinus

hic intelligite colorē mixtū ex multiplici colore ſi
cut ī yride apparet .ſ. ex rub. uiridi claro ⁊ glauco
Et hͦ ēt ſignū magis manifeſtat̄ in pͥo mēſe. Nā
in vltimis mēſib⁹ color magis ad rubeū declinat. ⁊
rō hui⁹ pt eſſe. Nā in primo mēſe ꝯuertuntur hūo
res ad matricē diuerſi q̄ ꝑ tp̄s manēt ſub proprijs
formis ⁊ colorib⁹ a qb⁹ cum reſoluitur aliq̄ ꝑs rep̄
ſentat colorē hūoꝝ a qb⁹ deciditur. Et exinde fiūt
varij colores ſcđꝫ diuerſitatē ac uarietatē hūoruꝫ
defluxoruꝫ ad matricē tp̄e illo. In ꝓceſſu aūt uer
ſus partuꝫ dn̄ante ſanguie magis ſup̄ reliquos hu
mores tēdet color urine ꝑ pn̄tiaꝫ haruꝫ materieꝝ
ſecum magis ad rub. Notate ꝯn̄ter ꝓ pte in q̄
dicit. Sꝫ quocūqꝫ mō fuerit in medio ⁊c. Qꝛ hoc
ſignū maxīe ēt uerificatur in primis menſib⁹. ⁊ rō
dicti eſt. Nā in primis menſib⁹ ꝓp fortē fieri agita
tōem in urinis ſp̄maticis ut dictū eſt erit a cal'ita
te ſpirituū incluſorū fit reſolutio aliq̄ruꝫ ptiuꝫ nō
tm̄ uaporaliuꝫ q̄ faciunt nebulā in ſupficie urine
apparentē ſꝫ ēt humoraliū tm̄ ſubtiliū q̄ ꝯn̄ter ma
terie a cal'itate diſſoluūtur ⁊ ſepantur ꝓp ꝯtinuaꝫ
irradiatōem acq̄ſitaꝫ a ſpiritib⁹ ⁊ cal'itate natura
li cōicatis vt dictū eſt. fit igitur tanq̄ꝫ totū carmia
tuꝫ .i. ſubtiliatū ⁊ ad diuerſas ptes tractū albū ac
ſi eſſet ipo. alba diuulſa. Et hͦ eſt qđ de uehemētō
ribus cōiter attribuitur urinis p̄gnātiū. Et ſi tu q̄
ras talis ipo. diuulſa alba apparet ēt dn̄ante uēto
ſitate q̄ uentoſitas in mulierib⁹ plerunqꝫ fit dn̄ans
Quero igitur diſtinguemus inter huiuſmodi ipo.
albā ſic diuulſam ſignificātē ipregnatōeꝫ ⁊ aliam
ſignificantē uētoſitatē dicatur qđ medicus ꝑ cōie
cturas faciet ꝓbabile argumentuꝫ ad diſtingueñ
inter vtraſqꝫ. Nā ſi fuerit ex ventoſitate aderunt
rugit⁹ ⁊ dolores ꝑ uentrē. Et cū hͦ color aquoſi
tatis vrinal' magis ad albuꝫ declinat neqꝫ aderit
illa nebula de q̄ ſupra neqꝫ color uari⁹ irinus. In
p̄gnante aūt ꝯfortata digeſtiua membroruꝫ circa
urinā a cal'itate ſp̄matis meli⁹ colorificatur urina
⁊ magis claret ſaltē in primo mēſe ⁊ cū hͦ nō ſunt
dolores nec rugitus ⁊c. Et ex hoc arguitur non
eſſe verū qđ cōiter dr̄. Qꝛ cā illi⁹ apparētie toti car
minati eſt ex uentoſitate ymo in p̄gnante ut dictū
eſt minus dꝫ eſſe de uentoſitate. Sꝫ eſt cā q̄ addu
cta eſt de cal'itate. Et ex hͦ ſic intellecto apparet
ēt cā q̄r in urinis p̄gnantiuꝫ apparēt q̄dā granula
q̄ aſcendunt ⁊ deſcendunt dico hoc non ut cōiter
dr̄ qđ huiuſmodi grana aſcendāt ⁊ deſcendāt ſm
motū acq̄ſitū in ptib⁹ urine mota urina quoniam
aliq̄ ꝑs deſcendit et alia aſcendit. Et ſic granula
incluſa in iſtis ptib⁹ aſcendunt ⁊ deſcēdūt quoniā
hoc nō eſſet artificioſuꝫ ſignum nec artificiale di
ctū. Sed dico ego ēt in urina quieta uident̄ q̄daꝫ
grana aſcendentia ⁊ deſcēdētia ꝓp id quod dictū
eſt qđ in primo menſe reſoluūtur ī urinis formal'r
alique ptes ſpirituoſe ꝓp maximā agitatōem q̄ fit
in ſpermatib⁹ uiri ⁊ mulieris. Illa igitur comotio
ſpirituū in ſurſum ⁊ deorſum cū aliq̄ mā ꝯiuncta
facit illā granuloruꝫ apparentiā aſcendentiū ⁊ de
ſcendētiū. Dicunt hic q̄dā ⁊ fuit roſari⁹ anglicus.
Qꝛ ſi fuerint tria grana ſic apparētia ī uria ē cer
tuꝫ ſignū imp̄gnatōis ſm cām hui⁹ ſigni nō intēdo
inueſtigare ſed ſupponat̄ ꝓ expimēto. Nā de oīb⁹
nō pt clara dari ⁊ reddi rō. Poſtremo aduerti
te qđ lꝫ ea q̄ dcā ſunt hēant ꝓbabilē euidentiā nū
q̄ꝫ tm̄ ego affirmarē ēt ꝯcurrentib⁹ his ſignis ſuper
certitudinalē imp̄gnationē neqꝫ ex oppoſito non
apparentib⁹ negarē nō fore īpregnatōnem qm̄ ut
dictū ē ⁊ ſi ex natura īpregnatōis illa ꝯtingere de
bent in aliq̄ tm̄ p̄gnante per totū tp̄s p̄gnatōnis ap
parent urine groſſe turbide ex quo in aliq̄ tali me
ſtruatio nō tantū ſm cōes ꝑiodos nāles ymo ī ali
q̄bus ſingula ebdomoda ſemel uel bis ⁊ ī aliq̄bus
cōtinuo. Ut ego ſepe numero uidi. Ego tm̄ magis
arguerē cū pn̄tia ſignorum dictorū ſupra imp̄gna
tōem q̄ꝫ nō exiſtēte iſtorū p̄ſentia ſupra non p̄gna
tōem quoniā arguēdo ſup̄ p̄gnatōem non poterit
eſſe magnus error caute ꝓcedendo in curis. Sed
arguendo ſup̄ nō īpregnatōem pt eſſe maxim⁹ er
ror. Unde q̄dā p̄ſumptuoſi medici ꝯcludūt plerun
q̄ꝫ mulieres nō eſſe p̄gnātes ⁊ audacter cū medici
nis laborāt. Unde ſepe mulieres ex hͦ periculum
aborſus incurrūt. Unde maxia medico ſeq̄tur īfa
mia ⁊ qđ āplius eſt homicidiū incurrit ꝓinde ſem
per caute reſpōdendū eſt ⁊ in dubio. Et ꝯplicatis
reliq̄s accidentib⁹ q̄ īpregnatōem ſignificāt ut de
retētōe meſtruorū de dolore dorſi ō diuerſitate ap
petendi. De tumore mamillarū de glaucedie ocu
lorū de minoratōe appetit⁹ coeundi maxīe in pri
mis mēſib⁹ a reliq̄s huiuſcemodi ſil' cū accidenti
b⁹ urinarū ⁊ tunc pt medicus dare ⁊ fere iudiciuꝫ
Sed nō ꝯplicatis his dubiū ⁊ multū eſt incertum
iudicium. Et ꝓinde memorie comēdanda eſt illa
vulgata ⁊ nobil' ſn̄ia gilberti anglici in illa mā de
vrinis q̄ ſic dicit. Quidā garruli ⁊ arrogātes .ſ. me
dici ultra debitā metā excedūt uariātq; doctrinaꝫ
regul' ꝓpria auctoritate inuēt̄. ⁊c. Et iurādo addi
dit. Sed deuꝫ teſtor ⁊ luminaria celi quod de cō
ceptione mulierū q̄rtana ⁊ epilenſia nō inueni cer
tū iudiciū ī vrina. fallax .n. nūci⁹ ē ⁊ equoc⁹ hͦ ip̄e.

Parturientis Ultio pōit ſignum uri
ne parturiētis. Et dicit
⁊c. ſ. in tp̄e pximo ꝑ aliquot dies p⁹ ptum. Rō re
gule. nā p⁹ ptum ꝑ tp̄s aliquoꝝ dieꝝ purgatur ma
trix a ſupfluitatib⁹ retentis q̄ ex diuturnitate retē
tionis ſunt alterate ⁊ denigrate ⁊ exinde eaꝝ mix
tio cum urina reddunt eā nigrā turbidā groſſam.
Et dixit ſm plurimum q̄ꝛ ubi eſſet mulier uirago
⁊ fortis ita quod in duobus diebus purgetur ab il
lis ſupfluitatibus poſt ptum ita quod in tertio die
apparerent vrine ſane mulierum ꝓpter ꝯpletam
purgationē prius eſſe factā. ſed illud eſt raro ſed
ſm plurimū infra nonum diem uel decimum in
cipiunt apparere ſane urine ⁊ non ante a pricipio
partus ⁊c.

Plerunqꝫ confert In ſupiori cap.
determinauit de
ſignificatōib⁹ urinaꝝ ſexuū. Nūc in hoc ꝑuo cap.
ponit ſigna urinaꝝ alioꝝ aīaliū ꝓ q̄to dr̄nt ab uri
nis hoīuꝫ. Ut ex hͦ ꝯprehēdi poſſit q̄les ſint urine
alioꝝ aīaliū ab hoīe. Et duo principal'r facit. prio

declarat q̄uo ꝯueniat hic tractare de talibꝰ urinis
aliorū aīaliū diuerſis ab urinis hoīuꝫ. Ꝭo pſeqtur
determinādo de eiſdē vrinis. ibi ſcđa. Quidā autē
dixerūt ⁊c. De pria pte dicit ⁊c. Et dicti ſui rōnem
aſſignat. Pro itellectu ptis notādū ꝙ ex ħ textu
dn̄s Auic. vult occurrere deceptōi medicoꝝ q cōi
ter tēptātur ⁊ expiunť. nūqd recte itelligāt aut ñ
itelligāt qm̄ ſepe pn̄tantur urine aliorū aīaliū me
dicis ꝓ urinis hoīuꝫ. Et iō ſi medicus fuerit exptꝰ
in vrinis aīaliū ⁊ cognouerit ipſas ꝑ dr̄ias ꝓprias
nō ſic decipi poterit. cū igitur experiť a vulgo in
vrinis aliorū aīaliū ⁊ cognouerit dr̄ias eaꝝ faciet
certitudinē. ſ. ſue ꝓbitatis. Nā dicet qđ ē ſcā ſup
eodē expientia i urinis aliorūꝫ aīaliuꝫ ⁊ ſic de eo
hēbitur opio bona ⁊ certa ꝓbitatis. Uel aliter fa
ciet certitudinē. i. certe idicabit qđ hec ē uria alio
ruꝫ aīaliuꝫ q̄ntūcunqꝫ illi q offerunt illud negarēt
vt ſepe ꝯtingit qꝛ tñ expientia cognoſcit ħ certitu
dinalter dicit ſic eē. Secūdo notañ qđ dicit. Et
hoc quidem difficile eſt qđ hec lr̄a duplicē pt hr̄e
ſenſuꝫ primo ħ ē difficile. ſ. certitudinalr̄ dicere qđ
hec eſt urina aliorū animaliuꝫ ab hoīe pp ꝯuenie
tiā quā hn̄t urine aliorūꝫ aīaliuꝫ cū urinis hoīum
uel aliter hoc ē difficile. ſ. fugere vulgi iſamiaꝫ ex
pn̄tatōe diuerſaꝝ urinaꝝ. Et uterqꝫ ſenſus eſt bo
nus. Nā per vtrunqꝫ inuitať medicus ad expieñ
in urinis aliorū aīaliuꝫ q̄ſi Auic. uideatur. Innue
re qđ frequenter in iſpiciendo acqritur q̄daꝫ noti
tia de urinis aliorūꝫ aīaliuꝫ dr̄nť ab urinis hoīum
q̄ nō pōt rōne declarari neqꝫ debite ꝯprehēdi. Et
hoc eſt quod dicit Hugo lege litteram.

Quidam autem Cōſeq̄nter pſeqtur enumerādo ac dcla
rando de urinis quorūdā aīaliuꝫ. et pt ps diuidi
in q̄tuor ſm qđ dat nobis doctrinā de diſpoſitōibus
⁊ accidentibꝰ q̄tuor aīaliuꝫ diuerſoꝝ ab hoīe. ſecū
da ibi. Et ſubiugaliū. tertia ibi. Omni vo urie. q̄r
ta ibi. Urina vo caprioli. De prima dicit ⁊c. Et
notate qđ dicit dixerūt qdā q̄ſi ſnia ſit dubia ad in
ueſtigañ rōnē dicti. Nā ex quo aſinus ē alr̄ melan
colicuꝫ in quo pp frigiditateꝫ ⁊ ſiccitatē vie debēt
eſſe ſtricte ⁊ ꝑinde lac aſine dr̄ multuꝫ eſſe ſubtile
⁊ pp ſubtilitateꝫ facile trāſmutať vnde laudatur
in ethica ſtomaci. ſeptio terrapentice et i ptiſi. iō.
tertij nō apparet rōni ꝯſonuꝫ qđ urine debeāt eē
groſſe ⁊ ſpiſſe. ymo debent eſſe tenues ꝓportiona
biliter ſicut et lac rōne ergo nōn ē bene ꝯphenſibi
le. Uerūtñ expientia ſic eſt manifeſtū. vnde expe
dit dicere qđ uie ꝑ q̄s defferuntur urine aſinorum
ſint late ⁊ ſi totiꝰ habitudo ad ſiccum declinet. Et
ex hoc Auic. vult innuere qđ ꝯuenit expiri et nō ꝑ
rōneꝫ iueſtigari pt tamen aliq̄lis dari rō qꝛ aſinus
eſt alr̄ frigide nature debilis ergo digeſtiue ⁊ quia
nutrimentū eiꝰ ſatis groſſuꝫ de ſupfluitatibꝰ ꝑ indi
geſtioneꝫ groſſis generatis nō fit ſenſibilis reſolu
tio ꝑ debilitatē calidi. Ad ꝑmanētiā ergo ⁊ ꝯſerua
tōeꝫ eiꝰ ordinauit natura ut he ſupfluitates cū uri
na expellātur ⁊ ſic reddūtur urine albe ex debili
tate ⁊ groſſe per expulſionem ſuperfluitatum per
illas uias urinales quare ⁊c.

Et ſubiugalium De hac ſcđa pte dicť ⁊c. ſūt q̄dā urīe alio
ruꝫ ſubiugaliuꝫ ēt groſſe ⁊ ad albuꝫ declinātes nō
tamē tantū ſicut urine aſinoruꝫ ſꝫ magis ad citri
nuꝫ tēdētes. Nā horuꝫ nutrimentuꝫ ēt eſt groſſuꝫ
ſꝫ tñ hn̄t digeſtiuā fortē ⁊ calores fortiores. Iccir
co magis tigūť urīe. ⁊ qꝛ ēt ē calor fortior ſepatiuꝰ
i eis q̄ꝫ i aſinis. Iō fit melior ſeq̄ſtratio ptis groſſe
a ſubtili uirtute illiꝰ caloris digerētis fortiꝰ atqꝫ ſe
parātis. vnde nō ita apparent groſſe ⁊ turbide ſicť
vrīe aſinoruꝫ. Imo i urinali iferior ps ſiue medie
tas ē magis turbida ⁊ ſupior magiſ clara ut pꝫ ⁊c

Ouium Hic ꝯn̄ter ponit diſpōneꝫ urinarū
ouiū. ⁊ dicit ⁊c. Rō can. eſt clara
Naꝫ oues aſſimilātur i ꝯplexione ꝯplexioni hūa
ne. ſcđo can. de pellibꝰ ⁊ per ꝯn̄s earuꝫ urine uide
bunť eſſe ſiľes i colore urinis hoīuꝫ qꝛ tamē ñ ita
exercitātur nec calīm ita exacuiť nō tm̄ de mā cū
urina expelliť vt earum ſb̄a reducať ad eq̄litatē
cuꝫ urinis hoīuꝫ et illud groſſuꝫ ꝙ cuꝫ aquoſitate
expelliť nōn eque bene ꝯmiſcetur cū urine ſb̄a vt
ſb̄a urine i eis reddať eq̄lis ſb̄e urine hūane ſꝫ re
manet ſubtilior qꝛ tñ illud groſſuꝫ ē pigue cuꝫ ter
reſtreitate tñ dn̄ante. Iccirco i urinali faciens fun
duꝫ facit reſidētiā groſſaꝫ oleagineam. et ſubdit
ſniaꝫ vnā egregiam. et dicit ⁊c. et cuiuſcunqꝫ ⁊c.
Rō eſt clariſſima. Nā ubi nutrimētuꝫ eſt melius
meliꝰ digeriť. ⁊ illud qđ ſeparať eſt ēt meliꝰ dige
ſtuꝫ. et exinde euacuata tali ſupfluitate magis di
geſta ⁊ magis clara per pſentiā ſpirituū reddit uri
nam clariorem.

Urina Ultrio ponit q̄lis ſit urina caprioli. ⁊
dicit ⁊c. Rō ſatis clara ē. Nā capo
lusꝰ ē ſicce nature i ꝯpatōe ad oues et hoīeſ pp mo
tuꝫ ēt et uehemēs exercitiuꝫ aliquotiens diſſoluū
tur multe māe q̄ruꝫ ꝓportionales reſeruātur i oui
bꝰ ut cuꝫ urina expellātur et ꝑinde per ꝑuatōeꝫ ta
liuꝫ materieruꝫ reddunť tenuiores urie capriolo
rū nō hn̄tes ſedimē tm̄ ſicť ouiuꝫ urine. Et ſicť dcm̄
eſt de capriolis ita dicere poſſumꝰ de qbuſdā aīali
bꝰ uelociſſimi motꝰ et ſaltātibꝰ ut gazelle lepores
et ſiľia etc. Uerūtñ eſt ut a pricipio dcm̄ eſt ꝙ ta
les dr̄ie accn̄tiuꝫ ꝓprioꝝ talibꝰ aīalibꝰ et ꝑ q̄s dr̄nt
ab urinis hoīuꝫ magis ꝯphenſibiles ſunt ex longa
experientia et multiplici ipſaruꝫ urinaruꝫ iſpectō
ne q̄ꝫ rōe poſſint clarificari. Erit igitur laudabile
ad fugieñ calūniā in quā incidunt medici cum ex
periunť aliquotiēs et erit iocoſuꝫ attēptaŕ urinas
aliorūꝫ aīaliuꝫ uidere. et ħ eſt ꝙ pcipue in ħ ca
pitulo toto Auic. intendebat lego litteram ⁊c.

Sirupum acce In ħ ꝑuo cap. ⁊ ulti
mo huiꝰ ſūme Auice.
nitiť occurrere fallatijs ꝓ excuſatōe medici q̄ ali
q̄ñ fieri ſolēt ad experieñ medicos an docti ſint an
indocti. Et ꝑinde pōit dr̄iaꝫ iter liquores ſiľes uri
nis hoīuꝫ et ipas urinas. et qm̄ ipe urine hoīuꝫ ad
citrinuꝫ dclināt pciſe pōit dr̄iaꝫ inter certos liquo
res ad citrinuꝫ declinātes et ipſaꝫ vrinā humanā
Et adducit tres pricipales differentias ſaltē re
ſpectu quorundam liquorum. Ibi ſcđa ydromelľ.

ꝑterea tertia ibi. Et aque ficuū ⁊c. De prima pte
dicit ſupponēdo ſupple quod i ſirrupo accetoſo et
in aq̄ mellis ac reliquis liquorib⁹ qui fiūt ex aq̄ et
melle aut ex croco, ſupple cōiter tēptātur medici
ponētes drīaȝ illorū liquorū citrinorū ab urina hu
mana et dicit etc. Nota per hoc quod dicit. Et
oēs liquores qui fiūt ⁊c. Nō ē generalr̄ uerū in oi
bus. Nā quidā ſunt liquores ī quib⁹ ē ſenſibilis ſe
paratio partiū groſſarū a ſubtilib⁹ ⁊ nō ē cōſtans
delata permixtio ptiū groſſarū cū ſubtilib⁹ ⁊ in ta
lib⁹ nō ē uerū quod quāto magis appropinquant
tāto reddātur clariores ymo forte turbidiores ſi
cut ⁊ de urinis hominum ꝯtingit pp ſimilem cām
mixtionis ⁊ ſepationis partium groſſarum a ſubti
libus. in multis tamen liquoribus ueruȝ eſt quod
dicit Auice. Nam uerbi gratia in tinctura cum
aqua non fit mixtū cuius ptes groſſe ſeparentur
a ſubtilib⁹. Idē in aq̄ mellis p multā decoctionē
fit ꝯueniēs pmixtio groſſarū ⁊ ſubtilium partium
ita vt non ſeparentur a ſubtilibus groſſe ⁊ ideo
in talibus liquorib⁹ de prope pn̄tatis. In diſtan
tia tamē ſufficienti. Ut dicto modo poſſint illu
minari ad viſum cū inſpiciūtur apprehenduntur
ſm̄ diſpoſitōem talibus mixtis ꝯtrahentem ⁊ ſic
clare apprehendūtur. Cum aūt elongatio fit ita
ꝙ nō eque poſſint ꝯprehēdi ꝯprehenduntur mō
quodā magis opaco ſiue hoc fiat per intus ſuſce
ptionem ſpecierum vel per extra miſſioneȝ vt ui
ſa fuit ſnīa Auic. ſupra cap. pmo in fi. ubi ō eadeȝ
materia tractabatur. dixit ibi textus cuȝ dicim⁹
genus claritatis ⁊ turbulentie nos intelligimus
ꝙ penetratio viſus in ea ē facilis aut nō. Ibi tn̄
fuit dictū quid nature de illa que ſenſerit Auice.
In vrinis autem hominū ſecus ē. Nam ex quo
in vrinis hoīuȝ ēt naturaliſſimis ſtāt alique ptes
humorales ſepate a ſubſtātia urine que de ppin
quo apprehendūtur nō ſic aūt ymo de longiquo
dn̄antibus ptibus claris aqueis ⁊ pſpicuis ſupra
ptes humorales ⁊ opacas nō apprehēſis his pti
bus opacis diſtincte totuȝ apparet magis clarū.
Et ecōtra de ppinquo apprehēſis illis ptibus hu
moralibus uidetur ſubſtantia magis ſpiſſa ⁊ mi
nus clara. Nā in tales ptes opacas ſecūdū ſnīam
Auic. uiſus penetrare non pōt. Notate tamen
ꝙ vbi deberet fieri prohibitio huius differentie
inter vrinas ⁊ liquores alios ab vrina ſufficeret
in aliquo tali liquore imponere aliqd pulueris ⁊
erit poſtea ſimilis ſicut urina ⁊c.

Idromellis Ponit ſecūdā differentiaȝ
maxime inter odrimel ⁊c.
Et dicit ⁊c. ſupra urine ſpuma dicitur alba. Ra
tio canonis eſt clara ꝯpando idromel ad vrinam
hominis ſani. Nam ꝯpando ad vrinā ictericorū
non pōt reddi manifeſta rō diuerſitatiſq; in eis
ſpuma ē citrina. In urinis autē debite diſpoſitis
ptes aeree incluſe in ſpuma uincunt ptes colora
tas urine ita ꝙ apparēter apparet ſpūma alba.
In aqua aūt mellis pp fortē citrinitatē mellis et
groſſitiem fit ut ſi includātur ptes aeree i ſpuma
eius nō tamen dominantur adhuc ut color appa
reat albus. Et ſimile eēt ſi vrina eſſet multum ci
trina cū materia groſſa ut i ictericia ꝯtingit. Et
ex hoc patet quod hoc ſignum etiam incertum ē
abſolute in urinis ⁊c.

Et aqua ficuum Ponit aliud ſignuȝ
maximum de aqua
ficuū que ēt ad citrinū declinat ubi pp ſubſtātiā
ficuū aliqd ſpiſſi reſidet nō ſic in alijs liquoribus
⁊ ſic talis aqua pp difformitatē ptium de propin
quo ⁊ longinquo ſatis turbida apparet tn̄ turbi
dior de prope ꝙ̄ a longe ut dicebā a pricipio. In
hoc ergo vt credo hec aqua cōicat cuȝ urinis ho
minū: Et Auice. ponēs ſignū diſtinctiuū inter
hanc aquā ⁊ urinā dicit ⁊c. Et ſupple in urinis in
medio deſcendit ⁊ nō a latere ⁊ ordinate. Et hoc
ē verū ꝯpando ad urinas corporis optime diſpo
ſiti q; in corpore nō bene diſpoſito ꝯtingit deſcen
dente ſedimine ex uaporibus ſurſum eleuatis vl'
ex uentoſitate occurrētibus ſedimini depelli ſedi
men ad latus ſicut fit probabilr̄ in aqua ficuum
ubi nō eſt veſtigiū naturale dominās ⁊ regulās
Sed in urina debite diſpoſita ⁊ dominante cali
do naturali apparet ſedimen i medio ſecūduȝ qō
dictū ē ſupra ⁊ ſic apparet hoc ſignuȝ ēt eē incer
tum ⁊ iō poſſumus ānectere huic capitulo. Uer
bum quod ſupra dicebatur. Et hoc ē difficile ex
ponendo. ſ. eſt difficile cauere ab huiuſmodi fal
ſitatibus proprius aūt ſignum ad diſtinguendum
inter liquores ⁊ urinā ſumitur ex odoratu ⁊ ex ſa
pore ſi placet. De mō autē ⁊ forma artificialiter
ordinādi ut nō ꝯprehendat vulgus dictū ē ſupra
Optimū tamen remediorū ē qō ſi quis medico
rū intellexerit ſe attemptare uelle cū huiuſmōi
falſitatibus liquorū loco vrinarū alterū duoruȝ
faciat vel fingat ſe nō potuiſſe ſuſtentare urina
le ut in terra decidat uel uirilr̄ ⁊ melius i facieȝ
portantis proiiciat. Ultimo Auice. ſe excuſat
a determinatōe pticulari urinarū remittens nos
ad tertiū ⁊ quartum libros. Et ſic ꝯpleta eſt iſta
ſūma de urinis ſecūdū ordinē Auice, tamē multi
preter h̄ hic poſita poſuerūt capitula de circulo
in vrina ⁊ quedā reliqua utilia de ꝯpoſitione co
lorum ⁊ ſubſtātie. Et de ꝯpoſitione colorū ⁊ ipo
ſtaſis ⁊ de uaria ꝯpoſitiōe colorū ipoſtaſis ⁊ ſub
ſtātie ex qua uaria cōpoſitione multipliciter ua
riātur iudicia ut fecit preciſe theophilus i urina
rum tractatu. Uerū q; nō fuit pn̄tis intentionis
niſi dicta Auic. declarare ⁊ ne exponētes uideā
tur canonē nouum facere illa oīa miſſa faciam
maxime quod ex dictis pticulariter poteſt artifi
cioſus medicus de ſimul collectis ēt facer̄ proba
bilem coniecturam. Et hoc de iſta materia ⁊c.

Finis cum gloria Dei.

Impreſſum Mediolani per Iacobū de San
cto Nazario de Rippa āno dn̄i. M.cccclxxxxiiij
Die. xxvi. menſis Iulij.

5692-94